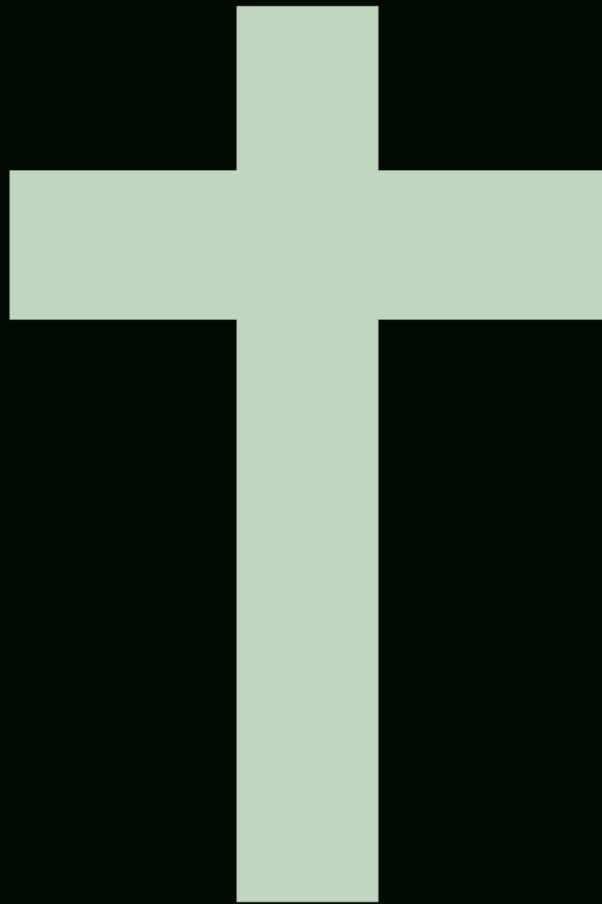

Jú¹ chú³² quioh²¹

Jesús tsá² lin³

Cristo

New Testament in Chinantec, Sochiapam (MX:cso:Chinantec,
Sochiapam)

Jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús tsá² lín³ Cristo

New Testament in Chinantec, Sochiapam (MX:cso:Chinantec, Sochiapam)

copyright © 1986 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Sochiapam

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Sochiapan [cso], Mexico

Copyright Information

© 1986, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chinantec, Sochiapam

© 1986, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Mar 2019 from source files dated 22 Sep 2018
6f949189-17f1-57a8-bc53-e209204aa59c

Contents

MATEO	1
MARCOS	65
LUCAS	106
JUAN	173
Hch.	224
ROMANOS	283
1 CORINTIOS	309
2 CORINTIOS	335
GÁLATAS	351
EFESIOS	361
FILIPENSES	370
COLOSENSES	377
1 TESALONICENSES	383
2 TESALONICENSES	388
1 TIMOTEO	391
2 TIMOTEO	398
TITO	403
FILEMÓN	406
HEBREOS	408
SANTIAGO	428
1 PEDRO	435
2 PEDRO	443
1 JUAN	448
2 JUAN	455
3 JUAN	456
JUDAS	457
APOCALIPSIS	459

Jú¹ Chú³² Hi³ Ca³jmú³ Má²téh³

*Tsá²haun³² jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ Jesús
(Lucas 3:23-38)*

¹ Hi³ lá² bíh¹ cáun² sí² hi³ cha³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, jan² Tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ quionh³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹. Jáun² né³, ñí¹ lá² má²ja³toh³ hi³ jmái² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú².

² Há²bran²¹ hí³ jmí¹ lín³ jméi² Isaac, tsá² lín³ jméi² Jacob, tsá² lín³ jméi² Judá la³ má²quionh³ jì³ tsá¹ rainh²¹ ní² siáh³. ³ Judá hí³ quionh³ Tamar ñí²cuo² jmí¹ lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Fares quionh³ Zara. Jáun² Fares hí³ lín³ jméi² Esrom tsá² lín³ jméi² Aram. ⁴ Aram hí³ lín³ jméi² Aminadab tsá² lín³ jméi² Naasón, tsá² lín³ siáh³ jméi² Salmón. ⁵ Salmón hí³ quionh³ Rahab ñí²cuo² jmí¹ lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Booz, hi³ jáun² Booz hí³ né³ quionh³ Rut ñí²cuo² jmí¹ lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Obed. Obed hí³ né³ lín³ jméi² Isái. ⁶ Isái hí³ lín³ jméi² hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, jáun² re²¹ Dá²vi²¹ la³ má²quionh³ tsá²mi³ tsá² jmí¹ ñí²cuo² Urías lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Salomón.

⁷ Salomón hí³ lín³ jméi² Roboam tsá² lín³ hí³ jméi² Abías, hi³ hí³ né³ lín³ jméi² Asa. ⁸ Jáun² Asa hí³ né³ lín³ jméi² Josafat tsá² lín³ jméi² Joram, tsá² lín³ hí³ jméi² Uzías. ⁹ Jáun² Uzías lín³ jméi² Jotam tsá² lín³ jméi² Acáz, Acáz hí³ né³ lín³ jméi² Ezequías. ¹⁰ Jáun² Ezequías lín³ jméi² Manasés tsá² lín³ hí³ jméi² Amón; Amón hí³ né³ lín³ jméi² Josías. ¹¹ Hi³ jáun² Josías lín³ jméi² Jeconías la³ má²quionh³ tsá¹ rainh²¹, jmái¹ hi³ ca³ja³taunh²¹ jáun² tsá² *Israel hi³ tson³ tí³ hué³² Babilonia.

¹² Jmí¹ má²li³² jáun² né³, Jeconías hí³ siáh³ ca³li³zian² Salatiel jon², tsá² lín³ hí³ jméi² Zorobabel. ¹³ Jáun² Zorobabel lín³ jméi² Abiud tsá² lín³ hí³ jméi² Eliaquim, tsá² lín³ jméi² Azor. ¹⁴ Hi³ Azor hí³ né³ lín³ jméi² Sadoc tsá² lín³ jméi² Aquim, tsá² lín³ hí³ jméi² Eliud. ¹⁵ Jáun² Eliud lín³ jméi² Eleazar tsá² lín³ hí³ jméi² Matán, tsá² lín³ jméi² Jacob. ¹⁶ Jáun² né³, Jacob lín³ jméi² Sé³² ñí²cuo² Má²réi³; Má²réi³ né³ lín³ mí¹ziú¹³ Jesús Tsá² ca³lín³ Cristo.

¹⁷ Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí³ hi³ quia³quiún³ nió³ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ tín³ ca³la³ tí³ jmái¹ hi³ zian² hla¹ Dá²vi²¹, hi³ hla¹ Dá²vi²¹ ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³huén² tsá² Israel hi³ ja³taunh²¹ hi³ tson³ tí³ Babilonia tín³ siáh³ quia³quiún³ nió³ jón²zih¹ jón²cho¹ tsú², hi³ cónh³í¹ quia³quiún³ nió³ jón²zih¹ jón²cho¹ tsú² tín³ la³ tí³ jmí¹ ca³li³zian² jáun² Cristo.

*Jmái¹ hi³ ca³li³zian² Jesús Tsá² lín³ Cristo
(Lucas 1:26-38, 2:1-7; Juan 1:14)*

¹⁸ La³ lá² bíh¹ lí³ hi³ ca³li³zian² Jesús Tsá² lín³ Cristo: Má²réi³ jmí¹ má²ná¹lí³ jái¹³ hi³ jenh¹³ cuo² quionh³ Sé³²; tí³la³ ñeh² bíh¹ hi³ jenh¹³ cuo² tsú² má¹ná¹, ca³li³ lín¹ Má²réi³ hi³ quian² jon², cáun² hi³ lí³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹. ¹⁹ Jáun² Sé³² tsá² nióh³² tsú² hí³ jái¹³ quionh³ né³, ca³li³hnió³ tsunh³ jái¹³ quionh³ Má²réi³. Ca³lín¹³ tsú² hi³ jmu³ la³ jáun² ta³ tiá² hin² ñí³², quí¹hliá² tsá² hí³ jan² tsá² chun¹ bíh¹ hi³ jáun² tiá² jmí¹ hnió³ yáh³ tsú² chin¹³ hua³heih²¹ Má²réi³. ²⁰ Tí³la³ tá¹la³ lín²³ tsú² jáun² la³ ní² né³, jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Juo¹³ dí² ca³jnia³ jéinh³² tsú² jui³² qui³ ziú³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Sé³², tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, ha³ lí² jmú² juénh² nú² hi³ hen¹³ nú² Má²réi³ hi³ lín¹³ ñí²cuoh² nú², quí¹ dáin² hi³ quian² tsú² ca³can³ tsú² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹. ²¹ Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³li³zian² dáin² hí³, hniáuh³² teh¹ nú² Jesús. La³ ní² bíh¹ lí³ jmái² tsú², quí¹hliá² líón³² tsú² tsá² joh¹ hi³ ca³tí²¹ tso³.

²² La³ ní² bíh¹ ca³lí³ hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ Juo¹³ dí² cun³quionh³ jan² *tí³² jë¹ Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

²³ Jan² tsá¹mái¹³, tsá² tiá² hin² má²ca³cáuh³², can³ jon²,

hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lí³zian² dáin² hí³,

lí³ jmái² Emanuel,

(hi³ hnió³ juáh³ “Dió³² zenh² quiúnh¹ jnoh¹”).

²⁴ Jmí¹ ñí²¹ jáun² hi³ rá²cuóun¹ Sé³², ca³jmú³ bíh¹ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Juo¹³ dí², hi³ ca³hen³ Má²réi³ hi³ lí¹³ ñí²cuo². ²⁵ Tí³la³ cun³ tiá² ca³tiánh³ bíh¹ tsú² cu³tsa³² ta³ ñeh² bí¹ hi³ lí³zian² jon²; jáun² Sé³² né³ ca³teh³ Jesús dáin² hí³.

2

Tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ tsá²jien³ Jesús

¹ Jáun² né³, Jesús hí³ ca³lí³zian² já¹ juú² Belén, hué¹³ Judea, jmái¹ hi³ jmí¹ cuá¹lín³ Herodes re²¹ hué³² jáun². Jmí¹ lí¹cáin² jáun² né³, ca³cha³taunh¹ ma³ jan² tsá²ñuh² já¹ juú² Jerusalén, tsá² já²taunh²¹ tí³ jui³² ñí¹ hia³² hiú², tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ hi³ chú² ñih²³ chí¹jmái²¹. ² Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³:

—¿Ha³ jinh¹ rón³² Tsá² má²ca³lí³zian², Tsá² lín³ Re²¹ Juo¹³ tsá² *judíos? Quí¹ tí³ ñí¹ hia³² hiú² má²ca³neh²¹ jnoh¹ chí¹jmái²¹ hi³ ca³tín¹ tsú², hi³ jáun² jau³ jnoh¹ ñí¹ lá² hi³ ja³ma³tsú¹ ma³jonh²¹ jnoh¹ tsú².

³ Jmí¹ ca³lí³ ñí³² re²¹ Herodes jái¹³ ní² né³, ca³la³ lí¹ tiá² ñí³² he³ jmu³ bíh¹ lí³, jí³ la³jín³² tsá² zian² já¹ juú² Jerusalén ní² siáh³. ⁴ Jmí¹ jáun² ca³teh³ re²¹ hí³ la³jín³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² lei²¹ ní², jáun² ca³ngái³ dí² tsá² hí³ ha³ jinh¹ ca³tí²¹ hi³ lí³zian² Tsá² lín¹³ Cristo. ⁵ Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:

—Já¹ juú² Belén hín¹³ tí³ hué¹³ Judea bíh¹ lí³zian²; quí¹ jan² hla¹ *tí³² jë¹ Dió³² ca³juáh³ la³ lá²:

⁶ Hnú² juú² Belén hín¹³ tí³ hué¹³ Judá,

tiá² huen³ yáh³ hnú² ja¹ tsá² ná¹ho² ta²¹ hué³² ní²;

quí¹ ñí¹ con² hnú² bíh¹ cua³hain³² jan² Tsá² chín¹,

Tsá² jmu³ hua³hí¹³ tsá² *Israel tionh² jo³uón³² jná¹³.

⁷ Jáun² ta³máih³ bíh¹ ca³teh³ Herodes tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ hí³, hi³ jáun² ca³ngái³ dí² hi³ hín² jmáih¹ tí³tsóh³ ca³jnia³ chí¹jmái²¹ jáun². ⁸ Jáun² ca³zen³ dí² tsú² tí³ já¹ juú² Belén hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²taunh¹ náh² ñí¹ zio¹, hi³ cuá²hniah³² náh² re² lín³² dáin² hí³; hi³ jáun² ní¹ má¹ca³chanh²¹ náh², ñá²juah²¹ náh² ñí¹ con² jná¹³, hi³ jáun² ja³bí¹ jná¹³ siáh³ uá²jai³² ñe¹ hi³ ñí¹ ma³tsú¹ ma³jonh²¹.

⁹ Jmí¹ má²lí²zéih³² jáun² re²¹ tsá² hí³ jái¹³ ní² né³, ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² hí³ jui³² hi³ tí³taunh¹; hi³ jáun² chí¹jmái²¹ hi³ ca³jíe³ tsú² jáun² tí³ ñí¹ hia³² hiú² cuá¹tsau³² chí¹ján³ ta³ ñí¹ tsú² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³háí³² tie³ tá²chi²¹ ñí¹ rón²¹ dáin². ¹⁰ Hi³ jáun² jmí¹ ca³jíe³ tsá² quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³ hi³ má²he² tie³, jáun² jlánh¹ ca³lí³ hiú² lín³² tsí³; ¹¹ hi³ jáun² jmí¹ taunh²¹ tsú² jáun² ñeih³ né³, ca³jíen³² dáin² quionh³ Má²réi³ mí¹ziú¹³. Jmí¹ jáun² ca³dí³jñí³² dí² tí³taunh¹ hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dáin² hí³. Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jnia³ tsú² cuó² quioh²¹, hi³ ca³huéh³ cú¹mí¹niau²¹, ziu², jí³ no¹ hi³ lí³ quionh³ há² má²ró³² jmái² mirra ní² siáh³, hi³ lí¹ ca³cuéh³ dí² dáin². ¹² Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jáun² jui³² qui³ ziu³ hi³ tiú²uú² hniáuh³² tsa³tánh¹ tí³ jui³² ñí¹ cuá³ Herodes, hi³ jáun² jui³² siáh³ bíh¹ ja³tanh²¹ tsú² cú²jueh³² tí³ juú²co¹.

Jmí¹ ca³cuóun³ tsú² tí³ hué³² Egipto

¹³ Jmí¹ má²já²tanh²¹ jáun² tsá² quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³ né³, jáun² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí² ca³jnia³ jéinh³² Sé³² jui³² qui³ ziu³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Náu², jan³² dáin² ní² quionh³ mí¹ziú¹³, cuón³ tí³ hué³² Egipto, ca³la³ ní¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ hí³ cuá¹han² nú² siáh³ hué³² jáun²; qui¹ né³bí¹ ja³hnia² Herodes dáin² hí³ jngih³.

¹⁴ Jmí¹jáun² ca³náu² Sé³² hí³ ca³jan³ dáin² quionh³ mí¹ziú¹³ hí³ ja³taunh²¹ ta³ já¹niéi² tí³ hué³² Egipto; ¹⁵ jáun² ní¹ jáun² bíh¹ ca³tiánh³ tsú² ca³la³ tí³ ní¹ jun¹ Herodes. La³ ní² ca³lí³ hí³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hí³ má²ca³juáh³ Juo¹³ dí² jmí¹tin² cun³quionh³ jan² hla¹ tí³² jë¹ Dió³²: “Tí³ hué³² Egipto bíh¹ ca³teh³ jná¹³ Jón³²”.

Herodes jmu² héih³² hí³ jngih³ tsú² tsá¹míh¹

¹⁶ Jmí¹ ca³lí³tsin² jáun² Herodes hí³ tsá² quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³ lí¹ má²lí²cáuh³² cú²nga¹ bíh¹, jáun² ca³míh³ lín³² tsí³ tsú²; hí³ jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hí³ ma³tsan² tsú² la³jín³² tsá¹míh¹ tsá² jmí¹ má²tiáunh¹ tun³ mieh² tí³ la³ hué³² jmí¹ zian² já¹ juú² Belén jí³ juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ní², la³ cun³ tí³ jmáí¹ hí³ ca³híe³ jáun² tsá² quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³. ¹⁷ La³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hí³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Jeremías tí³² jë¹ Dió³²:

¹⁸ Ní¹ja²¹ cáun² mah¹ tí³ juú² Ramá,
hí³ ní¹ho¹ lín²¹ tsú² hí³ hú¹ qui² hú¹ jngih³² tsí³;
Raquel bíh¹ hí³ tsá² cuá¹ho² hí³ ca³tin¹ jón²zih¹.
Cun³ tiá² ca³lí³hnió³ bíh¹ tsú² hí³ niau²¹ re² tsí³,
qui¹ cun³ní¹ hí³ jlánh¹ má²ca³hiá² cá²tsan³ jón²zih¹.

¹⁹ Hí³ jáun² né³, jmí¹ má²jún¹ jáun² Herodes ca³jnia³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí² jéinh³² Sé³² jui³² qui³ ziu³ tá¹la³ cuá³ jáun² hué³² Egipto, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

²⁰ —Náu², jon¹ dáin² quionh³ mí¹ziú¹³ hí³ cuánh² tí³ hué³² Israel, qui¹ má²cá²tsan³ bíh¹ tsá² jmí¹ hnió³ jngih³ dáin².

²¹ Jáun² Sé³² ca³náu² hí³ ca³jón³² dáin² la³ má²quionh³ mí¹ziú¹³ hí³ jaunh³ tí³ hué³² Israel. ²² Tí³la³ jmí¹ ca³lí³ ní³² Sé³² hí³ Arquelao má²cuá¹ho² siáh³ ta²¹ tí³ Judea cha¹³ hla¹ Herodes jméi², jáun² ca³lí³ cóh³² tsú² hí³ tsánh³² tí³ jáun²; tí³la³ jmí¹ má²lí²héi³ tsú² jáun² héih³² jui³² qui³ ziu³ né³, jaunh³ bíh¹ tí³ hué¹³ Galilea. ²³ Jmí¹ cá¹chánh²¹ tsú² hué³² jáun² né³, ngau³ hí³ ca³ní¹cuá² já¹ juú² Nazaret. La³ ní² ca³lí³ hí³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hí³ ca³juáh³ jáun² tsá² jmí¹ ná¹lín³ hí³ tí³² jë¹ Dió³² jmí¹tin² hí³ Jesús téh³ tsú² hná¹ tsá² Nazaret.

3

Juan² tsá² ziau² jmáí² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hué³² quiéin²
(Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-20; Juan 1:6-8,15-34)

¹ Jmí¹jáun² cuan³ Juan² tsá² ziau² jmáí² tí³ hué³² quiéin² lí³ tí³ hué¹³ Judea, hí³ hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³², ² hí³ juáh³ la³ lá²:

—;Za¹ náh² jmí¹ honh², qui¹ má²ja³quián³ ma³jnia² bíh¹ Dió³² Tsá² má²cuá¹hiáun¹ hí³ lín¹³ Re²¹!

³ Hí³ ca³tin¹ Juan² ní² bíh¹ jái¹³ hí³ ca³hléh³ jáun² hla¹ Isaías *tí³² jë¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

Tí³ hué³² quiéin² niéih³ cáun² ho³ tsáu², hí³ ní¹juah²¹:

Jmu³ náh² hua³jan²¹ jui³² ní¹ já²¹ Juo¹³ dí²;

jmu³ náh² cáun² jui³² cú²tso².

⁴ Jáun² ha¹ Juan² hí³ né³ jmí¹ lí³ jñú¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello, lá² hñéih¹ tsú² jmí¹ lí³ láu², hí³ má³² quioh²¹ tsú² né³ jmí¹ lín³ náih² la³ má²quionh³ jmí²toh¹ hí³ zia³² ja¹ náí².

⁵ Hí³ jáun² tsá² zian² Jerusalén jmí¹ ja³taunh¹ hí³ náí³² jë¹ tsú², la³ má²quionh³ la³jín³²

tsá² hín¹³ tí³ Judea jí³ tsá² zian² hué³² can³² cua³ Jordán ní² siáh³; ⁶ hi³ jáun² ní¹juáh³ ní¹ má¹lí²ton³ tsú² tso³ quioh²¹, má¹lí³² jáun² tí² ziau² Juan² jmái² cua³ Jordán jáun².

⁷ Jáun² ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ cua³taunh²¹ tsá² téh²³ tsú² tsá² *fariseos jí³ tsá² *saduceos, [tsá² tun³ nió³ hín¹³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos]. Jáun² né³, jmí¹ ca³jié³ Juan² hi³ juóun³² lín³² bíh¹ tsá² hí³ ja³to¹ ja³lín²³ hi³ hnió³ zón³² jmái², jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¡Hnoh² dá² jón²zih¹ jón²cho¹ jáh³ hláinh¹ bíh¹! ¿Hin² dá² tsánh² ca³zái³ hnoh² hi³ hniáuh³² cuóunh¹³ náh² ca³tí²¹ uu³mí²tsi³² hi³ má²ja³² má²janh²? ⁸ Jmu³ náh² lin¹ hi³ tson² má²ca³za² jmí¹ honh² náh², ⁹ ha³ lí²uú² lí¹ cuí¹ lín¹³ náh² hi³ lí¹³ liáun³ náh² cun³ñí¹ hi³hliá² hnoh² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹; quí¹ jná¹³ juanh³² hi³ hí¹ ca³la³ tí³ quín¹ lá² yáh³ lí¹³ jmu³ Dió³² hi³ lán¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹. ¹⁰ Quí¹ má²rá¹lí³ bíh¹ hua³jan²¹ mí¹chí¹ hi³ quiúh³² tsú² la³jí³² hmá² tiá² má³ chu²¹ háí³², hi³ jáun² tsa³toh³ ja¹ sí². ¹¹ Quí¹ tson² bíh¹ jná¹³ ziau² jmái² hnoh² cun³quionh³ jmí² jma³, cáun² lí²¹ hi³ lin¹ hi³ tson² má²lí²zái³² tsú² jmí¹ tsí³; tí³la³ né³bí¹ já²¹ yáh³ jan² Tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cun³ bí¹ jná¹³, quí¹ cun³ tiá² cu³ tiá² ren³ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ná¹ Tsá² hí³, ca³la³ hí¹juáh³ tiá² ca³tín¹ yáh³ jná¹³ hi³ má¹con²¹ ná¹ tsú² hi³ cue¹ ná¹ chí² láu² tsí³² ta³. Jáun² Tsá² hí³ bíh¹ ziau³ hnoh² jmái² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ jí³ cun³quionh³ sí² ní² siáh³. ¹² Má²zianh³² bíh¹ Tsá² hí³ cuah²¹ quioh²¹ hi³ chí³² cuú²miih²¹, hi³ jáun² tsa³cuí³² má¹qui³². Chá³² tsú² cu³lí²¹ cuú²miih²¹ má²ji² jáun² ñéih³ hñu³cuí³ quioh²¹; hi³ jáun² má¹qui³² jáun² né³, tsa³toh³ ja¹ sí² bíh¹, cáun² sí² hi³ tiá² tón³² jmái¹ yéi³².

Jmí¹ cáun³ Jesús jmái²

(Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22)

¹³ Jmí¹jáun² cua³han³ Jesús tí³ Galilea, hi³ ca³chó³² can³² cua³ Jordán ñí¹ jmí¹ dí¹zion² Juan² tsáú² jmái², hi³ hnió³ ziau³ Juan² jmái². ¹⁴ Tí³la³ tiá² jmí¹ hei³² yáh³ Juan², hi³ jáun² ca³záih³ dí² Jesús:

—Jná¹³ bíh¹ tí³ hniáuh³² zón³² jmái² hi³ ziau¹³ hnú²; ¿he³ lí³ sa³ hnú² bíh¹ tí³ ñéih³² ñí¹con² jná¹³?

¹⁵ Tí³la³ Jesús né³ ca³juáh³:

—Cuí¹ lí¹³ tén² la³ ní² ta³né³²; quí¹ ca³ta¹ bíh¹ dí² jmú¹³ la³jí³² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³².

Jmí¹jáun² né³, ca³ma³tí³² Juan² hi³ ca³zion³ jmái² Jesús. ¹⁶ Jmí¹ cáun³ jáun² Jesús jmái² né³, cua³han³ chu³ jmái². Jmí¹jáun² né³ ca³niá³ hñu³mi³cuú², hi³ jáun² ca³jién³² tsú² Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³² hi³ má²cuá¹son² ñí¹ quioh²¹ dí², hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² jái².

¹⁷ Jmí¹jáun² ja³ cáun² mah¹ tí³ hñu³mi³cuú² hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—Tsá² ní² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² hno³ lín³² ná¹, Tsá² jlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tín¹.

4

Satanás cá² lan²³ Jesús

(Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13)

¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jan³ Jmí²chí³ Chun¹ Jesús tí³ hué³² quiéin², hi³ jáun² ñí¹ jáun² lí¹³ ca³ lau³ tsá² hláinh¹ quioh²¹ tsú².

² Ñí¹ jáun² ca³ma³hien²¹ tsú² tun³ló³² jmái¹ jí³ tun³ló³² nie³, jmí¹ lí²¹ jáun² né³ lí³ ñí¹cuóunh²¹. ³ Jáun² tsá² cá² lau²³ hí³ ca³ma³janh³² ñí¹con² Jesús hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ñí¹juáh³ tson² bíh¹ hnú² Jon² Dió³², jmu³ neh²¹ hi³ quín¹ lá² jeinh²¹ *hí³ cuú²miih²¹.

⁴ Tí³la³ Jesús ca³ngái³:

—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Jun³juáh¹³ jmáh³la³ cun³quionh³ hí³ yáh³ lí¹³ zian² tsá²mi³cuóun², quí¹ ja³bí¹ cun³quionh³ ca³la³ jí³² jái¹³ hi³ hleh³² Dió³² bíh¹ siáh³”.

⁵ Hi³ jáun² tsá² hláinh¹ hí³ ca³jau³ tí³ Jerusalén juú² híen¹, jáun² ca³di³chin³ dí² Jesús tsáih³ cuáh³² chín¹, ⁶ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ tson² cu³tí³ hi³ hnú² Jon² Dió³², tanh² la³ tí³ hué³² ó³² neh²¹; qui¹ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³:

Dió³² zen³ tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ jmu³ hua³hí¹³ hnú²;

hi³ ziau³ tsú² hnú² cun³quionh³ cuo² hmóu³²,

quí¹ ní² lí¹ ca³cuíh³ tanh¹ hnú² cun³quionh³ quín¹.

⁷ Tí³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Ja³bí¹ ní¹ Sí² jáun² siáh³ rá¹juáh³: “Ha³ lí² cá² lí² lan³ hnú² Dió³² Juóuh³²”.

⁸ Siáh³ siáh³ cu³ jéin³² ca³ní¹jau² tsá² hláinh¹ cáun² tsi³ máh³ ñe¹ lín²¹, hi³ jáun² ní¹ jáun² ca³híeh³ dí² Jesús la³jí³² juú² ní¹ ná¹hu²¹ cuo² tsá² ná¹ho² ta²¹ tá¹ cáun² hngá¹máh³ jí³ la³jí³² hi³ zia³² quioh²¹ tsá² hí³ ní² siáh³; ⁹ hi³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Jná¹³ chá¹³ la³jí³² hi³ jniá³ ní² jo³cuonh² hnú² ní¹juáh³ hi³ dí¹jñih²¹ hnú² ta³ ñi³² jná¹³, jí³ hi³ má¹tsú¹ má¹jauh²¹ nú² jná¹³.

¹⁰ Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hláinh¹ la³ lá²:

—Cuánh² quián¹³ *Satanás, qui¹ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Ma³tsú¹ ma³jonh²¹ Dió³² Juóuh³², hi³ ní¹ jí²¹la³ jan² tán¹ hí³ bíh¹ má¹cú¹ má¹hain²¹ nú²”.

¹¹ Jmí¹jáun² ca³náu² tsá² hláinh¹ tí³ có³² ní¹con² Jesús, hi³ jáun² cua³taunh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ cua³ma³cón³² Jesús.

Jesús má²liáu³² tá¹³ hué¹³ Galilea

(Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)

¹² Jmí¹ ca³nái³² Jesús hi³ Juan² tsá² ziau² jmái² má²cuá¹hún¹ hñu³mí¹ñí², jáun² ngah³ dí² tí³ hué¹³ Galilea. ¹³ Tí³la³ tiú²uú² ca³cuá³ yáh³ tsú² já¹ juú² Nazaret má¹ná¹, qui¹ já¹ juú² Capernaum bíh¹ ngau³ tsú² cú²jueh³² hi³ ca³ñí¹cuá², cáun² juú² nio² can³² jmái² lí¹ ná¹ho³, ní¹ má²can³² hué¹³ juú² Zabolón quionh³ juú² Neftalí. ¹⁴ Hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías *tí³² jē¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

¹⁵ Tsá² hué³² Zabolón quionh³ tsá² hué³² Neftalí,

tsá² zian² hué³² nio² hú¹ jui³² tí³ can³² jmí²miih²¹,

tsá² zian² jo²¹ cua³ Jordán, jui³² ní¹ hia³² hiú²,

la³ má²quionh³ tsá² zian² hué¹³ Galilea ní¹ má²tionh² *tsá²cá²jo²¹,

¹⁶ la³jín³² tsá² ní², tsá² qui³ tionh² ní² ní¹ já¹nié² ca³jíe³ cáun² joh¹ zín³ lín³²;

hi³ jáun² tsá² ní², tsá² tionh² ní¹ quian² heinh²¹ quioh²¹ hmú³²,

má²ca³táin³ cáun² joh¹ hi³ lí³ la³jmí¹ lí³ joh¹ quioh²¹ cáun² jmái¹ hmai²¹ hi³ ca³jniá³² siáh³.

¹⁷ Hi³ jáun² né³, la³ cun³ jmái¹ jáun² bíh¹ ca³ma³liáu³² Jesús hi³ hleh³² já¹³ quioh²¹ Dió³² hi³ juáh³:

—Za¹ náh² jmí¹ honh², qui¹ má²ca³ma³jnia² bíh¹ Dió³² Tsá² má²cuá¹hiáun¹ hi³ lín¹³ Re²¹.

Jesús téh²³ quiun³ tsá² zanh²³ jáh³ jmái²

(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)

¹⁸ Jáun² jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹ngí³² Jesús can³² jmái² lí¹ ná¹ho³ hué¹³ Galilea; ní¹ jáun² né³ ca³jién³² gon³ tsá² má²tún² rainh²¹, jan² tsá² jmí¹ jmái² Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ jmái² siáh³ Pé¹, hi³ tsá² jan² né³ jmái² Tre²¹. Tsá² hí³ jmí¹ lín³ tsá² zanh²³ juo¹³, hi³ jáun² jmí¹ ná¹tón³² hmá³ quioh²¹ chu³ jmái². ¹⁹ Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ñá²taunh¹ náh² cu³hna³² jná¹³, hi³ jáun² la³jmí¹ jáun²³ náh² ní² juo¹³ janh²¹ náh² siáh³ tsá²mi³cuóun² hi³ tónh³² jo³uón³² jná¹³.

²⁰ Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³chá³ tsá² hí³ tí³ có³² hmá³ jáun² quioh²¹ hi³ ja³taunh²¹ cu³hna²¹ hí³ dí².

²¹ Tí³ chí¹ján³ jáun² ca³lá² ca³jién³² siáh³ Jesús cónh³í¹ gon³ tsá² má²tún² rainh²¹: Jacobo jon² Zebedeo quionh³ Juan² dá¹jon²¹. Tsá² hí³ jmí¹ tí¹áunh¹ hñu³ mu² quionh³ jméi², hi³ ná¹rauh³² hmá³ quioh²¹. Hi³ jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ tsá² hí³, ²² hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun²

bíh¹ ca³quíu² tsú² mu² quioh²¹ hi³ ca³chan³ tsú² síáh³ jméi², hi³ jáun² ja³taunh²¹ cu³hna²¹ Jesús.

Jmah²³ Jesús juóun³² tsá² tsáun¹
(*Marcos 3:7-12; Lucas 6:17-19*)

²³ Hi³ jáun² jmí¹ jáun² jmí¹ cuá¹ tí² cuá¹ ngi³² Jesús tá¹ cáun² hué¹³ Galilea hi³ má² tin² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos hi³ táun³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú², hi³ hleh³² jú¹ chú³² ca³ tí²¹ hi³ Dió³² má² cuá¹ hinh²³ tsáu² jo³ cuo², jì³ hi³ jmí¹ jmah²³ síáh³ tsáu² ca³ la³ jáh³ dú¹ ñí¹ mí¹ uí³ hi³ ná¹ zian² tsú². ²⁴ Ca³ lí³ ñi³² bíh¹ tsáu² tá¹ cáun² hué³² Siria la³ cun³ ta²¹ hi³ jmu² Jesús, hi³ jáun² ca³ cua³ jan² tsú² la³ jín³² tsá² jmí¹ ná¹ má² tso² tsí³ la³ jáh³ dúh¹ ñí¹ hi³ hlah³, mí¹ uí³, hi³ cúh² hi³ uóu³²; tsá² tiáunh¹ jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, tsá² ná¹ jau² mí¹ uí³ tsá¹ lí¹ jún²³ jì³ tsá² hma² ní² síáh³. Hi³ jáun² la³ jín³² bíh¹ tsá² hí³ ca³ jmah³ Jesús.

²⁵ Hi³ jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ja³ taunh²¹ cu³ hna²¹ tsú², tsá² zian² Galilea, tsá² zian² la³ cáun² ñí¹ tìoh³ jáun² tá¹ quia³ juú² míh¹ tiá² cu³ tsa³², tsá² Jerusalén, jì³ tsá² hín¹³ tí³ Judea ní², jì³ tsá² zian² tí³ jo²¹ cua³ Jordán tí³ jui³² ñí¹ hia³² hiú² ní² síáh³.

5

Jái¹³ hi³ ca³ ma³ ta² Jesús tsi³ máh³

¹ Jmí¹ ca³ jien³² jáun² Jesús la³ jín³² tsá² hí³ né³, ca³ uú³ tsi³ máh³ hi³ jáun² ca³ cuá³ ñí¹ jáun². Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ tiánh³ la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá³; ² hi³ jáun² Jesús ca³ ma³ líáu³² hi³ má² tin² tsá² hí³ jái¹³ lá²:

Tsá² lí¹³ zian² re² tin²
(*Lucas 6:20-23*)

³ —Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² má² ca³ lí³ tsin² hi³ tia³ mii² jmí² chí³ quioh²¹ ñí¹ con² Dió³², quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ tónh³² jo³ cuo² tsú².

⁴ ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² nio² hlah³ tsí³, quí¹ Dió³² bíh¹ Tsá² chá³² re² tsí³ tsú².

⁵ ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² tsí¹ juí³, quí¹ hi³ bíh¹ tsa³ tiánh² cáun² mi³ cuú² ñí¹ má² ca³ jmú³ Dió³² jái¹³ hi³ cué³².

⁶ ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² dí¹ quian¹ hi³ ma³ zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², la³ juah²¹ dúh¹ hi³ ñí¹ cuóunh²¹ jì³ hi³ hí¹ quiéin² tsí³, quí¹ Dió³² bíh¹ jmu³ hi³ conh²¹ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsú².

⁷ ”Jlánh¹ jmí¹ ren² ní¹ juáh³ tsá² ja³² mií³ tsí³ ñí¹ con² tsá² síanh³, quí¹ ja³ bí¹ Dió³² já³² síáh³ mií³ tsí³ ñí¹ con² tsá² la³ hí³.

⁸ ”Jlánh¹ jmí¹ ren² ní¹ juáh³ tsá² jì² hñu³ tsí³, quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ jien³² Dió³².

⁹ ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² jmu² hi³ niau²¹ tie³ ja¹ quioh²¹ tsáu², quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ juáh³ Dió³² hi³ jon².

¹⁰ ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² má² tso² tsí³ la³ cun³ hi³ jmoh²³ tsáu² cun³ ñí¹ hi³ hnió³ jmu³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ tónh³² jo³ cuo² Dió³².

¹¹ ”Jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh² ní¹ juáh³ jmí¹ quiú² jmí¹ je²³ tsáu², hi³ ca³ la³ hi³ hí¹ tsa¹ tsú² hnoh², jì³ ní¹ juáh³ jmí¹ hleh³² tsú² la³ jáh³ dúh¹ ñí¹ jú¹ tí¹ jái² quián¹³ hnoh² cun³ ñí¹ hi³ ca³ tin¹ jná¹³. ¹² Ma³ hiún¹³ náh² honh², tsinh¹ náh² jmu³, quí¹ hñu³ mi³ cuú² hián¹³ náh² cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²; quí¹ la³ ní² bíh¹ ca³ jmúh³² tsú² uá² jai³² tsá² lín³ hí³ *tí³² jè¹ Dió³², tsá² ca³ lí³ zian² jmí¹ tin² la³ cónh³ bíh¹ hnoh².

Ñí¹, jì³ joh¹ sí² hi³ ca³ tin¹ hngá¹ máh³
(*Marcos 4:21-23; 9:50; Lucas 8:16-17; 14:34-35*)

¹³ ”Hnoh² bíh¹ lín³ ñí¹ ñí¹ con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². Tí³ la³ ní¹ juáh³ la³ ca³ lí³ máih³ bíh¹ ñí¹ né³, jlánh³ yáh³ rón³² lí¹³ jmóuh³² tsú² hi³ jáun² lí³ ñeh¹ síáh³? Tiú² uú² lín¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ hí¹ cáun² yáh³; cáun² má² cuí³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ha³ zóh³² tsáu².

14 "Hnoh² bíh¹ lín³ joh¹ sí² ñí¹con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². Jáun² né³, jmú¹³ jái¹³: Cáun² juú² nio² ñí¹ lí³ tsáih³ máh³, tiá² lí¹³ yáh³ hính³². 15 Sa³jun³ héinh²³ yáh³ tsú² cáun² sí² hi³ jáun² zih³² tí³ ñeh² cáun² tsí¹ cuó²; tí³la³ ñí¹ ñe¹ bíh¹ dí²chí³ tsú², hi³ jáun² tain²¹ joh¹ la³jín³² tsá² tionh² ñéih³. 16 Ja³bí¹ la³ jáun² hnoh² uá²jai³², jmu³ náh² hi³ tai²¹ joh¹ quián¹³ náh² ñí¹con² tsáú², hi³ jáun² ní¹ má¹ca³jíe³ tsáú² la³jí³² hi³ chu²¹ hi³ jmuh³² hnoh² jáun², hi³ jáun² ma³quien² tsú² Ñeh² hnoh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú².

Jesús má²ta² lánh³ lí³ héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés

17 "Ha³ lí² cuí¹ lín¹³ hnoh² hi³ jná¹³ cuan³ hi³ má¹tau²¹ ná¹ héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés, sa³jun³ hi³ ja³ma³tau²¹ jná¹³ jái¹³ hi³ ca³ma³ta² jáun² tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² yáh³; quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ja³ma³tau²¹ yáh³ jná¹³ jái¹³ jáun², quí¹ tí³ ja³ma³tson¹³ jná¹³ la³ cun³ hi³ hnió³ juáh³ bíh¹. 18 Quí¹ jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ uá¹ cun³ má²já²hín³ la³jí³² hi³ jniá³ chí³cuú² la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², tiá² lí¹³ yáh³ tsa³hín³ hí¹ cáun² huéh³ quioh²¹ liei²¹, sa³jun³ hí¹ cáun² mái³ pih²¹ quioh²¹ huéh³ jáun², ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³tí²¹ lí¹³. 19 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ tsá² tiá² ta²¹ haih²¹ lí³ua³ cáun² héih³² hi³ rá¹lí³ jáun², uá¹jinh¹ cáun² hi³ tiá² lin¹ nga³ quien², hi³ záih³² tsú² siáh³ tsáú² hi³ tiá² hniáuh³² tónh³² ta²¹, hi³ jáun² má²lín³ bíh¹ tsú² jan² tsá² tiá² lin¹ ñí¹ quien² ja¹ quioh²¹ la³jín³² tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³². Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² má²tí³² héih³² jáun² né³, jí³ hi³ hieh³² siáh³ tsá² siánh³ hi³ jmu³ la³ jáun², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ jan² tsá² quien² ja¹ quioh²¹ la³jín³² tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³². 20 Quí¹ juah³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ ní¹juáh³ tiá² tí³ jlánh¹ bí¹ re² jmúh¹³ náh² hi³ tí³² tsí³ Dió³² la³ cónh³ bíh¹ tí³² liei²¹ jí³ tsá² *fariseos, hi³ jáun² jmí¹lín³ bíh¹ tiá² lí¹³ tonh²¹ náh² jo³cuo² Dió³².

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² míh²³ tsí³
(Lucas 12:57-59)

21 "Hnoh² má²ca³niéih² hi³ hiauh³ tsá² haun³² dí¹hio³ ñú²deh³ dí² héih³² hi³ lí³ la³ lá²: "Ha³ lí² jngih³ tsáú², quí¹ lí³ua³ jan² tsá² jngih² tsáú² ca³tin¹ tá¹tsin¹ héih³²". 22 Tí³la³ jná¹³ juah³², hi³ lí³ua³ jan² tsá² jmu² hian² ñí¹con² rainh²¹, cun³ tá¹tsin¹ bíh¹ tsá² la³ hí³ héih³². Ní¹juáh³ tsá² tú² hió³² rainh²¹, jáun² ñí¹con² tsá² ná¹ho² ta²¹ hi³ chín¹ bíh¹ tá¹tsin¹ tsú² héih³²; hi³ ní¹juáh³ tsá² zaih³² rainh²¹ tsá² lín¹ ja³ juón¹, háinh¹³ tsó³² ja¹ sí² quiu³juóu³² bíh¹ tsú².

23 "Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ jmí¹ zia³² hi³ cuá¹cánh¹ hnú² ñí¹hiú¹³ hi³ cuá¹cuéh³ nú² Dió³², hi³ tá¹la³ má²zenh² nú² ñí¹ jáun² né³ tsau³ honh² hnú² hi³ zian² jan² renh² hnú² hi³ hau² nú², 24 chá¹ tín² hi³ quiánh¹ jáun² có³² ñí¹hiú¹³ jáun², hi³ cuánh² tín² hi³ cuá¹jmuh³ nú² hi³ niau²¹ tie³ ja¹ quián¹³ nú² quiúnh¹ renh². Má²jáun² má²ñeih²¹ hnú² siáh³ ñí¹hiú¹³ hi³ ñá¹ma³jnia¹³ nú² hi³ quiánh¹ jáun².

25 "Ní¹juáh³ zian² tsá² ca³hna³ hnú² ñí¹ta²¹, hi³ jáun² jau³ tsú² hnú² ta³ ñí¹ tsá²tan²¹, ma³ré¹³ náh² jái¹³ tá¹la³ hí¹cua³táunh¹ náh² jáun² hú¹ jui³² quiúnh¹ tsú², hi³ jáun² tiá² tsa³jau² tsú² ta³ ñí¹ tsá² lín³ jue²¹; quí¹ ní² lí¹ ca³cue³ hnú² jue²¹ hí³ tsá² tú²jái¹³ hi³ tsa³tiaunh² tsú² hnú² hñu³mí¹ñí². 26 Juanh³² jná¹³ hi³ tiá² cáun² lí¹ láun³ yáh³ hnú², ca³la³ tí³ ní¹ má¹ca³ma³hmah²¹ hnú² jí³lí³² máh³.

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² juón¹

27 "Hnoh² má²ca³niéih² hi³ ca³juáh³ tsú² la³ lá²: "Ha³ lí² lí¹ jmú² lí¹ cuó³". 28 Tí³la³ jná¹³ juanh³² hi³ lí³ua³ jan² tsá² jíen³² tsá²mi³ hi³ hu²¹ hlah³ tsí³, má²lí²jmú³ bíh¹ tsú² tso³ hñu³ tsí³ quionh³ tsá²mi³ hí³.

29 "Ní¹juáh³ mí¹máh¹ tí³ cuá² chu²¹ nú² má²lí²jmú³ hi³ ca³tánh³ nú² tso³, chí³ cú²jueh³² hi³ jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; quí¹ tí³ re² bíh¹ hi³ tsa³hín³ cá² mái³ mí¹máh¹ nú² la³ cónh³ bíh¹ hi³ tsa³hain³ nú² tá¹ jan² quiu³juóu³². 30 Hi³ ní¹juáh³ cuá² chu²¹ quián¹³ nú² jmu²

siáh³ hi³ tanh³² hnú² tso³, hná¹ cú²jueh³², hi³ jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; qui¹ tí³ re² bíh¹ hi³ tsa³háí³ cáun² cuonh² hnú² la³ cónh³ bíh¹ hi³ cuóh¹³ hnú² tá¹ jan² quiu³juóu³².

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hnió³ tun³ ñí²cuo²

(Mateo 19:3-11; Marcos 10:2-12; Lucas 16:18; 1 Corintios 7:10-16)

³¹ "Ja³bí¹ jái¹³ lá² siáh³ juáh²³ tsáu² la³ cun³ jmí¹tin²: "Li³ua³ jan² tsá² hnió³ tsáun³ quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo², hniáuh³² bíh¹ cuéh³² tsú² ñí²cuo² cáun² sí² hi³ lin¹ hi³ ca³tsáun³ tsú²". ³² Tí³la³ jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh² hi³ lí³ua³ jan² tsá² hnió³ tun³ tsá²mi³ ñí²cuo² ta³ tiá² lin¹ zia³² jái¹³ he³ tso³ lí²jmú³ quionh³ tsá²ñuh² siánh³, cun³quionh³ la³ jáun² má²cueh³² tsú² tsú² jái¹³ hi³ jmu³ juón¹ bíh¹; hi³ ní¹juáh³ tsá² jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mi³ tsá² má²ca³tsáun³ quionh³ ñí²cuo² né³, jáun² tsá² la³ hí³ má²lín³ jan² tsá² juón¹ bíh¹ siáh³.

Jesús hie³² ca³tin¹ tsá² lí¹ hien² Dió³²

³³ "Ja³bí¹ má²ca³niéih² hnoh² hi³ tsá²haun³² hiauh³ héih³² lá² jmí¹tin²: "Ha³ lí² tsunh²¹ jái¹³ hi³ má²lí²jmuh³ ñí¹con² Dió³², la³ cun³ jái¹³ hi³ má²lí²ma³tson¹³ nú² jáun² ñí¹con² tsú²". ³⁴ Tí³la³ jná¹³ juanh³² hi³ hí¹ cáun² bíh¹ hi³ tiá² hniáuh³² hieh¹ náh². Ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³ jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hieh³² náh² hñu³mi³cuú², qui¹ ñí¹ jáun² bíh¹ ñí¹ cuá¹quien² Dió³²; ³⁵ sa³jun³ hniáuh³² má¹tson¹³ náh² jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hieh³² náh² hngá¹máh³ lá², qui¹ ñí¹ hué²¹ lá² dá² lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² ñí¹ ná¹tsin¹ ta³ bíh¹ Dió³²; hi³ sa³jun³ hniáuh³² má¹tson¹³ náh² jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hieh³² náh² juú² Jerusalén, qui¹ ñí¹ jáun² dá² ca³tin¹ Re²¹ Tsá² chín¹ bíh¹. ³⁶ Ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³ jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hieh³² hnú² chinh³², qui¹ hí¹ cá² máih³² yáh³ jñú² chinh³² hnú² tiá² lí¹³ tiáú² ho³ liáh² hi³ jmúh¹³ nú² huen². ³⁷ Ní¹ jí²¹la³ tí³ hniáuh³² juáh¹³ hnú²: "Ján³", ho³lá²dá²: "Já¹han²¹" bíh¹; qui¹ la³jí³² jái¹³ hi³ lí¹ má²ná²tsin³ tsú² ñí¹ jái¹³ ní² ja³² ñí¹con² tsá² hláih¹ bíh¹.

Jesús hie³² ca³ti²¹ hi³ jeinh³² tsú²

(Lucas 6:29-30)

³⁸ "Hnoh² má²ca³niéih² náh² jái¹³ hi³ qui³ juáh²³ tsú² jáun² la³ cun³ jmí¹tin²: "Hniáuh³² jéinh³² tsú² la³ cun³ rón³² lí³ hi³ ca³quiúnh³², uá¹la³ cun³ mí¹ñí¹ tsú², ní¹juáh³ ca³hliah³ tsú² mí¹ñí¹ rainh²¹, ja³bí¹ la³ jáun² hi³ ca³ti²¹ ján¹ tsú² uá²ja³²". ³⁹ Tí³la³ jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh²: Ha³ lí² jéinh¹ náh² ñí¹con² tsá² hian² tsí³; tí³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² pá²³ cá² jo²¹ máh¹ náh², tí³ cuéh³ tsú² siáh³ tí³ cá² jo²¹ cáun² cuí¹ pá¹³. ⁴⁰ Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ hna³ hnú² ñí¹ta²¹, hi³ hnió³ tsú² quin³ hanh² nú², cuéh³ tsú² la³ jí³ hmih³² cháú³ quián¹³. ⁴¹ Ní¹juáh³ zian² tsá² dí²quiaun³ hnú² jmái¹ hi³ cánh¹ hnú² lio²¹ ñí¹ tí³ cú² mei²¹ quin² ta³ tsú², tí³ re² quián² ñí¹ tí³ tenh³ cu³ jáun². ⁴² Li³ua³ jan² tsá² zia³² hi³ mí³² ñí¹con² hnú², cuéh³ tsú², hi³ ha³ lí² ma³zian¹³ siáh³ ñí¹con² tsá² zia³² hi³ chí² ñí¹con² nú².

Hniáuh³² hnió³ tsú² tsá² hau²

(Lucas 6:27-36)

⁴³ "Ja³bí¹ má²ca³niéih² hnoh² hi³ juáh²³ tsú² la³ cun³ jmí¹tin²: "Ma³hno¹ tsá² re² juónh³² quiúnh¹, tí³la³ hon² nú² jmu³ ní¹juáh³ tsá² hau² nú²". ⁴⁴ Tí³la³ jná¹³ juah³²: Ma³hno¹ náh² tsá² jmu² hian² tsí³ ñí¹con² náh², [hi³ chu²¹ jéinh¹ náh² ñí¹con² tsá² chú² juóu³², jmu³ náh² hi³ chú³² ñí¹con² tsá² hau²,] Dió³² lienh¹ quioh²¹ [tsá² quiú² je²³ jí³] tsá² jmu² hian² tsí³ ñí¹con² nú². ⁴⁵ Jáun² la³ ní² bíh¹ lí³ lin¹ hi³ tson² lín³ hnoh² jon² Dió³² Ñeh² náh², Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú²; qui¹ hí³ dá² jmu² hi³ tain³² hiú² tsá² chun¹ la³ jí³ tsá² hláih¹ ní² siáh³, hi³ zen² tsú² siáh³ jmí³ ñí¹con² tsá² zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ dí², la³ jí³ ñí¹con² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³² ní² siáh³. ⁴⁶ Su³uú² lí¹ lín²³ náh² hi³ zia³² hi³ hián¹³ cun³ñí¹ hi³ hno³ náh² jmáh³la³ tsá² hniau³ náh² hmóu³². Qui¹ hí¹ la³ tí³ *tsá² chí² hmah²¹ yáh³ jmu² la³ jáun². ⁴⁷ Hi³ ní¹juáh³ cuen²³ hnoh² Dió³² jmáh³la³ tsá² juónh³² náh² re² quiúnh¹, ¿he³ dá² hi³

chu²¹ jmuh³² náh² ní¹juáh³ la³ jáun²? Quí¹ hí¹ la³ tí³ tsá² tiá² cuóun³² Dió³² yáh³ ná¹jmu² la³ jáun². ⁴⁸Jmu³ náh² chun¹ la³jmí¹ chun¹ Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú².

6

Jesús hie³² he³ lánh³ lí³ ta²¹ chu²¹

¹ "Ha³ lí² lí¹ ma³ti²¹ náh² cuáh³² jmáh³la³ ní¹ jé²³ tsáu² cun³ñí¹ hi³ hniá¹ náh² hi³ jé³ tsáu² lánh³ jmuh³² náh². Quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú² hi³ hián¹³ náh² ní¹con² Ñeh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú², ní¹juáh³ la³ jáun² la³ jmuh³² náh².

² "Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ jmí¹ ma³hon¹ hnú² tsá² lí³hniauh²³ ní¹con², ha³ lí² jmu² hnú² chú¹ja²¹ ní¹con² ca³la³ jánh³ dú¹ tsáu², tsá² zian² ja¹ hñú³ jí³ tsá² tiáunh¹ hñu³ cuáh³² ní² la³jmí¹ jmu² tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹, cun³ñí¹ hi³ hnió³ hi³ hléh³² tsáu² re² quioh²¹. Jú¹ tson² juanh³² jná¹³, hi³ jí³²la³ jú¹ chu²¹ hi³ hléh³² jáun² tsáu² bíh¹ jéi³²í¹ hiáuh³ tsú², ha³ tiú²uú² hi³ siáh³ zia³² yáh³. ³Tí³la³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³ma³hon¹ hnú² tsá² lí³hniauh²³ ní¹con², jmu³ la³ cun³ lí³ lí¹³ hi³ hí¹ jan² tiá² hin² lí³ ñí³², uá¹jinh¹ tsá² jlánh¹ re² juónh³² náh² quiúnh¹. ⁴Ta³máih³ bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³ hnú², hi³ jáun² hián¹³ nú² la³ cun³ hi³ cué³² Ñeh² nú², Tsá² jé²³ la³ cun³ hi³ jmuh³² nú² jáun².

Jesús má²ta² he³ lánh³ liéinh³² tsú² Dió³²

(Mateo 7:7-11; Lucas 11:2-4)

⁵ "Ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³lien¹ hnoh² Dió³², ha³ lí² jmú² náh² la³jmí¹ jmu² tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹, hi³ zain³² liéinh³² Dió³² ta³ ná¹taun³ ní¹ lí³ hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí² jí³ ní¹ lí³ cuoh¹ ja¹ hñú³ ní² siáh³, hi³ jáun² jé³ tsáu². Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ hi³ jí³²la³ jú¹ chu²¹ hi³ hléh³² jáun² tsáu² bíh¹ jéi³²í¹ hiáuh³ tsú², ha³ tiú²uú² hi³ siáh³ zia³² yáh³. ⁶Tí³la³ ní¹ má¹ca³lien¹ hnú² Dió³² né³, hen² ñéih³ quián¹³ hi³ jná¹ ho³hñú¹³, hi³ jáun² ní¹ zenh² nú² jáun² huen² lien¹ Ñeh². Hi³ jáun² la³ jáun² zia³² hi³ hián¹³ nú² ní¹con² Ñeh², Tsá² jé²³ hi³ jmuh³² hnú² jáun² ta³ conh¹.

⁷ "Ní¹ má¹ca³lien¹ nú² Dió³², ha³ lí² hléh² cú²hiú² cú²cuóh³² jái¹³ tiá² lin¹ ní¹ jmu³ ta²¹ la³jmí¹ jmu² tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³², quí¹ tsá² hí³ lí¹ lín²³ hi³ cun³quionh³ hi³ hleh³² jáun² hliáun³ jái¹³ lí¹³ ne³ Dió³². ⁸Lí² jmú² náh² la³jmí¹ jmu² tsá² hí³; quí¹ ñeh² bí¹ hi³ míh¹³ náh² má²ñí³² bíh¹ Ñeh² náh² ní¹juáh³ he³ lí³hniauh²³ ní¹con² náh². ⁹Hi³ jáun² né³, lien¹ náh² Dió³² la³ lá²;

Hnú² Tia²¹, Tsá² ñíh³ nú² hñu³mi³cuú²,
cá² ní¹ hi³ chu²¹ cuí¹ ná¹chan¹ hi³ jmái² hnú².

¹⁰ Cuí¹ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ la³jín³² tsáu² tónh³² jo³cuonh² hnú².

Cuí¹ lí¹³ bíh¹ ní¹ hué²¹ lá² la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú² jmúh¹³,
la³jmí¹ lí³ hñu³mi³cuú².

¹¹ Cué¹ tiá³ má³² hi³ hniáuh³² ní¹con² jnoh¹ né³²,
la³ cun³ hi³ qui³ hniáuh³² quiú¹³ jnoh¹ cun³ jmái² cun³ jnia³².

¹² Chin³² tiá³ honh² ca³tí²¹ hi³ má²ca³hliáuh² jnoh¹,

la³jmí¹ chin²³ jnoh¹ tsí³ la³ cun³ hi³ má²ca³hliánh² tsáu² ní¹con² jnoh¹.

¹³ Ma³hau¹ tiá³ jnoh¹ hi³ tiá² ca³ tiá² lau³ jnoh¹ tsá² hláinh¹,
liau¹ tiá³ jnoh¹ ní¹con² pí³ quioh²¹ tsú².

[Quí¹ hnú² bíh¹ Tsá² hauh³² nú² jái¹³ ní¹con² ca³la³ jí³lí³²,
Tsá² pin³ cun³ tán¹ cun³ hián²,

Tsá² cuá¹quien² la³ cun³ jmí¹hi³nio².

Tson² bíh¹ la³ jáun²].

¹⁴ "Jáun² né³, ní¹juáh³ hnoh² chíh¹ honh² tsáu¹³ tsá² jmu² hlah³ ní¹con² náh², jáun² Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² chí¹³ uá²jai³² tsí³ tsáuh³ hnoh²; ¹⁵ tí³la³ ní¹juáh³ tiá²

chin²³ yáh³ hnoh² honh² tsáu¹³ tsáu², jáun² sa³jun³ Ñeh² yáh³ hnoh² chin¹³ tsí³ tsáuh³ hnoh².

Jesús hie³² ca³ti²¹ hi³ má²hien²¹ tsú²

¹⁶ "Ní¹ má¹ca³ma³hien²¹ hnoh², ha³ lí² háí² náh² hlah³ máh¹ la³jmí¹ jmu² tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹; qui¹ tsá² jmu² hí³ la³ jáun² dá² hnió³ jie³ tsáu² hi³ hí³ dí² ná¹má²hien²¹. Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ hi³ cun³ ní² bíh¹ má²ca³táuh³ la³ cun³ hi³ hiáuh³ tsá² la³ hí³ ní¹juáh³ la³ jáun². ¹⁷ Tí³la³ hnú² má¹na²¹, ní¹ má¹ca³ma³hien²¹ nú², ráin² máh¹ hi³ siáu¹ siáh³ re² chinh³², ¹⁸ hi³ jáun² tiá² lí³lieih²¹ tsáu² hi³ hnú² ñi³ma³hien²¹ nú². Jí³²la³ Ñeh² hnú², Tsá² zenh² quiúnh¹ hnú² ta³ tiá² jniá³ jáun² bíh¹ lí³ ñi³²; hi³ jáun² hí³ bíh¹ zia³² hi³ cué³² ca³ti²¹ la³ cun³ hi³ jmuh³² hnú² jáun² ta³máih³.

Tsá² má²nióh³² hi³ quióh²¹ hñu³mi³cuú²
(Lucas 12:33-34)

¹⁹ "Ha³ lí² jmú² dí¹quiaunh²¹ honh² hi³ lí³ zian² náh² hliáun³ ñí¹ hué²¹ lá², ñí¹ lí¹³ tsa³hín³ hi³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ cuh³ mí¹cháú² jí³ hi³ hiá³² juóuh³² ní², jí³ ñí¹ lí¹³ hí³ háin² hi³ han³. ²⁰ Tí³ re² jmu³ náh² pí³ hi³ lí³ zian² náh² hliáun³ hñu³mi³cuú², ñí¹ tiá² lí¹³ hí³ mí¹cháú² hi³ cuh³, sa³jun³ hiá³² juóuh³² siáh³, hi³ sa³jun³ háin² lí¹³ tónh³² siáh³ hi³ han³. ²¹ Qui¹ ní¹juáh³ ñí¹ nio¹ hi³ quián¹³ náh², ñí¹ jáun² bíh¹ uá²jai³² cua³ jmí²chí³ quián¹³ náh².

Mí¹ñí¹ tsú² cue³² joh¹ quióh²¹ tá¹ jan²
(Lucas 11:34-36)

²² "Mí¹ñí¹ tsú² lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² sí² quióh²¹ tá¹ jan² tsú²; jáun² né³ ní¹juáh³ chu²¹ mí¹máh¹ hnú², jáun² ñí¹con² tá¹ jan² bíh¹ nú² zia³² joh¹; ²³ tí³la³ ní¹juáh³ jlánh¹ la³ hláih¹ mí¹máh¹ nú² né³, jáun² tá¹ jan² bíh¹ nú² zenh² já¹nié². Hi³ ní¹juáh³ cha³ jmí¹ lí³ joh¹ quián¹³ nú² cáun² já¹nié² bíh¹ la³ lí³, jcónh³ bíh¹ tiá² la³ lí³ cáun² já¹nié² hmíh² ní¹juáh³ la³ jáun²!

Dió³² jí³ quie³ ní²
(Lucas 16:13)

²⁴ "Hí¹ jan² tsáu² tiá² lí¹³ ma³tí³² ñí¹con² gon³ juo¹³, qui¹ tiá² tí²¹ yáh³ tsí³ tsú² tsá² jan², hi³ tsá² jan² né³, tí³² lín³² bíh¹ tsí³ tsú²; re² lín³² bíh¹ ma³tí³² tsú² héih³² quióh²¹ jan², hi³ tsá² jan² né³, tiá² ta²¹ tanh² yáh³ tsú². Jáun² né³, cónh³ tiá² lí¹³ bíh¹ hno³ náh² Dió³² cu³tsa³² quionh³ hi³ hniá¹ náh² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá².

Dió³² nióh³² hua³hí¹³ tsá² ná¹lín³ jon²
(Lucas 12:22-31)

²⁵ "Juo³ jná¹³ hnoh²: Ha³ lí² cuí¹ hi²¹ honh² náh² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ zian² náh², ca³ti²¹ ha³ jinh¹ já³² má³² hi³ cúh¹³ náh² ho³ jmái² hi³ húh¹³ náh², jí³ ha³ jinh¹ já³² hmíh³² hi³ quíh¹³ náh² siáh³. ¿Há¹ jun³juáh¹³ jmí²chí³ quióh²¹ bíh¹ tsú² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bí¹ má³² dúh¹; hi³ ngú³ quióh²¹ bíh¹ tsú² siáh³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ ha¹ tsú²? ²⁶ Sá¹ní² jie³ ha³ lánh³ zian² quiuh²¹ tan³², jáh³ tiá² lin¹ hi³ jñi³² hí¹ cáun², sa³jun³ zia³² bíh¹ cáun² hi³ lau³² quióh²¹ jáh³, hi³ sa³jun³ zeh² bíh¹ siáh³ hñu³cuí³ quióh²¹, tí³la³ cun³ jáun² zia³² bíh¹ má³² hi³ cue³² Ñeh² náh² hi³ cúh² jáh³. ¿Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² náh² la³ cónh³ bíh¹ tan³²? ²⁷ ¿Hin² yáh³ hnoh² tin² jmúh¹³ hi³ cuóun¹³ cónh³ cá² lí², uá¹jinh¹ hen² lín³² honh² náh² hi³ cuóun¹³ náh²?

²⁸ "Hi³ ¿he³ láih³² hi³² honh² náh² ca³ti²¹ hmíh³² hi³ quíh¹³ náh²? Sá¹ní² jie³ náh² ha³ lánh³ rón³² cuóun² lí¹³ hi³ tsí²¹ ñí¹ náí², lí¹³ jáun² tiá² lin¹ jáu² zeh³² yáh³, hi³ sa³jun³ ta³² siáh³ tá³; ²⁹ tí³la³ cun³ jáun² ta³ bíh¹ hla¹ re²¹ Salomón yáh³ tiá² chú³² jmí¹ jniá³ la³jmí¹ jniá³ lí¹³ ní², uá¹jinh¹ jmí¹ zioh² lín³² tsú². ³⁰ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ Dió³² jmu² hi³ ca³la³

chú³² lín³² jniá³ náí², cáun² hi³ tsi²¹ ñí¹ náí² né³², hi³ jáun² tsa³háu² má²jín³² bíh¹ tsú² tí³ ñeh² cáun² pieh¹ ní¹ má¹ca³lí³ quiéin², jáun² ní¹juáh³ ta³ bí¹ náí² yáh³ jmu² Dió³² hi³ chú³² jniá³, ꞑcónh³ bíh¹ tiá² jmu³ Dió³² hi³ zia³² hanh² hnoh², hnoh² tsá² cáun² lí¹ hi³² honh² náh²!
³¹ Hi³ jáun² ha³ lí² cuí¹ hi²¹ honh² náh², hi³ juáh¹³ náh²: “ꞑHe³ dá² cúh¹³ dí²?” , hi³: “ꞑHe³ dá² hnáih¹³ dí²?” ho³ hi³: “ꞑHe³ dá² quíh¹³ dí²?” ³² Quí¹ la³jín³² tsá² tiá² Dió³² má²cuoun³² ná¹hi³² tsí³ ca³ti²¹ la³jí³² hi³ ní²; tí³la³ hnoh² má¹ná¹, zian² bíh¹ jan² Ñeh² hnoh², Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú², Tsá² cuá¹ñi³² la³jí³² hi³ lí³hniauh²³ quián¹³ náh². ³³ Ní¹ jí²¹la³ tí³ chan¹³ náh² hmóu³² jo³cuo² Dió³² bíh¹ hi³ má¹tih²¹ náh² re² ñí¹con² tsú², jí³ hi³ má¹zián¹³ náh² re² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ hián¹³ náh² ca³la³ jí³lí³² hi³ jáun². ³⁴ Ha³ lí² jmú² náh² hi³² honh² ca³ti²¹ he³ lí¹³ tsa³háu², quí¹ zia³² bíh¹ jmái¹ tsa³háu² hi³ lí¹³ hi³² honh² hnoh² ca³ti²¹ hi³ quioh²¹ tsa³háu². Quí¹ ma³ quin³² ma³ cú² jmái¹ bíh¹ má²zia³² uu³mí²tsi³² quioh²¹.

7

Ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ náh² tsáu²
(Lucas 6:37-42)

¹ ”Ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ náh² tsáu² hi³ jáun² tiá² ra³tsa² náh² Dió³² héih³² la³ jáun². ² Quí¹ la³ jáun² bíh¹ ra³tsi³² tsú² héih³² ñí¹con² hnoh², la³jmí¹ rá²tsih³² hnoh² jáun² héih³² ñí¹con² tsáu² bíh¹. La³ cun³ rón³² lí³ héih³² hi³ chah³² náh² hi³ cueh³² náh² ñí¹con² tsáu², héih³² la³ jáun² bíh¹ siáh³ chá³² Dió³² hi³ cué³² ñí¹con² hnoh². ³ ꞑHa³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ jieh²¹ hnú² má¹quí³² pih²¹ hi³ hu²¹ mí¹ñí¹ renh², ní¹juáh³ tiá² lí²tsin² yáh³ hnú² hi³ hu²¹ cáun² pa²¹ hná¹ hmá² mí¹máh¹ huen²? ⁴ ꞑHa³ lánh³ rón³² hó³² honh¹ hnú² hi³ juoh¹ nú² renh²: “ꞑCuí¹ chí¹³ ná³ má¹quí³² hu²¹ mí¹máh¹ hnú²!” , hi³ ní¹juáh³ cáun² pa²¹ hná¹ hmá² bíh¹ la³ hu²¹ quián¹³ hnú² huen² má¹lí³² jáun²? ⁵ ꞑHnú² tsá² lín³ nú² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, la³ñí¹ tín² chí³ hná¹ hmá² pa²¹ hi³ hu²¹ mí¹máh¹ huen², hi³ jáun² má¹jáun² lí¹³ jieh²¹ hnú² re² hi³ chíh¹ nú² má¹quí³² pih²¹ hi³ hu²¹ mí¹ñí¹ renh².

⁶ ”Ha³ lí² lí¹ cué² hi³ híen¹ ñí¹con² tsá² zian² la³jmí¹ zian² tsái², quí¹ ní² lí¹ ca³qui³ ca³jme³ tsú² hi³ chau³ náh² tsú² cú²tiú² cú²jóh³² hó³². Ha³ lí² lí¹ ma³jnia¹³ hi³ quien² quián¹³ ñí¹con² tsá² zian² la³jmí¹ zian² mí²ñí³, quí¹ ní² lí¹ ca³ha³ ca³zauh³ tsú².

Mí¹ náh², hniauh², hi³ hléh¹ siáh³ ho³hñú¹³
(Lucas 11:9-13)

⁷ ”Mí¹ náh² ñí¹con² Dió³² hi³ jáun² hian³ náh², hniauh² náh² hi³ jáun² chanh¹ náh², hléh¹ náh² ho³hñú¹³ hi³ jáun² niá³² tsú². ⁸ Quí¹ ní¹juáh³ tsá² mi³² ñí¹con² tsú², hiáuh¹³ bíh¹ tsú²; ní¹juáh³ tsá² hnauh², choh¹³ bíh¹; hi³ ní¹juáh³ tsá² hleh³² ho³hñú¹³ né³, niá³ bíh¹.

⁹ ”Quí¹ ꞑhin² yáh³ tsánh² hnoh² tiá³ honh² hi³ cueh¹ cá² má³ quín¹ jónh³² ní¹juáh³ hí¹miih²¹ bíh¹ la³ cuá¹mi³²? ¹⁰ Ho³ ní¹juáh³ cuá¹mi² jan² juo¹³, ꞑhí¹ tiá³ honh² náh² hi³ cuen¹³ jan² jáh³ hláinh¹? ¹¹ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tu³ bí¹ hnoh² yáh³ tsá² tiá² chun¹ náh², tín² bíh¹ náh² cuéh¹ hi³ chu²¹ ñí¹con² jónh³², ꞑtiá¹³ bíh¹ tiá³ Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² tiá² cué³² hi³ chu²¹ ñí¹con² tsá² hiú² mi³²!

¹² ”Jáun² jmu³ náh² la³jí³² jmái¹ ñí¹con² tsáu² ní¹juáh³ he³ lánh³ hnáuh² náh² jmu³ tsú² ñí¹con² náh² hmóu³²; quí¹ la³ jáun² bíh¹ lí³ héih³² hi³ jmu² jáun² lei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jí³ ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² ca³lín³ hi³ *tí³² jē¹ Dió³² ní² uá²jai³².

Ho³jní¹³ jái³²
(Lucas 13:24)

¹³ ”Tiónh³² náh² tí³ jui³² ho³jní¹³ tsái². Hú³ bíh¹ ho³jní¹³, hi³ ca³la³ hi³ jáu² lín³² bíh¹ jui³² hi³ chau²¹ ñí¹ lí¹³ tsa³hín³ tsú², hi³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² tsá²taunh¹ jui³² jaun³²; ¹⁴ tí³la³

ho³jní¹³ jí³ jui³² hi³ chau²¹ ñí¹ lí¹³ zian² tsú² né³, jái³² lín³² bíh¹ hi³ tiá² lí³ tí¹ lí³ jenh¹, hi³ jáun² cú¹pih²¹ tsáu² bíh¹ tsá² choh²³ jui³² jaun³².

Lin¹ bíh¹ he³ ñí¹ hmá² cun³quionh³ mái³ hi³ hái³²
(Mateo 12:34-35; Lucas 6:43-45)

15 "Hua³hín¹³ náh² ñí¹con² tsá² lí¹ juáh²³ hi³ lín³ tí³² jē¹ Dió³². Tsá² hí³ dá² ja³taunh¹ ñí¹con² hnoh² hi³ ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh², tí³la³ tí³ ñeh² má¹ná¹ ná¹lín³ tsú² la³jmí¹ lín³ tsí² ná¹ jính¹. 16 Hnoh² lí¹³ lí³ cuoun³² náh² tsú² cun³quionh³ ha³ lánh³ jmu² bíh¹ tsú²; quí¹ tiá² cun³² yáh³ tsú² mi³ uoun²jieh¹³ ja¹ tan³ mi³juíh², hi³ sa³jun³ cun³² yáh³ tsú² mi³ sí² co² tsi³ hmá² ton². 17 La³ ní² bíh¹ lí³ hi³ la³jí³² hmá² chu²¹ hái³² mái³ chu²¹, hi³ la³jí³² hmá² hlah³ né³, hái³² mi³ hlah³. 18 Ní¹juáh³ hmá² chu²¹, tiá² lí¹³ yáh³ hi³ ha³ mái³ hlah³, sa³jun³ hmá² hlah³ lí¹³ ha³ mái³ chu²¹. 19 La³jí³² hmá² tiá² mái³ chu²¹ hái³², quiéh³² bíh¹ tsú² hmá² jáun², hi³ jáun² jín³² tsú². 20 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ cuoun³² hnoh² tsáu² cun³quionh³ lánh³ jmu² tsú².

Tiá² la³jín³² tsáu² lí¹³ yáh³ tónh³² jo³cuo² Dió³²
(Lucas 13:25-27)

21 "Jun³juáh¹³ la³jín³² yáh³ tsá² zái³² jná¹³: "¡Hnú² bíh¹ lín³ Juóu³² jná¹³!" lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³²; tí³la³ jí³²la³ tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² bíh¹ lí¹³ tónh³². 22 Ní¹ má¹ca²chó³² jmáí¹ jáun², juoun³² lín³² tsáu² zái³² jná¹³: "Hnú² Juo¹³ jnoh¹, jnoh¹ ca³hléh¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnú² jái¹³ hi³ ca³hi³ hñu³ tsí³ jnoh¹, hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnú² bíh¹ ca³huen¹³ jnoh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnú² siáh³ ca³jmú¹³ jnoh¹ hliáun³ hua³jueh³²". 23 Tí³la³ jná¹³ né³ nga¹ la³ lá² má¹jáun², hi³ juo¹³ ná¹: "Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³lí³ cuóu³² jná¹³ hnoh². ¡Tí³ có³² quin³² náh² ñí¹con² jná¹³, hnoh² tsá² jmuh³² náh² hi³ hlah³ hi³ hó³²!"

Jmíh¹ hiah³² pin³, jí³ hi³ tiá² pin³
(Marcos 1:22; Lucas 6:47-49)

24 "Hi³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² má²tí³² la³ cun³ jái¹³ hi³ juah³² jná¹³, tsá² la³ hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, tsá² ca³zih³ hñú¹³ cáun² tsi³ hláu². 25 Hi³ jáun² uá¹jinh¹ tsau³ jmí³, hi³ ca³lí³ hliáun³ bíh¹ siáh³ cua³, hi³ ja³ bíh¹ siáh³ chí³ tiá³ hi³ jmí¹ hnió³ quíh³ hñú³ jáun², tí³la³ tiá² cá²quíh³² yáh³, quí¹ ñí¹ hláu² bíh¹ jmí¹ chí¹hliáun³² jmíh¹ hiah³². 26 Tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² má²tí³² la³ cun³ jái¹³ hi³ juah³² jná¹³ má¹ná¹, tsá² la³ hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá²ñuh² cáun¹ bíh¹, tsá² ca³zih³ hñú¹³ ñí¹ zái¹ táh¹. 27 Hi³ jáun² jmí¹ tsau²¹ jmí³, hi³ ca³lí³ hliáun³ bíh¹ jmí² cua³, hi³ ja³ bíh¹ siáh³ chí³ hi³ hnió³ quíh³ hñú³ jáun², jáun² hñú³ jáun² né³, ca³quí² cá²cuon³ bíh¹.

28 Jmí¹ má²ca³táuh³ hi³ hleh³² jáun² Jesús, lí¹ ca³ja³cáun² tsí³ bíh¹ tsá² jmí¹ ná¹nái³² hí³ ca³tí²¹ jái¹³ hi³ má²ta² tsú² jáun²; 29 quí¹hliá² jmí¹ cuá¹hieh³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² ho² jái¹³, jun³juáh¹³ la³jmí¹ jmu² tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ yáh³.

8

Jesús jmah²³ jan² tsá² lín³ mi³ho²¹ péin³
(Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)

1 Jmí¹ ca³son² jáun² Jesús tsí³ máh³, juoun³² lín³² tsáu² ja³taunh²¹ cu³hna²¹. 2 Hi³ jáun² cuan³ jan² tsá²ñuh² lín³ mí¹uí³ *mí³ho²¹ péin³, hi³ ca³di³jñí³² ta³ ñí¹ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², ní¹juáh³ hnáuh² hnú², tin² bíh¹ hnú² jmúh¹³ hi³ lí³ jín² jná¹³.

3 Jáun² né³, Jesús ca³tí³ cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnó³² jná¹³. Hi³ jáun² ¡cuí¹ lan² hnú²!

Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ ní² né³, la³juí³² ca³hin³ bíh¹ mí¹uí³ jáun² quioh²¹ tsá² hí³.
 4 Hi³ jáun² ca³juáh³ Jesús hi³ ca³záih³ tsá² hí³:

—Sá¹ní² jie³, ha³ lí² hin² juouh³² hí¹ jan² ha³ lánh³ rón³² lí³ hi³ má²lain³² nú²; jí³²la³ tí³ cuánh² hi³ cuá²ma³jnia¹³ ní¹con² mí²tsáu² bíh¹, hi³ cuá²cuen²¹ siáh³ jáh³ ní¹con² Dió³² la³ cun³ hi³ qui³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Moisés, hi³ jáun² la³ jáun² lí³ ní³² tsáu² hi³ má²lain³² nú².

Jesús jmah²³ tsá² quian²¹ hliáu³ tsá² chín¹
(Lucas 7:1-10)

5 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ siáh³ Jesús já¹ juú² Capernaum. Jáun² jan² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² *romano ja³ ní¹con² tsú² hi³ ca³hiu³ ca³mí³, 6 hi³ juáh³ la³ lá²:

—Tí³², tsá² lín³ quian²¹ jná¹³ rón³² rá²tsáun¹ hi³ hma², jí³ hi³ má²tso² tsí³ hi³ cú² uóu³².

7 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñe¹ bíh¹ jná¹³ hi³ ní¹jmah²¹ ná¹ tsú².

8 Tí³la³ hliáu³ tsá² chín¹ hí³ né³ ca³ngái³:

—Tí³², jun³ lin¹ tsáu² yáh³ jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ hnú² cuóh¹³ hñu³² ná¹; ní¹ jí²¹la³ tí³ jmúh¹³ hnú² héih³² bíh¹ hi³ jáun² tsá² quian²¹ jná¹³ lan¹³. 9 Qui¹ ja³bí¹ jná¹³ siáh³ zian² juóu³², hi³ ja³bí¹ lín³ jná¹³ siáh³ hi³ chín¹ ní¹con² hliáu³. Jáun² ní¹ má¹cá²jmú³² jná¹³ héih³² ní¹con² lí³ua³ jan² tsá² hí³ hi³ tsó³², jáun² tsau³² bíh¹; hi³ ní¹juáh³ juo¹³ jná¹³ jan²: “¡Ña³²!” jáun² ja³²; hi³ ní¹juáh³ juo¹³ jná¹³ tsá² lín³ quian²¹ ná¹: “¡Jmu³ hi³ lá²!” jáun² jmu² bíh¹ tsú².

10 Jmí¹ má²lí²niéi³² Jesús jái¹³ ní² né³, lí¹ ca³ja³caun² bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³záih³ tsá² jmí¹ hí¹já²táunh¹ hí³ cu³hna²¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnóh², hi³ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² má²ca³chanh²¹ jná¹³ ja¹ tsá² *Israel lá², tsá² nio² cáun² tán¹ tsí³ la³jmí¹ nio² cáun² tsí³ tsá²ñuh² *tsá²cá²jo²¹ lá². 11 Jná¹³ juanh³² ní¹con² hnóh², hi³ juóun³² lín³² tsáu² ja³táunh¹ tí³ jui³² ní¹ hia³² hiú² jí³ tí³ jui³² ní¹ tá²tsi²¹ hiú² ní² siáh³, hi³ tsa³cuú² tsa³hính² cu³lí²¹ quionh³ hla¹ Há²bran²¹, hla¹ Isaac jí³ hla¹ Jacob ní² hñu³mi³cuú² ní¹ cuá¹quien² Dió³²; 12 tí³la³ tsá² jmí¹ ca³tin¹ hi³ tsa³tiánh² ní¹ cuá¹quien² Dió³² né³, tsá² hí³ dá² chu³ huen³ bíh¹ tsú² hi³ ziu³ cuin³ tsú² ní¹ lí³ já¹niéi² tí³ cheih³², ní¹ jáun² tsa³tí² tsa³hoh³² hi³ má²zian² hi³ chéi³ hi³ uóu³².

13 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús ní¹con² hliáu³ tsá² chín¹ hí³:

—Cuánh² hñuh³², cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hi³ táunh²³ hnú² ní² ta²¹.

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lan³ tsá² quian²¹ tsú².

Jesús jmah²³ mi³ziú¹³ Pé¹

(Marcos 1:29-31; Lucas 4:38-39)

14 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ Jesús hñu¹³ Pé¹, hi³ jáun² ní¹ jáun² ca³jién³² tsú² mi³ziú¹³ Pé¹ hi³ rá¹tsin² ní¹ jen³ hi³ rá²tsáun¹ hi³ chéin³. 15 Jáun² ca³tí³ dí² cuo² cuo² tsá²mi³ hí³, jáun² la³juí³² ca³quin³ hi³ jmí¹ chéin³ tsú²; jmí¹jáun² ca³náu² tsá²mi³ hí³, hi³ ca³jmú³ má³² hi³ cuh³ tsú².

Jesús jmah²³ juóun³² tsá² tsáun¹

(Marcos 1:32-34; Lucas 4:40-41)

16 Jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, cua³jan² tsú² juóun³² lín³² tsá² tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ní¹con² Jesús; jáun² cun³quionh³ cá² jon¹ jái¹³ bíh¹ ca³huen³ tsú² la³jín³² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², ja³bí¹ ca³jmah³ tsú² siáh³ tsá² jmí¹ ná¹tsáun¹ mí¹uí³ siáh³ siáh³. 17 Cun³quionh³ la³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías *tí³² jē¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: “Hí³ bíh¹ ca³caun² hi³ jmí¹ lín³ jnoh¹ jáun², jí³ hi³ ca³caun² tsú² siáh³ mí¹uí³ quiú¹³ dí²”.

Tsá² jmí¹ hnió³ tsa³táunh¹ quionh³ Jesús

(Lucas 9:57-62)

¹⁸ Jmí¹ ca³jíe³ jáun² Jesús hi³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² tionh² cu³ jéin³ quioh²¹, jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ hán³² tsú² cú²jueh³² tí³ jo²¹ jmái¹ lí¹ ná¹ho³ jáun². ¹⁹ Jmí¹jáun² jan² tsá² lín³ tí³² liei²¹ ja³ hi³ cua³lien^{h3} Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³², ñe¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ hnú² lí³ua³ cáun² ñí¹ cuóh¹³ hnú².

²⁰ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáh³ zia³² tá² hláu² quioh²¹ bíh¹ cuo², hi³ zia³² bíh¹ siáh³ záí² quioh²¹ tan³²; tí³la³ Jon² tsá²mi³cuóun² má¹ná¹, tiá² zia³² yáh³ ñí¹ lí¹³ jnioh¹³.

²¹ Siáh³ siáh³ jan² tsá² má²hen² tí³ con² tsú² ca³juáh³:

—Tí³², cué¹ tín² jái¹³ hi³ ñí¹hón²¹ jná¹³ ñuh³² [ñí¹ má¹jun²].

²² Tí³la³ Jesús né³, ca³záih³ tsá² hí³:

—Ñá³² cu³hna³² jná¹³, hi³ jáun² tsá² ná¹jún¹ [ñí¹con² Dió³²] cu¹ cha³hón³² hla¹ rainh²¹.

Jesús jmu² hi³ niau²¹ tie³ jmái² jí³ chí³

(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)

²³ Jmí¹jáun² ca³hi³ Jesús cáun² mu², hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² já¹taunh²¹ siáh³ quionh³. ²⁴ Hi³ jáun² hú¹ jui³² jáun² né³, cu³diá²jan² ca³ja³ cáun² chí³ tiá³ lín³² hi³ hí¹ ca³la³ tí³ jmí¹ má²hí¹conh³² yáh³ jmái² hñu³ mu², hi³ jmí¹ má²jlái²³ siáh³ mu² ma³ quin³² ma³ cu³ tsin¹ jmí²miih²¹. Tí³la³ Jesús má¹ná¹, jmí¹ má²rá²cuóun¹ bíh¹. ²⁵ Jáun² ca³ñí¹ñí¹³ tsú² Jesús, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¡Tí³², liau¹ jnoh¹! ¡Hénh³ máh³ má²tsá²hanh³² dí² hñu³ jmái²!

²⁶ Jáun² hí³ né³ ca³ngái³:

—¿He³ láih³² ja³²lí³ ná¹juenh²¹ náh²? ¡Jlánh¹ tiá² cáun² la³ nio² honh² náh²!

Hi³ jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³jín³ chí³ jí³ jmí²miih²¹ ní²; hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³hná³ chí³ hi³ ca³ta³no¹ tie³ pih²¹. ²⁷ Hi³ jáun² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ hñu³ mu² quionh³ Jesús né³, lí¹ ca³ja³cáun² tsí³ bíh¹, hi³ ca³juánh³ la³ lá²:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ní² hi³ hí¹ la³ tí³ chí³ jí³ jmí²miih²¹ máh³ taunh² ta²¹?

Tsá²ñuh² tiáunh¹ juóun³² lín³² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³

(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)

²⁸ Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² Jesús jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ né³, ñí¹ má²lí³ hué³² quioh²¹ tsá² Gadara, jáun² ca³huén² gon³ tsá²ñuh² ñí¹ táun³ jéin³ lo¹ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹, hi³ jáun² ca³ja³taunh²¹ ñí¹ zenh¹ Jesús. Tá¹ gon³ bíh¹ tsú² jmí¹ tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³; tsá² hí³ jmí¹ hian² lín³² tsí³ hi³ ca³la³ hí¹ jan² tiá² hin² jmí¹ lí³ ngá¹³ hú¹ jui³² jáun². ²⁹ Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² hóh³² tiá³ lín³² hi³ juáh³:

—¿He³ ca³tín¹ hnú² quiúnh¹ jnoh¹, hnú² Jesús Jon² Dió³²? ¿Hí¹ ñeh³ hnú² ñí¹ lá² hi³ ñá³jmu^h nú² hi³ má¹tso¹ jnoh¹ tsí³ ta³ ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmái¹?

³⁰ Ñí¹ má²janh² jáun² jmí¹ ñí³taunh¹ juóun³² mí²ñí³ hi³ ñí³cúh¹³ háu²; ³¹ hi³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³, ca³hiu³ ca³mí³ ñí¹con² Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Ñí¹juáh³ hi³ hue¹³ nú² jnoh¹, cué¹ tiá³ jái¹³ hi³ tsá¹tau^{h21} jnoh¹ hñu³ tsí³ mí²ñí³ ó³².

³² Jáun² Jesús ca³juáh³:

—¡Huen³ náh²! ¡Cuá²tiónh³² náh²!

Hi³ jáun² ca³huén² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsá²ñuh² hí³ hi³ ca³ñí¹tiónh²¹ hñu³ tsí³ mí²ñí³; la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³cuóun³ mí²ñí³ hí³ tí³ jui³² dí¹ji²³ ñí¹ hlah³, hi³ jáun² ca³sunh³ chu³ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³ ca³tsan³.

³³ Tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ mí²ñí³ hí³ né³, ca³cuóun³ bíh¹ hi³ ca³ñí¹chá² já¹ juú² la³ cun³ hi³ má²lí³², jí³ la³jí³² hi³ má²lí³² jáun² ñí¹con² tsá²ñuh² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ní² siáh³. ³⁴ Jmí¹jáun² ca³huén² la³jín³² tsá² juú² hi³ ca³ñí¹ma³jéinh³

Jesús; jmí¹ ca³jién³² dí² jáun² né³, ca³hiu³ ca³mí³ dí² ñí¹con² tsú² hi³ cua³han² tsú² hué³² jáun² quioh²¹ dí².

9

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma²
(Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)

¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³hi³ Jesús hñu³ mu², hi³ ca³han³ ti³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun² hi³ ca³chánh³² ti³ juú²co¹. ² Ñí¹ jáun² ca³ñí¹jan² tsáu² jan² tsá²ñuh² tsá² hma², hi³ rá¹tsin² cáun² ñí¹ jmu². Jmí¹ ca³lí³tsin² jáun² Jesús hi³ cáun² tán¹ bíh¹ ná¹tioh³ tsí³ tsá² ca³cha³táunh¹ hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² tsáun¹ hí³ la³ lá²:

—Hnú² jón³, tiá³ chá¹ honh²; má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnú².

³ Jmí¹ jáun² ma³ jan² tsá² ná¹lín³ ti³ liei²¹ ca³lín¹³ la³ lá² hñu³ tsí³: “Tsá²ñuh² ní² cáun² lí¹ chú² lí¹ lén³² Dió³² cun³quionh³ jái¹³ quioh²¹”. ⁴ Ti³la³ Jesús jmí¹ ñí³² bíh¹ he³ lánh³ ná¹lín²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—¿He³ láih³² hlaih³ lín²¹ ná¹tioh³ honh² hnoh²? ⁵ ¿Hín² jái¹³ hi³ tun³ lá² hi³ jlánh¹ huán¹ tsí³ lí³ lin¹ hi³ zia³² pí³ quioh²¹ tsá² hleh³², hí¹ cun³quionh³ hi³ juáh³ tsú²: “¿Tso³ quián¹³ hnú² má²cá²hin³!” ho³ hi³ juáh³ tsú²: “¿Náu², ngí¹!”? ⁶ Re² bíh¹, cuí¹ má¹jnia¹³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ho² ná¹ jái¹³ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ hin¹³ ná¹ tsáu¹³ tsáun².

Hi³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hma² hí³:

—¿Náu², quiaun² jmu² quián¹³, cuánh² hñuh³²!

⁷ Jmí¹ jáun² ca³náu² tsá² jmí¹ hma² hí³ hi³ ngah³ hñú¹³. ⁸ Jmí¹ má²lí²jíe³ tsáu² hi³ lí³ la³ jáun², lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³² Tsá² ca³cué³ pí³ la³ jáun² ñí¹con² tsá²mi³cuóun².

Jesús téh²³ Má²téh³
(Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

⁹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús ñí¹ jáun² hi³ ngau³ ñí¹ siáh³, jáun² ca³jién³² tsú² jan² tsá²ñuh² jmái² Má²téh³, hi³ jmí¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ cuá¹cai³² hmah²¹ [cha¹³ tsá² *romanos], hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Ñá³² cu³hna³² jná¹³.

Jmí¹ jáun² ca³náu² Má²téh³ hi³ ngau³ cu³hna²¹ Jesús.

¹⁰ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús jmí¹ cuá¹jmu² má³² hñú¹³ Má²téh³ hí³, la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ ti³ con². Ja³bí¹ ca³tiánh³ siáh³ juóun³² lín³² *tsá² cai³² hmah²¹ ñí¹ mesa jáun² quionh³ tsú², la³ má²quionh³ tsá² juáh²³ tsáu² hi³ tiá² chun¹. ¹¹ Jáun² jmí¹ ca³jíe³ tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *fariseos hi³ jáun² né³, jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² tsú²:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² sa³ ti³² juóuh³² hnoh² cáun² cuú² hính²³ cu³lí²¹ quionh³ tsá² cai³² hmah²¹ jí³ tsá² ren² tso³ ní²?

¹² Jmí¹ ca³nái³² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³juáh³:

—Ha³ tiá² ti³² mí³ hniah³ yáh³ ñí¹con² tsá² chun¹, ti³la³ ñí¹con² tsá² tsáun¹ bíh¹ hniah³.

¹³ Cuá²tánh¹ náh², hi³ cuá²ma³tin¹³ náh² la³ cun³ hi³ hnió³ juáh³ Sí² tioh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², ñí¹ rá¹juáh³ la³ lá²: “Jná¹³ hnó³² hi³ já³² mi³ honh² bíh¹ náh², jun³juáh¹³ hi³ hnó³² jná¹³ hi³ jngih¹³ náh² jáh³ yáh³ ñí¹con² jná¹³”. La³ ní² bíh¹ rá¹juáh³, quí¹ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hi³ ja³te³ ná¹ tsá² chun¹, quí¹ hi³ ja³te³ tsá² ná¹ren² tso³ bíh¹ jná¹³ ja³.

Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús ca³ti²¹ hi³ má²hien²¹ tsú²
(Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)

¹⁴ Jmí¹ jáun² cua³taunh²¹ tsá² hain²¹ ti³ con² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ ca³ngái³:

—¿He³ láih³² ma³hien²¹ lín²¹ jnoh¹, jí³ tsá² fariseos ní² siáh³, tí³la³ tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² né³, sa³ tiá² má²hien²¹ yáh³?

¹⁵ Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ lí¹³ hi³ tsá² ná¹tén¹ ní¹ jmu² tsú² jmái¹ hi³ jenh² cuo² tsáu² tiánh³ hi³ ná¹hai²¹ hlah³ tsí³ tá¹la³ má²ná¹má²hiún² tsú² tsí³ quionh³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ hí³ cuo² dúh¹? Tí³la³ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ quin³ tí³ có³² tsá²ñuh² jenh¹³ hí³ cuo²; hi³ jáun² má¹jáun² máh³ má²ma³hien²¹ tsá² hí³.

¹⁶ ”Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² taun³² cáun² hmih³² tseh¹ quionh³ cá² cuonh²¹ hmih³² hmai²¹; quí¹ tsáuh³² bíh¹ hná¹ hmih³² hmai²¹ jáun², hi³ jáun² cáí³² bíh¹ hmih³² má²tseh¹, hi³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ ní¹ jueh³² má²cái³² má¹lí³² jáun². ¹⁷ Hí³ sa³jun³ tah³² tsú² siáh³ mu² ráu³ cun³ ní¹ dí¹jaun³² hñu³ chí² láu² má²tseh¹; quí¹ ní¹juáh³ hi³ jmu³ tsú² la³ jáun², má²cái³² bíh¹ chí² láu² tseh¹ jáun² lí¹³, hi³ jáun² tsa³hín³ bíh¹ mu² ráu³ la³ má²quionh³ chí² láu² tseh¹ jáun². Hí³ jáun² bíh¹ hniáuh³² táh³² tsú² mu² ráu³ cun³ ní¹ dí¹jaun³² hñu³ chí² láu² hmai²¹, hi³ jáun² tiá² hi³ láih¹³ tá¹ tun³ hi³ jáun².

*Jesús ja³jmah¹ jon² Jairo; hi³ hú¹ jui³² jáun² né³, lan² siáh³ jan² tsá²mi³ tsáun¹
(Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)*

¹⁸ Tá¹la³ jmí¹ cuá¹juáh²³ Jesús jái¹³ ní² né³, jan² tsá² chín¹ ní¹con² tsá² *judíos cuan³, hi³ jáun² ca³dí³jñí³² hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³² ta³ ní¹ dí², hi³ ca³juáh³:

—Mí¹míh¹ jón³² jná¹³ cun³ jun³; tí³la³ ní¹juáh³ hnú² ñeih²¹ hi³ ñá¹ra³tsih³² cuonh² ní¹ quioh²¹ tsú², jenh¹³ bíh¹ tsú².

¹⁹ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² tsá² hí³ la³ ní², ca³náu² Jesús hi³ ngau³ quionh³ tsá² hí³, la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². ²⁰ Hí³ jáun² hú¹ jui³² jáun² né³ ja³ jan² tsá²mi³ tsáun¹ má²janh² cu³hna²¹ Jesús hi³ ca³tí³ cuo² zéi¹ ha¹ tsú². Tsá²mi³ hí³ né³ má²tí³ cun³ quia³tún³ mii² hi³ jmí¹ má²tso² tsí³ hi³ zian² jmí²hán¹. ²¹ Jáun² tsá²mi³ hí³ né³ ca³lín¹³ hñu³ tsí³ la³ lá²: “Ní¹juáh³ jí³²la³ tí³ tí¹³ jná¹³ uón³² zéi¹ ha¹ bíh¹ tsú², cun³ jáun² bíh¹ má²lan¹³ jná¹³”. ²² Tí³la³ Jesús ca³jinh³ tí³ cu³hna²¹ hi³ ca³jíe³ tí³ ní¹ cuá¹ja³² tsá²mi³ hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Jón³, tiá³ chá¹ honh²; má²lain³² nú² quí¹hliá² lí²chá¹ cáun² honh².

Hi³ jáun² dá² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lan³ tsú².

²³ Jmí¹ cá¹chó²¹ Jesús hñu¹³ tsá² chín¹ hí³ né³, ca³jíe³ hi³ má²tionh² tí³² tsá² hainh³² [hi³ má²tiáunh¹ hua³jan²¹ hi³ tsa³hón³² hla¹], hi³ tsá² né³ má²tiáunh¹ tiá³ siaun³² ca³la³ cú²tiú² cú²jan³² nio². ²⁴ Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Huen³ náh² ní¹ lá²! Quí¹ mí¹míh¹ lá² tiá² rá²jún¹ yáh³, quí¹ rá²cuóun¹ bíh¹ tsú².

Tí³la³ tsá² hí³ né³, lí¹ ca³ju³ ca³ngái³ bíh¹ quioh²¹ Jesús. ²⁵ Jmí¹ má²lí²huen³ Jesús tsá² hí³ né³, ca³hi³ ñéih³ ní¹ rón²¹ mí¹míh¹ hí³ hi³ ca³zanh³ dí² cuo² hla¹ mí¹míh¹ hí³, hi³ jáun² ca³náu². ²⁶ Hí³ jáun² la³ tán¹ la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ca³lí³ ní³² tsá² la³ cun³ hi³ lí³ jáun².

Jesús jmah²³ gon³ tsá² ten³

²⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³han³ Jesús ní¹ jáun², jáun² hú¹ jui³² ja³taunh²¹ gon³ tsá² ten³ cu³hna²¹ tsú² hi³ hí¹hóh³², hi³ hí¹juáh²³:

—Hnú² Tsá² jón²zih¹ jon²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, ¿cuí¹ já² mií³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

²⁸ Jmí¹ hi²¹ jáun² Jesús ñéih³, jáun² tsá² ten³ hí³ taunh³ siáh³ ñéih³, jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hí³:

—¿Nió¹ cáun² honh² hnoh² hi³ lí¹³ jmu¹ jná¹³ la³ cun³ hi³ mih³² náh² ní²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Ján³, Tí³².

²⁹ Jmí¹jáun² ca³tí³ Jesús cuo² mí¹ní¹ tsá² hí³, hi³ ca³záih³ dí²:

—La³ cun³ hi³ táunh²³ hnoh² ní² ta²¹ cui¹ lí¹³ ní¹con² náh².

³⁰ Jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² ca³niá³ mí¹ñí¹ tsá² hí³. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, jlánh¹ ca³jmú³ Jesús héih³² ñí¹con² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³:

—Jmu³ náh² tion³ hi³ hí¹ jan² tsáu² lí² cuí¹ lí³ ñí³² hi³ ní².

³¹ Tí³la³ cun³ rón³² ná¹huen³² bíh¹ tsú² ñí¹ jáun², la³jui³ ca³chá³ bíh¹ tsú² ñí¹con² tsá² juú² la³ tán¹ la³ cu³ la³ jéin³ jáun² la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ jáun² Jesús.

Jesús jmah²³ jan² tsá² tiá² hleh³²

³² Tá¹la³ hí¹huen³² jáun² tsá² hí³ cua³taunh²¹ ma³ jan² tsáu² ñí¹con² Jesús hi³ ná¹ján² jan² tsá²ñuh² tsá² tiá² hleh³² hi³ jmí¹ hún¹ jan² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. ³³ La³ cun³ jmí¹ ca³chin² jáun² Jesús jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsú², ca³ma³liáu³² hleh³². Jáun² tsáu² né³, lí¹ ca³ja³caún² tsí³ bíh¹, hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³neh²¹ dí² hué³² *Israel lá² la³ cun³ hi³ má²lí³² ní².

³⁴ Tí³la³ tsá² fariseos má¹ná¹, jmí¹ ná¹juáh²³:

—Tsá²ñuh² ní² dá² huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsá² hláinh¹ juo¹³ jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹.

Jesús ja³² mi³ tsí³ ñí¹con² tsáu²

³⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³tí³ ca³ngí³ Jesús la³jí³² juú², jí³ juú² míh¹ juú² siún¹ hi³ má²tin² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hi³ táun³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú², hi³ ñí³hleh²¹ jú¹ chú³² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Díó³², jí³ hi³ jmah²³ tsáu² jí³lí³² ñí¹ mí¹uí³ hi³ zian² tsú², jí³ hi³ cú² hi³ uóu³² ní² siáh³. ³⁶ Jmí¹ ca³jien³² tsú² tsá² juóun³² lín³² hí³ né³, ca³ja³ mi³ tsí³ quioh²¹ tsá² hí³, quí¹hliá² jmí¹ ná¹hai²¹ hlah³ tsí³ tsú² jí³ hi³ ná¹lín³ tsú² tsá² tiá² hin² zian² hi³ lí¹³ ma³hau³, la³jmí¹ ñí³taunh¹ *já¹ziáh² tiá² juo¹³ zian². ³⁷ Jmí¹ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

—;Hliáun³ cu³tí³ bíh¹ hi³ má²ca³láu², tí³la³ pih²¹ lín²¹ bíh¹ tsá² jmu² ta²¹ zian²! ³⁸ Hi³ jáun² né³, hiú¹ mí¹ náh² ñí¹con² Tsá² quioh²¹ hi³ má²ca³láu² jáun², hi³ cuí¹ zen¹ tsú² tsá² ja³quiaun² hi³ má²ca³láu² jáun² quioh²¹.

10

Jesús téh²³ tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²

(Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16)

¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³teh³ Jesús tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³cuéh³ dí² pí³ hi³ lí¹³ huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², jí³ hi³ jmah³ tsú² tsá² ná¹tsáun¹ la³jí³² ñí¹ mí¹uí³ jí³ hi³ cú² hi³ uóu³² ní² siáh³.

² Hi³ lá² bíh¹ hi³ jmái² tán¹ quian³tun³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Díó³²: la³ñí¹ Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ jmái² siáh³ Pé¹, jí³ Tre²¹ dá¹jon²¹ tsú² ní²; Jacobo jon² Zebedeo la³ má²quionh³ Juan² dá¹jon²¹; ³ Pí²lié¹, Bartolomé, Tú¹ma²¹ jí³ Má²téh³ ní², tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tsá² cai³² hmah²¹; Jacobo jon² Alfeo; jí³ Tadeo; ⁴ Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ quionh³ tsá² cu³ nió³ *Cananista ní², jí³ Judas tsá² zian² juú² Queriot, tsá² ca³ñí¹jienh¹³ hí³ Jesús.

Jesús zen² tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²

(Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)

⁵ Jesús ca³zen³ tsá² quian³tun³ hí³ cun³quionh³ héih³² lá²:

—Ha³ lí² cua³taunh¹ náh² hué¹³ *tsá²cá²jo²¹, sa³jun³ cuá¹tiónh³² náh² juú² hín¹³ tí³ Samaria; ⁶ tí³la³ hniáuh³² cuá¹taunh¹ náh² ñí¹con² tsá² *Israel lá² bíh¹, tsá² ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh² má²já²cuín³. ⁷ Cuá²taunh¹ náh², cuá²zéih³ náh² tsú² hi³ Díó³² má²cuá¹hinh²³ tsáu² jo³cuo². ⁸ Jmah²¹ náh² tsá² ná¹lín³ mí¹uí³ *mí³ho²¹ péin³ jí³ tsá² ná¹lín³ mí¹uí³ siáh³ siáh³; jmu³ náh² hi³ jenh¹³ tsá² má²jún¹; huen³ náh² siáh³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu².

Quí¹ hnoh² lí¹ má²hian² bí¹ náh² p³ ní² ta³ tiá² hmah²¹ quien², jáun² jmuh²¹ náh² ta²¹, tí³la³ ha³ lí² cán² náh² hmah²¹ má¹ná¹.

⁹ ”Ha³ lí² ní³quián¹ náh² hí¹ cú¹pih²¹ quie³, uá¹ hi³ cú¹mí¹niau²¹, uá¹ hi³ *cú¹tiáu², hí¹ cáun² cú¹dáin³ yáh³. ¹⁰ Sa³jun³ hniáuh³² cánh¹ náh² tuh³² hi³ tloh³ hi³ hniáuh³² hú¹ jui³². Ha³ lí² cán² náh² tun³ hanh², sa³jun³ tuh³² tloh³ tanh¹, hi³ sa³jun³ cánh¹ náh² siáh³ hmá²hu²¹; quí¹ tsá² jmu² ta²¹ cun³ ca³tin¹ bíh¹ hiáuh³ la³jí³² la³ cun³ hi³ lí³ hniáuh³² quioh²¹.

¹¹ ”Ní¹ má¹ca³cha³táunh¹ náh² cáun² juú² ho³lá²dá² lí³ua³ cáun² ní¹nái², hniah³² náh² jan² tsá² chú³² tsí³ ní¹ jáun² hi³ jáun² tianh³ náh² hñú¹³ tsá² hí³ ca³la³ ní¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ huen¹³ náh² ní¹ jáun². ¹² Ní¹ má¹ca³tíonh³² náh² hñú³ jáun², zéih³ tsá² tionh² ní¹ jáun² hi³ cuí¹ tionh² tsú² cáun² hi³ re² hi³ tin². ¹³ Ní¹juáh³ hi³ ca³tin¹ tsá² hí³ hi³ tiánh³ cáun² hi³ re² hi³ tin², lí³ quien² bíh¹ hi³ má²lí²zéih³ náh² tsá² hí³, tí³la³ ní¹juáh³ tiá² ca³tin¹ tsá² hí³ hi³ tiánh³ cáun² hi³ re² hi³ tin², jáun² jái¹³ hi³ má²lí²zéih³ náh² tsú² jáun² jáuh³ bíh¹ siáh³ ní¹con² náh² hmóu³². ¹⁴ Hi³ ní¹juáh³ lí³ua³ cáun² hñú³ ho³ juú² ní¹ ca³cha³táunh¹ náh² tiá² ca³he³ náh² tsú², hi³ sa³jun³ hnió³ tsú² ne³ jái¹³ quián¹³ náh², hi³ jáun² né³, súh³ náh² hliáu² quian²¹ tanh¹ ní¹ má¹tí³ ní¹ huen¹³ náh² hñú³ jáun² ho³ juú² jáun². ¹⁵ Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ ra³tsi³² Dió³² héih³², tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ hi³ ma³tson¹³ Dió³² tsá² juú² la³ hí³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ ca³quiúnh³² jáun² tsá² jmí¹ zian² juú² Sodoma jí³ Gomorra.

Tsá² tanh² ta²¹ Dió³² zian² ja¹ hniéi²

¹⁶ ”;Sá¹ní² jie³! Jná¹³ zei²¹ hnoh² hi³ ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh² tionh² ja¹ tsí² náí¹. Tí³la³ jmu³ náh² jan²¹ lín²¹ la³jmí¹ lín³ jáh³ hláinh¹; tí³la³ tá¹la³ jáun² né³, jmu³ náh² hi³ chú³² honh² náh² má¹ná¹ la³jmí¹ lín³ chí³ jái². ¹⁷ Hua³hín¹³ náh², quí¹ hnoh² jienh³ tsú² jo³cuo² tsá²tan²¹, jí³ hi³ quiu³ po³ tsú² hnoh² la³ tí³ hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí². ¹⁸ Hi³ hí¹ ca³la³ tí³ ní¹con² tsá² ná¹ho² ta²¹ jí³ tsá² ná¹lín³ re²¹ yáh³ tsa³jau² tsú² hnoh² cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³; má¹jáun² bíh¹ má²lí¹³ cuéh¹ hnoh² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ jná¹³ ní¹con² tsá² hí³ jí³ ní¹con² tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³. ¹⁹ Tí³la³ ní¹ má¹ca³zeh³ tsú² hnoh² ní¹ ta³ ní¹ tsá²tan²¹ né³, ha³ lí² jmú² náh² hí³² honh² ní¹juáh³ he³ juáh¹³ náh² ho³ ní¹juáh³ he³ lánh³ rón³² hléh¹³ náh²; quí¹ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³tí³ ní¹ hléh¹³ náh², Dió³² bíh¹ cué³² jái¹³ hi³ cuá¹hléh¹ náh². ²⁰ Quí¹ jun³juáh¹³ hnoh² yáh³ tsá² cuá¹hléh¹ náh², quí¹ Jmí²chí³ joh¹ Ñeh² bíh¹ náh² Tsá² hléh³² cun³quionh³ honh¹ náh².

²¹ ”Hí¹ la³ tí³ tsá² jan² jméi² mí¹ziú¹³ quionh³ yáh³ tsú² jienh³ hi³ jngah³ tsáu², jí³ tsá² má²lieih²¹ siáh³ jienh³ jon²; jon² tsáu² jmu³ hniéi² quionh³ jméi² mí¹ziú¹³, hi³ hí¹ ca³la³ tí³ jienh³ yáh³ tsú² tsá² má²lieih²¹ hi³ jngah³ tsáu². ²² Tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ lí³ hau² hnoh² cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² ca³tion³ tsí³ ca³la³ tí³ ní¹ cá¹táuh³ jmái¹ quioh²¹ hi³ zian² ní¹ hué²¹ lá² né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ liáun³. ²³ Ní¹juáh³ ca³hí¹ ca³tsa¹ tsú² hnoh² cáun² juú², huen³ náh² ní¹ jáun² hi³ cuá¹táunh¹ náh² cáun² juú² siáh³; quí¹ jú¹ tson² juah³² jná¹³ hi³ jná¹³ Jon² tsá²mí³cuóun² jáunh¹³ ná¹ ñeh² bíh¹ hi³ táunh³ hnoh² la³jí³² juú²co¹ juú²hñú¹³ tsá² Israel.

²⁴ ”Hí¹ jan² yáh³ tsá² má²tin³² tiá² lí¹³ lí³tin² tí³ hliáun³ la³ cónh³ bíh¹ tí³² joh¹, hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² lín³ quian²¹ tiá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ tsá² lín³ juo¹³ tsú². ²⁵ Tsá² cuá¹má²tin³² hí³ dá² ca³tin¹ ma³hiún² tsí³ cun³ jí³²la³ tí³ hi³ chau²¹ jmái¹ hi³ lín¹³ la³jmí¹ lín³ tí³² joh¹ bíh¹, hi³ tsá² lín³ quian²¹ né³ ca³tin¹ ma³hiún² tsí³ hi³ lín¹³ la³jmí¹ lín³ juo¹³. Quí¹ ní¹juáh³ ta³bí¹ tsá² chín¹ cáun² hñú³ yáh³ ca³juáh³ tsáu² hi³ lín³ Beelzebú [tsá² chín¹ juo¹³ jmí²chí³ hláinh¹], ;cónh³ bíh¹ tiá² tu³ hión³² tsú² tsá² hñú¹³ tsú² ní¹ hná¹ ní²!

Hin² ñí¹con² hniáuh³² jmú¹³ dí²juénh²
(Lucas 12:4-7)

²⁶ "Hi³ jáun² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ náh² juénh² ñí¹con² tsáu². Quí¹ lí³ua³ cáun² hi³ jlí²³ tsú², chau³² bíh¹ jmái¹ hi³ jñéih²³, hi³ lí³ua³ cáun² hi³ ná¹hmá¹ né³, chau³² bíh¹ jmái¹ hi³ lí²jnia² siáh³. ²⁷ La³jí³² hi³ juo³ jná¹³ hnoh² ta³ hñu³ niéi², ma³jnia¹³ náh² jái¹³ jáun² ta³ jma²; hi³ lí³ua³ cáun² hi³ juah³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² ñí¹ ná¹conh¹ né³, cuá²tí¹ cuá²hoh³ náh² ca³la³ tí³ tsáih³ hñú³ hi³ cháh¹³ náh² hi³ jáun². ²⁸ Ha³ lí² juenh³ náh² tsá² jngih² jmáh³la³ ngú³, hi³ má¹lí³² jáun² né³, tiá² tin² yáh³ tsú² jngih³ jmí²chí³ quián¹³ náh²; tí³ re² juenh³ náh² ñí¹con² Tsá² lí¹³ jngah³ náh², hi³ má¹lí³² jáun² né³ lí¹³ zen³ tsú² jmí²chí³ quián¹³ náh² quiu³juóu³².

²⁹ "¿Há¹ tiá² cuen² tsú² gon³ tan³² pih²¹ la³ cun³ cá² héih³² quie³ dúh¹? Tí³la³ cun³ jáun² hí¹ jan² yáh³ jáh³ pih²¹ la³ hí³ tiá² jún²³ tá¹la³ tiá² má²lí²cué³² Ñeh² náh² jái¹³. ³⁰ Hi³ hí¹ ca³la³ tí³ jñú² chih³² yáh³ hnoh² ná¹hí¹³ siáh³ ma³ quin³² ma³ cá² máih³². ³¹ Jáun² né³, ha³ lí² juenh³ náh², quí¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ tan³² ná¹juóun²¹.

Tsá² ton² hi³ hain²¹ tí³ con² Jesús
(Lucas 12:8-9)

³² "Hi³ jáun² né³, la³jín³² tsá² má²quien² jná¹³ ñí¹ ta³ ñí¹ tsáu², ja³bí¹ jná¹³ siáh³ má¹quien¹³ tsá² la³ hí³ ñí¹ ta³ ñí¹ Ñuh³² ná¹, Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú²; ³³ tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² hnió³ má²quien² jná¹³ ñí¹con² tsáu² né³, ja³bí¹ jná¹³ siáh³ tiá² má¹quien¹³ tsá² la³ hí³ ñí¹con² Ñuh³² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú².

Jesús jmu² hi³ tiú²uú² tiáunh¹ tsáu² cá²hon³
(Lucas 12:51-53)

³⁴ "Su³uú² lí¹ cuí¹ lín¹³ hnoh² hi³ jná¹³ ja³jmú³² hi³ niau²¹ tie³ ñí¹ hué²¹ lá²; quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ja³chá³ jná¹³ tie³ yáh³, tí³la³ jná¹³ dá² ja³ hi³ chá¹³ ná¹ hniéi² qui³² bíh¹. ³⁵ Ja³ jná¹³ hi³ ja³jmú³² hi³ tsá²ñuh² ná¹háun³ quionh³ jméi², tsá²mi³ ná¹háun³ quionh³ mí¹ziú¹³, hi³ ló³² tsú² ná¹háun³ siáh³ quionh³ mí³ziú¹³; ³⁶ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsú² ná¹hniei²¹ quionh³ má²tún² tsá² hñú¹³.

³⁷ "Ñí¹juáh³ tsá² ja³²lí³ hnio³ jméi² jí³ mí¹ziú¹³ cha³ jmí¹ ma³hniau³ tsú² jná¹³, tsá² la³ hí³ tiá² ca³tin¹ hen² tí³ con² jná¹³. Hi³ ní¹juáh³ tsá² ja³²lí³ hnio³ tsá²mi³ tsá²ñuh² jon² cha³ jmí¹ ma³hniau³ tsú² jná¹³, tsá² la³ hí³ siáh³ tiá² ca³tin¹ yáh³ hen² tí³ con² jná¹³. ³⁸ Ja³bí¹ tiá² lí¹³ han³ tsú² tí³ con² jná¹³ ní¹juáh³ tsá² tiá² hnió³ cán³ crei²¹ hi³ ma³zian² tsú² la³jmí¹ zian² jná¹³ lá². ³⁹ Ní¹juáh³ tsá² hnió³ liáu³ jmí²chí³ quioh²¹, tsá² la³ hí³ tí³ tsa³hín³ bíh¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tsa³hín³ jmí²chí³ quioh²¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ liáu³.

La³ cun³ hi³ joh¹³ tsú² ñí¹con² Dió³²
(Marcos 9:41)

⁴⁰ "Lí³ua³ jan² tsá² he³ hnoh², ja³bí¹ má²lí²he³ jí³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³²; hi³ lí³ua³ jan² tsá² ca³he³ jná¹³ né³, ja³bí¹ la³ jáun² má²lí²hen³ tsú² la³ jí³ Tsá² ca³ze³ bí¹ jná¹³. ⁴¹ Lí³ua³ jan² tsá² hen² jan² *tí³² jè¹ Dió³² qui¹ cun³ñí¹ hi³ ja³ tsú² hi³ ja³hléh² jè¹ Dió³², ja³bí¹ tsá² hí³ hiáuh¹³ la³ cun³ hi³ hiáuh³ jan² tí³² jè¹ Dió³²; hi³ ní¹juáh³ tsá² hen² jan² tsá² zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ zian² tsú² la³ jáun², ja³bí¹ hí³ dí² hiáuh³ la³ cun³ hi³ hiáuh¹³ tsá² zian² hí³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³². ⁴² Lí³ua³ jan² tsá² cué³² uá¹jinh¹ cáun² vaso jmí² jma³ cuóuh³ ñí¹con² lí³ua³ jan² tsá² hain²¹ tí³ con² jná¹³, uá¹jinh¹ jan² tsá² tsí¹juí³, tí³la³ cun³ñí¹ hi³ hen² tsú² tí³ con² jná¹³ bíh¹, ja³bí¹ tsá² hí³ uá²jai³² hiáuh³ cáun² hi³ chu²¹ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáuh³.

11

*Juan² tsá² jmí¹ zion² tsáu² jmái² zen² tsáu² ñí¹ con² Jesús
(Lucas 7:18-35)*

¹ Jmí¹ cá¹tsan³ jái¹³ hi³ ca³záih³ jáun² Jesús tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² né³, cua³han³ ñí¹ jáun² hi³ ca³ñí¹hieh¹ dí² tsá² tí³áunh¹ juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun², hi³ ca³ñí¹hléh² jú¹ chú³².

² Tá¹la³ jmí¹ cuá¹hún¹ jáun² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² hñu³mí¹ñí² ca³lí³ ñi³² la³ cun³ hi³ jmu² Cristo. Jáun² ca³zen³ dí² gon³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ tsa³jien³ Jesús, ³ hi³ tsa³ngái³ tsú² la³ lá²:

—¿Hí¹ hñú² uá¹ Tsá² ca³tin¹ já³², ho³ hniáuh³² uá¹ jan¹³ jnoh¹ jan² tsá² siánh³?

⁴ Jáun² Jesús ca³ngái³:

—Cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² Juan² la³ cun³ hi³ ná¹jíeh³² náh² jí³ hi³ ná¹naih³² náh².
⁵ Cuá²zéih³ náh² tsú² hi³ tsá² ten³ má²jniá³ ñí¹, tsá² hma² má²ñi³táunh¹, hi³ má²lain³² siáh³ tsá² jmí¹ ná¹lín³ mí¹uí³ *mí³ho²¹ péin³, hi³ tsá² jmí¹ te³ cuá¹ né³ má²nái³² bíh¹, má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsá² jmí¹ má²ná¹jún¹, hi³ tsá² tia³mii² né³, má²ná¹nái³² bíh¹ jú¹ chú³² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ liáun³. ⁶ ¿Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² tiá² lí¹ cha³² hliáun³ ñéih³ tsí³ hi³ ca³tin¹ jná¹³!

⁷ Jmí¹ já¹tanh²¹ jáun² tsá² hí³ ca³ma³liáu³² Jesús hleh³² ñí¹ con² tsá² tionh² hí³ la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ zenh¹ hi³ ca³tin¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái², hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ dá² jaun³² ca³ñí¹jíeh¹³ hnoh² ñí¹ lí³ hué³² quiéin²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jíeh¹³ hnoh² cáun² hmá² tá² náí² hi³ lí¹ qui² lí¹ jíeh²³ cun³ quionh³ chí³ juáh¹³? ⁸ Hi³ ní¹juáh³ tiá² la³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹ ca³ñí¹jíeh¹³ náh²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jien¹ náh² jan² tsá²ñuh² quih³² hmih³² jlánh¹ bí¹ huá¹? Sá¹ní² dú¹ jie³ náh², tsá² ná¹quih³² hmih³² hi³ jlánh¹ bí¹ huá¹ tionh² re² tin² ñéih³ hñú¹³ tsá² ná¹lín³ re²¹ bíh¹. ⁹ Hi³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹ ca³ñí¹jíeh¹³ náh²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jien¹ náh² jan² *ti³² jè¹ Dió³²? Quí¹ tson² bíh¹ cu³tí³, tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ lí³ua³ jan² tí³² jè¹ Dió³². ¹⁰ Quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹ja³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái², hi³ juáh³ la³ lá²:

Sá¹ní² jie³, jná¹³ zein²¹ jan² tsá² tsa³can³² jái¹³ ta³ tin² la³ cun³ bíh¹ hñú², tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ jui³² ñí¹ cuóh¹³ hñú².

¹¹ Jmí¹ má²lí²chá³² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³záih³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ tiá² hin² zian² hí¹ jan² yáh³ tsá² jlánh¹ bíh¹ quien² ja¹ la³jín³² tsá² ca³lí³zian² ñí¹ hué²¹ lá² la³ cónh³ bíh¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái²; tí³la³ cun³ jáun² tsá² tiá² lin¹ ñí¹ quien² ja¹ quioh²¹ tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ jlánh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ Juan².

¹² ”Hi³ jáun² ca³la³ cun³ jmí¹ cuan¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² hi³ la³ tí³ ta³né³², héih³² quioh²¹ Dió³² cáun² cuá²zá² cuá²tsó³ bíh¹ ja¹ hniéi² hi³ tí³ lí³mí¹ tsá²lí³quien², hi³ tsá² jlánh¹ ná¹cueh³² pí³ né³, má²ná¹cah²³ bíh¹ jmái¹ hi³ lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³². ¹³ Jmí¹ tí² quien² bíh¹ la³jí³² hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² lín³ hí³ tí³² jè¹ Dió³², jí³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés siáh³, ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ cuan³ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái²; ¹⁴ jáun² Juan² hí³ bíh¹ lín³ Líh³, tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jè¹ Dió³², tsá² ca³tin¹ hi³ já³² ní¹juáh³ hi³ hnáuh² hnoh² táunh¹³ ta²¹. ¹⁵ Ní¹juáh³ tsá² tsi²¹ cuá¹, cuí¹ nie¹³.

¹⁶ ”¿He³ ñí¹ tsáu² lí¹³ cunh²¹ jná¹³ quionh³ tsá² zian² jmái¹ hi³ ziaun² dí² lá²? Lí¹³ juáh¹³ la³ lá²: Jmu² tsú² la³jmí¹ jmu² tsá¹míh¹ ñi³co¹ ja¹ hmah²¹. Ná¹hóh³² tsú² hi³ jéinh³² hlah³, hi³ zaih³² rainh²¹ la³ lá²: ¹⁷ “Sa³ tiá² ca³lí³ hnáuh² yáh³ hnoh² tsa³ñí¹ lí¹jiéi¹³ jnoh¹ jáun² hmá² tá² le²; hi³ sa³jun³ lí²uoh³ yáh³ hnoh² jmí¹ lí¹jmú¹³ jnoh¹ siáh³ sun¹ ca³tí²¹ jmái¹ hi³ nio² hlah³ tsí³ tsú²”. ¹⁸ Juanh³² jná¹³ la³ ní², quí¹ cuan³ Juan² tsá² tiá² cú² tiá² hính²³, hi³ jáun² tsáu² né³ juáh³: “Tsá² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ bíh¹ hí³”. ¹⁹ Jáun² né³, cuan³

siáh³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², tsá² cú² tsá² aih³² ná¹, tí³la³ má¹lí³² jáun² né³ juáh²³ siáh³ tsáu²: “¡Tsá² jlién³ bíh¹ ní³², hi³ hính²³ siáh³ jmái², tsá² juónh²³ re² quionh³ tsá² ren² tso³ jí³ *tsá² chí² hmah²¹ ní² siáh³!” Tí³la³ cun³quionh³ la³jí³² hi³ ná¹lí²³ bíh¹ lí² lin¹ hi³ Dió³² jan² Tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³.

Tsá² juú² tiá² nieh³
(Lucas 10:13-15)

²⁰ Jmí¹jáun² ca³ma³líáu³² Jesús jí²³ hi³ ca³tin¹ tsá² juú² ní¹ má²ca³jmú³ tsú² hliáun³ hua³jueh³², quí¹ cun³ní¹ hi³ tsá² hí³ tiá² má²ca³za³ yáh³ jmí¹ tsí³. Hi³ ca³juáh³:

²¹ — ¡Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² juú² Corazín! ¡Jlánh¹ juon²³ siáh³ hnoh² tsá² juú² Betsaida! Quí¹ sá¹jmí¹ hi³ ca³lí³ la³jí³² hua³jueh³² já¹ tsá² jmí¹ zian² juú² Tiro jí³ juú² Sidón dúh¹, la³jmí¹ má²lí³² ní² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² má²hia³ jáun¹³ máh³ jmí¹ má²ca³za³ tsú² jmí¹ tsí³, hi³ jmí¹ má²ca³jmú³ tsú² lin¹ cun³quionh³ hi³ jmí¹ quíh²¹ tsú² jáun² tú²cho¹, jí³ hi³ jmí¹ sén²¹ tsú² siáh³ juá² hmóu³². ²² Hi³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ hi³ má¹tsoh¹ hnoh² honh² má¹tí³ ní¹ ra³tsí³² Dió³² héih³², la³ cónh³ bíh¹ tsá² jmí¹ zian² jáun² jmí¹tin² já¹ juú² Tiro quionh³ juú² Sidón. ²³ Hi³ hnoh² siáh³ tsá² juú² Capernaum, chí¹ ná¹lín²³ hnoh² hi³ cuá¹tánh¹ náh² hñu³mi³cuú²? Hnoh² dá² cuá¹tánh¹ la³ tí³ quiu³juóu³² bíh¹. Quí¹ sá¹jmí¹ hi³ ca³lí³ hua³jueh³² la³ ní² já¹ juú² Sodoma jmí¹tin² la³jmí¹ lí²¹ ní² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² jmí¹ nio² bíh¹ juú² jáun² la³ tí³ ta³né³² dúh¹ sá¹jmí¹ hi³ lí³ la³ jáun². ²⁴ Hi³ jáun² jná¹³ né³ juanh³², hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ hi³ má¹tsoh¹ hnoh² honh² jmái¹ hi³ ra³tsí³² Dió³² héih³² la³ cónh³ bíh¹ tsá² jmí¹ zian² jáun² juú² Sodoma jmí¹tin².

Ñá²táunh¹ náh² ní¹con² jná¹³, jáun² tianh¹³ náh² tie³
(Lucas 10:21-22)

²⁵ Jmái¹ jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

— Hnú² Tia²¹, Tsá² lín³ nú² Juo¹³ tsá² zian² hñu³mi³cuú² jí³ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá² ní² siáh³, cué²³ jná¹³ tiá¹hmah¹ quí¹hliá² ca³hmáh¹ hnú² jú¹ tson² hi³ jáun² tiá² lí¹³ há¹ ngí¹³ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, jí³ tsá² ní² tsá² lieih²¹ ní² siáh³; tí³la³ ní¹con² tsá² tsí¹ tsá² juí³ bíh¹ ca³niah²¹ hnú² jú¹ tson² jáun². ²⁶ Ján³, quí¹ la³ jáun² jlánh¹ re² tí³ honh² hnú² Tia²¹.

²⁷ ”Sá¹ní² jie³ náh², jo³uón³² jná¹³ má²ca³chá³ Nñuh³² jná¹³ ca³la³ jí³lí³². Hnga² bíh¹ Dió³² cuóun³² re² Jon², hi³ hnga² bíh¹ siáh³ Jon² Dió³² cuóun³² re² Jméi²; hi³ lí³ua³ jan² tsá² hnió³ dí² ma³jnia² Jméi² ní¹con² siáh³, lí³ cuóun³² bíh¹ tsú² Jméi² dí². ²⁸ Nñá²táunh¹ náh² ní¹con² jná¹³, la³jín³² náh² tsá² má²cá²huon³ náh² hi³ ná¹jmu³² náh² ta²¹ jí³ hi³ ná¹quiánh¹ náh² lío²¹, hi³ jáun² jná¹³ chau²¹ tie³. ²⁹ Hen³ náh² hi³ ní¹táunh¹ náh² ná¹cunh² quiúnh¹ jná¹³ la³jmí¹ ní³táunh¹ cuá¹juí² quiáh² hué³², hi³ jáun² cuí¹ lí³ tin² náh² la³ cun³ hi³ tin² jná¹³, quí¹ jná¹³ jan² tsá² juenh² tsí³ bíh¹, jan² tsá² tiá² jmu² quien² hnga², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ niau²¹ tie³ jmí¹ honh² náh². ³⁰ Quí¹ la³ cun³ ta²¹ hi³ jmúh¹³ náh² ta³ ná¹cunh² náh² quiúnh¹ jná¹³ lí³ cáun² ta²¹ huá¹ bíh¹, hi³ sa³jun³ héi² yáh³ lío²¹ hi³ cué¹³ jná¹³ siáh³.

12

Tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús cun³² cuú²miih²¹ jmái¹ nio² tie³
(Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)

¹ Jmí¹jáun² né³ jmí¹ cuá¹ngí³² Jesús ja¹ ní¹ zia³² hi³ jná¹ quioh²¹ tsáu² cáun² *jmái¹ nio² tie³. Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³lí³ ní¹cuóunh²¹, hi³ jáun² ca³ma³líáu³² tsú² hi³ cai³² chí² hieh² cuú²miih²¹ hi³ jná¹ ní¹ jáun², hi³ jáun² hí¹cúh² dí² má¹í³ jáun². ² Jmí¹ ca³jíe³ tsá² *fariseos hi³ jáun² né³, jáun² ca³záih³ tsú² Jesús la³ lá²:

— Sá¹ní² jie³, tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² jmu² ta²¹ hi³ tiá² ca³tí²¹ jmu³ tsú² jmái¹ nio² tie³.

³ Tɨ́lɑ́ hi³ má¹ná¹, ca³juáh³:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³², ní¹ rá¹juáh³ hi³ he³ ca³jmú³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ cu³ jéin³² jmí¹ lí²¹ ní¹cuóunh²¹ quionh³ tsá² quionh³? ⁴ Tsá² hí³ dá² ca³ní¹hi³² níéh³ hñu³ cuáh³² lí³ hmih³² hi³ ca³ní¹cúh² *hí³ cuú²miih²¹ híen¹ quionh³ tsá² quionh³, cáun² hi³ tiá² jmí¹ ca³tin¹ cuh³, qui¹ hí³ jáun² dá² jmí¹ ná¹chan¹ hi³ cuh³ jmáh³la³ tsá² ná¹lín³ mí²tsáu² bíh¹. ⁵ Ho³ ¿tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² lei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés ní¹ rá¹juáh³ hi³ mí²tsáu² tsá² jmu² ta²¹ hñu³ cuáh³² chín¹ tiá² tianh³² yáh³ tie³ ní¹juáh³ jmái¹ nio² tie³, tí³la³ cun³ jáun² tiá² tso³ yáh³ hi³ jáun²? ⁶ Tɨ́lɑ́ jná¹³ juanh³² hi³ ní¹ lá² zia³² cáun² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ cuáh³² chín¹. ⁷ Tiá² la³ má²ca³ngi¹³ máh³ hnoh² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: “Jná¹³ dá² hnó³² hi³ já³² mí³ honh² bíh¹ hnoh², jun³juáh¹³ hi³ jngih¹³ náh² jáh³ ní¹con² jná¹³ yáh³”. Sá¹jmí¹ hi³ má²ca³ngi¹³ náh² jái¹³ ní² dúh¹, jáun² tiá² cáun² lí¹ jmí¹ cueh¹ yáh³ náh² tso³ tsá² tiá² hi³ lí²jmú³ hí¹ cáun². ⁸ Qui¹ uá¹ hi³ jmái¹ nio² tie³, cun³ jáun² cáun² ho² bíh¹ Jon² tsá²mí³cuóun² jái¹³.

Jesús jmah²³ jan² tsá² má²ca³náí³ cáun² cuo²
(Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11)

⁹ Jmí¹jáun² cua³han³ Jesús ní¹ jáun², hi³ jáun² ca³ní¹hi³² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos zeh² já¹ juú² jáun². ¹⁰ Ní¹ jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá²ñuh² jmí¹ má²ca³náí³ cáun² cuo²; tí³la³ tsá² tionh² ní¹ jáun² má¹ná¹, jmí¹ hnió³ choh¹³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ chá³² dí² tsáu¹³ tsú², hi³ jáun² ca³ngáih³ dí²:

—¿Hí¹ lí¹³ jmah³ tsú² jan² tsá² tsáun¹ ní¹juáh³ jmái¹ nio² tie³ juáh¹³?

¹¹ Jáun² Jesús ca³ngáí³ ní¹con² tsá² hí³:

—¿Hin² dá² lí³ua³ jan² hnoh², ní¹juáh³ hi³ ca³tánh³ jan² *já¹ziáh² joh² náh² cáun² ní¹ hlah³, há¹ tiá² cuá¹chin³² náh² jáh³ hí³ joh² uá¹jinh¹ jmái¹ nio² tie³? ¹² Tɨ́lɑ́ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² jan² tsáu² la³ cónh³ bíh¹ jan² já¹ziáh²! Jáun² né³, zia³² bíh¹ jái¹³ hi³ jmu³ tsú² hi³ chu²¹ jmái¹ nio² tie³.

¹³ Jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsá² lí³ hí³ cuo² la³ lá²:

—Níéh¹ cuonh².

Jmí¹ jáun² ca³ñeh³ tsá² hí³ cuo², hi³ jáun² la³ bíh¹ la³ cun³ rón³² lí³ cuá² cáun².

¹⁴ Jmí¹jáun² ca³huén² tsá² fariseos tí³ cheih³², hi³ ca³juu³ ca³hlénh³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jngih³ dí² Jesús.

Jái¹³ hi³ ca³juáh³ jan² tí³² jë¹ Dió³² jmí¹tin² hi³ ca³tin¹ Jesús

¹⁵ Jmí¹ ca³lí³ ní³² Jesús jái¹³ jáun² né³, cua³han³ bíh¹ cú²jueh³² ní¹ jáun²; jmí¹jáun² ja³taunh²¹ juóun³² lín³² tsáu² cu³hna²¹ tsú². Jesús ca³jmah³ la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹tsáun¹, ¹⁶ hi³ jáun² jmu² dí² héih³² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsáu² hi³ hin² tsánh² hí³ dí². ¹⁷ La³ ní² lí³, hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías *tí³² jë¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

¹⁸ Tsá² lá² bíh¹ Tsá² lín³ quian²¹ jná¹³,

Tsá² má²cá²quiánh³² jná¹³,

Tsá² jlánh¹ hno³ jná¹³

ji³ hi³ jlánh¹ tsah¹ jná¹³ hi³ ca³tin¹ tsú².

Cuen²¹ jná¹³ Jmí²chí³ joh² ní¹con² tsú²,

jáun² ngáí³² tsú² ní¹con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ jái¹³ he³ lánh³ rón³² rá¹tsi³² jná¹³ héih³².

¹⁹ Tiá² hniéí² jmu³ yáh³ tsú²,

sa³jun³ tí³ hóh³² tsú²,

hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ne³ hi³ jmu² tsú² tiá³ siaun³² ja¹ hñú³.

²⁰ Hí¹juáh³ cáun² hmá² tá² má²ca³jñáh³ yáh³ tiá² jau³ tsú²,

sa³jun³ ye³ tsú² cáun² sí² jmí²cau³² pih²¹ hi³ tion³ chí¹hún¹,
ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáí¹ hi³ jmu³ tsú² hi³ jú¹ tson² cah¹³ jmáí¹ la³ tán¹.

²¹ Hi³ jáun² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ha³ tsí³ ñí¹con² Tsá² hí³.

Juá³ tsá² hi³ Jesús quian³² pí³ quioh²¹ tsá² hláinh¹

(Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23; 12:10)

²² Jmí¹jáun² ca³ñí¹jan² tsú² ñí¹con² Jesús jan² tsá²ñuh² ten³ jí³ hi³ tiá² hleh³² siáh³, hi³ jmí¹ hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. Jáun² Jesús ca³jmah³ tsá² hí³, hi³ jáun² tsá²ñuh² hí³ ca³jnia³ ñí¹ jí³ hi³ ca³lí³ siáh³ hléh³². ²³ Jáun² la³jín³² tsá² ca³ja³cáun² tsí³, hi³ jáun² ca³juáh³:

—¿Hí¹ hí³ dá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹ tsá² ní² juáh¹³, [tsá² qui³ ná¹jan²³ dí² hí³]?

²⁴ Tí³la³ jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² fariseos jái¹³ jáun² né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² ní² dá² huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsá² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Beelzebú tsá² hláinh¹ tsá² chín¹ bíh¹.

²⁵ Tí³la³ Jesús jmí¹ dí¹ñí³² bíh¹ ha³ lánh³ jmí¹ ná¹lín²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zia³² hniéi² ja¹ cu³ nió³ má²tún² hmóu³² tsá² ná¹lín³ ta²¹, jáun² la³jín³² bíh¹ tsú² tsa³hín³; ja³bí¹ la³ jáun² ní¹juáh³ cáun² juú², ho³lá²dá² tsá² má²tún² cáun² hñú³ ñí¹ tionh¹ lí³ ná¹tsoh³ ja¹ má²tún² hmóu³² hi³ ná¹quiú² ná¹tín²³, ha³ tiá² lí³ uén³ yáh³ tsá² la³ hí³. ²⁶ Jáun² ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³ lí³ uá²jai³² ní¹juáh³ *Satanás la³ chin² cheih³² hnga², jáun² ñí¹con² hnga² bíh¹ tsú² má²jmu² hniéi²; jáun² né³ ¿ha³ ya³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³híe² pí³ quioh²¹ tsú²? ²⁷ Hnoh² juánh³ náh² hi³ jná¹³ huen² ná¹ jmí²chí³ hláinh¹ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Beelzebú; jáun² ní¹juáh³ la³ ní² né³, ¿hin² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ huen² tsá² hain²¹ tí³ con² hnoh² jmí²chí³ hláinh¹ tiáunh¹ hñu³ tsí³ tsá²? Hi³ jáun² né³, cun³quionh³ ta²¹ hi³ jmu² ní² tsá² hain²¹ ní² tí³ con² bí¹ náh² má²lí²lin¹ hi³ lí¹ ná¹tsá²con² bí¹ náh². ²⁸ Tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, huen² ná¹ jmí²chí³ hláinh¹ cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² bíh¹; hi³ jáun² la³ ní² né³ má²lí²lin¹ hi³ jná¹³ bíh¹ tsá² ca³hiáú³² Dió³² hi³ lín¹³ ná¹ Re²¹, Tsá² qui³ ná¹jan²³ hnoh² hí³.

²⁹ "Né³² né³, ¿lánh³ bíh¹ rón³² lí¹³ hí³ jan² tsá² hñú¹³ jan² tsá² pin³ lín³² hi³ quin³ tsú² la³jí³² hi³ nio² hñú¹³ tsú², ní¹juáh³ tiá² la³ hñe³ yáh³ tsú² tín² tsá² hñú¹³ hí³? Quí¹ jí³²la³ la³ jáun² bíh¹ lí¹³ quin³ tsú² hi³ quioh²¹ tsú².

³⁰ "Hi³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² tiá² hen² tí³ con² jná¹³, tsá² la³ hí³ tiá² hún¹ yáh³ cá²hon³ quiúnh¹ jná¹³; hi³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² cha³² cu³lí²¹ quiúnh¹ jná¹³, tsá² la³ hí³ tí³ toh² tiú² jóh³² bíh¹.

³¹ "Hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ hi³ zia³² bíh¹ uu³ⁱtso³ quioh²¹ la³jí³² tso³ hi³ jmu² tsá²mi³cuóun², jí³ la³jí³² jú¹ hlah³ hi³ hleh³² tsú² ní² siáh³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tú² hió³² Jmí²chí³ Chun¹ má¹ná¹, ha³ tiú²uú² uu³ⁱtso³ zia³² yáh³ quioh²¹. ³² Lí³ua³ jan² tsá² tú² hiáú³² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², zia³² bíh¹ uu³ⁱtso³ quioh²¹ tsú²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² ca³tu³ ca³hió³² Jmí²chí³ Chun¹ né³, tiú²uú² uu³ⁱtso³ zia³² yáh³ quioh²¹ tsá² la³ hí³, sa³jun³ mi³cuú² lá² hi³ sa³jun³ mi³cuú² cáun².

Cun³quionh³ má³ hi³ hái³² bíh¹ hmá² lí²lin¹

(Mateo 7:17-20; Lucas 6:43-45)

³³ "Né³² né³, má³ chu²¹ bíh¹ hái³² ní¹juáh³ hmá² chu²¹; jáun² ní¹juáh³ hmá² hlah³ né³, mi³ hlah³ bíh¹ hái³². Quí¹ cun³quionh³ má³ hi³ hái³² bíh¹ hmá² lí¹³ lí³ cuoh² tsú². ³⁴ ¿Hnoh² dá² jón²zih¹ jón²cho¹ jáh³ hláinh¹ bíh¹! ¿Ha³ bíh¹ lánh³ rón³² lí¹³ hléh¹³ hnoh² jái¹³ chu²¹ ní¹juáh³ chín¹dí¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² tiá² chun¹ náh²? Quí¹ lí³ua³ cáun² hi³ ná¹canh² hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ hue³² ho³ tsú². ³⁵ Tsá² chun¹ hleh³² jú¹ chu²¹ quí¹hliá²

hi³ chu²¹ zia³² hñu³ tsí³; tí³la³ tsá² hláih¹ tsá² hon² má¹ná¹, hleh³² hi³ hlah³ qui¹hliá² hi³ jáun² bíh¹ zia³² hñu³ tsí³ tsú². ³⁶ Hi³ jáun² jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh² hi³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ ra³tsi³² Dió³² héih³², la³jín³² tsáu² bíh¹ tsa³jienh¹ jú¹ tson² quioh²¹ ca³ti²¹ la³jí³² jái¹³ tiá² tsú²ta²¹ hi³ má²lí²tá² lí²hí³² tsú². ³⁷ Qui¹ la³ cun³ lí³ jái¹³ quián¹³ bíh¹ nú² tá¹tsin¹ nú² héih³², má¹jáun² lí³ lin¹ ní¹juáh³ tá¹can¹ nú² tso³ ho³ tiá² tso³ hauh³² nú².

Tsá² hláih¹ mi³² cáun² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³²

(Marcos 8:12; Lucas 11:29-32)

³⁸ Jáun² né³, ma³ jan² tsá² fariseos quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ca³juáh³ ñí¹con² Jesús la³ lá²:

—Tí³², hnáu² jnoh¹ neh²¹ hi³ jmúh¹³ hnú² cáun² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³².

³⁹ Tí³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Tsá² hláih¹ hon², tsá² tiá² má²tí³² jē¹ mi³² cáun² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³²; tí³la³ tiú²uú² li²¹ siáh³ hiáuh³ yáh³ tsú², jí³²la³ li²¹ hi³ ca³jíe³ jáun² tsáu² hi³ ca³tin¹ hla¹ Jonás bíh¹, tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³². ⁴⁰ Qui¹ la³jmí¹ ca³hi³ jáun² hla¹ Jonás hni³² jmái¹ hni³² nie³ hñu³ héin¹ jan² jáh³ jmái² pan¹ lín²¹, ja³bí¹ la³ jáun² hniáuh³² tsa³hi³² siáh³ Jon² tsá²mi³cuóun² hni³² jmái¹ hni³² nie³ hñu³ hué³². ⁴¹ Jáun² ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson² ñí¹con² la³jín³² tsáu², má¹jáun² nu³ tiánh³ tsá² jmí¹ zian² juú² Nínive hi³ chá³² tso³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² né³², qui¹ hí³ dí² ca³ja³conh² bíh¹ tsí³ tso³ quioh²¹ jmí¹ ca³nái³² jái¹³ quioh²¹ hla¹ Jonás. Ján³, chá³² tsá² hí³ tsáu¹³ tsá² zian² né³², qui¹ ní¹ lá² zenh² jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ Jonás hí³. ⁴² Ja³bí¹ hla¹ tsá²mi³ tsá² jmí¹ chín¹ hué³² tí³ la³ quián³ nó³² ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson², hi³ jáun² tsá²mi³ hí³ chá³² tsáu¹³ tsá² zian² né³²; qui¹ hla¹ tsá²mi³ hí³ ja³ cáun² hué³² ní¹ jlánh¹ bíh¹ uóunh³ hi³ cua³niéi³ jái¹³ quioh²¹ hla¹ re²¹ Salomón tsá² jlánh¹ jmí¹ quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³. Ján³, tsá²mi³ hí³ chá³² tsáu¹³ tsá² zian² né³², qui¹ ní¹ lá² zenh² jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ re²¹ Salomón hí³.

Jmí²chí³ hláinh¹ jáunh²³ siáh³ hñu³ tsí³ tsáu²

(Lucas 11:24-26)

⁴³ "Ní¹juáh³ má¹cuá²han³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², jáun² tsá²ngí² ñí¹ quiéin², hi³ tsá²hniauh² ñí¹ lí¹³ cuá³² tie³; hi³ jáun² ní¹juáh³ tiá² ca³chóh¹³ né³, jáun² lín²³ la³ lá²: ⁴⁴ "Cuí¹ ñih²¹ jná¹³ cú²jueh³² hñu³² ñí¹ cuá¹han³ ná¹". Jáun² ní¹ má¹cá²chánh³² tsú² jáun² né³, chanh²¹ tsú² tsá² hí³ hi³ má²lín³ la³jmí¹ lí³ cáun² hñú³ má²jáu², hi³ má²rá²hiah¹³ jí³ hi³ má²dí¹lí³ re² tin² lín³² ñéih³. ⁴⁵ Má¹jáun² tsau³² hi³ tsá²quian³ cónh³ quiaun³ jmí²chí³ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ hláinh¹ la³ cónh³ bí¹ hnga², hi³ jáun² la³jín³² jáun² bíh¹ taunh³² hñu³ tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ hlah³ má²lí²³ quioh²¹ tsá² hí³ ní¹ má¹lí³² jáun² la³ cónh³ bíh¹ jmí¹tin². La³ ní² bíh¹ lí¹³ ñí¹con² tsá² hláih¹ tsá² hon² zian² jmái¹ hi³ ziaun² dí² lá².

Mí¹ziú¹³ Jesús má²já²jíe³ quionh³ tsá¹ rainh²¹

(Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21)

⁴⁶ Tá¹la³ dí¹liéinh³² jáun² tsá² hí³ bíh¹ Jesús, cuan³ mí¹ziú¹³ la³ má²quionh³ tsá¹ rainh²¹ dí². Jáun² ca³ta³tonh¹ tsú² cheih³² hi³ jmí¹ hnió³ liéinh³² Jesús. ⁴⁷ Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsáu² ñí¹con² Jesús la³ lá²:

—Mí²ziúh² hnú² quionh³ tsá¹ renh² nú² tionh² cheih³² ní² hi³ hnió³ liéih³² hnú².

⁴⁸ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² má²lí²ngái³² hí³ jái¹³:

—¿Hin² dá² tsánh² hí³ mí²zia³² jná¹³ dúh¹, hi³ hin² dá² tsánh² hí³ renh² jná¹³?

⁴⁹ Jáun² né³ ca³hien³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá² lá² bíh¹ ná¹lín³ mí²zia³² jná¹³ jí³ jon³ renh² jná¹³ ní² siáh³. 50 Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² jmu² la³ cun³ hi³ hnió³ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ tsá²mi³ tsá²ñuh² renh² jná¹³, jí³ mí²zia³² jná¹³ ní² siáh³.

13

Jesús jmu² cáun² jái¹³ ca³tin¹ jan² tsá² súh²³ jún²
(Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8)

1 Jmá¹¹ jáun² cua³han³ Jesús hñú³ jáun² hi³ ca³ñí¹cuá² can³² jmá¹² lí¹ ná¹ho³. 2 Tí³la³ juón³² lín³² bíh¹ tsá²² ca³cuú² ca³ngih³² la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá³ Jesús, hi³ jáun² ca³hi³ tsú² cú²jueh³² cáun² hñu³ mu², hi³ jáun² ca³cuá³ tsú² tí³ ñeh² jáun², hi³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³ta³tonh¹ can³² jmá¹². 3 Jmá¹¹jáun² ca³ma³tin² dí² tsá²² hliáun³ ñí¹ lín²¹ jái¹³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² dí², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmá¹¹ zian² jan² tsá² ca³ñí¹suh³² jún² ñí¹náí² quioh²¹. 4 Tá¹la³ jmá¹¹ hí¹súh²³ tsú² jáun² jún² né³, la³ ca³súh³² ca³lá² hú¹ jui³², hi³ jáun² cua³taunh²¹ quiuh²¹ tan³² hi³ ca³cúh². 5 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ lí³ ja¹ quín¹, ñí¹ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmá¹¹ tón²¹; hi³ jáun² tia³jui³² lín³² bíh¹ ca³hiá² jún² jáun² quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmá¹¹ zia³². 6 Tí³la³ jmá¹¹ cá¹chéi²¹ hiú² né³, ca³lí³ quiéin² bíh¹ quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ñí¹ ñe¹ jmá¹¹ tioh³ chí² jmu² quioh²¹. 7 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ la³ hiau² ton², tia³jui³² lín³² bíh¹ ca³quí² cá²cuon³ ton² jáun², hi³ jáun² lí¹ ca³juón³ bíh¹ jún² jáun² jmá¹¹ ca³hiá². 8 Tí³la³ la³jé³² jún² ñí¹ hná¹ jáun² né³ ca³súh³² ñí¹ chu²¹ hué³², hi³ jáun² re² lín³² bíh¹ ca³láu²; ma³ cá² máí³ jún² jáun² ca³cué³ ma³ hña³láu³ máí³, ma³ cá² máí³ ca³cué³ ma³ hñah³² nio² quiú³ máí³, hi³ zia³² ma³ cá² máí³ né³, ca³cué³ ma³ quiú³quia³ máí³. 9 Ní¹juáh³ tson² tsí²¹ cuáh³ náh², jáun² nié² náh².

Jesús jmu² na²¹ he³ láih³² hleh³² dí² cun³quionh³ hi³ jmu² dí² jái¹³
(Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10)

10 Jmá¹¹jáun² ca³ma³janh³² tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús ñí¹ cuá³ jáun², hi³ ca³ngáih³ dí² la³ lá²:

—¿He³ lí³ sa³ cá² ñí¹ jmuh³² jái¹³ bíh¹ hnú² ní¹ má¹tí³ ñí¹ lienh¹ hnú² tsá²²?

11 Jáun² hí³ né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Hnoh² bíh¹ tsá² ca³tin¹ náh² hi³ lí³ ñíh¹³ jái¹³ hi³ jmá¹¹ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ hi³ ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsá²² jo³cuo² Dió³²; tí³la³ tsá² ñí¹ hná¹ ní² né³, tiá² lí¹³ yáh³ hi³ há¹ ngí¹³. 12 Jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² zia³² quioh²¹, tí³ hiáuh³ bíh¹ tsú² hná¹ jáun²; hi³ jáun² lí³ zia³² hliáun³ quioh²¹ ca³la³ hi³ lí¹ má²tú² má²ziaun²³. Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² zia³² quioh²¹ né³, tí³ quin³ bíh¹ la³ cun³ cú¹pih²¹ hi³ zia³² quioh²¹ tsú². 13 Hi³ jáun² bíh¹ lienh¹ jná¹³ tsá²² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² ná¹. Quí¹ tsá² ní² dá² jie³² bíh¹, hi³ má¹lí³² jáun² tá²tonh¹ la³jmá¹¹ lí³ tiá² hi³ lí²jie³ bíh¹; náí³² bíh¹ tsú², tí³la³ tiá² ngí²³ yáh³, la³jmá¹¹ lí³ tiá² lí²niéí³² bíh¹ tsú² lí³². 14 La³ cun³ hi³ ná¹lí²³ ñí¹con² tsá² ní² má²lí³tí²³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaiás *tí³² jë¹ Dió³², jmá¹¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

Lí³ dá² náih¹ náh² re² lín³², tí³la³ tiá² ngí¹³ yáh³ náh²;

Lí³ dá² jieh²¹ náh² siáh³, tí³la³ tiá² lí³tsin² yáh³ náh² he³ jaun³² ná¹jieh³².

15 Cún¹tio¹ bíh¹ má²cá²jéinh³² tsí³ tsá² lá², hi³ jáun² tiá² ngí¹³ tsú²;

má²ca³jní³ bíh¹ tsú² cuá¹, hi³ jáun² tiú²uú² ne³;

má²ca³jní³ bíh¹ tsú² siáh³ ñí¹, hi³ jáun² tiá² lí¹³ jie³;

Cónh³ tiá² jeinh³² bíh¹ tsú² jmá¹¹ tsí³ hi³ jmá¹¹ lí³ jmah²¹ jná¹³.

16 "Tí³la³ hi³ ca³tin¹ hnoh² má¹ná¹, jlánh¹ jmá¹¹ ren² hnoh², quí¹hliá² jieh³² hnoh² cun³quionh³ mí¹máh¹, jí³ hi³ ñah³² hnoh² siáh³ cun³quionh³ cuáh³. 17 Quí¹ jú¹ tson² juo³

jná¹³ hnoh², hi³ juóun³² tsá² ca³lin³ *ti³² jé¹ Dió³² jì³ tsá² jmí¹ ná¹zian² la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ Dió³² ní² siáh³ jmí¹ hniá¹ jé³ la³ cun³ hi³ jieh³² hnoh² lá², ti³la³ tiá² ca³li³ yáh³ jé³ tsú², hi³ jmí¹ hniá¹ siáh³ ne³ la³ cun³ hi³ nai³² hnoh² la³, ti³la³ tiá² ca³li³ yáh³ ne³ tsú².

Jesús jmu² na²¹ jái¹³ ca³tin¹ tsá² súh²³ hí³ jún²
(Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15)

18 "Sá¹ní² niéi² hnoh² he³ hnió³ juáh³ jái¹³ hi³ má²lí²jmú³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² súh²³ jún². 19 Ní¹juáh³ tsá² náí³² jái¹³ ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³², hi³ ní¹juáh³ tiá² ngi²³ yáh³ tsú² má¹lí³² jáun², jáun² tsá² la³ hí³ lín³ la³jmí¹ lí³ hú¹ jui³² ní¹ ca³súh³² jáun² jún²; jáun² ja³² tsá² hláinh¹ hi³ quin²³ jú¹ chú³² hi³ má²jná¹ jáun² hñu³ tsí³ tsú². 20 Jáun² tsá² he² jái¹³ tia³jui³² lín³² né³, hi³ ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³ jmu², tsá² la³ hí³ dá² lín³ la³jmí¹ lí³ ja¹ quín¹ ní¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²; tia³jui³² lín³² bíh¹ ca³hiá² jmí¹ ca³hiá², 21 ti³la³ cun³ní¹ hi³ tiá² hliáun³ chí² jmu² chá²³ yáh³, hi³ jáun² tiá² lí³ uén²³. Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³li³ zia³² uu³mí²tsi³², ho³ zian² tsá² hnió³ jmoh³ hian² tsí³, jáun² ti³ có³² bíh¹ nau³² tsú² cú²jueh³². 22 Ja³bí¹ zian² tsá² náí³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² lín³ la³jmí¹ lí³ hue³² ní¹ ca³hiau² ton² ní¹ cá¹súh²¹ jáun² jún². Quí¹ cun³ní¹ hi³ jlánh¹ lí¹ quí² lí¹ cha³² tsú² hliáun³ ñéih³ tsí³ ca³ti²¹ hi³ zia³² ní¹ hue²¹ lá², jì³ hi³ lí¹ lí²can² tsú² siáh³ hi³ lí²hniá¹ hi³ lí³ zioh² hliáun³, hi³ jáun² tiú²uú² lí²quien² yáh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² hñu³ tsí³ tsú², hi³ jáun² tiú²uú² hi³ lau³² yáh³ ní¹con² tsá² la³ hí³. 23 Ti³la³ tsá² ngi²³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² má¹ca³nái³² né³, lín³ la³jmí¹ lí³ hue³² chu²¹ ní¹ cá¹súh²¹ jáun² jún², hi³ jáun² ca³láu² bíh¹ re². Ma³ jan² tsáu² lín³ la³jmí¹ lí³ ní¹ ca³cué³ ma³ hña³láu³ máí³ máí³ la³ cun³ cá² máí³, ma³ jan² lín³ la³jmí¹ lí³ ní¹ ca³cué³ ma³ hñai³² nio² quiú³ máí³ máí³, hi³ ma³ jan² né³ lín³ la³jmí¹ lí³ ní¹ ca³cué³ ma³ quiú³quia³ máí³ máí³ la³ cun³ cá² máí³ jún².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ náí² hlah³ hi³ tsi²¹ ja¹ cuú²miih²¹

24 Jmí¹jáun² ca³jmú³ siáh³ Jesús cónh³í¹ cáun² jái¹³ hi³ lí³ la³ lá²:

—Jmáí¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson² quioh²¹ tsáu² lí¹³ la³jmí¹ lí²¹ jmáí¹ hi³ ca³jñí³ jan² tsá²ñuh² jún² chu²¹ hue³² quioh²¹, 25 ti³la³ tá¹la³ má²ná¹cuóun¹ tsú² la³jín³² né³, ca³ní¹hi³² jan² tsáu² ní¹nái² jáun², tsá² hau² tsá² quioh²¹ ní¹nái² jáun², hi³ ca³jñí³ náí² hlah³ ja¹ cuú²miih²¹, hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³. 26 Ca³cuon³ bíh¹ cuú²miih²¹ jmí¹ cá¹cuon³, hi³ jáun² ca³hiá² míh³, ja³bí¹ la³ jáun² ca³cuon³ siáh³ náí² hlah³ ja¹ jáun². 27 Jmí¹jáun² né³, tsá² quian²¹ ca³ní¹zeh¹ tsá² quioh²¹ ní¹nái²: “Ti³², já² jún² chu²¹ bíh¹ ca³jñí³ hñú² ní¹nái² quián¹³, ¿ha³ yáh³ jinh¹ ja³ náí² hlah³ hi³ má²tsi²¹ ja¹ jáun²?” 28 Jáun² tsá² quioh²¹ ní¹nái² ca³juáh³: “Cun³ zian² tsá² hian² tsí³ ca³jñí³ bíh¹ náí² hlah³ jáun²”. Jáun² tsá² quian²¹ hí³ ca³ngái³: “¿Hnáuh¹ hñú² hi³ tsá¹cái¹³ jnoh¹ náí² hlah³ jáun²?” 29 Ti³la³ tsá² quioh²¹ ní¹nái² ca³juáh³: “Tiá² jáun² yáh³, quí¹ ní² lí¹ ca³quiéih² yáh³ náh² cu³diá²jan² cuú²miih²¹ ní¹ má¹ca³quiéih² náh² náí² hlah³ jáun². 30 Ti³ re² cáun² ní² cuí¹ cuóun² tín² cu³tsa³² ca³la³ ti³ ní¹ ca³láu² máí³; má¹jáun² zein²¹ jná¹³ tsá² jmu² ta²¹ hi³ tsa³quiéi³ tín² náí² hlah³ jáun², hi³ jáun² hñe³ tsú² ma³ cá² tsu²¹, hi³ jáun² tsa³toh³ ja¹ sí² hi³ có³², hi³ jáun² má¹lí³² jáun² né³ tiú³² tsú² cuú²miih²¹, jáun² caun¹³ tsú² hi³ tóh³² ñéih³ hñu³cuí³ quion²¹ jná¹³”.

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ jún² mostaza
(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)

31 Jesús ca³jmú³ siáh³ cáun² jái¹³ lá²:

—Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ cá² máí³ jún² mostaza hi³ ca³jñí³ jan² tsáu² ní¹nái² quioh²¹. 32 Máí³ jáun² bíh¹ máí³ hi³ jlánh¹ bíh¹ pih²¹ la³ cónh³ bíh¹ ní¹ jí³lí³² jún²; ti³la³ ní¹ má¹cá²cuon³ né³, lí²³ cáun² náí² má²ró³² ti³ jlánh¹ bíh¹ pa²¹, hi³ lí²tí³ la³ cun³ jmí¹

tí³ cáun² hmá², hi³ hí¹ ca³la³ tí³ quiuh²¹ tan³² yáh³ ja³taunh¹ hi³ ná²tsí³ za³ ja¹ chí² cuoh² hmá² jáun².

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ tie³
(Lucas 13:20-21)

³³ Ja³bí¹ ca³jmú³ tsú² siáh³ cáun² jái¹³ la³ lá²:

—Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ tie³ hi³ ca³jan³ jan² tsá²mi³ quia³ hmá² jui²¹ cuú²miih²¹, hi³ jáun² tá¹ cá² pienh¹ bíh¹ cán¹ cáu³.

He³ ca³tí²¹ jmúh³² Jesús ta²¹ jái¹³ hi³ jmu²
(Marcos 4:33-34)

³⁴ Jáun² né³, Jesús ca³ma³tin² tsáu² jmáh³la³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu², hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ jmí¹ zaih³² tsú² tsáu² ta³ tiá² quionh³ cáun² jái¹³ hi³ jmu² tsú². ³⁵ La³jí³² hi³ ní² ca³lí³, hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: Cun³quionh³ hi³ jmu¹ jái¹³ bíh¹ jná¹³ hléh¹³ ní¹ má¹tí³ ní¹ hléh¹³; juo¹³ jná¹³ tsáu² la³jí³² la³ cun³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ ca³la³ cun³ jmí¹tin², jmí¹ ca³jmú³ Dió³² hngá¹máh³ lá².

Jesús jmu² na²¹ jái¹³ hi³ ca³tin¹ náí² hlah³ hi³ tsi²¹ ja¹ cuú²miih²¹

³⁶ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hah² Jesús jái¹³ ní¹con² tsá² hí³, hi³ jáun² ngau³ siáh³ něih³, hi³ jáun² ní¹ jáun² ja³taunh²¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² la³ lá²:

—Jmu³ tiá³ na²¹ ní¹con² jnoh¹ jái¹³ hi³ ca³tin¹ náí² hlah³ hi³ hia³² jáun² ní¹nái².

³⁷ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² bíh¹ lín³ tsá² jñi³² jún² chu²¹ jáun², ³⁸ hngá¹máh³ lá² bíh¹ dá² jaun³² niéih¹ jái¹³ hi³ lí³ ní¹nái². Tsá² tionh² jo³cuo² Dió³² bíh¹ hí³ hi³ niéih¹ jái¹³ jún² chu²¹, náí² hlah³ jáun² né³ niéih¹ jái¹³ tsá² joh¹ tsá² hláinh¹ bíh¹. ³⁹ Hi³ jáun² tsá² hian² tsí³ hi³ ca³jñí³ náí² hlah³ jáun² né³, hnga² bíh¹ tsá² hláinh¹ hí³. Jmáí¹ hi³ ló³² jáun² máí³ né³ niéih¹ jái¹³ jmáí¹ hi³ tsa³hín³ hngá¹máh³ lá² bíh¹, hi³ jáun² tsá² caun¹³ máí³ hi³ ló³² jáun² né³, tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bíh¹ hí³. ⁴⁰ Jáun² la³jmí¹ caun² tsú² náí² hlah³ jáun² hi³ tóh³² ja¹ sí² hi³ jáun² có³², la³ jáun² bíh¹ lí¹³ ní¹ má¹tí³ ní¹ tsa³hín³ hngá¹máh³ lá². ⁴¹ Jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² zein²¹ ná¹ tsá²cuú² tsá²tán² tá¹ cáun² ní¹ hu²¹ uón³² ná¹ hi³ quianh³ la³jín³² tsá² jmu² hi³ tsá² siánh³ jmu³ tso³, jī³ tsá² jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³². ⁴² Jáun² tsa³tionh³ dí² ní¹ nio² sí² chéi³ lín³², ní¹ jáun² tsa³tí² tsa³hoh³² hi³ tsa³ma³zian² cáun² hi³ chéi³ hi³ uóu³². ⁴³ Tí³la³ tsá² zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² má¹na²¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ jnia³ la³jmí¹ jniá³ joh¹ hiú² ca³la³ cú²tú¹ cú²lí¹³ ní¹ cuá¹quien² Dió³² Jméi² tsú². Ní¹juáh³ hnoh² chí²¹ cuáh³, jáun² niéi² náh².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ cú¹mí¹niau²¹ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹

⁴⁴ ”Hi³ taunh³² tsú² jo³cuo² Dió³² lí³ cáun² hi³ quien² lín³² bíh¹, la³jmí¹ lí²¹ ní¹con² jan² tsá² ca³choh¹³ cú¹mí¹niau²¹ hi³ tloh³ hñu³ hué³² ní¹ lí³ ní¹nái² quioh²¹ tsáu²; hi³ jáun² tí³ ca³jlá² bíh¹ tsú² siáh³ ní¹ tloh³ jáun². Ca³la³ má²hiún² lín³² tsí³ tsú² ngah³ hi³ ca³ñí¹hnáih¹ la³jí³² hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹, hi³ jáun² ca³lau² hué³² jáun².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ máí³ zín³ hu²¹ hñu³ cuáh¹ jáh³ jmáí²

⁴⁵ ”Ja³bí¹ hi³ taunh³² tsú² jo³cuo² Dió³² lí³ cáun² hi³ quien² lín³², la³jmí¹ lí²¹ ní¹con² jan² tsá²ñuh² tsá² ca³tí³ ca³ngí³ tí³ hlá² tí³ ní² hi³ hnauh² máí³ zín³ hi³ téh²³ tsú² jáun² perla, máí³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹, ní¹juáh³ hin² zia³² quioh²¹; ⁴⁶ jáun² jmí¹ ca³choh¹³ tsú² jáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ hmuh²¹ né³, ngah³ hñú¹³ hi³ ca³ñí¹hnáih¹ la³jí³² hi³ zia³² quioh²¹, hi³ jáun² ca³lau² máí³ zín³ jáun².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ hmá³

47 "Ja³bí¹ jmái¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson² quioh²¹ tsáu² lí¹³ la³jmí¹ lí³ jmái¹ hi³ ñeih³² tsú² hmá³ hñu³ jmí²miih²¹, hi³ jáun² jáun²³ la³jáh³ dúh¹ ñí¹ jáh³ jmái². 48 Jáun² ní¹ má¹ca³canh² jáh³ hmá³ jáun² né³, tsá² zanh²³ jáh³ jmái² chí² hmá³ tí³ can³² jmái² hi³ jáun² tiánh²³ hi³ quianh²³ jáh³; jáun² jáh³ chun¹ tónh³² tsú² mí²tá², hi³ jáun² cuin²³ bíh¹ tsú² jáh³ tiá² chun¹. 49 La³ ní² bíh¹ lí¹³ ñí¹ táuh³ jmái¹ ñí¹ hué²¹ lá²; hi³ ja³táunh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ja³quianh³ ja¹ tsá² hláih¹ tsá² chun¹, 50 hi³ jáun² tsá² hláih¹ tónh³² tsú² ja¹ sí² chéi³ lín³², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ho³ jngih³ jí³ hi³ lí¹³ zian² cáun² hi³ chéi³ hi³ uóu³².

Cun³ quien² bíh¹ jú¹ tson² uá¹ hi³ yeh³ uá¹ hi³ hmai²¹

51 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ngái³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³:

—¿Má¹ca³ngí¹³ hnoh² la³jí³² jái¹³ hi³ má²lí²jmú³² jná¹³ ní²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Ján³ Tí³².

52 Jmí¹jáun² né³ ca³záih³ dí² siáh³ tsú² la³ lá²:

—Lí³ua³ jan² tí³² liei²¹, tsá² má²lí²hí³ jo³cuo² Dió³², tsá² hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² hánh³, hi³ tin² huéh³ hi³ quien² ja¹ hi³ quioh²¹, uá¹ hi³ yeh³ uá¹ hi³ hmai²¹.

Jesús tsánh³² siáh³ juú² Nazaret ñí¹ cá¹cuon³

(Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30)

53 Jmí¹ má²ca³táuh³ hi³ jmu² Jesús la³jí³² jái¹³ ní² né³, cua³han³ ñí¹ jáun² 54 hi³ jáun² ca³chánh³² juú²co¹. Ñí¹ jáun² né³ ca³ma³liáu³² tsú² hi³ hieh³² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos hi³ zeh² juú² jáun², hi³ jáun² tsáu² né³ jmí¹ ná¹tsá²cáun² tsí³ hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ dá² jinh¹ ca³ñí¹ma³tin³² tsá²ñuh² ní², hi³ jáun² sa³ jlánh¹ yáh³ quiáh¹ jmí¹ tsí³? ¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² tin² tsú² siáh³ jmu² hua³jueh³²? 55 Já² jon² hla¹ tí³² hmá² bíh¹ ní³², hi³ Má²réi³ bíh¹ mí¹ziú¹³ tsú². ¿Há¹ jun³juáh¹³ rainh²¹ Jacobo bíh¹ ní³² quionh³ Sé³², Sí¹mu²¹ ní², jí³ Judas ní² siáh³ dúh¹? 56 Ja³bí¹ tsá²mi³ rainh²¹ tsú² siáh³ tionh² já¹ juú² lá². Jáun² né³ ¿jinh¹ dá² ca³ñí¹ziú¹ ñí¹liáuh¹ tsá² ní² jái¹³ hi³ jlánh¹ ñí³² ní²?

57 Jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² ca³quiú¹ ca³jéin¹³ dí² tsú². Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³:

—Jí³²la³ ja¹ quioh²¹ tsá²co¹ jí³ ja¹ quioh²¹ tsá² jún¹ tsá² rainh²¹ bíh¹ jan² *tí³² jë¹ Dió³² tiá² lí³ quien².

58 Hi³ jáun² tiá² hliáun³ hua³jueh³² ca³jmú³ yáh³ Jesús ñí¹ jáun², quí¹ tiá² ta²¹ jmí¹ taunh² yáh³ tsá² hí³ quioh²¹ tsú².

14

Jmí¹ jun¹ Juan² tsá² ziau² jmái²

(Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)

1 Jmái¹ jáun², Herodes tsá² cuá¹lín³ ta²¹ hué¹³ Galilea ca³lí³ ñí³² hi³ ca³tin¹ Jesús, 2 hi³ jáun² ca³záih³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ la³ lá²:

—Juan² tsá² tí² zion² tsáu² jmái² bíh¹ ní³², hi³ má²ca³jenh¹³ ja¹ hla¹. Hi³ jáun² bíh¹ zia³² pí³ jáun² quioh²¹ tsú² hi³ jmu² hua³jueh³².

3 Quí¹hliá² Herodes jmí¹ má²ca³tanh² Juan² hñu³mí¹ñí² hi³ cuá¹tson³, hi³ cuá¹hñei²¹ quionh³ cá²den¹ná¹ cun³ñí¹ hi³ tsáu¹³ tsá²mi³ Herodías, tsá² jmí¹ ñí²cuo² Pí²liéi¹ rainh²¹ tsá² lín³ ta²¹ hí³. 4 Ca³tanh² tsú² Juan² hñu³mí¹ñí² quí¹ cun³ñí¹ hi³ Juan² hí³ jlánh¹ chí¹ñí¹ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tiá² ca³tin¹ yáh³ hnú² hi³ ján³ nú² tsá²mi³ ní².

5 Herodes jmí¹ hnió³ jngih³ Juan², tí³la³ cun³ñí¹ hi³ la³jín³² tsáu² bíh¹ jmí¹ ná¹juáh²³ hi³ Juan² lín³ jan² *tí³² jë¹ Dió³², jáun² jmí¹ juénh² tsú² ñí¹con² la³jín³² tsá² hí³. 6 Tí³la³ jmí¹ ca³jmú³ Herodes jmái¹ hi³ ca³tsin¹³ mieh² né³, ñéi¹ tsá¹mái¹³ jon² tsá²mi³ Herodías

hí³ hi³ ca³ñí¹tsan³² ñí¹ ta³ ñí¹ jí³lín² tsá² ná¹tén¹ jmáí¹ jáun², hi³ jáun² Herodes né³ jlánh¹ ca³tí³ lín³² tsí³. ⁷ Jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² jái¹³ ca³la³ hi³ hien² Dió³² hi³ cuéh³² dí² mí¹ hí³ lí³ua³ cáun² hi³ mí³². ⁸ Jáun² mí¹ hí³ né³, cun³ñí¹ hi³ ca³ma³cau² tín² mí¹ziú¹³, hi³ jáun² ca³ñí¹zeh¹ Herodes la³ lá²:

—Mí³ chí¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmáí² bíh¹ hnó³² jná¹³ cuéh¹ nú², hi³ ná¹hu²¹ cáun² hñu³ uon².

⁹ Hlah³ lín²¹ bíh¹ ca³ta³no¹ tsí³ re²¹ jmí¹jáun²; tí³la³ Dió³² yáh³ má²lí²hien³ tsú², hi³ hí¹ ca³la³ tí³ tsá² ná¹tén¹ yáh³ má²lí²niéi³² jái¹³ jáun². ¹⁰ Jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tsa³quiéih³ tsú² láí¹ Juan² hñu³mí¹ñí². ¹¹ Jáun² quiaun² bíh¹ tsú² mí³ chí¹ Juan² hi³ ná¹hu²¹ cáun² uon² hi³ ca³cuéh³ dí² mí¹ hí³, hi³ jáun² ca³ñí¹jienh¹³ tsú² mí¹ziú¹³.

¹² Jáun² cua³taunh²¹ tsá² jmí¹ hain²¹ tí³ con² Juan² hi³ cua³quión³² hla¹, hi³ jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí²; jmí¹ lí²¹ jáun² ja³taunh²¹ dí² hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² Jesús.

Jesús cue³² hi³ cuh³ hñá³ mei²¹ tsáu²

(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

¹³ Jmí¹ ca³lí³ ñí³² Jesús hi³ lí³ la³ jáun², jáun² cua³han³ ñí¹ jáun² hi³ hi³ cáun² mu² hi³ ngau³ ñí¹ tí³ có³² ñí¹ lí¹³ cuá³ hnga². Tí³la³ ca³lí³ ñí³² bíh¹ tsáu² hín² juíh³² ngau³ tsú², hi³ jáun² tsá² zian² juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ca³huén² hi³ já¹taunh²¹ juí³² ta³ tí³ ñí¹ ngau²¹ tsú². ¹⁴ Cua³han³ bíh¹ Jesús hñu³ mu² jmí¹ cuá¹han³, tí³la³ jmí¹ ca³jíe³ tsú² hi³ sa³ juón³² lín³² bíh¹ tsáu² má²tionh² ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³ja³ mí³ tsí³ dí² ñí¹con² tsá² hí³ hi³ ca³jmah³ dí² tsá² tsáun¹ hi³ jmí¹ ná¹jan² tsú². ¹⁵ Tí³la³ jmí¹ má²ca³hláu³ bíh¹, hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ca³ma³janh³² ñí¹ zenh¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² má²ca³hláu³ bíh¹ la³², hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñí¹ má²janh² lá². Jáun² chú³² juoh¹ nú² tsá² ní² hi³ tsa³tánh¹, hi³ jáun² cuí¹ cha³lia³² má³² cuh³ ñí¹ táun³ hñú³.

¹⁶ Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—Tiá² lin¹ lí³ hniáuh³² yáh³ tsa³tánh¹ tsú²; hnoh² bíh¹ hniáuh³² cueh¹ tsú² hi³ cuh³.

¹⁷ Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Tiá² hi³ zia³² yáh³ quiú¹³ jnoh¹, jí³²la³ hñá³ *hí³ cuú²miih²¹ quionh³ gon³ hma²¹ bíh¹ zia³².

¹⁸ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñá²cán¹ ñí¹ lá².

¹⁹ Jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ chan³ tsú² tsáu² hué³² ja¹ mí¹ñéi². Jmí¹jáun² ca³zanh³ dí² tá¹ hñá³ hí³ jáun² quionh³ tá¹ gon³ hma²¹, hi³ jáun² ca³jíe³ tsú² tí³ hñu³mí³cuú² hi³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ tsú² hí³ cuú²miih²¹ jáun², hi³ jáun² ca³cuéh³ dí² tsá² hain²¹ tí³ con², hi³ jáun² tsá² hí³ siáh³ ca³tsóh³ ñí¹con² tsá² tionh² hí³. ²⁰ La³jín³² bíh¹ tsáu² ca³cúh² ca³la³ lah³ má³² re²; jmí¹ má²lí³² jáun² né³ ca³cónh³² quia³tún³ mí²tá² chí² juoh¹ hi³ ca³ziaun³. ²¹ La³ cun³ tsá² ca³cúh² má³² jáun² né³ jmí¹ tín³ hñá³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh², tí³la³ tiá² ná¹hín¹³ yáh³ tsá²mí³ quionh³ tsá¹míh¹.

Jesús cuá¹ngí³² ñí¹ jmái²

(Marcos 6:45-52; Juan 6:16-21)

²² Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ tónh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hñu³ mu² hi³ hán³² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ ta³ tin² tá¹la³ dí¹hah² dí² jái¹³ ñí¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³. ²³ Jmí¹ má²lí²heh² tsú² jáun² jái¹³ quionh³ tsá² tionh² hí³ né³, ca³uú³ tsí³ máh³ hi³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³² hnga² tán¹; jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ jmí¹ cuá³ tsú² cú² hnga² pih²¹ la³ ñí¹ ca³niéi². ²⁴ Tá¹la³ jáun² né³ má²hí¹tsau³² mu² ñí¹ chu³ jo² jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun². Jmái² hi³ ja³² ma³ cu³ tsin¹ jáun² jmí¹ má²hí¹hliá³² mu² tí³ hlá² tí³ ní² quí¹hliá² jmí¹ ja³² chí³ tí³ juí³² ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun². ²⁵ Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³ ngau³ Jesús juí³² ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun², hi³ chí¹ngí³² ñí¹ jmái². ²⁶ Jmí¹ ca³jíe³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²

hi³ cuá¹ngi³² dí² ñí¹ jmái², jáun² ca³hiá²han¹ lín²¹ bíh¹ tsú², hi³ jáun² ta³ juénh² jáun² bíh¹ tsú² ca³hóh³² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—jJan² tsá² le¹ bíh¹ ó³²!

²⁷ Tí³la³ Jesús ca³liéinh³² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—jTiá³ chá¹ náh² honh²; ha³ lí² juenh³ náh², quí¹ jná¹³ bíh¹ la³²!

²⁸ Hi³ jáun² Pé¹ né³ ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—Tí³², ní¹juáh³ hnú² bí¹ ní³², jmu³ héih³² hi³ lí¹³ ngí¹³ jná¹³ uá²jai³² ñí¹ jmái² hi³ ñe¹ ná¹ la³ tí³ ñí¹ hí¹ñeih³² hnú² ní².

²⁹ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñá³² jaun³².

Jáun² Pé¹ cua³han³ hñu³ mu² hi³ ca³ma³liáu³² hi³ ca³ngí³ ñí¹ jmái² hi³ ngau³ tí³ jui³² ñí¹ cuá¹ja³² Jesús. ³⁰ Tí³la³ jmí¹ ca³lí³lieih²¹ tsú² hi³ tiá³ lín³² bíh¹ he² chí³, jmí¹jáun² ca³juénh²; hi³ jáun² ca³ja³hanh³² bíh¹ tsú² hñu³ jmái². Tá¹la³ má²hí¹tsá²hanh³² tsú² jáun² né³, ca³hóh³² hi³ ca³juáh³:

—jLiau¹ tiá³ Tí³²!

³¹ La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³zanh³ Jesús cuo² tsú², hi³ ca³juáh³:

—jlánh¹ tiá² re² la³ nio² cáun² honh² hnú²! ¿He³ láih³² lí²cháh¹ hnú² tun³ honh²?

³² Jmí¹ taunh²¹ tsú² jáun² hñu³ mu² né³, ca³hná³ bíh¹ chí³. ³³ Hi³ jáun² tsá² ñí¹ hná¹ jmí¹ tíau¹ hí³ hñu³ mu² né³, ca³ma³tsu³ ma³juáh³² dí², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—jTson² bíh¹ cu³tí³, hi³ la³ Jon² Dió³² bíh¹ hnú²!

*Jesús jmah²³ tsá² ná¹tsáun¹ hué³² Genesaret
(Marcos 6:53-56)*

³⁴ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³hán² bíh¹ tsú² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³ ca³cha³taunh¹ hué³² Genesaret. ³⁵ Jmí¹ ca³lí³ cuóun³² tsá² zian² hué³² jáun² Jesús, ca³nga³ tsú² jái¹³ la³ tá¹ cáun² hué³² jáun², hi³ jáun² ca³cua³jan² tsú² la³jín³² tsá² ná¹tsáun¹ ñí¹ jmí¹ zenh¹ Jesús. ³⁶ Hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ tsú² ñí¹con² dí² hi³ cué³² dí² jái¹³ hi³ hliéih³ tsá² tsáun¹ cuo² uá¹jinh¹ jmáh³la³ zéi¹ ha¹ bíh¹ dí²; hi³ jáun² la³jín³² tsá² ca³tí³ hí³ cuo² ha¹ tsú² né³, lan³ bíh¹.

15

*Hi³ jmu² hi³ tíá² jin² tsá²mi³cuóun²
(Marcos 7:1-23)*

¹ Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *fariseos ñí¹con² Jesús quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹; tsá² hí³ má²já²taunh²¹ já¹ juú² Jerusalén, hi³ jáun² ca³ngáih³ dí² Jesús:

² —¿He³ láih³² tiá² má²tí³² tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² la³ cun³ hi³ ná¹ngí²³ tsá²daun³²? Quí¹ tiá² má²tí³² yáh³ tsú² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² sí³ ren³ tsú² cuo² la³ cun³ ca³tí²¹ ní¹ má¹tí³ ñí¹ jmu³ tsú² má³².

³ Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³:

—¿Hi³ he³ láih³² sa³ tiá² ma³tih²¹ síáh³ hnóh² uá²jai³² héih³² quioh²¹ Dió³²? Já² ma³tih²¹ bí¹ náh² cáun² hi³ ná¹héh³ chinh³² náh² hmóu³². ⁴ Quí¹ Dió³² ca³juáh³ la³ lá²: “Tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh²”. Hi³ juáh³ síáh³: “Lí³ua³ jan² tsá² chú² juóun³² jméi² mí¹ziú¹³, tsá² la³ hí³ ca³tin¹ jún³ bíh¹”. ⁵ Tí³la³ hnóh² né³ juánh³ hi³ lí¹³ bí¹ néh¹ hi³ záih³² tsáu² jméi² mí¹ziú¹³ la³ lá²: “Tiú²uú² lí¹³ yáh³ má¹hau¹ jná¹³ hnú², quí¹ ñí¹con² Dió³² bíh¹ má²ná¹chan¹ la³jí³² hi³ zia³² quion²¹ jná¹³”. ⁶ Hi³ jáun² ní¹juáh³ lí³ua³ jan² tsá² má²lí²juáh³ la³ ní² néh¹, tiú²uú² tion³ hniáuh³² yáh³ ma³hon³ tsú² jméi² mí¹ziú¹³. Jáun² cun³quionh³ la³ ní² bíh¹ má²ná¹jmuh³² hnóh² hi³ tiá² quien² cu³tí¹³ héih³² quioh²¹ Dió³², cun³quionh³ hi³ ná¹jmuh³² náh² quien² la³ cun³ hi³ jlánh¹ ná¹héh³ chinh³² náh² hmóu³². ⁷ jHnóh² tsá² lín³

náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ ca³juáh³ hla¹ Isaías *tí³² jé¹ Dió³² hi³ ca³tín¹ hnoh² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

⁸ Tsá² ní² dá² má²quien² jná¹³ cun³quionh³ jmáh³la³ ho³ bíh¹, tí³la³ jun³juáh¹³ la³ jonh³ jmí¹ tsí³ yáh³ tsú² hniau³ jná¹³.

⁹ Hí¹ cáun² tiá² lin¹ ní¹ quien² yáh³ hi³ má²tsú² má²jáuh³² tsú² jáun² jná¹³, quí¹ héih³² quioh²¹ tsá²mi³cuóun² bíh¹ jaun³² hieh³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ héih³² quion²¹ jná¹³.

¹⁰ Jmí¹jáun² ca³teh³ tsú² tsá² tionh² hí³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Níéi² náh² jái¹³ lá², jí³ hi³ cuí¹ ngí¹³ náh² ní² siáh³: ¹¹ Jun³juáh¹³ hi³ tsá²toh³ ho³ yáh³ tsú² jmu² hi³ tiá² jin² tsú². Quí¹ la³jí³² hi³ hue³² hñu³ tsí³ bíh¹ tsú² jmu² hi³ hliánh².

¹² Jmí¹jáun² ca³ma³janh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ní¹ zenh¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Cá¹lí³tsin² hnú² hi³ jlánh¹ ca³míh³ tsí³ tsá² fariseos jmí¹ lí¹niéi²¹ jái¹³ hi³ lí²juah²¹ hnú² jáun²?

¹³ Tí³la³ hí³ dí² né³ ca³juáh³:

—Lí³ua³ cáun² hmá² hi³ tiá² lí²jñí³² Ñuh³² jná¹³, hniáuh³² tsa³ca³ bíh¹ ca³la³ tí³ chí² jmu². ¹⁴ Ha³ lí² hí¹³ cán² he³ jmu² tsá² ní²; quí¹ tsá² ten³ bíh¹ ní³² hi³ lín³ tsá² quian³² ní¹ jui³² ní¹con² te³ rainh²¹. Quí¹ ní¹juáh³ jan² tsá² ten³ la³ hieh³² jui³² jan² tsá² ten³ rainh²¹, jáun² né³, chau²¹ jmái¹ hi³ tán¹ gon³ bíh¹ tsú² sunh³ cu³tsa³² ní¹juáh³ ní¹ hó²¹ táu².

¹⁵ Jáun² Pé¹ ca³záih³ Jesús:

—Hnú² Tí³², jmu³ tiá³ na²¹ jái¹³ jáun² ní¹con² jnoh¹.

¹⁶ Jesús ca³juáh³:

—¿Hí¹ chín¹dí¹ hnoh² uá¹ tiá² la³ ngí²³ náh² siáh³? ¹⁷ ¿Tiá¹ má²ñíh¹ hnoh² hi³ la³jí³² hi³ tsá²toh³ ho³ tsú² chau³² hñu³ héin¹ bíh¹ tsú², ní¹ má¹lí³² jáun² né³ hue³² tí³ cheih³²?

¹⁸ Tí³la³ hi³ hue³² ho³ tsú² má¹ná¹, ja³² la³ tí³ hñu³ tsí³ bíh¹ tsú²; hi³ jáun² bíh¹ ján¹ tson² jmu² hi³ hliánh² jmí¹ tsí³ tsú². ¹⁹ Quí¹ hñu³ tsí³ bíh¹ tsú² ja³² la³jí³² hi³ hlah³, uá¹la³ cun³ hi³ lí¹ chin² tsú² chí¹, hi³ jngih² tsú² tsáu², hi³ lí¹ jmu² tsú² juón¹ quionh³ tsá² hlá² tsá² ní², hi³ jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³², hi³ lín³ tsú² tsá² háin² siáh³, hi³ jmu² tsú² jú¹ tí¹jái², jí³ hi³ lí¹ tú² lí¹ híon³² tsú² tsáu² ní² siáh³. ²⁰ Hi³ ní² bíh¹ jmu² hi³ tiá² jin² tsú² ta³ ní¹ Dió³². Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² ca³cúh² ta³ tiá² má²lí²ma³tí³² hi³ ma³jí² tín² cuo² la³ cun³ hi³ ná¹ngí²³ tsáu² né³, jun³juáh¹³ hi³ jáun² yáh³ jmu² hi³ hliánh² tsú².

Jan² tsá²mi³ tsá²cá²jo²¹ tanh² ta²¹ Jesús

(Marcos 7:24-30)

²¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³han³ Jesús ní¹ jáun² hi³ ngau³ la³cáun² juú² Tiro jí³ juú² Sidón.

²² Jáun² hué³² jáun² né³ jmí¹ cuá³ jan² tsá²mi³ tsá² hué³² Canaán. Tsá² hí³ né³, ja³ ní¹con² Jesús hi³ hí¹hóh³² hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Hnú² Tí³², jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² ní¹con² jná¹³! Mí¹míh¹ jón³² jná¹³ hún¹ jan² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, hi³ jáun² má²tso² lín³² tsí³.

²³ Tí³la³ Jesús tiá² hi³ ca³ngái³ hí¹ cáun² yáh³. Hi³ jáun² tsá² hain²¹ tí³ con² tsú² cua³taunh²¹ hi³ ca³hiu³ ca³mí³ hi³ ca³juáh³:

—Chanh²¹ tsá² ó³², quí¹ jlánh¹ tiú² jan³² hí¹jmu² cu³hna²¹ dí².

²⁴ Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá²mi³ hí³ la³ lá²:

—Dió³² ca³ze³ jná¹³ jmáh³la³ ní¹con² tsá² *Israel bíh¹, tsá² ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh² má²já²cuín³.

²⁵ Tí³la³ tsá²mi³ hí³ má¹ná¹, ja³ la³ tí³ ta³ ní¹ tsú² hi³ ca³di³jñí³² hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Tí³², ma³hau¹ tiá³ jná¹³!

²⁶ Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—Tiá² re² jniá³ yáh³ hi³ quin¹³ dí² má³² quioh²¹ tsá¹míh¹ hi³ cue¹³ dí² tsái².

²⁷ Tí³la³ tsá²mi³ hí³ né³, ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ la³ jáun² Tí³²; tí³la³ cun³ jáun² cúh² bíh¹ tsái² chí² juoh¹ má³² hí³ suh³² ñí¹ mesa quioh²¹ juo¹³.

²⁸ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—¡Tsá²mi³, jlánh¹ cáun² la³ nio² honh² hnú²! ¡Cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hí³ hnáuh² hnú²!

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lan³ mí¹míh¹ jon² tsú².

Jesús jmah²³ juoun³² lín³² tsá² tsáun¹

²⁹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³han³ siáh³ Jesús ñí¹ jáun², hí³ jáun² ca³nga² can³² jmái² lí¹ ná¹ho³ hí³ téh²³ tsú² Galilea; hí³ jáun² ca³uú³ cáun² tsí³ máh³, ñí¹ jáun² né³ ca³cuá³. ³⁰ Jáun² juoun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³cha³táunh¹ ñí¹ cuá³ tsú² jáun², hí³ ná¹jan² tsá² hma², tsá² ten³, tsá² cáun¹, tsá² hliánh² ní² siáh³, hí³ juoun³² lín³² siáh³ tsá² ná¹jau² mí¹uú³ siáh³ ñí¹ hná¹ ní². Jáun² ca³chan³ tsú² ñí¹ hó²¹ñí¹ Jesús, hí³ jáun² hí³ né³ ca³jmah³ tsá² hí³. ³¹ Hi³ jáun² lí¹ ca³lín³ bíh¹ tsáu² jmí¹ ca³jíe³ hí³ tsá² jmí¹ cáun¹ hí³ má²hleh³² bíh¹, hí³ tsá² hliánh² má²lain³², tsá² hma² má²ñí³táunh¹, hí³ jáun² tsá² ten³ né³ má²lí²³ jíe³. Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³² Juo¹³ tsá² Israel.

Jesús cue³² hí³ cuh³ quiún³ mei²¹ tsáu²
(Marcos 8:1-10)

³² Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³teh³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jlánh¹ ja³² mí³ tsín³² jná¹³ ñí¹con² tsá² lá², quí¹hliá² hní³² jmái¹ máh³ má²tí³ hí³ tionh² tsú² ñí¹ lá² quiúnh¹ jná¹³, hí³ hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ hí³ cuh³ tsú² tiú²uú² zia³². Tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ chanh²¹ tsú² hñú¹³ ta³ tiá² hí³ má²lí²cuh³, quí¹ ní² lí¹ ca³huán³ tsú² hú¹ jui³².

³³ Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³juáh³:

—Tí³la³ ¿ha³ bíh¹ jinh¹ tsá¹cán¹³ jnoh¹ má³² hí³ cuh³ tsá² juoun³² lín³² lá²? Já² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñí¹ lá².

³⁴ Jáun² hí³ né³ ca³ngáih³ tsá² hí³:

—¿Cónh³ bíh¹ *hí³ cuú²miih²¹ zia³² quián¹³ hnoh² dúh¹?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Quiaú³ hí³ quionh³ gon³ gáun³ juo¹³ pih²¹ bíh¹ zia³².

³⁵ Jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hí³ tiánh³² tsá² hí³ hué³², ³⁶ jáun² ca³zanh³ dí² tá¹ quiaú³ hí³ jáun² la³ má²quionh³ juo¹³ pih²¹ hí³, hí³ ca³cuéh³ dí² tiá¹hmah¹ Dió³². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ tsú² hí³ cuú²miih²¹ jáun² hí³ ca³cuéh³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hí³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³tsóh³ ñí¹con² tsá² má²tionh² hí³. ³⁷ Jáun² la³jín³² bíh¹ tsáu² ca³cúh² ca³la³ lah³ má³² re² lín³². Ca³lí³í¹ máh³ ca³cónh³² quiaú³ mí²tá² chí² juoh¹ hí³ ziau³. ³⁸ Tsá² ca³jmú³ hí³ má³² né³ jmí¹ tín³ quiún³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh², ha³ tiá² ná¹hín¹³ yáh³ tsá²mi³ quionh³ tsá¹míh¹. ³⁹ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hah² Jesús jái¹³ ñí¹con² tsá² jmí¹ tionh² hí³, hí³ hí³ hñu³ mu² hí³ ngau³ tí³ hué¹³ juú² Magadán.

16

Tsá² fariseos quionh³ tsá² saduceos mi³² cáun² lí²¹ hí³ lí³ hua³jueh³²
(Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

¹ Hi³ jáun² né³, ca³chó³² siáh³ cáun² jmái¹ hí³ ñí¹táunh¹ tsá² *fariseos quionh³ tsá² *saduceos hí³ ca³ñí¹jien¹³ Jesús; hí³ cun³ñí¹ hí³ hnió³ dí² ca³ lan³ tsú² né³, jáun² ca³mí³ dí² hí³ hie³² Jesús cáun² lí²¹ hí³ lí³ hua³jueh³² hí³ já³² tí³ hñu³mi³cuú².

² Tí³la³ hí³ má¹ná¹ ca³ngái³:

—Ñí¹ má¹ca³hláu³ juánh³ hnoh² la³ lá²: “Jlánh¹ re² jniau¹³ hiú², hí³ jáun² bíh¹ dáin³ chí³cuú²”. ³ Hi³ jáun² tí³ hú²niéi² né³ juánh³ hnoh² la³ lá²: “Né³² chau¹³ jmí³, quí¹ jlánh¹ dáin³ jnie²”. [¡Hnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!] Já² tin² bíh¹ hnoh² chú¹ ñih²¹ ha³

lánh³ jniá³ chi³cuú², tí³la³ tiá² la³ tin² yáh³ hnoh² chú¹ ñih²¹ jmái¹ hi³ ziaun² dí² lá² ta³né³².
 4 Tsá² hláih¹ hon², tsá² tiá² má²tí³² jë¹ mi³² cáun² li²¹; tí³la³ tiá² li²¹ siáh³ hiáuh³ yáh³ tsú²,
 jí³²la³ li²¹ hi³ ca³jíe³ jáun² tsáu² hi³ ca³tin¹ hla¹ Jonás bíh¹.

Jmí¹ li²¹ jáun² né³ ngah³ dí²; hi³ tsá² hí³ né³, lí¹ ca³ta³tonh¹ bíh¹ ñí¹ jáun².

Tie³ quioh²¹ tsá² fariseos
 (Marcos 8:14-21)

5 Jmí¹ ca³hán² tsú² jáun² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun² né³, sa³ la³ ca³ja³có³ bíh¹ tsí³ tsá²
 hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ jmí¹ cán³ ca³lá² má³². 6 Jmí¹ jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hí³:

—Sá¹ñí² jie³, hua³hín¹³ náh² jmu³ ca³tí²¹ tie³ quioh²¹ tsá² fariseos jí³ tsá² saduceos ní²
 siáh³.

7 Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ma³liáu³² hi³ juónh²³ la³ lá² ja¹ hmóu³²:

—Cun³ñí¹ hi³hliá² tiá² quián¹ má³² bíh¹ dí² ní³², hi³ jáun² la³ ní² ñí¹juah²¹ tsú².

8 Tí³la³ Jesús ca³lí³tsin² bíh¹ hi³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² ná¹juónh³² náh² hi³ tiá² quiánh¹ má³²? ¿Jlánh¹ tiá² re² la³ nio² cáun²
 honh² náh²! 9 ¿Tiá¹ má²ngí²³ máh³ hnoh², hi³ sa³jun³ chau² siáh³ honh² náh² ca³tí²¹ hñá³
 *hí³ cuú²miih²¹ hi³ ca³tsóh³² jná¹³ jáun² ñí¹con² hñá³ mei²¹ tsáu², hi³ ha³ cónh³ mí²tá²
 ca³ziau³ siáh³? 10 ¿Hí¹ sa³jun³ chau² siáh³ honh² náh² ca³tí²¹ quiau³ hí³ cuú²miih²¹ jáun²
 hi³ ca³tsóh³² jná¹³ jáun² ñí¹con² quiún³ mei²¹ tsáu², jí³ hi³ cónh³ mí²tá² ca³ziau³ siáh³ jmí¹
 lí²¹ jáun²? 11 ¿Lánh³ bíh¹ rón³² hi³ tiá² ca³lí³tsin² hnoh² hi³ jun³juáh¹³ ca³tí²¹ quioh²¹ má³²
 yáh³ dí¹hléh²³ jná¹³ jmí¹ lí¹juáh²¹ jná¹³ hi³ jmúh¹³ náh² hua³hín¹³ ca³tí²¹ tie³ quioh²¹ tsá²
 fariseos quionh³ tsá² saduceos?

12 Jmí¹ jáun² bíh¹ ca³lí³tsin² tsú² hi³ tiá² la³ ca³juáh³ yáh³ Jesús hi³ jmu³ tsú² hua³hín¹³
 ca³tí²¹ tie³ quioh²¹ cán¹ hí¹miih²¹, tí³la³ la³ ca³juáh³ tsú² hi³ jmu³ dí² hua³hín¹³ ca³tí²¹ jái¹³
 hi³ hie³² bíh¹ tsá² fariseos quionh³ tsá² saduceos.

Pé¹ juáh³ hi³ Jesús bíh¹ Tsá² lín³ Cristo
 (Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)

13 Jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ Jesús cu³ jéin³ juú² Cesarea quioh²¹ Pí²liéi¹, jáun² ñí¹ jáun²
 ca³ngáih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Hin² tsánh² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² juáh³ tsáu²?

14 Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Zian² tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau² hí³ jmái²; zian² tsá² juáh³
 siáh³ hi³ hnú² bí¹ néh¹ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jë¹ Dió³² jmí¹tin², hi³ zian² siáh³ tsá²
 juáh³ hi³ hnú² bíh¹ hla¹ tí³² jë¹ Dió³² Jeremías, ho³lá²dá² lí³ua³ jan² tsá² jmí¹ lín³ tí³² jë¹
 Dió³² jmí¹tin² ñí¹ hná¹ hí³.

15 Jáun² ca³záih³ dí² siáh³:

—Hí³ hnoh² né³, ¿hin² tsánh² jná¹³ juánh³ hnoh²?

16 Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo Jon² Dió³² Tsá² juú²tsáun².

17 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Jlánh¹ jmí¹ ren² hnú² Sí¹mu²¹, jon² Jonás, quí¹ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² má²ca³híe³ hnú²
 jái¹³ ní², quí¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² bíh¹ má²ca³híe³ hi³ ní². 18 Hnú² bíh¹ jmái²
 nú² Pé¹ (hi³ hnió³ juáh³ “Quín¹”). Jná¹³ né³ juanh³² hi³ ñí¹ quín¹ lá² bíh¹ chan²¹ jná¹³ tsá²
 cu³ nió³ joh² ná¹; hi³ ca³la³ hí¹juáh³ pí³ quioh²¹ hmú³² yáh³ tiá² cah¹³ jmái¹ quionh³ tsá²
 hí³. 19 Jáun² jná¹³ cué¹³ llaves, hi³ hauh³² hnú² jái¹³ hi³ tonh¹ hnú² tsáu² jo³cuo² Dió³²;
 lí³ua³ cáun² hi³ hñeih²¹ hnú² ñí¹ hué²¹ lá², má²chí¹hñéih²³ bíh¹ siáh³ hñu³mi³cuú², hi³
 lí³ua³ cáun² hi³ záih²¹ hnú² ñí¹ hué²¹ lá² né³, má²záih³ bíh¹ siáh³ hñu³mi³cuú².

20 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jmú³ Jesús héih³² ñí¹con² tsá² hí³ hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsú²
 hi³ hí³ bíh¹ dí² Tsá² lín³ Cristo.

Jesús juáh³ hi³ jún³

(Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27)

²¹ La³ cun³ jmái¹ jáun² máh³ ca³ma³liáu³² Jesús hi³ hieh³² jú¹ tá²na²¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ hniáuh³² tsó³² dí² tí³ Jerusalén; hi³ ñí¹ jáun² né³, tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², jí³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní² jmu³ hi³ ma³tso² lín³² dí² tsí³. Ca³juáh³ dí² siáh³ hi³ hí¹ ca³la³ tí³ jngah³ yáh³ tsá² hí³, tí³la³ ñí¹ má²cá²hni² jmái¹ má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ dí². ²² Jmí¹ jáun² ca³ñí¹ jau² Pé¹ ñí¹ tí³ có³², hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ quiú² jin²³ Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Len³ jná¹³ ca³la³ hí¹juáh³ tiá² hnió³ yáh³ Dió³² hi³ lí¹³ la³ ní² Tí³²! ¡Tiá² ca³tin¹ yáh³ hnú² hi³ quiunh²¹ la³ ní²!

²³ Tí³la³ Jesús ca³jinh³ tí³ ñí¹ zenh¹ Pé¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¡Tí³ có³² quin³² ñí¹con² jná¹³ *Satanás! Hnú² dá² lí¹ chí¹cuú² chí¹jnai³² bíh¹ ñí¹con² jná¹³. Tiá² lín²³ yáh³ hnú² la³jmí¹ lín²³ Dió³², hnú² dá² lín²³ la³ cun³ qui³ lín²³ tsá²mi³cuóun² bíh¹.

²⁴ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³hna³² jná¹³, hniáuh³² chá³² tsú² tí³ có³² la³jí³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hnga², hi³ jáun² cui¹ quián¹³ tsú² crei²¹ quioh²¹, [la³ cun³ hi³ cuéh³² tsú² jáun² tsí³ uá¹jinh¹ ca³la³ ñí¹ ca³cáin³ jmí²chí³ quioh²¹,] hi³ jáun² cui¹ já² cu³hna³² jná¹³.

²⁵ Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ líón³² hnga², tsá² la³ hí³ tí³ tsa³hín³ bíh¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tsa³hín³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ má¹ná¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ liáun¹. ²⁶ Quí¹ ¿ha³ dá² jinh¹ quien² ní¹juáh³ ca³láih¹³ tsú² la³jí³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², ní¹juáh³ la³ ja³hín³ bíh¹ jmí²chí³ quioh²¹ tsú² má¹lí³² jáun²? Quí¹ ¿he³ yáh³ cun³quionh³ lí¹³ joh¹³ tsú² siáh³ jmí²chí³ quioh²¹? ²⁷ Quí¹ Jon² tsá²mi³cuóun² dá² jáunh³ hi³ lin¹ hi³ quien² la³jmí¹ quien² Jméi², la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³, hi³ jáun² má¹jáun² cué³² hmah²¹ ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² la³ cun³ rón³² lí³ ta²¹ hi³ lí²jmú³. ²⁸ Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ zian² tsá² ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá² tiá² má²jún³ yáh³ ta³ tiá² má²lí²jíe³ hi³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² má²cuá¹ho² ná¹ jái¹³.

17

Dió³² jmu² hi³ zan² Jesús

(Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36)

¹ Jmí¹ la³ má²jñéi³ jmái¹ jáun² né³, Jesús ca³jan³ Pé¹, Jacobo jí³ Juan² dá¹jon²¹ Jacobo ní² siáh³, hi³ ja³taunh²¹ cáun² tsi³ máh³ ñe¹ ñí¹ lí¹³ tiánh³ hmóu³²; ² hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³za² ho¹ñí¹ tsú² ñí¹ ta³ ñí¹ tsá² hí³. La³jmí¹ jniá³ joh¹ hiú² jniá³ ñí¹ tsú² lí³, hi³ jáun² ha¹ tsú² né³ lí³ tiáú² lín³² la³jmí¹ jniá³ joh¹. ³ Hi³ jáun² cu³diá²jan² jmí¹ ca³jien³² tsá² hí³ Moisés quionh³ Líh³, hi³ ná¹juónh²³ quionh³ Jesús. ⁴ Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Pé¹ hi³ ca³záih³ Jesús:

—Hnú² Tí³², ¡hénh³ ma³ chú³² má²tiauh² dí² ñí¹ lá²! Ní¹juáh³ hnáuh² hnú², jmu¹ jná¹³ hni³² hñú³reh³; cáun² quián¹³ hnú², cáun² quioh²¹ Moisés hi³ cáun² siáh³ quioh²¹ Líh³.

⁵ Tá¹la³ jmí¹ dí¹hle³² jáun² bíh¹ Pé¹ ja³ cáun² jnie² zín³ lín³² hi³ ca³tsáinh³² tsú² jí³lín²; hi³ jáun² ja¹ jnie² jáun² ñí¹ca³hléh³ jan² tsáu² hi³ ñí¹juah²¹:

—Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³, jan² Tsá² hno³ lín³² ná¹, Tsá² jlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹. Niéi² náh² la³ cun³ hi³ juáh³ tsú².

⁶ Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² hí³ jái¹³ ní² né³, ca³juénh² lín³² bíh¹, hi³ jáun² ca³di³jñí³² ca³la³ hi³ ca³jmú³ rá¹hin³. ⁷ Hi³ jáun² Jesús ca³ja³janh³² ñí¹ tionh¹ tsú², hi³ ca³tí³ cuo² quioh²¹ tsú², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Nú¹ tianh³ náh²; ha³ lí² juenh³.

⁸ Hi³ jáun² jmí¹ ca³jíe³ tsú² né³, tiú²uú² hin² zian² hí¹ jan² yáh³, jí³²la³ hnga² bíh¹ jéi³²f¹ Jesús zenh².

⁹ Tá¹la³ ná¹son² tsú² jáun² tsi³ máh³ né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ ca³juáh³:

—Ha³ lí² hin² juoh² náh² hí¹ jan² la³ cun³ hi³ má²lí²jíeh³, ca³la³ tí³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ja¹ hla¹ máh³.

¹⁰ Jmí¹jáun² ca³ngái³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús hi³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ juáh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ hi³ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jè¹ Dió³² bí¹ néh¹ tín² jáunh³ la³ní¹?

¹¹ Jáun² hí³ né³ ca³ngái³:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ Líh³ bíh¹ tín² jáunh³, hi³ ja³ma³re² jí³lí³². ¹² Tí³la³ jná¹³ juanh³² hi³ má²cuán² bíh¹ Líh³, tí³la³ tiá² hin² ca³lí³ cuóu³² yáh³, hi³ jáun² dá² ca³jmúh³² bíh¹ tsú² tsú² la³ cun³ hi³ hnió³ jmu³. La³ jáun² bíh¹ siáh³ ma³tso² Jon² tsá²mi³cuóun² tsí³ hi³ jmu³ tsá² hí³.

¹³ Jmí¹jáun² ca³lí³tsin² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau² jmái² bíh¹ la³ hí¹hien² tsú².

Jesús jmah²³ jan² ñú²míh¹ zian² tsá¹ lí¹ jún²³

(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43)

¹⁴ Jmí¹ ca³cha³tánh¹ tsú² siáh³ ní¹ tionh¹ jáun² tsá² juóun³² lín³² hí³ né³, ja³ jan² tsá²ñuh² ní¹con² Jesús hi³ ca³dí³ñí³² ní¹ hó²¹ñí¹ tsú² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

¹⁵ —Tí³², cuí¹ já² mií³ honh² nú² quíoh²¹ jón³² jná¹³, quí¹hliá² zian² tsú² tsá¹ lí¹ jún²³ hi³ jáun² má²tso² lín³² tsú² tsí³; quí¹ hiú² cuóh³² bíh¹ quính² tsú² chu³ sí² ho³lá²dá² chu³ jmái² siáh³. ¹⁶ Cua³jan³² jná¹³ tsú² ní¹con² tsá² hain²¹ lá² tí³ con² hnú², tí³la³ tiá² ca³tioh²¹ yáh³ tsú² hi³ jmah³.

¹⁷ Jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿Hnoh² tsá² tiá² ta²¹ táunh²³ náh², tsá² cáun² lí¹ cháunh²³ chinh³² la³ siáh³! ¿Jáh³ jmái¹ máh³ hniáuh³² hi³ ngí¹³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh² dúh¹? ¿Jáh³ jmái¹ máh³ hniáuh³² hi³ tion¹ jná¹³ tsin³² hi³ ca³tin¹ hnoh²? Ná²jan³² ñú²míh¹ tí³ lá².

¹⁸ Jmí¹jáun² ca³jin³ Jesús jmí²chí³ hláinh¹, hi³ ca³jmú³ dí² héih³² hi³ cua³hain³² hñu³ tsí³ ñú²míh¹ hí³, hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² lan³ tsú².

¹⁹ Jmí¹ má²lí³² jáun² ca³liéih³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús cáun² ní¹ tí³ có³², hi³ ca³ngái³ jái¹³ lá²:

—¿He³ láih³² sa³ tiá² ca³tiau¹³ yáh³ jnoh¹ hi³ chin¹³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³?

²⁰ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Cun³ñí¹ hi³ tiá² re² má²nio² cáun² honh² bíh¹ hnoh². Quí¹ jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ní¹con² hnoh², sá¹jmí¹ hi³ ná¹tioh³ cáun² honh² náh² uá¹jinh¹ ma³ pih²¹ lín²¹ la³ cun³ tí³ cá² má³ mi³ mostaza, jmí¹ lí¹³ bíh¹ juoh¹ náh² máh³ zeh² ní² la³ lá²: “¿Quín³² ní¹ lá², tí³ ó³² cua³²!”, hi³ jáun² máh³ ní² jmí¹ lí¹³ quin³. Hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ juóuh³² lí¹³ ní¹juáh³ hi³ tson² nio² cáun² honh² náh². ²¹ [Tí³la³ jmí²chí³ hláinh¹ la³ ní² má¹ná¹, jí³²la³ cun³quionh³ hi³ léinh³² tsú² Dió³² jí³ hi³ má²hien²¹ bíh¹ tsú² lí¹³ tioh²¹ hi³ chin¹³.]

Jesús juáh³ siáh³ cónh³ hi³ né³bí¹ jún³

(Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45)

²² Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ ñí³táunh¹ tsú² cu³lí²¹ hué¹³ Galilea, Jesús ca³záih³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jná¹³, Jon² tsá²mi³cuóun² jienh³ tsú² jo³cuo² tsáu², ²³ hi³ jáun² jngah³ tsú², tí³la³ ní¹ má²cá²hni² jmái¹ jáun² né³, jenh¹³ bíh¹ jná¹³.

Hlaih³ lín²¹ bíh¹ ca³ta³no¹ tsí³ tsá² hí³ cun³quionh³ jái¹³ ní².

Má²hmah¹ tsú² hmah²¹ hi³ chí² tsú² quíoh²¹ cuáh³² chín¹

²⁴ Jmí¹ cá¹chánh²¹ Jesús já¹ juú² Capernaum quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² né³, jáun² *tsá² chí² hmah²¹ tiáunh¹ cuáh³² chín¹ ca³cha³taunh¹ hí³ mí³² tun³ *cú¹tiáú², hí³ ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:

—¿Tiá¹ ma³hmah¹ tí³² juóuh³² hnoh² hmah²¹ hí³ ca³tin¹ cuáh³² chín¹?

²⁵ Jáun² Pé¹ ca³juáh³:

—Ján³.

Hí³ jáun² né³, jmí¹ hein²¹ Pé¹ ñéih³ né³, Jesús tín² ca³hléh³ la³ñí¹ hí³ ca³juáh³:

—¿He³ lánh³ lín²³ hnú² Sí¹mu²¹? ¿Hin² ñí¹con² cai³² tsá² ná¹lín³ re²¹ ñí¹ hué²¹ lá² hmah²¹ jí³ la³jí³² quie³ hí³ lí³ hniáuh³²: hí¹ tsá²co¹ tsú², ho³ tsá² siánh³ uá¹?

²⁶ Jáun² Pé¹ ca³juáh³:

—Tsá² siánh³ bíh¹.

Hí³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Hí³ jáun² tiá² la³ má²hmah¹ yáh³ tsá²co¹ tsú². ²⁷ Tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tsáú² tiá² hniáuh³² jmú¹³ dí² hí³ míh³ tsí³, jáun² cua³² tí³ ñí¹ nio¹ jmái² lí¹ ná¹ho³, hí³ cuá²héi³ mí³quie³; hí³ jáun² ho³ juo¹³ la³ñí¹ hí³ janh²¹ nú² hí³ bíh¹ hu²¹ cáun² quie³ hu²¹ quiún³ cú¹tiáú² hí³ la³ cun³ má²tsin¹³ hí³ má¹hmah²¹ nú² quioh²¹ hmah²¹ hí³ chí² tsú² quion²¹ jná¹³ jí³ hí³ quián¹³ nú² huen² ní² siáh³; hí³ jáun² cuá²ma³hmah²¹ ní¹ má¹lí³² jáun².

18

¿Hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien²?

(Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48)

¹ Jmái¹ jáun² ca³ja³janh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ñí¹ zenh¹ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hin² bíh¹ tsánh² tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³² jlánh¹ lí³ quien²?

² Jmí¹ jáun² ca³teh³ Jesús jan² tsá¹míh¹, hí³ ca³zinh³ dí² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, ³ hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ hí³ ní¹juáh³ tiá² zan¹³ náh² hí³ lín¹³ náh² la³jmí¹ lín³ jan² tsá¹míh¹, tiá² lí¹³ yáh³ háuh¹ hnoh² jái¹³ quiúnh¹ jná¹³. ⁴ Hí³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí³, hí³ lí³ua³ jan² tsá² jmu² hí³ tiá² lin¹ quien² hnga², hí³ jmu² tsú² la³jmí¹ lín³ jan² tsá¹míh¹ lá², tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² jlánh¹ lí³ quien² ja¹ quioh²¹ la³jín³² tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³². ⁵ Hí³ lí³ua³ jan² tsá² hen³ jan² tsá¹míh¹ la³ lá² chá³² jná¹³, má²lí²he³ jí³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³².

Jesús hie³² jái¹³ hí³ ca³tin¹ tsá² jmu² hí³ tanh³² tsáú² tso³

(Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)

⁶ ”Jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² jmu³ hí³ tánh³² tso³ tsá¹míh¹ tsá² taunh² jná¹³ lá² ta²¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ re² sá¹jmí¹ hí³ tónh³² tsú² zié³ láí¹ tsá² la³ hí³ hí³ chí¹hñéih²³ cáun² tá² quín¹ pa²¹ lín²¹, hí³ jáun² jmí¹ taun³ tsú² ca³la³ tí³ ñeh² jmí²miih²¹. ⁷ jlánh¹ hlah³ quioh²¹ tsá² zian² hngá¹máh³ lá² cun³ñí¹ hí³ jlánh¹ hliáun³ ñí¹ hí³ zia³² hí³ lí¹³ jmu³ hí³ tánh³² tsú² tso³! Tiú² nio² bíh¹ lí³ zia³², tí³la³ jlánh¹ bíh¹ juo²³ tsá² jmu³ hí³ tánh³² tsáú² tso³!

⁸ ”Cun³ñí¹ hí³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ cuonh² hnú² ho³lá²dá² tanh¹ nú² jmu² hí³ tanh³² hnú² tso³, tí³ re² hná¹ hí³ jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; quí¹ tí³ re² bíh¹ hí³ cuánh¹³ nú² ta³ tiúnh¹ cáun² cuonh² ho³ hí³ tiúnh¹ cáun² tanh¹ ñí¹ lí¹³ zian² nú² cun³ jmí¹hi³nio² la³ cónh³ bí¹ hí³ cuóh¹³ nú² ja¹ sí² cun³ jmí¹hi³nio² quionh³ tá¹ tun³ cuonh² ho³ tá¹ tun³ tanh¹. ⁹ Hí³ ní¹juáh³ mí¹máh¹ nú² jmu² siáh³ hí³ tanh³² nú² tso³, chí³ cú²jueh³² hí³ jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; quí¹ tí³ re² bíh¹ cuánh¹³ nú² cun³quionh³ cá² má³ mí¹máh¹ ñí¹ lí¹³ zian² nú² cun³ jmí¹hi³nio², la³ cónh³ bíh¹ hí³ cuóh¹³ nú² quiu³juóu³² quionh³ tá¹ tun³ má³ mí¹máh¹.

Jái¹³ hí³ ca³tin¹ já¹ziáh² má²já²hain³

(Lucas 15:3-7)

¹⁰ ”Hí³ jáun² né³, ha³ lí² jmú² náh² hí³ tiá² jéin²³ náh² lí³ua³ jan² tsá² tiá² má²hún¹ tsí³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ lá². Quí¹ jná¹³ juanh³² hí³ tsá²cuú² tsá²ta³ Ñuh³² jná¹³, la³ cun³ tsá²

tanh² hó¹ñí¹ tsá² la³ ní², tsá² hí³ bíh¹ tionh² ñí¹ hó²¹ñí¹ Ñuh³² jná¹³ jmái¹ ca³la³ jí³² tí³ hñu³mi³cuú². ¹¹ [Quí¹ jná¹³ dá² Jon² tsá²mi³cuóun² ja³ ná¹ hi³ ja³hnáh³² tsá² ná¹cuín² bíh¹.]

¹² ”¿Ha³ lánh³ lín²³ hnoh²? Ní¹juáh³ jan² tsáu² tiónh³² hña³láun³ *já¹ziáh², hi³ ní¹juáh³ la³ ja³hái³ jan² jáh³ hí³ né³, ¿há¹ tiá² chan³ tsú² jáh³ quiéinh³ nio² quiú³ tsi²¹ quia³ñu³ hí³ ñí¹ má²zenh² jáun², hi³ jáun² tsa³tí² tsa³ngí² hi³ hnah² jáh³ ja³hái³ hí³? ¹³ Hi³ ní¹juáh³ ca³chanh²¹ tsú² né³, tí³ jlánh¹ bíh¹ tsah³ tsú² cun³ñí¹ hi³ tsanh²¹ jáh³ jan² hí³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ ca³tin¹ jáh³ quiéinh³ nio² quiú³ tsi²¹ quia³ñu³ hi³ tiá² já²cuín³ hí³. ¹⁴ Ja³bí¹ la³ jáun² Ñeh² hnoh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² tiá² hnió³ yáh³ hi³ lí¹ tsa³hín³ lí³ua³ jan² tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ lá².

Ca³ta¹ dí² chí¹³ tsi³ tsáu¹³ tsá²mi³cuóun² rainh²¹ dí²
(Lucas 17:3-4)

¹⁵ ”Ní¹juáh³ jan² renh² nú² jmu² cáun² hi³ hlah³ ñí¹con² nú², cuá²lien¹ tín² ñí¹ hnga² hi³ cuá²zéih³ la³ cun³ hi³ lí²jmú³. Ní¹juáh³ ca³ngí¹³ tsú² jái¹³, jáun² má²ca³janh²¹ bíh¹ nú² tsú². ¹⁶ Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² jái¹³ ngí²³ yáh³ tsú², jáun² né³, tiéh³ conh³¹ jan² ho³ gon³ tsáu², hi³ jáun² tsá² hí³ lín³ tsá² nau³² jái¹³ ní¹juáh³ ha³ lánh³ ca³juáh³ tsú². ¹⁷ Hi³ ní¹juáh³ cun³ jáun² bíh¹ tiá² jái¹³ ca³ngí¹³ tsú², hi³ jáun² zéih³ cú²jueh³² la³jín³² tsá² cuáh³². Hi³ ní¹juáh³ cun³ jáun² bíh¹ tiá² jái¹³ ca³ngí¹³ tsú² ñí¹con² tsá² lín³ cuáh³², jáun² jien¹ tsú² cú²jueh³² la³jmí¹ jien¹ nú² jan² tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³², ho³ la³jmí¹ jien¹ nú² jan² *tsá² chí² hmah²¹.

¹⁸ ”Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ cáun² hi³ hñeih²¹ hnoh² ñí¹ hué²¹ lá², má²chí¹hñeih²³ bíh¹ siáh³ hñu³mi³cuú², hi³ jáun² lí³ua³ cáun² hi³ zaih²¹ hnoh² ñí¹ hué²¹ lá² né³, ja³bí¹ hñu³mi³cuú² siáh³ má²záih³ bíh¹.

¹⁹ ”Ja³bí¹ juanh³² jná¹³ siáh³, ní¹juáh³ gon³ náh² jmúh¹³ náh² cá²honh¹ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ lien¹ náh² Dió³² ca³tí²¹ cáun² hi³ hnáuh² náh² míh¹, jáun² cué³² bíh¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú². ²⁰ Quí¹ ní¹juáh³ ñí¹ ná¹ngih³² tsú² gon³ gáun³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³, jáun² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ bíh¹ zenh² jná¹³.

²¹ Jáun² Pé¹ ngau³ hi³ ca³ñí¹ngah¹ Jesús:

—Tí³², ¿já³ jéin³² lí¹³ chin²¹ jná¹³ tsín³² hi³ ca³tí²¹ hi³ hlah³ hi³ jmu² renh² jná¹³ ñí¹con² ná¹? ¿Hí¹ la³ tí³ quiau³ jéin³²?

²² Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús Pé¹ la³ lá²:

—Tiá² juanh³² yáh³ jná¹³ quiau³ jéin³², tí³la³ la³ tí³ hñaih³² nio² quiú³ tsi²¹ quia³ nio² ma³ quiau³ máh³.

Jái¹³ hi³ ca³tí²¹ hi³ hniáuh³² jmu³ tsú² juenh² tsí³

²³ ”Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³, hi³ Dió³² bíh¹ jan² Tsá² juenh² lín³² tsí³ ñí¹con² tsá² má²tionh² jo³cuo²; la³jmí¹ ca³jmú³ jan² re²¹ hi³ ca³lí³hnió³ caun¹³ quie³ hi³ jmí¹ nio² jo³cuo² ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² joh¹. ²⁴ Tá¹la³ má²cuá¹jé²³ tsú² ní¹juáh³ hin² tsánh² ca³dánh² hi³ hin² tsánh² tiá² ca³dánh², jmí¹jáun² cua³jan² tsú² jan² tsá² jmí¹ la³ ca³dánh² hliáun³ mí²yaun²¹ cu³tí¹³ héih³² quie³. ²⁵ Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² jmí¹ zia³² yáh³ he³ lánh³ rón³² cháú³² quie³ jáun², jáun² re²¹ hí³ né³ ca³jmú³ héih³² hi³ hna³ tsú² cú²jueh³² tsá² hí³ hi³ lín¹³ *tsá² dí¹hlánh¹ la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² hñú¹³, jí³ la³jí³² la³ cun³ hi³ zioh² tsú² ní² siáh³, hi³ jáun² lí³hmáh¹ la³jí³² hi³ ca³lí³ren² tsú² jáun². ²⁶ Jmí¹jáun² ca³dí³jñí³² tsá² hí³ ta³ ñí¹ re²¹ hí³, hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ hi³ juáh³: “Hnú² juóu³² jná¹³, juenh² lín³² jmu³ honh² hi³ ca³tin¹ jná¹³, má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ jí³lí³²”. ²⁷ Jáun² re²¹ hí³ né³ ca³ja³ mí¹³ tsí³, hi³ jáun² ca³chin² dí² cú²jueh³² tsí³ ca³tí²¹ la³jí³² hi³ ca³dánh² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³lión³² bíh¹ dí² cú²jueh³².

²⁸ ”Tí³la³ tsá² hí³ né³, la³ cun³ jmí¹ cuá¹han³ jáun² bíh¹ ca³jenh² jan² tsá² quian²¹ rainh²¹, tsá² jmí¹ la³ ren² hña³láu³ *cú¹tiáu² quioh²¹. Jáun² ca³cuíh³ dí² lá¹ tsá² hí³ hi³ ca³záih³ dí²

la³ lá²: “¡Ma³hmah²¹ la³ cun³ hi³ ren² nú² quion²¹ ná¹!” ²⁹ Jáun² tsá² hí³ siáh³ ca³di³jñí³² ñí¹ hó²¹ñí¹ dí² hi³ ca³hiu³ ca³mí³ ñí¹con² tsú², hi³ juáh³ la³ lá²: “Juenh² jmu³ honh² ñí¹con² jná¹³, má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ la³jí³² hi³ quián¹³ hnú²”. ³⁰ Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² ca³jmú³ yáh³ juen² tsí³, hñu³mí¹ñí² bíh¹ ca³tanh² dí² ca³la³ ñí¹ ca³ma³hmah¹ jí³lí³² hi³ jmí¹ ren². ³¹ Jmí¹ ca³jé³ tsá² quian²¹ ñí¹ hná¹ jáun² hi³ ca³jmú³ tsá² hí³ la³ jáun², jáun² hlah³ lín²¹ bíh¹ ca³jeinh²¹, hi³ jáun² já¹tanh²¹ hi³ ca³ñí¹zeh¹ juo¹³ la³jí³² la³ cun³ hi³ má²lí³² jáun². ³² Jmí¹jáun² ca³jmú³ juo¹³ tsú² héih³² hi³ ca³ñí¹tieh¹ tsú² tsá² hí³, hi³ ca³záih³ dí²: “¡Hnú² tsá² quian²¹ hláih¹! Jná¹³ lí²chín³² tsín³² la³jí³² hi³ jmí¹ ren² nú² jáun², quí¹hliá² lí²hiú¹ lí²míh¹ hnú²; ³³ ja³bí¹ hnú² siáh³ jmí¹ hniáuh²¹ jmúh¹³ juen² honh² hi³ ca³tin¹ renh² nú² la³jmí¹ lí¹jmú²¹ jná¹³ juen² tsín³² ñí¹con² hnú²”. ³⁴ Jáun² juo¹³ tsú² hí³ ca³míh³ lín³² bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³jmú³ tsú² héih³² hi³ ma³tson¹³ tsú² tsá² quian²¹ hí³ ca³la³ ñí¹ ca³ma³hmah¹ tsú² la³jí³² hi³ ren².

³⁵ Jmí¹jáun² ca³ma³táuh³² Jesús jái¹³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ja³bí¹ la³ ní² siáh³ jmu³ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mí³cuú² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² ní¹juáh³ tiá² chin¹³ náh² honh² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh² náh² tsáu¹³ renh² náh².

19

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hnió³ tsáun³ quionh³ ñí²cuo²
(Mateo 5:31-32; Marcos 10:1-12; Lucas 16:18; 1 Corintios 7:10-16)

¹ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³jí³² jái¹³ ní² né³, cua³han³ hué¹³ Galilea hi³ ngau³ tí³ hué¹³ Judea nio² jo²¹ cua³ Jordán juí³² ñí¹ hia³² hiú². ² Juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ja³taunh²¹ cu³hna²¹ tsú², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jmah³ tsú² juóun³² lín³² tsá² tsáun¹.

³ Jáun² ma³ jan² tsá² *fariseos ca³ma³janh³² ñí¹ zenh¹ Jesús hi³ ca³ca³ ca³lan³ dí² tsú²; hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ lí¹³ tun³ tsú² ñí²cuo² cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ lí³ua³ cáun² uu³mí²tsí³² pih²¹ hi³ zia³²?

⁴ Jáun² hí³ dí² né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²?, ñí¹ rá¹juáh³ jáun² hi³ Tsá² ca³jmú³ la³ cu³ la³ juéh³ mí³cuú²: “Tsá²mí³ tsá²ñuh² bíh¹ ca³jmú³ tsú²”. ⁵ Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³ la³ lá²: “Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ chan³ tsá²ñuh² jméi² mí¹ziú¹³ tí³ có³², hi³ jáun² ma³zian² cu³lí²¹ quionh³ tsá²mí³ ñí²cuo², hi³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² bíh¹ má²lín¹³ tsú² tá¹ gon³”. ⁶ Hi³ jáun² né³, tiú²uú² lí³ yáh³ gon³ tsú², quí¹ jan² tsáu² bíh¹ má²lín³ tsú². Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² ca³tin¹ tsá²mí³cuóun² tson³ cáun² hi³ má²lí²cunh³ Dió³².

⁷ Jáun² jmí¹jáun² ca³ngáih³ tsú² Jesús:

—¿Ní¹juáh³ la³ ní² né³, jáun² he³ láih³² ca³jmú³ hla¹ Moisés héih³² hi³ hniáuh³² hiáuh³ tsá²mí³ cáun² sí² hi³ ca³tí²¹ hi³ tsáun³ quionh³ ñí²cuo², hi³ jáun² má¹jáun² má²lí¹³ tún³ tsú²?

⁸ Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ tiá² jái¹³ ngí²³ hnoh² bíh¹ jaun³², hi³ jáun² bí¹ ca³cué³ hla¹ Moisés jái¹³ hi³ lí¹³ tsáun³ tsú² quionh³ tsá²mí³ ñí²cuo²; tí³la³ tiá² la³ ní² jmí¹ lí³ yáh³ jmí¹ ca³jmú³ Dió³² la³ cu³ la³ juéh³ mí³cuú². ⁹ Jná¹³ juanh³² hi³ lí³ua³ jan² tsá² tun²³ tsá²mí³ ñí²cuo², hi³ jáun² jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mí³ siánh³, cun³quionh³ la³ jáun² má²lí²jmú³ tsú² tso³ juón¹ bíh¹. Jí³²la³ tí³ ní¹juáh³ hnga² bíh¹ tsá²mí³ ñí²cuo² tsú² tín² ca³liéinh³² tsá²ñuh² siánh³, jáun² bíh¹ zia³² jái¹³ tun³ tsú² tsá²mí³. [Ja³bí¹ má²lín³ jan² tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³² bíh¹ tsú² ní¹juáh³ hi³ ca³jéinh³² cuo² quionh³ jan² tsá²mí³ tsá² má²lí²te³ tsáu².]

¹⁰ Jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² hañ²¹ hí³ tí³ con² tsú²:

—Ní¹juáh³ la³ ní² bíh¹ la³ lí³ hi³ ca³tin¹ tsá²ñuh² quionh³ tsá²mí³ ñí²cuo², tiá² lín¹ ñí¹ quien² yáh³ hi³ la³ jéinh³² tsú² cuo².

11 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Tiá² la³jín³² tsáu² ngi²³ yáh³ hi³ ní², jí³²la³ tsá² hí³ bíh¹ ngi²³ tsá² má²ca³hiau³ jái¹³ hi³ ngi¹³ bíh¹. 12 Zia³² bíh¹ hliáun³ ní¹ ca³ti²¹ he³ láih³² tiá² lí¹³ jéinh³² tsáu² cuo²: quí¹ zian² tsá²ñuh² tsá² má²tiéh³ la³ cun³ ní¹ má¹ca³li³zian² máh³, zian² né³ *tsá² tiéh³ hi³ ca³jmú³ tsá²mi³cuóun² bíh¹, hi³ zian² né³ tsá² jmu² hnga² hi³ lín³ la³juah²¹ dúh¹ tsá² tiéh³ cun³ñí¹ hi³ hnió³ hi³ ma³zian² tán¹ hián² cu³tí¹³ ní¹con² Dió³². Jáun² lí³ua³ jan² tsá² lí¹³ ngi¹³ jái¹³ ní², cuí¹ ngi¹³ tsú² re².

Jesús má²mih² tsá¹míh¹

(Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17)

13 Jáun² né³, jmí¹jáun² cua³jan² tsáu² ma³ jan² tsá¹míh¹ ní¹con² Jesús, hi³ hnió³ tsú² hi³ ra³tsi³² Jesús cuo² ní¹ quioh²¹ tsá¹míh¹ jí³ hi³ liéinh³² dí² siáh³ Dió³²; tí³la³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, ca³jin³ bíh¹ tsá² ná¹jan² hí³ tsá¹míh¹. 14 Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³:

—Cuéh³ náh² tsá¹míh¹ ní² jái¹³, cuí¹ ja³táunh¹ ní¹con² jná¹³, ha³ lí² jní² náh² jui³² quioh²¹; quí¹ tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ ní² bíh¹ lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³².

15 Jáun² ca³ra³tsi³² tsú² cuo² ní¹ quioh²¹ tsá¹míh¹; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ tsú² ní¹ jáun² hi³ ngah³.

Jan² tsá¹ñú¹ hánh³ liéinh³² Jesús

(Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30)

16 Jáun² né³, ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ ñéi¹ jan² tsá² tsá¹ñú¹ hi³ ca³ñí¹jien¹³ Jesús, hi³ ca³ngái³ hi³ juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³², ¿he³ ní¹ hi³ chu²¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hi³ jáun² lí¹³ lí³ zian² jná¹³ la³ cun³ jmí¹hi³nio²?

17 Jáun² Jesús ca³ngái³ hi³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³² hngaih³² hnú² ca³ti²¹ hi³ chu²¹? Quí¹ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Tsá² chun¹ zian². Tí³la³ ní¹juáh³ hi³ hnáuh² hnú² hi³ lí¹³ zian² nú² la³ cun³ jmí¹hi³nio², ma³ti²¹ ca³la³ jí³² héih³² quioh²¹ Dió³².

18 Jáun² ca³juáh³ tsá¹ñú¹ hí³ la³ lá²:

—¿La³ cun³ he³ jaun³² né³?

Hí³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ha³ lí² jngih³ náh² tsáu², ha³ lí² jmu² náh² juón¹, ha³ lí² háin², ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³ cáun² jú¹ tí¹jái², 19 tianh³² ta²¹ ñeh² mí²ziúh², hi³ ma³hno¹ siáh³ tsá²mi³cuóun² renh² nú² la³jmí¹ hno³ nú² huen².

20 Jáun² tsá² tsá¹ñú¹ hí³ ca³juáh³:

—La³jí³² bíh¹ hi³ ní² má²ca³ma³ti²¹ jná¹³; ¿zia²¹ siáh³ cáun² hi³ lí³hniauh²³ ní¹ hná¹ ní²?

21 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús:

—Ní¹juáh³ hi³ hnáuh² hnú² hi³ lín¹³ nú² jan² tsá² chun¹ cun³ tán¹ cun³ hián², jáun² cuánh², cuá²hnái¹ la³jí³² hi³ zia³² quián¹³, hi³ jáun² tsoh³ quie³ jáun² ní¹con² tsá² tia³mii², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ lí³ hánh³ nú² hñu³mi³cuú²; ní¹ má¹lí³² jáun² né³, ña³² cu³hna³² jná¹³.

22 Tí³la³ jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² tsá¹ñú¹ hí³ jái¹³ ní² né³, jmí¹jáun² ngah³ hi³ má²hí¹uín³ lín³² tsí³, quí¹hliá² jlánh¹ jmí¹ hánh³ tsú².

23 Hí³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³ hi³ ca³záih³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ jlánh¹ bíh¹ juóuh³² hi³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³².

24 Juanh³² jná¹³ siáh³ ní¹con² hnoh², hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ huán¹ tsí³ hi³ ngá¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello chí² léh¹³ mi³quie³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ hí¹³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³².

25 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jái¹³ ní² né³, ca³ja³cáun² lín³² bíh¹ tsí³ tsú², hi³ jáun² ca³ngái³h³ rainh²¹ tsá²ján² tsá²ján² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hi³ jáun² né³, hin² bí¹ dá² tsánh² la³ lí¹³ liáun³ jaun³²?

²⁶ Jáun² Jesús ca³jíe³ ñí¹ tionh¹ tsú², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Tiá² tin² yáh³ tsá²mi³cuóun² jmu³ hi³ ní², tí³la³ ñí¹con² Dió³² má¹ná¹, hí¹ cáun² yáh³ hi³ juóuh³² tiá² zia³².

²⁷ Jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ Pé¹ la³ lá²:

—Sa¹ní² jie³, jnoh¹ má²ca³chá¹³ tí³ có³² la³jí³² hi³ jmí¹ zia³² quiú¹³, hi³ jáun² má²ngí¹ jnoh¹ quiúnh¹ hnú². Jáun² né³ ¿he³ dá² lí³ zia³² quiú¹³ jnoh¹?

²⁸ Jáun² jmí¹jáun² ca³záih³ siáh³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ jmái¹ hi³ la¹³ jáun² hmai²¹ ca³la³ jí³² hi³ zia³², jmái¹ hi³ tá¹cuón¹ jáun² Jon² tsá²mi³cuóun² ñí¹ hmá²si¹ quien² quioh²¹, ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² lí³ zia³² quia³tún³ hmá²si¹ ñí¹ cuá¹tianh³ náh², hi³ cuá¹quiánh² náh² jú¹ tson² quioh²¹ tá¹ quia³tún³ tsoh³ tsá² *Israel. ²⁹ Hi³ jáun² la³jín³² tsá² má²ca³chan³ jméi² mí¹ziú¹³, jí³ tsá²mi³ tsá²ñuh² rainh²¹, jí³ jón²zih¹, jí³ hi³ má²ca³tú³ siáh³ hñú¹³, jí³ hué³² quioh²¹ ní² siáh³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³, tsá² la³ hí³ bíh¹ hiáuh³ hñá³láu³ nió³ tí³ hliáun³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ lí²chá³² jáun² tí³ có³²; ja³bí¹ hiáuh³ tsú² siáh³ jái¹³ hi³ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio². ³⁰ Tí³la³ juóun³² tsá² ná¹lín³ tsá² la³ñí¹ ta³né³², tsá² la³ hí³ dá² lín¹³ tsá² ñí¹ ca³táuh³ bíh¹ má¹jáun², hi³ jáun² juóun³² tsá² ná¹lín³ tsá² ñí¹ cá¹táuh³ ta³né³² né³, tsá² la³ hí³ dá² tí³ lín¹³ tsá² la³ñí¹ bíh¹ má¹jáun².

20

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² jmu² ta²¹

¹ "Quí¹ sá¹ní² jie³: Ní¹ má¹tí³ ñí¹ hiáuh¹³ tsá² tionh² jo³cuo² Dió³² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³² cué³², lí¹³ la³jmí¹ ca³jmú³ jan² tsá² zia³² cáun² ñí¹nái² quioh²¹. Jmí¹ ca³juú² mi³ uóun²jieh¹³ ñí¹nái² quioh²¹ tsú², ngau³ tsú² hú²niéi² hi³ já¹tieh¹ tsá² jmu³ ta²¹ ñí¹nái² quioh²¹. ² Jáun² ca³ma³ren²¹ tsú² jái¹³ quionh³ tsá² jmu³ ta²¹ hi³ ma³hmah¹ dí² cáun² *cú¹tiáu², la³ cun³ tí³ quie³ hi³ hlánh¹ tsú² cú² jmái¹ ta²¹ ñí¹nái², jmí¹jáun² ca³zen³ dí² tsá² hí³ hi³ ja³jmú³ ta²¹ ñí¹nái² jáun² quioh²¹ dí². ³ Má²cu³lé³ jáun² cua³han³ tsú² siáh³ cun³ la³ nió¹ ñu³ tí³ hú²niéi², hi³ jáun² ja¹ hmah²¹ né³ ca³jenh² tsú² tsá² lí¹ ñi³táunh¹. ⁴ Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³: "Cuá²jmu³ uá²jai³² hnoh² ta²¹ ñí¹nái² quion²¹ jná¹³, hi³ jáun² má¹hmah²¹ jná¹³ quián¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ ca³tí²¹". Hi³ jáun² tsá² hí³ ja³taunh²¹ bíh¹. ⁵ Tsá² quioh²¹ ñí¹nái² cua³han³ siáh³ la³ cun³ chí³hiú², jáun² siáh³ siáh³ cua³han³ cun³ la³ nio¹ hni³² tí³ ca³hláu³, hi³ la³ má²jmu² jáun² bíh¹ hi³ zen² tsáu² ñí¹nái² quioh²¹. ⁶ Hi³ siáh³ siáh³ cua³han³ tsú² cun³ la³ nio¹ hñá³ tí³ ca³hláu³ hi³ ngau³ siáh³ tí³ ja¹ hmah²¹, jáun² ñí¹ jáun² ca³jenh² tsú² siáh³ ma³ jan² tsá² lí¹ ñi³táunh¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²: "¿He³ láih³² lí¹ tionh¹ hnoh² ñí¹ lá², hi³ tiá² ta²¹ ná¹jmuh³² náh²?" ⁷ Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³: "Quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²lí²tié³ jnoh¹ hi³ jmú¹³ ta²¹". Jáun² jmí¹jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²: "Jáun² cuá²táunh¹ hnoh² uá²jai³² hi³ cuá¹jmuh³ ta²¹ ñí¹nái² quion²¹ jná¹³".

⁸ "Tí³la³ jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, tsá² quioh²¹ ñí¹nái² jáun² ca³záih³ tsá² nio² ta²¹ jo³cuo² la³ lá²: "Cuá²tieh³ tsá² ná¹jmu² ta²¹, hi³ jáun² ma³hmah²¹ la³ cun³ hmah²¹ quioh²¹ tsú², hi³ má¹liauh²¹ nú² má¹hmah²¹ tín² ñí¹con² tsá² taunh³ chí¹cáin², hi³ jáun² táuh³ ñí¹con² tsá² taunh³ la³ñí¹". ⁹ Jmí¹jáun² cua³tanh²¹ tsá² ca³taunh³ hná¹ ta²¹ cun³ la³ nio¹ hñá³, hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² ca³héi³ cáun² cú¹tiáu² quioh²¹ jmí¹ cuá¹tanh²¹, la³ cun³ hmah²¹ quioh²¹ cú² jmái¹ ta²¹. ¹⁰ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ tin³ tsá² taunh³ ta²¹ hú²niéi²; tsá² hí³ jmí¹ ná¹lín²³ hi³ he³ hmah²¹ chí¹lí³ la³ cónh³ bí¹ tsá² taunh³ cáin²; tí³la³ cun³ jáun² cáun² cú¹tiáu² bíh¹ ca³héi³ tsú² ma³ quin³² ma³ jan³². ¹¹ Jmí¹ tí³ ñí¹ he³ tsú² jáun² hmah²¹ quioh²¹ né³, ca³ma³liáu³² jmu² liúnh¹ ñí¹con² tsá² quioh²¹ ta²¹, ¹² hi³ juáh³ la³ lá²: "Já² cáun² o¹rá¹ tán¹ bíh¹ ta²¹ lí²jmú³ tsá² taunh³ ní² chí¹cáin², hi³ cá²ren² bíh¹ má²lí²ma³hmah²¹ hnú²

quioh²¹ tsú² quiúnh¹ jnoh¹, tsá² má²lí²má¹tso¹ jnoh¹ tsí³ hná¹ ta²¹ tán¹ jmái¹ jí³ hi³ chéi³ hiú² ní²". 13 Tí³la³ tsá² quioh²¹ ta²¹ ca³juáh³ la³ lá² hi³ ca³záih³ jan² tsá² hí³: "Sá¹ní² jie³ dúh¹, ha³ tiá² cuá¹jmu² yáh³ jná¹³ hí¹ cáun² hi³ tiá² ca³tí²¹. ¿Há¹ jun³juáh¹³ lí²jmu³ hnú² jái¹³ quiúnh¹ jná¹³ hi³ má¹hmah²¹ jná¹³ cáun² cú¹tiáú² la³ cun³ tí³ quioh²¹ cú² jmái¹ ta²¹ bíh¹ dúh¹? 14 Jánh³² hmah²¹ quián¹³ jáun² cuánh². Qui¹ jná¹³ dá² hnó³² má¹hmah²¹ ní¹con² tsá² taunh³ ní² chí¹cáin² cá²ren² la³ cun³ hi³ má¹hmah²¹ jná¹³ quián¹³ hnú² bíh¹. 15 ¿Hí¹ tiá² ca³tin¹ jná¹³ hi³ jmu² ta²¹ quie³ quion²¹ la³ cun³ tí³² tsin³² huen² dúh¹? ¿Ho³ hi³ uóu³² honh² uá¹ hnú² cun³ní¹ hi³ jná¹³ chú³² tsin³²?"

16 "La³ ní² bíh¹ lí³, hi³ tsá² ní¹ ca³táuh³ lín¹³ tsá² la³ní¹, hi³ jáun² tsá² la³ní¹ né³ lín¹³ tsá² ní¹ ca³táuh³ bíh¹. [Qui¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsá² ná¹tén¹, tí³la³ cú¹pih²¹ tsáú² bíh¹ tsá² quiánh³ —ca³juáh³ Jesús.]

*Jesús juáh³ siáh³ ní¹ má²hnaih³² jéin³² hi³ jún³
(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)*

17 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, tá¹la³ má²hí¹hún¹ jáun² Jesús jui³² hi³ hí¹uú²³ tí³ juú² Jerusalén, jáun² ca³teh³ dí² ní¹ tí³ có³² tsá² quian³tun³ hí³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

18 —Sá¹ní² jie³, ta³né³² má²hí¹uú²³ dí² tí³ já¹ juú² Jerusalén, ní¹ jienh³ tsú² jáun² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ní¹con² tsá² ná¹lín³ mi³jmu³ jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní² siáh³, hi³ jáun² tsá² hí³ jmu³ héih³² hi³ ma³nga² tsú² jná¹³. 19 Jienh³ tsú² jná¹³ ní¹con² *tsá²cá²jo²¹ hi³ jáun² qui³ cáuh³² tsú² cú²nga¹ jí³ hi³ quiu³ po³ dí², hi³ má¹lí³² jáun² né³ taun³ tsú² jná¹³ ní¹ crei²¹; tí³la³ ní¹ má²cá²hni² jmái¹ jáun² má¹ná¹ jenh¹³ bíh¹ jná¹³ ja¹ hla¹.

*La³ cun³ hi³ ca³mí³ mí¹ziú¹³ Jacobo quionh³ Juan²
(Marcos 10:35-45)*

20 Jmí¹ jáun² ca³ma³janh³² ní²cuo² Zebedeo ní¹con² Jesús quionh³ tá¹ gon³ jon²; tsá²mi³ hi³ né³ ca³di³jní³² ta³ ní¹ Jesús hi³ ca³mí³ cáun² hi³ chú³². 21 Hi³ jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿He³ jmí¹ hnáuh² hnú²?

Jáun² tsá²mi³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmu³ tiá³ hi³ chú³², hi³ ní¹ má¹tí³ ní¹ má²ní³quien² hnú², tá¹ gon³ jón³² jná¹³ lá² tiánh³² cu³henh¹ hnú², jan² tí³ cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹.

22 Tí³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Hnoh² dá² hí¹juáh³ tiá² ní¹ bíh¹ náh² he³ ná¹mih³². ¿Hí¹ quinh¹ náh² jmái¹ hi³ há¹ ngá¹³ náh² la³ cun³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³, [jí³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmái² hi³ má¹tsoh¹ honh² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³]?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Lí¹³ bíh¹.

23 Jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ hnoh² ha¹ ngá¹³ náh² la³ cun³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³, [jí³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmái² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³]; tí³la³ hi³ ca³tí²¹ hi³ cuá¹tianh³ náh² cu³hén² jná¹³, jan² cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹ má¹ná¹, tiá² ca³tin¹ yáh³ jná¹³ cué¹³, qui¹ ní¹ jáun² má²lí³ hua³jan²¹ hi³ tsa³tiánh² tsá² má²ca³quianh³ hnga² bíh¹ Nuh³² jná¹³.

24 Jmí¹ ca³nái³² tsá² quian³ ní¹ hná¹ jáun² jái¹³ jáun² né³, ca³mí³ tsí³ ní¹con² tsá² gon³ má²tún² rainh²¹ hi³. 25 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³teh³ jí³lín² tsá² hí³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² ná¹ní¹ hi³ tsá² ná¹ho² ta²¹ ma³ quin³² ma³ caun³² hué³² jmu² quien² ní¹con² tsá² zian² hué³² jáun², hi³ jáun² tsá² ná¹quien² hí³ né³ cáun² jmu² héih³² ní¹con² tsá² tionh² hí³ jo³cuo². 26 Tí³la³ tiá² ca³tí²¹ yáh³ hi³ lí¹³ la³ jáun² ja¹ quián¹³ hnoh². Qui¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ lí³ quien² ja¹ quián¹³ hnoh², hniáuh³² lín³ tsú² jan² tsá² quian²¹ bíh¹ ní¹con² tsá² ní¹ hná¹ jáun²; 27 hi³ lí³ua³ jan² hnoh² tsá² hnáuh² náh² lín¹³ tsá² la³ní¹, hniáuh³² jmúh¹³ náh² hi³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsá² ní¹ hná¹ jáun² bíh¹. 28 Hniáuh³² jmu³

tsú² la³jmí¹ jmu² jná¹³ bíh¹ Jon² tsá²mi³cuóun². Quí¹ jná¹³ dá² cuan³ ná¹ hi³ ja³ma³con²¹ bí¹ ná¹ tsáu², jun³juáh¹³ hi³ ti³ ma³cáu³² yáh³ tsáu² jná¹³; j³ hi³ cuan³ ná¹ siáh³ hi³ jienh²¹ ná¹ huen² hi³ jun³, hi³ lí³ cáun² hmah²¹ ca³ti²¹ hi³ lí¹³ liáun³ juóun³² lín³² tsáu².

Jesús jmah²³ gon³ tsá² ten³

(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

²⁹ Jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ má²hí¹huen³² tsú² jáun² já¹ juú² Jericó, juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ hí¹já²táunh¹ cu³hna²¹ Jesús. ³⁰ Can³² hú¹ jui³² ní¹ jmí¹ hí¹ja³tánh¹ tsú² jáun² jmí¹ tionh¹ gon³ tsá² ten³; hi³ jáun² jmí¹ ca³nái³² tsú² hi³ cuá¹ja³² Jesús, jáun² ca³hóh³² tiá³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Hnú² Ti³², jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mi³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

³¹ Jáun² tsá² jmí¹ hí¹já²táunh¹ hí³ né³ ca³jín³ tsá² ten³ hí³, hi³ jmí¹ hnió³ tsú² hi³ tiánh³ tsú² ta³máih³; ti³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, ti³ lí³mí¹ tiá³ ca³hóh³² bíh¹, hi³ ca³juáh³:

—¡Hnú² Ti³², jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mi³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

³² Jáun² Jesús ca³náu², hi³ ca³teh³ dí² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³ngáih³ dí²:

—¿He³ jmí¹ hnáuh² hnoh² hi³ jmu¹ jná¹³ ní¹con² náh²?

³³ Jáun² tsá² ten³ hí³ né³ ca³juáh³:

—Ti³², hnáu² jnoh¹ hi³ jnia³ siáh³ mí¹ní¹.

³⁴ Jmí¹jáun² ca³ja³ mi³ tsí³ Jesús ní¹con² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³tí³ dí² cuo² mí¹ní¹ tsú². Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³jnia³ siáh³ mí¹ní¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ja³taunh²¹ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús.

21

Jesús má²hí³ já¹ juú² Jerusalén

(Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

¹ Jmí¹ má²ja³quián³ chá¹táunh¹ tsú² juú² Jerusalén, ca³cha³táunh¹ tsú² có³² juú² Betfagé can³² máh³ míh¹ Olivos; jmí¹jáun² ca³zen³ Jesús gon³ tsá² hain²¹ hí³ ti³ con², ² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²táunh¹ náh² juú² míh¹ nio² ti³ chí¹ján³ ní². Jáun² ní¹ ní² la³jui³² chanh²¹ náh² jan² lo¹ búh¹ quionh³ jáh³ míh¹ jon², hi³ cuá¹hñéih¹. Cuá²zanh¹ náh² jáh³, hi³ jáun² ñá²jan³² ní¹ lá². ³ Hi³ jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² zia³² hi³ ca³juáh³ ní¹con² hnoh², jáun² juoh¹ náh² tsú²: “Hliá² má²hniah³ ní¹con² Ti³² Juo¹³ bíh¹ jnoh¹ jáh³, hi³ jáun² la³jui³ já¹jon¹ jnoh¹ siáh³ ní¹ tionh¹ lá²”.

⁴ La³ ní² ca³lí³ hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ *ti³² jē¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

⁵ Zéih³ náh² tsá² zian² ti³ ní¹ zeh¹ máh³ Sión la³ lá²:

Sá¹ní² jie³, Re²¹ Juóuh³² hnoh² cuá¹ja³² ní¹con² náh²;

jan² Tsá² tsí¹juí³ bíh¹ hí³,

hi³ cuá¹tsin¹ jan² lo¹ búh¹ míh¹,

la³ cun³ lo¹ pih²¹ jon² jan² jáh³ qui³ cán²³ lio²¹.

⁶ Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² gon³ hain²¹ hí³ ti³ con² tsú² hi³ ca³jmú³ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ tsú² jáun². ⁷ Ná¹jón²¹ bíh¹ tsú² ló¹ búh¹ la³ má²quionh³ jon² jmí¹ ca³cha³tánh¹, hi³ jáun² ca³na³tsí³ tsú² ha¹ cu³hna²¹ jáh³, hi³ jáun² ca³cua³tsin¹ Jesús. ⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³qui³ ca³ja³ ha¹ hú¹ jui³²; hi³ ma³ jan² né³ ca³quieh³ cuú² ñeh¹ hmá² hi³ ca³ja³ siáh³ hú¹ jui³². ⁹ Tsá² jmí¹ hí¹tsá²táunh¹ chí¹ján³, j³ tsá² jmí¹ hí¹ja³táunh¹ chí¹cáin² ní² ca³ma³liáu³² hi³ ti³ hóh³² tiá³ hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹! ¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²! ¡Hénh³ ma³ chun¹ Dió³² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú²!

10 Hi³ jáun² jmí¹ hi²¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén, la³jín³² bíh¹ tsá² juú² ca³ja³caun² tsí³ hi³ qui² ngaih³² rainh²¹ hi³ juáh³:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ó³²?

11 Hi³ jáun² tsá² hí¹ja³tú² ja³lín²³ hí³ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús né³ ca³juáh³:

—Jesús Tsá² lín³ ti³² jë¹ Dió³² bíh¹ ó³², Tsá² juú² Nazaret hín¹³ ti³ Galilea.

Jesús má²ji² cuáh³² chín¹

(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

12 Jmí¹ lí²¹ jáun² hi³ Jesús hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ jáun² ca³huen³ dí² ti³ cheih³² la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹hna² ji³ tsá² jmí¹ ná¹la³² ñí¹ jáun². Ca³ziu³ ca³cuí³ tsú² mesa quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹zai³² quie³ quioh²¹ hué³² siáh³ ji³ hmá²si¹ quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹hna² chi³ jái² ní² siáh³; 13 hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²: “Hñu³² jná¹³ dá² jmái²: hñu³ ñí¹ liéinh³² tsú² Dió³²” bíh¹. ¡Ti³la³ hnoh² né³, tá² hláu² quioh²¹ háin² bíh¹ má²ca³jmuh³ náh²!

14 Hñu³ cuáh³² jáun² né³, cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² ten³ ji³ tsá² hma² ní² siáh³ ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ jáun² ca³jmah³ dí². 15 Ti³la³ jmí¹ ca³jie³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ quionh³ tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹ hua³jueh³² hi³ jmu² jáun² Jesús, ji³ hi³ ca³nái³² tsú² siáh³ hi³ jlánh¹ ná¹tí² ná¹hóh³² tsá¹míh¹ hñu³ cuáh³² hi³ juáh³ la³ lá²: “¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹!” ca³míh³ lín³² bíh¹ tsí³ tsú². 16 Hi³ jáun² ca³záih³ dí² Jesús la³ lá²:

—¿Naih²¹ hnú² la³ cun³ hi³ ñí¹juah²¹ tsú² ní²?

Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, ti³la³ ¿tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ la³ lá² dúh¹? Má²ca³jmuh³ hnú² hi³ tsá¹míh¹ pih²¹, ji³ dáin² tiúh²³ ní² siáh³, ná¹má²quí² ma³quien² hnú².

17 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ta³tonh¹ bíh¹ tsá² hí³, quí¹ cua³han³ bíh¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén, hi³ ngau³ juú² Betania, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jnioh².

Jesús jin²³ hmá² sí² co² tiá² má³ hai²¹

(Marcos 11:12-14, 20-26)

18 Hú²nié² jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² má²cuá¹tsau³² siáh³ Jesús ti³ já¹ juú² Jerusalén, jáun² tá¹la³ hí¹hún¹ jáun² jui³² ca³ráun³ ñí¹cuóunh²¹. 19 Can³² jui³² jáun² jmí¹ chi²¹ cáun² hmá² sí² co², jáun² ngau³ tsú² jmíh¹ hmá² hi³ ca³ñí¹jie¹³ ní¹juáh³ hai²¹ má³, ti³la³ hí¹ cá² má³ yáh³ má³ tiá² tsoh³ tsú², jí³²la³ mu²¹ bíh¹ hmá² jmí¹ tsi²¹. Jáun² Jesús ca³záih³ hmá² sí² jáun² la³ lá²:

—¡Hí¹ cónh³ yáh³ tiú²uú² chau²¹ jmái¹ hi³ ha³ hnú² má³!

Jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³lí³ quiéin² hmá² sí² jáun². 20 Jmí¹ ca³jie³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² tsú² hi³ lí³ la³ jáun², jáun² jlánh¹ ca³ja³caun² tsí³, hi³ jáun² ca³ngáih³ dí² Jesús:

—¿Ha³ bíh¹ lánh³ rón³² sa³ cu³tiá³ pih²¹ la³ lá² máh³ la³ ca³lí³ quiéin² hmá² sí² ní²?

21 Jáun² Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ ní¹juáh³ cáun² nio² honh² náh², hi³ tiá² tioh³ hliáun³ ñéih³, jun³juáh¹³ jí³²la³ la³ cun³ hi³ lí²jmú³² jná¹³ ñí¹con² hmá² sí² ní² yáh³ lí³ jmúh¹³ hnoh², quí¹ hí¹ la³ ti³ lí¹³ bíh¹ hi³ juoh¹ hnoh² máh³ ní² la³ lá²: “¡Quin² hnú² ñí¹ ní², hñu³ jmí²míh²¹ cuá²hú³²!” hú¹tá¹ lí³ti³ bíh¹ la³ jáun². 22 Quí¹ la³jí³² hi³ míh¹³ bíh¹ náh² ñí¹con² Dió³², cun³ héih¹ bíh¹ náh² ní¹juáh³ hi³ cu³ti³ nio² cáun² honh² náh².

Nga² tsá² ñí¹con² Jesús hi³ ha³ jinh¹ hiauh³ dí² jái¹³ hi³ ho²

(Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)

²³ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ hi³ Jesús cuáh³² chín¹, hi³ jáun² tá¹la³ jmí¹ dí¹hieh³² tsú² tsáu² ñí¹ jáun² né³ cua³taunh²¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² ní² siáh³, hi³ ca³ngáih³ Jesús la³ lá²:

—¿Hin² ca³cué³ héih³² hi³ jmuh³² nú² ta²¹ ní²? ¿Hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ hauh³² hnú² ní²?

²⁴ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ja³bí¹ jná¹³ siáh³ nga¹ cáun² jái¹³ ñí¹con² hnoh²; ní¹juáh³ hi³ ngáih¹ hnoh² jái¹³ hi³ nga¹ jná¹³ lá², jáun² má¹jáun² juanh²¹ jná¹³ hi³ hin² ca³cué³ jná¹³ jái¹³ hi³ jmu² la³jí³² hi³ lá².

²⁵ ¿Hin² tsánh² ca³ze³ hla¹ Juan² hi³ cua³zion³ tsáu² jmái²? ¿Hí¹ Dió³², ho³ tsá²mi³cuóun² uá¹?

Tí³la³ tsá² hí³ né³ cáun² lí¹ ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³² bíh¹ hi³ ca³juónh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ Dió³² bíh¹ ca³ze³ tsú², hi³ jáun² tsá² ní² né³ lí¹³ nga³: “Hi³ jáun² né³, ¿he³ láih³² sa³ tiá² ta²¹ ca³tianh³² yáh³ náh² tsú²?” ²⁶ Hi³ ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² siáh³ hi³ tsá²mi³cuóun² bíh¹ ca³ze³ tsú², já² cáu² bíh¹ he² quiú¹³ dí² ñí¹con² tsáu²; quí¹ la³jín³² bíh¹ tsáu² ná¹lín²³ hi³ hla¹ Juan² jmí¹ lín³ jan² tí³² jē¹ Dió³².

²⁷ Hi³ jáun² cu³tsa³² ca³záih³ tsú² cú²jueh³² Jesús:

—Tiá² né¹ yáh³ jnoh¹.

Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ siáh³:

—Hi³ jáun² sa³jun³ jná¹³ yáh³ juanh²¹ siáh³ hi³ hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³jí³² ta²¹ lá².

Jái¹³ hi³ jmu² tsú² ca³tin¹ gon³ jon² jan² tsáu²

²⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—¿He³ lánh³ lín²³ hnoh² ca³tí²¹ jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá²? Jan² tsá²ñuh² jmí¹ zian² gon³ jon²; jáun² ca³záih³ dí² tsá² má²ján³ la³ lá²: “Jón³, cua³², cuá²jmu³ ta²¹ ñí¹ jná¹ mi³ uóun²jieh¹³ quiú¹³ né³²”. ²⁹ Jáun² jon² tsú² ca³ngái³: “¿Tiá² hno³² nia²¹ ñe¹!” Tí³la³ jmí¹ má²cu³lé³ jáun² né³, ca³za² bíh¹ tsí³ tsú², hi³ jáun² ngau³ hi³ ñí¹jmú¹³ ta²¹. ³⁰ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ngau³ tsá² má²lieih²¹ hí³ hi³ ca³ñí¹lien¹³ siáh³ tsá² cáin² hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² siáh³ la³ jáun²; hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³: “Re² bíh¹ tia²¹, ñe¹ jná¹³”. Tí³la³ tiá² ñe¹ yáh³ tsú² jmí¹ lí²¹ jáun². ³¹ ¿Hin² bíh¹ tsánh² tsá² gon³ hí³ ca³jmú³ la³ cun³ hi³ hnió³ jméi²?

Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:

—Tsá² má²ján³ hí³ bíh¹.

Hí³ jáun² Jesús ca³záih³ siáh³ tsá² hí³:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ *tsá² cai³² hmah²¹ jí³ tsá²mi³ juón¹ bíh¹ tín² má²ná¹taunh³² jo³cuo² Dió³² la³ cónh³ bíh¹ hnoh². ³² Quí¹ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau² jmái² cuan³ hi³ cua³ma³ta² hnoh² ha³ lánh³ rón³² má¹zián¹³ náh² la³ cun³ tí³² tsí³ Dió³², tí³la³ tiá² ca³tianh³² yáh³ hnoh² tsú² ta²¹; tí³la³ tsá² cai³² hmah²¹ quionh³ tsá²mi³ tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³² má¹na²¹, ca³tanh² bíh¹ ta²¹ tsá² hí³. Tí³la³ hnoh² né³, uá¹jinh¹ ca³jieh³ náh² hi³ jáun², cun³ jáun² bíh¹ tiá² ca³zah¹ hnoh² jmí¹ honh² hi³ juáh¹³ hi³ jmí¹ lí³ tanh¹³ náh² ta²¹ tsá² hí³.

Jái¹³ hi³ jmu² Jesús ca³tin¹ tsá² hláih¹

(*Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19*)

³³ “Niéi² náh² siáh³ jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá²: Jan² tsáu² ca³jñí³ mi³ uóun²jieh¹³ ñí¹nái² quioh²¹; hi³ jáun² ca³jmú³ jní¹³ la³ cu³ la³ jéin³ jáun², hi³ ca³zih³ siáh³ cáun² ñí¹ lí¹³ quiáuh³² jmaih²¹ mi³ uóun²jieh¹³, jí³ hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ cáun² hñú³ ñe¹ lín²¹ ñí¹ lí¹³ dí³chín³² tsá² jmu³ hua³hí¹³ ñí¹nái² jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³quiú² tsú² ñí¹nái² jáun² jo³cuo² tsá² lí¹³ jmu³ ta²¹, hi³ jáun² tsá² jmu² hí³ ta²¹ né³ jmí¹ ma³hmah¹ ca³lá² quioh²¹ hué³² jáun² cun³quionh³ hi³ jíen³² cú¹píh²¹ la³ cun³ hi³ ló³² jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ ñí¹

uóunh³. ³⁴ Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³láu² mi³ uóun²jieh¹³ né³, ca³zen³ tsú² ma³ jan² *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ hi³ ca³ñí¹mái¹ ñí¹con² tsá² jmu² ta²¹ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ dí². ³⁵ Tí³la³ tsá² jmu² hí³ ta²¹ né³ ca³zanh³ bíh¹ tsá² ca³zen³ hí³ tsá² quioh²¹ ñí¹nái², hi³ ca³qui³ ca³quiunh³ dí², ma³ jan² ca³jngih³ dí² hi³ ma³ jan² né³ ca³qui³ ca³jláin³² dí² quín¹. ³⁶ Jáun² tsá² quioh²¹ ñí¹nái² jáun² ca³zen³ siáh³ juóun³² tsá² quian²¹ la³ cónh³ bíh¹ jmí¹tin²; tí³la³ tsá² jmu² ta²¹ hí³ má¹ná¹, siáh³ bíh¹ siáh³ ca³jmúh³² tsú² tsá² hí³.

³⁷ ”Ñí¹ cá¹táuh³ né³ cu³t³sa³² ca³zen³ tsú² cú²jueh³² jon², quí¹ ca³lín¹³ tsú² la³ lá²: “Cun³ tanh¹³ bíh¹ tsú² ta²¹ jón³² jná¹³”. ³⁸ Tí³la³ jmí¹ ca³jién³² tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ jon² tsá² quioh²¹ ñí¹nái² né³, ca³juónh³ ja¹ hmóu³² hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Já² tsá² ní² bíh¹ lí³quioh²¹ ñí¹nái² lá² ní¹ má¹jun² jméi²; chú³² cuí¹ jngih¹³ dí² tsú² hi³ jáun² lí³ quiú¹³ dí² ñí¹nái² lá²”. ³⁹ Hi³ jáun² ca³chin² tsú² tsá² hí³ tí³ cheih³² hi³ jáun² ca³jngih³ dí² tiáunh¹.

⁴⁰ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ngái³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³:

—Ñí¹ má¹cuanh³² tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹nái² jáun² né³, ¿he³ lín²³ hnoh² jmu³ tsú² ñí¹con² tsá² jmu² hí³ ta²¹?

⁴¹ Tsá² hí³ ca³juáh³:

—Tsá² hláih¹ hí³ dá² jngih³ bíh¹ tsú², ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ mi³ tiá² já³² tsí³; hi³ jáun² ñí¹nái² jáun² cuéh³² tsú² tsá² siánh³ bíh¹ hi³ jmu³ siáh³ ta²¹, la³ cun³ tsá² lí³ jiénh³² la³ cun³ hi³ ca³tin¹ tsú² caun¹³ ní¹ má¹ca³láu².

⁴² Jmí¹jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²?:

Quín¹ hi³ tiá² ca³jeih²¹ jáun² tsá² ná¹lín³ tí³² hiah³²,
ta³né³² má²lí³ cá² mái³ quín¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²,
quín¹ hi³ hu²¹ cuoh¹ hiah³².

Hi³ ní² dá² ca³jmú³ Juo¹³ bíh¹ dí²,

cáun² hi³ lí¹³ lí³ tsa³cáun² tsí³ dí².

⁴³ Hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ tiú²uú² lí¹³ yáh³ hián¹³ hnoh² jái¹³ hi³ tonh²¹ náh² jo³cuo² Dió³², la³ cun³ hi³ jmí¹ ca³tin¹ náh² hián¹³; hi³ jáun² tsá² hué³² siáh³ bíh¹ má²hiáuh¹³, tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tí³² Tsí³ Dió³². ⁴⁴ [Tí³la³ hi³ ca³tin¹ quín¹ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² cá²hính³² quionh³ quín¹ jáun², ca³la³ juoh¹ mí¹ siún¹ nio² bíh¹ tsú² lí¹³; hi³ ní¹juáh³ quín¹ jáun² la³ ca³táh³ ñí¹ quioh²¹ lí³ua³ jan² tsáu² né³, jáun² ca³la³ jui²¹ nio² bíh¹ tsú² lí¹³.]

⁴⁵ Jmí¹ ca³nái³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá² *fariseos jái¹³ hi³ jmu² jáun² Jesús, jmí¹jáun² ca³lí³tsin² tsú² hi³ ca³tin¹ hí³ bíh¹ dí² jái¹³ hi³ má²lí²hléh³² tsú² jáun². ⁴⁶ Jmí¹jáun² jmí¹ má²hnió³ dí² zanh³ Jesús, tí³la³ jmí¹ juénh² bíh¹ tsú² ñí¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³, quí¹ jmí¹ ná¹juáh²³ bíh¹ tsá² hí³ hi³ Jesús lín³ jan² tí³² jē¹ Dió³².

22

Jái¹³ hi³ jmu² Jesús ca³tin¹ tsá² ná¹tén¹ ñí¹ jmu³ tsú² jmái¹ hi³ jenh¹³ cuo² tsáu²

(Lucas 14:15-24)

¹ Jesús ca³ma³líáu³² hi³ liéinh³² siáh³ tsá² hí³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

² —Jmái¹ hi³ téh³ Dió³² tsá² lí¹³ tónh³² jo³cuo² lí¹³ la³jmí¹ lí²¹ jmí¹ ca³jmú³ jan² re²¹ jmái¹ hi³ ca³jenh² cuo² jon². ³ Ca³zen³ tsú² *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ hi³ tsa³tieh¹ tsú² tsá² má²ná¹tén¹, tí³la³ tsá² ná¹tén¹ hí³ né³ tiá² ca³he³ yáh³ hi³ ja³táunh¹. ⁴ Jáun² ca³zen³ tsú² siáh³ tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ ñí¹ hná¹ jáun² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²: “Cuá²zéih³ náh² tsá² ná¹tén¹ hi³ má²ná¹lí³ bíh¹ hua³jan²¹ má³² quion²¹ jná¹³. Má²lí²jmú³² jná¹³ héih³² hi³ jngih³ tsú² cuá¹juí² jí³ la³jín³² jáh³ húnh¹ ní² siáh³, hi³ jáun² la³jí³² bíh¹ má²ná¹lí³ hua³jan²¹; cuí¹ ja³táunh¹ tsú² jmái¹ ñí¹ jenh¹³ cuo² jón³² jná¹³”. ⁵ Tí³la³ tsá² ná¹tén¹ hí³ má¹ná¹, ca³la³ uá¹

tiá² náí³² bíh¹ ca³jmú³. Ma³ jan² tsá² hí³, ta²¹ bíh¹ ca³ñí¹jmú¹³ ñí¹naí² quioh²¹, ma³ jan² né³ ca³ñí¹jmú¹ ñí¹hnáih¹, ⁶ hi³ ma³ jan² né³, ca³zanh³ bíh¹ tsá² hí³ joh¹ re²¹, hi³ ca³quiu³ ca³pan³ dí² ca³la³ ñí¹ ca³jngih³ dí² tíáunh¹. ⁷ Jmí¹jaun² ca³míh³ lín³² bíh¹ tsí³ re²¹ hí³, hi³ jaun² ca³zen³ hliáu³ joh¹ hi³ ca³ñí¹ma³tsan² tsá² hláih¹ tsá² hon² hí³, jì³ hi³ ca³ñí¹jín² tsú² juú²co¹ tsá² hí³. ⁸ Jmí¹ lì²¹ jaun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ joh¹: “La³jí³² bíh¹ má²na¹lí³ hua³jan²¹ quioh²¹ hi³ jenh¹³ cuo² jón³² jná¹³, tí³la³ tsá² jmí¹ ná¹tén¹ hí³ né³, tiá² jmí¹ la³ ca³tí²¹ yáh³ hi³ te¹ jná¹³ tsá² hí³. ⁹ Hi³ jaun² cuá²taunh¹ náh² cú²jueh³² la³ tán¹ ja¹ hñú³, hi³ cuá²tiéh³ náh² ñí¹ lá² la³jín³² tsá² jenh¹³ náh² ñí¹ jaun²”. ¹⁰ Hi³ jaun² tsá² hí³ né³, ca³huén² bíh¹ hi³ ja³taunh²¹ ja¹ hñú³ hi³ ca³ñí¹tiéh¹ la³jín³² lí³ua³ jan² tsá² ca³jenh², cuí¹ tsá² chun¹ cuí¹ tsá² hláih¹; hi³ jaun² ca³cónh³² bíh¹ tsáu² ñéih³.

¹¹ ”Jmí¹jaun² hi³ re²¹ ñéih³ hi³ ca³ñí¹jien¹³ tsá² má²ca³lí³tén¹ hí³, hi³ jaun² ca³jien³² tsú² jan² tsá²ñuh² hi³ jmí¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ jaun², tí³la³ tiá² jmí¹ cuá¹quih³² yáh³ tsú² hmih³² la³ cun³ hi³ qui³ quih³² tsú² ñí¹ jenh² cuo² tsáu². ¹² Hi³ jaun² ca³záih³ dí² la³ lá²: “Hnú² tsá²ñuh², ¿ha³ lánh³ rón³² lí²húh³² hnú² ñí¹ lá² ta³ tiá² quíh¹ nú² hmih³² hi³ ca³tí²¹ quih³² tsú² jmái¹ hi³ jenh² cuo² tsáu²?” Tí³la³ tsá² hí³ má¹na²¹, cáun² lí¹ ca³cuá³ tie³ bíh¹. ¹³ Jaun² re²¹ hí³ ca³záih³ tsá² ná¹na²tsí³ má³² ñí¹ mesa, hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Hñéi³ náh² cuá² ta³ tsá² lá², hi³ jaun² cuá²tion³ tí³ cheih³² ñí¹ já¹niéi², hi³ jaun² ñí¹ jaun² tsa³tí² tsa³hoh³², hi³ tsa³qui³ tsa³hon³²”.

¹⁴ Jaun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Quí¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² má²na¹tén¹, tí³la³ cú¹pih²¹ bíh¹ tsá² quiánh³.

Jesús juáh³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹hmah²¹ ñí¹con² tsá² chi² hmah²¹

(Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)

¹⁵ Jmí¹ lì²¹ jaun² ja³tanh²¹ tsá² *fariseos hi³ ca³ñí¹jmú¹³ cá²hon³ ha³ lánh³ tsa³ca³ tsa³lian³ dí² Jesús, hi³ jaun² zia³² lánh³ rón³² tánh³² tsú² tso³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ hléh³². ¹⁶ Hi³ jaun² ca³zen³ dí² ma³ jan² tsá² hain²¹ tí³ con² la³ má²quionh³ ma³ jan² tsá² cu³ nió³ joh¹ Herodes, hi³ ca³ñí¹zeh¹ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Tí³², né¹ jnoh¹ hi³ jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹ hieh³² hnú², hnú² bíh¹ hieh³² jú¹ tson² ca³tí²¹ juí³² quioh²¹ Dió³²; hi³ né¹ jnoh¹ siáh³ hi³ tiá² jmuh³² yáh³ hnú² jan² quien² hi³ jan² tiá² quien². ¹⁷ Jaun² hnáu² jnoh¹ hi³ hnú² juáh¹³ la³ cun³ hi³ lín²³ hnú²: ¿Hí¹ ca³tí²¹ má¹hmah²¹ jnoh¹ quie³ hi³ mi³² *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ juú² Roma, ho³ tiá² hniáuh³²?

¹⁸ Tí³la³ Jesús má¹na¹, ca³lí³tsin² bíh¹ la³ cun³ hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmí¹ ná¹tioh³ jaun² tsí³ tsá² hí³, hi³ jaun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Hnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! ¿He³ láih³² cá² lau²³ hnoh² jná¹³? ¹⁹ Híe¹ náh² cáun² quie³ hi³ qui³ ma³hmah²¹ náh² jaun² neh²¹.

Hi³ jaun² tsá² hí³ ca³cué³ cáun² *cú¹tiáu². ²⁰ Jmí¹ jaun² ca³ngáih³ Jesús tsá² hí³:

—¿Hin² mi³ ñí¹ tá²láí¹ ñí¹ lá², hi³ hin² hi³ jmái² tón³² lá² siáh³?

²¹ Jaun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Quioh²¹ *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ bíh¹ ni³².

Jaun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jaun² cuéh³ náh² tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáuh³, hi³ cuéh³ náh² siáh³ Dió³² la³ cun³ hi³ ca³tin¹.

²² Jmí¹ má¹lí²niéi³² tsú² jái¹³ jaun² né³, lí¹ ca³ta³na¹jíe³² bíh¹, hi³ jaun² ja³tanh²¹ bíh¹, jaun² hnga² bíh¹ Jesús jéi³² ca³ta³zanh¹.

Nga² tsáu² ca³tí²¹ hi³ jenh¹³ tsú²

(Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)

²³ Jmái¹ jaun² siáh³ cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *saduceos hi³ cua³jien³ Jesús. Tsá² cu³ nió³ tsá² saduceos hi³ tiá² ta²¹ haih²¹ yáh³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³; hi³ jaun² bí¹ jlánh¹ ca³ñí¹ngah¹ dí² Jesús jái¹³ lá²:

24 —Ti³², hla¹ Moisés ca³juáh³ hi³ ní¹juáh³ jan² tsá²ñuh² ca³jéinh³² cuo², hi³ jun³ bíh¹ ta³ tiá² jon² ca³li³zian² quionh³ tsá²mi³ hí³, jáun² dá¹jon²¹ tsú² ca³tin¹ jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mi³ hnái³ hí³ hi³ jáun² li³zian² jon² ca³tin¹ hla¹ rainh²¹. 25 Jáun² né³, ja¹ quiú¹³ jnoh¹ jmí¹ zian² cá² mí¹zionh² tsá²ñuh² hi³ jmí¹ ná¹lín³ quiaun³ má²tún² rainh²¹ jan² jméi² mí¹ziú¹³. Tsá² má²ján³ né³ ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mi³, tí³la³ jun³ bíh¹ ta³ tiá² jon² ca³li³zian² hí¹ jan², hi³ jáun² dá¹jon²¹ bíh¹ hla¹ hí³ ca³jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mi³ hnái³ hí³. 26 La³ jáun² bíh¹ siáh³ lí³ ní¹con² tsá² ní¹ má²gon³ hí³ ca³la³ ní¹ jun¹; jáun² tsá² ní¹ má²gáun³ siáh³ ca³jan³ tsá²mi³ hí³. La³ jáun² bíh¹ lí³ quioh²¹ tán¹ quiaun³ tsá²ñuh² hí³. 27 Jáun² ní¹ ca³táuh³ né³, jun³ bíh¹ siáh³ tsá²mi³ hí³ hnga². 28 Hi³ jáun² né³, ní¹ má²tí³ ní¹ ca³jenh¹³ tsú², ¿hin² dá² tsánh² tsá² quiaun³ hí³ lí¹³ ní¹cuo² tsá²mi³ hí³, quí¹ tán¹ quiaun³ bíh¹ tsú² ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mi³ hí³?

29 Jáun² Jesús ca³ngái³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² dá² lí¹ ná¹tsá²con² bíh¹ náh², quí¹ cun³ní¹ hi³ tiá² cuin² náh² Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ sa³jun³ pí³ quioh²¹ Dió³². 30 Quí¹ ní¹ má¹ca³jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹, tiá² hin² jéinh³² yáh³ cuo², hi³ sa³jun³ cuen³ yáh³ tsú² jon² hi³ jéinh³² cuo², quí¹ má¹jáun² dá² má²lín¹³ tsú² la³jmí¹ lín³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bíh¹, tsá² tionh² hí³ hñu³mi³cuú². 31 Tí³la³ hi³ ca³tí²¹ jái¹³ ní¹juáh³ hi³ tson² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³ né³, ¿tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² Dió³² hnga² dúh¹?, jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: 32 “Jná¹³ bíh¹ la³² Dió³² Juo¹³ Há²bran²¹, Isaac jí³ Jacob ní² siáh³!” Quí¹ Dió³² dá² lín³ Dió³² Juo¹³ tsá² zian² bíh¹, tiá² lí¹³ yáh³ lín³ tsú² Dió³² Juo¹³ tsá² má²jún¹.

33 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsá² tionh² la³ cu³ la³ jéin³ hí³ jái¹³ ní² né³, lí¹ ca³ja³caun² bíh¹ tsí³ tsú² ca³tí²¹ jái¹³ hi³ hleh³² jáun² Jesús.

Héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²

(Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28)

34 Jmí¹ ca³li³ ní³² tsá² fariseos hi³ Jesús ca³jmú³ hi³ tsá² saduceos lí¹ tiá² ní³² he³ nga³, hi³ jáun² ca³ngih³² dí² tiáunh¹. 35 Hi³ jáun² jan² tsá² hí³, tsá² lín³ tí³² liei²¹, jmí¹ hnió³ ca³ lan³ Jesús, hi³ ca³ngáih³ dí² la³ lá²:

36 —Hnú² Tí³², ní¹ ca³la³ jí³² héih³² zia³² ní¹ liei²¹, ¿hín² bíh¹ héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²?

37 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—“Ma³hno¹ Dió³² Juóuh³² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², la³jí³² jmí²chí³ quián¹³ jí³ la³jí³² hi³ lín²³ nú² ní² siáh³”. 38 Hi³ ní² bíh¹ héih³² la³ní¹, héih³² hi³ jlánh¹ bí¹ quien² ní¹ ca³la³ jí³² héih³². 39 Hi³ héih³² ní¹ má²tun³ né³ míh¹ tiá² cá²ren² bíh¹, hi³ juáh³ la³ lá²: “Ma³hno¹ tsá²mi³cuóun² renh² la³jmí¹ hno³ nú² huen²”. 40 Tá¹ tun³ héih³² ní² bíh¹ lí³ mí¹ziah²¹ quioh²¹ tá¹ cáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jí³ la³jí³² la³ cun³ hi³ ca³híe³ tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jé¹ Dió³² ní² siáh³.

¿Hin² bíh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ Tsá² lín¹³ Cristo?

(Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44)

41 Tá¹la³ jmí¹ ná¹ngih³² jáun² tsá² fariseos hí³, 42 jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿He³ lánh³ lín²³ hnoh² hi³ ca³tin¹ Tsá² lín¹³ Cristo? ¿Hin² jón²zih¹ jón²cho¹ hí³? Tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹ bíh¹ hí³.

43 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Ní¹juáh³ la³ ní² né³, ¿he³ bí¹ lánh³ rón³² sa³ ca³juáh³ yáh³ hla¹ Dá²vi²¹ hnga² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹, hi³ Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá² lín³ Cristo? Quí¹ hla¹ Dá²vi²¹ ca³juáh³ la³ lá²:

44 Dió³² Juóuh³² jná¹³ ca³záih³ Tí³² Juóuh³² jná¹³:

Ti³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ ñí³,
 ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ jmu¹ jná¹³ hi³ tsá² hau² hnú² lín¹³ la³jmí¹ lí³ cáun² jli²¹ hi³
 hí¹ cú¹pih²¹ tiá² quien²,
 hi³ ná¹tsin²¹ hnú² tanh¹.
 45 Jáun² né³, ħa³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ hi³ Tsá² lín¹³ Cristo lín³ jan² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹
 Dá²vi²¹, ní¹juáh³ ta³bí¹ hnga² yáh³ hla¹ Dá²vi²¹ la³ ca³juáh³ hi³ Juo¹³ bíh¹ tsú² Tsá² lín¹³ hí³
 Cristo?
 46 Hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiú²uú² ca³li³ nga³ hí¹ cáun² jái¹³; hi³ jáun² la³ cun³
 jmái¹ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² ca³tia³ tsí³ hi³ nga³ hí¹ cáun² jái¹³ ñí¹con² tsú².

23

Jesús jñéh²³ tsáu¹³ tsá² fariseos jí³ ti³² liei²¹

(Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54; 20:45-47)

1 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús ñí¹con² tsá² ñi³tú¹ ñi³lin¹³ chí¹cá¹ chí¹tón²¹ cu³héin¹ tsú², jí³
 ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² dí², hi³ juáh³ dí² la³ lá²:

2 —Tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ tsá² *fariseos ní² ná¹ho² jái¹³ hi³ tin² niá³² jái¹³ hi³ rá¹tioh³
 liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés. 3 Hi³ jáun² né³, tionh² náh² ta²¹ la³ cun³ la³jí³² jái¹³ hi³ juáh³
 tsú² jáun²; tí³la³ ha³ lí² cán² náh² nóh³² quioh²¹ tsú² má¹ná¹, quí¹ tsá² hí³ dá² hie³² cáun²
 jú¹ tson², tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, la³ siáh³ bíh¹ jmu² tsú² hmóu³². 4 Quí¹ tsá² hí³ dá² jlánh¹
 jmu² héih³² huáh² tsí³ ñí¹con² tsáu², héih³² hi³ hí¹juáh³ hmóu³² tsú² tiá² hnió³ ma³tí³².
 5 La³jí³² hi³ jmu² tsú² jáun², jmu² tsú² cun³ñí¹ hi³ hnió³ tsú² jie³ tsáu² bíh¹. Tsá² hí³ jlánh¹
 zain³² pí³ tsáih³ hná¹ hmih³² hú³ má²ná¹tón²¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³² la³cáun² chí¹quie¹³ jí³
 cuo² tsú² ní² siáh³, hi³ zain³² tsú² quíh³² siáh³ hmih³² hi³ hai²¹ láuh¹³ tí³ jlánh¹ bíh¹ cuo²
 la³ cónh³ bí¹ hi³ quih³² lí³ua³ jan² tsáu². 6 Tsá² hí³ siáh³ jlánh¹ hniá¹ tiánh³ ñí¹ chu²¹ ní¹
 má¹ca³cha³táunh¹ lí³ua³ cáun² ñí¹ nio² jmái¹, hi³ hniá¹ siáh³ tiánh³ ñí¹ jlánh¹ bí¹ quien²
 hñu³ cuáh³² quioh²¹, 7 hi³ jlánh¹ hniá¹ tsú² siáh³ hi³ tsáu² cuen³ Dió³² ní¹ má¹ca³jenh² dí²
 tsáu² ja¹ hmah²¹, hi³ hniá¹ tsú² siáh³ hi³ té³ tsáu²: “;Tí³²!”

8 ”Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ hnoh² hniá¹ hi³ tsáu² té³ “Tí³²”. Quí¹
 má²tún² renh² bíh¹ hnoh² la³jin³² náh², hi³ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Tí³² Juóuh³² náh² zian².
 9 Ha³ lí² lí¹ teh² náh² “Tia²¹” lí³ua³ jan² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², quí¹ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Ñeh²
 náh² zian², Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú². 10 Sa³jun³ jmúh¹³ náh² hi³ té³ tsáu² hnoh² tsá² chín¹,
 quí¹ jí³²la³ jan² tán¹ Tsá² lín³ Cristo bíh¹ lín³ Tsá² chín¹ ñí¹con² hnoh². 11 Quí¹ ní¹juáh³
 jan² tsá² má²cón³² tsá² ñí¹ hná¹ ní², tsá² hí³ bíh¹ tsá² tí³ jlánh¹ quien² ja¹ quián¹³ hnoh².
 12 Lí³ua³ jan² tsá² jmu² quien², tí³ méih³ bíh¹ hi³ quien² tsú², hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² jmu²
 quien² né³, tsá² la³ hí³ tí³ lí³ quien² bíh¹.

13 ”Jlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!,
 quí¹ hnoh² dá² quí² jna²³ bíh¹ ñí¹con² tsáu², hi³ jáun² tiá² lí¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³².
 Tiá² hnáuh² yáh³ hnoh² tonh²¹ hmóu³², hi³ sa³jun³ cueh³² yáh³ hnoh² jái¹³ hi³ tónh³² tsá²
 hnió³ tónh³². 14 [”Jlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³
 cá¹ la³ jéinh¹!, quí¹ hnoh² dá² quin³² náh² la³ jí³ sí¹ hñú¹³ tsá²mi³ hnái³, má¹lí³² jáun² né³
 má²rainh³² náh² máh¹ cun³quionh³ hi³ lienh¹ náh² Dió³² ué³ lín³². Cun³ñí¹ hi³ jáun², tí³
 jlánh¹ bí¹ huáh² tsí³ héih³² hi³ tá¹tsin¹ hnoh² ní¹ má¹jáun².]

15 ”Jlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!
 Hnoh² jlánh¹ ñi³táunh¹ náh² tá¹ cáun² cuá¹ hué²¹ hi³ jmuh³² náh² pí³ lín³² hi³ janh²¹ náh²
 uá¹jinh¹ jan² tsáu² bíh¹, hi³ jáun² ní¹ má¹ca³janh²¹ náh² tsú² né³, jmuh³² náh² hi³ tsá² hí³
 tí³ jlánh¹ bíh¹ má²ca³tin¹ tsa³táunh¹ quiu³juóu³² la³ cónh³ bíh¹ hmóu³² náh².

16 "Jlánh¹ juon²³ hnoh², hnoh² tsá² ten³ tsá² ná¹quiánh¹ náh² ní¹ jui^{32!} Qui¹ hnoh² juánh³: "Ní¹juáh³ jan² tsá² jmu² jái¹³ hi³ hie³² cuáh³² chín¹, jáun² tiá² lin¹ tion³ hniáuh³² ma³tí³² yáh³ tsú² jái¹³ jáun²; tí³la³ ní¹juáh³ hi³ hie³² tsú² cú¹mí¹niau²¹ hi³ tloh³ hñu³ cuáh³² né³, hi³ jáun² bíh¹ hú¹tá¹ má²hniáuh³² ma³tí³² tsú²". 17 "Tsá² cáun¹ te^{3!} ¿He³ dá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien²: hí¹ cú¹mí¹niau²¹, ho³ cuáh³² hi³ ca³ma³hien²¹ uá¹ cú¹mí¹niau²¹? 18 Ja³bí¹ juánh³ siáh³ hnoh² la³ lá²: "Lí³ua³ jan² tsá² jmu² jái¹³ hi³ hie³² ní¹hiú¹³ ní¹ má¹ca³jmú³ jái¹³, tiá² lin¹ tion³ hniáuh³² ma³tí³² tsú² jái¹³ jáun²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² hie³² la³ cun³ hi³ má²lí²cuéh³² tsú² Dió³² né³, hi³ ná¹tsi²¹ ní¹hiú¹³, jáun² jái¹³ la³ jáun² bíh¹ hú¹tá¹ hniáuh³² ma³tí³² tsú²". 19 "Tsá² cáun¹ te^{3!} ¿He³ bíh¹ tí³ jlánh¹ quien²: hí¹ hi³ ná¹tsi²¹ ní¹hiú¹³, ho³ hnga² uá¹ ní¹hiú¹³, ní¹ jmu² hi³ lí²hien¹ hi³ lí¹ cue³² tsú² jáun²? 20 Qui¹ ní¹juáh³ tsá² hie³² ní¹hiú¹³ ní¹ má¹ca³jmú³ jái¹³, jun³juáh¹³ má²lí²hie³² jmáh³la³ ní¹hiú¹³ yáh³ tsú², qui¹ jí³ la³jí³² hi³ ná¹tsi²¹ bíh¹ ní¹ jáun² má²lí²hie³² tsú²; 21 hi³ ní¹juáh³ tsá² hie³² cuáh³² chín¹ ní¹ má¹ca³ma³tson² jái¹³ quioh²¹ né³, jun³juáh¹³ má²lí²hie³² jmáh³la³ cuáh³² yáh³ tsú², qui¹ hi³ má²lí²hien³ tsú² jí³ Dió³² bíh¹, Tsá² cuá³ ní¹ jáun². 22 Ja³bí¹ ní¹juáh³ tsá² hie³² hñu³mí³cuú² ní¹ má¹ca³ma³tson² jái¹³ quioh²¹, jáun² má²hie³² tsú² siáh³ la³ jí³ hmá²si¹ quioh²¹ bíh¹ Dió³², jí³ hnga² Dió³² Tsá² cuá¹tsi²¹ siáh³ hmá²si¹ jáun².

23 "Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ hnoh² siáh³ tsá² fariseos, hnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Re² bíh¹ má²ná¹cueh³² hnoh² cáun² la³ cun³ quia³ ní¹con² Dió³² la³jí³² ní¹ hi³ zia³² quián¹³, hí¹ la³ tí³ zió² yáh³ cueh³² náh² la³ jáun², jí³ má²hna³ eneldo jí³ má²hna³ comino ní² siáh³. Tí³la³ má¹lí³² jáun² né³ tiá² ma³quien¹³ yáh³ náh² héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ rá¹tioh³ ní¹ liei²¹, la³ cun³ hi³ jmí¹ lí³ rá¹tsih³² náh² héih³² cú²tso², hi³ ja³² mí³ honh² náh², jí³ hi³ lín³ náh² tsá² ma³tí³² jē¹ ní² siáh³. Tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ cháh¹ tí³ có³² la³ cun³ hi³ má²ná¹jmuh³² jáun² yáh³ náh² hi³ jmúh¹³ náh² hi³ ní². 24 "Hnoh² tsá² ten³ tsá² quiánh¹ náh² ní¹ jui³², hnoh² jlánh¹ ma³jíh¹³ má³² hi³ cuín²³ náh² lú¹³, tí³la³ jáh³ cánh¹ jáh³ la³ camello né³ cáun² nah¹ bíh¹ náh²!

25 "Jlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, qui¹ hnoh² dá² jlánh¹ sí² rainh³² náh² cuá¹uon² jmáh³la³ tí³ coh³ bíh¹, tí³la³ hñu³ honh² náh² né³, jmáh³la³ hi³ hlah³ hi³ hó³² bíh¹ tiu³ canh², hi³ tsính² náh² hi³ quioh²¹ tsáu², jí³ hi³ dí¹quian¹ náh² má¹zián¹³ siáh³ cun³ tin² honh² hmóu³². 26 Hnoh² tsá² fariseos te³; la³ ní¹ tín² ma³jí¹³ náh² tí³ ñeh² cuá¹uon², hi³ jáun² má¹jáun² lí³ jí² bíh¹ siáh³ tí³ coh³.

27 "Jlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ tsá² fariseos ní², tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, qui¹ hnoh² dá² ná¹lín³ náh² la³ jmí¹ lí³ jéin³ lo¹ quioh²¹ hla¹ hi³ lí³ tiá² jmáh³la³ tí³ coh³ hi³ jáun² jlánh¹ re² jniá³, tí³la³ tí³ ñeh² né³ ná¹cónh²¹ hná¹ mú²¹ jí³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³² quioh²¹ hla¹. 28 La³ jáun² bíh¹ lín³ hnoh²; ní¹ ta³ ní¹ tsáu² jniá³ hnoh² chun¹ lín²¹, tí³la³ hñu³ honh² náh² né³, jmáh³la³ tí¹jái² bíh¹ ná¹cónh²¹ jí³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ dí¹quiaunh²¹ honh² náh² ní² siáh³.

29 "Jlánh¹ ma³ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Hnoh² ná¹jmóuh¹ náh² tá²hón³² quioh²¹ tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³², jí³ hi³ jmuh³² náh² siáh³ re² jniá³ jéin³ lo¹ ná¹taun³ ní¹ ná¹hú¹hón²¹ tsá² chun¹ hí³, 30 hi³ má¹lí³² jáun² né³, juánh³ náh²: "Sá¹jmí¹ jnoh¹ bíh¹ má²ziáun² jmái¹ hi³ jmí¹ zian² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² jmí¹tin², ha³ tiá² jmí¹ jmú¹³ yáh³ dí² cá²hon³ quiúnh¹ tsú² jmí¹ ca³ma³tsan² tsú² jáun² tsá² jmí¹ ná¹lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³²". 31 Cun³quionh³ jái¹³ ní² má²ná¹má²lih²¹ hnoh² hi³ hnoh² bíh¹ jón²zín¹ jón²cho¹ tsá² ca³ma³tsan² hí³ *tí³² jē¹ Dió³². 32 Jáun² né³, jma³tau^h²¹ náh² hná¹ ta²¹ hi³ ca³ma³liáu³² jáun² dí²hioh³ ñú²deh³ náh² jmí¹tin²!

33 "Tsá² ná¹lín³ jáh³ hláinh¹ bíh¹ hnoh², jón²zín¹ jón²cho¹ jáh³ hláih¹ jáh³ hon²! ¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² liáun³ hnoh² ca³tí²¹ hi³ cuá¹ma³tsoh¹ náh² honh² quiu³juóu³²? 34 Cun³ ní¹

hi³ ca³ti²¹ hi³ jáun² bíh¹ zein²¹ jná¹³ ñí¹con² hnoh² tsá² ná¹lín³ tí³² jē¹ Dió³², tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² ní² siáh³. Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, jngih¹³ bíh¹ náh² tsá² hí³, hi³ ma³ jan² tsá² hí³ ton¹³ náh² crei²¹, ma³ jan² quiú¹ pan¹³ náh² ca³la³ tí³ hñu³ cuáh³² quián¹³ náh², jí³ hi³ cuá¹hí¹ cuá¹tsin²¹ náh² tsú² siáh³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú². ³⁵ Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ tá¹can¹ hnoh² ca³ti²¹ jmí² hi³ ca³táin² quioh²¹ tsá² chun¹ tsá² ca³ma³tsau² hí³ tsáu², ca³la³ cun³ jmái¹ hi³ ca³táin² jáun² jmí²hán¹ hla¹ Abel tsá² chun¹ hi³ la³ tí³ jmái¹ hi³ ca³táin² jáun² jmí²hán¹ hla¹ Zacarías jon² hla¹ Barachías tsá² ca³jngih³² hnoh² hí³ ja¹ quioh²¹ ñí¹hiú¹³ quionh³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ hien¹ quioh²¹ cuáh³² chín¹ ní² siáh³. ³⁶ Jú¹ tson² bíh¹ juo³ jná¹³ hnoh², hi³ tsá² zian² né³² bíh¹ tá¹can¹ jmí²hán¹ la³jín³² tsá² ca³ma³tsan² tsú² hí³.

Jesús jéinh³² hlah³ hi³ ca³tín¹ tsá² zian² Jerusalén

(Lucas 13:34-35; 19:41-44)

³⁷ ”¡Hnú² juú² Jerusalén, hnú² bíh¹ tsá² jngih²³ nú² tí³² jē¹ Dió³², tsá² zen² Dió³² ñí¹con² nú², hi³ qui¹ jlan¹ nú² quín¹! ¡Hliáun³ jéin³² bíh¹ jmí¹ hnó²¹ jná¹³ hi³ chan²¹ jon³zih¹ hnú² la³jmí¹ chan² cá¹hio³ cu³lí²¹ jon² ñeh² chí¹pí¹³; tí³la³ hnú² má¹ná¹, tiá² ca³lí³hnáuh² yáh³ la³ jáun²! ³⁸ Sá¹ní² jie³, tiú²uú² taunh²¹ yáh³ jná¹³ hó¹ñi³², [jáun² má²ca³ta³huen¹³ bíh¹ hnú²]. ³⁹ Hi³ juanh³² jná¹³ siáh³, tiú²uú² jie¹ yáh³ hnú² jná¹³ ca³la³ tí³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ juáh¹³ nú²: “¡Héñh³ ma³ chun¹ Tsá² cuá¹jáunh²³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²!”

24

Jesús juáh³ hi³ chau²¹ jmái¹ tsúnh¹³ cuáh³² chín¹

(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)

¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús cua³han³ hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ tá¹la³ má²cuá¹tsanh³² tsú² jáun² né³ ca³ma³janh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ñí¹con², hi³ ca³ma³liáu³² hi³ hie³² hná¹ hiah³² cuáh³² ñí¹con² dí². ² Tí³la³ Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Jíeh²¹ hnoh² la³jí³² hi³ lá²? Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ñí¹ lá² chau²¹ jmái¹ lí¹³ hi³ hí¹ cá² má¹ quín¹ tiú²uú² ná¹juin¹ ñí¹ quín¹ rainh²¹; la³jí³² bíh¹ juú¹ tsúnh¹³.

Ha³ lánh³ rón³² lí³ lin¹ ñí¹ táuh³ jmái¹

(Marcos 13:3-23; Lucas 21:7-24; 17:22-24)

³ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ siáh³ Jesús tsi³ máh³ Olivos; hi³ tá¹la³ jmí¹ má²cuá¹tón²¹ tsú² tsi³ máh³ jáun² né³, tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ja³taunh²¹ ñí¹ cuá³ tsú² hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí¹ la³ lá² tá¹la³ tiá² hin² zian²:

—Hnú² jnoh¹ hi³ juáh¹³ hnú² ha³ líh³ lí¹³ hi³ má²lí²juah²¹ hnú² jáun². ¿He³ dá² lí²¹ lí³ zia³² ní¹ má¹tí³ ñí¹ ñeih²¹ hnú², jí³ jmái¹ hi³ táuh³ tá¹ cáun² ñí¹ hué²¹ lá²?

⁴ Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Hua³hín¹³ lín³² náh² jmu³, hí¹ jan² lí² hin² cuí¹ má¹cáu² náh². ⁵ Qui¹ juóun³² lín³² tsáu² ja³táunh¹ hi³ ja³jmú³ hi³ lín³ la³juah²¹ dú¹ jná¹³, hi³ ja³juah²¹: “¡Jná¹³ bíh¹ lín³ Cristol!”, jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ma³can² tsú². ⁶ Hnoh² náih¹ náh² hi³ má²zia³² hniéi² tí³ hlá² tí³ ní²; tí³la³ ha³ lí² juenh³ náh² má¹ná¹, qui¹ la³ jáun² ca³ti²¹ lí¹³ bíh¹ tín²; tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ má²tsa³hín³ yáh³ jaun³². ⁷ Qui¹ tsá² zian² cáun² hué³² jmu³ hniéi² quionh³ tsá² zian² hué³² siáh³, jí³ tsá² hín¹³ hué³² ñí¹ hliáun³ siáh³ quiu³ tín³ quionh³ tsá²ján² tsá²ján²; hi³ ñí¹ hliáun³ siáh³ lí³ zia³² ho³cuóun³ jí³ hi³ qui³ jíeh³ hué³² tiá³ lín³². ⁸ Tí³la³ jí³lí³² hi³ ní² má¹ná¹, cu³ ja¹ má²ca³lí³liau³ bíh¹ hi³ ma³tso² tsáu² tsí³, jun³juáh¹³ má²hnáu² yáh³.

⁹ ”Má¹jáun² jienh³ tsú² hnoh² ñí¹ cuá¹ma³tsoh¹ náh² honh², jí³ hi³ jngah³ tsú² ní² siáh³; hi³ tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ lí³hau² tsú² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ jná¹³. ¹⁰ Jmái¹ jáun² né³ juóun³² lín³² tsáu² tiánh³ tí³ có³² ca³ti²¹ la³ cun³ hi³ taunh³² ta²¹, hi³ lí³hó² lí³uon² tsú²

rainh²¹, jì³ hi³ tsá²ján² tsá²ján² bíh¹ tsú² tu³ hna³ rainh²¹. **11** Má¹jáun² ma³jnia³² juóun³² lín³² tsá² tí¹ jáin², hi³ juáh³ hi³ lín³ *tí³² jè¹ Dió³², hi³ jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² lí³can². **12** Cun³ñí¹ hi³ cun³jmá² cun³jnia³² tí³ lí³mí¹ tsá²lí²hliáun²³ hi³ hlah³ hi³ hó³², jáun² juóun³² bíh¹ tsáu² tiú²uú² lí³ hnáu³ lí¹³. **13** Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² nio² cáun² tsí³ la³ má²nio² jáun² ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹táuh³ jmái¹ né³, tsá² hí³ bíh¹ liáun³. **14** Hi³ jú¹ chú³² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³² né³, há¹ ngá¹³ tá¹ cáun² hngá¹máh³, hi³ jáun² la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ lí¹³ lí³ cuoh²; hi³ jáun² má¹jáun² máh³ má²lí³liau³ hi³ táuh³ jmái¹.

15 "Hla¹ Daniel tí³² jè¹ Dió³² ca³hléh³ hi³ ca³tí²¹ hi³ hlah³ hi³ hó³², hi³ jmu² jáun² hi³ hliáh¹³ ñí¹ híen¹. Jáun² ní¹juáh³ má²jíeh³² hnoh² hi³ hi³ jáun² má²nio² ñí¹ híen¹ né³, —ní¹juáh³ tsá² hi³² jái¹³ lá², cuí¹ ngi¹³ tsú²—, **16** hi³ jáun² jmái¹ jáun² má²hniáuh³² cuon³ tsá² hín¹³ tí³ Judea ñí¹ lí³ máh³. **17** Jáun² ní¹juáh³ tsá² cuá¹tsi²¹ tsáih³ hñú³ mái² tsáih³ quioh²¹, ha³ lí² cuí¹ son² tsú² hi³ tsa³quián³ hi³ nio² ñéih³ quioh²¹, hniáuh³² la³jui³² cuon³ bíh¹ tsú²; **18** hi³ ní¹juáh³ tsá² cuá¹hún¹ ñí¹nái² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ tsánh³² tsú² hi³ tsa³quián³ ha¹. **19** Tí³la³ jlánh¹ juo²³ tsá²mí³ tsá² ná¹quian² jon² jmái¹ jáun², jì³ tsá² ná¹jan² dáin² tiúh²³ ní² siáh³! **20** Mí¹ náh² ñí¹con² Dió³² hi³ jáun² tiá² lí³ hniáuh³² cuóunh¹ náh² jmí¹ ñí²cuóu³, hi³ sa³jun³ *jmái¹ hi³ tionh² tsú² tie³; **21** quí¹ jmái¹ jáun² lí³zia³² cáun² uu³mí²tsi³² huáh² tsí³ cu³tí¹³, cáun² hi³ hí¹ cónh³ tiá² má²lí³² la³ cun³ jmí¹ lí²¹ hngá¹máh³ lá², hi³ sa³jun³ lí³zia³² bíh¹ siáh³ tí³ chí¹cáin² jáun². **22** Sá¹jmí¹ hi³ Dió³² tiá² hná³² jmái¹ jáun² dúh¹, jáun² ca³la³ jín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ hiá¹ jmí¹ tsán¹³; tí³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ bíh¹, hi³ jáun² bíh¹ má²ca³hná³ Dió³² jmái¹ jáun².

23 "Jáun² né³, ní¹juáh³ má¹jáun² má²zian² tsá² juáh³ ñí¹con² hnoh²: "¡Sá¹ní² jie³, ñí¹ lá² má²cuá³ Tsá² lín³ Cristo!", ho³: "¡Sá¹ní² jie³, ñí¹ zio¹ má²cuá³!", ha³ lí² lí¹ táunh³ náh² ta²¹. **24** Quí¹ juóun³² bíh¹ tsáu² ja³táunh¹ hi³ ja³ma³cau² hi³ juáh³ hi³ lín³ Cristo, jì³ tsá² juáh³ siáh³ hi³ ná¹lín³ tí³² jè¹ Dió³²; hi³ jmu³ siáh³ lí²¹ hi³ cáu² hi³ jueh³² lín³² jì³ hua³jueh³² ní² siáh³ hi³ jáun² lí³can² tsáu², hi³ hí¹ la³ tí³ tsá² má²ca³quianh³ hnga² yáh³ Dió³² ma³can² tsú² siáh³ ní¹juáh³ hi³ lí¹³. **25** Sá¹ní² jie³ né³, ta³ ñeh³ bíh¹ má²lí²juo³ jná¹³ hnoh² jái¹³ ní². **26** Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ zian² tsá² juáh³: "¡Sá¹ní² jie³, ó³² má²zenh² ñí¹ lí³ cuá¹ quiéin²!", ha³ lí² cua³táunh¹ náh² ñí¹ jáun². Ho³ ní¹juáh³ hi³ juáh³ tsú²: "¡Sá¹ní² jie³, lá² má²cuá³ tsú² ñéih³ lá²!", ha³ lí² ta²¹ táunh³ náh². **27** Quí¹ la³jmí¹ hia³² sí² quioh²¹ míih³² tí³ mái² hi³ jáun² tai³² ca³la³ tí³ ñí¹ tá²tsi²¹ hiú², la³ jáun² bíh¹ lí¹³ ní¹ má¹jaunh³² jná¹³, Jon² tsá²mí³cuóun². **28** Lí³ lin¹ bíh¹ jmái¹ jáun² la³jmí¹ lí²lin¹ ñí¹ rá²jún¹ jáh³ cun³quionh³ hi³ jlánh¹ cuú² ngih³² tú²jue³².

Jmái¹ hi³ jáunh³ Jon² tsá²mí³cuóun²

(Marcos 13:24-37; Lucas 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 "Jáun² la³ cun³ ní¹ má¹ca³táuh³ uu³mí²tsi³² huáh² tsí³ ní² né³, má¹jáun² má²nieh¹³ hiú², hi³ zíh² siáh³ tiú²uú² joh¹ cué³², jì³ hi³ ziu³ súh³² siáh³ chí¹jmái²¹ hai²¹ chí³cuú², hi³ hí¹ ca³la³ tí³ pí³ hi³ jniá³ chí³cuú² yáh³ ru³ juá³ siáh³. **30** Má¹jáun² jie³ tsú² lí²¹ hñu³mí³cuú² hi³ lin¹ hi³ má²cuá¹jáunh²³ Jon² tsá²mí³cuóun², hi³ jáun² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ ho³ jngih³ má¹jáun², quí¹ hi³ jíen³² tsú² Jon² tsá²mí³cuóun² hi³ cuá¹jáunh²³ jui³² ja¹ jnie² chí³cuú² quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ lin¹ hi³ quien² lín³² tsú². **31** Má¹jáun² zen³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ jieí³² tiá³ lín³² mí¹ñí², hi³ chan³ cu³lí²¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ hí³ joh¹ tsú², tsá² zian² tá¹ quiún³ cuoh¹ mí³cuú², la³ tí³ jo²¹ cá² táun² cá² táun².

32 "Cuí¹ ngi¹³ náh² jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá² cun³quionh³ hmá² sí² co²: Jíeh³² hnoh² ní¹juáh³ jmí¹ tá¹jmu¹³ hmá² hi³ má²ná¹hion² siáh³ mu²¹ zíh³, jáun² má²ñíh¹ hnoh² hi³ má²má²janh² bíh¹ jmí¹ ñí²hiú². **33** Ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³, ní¹juáh³ má²jíeh³² hnoh² hi³ má²lí²³ la³jí³²

hi³ má²lí²juánh³² jná¹³ jáun², jáun² má²ñíh¹ náh² hi³ ho³hñú¹³ bíh¹ má²zenh² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun². ³⁴ Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ la³jí³² hi³ ní² lí¹³ ñeh² bíh¹ hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² zian² jmái¹ hi³ ziáun² dí² lá². ³⁵ Chau²¹ jmái¹ tsa³hín³ la³jí³² hi³ jniá³ chi³cuú² la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², tí³la³ jái¹³ quion²¹ jná¹³ má¹ná¹, tiá² tón³² jmái¹ tsa³hín³ yáh³.

³⁶ "Tí³la³ hi³ ca³tí²¹ hín² jmái¹ ho³ hín² la³ nio¹ lí¹³ la³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ñi³². Hí¹juáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² tionh² hñu³mi³cuú² yáh³ tiá² ñi³², hi³ sa³jun³ hnga² yáh³ Jon² Dió³² ñi³² siáh³; jí³²la³ hnga² bíh¹ Dió³² Jméi² tsú² ñi³².

³⁷ "Hi³ jáun² né³, la³jmái¹ lí²¹ jmái¹ hi³ jmí¹ zian² jáun² hla¹ Noé, la³ jáun² bíh¹ uá²jai³² lí¹³ ní¹ má¹jaunh³² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun². ³⁸ Quí¹ jmái¹ jáun², ñeh² bíh¹ hi³ ja³tsauh²¹ jmái², jmí¹ ná¹cú² ná¹hính²³ tsú², hi³ ná¹jéinh³² tsú² cuo² jí³ hi³ ná¹cuen² tsú² tsá²mi³ jon² hi³ jéinh³² cuo², ca³la³ tí³ ní¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³hi³ hla¹ Noé hñu³ cuo² jueh³² jáun².

³⁹ Tsá² hí³ né³, tiá² ca³lí³tsin² yáh³ he³ lí¹³ ca³la³ tí³ ní¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³ja³tsauh²¹ jmái², hi³ jáun² ca³hiá² cá²tsan³ bíh¹ jí³lin² tsá² hí³. La³ jáun² bíh¹ siáh³ lí¹³ ní¹ má¹jaunh³² Jon² tsá²mi³cuóun². ⁴⁰ Jmái¹ jáun² tiáunh¹ gon³ tsá²ñuh² ní¹nái²; jan² bíh¹ tsá² hí³ tsánh³², hi³ jan² né³ tá¹zanh¹ bíh¹. ⁴¹ Jmái¹ jáun² siáh³, gon³ tsá²mi³ ná¹quiuh³² cán¹; jan² bíh¹ tsá² hí³ tsánh³², hi³ jan² né³, tá¹zanh¹ bíh¹.

⁴² "Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ná¹ñí¹ hnoh² tianh³, quí¹ tiá² ñíh¹ yáh³ náh² ha³ líh³ jáunh³ Juóuh³² náh². ⁴³ Tí³la³ cuí¹ lí³ ñíh¹ hnoh² jái¹³ lá²: Sá¹jmí¹ hi³ ñi³² tsá² hñú¹³ hín² la³ nio¹ cuán¹³ háin² ta³ já¹nié², hi³ jáun² jmí¹ lí¹³ bíh¹ cuá³² tsú² cuá¹ñí¹, hi³ tiá² jmí¹ cué²¹ yáh³ tsú² jái¹³ hi³ hí³ háin² hñú¹³. ⁴⁴ Hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² tionh² hnoh² hua³jan²¹; quí¹ cáun² jmái¹ hi³ tiá² lín²³ bíh¹ hnoh² jáunh¹³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun².

Tsá² quian²¹ chun¹ jí³ tsá² quian²¹ hláih¹
(Lucas 12:41-48)

⁴⁵ "Né³² né³, ní¹juáh³ zian² jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³, hi³ jáun² juo¹³ tsú² chan³ la³jín³² tsá² quian²¹ ñí¹ hná¹ jáun² jo³cuo² hí³ dí² hi³ jmu³ dí² héih³² ñí¹con² tsá² hí³, jí³ hi³ jmu³ tsú² siáh³ héih³² hín² la³ nio¹ lí¹³ jmu³ tsú² má³². ⁴⁶ Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² quian²¹ la³ hí³ ní¹juáh³ hi³ cuá¹má²tí³² tsú² héih³² quioh²¹ juo¹³ ní¹ má¹cuanh³². ⁴⁷ Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ juo¹³ tsá² hí³ má²chá³² la³jí³² hi³ zioh² jo³cuo² tsú², hi³ jáun² tí³ má²zó³² bíh¹ tá¹³ tsú² lí¹³. ⁴⁸ Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² la³ chun¹ yáh³ tsá² quian²¹ hí³ né³, hi³ cuá¹lín²³ hi³ tiá² má²jáunh³ yáh³ juo¹³, ⁴⁹ hi³ jáun² tsá² quian²¹ rainh²¹ bíh¹ cuá¹quí² cuá¹quiunh² jí³ hi³ cuá¹cú² cuá¹hính²³ hi³ cuá¹má²héinh³² siáh³ quionh³ tsá² hen²; ⁵⁰ jáun² juo¹³ tsú² né³, cuánh³² cáun² jmái¹ hi³ tiá² cuá¹jan²¹ bíh¹ tsú², caun² o¹rá¹ hi³ tiá² ñi³² tsú² siáh³. ⁵¹ Hi³ jáun² má¹jáun² ma³tson¹³ tsú² tsá² hí³ chí¹nga² cu³tí³, hi³ jáun² má¹lí³² jáun² zen³ tsú² ñí¹ ca³tín¹ tsa³taunh¹ tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹. Hi³ jáun² ñí¹ jáun² tsa³hó² tsa³jngih³² tiáunh¹, jí³ hi³ tsa³quí² tsa³hon³² lín³² ní² siáh³.

25

Jmu² tsú² jái¹³ hi³ ca³tín¹ quian³ tsá¹mái¹³

¹ "Jáun² né³, jmái¹ hi³ lí³ lin¹ hin² tsánh² lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³² lí¹³ la³jmí¹ cá¹quiúnh²¹ quian³ tsá¹mái¹³ tsá² ca³lí³ tén¹ ñí¹ ca³jenh² cuo² tsáu². Tsá² hí³ ca³can³ sí² quioh²¹ la³ má²quionh³ jmí² no¹, hi³ jáun² ja³taunh²¹ hi³ ca³ñí¹hen¹³ tsá²ñuh² tsá²jenh¹³ cuo². ² Tí³la³ hñá³ tsá² hí³ tiá² hua³jan²¹ jmí¹ tiáunh¹ yáh³, hi³ hñá³ né³ lín³ tsá² zian² tsí³. ³ Tsá² tiá² hua³jan²¹ tiáunh¹ hi³ né³, ca³can³ sí² quioh²¹, tí³la³ tiá² ca³can³ yáh³ jmí² no¹ hi³ táuh³²; ⁴ tí³la³ tsá² zian² tsí³ hí³ né³ ca³can³ sí² quioh²¹ la³ má²quionh³ zí³ ha²¹ jmí² no¹. ⁵ Tsá²ñuh² tsá²jenh¹³ cuo² hí³ né³ ca³lén³ bíh¹ ca³lá², jáun² ziú³ bíh¹ ca³tóh³ ñí¹ tsá¹mái¹³ hí³, hi³ jáun² ca³cuóun² la³jín³². ⁶ Hi³ jáun² ta³ hua² ca³nái³² tsú² cáun² mah¹ hi³ ñí¹juah²¹: "¡Lá²

má²jaunh³² tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo²; huen³ náh² hi³ ñá²hinh²¹ náh² tsú²!” 7 Hi³ jáun² la³jín³² tsá¹mái¹³ hí³ ca³nu³ ca³tiánh³ hi³ ca³héinh³ siáh³ sí² quioh²¹. 8 Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² hñá³ tiá² hua³jan²¹ jmí¹ tiáunh¹ hi³ ca³záih³ tsá² hñá³ jmí¹ tiáunh¹ hí³ hua³jan²¹: “Cué¹ tiá³ ca³lá² jmí² no¹ quián¹³ ñí¹con² jnoh¹, quí¹ má²ñí¹yéi²¹ bíh¹ sí² quiú¹³ jnoh¹”. 9 Tí³la³ tsá¹mái¹³ tsá² ná¹tiáunh¹ hí³ hua³jan²¹ né³ ca³záih³ rainh²¹ la³ lá²: “Tiá² jáun² yáh³, quí¹ ní² lí¹ tiá² ca³lain²¹ yáh³ quiú¹³ dí² la³jái³²”. Tí³ re² cuá²taunh¹ náh² ñí¹ hna² tsú² jmí² no¹ hi³ cuá¹liáh³ náh² quián¹³ hmóu³². 10 Tí³la³ tá¹la³ ca³ñí¹lia³² tsá¹mái¹³ hñá³ hí³ jmí² no¹ quioh²¹ né³, cuanh³ bíh¹ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo². Jáun² tsá¹mái¹³ tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ hua³jan²¹ né³, taunh³ bíh¹ ñéih³ quionh³ tsá²ñuh² hí³ ñí¹ ca³jenh² cuo² tsú², hi³ jáun² ca³jna² bíh¹ ho³hñú¹³ jmí¹ lí²¹ jáun². 11 Hi³ jmí¹ má²cu³lé³ jáun² né³ cua³tanh²¹ tsá²mí³ hñá³ tiá² hua³jan²¹ jmí¹ tiáunh¹ hí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “¡Nia²¹ tiá³ ho³hñú¹³ hi³ tauh²¹ jnoh¹!” 12 Tí³la³ tsá²ñuh² hí³ ca³ngái³ hi³ juáh³: “Ha³ tiá² hnoh² cuóu³² yáh³ jná¹³ tsá²mí³”.

13 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Jáun² né³, tianh³ náh² ná¹ñí¹ náh², quí¹ tiá² ñíh¹ yáh³ hnoh² ha³ líh³ chau²¹ jmái¹, ho³ hín² la³ nio¹ jáunh³ Jon² tsá²mí³cuóun².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² zia³² hi³ nio² jo³cuo²
(Lucas 19:11-27)

14 ”Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ lí¹³ ní¹ má¹tí³ ñí¹ quianh³ Dió³² tsá² tónh³² jo³cuo² la³jmí¹ lí²¹ jmái¹ hi³ ngau³ jan² tsá²ñuh² ñí¹ uóunh³; hi³ jmí¹ tí³ ñí¹ cua³hain³² tsú² né³, ca³teh³ tsá² quian²¹, hi³ jáun² ca³chá³ dí² quie³ quioh²¹ jo³cuo² tsá² hí³. 15 Jo³cuo² jan² tsá² quian²¹ hí³ ca³chá³ tsú² hñá³ tuh³² tioh³ quiu³quia³ mei²¹ héih³² quie³ *cú¹tiáu² cun³ tá¹ hñá³, hi³ jan² né³ ca³cuéh³ dí² tun³ tuh³² tioh³ quia³tún³ mei²¹ héih³² quie³ cú¹tiáu² cun³ tá¹ tun³, hi³ jan² né³ ca³cuéh³ dí² cáun² tuh³² tioh³ jñéi³ mei²¹ héih³² quie³ cú¹tiáu²; ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² hí³ hiauh³ lin¹ la³ cun³ rón³² hi³ lí³ cah¹³ jmái¹ hi³ cóh³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ngau³. 16 Tsá² quian²¹ tsá² ca³héi³ hñá³ tuh³² cú¹tiáu² jáun² ca³jmú³ ta²¹ hi³ ca³ra³tsi³² quie³ jáun², hi³ jáun² ca³ta³tsaih²¹ cónh³f¹ hñá³ tuh³² quie³ jáun². 17 La³ jáun² bíh¹ siáh³ ca³jmú³ tsá² ca³hiauh³ tun³ tuh³² cú¹tiáu², hi³ ca³ta³tsaih²¹ siáh³ cónh³f¹ tun³ tuh³² quie³ jáun². 18 Tí³la³ tsá² ca³héi³ hí³ cáun² tuh³² tán¹ cú¹tiáu² má¹ná¹, ngah³ bíh¹ hi³ ca³ñí¹ho³² cáun² táu² hué³² hi³ ca³hmá³ quie³ jáun² quioh²¹ juo¹³.

19 ”Jmí¹ má²já²uén³ lín³² jáun² né³, cuanh³ bíh¹ juo¹³ tsú². Jmí¹ cuanh²¹ jáun² tsú² né³ ca³ngái³ tsá² quian²¹ hi³ he³ cónh³ quie³ má²ta³tsaih²¹ tsú² la³ ma³ quin³² ma³ jan³². 20 Tsá² ca³héi³ hñá³ tuh³² cú¹tiáu² cuan³ la³ñí¹, hi³ jáun² ca³jienh³ juo¹³ cónh³f¹ hñá³ tuh³² cú¹tiáu² hi³ má²ta³tsaih²¹ jáun², hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Tí³², lá² nio² hñá³ tuh³² cú¹tiáu² hi³ jmí¹ ca³cuéh¹ hnú² jáun², hi³ lá² nio² siáh³ cónh³f¹ hñá³ tuh³² hi³ ca³ta³tsai²¹ jná¹³”. 21 Jáun² juo¹³ tsú² ca³juáh³: “Jlánh¹ re² la³ ní², hnú² bíh¹ jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² má²tí³² la³ cun³ rón³² lí³ héih³² hi³ hiáuh²³. Cun³ñí¹ hi³ ca³jmuh³ hnú² re² la³ cun³ rón³² lí³ cú¹pih²¹ hi³ ca³chá³ jná¹³ jo³cuonh² hnú², hi³ jáun² tí³ hliáun³ bíh¹ má²chá¹³ jná¹³ jo³cuonh² hnú² ta³né³². Hú³² ñéih³ hi³ má¹hiúnh¹³ nú² honh² quiúnh¹ jná¹³”. 22 Jmí¹ lí²¹ jáun² cuan³ siáh³ tsá² quian²¹ tsá² ca³héi³ tun³ tuh³² cú¹tiáu², hi³ ca³juáh³: “Tí³², tun³ tuh³² cú¹tiáu² jmí¹ ca³cuéh¹ hnú² jná¹³, hi³ lá² nio² cónh³f¹ tun³ tuh³² cú¹tiáu² hi³ ca³ta³tsai²¹ jná¹³”. 23 Jmí¹jáun² ca³juáh³ juo¹³ tsú²: “Jlánh¹ re² la³ ní², hnú² bíh¹ jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² má²tí³² la³ cun³ rón³² lí³ héih³². Hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³ma³tih²¹ nú² la³ cun³ rón³² lí³ cú¹pih²¹ hi³ ca³chá³ jná¹³ jáun² jo³cuonh² hnú², hi³ jáun² tí³ hliáun³ bíh¹ hi³ má²chá¹³ jná¹³ jo³cuonh² hnú² ta³né³². Hú³² ñéih³ hi³ má¹hiúnh¹³ nú² honh² quiúnh¹ jná¹³”.

24 ”Tí³la³ jmí¹ cuan¹ tsá² quian²¹ tsá² ca³héi³ hí³ cáun² tuh³² tán¹ cú¹tiáu² né³, tsá² hí³ ca³juáh³ hi³ ca³záih³ juo¹³ la³ lá²: “Tí³², jmí¹ má²ño¹ bíh¹ jná¹³ hi³ hnú² jan² tsá² huáh² tsí³, hi³ caun²³ hnú² cáun² hi³ tiá² lí²jñíh³, jí³ hi³ caun²³ hnú² siáh³ cáun² hi³ tiá² lí²páh³

nú². ²⁵ Hi³ jáun² bíh¹ jmí¹ juénh² jná¹³, hi³ jáun² cu³tsa³² ca³hmá³ jná¹³ cú²jueh³² quiéih³ hnú² hñu³ hué³². Sá¹ní² jie³, lá² bíh¹ rón³² la³ cun³ rón³² hi³ jmí¹ ca³cuéh¹ hnú² quián¹³". ²⁶ Jáun² juo¹³ tsú² ca³ngáí³: "Hnú² tsá² quian²¹ hláih¹, juoh². Jmí¹ la³ má²ñíh¹ bíh¹ hnú² hi³ jná¹³ jan² tsá² caun² cáun² hi³ tiá² lí²jñí³², jí³ hi³ caun³² jná¹³ siáh³ cáun² hi³ tiá² lí²pá³ ná¹ hí¹ cú¹pih²¹; ²⁷ hi³ jáun² jmí¹ hniáuh²¹ bíh¹ jmuh²¹ hnú² ta²¹ quie³ ní² quion²¹ jná¹³, uá¹jinh¹ hñú³ ñí¹ rá²tsi³² tsú² quie³ bíh¹ jmí¹ cuá¹tionh² nú², hi³ jáun² jmí¹ cuanh²¹ jná¹³ jmí¹ má²lí¹³ héih¹ jná¹³ hi³ má²tsin² bíh¹ quie³ quion²¹". ²⁸ Hi³ jáun² ca³záih³ tsú² tsá² jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun² la³ lá²: "Quin³² náh² tuh³² tloh³ quie³ ní², hi³ jáun² cuéh³ tsá² quian³² quia³ tuh³² cú¹tiáú². ²⁹ Quí¹ ní¹juáh³ tsá² zia³² quioh²¹, tí³ hiáuh³ bíh¹, hi³ jáun² tí³ lí¹ tú² lí¹ ziaún²³ bíh¹ quioh²¹ tsú² lí¹³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² zia³² quioh²¹ né³, tí³ quin³ bíh¹ tsú² la³ cun³ cú¹pih²¹ hi³ zia³² quioh²¹ tsú². ³⁰ Hi³ jáun² tí³ cheih³² ñí¹ já¹nié² tion³ náh² tsá² quian²¹ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ ní², hi³ jáun² ñí¹ ní² cuí¹ cha³háu³ jí³ hi³ cuí¹ cha³quí² cha³hon³²".

*Jmáí*¹ hi³ tá¹tsin¹ héih³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³

³¹ "Jáun² né³, ní¹ má¹jaunh³² Jon² tsá²mi³cuóun² hi³ lin¹ hi³ quien², quionh³ tsú² j³lín² tsá²cuú² tsá²ta³ tsá² tionh² hñu³mi³cuú², hi³ jáun² má¹jáun² né³ cuá³² tsú² ñí¹ hmá²si¹ quioh²¹, ñí¹ lí³ cú²tú¹ cú²lí¹³. ³² Má¹jáun² cuú¹ ngih¹³ la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú², hi³ jáun² tson³ dí² tsá² hí³ la³jmí¹ jmu² jan² tsá² jmu² hua³hí¹³ jáh³, hi³ cánh³ chan² tsú² *já¹ziáh², hi³ cánh³ chan² tsú² siáh³ zéin¹. ³³ Já¹ziáh² chan³ tsú² tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹, hi³ jáun² zéin¹ né³ chan³ tsú² tí³ cuá² cáun¹.

³⁴ "Má¹jáun² né³, Tsá² lín³ hí³ Re²¹ záih³² tsá² tionh² tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹: "Ñá²taunh¹ hnoh² tsá² má²ca³ma³mieh² Ñuh³² jná¹³; tiónh³² náh² ñí¹ cuá¹quien² Dió³², ñí¹ má²ná¹lí³ hua³jan²¹ quián¹³ náh² ca³la³ cun³ jmí¹ ca³jmú³ Dió³² tá¹ cáun² mi³cuú². ³⁵ Quí¹ jmí¹ ca³lí³ ñí¹cuóun²¹ jná¹³, hnoh² bíh¹ ca³cuéh¹ má³² hi³ ca³cúh³²; jmí¹ lí²¹ hí¹quiéin² tsin³² jná¹³, hnoh² bíh¹ ca³cuéh¹ jmái² hi³ ca³áih³² jná¹³; jmí¹ lí¹ ca³tí³ ca³ngí³ jná¹³, hnoh² bíh¹ ca³cuéh¹ hñú³. ³⁶ Jmí¹ lí²¹ hi³ tiá² zia³² hán² jná¹³, ca³cuéh¹ bíh¹ hnoh²; jmí¹ ca³lí³ tsáun¹ jná¹³, ca³ñí¹jie¹ bíh¹ hnoh²; hi³ ca³ñí¹jie¹ bíh¹ siáh³ hnoh² jmí¹ cá¹hú²¹ jná¹³ hñu³mi¹ñí²".

³⁷ "Hi³ jáun² tsá² má²ca³ma³zian² hí³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² né³ lí¹³ juáh³ la³ lá²: "Tí³², ¿hín² dá² jmí¹ ca³neh²¹ jnoh¹ hnú² hi³ ñí¹cuon¹³, hi³ jáun² jnoh¹ ca³cué¹³ hi³ ca³quiéih³? Ho³ ¿hín² dá² jmái¹ ca³neh²¹ jnoh¹ hnú² hi³ hí¹quiéin² honh², hi³ jáun² jnoh¹ ca³cué¹³ jmái²? ³⁸ ¿Líh³ dá² ca³neh²¹ jnoh¹ hi³ hnú² lí¹ ñí³tí³ ñí³ngíh¹, hi³ jáun² jnoh¹ ca³cué¹³ hñú³? Ho³ ¿líh³ ca³lí³ hniauh³ hanh² nú², hi³ jáun² jnoh¹ ca³cué¹³? ³⁹ ¿Hín² jmái¹ ca³lí³ tsáun¹ hnú², ho³ hi³ ca³húh³² hnú² hñu³mi¹ñí², hi³ jáun² jnoh¹ né³ ca³ñí¹neh²¹?"

⁴⁰ "Hi³ jáun² Re²¹ hí³ né³ nga³ la³ lá²: "Jú¹ tson² juanh³² jná¹³, hi³ lí³ua³ cáun² hi³ ca³jmuh³ náh² ñí¹con² lí³ua³ jan² tsá² tsí¹jui³ renh² jná¹³ lá², ñí¹con² jná¹³ bíh¹ lí²jmuh³ hnoh² hi³ jáun²".

⁴¹ "Ñí¹ má¹lí³² jáun² né³ záih³² tsú² tsá² tionh² hí³ tí³ cuá² cáun¹ la³ lá²: "Tí³ ní² cuá²taunh¹ hnoh², hnoh² tsá² má²ca³ta³tonh¹ ñí¹ hlah³, cuá²taunh¹ náh² ja¹ sí² tiá² tón³² jmái¹ yéi³² ñí¹ má²ná¹lí³ hua³jan²¹ quioh²¹ tsá² hláinh¹ la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³.

⁴² Quí¹ jmí¹ lí²¹ ñí¹cuóun²¹ jná¹³, tiá² ca³cuéh¹ yáh³ hnoh² má³² cuh²¹ jná¹³; jmí¹ lí²¹ hí¹quiéin² tsin³² jná¹³, ha³ tiá² ca³cuéh¹ yáh³ hnoh² jmái² hi³ aih²¹ jná¹³; ⁴³ jmí¹ lí¹ ca³tí³ ca³ngí³ jná¹³ siáh³, ha³ tiá² hñú³ ca³cuéh¹ yáh³ hnoh². Jmí¹ lí²¹ hi³ tiá² zia³² hán² jná¹³, tiá² lí¹ ca³cuéh¹ yáh³ hnoh² hí¹ cá² tsonh². Jmí¹ ca³lí³ tsáun¹ jná¹³ jí³ hi³ ca³hú³² jná¹³ siáh³ hñu³mi¹ñí², ha³ tiá² hnoh² ca³ñí¹jie¹ yáh³ jná¹³".

⁴⁴ "Má¹jáun² né³, tsá² hí³ lí¹³ nga³: "Tí³², ¿líh³ dá² ca³neh²¹ jnoh¹ hi³ hnú² ñí³ngíh¹ ñí¹cuon¹³ ho³ hi³ ñí¹húh² nú² jmái²? ¿Líh³ ca³neh²¹ jnoh¹ hi³ hnú² lí¹ tí¹ lí¹ ngíh¹? Ho³

¿hín² dá² jmí¹ ca³lí³ tsáun¹ hnú², ho³ hi³ ca³húh³² hnú² hñu³mí¹ñí², hi³ jáun² jnoh¹ né³, tiá² ca³má¹hau¹?”

⁴⁵”Jáun² Re²¹ né³ nga³ la³ lá²: “Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², lí³ua³ cáun² hi³ tiá² lí²jmuh³ náh² ñí¹con² lí³ua³ jan² tsá² tsí¹juí³ lá², ñí¹con² jná¹³ bíh¹ tiá² lí²jmuh³ náh²”.

⁴⁶”Má¹lí³² jáun² tsa³táunh¹ tsá² hí³ ja¹ sí² ñí¹ tsa³ma³tso² tsí³ la³ cun³ jmí¹hi³nio², tí³la³ tsá² ca³ma³zian² hí³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² má¹ná¹, tsa³tánh¹ ñí¹ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹.

26

Má²ren²¹ tsú² jái¹³ hi³ zanh³ Jesús

(Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³jí³² jái¹³ ní² né³, jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

²—Má²ná¹ñí¹ hnoh² hi³ yó³² tí²¹ *Jmí¹híen¹; hi³ jáun² jná¹³ né³, Jon² tsá²mi³cuóun², ton³ tsú² crei²¹ jmái¹ jáun².

³Hi³ jáun² né³, jmí¹jáun² ca³cuú² ca³ngih³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ñí¹ lí³ ñí¹ta²¹ quioh²¹ Caifás tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹, quionh³ tsú² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú². ⁴Hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ tsú² jái¹³ hi³ zanh³ Jesús ta³máih³, hi³ jáun² jngih³ dí². ⁵Jáun² ca³juónh³ tsú² siáh³ la³ lá²:

—Ha³ tiá² zanh³ yáh³ dí² tsú² tá¹la³ jmái¹ má¹ná¹, quí¹ ho³ sa³ ní² lí¹ ca³taunh³ tsáu² tiá³ siaun³².

Jan² tsá²mi³ sé²³ jmí² má²ró³² chí¹ Jesús

(Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8)

⁶Hi³ jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ Jesús já¹ juú² Betania, hñú¹³ Sí¹mu²¹ tsá² jmí¹ téh²³ tsú² hí³ “tsá² lín³ *mi³ho²¹ péin³”, ⁷hi³ jáun² ca³chó³² jan² tsá²mi³ hi³ quian³² cáun² tse³ míh¹ hi³ lí³ cún¹ tiáu² alabastro, hi³ ha²¹ no¹ má²ró³², cáun² hi³ hmuh²¹ lín²¹. Tá¹la³ cuá¹tón²¹ jáun² Jesús ñí¹ mesa ca³sé³ tsá²mi³ hí³ no¹ má²ró³² jáun² chí¹ tsú². ⁸Jmí¹ ca³jíe³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ jáun², jáun² ca³míh³ tsí³, hi³ jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ hi³ juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ lí¹ quí² lí¹ hin²³ yáh³ tsú² hi³ ní²? ⁹Hi³ ní² dá² cáun² hi³ jmí¹ lí¹³ tsa³hná¹ hmuh²¹ bíh¹, hi³ jáun² quie³ jáun² jmí¹ lí¹³ cuéh³² tsú² tsá² tia³mii².

¹⁰Jesús né³ ca³nái³² jái¹³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³:

—¿He³ láih³² ma³tsan¹³ hnoh² tsí³ tsá²mi³ lá²? Quí¹ cáun² hi³ chu²¹ bíh¹ la³² má²lí²jmú³ tsú² ñí¹con² jná¹³. ¹¹Quí¹ la³jí³² jmái¹ bíh¹ zian² tsá² tia³mii² ja¹ quián¹³ hnoh², tí³la³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmái¹ ca³la³ jí³² yáh³ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh². ¹²Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ tsá²mi³ lá² ñí¹con² jná¹³, hi³ má²lí²sé³² tsú² jná¹³ no¹ má²ró³², má²lí²jmú³ tsú² hua³jan²¹ hi³ ca³tí²¹ jmái¹ hi³ tsa³haun³ bíh¹ jná¹³. ¹³Quí¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ cáun² ñí¹ tsa³hléh² tsú² jú¹ chú³² tá¹ cáun² hngá¹máh³, ja³bí¹ tsa³chá² tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ tsá²mi³ lá², hi³ jáun² chau¹³ tsí³ tsáu² hi³ ca³tín¹ tsú².

Judas jienh²³ Jesús

(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)

¹⁴Jáun² né³, jan² tsá² quian³tun³ joh¹ tsú², tsá² jmái² Judas tsá² ja³ hí³ tí³ juú² Queriot ñé¹ hi³ ca³ñí¹lien¹³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, ¹⁵hi³ ca³ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—¿Cónh³ cuéh¹ hnoh² ní¹juáh³ hi³ jienh²¹ jná¹³ Jesús?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³cué³ quiu³quia³ héih³² quie³ hu²¹ quiún³ *cú¹tiáu² la³ ma³ cáun².

¹⁶La³ cun³ jmí¹jáun² ca³hnauh² Judas tsí³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ jienh³ dí² Jesús ñí¹con² tsá² hí³.

Jesús jmu² má³² hi³ lí³ nóh³² ca³ti²¹ hi³ jún³

(Marcos 14:12-25; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-34)

¹⁷ Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ cua³hlau³ Jmí¹hien¹, jmái¹ hi³ cúh² tsá² *judíos *hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan² yáh³, jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ca³ja³janh³² hi³ ca³ngái³, hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ jinh¹ hnáuh² hnú² tsá¹jmú¹³ jnoh¹ hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹ lá² hi³ cúh¹³ hnú²?

¹⁸ Jáun² hí³ né³ ca³ngái³:

—Cuá²táunh¹ náh² já¹ juú², hñú¹³ jan² tsá²ñuh², hi³ cuá²zéih³ náh² la³ lá²: “Tí³² Juo¹³ jnoh¹ ñí¹juah²¹: Má²ñí¹chau²¹ héih³² quion²¹ jná¹³, hi³ jáun² hñuh³² hnú² jmu¹ jná¹³ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹ lá² quiúnh¹ ná¹ tsá² hain²¹ tí³ con² ná¹”.

¹⁹ Hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ca³jmú³ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ jáun², hi³ ca³ñí¹jmú¹³ hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹.

²⁰ Jmí¹ má²ca³zi³² jáun² né³ ca³cuá³ Jesús ñí¹ mesa quionh³ tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²; ²¹ hi³ tá¹la³ ná¹jmu² tsú² jáun² má³² né³, ca³juáh³ dí² la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ja¹ quián¹³ náh² ní² zian² jan² tsá² né³bí¹ jienh³ jná¹³.

²² Jmí¹ jáun² jlánh¹ hlaih³ ca³niau²¹ tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³ma³liáu³² tsú² hi³ ca³ngái³ Jesús ma³ quin³² ma³ jan³², hi³ juáh³:

—Hnú² Tí³², ¿hí¹ jná¹³ juáh¹³?

²³ Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Tsá² hí³ bíh¹ jienh³ jná¹³, tsá² cáun² uon² cuh³² jná¹³ quiúnh¹ bíh¹. ²⁴ Quí¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², cuá¹tsau³² bíh¹ hná¹ he² jui³² hi³ ca³tin¹, la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²; tí³la³ juo²³ bíh¹ tsá²ñuh² tsá² jienh³ jná¹³! Tí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ re² quioh²¹ tsá² hí³ sá¹jmí¹ hi³ cu³tsa³² tiá² ca³lí³zian² bíh¹ tsú² cú²jueh³² dúh¹.

²⁵ Jmí¹ jáun² ca³hléh³ Judas tsá² jienh³ hí³ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Tí³², ¿hí¹ jná¹³ juáh¹³?

Jáun² ca³juáh³ Jesús:

—Ján³, la³ má²lí²juah²¹ hnú² ní² bíh¹.

²⁶ Tá¹la³ ná¹cúh² tsú² jáun² né³, Jesús ca³can³ hí³ cuú²miih²¹, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³²; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ dí², hi³ jáun² ca³tsóh³ dí² ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Quiéih³ náh², quí¹ hi³ lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³.

²⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³can³ dí² siáh³ cáun² copa, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³nga³ dí² siáh³ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hính³ náh² la³jín³² hi³ lá², ²⁸ quí¹ hi³ ní² bíh¹ jmí²hán¹ jná¹³ hi³ táin³² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ juóun³² tsáu², hi³ jáun² lí¹³ hin³ tso³ quioh²¹ tsú²; la³ jáun² bíh¹ lí³ lin¹ hi³ má²quien² cáun² nió³² hmai²¹. ²⁹ Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ tiú²uú² aih²¹ yáh³ jná¹³ mu² ráu³ mi³ uóun²jieh¹³ lá², ca³la³ tí³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ aih²¹ jná¹³ mu² ráu³ lin¹³ cu³lí²¹ quiúnh¹ hnoh² máh³ jmái¹ hi³ má²cuá¹ho² jná¹³ jái¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Ñuh³².

Jesús juáh³ hi³ Pé¹ nó³² tí³ có³²

(Marcos 14:26-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:31-38)

³⁰ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³híe³ tsú² cáun² sun¹ quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ja³taunh²¹ tí³ máh³ Olivos. ³¹ Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—La³jín³² bíh¹ hnoh² tianh¹³ tí³ có³² ca³tin¹ jná¹³ já¹nié² lá²; quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Ngíh²¹ jná¹³ Tsá² jmu² hua³hí¹³ *já¹ziáh², hi³ jáun² já¹ziáh² hí³ né³ lí¹ tiú¹ lí¹ hán¹ bíh¹ lí¹³”. ³² Tí³la³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ jná¹³ jáun² má¹ná¹, ñih²¹ jná¹³ chí¹ján³ la³ cónh³ bíh¹ hnoh² tí³ hué¹³ Galilea.

³³ Hi³ jáun² Pé¹ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Uá¹jinh¹ la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ lá² ca³ta³tonh¹ tí³ có³² ñí¹con² hnú², tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, cun³ tiá² jáun² yáh³.

³⁴ Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnú², hi³ já¹niéi² lá² bíh¹ cánh³², ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu², juánh¹³ hnú² hnaih³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³.

³⁵ Tí³la³ hí³ né³ ca³juáh³:

—Uá¹jinh¹ ca³la³ tí³ jmí²chí³ quion²¹ yáh³ jná¹³ ca³cáin³ hi³ jún³ jná¹³ cu³lí²¹ quiúnh¹ hnú², cun³ tiá² zeh²¹ bíh¹ jná¹³ hnú² tí³ có³².

La³jín³² bíh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ñí¹ hná¹ jáun² ca³juáh³ cá²ren².

*Jesús liéinh³² Jméi² ñí¹ lí³ ja¹ hmá² hi³ jná¹ quioh²¹ tsáu², ñí¹ téh²³ tsú² Getsemaní
(Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46; Juan 18:1; Hebreos 5:7-8)*

³⁶ Jmí¹jáun² ca³cha³taunh¹ Jesús quionh³ tsá² quionh³ cáun² ñí¹ téh²³ tsú² Getsemaní, hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

—Tianh³ hnoh² ñí¹ lá² tá¹la³ ñí¹lien¹ jná¹³ Dió³² ñí¹ zio¹.

³⁷ Jáun² jí³²la³ gáun³ tsáu² bíh¹ ca³jan³ tsú²: Pé¹, la³ má²quionh³ tá¹ gon³ jon² Zebedeo; jmí¹jáun² ca³lí³liau³ hi³ ca³ta³no¹ hlah³ lín²¹ tsí³ tsú², jí³ hi³ ca³la³ hi³ ca³hu³ ca³jngih³ lín³² tsí³ tsú². ³⁸ Jáun² ca³záih³ dí² tsá² gáun³ hí³ la³ lá²:

—Jlánh¹ ñí¹jún³ jná¹³ lí²³ cun³ñí¹ hi³ ja³²lí³ hlah³ nio² tsin³². Tí³la³ hnoh² tianh³ náh² ñí¹ lá², hi³ ná¹ñí¹ náh² quiúnh¹ jná¹³.

³⁹ Jáun² né³ Jesús ngau³ ca³lá² tí³ chí¹ján³, hi³ jáun² ca³jmú³ cuá¹jñi²³ hi³ ca³hiéih³ ñí¹ la³ tí³ hué³² hi³ ca³mí³ ñí¹con² Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, sá¹jmí¹ hi³ lí¹³ bíh¹ hi³ liau¹ nú² tiá³ jná¹³ hi³ ca³tí²¹ jmái² tsíh³² hi³ ca³tin¹ jná¹³ aih²¹; tí³la³ ha³ lí² cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³ má¹ná¹, cuí¹ lí¹³ bíh¹ la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú².

⁴⁰ Jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³ dí² tí³ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² gáun³ hain²¹ hí³ tí³ con², jáun² sa³ ná¹cuóun¹ bíh¹ tsá² hí³ jmí¹ cá¹chánh²¹ dí² jáun²; jáun² ca³záih³ dí² Pé¹:

—¿Hí¹ hí¹juáh³ cu³tiá³ pih²¹ uá¹ tiá² ca³tion¹³ hnoh² hi³ tianh¹³ náh² ná¹ñí¹ quiúnh¹ jná¹³? ⁴¹ Tianh³ náh² ná¹ñí¹ hi³ lien¹ náh² siáh³ Dió³², hi³ jáun² tiá² lí¹³ tánh³² náh² tso³. Quí¹ hua³jan²¹ lín²¹ bíh¹ hún¹ jmí²chí³ quián¹³ náh², tí³la³ ngú³ quián¹³ bí¹ náh² jlánh¹ tiá² pin³.

⁴² Jáun² ngau³ siáh³ tsú² ca³tí³ tenh³ hi³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³² la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, ñí¹juáh³ tiá² lí¹³ yáh³ hi³ tiá² há¹ ngá¹³ jná¹³ uu³mí²tsi³² lá², cuí¹ lí¹³ bíh¹ la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú².

⁴³ Jáun² cuanh³ tsú² siáh³, sa³ siáh³ bíh¹ siáh³ má²ná¹cuóun¹ tsá² hí³ jmí¹ cuanh²¹ dí², quí¹ cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ má²tioh³ zió³ ñí¹ tsú². ⁴⁴ Jáun² ca³chan³ tsú² tsá² hí³ hi³ ngau³ siáh³ ñí¹ má²hnaih³² jéin³² hi³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³² hi³ ñí¹ zeh¹ dí² la³ cun³ hi³ má²lí²zéih³² dí² jmí¹tin². ⁴⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ dí² siáh³ ñí¹ tionh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²; hi³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ la³ má²tionh² jáun² uá¹ hnoh² tie³ hi³ ná¹cuóun¹ náh²? Sá¹ní² jie³, má²cá²chó³² bíh¹ jmái¹ hi³ jienh³ tsú² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² jo³cuo² tsá² ná¹ren² tso³. ⁴⁶ Nú¹ tianh³ náh², ma³tsáu¹³; quí¹ ní² bíh¹ má²cuá¹ja³² tsá² jienh³ jná¹³.

Má²jan² tsú² Jesús hi³ tson³

(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:2-11)

⁴⁷ Tá¹la³ jmí¹ dí¹hle³² jáun² bíh¹ Jesús cuan³ Judas, jan² tsá² jmí¹ lín³ tsá² quian³tun³ joh¹ tsú², hi³ má²hí¹quionh³ tsú² juóun³² lín³² tsá² ná¹quian³² mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ jí³ tsá² ná¹quian³² hmá² ní² siáh³. Tsá² zéi¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹

juú². ⁴⁸ Judas tsá² ca³jienh³ hí³ bíh¹ Jesús ca³jmú³ jái¹³ ha³ lánh³ rón³² hien³ dí² Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Ní¹juáh³ tsá² ca³hen³ jná¹³ ñí¹, tsá² hí³ bíh¹ jan¹³ náh² tson³”.

⁴⁹ Jmí¹jáun² ca³ja³janh³² tsú² ñí¹con² Jesús hi³ ca³juáh³:

—¡Hia² nú² Tí³²!

Hi³ jáun² ca³hen³ dí² ñí¹ tsú². ⁵⁰ Jáun² Jesús ca³ngái³:

—Há²mei²¹ quiú¹³, tia³jui³² jmu³ la³ cun³ hi³ má²ca³lín¹³ nú² jmúh¹³.

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ja³taunh²¹ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ hi³ ca³zanh³ Jesús, hi³ ca³jan³ dí² tson³.

⁵¹ Jmí¹jáun² né³, jan² tsá² quionh³ Jesús ca³chí² mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹, hi³ ca³jmú³ cu³ ngá¹³ mí¹tái³ cuá¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ mí²tsá² hien¹. ⁵² Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Tiáunh¹ mí¹tái³ quián¹³ ñí¹ jmí¹ hu²¹; quí¹ ní¹juáh³ tsá² jmu² hniéi² cun³quionh³ mí¹tái³, ja³bí¹ cun³quionh³ mí¹tái³ bíh¹ siáh³ jún³ tsú² hnga². ⁵³ ¿Há¹ tiá² ñíh¹ nú² hi³ jná¹³ jmí¹ lí¹³ mí¹³ ñí¹con² Ñuh³², hi³ jáun² hí³ jmí¹ lí¹³ zen³ cun³ quiéinh³ nio² quiú³ mei²¹ tsá²cuú² tsá²ta³, tsá² jmí¹ lí¹³ ma³hau³? ⁵⁴ Tí³la³ sá¹jmí¹ la³ jáun² né³, jáun² tiú²uú² jmí¹ zia³² yáh³ ha³ lánh³ rón³² lí³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ jáun² hi³ ca³tí²¹ lí¹³ la³ lá².

⁵⁵ Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² cuá²taunh²¹ hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ má²ñá²taunh²¹ hnoh² hi³ ná¹quiánh¹ náh² mí¹tái³ jí³ hmá² ní², hi³ jau¹³ náh² jná¹³ hi³ tson³ la³jmí¹ lí³ hi³ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² háin²? Jmá¹ ca³la³ jí³² bíh¹ jmí¹ ñí³² jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jmí¹ ma³ta¹³ jná¹³ hnoh² hñú³ cuáh³² chín¹, tí³la³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí¹ ca³ziaunh² náh² jná¹³ hi³ tson³ ná¹. ⁵⁶ Tí³la³ la³jí³² hi³ ní² má²ná¹lí²³ hi³ jáun² lí¹³ lí³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² bíh¹, hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jè¹ Dió³² jmí¹tin².

Jáun² né³, hnga² bíh¹ Jesús jéi³²í¹ ca³ta³zanh¹, quí¹ ca³cuóun³ bíh¹ la³jín³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú².

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹

(Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Hi³ jáun² né³, tsá² ca³zanh³ hí³ Jesús hi³ tson³ ca³ñí¹jan² Jesús ta³ ñí¹ Caifás tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹; ñí¹ jáun² jmí¹ má²ná¹ngih³² tí³² liei²¹ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú². ⁵⁸ Tí³la³ Pé¹ né³, uóunh³ chí¹cáin² bíh¹ ngau³ cu³hna²¹ dí² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ hñú¹³ mí²tsá² hien¹; ñí¹ jáun² hi³, hi³ ca³cuá³ quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² hi³ jáun² lí¹³ jé³ ní¹juáh³ he³ lí¹³.

⁵⁹ Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ quionh³ la³jín³² tsá² ná¹ñí¹ jmí¹ hnauh² he³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³tson² dí² tsáu¹³ Jesús, uá¹jinh¹ cun³quionh³ jú¹ tí¹jái², hi³ jáun² lí¹³ jngih³ dí²; ⁶⁰ tí³la³ tiá² ca³choh¹³ yáh³ tsú², uá¹jinh¹ juóun³² tsá² ca³chá³ jú¹ tí¹jái² hi³ ca³tin¹ tsú². Ñí¹ ca³táuh³ né³ ca³ma³jnia³² gon³ tsá² ca³ma³tson² jú¹ tí¹jái², ⁶¹ tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² ní² ca³juáh³: “Jná¹³ tin² tsunh²¹ hñú³ hien¹ quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² ñí¹ cá²hní² jmá¹ ziu¹ jná¹³ siáh³”.

⁶² Jáun² tsá² cuá¹lín³ hí³ mí²tsá² hien¹ ca³náu² hi³ ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—¿Hí¹ hí¹ cá² jon¹ uá¹ tiá² la³ ngáih¹ nú²? ¿He³ dá² ní³² ná¹juáh²³ tsá² ní² hi³ ca³tin¹ hnú²?

⁶³ Tí³la³ Jesús má¹ná¹, la³ má² tiá² nga² jáun² bíh¹. Jáun² tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹ ca³juáh³ siáh³:

—Cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Tsá² juú²tsáun² taunh³² jná¹³ hnú² hú¹mu³héih³² ní¹juáh³ tiá² juáh¹³ hnú² jú¹ tson²; jáun² né³, ¿hí¹ hnú² uá¹ Tsá² lín³ Cristo Jon² Dió³²?

⁶⁴ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ján³, lín³ jná¹³ la³ cun³ juánh³ hnú² ní². Ja³bí¹ juo³ jná¹³ siáh³ hnoh², hi³ chau²¹ jmái¹ jien¹ hnoh² Jon² tsá²mi³cuóun² hi³ má²cuá¹tón²¹ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² cú² juenh², jí³ hi³ jien¹ náh² tsú² siáh³ hi³ má²cuá¹jáunh²³ hñu³mi³cuú² jui³² ja¹ jnie².

⁶⁵ Jmí¹jáun² ca³ca³ mí²tsá² hien¹ ha¹, [hi³ jmu² lin¹ hi³ tiá² tí³² tsí³ jái¹³ jáun²,] hi³ ca³juáh³:

—Tsá²ñuh² lá² má²lí²chú² lí²lén³² Dió³² cun³quionh³ jái¹³ quioh²¹; ¿he³ láih³² sa³ ca³lí³fí¹ tsá² zih³² jú¹ tson² hno³ dí²? Quí¹ ní² bíh¹ má²lí²niéih² hnoh² jú¹ hlah³ hi³ má²lí²hléh³² tsú²; ⁶⁶ jáun² né³ ¿he³ lánh³ lín²³ hnoh² ta³ne³²?

Jáun² tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Má²hniáuh³² bíh¹ jún³ tsá² ní².

⁶⁷ Jmí¹jáun² ca³tíu³ ca³hñe³ dí² ní¹, jí³ hi³ ca³ma³qui³ ma³jno³² dí² siáh³. Hi³ jáun² la³jín³² tsá² ca³pá³ hí³ ní¹ tsú² ⁶⁸ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hnú² Tsá² lín³ Cristo, ¿chí³ jái¹³ neh²¹, hin² tsánh² lí²po³!

Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús

(Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Hi³ jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ jáun² Pé¹ ñéih³ ní¹ lí¹ hó²¹, ja³ jan² tsá²mi³ lín³ quian²¹ tsá² hñú¹³, hi³ ca³juáh³:

—Ja³bí¹ hnú² uá²jai³² jmí¹ ngíh¹ quiúnh¹ Jesús tsá² hín¹³ ó³² tí³ Galilea.

⁷⁰ Tí³la³ Pé¹ né³, tiá² ca³ton³ yáh³; la³ lá² bíh¹ ca³záih³ dí² tsá²mi³ hí³ ta³ ní¹ la³jín³² tsá² tionh² hí³:

—Hí¹juáh³ tiá² ño¹ yáh³ jná¹³ hi³ juánh³ hnú² ní².

⁷¹ Pé¹ jmí¹ má²cuá¹tsanh³² ho³hñú¹³ jmí¹ ca³jíe³ siáh³ jan² tsá²mi³ lín³ quian²¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ní¹ jáun²:

—Ja³bí¹ tsá²ñuh² lá² jmí¹ ngí³² quionh³ Jesús hná¹ tsá² Nazaret ó³².

⁷² Siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² ca³ton³ Pé¹ cónh³fí¹ cu³ jéin³² ca³la³ hi³ hien² Dió³², hi³ juáh³:

—¿Hú¹tá¹ tiá² cuóun³² bíh¹ jná¹³ tsá² hien²³ hnú² ní², juú¹ néh¹!

⁷³ Jmí¹ má²cu³lé³ míh¹ jáun² né³, tsá² jmí¹ tionh¹ ní¹ jáun² ja³taunh²¹ má²janh² ní¹ zenh¹ Pé¹ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cu³tí³ bíh¹ hnú² uá²jai³² jan² tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² ó³², quí¹ hí¹ ca³la³ tí³ jái¹³ quián¹³ yáh³ hnú² lin¹.

⁷⁴ Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² Pé¹ hi³ hien² Dió³² ca³la³ hi³ tanh² siáh³ hú¹mu³héih³² hnga², hi³ juáh³ hi³ cun³ tiá² cuóun³² bíh¹ tsá² hí³.

La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³hó³ jan² cá¹tsó³. ⁷⁵ Jmí¹jáun² tsau³ tsí³ Pé¹ la³ cun³ hi³ ca³zái³ jáun² Jesús jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu², hnú² juáh¹³ hnaih³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³”. Jmí¹jáun² cua³han³ Pé¹ tí³ cheih³² hi³ ca³ñí¹hó² ní¹jngih³² lín³².

27

Jienh²³ tsú² Jesús ní¹con² Pilato

(Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32)

¹ Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³, la³jín³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², ca³ma³ren²¹ jái¹³ he³ lánh³ rón³² jngih³ Jesús. ² Jáun² ca³hñéi³² dí² tsú², hi³ ca³ñí¹jan² dí² ní¹con² Pilato tsá² lín³ ta²¹.

Jmí¹ jun¹ Judas

³ Tí³la³ jmí¹ ca³jíe³ Judas tsá² ca³jienh³ hí³ Jesús hi³ má²lí²jmú³ tsáu² héih³² hi³ jngih³ tsú² Jesús, jmí¹jáun² jlánh¹ hlah³ ca³jeinh²¹ tsú², hi³ jáun² ca³ñí¹caun² cú²jueh³² quie³

quiú³quia³ héih³² *cú¹tiáú² jáun² ñí¹con² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá²daun³², ⁴ hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Tso³ bíh¹ má²lí²jmú³² jná¹³ hi³ má²lí²jienh²¹ jná¹³ jan² tsá² tiá² tso³ ren².

Tí³la³ tsá² hí³ né³ ca³ngái³:

—¿Hi³ he³ dá² ca³ta¹ jnoh¹ hi³ ní²? ¿Hi³ ní² dá² má²ta³can¹ hnú² huen² bíh¹!

⁵ Hi³ jáun² Judas ca³ñí¹cui³² quie³ ñéih³ ñí¹ hien¹ quioh²¹ cuáh³² chín¹, jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³ hi³ ca³ñí¹tiáunh¹³ zie³ láí¹.

⁶ Jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ca³jieh³ quie³ jáun², hi³ jáun² ca³juónh³ la³ lá²:

—Tiá² lí¹³ yáh³ toh²¹ dí² quie³ lá² hñu³ cuó² quioh²¹ hi³ lí¹ cue³² tsáu² ñí¹con² Dió³², quí¹ hmah²¹ quioh²¹ jmí² bíh¹ la³².

⁷ La³ cun³ jmí¹jáun² né³, ca³ma³ren²¹ tsú² jáí¹³ hi³ lá³² cáun² hué³², hué³² hi³ jmí¹ téh²³ tsú² “Hué³² Quioh²¹ Tsá² Jmu² Hia³²”, hi³ jáun² zia³² ñí¹ lí¹³ hón³² tsú² tsá² hué³² siáh³.

⁸ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, jáun² “Hué³² Jmí²” má²téh²³ tsú² hué³² jáun² la³ tí³ ta³né³². ⁹ La³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Jeremías *tí³² jē¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: “Ca³caun² bíh¹ tsú² tá¹ quiú³quia³ héih³² cú¹tiáú² jáun², la³ cun³ tí³ hmah²¹ hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² *Israel, ¹⁰ hi³ jáun² cun³quionh³ quie³ jáun² bíh¹ ca³lau² tsú² ñí¹nái² quioh²¹ tsá² jmu² hia³², la³ cun³ rón³² héih³² hi³ ca³jmú³ jáun² Juo¹³ dí² ñí¹con² jná¹³”.

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Pilato

(Marcos 15:2-5; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

¹¹ Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³ ca³ñí¹jan² tsú² Jesús ta³ ñí¹ tsá² cuá¹lín³ hí³ ta²¹, hi³ jáun² tsá² hí³ ca³ngái³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ hnú² uá¹ lín³ nú² Re²¹ Juo¹³ tsá² *judíos?

Jesús né³ ca³ngái³:

—Ján³, tson² bíh¹ la³ juáh³ hnú² ní².

¹² Tí³la³ jmí¹ ca³chá³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ tso³ quionh³ tsá²daun³² né³, hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú² hi³ ca³ngái³ Jesús. ¹³ Jáun² Pilato ca³juáh³ siáh³:

—¿Tiá¹ naih³² hnú² la³jí³² la³ cun³ hi³ ná¹juáh²³ tsú² ní² quián¹³ hnú²?

¹⁴ Tí³la³ la³ má² tiá² nga² jáun² bíh¹ Jesús, hi³ jáun² lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ tsá² lín³ hí³ ta²¹.

Má²ma³ngái³ tsú² Jesús

(Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16)

¹⁵ Hi³ jáun² né³, tsá² lín³ hí³ ta²¹ jmí¹ tan² hi³ líón³² jan² tsá² tson³ tá¹la³ *Jmí¹hien¹ ní¹juáh³ hin² tsánh² mi³² tsáu² hi³ liáun³. ¹⁶ Jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹hún¹ jan² tsá² tson³ hñu³mí¹ñí², tsá² jmái² Barrabás, jan² tsá² jlánh¹ má²ná¹ñí³² juóun³² tsáu² hi³ hian² tsí³.

¹⁷ Jáun² jmí¹ ca³ngih³² jáun² tsá² juú² né³, ca³ngái³ Pilato ñí¹con² tsú²:

—¿Hin² tsánh² hnáuh² hnoh² hi³ lion¹ jná¹³? ¿Hí¹ Barrabás, ho³ Jesús tsá² téh²³ tsú² Cristo uá¹?

¹⁸ Quí¹ jmí¹ má²ca³lí³tsin² bíh¹ Pilato hi³ cun³ñí¹ hi³ uóu³² tsí³ bíh¹ tsá² hí³ hi³ jáun² ñí¹con² hí³ dí² cua³jan² tsú² Jesús.

¹⁹ Né³² né³, tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ Pilato ní¹ta²¹ quioh²¹, jáun² ní²cuo² tsú² ca³zen³ jáí¹³, hi³ juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí² lí¹ hú³² hnú² quiúnh¹ tsá²ñuh² chun¹ ní², quí¹ jmí¹ hua² hmái³ lí²ma³tso¹ lín²¹ jná¹³ tsin³² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ tsá² ní² jmí¹ lí²quí³ jná¹³”.

²⁰ Tí³la³ tsá² ná¹lín³ hí³ mi³jmú³ né³, jí³ tsá²daun³² ní² jlánh¹ ca³hlí² ca³liéinh³² tsáu² hi³ hniáuh³² hui³ mí³² tsú² hi³ liáun³ Barrabás, hi³ jáun² né³, cuí¹ jun¹³ Jesús. ²¹ Jáun² tsá² lín³ ta²¹ ca³ngái³ siáh³ hi³ ca³juáh³:

—¿Hin² tsánh² tsá² gon³ ní² hnáuh² hnoh² hi³ lion¹ jná¹³?

Jáun² tsá² tionh² hí³ né³ ca³ngái³ hi³ ca³juáh³:

—jBarrabás bíh¹!

²² Jáun² Pilato ca³ngái³ siáh³:

—¿Hi³ he³ bí¹ hnáuh² náh² jmu¹ jná¹³ ñí¹ con² Jesús tsá² teh³² náh² lá² Cristo?

Jáun² la³jín³² bíh¹ tsáu² ca³ngái³ hi³ ca³juáh³:

—jCrei²¹ ton³ tsá² ní²!

²³ Jmí¹jáun² ca³juáh³ Pilato:

—Ti³la³, ¿he³ dá² hi³ hlaih³ má²ca³jmú³ tsú² né³?

Ti³la³ tsá² hi³ né³, ti³ lí³mí¹ ca³ti³ ca³hóh³² bíh¹, hi³ ca³juáh³:

—jCuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹!

²⁴ Jmí¹ ca³jíe³ Pilato hi³ tiá² hi³ lí²³ yáh³ jmu³ dí² hí¹ cáun², quí¹ sa³ lí³mí¹ tiá³ siaun³² taunh³² bíh¹ tsá² hí³, jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tsa³quián³ tsú² jmái², hi³ jáun² ca³liah³ dí² cuo² ñí¹ ta³ ñí¹ la³jín³² tsá² hí³, hi³ juáh³ la³ lá²:

—Hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² rá¹can² jná¹³ hi³ jún³ tsá²ñuh² [tsá² tiá² hi³ ren²] lá², má²ca³tín¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² hi³ ní².

²⁵ Hi³ jáun² la³jín³² tsáu² ca³ngái³ la³ lá²:

—jNoh¹ la³ má²quiún¹ jon³zih¹ cuí¹ rá¹can² jnoh¹ jmí²hán¹ tsá² ní²!

²⁶ Hi³ jáun² cu³tsa³² ca³lión³² bíh¹ cú²jueh³² Pilato Barrabás hí³; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ quiu³ pan³ tsú² Jesús cun³quionh³ cáun² hñu¹jméi¹³ hi³ lí³ láu², jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jienh³ dí² hi³ tsa³ton³ tsú² crei²¹.

²⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, hliáu³ joh¹ tsá² ho² ta²¹ ca³jan³ Jesús ti³ la³ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ quioh²¹ ñí¹ta²¹, jáun² ca³cuú² ca³ngih³ tsú² la³jín³² hliáu³ rainh²¹ cu³ jéin³ ñí¹ zenh¹ Jesús.

²⁸ Jmí¹jáun² ca³chí² dí² ha¹ hi³ jmí¹ quih³², hi³ jáun² ca³quinh³ dí² cáun² hmih³² zín¹³ la³ cun³ hi³ qui³ quih³² jan² tsá² quien², ²⁹ hi³ ca³tanh² dí² siáh³ chí¹ tsú² cáun² chí² lih³² la³juah²¹ dúh¹ *có²ron¹ná¹ hi³ quioh²¹ jan² tsá² ho² jái¹³, ti³la³ chí² lih³² jáun² dá² lí³ cun³quionh³ cuoh² hmá² ton² bíh¹. Jí³ hí³ ca³zianh³ dí² tsú² siáh³ cáun² hmá² tiéi¹³ tí³ cuá² chu²¹ la³juah²¹ dúh¹ cáun² hmá² híh¹. Jmí¹jáun² ca³cónh³² dí² cú²nga¹, hi³ ca³di³qui³ di³ñí³² dí² ta³ ñí¹ tsú², hi³ zaih³² dí² la³ lá²:

—jCuí¹ lí³quien² bíh¹ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos!

³⁰ Ja³bí¹ ca³tiu³ ca³hñéi³² dí² tsú² siáh³, hi³ cán²³ dí² siáh³ hmá² hi³ zianh³² jáun² Jesús hi³ pá²³ dí² chí¹. ³¹ Jmí¹ má²lí²cónh³² dí² jáun² cú²nga¹ né³, ca³chí² dí² siáh³ hmih³² zín¹³ hi³ jmí¹ má²lí²quinh³ dí² jáun², hi³ jáun² ca³quinh³ dí² siáh³ ha¹ hi³ qui³ jmí¹ quih³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jan³ dí² hi³ ca³ñí¹ton¹³ dí² crei²¹.

Má²ton³ tsú² Jesús crei²¹

(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

³² Hú¹ jui³² jáun² né³ ca³jenh² tsú² jan² tsá²ñuh² tsá² juú² Cirene, tsá² jmái² Sí¹mu²¹; tsá² hí³ ca³di³quian³ tsú² jmái¹ hi³ cán³ crei²¹ cha¹³ Jesús.

³³ Tá¹la³ jáun² ca³cha³taunh¹ tsú² tsí³ máh³ míh¹ téh²³ tsú² Gólgota, (hi³ hnió³ juáh³ “Máh³ Mú³² Chí¹ Tsáu²”). ³⁴ Ñí¹ jáun² jmí¹ cueh³² dí² Jesús mu² má²zéih¹ lín²¹ quioh²¹ mí³ uóun²jieh¹³ hi³ hính³, hi³ má²jan² mí³ hi³ jmu² hi³ tiá² lieih²¹ tsú²; ti³la³ jmí¹ má²lí²jíe³ tsú² jáun² cú¹pih²¹ né³, tiú²uú² ca³he³ yáh³ hính³.

³⁵ Ta³ má²chí¹tón²¹ jáun² Jesús crei²¹ né³ ca³chí² hliáu³ jái¹³, hi³ jáun² jé³ dí² ní¹juáh³ hin² joh¹³ ha¹ tsú². [La³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jan² hla¹ tí³² jé¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³ la³ lá²: “Ca³tsáunh³ tsú² hán² jná¹³ cun³quionh³ hi³ ca³chí² jái¹³”.] ³⁶ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³tiánh³ ñí¹ jáun² hi³ ná¹jmu² hua³hí¹³. ³⁷ Jáun² ta³ chí¹ Jesús ca³tón³ tsú² huéh³ hi³ jmu² lín¹ hi³ he³ ca³ti²¹ má²ma³ngí³ dí² tsú². Huéh³ jáun² juáh³ la³ lá²: “Tsá² lá² bíh¹ Jesús Tsá² lín³ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos”.

³⁸ Ja³bí¹ ca³ton³ tsú² siáh³ crei²¹ gon³ tsá² háin² quionh³ Jesús, jan² tí³ cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹. ³⁹ Hi³ jáun² tsá² há² ngai³² ñí¹ jáun² né³, ca³tu³ ca³hión³² Jesús, hi³ ca³la³ hi³ jei³² chí¹ bí¹ tsú², ⁴⁰ hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Hnú² tsá² jlánh¹ juánh³ hi³ tsunh²¹ nú² hñú³ híen¹ quiú¹³, hi³ jáun² ñí¹ cá²hní² jmáí¹ jáun² né³ jmóuh¹ nú² siáh³, né³² né³, lion¹ huen²! Ní¹juáh³ tson² bí¹ cu³tí³ hi³ hnú² Jon² Dió³², hi³ jáun² né³, ¡son² ñí¹ chí¹tón²¹ nú² ní² crei²¹!

⁴¹ Ja³bí¹ la³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ siáh³ ca³cónh³² cú²nga¹ Jesús, la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² ní², hi³ juónh²³ la³ lá²:

⁴² —Tsá² siánh³ bí¹ jlánh¹ ca³lión³² tsú², tí³la³ hnga² né³, tiá² la³ lí¹³ yáh³ lión³². Ní¹juáh³ tson² bí¹ lín³ tsú² Re²¹ Juo¹³ dí² tsá² Israel, jáun² cuí¹ son² tsú² ñí¹ crei²¹ hnga², hi³ jáun² má²jáun² tanh¹³ dí² ta²¹. ⁴³ Má²ca³chá³ tsú² cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³², jáun² né³² né³, cuí¹ liáu²¹ Dió³² ní¹juáh³ hi³ tson² hniau³; quí¹ Jon² Dió³² yáh³ ní³² má²ca³juáh³ ñí¹con² dí².

⁴⁴ Hí¹ la³ tí³ tsá² háin² jmí¹ ná¹tón²¹ jáun² crei²¹ cu³tsa³² quionh³ yáh³ tsú² ca³quiú³ ca³je³ siáh³.

Jmí¹ jun¹ Jesús

(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-37)

⁴⁵ Hi³ jáun² jmí¹ tí³ chí³hiú² né³, ca³nieh² tá¹ cáun² hué³², ca³la³ tí³ la³ nió¹ hni³² tí³ ca³hláu³. ⁴⁶ Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³hóh³² Jesús tiá³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Elí, Elí, ¿lema sabactani? (hi³ hnió³ juáh³ “Dió³² Juóu³² jná¹³, Dió³² Juóu³² jná¹³, ¿he³ láih³² huen² jná¹³ má²lí²zeh² hnú²?”)

⁴⁷ Ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³nái³², hi³ jáun² ca³juáh³:

—Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² má²ñí¹téh¹³ tsá² ní².

⁴⁸ La³ cun³ jmí¹jáun² né³ ngau³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² cú²hé², hi³ ca³ñí¹quián¹³ cáun² chí² náh² hinh²³ jmáí² hi³ ca³ñí¹cuóuh¹³ quionh³ mu² má²zéih¹ lín²¹ quioh²¹ mi³ uóun²jieh¹³, hi³ jáun² ca³dí³chí³ dí² hná¹³ hmá² tiéi¹³ hi³ ca³ñí¹hiéih¹³ dí² ho³ Jesús, hi³ hnió³ dí² hính³. ⁴⁹ Tí³la³ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ né³ ca³juáh³:

—Ní² tín² cuí¹ lí³ cu³ ní²; cuí¹ neh²¹ ní¹juáh³ hi³ já³² Líh³ hi³ ja³liáu³.

⁵⁰ Jáun² Jesús ca³hóh³² siáh³ cónh³¹ cu³ jéin³² tiá³ lín³², hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³ha³ tsí³. ⁵¹ Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³zen³ tí³ tun³ zainh²¹ hmih³² jmí¹ hí¹jnáí²³ ñí¹ jlánh¹ híen¹ quioh²¹ cuáh³² chín¹, hi³ ca³lí³liáu³ tí³ chí³cuú² hi³ tsa³ la³ tí³ hué³². Jmí¹jáun² ca³jíeh³ siáh³ hué³², hi³ jáun² hláu² né³, ca³juú² ca³tsúnh², ⁵² hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³quí³ ca³niá³ siáh³ tá²hón³²; hi³ hí¹ ca³la³ tí³ juóun³² lín³² yáh³ hla¹ ca³jenh¹³, tsá² jmí¹ má²ná¹chan¹ joh¹ Dió³². ⁵³ Tsá² hí³ ca³huén² hñu³ tá²hón³² jmí¹ má²ca³jenh¹³ jáun² Jesús máh³, hi³ jáun² taunh³ já¹ juú² Jerusalén, juú² ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³²; ñí¹ jáun² ca³jíe³² juóun³² lín³² tsáu².

⁵⁴ Né³² né³, jmí¹ ca³jíe³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² romano hi³ má²jíeh²³ hué³² jí³ la³jí³² hi³ ná¹lí²³ ñí¹ hná¹ jáun² ní² siáh³, quionh³ hliáu³ joh¹, tsá² jmí¹ ná¹jmu² hí³ hua³hi¹³ Jesús, jí³lín² bí¹ tsú² ca³juénh² lín³², hi³ jáun² ca³juónh³ tiáunh¹:

—¡Cu³tí³ bí¹ la³ Jon² Dió³² bí¹ hla¹ ní²!

⁵⁵ Có³² jáun² jmí¹ tionh¹ juóun³² tsá²mi³ hi³ jmí¹ ná¹jíe²³ ñí¹ uóunh³, tsá² hí³ jmí¹ má²ca³ñí¹taunh¹ cu³hna²¹ Jesús ca³la³ tí³ hué¹³ Galilea, jí³ hi³ jmí¹ má²ca³ma³cáu³² siáh³.

⁵⁶ Ja¹ tsá² hí³ jmí¹ zenh¹ Má²réri³ tsá² ja³ juú² Magdalá, jí³ Má²réri³ mí¹ziú¹³ Jacobo quionh³ Sé³², jí³ mí¹ziú¹³ tsá¹ jon² Zebedeo ní² siáh³.

Jmí¹ já¹haun³ Jesús

(Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁵⁷ Jáun² jmí¹ má²ja³quián³ tá¹tsi²¹ hiú² né³, cuan³ jan² tsá²ñuh² tsá² hánh³, tsá² jmái² Sé³², tsá² hí³ zian² juú² Arimatea; ja³bí¹ tsá² hí³ jmí¹ má²lín³ tsá² hen² tí³ con² Jesús. ⁵⁸ Jáun² ñéi¹ hí³ ca³ñí¹ma¹³ hla¹ Jesús ñí¹con² Pilato; jmí¹jáun² ca³jmú³ Pilato héih³² hí³ jjenh³ tsú² hla¹ Jesús ñí¹con² tsá² hí³. ⁵⁹ Jáun² Sé³² ca³cón³² hla¹ hí³ ca³tsáinh³² dí² cáun² hmih³² jmuh³ tiáu² hí³ ná¹ji²¹ hí³ lí³ cun³quionh³ mí²ñi³² lino; ⁶⁰ hí³ jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí² cáun² hñu³ tá²hón³² hmai²¹ ñí¹ jmí¹ má²ca³hó³ dí² hnga² hñu³ hláu². Jmí¹ má²lí²jnái³² dí² jáun² ho³ tá²hláu² quionh³ cá² mái³ quín¹ pa²¹ né³, jáun² ngah³. ⁶¹ Hí³ jáun² la³ re² ho³ tá²hón³² jáun² jmí¹ tionh¹ tá¹ gon³ Má²réi³, tsá² ja³ hí³ juú² Magdalá ji³ Má²réi³ jan² ní² siáh³.

Hliáu³ tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ tá²hón³² quioh²¹ Jesús

⁶² Jmí¹ cá¹jnia²¹ jáun² hí³ ná¹jueh³² *Jmí¹hien¹, jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá² *fariseos ca³ñí¹jien¹³ Pilato, ⁶³ hí³ ca³ñí¹zeh¹ dí² la³ lá²:

—Hnú² tsá² ho² ta²¹, má²tsau³² tsí³ jnoh¹ hí³ tá¹la³ jmí¹ zian² tsá² tí³ jáin² hí³ ca³juáh³ hí³ ñí¹ cá²hni² jmái¹ néh¹ jenh¹³ dí² ja¹ hla¹. ⁶⁴ Jáun² né³, chú³² zen¹³ nú² tsá² tsa³jmú³ hua³hí¹³ ca³la³ tí³ ñí¹ ca³táih¹³ cá²hni² jmái¹, quí¹ ní² lí¹ já¹taunh²¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ta³ já¹niéi² hí³ tsa³chin² hla¹, hí³ má¹lí³² jáun² né³ záih³² tsáu² la³ lá²: “;Má²ca³jjenh¹³ bíh¹ tsú² ja¹ hla¹!” Quí¹ jú¹ tí¹jái² ñí¹ ca³táuh³ jáun² dá² lí¹³ cáun² hí³ tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ la³ cónh³ bíh¹ tí¹jái² la³ñí¹ jáun².

⁶⁵ Jáun² ca³juáh³ Pilato:

—Ó³² tionh² cun³ nió³ hliáu³. Cuá²taunh¹ náh² quiúnh¹ tsú², cuá²jmu³ náh² hua³hí¹³ re² lín³² tá²hón³² la³ cun³ ñí¹lí²³ jen²³ náh².

⁶⁶ Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsú² hí³ ca³ñí¹jnái¹ re² lín³² tá²hón³², hí³ ca³tón³ dí² cáun² li²¹ ñí¹ quín¹ jáun² hí³ lin¹ hí³ má²dí¹jnái³² tiá³, hí³ jáun² ca³chan³ dí² cun³ nió³ hliáu³ ñí¹ jáun² hí³ jmu³ hua³hí¹³.

28

Jmí¹ ca³jjenh¹³ Jesús

(Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

¹ Jáun² né³, jmí¹ má²ca³nga² *jmái¹ hí³ tianh³² tsú² tie³, jmí¹ má²já²jnia² la³ñí¹ jmái¹ hí³ ca³lí³liau³ sí²ma¹ná¹, ngau³ Má²réi³ tsá² ja³ hí³ juú² Magdalá, la³ má²quionh³ Má²réi³ jan² ní² siáh³ hí³ ca³ñí¹jie¹³ tá²hón³². ² Cu³diá²jan² jmí¹ ca³jíeh³ hué³² tiá³ lín³², quí¹ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí² la³ ca³son² hñu³mi³cuú² hí³ cuan³ ho³ tá²hón³², hí³ jáun² ca³lín³ tsú² tí³ có³² quín¹ hí³ jmí¹ dí¹jnái²³ jáun² ho³ tá²hón³², hí³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³cua³tsí¹ tsú² ñí¹ quín¹ jáun². ³ Tsá² hí³ jmí¹ jniá³ cú²tú² cú²zín³ la³jmí¹ jniá³ sí² quioh²¹ miíh³², hí³ jáun² ha¹ tsú² né³, jmí¹ tiáu² la³jmí¹ tiáu² jan³². ⁴ Jmí¹ ca³jíe³ hliáu³ hí³ jáun², jáun² lí¹ ca³juan³ bíh¹ hí³ ca³juénh²; hí³ jáun² ca³ta³tonh¹ la³jmí¹ tionh² tsá² má²ná¹jún¹. ⁵ Jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³záih³ tsá²mi³ hí³ la³ lá² jmí¹ ca³cha³taunh¹:

—Ha³ lí² juenh³ náh². Jná¹³ ño¹ hí³ hnoh² hnah²³ Jesús Tsá² ca³taun³ hí³ crei²¹ bíh¹.

⁶ Tí³la³ tiú²uú² hin² zian² yáh³ ñí¹ lá², quí¹ má²ca³jjenh¹³ bíh¹ tsú², rón³² la³ cun³ hí³ qui³ ca³juáh³ tsú² jáun² jmí¹tin². Sá¹ní² dúh¹ ñá²jie³ náh² ñí¹ jmí¹ ca³quión³² tsú² hla¹.

⁷ Jáun² né³, tia³jui³² cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² la³ lá²: “Má²ca³jjenh¹³ bíh¹ tsú² ja¹ hla¹; hí³ jáun² né³² né³, má²tsó³² tsú² chí¹ján³ tí³ Galilea la³ cun³ bíh¹ hnoh², hí³ jáun² ñí¹ jáun² lí¹³ cuá¹jien¹ náh² tsú²”. Jí³²la³ hí³ ní² bíh¹ ja³ jná¹³ hí³ ja³juánh³² ñí¹con² hnoh².

⁸ Hi³ jáun² tia³juí³² lín³² bíh¹ ja³tanh²¹ tsá²mi³ hí³, hi³ hí¹juenh²¹, jí³ hi³ hí¹tsah³ siáh³ tá¹la³ jáun²; hi³ ca³ñí¹caun² dí² jái¹³ ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú². ⁹ Tá¹la³ hí¹tsá²tánh¹ jáun² tsá²mi³ hí³ ca³ma³jnia³² Jesús ñí¹con², hi³ ca³juáh³:

—Hia² náh².

Jáun² tsá²mi³ hí³ ca³ma³janh³² ñí¹con² Jesús hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dí² tsú², hi³ ca³zanh³ dí² ta³ tsú². ¹⁰ Jáun² Jesús ca³juáh³ ñí¹con² tsá²mi³ hí³:

—Ha³ lí² juenh³ náh². Cuá²zéih³ náh² renh² jná¹³ hi³ hniáuh³² tsa³táunh¹ tsú² Galilea, hi³ jáun² ñí¹ jáun² jenh¹³ jnoh¹.

Jái¹³ hi³ ca³chá³ hliáu³

¹¹ Tá¹la³ má²hí¹tsá²tánh¹ jáun² tsá²mi³, ja³bí¹ ma³ jan² hliáu³ hí³ ja³tanh²¹ tí³ já¹ juú², tsá² jmí¹ ná¹jmu² hí³ hua³hí¹³ tá²hón³², hi³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³jí³² la³ cun³ hi³ má²lí³² jáun². ¹² Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ñí¹lien¹³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², hi³ ca³ñí¹jmú¹³ cá²hon³ quionh³; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cuéh³ dí² hliáu³ hliáu³ lín³² quie³, ¹³ hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² juáh¹³ náh² hi³ ta³ hua² tá¹la³ ná¹cuoun¹ bíh¹ náh² ca³cha³táunh¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús hi³ cuí²ñí¹han¹³ hla¹ Jesús. ¹⁴ Hi³ ní¹juáh³ ca³lí³ ñí³² tsá² ho² ta²¹ jái¹³ ní² né³, jnoh¹ tauh¹³ tiá³ hi³ má¹hiún¹³ jnoh¹ tsí³ tsú², hi³ jáun² tiá² lí³ zia³² uu³mí²tsi³² ñí¹con² hnoh².

¹⁵ Hi³ jáun² jmí¹ jáun² né³ ca³héi³ hliáu³ quie³, hi³ jáun² ñí¹jmú¹³ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ tsú² jáun². Hi³ jáun² la³ jáun² bí¹ ná¹juáh²³ tsá² *judíos la³ tí³ ta³né³².

Ta²¹ hi³ ca³cué³ Jesús ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²

(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Hechos 1:8)

¹⁶ Jáun² né³, tán¹ quian³jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ja³taunh²¹ tí³ tsi³ máh³ có³² Galilea ñí¹ jmí¹ má²ca³juáh³ jáun² Jesús jmí¹tin². ¹⁷ Hi³ jáun² jmí¹ ca³jién³² tsú² Jesús, ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dí²; uá¹jinh¹ ma³ jan² tsáu² jmí¹ ná¹tioh³ tun³ tsí³. ¹⁸ Jáun² Jesús ca³ja³janh³² ñí¹con² tsá² hí³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jná¹³ má²ho² jái¹³ ñí¹ ca³la³ jí³² hñu³mi³cuú² jí³ ñí¹ hué²¹ lá² ní² siáh³. ¹⁹ Cuá²táunh¹ náh² ñí¹con² la³jáh³ dúh¹ ñí¹ juo³ tsá² jma², cuá²jmu³ náh² hi³ han³ tsú² tí³ con² jná¹³; cuá²zion³ náh² tsú² jmái² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jméi² dí², jí³ Jon² tsú², jí³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ ní² siáh³. ²⁰ Cuá²ma³tin¹³ náh² tsú² hi³ ma³tí³² la³jí³² héih³² hi³ má²cá²jmú³² jná¹³ ñí¹con² hnoh². Hi³ cuí¹ lí³ ñí¹ náh² siáh³ hi³ jná¹³ zenh² ná¹ quiúnh¹ hnoh² ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹táuh³ jmái¹. [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Jú¹ Chú³² Hi³ Ca³jmú³ Marcos

Juan² tsá² ziau² jmái² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hué³² quiéin²

(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-20; Juan 1:6-8, 15-34)

¹ La³ lá² bíh¹ ca³lí³liau³ jú¹ chú³² hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo Jon² Dió³².

² Ní¹ Sí² quioh²¹ hla¹ Isaías tsá² jmí¹ lín³ hí³ *ti³² jē¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²:

Sá¹ní² jie³, jná¹³ zein²¹ jan² tsá² tsa³can³² jái¹³ ta³ tin² la³ cónh³ bíh¹ hnú²,
tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ jui³² ní¹ cuóh¹³ hnú².

³ Tí³ hué³² quiéin² niéih³ cáun² ho³ tsáú² hi³ ní¹juah²¹:

Jmu³ náh² hua³jan²¹ jui³² ní¹ já²¹ Juo¹³ dí²;

jmu³ náh² cú²tso² jui³² ní¹ tsó²¹ tsú².

⁴ Hi³ jáun² bíh¹ cuan³ Juan² hi³ ca³zion³ jmái² tsáú² ní¹ lí³ jáun² hué³² quiéin², hi³ ca³záih³ dí² tsáú² hi³ hniáuh³² zái³² tsú² jmí¹ tsí³ jí³ hi³ zón³² tsú² siáh³ jmái², hi³ jáun² lí¹³ hin³ tsáú¹³ tsú². ⁵ La³ jín³² tsá² hín¹³ tí³ Judea jmí¹ já²táunh¹ hi³ náí³² jái¹³ quioh²¹ tsú², la³ má²quionh³ tsá² zian² juú² Jerusalén ní² siáh³; hi³ jáun² ní¹juáh³ ní¹ má¹lí²ton³ tsú² tso³ quioh²¹, má¹lí³² jáun² tí² ziau² Juan² jmái² cua³ Jordán jáun².

⁶ Ha¹ Juan² hí³ né³ jmí¹ lí³ jñú¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello, hi³ jáun² lá² hñéih¹ tsú² jmí¹ lí³ láu²; má³² hi³ jmí¹ cúh² tsú² né³, jáh³ téh²³ tsú² náih² bíh¹ quionh³ jmí²toh¹ quioh²¹ toh² zian² ja¹ náí². ⁷ Jáun² tsá² hí³ jmí¹ hleh³² hi³ zaih³² tsáú² la³ lá²:

—Né³bí¹ já²¹ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cun³ bí¹ jná¹³, quí¹ cun³ tiá² cu³ tiá² ren³ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ná¹ Tsá² hí³, hi³ juáh¹³ hi³ jmí¹ lí³ dí¹jñi²¹ jná¹³ ta³ ní¹ tsú² hi³ hueh²¹ ná¹ láu² tsi³² ta³ tsú². ⁸ Jná¹³ dá² má²lí²ziau³ ná¹ hnoh² jmái² cun³quionh³ jmí² jma³; tí³la³ tsá² hí³ né³, ziau³ hnoh² jmái² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹.

Jmí¹ cáun³ Jesús jmái²

(Mateo 3:13-17; Lucas 3:21-22)

⁹ Jáun² jmí¹jáun² cua³han³ Jesús já¹ juú² Nazaret, juú² hín¹³ tí³ Galilea, hi³ ca³chó³² dí² cua³ Jordán ní¹ ca³ziau³ jáun² Juan² jmái². ¹⁰ Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ cuá¹han³ Jesús chu³ jmái² né³, ca³jíe³ tsú² tí³ hñu³mi³cuú² hi³ má²ca³niá³, hi³ jáun² má²cuá¹son² Jmí²chí³ Chun¹ ní¹ quioh²¹ dí² hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² jái². ¹¹ Hi³ jáun² ca³náí³² tsáú² cáun² mah¹ hi³ ja³ tí³ hñu³mi³cuú², hi³ ní¹juah²¹ la³ lá²:

—Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² hno³ lín³² jná¹³, jlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³ ca³tin¹ hnú²!

Satanás cá² lan²³ Jesús

(Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13)

¹² La³ cun³ jmí¹jáun² né³, ca³jau³ Jesús Jmí²chí³ Chun¹ tí³ hué³² quiéin². ¹³ Ní¹ jáun² ca³cuá³ Jesús tun³ló³² jmái¹ hi³ ní³ngi²¹ ja¹ jáh³ hngá¹ jáh³ náí², hi³ *Satanás né³ ca³ca³ ca³lau³ quioh²¹ tsú². Jáun² cua³taunh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ cua³ma³cáu³² tsú².

Jesús má²liáu³² tá¹³ hué¹³ Galilea

(Mateo 4:12-17; Lucas 4:14-15)

¹⁴ Jmí¹ má²hi³² jáun² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² hñu³mí¹ní² né³, ngah³ siáh³ Jesús tí³ hué¹³ Galilea, hi³ hleh³² jú¹ chú³² ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³². ¹⁵ Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Má²ca³ma³jnia² bíh¹ Dió³² Tsá² má²cuá¹hiáun¹ hi³ lín¹³ Re²¹. Za¹ náh² jmí¹ honh², hi³ tionh² náh² siáh³ ta²¹ jú¹ chú³² hi³ lí¹³ liáu³² náh².

Jesús téh²³ quiun³ tsá² zanh²³ jáh³ jmái²
(Mateo 4:18-22; Lucas 5:1-11)

¹⁶ Jesús jmí¹ cuá¹tsau³² can³² ñí¹ ná¹ho³ jmái² hué¹³ Galilea, jáun² ñí¹ jáun² né³ ca³jién³² tsú² Sí¹mu²¹ quionh³ Tre²¹ rainh²¹ hi³ ná¹tón³² hmá³ chu³ jmái², quí¹ tsá² zanh²³ jáh³ jmái² bíh¹ tsá² hí³. ¹⁷ Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ñá²taunh¹ náh² cu³hna³² jná¹³, hi³ jáun² la³jmí¹ jáun²³ náh² ní² jáh³ jmái² janh²¹ náh² siáh³ tsá²mi³cuóun² hi³ tónh³² jo³uón³² jná¹³.

¹⁸ Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³chá³ tsá² hí³ tí³ có³² hmá³ jáun² quioh²¹, hi³ ja³taunh²¹ cu³hna²¹ hí³ dí².

¹⁹ Cú¹pih²¹ bíh¹ ñí¹ ngau²¹ Jesús hi³ jáun² ca³jién³² siáh³ Jacobo, jon² Zebedeo, la³ má²quionh³ Juan² dá¹jon²¹, hi³ jmí¹ tiáunh¹ hñu³ mu² hi³ ná¹rauh³² hmá³ quioh²¹. ²⁰ Hi³ jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ tsá² hí³; hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³chan³ tsá² hí³ Zebedeo jméi² hñu³ mu² la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ quian²¹, hi³ jáun² hí³ dí² né³ já¹taunh²¹ cu³hna²¹ Jesús.

Tsá²ñuh² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³
(Lucas 4:31-37)

²¹ Jmí¹jáun² ca³cha³taunh¹ tsú² juú² Capernaum; hi³ jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ *jmái¹ nio² tie³ né³, ca³hi³ Jesús hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos hi³ ca³ma³liáu³² hi³ má²tin² tsáu². ²² Tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² né³, lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ ca³ti²¹ jái¹³ hi³ má²ta² tsú² jáun²; quí¹hliá² jmí¹ cuá¹hieh³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² ho² jái¹³, jun³juáh¹³ la³jmí¹ jmu² tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ yáh³. ²³ Hñu³ cuáh³² jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá²ñuh² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, jáun² ca³hóh³² tiá³ hi³ ca³juáh³:

²⁴ —¿He³ jái¹³ zia³² quiúnh¹ jnoh¹ hnú², Jesús Tsá² Nazaret? ¿Hí¹ ñeh³ hnú² hi³ ña³cua² nú² jnoh¹ quiu³juóu³²? Tsá² cuóu³² bíh¹ jná¹³ hnú², hi³ ño¹ jná¹³ hi³ hnú² Tsá² híen¹ Tsá² zéi¹ Dió³².

²⁵ Jáun² Jesús ca³ngái³ tiá³ ñí¹con² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ hi³ ca³juáh³:

—¿Tie³ náu², tun³² tsá²ñuh² ní²!

²⁶ Hi³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³ ca³jmú³ hi³ ca³jeinh³² tsá²ñuh² hí³ tsá¹ lí¹ jún²³, hi³ ca³hóh³² tiá³ lín³², jmí¹jáun² cua³han³ hñu³ tsí³ tsá² hí³. ²⁷ Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³ja³cáun² tsí³ hi³ ca³qui³ ca³ngái³ rainh²¹, hi³ juáh³:

—¿He³ dá² ní³²? ¿He³ dá² jú¹ hmai²¹ ní³² hi³ hie³² tsú²? ¿Sa³ tin² máh³ tsá²ñuh² ní² jmu² hieh³² ñí¹con² jmí²chí³ hláinh¹, hi³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ má²tí³² máh³!

²⁸ Jáun² né³² cánh³ bíh¹ ca³lí³ ñi³² tsú² tá¹ cáun² hué¹³ Galilea hi³ jmu² Jesús la³ jáun².

Jesús jmah²³ mi³ziú¹³ Sí¹mu²¹ Pé¹
(Mateo 8:14-15; Lucas 4:38-39)

²⁹ Jmí¹ ca³huén² tsú² hñu³ cuáh³² jáun² né³, ngau³ Jesús quionh³ Jacobo jí³ Juan² hñú¹³ Sí¹mu²¹ quionh³ Tre²¹. ³⁰ Jmí¹jáun² jmí¹ rá²tsáun¹ mi³ziú¹³ Sí¹mu²¹ hi³ chéin³; hi³ jáun² tsá² tionh² hí³ ñéih³ la³juí³² ca³záih³ Jesús hi³ tsá² hí³ rá²tsáun¹. ³¹ Jmí¹jáun² ngau³ Jesús ñí¹ rón²¹ tsá² hí³, hi³ ca³zanh³ dí² cuo² tsú², hi³ ca³zion³ dí²; hi³ jáun² ca³quin³ hi³ jmí¹ chéin³ tsú², hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³jmú³ tsú² má³² hi³ cuh³ tsú² jí³lín².

Jesús jmah²³ juóun³² tsá² tsáun¹
(Mateo 8:16-17; Lucas 4:40-41)

³² Jmí¹ má²ca³ta³tsi²¹ hiú² ca³cua³jan² tsú² la³jín³² tsá² tsáun¹ ñí¹con² Jesús, jí³ tsá² jmí¹ tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ní² siáh³; ³³ hi³ jáun² la³jín³² tsá² juú² ca³cuú² ca³ngih³² ho³hñú¹³. ³⁴ Jmí¹jáun² ca³jmah³ dí² juóun³² lín³² tsá² tsáun¹; tsá² hí³ jmí¹ ná¹lín³ hliáun³ ñí¹ mí¹uí³, hi³ juóun³² siáh³ tsáu² ca³huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. Jmí²chí³ hláinh¹

hí³ jmí¹ má²ná¹ñi³² hi³ hin² tsánh² Jesús, ti³la³ Jesús né³ ca³jmú³ héih³² hi³ tiá² hie³ tsú² hí³ dí².

Jesús ngai³² jú¹ chú³² ñi¹con² tsá² hín¹³ hué¹³ Galilea
(Lucas 4:42-44)

³⁵ Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ta³ ná¹juan³² bíh¹ ca³náu² Jesús hi³ ngau³ hi³ ñi¹lien¹³ Dió³² ñi¹ má²ti³ có³². ³⁶ Jáun² Sí¹mu²¹ la³ má²quionh³ tsá² quionh³ ca³ñi¹hniauh², ³⁷ hi³ jáun² jmí¹ ca³chanh²¹ dí² Jesús ca³záih³ dí² la³ lá²:

—La³jín³² bíh¹ tsáu² ná¹hnauh² hnú².

³⁸ Ti³la³ hí³ dí² né³ ca³juáh³:

—Ma³tsáu¹³ dí² juú² tioh³ cu³ jéin³ ní², hi³ tsá¹hléh¹³ dí² uá²jai³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ñi¹ ní²; quí¹ ta²¹ jáun² yáh³ má²cuán² jná¹³.

³⁹ La³ jáun² bíh¹ ca³ngí³ Jesús hi³ ngai³² jú¹ chú³² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hi³ táun³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú² hín¹³ ti³ Galilea, ji³ hi³ huen² dí² siáh³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu².

Jesús jmah²³ jan² tsá² lín³ mi³ho²¹ péin³
(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

⁴⁰ Jmí¹ jáun² cuan³ jan² tsá²ñuh² lín³ mí¹uí³ *mi³ho²¹ péin³ ñi¹con² Jesús, hi³ jáun² ca³di³jñi³² dí² hi³ ca³juáh³:

—Tin² bíh¹ hnú² jmúh¹³ hi³ lí³ jin² jná¹³ ní¹juáh³ hi³ hnauh² nú² jmúh¹³.

⁴¹ Jáun² Jesús ca³ja³ mi³ tsí³, hi³ jáun² ca³ti³ dí² cuo² ñi¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnó³² jná¹³. Hi³ jáun² ¡cuí¹ lan² hnú²!

⁴² Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ ní² né³, la³jui³² ca³hin³ bíh¹ mí¹uí³ jáun² quioh²¹ tsá² hí³. ⁴³ Jmí¹ jáun² ca³hah² Jesús jái¹³ ñi¹con² tsá² hí³, ti³la³ la³ñi¹ tín² ca³jmú³ tsú² héih³², hi³ ca³záih³ dí²:

⁴⁴ —Sá¹ni² jie³, ha³ lí² hin² juouh³² hí¹ jan² ha³ lánh³ rón³² lí³ hi³ má²lain³² nú²; jí³²la³ ti³ cuánh², hi³ cuá²ma³jnia¹³ ñi¹con² mí²tsáu² bíh¹, hi³ cuá²cuen²¹ siáh³ jáh³ ñi¹con² Dió³² ca³ti²¹ hi³ má²ca³lí³ jin² nú², la³ cun³ lí³ jáun² héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés. Hi³ jáun² la³ jáun² lí³ ñi³² tsáu² hi³ má²lain³² nú².

⁴⁵ Ngah³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³ jmí¹ ngah²¹, ti³la³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ma³liáu³² hi³ quí² cha³² la³ cun³ hi³ má²lí³² jáun². Cun³ñi¹ hi³ jáun² né³, hí¹ cáun² yáh³ juú² tiú²uú² jmí¹ lí²³ hí³ Jesús chú¹ja²¹, jáun² ti³ cheih³² ñi¹ tiá² hin² zian² bíh¹ cú²jueh³² jmí¹ ngi³² tsú²; ti³la³ tsá² zian² ñi¹ hliáun³ bíh¹ jmí¹ já²táunh¹ hi³ já²jie³ tsú².

2

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma²
(Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

¹ Jmí¹ má²ca³nga² tun³ hni³² jmái¹ jáun² ngah³ siáh³ Jesús já¹ juú² Capernaum; hi³ jáun² ca³lí³ ñi³² tsáu² hi³ hí³ má²cuá¹tón²¹ hñú¹³. ² Hi³ jáun² juón³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³cuú² ca³ngih³² ñi¹ cuá³ jáun² Jesús, ca³la³ hí¹juáh³ ho³hñú¹³ yáh³ tiú²uú² jáu² lí³. Tá¹la³ jmí¹ dí¹hie³² Jesús jái¹³ quioh²¹ Dió³² ñi¹con² tsá² hí³ né³, ³ cua³taunh²¹ quiun³ tsá²ñuh² hi³ ná¹jan² jan² tsá²ñuh² lín³ mí¹uí³ hi³ hma², hi³ rá¹tsin² ñi¹ jmu². ⁴ Ti³la³ tiá² lí³ yáh³ tsa³táunh¹ tsú² ñi¹ cuá³ Jesús quí¹hliá² jlánh¹ juón³² tsáu² jmí¹ tionh¹, hi³ jáun² tsáih³ hñú³ bíh¹ cú²jueh³² ca³uú³ tsú², hi³ ca³quin³ tsú² cuá¹lá² hi³ jlái³ hñú³ la³ re² ñi¹ cuá³ jáun² Jesús, hi³ jáun² jui³² jaun³² bíh¹ ca³sión³² tsú² tsá² tsáun¹ la³ má²tsin² jáun² ñi¹ jmu². ⁵ Jmí¹ ca³lí³tsin² jáun² Jesús hi³ cáun² tán¹ bíh¹ ná¹tioh³ tsí³ tsá² ca³cha³táunh¹ hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² tsáun¹ hí³ la³ lá²:

—Hnú² jón³, má² cá² hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnú².

⁶ Tí³ la³ ma³ jan² tí³² liei²¹ jmí¹ tionh¹ ní¹ jáun² ca³ lín¹³ la³ lá² hñu³ tsí³: ⁷ “¿He³ láih³² sa³ la³ ní² máh³ hleh³² tsá² ñuh² ní²? Tsá² lí¹ chú² lí¹ lén³² Dió³² bíh¹ ní³², quí¹ hí¹ jan² yáh³ tíá² hin² tin² hin³ tso³, jí³² la³ hnga² Dió³² bíh¹ Tsá² tin²”. ⁸ Tí³ la³ Jesús jmí¹ ní³² bíh¹ he³ lánh³ ná¹ lín²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³ záih³ dí²:

—¿He³ láih³² sa³ la³ ní² ná¹ lín²³ hnoh²? ⁹ ¿Hín² jái¹³ hi³ tun³ lá² hi³ jlánh¹ huán¹ tsí³ lí³ lin¹ hi³ zia³² pí³ quioh²¹ tsá² hleh³²; hí¹ cun³ quionh³ hi³ juáh³ tsú²: “¿Tso³ quián¹³ hnú² má² cá² hin³!” ho³ hi³ juáh³ tsú²: “¿Náú², quiaun² jmu² quián¹³, hi³ jáun² ngí¹!” uá¹? ¹⁰ Re² bíh¹, cuí¹ má¹ jnia¹³ jná¹³ ní¹ con² hnoh² hi³ jná¹³ Jon² tsá² mí³ cuóun², ho² ná¹ jái¹³ ní¹ hué²¹ lá² hi³ hin¹³ ná¹ tsáu¹³ tsáu².

Hi³ jáun² ca³ záih³ dí² siáh³ tsá² hma² hí³:

¹¹ —Hnú² juo³ jná¹³: náú², ziaúh¹ jmu² quián¹³, quiaun², cuánh² hñuh³².

¹² Jáun² la³ cun³ jmí¹: jáun² bíh¹ ca³ náú² tsá² jmí¹ hma² hí³ ta³ ní¹ la³ jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñéih³, jáun² ca³ ziauh³ jmu² hi³ jmí¹ tsín², hi³ ca³ caun² ngah³ hñú¹³. Jáun² la³ jín³² tsá² jmí¹ ná¹ jie²³ hí³ ca³ ja³ cáun² lín³² tsí³, jáun² ca³ ma³ quien² tsú² Dió³², hi³ ca³ juáh³:

—Hí¹ cónh³ yáh³ tíá² má² ca³ neh²¹ dí² la³ cun³ hi³ má² lí² neh²¹ dí² ní²!

Jesús téh²³ Leví

(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)

¹³ Jmí¹ lí²¹ jáun² cua³ han³ Jesús hi³ ngau³ siáh³ can³² ní¹ ná¹ ho³ jmái²; hi³ jáun² jmí¹ cuá¹ taunh²¹ la³ jín³² tsáu² ní¹ zenh¹ tsú² ca³ ma³ tin² dí² tsáu². ¹⁴ Jáun² né³, tá¹ la³ má² hún¹ tsú² siáh³ jui³² hi³ má² tsánh³² tí³ já¹ juú², ca³ jien³² dí² jan² tsá² jmái² Leví jon² Alfeo, hi³ jmí¹ cuá¹ tón²¹ ní¹ cuá¹ cai³² hmah²¹ [cha¹³ tsá² *romanos], hi³ jáun² ca³ záih³ dí²:

—Ñá³² cu³ hna³² jná¹³.

Jmí¹ jáun² ca³ náú² Leví, hi³ ngau³ cu³ hna²¹ Jesús.

¹⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús jmí¹ cuá¹ jmu² má³² hñú¹³ Leví hí³, la³ má² quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ juóun³² siáh³ *tsá² cai³² hmah²¹ jí³ la³ má² quionh³ tsá² juáh²³ tsáu² hi³ tíá² chun¹ jmí¹ tionh¹ ní¹ mesa quionh³ Jesús, quí¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsá² jmí¹ hí¹ tsá² taunh¹ cu³ hna²¹ tsú². ¹⁶ Tí³ la³ jmí¹ ca³ jie³ tsá² ná¹ lín³ tí³² liei²¹, tsá² tíáunh¹ ja¹ cu³ níó³ quioh²¹ tsá² téh²³ tsú² *fariseos, hi³ cuá¹ cúh² Jesús quionh³ la³ jín³² tsá² hí³, jáun² ca³ záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² sa³ tí³² juóuh³² hnoh² cáun² cuú² hính²³ cu³ lí²¹ quionh³ tsá² cai³² hmah²¹ jí³ tsá² ren² tso³ ní² siáh³?

¹⁷ Jmí¹ ca³ náí³² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³ juáh³:

—Tíá² tí³² mí³ hniah³ yáh³ ní¹ con² tsá² chun¹, ní¹ con² tsá² tsáun¹ bíh¹ hniah³. Quí¹ tíá² ja³ yáh³ jná¹³ hi³ ja³ te³ tsá² chun¹, quí¹ hí³ ja³ te³ tsá² ná¹ ren² tso³ bíh¹ jná¹³ ja³.

Nga² tsáu² ní¹ con² Jesús ca³ tí²¹ hi³ má² hien²¹ tsú²

(Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)

¹⁸ Cu³ jéin³² jmí¹ ná¹ má² hien²¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² jí³ tsá² hain²¹ tí³ con² tsá² fariseos ní² siáh³, jmí¹ jáun² cua³ taunh²¹ ma³ jan² tsáu² ní¹ con² Jesús hi³ ca³ ngái³:

—¿He³ láih³² sa³ jlánh¹ má² hien²¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² jí³ tsá² hain²¹ tí³ con² tsá² fariseos siáh³, tí³ la³ tsá² hain²¹ tí³ con² hnú² má¹ ná¹, tíá² lin¹ má² hien²¹ yáh³?

¹⁹ Jáun² Jesús ca³ juáh³ la³ lá²:

—Ní¹ juáh³ tá¹ la³ ná¹ má² hiún² tsú² tsí³ quionh³ tsá² ñuh² tsá² jenh¹³ cuo² ¿hí¹ lí¹³ ma³ hien²¹ tsá² ná¹ tén¹ ní¹ jmu² tsú² jmái¹ hi³ jenh² cuo² tsáu² dúh¹? Tíá² lí¹³ yáh³

ma³hien²¹ tsú² tá¹la³ quionh³ bíh¹ tsú² tsá² jenh¹³ hí³ cuo². ²⁰ Tí³la³ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hí³ quin³ tí³ có³² tsá²ñuh² jenh¹³ hí³ cuo²; hí³ jáun² má¹jáun² máh³ má²ma³hien²¹ tsá² hí³.

²¹ ”Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² taun³² cáun² hmih³² tseh¹ quionh³ cá² cuonh²¹ hmih³² hmai²¹; quí¹ tsauh³² bíh¹ hná¹ hmih³² hmai²¹, hí³ jáun² cáí³² bíh¹ hmih³² tseh¹, hí³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ ñí¹ jueh³² má²cái³² má¹lí³² jáun². ²² Ja³bí¹ la³ jáun², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tah³² mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² hñu³ chí² láu² má²tseh¹; quí¹ ní¹juáh³ hí³ jmu³ tsú² la³ jáun², má²cái³² bíh¹ chí² láu² tseh¹ jáun² lí¹³, hí³ jmu³ mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² jáun², jáun² lí¹ má²tsa³hín³ bíh¹ mu² ráu³ jáun² lí¹³ la³ má²quionh³ chí² láu². Hí³ jáun² hñu³ chí² láu² hmai²¹ bíh¹ hniáuh³² táh³² tsú² mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² jáun².

Tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús cun³² cuú²mih²¹ jmái¹ nio² tie³
(Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5)

²³ Ca³chó³² cáun² jmái¹ hí³ jmí¹ cuá¹ngí³² Jesús ja¹ ñí¹ zia³² hí³ jna¹ quioh²¹ tsáu² cáun² *jmái¹ nio² tie³; hí³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, ca³ma³liáu³² hí³ cai³² chí² hieh² cuú²mih²¹ tá¹la³ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun². ²⁴ Hí³ jáun² tsá² fariseos ca³juáh³:

—Sá¹ní² jie³, ¿he³ láih³² jmu² bíh¹ tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² ta²¹ hí³ tiá² ca³ti²¹ jmu³ tsú² jmái¹ nio² tie³?

²⁵ Tí³la³ hí³ má¹ná¹, ca³juáh³:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² hí¹ cónh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hí³ he³ ca³jmú³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ cu³ jéin³² jmí¹ lí²¹ ñí¹cuóunh²¹ quionh³ tsá² quionh³, hí³ tiá² jmí¹ zia³² hí³ cuh³ tsú²? ²⁶ Tsá² hí³ dá² ca³ñí¹hi³² ñéih³ hñú³ cuáh³² lí³ hmih³² hí³ ca³ñí¹cúh² *hí³ cuú²mih²¹ híen¹ hí³ ca³tin¹ cuh³ jmáh³la³ tsá² ná¹lín³ mí²tsáu² bíh¹; hí³ ja³bí¹ ca³cuéh³ tsú² siáh³ tsá² jmí¹ tionh¹ quionh³. La³ jáun² lí³ jmái¹ hí³ jmí¹ lín³ hla¹ Abiatar mí²tsá² híen¹.

²⁷ Ja³bí¹ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³:

—Dió³² ca³jmú³ hí³ zia³² jmái¹ nio² tie³ cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ tsá²mi³cuóun² bíh¹, jun³juáh¹³ ca³lí³zian² tsá²mi³cuóun² cun³ñí¹ hí³ ca³ti²¹ jmái¹ nio² tie³ yáh³. ²⁸ Jáun² né³, uá¹ hí³ jmái¹ nio² tie³, cun³ jáun² cáun² ho² bíh¹ Jon² tsá²mi³cuóun² jái¹³.

3

Jesús jmah²³ jan² tsá² má²ca³náí³ cáun² cuo²
(Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

¹ Ca³chó³² siáh³ cáun² jmái¹ hí³ ca³ñí¹hi³² Jesús hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos; hí³ ñí¹ jáun² né³ jmí¹ cuá³ jan² tsá²ñuh² jmí¹ má²ca³náí³ cáun² cuo². ² Jmí¹jáun² jmí¹ ná¹tan² tsú² Jesús hí³ hnió³ dí² jie³ ní¹juáh³ hí³ jmah³ tsú² tsá² hí³ tá¹la³ *jmái¹ nio² tie³, hí³ jáun² zia³² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ chá³² dí² tsáu¹³ tsú². ³ Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² jmí¹ má²ca³náí³ hí³ cuo²:

—Náu², jmu³ zenh² nú² ja¹ lá² quiú¹³ jnoh¹.

⁴ Hí³ jáun² Jesús ca³ngáih³ tsá² ná¹ngíh³² hí³:

—¿He³ ca³ti²¹ jmu³ tsú² jmái¹ nio² tie³, hí¹ hí³ chu²¹ ho³ hí³ hlah³? ¿Hí¹ lí¹³ líón³² tsú² tsáu² ho³ hí³ tí³ hniáuh³² jngíh³ uá¹ tsú²?

Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, cáun² lí¹ ca³tiánh³ tie³ bíh¹. ⁵ Jmí¹jáun² ca³jién³² Jesús tsá² hí³ ca³la³ hí³ míh²³ tsí³, jí³ hí³ hlah³ jéinh³² dí² siáh³ quí¹hliá² tiá² hnió³ yáh³ tsá² hí³ hí³ ngí¹³ jái¹³; hí³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² lí³ hí³ cuo²:

—Ñéih¹ cuonh².

Jáun² ca³ñeh³ tsá² hí³ cuo², hí³ jáun² jmí¹jáun² la³. ⁶ Jmí¹jáun² ca³huén² tsá² *fariseos cheih³² hí³ ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ jái¹³ quionh³ tsá² hain²¹ tí³ con² Herodes hí³ ha³ lánh³ jngíh³ dí² Jesús.

Jmah²³ Jesús juóun³² tsá² tsáun¹
(Mateo 4:23-25; Lucas 6:17-19)

7 Jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ Jesús can³² ñí¹ ná¹ho³ jmái² quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ jáun² juón³² lín³² tsá² zian² hué¹³ Galilea ja³taunh²¹ cu³hna²¹ tsú². 8 Hi³ juón³² siáh³ tsá² já¹taunh²¹ tí³ hué¹³ Judea, tí³ já¹ juú² Jerusalén, tsá² Idumea, tsá² zian² tí³ jo²¹ cua³ Jordán tí³ jui³² ñí¹ hia³² hiú², jí³ tsá² hué¹³ Tiro quionh³ Sidón siáh³ cua³taunh²¹ hi³ hnió³ jén³² Jesús jmí¹ ca³lí³ ñí³² dí² la³jí³² hua³jueh³² hi³ jmu² tsú². 9 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³záih³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ jmu³ tsú² hua³jan²¹ cáun² mu² hi³ jáun² tiá² cuu³ tiá² jái³² tsú² tsáu². 10 Qui¹hliá² juón³² lín³² bíh¹ tsáu² má²lí²jmah³ tsú², hi³ jáun² la³jín³² tsá² tsáun¹ ñí¹ hná¹ jáun² cua³tú¹ cuá¹lín³, ca³la³ hi³ cuú² hi³ hlián²³ bíh¹ tsú² hi³ hnió³ tin³ cuo² Jesús. 11 Hi³ tsá² ná¹tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ né³, jmí¹ ca³jien³² dí² Jesús, jáun² ca³di³ñí³² dí² ta³ ñí¹ tsú², hi³ ca³hóh³² hi³ juáh³:

—Hnú² bíh¹ lín³ Jon² Dió³².

12 Tí³la³ Jesús ca³jin³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³, hi³ ca³jmú³ dí² héih³² ñí¹con² hi³ tiá² hin² záih³² tsú² hí¹ jan² hi³ hin² tsánh² hí³ dí².

*Jesús quianh²³ quian³tun³ tsá² lín¹³ tí³² quian³² jē¹ Dió³²
(Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)*

13 Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² né³, ngau³ Jesús tsi³ máh³, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³teh³ tsú² tsá² ca³tí³ hí³ tsí³ tsú² hi³ quianh³, hi³ jáun² né³ ja³taunh²¹ tsá² hí³ ñí¹con² dí². 14 Hi³ jáun² ca³hión³² dí² quian³tun³ tsá² hí³ hi³ ñí³taunh¹ dí² quionh³, jí³ hi³ zen³ dí² hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ní² siáh³. Tsá² quian³tun³ hí³ né³ ca³teh³ tsú² “*tí³² quian³² jē¹ Dió³²”. 15 Jáun² ca³cuéh³ dí² tsú² pí³ hí³ lí¹³ huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², [jí³ hi³ tsa³jmah¹ tsú² siáh³ tsá² tsáun¹]. 16 Tsá² quian³tun³ hí³ ná¹jmái² la³ lá²: Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ jmái² siáh³ Pé¹; 17 tá¹ gon³ jon² Zebedeo siáh³, Jacobo quionh³ Juan² dá¹jon²¹, la³ cun³ tá¹ gon³ tsá² téh²³ tsú² hí³ Boanerges yáh³ (hi³ hnió³ juáh³ “Tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ miíh³²”); 18 jí³ Tre²¹ ní², Pí²lié¹, Bartolomé, Má²téh³, Tú¹ma²¹, Jacobo jon² Alfeo, Tadeo, Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ quionh³ tsá² cu³ nió³ *Cananista, 19 jí³ Judas tsá² zian² juú² Queriot ní² siáh³, tsá² ca³ñí¹jienh¹³ hí³ Jesús.

*Juáh³ tsáu² hi³ Jesús quian³² pí³ quioh²¹ tsá² hláinh¹
(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)*

20 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ Jesús hñu¹³ quionh³ tsú² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²; hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ngih³² siáh³ juón³² lín³² tsáu², ca³la³ hí¹juáh³ tiú²uú² zia³² jmái¹ hi³ cuh³ bíh¹ tsú² lí³. 21 Jmí¹ ca³lí³ ñí³² jón¹ rainh²¹ Jesús hi³ jáun², jáun² cua³taunh²¹ tsú² hi³ cón³² Jesús, quí¹ jmí¹ ná¹juáh²³ tsáu² hi³ Jesús má²ca³lí³ ngo² bíh¹.

22 Ja³bí¹ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, tsá² ja³taunh²¹ hí³ tí³ já¹ juú² Jerusalén jmí¹ ná¹juáh²³:

—Beelzebú tsá² chín¹ juo¹³ jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹ hún¹ hñu³ tsí³ tsá²ñuh² ní², cun³quionh³ pí³ quioh²¹ tsá² hí³ bíh¹ huen² tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu².

23 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³teh³ tsá² hí³ hi³ ca³jmú³ dí² cáun² jái¹³ ñí¹con² tsú² hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ lánh³ rón³² lí¹³ hi³ *Satanás lí¹³ chin¹³ cheih³² hnga²? 24 Ní¹juáh³ jmí¹ zia³² hniéi² ja¹ má²tún² hmóu³² tsá² ná¹lín³ ta²¹, jáun² tiá² lí³ uén³ yáh³ tsú² jái¹³ hi³ ná¹ho² jáun².

25 Ja³bí¹ la³ jáun² ní¹juáh³ tsá² zia³² hniéi² hñu¹³, tiá² lí³ uén³ yáh³ tsú² cáun² hñú³ cu³tsa³².

26 Hi³ jáun² né³, sá¹jmí¹ hi³ hnga² Satanás jmu² hniéi² ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ jáun² tiá² ma³híe² yáh³ pí³ quioh²¹ tsú², ñí¹ má²tsa³hín³ bíh¹ tsú² jaun³² ní¹juáh³ la³ jáun².

27 ”Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ hí³ hñu¹³ jan² tsá² pin³ lín³², hi³ quin³ tsú² la³jí³² hi³ nio² hñu¹³ tsú², ní¹juáh³ tiá² la³ hñe³ yáh³ tsú² tín² tsá² hñu¹³ hí³; quí¹ jí³² la³ la³ jáun² bíh¹ lí¹³ quin³ tsú² hi³ quioh²¹ tsú².

28 "Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ la³jí³² tso³ hi³ jmu² tsá²mi³cuóun², jí³ la³jí³² jú¹ hlah³ hi³ hleh³² tsú², zia³² bíh¹ uu³i³tso³ quioh²¹ tsú²; 29 tí³la³ tsá² tú² hió³² Jmí²chí³ Chun¹ má¹ná¹, cun³ jmí¹lín³ bíh¹ tiú²uú² uu³i³tso³ zia³², ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹ má²ren² tsú² tso³.

30 La³ ní² ca³juáh³ Jesús quí¹hliá² tsá² hí³ jmí¹ ná¹juáh²³ hi³ hí³ dí² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³.

*Mí¹ziú¹³ Jesús má²já²jíe³ quionh³ tsá¹ rainh²¹
(Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)*

31 Jmí¹ lí²¹ jáun² cuan³ mí¹ziú¹³ Jesús la³ má²quionh³ jí³ tsá¹ rainh²¹ dí² ñí¹ cuá³; tí³la³ cheih³² bíh¹ ca³ta³tonh¹ tsú², hi³ jáun² ca³jmú³ tsú² héih³² hi³ téh³ tsú² Jesús. 32 Hí³ jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ cu³ jéin³ ñí¹ cuá³ Jesús ca³juáh³:

—Mí²ziúh² hnú² quionh³ tsá¹ renh² nú² tionh² cheih³² ní² hi³ hnauh² hnú².

33 Tí³la³ Jesús né³, ca³záih³ tsá² ná¹ngih³² hí³ la³ lá²:

—¿Hin² dá² tsánh² lín³ mí²zia³² jná¹³ jí³ renh² jná¹³ dúh¹?

34 Jáun² ca³jien³² dí² tsá² tionh² la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá³ dí² jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ dí² la³ lá²:

—Tsá² lá² bíh¹ ná¹lín³ mí²zia³² jná¹³ jí³ jon³ renh² jná¹³ ní² siáh³. 35 Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² jmu² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ tsá²mi³ tsá²ñuh² renh² jná¹³, jí³ mí²zia³² jná¹³ ní² siáh³.

4

*Jesús jmu² cáun² jái¹³ ca³tin¹ jan² tsá² súh²³ jún²
(Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)*

1 Hí³ jáun² né³, ca³chó³² siáh³ cáun² jmái¹ hi³ ca³ma³liáu³² Jesús hi³ má²tin² tsáu² can³² jmái² lí¹ ná¹ho³. Tí³la³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³cuú² ca³ngih³² la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ zenh¹ tsú², hi³ jáun² ca³hi³ tsú² cú²jueh³² cáun² mu² hi³ jmí¹ rón²¹ can³² jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³ jáun² ca³cuá³ dí² tí³ ñeh² jáun², hi³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³ta³tonh¹ can³² jmái². 2 Jmí¹jáun² ca³ma³tin² dí² tsáu² hliáun³ ñí¹ lín²¹ jái¹³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² dí²; hi³ ca³híeh³ dí² tsú² la³ lá²:

3 —Sá¹ní² niéi² náh² jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá²: Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³ñí¹suh³² jún² ñí¹nái² quioh²¹. 4 Tá¹la³ jmí¹ hí¹súh²³ tsú² jáun² jún² né³, la³ ca³súh³² ca³lá² hú¹ jui³², hi³ jáun² ca³cua³taunh²¹ quiuh²¹ tan³² hi³ ca³cúh². 5 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ lí³ ja¹ quín¹, ñí¹ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ tón²¹; hi³ jáun² tia³jui³² lín³² bíh¹ ca³hiá² jún² jáun² quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ zia³². 6 Tí³la³ jmí¹ cá¹chéi²¹ hiú² né³, ca³lí³ quiéin² bíh¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ñí¹ ñe¹ jmí¹ tioh³ chí² jmu² quioh²¹. 7 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ la³ hiau² ton². Tia³jui³² lín³² bíh¹ ca³quí² cá²cuon³ ton² jáun², hi³ jáun² lí¹ ca³juón³ bíh¹ jún² jáun² jmí¹ ca³hiá², hi³ jáun² cun³ tiú²uú² hi³ ca³láu² bíh¹. 8 Tí³la³ la³jí³² jún² ñí¹ hná¹ jáun² né³, ca³súh³² ñí¹ chu²¹ hué³². Ca³hiá² bíh¹ jún² jáun² hi³ ca³cuon³ bíh¹ re², hi³ jáun² re² lín³² bíh¹ ca³láu²; ma³ cá² mái³ jún² jáun² ca³cué³ quiú³quia³ mái³ mái³, zia³² hi³ jáun² ca³cué³ hnaih³² nio² quiú³ mái³ la³ cun³ cá² mái³ jún², hi³ zia³² siáh³ hi³ jáun² ca³cué³ hñá³láu³ mái³ la³ cun³ cá² mái³ jún² jáun².

9 Jmí¹ má²lí²juáh³ jái¹³ ní² Jesús, ca³záih³ tsá² hí³:

—Ní¹juáh³ tson² tsi²¹ cuáh³ náh², jáun² niéi² náh².

*Jesús jmu² na²¹ he³ láih³² hleh³² dí² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² dí²
(Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)*

¹⁰ Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, jmí¹ má²cuá⁴tón²¹ Jesús hnga², hi³ jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ cu³ jéin³ ñí¹ cuá³ tsú² jáun² né³, la³ má²quionh³ tsá² quian³tun³ hí³, ca³ngáih³ tsú² Jesús hi³ he³ dá² hnió³ juáh³ jái¹³ hi³ má²lí²jmú³ dí² jáun². ¹¹ Hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hnoh² bíh¹ tsá² ca³tin¹ náh² hi³ lí³ ñíh¹³ jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³²; tí³la³ tsá² ñí¹ hná¹ ní² né³, jí³²la³ tí³ náí³² tsú² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² bíh¹ jná¹³; ¹² hi³ jáun² uá¹jinh¹ jé³ tsú², cun³ jáun² bíh¹ tá¹tonh¹ tsú² la³jmí¹ lí³ hi³ tiá² hi³ lí²jé³, hi³ uá¹jinh¹ ne³ tsú², tí³la³ cun³ jáun² tiá² ngí¹³ yáh³ tsú² siáh³, hi³ jáun² tiá² tí¹ tiá² jeinh²¹ yáh³ jmí¹ tsí³ tsú², hi³ sa³jun³ lí¹³ yáh³ hin³ tso³ quioh²¹ tsú².

Jesús jmu² na²¹ jái¹³ ca³tin¹ tsá² súh²³ hí³ jún²

(Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)

¹³ Ja³bí¹ ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ tiá² ngí²³ máh³ hnoh² jái¹³ hi³ má²lí²jmú³² jná¹³ ní²? ¿Ha³ bíh¹ lánh³ rón³² ngí¹³ náh² jái¹³ hi³ jmu¹ ná¹ ñí¹ hná¹ ní²? ¹⁴ Tsá² ngai³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² bíh¹ lín³ la³jmí¹ lín³ tsá² súh²³ hí³ jún². ¹⁵ Ma³ jan² tsá² náí³² jú¹ chú³² jáun² né³, lín³ la³jmí¹ lí³ hú¹ jui³² ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²: náí³² bíh¹ tsú² jú¹ chú³², tí³ la³ ní¹ má¹lí²niéi³² tsú² jáun² né³, má¹jáun² ja³² Satanás hi³ quin²³ jú¹ chú³² hi³ má²jná¹ jáun² hñu³ tsí³ tsú². ¹⁶ Jáun² tsá² he² jái¹³ tia³jui³² lín³² né³, hi³ ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³ jmu², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ la³jmí¹ lí³ ja¹ quín¹ ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²; tia³jui³² lín³² bíh¹ ca³hiá² jmí¹ ca³hiá², ¹⁷ tí³la³ cun³ñí¹ hi³ tiá² hliáun³ chí² jmu² cha²³ yáh³, hi³ jáun² tiá² lí³uén²³. Hi³ jáun² dá² lí¹ hliáh² bíh¹ tsí³ tsú² ní¹ má¹ca³lí³ zia³² uu³mí²tsi³² ho³ ní¹ má¹ca³ma³tso² tsú² tsí³ cun³ñí¹ hi³ ca³ti²¹ jú¹ chú³² jáun². ¹⁸ Hi³ zian² né³ tsá² lín³ la³jmí¹ lí³ hué³² ñí¹ ca³hiau² ton² ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²: náí³² tsú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², ¹⁹ tí³la³ jlánh¹ lí¹ quí² lí¹ cha³² tsú² hliáun³ ñéih³ tsí³ ca³ti²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², jí³ hi³ lí¹ lí²can² tsú² hi³ lí²hniá¹ tsú² hi³ lí¹³ lí³ hánh³, hi³ jáun² chau³² jmá¹ hi³ lí²hniá¹ tsú² hi³ zioh² hi³ hlá² hi³ ní². La³jí³² hi³ jáun² bíh¹ jmu² hi³ tiú²uú² lí² quien² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hñu³ tsí³ tsú², hi³ jáun² ñí¹con² tsá² la³ hí³ tiá² hi³ lau³² hí¹ cáun² yáh³. ²⁰ Tí³la³ zian² ma³ jan² tsá² náí³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² he² tsú² re² jái¹³ jáun²; tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ la³jmí¹ lí³ hué³² chu²¹ ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún². Hi³ jáun² ñí¹con² tsá² la³ hí³ né³ lau³² re² lín³² máí³, la³jmí¹ lau³² re² lín³² máí³ jún² hi³ ca³súh³² jáun² ñí¹ lí³ hué³² chu²¹. Ma³ jan² tsá² hí³ lín³ la³jmí¹ lí³ ñí¹ ca³cué³ quiú³quia³ máí³ la³ cun³ cá² máí³, hi³ ma³ jan² né³ lín³ la³jmí¹ lí³ ñí¹ ca³cué³ ma³ hñaih³² nio² quiú³ máí³ la³ cun³ cá² máí³, hi³ zian² siáh³ tsá² lín³ la³jmí¹ lí³ ñí¹ ca³cué³ ca³la³ tí³ hñá³láu³ máí³ la³ cun³ cá² máí³ jáun².

Jesús jmu² siáh³ cáun² jái¹³ ca³ti²¹ cáun² sí²

(Mateo 5:15-16; Lucas 8:16-18; 11:33-36)

²¹ Ja³bí¹ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ lí¹³ héinh³² tsú² sí² hi³ jáun² zíh³² tsú² ñeh² tsí¹ cuó² ho³lá²dá² ñeh² jen³ juáh¹³? Tiá² jáun² yáh³, chí³cuú² bíh¹ dí²chí³ tsú² sí², ñí¹ lí¹³ tai²¹ joh¹ tá¹ cáun² ñéih³. ²² Hí¹ cáun² yáh³ hi³ ná¹hmá¹ tiá² zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lí¹³ jnia³; hi³ hí¹ cáun² yáh³ siáh³ hi³ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ tiá² zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lí¹³ jñéih³. ²³ Hnoh² tsá² tsi²¹ cuáh³, niéi² náh².

²⁴ Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³ la³ lá²:

—Sá¹ní² quián² náh² re² hua³hí¹³ la³ cun³ hi³ naih³² náh². Quí¹ la³ cun³ tí³ héih³² hi³ chah³² náh² ca³ti²¹ jú¹ tson² hi³ cueh³² náh² tsáu², la³ jáun² bíh¹ cué³² siáh³ Dió³² ñí¹con² hnoh², hi³ tí³ hliáun³ bíh¹ jú¹ tson² ñí¹ hná¹ ní² cué³² náh² siáh³ Dió³². ²⁵ Quí¹ ní¹juáh³ tsá² zia³² quioh²¹, tí³ hiáuh³ bíh¹ tsú² hná¹ jáun²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² zia³² quioh²¹ né³, tí³ quin³ bíh¹ la³ cun³ cú¹píh²¹ hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹ tsú².

Jesús jmu² jái¹³ he³ lánh³ rón³² hia³² jún²

²⁶ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín³ la³jmí¹ lí³ jún² hi³ jñi³² jan² tsáu² hué³² quioh²¹. ²⁷ Jún² jáun² dá² tsá²hi³² hñu³ hué³²; hi³ jáun² uá¹ hi³ rá²cuoun¹ tsú², uá¹ hi³ cuá¹ñí¹ tsú², jún² jáun² cáun² hia³² bíh¹, hi³ cuoun² siáh³, tí³la³ tsá² lí²jñí³² né³ tiá² ñi³² yáh³ he³ lánh³ rón³² lí²³. ²⁸ Cun³ jáun² jmu² hué³² bíh¹ hi³ lí²³ la³ jáun²; la³ñí¹ tín² hia³² ta³, má¹jáun² hia³² ñí¹ tóh²¹ má¹ cuú²miih²¹, hi³ cáin² jáun² máh³ lí² hán¹ má¹ jáun². ²⁹ Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lí³ quiéin² má¹ jáun² né³, jáun² má²tsa³quiaun² bíh¹ tsú², qui¹ má²ca³láu² bíh¹.

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín³ la³jmí¹ lí³ jún² mostaza

(Mateo 13:31-32; Lucas 13:18-19)

³⁰ Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—¿He³ yáh³ cun³quionh³ lí¹³ cunh²¹ jná¹³ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³²? ¿He³ dá² jái¹³ lí¹³ jmu¹ jná¹³? ³¹ Qui¹ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín³ la³jmí¹ lí³ cá² má¹ mi³ mostaza hi³ ca³jñí³ jan² tsáu² hué³² quioh²¹. Má¹ jáun² bíh¹ má¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ pih²¹ la³ cónh³ bíh¹ ñí¹ jí³lí³² jún² hi³ zia³² hngá¹máh³; ³² tí³la³ ní¹ má¹já²jná¹ jáun² né³, cuoun² hi³ jáun² lí²³ cáun² hmá² hi³ jlánh¹ bíh¹ pa²¹ la³ cónh³ bíh¹ la³jí³² ná² má²ró³² ñí¹ hná¹ jáun², hi³ hia³² cuú² ñeh¹, hi³ hí¹ la³ tí³ quioh²¹ tan³² yáh³ lí¹³ na³tsí³ za³ ja¹ hính¹³ quioh²¹.

He³ ca³tí²¹ jmúh³² Jesús ta²¹ jái¹³ hi³ jmu²

(Mateo 13:34-35)

³³ La³ ní² bíh¹ ca³ma³tín² Jesús tsáu² jái¹³ quioh²¹ Dió³² cun³quionh³ hi³ jmu² hliáun³ ñí¹ jái¹³, la³ cun³ hi³ jmí¹ lí¹³ lí³ ngí¹³ tsú². ³⁴ Hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ jmí¹ zaih³² tsú² tsáu² ta³ tiá² quionh³ cáun² jái¹³ hi³ jmu² tsú²; tí³la³ jmí¹ nia³² bíh¹ tsú² la³jí³² jái¹³ jáun² ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² ní¹ má¹ca³ta³tonh¹ hmóu³².

Jesús jmu² hi³ niau²¹ tie³ jmái² jí³ chí³

(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)

³⁵ Jmí¹ ca³nié¹² jáun² né³ ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—Ma³tsáu¹³ tí³ jo²¹ jmái².

³⁶ Jáun² né³, ca³chan³ dí² tsá² jmí¹ ná¹ngih³² hí³, hi³ jáun² ca³taunh³ tsá² joh¹ dí² hñu³ mu² ñí¹ qui³ jmí¹ má²dí¹hún¹ dí² jáun², hi³ ca³jan³ dí² tsú² hi³ tsa³táunh¹ quionh³; ja³bí¹ jmí¹ hí¹tsá²toh³ siáh³ ma³ cáun² mu² siáh³ siáh³ quionh³ mu² jáun². ³⁷ Hú¹ jui³² jáun² né³ ja³ chí³ tiá³ lín³², hi³ ca³la³ má²tsá²ha²¹ bíh¹ jmái² hñu³ mu², hi³ jáun² jmí¹ má²hí¹conh³² bíh¹ jmái² hñu³ mu². ³⁸ Tí³la³ Jesús má¹ná¹, jmí¹ má²rá²cuoun¹ bíh¹ ñí¹ lí³ tí³ cu³hna²¹ mu² hi³ cuá¹can¹ cáun² hi³ huá¹; jáun² né³ tsá² tiáunh¹ hí³ hñu³ mu² ca³ñí¹ñí¹³ tsú² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Tí³², sa³ tiá² hí³² máh³ honh² hnú², já² tí³ ñeh² bíh¹ má²hí¹tsá²hanh³² dí²!

³⁹ Hi³ jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³jin³ chí³; hi³ ca³záih³ siáh³ jmí²miih²¹ la³ lá²:

—¿Ta³máih³! ¿Hnú² jmái², tie³ cuí¹ tá¹ron¹³ nú²!

Jmí¹jáun² ca³hná³ chí³, jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ta³no¹ tie³ pih²¹. ⁴⁰ Jmí¹jáun² né³ ca³záih³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—¿He³ láih³² jlánh¹ ná¹juenh²¹ náh²? ¿He³ láih³² jlánh¹ tiá² cáun² la³ nio² honh² náh²?

⁴¹ Jáun² tsá² hí³ ca³ta³ná¹juenh²¹ lín²¹ bíh¹, hi³ jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ hmóu³²:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ní², sa³ la³ jí³ chí³ jí³ jmí²miih²¹ máh³ taunh² ta²¹?

5

Tsá²ñuh² tiáunh¹ juoun³² lín³² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³

(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)

1 Jáun² ca³cha³taunh¹ bíh¹ tsú² tí³ jo²¹ jmái², hué³² quioh²¹ tsá² Gerasa. 2 La³ cun³ jmí¹ cuá¹han³ Jesús hñu³ mu² ja³ jan² tsá²ñuh², tsá² jmí¹ cuá³ ñéih³ jéin³lo¹ hí³ táun³ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹, hí³ cuan³ ñí¹ zenh¹ Jesús; tsá² hí³ jmí¹ tíáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. 3 Tsá²ñuh² hí³ dá² jmí¹ má²cuá³ bíh¹ ñí¹ táun³ jéin³lo¹ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² jmí¹ tíóh³² hí³ hñe³ tsá² hí³ uá¹jinh¹ quionh³ cá²den¹ná¹. 4 Hlíáun³ jéin³² lín³² bíh¹ jmí¹ má²ca³hñéi³² tsú² cuá² ta³ tsá² hí³ cun³quionh³ hñe¹³ jí³ cá²den¹ná¹, tí³la³ tiú²nio² bíh¹ jmí¹ cai³² tsú² hí³ jmu² juoh¹ mí¹ siún¹ nio², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² jmí¹ tíóh³². 5 La³jí³² jmái¹ bíh¹ jmí¹ ngí³² tsú² la³ huá² la³ jma², hí³ ñí³tí¹ ñí³hóh²¹ ñí¹ lí³ tsi³ máh³ jí³ ja¹ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹ ní² siáh³, hí³ jmí¹ quí² jmí¹ jñei³² quín¹ quioh²¹ hnga² ca³la³ ca³cuíh³. 6 Tí³la³ jmí¹ ca³jien³² tsú² Jesús hí³ zenh² ñí¹ uóunh³, jáun² ngau³ cú²hé² lín³² hí³ ca³ñí¹di³jñí³² ta³ ñí¹ Jesús, 7 hí³ jáun² ca³la³ má²hóh³² tiá³ ca³juáh³:

—¿He³ ca³tín¹ hnú² quiúnh¹ jná¹³, hnú² Jesús Jon² Dió³² Tsá² cú² juenh²? Ca³la³ jie²³ Dió³², ¡ha³ lí² jmú² hian² honh² ñí¹con² jná¹³!

8 La³ ní² ca³juáh³ tsá² hí³ quí¹hliá² Jesús má²dí¹jmu² héih³², hí³ juáh³ la³ lá²:

—¡Hnú² jmí²chí³ hláinh¹, tun³² tsá² ní²!

9 Jáun² Jesús ca³ngái³ ñí¹con² tsá² hí³:

—¿Ha³ lánh³ jmái² hnú²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Cu³ Nió³ bíh¹ jmái² jná¹³, quí¹ juóu³² bíh¹ jnoh¹ ná¹lá³.

10 Hí³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ jlánh¹ ca³hiu³ ca³mí³ lín³² ñí¹con² Jesús hí³ tiá² ze³ tsú² ñí¹ uóunh³ lín³² la³ cun³ hué³² jáun². 11 Tsoh² máh³ zeh² có³² jáun² né³, jmí¹ tíáunh¹ juóun³² mí²ñí³ hí³ ná¹cúh² háu². 12 Jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³, ca³hiu³ ca³mí³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ze² tiá³ jnoh¹ ñí¹ tíáunh¹ mí²ñí³ ó³²; cué¹ jái¹³ hí³ tsá¹tau²¹ jnoh¹ hñu³ tsí³ jáh³.

13 Jáun² ca³cué³ bíh¹ Jesús jái¹³. Hí³ jáun² jmí¹jáun² ca³huén² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsá² hí³, hí³ jáun² ca³ñí¹tíóh²¹ hñu³ tsí³ mí²ñí³ hí³. Cun³ tun³ mei²¹ mí²ñí³ hí³ jmí¹ tín³. Jáun² la³jín³² mí²ñí³ hí³ ca³cuóun³ cú²hé² lín³² tí³ ñí¹ dí¹jí²³ ñí¹ hlah³ lín²¹, jáun² ca³sunh³ chu³ jmái², hí³ jáun² ca³hnúh³² jmái².

14 Jáun² tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ mí²ñí³ hí³ ca³cuóun³, hí³ ca³ñí¹chá² já¹ juú² jí³ ñí¹ náí². Hí³ jáun² cua³taunh²¹ tsá² juú² hí³ cua³jie³ tsú² ní¹juáh³ he³ dá² má²lí³². 15 Jmí¹ cuá¹taunh²¹ tsú² ñí¹ zenh¹ jáun² Jesús né³, ca³jien³² tsú² tsá² jmí¹ tíáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ hí³ má²cuá¹tón²¹ hí³ má²quih³² ha¹, hí³ má²chun¹, ha³ tiú²uú² ngo² yáh³. Hí³ jáun² tsá² ca³cha³taunh¹ hí³ né³, ca³juénh² lín³² bíh¹. 16 Jáun² tsá² ca³jie³ hí³ la³ cun³ hí³ má²lí³² jáun² ñí¹con² tsá² jmí¹ tíáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ né³, ca³chá³ ñí¹con² tsá² cuá²taunh²¹ hí³, hí³ ca³chá³ tsú² siáh³ la³ cun³ hí³ lí³ jáun² ñí¹con² mí²ñí³ hí³. 17 Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² tsá² hí³ hí³ ca³hiu³ ca³mí³ ñí¹con² Jesús hí³ cua³hain³² tsú² hué³² jáun² quioh²¹ dí².

18 Jmí¹ tí³ ñí¹ hí³ siáh³ Jesús hñu³ mu², jáun² tsá²ñuh² jmí¹ tíáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ca³hiu³ ca³mí³ ñí¹con² Jesús hí³ tsó³² dí² quionh³. 19 Tí³la³ Jesús tiá² jái¹³ ca³cué³ yáh³, la³ lá² bíh¹ ca³juáh³:

—Cuánh² hñuh³² ñí¹ tionh¹ jon³ renh² nú², cuá²chá¹ la³jí³² la³ cun³ hí³ má²lí²jmu³ Dió³² ñí¹con² nú², jí³ hí³ ha³ lánh³ rón³² ca³ja³ mí³ tsí³ tsú² ñí¹con² nú² siáh³.

20 Jáun² ngah³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³, hí³ ca³ma³liáu³² cha³² ñí¹con² tsá² zian² tá¹ quia³ juú² míh¹ tiá² ná¹cunh² jáun² la³jí³² la³ cun³ hí³ má²lí²jmu³ jáun² Jesús ñí¹con² tsú²; hí³ jáun² lí¹ ca³ja³caún² bíh¹ tsí³ la³jín³² tsáu².

*Jesús ja³jmah¹ jon² Jairo; hi³ hú¹ jui³² jáun² né³, lan² siáh³ jan² tsá²mi³ tsáun¹
(Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)*

²¹ Jmí¹ cá¹chánh²¹ siáh³ Jesús jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², ñí¹ zenh¹ tsú² jáun² ca³cha³táunh¹ juóun³² lín³² tsáu², hi³ jáun² ca³ta³zanh¹ bíh¹ tsú² can³² jmái² jáun².
²² Jmí¹ jáun² ca³chó³² jan² tsá² chín¹ cáun² cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos, tsá² hí³ jmí¹ jmái² Jairo. Jmí¹ ca³jién³² tsú² Jesús, jáun² ca³di³jñí³² hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³² ta³ ñí¹ tsú²,
²³ hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ lín³² dí² ñí¹con² tsú², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Mí¹míh¹ jón³² jná¹³ má²ñí¹jún³, ña³² tiá³ hñu³² jná¹³, ñá²ra³tsi³² cuonh² ñí¹ quioh²¹ tsú² hi³ jáun² lán¹³ hi³ tiá² jún³.

²⁴ Jáun² Jesús ngau³ quionh³ tsá² hí³; tí³la³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ja³taunh²¹ cu³chin¹ cu³hna²¹ tsú² ca³la³ má²chí¹cuú² chí¹jain³² bíh¹ tsú².
²⁵ Ja¹ tsá² hí³ né³ jmí¹ cuá¹tsau³² jan² tsá²mi³ tsáun¹, quia³tún³ mii² jmí¹ má²tí³ hi³ zian² tsú² jmí²hán¹.
²⁶ Jmí¹ má²ca³ma³tso² lín³² bíh¹ tsú² tsí³ hi³ má²ñé¹ hliáun³ hñú¹³ tí³² mí³, jáun² jí³lí³² bíh¹ hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹ tsú² jmí¹ má²cá²tsá³²; tí³la³ cha³ jmí¹ jmu³ ta²¹ hi³ jáun², tí³ lí³mí¹ jmí¹ má²cá²já³² bíh¹ mí¹uí³ hi³ zian² tsú².
²⁷ Jmí¹ ca³nái³² tsá²mi³ hí³ jái¹³ hi³ cha³² tsáu² hi³ ca³tin¹ Jesús, jáun² hi³ dí² ja¹ tsáu² hi³ ngau³ má²janh² tí³ cu³hna²¹ Jesús, jáun² ca³tí³ dí² cuo² zéi¹ ha¹ tsú².
²⁸ Quí¹ ca³lín¹³ tsú² hñu³ tsí³ la³ lá²: “Cun³ lán¹³ bíh¹ jná¹³ uá¹jinh¹ cun³ tí³ hlieih²¹ jná¹³ uón³² cú¹pih²¹ zéi¹ ha¹ bíh¹ tsú²”.
²⁹ Jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³hná³ jmí²hán¹ tsú²; jmí¹ jáun² ca³lí³lieih²¹ tsú² hi³ má²cá²hin³ bíh¹ mí¹uí³ hi³ jmí¹ zian².
³⁰ Jáun² jmí¹ jáun² ca³lí³lieih²¹ uá²jai³² Jesús hi³ má²lain³² jan² tsáu² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ dí²; jáun² ca³jinh³ dí² tí³ cu³hna²¹ ja¹ ñí¹ hí¹já²taunh¹ jáun² tsáu², hi³ ca³juáh³:

—¿Hin² tsánh² lí²tí³ cuo² hán² jná¹³?

³¹ Jáun² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² tsú² ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² ní² bíh¹ jieh³² nú² ca³la³ hi³ cuú² jái³² bíh¹ tsáu², ¡sa³ ngaih³² ma³ nú² hi³ hin² tsánh² lí²tie³ cuo²!

³² Tí³la³ Jesús né³, la³ má²jíe²³ jáun² bíh¹ tí³ hlá² tí³ ní² hi³ hnah² ní¹juáh³ hin² dá² tsánh² lí²tie³ dí² cuo².
³³ Tí³la³ cun³ñí¹ hi³ ñí³² tsá²mi³ he³ má²lí³² ñí¹con² né³, jáun² ngau³ ca³la³ má²juán²³ hi³ má²juénh² hi³ ca³ñí¹di³jñí³² hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³² ta³ ñí¹ Jesús, hi³ ca³chá³ la³jí³² jú¹ tson².
³⁴ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá²mi³ hí³:

—Hnú² jón³, má²lain³² hnú² quí¹ cun³ñí¹ hi³ lí²cháh¹ nú² cáun² honh². Cuánh² cáun² hi³ re² hi³ tin², jí³ hi³ cuí¹ chun¹ nú² la³ má²chun¹ nú² ní² siáh³.

³⁵ Tá¹la³ jmí¹ dí¹hle³² jáun² Jesús cua³taunh²¹ tsá² hñú¹³ Jairo, tsá² chín¹ hí³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos, jáun² ca³záih³ dí² Jairo la³ lá²:

—Má²jún² bíh¹ mí¹míh¹ jónh²¹ hnú²; ¿he³ láih³² ma³tsan¹³í¹ máh³ hnú² tsí³ Tí³²?

³⁶ Tí³la³ Jesús má¹ná¹, hí¹juáh³ tiá² ca³ma³jáun² bíh¹ la³ cun³ hi³ juáh³ jáun² tsá² hí³, jáun² ca³záih³ dí² tsá² chín¹ hí³ cuáh³²:

—Ha³ lí² juenh³, ñí¹ jí²¹la³ chá¹ hnú² cáun² honh² bíh¹.

³⁷ Jmí¹ jáun² tiú²uú² ca³cué³ yáh³ tsú² jái¹³ hi³ tsa³taunh¹ tsá² siánh³ quionh³, jí³²la³ Pé¹, Jacobo jí³ Juan² rainh²¹ Jacobo bíh¹ ní² siáh³.
³⁸ Jmí¹ ca³cha³taunh¹ tsú² hñú¹³ tsá² chín¹ hí³ cuáh³² né³, ca³jíe³ tsú² hi³ má²nio² tiá³ siaun³² lín³² hi³ ná¹tí² ná¹hóh³² tsáu² hi³ hó² jngih².
³⁹ Jáun² ca³hi³ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³² lí¹ tiáunh¹ tiá³ siaun³² lín³² hnoh² jí³ hi³ ná¹uoh³² náh² siáh³? Mí¹míh¹ ní² tiá² rá²jún¹ yáh³, quí¹ rá²cuóun¹ bíh¹ tsú².

⁴⁰ Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, cáun² lí¹ ca³jú² ca³ngái³² bíh¹ Jesús. Jáun² Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ huén³² tsú² la³jín³², jí³²la³ jméi² jí³ mí¹ziú¹³ bíh¹ mí¹míh¹ ca³jan³ tsú², jí³ tsá² gáun³ jmí¹

quionh³ tsú² hí³ bíh¹, hí³ jáun² taunh³ ñéih³ ñí¹ rón²¹ jáun² mí¹míh¹. ⁴¹Jáun² ca³zanh³ dí² cuo² hla¹ mí¹míh¹ hí³, hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Talita, cum. (Hí³ hnió³ juáh³ “Mí¹míh¹, hnú² juo³ jná¹³, náú²”).

⁴²La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³náú² mí¹míh¹ hí³, hí³ ca³ngí³. Mí¹míh¹ hí³ jmí¹ má²hún¹ quia³tún³ mii². Hí³ jáun² tsá² tionh² hí³ lí¹ ca³ta³ná¹jé³² bíh¹. ⁴³Tí³la³ Jesús né³, ca³jmú³ héih³² chí¹tson³ hí³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² hniáuh³² záih³² tsú² la³ cun³ hí³ má²lí³² jáun², hí³ jáun² ca³jmú³ dí² siáh³ héih³² hí³ ma³ton³ tsú² mí¹míh¹ hí³.

6

Jesús tsánh³² siáh³ juú² Nazaret ñí¹ cá¹cuon³

(Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)

¹Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús ñí¹ jáun² hí³ ngah³ tí³ juú²co¹ quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². ²Jmí¹ cá¹chó²¹ *jmá¹ nio² tie³, jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² Jesús hí³ hieh³² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos zeh² já¹ juú² jáun². Jáun² la³jín³² tsá² ca³nái³² né³, lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ hí³ ca³juónh³ tsá²ján² tsá²ján²:

—¿Ha³ dá² jinh¹ ca³ñí¹ma³tin³² tsá²ñuh² ní² la³jí³² jái¹³ ní²? ¿Ha³ dá² jinh¹ hiau³ tsá² ní² hí³ jlánh¹ quiáh¹ ní² jmí¹tsí³. Ha³ bí¹ lánh³ rón³² tin² tsú² siáh³ jmu² hua³jueh³²? ³Já² tí³² hmá² jon² Má²réi³ bíh¹ ní³², lá² bíh¹ tionh² tsá¹ dá¹jon²¹ tsú²: Jacobo, Sé³², Judas jí³ Sí¹mu²¹ ní² siáh³, hí³ tsá²mi³ dá¹jon²¹ tsú² né³ tionh² bíh¹ já¹ juú² lá² quiúnh¹ dí².

Hí³ jáun² tiá² ca³quiú¹ ca³jéin¹³ dí² tsú². ⁴Tí³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Jí³²la³ ja¹ quioh²¹ tsá²co¹ jí³ ja¹ quioh²¹ tsá² jún¹ tsá² rainh²¹ bíh¹ jan² tí³² jë¹ Dió³² tiá² lí²quien².

⁵Tiá² lin¹ nga³ hua³jueh³² ca³lí³ yáh³ jmu³ tsú² ñí¹ jáun², ñí¹ jí²¹la³ tí³ ca³jmah³ tsú² gon³ gáun³ tsá² tsáun¹ bíh¹ hí³ ca³ra³tsi³² dí² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsú². ⁶Hí³ lí¹ jmí¹ dí¹tsá²cáun² bíh¹ tsí³ tsú² qui¹hliá² tiá² ta²¹ jmí¹ ná¹taunh² yáh³ tsá² hí³.

Jesús zen² tsá² quian³tun³ hí³ tsa³hléh² jú¹ chú³²

(Mateo 10:1-42; Lucas 9:1-6)

Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³tí³ ca³ngí³ Jesús la³jí³² juú² míh¹ juú² siún¹ hí³ má²tin² tsáu². ⁷Jáun² jmí¹jáun² ca³teh³ tsú² tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hí³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hí³ ca³zen³ dí² ma³ quin³² ma³ gon³ tsáu², hí³ jáun² ca³cuéh³ dí² pí³ hí³ lí¹³ huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu². ⁸Jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hí³ tiá² hí³ cán³ tsú² hí¹ cáun² hí³ hniáuh³² hú¹ jui³², jí³²la³ hmá²hu²¹ bíh¹. Sa³jun³ ca³cué³ yáh³ dí² jái¹³ hí³ cán³ tsú² tuh³², sa³jun³ má³², sa³jun³ quie³. ⁹Jí³²la³ chí² láu² bíh¹ hniáuh³² ra³tsi³² tsú² ta³, tí³la³ tiá² cán³ yáh³ tsú² tun³ ha¹, jí³²la³ cáun² hí³ má²quih³² bíh¹ tsú². ¹⁰Hí³ ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Lí³ua³ cáun² hñú³ ñí¹ ca³he³ tsú² hnoh² re² tin², tianh³ náh² ñí¹ jáun² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmá¹ hí³ huen¹³ náh² juú² jáun². ¹¹Ñí¹juáh³ ca³cha³taunh¹ náh² ñí¹ tiá² hnió³ tsú² he³ náh², hí³ sa³jun³ hnió³ tsú² ne³ jái¹³, cu³tsa³² huen³ náh² cú²jueh³² juú² la³ jáun², hí³ súh³ náh² hliáu² quian²¹ tanh¹ ñí¹ jáun², hí³ jáun² la³ jáun² lí³ lin¹ hí³ tiá² ca³quiú¹ ca³jéi¹³ náh² tsú². [Jú¹ tson² juanh³² jná¹³, hí³ ní¹ má¹cá²chó³² jmá¹ hí³ ra³tsi³² Dió³² héih³², tí³ pih²¹ bíh¹ ca³lá² ma³tso² tsá² jmí¹ zian² juú² Sodoma jí³ Gomorra tsí³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² juú² ñí¹ tiá² he³ tsú² hnoh².]

¹²Jáun² jmí¹jáun² já¹taunh²¹ tsá² hí³ hí³ hleh³² jái¹³ hí³ ca³tí²¹ hí³ zái³² tsáu² jmí¹ tsí³, ¹³hí³ ca³huen³ tsú² juóun³² lín³² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², hí³ juóun³² siáh³ tsá² tsáun¹ ca³jñéi³² tsú² jmí² no¹ hí³ jáun² lan³.

Jmí¹ jun¹ Juan² tsá² ziau² jmái²
(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)

¹⁴ Hi³ jáun² la³ jí³² hi³ jáun² ca³ lí³ ñi³² re²¹ Herodes, qui¹ hliá² ja³ ngi³ jái¹³ hi³ ca³ tin¹ Jesús la³ tán¹.

—La³ má² ca³ jenh¹³ bíh¹ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau² hí³ jmái² —ca³ juáh³ tsú²—, hi³ jáun² bíh¹ zia³² pí³ jáun² quioh²¹ tsú² hi³ jmu² hua³ jueh³².

¹⁵ Hi³ ma³ jan² siáh³ tsá² ca³ juáh³:

—Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ *ti³² jë¹ Dió³² bíh¹ hí³.

Hi³ ma³ jan² siáh³ tsá² juáh³:

—Já¹ ti³² jë¹ Dió³² bíh¹ hí³, tsá² la³ ti³² jë¹ Dió³² tsá² jmí¹ zian² cá² jmái¹.

¹⁶ Jmí¹ ca³ náí³² jáun² Herodes jái¹³ ní², ca³ juáh³:

—Já¹ Juan² tsá² tí² zion² tsá² jmái² bíh¹ ni³², tsá² cá² jmú³² jná¹³ héih³² hi³ tsa³ quiéih³ tsú² cun³ ngá¹³ mí¹ táí³ láí¹, hi³ né³² né³ la³ má² ca³ jenh¹³ bíh¹ tsú² ja¹ hla¹.

¹⁷ Hliá² Herodes bíh¹ ca³ jmú³ héih³² hi³ ma³ tson¹³ tsú² Juan², hi³ jáun² ca³ hñéí³² tsú² quionh³ cá² den¹ ná¹ ñéih³ hñu³ mí¹ ñí² cun³ ñí¹ hi³ tsá² mí³ Herodías. Ñí² cuo² Pí² liéí¹ rainh²¹ bíh¹ Herodes tsá² mí³ Herodías hí³, tí³ la³ Herodes má¹ ná¹, jmí¹ má² ca³ can³ hi³ ca³ jéinh³² cuo² quionh³. ¹⁸ Hi³ jáun² Juan² né³, jmí¹ má² ca³ juáh³ hiú² cuóh³² ñí¹ con² Herodes: “¡Tiá² ca³ tin¹ yáh³ hnú² hi³ ján³ nú² ñí² cuo² renh²!”

¹⁹ Cun³ ñí¹ hi³ jáun² jmí¹ hon² tsá² mí³ Herodías hí³ Juan², hi³ jáun² jmí¹ hnió³ dí² jngih³; tí³ la³ tiá² jmí¹ lí²³ yáh³, ²⁰ qui¹ Herodes jmí¹ ñi³² hi³ Juan² hí³ bíh¹ jan² tsá² chun¹, jan² tsá² cuá¹ chan¹ ñí¹ con² Dió³², hi³ jáun² jmí¹ juénh² dí² tsú². Hi³ jáun² bíh¹ tiá² jmí¹ cue³² tsú² jái¹³ hi³ jmu³ tsá² mí³ hí³ hian² tsí³. Hi³ uá¹ jinh¹ jmí¹ tá² zanh¹ Herodes hi³ lí¹ tiá² ñi³² lánh³ jmu³ ní¹ má¹ ca³ náí³² la³ cun³ hi³ jmí¹ zai³² Juan², cun³ jáun² jmí¹ hnió³ bíh¹ tsú² ne³. ²¹ Tí³ la³ tsá² mí³ Herodías né³, ca³ choh¹³ bíh¹ he³ lánh³ rón³² jmu³ jmí¹ ca³ jmú³ jáun² Herodes jmái¹ hi³ ca³ tsin¹³ mieh², hi³ ca³ cué³ má³² chu²¹ lín²¹ ñí¹ con² la³ jín³² tsá² ná¹ chín¹ joh¹, jí³ ñí¹ con² juo¹³ hliáu³, jí³ la³ jín³² tsá² ná¹ quien² hué¹³ Galilea ní² siáh³. ²² Jáun² jmí¹ jáun² ca³ hi³ tsá¹ máí¹³ jon² tsá² mí³ Herodías hí³ ñí¹ ná¹ cúh² tsú² jáun² hi³ ca³ tsan³²; jáun² ca³ zain²¹ lín²¹ bíh¹ re²¹ Herodes la³ má² quionh³ la³ jín³² tsá² ná¹ tén¹ hí³ hi³ ca³ tsan³² mí¹ hí³. Hi³ jáun² ca³ záih³ re²¹ tsá¹ máí¹³ hí³ la³ lá²:

—Mí¹ ñí¹ con² jná¹³ la³ cun³ hi³ hnáuh², hi³ jáun² jná¹³ cué¹³.

²³ Hi³ jáun² ca³ jmú³ dí² jái¹³ ca³ la³ hí³ hien² Dió³² hi³ tson² bíh¹ cu³ tí³ cué³² dí² lí³ ua³ cáun² hi³ mí³² tsá¹ máí¹³ hí³, uá¹ jinh¹ tá¹ cá² tso¹³ hué³² ñí¹ hu²¹ cuo² dí². ²⁴ Jáun² mí¹ hí³ né³ cua³ han³, hi³ ca³ ñí¹ zeh¹ mí¹ zió¹³:

—¿He³ dá² ñí¹ mí³ jná¹³ ñí¹ con² tsú²?

Jáun² mí¹ zió¹³ tsú² ca³ juáh³:

—Mí³ chí¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² cuá² mí¹.

²⁵ Jáun² mí¹ hí³ né³, la³ jui³² ca³ hi³ siáh³ ñí¹ cuá³ re²¹, hi³ jáun² ca³ záih³ dí² la³ lá²:

—Mí³ chí¹ Juan² tsá² zion² tsá² jmái² bíh¹ hnó³² jná¹³ hi³ cué¹ hnú² ta³ né³², hi³ ná¹ hu²¹ hñu³ uon².

²⁶ Ca³ la³ hlaih³ lín²¹ bíh¹ ca³ ta³ no¹ tsí³ re²¹; tí³ la³ Dió³² yáh³ má² lí² hien³ tsú², hi³ hí¹ ca³ la³ tí³ tsá² ná¹ tén¹ yáh³ má² lí² niéí³² jái¹³ jáun², jáun² tiú² uú² lí³ yáh³ hi³ jmu³ tsú² huáh² chí¹ hi³ tiá² cué³² la³ cun³ hi³ mí³² tsá² mí³ hí³. ²⁷ La³ cun³ jmí¹ jáun² ca³ zen³ re²¹ jan² hliáu³, hi³ ca³ jmú³ dí² héih³² hi³ tsa³ quiéih³ tsú² láí¹ Juan² hñu³ mí¹ ñí². ²⁸ Jáun² ñéí¹ hliáu³ hñu³ mí¹ ñí² hi³ ca³ ñí¹ quiéih¹³ láí¹ Juan², jáun² quiaun² dí² hi³ ná¹ hu²¹ hñu³ uon². Jáun² ca³ cuéh³ tsú² tsá¹ máí¹³ hí³, hi³ jáun² tsá¹ máí¹³ hí³ né³ ca³ ñí¹ jienh¹³ siáh³ mí¹ zió¹³.

²⁹ Jmí¹ ca³ lí³ ñi³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Juan², jáun² ja³ taunh²¹ hi³ ca³ ñí¹ quión²¹ hla¹, hi³ jáun² ca³ ñí¹ hón²¹ dí².

Jesús cue³² hi³ cuh³ hñá³ mei²¹ tsáu²

(Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

³⁰ Jmí¹ cá¹jính²¹ jáun² *ti³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³² ñí¹con² Jesús, jáun² ca³chá³ tsú² jǐ³lí³² la³ cun³ hi³ ca³jmú³, jǐ³ la³ cun³ hi³ ca³híeh³ dí² tsáu² ní² siáh³. ³¹ Jáun² Jesús ca³juáh³: —Ñá²táunh¹ náh², ma³tauh¹³ dí² cu³tiá³ tie³ ñí¹ cú² hnga².

Quí¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ ja³tú¹ ja³lín²³, hi³ hí¹juáh³ tiá² jmái¹ cue³² bíh¹ quioh²¹ tsú² hi³ cuh³ má³². ³² Jmí¹ jáun² ca³hi³ Jesús cáun² mu² la³ má²quionh³ jáun² tsá² quian³tun³ hí³ joh¹ hi³ ja³taunh²¹ tsú² hmóu³² ñí¹ má²ti³ có³². ³³ Tǐ³la³ juóun³² bíh¹ tsáu² ca³jíe³ jmí¹ já¹taunh²¹ tsú², hi³ jáun² ca³lí³tsin² tsá² hí³ hi³ hí³ bíh¹ Jesús; hi³ jáun² tsá² hí³ jǐ³ tsá² zian² juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ja³taunh²¹ cú²hé² lín³² jui³² ta³, hi³ jáun² ta³ tin² bíh¹ ca³cha³táunh¹ tsú² ñí¹ jáun² la³ cónh³ bíh¹ Jesús. ³⁴ Cua³han³ bíh¹ Jesús hñu³ mu² jmí¹ cuá¹han³, tǐ³la³ jmí¹ ca³jíe³ tsú² hi³ sa³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² má²tionh² ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³ja³ mií³ tsǐ³ dí² ñí¹con² tsá² hí³, quí¹hliá² la³jmí¹ tionh¹ *já¹ziáh² tiá² juo¹³ zian² bíh¹ jmí¹ tionh¹ tsá² hí³; hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² cú²jueh³² hi³ má²tin² tsá² hí³ hliáu³ ñí¹ jái¹³. ³⁵ Jmí¹ má²ca³hláu³ jáun² né³, ca³ma³janh³² tsá² hain²¹ tǐ³ con² tsú² ñí¹ zenh¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² má²ca³hláu³ bíh¹ la³², hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñí¹ má²janh² lá². ³⁶ Jáun² chú³² juoh¹ hnú² tsá² ní² hi³ tsa³tánh¹, cuí¹ cha³táunh¹ juú² pih²¹ jǐ³ ñí¹nái² ñí¹ táun³ hñú³, hi³ cuí¹ cha³lia³² tsú² má³² hi³ cuh³, [quí¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá² tiá² zia³² yáh³ hi³ lí³ cúh¹³].

³⁷ Tǐ³la³ Jesús ca³juáh³ ñí¹con² tsú²:

—Hnoh² bíh¹ hniáuh³² cueh¹ tsú² hi³ cuh³.

Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngái³ siáh³:

—¿Jinh¹ dá² tsá¹cán¹³ jnoh¹ hí³ cuú²miih²¹ hi³ cue¹³ jnoh¹ tsá² ní² cuh³? Quí¹ cun³ tun³ nio² hña³láu³ máh³ *cú¹tiáu² lí³ hniáuh³².

³⁸ Jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿Cónh³ bíh¹ hí³ cuú²miih²¹ zia³² quián¹³ hnoh² dúh¹? Cuá²jíe³ dú¹ neh²¹.

Jmí¹ má²lí²jíe³ tsú² jáun² né³, ca³juáh³:

—Hñá³ *hí³ cuú²miih²¹ quionh³ gon³ hma²¹ bíh¹ zia³².

³⁹ Jáun² Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ tiánh³² tsú² ma³ cu³ nió³ hué³² ja¹ mí¹ñéi² réh²; ⁴⁰ jáun² ma³ hña³láun³ jǐ³ ma³ tu³la³quian³ tsáu² ca³tiánh³ ma³ quin³² ma³ cu³ nió³. ⁴¹ Jmí¹ jáun² ca³can³ Jesús tá¹ hñá³ hí³ cuú²miih²¹ jáun² jǐ³ tá¹ gon³ hma²¹ ní² siáh³, jáun² ca³jíe³ tsú² tǐ³ hñu³mi³cuú² hi³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jmí¹ jáun² ca³ca³ tsú² hí³, jáun² ca³cuéh³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tǐ³ con² hi³ tsóh³ ñí¹con² tsá² tionh² hí³. Ja³bí¹ ca³tsóh³ tsú² siáh³ quioh²¹ hma²¹ hí³ ñí¹con² la³jín³² tsá² hí³. ⁴² Jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² hí³ lah³ re² má³². ⁴³ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jíeh³ tsú² la³jǐ³² chí² juoh¹ hí³, jǐ³ quioh²¹ hma²¹ hi³ ziau³ jáun² ní² siáh³, jáun² chí² juoh¹ jáun² né³ ca³cónh³² quia³tún³ mí²tá². ⁴⁴ La³ cun³ tsá² ca³cúh² hí³ cuú²miih²¹ jáun², jmí¹ tín³ hñá³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh².

Jesús cuá¹ngí³² ñí¹ jmái²

(Mateo 14:22-33; Juan 6:16-21)

⁴⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ tónh³² tsá² hain²¹ hí³ tǐ³ con² hñu³ mu² hi³ hán³² tǐ³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ ta³ tin², hi³ tsa³táunh¹ tsú² juú² Betsaida tá¹la³ dí¹hah² dí² jáun² jái¹³ ñí¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³. ⁴⁶ Jmí¹ má²lí²heh² tsú² jáun² jái¹³ quionh³ tsá² tionh² hí³ né³, ngau³ tsǐ³ máh³ hi³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³². ⁴⁷ Jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, mu² jáun² jmí¹ má²he² ñí¹ chu³jo² jmái², jáun² hnga² bíh¹ jéi³²í¹ Jesús jmí¹ zenh¹ ñí¹ quiéin². ⁴⁸ Jmí¹ jáun² ca³jíe³ dí² hi³ zia³² uu³mí²tsǐ³² ñí¹con² tsá² hí³ joh¹ hi³ tiú²uú² re² lí²³ juóh³ tsú² jmái², quí¹hliá² jmí¹ ja³² chí³ tǐ³ jui³² ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun². Jmí¹ má²já²nia² jáun² né³, ngau³ Jesús jui³² ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun², hi³ chí¹ngí³² ñí¹ jmái², tǐ³la³ Jesús cáun² lí¹

jmí¹ má²ngá¹³ bíh¹. ⁴⁹ Jmí¹ ca³jíe³ tsá² tíunh¹ hí³ hñu³ mu² hí³ cuá¹ngí³² jan² tsáu² ñí¹ jmái², jáun² ca³lín¹³ hí³ tsá² le¹ bíh¹ ná¹jien³² dí², hí³ jáun² ca³hóh³², ⁵⁰ quí¹ la³jín³² bíh¹ dí² ca³ta³hú¹ cóh²¹ tsí³ jmí¹ ca³jien³² tsú². Tí³la³ Jesús ca³liéinh³² tsá² hí³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—;Tíá³ chá¹ náh² honh²; ha³ lí² juenh³ náh², quí¹ jná¹³ bíh¹ la³²!

⁵¹ Jáun² ca³uú³ bíh¹ tsú² hñu³ mu² ñí¹ jmí¹ tíunh¹ tsá² hí³, jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³hná³ chí³; jáun² tsá² hí³ lí¹ ca³ta³ná¹jíe³² bíh¹ hí³ ná¹tsá²cáun² tsí³. ⁵² Hliá² tíá² jmí¹ la³ má²ca³ngí¹³ yáh³ tsá² hí³ hua³jueh³² hí³ ca³jmú³ tsú² jáun² quionh³ hí³ cuú²miih²¹ jáun², jmí¹ la³ ná¹jli³² la³ jáun²í¹ máh³ jmí¹ tsí³ tsá² hí³.

Jesús jmah²³ tsá² ná¹tsáun¹ hué³² Genesaret
(Mateo 14:34-36)

⁵³ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³hán² bíh¹ tsú² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², hí³ ca³cha³táunh¹ hué³² Genesaret; ñí¹ jáun² ca³hñéih³² tsú² mu² can³² jmái². ⁵⁴ La³ cun³ jmí¹ ca³huén² tsú² jáun² hñu³ mu², la³jui³² ca³lí³ cuóun³² bíh¹ tsáu² Jesús. ⁵⁵ La³ cun³ jmí¹jáun² ca³ñi³tú¹ ñi³lín¹³ tíá³ siaun³² tsá² tíunh¹ hí³ cu³ jéin³ ñí¹ jáun², hí³ jáun² ca³ma³liáu³² hí³ já²jan² tsá² tsáun¹ hí³ ná¹tsin¹ ñí¹ jmu² ní¹juáh³ lí³ua³ cáun² ñí¹ ca³lí³ ñi³² tsú² hí³ ngí³² Jesús. ⁵⁶ Hí³ jáun² la³jí³² juú² cáh¹ ñí¹ chau²¹ tsú², juú² míh¹ jí³ ñí¹nái² ní² siáh³ jmí¹ chan² tsáu² tsá² tsáun¹ ja¹ hñú³, hí³ jáun² jmí¹ hiú² jmí¹ mi³² tsú² ñí¹con² Jesús hí³ cué³² jái¹³ hí³ hliéih³ tsá² tsáun¹ cuo² uá¹jinh¹ jmáh³la³ zéi¹ ha¹ bíh¹ tsú²; hí³ jáun² la³jín³² tsá² ca³tí³ hí³ cuo² ha¹ tsú² né³, lan³ bíh¹.

7

Hí³ jmu² hí³ tíá² jin² tsá²mi³cuóun²
(Mateo 15:1-20)

¹ Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *fariseos ñí¹con² Jesús, la³ má²quionh³ ma³ jan² tí³² lei²¹ hí³ má²já²taunh²¹ já¹ juú² Jerusalén. ² Jáun² tsá² hí³ né³ ca³jíe³ hí³ ma³ jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ná¹cúh² ta³ tíá² má²ji² cuo²; la³ cun³ ta³ tíá² má²lí²ma³tí³² tsú² héih³² hí³ ná¹ngí²³ ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² liáh³² tsú² cuo²; [hí³ jáun² bíh¹ jlánh¹ ca³ziú³ ca³hien³ dí² tsá² hí³]. ³ (Quí¹hliá² tsá² fariseos jí³ la³jín³² tsá² *judíos ná¹má²tí³² bíh¹ la³ cun³ hí³ jlánh¹ ná¹héh³ chí¹ tsá²daun³², hí³ tíá² cáun² lí¹ cuh³ yáh³ ta³ tíá² má²lí²liáh³² cuo² la³ cun³ hí³ ná¹ngí²³ dí² jáun². ⁴ Hí³ ní¹ má²cuá²tanh²¹ tsú² ja¹ hmah²¹ né³, tíá² cáun² lí¹ cuh³ yáh³ tsú² ta³ tíá² má²lí²ma³tí³² la³ cun³ hí³ ná¹ngí²³ jáun² hí³ liáh³² cuo² re². Zia³² bíh¹ siáh³ hliáun³ hí³ ná¹héh³ chí¹ tsú² ñí¹ hná¹ ní², uá¹la³ cun³ hí³ ráin³² tsú² jáun² vasos, tse³, jí³ cuah²¹ mí¹ñí² ní² [jí³ jen³ míh¹ ñí¹ ná²tsín³² tsú² má¹ca³jmú³ má³² ní² siáh³].) ⁵ Jáun² né³, tsá² fariseos quionh³ jí³ tí³² lei²¹ ca³ngái³ ñí¹con² Jesús:

—;He³ láih³² tíá² má²tí³² tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² la³ cun³ hí³ ná¹ngí²³ tsá²daun³², hí³ cáun² lí¹ cúh² bíh¹ ta³ tíá² má²ji² cuo²?

⁶ Jáun² Jesús ca³ngái³:

—Tson² lín³² bíh¹ jái¹³ hí³ ca³juáh³ hla¹ Isaías jmí¹ ca³hléh³ tsú² jáun² jái¹³ hí³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³ hí³ hnoh² ná¹lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹, la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ tsú², hí³ juáh³ la³ lá²:

Tsá² ní² dá² má²quien² jná¹³ cun³quionh³ jmáh³la³ ho³ bíh¹, jun³juáh¹³ la³ jonh³ jmí¹tsí³ yáh³ tsú² hniau³ jná¹³.

⁷ Hí¹ cáun² tíá² lin¹ ñí¹ quien² yáh³ hí³ má²tsú² má²juáh³² tsú² jáun² jná¹³, quí¹ héih³² quioh²¹ tsá²mi³cuóun² bíh¹ jaun³² hieh³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ héih³² quion²¹ jná¹³.

⁸ Jáun² ca³juáh³ tsú² siáh³:

—Quí¹ hnoh² dá² chah³² náh² tí³ có³² héih³² quioh²¹ Dió³², hi³ ma³tih²¹ náh² la³ cun³ hi³ ná¹héh³ chí¹ tsá²mi³cuóun², [la³ cun³ hi³ ráin³² tsú² jáun² la³jí³² cuá¹ uon² jí³ hi³ jmu² tsú² siáh³ hliáun³ lín³² hi³ siáh³ ní¹ hná¹ ní²].

⁹Ja³bí¹ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Hnoh² dá² chah³² náh² tí³ có³² héih³² hi³ jmu² Dió³² quí¹ cun³ní¹ hi³ hnáuh² náh² má¹tih²¹ la³ cun³ hi³ ná¹héh³ chih³² náh² hmóu³² bíh¹. ¹⁰Quí¹ sá¹ní² jie³ dúh¹, la³ lá² bíh¹ ca³juáh³ hla¹ Moisés: “Tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh²”. Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³: “Lí³ua³ jan² tsá² chú² juóun³² jméi² mí¹ziú¹³, tsá² la³ hí³ ca³tin¹ jún³ bíh¹”. ¹¹Tí³la³ hnoh² né³ juánh³ hi³ lí¹³ bíh¹ néh¹ záih³² tsáu² jméi² mí¹ziú¹³ la³ lá²: “Tiú²uú² lí¹³ yáh³ má¹hau¹ jná¹³ hnú², quí¹ la³jí³² hi³ zia³² quion²¹ jná¹³ ná¹lí³ corbán bíh¹”, (la³ cun³ nieih³ jái¹³ “hi³ má²ná¹chan¹ ní¹con² Dió³² bíh¹”). ¹²Hi³ jáun² ní¹juáh³ má²lí²juáh³ tsú² la³ ní², jáun² hnoh² né³ má²juánh³ náh² hi³ tiú²uú² tion³ hniáuh³² yáh³ ma³hon³ tsú² jméi² mí¹ziú¹³. ¹³Jáun² cun³quionh³ la³ ní² bíh¹ má²ná¹jmu³² hnoh² hi³ tiá² quien² cu³tí¹³ héih³² quioh²¹ Dió³² cun³quionh³ hi³ ma³tin¹³ náh² tsáu² la³ cun³ hi³ ná¹héh³ chih³² náh² hmóu³². Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ ní² yáh³ jmu³² náh².

¹⁴Siáh³ siáh³ ca³teh³ Jesús tsáu² hi³ ja³niéi³ jái¹³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Niéi² náh² la³jín³², jí³ hi³ cuí¹ ngí¹³ náh² siáh³: ¹⁵Jun³juáh¹³ hi³ tsá²toh³ jáun² tí³ ñeh² quioh²¹ yáh³ tsú² jmu² hi³ tiá² jin² tsú². Quí¹ hi³ ja³² la³ tí³ hñu³ tsí³ bíh¹ tsú² jmu² hi³ hliánh². ¹⁶[Hnoh² tsá² ná¹chi²¹ cuáh³ náh², niéi² náh².]

¹⁷Jmí¹ má²lí²chan³ jáun² Jesús tsá² hí³ né³, hi³ cáun² hñú³; jmí¹jáun² ca³ngái³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³tí²¹ jái¹³ hi³ má²lí²jmu³ tsú² jáun². ¹⁸Jáun² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ chín¹dí¹ hnoh² uá¹ tiá² la³ ngí²³ náh² siáh³? ¿Tiá¹ má²ñí¹ hnoh² hi³ la³jí³² hi³ zia³² tí³ cheih³² hi³ tsá²toh³ tí³ ñeh² quioh²¹ tsáu², tiá² lí¹³ yáh³ jmu³ hi³ jáun² hi³ hliánh¹³ tsáu²? ¹⁹Quí¹ hñu³ héin¹ bíh¹ tsú² tsá²toh³, jun³juáh¹³ hñu³ tsí³ yáh³ tsú², hi³ má¹lí³² jáun² né³ hue³² siáh³ tí³ cheih³².

Cun³quionh³ la³ ní² ca³lí³hnió³ tsú² juáh³ hi³ jí² bíh¹ ca³la³ jí³² ní¹ má³². ²⁰Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³:

—Hi³ hue³² hñu³ tsí³ bíh¹ tsáu² ján¹ tson² jmu² hi³ hliáh² jmí¹ tsí³. ²¹Quí¹hliá² tí³ ñeh² hñu³ tsí³ bíh¹ tsú² hue³² la³jí³² hi³ hlah³, uá¹la³ cun³ hi³ lí¹ chin² tsú² chí¹, hi³ lí¹ jmu² tsú² juón¹ quionh³ tsá² hlá² tsá² ní², jí³ hi³ lín³ tsú² tsá² háin², tsá² jngih² tsáu² ho³ tsá² jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³², ²²tsá² lí¹ hniá¹ hi³ quioh²¹ tsáu², tsá² hláih¹ hon², tsá² má²can² tsáu², tsá² lí¹ jmu² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ hnga², tsá² uóu³² tsí³, tsá² tin² jú¹ tí¹jái², tsá² jmu² tonh², jí³ tsá² lí¹ jmu² hi³ cáun¹ ní² siáh³. ²³Ca³la³ jí³² hi³ hlah³ ní² ja³toh²³ tí³ ñeh² hñu³ tsí³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² bíh¹ jmu² hi³ tiú²uú² jin² tsú² ní¹con² Dió³².

*Jan² tsá²mi³ tsá²cá²jo²¹ tanh² ta²¹ Jesús
(Mateo 15:21-28)*

²⁴Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús ní¹ jáun² hi³ ca³ñí¹ngí² la³cáun² juú² Tiro [jí³ juú² Sidón]. Jáun² hi³ tsú² cáun² hñú³, hi³ hí¹ jan² tsáu² tiá² jmí¹ hnió³ tsú² lí³ ñi³²; tí³la³ tiá² ca³lí³ yáh³ hính³² tsú². ²⁵La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³lí³ ñi³² mí¹ziú¹³ jan² mí¹míh¹ tsá² jmí¹ hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, hi³ Jesús má²cuán² juú² jáun²; hi³ jáun² ja³ tsú² hi³ ca³dí³jñí³² ta³ ní¹ Jesús, hi³ ca³jmu³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³². ²⁶Jan² tsá² cú²juú² bíh¹ tsá²mi³ hí³, tsá² jmí¹ hín¹³ tí³ Fenicia hué³² Siria. Cuan³ tsú² ní¹con² Jesús hi³ ca³mí³ dí² hi³ chin¹³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hi³ hún¹ hñu³ tsí³ mí¹ míh¹ jon² dí². ²⁷Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—Cué¹ jái¹³ hi³ láih¹³ tín² re² má³² tsá²co¹ jná¹³, quí¹ tiá² re² jniá³ yáh³ hi³ quin¹³ dí² má³² quioh²¹ tsá¹míh¹ hi³ cue¹³ dí² tsái².

²⁸Tí³la³ tsá²mi³ hí³ né³, ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ la³ jáun² Tí³²; tí³la³ hí¹ ca³la³ tí³ tsáí² tionh² ñeh² mesa yáh³ cúh² chí² juoh¹ hi³ súh²³ tsá¹míh¹.

²⁹ Jáun² né³, Jesús ca³juáh³:

—Re² bíh¹ má²lí²juah²¹ hnú² la³ ní²; má²lí¹³ bíh¹ cuánh¹³ hnú². Má²cuá²han³ bíh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ jónh³² hnú².

³⁰ Jmí¹ cá¹chánh²¹ tsú² jáun² hñú¹³ né³, ca³jién³² tsú² mí¹míh¹ jon² hi³ rá¹tsin² ñí¹ jen³; hi³ jmí²chí³ hláinh¹ né³, la³ má²cuá²han³ bíh¹ hñu³ tsí³ mí¹míh¹ hí³.

Jesús jmah²³ siáh³ jan² tsá² cáun¹

³¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ siáh³ Jesús ñí¹ hu²¹ cuo² juú² Tiro, hi³ ngau³ jui³² juú² Sidón jí³ la³cáun² tí³ ñí¹ tloh³ jáun² tá¹ quia³ juú² míh¹ tiá² ná¹cunh² siáh³, jáun² ca³chó³² tsú² ñí¹ ná¹ho³ jmáí² Galilea. ³² Ñí¹ jáun² cua³jan² tsú² jan² tsá²ñuh² te³ cuá¹, tsá² tiá² re² hleh³², hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ tsú² hi³ ra³tsí³² Jesús cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³. ³³ Jáun² Jesús ca³jan³ tsá² hí³ ñí¹ tí³ có³², ñí¹ tiá² hin² zian², hi³ jáun² ca³lólh³ dí² zeih²¹ cuo² cuá¹ tsá² hí³, hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³hñe³ dí² siáh³ zeih²¹ cuo² hi³ jáun² ca³hliéih³ dí² zíh¹ tsá² hí³. ³⁴ Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³jié³ dí² hñu³mí³cuú², hi³ ca³zion³ tsí³ hi³ ca³juáh³:

—¡Efata! (hi³ hnió³ juáh³ “¡Cuí¹ niá¹³!”).

³⁵ La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³niá³ cuá¹ tsá² jmí¹ ten³ hí³, hi³ la³ siáh³ zíh¹ tsú², hi³ jáun² ca³lí³ bíh¹ hléh³² tsá² hí³ re². ³⁶ Jáun² né³, Jesús ca³jmú³ héih³² ñí¹con² tsá² jmí¹ tsáun¹ hí³ la³ má²quionh³ tsá² ná¹jié²³, hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsú²; tí³la³ uá¹jinh¹ ca³jmú³ dí² héih³² chí¹tson³ hi³ tiá² hin² záih³² tsú² hi³ jáun², tí³la³ tí³ lí³mí¹ ca³qui³ ca³chá³ bíh¹ tsú². ³⁷ Hi³ jáun² jlánh¹ ca³ja³cáun² lín³² tsí³ tsá² ca³nái³² hí³ hi³ lí³ la³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—La³jí³² bíh¹ jmu² tsú² re²; hí¹ la³ tí³ tsá² te³ cuá¹ yáh³ náí³² jmu² tsú², jí³ hi³ jmu² tsú² siáh³ hí³ hléh³² tsá² cáun¹.

8

Jesús cue³² hi³ cuh³ quiún³ mei²¹ tsáu²

(Mateo 15:32-39)

¹ Jmí¹ lí¹cáin² pih²¹ jáun² ca³ngih³² siáh³ juóun³² lín³² tsáu², hi³ tiá² jmí¹ zia³² yáh³ he³ cuh³ tsú². Jáun² né³, Jesús ca³teh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

² —Jlánh¹ ja³² mií³ tsín³² jná¹³ ñí¹con² tsá² lá², quí¹hliá² hni³² jmáí¹ máh³ má²tí³ hi³ tionh² tsú² ñí¹ lá² quiúnh¹ jná¹³, hi³ hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ hi³ cuh³ tsú² tiú²uú² zia³². ³ Ní¹juáh³ hi³ chanh²¹ jná¹³ tsú² hñú¹³ ta³ tiá² hi³ má²lí²cuh³, lí¹³ huán³ bíh¹ tsí³ tsú² hú¹ jui³², quí¹hliá² ma³ jan² tsá² ní² tsá² já²taunh²¹ ñí¹ uóunh³ bíh¹.

⁴ Jáun² né³, tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ngái³:

—Tí³la³ ħha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ cue¹³ dí² tsá² ní² má³² hi³ cuh³ ñí¹ lá², cáun² ñí¹ tiá² hin² zian² hí¹ jan² bíh¹ la³²?

⁵ Jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿Cónh³ bíh¹ *hí³ cuú²miih²¹ zia³² quián¹³ hnoh² dúh¹?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Quiau³ hí³ bíh¹ zia³².

⁶ Jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tiánh³² tsá² hí³ hué³², hi³ jáun² ca³zanh³ dí² tá¹ quiau³ hí³ jáun², hi³ ca³cuéh³ dí² tiá¹hmah¹ Dió³². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ tsú² hí³ cuú²miih²¹ jáun² hi³ ca³cuéh³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³tsóh³ ñí¹con² tsá² má²tionh² hí³. ⁷ Hi³ jmí¹ zian² siáh³ cun³ gon³ gáun³ juo¹³ pih²¹, hi³ jáun² Jesús ca³ma³mieh² siáh³ jáh³ hí³, jáun² ca³jmú³ dí² siáh³ héih³² hi³ tsóh³ tsú² hi³ jáun². ⁸ Jáun² ca³la³ jín³² tsá² hí³ lah³ re² má³², ca³lí³1 máh³ ca³cónh³² quiau³ mí²tá² chí² juoh¹ hi³ ziau³ jmí¹ má²lí²cuh³ tsú² jáun². ⁹ La³ cun³ tsá² ca³jmú³ hí³ má³² jmí¹ tín³ cun³ quiún³ mei²¹

tsáu². Hi³ jáun² jmí¹ má²lí³² jáun² né³, ca³hah² Jesús jái¹³ ñí¹con² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³,
¹⁰ hi³ jáun² hi³ hñu³ mu² quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ ja³taunh²¹ tí³ ñí¹ téh²³ tsú²
 Dalmanuta.

Tsá² fariseos mi³² cáun² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³²

(Mateo 12:38-42, 16:1-4; Lucas 12:54-56)

¹¹ Jmí¹ jáun² cua³taunh²¹ tsá² *fariseos hi³ ca³ma³liáu³² hi³ quiú² táinh²³ jái¹³ quionh³
 Jesús. La³ cun³ hi³ hnió³ dí² ca³ lan³ Jesús, hi³ jáun² ca³mí³ dí² cáun² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³²
 hi³ já³² tí³ hñu³mi³cuú². ¹² Jáun² Jesús jlánh¹ ca³zion³ lín³² tsí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² mi³² tsá² zian² né³² cáun² li²¹ cun³quionh³ hua³jueh³²? Jú¹ tson² juanh³²
 jná¹³ hi³ hí¹ cáun² yáh³ li²¹ tiá² lí¹³ hiáuh³ tsá² zian² né³².

¹³ Jmí¹ jáun² ca³chan³ dí² tsá² hí³ ñí¹ jáun², hi³ jáun² taunh³ dí² siáh³ hñu³ mu² hi³ ngau³
 tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun².

Tie³ quioh²¹ tsá² fariseos

(Mateo 16:5-12)

¹⁴ Jmí¹ jáun² ca³ja³có³ tsí³ tsá² quian³tun³ hi³ cán³ má³² cuh³, jí³²la³ cáun² tán¹ bíh¹ hí³
 cuú²míih²¹ jmí¹ quian³² tsú² jmí¹ taunh²¹ hñu³ mu² jáun². ¹⁵ Jáun² Jesús ca³hlí² ca³liéinh³²
 tsá² hí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³, hua³hín¹³ náh² jmu³ ca³tí²¹ tie³ quioh²¹ tsá² fariseos la³ má²quionh³ jí³
 tie³ quioh²¹ Herodes ní² siáh³.

¹⁶ Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ma³liáu³² hi³ juónh²³ la³ lá² ja¹ hmóu²¹:

—Cun³ñí¹ hi³hliá² tiá² quián¹ má³² bíh¹ dí² ní³², hi³ jáun² la³ ní² ñí¹juah²¹ tsú².

¹⁷ Tí³la³ Jesús ca³lí³tsin² bíh¹ hi³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³:

—¿He³ láih³² ná¹juónh³² náh² hi³ tiá² quiánh¹ má³²? ¿Hí¹ la³ tí³ ta³né³² máh³ tiá²
 má²ca³ngí¹³ náh², hi³ sa³jun³ má²ca³lí³tsin² náh² siáh³? ¿Hí¹ ná¹jli³² máh³ honh² hnoh²
 la³ tí³ ta³né³² dúh¹? ¹⁸ ¿Hí¹ tiá² la³ jniá³ máh³ máh¹ náh², hi³ sa³jun³ la³ niéih³ siáh³
 cuáh³ náh²? ¿Hí¹ tiú²uú² chau² máh³ honh² hnoh²? ¹⁹ Jmí¹ ca³tsóh³² jná¹³ jáun² hñá³ hí³
 cuú²míih²¹ ja¹ ñí¹ tionh¹ hñá³ mei²¹ tsáu², ¿já³ mí²tá² chí² juoh¹ ca³jiéih¹ náh² jmí¹ jáun²
 dúh¹?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Quia³tún³ mí²tá².

²⁰ —Hi³ jmí¹ ca³tsóh³² jná¹³ jáun² tá¹ quiau³ hí³ ja¹ ñí¹ tionh¹ quiún³ mei²¹ tsáu², ¿cónh³
 mí²tá² ca³cónh³² chí² juoh¹ hi³ ca³jiéih¹ hnoh² jáun² siáh³?

Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³ngái³ siáh³:

—Quiau³ mí²tá².

²¹ Jmí¹ jáun² né³ ca³záih³ dí²:

—¿He³ lí³ sa³ la³ tí³ ta³né³² máh³ tiá² má²ca³ngí¹³ náh² né³?

Jesús jmah²³ jan² tsá² ten³ já¹ juú² Betsaida

²² Hi³ jáun² né³, jmí¹ ca³cha³taunh¹ tsú² já¹ juú² Betsaida, jáun² cua³jan² tsáu² jan² tsá²
 ten³ ñí¹con² Jesús; jáun² ca³hiu³ ca³mí³ tsú² hi³ Jesús ra³tsi³² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³.
²³ Jáun² ca³zanh³ Jesús cuo² tsá² ten³ hí³, hi³ jáun² ca³chín² dí² tí³ cheih³² juú². Jáun²
 ca³yóh³ dí² mí¹héh¹³ mí¹ñí¹ tsá² hí³ hi³ jáun² ca³ra³tsi³² dí² siáh³ cuo² ñí¹ quioh²¹ tsú²,
 jmí¹ jáun² ca³ngái³ dí² ní¹juáh³ má²lí²³ jie³ ca³lá². ²⁴ Jáun² tsá² ten³ hí³ né³ ca³jie³, hi³
 jáun² ca³juáh³:

—Jien¹ jná¹³ tsáu², tí³la³ la³jmí¹ jniá³ hmá² bíh¹ jniá³ tsáu² ñí³taunh¹.

²⁵ Jáun² Jesús ca³tí³ siáh³ cuo² mí¹ñí¹ tsú², jmí¹ jáun² ca³tau² tsá²ñuh² hí³ tiá³ ñí¹, hi³
 ca³jie³; jáun² lan³ bíh¹ tsú². La³jí³² bíh¹ má²jie²³ tsú² re² lín³². ²⁶ Jáun² né³, Jesús ca³chanh³
 tsú² hñú¹³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ha³ lí² cua³hú³² já¹ juú², [hi³ sa³jun³ hí¹ jan² tsáu² tiá² hniáuh³² cuá¹zéih³ nú² hi³ lí³ ní².]

Pé¹ juáh³ hi³ Jesús bíh¹ Tsá² lín³ Cristo
(Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)

²⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ Jesús quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² ñí¹ tloh³ juú² míh¹ cu³ jéin³ juú² Cesarea quioh²¹ Pí²lié¹. Ta³ hí¹tiáunh¹ dí² jáun² jui³² ca³ngáih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—¿Hin² tsánh² jná¹³ juáh³ tsáu²?

²⁸ Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Zian² tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau² hí³ jmái², ma³ jan² tsáu² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jè¹ Dió³² jmí¹tin², hi³ ma³ jan² tsá² juáh³ siáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ jan² tí³² jè¹ Dió³².

²⁹ Jmí¹jáun² né³ ca³ngáih³ dí² siáh³ tsá² hí³:

—Hi³ hnoh² né³, ¿hin² tsánh² jná¹³ juáh³ hnoh²?

—Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo —ca³juáh³ Pé¹.

³⁰ Tí³la³ Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsú² hi³ jáun².

Jesús juáh³ hi³ jún³
(Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)

³¹ Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² Jesús hieh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ juáh³:

—Jná¹³, Jon² tsá²mi³cuoun² ca³tin¹ má¹tso¹ lín²¹ tsin³².

Ca³záih³ dí² tsú² hi³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² quionh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, jí³ tí³² liei²¹ ní² siáh³ tiá² quiú¹ tiá² jéi¹³, hi³ jngah³; tí³la³ ñí¹ má²cá²hní² jmái¹ jáun² má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ tsú². ³² Na²¹ lín²¹ bíh¹ ca³hléh³ tsú² jái¹³ ní². Jmí¹jáun² ca³ñí¹jau² Pé¹ ñí¹ tí³ có³² hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ quiú² jin²³ Jesús. ³³ Tí³la³ Jesús ca³jinh³ tí³ ñí¹ tionh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ jáun² ta³ má²jién³² tsá² hí³ dí² ca³jin³ Pé¹, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Tí³ có³² quin³² ñí¹con² jná¹³ *Satanás!, quí¹ tiá² lín²³ yáh³ hnú² la³jmí¹ lín²³ Dió³², hnú² dá² lín²³ la³cun³ qui³ lín²³ tsá²mi³cuoun² bíh¹.

³⁴ Jáun² né³, Jesús ca³teh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² jí³ tsá² ñí³taunh¹ hí³ cu³chin¹ cu³hna²¹ dí², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³hna³² jná¹³, hniáuh³² chá³² tsú² tí³ có³² la³jí³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hnga², hi³ jáun² cuí¹ quián¹³ tsú² crei²¹ quioh²¹, [la³ cun³ hi³ cuéh³² tsú² jáun² tsí³ uá¹jinh¹ ca³la³ ñí¹ ca³cáin³ jmí²chí³ quioh²¹,] hi³ jáun² cuí¹ já² cu³hna³² jná¹³.

³⁵ Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ líón³² hnga², tsá² la³ hí³ tí³ tsa³hín³ bíh¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tsa³hín³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ má¹ná¹ jí³ hi³ ca³tin¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ní² siáh³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ liáun³. ³⁶ Quí¹ ¿ha³ dá² jinh¹ quien² ní¹juáh³ ca³láih¹³ tsú² la³jí³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², ní¹juáh³ la³ ja³hín³ bíh¹ jmí²chí³ quioh²¹ tsú² má¹lí³² jáun²? ³⁷ Quí¹ ¿he³ yáh³ cun³quionh³ lí¹³ joh¹³ tsú² siáh³ jmí²chí³ quioh²¹? ³⁸ Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² jmu² heh³ ta³ ñí¹ tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³², tsá² ná¹ren² tso³, cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ jí³ ca³tí²¹ jú¹ chú³² quion²¹ jná¹³ siáh³, ja³bí¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuoun² jmu¹ heh¹ ca³tin¹ tsá² la³ hí³ ní¹ má¹jaunh³² ná¹ hi³ lin¹ hi³ quien² ná¹ la³jmí¹ quien² Nuh³², la³ má²quiúnh¹ jná¹³ tsá² ná¹chun¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² siáh³.

9

¹ Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ zian² tsá² ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá² tiá² má²jún³ yáh³ ta³ tiá² má²lí²jié³ tsú² hi³ má²cua³² pí³ quioh²¹ Dió³² ñí¹con² tsá² má²tionh² jo³cuo².

*Dió³² jmu² hi³ zan² Jesús
(Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)*

² Jmí¹ la³ má²jñéi³ jmái¹ jáun² né³, Jesús ca³jan³ Pé¹ quionh³ Jacobo jì³ Juan² ní² hi³ ja³taunh²¹ cáun² tsi³ máh³ ñe¹ ñí¹ lí¹³ tiánh³² hmóu³²; ñí¹ jáun² ca³za² ho¹ñí¹ tsú² ñí¹ ta³ ñí¹ tsá² hí³. ³ Zín³ lín³² ca³lí³ ha¹ tsú² jì³ hi³ ca³lí³ tiáu² lín³² siáh³ [la³jmí¹ jniá³ jan³²], ca³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² tiá² tin² jmu³ hi³ jniá³ tiáu² lín³² ha¹ ñí¹ má¹lí²ráin³². ⁴ Jmí¹jáun² ca³jien³² tsá² hí³ Líh³ quionh³ Moisés, hi³ ná¹juónh²³ quionh³ Jesús. ⁵ Jáun² né³, Pé¹ ca³záih³ Jesús:

—Hnú² Tí³², jhénh³ ma³ chú³² má²tiauh² dí² ñí¹ lá²! Cuí¹ jmú¹³ jnoh¹ hni³² hñú³reh³; cáun² quián¹³ hnú², cáun² quioh²¹ Moisés, hi³ cáun² siáh³ quioh²¹ Líh³.

⁶ Quí¹hliá² jmí¹ ná¹juenh²¹ bíh¹ tsá² hain²¹ tí³ con² tsú², hi³ jáun² Pé¹, hí¹juáh³ tiá² ñí³² bíh¹ he³ dá² jmí¹ dí¹hleh³². ⁷ Jmí¹jáun² ja³ cáun² jnie² ñí¹ tionh¹ tsú² jáun², hi³ jáun² ca³tsáinh³² tsú² jì³lin², hi³ jáun² ja¹ jnie² jáun² ñí¹ ca³hléh³ jan² tsáu² hi³ ní¹juah²¹:

—Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³, jan² Tsá² hno³ lín³² ná¹; niéi² náh² la³ cun³ hi³ juáh³ tsú².

⁸ Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³jíe³ tsú² cu³ jéin³ ñí¹ tionh¹, hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² ca³jnia³ jéinh³² tsú², jì³²la³ hnga² bíh¹ Jesús jéi³²í¹ zenh².

⁹ Tá¹la³ ná¹son² tsú² jáun² tsi³ máh³ né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsú² la³ cun³ hi³ má²lí²jíe³ jáun², ca³la³ tí³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ja¹ hla¹ máh³. ¹⁰ Jáun² ca³hmá³ bíh¹ tsú² jái¹³ jáun² ja¹ má²tún² hmóu³², tí³la³ cun³ jáun² ca³ngái³ bíh¹ tsú² ja¹ hmóu³² hi³ he³ dá² niéih³ jái¹³ hi³ jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹. ¹¹ Hi³ jáun² né³ ca³ngái³ hí³ Jesús:

—¿He³ láih³² sa³ juáh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, hi³ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jè¹ Dió³² bíh¹ néh¹ tín² jáunh³ la³ñí¹?

¹² Jáun² hí³ né³ ca³ngái³:

—Tson² bíh¹ Líh³ tín² jáunh³ la³ñí¹, hi³ ja³ma³re² jì³lí³². Tí³la³ hi³ ca³tín¹ Jon² tsá²mi³cuóun² né³, ¿he³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ ca³tín¹ tsú² dúh¹? Ñí¹ jáun² rá¹juáh³ hi³ hí³ dí² ca³tín¹ ma³tso² tsí³, hi³ lín¹³ tsú² jan² Tsá² tiá² hin² quiú² jéi²³. ¹³ Tí³la³ jná¹³ juanh³² hi³ má²cuán² bíh¹ Líh³, hi³ jáun² ca³jmoh³ tsú² tsáu² la³ cun³ hi³ hnió³ tsáu² jmoh³, la³ cun³ rón³² rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² hi³ ca³tí²¹ lí¹³.

*Jesús jmah²³ jan² tsá² zian² tsá¹ lí¹ jún²³
(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43)*

¹⁴ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cha³tánh¹ tsú² ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² tsá² ñí¹ hná¹ jáun², jáun² ca³jíe³ tsú² hi³ juóun³² lín³² tsáu² má²tionh² cu³ jéin³ jáun²; ja³bí¹ tí³² liei²¹ siáh³ jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun² hi³ ná¹quiú² ná¹táinh²³ jái¹³ quionh³ tsá² hí³ joh¹ Jesús. ¹⁵ Jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³jien³² tsú² jáun² Jesús, ca³ja³cáun² lín³² bíh¹ tsí³ la³jín³² tsá² hí³, hi³ jáun² ja³taunh²¹ dí² cú²hé² ñí¹ cuá¹jáunh²³ tsú² jáun² hi³ ca³ñí¹hen¹³ dí² tsú² ca³la³ hi³ hiún² tsí³. ¹⁶ Jáun² né³, ca³ngái³ tsú² tsá² joh¹:

—¿Hín² dá² jái¹³ ná¹quí² ná¹táinh³² hnoh² quiúnh¹ tsá² ní²?

¹⁷ Jáun² jan² tsá² jmí¹ zenh¹ ja¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³ngái³:

—Hnú² Tí³², lá² ján³ jná¹³ jón³² ñí¹con² hnú², hi³ hún¹ jan² jmí²chí³ hláinh¹ hñú³ tsí³ hi³ jmu² hi³ tiá² lí²³ hléh³². ¹⁸ Quí¹ lí³ua³ cáun² ñí¹ tsó²¹ ñú²míh¹ lá², jmí²chí³ hláinh¹ cáun² ja³² hi³ zaunh²³ hi³ juóu³² hué³², hi³ jáun² má¹jáun² hia³² jan³² ho³ jì³ hi³ cúh² siáh³ ján¹. Cun³quionh³ hi³ lí²³ la³ ní² bíh¹ má²tsá²lí³huán¹ tsú². Má²lí²mí³ bíh¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² hi³ jmí¹ chin¹³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹, tí³la³ tiá² ca³tioh²¹ yáh³ tsú².

¹⁹ Hi³ jáun² Jesús ca³ngái³:

—ĵHnoh² tsá² tiá² ta²¹ táunh²³ náh²¹! ĴJáh³ jmái¹ máh³ hniáuh³² hi³ ngí¹³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh² dúh¹? ĴJáh³ jmái¹ máh³ hniáuh³² hi³ tion¹ jná¹³ tsin³² hi³ ca³tin¹ hnoh²? Ná²jan³² ñú²míh¹ tí³ lá².

²⁰ Hi³ jáun² cua³jan² dí² tsú². Jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³jién³² jmí²chí³ hláinh¹ Jesús né³, ca³jmú³ hi³ he¹³ tsá¹ lí¹ jún²³ ñú²míh¹ hí³, jáun² ca³quinh³ hué³², hi³ ca³pi³ ca³linh³ hi³ ca³hiá² jan³² ho³. ²¹ Jmí¹jáun² ca³ngái³ Jesús ñí¹con² jméi² tsú²:

—ĴJáh³ jmái¹ má²tí³ hi³ jéinh³² tsú² la³ ní²?

—La³ cun³ jmí¹ míh² máh³ tsú² jéinh³² la³ ní² —ca³juáh³ jméi² tsú²—. ²² Hliáun³ jéin³² lín³² má²ca³jmú³ jmí²chí³ hláinh¹ hi³ taunh² chu³ sí² jī³ chu³ jmái² siáh³, hi³ hnió³ jngah³. Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ zia³² hi³ lí¹³ jmúh¹³ hnú² ca³lá², cuí¹ já² mií³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹, ma³hau¹ tiá³.

²³ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ní¹juáh³ lí¹³ cháh¹³ hnú² cáun² honh², quí¹ jī³lí³² bíh¹ lí¹³ ñí¹con² tsá² nio² cáun² tsí³.

²⁴ Hi³ jáun² jméi² ñú²míh¹ hí³ ca³hléh³ tiá³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—ĴTaunh³² bíh¹ jná¹³ ta²¹; ma³hau¹ hi³ tí³ lí³mí¹ niau²¹ cáun² tsin³² jná¹³!

²⁵ Jmí¹ ca³jé³ Jesús hi³ juóun³² lín³² tsáu² má²hí¹ngih³², jáun² ca³jin³ dí² jmí²chí³ hláinh¹ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnú² jmí²chí³ jmu² hi³ cáun¹ tsú² jī³ hi³ te³ cuá¹ tsú², jná¹³ jmu² héih³² hi³ cuá¹hain³² hnú²; tun³² tsá² ní², ha³ lí²uú² ña³hu³² siáh³ hñu³ tsí³ tsú².

²⁶ Hi³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ ca³hóh³² tiá³, jī³ hi³ ca³jmú³ siáh³ hi³ he¹³ cónh³í¹ cu³ jéin³² tsá¹ lí¹ jún²³ ñú²míh¹ hí³, jmí¹jáun² cua³han³; hi³ jáun² ca³quion³² dí² ñú²míh¹ hí³ la³jmí¹ rón²¹ jan² tsá² má²rá²jún¹, hi³ jáun² juóun³² lín³² tsáu² jmí¹ ná¹juáh²³ hi³ hú¹tá¹ má²rá²jún¹ bíh¹ tsú². ²⁷ Tí³la³ Jesús ca³zanh³ cuo² tsú² hi³ ca³zion³ dí²; hi³ jáun² ñú²míh¹ hí³ né³, ca³náu² bíh¹.

²⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³hi³ siáh³ Jesús cáun² hñú³, hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ngái³ ñí¹ hnga² tsú², hi³ ca³juáh³:

—ĴHe³ láih³² sa³ tiá² ca³tiáu¹³ yáh³ jnoh¹ hi³ chin¹³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³?

²⁹ Jáun² ca³záih³ dí² tsú²:

—Quí¹hliá² jmí²chí³ hláinh¹ la³ hí³ lí¹³ chin¹³ tsú² jí³²la³ cun³quionh³ hi³ liéinh³² tsú² Dió³² bíh¹ [jī³ hi³ má²hien²¹ tsú² siáh³].

Jesús juáh³ siáh³ cónh³ hi³ né³bí¹ jún³

(Mateo 17:22-23; Lucas 9:43-45)

³⁰ Jmí¹ ca³huén² tsú² jáun² ñí¹ jáun², ca³ngá² tsú² la³cáun² hué¹³ Galilea. Tí³la³ Jesús tiá² jmí¹ hnió³ hi³ lí³ ñí³² tsáu² hi³ ngí³² dí² ñí¹ jáun² ³¹ quí¹hliá² jmí¹ má²tin² dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²; jī³ hi³ zaih³² dí² la³ lá²:

—Jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² jienh³ tsú² jo³cuo² tsáu², hi³ jáun² jngah³ tsú²; tí³la³ ñí¹ má²cá²hni² jmái¹ jáun² né³, jenh¹³ bíh¹ jná¹³.

³² Tí³la³ tsá² hí³ né³, hí¹juáh³ tiá² ca³ngí¹³ bíh¹ he³ dá² jaun³² dí¹ juáh²³ tsú², hi³ jmí¹ juénh² tsú² siáh³ hi³ mí³² ñí¹con² Jesús hi³ jmu³ na²¹ já¹³ hi³ má²lí²juáh³ jáun².

Hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien²

(Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48)

³³ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cha³tánh¹ tsú² já¹ juú² Capernaum; jáun² má²cuá³ ñéih³ Jesús la³ cun³ jmí¹ ca³ngái³ tsá² joh¹ hi³ ca³juáh³:

—ĴHe³ dá² jaun³² jmí¹ hí¹juónh³² hnoh² hú¹ jui³²?

³⁴ Tí³la³ tsá² hí³ cáun² lí¹ ca³tiánh³ tie³ bíh¹, quí¹hliá² hú¹ jui³² jáun² jmí¹ hí¹juónh²³ tsú² hi³ hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien² ja¹ hmóu³² dí². ³⁵ Jáun² né³, Jesús ca³cuá³ hi³ jáun² ca³teh³ dí² tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ hi³ lí³ quien², hniáuh³² jmu³ tsú² hi³ lín³ jan² tsá² huen³ ñí¹ cá¹táuh³ bíh¹, jí³ hi³ ma³cón³² tsú² siáh³ jí³lín² tsáu².

³⁶ Jmí¹jaún² ca³can³ dí² jan² tsá¹míh¹ hi³ ca³zinh³ dí² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³ jaún² ca³ráin³² dí² siáh³, jaún² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

³⁷ —Lí³ua³ jan² tsá² hen³ jan² tsá¹míh¹ la³ lá² chá³² jná¹³, má²lí²he³ jí³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³²; hi³ ní¹juáh³ tsá² he³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmáh³la³ jná¹³ yáh³ he³ tsú², quí¹ ja³bí¹ la³ jaún² má²lí²hen³ tsú² siáh³ Tsá² ca³ze³ bíh¹ jná¹³.

Ní¹juáh³ tsá² tiá² hau² jnoh¹, tsá² quiúnh¹ jnoh¹ bíh¹ hí³
(Lucas 9:49-50)

³⁸ Jmí¹jaún² ca³juáh³ Juan²:

—Tí³², má²lí²neh²¹ jnoh¹ jan² tsá² huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu² la³juah²¹ dúh¹ cun³quionh³ héih³² quián¹³ hnú², jaún² má²lí²jmú¹³ jnoh¹ héih³² hi³ tiú²uú² jmu³ tsú² la³ jaún², quí¹hliá² tiá² ngí³² yáh³ tsú² quiúnh¹ dí².

³⁹ Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—Ha³ lí² jmú² náh² héih³² la³ ní²; quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² hi³ jmu² hua³jueh³² cun³quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³, hi³ má²lí³² jaún² hléh³² siáh³ hlah³ ca³tín¹ jná¹³.

⁴⁰ Ní¹juáh³ tsá² tiá² hau² jnoh¹, jaún² tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² hen² tí³ con² jnoh¹. ⁴¹ Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² cué³² hnoh² uá¹jinh¹ cáun² vaso jmái² cun³ñí¹ hi³ hnoh² lín³ náh² tsá² joh¹ Cristo, ja³bí¹ tsá² hí³ uá²jai³² hiáuh³ cáun² hi³ chu²¹, la³ cun³ hi³ ca³tín¹ hiáuh³.

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tín¹ tsá² jmu² hi³ tanh³² tsáu² tso³
(Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)

⁴² ”Lí³ua³ jan² tsá² jmu³ hi³ tánh³² tso³ tsá¹míh¹ tsá² taunh² jná¹³ lá² ta²¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ re² sá¹jmí¹ hi³ tónh³² tsú² zié³ láí¹ tsá² la³ hí³, hi³ chí¹hñéih²³ cáun² tá² quín¹ pa²¹ lín²¹, hi³ jaún² taun³ tsú² hñu³ jmí²miih²¹. ⁴³ Jaún² né³, ní¹juáh³ cuonh² hnú² jmu² hi³ tanh³² hnú² tso³, tí³ re² hná¹; quí¹ tí³ re² bíh¹ hi³ cuánh¹³ hnú² ta³ tiúnh¹ cáun² cuonh² ñí¹ lí¹³ zian² nú² cun³ jmí¹hi³nio², la³ cun³ bíh¹ hi³ cuóh¹³ nú² hi³ chí²¹ tá¹ tun³ cuonh² quiu³juóu³², ñí¹ tiá² lí¹³ yéi³² jaún² sí², ⁴⁴ [ñí¹ hí¹ jáh¹ tiáunh¹ ngú³ quioh²¹ tsáu² tiú²uú² tsán¹³, hi³ sa³jun³ sí² bíh¹ yéi³².] ⁴⁵ Hi³ ní¹juáh³ tanh¹ nú² jmu² siáh³ hi³ tanh³² nú² tso³, hná¹ siáh³; quí¹ tí³ re² bíh¹ hi³ cuánh¹³ hnú² ñí¹ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio² hi³ tiá² zia³² cáun² tanh¹, la³ cun³ bíh¹ hi³ cuóh¹³ nú² quiu³juóu³² quionh³ tá¹ tun³ tanh¹ nú² [ñí¹ tiá² lí¹³ yéi³² sí², ⁴⁶ ñí¹ tiá² jáh¹ tsán¹³, hi³ sa³jun³ sí² bíh¹ yéi³²]. ⁴⁷ Hi³ ní¹juáh³ mí¹máh¹ hnú² jmu² siáh³ hi³ tanh³² nú² tso³, chí³ cú²jueh³²; quí¹ tí³ re² bíh¹ cuánh¹³ hnú² ñí¹ cuá¹quien² Dió³² cun³quionh³ cá² má³ mí¹máh¹ cha³ jmí¹ cuóh¹³ nú² quiu³juóu³² quionh³ tá¹ tun³ má³ mí¹máh¹, ⁴⁸ ñí¹ tiú²uú² tsán¹³ jáh¹ taunh³² ngú³ quioh²¹ tsáu², hi³ sa³jun³ sí² bíh¹ yéi³².

⁴⁹ ”[Quí¹ la³jmí¹ sé²³ tsú² jaún² ñí¹ ñí¹ quioh²¹ jáh³ má²lí²jngih³ tsú² ñí¹con² Dió³² ta³ ñeh² bíh¹ hi³ jin³ tsú², la³ jaún² bíh¹ siáh³] lí¹³ tiánh³ hua³jan²¹ tsá² taunh² ta²¹ jná¹³, cun³quionh³ hi³ há¹ ngá¹³ tsú² uu³mí²tsi³² lí¹³ la³jmí¹ lí³ sí². ⁵⁰ Chu²¹ bíh¹ ñí¹; tí³la³ ní¹juáh³ la³ ca³lí³ máih³ bíh¹ ñí¹ né³, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ lí³ ñeh¹? Cuí¹ zia³² ñí¹ hñu³ honh² hnoh², jí³ hi³ cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tín² quiúnh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján².

10

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tín¹ tsá² hnió³ tsáun³ quionh³ ñí²cuo²
(Mateo 5:31-32; 19:1-12; Lucas 16:18; 1 Corintios 7:10-16)

¹ Jmí¹ lí²¹ jaún² cua³han³ Jesús já¹ juú² Capernaum, hi³ ngau³ tí³ hué¹³ Judea, hué³² nio² tí³ jui³² ñí¹ hia³² hiú² tí³ jo²¹ cua³ Jordán. Ñí¹ cá¹chó²¹ tsú² jaún² né³, ca³ngih³² siáh³

juóun³² lín³² tsáu², hi³ jáun² ca³ma³tin² dí² siáh³ tsáu² la³ cun³ qui³ jmu² dí². ² Jáun² ma³ jan² tsá² *fariseos ca³ja³taunh²¹ ní¹ zenh¹ Jesús, hi³ ca³ca³ ca³lan³ dí² tsú², hi³ jáun² ca³ngái³ dí² ní¹juáh³ hi³ lí¹³ tsáun³ tsá²ñuh² quionh³ tsá²mi³ ní²cuo². ³ Jmí¹ jáun² ca³ngái³ Jesús:

—¿He³ héih³² ca³quiú² hla¹ Moisés ní¹con² hnoh² dúh¹?

⁴ Jáun² tsá² hi³ ca³juáh³:

—Moisés ca³cué³ jái¹³ hi³ lí¹³ cuéh³² tsú² tsá²mi³ ní²cuo² cáun² sí² hi³ lin¹ hi³ ca³tsáun³ tsú², hi³ jáun² má²lí¹³ chin¹³ dí² tsú².

⁵ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Moisés ca³cué³ héih³² jáun² cun³ní¹ hi³ jlánh¹ tiá² jái¹³ ngi²³ hnoh² bíh¹. ⁶ Tí³la³ la³ cun³ jmí¹ ca³lí³liau³, jmí¹ ca³jmú³ Dió³² la³cu³ la³juéh³ mi³cuú²: “Tsá²mi³ tsá²ñuh² bíh¹ ca³jmú³ Dió³²; ⁷ hi³ jáun² bíh¹ chan³ tsá²ñuh² jméi² mí¹ziú¹³ tí³ có³² hi³ ma³zian² cu³lí²¹ quionh³ tsá²mi³ ní²cuo², ⁸ hi³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² bíh¹ má²lín¹³ tsú² tá¹ gon³”. La³ní² bíh¹ rá¹juáh³ ní¹ Sí², hi³ jáun² né³, tiú²uú² lí³ yáh³ gon³ tsú², quí¹ jan² tsáu² bíh¹ má²lín³ tsú². ⁹ Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² ca³tin¹ tsá²mi³cuóun² tson³ cáun² hi³ má²lí²cunh³ Dió³².

¹⁰ Jmí¹ má²tionh² tsú² jáun² néih³ né³, tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ngái³ siáh³ ca³ti²¹ hi³ ní². ¹¹ Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ tsá² tun²³ tsá²mi³ ní²cuo², hi³ jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mi³ siánh³, tsá² la³ hí³ má²lí²jmú³ tso³ juón¹ bíh¹ ní¹con² tsá² ca³jan³ la³ní¹; ¹² hi³ ní¹juáh³ tsá²mi³ siáh³ tun²³ ní²cuo² hi³ jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²ñuh² siánh³, ja³bí¹ tsá²mi³ la³ hí³ siáh³ má²lí²jmú³ tso³ juón¹ bíh¹.

Jesús má²miih² tsá¹míh¹

(Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)

¹³ Jmí¹ jáun² cua³jan² tsáu² ma³ jan² tsá¹míh¹ ní¹con² Jesús, hi³ jáun² tin³ tsú² cuo²; tí³la³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³ ca³jin³ bíh¹ tsá² ná¹jan² hí³ tsá¹míh¹. ¹⁴ Tí³la³ jmí¹ ca³jíe³ Jesús hi³ jáun² né³, ca³míh³ bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³:

—Cuéh³ náh² tsá¹míh¹ ní² jái¹³, cuí¹ ja³taunh¹ ní¹con² jná¹³, ha³ lí² jní² náh² jui³² quioh²¹, quí¹ tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ ní² bíh¹ lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³². ¹⁵ Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² he² héih³² hi³ jmu² Dió³² la³jmí¹ he² tsá¹míh¹, jmí¹líh³ bíh¹ tiá² chau²¹ jmái¹ hi³ hí³ tsú² jo³cuo² Dió³².

¹⁶ Hí³ jáun² ca³raín³² dí² tsá¹míh¹ hí³, jmí¹ jáun² ca³ra³tsi³² dí² cuo² ní¹ quioh²¹ hi³ ca³ma³miih² dí².

Jan² tsá¹ñú¹ hánh³ liéinh³² Jesús

(Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)

¹⁷ Jmí¹ ngau²¹ siáh³ Jesús jui³² hún¹, jan² tsá²ñuh² ja³ cú²hé² hi³ ca³di³jñi³² ta³ ní¹ tsú², hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³² chun¹, ¿he³ bíh¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hi³ jáun² lí¹³ lí³zian² jná¹³ la³ cun³ jmí¹hi³nio²?

¹⁸ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—¿He³ láih³² juáh³ hnú² hi³ jná¹³ tsá² chun¹? Hí¹ jan² yáh³ tsá² chun¹ tiá² zian², jí³²la³ jan² Dió³² bíh¹. ¹⁹ Má²ñíh¹ bíh¹ hnú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² héih³² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí² jngíh³ náh² tsáu², ha³ lí² jmú² náh² juón¹, ha³ lí² háin² náh², ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³ náh² jú¹ tí¹jái², ha³ lí² lí¹ ma³can¹³ náh² tsáu², tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh²”.

²⁰ Jáun² tsá² hánh³ hí³ ca³juáh³:

—Tí³², la³jí³² bíh¹ hi³ ní² má²ca³ma³ti²¹ jná¹³ la³ cun³ jmí¹ míh² ná¹.

²¹ Jáun² Jesús ca³jién³² tsá² hí³ ca³la³ hi³ hnio³ lín³² dí², jáun² ca³záih³ dí² siáh³:

—Cun³ jáun² zia³² bíh¹ cónh³¹ cáun² hi³ hniáuh³² jmúh¹³ nú²: cuánh², cuá²hnái¹ la³jí³² hi³ zia³² quián¹³, hi³ jáun² tsoh³ quie³ jáun² ní¹con² tsá² tia³mii², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ lí³ hánh³ nú² hñu³mi³cuú²; ní¹ má¹lí³² jáun² né³, ña³² cu³hna³² jná¹³ [uá¹jinh¹ ca³la³ ní¹ ca³cáin³ jmí²chí³ quián¹³ nú²].

²² Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jáun² jái¹³ ní², jlánh¹ hlaih³ ca³ta³no¹ tsí³, hi³ jáun² ngah³ hi³ hí¹uín³ tsí³ qui¹hliá² jlánh¹ jmí¹ hánh³.

²³ Jmí¹jáun² ca³jíe³ Jesús cu³ jéin³ ní¹ zenh¹, jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—jHénh³ ma³ jlánh¹ juóuh³² hi³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³²!

²⁴ Tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, lí¹ ca³ja³cáun² tsí³ bíh¹ ca³tí²¹ jái¹³ hi³ má²lí²juáh³ tsú² jáun²; tí³la³ Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Jón³, jHénh³ ma³ dá² juóuh³² hi³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³² [ní¹juáh³ tsá² hái³² tsí³ hi³ zia³² ní¹ hué²¹ lá²]! ²⁵ Tí³ jlánh¹ bíh¹ huán¹ tsí³ ngá¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello chí² léh¹³ mi³quie³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³².

²⁶ Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jái¹³ ní² né³, ca³ja³cáun² lín³² bíh¹ tsí³, jáun² ca³ngáih³ rainh²¹ tsá²ján² tsá²ján², hi³ ca³juáh³:

—Hi³ jáun² né³, ¿hin² bí¹ dá² tsánh² la³ lí¹³ liáun³?

²⁷ Jáun² Jesús ca³jíe³ ní¹ tionh¹ tsú², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnga² Dió³² bíh¹ tin² hi³ ní², jun³juáh¹³ tsá²mi³cuóun² yáh³; qui¹ hí¹ cáun² yáh³ hi³ juóuh³² tiá² zia³² ní¹con² Dió³².

²⁸ Jáun² Pé¹ né³ ca³juáh³:

—Sá¹ní² jie³, jnoh¹ má²ca³chá¹³ tí³ có³² la³jí³² hi³ jmí¹ zia³² quiú¹³, hi³ jáun² má²ngí¹ jnoh¹ quiúnh¹ hnú².

²⁹ Jáun² Jesús ca³ngáih³ siáh³:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ jan² tsá² má²ca³tú³ hñú¹³, hi³ má²ca³chan³ siáh³ tsá²mi³ jí³ tsá²ñuh² rainh²¹, jméi² mí¹ziú¹³ tsú², [ní²cuo² tsú²,] jon² tsú², jí³ hi³ má²ca³tú³ tsú² siáh³ ní¹nái² quióh²¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ jí³ hi³ ca³tí²¹ jú¹ chú³² ní² siáh³, ³⁰ jáun² tsá² la³ hí³ hiáuh³ bíh¹ ní¹ hué²¹ lá² hña³láu³ nió³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmí¹ zia³² jáun² quióh²¹, uá¹la³ cun³: hñú³, rainh²¹ tsú² tsá²mi³ tsá²ñuh², mí¹ziú¹³ tsú², jon² tsú², jí³ ní¹nái² ní² siáh³, uá¹jinh¹ ta³ hó² uo² tsáu²; hi³ jmí¹tsú² jmí¹ja³² né³, lí¹³ zian² tsú² siáh³ cun³ jmí¹hi³nio².

³¹ Tí³la³ juóun³² tsá² ná¹lín³ tsá² la³ñí¹ ta³né³², tsá² la³ hí³ dá² lín¹³ tsá² ní¹ ca³táuh³ bíh¹ má¹jáun²; hi³ jáun² juóun³² tsá² ná¹lín³ tsá² ní¹ ca³táuh³ ta³né³² né³, tsá² la³ hí³ dá² tí³ lín¹³ tsá² la³ñí¹ bíh¹ má¹jáun².

Jesús má²juáh³ siáh³ ní¹ má²hnaih³² jéin³² hi³ jún³

(Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)

³² Hi³ jáun² né³, tá¹la³ má²hí¹uú²³ tsú² tí³ juú² Jerusalén, ca³ma³liáu³² Jesús hi³ tsau³² uóunh³ ján³ ta³ ní¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²; jáun² tsá² hí³ má²hí¹ná¹tsá²cáun² tsí³, hi³ tsá² ní¹ hná¹ jáun² né³, jmí¹ má²hí¹tsá²táunh¹ siáh³ ta³ má²hú¹ cóh²¹ tsí³ cu³hna²¹ tsú². Hi³ jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ ní¹ tí³ có³² tá¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ cun³ qui³ tan² jmu², hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ zaih³² tsú² he³ lánh³ quiunh²¹ dí². ³³ Hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³, ta³né³² má²hí¹uú²³ dí² tí³ já¹ juú² Jerusalén, ní¹ jienh³ tsú² jáun² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ní¹con² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní² siáh³; hi³ jáun² tsá² hí³ jmu³ héih³² hi³ ma³nga² tsú² jná¹³ hi³ jienh³ dí² siáh³ ní¹con² *tsá²cá²jo²¹. ³⁴ Jáun² tsá²cá²jo²¹ né³, qui³ cáuh³² jná¹³ cú²nga¹, hi³ tiu³ hñéi³² tsú², jí³ hi³ quiu³ po³ tsú², má¹lí³² jáun² né³ jngah³ tsú²; tí³la³ ní¹ má²cá²hñí² jmái¹ jáun² má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ jná¹³ ja¹ hla¹.

Jacobo quionh³ Juan² mi³² cáun² hi³ chú³²

(Mateo 20:20-28)

³⁵ Jmí¹ jáun² tá¹ gon³ jon² Zebedeo, Jacobo quionh³ Juan², ca³ma³janh³² ñí¹ zenh¹ Jesús hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tí³², hnáu² jnoh¹ hi³ jmúh¹³ hnú² cáun² hi³ chú³² hi³ mí¹³ jnoh¹ ñí¹ con² hnú².

³⁶ Jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿He³ hnáuh² hnoh² hi³ jmu¹ jná¹³?

³⁷ Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Jmu³ tiá³ hi³ chú³² hi³ lí¹³ tsá¹tau² jnoh¹ cu³henh¹ hnú², jan² tí³ cuá² chu²¹ hi³ jan² siáh³ tí³ cuá² cáun¹ ní¹ má¹tí³ ñí¹ má²ñi³ quien² nú².

³⁸ Tí³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Hnoh² dá² hí¹juáh³ tiá² ñí¹ bíh¹ náh² he³ ná¹mih³². ¿Hí¹ quinh¹ náh² jmái¹ hi³ há¹ ngá¹³ náh² la³ cun³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³, jí³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmái² hi³ má¹tsoh¹ honh² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³?

³⁹ —Ján³, lí¹³ bíh¹ —ca³juáh³ tsá² hí³.

Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ há¹ ngá¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³ jí³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmái² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³; ⁴⁰ tí³la³ hi³ ca³tí²¹ hi³ cuá¹tianh³ náh² cu³hén² jná¹³, jan² cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹ má¹ná¹, tiá² ca³tin¹ yáh³ jná¹³ cué¹³, quí¹ ñí¹ jáun² má²lí³ hua³jan²¹ hi³ tsa³tiánh² tsá² má²ca³quianh³ hnga² bíh¹ Dió³².

⁴¹ Jmí¹ ca³nái³² tsá² quian³ ñí¹ hná¹ jáun² jái¹³ jáun² né³, ca³míh³ tsí³ ñí¹ con² Jacobo quionh³ Juan². ⁴² Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³teh³ jí³lin² tsá² hí³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² ná¹ñí¹ hi³ tsá² ná¹ho² ta²¹ ma³ quin³² ma³ caun³² hué³² jmu² quien² ñí¹ con² tsá² zian² hué³² jáun², hi³ jáun² tsá² ná¹quien² hí³ né³, cáun² jmu² héih³² ñí¹ con² tsá² tionh² hi³ jo³cuo². ⁴³ Tí³la³ tiá² ca³tí²¹ yáh³ hi³ lí¹³ la³ jáun² ja¹ quián¹³ hnoh². Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ lí³quien² ja¹ quián¹³ hnoh², hniáuh³² lín³ tsú² jan² tsá² quian²¹ bíh¹ ñí¹ con² tsá² ñí¹ hná¹ jáun²; ⁴⁴ hi³ lí³ua³ jan² hnoh² tsá² hnáuh² náh² lín¹³ tsá² la³ñí¹, hniáuh³² jmúh¹³ náh² hi³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² bíh¹. ⁴⁵ Quí¹ hí¹ la³ tí³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² yáh³ cuan³ ná¹ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ ja³ma³con²¹ ná¹ tsáu², jun³juáh¹³ hi³ tí³ ma³cáu³² yáh³ tsáu² jná¹³; jí³ hi³ cuan³ ná¹ siáh³ hi³ jienh²¹ ná¹ huen² hi³ jún³, hi³ lí³ cáun² hmah²¹ ca³tí²¹ hi³ lí¹³ liáun³ juóun³² lín³² tsáu².

Jesús jmah²³ Bartimeo tsá² ten³

(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)

⁴⁶ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú² Jericó. Jmí¹ má²cuá¹cuá²hain³² Jesús já¹ juú² jáun² quionh³ tsá² joh¹, jí³ la³ má²quionh³ juóun³² lín³² tsá² siánh³ siáh³, jmái¹ jáun² jmí¹ cuá¹tón²¹ jan² tsá² ten³ jmái² Bartimeo hú¹ jui³², jon² Timeo, hi³ cuá¹mi³² cú¹dáin³.

⁴⁷ Jmí¹ ca³nái³² tsá² hí³ hi³ má²cuá¹ja³² Jesús Tsá² juú² Nazaret, jmí¹ jáun² ca³ma³liáu³² tsú² hóh³² tiá³ hi³ juáh³:

—¿Hnú² Jesús, jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² ñí¹ con² jná¹³!

⁴⁸ Juóun³² tsáu² ca³je³ tsá² ten³ hí³, hi³ jmí¹ hnió³ tsú² cuá³² tsá² hí³ ta³máih³, tí³la³ tsá² ten³ hí³ má¹ná¹, tí³ lí³mí¹ tiá³ ca³hóh³² bíh¹ hi³ ca³juáh³:

—¿Jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² ñí¹ con² jná¹³!

⁴⁹ Jmí¹ jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³juáh³:

—Cuá²tiéh³ tsá² ó³².

Jáun² ca³ñí¹tieh¹ tsú² tsá² ten³ hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí².

—Ma³hiún¹³ hnú² honh², náu², má³², quí¹ ó³² dí¹té²³ tsú² hnú².

⁵⁰ Jmí¹ jáun² ca³tú³ hmih³² hi³ jmí¹ cuá¹jaunh³² hi³ ca³náu² cu³diá²jan² la³ lá² hi³ ngau³ tí³ ñí¹ zenh¹ Jesús. ⁵¹ Jáun² Jesús ca³ngái³ hi³ juáh³:

—¿He³ jmí¹ hnáuh² hnú² jmu¹ jná¹³ ñí¹ con² nú²?

Jáun² tsá² ten³ hí³ ca³ngái³:

—Tí³², hnó³² jná¹³ hi³ jnia³ siáh³ mí¹ñi³².

⁵² Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Má²lí¹³ bíh¹ cuánh¹³ hnú², má²lain³² bíh¹ hnú² quí¹hliá² lí²cháh¹ nú² cáun² honh².

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³jnia³ siáh³ mí¹ñi¹ tsá² hí³, jáun² ngau³ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús.

11

Jesús má²hí³ já¹ juú² Jerusalén

(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

¹ Jmí¹ má²ja³quián³ chá¹táunh¹ tsú² juú² Jerusalén, ca³cha³táunh¹ tsú² có³² juú² Betfagé ji³ Betania, can³² máh³ míh¹ Olivos; jmí¹jáun² ca³zen³ Jesús gon³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², ² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²táunh¹ náh² juú² míh¹ nio² tí³ chí¹ján³ ní², jáun² ní¹ má¹ca³cha³táunh¹ náh² né³, chanh²¹ náh² jan² lo¹ búh¹ míh¹ hi³ cuá¹hñéih¹, jáh³ hí³ hí¹ jan² tiá² hin² má²ca³ñi³tsin¹.

Jáun² cuá²zanh¹ náh² jáh³ hí³ hi³ ñá¹jan³² náh² tí³ lá². ³ Ní¹juáh³ zian² tsá² ca³ngái³ ní¹con² hnoh²: “¿He³ láih³² sa³ hnoh² yáh³ ná¹zanh¹ jáh³ ní²?”, jáun² juoh¹ náh² tsú² la³ lá²: “Hliá² má²hniah³ ní¹con² Tí³² Juo¹³ bíh¹ jnoh¹ jáh³, hi³ jáun² la³juí³ já¹jon¹ jnoh¹ siáh³ ní¹ lá²”.

⁴ Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² gon³ hí³, hi³ jáun² ca³chanh²¹ tsú² jan² lo¹ búh¹ míh¹ zenh² ja¹ hñú³ hi³ dí¹hñéih¹ cáun² ho³hñú¹³; hi³ jáun² ca³záinh³² tsú².

⁵ Hi³ jáun² ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ ní¹ jáun² ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ hnoh² yáh³ ná¹zanh¹ jáh³ ní²?

⁶ Jáun² tsá² hí³ né³ ca³záih³ tsú² la³ cun³ rón³² hi³ má²lí²juáh³ jáun² Jesús; jmí¹jáun² ca³cué³ bíh¹ tsú² jái¹³ hi³ tsa³tánh¹ tsú². ⁷ Jáun² ca³ñi¹jan² tsú² lo¹ búh¹ míh¹ hí³ tí³ ní¹ zenh¹ Jesús, hi³ jáun² ca³na³tsí³ dí² ha¹ cu³hna²¹ jáh³, jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ñi³tsin¹ Jesús jáh³. ⁸ Juóun³² tsá² ca³qui³ ca³ja³ ha¹ hú¹ jui³², hi³ ma³ jan² né³, ca³quieh³ cuú² ñeh¹ hmá² tsi²¹ hué¹³ tsáu² hi³ ca³ja³ siáh³ hú¹ jui³².

⁹ Tsá² jmí¹ hí¹tsá²táunh¹ chí¹ján³, ji³ tsá² jmí¹ hí¹já²táunh¹ chí¹cáin² ní² siáh³ ca³ma³liáu³² hi³ tí³ hoh³² tiá³, hi³ juáh³:

—¿Hénh³ ma³ chun¹ Dió³²! ¿Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²! ¹⁰ ¿Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² ní² hi³ hau³ jái¹³ la³jmí¹ ca³hó³ jáun² hla¹ Dá²vi²¹ dí¹hio³ nú¹deh³ dí²! ¿Hénh³ ma³ chun¹ Dió³² Tsá² cuá¹ hñu³mi³cuú²!

¹¹ Jáun² né³, hi³ bíh¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén, hi³ ca³ñi¹hi³² siáh³ hñu³ cuáh³² chín¹; jmí¹ má²lí²jíe³ tsú² jáun² la³jí³² hi³ zia³² ñéih³ jáun², jmí¹jáun² ngau³ cú²jueh³² juú² Betania quionh³ tsá² quian³tun³ hí³, quí¹ jmí¹ má²ca³hláu³ bíh¹.

Jesús jin²³ hmá² sí² co² tiá² mái³ hai²¹

(Mateo 21:18-19)

¹² Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³huén² tsú² juú² Betania, hú¹ jui³² jáun² ca³ráun³ ní¹cuóunh²¹ Jesús. ¹³ Ta³ hí¹hún¹ tsú² jáun² jui³² ca³jíe³ cáun² hmá² sí² co² chí²¹ ní¹ uóunh³ hi³ má²tsauh²¹ mu²¹; jáun² ngau³ dí² hi³ ca³ñi¹jíe¹³ hmá² jáun² ní¹juáh³ hi³ hai²¹ mi³ sí², tí³la³ hí¹ cá² mái³ yáh³ mái³ tiá² ca³choh¹³ tsú², jmáh³la³ mu²¹ bíh¹ hmá² tsi²¹, quí¹ jun³juáh¹³ jéin² quioh²¹ mi³ sí² yáh³ jmái¹ jáun². ¹⁴ Jáun² Jesús ca³záih³ hmá² sí² jáun² la³ lá²:

—Né³² tí³ chí¹ján³ jmí¹líh³ tiú²uú² hin² cuh³ mái³ hi³ jmí¹ ha³ hnú².

Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³nái³² jái¹³ jáun².

Jesús má²ji² cuáh³² chín¹

(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² siáh³ já¹ juú² Jerusalén. Jáun² Jesús ca³hi³ siáh³ hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ ca³chu³ ca³huen³ tsá² jmí¹ ná¹hna² ji³ tsá² jmí¹

ná¹la³² ñí¹ jáun². Ca³ziu³ ca³cuí³ tsú² mesa quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹zai³² quie³ quioh²¹ hué³² siáh³ jí³ hmá²si¹ quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹hna² chí³ jái² ní² siáh³; ¹⁶ hi³ hí¹ jan² tsáu² tiú²uú² ca³cuéh³ tsú² jái¹³ hi³ tsa³can³² lio²¹ jui³² ñéih³ hiah³² hu²¹ cuáh³². ¹⁷ Hi³ jáun² ca³ma³tin² tsú² tsáu², hi³ juáh³ la³ lá²:

—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Hñu³² jná¹³ dá² jmái²: Hñú³ ñí¹ lí¹³ liéinh³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ Dió³²”. Tí³la³ hnoh² né³, tá²hláu² quioh²¹ háin² bíh¹ má²ca³jmuh³ náh².

¹⁸ Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ siáh³ ca³nái³² jái¹³ jáun², hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³hnauh² tsú² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jngih³ Jesús, hliá² jmí¹ juénh² dí², quí¹hliá² la³jín³² tsáu² bíh¹ jmí¹ ná¹tsá²cáun² tsí³ ca³tí²¹ jái¹³ hi³ hie³² tsú² jáun². ¹⁹ Tí³la³ jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, cua³han³ bíh¹ Jesús já¹ juú² jáun².

Hmá² sí² co² má²quiéin²
(Mateo 21:20-22)

²⁰ Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³nga² tsú² ta³ hú²niéi² jui³² ñí¹ chí²¹ hmá² sí² jáun², hi³ jáun² ca³jíe³ tsú² hi³ la³ má²ca³lí³ quiéin² bíh¹ ca³la³ tí³ chí² jmu². ²¹ Jmí¹jáun² tsau³ tsí³ Pé¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² Jesús:

—Tí³², sá¹ní² jie³ dúh¹, má²ca³lí³ quiéin² máh³ hmá² sí² hi³ ca³jin³² hnú² jáun².

²² Jáun² Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—Cáun² chá¹ náh² honh² ñí¹con² Dió³². ²³ Quí¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ jan² tsá² záih³² máh³ ní²: “¡Quin³² hnú² ñí¹ ní², hñu³ jmí²mih²¹ cuá²hú³²!” , ní¹juáh³ tiá² hu²¹ yáh³ hliáun³ ñéih³ tsí³ tsú², tí³la³ taunh³² tsú² ta²¹ hi³ lí¹³ bíh¹ lí³tí³ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³, hi³ jáun² bíh¹ lí¹³ la³ jáun². ²⁴ Hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ la³jí³² hi³ míh¹³ náh² ñí¹con² Dió³², ní¹juáh³ hi³ nio² cáun² honh² náh² hi³ má²hian² náh², jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³. ²⁵ Hi³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³lien¹ náh² Dió³² né³, ní¹juáh³ zian² tsá² ná¹háun³ náh² quiúnh¹, chú³² chíh¹³ náh² honh², hi³ jáun² Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² chí¹³ siáh³ tsí³ tsáuh³ hnoh². ²⁶ [Tí³la³ ní¹juáh³ hnoh² tiá² la³ chíh¹³ yáh³ honh², hi³ jáun² ja³bí¹ Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² tiá² chí¹³ yáh³ tsí³ tsáuh³ hnoh².]

Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús hi³ ha³ jinh¹ hiauh³ dí² jái¹³ hi³ ho²
(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)

²⁷ Jáun² né³, ca³cha³tánh¹ tsú² siáh³ já¹ juú² Jerusalén. Tá¹la³ cuá¹ngí³² jáun² Jesús hñu³ cuáh³² chín¹ ca³cua³taunh²¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ñí¹ zenh¹ tsú², la³ má²quionh³ tí³² liei²¹ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² ní², ²⁸ hi³ jáun² ca³ngái³ dí² Jesús:

—¿Hin² ca³cué³ héih³² hi³ jmuh³² nú² ta²¹ ní²? ¿Hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ hauh³² hnú² ní²?

²⁹ Jáun² Jesús ca³ngái³:

—Ja³bí¹ jná¹³ siáh³ nga¹ cáun² jái¹³ ñí¹con² hnoh²; ní¹juáh³ hi³ ngái¹ hnoh² jái¹³ hi³ nga¹ jná¹³ lá², jáun² má¹jáun² juanh²¹ jná¹³ hi³ hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³jí³² hi³ lá². ³⁰ ¿Hin² tsánh² ca³ze³ hla¹ Juan² hi³ cua³zion³ tsáu² jmái²? ¿Hí¹ Dió³², ho³ tsá²mi³cuóun² uá¹? Nga³ né³.

³¹ Tí³la³ tsá² hí³ né³, cáun² lí¹ ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³² bíh¹, hi³ ca³juónh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ Dió³² bíh¹ ca³ze³ tsú², jáun² tsá² ní² né³ lí¹³ nga³: “Hi³ jáun² né³, ¿he³ láih³² sa³ tiá² ta²¹ ca³tianh³² yáh³ náh² tsú²?” ³² Tí³la³ ¿hí¹ lí¹³ za¹³ dí² tsú² hi³ tsá²mi³cuóun² bíh¹ ca³ze³?

Quí¹hliá² jmí¹ juénh² tsú² ñí¹con² tsáu², quí¹ ñí³² tsú² hi³ la³jín³² tsáu² bíh¹ ná¹lín²³ hi³ hla¹ Juan² jmí¹ lín³ jan² *tí³² jē¹ Dió³². ³³ Hi³ jáun² cu³tsa³² ca³záih³ tsú² cú²jueh³² Jesús:

—Tiá² né¹ yáh³ jnoh¹.

Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ siáh³:
—Hi³ jáun² sa³jun³ jná¹³ yáh³ juanh²¹ siáh³ hi³ hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³jí³² ta²¹ lá².

12

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hláih¹

(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)

¹ Jáun² Jesús ca³ma³liáu³² hi³ liéinh³² tsáu² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³jñí³ mi³ uóun²jieh¹³ hué³² quioh²¹; jáun² ca³jmú³ jní¹³ la³ cu³ la³ jéin³ jáun², hi³ ca³zih³ siáh³ cáun² ñí¹ lí¹³ quiáuh³² jmah²¹ mi³ uóun²jieh¹³, jí³ hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ cáun² hñú³ ñe¹ lín²¹ ñí¹ lí¹³ di³chín³² tsá² jmu³ hua³hí¹³ ñí¹nái² jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³quiú² ñí¹nái² jáun² jo³cuo² tsá² lí¹³ jmu³ ta²¹; hi³ jáun² tsá² jmu² hí³ ta²¹ né³, jmí¹ ma³hmah¹ quioh²¹ ñí¹nái² jáun² cun³quionh³ hi³ jiénh³² cú¹píh²¹ la³ cun³ hi³ ló³² jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ ñí¹ uóunh³. ² Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³láu² mi³ uóun²jieh¹³ né³, jáun² ca³zen³ tsú² jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ ñí¹con² tsá² ca³cuéh³ tsú² hí³ ñí¹nái² jáun², hi³ tsa³mái¹ ca³lá² hi³ ca³láu² jáun², la³ cun³ hi³ ca³tin¹ tsá² quioh²¹ ñí¹nái². ³ Tí³la³ tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ má¹ná¹, ca³zanh³ bíh¹ tsá² ca³zen³ hí³ tsá² quioh²¹ ñí¹nái², hi³ ca³qui³ ca³quiunh³ dí², hi³ jáun² lí¹ hai²¹ cuá² ta³ bíh¹ tsú² ca³chanh³ dí². ⁴ Jáun² tsá² quioh²¹ ñí¹nái² ca³zen³ siáh³ cónh³í¹ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹; tí³la³ tsá² hí³ né³, ca³quiunh³ bíh¹ tsú² ca³la³ ca³cuíh³ chí¹ jí³ hi³ ca³tu³ ca³hión³² dí² jú¹ hlah³ jú¹ hó³². ⁵ Tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹nái² ca³zen³ siáh³ cónh³í¹ jan² tsáu², tí³la³ tsá² hí³ né³ ca³jngih³ bíh¹ tsú². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³zen³ dí² siáh³ juóun³² tsá² ñí¹ hná¹ jáun²; ma³ jan² tsá² hí³ ca³quiú³ ca³pan³ bíh¹ tsú², hi³ ma³ jan² tsá² hí³ ca³jngih³ tsú² siáh³.

⁶ ”Jáun² jí³²la³ jon² bíh¹ tsú² jéi³²í¹ jmí¹ zian² jan², tsá² jlánh¹ jmí¹ hnio³ dí² lín³²; hi³ jáun² tsá² hí³ jon² bíh¹ tsú² ca³zen³ ñí¹ cá¹táuh³, quí¹ jmí¹ lín²³ dí²: “Cun³ tanh¹³ bíh¹ tsú² ta²¹ jón³² jná¹³”. ⁷ Tí³la³ tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ né³, ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³² hi³ ca³juónh³ la³ lá²: “Já² tsá² ní² bíh¹ lí³quioh²¹ ñí¹nái² lá² ní¹ má¹jun² jméi², chú³² cuí¹ jngih¹³ dí² tsú², hi³ jáun² lí³ quiú¹³ dí² ñí¹nái² lá²”. ⁸ Jáun² ca³zanh³ dí² tsá² hí³ hi³ ca³jngih³ dí² tiáunh¹, jmí¹ lí²¹ jáun² ca³chin² dí² tí³ cheih³² ñí¹nái² jáun².

⁹ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ngái³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³:

—¿He³ lín²³ hnoh² jmu³ tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹nái² ñí¹con² tsá² ca³jmú³ hí³ la³ jáun²? Tsá² hí³ dá² jáunh³ bíh¹, hi³ ja³ma³tsan² tsú² tsá² jmu² hí³ ta²¹ ñí¹nái² quioh²¹, hi³ jáun² tsá² siánh³ bíh¹ cuéh³² tsú² cú²jueh³² ñí¹nái² jáun².

¹⁰ ”¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²?:

Quín¹ hi³ tiá² ca³jeih²¹ jáun² tsá² ná¹lín³ tí³² hiah³²,
ta³né³² má²lí³ cá² mái³ quín¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²,
quín¹ hi³ hu²¹ cuoh¹ hiah³².

¹¹ Hi³ ní² dá² ca³jmú³ Juo¹³ bíh¹ dí²,

cáun² hi³ lí¹³ lí³ tsa³cáun² tsí³ dí².

¹² Jmí¹ jáun² ca³lín¹³ tsú² hi³ ma³tson¹³ Jesús, quí¹hliá² má²ca³lí³tsin² dí² hi³ jái¹³ ca³tin¹ hmóu³² bíh¹ dí² hi³ má²lí²jmú³ tsú² jáun². Tí³la³, jmí¹ juénh² bíh¹ tsú² ñí¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³, hi³ jáun² cáun² lí¹ca³lión³² bíh¹ dí² tsú² cú²jueh³², hi³ jáun² ja³tanh²¹.

Jesús juáh³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹hmah²¹ ñí¹con² tsá² chí² hmah²¹

(Mateo 22:15-22; Lucas 20:19-26)

¹³ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³zen³ tsú² ma³ jan² tsá² *fariseos jí³ tsá² cu³ nió³ joh¹ Herodes ní² siáh³, hi³ tsa³ca³ tsa³lian³ dí² Jesús, neh²¹ tiá¹ hléh³² cáun² jái¹³ hi³ lí³ lí¹³ tánh³² tso³.

¹⁴ Tsá² hí³ cua³taunh²¹ hi³ ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—Hnú² tí³², né¹ jnoh¹ hi³ hnú² hieh³² jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹, tiá² hi³² yáh³ honh² hnú² la³ cun³ hi³ juáh³ tsáu², qui¹ tiá² jmuh³² yáh³ hnú² hi³ jan² quien² hi³ jan² tiá² quien², tí³la³ hnú² bíh¹ jan² tsá² hieh³² jú¹ tson² hi³ ca³ti²¹ jui³² quioh²¹ Dió³². ¿Hí¹ ca³ti²¹ má¹hmah²¹ jnoh¹ quie³ hi³ mi³³² *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ juú² Roma, ho³ tiá² hniáuh³²? ¿Má¹hmah²¹ jnoh¹, ho³ tiá² má¹hmah²¹?

15 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³lí³tsin² hi³ tsá² hí³ lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹ bíh¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿He³ láih³² cá² lau²³ hnoh² jná¹³? Ná²cán¹ dú¹ cáun² *cú¹tiáú² neh²¹ hi³ jie²¹ jná¹³.

16 Jáun² cua³can³² tsú², hi³ jáun² jmí¹ ca³jie³ Jesús ca³ngái³:

—¿Hin² mi³ ní¹ tá²lá¹ ní¹ lá², hi³ hin² hi³ jmái² tón³² lá² siáh³?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Quioh²¹ tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ bíh¹ ni³².

17 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáun² cuéh³ náh² tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáuh³, hi³ cuéh³ náh² siáh³ Dió³² la³ cun³ hi³ ca³tin¹.

Jáun² lí¹ ca³ja³cáun² tsí³ bíh¹ tsá² hí³ lí³, qui¹hliá² la³ jáun² bíh¹ ca³ngái³ tsú².

Nga² tsáu² ca³ti²¹ hi³ jenh¹³ tsú²

(Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)

18 Hi³ jáun² jmí¹jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *saduceos hi³ cua³jien³ Jesús. Tsá² cu³ nió³ tsá² saduceos hí³ tiá² ta²¹ haih²¹ yáh³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³; hi³ jáun² bí¹ jlánh¹ ca³ní¹ngah¹ dí² Jesús jái¹³ lá²:

19 —Hnú² Tí³², ní¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés rá¹juáh³ ní¹juáh³ jan² tsá²ñuh² ca³jun³ ta³ tiá² ca³lí³zian² jon² quionh³ tsá²mi³ ní²cuo², jáun² tsá²ñuh² dá¹jon²¹ hla¹ hi³ ca³tin¹ jan³ siáh³ tsá²mi³ hí³, hi³ jáun² lí³ zian² jon² hi³ ca³tin¹ hla¹ hí³. 20 Hi³ jáun² né³, jmí¹ zian² cá² mí¹zionh² tsá²ñuh² hi³ jmí¹ ná¹lín³ quiaun³ má²tún² rainh²¹ jan² jméi² mí¹ziú¹³. Tsá² má²ján³ né³ jmí¹ ca³jéinh³² cuo² quionh³ jan² tsá²mi³, tí³la³ jun³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³ ta³ tiá² jon² ca³lí³zian². 21 Jáun² dá¹jon²¹ bíh¹ tsú² ca³jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mi³ hnái³ hí³, tí³la³ ca³jun³ bíh¹ siáh³ tsá² hí³ ta³ tiá² jon² ca³lí³zian²; la³ jáun² bíh¹ ca³lí³ siáh³ quioh²¹ tsá² ní¹ má²gáun³. 22 La³ jáun² bíh¹ ca³lí³ quioh²¹ tán¹ quiaun³ tsá² hí³, hí¹ jan² yáh³ tsú² tiá² ca³lí³zian² jon² quionh³ tsá²mi³ hí³. Ní¹ cá¹táuh³ jáun² né³, jun³ bíh¹ siáh³ hnga² tsá²mi³. 23 Jáun² né³, ní¹ má¹tí³ ní¹ ca³jenh¹³ tsú², ¿hin² dá² tsánh² tsá² quiaun³ hí³ lí¹³ ní²cuo² tsá²mi³ hí³, qui¹ tán¹ quiaun³ bíh¹ tsú² ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mi³ hí³?

24 Jáun² Jesús ca³ngái³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ná¹tsá²con² lín³² bíh¹ hnoh², cun³ní¹ hi³ tiá² cuin² náh² Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ sa³jun³ pí³ quioh²¹ Dió³² ní² siáh³. 25 Qui¹ ní¹ má¹ca³jenh¹³ tsáu² ja¹ hla¹, tiú²uú² cuo² tsú² jéinh³² yáh³, hi³ sa³jun³ cuen³ bíh¹ tsú² siáh³ jon² hi³ jéinh³² cuo², qui¹ má¹jáun² dá² má²lín¹³ tsú² la³jmí¹ lín³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bíh¹, tsá² tionh² hí³ hñu³mi³cuú². 26 Tí³la³ hi³ ca³ti²¹ ní¹juáh³ hi³ tson² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³ né³, ¿tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ní¹ Sí² quioh²¹ hla¹ Moisés, hi³ ha³ lánh³ lí³ jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² Dió³² ja¹ hmá² ton² hi³ jmí¹ chí¹cau³² jáun²? Jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Jná¹³ bíh¹ la³², Dió³² Juo¹³ Há²bran²¹, Isaac jí³ Jacob ní² siáh³”. 27 Qui¹ Dió³² dá² lín³ Dió³² Juo¹³ tsá² zian² bíh¹, tiá² lí¹³ yáh³ lín³ tsú² Dió³² Juo¹³ tsá² má²jun¹; jáun² né³, lí¹ ná¹tsá²con² tí³ ca³nga² bíh¹ hnoh².

Héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²

(Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-37)

28 Ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³ jmí¹ zenh¹ siáh³ jan² tsá² lín³ tí³² liei²¹, tsá² má²lí²niéi³² jái¹³ hi³ má²lí²juáh³ tsú² jáun². Tsá² hí³ né³ ca³lí³tsin² hi³ re² bíh¹ má²lí²ngái³ Jesús, hi³ jáun² ca³ngái³ dí² siáh³ la³ lá²:

—¿Hín² bíh¹ héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²?

29 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Hi³ lá² bíh¹ héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ ñí¹ la³jí³²: “Sá¹ní² niéi² hnoh² tsá² *Israel, jí³²la³ jan² tán¹ Dió³² Juo¹³ bíh¹ dí² lín³ Dió³². 30 Jáun² jma³hno¹ Dió³² Juóuh³² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², la³jí³² jmí²chí³ quián¹³, jí³ la³jí³² hi³ lín²³ nú², jí³ ca³la³ jí³² pí³ quián¹³ nú² siáh³!” Hi³ ní² bíh¹ héih³² la³ñí¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien². 31 Hi³ jáun² héih³² ñí¹ má²tun³ né³ lí³ la³ lá²: “jMa³hno¹ tsá²mi³cuóun² renh² la³jmí¹ hno³ nú² huen²!” Tiú²uú² zia³² yáh³ cónh³í¹ cáun² héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hi³ tun³ ní².

32 Jáun² né³, tí³² liei²¹ hí³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Chú³² lín³² bíh¹ la³ má²lí²juah²¹ hnú² ní² Tí³². Jú¹ tson² bíh¹ ní³² má²lí²juah²¹ hnú², hi³ jí³²la³ jan² tán¹ Dió³² bíh¹ zian², hi³ tiá² zian² yáh³ cónh³í¹ jan² Dió³² siánh³. 33 Jí³ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ má¹hno¹ dí² Dió³² la³ jonh³ jmí¹ tsí³ dí², la³jí³² hi³ ngí²³ dí², [la³jí³² jmí²chí³ quiú¹³ dí²,] jí³ la³jí³² pí³ quiú¹³ dí² ní² siáh³; jí³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹hno¹ siáh³ tsá²mi³cuóun² rainh²¹ la³jmí¹ hno³ dí² hmóu³², hi³ ní² bíh¹ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ jáh³ hi³ jngih² tsú² jáun² ñí¹con² Dió³², jí³ la³jí³² hi³ lí¹ cue³² tsú² jáun² ñí¹con² Dió³² hi³ jin³² tsú² jáun² ñí¹ lí³ ñí¹hiú¹³.

34 Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² Jesús hi³ tsá² hí³ má²lí²ngái³ re² lín³², jáun² ca³juáh³ dí² la³ lá²:

—Cú¹píh²¹ bíh¹ jéi³²í¹ hniáuh³² hi³ huh²¹ hnú² jo³cuo² Dió³².

Hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² ca³tia³ tsí³ hi³ nga³ siáh³ jái¹³ ñí¹ hná¹ jáun².

¿Hin² bíh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ Tsá² lín¹³ Cristo?

(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)

35 Jesús jmí¹ cuá¹má²tin² tsáu² hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ jmí¹ cuá¹juáh²³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² juáh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ hi³ jan² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹ bíh¹ néh¹ Tsá² lín¹³ Cristo? 36 Quí¹ hnga² hla¹ Dá²vi²¹ ca³hléh³ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³cué³ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

Dió³² Juóu³² jná¹³ ca³záih³ Tí³² Juóu³² jná¹³:

Tí³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ ñí³,

ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ jmu¹ jná¹³ hi³ tsá² hau² hnú² lín¹³ la³jmí¹ lí³ cáun² jlí²¹ hi³ hí¹ cú¹píh²¹ tiá² quien² hi³ ná¹tsin²¹ hnú² tanh¹.

37 Hi³ jáun² né³, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ hi³ Tsá² lín¹³ Cristo lín³ jan² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹?, quí¹ ta³ bí¹ hnga² yáh³ hla¹ Dá²vi²¹ hí³ la³ ca³juáh³ hi³ Juo¹³ bíh¹ tsú² Tsá² lín¹³ hí³ Cristo.

Jáun² tsá² juóun³² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² né³, ca³la³ hi³ hiún² lín³² bíh¹ tsí³ jmí¹ ná¹naí³².

Jesús jñéih²³ tsáu¹³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹

(Mateo 23:1-36; Lucas 11:37-54; 20:45-47)

38 Jmí¹ ca³ma³tin² Jesús tsá² ná¹ngih³² hí³ né³, ca³juáh³:

—Hua³hín¹³ náh² jmu³ quiúnh¹ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, quí¹ tsá² hí³ jlánh¹ zain³² hi³ quíh³² hmih³² cuo² hi³ ñí³taúnh¹ tí³ hlá² tí³ ní²; jlánh¹ hniá¹ tsú² hi³ tsáu² cuen³ Dió³² ní¹ má¹ca³jenh² dí² ja¹ hmah²¹, 39 jlánh¹ hniá¹ tsú² tiánh³ ñí¹ jlánh¹ bí¹ quien² hñu³ cuáh³² quioh²¹, jí³ hi³ hniá¹ tsú² siáh³ tiánh³ ñí¹ jlánh¹ bí¹ quien² ní¹ má¹ca³cha³taúnh¹ ñí¹ nio² jmái¹. 40 Tsá² hí³ bíh¹ tsá² quin²³ sí¹ hñú¹³ tsá²mi³ hnái³, hi³ má¹lí³² jáun² né³, lí¹ ráin³² ñí¹ cun³quionh³ hi³ léin³² jáun² Dió³² ué³ lín³². Cun³ñí¹ hi³ jáun², tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ héih³² hi³ tá¹tsin¹ tsú² ní¹ má¹jáun².

Quié³ ca³cué³ tsá²mi³ hnái³ tia³mii²

(Lucas 21:1-4)

41 Cu³ jéin³² jmí¹ cuá¹tón²¹ Jesús có³² ho³hñú¹³ cuáh³² chín¹, có³² ñí¹ táun³ cuó² toh² tsú² quie³, hi³ cuá¹jien³² dí² tsá² toh² quie³ ñí¹ jáun²; hi³ jáun² ca³jie³ tsú² hi³ juón³² tsá² hánh³ toh² hliáun³ quie³ hñu³ cuó² jáun². 42 Jmí¹jáun² ca³chó³² jan² tsá²mi³ hnái³ tia³mii² hi³ ca³taunh³ tun³ cú¹dáin³, quie³ tiá² lin¹ nga³ quien². 43 Jmí¹jáun² ca³teh³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:
—Jú¹ tson² cu³tí³ juo³ jná¹³ hnoh², hi³ tsá²mi³ hnái³ tia³mii² ó³², tí³ hliáun³ bíh¹ má²lí²cué³² tsú² la³ cónh³ bíh¹ la³jín³² tsá² má²lí²tióh³² quie³ hñu³ cuó² ñí¹ hnái³ ní². 44 Quí¹ la³jín³² tsá² ñí¹ hnái³ ní² cue³² la³ cun³ hi³ má²ziau³² quioh²¹ bíh¹; tí³la³ tsá²mi³ tia³mii² ó³² né³, má²lí²cué³² la³jí³² la³ cun³ hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹ bíh¹, hi³ jmí¹ má²ma³hau³ hi³ lí¹³ zian² tsú² quioh²¹.

13

Jesús juáh³ hi³ chau²¹ jmái¹ tsúnh¹³ cuáh³² chín¹

(Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6)

1 Ta³ má²cuá¹cuá²hain³² Jesús hñu³ cuáh³² chín¹, jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³juáh³:

—Tí³², sá¹ní² jie³, jhénh³ ma³ chú³² jniá³ hñu³ ní², hi³ hen³ ma³ cáh¹ siáh³ quín¹ hi³ lí³ hiah³²!

2 Tí³la³ Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—¿Jíeh²¹ hnú² hi³ jueh³² lín³² hñú³ lá²? Ñí¹ lá² dá² lí¹³ hi³ hí¹ cá² má³ quín¹ tiú²uú² ná¹juín¹ quionh³ quín¹ rainh²¹; la³jí³² bíh¹ juú¹ tsúnh¹³.

Ha³ lánh³ rón³² lí³ lin¹ ñí¹ táuh³ jmái¹

(Mateo 24:3-28; Lucas 21:7-24; 17:22-24)

3 Jmí¹jáun² ja³taunh²¹ dí² tí³ tsí³ máh³ Olivos ñí¹ jniá³ jáun² cuáh³² chín¹. Tá¹la³ má²cuá¹tón²¹ jáun² Jesús ñí¹ jáun² né³, jáun² Pé¹, Jacobo, Juan² jí³ Tre²¹ ní² siáh³ ca³ngái³ ñí¹con² tsú² la³ lá² tá¹la³ tiá² hin² zian²:

4 —Hnú² jnoh¹ hi³ juáh¹³ hnú² ha³ líh³ lí¹³ hi³ má²lí²juah²¹ hnú² jáun². ¿He³ dá² lánh³ rón³² lí³ lin¹ ní¹juáh³ má¹tí³ ñí¹ lí³tí³ hi³ ní²?

5 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Hua³hín¹³ lín³² náh² jmu³, hí¹ jan² lí² hin² cuí¹ má¹cau² náh². 6 Quí¹ juón³² lín³² tsáun² ja³taunh¹ hi³ ja³jmú³ hi³ lín³ la³juah²¹ dú¹ jná¹³, hi³ ja³juah²¹: “Jná¹³ bíh¹ lín³ Cristo!”; jáun² juón³² lín³² bíh¹ tsáun² ma³can² tsú².

7 ”Tí³la³ ní¹ má¹ca³niéih² náh² jái¹³ hi³ má²zia³² hniéi² tí³ hlá² tí³ ní², ha³ lí² juenh³ náh², quí¹ la³ jáun² ca³tí²¹ lí¹³ bíh¹ tín², tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ má²tsa³hín³ yáh³ jaun³². 8 Quí¹ tsá² zian² cáun² hué³² jmu³ hniéi² quionh³ tsá² zian² hué³² siáh³, jí³ tsá² hín¹³ hué³² ñí¹ hliáun³ quiu³ tín³ siáh³ quionh³ tsá²ján² tsá²ján²; ñí¹ hliáun³ qui³ jíeh³ hué³² hi³ lí³ zia³² siáh³ ho³cuón³, [jí³ hi³ lí¹ tiáunh¹ tsáun² tiá³ siaun³²]. Hi³ ní² dá² cun³ ja¹ má²ca³lí³liau³ bíh¹ hi³ ma³tso² tsáun² tsí³, jun³juáh¹³ má²hnáu² yáh³.

9 ”Tí³la³ hniáuh³² tiáunh¹ hua³jan²¹ bíh¹ hnoh²; quí¹ hnoh² dá² jienh³ tsú² jo³cuo² tsá²tan²¹, jí³ hi³ quiu³ po³ tsú² hnoh² la³ tí³ hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí². Hi³ tsa³jau² tsú² siáh³ hnoh² ta³ ñí¹ tsá² ná¹ho² ta²¹ jí³ ta³ ñí¹ tsá² ná¹lín³ re²¹ ní² siáh³ cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ jná¹³; má¹jáun² bíh¹ má²lí¹³ cuéh¹ hnoh² jú¹ tson² hi³ ca³tín¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² hí³. 10 Ñeh² bíh¹ hi³ táuh³ jmái¹ má¹ná¹, jú¹ chú³² hi³ lí¹³ liáun³ tsú² ca³tí²¹ ngái³² tsú² tín² ñí¹con² la³jín³², la³jáh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma². 11 Ní¹ má¹já²jau² tsú² hnoh² ta³ ñí¹ tsá²tan²¹ né³, ha³ lí² jmú² náh² hí³² honh² ní¹juáh³ he³ cuá¹juah²¹ náh² ñí¹ jáun². Quí¹ jmái¹ jáun² dá² cáun² cuá¹hléh¹ hnoh² la³ cun³ jái¹³ hi³ hí³ hñu³ honh² bíh¹ náh²; quí¹ jái¹³ jáun² cué³² Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, jun³juáh¹³ jái¹³ quián¹³ hmóu³² yáh³ náh². 12 Hí¹ la³ tí³ tsá² jan² jméi² mí¹ziú¹³

quionh³ yáh³ tsú² jienh³ hi³ jngah³ tsáu², jì³ tsá² má²lieih²¹ siáh³ jienh³ jon²; jon² tsáu² jmu³ hniéi² quionh³ jméi² mí¹ziú¹³, hi³ hí¹ ca³la³ tí³ jienh³ yáh³ tsú² tsá² má²lieih²¹ hí³ hi³ jngah³ tsáu². ¹³ Tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ lí³hau² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² nio² cáun² tsí³ la³ má²nio² jáun² ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹táuh³ jmái¹ né³, tsá² hí³ bíh¹ liáun³.

¹⁴ "Ñí¹ má¹ca³jieh³ hnoh² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmu³ hi³ hliáh¹³ ñí¹ híen¹ [la³ cun³ hi³ ca³híe³ jáun² hla¹ Daniel *tí³² jè¹ Dió³²], má¹ca³jieh³ hnoh² hi³ hi³ jáun² má²nio² ñí¹ tiá² jmái¹ ca³tin¹ —ní¹juáh³ tsá² hí³² jái¹³ lá², cuí¹ ngí¹³—, hi³ jáun² jmái¹ jáun² má²hniáuh³² cuon³ tsá² hín¹³ tí³ Judea ñí¹ lí³ máh³. ¹⁵ Hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² cuá¹tsí²¹ tsáih³ hñú³ mái² tsáih³ quioh²¹ jmái¹ jáun² né³, ha³ lí² cuí¹ son² hi³ tsa³hen² ñéih³ hi³ tsa³quián³ hi³ nio² ñéih³ quioh²¹, hniáuh³² la³jui³² cuon³ bíh¹ tsú²; ¹⁶ hi³ ní¹juáh³ tsá² cuá¹hún¹ ñí¹nái² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ tsánh³² tsú² hi³ tsa³quián³ ha¹. ¹⁷ Jlánh¹ juo²³ tsá²mí³ tsá² ná¹quian² jon² jmái¹ jáun², jì³ tsá² ná¹jan² dáin² tiúh²³ ní² siáh³! ¹⁸ Mí¹ náh² ñí¹con² Dió³² hi³ ha³ lí² cuí¹ chau²¹ jmái¹ jáun² cáun² jmái¹ ñí¹cuóu³; ¹⁹ quí¹ jmái¹ jáun² lí³ zia³² cáun² uu³mí²tsí³² huáh² tsí³ cu³tí¹³, cáun² hi³ hí¹ cónh³ tiá² má²lí³² la³ cun³ jmái¹ ca³jmú³ Dió³² hngá¹máh³ lá², hi³ sa³jun³ lí³ zia³² bíh¹ siáh³ tí³ chí¹cáin² jáun². ²⁰ Sá¹jmái¹ hi³ Dió³² Juo¹³ dí² tiá² hná³² jmái¹ jáun² dúh¹, jáun² ca³la³ jín³² bíh¹ tsáu² jmái¹ hiá¹ jmái¹ tsán¹³; tí³la³ cun³ñí¹ hi³ hnio³ tsú² tsá² joh¹, tsá² má²ca³quianh³ tsú² hí³ hnga², hi³ jáun² bíh¹ má²ca³hná³ Dió³² jmái¹ jáun².

²¹ "Né³² né³, ní¹juáh³ má¹jáun² má²zian² tsá² juáh³ ñí¹con² hnoh²: "¡Sá¹ní² jie³, ñí¹ lá² má²cuá³ Tsá² lín³ Cristo!", ho³: "¡Sá¹ní² jie³, ñí¹ zio¹ má²cuá³!", ha³ lí² lí¹ táunh³ náh² ta²¹. ²² Quí¹ juóun³² bíh¹ tsáu² ja³táunh¹ hi³ ja³ma³cau², hi³ juáh³ hi³ lín³ Cristo, jì³ tsá² juáh³ siáh³ hi³ ná¹lín³ tí³² jè¹ Dió³²; hi³ jmu³ siáh³ lí²¹ jì³ hua³jueh³², hi³ ma³can² tsáu², hi³ hí¹ la³ tí³ tsá² má²ca³quianh³ hnga² yáh³ Dió³² ma³can² tsú² siáh³ ní¹juáh³ hi³ lí¹³. ²³ Tí³la³ cuí¹ tiáunh¹ hnoh² hua³jan²¹ lín²¹; quí¹ la³jí³² bíh¹ má²lí²juo³ jná¹³ hnoh² ta³ tin².

Jmái¹ hi³ jáunh³ Jon² tsá²mí³cuóun²

(Mateo 24:29-35,42,44; Lucas 21:25-36)

²⁴ "Tí³la³ ní¹ má¹ca³nga² uu³mí²tsí³² huáh² tsí³ ní² né³, má¹jáun² má²nieh¹³ hiú², hi³ zíh² siáh³ tiú²uú² joh¹ cué³², ²⁵ jì³ hi³ ziu³ súh³² siáh³ chí¹jmái²¹ hai²¹ chí³cuú², hi³ hí¹ ca³la³ tí³ pí³ hi³ jniá³ chí³cuú² yáh³ ru³ juá³ siáh³. ²⁶ Má¹jáun² máh³ jien³² tsú² Jon² tsá²mí³cuóun² hi³ cuá¹jáunh²³ jui³² ja¹ jnie² quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² lín³² quioh²¹, hi³ lin¹ hi³ quien² tsú². ²⁷ Má¹jáun² zen³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ chan³ cu³lí²¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ hí³ joh¹, tsá² zian² tá¹ quiún³ cuoh¹ mí³cuú², la³ tí³ hué³² ñí¹ má²uóunh³, ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹táuh³ cuoh¹ mí³cuú².

²⁸ "Cuí¹ ngí¹³ náh² jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá² cun³quionh³ hmá² sí² co²: Jieh³² hnoh² ní¹juáh³ má²tá¹jmu¹³ hmá², hi³ má²ná¹hion² siáh³ mu²¹ zíh³, jáun² má²ná¹ñíh¹ hnoh² hi³ má²má²janh² bíh¹ jmái¹ ñí²hiú². ²⁹ Ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³, ní¹juáh³ má²jieh³² hnoh² hi³ má²lí²³ la³jí³² hi³ má²lí²juánh³² jná¹³ ní², jáun² má²ñíh¹ náh² hi³ ho³hñú¹³ bíh¹ má²zenh² jná¹³ Jon² tsá²mí³cuóun². ³⁰ Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ la³jí³² hi³ ní² lí¹³, ñeh² bíh¹ hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² zian² jmái¹ hi³ ziáun² dí² lá². ³¹ Chau²¹ jmái¹ tsa³hín³ bíh¹ la³jí³² hi³ jniá³ chí³cuú² la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², tí³la³ jái¹³ quion²¹ jná¹³ má¹ná¹, tiá² tón³² jmái¹ tsa³hín³ yáh³.

³² "Tí³la³ hi³ ca³tí²¹ hín² jmái¹, ho³ hín² la³nió¹ lí¹³ la³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ñí³², quí¹ hí¹juáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² tionh² hñu³mí³cuú² yáh³ tiá² ñí³², hi³ sa³jun³ hnga² yáh³ Jon² Dió³² ñí³² siáh³; jí³²la³ hnga² bíh¹ Dió³² Jméi² tsú² ñí³².

³³ "Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tianh³ náh² ná¹ñí¹ hi³ ná¹ua³hin¹³ náh², [jì³ hi³ ná¹lien¹ náh² siáh³ Dió³²,] quí¹ tiá² ñíh¹ yáh³ náh² ha³ líh³ chau²¹ jmái¹ jáun². ³⁴ Quí¹ jmái¹ jáun² lí¹³ la³

lá²: Jan² tsá²ñuh² cua³han³ hñú¹³, hi³ ngau³ ñí¹ uóunh³; tí³la³ ñeh² bíh¹ hi³ cua³hain³² tsú² má¹ná¹, ca³chá³ tsú² hñú¹³ jo³cuo² tsá² quian²¹, hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² ca³cuéh³ dí² ta²¹ hi³ ca³tin¹ jmu³, hi³ ca³jmu³ tsú² siáh³ héih³² ñí¹con² tsá² jmu² hua³hi¹³ ho³hñú¹³ hi³ jmu³ re² ta²¹ quioh²¹. ³⁵ Hi³ jáun² ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² tianh³ náh² ná¹ñí¹, quí¹ tiá² ñíh¹ yáh³ náh² ha³ líh³ cuánh³² tsá² hñú¹³, hí¹ cuánh³² cun³ ca³niéi², ho³ cuánh³² cun³ chu³nie², ho³ cuánh³² la³ cun³ ca³hó³ cá¹háu² hi³ ñí¹, ho³lá²dá² tí³ ní¹ má¹já²jnia² uá¹; ³⁶ su³uú² jáunh²³ tsú² cu³diá²jan² ta³ ná¹cuóun¹ náh². ³⁷ La³ cun³ hi³ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² juo³ jná¹³ siáh³ la³jín³² tsáu²: ¡Tianh³ náh² ná¹ñí¹ náh²!

14

Má²ren²¹ tsú² jái¹³ hi³ zanh³ Jesús

(Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Tun³ jmái¹ bíh¹ jéi³²í¹ jmí¹ hniáuh²¹ hi³ tí²¹ *Jmí¹hien¹, jmái¹ hi³ cúh² tsá² *judíos *hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan² yáh³. Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmu³ jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní² siáh³ ca³hnauh² tsí³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ zanh³ dí² Jesús ta³máih³, hi³ jáun² jngih³ dí². ² Tí³la³ jmí¹ ná¹juáh²³ dí²:

—Ha³ tiá² zanh¹³ yáh³ dí² tsú² tá¹la³ jmái¹ má¹ná¹, quí¹ hu³sa³ ní² lí¹ ca³taunh³ tsáu² tiá³ siaun³².

Jan² tsá²mi³ sé²³ no¹ má²ró³² chí¹ Jesús

(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)

³ Jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹tón²¹ Jesús já¹ juú² Betania, hñú¹³ Sí¹mu²¹ tsá² jmí¹ téh²³ tsú² hí³ “tsá² lín³ *mi³ho²¹ péin³”. Tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ jáun² Jesús ñí¹ mesa né³, cuan³ jan² tsá²mi³ hi³ quian³² cáun² tse³ míh¹ hi³ lí³ cún¹ tiáu² alabastro hi³ jmí¹ canh², hi³ ha²¹ no¹ má²ró³² chu²¹ lín²¹, jmaih²¹ hngó³² quioh²¹ cáun² há² má²ró³² jmái² nardo, cáun² hi³ hmuh²¹ lín²¹. Jáun² ca³jó³ tsú² mi³lá¹ tse³ pih²¹ jáun², hi³ jáun² ca³sé³ dí² no¹ má²ró³² jáun² chí¹ Jesús. ⁴ Ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun² ca³míh³ tsí³, hi³ jáun² ca³juónh³ la³ lá² ja¹ hmóu³²:

—¿He³ láih³² sa³ lí¹ quí² lí¹ hin²³ tsú² no¹ má²ró³² ní² quioh²¹? ⁵ No¹ má²ró³² ní² jmí¹ lí¹³ tsa³hnái¹ lí³ cun³ hni³² nio² hña³láu³ héih³² quie³ *cú¹tiáu², jáun² quie³ jáun² jmí¹ lí¹³ cuéh³² tsú² tsá² tia³mii².

Jáun² ca³ziu³ ca³hien³ tsú² tsá²mi³ hí³.

⁶ Tí³la³ Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ lí² lí¹ jmú² náh² liúnh¹ ñí¹con² tsú²; ¿he³ láih³² ma³tsan¹³ hnoh² tsí³ tsú²? Quí¹ cáun² hi³ chu²¹ bíh¹ la³² má²lí²jmú³ tsú² ñí¹con² jná¹³. ⁷ Quí¹ la³jí³² jmái¹ bíh¹ zian² tsá² tia³mii² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² lí¹³ bíh¹ jmúh¹³ náh² hi³ chú³² ñí¹con² tsú² lí³ua³ cáun² jmái¹ hi³ hnáuh² náh² jmúh¹³; tí³la³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmái¹ ca³la³ jí³² yáh³ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh². ⁸ Tsá²mi³ ní² má²lí²jmú³ la³ cun³ hi³ lí¹³ lí³ jmu³ ñí¹con² jná¹³; quí¹ má²lí²sé³² tsú² jná¹³ no¹ má²ró³² ta³ tin² ñeh² bíh¹ hi³ tsa³haun³ ná¹. ⁹ Quí¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ cáun² ñí¹ tsa³hléh² tsú² jú¹ chú³² tá¹ cáun² hngá¹máh³, ja³bí¹ tsa³chá² tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ tsá²mi³ lá², hi³ jáun² chau¹³ tsí³ tsáu² hi³ ca³tin¹ tsú².

Judas jienh²³ Jesús

(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)

¹⁰ Jáun² né³, jmí¹jáun² ngau³ Judas tsá² ja³ hí³ tí³ juú² Queriot, jan² tsá² quian³tun³ joh¹ Jesús, hi³ ca³ñí¹lien¹³ dí² tsá² ná¹lín³ mi³jmu³ hi³ jmu³ dí² jái¹³ hi³ jienh³ dí² Jesús jo³cuo² tsá² hí³. ¹¹ Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² hí³ jái¹³ jáun² né³, ca³lí³ hiún² lín³² bíh¹ tsí³, jáun²

ca³jmú³ tsú² jái¹³ hi³ cué³² quie³. Jáun² né³, Judas ca³hnauh² tsí³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jienh³ dí² Jesús.

Jesús jmu² má³² hi³ lí³ nóh³² ca³ti²¹ hi³ jún³

(Mateo 26:17-29; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-26)

¹² Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ cua³hlau³ Jmí¹hien¹, jmái¹ hi³ cúh² tsá² judíos hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan², jmái¹ hi³ jngih² tsú² jáun² *já¹ziáh² míh¹ ní¹con² Dió³² ca³ti²¹ Jmí¹hien¹, jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ca³ngái³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ jinh¹ hnáuh² hnú² hi³ tsá¹jmú¹³ jnoh¹ hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹ lá² hi³ cúh¹³ hnú²?

¹³ Jmí¹jáun² ca³zen³ dí² gon³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²táunh¹ náh² já¹ juú², hi³ jáun² ní¹ jáun² jenh¹³ náh² jan² tsá²ñuh² quiaun² tse³ ha²¹ jmái². Cuá²táunh¹ náh² cu³chin¹ cu³hna²¹ tsú², ¹⁴ jáun² hñú³ ní¹ hen¹³ tsá² hí³, cuá²zéih³ náh² tsá² hñú¹³ la³ lá²: “Tí³² Juo¹³ jnoh¹ ní¹juah²¹: ¿Ha³ jinh¹ lí³ néih³ ní¹ cueh³² tsú² tsáu² quion²¹ jná¹³, ní¹ lí¹³ cuh²¹ jná¹³ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹ lá² quiúnh¹ jná¹³ tsá² hain²¹ tí³ con² ná¹?” ¹⁵ Jáun² tsá² hí³ tsa³jau² hnoh² cáun² néih³ jueh³² ní¹ tun³ tsin¹, ní¹ má²lí³ re²; ní¹ jáun² bíh¹ cuá¹jmuh³ hnoh² hua³jan²¹ má³² quiú¹³ dí².

¹⁶ Hi³ jáun² né³, ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú², hi³ jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú², hi³ jáun² ca³lí³tí³ bíh¹ la³ cun³ rón³² hi³ má²lí²juáh³ jáun² Jesús; hi³ jáun² ní¹ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹.

¹⁷ Jmí¹ má²ca³zi³² jáun² né³, ca³chó³² Jesús ní¹ jáun², la³ má²quionh³ tsú² tsá² quian³tun³ joh¹. ¹⁸ Tá¹la³ má²tionh² tsú² jáun² ní¹ mesa hi³ má²ná¹cúh² tsú² má³², jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ zian² jan² tsá² ná¹cúh²³ dí² lá² quiúnh¹ né³bí¹ jienh³ jná¹³.

¹⁹ Jmí¹jáun² jlánh¹ hlaih³ ca³niau²¹ tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² tsú² ca³ngái³ Jesús, hi³ juáh³:

—¿Hí¹ jná¹³ juáh¹³?

²⁰ Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—Jan² hnoh² tsá² quian³tun³, tsá² cuh³² jná¹³ cáun² uon² quiúnh¹ bíh¹ jmu³ la³ jáun².

²¹ Quí¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuoun² cuá¹tsau³² bíh¹ hná¹ he² jui³² hi³ ca³tin¹, la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³²; tí³la³ juo²³ bíh¹ tsá²ñuh² tsá² jienh³ jná¹³! Tí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ re² quioh²¹ tsá² hí³ sá¹jmí¹ hi³ cu³tsa³² tiá² ca³lí³zian² bíh¹ tsú² cú²jueh³² dúh¹.

²² Tá¹la³ ná¹cúh² tsú² jáun² né³, Jesús ca³can³ hí³ cuú²miih²¹, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ca³ dí², hi³ jáun² ca³tsóh³ tsú² ní¹con² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Quiéih³ náh², quí¹ hi³ lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³.

²³ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³can³ tsú² siáh³ cáun² copa, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³nga³ dí² siáh³ ní¹ tionh¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³la³ jín³² bíh¹ tsú² ca³hinh³ hi³ jmí¹ ha²¹ jáun² copa. ²⁴ Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hi³ ní² bíh¹ jmí²hán¹ jná¹³ hi³ táin³² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ juoun³² tsáu²; la³ jáun² bíh¹ lí³ lin¹ hi³ má²quien² cáun² nió³² hmai²¹. ²⁵ Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ní¹con² hnoh², hi³ tiú²uú² aih²¹ yáh³ jná¹³ mu² ráu³ mi³ uoun²jieh¹³ lá², ca³la³ tí³ ní¹ má²cá²chó³² jmái¹ hi³ aih²¹ jná¹³ mu² ráu³ lin¹³ cu³lí²¹ quiúnh¹ hnoh² máh³, jmái¹ hi³ má²cuá¹ho² jná¹³ jái¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Ñuh³².

Jesús juáh³ hi³ nó³² Sí¹mu²¹ Pé¹ tí³ có³²

(Mateo 26:30-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

²⁶ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³híe³ tsú² cáun² sun¹ quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ja³taunh²¹ tí³ máh³ Olivos. ²⁷ Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—La³jín³² bíh¹ hnoh² tianh¹³ tí³ có³² ca³tin¹ jná¹³ já¹niéi² lá²; quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Jngih²¹ jná¹³ Tsá² jmu² hua³hí¹³ *já¹ziáh², hi³ jáun² já¹ziáh² hí³ né³ lí¹ tiú¹ lí¹ hán¹ bíh¹ lí¹³”. 28 Tí³la³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ jná¹³ jáun² má¹ná¹, ñih²¹ jná¹³ chí¹ján³ la³ cun³ bíh¹ hnoh² tí³ hué¹³ Galilea.

29 Hi³ jáun² Pé¹ né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Uá¹jinh¹ la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ lá² ca³ta³tonh¹ tí³ có³² ñí¹con² hnú², tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, j¹cun³ tiá² jáun² yáh³!

30 Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnú², hi³ já¹niéi² lá² bíh¹ cánh³², ñeh² bíh¹ hi³ hau³ tenh³ jéin³² cá¹háu² juáh¹³ hnú² hñaih³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³.

31 Tí³la³ hí³ né³, ca³jmú³ pin³ jē¹ hi³ ca³juáh³:

—Uá¹jinh¹ ca³la³ tí³ jmí²chí³ quion²¹ yáh³ jná¹³ ca³cáin³, hi³ jún³ jná¹³ cu³lí²¹ quiúnh¹ hnú², cun³ tiá² zeih²¹ bíh¹ jná¹³ hnú² tí³ có³².

Hi³ jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ ca³juáh³ cá²ren².

*Jesús liéinh³² Jméi² ñí¹ lí³ ja¹ hmá² hi³ jná¹ quioh²¹ tsáu² ñí¹ téh²³ tsú² Getsemaní
(Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46; Juan 18:1; Hebreos 5:7-8)*

32 Jmí¹jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² cáun² ñí¹ téh²³ tsú² Getsemaní, jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—Tianh³ hnoh² ñí¹ lá² tá¹la³ ñí¹lien¹ jná¹³ Dió³².

33 Jáun² jí³²la³ gáun³ tsáu² bíh¹ ca³jan³ tsú²: Pé¹, Jacobo jí³ Juan² ní² siáh³; jmí¹jáun² ca³lí³liau³ hi³ ca³ta³no¹ hñaih³ lín²¹ tsí³ tsú², jí³ hi³ ca³la³ hi³ ca³hu³ ca³jngih³ lín³² tsí³ tsú². 34 Jáun² ca³záih³ dí² tsá² gáun³ hí³ la³ lá²:

—Jlánh¹ ñí¹jún³ jná¹³ lí²³ cun³ñí¹ hi³ ja³²lí³ hñaih³ nio² tsin³². Tí³la³ hnoh² tianh³ náh² ná¹ñí¹ ñí¹ lá².

35 Jáun² né³ Jesús ngau³ ca³lá² tí³ chí¹ján³, jáun² ca³jmú³ cuá¹jñi²³ hi³ ca³hiéih³ ñí¹ la³ tí³ hué³² hi³ ca³mí³ dí² ñí¹con² Dió³² ní¹juáh³ hi³ lí¹³ hi³ tiá² há¹ tiá² ngá¹³ dí² la³ cun³ hi³ né³bí¹ lí¹³ jáun².

36 —Hnú² Tia²¹ —ca³zaih³ dí² Jméi²—, tiá² hi³ zia³² yáh³ hi³ juóuh³² ñí¹con² hnú², liau¹ tiá³ jná¹³ ca³tí²¹ jmái² tsíh³² hi³ ca³tin¹ jná¹³ aih²¹; tí³la³ ha³ lí² cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³ má¹ná¹, cuí¹ lí¹³ bíh¹ la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú².

37 Jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³ dí² tí³ ñí¹ tion¹ jáun² tsá² gáun³ hí³, jáun² sa³ ná¹cuóun¹ bíh¹ tsá² hí³ jmí¹ cá¹chánh²¹ dí²; jáun² ca³záih³ dí² Pé¹:

—Sí¹mu²¹, ¿hí¹ rá²cuóun¹ uá¹ nú²? ¿Hí¹ hí¹juáh³ cu³tiá³ uá¹ tiá² ca³tion¹³ hnú² hi³ ñíh¹³ ñí³ñí¹? 38 Tianh³ náh² ná¹ñí¹ hi³ lien¹ náh² siáh³ Dió³², hi³ jáun² tiá² lí¹³ tánh³² náh² tso³. Quí¹ hua³jan²¹ lín²¹ bíh¹ hún¹ jmí²chí³ quián¹³ náh², tí³la³ ngú³ quián¹³ bí¹ náh² jlánh¹ tiá² pin³.

39 Jmí¹jáun² ngau³ tsú² siáh³ hi³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³² la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ tsú² jáun² jmí¹tin². 40 Jáun² cuanh³ tsú² siáh³, sa³ siáh³ bíh¹ siáh³ má²ná¹cuóun¹ tsá² hí³ jmí¹ cuanh²¹ dí², quí¹ cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ má²tioh³ zió³ ñí¹ tsú². Jáun² tiá² ñí³² he³ nga³ bíh¹ tsú² lí³.

41 Jáun² ngau³ tsú² siáh³ ñí¹ má²tí³² hñaih³² jéin³²; jmí¹ cuanh²¹ tsú² jáun² né³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ la³ má²tionh² jáun² uá¹ hnoh² tie³ hi³ ná¹cuóun¹ náh²? Má²tioh²¹ bíh¹ cu³ ní², má²cá²chó³² bíh¹ jmái¹ hi³ jienh³ tsú² Jon² tsá²mí³cuóun² jo³cuo² tsá² ná¹ren² tso³. 42 Nú¹ tianh³ náh², ma³tsáu¹³; quí¹ ní² bíh¹ má²cuá¹ja³² tsá² jienh³ jná¹³.

Má²jan² tsú² Jesús hi³ tson³

(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:2-11)

43 Tá¹la³ jmí¹ dí¹hle³² jáun² bíh¹ Jesús cuan³ Judas, jan² tsá² jmí¹ lín³ tsá² quian³tun³ joh¹ tsú², hi³ má²hí¹quionh³ juóun³² lín³² tsá² ná¹quian³² mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ jí³

tsá² ná¹quian³² hmá² ní² siáh³. Tsá² hí³ dá² hí¹já²taunh¹ hi³ zéi¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jĩ³ tí³² liei²¹, jĩ³ hi³ ca³tin¹ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² ní² siáh³. 44 Judas tsá² ca³jienh³ hí³ bíh¹ Jesús ca³jmú³ jái¹³ ha³ lánh³ rón³² hien³ dí² Jesús, hí³ ca³juáh³ la³ lá²: “Ní¹juáh³ tsá² ca³hen³ jná¹³ ñí¹, tsá² hí³ bíh¹ jan¹³ náh² hi³ tson³ ca³la³ ja¹ uá¹ dí¹cho¹”.

45 Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² né³, ngau³ ñí¹con² Jesús, hí³ juáh³ la³ lá²:

—Hia² nú² Tĩ³².

Hi³ jáun² ca³hen³ dí² ñí¹ tsú². 46 La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³zanh³ tsá² cuá²taunh²¹ hí³ Jesús, hí³ ca³jan³ dí² tson³.

47 Tĩ³la³ jan² tsá² jmí¹ zenh¹ ñí¹ jáun² né³, ca³chí² mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹, hí³ ca³jmú³ cu³ ngá¹³ mí¹tái³ cuá¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ mí²tsá² hien¹. 48 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² tionh² hí³:

—¿Hí¹ má²ñá²taunh²¹ hnoh² hi³ ná¹quiánh¹ náh² mí¹tái³ jĩ³ hmá² ní² hi³ jau¹³ náh² jná¹³ hi³ tson³, la³jmí¹ lí³ hi³ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² háin²? 49 Jmá¹ ca³la³ jí³² bíh¹ jmí¹ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jmí¹ ma³ta¹³ jná¹³ hnoh² hñu³ cuáh³² chín¹, tí³la³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí¹ ca³ziaunh² náh² jná¹³ hi³ tson³ ná¹. La³ ní² dá² lí²³ hi³ jáun² lí²tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² bíh¹.

50 Jáun² né³, hnga² bíh¹ Jesús jéi³²í¹ ca³ta³zanh¹, qui¹ ca³cuoun³ bíh¹ la³jín³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú². 51 Tĩ³la³ jan² tsá² tsá¹ñú¹ jmí¹ hí¹tsau³² cu³chin¹ hi³ chí¹tsainh³² cáun² hmih³² tiá², hi³ jáun² ca³zaunh³ tsá²², 52 tí³la³ tsá² hí³ né³, cáun² ca³tú³ bíh¹ hmih³² jáun², hi³ jáun² ca³cuoun³ láun³.

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹

(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:12-14, 19-24)

53 Jmí¹jáun² ca³ñí¹jan² tsú² Jesús ta³ ñí¹ tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹; jáun² jmí¹jáun² ca³cuú² ca³ngih³² la³jín³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² jĩ³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní² siáh³. 54 Jáun² Pé¹ né³, ngau³ ca³lá² sáh³ chí¹cáin² ñí¹ uounh³, ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ ñí¹ lí³ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ hñú¹³ mí²tsá² hien¹, jáun² ca³cuá³ can³² sí² quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsá²² hi³ cuá¹chóh²³ sí².

55 Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jĩ³ la³jín³² tsá² ná¹ñí¹ ní² siáh³ ca³hnauh² jái¹³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³tson² dí² tsá²¹³ Jesús, hí³ jáun² lí¹³ jngih³ dí²; tí³la³ tiá² ca³choh¹³ yáh³ tsú².

56 Juoun³² tsá²² ca³chá³ jú¹ tí¹jái² quioh²¹ tsú², tí³la³ lí¹ jmí¹ ná¹quiú² ná¹táinh²³ bíh¹ tsú² jái¹³ tsá²ján² tsá²ján². 57 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ma³ jan² tsá²² ca³nu³ ca³tiánh³ hi³ ca³chá³ tso³ tí¹jái², hi³ ca³juáh³:

58 —Jnoh¹ má²ca³ná¹¹³ hi³ juáh³ tsá² ní² la³ lá²: “Jná¹³ tsunh²¹ hñú³ hien¹ lá² hi³ ca³jmú³ tsá²² cun³quionh³ cuá² ta³, hi³ jáun² ñí¹ má²cá²hñí² jmá¹ bíh¹ má²dí¹lá¹¹ siáh³, tí³la³ jun³juáh¹³ uá² lí³ cun³quionh³ cuá² ta³ tsá²mi³cuoun² yáh³”.

59 Tĩ³la³ sa³jun³ la³ jáun² yáh³ ca³jmú³ tsú² cá²hon³.

60 Jáun² né³, tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹ ca³náu² ja¹ tsá² ná¹ngih³² hí³, hi³ ca³ngáih³ ñí¹con² Jesús:

—¿Hí¹ hí¹ cá² jon¹ uá¹ tiá² la³ ngáih¹ hnú²? ¿He³ dá² ní³² ná¹juáh³²³ tsá² ní² hi³ ca³tin¹ hnú²?

61 Tĩ³la³ Jesús má¹ná¹, tie³ bíh¹ ca³náu², la³ má² tiá² nga² jáun² bíh¹ hí¹ cáun². Jáun² tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹ ca³ngáih³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³², hi³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ hnú² dá² Tsá² lín³ Cristo Jon² Dió³² Tsá² hien¹?

62 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, jná¹³ bíh¹ hí³. Hi³ jáun² hnoh² jien¹ náh² hí³ dí² Jon² tsá²mi³cuoun² hi³ má²cuá¹tón²¹ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² cú² Tsá² juenh², hi³ jien¹ náh² tsú² siáh³ hi³ má²cuá¹jáunh²³ hñu³mi³cuú² jui³² ja¹ jnie².

⁶³ Jmí¹ jáun² ca³ca³ mí²tsá² híen¹ ha¹ [hi³ jmu² lin¹ hi³ tiá² ti³² tsí³ jái¹³ jáun²], hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² sa³ ca³lí³¹ tsá² zih³² jú¹ tson² hno³ dí²? ⁶⁴ Quí¹ ní² bíh¹ má²lí²niéih² hnoh² ha³ lánh³ rón³² chú² lén³² tsá² ní² Dió³²; jáun² né³, ¿he³ lánh³ lín²³ hnoh² ta³né³²?

Jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³juáh³ hi³ ca³tin¹ tsú² jún³.

⁶⁵ Hi³ jáun² jmí¹jáun² ma³ jan² tsáu² ca³ma³liáu³² hi³ tiú² hñéi³², hi³ ca³jní³ dí² siáh³ ñí¹ tsú², hi³ jáun² ca³quiú³ ca³pan³ dí², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Chí³ jái¹³ neh²¹ [hin² tsánh² lí²po³]!

Hi³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² ca³jau³ tsú² ca³la³ hi³ má²quiú² má²po²³.

Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús

(Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ jáun² Pé¹ ti³ la³ quián³ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ jáun², jáun² ñí¹ jáun² ca³chó³² jan² tsá²mi³ quian²¹ mí²tsá² híen¹; ⁶⁷ jmí¹ ca³jíe³ tsú² hi³ cuá¹chóh²³ Pé¹ sí², jáun² ca³jien³² dí² chí¹tiá³ ñí¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ja³bí¹ hnú² jmí¹ ngíh¹ quiúnh¹ Jesús hná¹ tsá² Nazaret ó³².

⁶⁸ Ti³la³ Pé¹ né³, tiá² ca³ton³ yáh³, hi³ ca³juáh³:

—Hí¹juáh³ tiá² cuóun³² yáh³ jná¹³ tsú², hi³ sa³jún³ ngí²³ yáh³ jná¹³ jái¹³ hi³ dí¹juáh²³ hnú² ní².

Jmí¹jáun² cua³han³ tsú² cheih³² ti³ jui³² ñí¹ taunh³² tsú²; tá¹la³ jáun² né³ ca³hó³ jan² cá¹háu². ⁶⁹ Jáun² tsá² quian²¹ hí³ ca³jíe³ siáh³ cónh³¹ cu³ jéin³² hi³ ca³ma³liáu³² hi³ zaih³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² la³ lá²:

—Jan² tsá² ja¹ quióh²¹ tsá² ó³² bíh¹ tsá²ñuh² lá².

⁷⁰ Ti³la³ Pé¹ né³, siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² ca³ton³. Má²cu³lé³ míh¹ jáun² siáh³ ca³juáh³ tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² hi³ ca³záih³ Pé¹:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ hnú² bíh¹ jan² tsá² ja¹ quióh²¹ tsá² ó³², quí¹ hnú² bíh¹ jan² tsá² Galilea, [quí¹ la³jmí¹ hleh³² tsá² hín¹³ ti³ ñí¹ jáun² bíh¹ hléh¹ hnú².]

⁷¹ Ti³la³ Pé¹ né³, ca³hien³ Dió³² ca³la³ hi³ tanh² hú¹mu³héih³² hnga², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hí¹juáh³ tiá² cuóun³² yáh³ jná¹³ tsá²ñuh² tsá² ná¹hien²³ hnoh² ní².

⁷² La³ cun³ jmí¹jáun² siáh³ ca³hó³ jan² cá¹tsó³ hi³ má²ti³² tenh³ jéin³². Jmí¹jáun² tsau³ tsí³ Pé¹ la³ cun³ hi³ ca³zái³ jáun² Jesús jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu² tenh³ jéin³², hnú² juáh¹³ hnaih³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³”. Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³hi³ cúh² tsí³ Pé¹, hi³ ca³hó³.

15

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Pilato

(Mateo 27:1-2; 11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

¹ Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³, ca³cuú² ca³ngih³² siáh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹ ji³ la³jín³² tsá² ná¹quien² ní² siáh³, hi³ ca³ma³re² tsú² jái¹³. Jáun² ca³hñéi³² dí² Jesús hi³ ca³ñí¹jan² dí² ñí¹con² Pilato. ² Jmí¹jáun² ca³ngái³ Pilato:

—Hí¹ hnú² uá¹ lín³ nú² Re²¹ Juo¹³ tsá² *judíos?

Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, tson² bíh¹ la³ juáh³ hnú² ní².

³ Jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ né³ jlánh¹ ca³qui³ ca³chá³ hliáun³ ñí¹ tso³ quióh²¹ tsú².

⁴ Jáun² Pilato ca³ngái³ siáh³ hi³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ hí¹ cá² jon¹ uá¹ tiá² hi³ ngáih¹ hnú²? Sá¹ní² jie³, cónh³ bíh¹ tiá² tí³ tso³ hi³ cha³² tsú² quián¹³ hnú².

⁵ Tí³la³ Jesús cun³ jáun² tiá² hi³ ca³ngái³ hí¹ cáun² bíh¹; hi³ jáun² Pilato lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³.

Má²ma³ngí³ tsú² Jesús

(Mateo 27:15-31; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16)

⁶ Hi³ jáun² né³, Pilato jmí¹ tan² hi³ líon³² jan² tsá² tson³ tá¹la³ *Jmí¹hien¹ ní¹juáh³ hin² tsánh² mi³² tsáú² hi³ liáun³. ⁷ Jmí¹jáun² jmí¹ zian² jan² tsá² jmí¹ cuá¹hún¹ hñu³mí¹ñí², tsá² jmái² Barrabás quionh³ tsá² siánh³ siáh³, tsá² jmí¹ má²ca³jngih³ tsáú² jmái¹ hi³ ca³taunh³ tiá³ siaun³² hi³ ca³jmú³ quien² hmóu³². ⁸ Jáun² cua³taunh²¹ tsáú² ñí¹con² Pilato hi³ ca³hiu³ ca³mí³ tsú² hi³ jmu³ Pilato la³ cun³ hi³ qui³ tan² jmu². ⁹ Hi³ jáun² Pilato ca³ngái³ ñí¹con² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³:

—¿Hnáuh¹ hnoh² hi³ lion¹ jná¹³ Re²¹ Juóuh³² hnoh² tsá² judíos?

¹⁰ Quí¹hliá² jmí¹ má²ca³li³tsin² bíh¹ Pilato hi³ cun³ñí¹ hi³ uóu³² tsí³ bíh¹ tsá² ná¹lín³ hi³ mi³jmú³ hi³ jáun² ñí¹con² hí³ dí² cua³jan² tsú² Jesús. ¹¹ Tí³la³ tsá² ná¹lín³ hi³ mi³jmú³ né³, jlánh¹ tiá³ siaun³² ca³jmú³ ñí¹con² tsáú², hi³ jáun² hiu³ mí³² tsú² hi³ Barrabás bíh¹ tí³ re² líon³² dí². ¹² Jmí¹jáun² ca³ngái³ siáh³ Pilato:

—¿Hi³ he³ bí¹ hnáuh² náh² jmu¹ jná¹³ ñí¹con² Tsá² teh³² náh² lá² Re²¹ Juóuh³² hnoh² tsá² judíos?

¹³ Jáun² né³, tsá² hí³ ca³tí³ ca³hóh³² tiá³ hi³ ca³juáh³:

—¿Cuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹!

¹⁴ Jáun² Pilato ca³záih³ tsá² hí³:

—Tí³la³ ¿he³ dá² hi³ hlai³ má²ca³jmú³ tsú² né³?

Tí³la³ tsá² hí³ né³, tí³ lí³mí¹ ca³tí³ ca³hóh³² bíh¹, hi³ ca³juáh³:

—¿Cuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹!

¹⁵ Jmí¹jáun² ca³líon³² Pilato cú²jueh³² Barrabás hí³, quí¹ hi³ hnió³ dí² hi³ lí³ hiún² tsí³ tsá² tionh² hí³. Jmí¹ má²lí²jmú³ dí² jáun² héih³² hi³ quiu³ pan³ tsú² Jesús cun³quionh³ cáun² hñú¹jméi¹³ hi³ lí³ láu², jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jienh³ dí² hi³ tsa³ton³ tsú² crei²¹.

¹⁶ Jmí¹jáun² ca³jan³ hliáu³ Jesús tí³ la³ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ quioh²¹ ñí¹ta²¹, jáun² ca³cuu³ ca³ngih³ tsú² la³jín³² hliáu³ rainh²¹. ¹⁷ Jmí¹jáun² ca³quinh³ dí² cáun² hmih³² zín¹³ la³ qui³ quih³² jan² tsá² quien², hi³ jáun² ca³tanh² dí² siáh³ chí¹ tsú² cáun² chí² lih³², la³juah²¹ dúh¹ *có²ron¹ná¹ hi³ quioh²¹ jan² tsá² ho² jái¹³, tí³la³ chí² lih³² jáun² dá² lí³ cun³quionh³ cuoh² hmá² ton² bíh¹. ¹⁸ Jáun² la³juí³² ca³ma³liáu³² tsú² hi³ tí³ hóh³² hi³ juáh³:

—¿Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos!

¹⁹ Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ ca³quiú³ ca³pá³ dí² chí¹ tsú² cun³quionh³ cáun² hmá²tiéi¹³, hi³ tiú² hñéi³² dí² siáh³, jí³ hi³ dí²quí² dí²jñí³² dí² ta³ ñí¹ tsú² siáh³ la³juah²¹ dúh¹ hi³ má²ná¹má²quien² dí² tsú². ²⁰ Jmí¹ má²lí²cónh³² dí² jáun² cú²nga¹ né³, ca³chí² dí² siáh³ hmih³² zín¹³ hi³ jmí¹ má²lí²quinh³ dí² jáun², hi³ jáun² ca³quinh³ dí² siáh³ ha¹ hi³ qui³ jmí¹ quih³². Jmí¹jáun² ca³jan³ dí² tsú² hi³ tsa³ton³ dí² crei²¹.

Má²ton³ tsú² Jesús crei²¹

(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

²¹ Hú¹ jui³² jáun² né³ ca³jienh² tsú² jan² tsá²ñuh² tsá² juú² Cirene, tsá² jmái² Sí¹mu²¹, jméi² Lí²ján¹ jí³ Rufo, hi³ jmí¹ má²cuá¹hen² já¹ juú²; hi³ jáun² ca³di³quian³ dí² Sí¹mu²¹ hí³ jmái¹ hi³ cán³ crei²¹ hi³ jmí¹ quian³² jáun² Jesús.

²² Jáun² ca³jan³ tsú² Jesús cáun² tsi³ máh³ míh¹ jmái² Gólgota (hi³ hnió³ juáh³ “Máh³ Mú³² Chí¹ Tsáú²”). ²³ Ní¹ jáun² ca³jienh³ dí² tsú² mu² mí³ uóun²jieh¹³ má²ná¹jan² quionh³ mí³ mirra, tí³la³ Jesús tiá² ca³hinh³ yáh³ hi³ jáun². ²⁴ Jmí¹jáun² ca³ton³ dí² crei²¹; hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³chí² hliáu³ jái¹³ hi³ jie³ dí² ní¹juáh³ hin² joh¹³ ha¹ tsú².

²⁵ Jmí¹ ca³ton³ tsú² jáun² Jesús crei²¹, jmí¹jáun² jmí¹ má²tí³ la³ nió¹ ñu³ tí³ hú²niéi².
²⁶ Hi³ jáun² ca³tón³ tsú² siáh³ huéh³ ta³ chí¹ Jesús hi³ jmu² lin¹ hi³ he³ ca³ti²¹ má²ma³ngí³
 dí² tsú². Huéh³ jáun² juáh³ la³ lá²: “Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos”. ²⁷ Ja³bí¹ ca³ton³ tsú² siáh³
 crei²¹ gon³ tsá² háin² quionh³ Jesús, jan² tí³ cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹ siáh³. ²⁸ [La³
 jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² hi³ juáh³ la³ lá²: “Ja¹ tsá² ren² tso³ bíh¹
 ca³ta³dí¹hin¹³ tsú²”.]

²⁹ Hi³ jáun² tsá² há² ngai³² ñí¹ jáun² né³, ca³tu³ ca³hión³² Jesús, hi³ ca³la³ hi³ jeih³² chí¹
 bíh¹ tsú², hi³ juáh³ la³ lá²:

—jHe³ dá² rón³² hnú²! Hnú² tsá² jlánh¹ juánh³ hi³ tsunh²¹ nú² hñú³ híen¹ quiú¹³, hi³
 jáun² ñí¹ cá²hní² jmái¹ jáun² né³, jmóuh¹ nú² siáh³, ³⁰ né³² né³, lion¹ huen² hi³ son² ñí¹
 crei²¹ ní² neh²¹.

³¹ Ja³bí¹ la³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² lei²¹ ca³cáuh³²
 cú²nga¹ quioh²¹ tsú², hi³ juónh²³ la³ lá²:

—Tsá² siánh³ bíh¹ jlánh¹ ca³lión³² tsú², tí³la³ hnga² né³, tiá² la³ lí¹³ yáh³ lión³².
³² Ní¹juáh³ hi³ ca³neh²¹ dí² hi³ má²cuá¹son² tsá² ní² ñí¹ crei²¹, má¹jáun² máh³ táunh¹³ dí²
 ta²¹ hi³ lín³ tsú² Cristo, Tsá² lín³ Re²¹ Juo¹³ dí², tsá² *Israel.

Hi³ hí¹ ca³la³ tí³ tsá² jmí¹ ná¹tón²¹ hí³ crei²¹ quionh³ yáh³ tsú² ca³quiú³ ca³je³.

Jmí¹ jun¹ Jesús

(Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

³³ Jmí¹ tí³ chí³hiú² né³, ca³nieh² tá¹ cáun² hué³² jáun², ca³la³ ñí¹ tí³ la³ nio¹ hñi³² tí³
 ca³hláu³. ³⁴ Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³hóh³² Jesús tiá³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Eloi, Eloi ¿lama sabactani? (Hi³ hñi³ó³ juáh³ “Dió³² Juóu³² jná¹³, Dió³² Juóu³² jná¹³,
 ¿he³ láih³² huen² jná¹³ má²lí²zeh² hnú²?”).

³⁵ Ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³nái³², hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² niéi² náh², Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jè¹ Dió³² má²ñí¹téh¹³ tsá² ní².

³⁶ Jáun² jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ngau³ cú²hé² hi³ ca³ñí¹cuóuh¹³ cáun² chí²
 náh² hinh²³ jmái² mu² má²zéih¹ lín²¹ quioh²¹ mi³ uóun²jieh¹³, hi³ jáun² ca³dí³chí³ dí² hná¹³
 hmá²tiéi¹³, hi³ ca³ñí¹hiéih¹³ dí² ho³ Jesús hi³ hñi³ó³ dí² hính³. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³juáh³
 tsá² hí³ la³ lá²:

—Ní² tín² cuí¹ lí³, cuí¹ neh²¹ ní¹juáh³ já³² Líh³ hi³ ja³siau³.

³⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hóh³² Jesús tiá³ lín³², hi³ jáun² jun³. ³⁸ Hi³ jáun² hmih³² hi³ jmí¹
 hí¹jnáí²³ ñí¹ jlánh¹ híen¹ hñú³ cuáh³² chín¹ né³, ca³zen³ tí³ tun³ zainh²¹ ca³lí³liau³ tí³
 chí³cuú² hi³ tsa³ la³ tí³ hué³². ³⁹ Jmí¹ má²lí²jíe³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² *romano jmí¹
 zenh¹ hí³ ta³ ñí¹ Jesús [hi³ ha³ lánh³ rón³² má²lí²hóh³² Jesús jí³] hi³ ha³ lánh³ rón³² má²jun²
 tsú², jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Cu³tí³ bíh¹ la³ Jon² Dió³² bíh¹ hla¹ ní².

⁴⁰ Có³² jáun² jmí¹ tionh¹ ma³ jan² tsá²mi³ hi³ jmí¹ ná¹jíe²³ ñí¹ uóunh³; ja¹ tsá² hí³ jmí¹
 zenh¹ Má²réi³ tsá² ja³ juú² Magdalá, Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jacobo tsá² cáin² jí³ Sé³² ní² siáh³, jí³
 mí¹ Salomé ní² siáh³. ⁴¹ Tsá²mi³ hí³ jmí¹ má²ca³ñí¹táunh¹ cu³hna²¹ Jesús jmí¹ cuá³í¹ máh³
 tsú² hué¹³ Galilea, jí³ hi³ jmí¹ má²ca³ma³cáu³² siáh³. Ja³bí¹ jmí¹ tionh¹ siáh³ juóun³² lín³²
 tsá²mi³ ñí¹ hná¹ jáun², tsá² cuá²taunh²¹ quionh³ Jesús tí³ já¹ juú² Jerusalén.

Jmí¹ ja¹haun³ Jesús

(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁴² Jmí¹ má²ja³quián³ tá¹tsi²¹ hiú² né³, hi³ tí³tsóh³dí¹ jmái¹ jáun² jmái¹ hi³ jmu² tsú²
 hua³jan²¹, la³ cun³ jmí¹ lí¹³ juáh¹³, cua³hlau³ *jmái¹ hi³ tionh² tsú² tie³ yáh³. ⁴³ Jáun²
 jmí¹jáun² cuan³ Sé³² tsá² zian² juú² Arimatea, jan² tsá² quien² ja¹ quioh²¹ tsá² ná¹lín³ ta²¹

hi³ chí¹. Tsá² hí³ uá²jai³² jmí¹ má²jan³² hi³ lí³ lin¹ hin² tsánh² má²ca³hión³² Dió³² hi³ hau³ jái¹³, jáun² jlánh¹ tiá³ nio² tsí³ tsá² hí³ ca³hi³ ñí¹ jmí¹ cuá³ Pilato hi³ ca³ñí¹ma¹³ tsú² hla¹ Jesús. ⁴⁴ Lí¹ lin¹ bíh¹ Pilato jmí¹ ca³nái³² hi³ la³jui³² má²jun² Jesús, jáun² ca³teh³ dí² jan² hliáu³ tsá² chí¹ hi³ ca³ngáih³ dí² ní¹juáh³ tson² bíh¹ má²lí³² la³ jáun². ⁴⁵ Jmí¹ ca³ma³tson² hliáu³ tsá² chí¹ jái¹³ jáun², jáun² ca³cué³ Pilato jái¹³ ñí¹con² Sé³² hi³ tsa³quión³² tsú² hla¹ Jesús. ⁴⁶ Jmí¹jáun² ca³la³ Sé³² cáun² hmih³² jmuh³ tiáu² hi³ lí³ quionh³ mí²ñi³² lino, jáun² ca³sión³² dí² hla¹ hi³ ca³tsáinh³² dí² hmih³² jáun². Jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí² cáun² hñu³ tá²hón³² hmai²¹ hi³ jmí¹ hó²¹ hláu², jáun² ca³líh³ tsú² cá² má³ quín¹ pa²¹ hi³ ca³jnái³ tsú² ho³ tá²hón³² jáun². ⁴⁷ Jáun² Má²réi³ tsá² juú² Magdalá, jí³ Má²réi³ mí¹ziú¹³ Sé³² ní² siáh³ ca³jíe³ ñí¹ ca³hón³² tsú² Jesús.

16

Jmí¹ ca³jenh¹³ Jesús

(Mateo 28:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

¹ Jmí¹ ca³nga² jáun² *jmái¹ hi³ tionh² tsú² tie³, jáun² Má²réi³ tsá² Magdalá hí³, Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jacobo jí³ mí¹ Salomé ní² siáh³ ca³la³ háu² má²ró³² hi³ jmí¹ tsa³jñe³ dí² Jesús. ² Jmí¹ ca³lí³liau³ jáun² sí²ma¹ná¹ né³, ja³taunh²¹ tsá²mí³ hí³ hú²nié² lín³² ho³ tá²hón³², cun³ ja¹ má²ca³hiá² hiú² jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú². ³ Hú¹ jui³² jáun² né³ jmí¹ hí¹juónh²³ tsú² hmóu³²: —¿Hin² bí¹ tsánh² quin³ quín¹ dí¹jnái²³ jáun² ho³ tá²hón³²?

⁴ Tí³la³ jmí¹ ca³jíe³ tsú² ho³ tá²hón³² jáun², sa³ tiú²uú² dí¹jnái²³ yáh³ quín¹ pa²¹ hi³ jmí¹ dí¹jnái²³ jáun² ho³ tá²hón³², quí¹ tí³ có³² bíh¹ la³ má²lí² líh³ tsáu². ⁵ Jáun² ca³taunh³ tsú² hñu³ tá²hón³² jáun²; ñí¹ jáun² né³, ca³jien³² tsú² jan² tsá² tsá¹ñú¹ hi³ cuá¹tón²¹ tí³ cuá² chu²¹, hi³ cuá¹quih³² cáun² hmih³² tiáu² cuó²; jáun² lí¹ ca³yá²han¹ bíh¹ tsú². ⁶ Tí³la³ tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Ha³ lí² juenh³ náh²; hnoh² dá² hnah²³ náh² Jesús Tsá² Nazaret, Tsá² ca³taun³ hí³ crei²¹. Tí³la³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú²; ha³ tiú²uú² hin² zian² yáh³ ñí¹ lá². Sá¹ní² dúh¹ ñá²jie³ náh² ñí¹ jmí¹ ca³quión³² tsú² tsú². ⁷ Jáun² né³, cuá²tánh¹ náh² cuá²zéih³ náh² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú², jí³ Pé¹ ní² siáh³, hi³ cuá¹zéih³ náh² tsú² la³ lá²: “Hí³ bíh¹ tsó³² chí¹ján³ tí³ Galilea la³ cun³ bíh¹ hnoh², hi³ jáun² ñí¹ jáun² lí¹³ cuá¹jien¹ náh² tsú² la³ cun³ lí³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ tsú² jáun² jmí¹tin²”.

⁸ Jáun² tsá²mí³ hí³ ca³huén² bíh¹ hñu³ tá²hón³² jáun² hi³ ca³cuóun³, ca³la³ má²hí¹juán²³ bíh¹ tsú² ja³tanh²¹, ca³la³ tiá² ñi³² he³ jmu³. Hi³ jáun² hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ ca³záih³ tsú² tsáu², quí¹hliá² juénh².

Jesús má²jnia³² ñí¹con² Má²réi³ tsá² ja³ juú² Magdalá

(Juan 20:11-18)

⁹ [Jmí¹ ca³jenh¹³ jáun² Jesús tí³ ca³jniá³² la³ ñí¹ jmái¹ hi³ ca³lí³liau³ sí²ma¹ná¹, ca³ma³jnia³² la³ñí¹ ñí¹con² Má²réi³ tsá² juú² Magdalá, tsá² má²ca³huen³ tsú² hí³ quiaun³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. ¹⁰ Hi³ jáun² tsá²mí³ hí³ ñéi¹ hi³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² jmí¹ má²ca³ñi³táunh¹ hí³ quionh³ Jesús. Tsá² hí³ né³ jmí¹ ná¹hai²¹ hlah³ tsí³ hi³ jmí¹ ná¹ho². ¹¹ Tí³la³ jmí¹ ca³nái³² jáun² tsá² hí³ hi³ zian² bíh¹ Jesús, hi³ tsá²mí³ hí³ né³ hú¹tá¹ má²lí²jien³² siáh³, lí¹ tiá² ta²¹ ca³taunh³ bíh¹ tsá² hí³ jái¹³ jáun².

Jesús má²jnia³² ñí¹con² gon³ tsá² hain²¹ tí³ con²

(Lucas 24:13-35)

¹² Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, Jesús ca³ma³jnia³² hi³ jniá³ la³ siáh³ ñí¹con² gon³ tsá² joh¹ ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² cáun² jui³² ñí¹ náí². ¹³ Jáun² tsá² hí³ já¹tanh²¹ hi³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² ñí¹ hná¹ jáun²; tí³la³ sa³jun³ jái¹³ hi³ cha³² tsá² hí³ yáh³ ca³taunh³ tsú² ta²¹.

Ta²¹ hi³ ca³cué³ Jesús ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²
(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Hechos 1:8)

¹⁴ Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² né³, ca³ma³jnia³² siáh³ Jesús ñí¹con² tá¹ quian³jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tá¹la³ jmí¹ ná¹cúh² tsá² hí³ má³²; hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³hli³ ca³liéinh³² dí² tsú² cun³ñí¹ hi³ tiá² cáun² nio² tsí³ tsú² jí³ hi³hliá² jlánh¹ huáh² chí¹ tsú² siáh³, quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ta²¹ ca³taunh³ tsú² la³ cun³ hi³ ca³chá³ tsá² ca³jíe³ hí³ hi³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ dí².

¹⁵ Jáun² ca³záih³ dí²:

—Cuá²taunh¹ náh² tá¹ cáun² hngá¹máh³, hi³ cuá¹hléh¹ náh² jú¹ chú³² jáun² ñí¹con² la³jín³² tsáu². ¹⁶ Tsá² chá³² cáun² tsí³, jí³ hi³ zón³² jmái², tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ liáun³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² cha³² cáun² tsí³ né³, tsá² la³ hí³ dá² má²tá¹tsin¹ héih³² hlah³ bíh¹. ¹⁷ Hi³ lí²¹ lá² né³ lí³ zia³² ñí¹con² tsá² nio² cáun² tsí³ bíh¹: Cun³quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³ huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², hi³ lí¹³ hléh³² tsú² siáh³ jú¹jma² siáh³, ¹⁸ lí¹³ zanh³ tsú² siáh³ jáh³ hláinh¹, hi³ ní¹juáh³ ca³hinh³ tsú² siáh³ cáun² hi³ lí³ mí³ hlah³ né³, tiá² hi³ quiunh²¹ hí¹ cáun² yáh³ tsú²; ja³bí¹ la³ jáun² ra³tsi³² tsú² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² tsáun¹, hi³ jáun² tsá² hí³ né³ lan¹³ bíh¹.

Jesús tsánh³² hñu³mi³cuú²
(Lucas 24:50-53; Hechos 1:9-11)

¹⁹ Jmí¹ má²lí²liéinh³² jáun² Jesús Tí³² Juo¹³ dí² tsá² hí³ né³, ca³zanh³² tí³ hñu³mi³cuú², hi³ jáun² ca³ta³cua¹³ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³². ²⁰ Hi³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³huén² bíh¹ hi³ ca³ñí¹hléh² jú¹ chú³² ca³la³ tán¹. Jáun² hnga² Tí³² Juo¹³ dí² ca³ma³hau³ hi³ ca³jmú³ lin¹ hi³ tson² jú¹ chú³² hi³ hleh³² tsá² hí³ cun³quionh³ lí²¹ hi³ lí³ jáun² hua³jueh³². Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Jú¹ Chú³² Hi³ Ca³jmú³ Lucas

¹ Hnú² reh² Tíoh³, juóun³² lín³² tsáu² má²ca³jmú³ sí², la³ cun³ hi³ ca³ngi¹³ tsú² hi³ ca³lí³ jáun² ja¹ quiú¹³ dí² jmí¹tin². ² Ca³jmú³ tsú² sí² la³ cun³ rón³² hi³ ca³ma³ta² jnoh¹ jáun² tsá² ca³jé³ la³ cun³ jmí¹ ca³lí³liau³, tsá² ca³nga³ hí³ jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús. ³ Ja³bí¹ jná¹³ uá²jaí³² má²cá²hnáuh³² re² lín³² la³jí³² jú¹ tson² la³ cun³ jmí¹ ca³lí³liau³, hi³ jáun² ca³lén¹³ jná¹³ hi³ chú³² ní¹juáh³ jná¹³ siáh³ jmu¹ cáun² sí² hi³ rá¹tioh³ jú¹ tson² ca³la³ re² he² hná¹, hi³ zein²¹ ná¹ ní¹con² hnú² reh² Tíoh³; ⁴ hi³ jáun² tí³ lí³mí¹ re² lí³ níh¹³ hnú² jú¹ tson² hi³ má²ca³ma³ta² hnú² jáun² tsáu².

Jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² juáh³ hi³ lí³zian² Juan², tsá² zion³ tsáu² jmái²

⁵ Jmái¹ hi³ jmí¹ cuá¹lín³ Herodes re²¹ ní¹con² tsá² hín¹³ tí³ Judea, jmí¹jáun² jmí¹ zian² jan² mí²tsáu² jmái² Zacarías, tsá² hí³ jmí¹ hún¹ ja¹ tsá² cu³ nió³ quioh²¹ Abías. Ní²cuo² tsú² jmí¹ jmái² Elisabet, tsá² ní¹ má²cú¹ má²ñeh¹ jón²zih¹ hla¹ mí²tsáu² Aarón. ⁶ Tá¹ gon³ jáun² tsú² jmí¹ chun¹ ní¹con² Dió³², hi³ jmí¹ tí² má²tí³² tsú² héih³² jí³ liei²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí², la³ cun³ hí¹ jan² tiá² hin² lí¹³ chá³² tso³. ⁷ Tí³la³ tiá² jon² tsú² jmí¹ zian² yáh³, quí¹ tiá² jmí¹ lí²³ yáh³ can³ Elisabet hí³ jon², hi³ ja³bí¹ jmí¹ má²lieih²¹ bíh¹ tsú² siáh³ tá¹ gon³ jáun².

⁸ Ca³chó³² jmái¹ hi³ tin³ Zacarías quionh³ mí²tsáu² tsá² quionh³ hi³ jmu³ ta²¹ ta³ ní¹ Dió³². ⁹ La³ cun³ hi³ jmí¹ ná¹ngi²³ jáun² tsá² ná¹lín³ hí³ mí²tsáu² hi³ tan² chi² jái¹³, jmí¹jáun² ca³chi² tsú² jái¹³, jáun² Zacarías bíh¹ tin³ hi³ tsa³hi³² hñu³ cuáh³² chín¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí², hi³ tsa³jín² ziún². ¹⁰ Tá¹la³ jmí¹ dí¹jin³² tsú² jáun² ziún² ní¹hiú¹³ né³, la³jín³² tsá² tionh² ní¹ tauh²¹ la³ñí¹ jmí¹ ná¹liéinh³² Dió³². ¹¹ Jmí¹jáun² ca³jnia³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ní¹con² Zacarías, hi³ zenh² tí³ cuá² chu²¹ can³² ní¹hiú¹³ ní¹ dí¹jin³² tsú² jáun² ziún². ¹² Jmí¹ ca³jien³² jáun² Zacarías tsá² hí³ né³, ca³la³ tiá² ní³² he³ jmu³ bíh¹ tsú² lí³, ca³juénh² lín³² bí¹ tsú². ¹³ Tí³la³ tsá² hí³ né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Zacarías, ha³ lí² juen³, quí¹ Dió³² má²ca³nái³² hi³ hiú² mih³² hnú² jáun², hi³ jáun² né³bí¹ chau²¹ jmái¹ hi³ lí³zian² jan² jon² Elisabet ní²cuonh² hnú², tsá² teh¹ nú² Juan². ¹⁴ Ní¹ má¹ca³lí³zian² jáun² dáin² lí³ tsinh¹ lín²¹ nú², hi³ lí³ hiún² lín³² siáh³ honh² nú². Ja³bí¹ juóun³² lín³² siáh³ tsá² siánh³ lí³ hiún² tsí³ ní¹ má¹jáun²; ¹⁵ quí¹ jónh³² hnú² lí³quien² ní¹con² Dió³², jan² tsá² tiá² hính³ mu² ráu³ mi³ uóun²jieh¹³, sa³jun³ ma³chéi³ hính³, jan² tsá² má²canh² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³ ñeh² bíh¹ hi³ lí³zian². ¹⁶ Hi³ hí³ bíh¹ jmu³ hi³ juóun³² tsá² zian² hué³² *Israel jinh²¹ tí³ ní¹con² Dió³² Juo¹³. ¹⁷ Juan² hí³ bíh¹ joh¹³ jmí²chí³ jí³ pí³ hi³ la³jmí¹ quian³² jáun² Líh³, tsá² jmí¹ lín³ hí³ *Tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin², hi³ hí³ bíh¹ tín² tsó³² chí¹ján³ la³ cónh³ bíh¹ Tí³² Juo¹³ dí². Hí³ bíh¹ jmu³ hi³ tiánh³² tsáu² re² tin² quionh³ jón²zih¹; hi³ jáun² tsá² tiá² má²tí³² héih³² quioh²¹ Dió³² né³, má²lí³tin² bíh¹ ma³tí³² má¹jáun². La³ jáun² bíh¹ chan³ tsú² hua³jan²¹ tsáu², hi³ jáun² hen³ tsáu² Tí³² Juo¹³ dí².

¹⁸ Jáun² Zacarías ca³záih³ tsá² hí³:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí³ ño¹ jná¹³ hi³ tson² jái¹³ juáh³ hnú² ní²? Quí¹ jan² tsá² má²liei²¹ lín²¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ní²uón³².

¹⁹ Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³ siáh³:

—Jná¹³ Gabriel, tsá² zenh² ná¹ ta³ ní¹ Dió³², Tsá² lí²ze³ jná¹³ hi³ ja³ngái¹ ná¹ jú¹ chú³² lá² ní¹con² hnú². ²⁰ Tí³la³ ta³né³², cun³ñí¹ hi³ tiá² ta²¹ lí²tionh² hnú² la³ cun³ hi³ lí²juánh³² jná¹³ ní², jáun² tiú²uú² lí¹³ yáh³ hléh¹³ hnú², ca³la³ ní¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ lí³zian² jónh³² hnú². Jái¹³ lá² lí³tí³ la³ cun³ jmái¹ hi³ má²tón³².

21 La³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñéih³ ñí¹ tauh²¹ jáun² la³ñí¹ jmí¹ ná¹he² ná¹jan² Zacarías. Má²ná¹tsá²caún² lín³² bíh¹ tsí³ tsú², quí¹ he³ láih³² sa³ ca³lén³ lín³² yáh³ Zacarías ñí¹hiú¹³ jáun². 22 Tí³la³ jmí¹ cuá¹han³ jáun² Zacarías má¹ná¹, tiú²uú² lí²³ yáh³ hléh³²; jmí¹jáun² ca³lí³lieih²¹ tsá² jmí¹ ná¹jaun² tsú² hí³ hí³ zia³² caún² hí³ ca³jnia³ jéinh³² tsú² ñí¹hiú¹³ jáun². Jmí¹jáun² ca³jmú³ tsú² lin¹ quionh³ cuo² hí³ tiú²uú² lí²³ hléh³².

23 Jmí¹ ca³tsín¹³ jáun² jmái¹, la³ cun³ jmái¹ hí³ ca³tin¹ jáun² Zacarías jmu³ ta²¹ hñú³ cuáh³² chin¹ né³, ngah³ hñú¹³. 24 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³can³ Elisabet jon², hí³ jáun² cun³ hñá³ zih² tiá² cuá²han³ tsú² hñú¹³, hí³ jmí¹ cuá¹lín²³ la³ lá²:

25 —Juóu³² jná¹³ má²ca³jmú³ la³ lá² ñí¹con² jná¹³, hí³ quin³ hua³heih²¹ quion²¹ jná¹³ ñí¹con² la³jín³² tsáu², hí³ tiá² jmí¹ lí²³ can²¹ jná¹³ dáin².

Tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² juáh³ hí³ lí³zian² Jesús

26 La³ má²jñéi³ zih² hí³ lí³ la³ jáun² né³, ca³zen³ siáh³ Dió³² Gabriel, tsá²cuú² tsá²ta³, la³ tí³ caún² juú² hín¹³ tí³ Galilea, juú² jmái² Nazaret, 27 hí³ tsa³jien³ jan² tsá²mi³ tsá¹mái¹³, tsá² jmái² Má²réi³, tsá² tiá² tsá²ñuh² má²ca³cauh³². Tsá² hí³ ná¹lí³ jái¹³ hí³ jenh¹³ cuo² quionh³ jan² tsá²ñuh² jmái² Sé³², tsá² ñí¹ má²cú¹ má²ñeh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹. 28 Jáun² ca³hi³ tsá² hí³ ñéih³ ñí¹ jmí¹ cuá³ jáun² Má²réi³, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Hia² nú², hnú² tsá² jlánh¹ tí³² tsí³ Dió³²! Dió³² Juo¹³ dí² zenh² quiúnh¹ hnú². [Jlánh¹ má²mieh² hnú² Dió³² la³ cun³ bí¹ la³jín³² tsá²mi³ siánh³.]

29 Lí¹ ca³lín³ bíh¹ Má²réi³ jmí¹ ca³nái³² jái¹³ hí³ ca³hléh³ jáun² tsá² hí³. Jmí¹jáun² ca³lín¹³ tsú² hí³ he³ lí³ la³ jáun² hleh³² tsá² hí³. 30 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³ siáh³:

—Má²réi³, ha³ lí² juenh³, quí¹ Dió³² má²hnió³ ma³mieh² hnú². 31 Jáun² né³, né³² can¹³ hnú² jan² dáin², Tsá² teh¹ nú² Jesús. 32 Tsá² hí³ bíh¹ Tsá² lí³quien²; Tsá² téh³ tsú² Jon² Dió³², Tsá² cú² juenh². Hí³ jáun² Dió³² Juo¹³ dí² jmu³ hí³ cuá¹ho² tsú² jái¹³ hí³ lín³ tsú² re²¹ la³jmí¹ ca³cuá³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú², tsá² jmí¹ zian² jmí¹tin²; 33 hí³ jáun² tsá² hí³ bíh¹ cuá³², hí³ cuá¹ho² jái¹³ cun³ jmí¹hi³nio² ca³tin¹ la³jín³² tsá² Israel. Jái¹³ hí³ hau³ tsú² jáun², tiá² tón³² jmái¹ táuh³ yáh³.

34 Jáun² né³, Má²réi³ ca³ngáih³ siáh³ tsá² hí³:

—¿Lánh³ bíh¹ rón³² lí¹³ la³ jáun², ní¹juáh³ tiá² ñí²uón³² jná¹³ má²zian² yáh³?

35 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³ siáh³:

—Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³² bíh¹ já³² ñí¹con² hnú², jí³ pí³ quioh²¹ Dió³² Tsá² cú² juenh², hí³ jláin³² hnú² la³jmí¹ lí³ caún² jnie². Jáun² dáin² hí³ jónh³² hnú² lí¹³ cuá¹chan¹ hí³ ca³tin¹ Dió³², hí³ jáun² tsá² hí³ téh³ tsú² jon² Dió³². 36 Ja³bí¹ Elisabet renh² hnú² uá²jai³², lí³zian² jan² jon² uá¹jinh¹ má²lieih²¹ lín²¹ tsú²; hí³ jáun² né³, ta³né³² má²tí³ jñéi³ zih² hí³ quian² tsú² jon², tsá² jmí¹ juáh²³ tsáu² hí³ cun³ tiá² lí¹³ bíh¹ can³ jon². 37 Quí¹ ñí¹con² Dió³², hí¹ caún² yáh³ hí³ juóuh³² tiá² zia³².

38 Hí³ jáun² Má²réi³ né³ ca³juáh³:

—Jná¹³ la³², tsá² lín³ ná¹ quian²¹ Juóu³² ná¹, hí³ jáun² cuí¹ jmu¹ bíh¹ Dió³² ñí¹con² jná¹³ la³ cun³ hí³ má²lí²juah²¹ hnú² ní².

Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñí¹ ta³ ñí¹ Má²réi³.

Tsó³² Má²réi³ hñú¹³ Elisabet

39 Jmái¹ jáun² ngau³ Má²réi³ cú²hé² jui³² máh³, hí³ chau²¹ caún² juú² hín¹³ tí³ Judea. 40 Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun², ca³hi³ ñéih³ hñú¹³ Zacarías, hí³ ca³juáh³:

—Hia² nú² Elisabet.

41 Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² Elisabet hí³ ca³juáh³ jáun² Má²réi³: “Hia² nú²”, jáun² la³jui³² ca³jienh³² dáin² hñú³ héin¹, hí³ ca³cónh³² siáh³ Jmí²chí³ Chun¹ hñú³ tsí³ Elisabet hí³.

42 Jmí¹jáun² ca³hléh³ tiá³ lín³² hí³ ca³juáh³:

—Dió³² jlánh¹ má²ca³ma³mieh² hnú² la³ cónh³ bíh¹ la³jín³² tsá²mi³ siánh³, jì³ jónh³² nú² siáh³ má²ca³ma³mieh² Dió³². ⁴³ ¿Hin² dá² tsánh² jná¹³, hi³ jáun² sa³ mí¹ziú¹³ Juóu³² máh³ jná¹³ ja³ hi³ ja³jie³? ⁴⁴ Quí¹ la³ cun³ jmí¹ lí¹cuen²¹ hnú² Dió³², ca³la³ hiún² lín³² bíh¹ tsí³ jón³² jná¹³ ca³jienh³² tiá³ lín³² hñu³ hén² ná¹. ⁴⁵ Jlánh¹ jmí¹ ren² hnú², tsá² ca³tionh² hnú² ta²¹, quí¹ lí³tí³ bíh¹ la³ cun³ hi³ má²ca³juáh³ Dió³² Juo¹³ dí².

⁴⁶ Hi³ jáun² Má²réi³ ca³juáh³:

Jmí¹ tsin³² jná¹³ má²quien² Juóu³² jná¹³,

⁴⁷ hi³ má²hiún² tsin³² jná¹³ ca³tin¹ Dió³² Tsá² liáu³² jná¹³.

⁴⁸ Quí¹ Dió³² má²ca³taunh² jná¹³ hó¹ñí¹, tsá² lín³ jná¹³ quian²¹ tsú².

Hi³ jáun² la³jín³² tsá² zian² ta³né³² jì³ jmái¹ né³bí¹ ja³² juáh³ hi³ jná¹³ jan² tsá² jlánh¹ bí¹ jmí¹ ren².

⁴⁹ Quí¹ Dió³² Tsá² híen¹, Tsá² cú² juenh² má²ca³jmú³ hliáun³ lín³² hi³ chú³² ñí¹con² jná¹³;

⁵⁰ hi³ ja³² mií³ tsí³ tsú² ñí¹con² ca³la³ jín³² tsá² jmu² juénh² ñí¹con² tsú².

⁵¹ Quí¹ ta²¹ jueh³² lín³² má²ca³jmú³ Dió³², hi³ ca³láih¹³ hniéi² ñí¹con² tsá² jmí¹ ná¹jmu² tonh²,

jáun² lí¹ ca³hain³² ma³ quin³² bíh¹ tsá² hí³ lí³.

⁵² Ca³jmú³ tsú² hi³ tiú²uú² quien² tsá² jmí¹ ná¹quien²,

hi³ jáun² tsá² tsí¹juí³ bíh¹ ca³zion³ tsú² hi³ lí³quien².

⁵³ Tsá² jmí¹ tionh¹ ñí¹cuóunh²¹ bíh¹ ca³cuéh³ tsú² hliáun³ lín³²,

hi³ jáun² tsá² hánh³ né³, lí¹ hai²¹ cuá² ta³ bíh¹ ca³chanh³ tsú².

⁵⁴ Ca³ma³hon³ tsú² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Israel, tsá² quian²¹,

tiá² ca³ja³có³ yáh³ tsí³ tsú² hi³ jmu³ juenh² tsí³ ñí¹con² tsá² hí³,

⁵⁵ la³ cun³ rón³² lí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ tsú² quionh³ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² jmí¹tin².

Hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² jái¹³ quionh³ hla¹ Há²bran²¹ hi³ já³² mií³ tsí³ tsú² la³ cun³ jmí¹hi³nio², la³ má²quionh³ jón²zih¹ jón²cho¹ tsá² hí³.

⁵⁶ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Má²réi³ la³ ní² né³, ca³ta³cua¹³ cun³ hni³² zih² hñú¹³ Elisabet. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ siáh³ hñú¹³.

Jmái¹ hi³ ca³lí³zian² Juan² tsá² zion³ tsáu² jmái²

⁵⁷ Jmí¹ lí¹cáin² jáun² né³, ca³chó³² jmái¹ hi³ lí³zian² jon² Elisabet, hi³ jáun² ca³lí³zian² jan² nú²míh¹ jon² tsú². ⁵⁸ Jmí¹ ca³lí³ ñi³² jáun² tsá² jún¹ tsá² rainh²¹ tsú² hi³ Dió³² jlánh¹ má²ca³ja³ mií³ tsí³ ñí¹con² tsú², hi³ jáun² ca³ñí¹ma³hiún² tsá² hí³ tsí³ quionh³ tsú². ⁵⁹ Jáun² jmí¹ la³ má²jña³ jmái¹ jáun² *ca³tiú³ tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² dáin², hi³ jmí¹ hnió³ tsú² siáh³ hi³ lí³ jmái² dáin² Zacarías, la³jmí¹ jmái² jméi². ⁶⁰ Tí³la³ mí¹ziú¹³ dáin² ca³juáh³:

—Ján¹han²¹, Juan² bíh¹ lí³ jmái² dáin².

⁶¹ Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³²? Já² hí¹ jan² yáh³ jon³ renh² hnú² tiá² jmái² la³ ní².

⁶² Jmí¹jáun² hmóu³² tsá² hí³ ca³ngái³ ñí¹con² jméi² dáin² cun³quionh³ lí²¹, ní¹juáh³ he³ hnió³ tsú² lí³ jmái² dáin². ⁶³ Jáun² ca³mí³ jméi² dáin² cáun² jó¹hmá² pih²¹ hi³ ca³jmú³ huéh³ hi³ juáh³: “Juan² bíh¹ lí³ jmái² dáin²”. Jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³ja³cáun² tsí³. ⁶⁴ La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lí³ siáh³ hléh³² Zacarías, hi³ ca³ma³liáu³² hi³ má²quien² Dió³². ⁶⁵ Ca³la³ jín³² tsá²co¹ tsú² ca³ja³cáun² lín³² tsí³ jmí¹ ca³lí³ ñi³² hi³ lí³ la³ jáun², hi³ jáun² jái¹³ jáun² ja³ngi³ ja¹ la³jín³² tsá² zian² tsí³ cuánh² tsi³ jën³ ñí¹ hín¹³ tí³ Judea. ⁶⁶ Ca³la³ jín³² tsá² ca³lí³ ñi³² hi³ jáun² jmí¹ ná¹hnauh² tsí³, hi³ jmí¹ ngaih³² tsú² siáh³ tsá²ján² tsá²ján²:

—¿He³ bíh¹ jmu³ dáin² hí³?

Quí¹ jmí¹ má²lin¹ lín²¹ bíh¹ hi³ tanh² Dió³² hó¹ñí¹ dáin² hí³.

Sun¹ hi³ ca³hie³ Zacarías

⁶⁷ Jáun² Zacarías jméi² dáin² hí³ ca³cónh³² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, hi³ ca³hléh³ jái¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³, hi³ ca³juáh³:

⁶⁸ “Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Dió³² Juo¹³ tsá² Israel, quí¹ má²cuán² tsú² ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí², tsá² tiauh² dí² jo³cuo² tsú², hi³ má²ca³liáu³² tsú² siáh³.

⁶⁹ Quí¹ ca³cuen³ tsú² jan² Tsá² liáu³² dí², jan² Tsá² ñí¹ má²cú¹ má²ñeh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, tsá² ca³lin³ hi³ quian²¹ Dió³².

⁷⁰ Má²ca³ma³ti³² bíh¹ Dió³² jái¹³ hi³ ca³jmú³ quionh³ tsá² chun¹ joh¹, tsá² ca³lin³ hi³ *ti³² jē¹ Dió³² jmí¹tin²,

⁷¹ hi³ ca³juáh³ Dió³² hi³ liáu³² jnoh¹ ñí¹con² tsá² jmu² hnieí² quiúnh¹ dí², jī³ ñí¹con² ca³la³ jín³² tsá² hau² dí² ní² siáh³.

⁷² Má²ca³ja³ bíh¹ mií³ tsí³ tsú² ñí¹con² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí², tsá² jmí¹ zian² jmí¹tin².

Tiá² tsá²có³ yáh³ tsí³ tsú² nió³² híen¹ hi³ ca³tanh² jáun² la³ cun³ jmí¹tin²,

⁷³ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² ñí¹con² hla¹ Há²bran²¹, jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí².

⁷⁴ Hi³ ca³juáh³ tsú² hi³ liáu³² tsú² jnoh¹ ñí¹con² tsá² jmu² hnieí² quiúnh¹ dí², hi³ jáun² tiá² juéh² yáh³ dí² hi³ má¹ti²¹ ñí¹con² tsú²,

⁷⁵ hi³ chun¹ dí², hi³ ná¹chan¹ dí² ñí¹con² tsú² la³ cun³ jmái¹ hi³ ziaún² dí².

⁷⁶ Jáun² né³, hnú² jón³² jná¹³, hnú² té³ tsú² ti³² jē¹ Dió³²,

tsá² lín³ quian²¹ Dió³² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú²,

quí¹ hnú² bíh¹ tsá² cuóh¹³ chí¹ján³ la³ñí¹,

hi³ jmúh¹³ hnú² hua³jan²¹ jui³² ñí¹ tsó²¹ Ti³² Juo¹³ dí².

⁷⁷ Jmúh¹³ hnú² hi³ lí³ ñí³² tsá² joh¹ tsú² ha³ lánh³ lí¹³ liáun³ tsú², jī³ hi³ hin³ siáh³ tsáu¹³ tsú².

⁷⁸ Quí¹ Dió³² ja³² lín³² mií³ tsí³ ñí¹con² dí²,

hi³ jáun² cué³² tsú² cáun² joh¹ quiú¹³ dí² hi³ lí¹³ la³jmí¹ lí³ hi³ ca³jniá³² cáun² jmái¹ hmai²¹.

⁷⁹ Tsá² hí³ jmu³ hi³ tai²¹ joh¹ ñí¹con² tsá² tionh² já¹niéi²,

jī³ tsá² tionh² ñí¹ he² heinh²¹ quioh²¹ hmú³² ní² siáh³.

Tsá² hí³ bíh¹ Tsá² hie³² jui³² hi³ ha³ lánh³ lí¹³ niau²¹ tie³ tsí³ dí²”.

⁸⁰ Hi³ jáun² né³, ca³cuon³ bíh¹ ñú²míh¹ hí³, hi³ tsá²lí³hún¹ siáh³ tsí³. Jáun² ca³ñí¹cuá² tsú² ñí¹ lí³ hué³² quiéin², ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³ma³jnia² tsú² tá¹³ ñí¹con² tsá² Israel.

2

Jmái¹ hi³ ca³lí³zian² Jesús Tsá² lín³ Cristo

(Mateo 1:18-25; Juan 1:14)

¹ Jmí¹jáun², Augusto *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ cuá³ juú² Roma ca³jmú³ héih³² hi³ la³jín³² tsá² zian² la³ cun³ hué³² ñí¹ hu²¹ cuo² tsú² tónh³² ñí¹ sí² quioh²¹ dí². ² La³ñí¹ jéin³² hi³ ca³tónh³² bíh¹ tsú² tsáu² sí² jmí¹jáun², jmái¹ hi³ jmí¹ cuá¹lín³ jáun² Cirenio ta²¹ hué³² Siria.

³ La³jín³² tsáu² ca³lí³ hniáuh³² tsa³tánh¹ juú² ñí¹ ca³lí³zian² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³, hi³ tsa³tiónh³² sí². ⁴ Hi³ jáun² bíh¹ cua³han³ Sé³² já¹ juú² Nazaret, juú² hín¹³ ti³ Galilea, hi³ ngau³ ti³ juú² jmái² Belén, juú² hín¹³ ti³ Judea, ñí¹ ca³lí³zian² hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, quí¹ Sé³² lín³ jan² tsá² ñí¹ má²cú¹ má²ñeh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹ hí³.

⁵ Hi³ jáun² ñéi¹ tsú² juú² Belén, hi³ ca³ñí¹tióh²¹ sí² cu³tsa³² quionh³ Má²réi³, tsá² jmí¹ má²ná¹lí³ hí³ jái¹³ hi³ jéinh³² tsú² cuo² quionh³. Jmí¹jáun² jmí¹ má²quian² bíh¹ Má²réi³ jon². ⁶ Jáun² tá¹la³ tiáunh¹ tsú² jáun² já¹ juú² Belén bíh¹, ca³chó³² jmái¹ hi³ lí³zian² jon² Má²réi³. ⁷ Hi³ jáun² ca³lí³zian² dún² tsá² ñí¹ jon² tsú², jáun² ca³tsáinh³² tsú² tsí¹há², hi³ jáun² ca³tanh² tsú² siáh³ ti³ ñeh²

hñu³ hmá²mu² pa²¹ rón³² ñéih³ hñú¹³ jáh³, quí¹ tiá² jmí¹ zia³² yáh³ hñú³ ñí¹ jmí¹ lí³ jnioh¹³ tsú².

Tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² jnia² jeinh³² tsá² ná¹jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh²

⁸ Hi³ jáun² né³, ñí¹ náí² ñí¹ má²janh² juú² Belén jáun² jmí¹ tiáunh¹ tsá² ná¹jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh² joh¹ ta³ já¹niéí². ⁹ Jáun² cu³diá²jan² ca³jnia³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² ca³tái³ joh¹ quioh²¹ Dió³² cu³ jéin³ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² hí³; hi³ jáun² né³, tsá² hí³ ca³juénh² lín³² bíh¹. ¹⁰ Ti³la³ tsá² ca³jnia³ hí³ ca³juáh³:

—Ha³ lí² juénh³ náh², quí¹ jná¹³ quion¹ cáun² jú¹ chú³², jú¹ chú³² hi³ ca³tin¹ la³jín³² tsáu², hi³ jáun² lí³ hiún² lín³² tsí³ tsú². ¹¹ Quí¹ né³² ca³lí³zian² jan² dáin² juú²co¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, jan² Tsá² liáu³² hnoh², Tsá² lín³ Cristo Juo¹³ dí². ¹² Juanh²¹ jná¹³ ha³ lánh³ rón³² lí³ cuóun³² hnoh² dáin² hí³: Dáin² hí³ chanh²¹ náh² hi³ rá¹tsainh³² tsí¹há², hi³ rá²hún¹ tí³ ñeh² hñu³ hmá²mu² quioh²¹ jáh³.

¹³ Hi³ jáun² cu³diá²jan² jmí¹ cá¹jnia³ juóun³² lín³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² já²taunh²¹ hñu³mi³cuú², can³² ñí¹ jmí¹ zenh¹ jáun² tsá² jan² hí³, hi³ má²ná¹má²tsú² má²jónh³² Dió³², hi³ má²ná¹juáh²³:

¹⁴ “¡Tsá² tionh² hñu³mi³cuú² cuí¹ má¹quien² Dió³²,

hi³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ ní² siáh³ cuí¹ tionh² cáun² hi³ re² hi³ tin², ca³la³ jín³² tsáu² tanh² Dió³² hó¹ñí¹!”

¹⁵ Jmí¹ já¹tanh²¹ jáun² tsá² hí³ hñu³mi³cuú² né³, jáun² tsá² jmu² hí³ hua³hí¹³ já¹ziáh² ca³juu³ ca³hlénh³ la³ lá²:

—Ma³tsáu¹³ tí³ já¹ juú² Belén, hi³ tsá¹neh²¹ la³ cun³ hi³ má²lí³², hi³ má²lí²juáh³ jáun² Dió³² Juo¹³ dí².

¹⁶ Jáun² ja³taunh²¹ tsú² cú²hé². Jmí¹ ca³cha³taunh¹ tsú² jáun², ca³chanh²¹ tsú² Má²réi³ quionh³ Sé³² jí³ dáin² siáh³, hi³ rá²hún¹ tí³ ñeh² cáun² hñu³ hmá²mu² quioh²¹ jáh³. ¹⁷ Jmí¹ má²lí²jién³² tsú² jáun² dáin² né³, ca³chá³ tsú² la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³tin¹ dáin². ¹⁸ Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹nái³² ca³ja³cáun² tsí³ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² tsá² hí³. ¹⁹ Ti³la³ Má²réi³ má¹ná¹, ca³hmá³ bíh¹ la³jí³² jái¹³ jáun² hñu³ tsí³, hi³ ca³hnauh² tsú² tsí³ ca³tí²¹ hi³ jáun². ²⁰ Hi³ jáun² tsá² jmu² hí³ hua³hí¹³ já¹ziáh² ja³tanh²¹, hi³ má²hí¹má²tsú² má²jónh³² Dió³², hi³ má²hí¹má²quien² tsú² Dió³², quí¹hliá² má²lí²niéi³² tsú² jí³ hi³ má²lí²jié³ tsú² la³ cun³ jái¹³ hi³ má²lí²juáh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³².

Tsa³ma³jnia² tsú² dáin² Jesús cuáh³² chín¹

²¹ Jmí¹ la³ má²jña³ jmái¹ hi³ ca³lí³zian² jáun² dáin² *ca³tiú³ tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian²; jmí¹ jáun² ca³jmú³ tsú² hi³ lí³ jmái² dáin² Jesús, la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñí¹con² Má²réi³ la³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ can³ tsú² dáin².

²² Jmí¹ ca³tsín¹³ jáun² jmái¹ hi³ má²lí¹³ lí³ jín² mí¹ziú¹³ Jesús quionh³ Sé³² ñí¹con² Dió³² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, jáun² ca³ñí¹jan² tsú² dáin² hí³ já¹ juú² Jerusalén, hi³ ca³ñí¹ma³jnia² tsú² dáin² hi³ ñí¹con² Dió³² Juo¹³ dí². ²³ La³ jáun² ca³jmú³ tsú² quí¹hliá² liei²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí² rá¹juáh³ la³ lá²: “Ca³la³ jín³² tsá²ñuh², tsá² lí³zian² la³ñí¹ ca³tin¹ ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³² Juo¹³ dí²”. ²⁴ Hi³ jáun² bíh¹ ca³ñí¹taunh¹ tsú² ñí¹ jáun² hi³ ca³ñí¹cuen¹³ tsú² jáh³ ñí¹con² Dió³² hi³ ca³tin¹ dáin² jon², quí¹hliá² liei²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ yáh³ dí² rá¹juáh³ hi³ hniáuh³² cuen³ tsú² gon³ jú²pe³² míh¹ ho³lá²dá² gon³ jái² tiáun².

²⁵ Jmí¹ jáun² jmí¹ zian² jan² tsá²ñuh² jmái² Si³ñóh³ já¹ juú² Jerusalén. Tsá² hí³ jmí¹ lín³ jan² tsá² chun¹, hi³ jmí¹ má²tsú² má²jónh³² Dió³², hi³ jmí¹ jan³² tsú² hi³ liáun³ tsá² *Israel. Jmí¹ quionh³ tsú² Jmí²chí³ Chun¹, ²⁶ hi³ jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hí³ né³ ca³jmú³ lin¹ ñí¹con² tsú² hi³ tiá² má²jún³ yáh³ tsú² ta³ tiá² má²lí²jién³² Tsá² lín¹³ Cristo, Tsá² zen³ hí³ Dió³² Juo¹³ dí². ²⁷ Jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hí³ ca³ze³ tsú² tí³ hñu³ cuáh³² chín¹; jmí¹ jáun² ca³ñí¹jau² jméi²

mí¹ziú¹³ dáin² Jesús hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ tsa³ma³tí³² tsú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² liei²¹.
 28 Jmí¹jáun² ca³zanh³ Si³ñóh³ dáin² hí³, hi³ ca³ma³tsú² ma³jónh³² Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
 29 “Hnú² Juó³² jná¹³, ta³né³² má²lí¹³ bíh¹ jún³ jná¹³ cáun² hi³ re² hi³ tin²,
 qui¹ má²lí²ma³tih²¹ bíh¹ hnú² la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³jmuh³ hnú² jáun² quiúnh¹ jná¹³,
 tsá² lín³ jná¹³ quian²¹ hnú²;
 30 qui¹ má²lí²jien¹ bíh¹ jná¹³ cun³quionh³ mí¹ñi³² huen² Tsá² liáu³² jnoh¹,
 31 Tsá² ca³cuen²¹ hnú² lá² hi³ ca³tin¹ la³jín³² tsáu².
 32 Tsá² lá² bíh¹ lín¹³ joh¹ hi³ tai²¹ ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹,
 hi³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ ma³quien² tsáu² tsá² Israel, tsá² joh² hnú²”.

33 Lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ jméi² mí¹ziú¹³ Jesús jmí¹ ca³nái³² la³jí³² jái¹³ hi³ ca³juáh³ jáun²
 Si³ñóh³ ca³tin¹ dáin² hí³. 34 Hi³ jáun² Si³ñóh³ ca³ma³mieh² tsá² hí³, hi³ ca³záih³ dí² Má²réi³
 mí¹ziú¹³ Jesús:

—Sá¹ní² jie³, dáin² lá² bíh¹ jmu³ hi³ juóun³² lín³² tsá² Israel hua³ jlính³, hi³ juóun³² lín³²
 tsá² tiá² jmí¹ ná¹pin³ siáh³ nu³ tiánh³. Hi³ lín¹³ tsú² cáun² li²¹ hi³ juóun³² lín³² tsáu² tiá²
 jéi¹³; 35 la³ jáun² bí¹ lí¹³ hi³ lí³ lin¹ la³ cun³ hi³ ná¹tioh³ hñu³ tsí³ tsáu² ma³ quin³² ma³ jan³².
 Hi³ ca³tin¹ huen² hnú² siáh³, chau²¹ jmái¹ hi³ lí¹³ honh² hnú² la³jmí¹ lí³ hi³ ja³hính¹ nú²
 quionh³ cáun² mí¹ja².

36 Ja³bí¹ ñí¹ jáun² siáh³ jmí¹ zenh¹ jan² tsá²mi³ tsá² jmí¹ lín³ *ti³² jē¹ Dió³², tsá² jmí¹
 jmái² mí¹ Hán¹, jon² hla¹ Fanuel, tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Aser. Tsá² hí³ má²lieih²¹
 lín²¹ bíh¹. Tsá¹míh¹ bí¹ tsú² jmí¹ ca³jenh² cuo², hi³ jáun² ca³cuá³ tsú² quiau³ mii² quionh³
 ñí²cuo²; 37 jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³lí³ hnái³ bíh¹ tsú². Tiá² jmí¹ cuá²hain³² yáh³ tsú² hñu³
 cuáh³² chín¹ jáun², hi³ jmí¹ cuá¹má²tsú² má²jónh³² Dió³² Juo¹³ dí² la³ huá² la³ jma², hi³
 cuá¹má²hien²¹ hi³ cuá¹liéinh³² siáh³ Dió³²; hi³ jáun² jmí¹jáun² jmí¹ má²hún¹ tsú² quiéinh³
 nio² quiú³ tsi²¹ quiún³ mii². 38 Jáun² né³, mí¹ Hán¹ hí³ ca³chó³² ñí¹ jmí¹ tionh¹ tsú² jáun²,
 hi³ jáun² ca³ma³tsú² má²jónh³² Dió³²; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hléh³ tsú² hi³ ca³tin¹ dáin² Jesús
 hí³ ñí¹con² tsá² Israel tionh² ñí¹ jáun², tsá² ná¹jan³² hí³ hi³ liáu³ juú² Jerusalén [ñí¹con²
 tsá² *romanos].

Ja³tanh²¹ tsú² siáh³ juú² Nazaret

39 Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²ma³tí³² tsú² jáun² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ liei²¹ quioh²¹
 Dió³² Juo¹³ dí², ja³tanh²¹ tsú² siáh³ tí³ juú²co¹, juú² Nazaret, juú² hín¹³ tí³ Galilea. 40 Hi³
 jáun² ca³cuon³ bíh¹ ñú²míh¹ hí³, hi³ tí³ lí³mí¹ tsá²lí³pin³, jí³ hi³ tí³ lí³mí¹ lí²jnia² siáh³ jmí¹
 tsí³, hi³ ca³ma³hé² ma³mieh² lín³² siáh³ Dió³². 2

Ñú²míh¹ Jesús tsó³² hñu³ cuáh³² chín¹

41 Hi³ jáun² né³, cú² jéin² cú² mii² jmí¹ tí³² *Jmí¹hien¹ bíh¹, tí² tsá²taunh¹ jméi² mí¹ziú¹³
 Jesús tí³ já¹ juú² Jerusalén. 42 Jáun² né³, jmí¹ ca³tsín¹³ jáun² quia³tún³ mieh² Jesús,
 ca³ñí¹jan² tsú² siáh³ já¹ juú² Jerusalén, la³ cun³ qui³ ná¹ngí²³ tsú² hi³ tsá²taunh¹ jmái¹
 jáun². 43 Jmí¹ ca³tu³² jáun² jmái¹ né³, ja³tanh²¹ bíh¹ tsú² tí³ juú²co¹; tí³la³ Jesús má¹ná¹,
 ca³ta³cua¹³ bíh¹ Jerusalén ta³ tiá² ñi³² jméi² mí¹ziú¹³. 44 Jmí¹ hí¹lín²³ tsú² hi³ cáun²
 cuá¹jáunh²³ bíh¹ Jesús ja¹ tsáu², hi³ tá¹la³ jáun² né³ ca³jmú³ tsú² cú² jmái¹ jui³²; tí³la³ jmí¹
 ca³hnah² tsú² ñú²míh¹ Jesús ja¹ tsá² jún¹ tsá² rainh²¹ jí³ ja¹ tsá² má²cuóun³ quionh³ tsú²
 ní² siáh³, 45 tiá² ca³chanh²¹ yáh³ tsú². Hi³ jáun² já¹taunh²¹ tsú² siáh³ tí³ Jerusalén, hi³
 ja³hniah² ñú²míh¹ ñí¹ jáun².

46 Jmí¹ la³ má²hni³² jmái¹ jáun² máh³, ca³chanh²¹ tsú² ñú²míh¹ hñu³ cuáh³² chín¹, hi³
 cuá¹tón²¹ ja¹ quioh²¹ tí³² liei²¹, hi³ cuá¹nái³² jái¹³ quioh²¹ tsá² hí³, jí³ hi³ cuá¹nga² siáh³.
 47 Hi³ jáun² ca³la³ jín³² tsá² jmí¹ ná¹nái³² hí³ jē¹ ñú²míh¹, jmí¹ ná¹tsá²cáun² tsí³ cun³ñí¹ hi³

jlánh¹ re² jmí¹ cuá¹nga² ñú²míh¹ hí³, jí³ ca³tí²¹ la³jí³² hí³ jmí¹ má²ñi³² ní² siáh³. ⁴⁸ Jáun² lí¹ ca³lín³ bíh¹ jméi² mí¹ziú¹³ jmí¹ ca³jíe³; hí³ jáun² ca³juáh³ mí¹ziú¹³:

—Jón³, ¿he³ láih³² la³ ní² lí²jmoh¹ hnú² jnoh¹? Jmí¹ má²hi³² lín³² bíh¹ tsín³² jná¹³ quiúnh¹ ná¹ ñeh² nú², hí³ má²lí²hnauh¹³ lín³² jnoh¹ hnú².

⁴⁹ Hí³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—¿He³ láih³² hnauh²³ hnoh² jná¹³? ¿Hí¹ tiá² ñíh¹ hnoh² hí³ ca³tin¹ jná¹³ ñi²¹ hñú¹³ Ñuh³²?

⁵⁰ Tí³la³ jméi² mí¹ziú¹³ tsú² tiá² ca³ngí¹³ yáh³ hí³ ca³juáh³ jáun² jon².

⁵¹ Hí³ jáun² ja³tanh²¹ bíh¹ tsú² quionh³ ñú²míh¹ juú² Nazaret. Hí³ jáun² ñú²míh¹ hí³ jmí¹ tanh² ta²¹ jméi² mí¹ziú¹³; hí³ mí¹ziú¹³ tsú² né³, ca³hmá³ hñu³ tsí³ la³jí³² hí³ má²lí³² jáun².

⁵² Tá¹la³ ca³cuon³ jáun² Jesús, tí³ lí³mí¹ re² jmí¹ cháunh²³ bíh¹ tsí³, hí³ Dió³² ca³lí³ hiún² siáh³ tsí³ ca³tin¹ tsú², hí³ ca³lí³ hiún² siáh³ tsí³ la³jín³² tsáu².

3

Juan² tsá² ziau² jmái² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hué³² quiéin²

(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:6-8, 15-34)

¹ La³ má²quia³hñá³ mii² hí³ lín³ jáun² Tiberio *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ juú² Roma, ja³bí¹ Poncio Pilato jmí¹ lín³ tsá² ho² ta²¹ ñí¹con² tsá² hín¹³ tí³ Judea. Ja³bí¹ jmái¹ jáun² jmí¹ lín³ Herodes ta²¹ ñí¹con² tsá² hín¹³ tí³ Galilea, jáun² Pí²liéi¹ rainh²¹ Herodes hí³ jmí¹ lín³ siáh³ ta²¹ ñí¹con² tsá² hín¹³ tí³ Iturea jí³ Traconite ní² siáh³, hí³ Lisantias né³, jmí¹ lín³ ta²¹ ñí¹con² tsá² hín¹³ tí³ Abilinia. ² Ja³bí¹ jmái¹ jáun² jmí¹ lín³ Anás mí²tsá² hien¹ quionh³ Caifás. Jmí¹ jáun² ca³cué³ Dió³² cáun² jái¹³ ñí¹con² Juan² jon² Zacarías tá¹la³ jmí¹ cuá³ tsú² jáun² hué³² quiéin². ³ Jáun² Juan² hí³ ca³ñí¹nga¹ la³ tán¹ can³² cua³ Jordán, hí³ zaih³² tsú² tsáu² hí³ ca³tí²¹ zón³² tsú² jmái², hí³ hniáuh³² záí³² tsú² jmí¹ tsí³ ní² siáh³, hí³ jáun² lí¹³ hin³ tsáu¹³ tsú². ⁴ La³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hí³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Isaías tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin², hí³ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²:

Tí³ hué³² quiéin² niéih³ cáun² ho³ tsáu² hí³ ñí¹juah²¹:

Jmu³ náh² hua³jan²¹ jui³² ñí¹ já²¹ Juo¹³ dí²; jmu³ náh² cáun² jui³² cú²tso².

⁵ Hniáuh³² conh²¹ la³jí³² ñí¹ há¹tí² há¹hmúh²³,

jí³ la³jí³² ñí¹ lí³ máh³ la³ má²quionh³ tsí³ cuánh² tsí³ jēn³ ní² hniáuh³² lí¹³ máí²,

la³jí³² jui³² jliu³² siáh³ hniáuh³² la¹³ cú²tso²,

jí³ la³jí³² jui³² tiá² re² máí² ní² hniáuh³² la¹³ máí²;

⁶ hí³ jáun² la³jín³² tsá² zian² hngá¹máh³ lí¹³ jién³² tsá² liáu³² dí² hí³ cuen³ Dió³².

⁷ Jmí¹ cuá¹taunh²¹ jáun² tsá² hnió³ zón³² jmái² né³, ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Hnoh² dá² jón²zih¹ jon²cho¹ jáh³hláinh¹ bíh¹! ¿Hin² dá² tsánh² ca³zái³ hnoh² hí³ hniáuh³² cuóunh¹³ náh² ca³tí²¹ uu³mí²tsi³² hí³ má²ja³² má²janh²? ⁸ Jmu³ náh² lin¹ hí³ má²ca³za² jmí¹ honh² náh², ha³ lí²uú² lí¹ cuú¹ lín¹³ náh² hí³ lí¹³ liáun³ náh² cun³ñí¹ hí³hliá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹, qui¹ jná¹³ juanh³² hí³ hí¹ ca³la³ tí³ quín¹ lá² yáh³ lí¹³ jmu³ Dió³² hí³ láin¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹. ⁹ Qui¹ má²rá¹lí³ bíh¹ hua³jan²¹ mí¹chí¹ hí³ quiúh³² tsú² la³jí³² hmá² tiá² máí³ chu²¹ háí³², hí³ jáun² tsa³toh³ já¹ sí².

¹⁰ Hí³ jáun² jmí¹ jáun² ca³ngái³ la³jín³² tsá² hí³, hí³ ca³juáh³:

—¿He³ bíh¹ hniáuh³² jmú¹³ jnoh¹ né³?

¹¹ Jáun² Juan² ca³juáh³:

—Ní¹juáh³ tsá² nióh³² tun³ ha¹, hniáuh³² cué³² tsú² cáun² ñí¹con² tsá² tiá² zia³² hí¹ cáun² quioh²¹; hí³ ní¹juáh³ tsá² zia³² siáh³ má³² quioh²¹, hniáuh³² tsóh³ tsú² ñí¹con² tsá² tiá² zia³² quioh²¹.

¹² Jáun² jmí¹jáun² cua³taunh²¹ siáh³ *tsá² chi² hmah²¹ hi³ hnió³ zón³² jmái², hi³ jáun² ca³ngáih³ dí² Juan²:

—Hnú² tí³², ¿he³ bíh¹ hniáuh³² jmú¹³ jnoh¹?

¹³ Hi³ jáun² Juan² ca³juáh³:

—Ha³ lí² can² náh² hmah²¹ chí¹nga² la³ cun³ bí¹ hi³ má²lí²juáh³ juóuh³² náh².

¹⁴ Ja³bí¹ jmí¹jáun² cua³taunh²¹ siáh³ ma³ jan² hliáu³ hi³ ca³ngáih³ Juan²:

—Hi³ jnoh¹ né³, ¿he³ hniáuh³² jmú¹³ jnoh¹?

Hi³ jáun² Juan² ca³záih³ siáh³ tsá² hí³:

—Ha³ lí² jmu² náh² hian² honh² hi³ quin¹³ náh² hi³ quioh²¹ tsáu²; hi³ sa³jun³ cueh¹ náh² tsú² tso³, cáun² hi³ tiá² lí²jmú³ tsú². Hniáuh³² má¹hiúnh¹³ náh² honh² la³ cun³ hmah²¹ hi³ má²hlánh¹ náh².

¹⁵ La³jín³² tsá² tionh² hí³ jmí¹ má²ná¹jan² Tsá² lín³ Cristo, Tsá² ca³jmú³ hí³ Dió³² jái¹³ hi³ zen³; hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ hi³ ca³juáh³ hu³sa³ Juan² bíh¹ lín³ Cristo.

¹⁶ Tí³la³ Juan² ca³juáh³, hi³ ca³záih³ la³jín³² tsá² hí³:

—Tson² bíh¹ jná¹³ ziau² jmái² hnoh² cun³quionh³ jmí² jma³; tí³la³ né³bí¹ já²¹ jan² Tsá² jlánh¹ quien² la³ cun³ bí¹ jná¹³, quí¹ cun³ tiá² cu³ tiá² ren³ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ná¹ Tsá² hí³, hi³ sa³jun³ quien² jná¹³ hi³ hueh²¹ láu² tsi³² ta³ tsú². Jáun² Tsá² hí³ bíh¹ ziau³ hnoh² jmái² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ jí³ cun³quionh³ sí² ní² siáh³. ¹⁷ Má²zianh³² bíh¹ Tsá² hí³ cuah²¹ quioh²¹ hi³ chí³² cuú²miih²¹, hi³ jáun² tsa³cuí³² má¹qui³². Chá³² tsú² cu³lí²¹ cuú²miih²¹ má²jí² jáun² néih³ hñu³cuí³ quioh²¹; hi³ jáun² má¹qui³² jáun² né³, tsa³toh³ já¹ sí² bíh¹, cáun² sí² hi³ tiá² tón³² jmái¹ yéi³².

¹⁸ Hliáu³ lín³² bíh¹ hi³ ca³hli³ ca³liéinh³² Juan² tsáu². La³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ ca³nga³ tsú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ñí¹con² tsáu². ¹⁹ Ja³bí¹ la³ jáun² ca³jí³ tsú² siáh³ hi³ ca³tín¹ Herodes tsá² cuá¹lín³ ta²¹ hué¹³ Galilea jáun², quí¹hliá² ca³jan³ tsú² Herodías ñí²cuo² Pí²liéi¹ rainh²¹; hi³ ja³bí¹ ca³jí³ tsú² siáh³ ca³tí²¹ la³jí³² ta²¹ hlaih³ hi³ má²ca³jmú³ tsú² ñí¹ hná¹ jáun². ²⁰ Tí³la³ Herodes hí³, cun³ jáun² ca³jmú³ bíh¹ cónh³í¹ cáun² hi³ hlah³: hi³ ca³tanh² Juan² hñu³mí¹ñí², tsá² jmí¹ zion² hí³ jmái² tsáu².

Jmí¹ cáun³ Jesús jmái²

(Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11; Juan 1:31-34)

²¹ [Ñeh² bí¹ hi³ quiunh²¹ Juan² la³ jáun²,] tá¹la³ jmí¹ dí¹zion² jáun² Juan² jmái² la³jín³² tsáu², ja³bí¹ jmí¹jáun² siáh³ cáun³ Jesús jmái². Tá¹la³ jmí¹ dí¹liéinh³² jáun² Jesús Jméi² né³, ca³niá³ hñu³mí³cuú²; ²² hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³son² Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹ quioh²¹ dí² hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² jái². Hi³ jáun² jmí¹jáun² ñí¹ja²¹ siáh³ cáun² mah¹, hi³ ñí¹juah²¹:

—Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² hno³ lín³² jná¹³; jlánh¹ hiún² tsín³² jná¹³ ca³tín¹ hnú².

Tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ Jesús

(Mateo 1:1-17)

²³ Quiu³quia³ mii² jmí¹ má²hún¹ Jesús la³cun³ jmí¹ ca³ma³liáu³² tá¹³. Jáun² né³, la³ cun³ hi³ jmí¹ ná¹lín²³ jáun² tsáu² hi³ jon² Sé³² bíh¹ Jesús; jáun² jméi² Sé³² né³ jmái² Elí. ²⁴ Matat bíh¹ jméi² Elí, Leví bíh¹ jméi² Matat, Melqui bíh¹ jméi² Leví, Jana bíh¹ jméi² Melqui, Sé³² bíh¹ jméi² Jana, Matatías bíh¹ jméi² Sé³², ²⁵ Amós bíh¹ jméi² Matatías, Nahum bíh¹ jméi² Amós, Esli bíh¹ jméi² Nahum, Nagai bíh¹ jméi² Esli, Maat bíh¹ jméi² Nagai, ²⁶ Matatías bíh¹ jméi² Maat, Semei bíh¹ jméi² Matatías, Josec bíh¹ jméi² Semei, Judá bíh¹ jméi² Josec, Joanán bíh¹ jméi² Judá, ²⁷ Resa bíh¹ jméi² Joanán, Zorobabel bíh¹ jméi² Resa, Salatiel bíh¹ jméi² Zorobabel, Neri bíh¹ jméi² Salatiel, Melqui bíh¹ jméi² Neri, ²⁸ Adi bíh¹ jméi² Melqui, Cosam bíh¹ jméi² Adi, Elmadam bíh¹ jméi² Cosam, Er bíh¹ jméi² Elmadam, Josué bíh¹ jméi² Er, ²⁹ Eliezer bíh¹ jméi² Josué, Jorim bíh¹ jméi² Eliezer, Matat bíh¹ jméi² Jorim, Leví bíh¹ jméi² Matat, ³⁰ Si³ñóh³ bíh¹ jméi² Leví, Judá bíh¹ jméi² Si³ñóh³, Sé³² bíh¹ jméi² Judá,

Jonam bíh¹ jméi² Sé³², Eliaquim bíh¹ jméi² Jonam, Melea bíh¹ jméi² Eliaquim, ³¹ Mena bíh¹ jméi² Melea, Matata bíh¹ jméi² Mena, Natán bíh¹ jméi² Matata, Dá²vi²¹ bíh¹ jméi² Natán, ³² Isaí bíh¹ jméi² Dá²vi²¹, Obed bíh¹ jméi² Isaí, Booz bíh¹ jméi² Obed, Sala bíh¹ jméi² Booz, Naasón bíh¹ jméi² Sala, Aminadab bíh¹ jméi² Naasón, ³³ Admin bíh¹ jméi² Aminadab, Arni bíh¹ jméi² Admin, Esrom bíh¹ jméi² Arni, Fares bíh¹ jméi² Esrom, Judá bíh¹ jméi² Fares, Jacob bíh¹ jméi² Judá, ³⁴ Isaac bíh¹ jméi² Jacob, Há²bran²¹ bíh¹ jméi² Isaac, Taré bíh¹ jméi² Há²bran²¹, Nacor bíh¹ jméi² Taré, Serug bíh¹ jméi² Nacor, ³⁵ Ragau bíh¹ jméi² Serug, Peleg bíh¹ jméi² Ragau, Heber bíh¹ jméi² Peleg, Sala bíh¹ jméi² Heber, Cainán bíh¹ jméi² Sala, ³⁶ Arfaxad bíh¹ jméi² Cainán, Sem bíh¹ jméi² Arfaxad, Noé bíh¹ jméi² Sem, Lamec bíh¹ jméi² Noé, Matusalén bíh¹ jméi² Lamec, ³⁷ Enoc bíh¹ jméi² Matusalén, Jared bíh¹ jméi² Enoc, Mahalaleel bíh¹ jméi² Jared, Cainán bíh¹ jméi² Mahalaleel, Enós bíh¹ jméi² Cainán, ³⁸ Set bíh¹ jméi² Enós, Adán bíh¹ jméi² Set, hi³ jáun² né³, Dió³² bíh¹ jméi² Adán.

4

Satanás cá² lan²³ Jesús
(Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13)

¹ Jmí¹ má²caun³ jáun² Jesús jmái² né³, cua³han³ cua³ Jordán, ca³la³ canh² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³; hi³ jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hí³ né³, ca³jau³ Jesús tí³ hué³² quiéin². ² Hué³² quiéin² jáun² né³, ca³cuá³ tsú² tu³ló³² jmái¹, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ca³ ca³lau³ tsú² tsá² hláinh¹. Tá¹la³ jáun² né³, hí¹ cú¹pih²¹ má³² tiá² ca³cúh² yáh³ tsú². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³lí³ ñí¹cuóunh²¹. ³ Jmí¹jáun² ca³záih³ tsá² hláinh¹ Jesús la³ lá²:

—Ñí¹juáh³ tson² bíh¹ hnú² Jon² Dió³², jmu³ neh²¹ hi³ quín¹ lá² jeinh²¹ *hí³ cuú²miih²¹.

⁴ Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Jun³juáh¹³ cun³quionh³ jmáh³la³ hí³ yáh³ lí¹³ zian² tsáu², [tí³la³ la³ má²quionh³ la³jí³² jái¹³ hi³ ja³² ho³ Dió³² bíh¹]”.

⁵ Jáun² tsá² hláinh¹ hi³ ca³jan³ Jesús cáun² tsi³ máh³ ñe¹ lín²¹, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jmú³ dí² siáh³ hi³ jie³ Jesús cu³tiá³ pih²¹ la³jí³² juú² ñí¹ ná¹hu²¹ cuo² tsá² ná¹lín³ ta²¹ tá¹ cáun² hngá¹máh³. ⁶ Jáun² ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Jná¹³ cué¹³ jái¹³ hi³ hnú² jmúh¹³ héih³² ñí¹con² la³jí³² juú² jniá³ ní², la³ má²quionh³ la³jí³² hi³ zia³² ní² quioh²¹ siáh³. Quí¹ jo³uón³² jná¹³ bíh¹ má²nio² la³jí³² hi³ jniá³ ní², hi³ jáun² ñí¹con² lí³ua³ jan² tsá² hnó³² jná¹³ cue¹, jná¹³ bíh¹ tsá² cue¹ tsú². ⁷ Jáun² né³, ní¹juáh³ dí¹jñih²¹ hnú² ta³ ñí³² jná¹³, hi³ má¹tsú¹ má¹jauh²¹ nú² jná¹³, jáun² hnú² bíh¹ hian³ ca³la³ jí³².

⁸ Tí³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hláinh¹ hí³:

—[Cuánh² quián¹³ *Satanás, quí¹] ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Ma³tsú¹ ma³jonh²¹ Dió³² Juóuh³², hi³ ñí¹jí²¹ la³ jan² tán¹ hí³ bíh¹ má¹cú¹ má¹hain²¹ nú²”.

⁹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jan³ siáh³ tsá² hláinh¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén hi³ ca³ñí¹di³chin³ dí² Jesús tí³ tsáih³ cuáh³² chín¹, jáun² ca³záih³ dí²:

—Ñí¹juáh³ tson² cu³tí³ hi³ hnú² Jon² Dió³², tanh² la³ tí³ hué³² ó³² neh²¹; ¹⁰ quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²:

Dió³² zen³ tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ jmu³ hua³hí¹³ hnú²;

¹¹ hi³ ziau³ tsú² hnú² cun³quionh³ cuo² hmóu³²,

quí¹ ní² lí¹ ca³cuíh³ tanh¹ hnú² cun³quionh³ quín¹.

¹² Tí³la³ Jesús ca³ngái³ siáh³:

—Ja³bí¹ ñí¹ Sí² jáun² siáh³ rá¹juáh³: “Ha³ lí² cá² lí² lan³ hnú² Dió³² Juóuh³²”.

¹³ Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²cá² lí²lian³ tsá² hláinh¹ Jesús cun³quionh³ la³jí³² hi³ ní² né³, ca³quin³ cu³tiá³ tí³ có³².

*Jesús má²liáu³² tá¹³ hué¹³ Galilea
(Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15)*

¹⁴ Jmí¹ jaunh²¹ jáun² Jesús Galilea, ca³la³ canh² pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³. Jmí¹jáun² jlánh¹ ca³juu³ ca³hlénh³ tsáu² hí³ ca³tin¹ tsú² la³cu³ la³jéin³ tá¹ cáun² hué³² jáun². ¹⁵ Hí³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ñí¹ma³tin² tsú² tsáu² ma³ quin³² ma³ caun³² juú² ñí¹ lí³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos. Hí³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³ma³quien² Jesús.

*Jesús tsánh³² siáh³ juú² Nazaret ñí¹ cá¹cuon³
(Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6)*

¹⁶ Jáun² né³, ngah³ siáh³ Jesús juú² Nazaret ñí¹ cá¹cuon³. Jáun² *jmái¹ hí³ tionh² jáun² tsá² judíos tie³, ca³hí³ tsú² hñu³ cuáh³², la³ cun³ qui³ tan² tsú² jmu². Hí³ jáun² ca³jmú³ tsú² zenh² hí³ hí³² Sí² tioh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³². ¹⁷ Jáun² né³, ñí¹con² Jesús ca³cué³ tsáu² Sí² quioh²¹ hla¹ Isafás, tsá² jmí¹ lín³ *ti³² jë¹ Dió³². Jmí¹ ca³jen³ tsú² sí² jáun², jáun² ca³choh¹³ tsú² ñí¹ rá¹juáh³ la³ lá²:

¹⁸ “Jmí²chí³ joh¹ Juó³² jná¹³ ta³ cuá¹tsi²¹ ñí¹ quion²¹ jná¹³,
quí¹ má²ca³jmú³ tsú² hí³ cuá¹chan¹ jná¹³ hí³ ñí¹cué³ jú¹ chú³² ñí¹con² tsá² tia³mii²;
ca³ze³ tsú² jná¹³ [hí³ jmah²¹ jná¹³ tsá² nio² hlah³ tsí³]
hí³ ngái¹ jná¹³ siáh³ jú¹ chú³² ñí¹con² tsá² ná¹tson³ hí³ lí¹³ liáun³ tsú²,
hí³ jmu¹ jná¹³ siáh³ hí³ niá³ ñí¹ tsá² ná¹ten³,
hí³ lion¹ jná¹³ siáh³ tsá² quiú¹ jín¹;

¹⁹ hí³ ja³ngái¹ jná¹³ jái¹³ ca³ti²¹ jmái¹ chu²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²”.

²⁰ Jmí¹ li²¹ jáun² né³, ca³tseh² siáh³ Jesús sí² jáun², hí³ ca³jienh³ tsú² siáh³ tsá² ho² jái¹³ cuáh³² jáun²; jmí¹jáun² ca³cuá³. Jáun² la³jín³² tsá² tiáunh¹ hí³ hñu³ cuáh³² ca³jíe³ ca³la³ chí¹tiá³ ñí¹ ti³ ñí¹ cuá³ jáun² Jesús. ²¹ Jáun² ca³hléh³ tsú² ñí¹con² tsá² tionh² hí³, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Né³² má²ca³li³ti³ ñí¹ hó²¹máh¹ náh² la³ cun³ juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hí³ má²lí²hí³ jná¹³ ní² ta³né³².

²² La³jín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ ná¹hle³² re² hí³ ca³tin¹ tsú², hí³ jmí¹ ná¹tsá²cáun² siáh³ tsí³ ca³ti²¹ jái¹³ chu²¹ hí³ jmí¹ cuá¹hle³² tsú² jáun² ca³ti²¹ hí³ ja³² mii³ tsí³ Dió³². Jmí¹jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ tsá² hí³ má²tún² hmóu³²:

—¿Há¹ jun³ tsá² ní² bíh¹ hí³ jon² hla¹ Sé²¹?

²³ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Cu³ti³ bíh¹ juo¹³ hnoh² jná¹³ jái¹³ lá²: “Hnú² ti³² mí³, jmah²¹ huen² neh²¹”. Hí³ juo¹³ hnoh² siáh³ jná¹³ la³ lá²: “Jmu³ siáh³ juú²cáu³ dí² lá² neh²¹, la³ cun³ hí³ má²ca³nái¹³ jnoh¹ hí³ ca³jmuh³ hnú² já¹ juú² Capernaum”.

²⁴ Hí³ jáun² la³ má²hle³² jáun² bíh¹ Jesús, hí³ ca³juáh³:

—Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hí³ hí¹ jan² yáh³ ti³² jë¹ Dió³² tiá² lí²quien² juú²co¹. ²⁵ Ja³bí¹ zia³² siáh³ cáun² jú¹ tson² hnó³² jná¹³ juanh²¹ ñí¹con² hnoh²: Jmái¹ hí³ jmí¹ zian² jáun² Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ ti³² jë¹ Dió³², ca³chó³² jmái¹ hí³ tiá² tsau³ jmí³ hí¹ cú¹pih²¹ cun³ hni³² mii² tón³²; ja³bí¹ jmái¹ jáun² siáh³ ca³li³ ho³cuóun³ tá¹ cáun² hué³² lá². Ti³tsóh³dí¹ jmái¹ jáun² jmí¹ zian² juóun³² lín³² tsá²mí³ hnái³ hué³² *Israel lá²; ²⁶ ti³la³ jmí¹jáun² né³ tiá² ca³zen³ yáh³ Dió³² Líh³ hí³ ñí¹con² hí¹ jan² tsá²mí³ hnái³ tsá² jmí¹ zian² hué³² *Israel lá², ti³la³ Dió³² ca³zen³ Líh³ hí³ ñí¹con² jan² tsá²mí³ hnái³ *tsá²cá²jo²¹ zian² juú² Sarepta bíh¹, juú² hín¹³ ti³ Sidón. ²⁷ Ja³bí¹ jmái¹ hí³ jmí¹ zian² hla¹ Eliseo tsá² jmí¹ lín³ ti³² jë¹ Dió³², jmí¹ zian² juóun³² tsá² ná¹lín³ mí¹uí³ *mí³ho²¹ péin³ hué³² Israel lá², ti³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiá² ca³lan³, jmáh³la³ hla¹ Naamán tsá²cá²jo²¹ zian² hué³² Siria bíh¹ lan³.

²⁸ Jmí¹ ca³nái³² jáun² tsá² hí³ hí³ ca³juáh³ Jesús la³ ní² né³, ca³la³ jín³² bíh¹ tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ hñu³ cuáh³² ca³míh³ lín³² tsí³. ²⁹ Jáun² ca³nu³ ca³tiánh³ tsú² hí³ ca³chin² Jesús

tí³ cheih³² juú². Juú² jáun² quioh²¹ tsú² jmí¹ nio¹ cáun² ñí¹ lí³ tsáih³ máh³, jáun² ca³jan³ tsú² Jesús hi³ jmí¹ já¹hlian² dí² ñí¹ lí³ hná¹ cho¹³. ³⁰ Tí³la³ Jesús má¹ná¹, cáun² ca³nga³ bíh¹ chu³jo² ja¹ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² hí³, hi³ ngah³.

Tsá²ñuh² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³
(Marcos 1:21-28)

³¹ Hi³ jáun² Jesús ngau³ Capernaum, juú² hín¹³ tí³ Galilea, jáun² ñí¹ jáun² ca³ma³tín² tsú² tsáu² jmá¹ hi³ tionh² tsá² judíos tie³. ³² Jáun² tsá² hí³ lí¹ ca³ja³cáun² tsí³ ca³ti²¹ jái¹³ hi³ jmí¹ cuá¹má²ta² jáun² Jesús, quí¹hliá² jmí¹ cuá¹hieh³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² ho² jái¹³.

³³ Hñu³ cuáh³² jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá²ñuh² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. Tsá² hí³ ca³hóh³² tiá³, hi³ ca³juáh³:

³⁴ —¿He³ jái¹³ zia³² quiúnh¹ jnoh¹ hnú², Jesús Tsá² Nazaret? ¿Hí¹ ñeh³ hnú² hi³ ña³cua² nú² jnoh¹ quiu³juóu³²? Tsá² cuóu³² bíh¹ jná¹³ hnú², hi³ ño¹ jná¹³ hi³ hnú² Tsá² híen¹ Tsá² zéi¹ Dió³².

³⁵ Jáun² Jesús ca³ngái³ tiá³ ñí¹con² jmí²chí³ hláinh¹ hí³, hi³ ca³juáh³:

—¿Tie³ náu², tun³² tsá²ñuh² ní²!

Hi³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³, ca³jmú³ hi³ ca³quinh³ tsá²ñuh² hí³ ja¹ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³, tí³la³ hí¹ cáun² yáh³ hi³ hlah³ tiú²uú² ca³jmú³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³ jmí¹ cuá¹han³ jáun² hñu³ tsí³ tsá² hí³. ³⁶ Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³ja³cáun² tsí³, hi³ ca³qui³ ca³ngáih³ rainh²¹, hi³ juáh³:

—¿Hín² ma³ dá² jái¹³ hleh³² tsá² ní², jáun² sa³ ca³la³ pin³ lín³² máh³ jē¹ tsú² hi³ jmu² héih³² hi³ huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu²?

³⁷ Jáun² la³jín³² tsá² tiáunh¹ hí³ cu³ jéin³ ñí¹ jáun² ca³qui³ ca³ngi³ jái¹³ ca³ti²¹ hi³ jmu² jáun² Jesús.

Jesús jmah²³ mi³ziú¹³ Sí¹mu²¹ Pé¹
(Mateo 8:14-15; Marcos 1:29-31)

³⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús hñu³ cuáh³² jáun² hi³ ngau³ hñú¹³ Sí¹mu²¹. Jmí¹jáun² jmí¹ rá²tsáun¹ mi³ziú¹³ Sí¹mu²¹ hi³ chéin³, jáun² tsá² tionh² hí³ ñéih³ ca³mí³ ñí¹con² Jesús ca³tín¹ tsá² hí³. ³⁹ Jáun² Jesús ca³jmú³ dí¹hin³ can³² ñí¹ rón²¹ jáun² tsá² hí³, hi³ ca³jín³ mí¹uí³ chéi³ jáun², jáun² ca³quin³ bíh¹ hi³ jmí¹ chéin³ tsú². Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³náu² tsá²mi³ hí³, hi³ ca³jmú³ má³² hi³ cuh³ tsú² jí³lín².

Jesús jmah²³ juóun³² tsá² tsáun¹
(Mateo 8:16-17; Marcos 1:32-34)

⁴⁰ Jmí¹ má²ca³ta³tsí²¹ hiú², jáun² lí³ua³ jan² tsá² jmí¹ zian² tsá² tsáun¹ rainh²¹ ca³ñí¹jan² ñí¹con² Jesús, he³ cáun² mí¹uí³ ná¹lín³ bíh¹ ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² hí³. Hi³ jáun² Jesús ca³ra³tsí³² cuo² ñí¹ quioh²¹ ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² hí³; la³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ Jesús hi³ lan³ tsá² hí³. ⁴¹ Ja³bí¹ ja¹ tsá² tsáun¹ hí³ jmí¹ ná¹tso¹ juóun³² tsá² ca³huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³; ca³la³ tiáunh¹ tí³ hóh³² bíh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hí³, hi³ juáh³:

—Hnú² bíh¹ Jon² Dió³².

Tí³la³ Jesús ca³qui³ ca³jín³ bíh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hí³, hi³ tiá² ca³cuéh³ dí² jái¹³ hi³ hléh³², quí¹ tí³la³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³ má²ná¹ñí³² hi³ Jesús bíh¹ Tsá² lín³ Cristo.

Jesús ngai³² jú¹ chú³² ñí¹con² tsá² hín¹³ hué¹³ Galilea
(Marcos 1:35-39)

⁴² Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús juú² jáun², hi³ ngau³ ñí¹ má²ti³ có³². Tí³la³ tsáu² né³ ca³hnauh² tsú², hi³ jáun² ca³cha³taunh¹ ñí¹ cuá³ tsú². Hi³ jmí¹ hnió³ tsú² hi³ cuá³² Jesús, hi³ tiá² jmí¹ cua³hain³². ⁴³ Tí³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Hniáuh³² bíh¹ hléh¹³ jná¹³ ñí¹con² tsá² juú² siáh³ uá²jai³² jú¹ chú³² ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³², quí¹ ca³ti²¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³ze³ jná¹³ Dió³².

⁴⁴ Hi³ jáun² la³ jáun² ca³ngí³ Jesús hi³ ngai³² jú¹ chú³² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hi³ táun³ hué¹³ Judea.

5

Jáh³ jmái² hi³ ca³jáun³ tsú² quionh³ hua³jueh³²

(Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20)

¹ Ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ jmí¹ zenh¹ Jesús can³² ñí¹ ná¹ho³ jmái² téh²³ tsú² Genesaret; jáun² ñí¹ jáun² ca³cha³táunh¹ juóun³² tsáu², ca³la³ hi³ má²cuú² má²jain³² bíh¹ tsú², hi³ hnió³ ne³ jái¹³ quioh²¹ Dió³². ² Jáun² ñí¹ jáun² ca³jíe³ Jesús tun³ mu² lín²¹ hi³ ná¹hái²¹ ñí¹ má²tiéin² jmái², quí¹ la³ má²ca³huén² bíh¹ tsá² quioh²¹ mu² jáun², hi³ jáun² jmí¹ má²ná¹ráin³² bíh¹ tsú² hmá³ quioh²¹. ³ Hi³ jáun² Jesús ca³hi³ tí³ ñeh² cáun² mu² hi³ jmí¹ quioh²¹ jáun² Sí¹mu²¹, hi³ jáun² ca³mí³ dí² hi³ tsa³can³² tsú² ñí¹ má²ñe¹í¹ ca³lá² jmái². Jáun² hñu³ mu² jáun² ca³cuá³ Jesús hi³ ca³ma³tin² tsá² tionh² hí³ can³² jmái². ⁴ Jmí¹ cá¹táuh³ jáun² hi³ hleh³² dí², ca³záih³ dí² Sí¹mu²¹:

—Ma³cán¹ mu² lá² tí³ ñí¹ ñe¹ jmái², ma³ñéih¹ hmá³ ma³zianh³² jáh³ jmái².

⁵ Tí³la³ Sí¹mu²¹ ca³ngái³:

—Hnú² Tí³², ca³la³ jmí³ nie³ bíh¹ má²lí²jmú¹³ jnoh¹ ta²¹, hi³ hí¹ jan² yáh³ jáh³ tiá² ca³jáun³ jnoh¹; tí³la³ cun³ñí¹ hi³ hnáuh² hnú², ñí¹ñéih¹ bí¹ jná¹³.

⁶ Jmí¹ ca³ñeh³ tsú² jáun² hmá³ né³, jmí¹jáun² ca³janh²¹ tsú² juóun³² lín³² jáh³ jmái², hí¹ ca³la³ tí³ hmá³ yáh³ ca³lí³liau³ cai³². ⁷ Jmí¹jáun² ca³jmú³ tsú² lí²¹ ñí¹con² tsá² ná¹quian³² mu² cáun² jáun², hi³ ja³ma³hau³ tsú². Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² hí³ hi³ ñí¹can³² mu² cáun² jáun². Hi³ jáun² né³, tá¹ tun³ bíh¹ mu² jáun² ca³cónh³², hí¹ ca³la³ tí³ jmí¹ má²ñí¹tsa³hanh³² yáh³ mu² jáun² hñu³ jmái². ⁸ Jmí¹ ca³jíe³ Sí¹mu²¹ Pé¹ hi³ lí³ la³ jáun², jáun² ca³di³jñí³² dí² ta³ ñí¹ Jesús hi³ ca³záih³ dí²:

—Hnú² Tí³², chú³² quin¹³ hnú² tí³ có³² ñí¹con² jná¹³, quí¹ tsá² ren² tso³ bíh¹ jná¹³.

⁹ Quí¹hliá² jlánh¹ ca³ja³cáun² lín³² tsí³ Sí¹mu²¹, la³ má²quionh³ dí² tsá² quionh³, cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ juóun³² jáh³ jmái² ca³janh²¹ tsú². ¹⁰ Ja³bí¹ ca³ja³cáun² lín³² tsí³ tá¹ gon³ jon² Zebedeo, tsá² jmái² hí³ Jacobo jí³ Juan² ní², tsá² jmí¹ quionh³ hí³ Sí¹mu²¹. Tí³la³ Jesús ca³záih³ Sí¹mu²¹:

—Ha³ lí² juenh³ hniu³², quí¹ né³² tí³ chí¹ján³ tsá²mi³cuóun² bíh¹ má²janh²¹ nú², cha³ jmí¹ janh²¹ nú² jáh³ jmái².

¹¹ Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³huéh³ tsú² mu² jáun² hi³ ca³chá³ tsú² ñí¹ quiéin². Jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ ca³ta³no¹ la³jí³² hi³ jáun², quí¹ quionh³ Jesús bíh¹ tsú² já¹taunh²¹.

Jesús jmah²³ jan² tsá² lín³ mi³ho²¹ péin³

(Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45)

¹² Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ Jesús cáun² juú². Juú² jáun² né³ ca³jenh² tsú² jan² tsá²ñuh² tsáun¹, hi³ lín³ mí¹uí³ *mi³ho²¹ péin³. Jmí¹ ca³jien³² tsá² hí³ Jesús né³, ca³di³jñí³² dí² ta³ ñí¹, hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³, hi³ ca³hiu³ ca³mí³ quioh²¹, hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², ní¹juáh³ hnáuh² hnú², tin² bíh¹ hnú² jmúh¹³ hi³ lí³ jin² jná¹³.

¹³ Hi³ jáun² Jesús ca³tí³ cuo² ñí¹ quioh²¹ tsú², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnó³² jná¹³. Hi³ jáun² |cuí¹ lan² hnú²!

Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ ní² né³, la³jui³² ca³hin³ bíh¹ mí¹uí³ jáun² quioh²¹ tsá² hí³. ¹⁴ Hi³ jáun² ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ tiá² hniáuh³² chá³² tsú² ñí¹con² hí¹ jan² tsáu² hi³ ha³ lánh³ rón³² lan³, hi³ ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Jí³²la³ tí³ cuánh², hí³ cuá²ma³jnia¹³ ñí¹con² mí²tsáu² bíh¹, hí³ cuá² cuen²¹ siáh³ jáh³ ñí¹con² Dió³² ca³tí²¹ hí³ má²ca³lí³ jin² nú², la³ cun³ lí³ jáun² héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés. Hí³ jáun² la³ jáun² lí³ ñí³² tsáu² hí³ má²lain³² nú².

¹⁵ Tí³la³ tí³ lí³mí¹ ca³lí³ cuoh² bíh¹ tsáu² tá¹³ Jesús, jáun² tí³ jlánh¹ juóun³² tsáu² ca³cuú² ca³ngih³² bíh¹ hí³ náí³² jáí¹³ quioh²¹ tsú², jí³ tsá² má²hnió³ lan¹³ siáh³. ¹⁶ Tí³la³ Jesús má¹ná¹, jmí¹ tsá²lien³ Dió³² ñí¹ tiá² hin² zian² bíh¹.

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma²
(Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12)

¹⁷ Ca³chó³² cáun² jmáí¹ hí³ jmí¹ cuá¹má²tin² Jesús tsáu² ñéih³. Ñí¹ jáun² jmí¹ tionh¹ ma³ jan² tsá² téh²³ tsú² *fariseos jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní², tsá² já²taunh²¹ la³jí³² juú² hín¹³ tí³ Galilea, jí³ juú² hín¹³ tí³ Judea ní², jí³ já¹ juú² Jerusalén ní² siáh³. Hí³ jáun² jmáí¹ jáun² ca³lí³ lin¹ hí³ quian³² Jesús pí³ quioh²¹ Dió³² jmí¹ ca³jmah³ tsú² jáun² tsá² tsáun¹. ¹⁸ Jmí¹ jáun² cua³taunh²¹ tsá² ná¹jan² jan² tsá² hma², hí³ rá¹tsin² ñí¹ jmu², hí³ jmí¹ hnió³ tsá² hí³ hí³ jmí¹ tónh²¹ ñéih³, hí³ jmí¹ tsa³jan² dí² tsá² tsáun¹ hí³ ta³ ñí¹ Jesús. ¹⁹ Tí³la³ tiá² ca³choh¹³ yáh³ tsú² hín² juí³² tónh³², quí¹hliá² jlánh¹ juóun³² tsáu² jmí¹ tionh¹. Hí³ jáun² cáun² ca³uú³ tsáíh³ hñú³ bíh¹ tsú² cú²jueh³², jáun² ca³quin³ tsú² ca³lá² cuá¹lá² jláí³ hñú³ jáun²; jáun² juí³² jaun³² bíh¹ ca³sió³ tsú² jmu² hí³ tsin² jáun² tsá² tsáun¹ hí³ cú²tso² chu³jo² ja¹ ñí¹ tionh¹ tsáu² ta³ ñí¹ Jesús. ²⁰ Jmí¹ ca³lí³tsin² jáun² Jesús hí³ cáun² tán¹ bíh¹ ná¹tioh³ tsí³ tsá² ca³cha³taunh¹ hí³, hí³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² tsáun¹ hí³ la³ lá²:

—Hnú² tsá²ñuh², má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnú².

²¹ Hí³ jáun² tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ tsá² fariseos ní² ca³juu³ ca³hlénh³, hí³ ca³juáh³:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ní², sa³ tiá²³ máh³ tsí³ chú² lén³² Dió³²? Quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tin² hin³ tso³, jí³²la³ hnga² Dió³² bíh¹ Tsá² tin².

²² Tí³la³ Jesús jmí¹ ñí³² bíh¹ he³ lánh³ ná¹lín²³ tsá² hí³, hí³ jáun² ca³záih³ dí²:

—¿He³ láih³² sa³ la³ ní² ná¹lín²³ hnoh²? ²³ ¿Hín² jáí¹³ hí³ tun³ lá² hí³ jlánh¹ huán¹ tsí³ lí³ lin¹ hí³ zia³² pí³ quioh²¹ tsá² hleh³²; hí¹ cun³quionh³ hí³ juáh³ tsú²: “Tso³ quián¹³ hnú² má²cá²hin³”, ho³ hí³ juáh³ tsú²: “Náu², ngí¹”? ²⁴ Re² bíh¹, cuí¹ má¹jniá¹³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hí³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², ho² ná¹ jáí¹³ ñí¹ hué²¹ lá² hí³ hin¹³ ná¹ tsáu¹³ tsáu².

Hí³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hma² hí³:

—Hnú² juo³ jná¹³: náú², ziaúh¹ jmu² quián¹³, quiaun², cuánh² hñuh³².

²⁵ Jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³náu² tsá² jmí¹ hma² hí³ ta³ ñí¹ la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñéih³, jáun² ca³ziauh³ jmu² hí³ jmí¹ tsin², hí³ ca³caun² hí³ ngah³ hñú¹³ hí³ má²hí¹má²tsú² má²jónh³² Dió³². ²⁶ Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹jíe²³ hí³ ca³ja³cáun² lín³² tsí³, jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³². Jáun² ta³ má²hú¹ cóh²¹ tsí³ bíh¹ tsú² ca³juáh³:

—Né³² má²lí²neh²¹ dí² cáun² hí³ tiá² má²ca³neh²¹.

Jesús téh²³ Leví
(Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17)

²⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² cua³han³ Jesús, jáun² ca³jien³² dí² jan² *tsá² cai³² hmah²¹, tsá² jmáí² Leví, hí³ jmí¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ cuá¹cai³² hmah²¹ [cha¹³ tsá² *romanos]; hí³ jáun² ca³záih³ dí²:
—Ñá³² cu³hna³² jná¹³.

²⁸ Jmí¹ jáun² ca³náu² Leví, ca³tunh³ ta²¹ hí³ jmí¹ cuá¹jmu² jáun², hí³ ngau³ cu³hna²¹ Jesús.

²⁹ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jmú³ Leví cáun² jmáí¹ jueh³² hñú¹³ hí³ ca³tin¹ Jesús, hí³ ca³ngih³² siáh³ juóun³² tsá² cai³² hmah²¹ la³ má²quionh³ tsá² siánh³ siáh³, hí³ ca³tiánh³ ñí¹ mesa quionh³ tsú². ³⁰ Tí³la³ tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² fariseos né³, jí³ la³ má²quionh³ tí³² liei²¹ ní², ca³quiu³ ca³jín³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús, hí³ ca³záih³ dí²:

—¿He³ láih³² sa³ hnoh² yáh³ cú² húh²³ náh² quiúnh¹ tsá² cai³² hmah²¹, jì³ tsá² ren² tso³ ní² siáh^{3?}

³¹ Tì³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Tiá² tì³² mí³ hniah³ yáh³ ñí¹con² tsá² chun¹; tì³la³ ñí¹con² tsá² tsáun¹ bíh¹ hniah³.
³² Qui¹ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hi³ ja³te³ tsá² chun¹, qui¹ hi³ ja³te³ tsá² ná¹ren² tso³ bíh¹ jná¹³ ja³, hi³ záí³² tsú² jmí¹ tsí³.

Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús ca³tì²¹ hi³ má²hien²¹ tsú²

(Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22)

³³ Hi³ jáun² tsá² fariseos hí³ ca³záih³ Jesús:

—Tsá² hain²¹ tì³ con² Juan² tsá² zion² hí³ tsáu² jmái², jì³ tsá² hain²¹ tì³ con² jnoh¹ tsá² fariseos siáh³ jlánh¹ má²hien²¹, hi³ liéinh³² siáh³ Dió³² chí¹ñí¹. ¿He³ láih³² sa³ la³ má²jmu² jáun² bíh¹ tsá² hain²¹ ní² tì³ con² hnú² hi³ cá² ñí¹ ná¹cú² ná¹hính²³ bíh¹?

³⁴ Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zian² tsá² ná¹tén¹ ñí¹ jmu² tsú² jmái¹ hi³ jenh² cuo² tsáu², ¿hí¹ lí¹³ jmúh¹³ hnoh² héih³² ñí¹con² tsá² la³ hí³ hí³ hniáuh³² ma³hien²¹ tsú² tá¹la³ má²ná¹má²hiún² tsú² jáun² tsí³ quionh³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ hí³ cuo²? ³⁵ Tì³la³ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ quin³ tì³ có³² tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ hí³ cuo²; hi³ jáun² má¹jáun² máh³ má²ma³hien²¹ tsá² hí³.

³⁶ Ja³bí¹ ca³jmú³ siáh³ Jesús cáun² jáí¹³ hi³ lí³ la³ lá²:

—Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tiu³² cú¹pih²¹ hmih³² hmai²¹ hi³ táun³² cáun² hmih³² má²tseh¹. Qui¹ ní¹juáh³ ca³jmú³ tsú² la³ jáun², lí¹ tsa³hín³ bíh¹ hná¹ hmih³² hmai²¹ jáun² lí¹³; hi³ tiá² re² cunh³ ya³ siáh³ quionh³ hmih³² má²tseh¹. ³⁷ Ja³bí¹ la³ jáun², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tah³² mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jan³² hñu³ chí² láu² má²tseh¹; qui¹ ní¹juáh³ hi³ jmu³ tsú² la³ jáun², má²cái³² bíh¹ chí² láu² tseh¹ jáun² lí¹³ hi³ jmu³ mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jan³² jáun²; jáun² lí¹ má²tsa³hín³ bíh¹ mu² ráu³ jáun² lí¹³, la³ má²quionh³ chí² láu². ³⁸ Hi³ jáun² hñu³ chí² láu² hmai²¹ bíh¹ hniáuh³² táh³² tsú² mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jan³², [hi³ jáun² la³ jáun² tiá² hi³ láih¹³ tá¹ tun³]. ³⁹ Ní¹juáh³ zian² tsá² má²tan² hính²³ mu² má²zéih¹, jáun² tsá² la³ hí³ tiú²uú² zain³² yáh³ hính³ mu² cun³ ñí¹ dí¹jan³², qui¹hliá² juáh³ tsú² hi³ hi³ má²zéih¹ bíh¹ tì³ jlánh¹ re² jmá³. [La³ jáun² bíh¹ lín³ tsá² má²tan² cáun² hi³ ná¹ngí²³, tiá² hnió³ yáh³ tsú² ne³ cáun² hi³ hmai²¹.]

6

Tsá² hain²¹ tì³ con² Jesús cun³² cuú²miih²¹ jmái¹ nio² tie³

(Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28)

¹ Ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ jmí¹ cuá¹ngí³² Jesús ja¹ ñí¹ zia³² hi³ jná¹ quioh²¹ tsáu² cáun² *jmái¹ nio² tie³, hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tì³ con² tsú² jmí¹ hí¹cai³² chí² hieh² cuú²miih²¹; hi³ jáun² jmí¹ hí¹hianh²³ tsú² quionh³ cuo², hi³ hí¹cúh². ² Hi³ jáun² ma³ jan² tsá² *fariseos ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ ta²¹ hi³ tiá² ca³tì²¹ jmu³ tsú² jmái¹ nio² tie³ yáh³ jmuh³² hnoh^{2?}

³ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ he³ ca³jmú³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ cu³ jéin³² jmí¹ lí²¹ ñí¹cuóunh²¹ quionh³ tsá² quionh^{3?} ⁴ Tsá² hí³ dá² ca³ñí¹hi³² ñéih³ hñu³ cuáh³² lí³ hmih³², hi³ ca³ñí¹quián¹³ *hí³ cuú²miih²¹ hien¹ hi³ jmí¹ nio² jáun² ñéih³ ñí¹hiú¹³, hi³ ca³cúh²; ja³bí¹ ca³cuéh³ tsú² siáh³ tsá² quionh³. Tì³la³ hí³ jáun² né³, tiá² jmí¹ ca³tín¹ yáh³ tsú² cuh³, qui¹ hí³ jáun² jmí¹ ná¹chan¹ hi³ cúh² jmáh³la³ tsá² ná¹lín³ mí²tsáu² bíh¹.

⁵ Ja³bí¹ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³:

—Jáun² né³, uá¹ hi³ jmái¹ nio² tie³, cun³ jáun² cáun² ho² bíh¹ Jon² tsá²mí³cuóun² jáí¹³.

Jesús jmah²³ jan² tsá² má²ca³náí³ cáun² cuo²

(Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)

6 Ca³chó³² siáh³ cáun² jmái¹ hi³ ca³ñí¹hi³² Jesús hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos cáun² jmái² nio² tie³; hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ma³tin² tsú² tsáu². Jáun² ñí¹ jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá² má²ca³nái³ cuá² chu²¹ quioh²¹. 7 Hi³ jáun² ti³² liei²¹ quionh³ tsá² fariseos né³, jmí¹ ná¹tan² Jesús, hi³ hnió³ dí² jie³ ní¹juáh³ hi³ jmah³ tsú² tsáu² jmái¹ nio² tie³, hi³ jáun² la³ jáun² jmí¹ lí¹³ chá³² dí² tsáu¹³ tsú². 8 Ti³la³ Jesús jmí¹ má²ñi³² bíh¹ he³ jmí¹ ná¹lín²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ tsú² tsá² jmí¹ má²ca³nái³ hí³ cuo²:

—Náu², jmu³ zenh² nú² ja¹ lá² quiú¹³ jnoh¹.

Jáun² tsá² hí³ né³, ca³jmu³ zenh² chu³jo².

9 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáih³ tsá² ná¹ngih³² hí³:

—Nga¹ jná¹³ cáun² jái¹³: ¿He³ ca³ti²¹ jmu³ tsú² jmái¹ nio² tie³, hí¹ hi³ chu²¹ ho³ hi³ hlah³? ¿Hí¹ lí¹³ líón³² tsú² tsáu² ho³ hi³ tí³ hniáuh³² jngih³ uá¹ tsú²?

10 Jmí¹ jáun² ca³jien³² dí² la³jín³² tsá² tionh² hí³ cu³ jéin³ ñí¹ zenh¹ dí², hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² lí³ hí³ cuo²:

—Néih¹ cuonh².

Jáun² ca³ñeh³ tsá² hí³ cuo², hi³ jáun² jmí¹ jáun² la³. 11 Ti³la³ tsá² jmí¹ ná¹tan² hí³ Jesús má¹ná¹, ca³míh³ lín³² bíh¹ tsí³, hi³ jáun² hi³ jan² hi³ jan² tsú² ca³juu³ ca³hlénh³ hi³ ha³ lánh³ lí¹³ jmúh³² dí² Jesús.

Jesús quianh²³ quian³tun³ tsá² lín¹³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²
(Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)

12 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ Jesús tsi³ máh³ hi³ ñí¹lien¹³ Dió³², jáun² tá¹ cú² nie² bíh¹ la³ ca³liéinh³² tsú² Dió³². 13 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ca³teh³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ jáun² ja¹ jáun² ca³quianh³ dí² quian³tun³ tsá² ca³teh³ tsú² hí³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³². 14 Tsá² hí³ ná¹jmái² la³ lá²: Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ jmái² siáh³ Pé¹, jí³ Tre²¹ dá¹jon²¹ tsú² ní², Jacobo jí³ Juan² ní², Pí²liéi¹, Bartolomé, 15 Má²téh³, Tú¹ma²¹, Jacobo jon² Alfeo, Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ quionh³ tsá² cu³ nió³ *Cananista, 16 Judas rainh²¹ Jacobo, jí³ Judas tsá² zian² juú² Queriot ní² siáh³, tsá² ca³ñí¹jienh¹³ hí³ Jesús.

Jmah²³ Jesús juóun³² tsá² tsáun¹
(Mateo 4:23-25; Marcos 3:7-12)

17 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³son² Jesús tsi³ máh³ jáun² quionh³ tsá² quian³tun³ hí³, hi³ jáun² cua³tanh²¹ tsú² cáun² ñí¹ mái². Jáun² ñí¹ jáun² jmí¹ ná¹ngih³² juóun³² tsá² hain²¹ tí³ con² tsú². Ja³bí¹ jmí¹ quionh³ tsú² juóun³² lín³² tsá² siánh³ siáh³, tsá² hín¹³ tí³ Judea, tsá² juú² Jerusalén, la³ má²quionh³ tsá² hín¹³ tí³ hué³² can³² jmí²miih²¹ có³² juú² Tiro, jí³ juú² Sidón ní² siáh³. Tsá² hí³ cua³taunh²¹ hi³ hnió³ ne³ jē¹ Jesús, hi³ má²hnió³ siáh³ hi³ quin³ mí¹uí³ hi³ jmí¹ ná¹jau². 18 Ja³bí¹ jmí¹ jáun² lan³ tsá² jmí¹ ná¹má²tso² tsí³ hi³ jmí¹ ná¹jan² jmí²chí³ hláinh¹. 19 Jmí¹ jáun² ca³lí³ hniá¹ la³jín³² tsá² tsáun¹ hí³ hi³ tin³ cuo² Jesús, quí¹ hliá² ñí¹ con² Jesús ja³² pí³ hi³ lí¹³ lan¹³ tsú².

Tsá² lí¹³ zian² re² tin²
(Mateo 5:1-12)

20 Hi³ jáun² ca³jie³ Jesús ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:
—Hnoh² tsá² tia³mii² náh², jlánh¹ jmí¹ ren² náh² quí¹ hliá² má²tionh² náh² jo³ cuo² Dió³².

21 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh², tsá² ñí¹ cuon¹³ náh², quí¹ Dió³² bíh¹ jmu³ hi³ conh²¹ hñu³ jmí¹ hñu³ honh² náh².

”Jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh² tsá² má²ná¹uoh³² náh², quí¹ hnoh² bíh¹ tsá² ngáih¹³ ní¹ má¹ jáun².

22 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh² ní¹juáh³ tsá² ca³lí³ hau² náh² tsáu², ní¹juáh³ ca³che² tsú² cheih³², ní¹juáh³ ca³quiu³ ca³je³ tsú², ho³ ní¹juáh³ ca³ziu³ ca³hie³ náh² tsáu² cun³ñí¹ hi³

ca³tin¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun². ²³ Tsinh¹ náh² jmu³, hi³ ca³la³ hi³ rú² hi³ háinh²³ náh² jmu³ hi³ hiún² honh² jmái¹ la³ jáun², quí¹ hñu³mi³cuú² hián¹³ náh² cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²; quí¹ la³ ní² bíh¹ ca³jmú³ dí²hioh³ ñú²deh³ hnoh² ñí¹con² la³jín³² *tí³² jē¹ Dió³² jmí¹ zian² jmí¹tin².

²⁴ "Tí³la³ jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² ná¹hánh³ náh², quí¹ má²ná¹ma³hiúnh¹³ náh² honh² ta³né³².

²⁵ "Jí³ hnoh² tsá² ná¹cónh²¹ henh¹ náh² re² tin² ta³né³², juon²³ bíh¹ hnoh², quí¹ né³bí¹ lí¹³ ñí¹cuon¹³ náh².

"Jí³ tsá² ná¹ngáih²³ náh² siáh³ ta³né³², juon²³ bíh¹ hnoh², quí¹ né³bí¹ uóh¹³ náh², hi³ ha³ hlah³ lín²¹ honh² náh².

²⁶ "Juon²³ bíh¹ hnoh² ní¹juáh³ la³jín³² tsáu² hleh³² re² ca³tin¹ náh², quí¹ la³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsá² jmí¹ zian² jmí¹tin² ca³tin¹ tí³² tí¹jái², tsá² lí¹ ca³juáh³ hí³ hi³ lín³ tí³² jē¹ Dió³².

Hníáuh³² ma³hno³ tsú² tsá² hau²
(Mateo 5:38-48)

²⁷ "Juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² tsá² ná¹naih³² náh²: Ma³hno¹ náh² tsá² jmu² hian² tsí³ ñí¹con² náh², jmu³ náh² hi³ chú³² ñí¹con² tsá² hau², ²⁸ hi³ chú³² jéinh¹ náh² ñí¹con² tsá² chú² juóu³² náh², lienh¹ náh² Dió³² ca³tin¹ tsá² quiú² je²³. ²⁹ Ní¹juáh³ zian² tsá² pá²³ cá² jo²¹ máh¹ náh², cuéh³ tsú² siáh³ tí³ cá² jo²¹ cáun², cuí¹ pá¹³; hi³ ní¹juáh³ zian² tsá² quin²³ hmih³² cháu³ quián¹³ náh², cuéh³ tsú² siáh³ jí³ hanh², cuí¹ quián¹³. ³⁰ Lí³ua³ jan² tsá² zia³² hi³ mí³² ñí¹con² náh², cuéh³; hi³ ní¹juáh³ tsá² quin²³ cáun² hi³ quián¹³ nú², ha³ lí² máí¹. ³¹ Jmu³ náh² ñí¹con² tsá² siánh³ la³ cun³ hi³ qui³ hnáuh² náh² jmu³ tsú² ñí¹con² náh² hmóu³².

³² "Quí¹ ní¹juáh³ hnoh² hno³ náh² jmáh³la³ tsá² hniau³ náh², ¿he³ dá² hi³ chu²¹ ná¹jmuh³² náh²? Quí¹ hí¹ la³ tí³ tsá² hian² tsí³ yáh³ ná¹jmu² la³ jáun². ³³ Ho³ ní¹juáh³ jmuh³² náh² hi³ chu²¹ ñí¹con² jmáh³la³ tsá² jmu² hi³ chu²¹ ñí¹con² náh² hmóu³², ¿he³ dá² hi³ chu²¹ jmuh³² náh² jaun³²? Quí¹ ja³bí¹ tsá² hian² tsí³ yáh³ jmu² la³ jáun². ³⁴ Hi³ ní¹juáh³ zia³² hi³ chíh¹ náh² ñí¹con² jmáh³la³ tsá² lín²³ náh² hi³ lí¹³ jéinh³² siáh³ ñí¹con² náh², ¿he³ dá² hi³ chu²¹ ná¹jmuh³² náh² jaun³²? Quí¹ ja³bí¹ tsá² hian² tsí³ yáh³ chí² hi³ quioh²¹ ñí¹con² tsá² cá²ren² quionh³, quí¹ má²ná¹héh³ chí¹ tsú² hi³ jéinh³² siáh³ tsá² hí³. ³⁵ Tí³la³ hníáuh³² má¹hno¹ bí¹ náh² tsá² jmu² hian² tsí³ ñí¹con² náh², hi³ jmúh¹³ náh² hi³ chú³² ñí¹con² tsú², jí³ hi³ zia³² hi³ chíh¹ náh² ñí¹con² tsú²; tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ háih¹³ náh² honh² hi³ zia³² cáun² hi³ jéinh³² yáh³ tsú² siáh³. Hi³ jáun² má¹jáun² hián¹³ hnoh² cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹, hi³ jáun² hnoh² lín¹³ jon² Dió³² Tsá² jlánh¹ cuá¹quien²; quí¹ ta³bí¹ hnga² yáh³ Dió³² jmu² hi³ chu²¹ ñí¹con² tsá² tiá² cue³² tiá¹hmah¹ quioh²¹ hi³ hiáuh²³, jí³ ñí¹con² tsá² hláih¹ ní² siáh³. ³⁶ Hníáuh³² ja³² mí³ honh² náh² la³jmí¹ ja³² mí³ tsí³ Dió³² Ñeh² náh².

Ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ náh² tsáu²
(Mateo 7:1-5)

³⁷ "Ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ náh² tsáu², hi³ jáun² tiá² ra³tsa² náh² Dió³² héih³² la³ jáun². Ha³ lí² zinh³ náh² tsáu² ñí¹ hlah³, hi³ jáun² sa³jun³ Dió³² zeh³ náh² siáh³ ñí¹ la³ jáun². Juenh² jmu³ náh² honh², hi³ jáun² Dió³² jmu³ siáh³ juenh² tsí³ ñí¹con² náh². ³⁸ Cuéh³ náh² tsáu², hi³ jáun² Dió³² chá³² héih³² hi³ cue³² siáh³ ñí¹con² hnoh² ca³la³ hliáun³ cu³tí³, ca³la³ hi³ tioh³ tiá³ tí³ ñeh² tuh³² quián¹³ hnoh², ca³la³ ná¹quiúnh¹ tiá³, ca³la³ hi³ zió² suh³² bíh¹ lí¹³. Quí¹ la³ cun³ lí³ héih³² hi³ cueh³² hnoh² ñí¹con² tsáu², Dió³² chá³² héih³² hi³ cue³² siáh³ ñí¹con² hnoh².

³⁹ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³ ní², ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ lí¹³ hie³² tsá² ten³ jui³² ñí¹con² tsá² ten³ rainh²¹? ¿Haun¹³ juáh¹³ tá¹ gon³ bíh¹ tsú² sunh³ cu³tsa³² ní¹juáh³ ñí¹ hó²¹ táu²? ⁴⁰ Hí¹ jan² yáh³ tsá² má²tin³², tiá² lí¹³ lí³tin² tí³

hliáun³ la³ cónh³ bíh¹ tí³² joh¹; tí³la³ ní¹ má¹ca³lí³tin² tsú² la³jí³², ní¹jí²¹ la³ cun³ hí³ tin² tí³² hí³ bíh¹ lí¹³ tin² tsú².

⁴¹ ”ĵHa³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ jieh²¹ hnú² má¹qui³² pih²¹ hí³ hu²¹ mí¹ní¹ renh² ní¹juáh³ tiá² lí²tsin² yáh³ hnú² hí³ hu²¹ cáun² pa²¹ hná¹ hmá² mí¹máh¹ huen^{2?} ⁴² ĵHa³ lánh³ rón³² hó³² honh¹ hnú² hí³ juoh¹ nú² renh²: “Hnú² reh², cué¹ jái¹³ hí³ chí¹³ jná¹³ má¹qui³² pih²¹ hí³ hu²¹ ní² mí¹máh¹ nú²”, tí³la³ tiá² níh¹ yáh³ hnú² hí³ hu²¹ cáun² pa²¹ hná¹ hmá² mí¹máh¹ huen^{2?} ĵHnú² tsá² lín³ nú² la³ cá¹ la³ jéinh¹! La³ní¹ tín² chí³ hná¹ hmá² pa²¹ hu²¹ mí¹máh¹ huen², má¹jaún² lí¹³ jieh²¹ hnú² re² hí³ chíh¹ nú² má¹qui³² pih²¹ hí³ hu²¹ mí¹ní¹ renh².

Lin¹ bíh¹ he³ ní¹ hmá² cun³quionh³ má¹ hi³ hái³²

(Mateo 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ ”Tiá² lin¹ zia³² yáh³ hmá² chu²¹ hí³ hái³² má¹ hlah³; sa³jun³ zia³² siáh³ hmá² hlah³ hí³ lí¹³ ha³ má¹ chu²¹. ⁴⁴ Quí¹ cun³quionh³ má¹ hi³ hái³² bíh¹ hmá² lí¹³ lí³cuoh² tsú². Uá¹la³ mí³ hmá² sí² co², tiá² cun³² yáh³ tsú² tsí³ hmá² ton², sa³jun³ mí³ uóun²jieh¹³ yáh³ cun³² tsú² siáh³ cuú²ñeh¹ tan³ mí³ juíh². ⁴⁵ Tsá² chun¹ jmu² hí³ chu²¹ quí¹hliá² hí³ chu²¹ zia³² hñu³ tsí³; tí³la³ tsá² hláih¹ tsá² hon² má¹ná¹, jmu² jmáh³la³ hí³ hlah³ bíh¹, quí¹hliá² hí³ hlah³ bíh¹ zia³² hñu³ tsí³ tsú². Quí¹ lí³ua³ cáun² hí³ ná¹canh² hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsú², hí³ jaún² bíh¹ hué³² ho³ tsú².

Tun³ ní¹ tsá² zih³² hñú³

(Mateo 7:24-27)

⁴⁶ ”ĵHe³ láih³² sa³ juáh³ hnoh² hí³ Juóuh³² náh² jná¹³, já² tiá² jmuh³² yáh³ hnoh² la³ cun³ hí³ juanh³² jná¹³? ⁴⁷ Juanh²¹ jná¹³ ha³ lánh³ lín³ jan² tsá² ja³² ní¹con² jná¹³, tsá² ní³nie¹³ jái¹³ quion²¹ jná¹³ hí³ má²tí³² siáh³. ⁴⁸ Tsá² la³ hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² quiáh² ñe¹ ní¹ ma³liáu³² jmí¹ hiah³² hñú¹³. Má¹tí³ jáun² quín¹ né³, ní¹ quín¹ jáun² bíh¹ dí²chin³ tsú² jmíh¹ hiah³² hñú³ quioh²¹. Hí³ jáun² ní¹ má¹cá²chó³² jáun² jmái¹ hí³ lí³ hliáun³ jmí² cua³, hí³ já³² jmái² tiá³ lín³² ní¹ zeh¹ jáun² hñú³, tiá² tioh²¹ yáh³ jmái² hí³ tsunh³ quí¹hliá² jmíh¹ hiah³² hñú³ jáun² dí¹chin¹ ní¹ quín¹ bíh¹. ⁴⁹ Tí³la³ tsá² náí³² jái¹³ quion²¹ jná¹³, tsá² tiá² má²tí³² la³ cun³ hí³ juanh³² jná¹³, tsá² la³ hí³ né³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² jmu² hñú¹³ jmáh³la³ ní¹ hué²¹, hí³ tiá² jmíh¹ hiah³² quiú²; jáun² ní¹ má¹cá²chó³² jáun² jmái¹ hí³ lí³ hliáun³ jmí² cua³, hí³ já³² jmái² tiá³ lín³² ní¹ zeh¹ jáun² hñú¹³ tsú², jáun² má¹jaún² quíh³² bíh¹, hí³ má²juú¹ má²tsúnh¹³ cu³tí³.

7

Jesús jmah²³ tsá² quian²¹ hliáu³ tsá² chín¹

(Mateo 8:5-13)

¹ Jmí¹ cá¹tsan³ jáun² jái¹³ hí³ ca³hléh³ Jesús ní¹con² tsá² hí³ né³, ngau³ tí³ juú² Capernaum. ² Ní¹ jáun² jmí¹ zian² jan² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² *romano, hí³ jáun² tsá² hí³ jmí¹ zian² jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹, tsá² jmí¹ hnio³ tsú² lín³². Tsá² hí³ joh¹ tsú² jmí¹ rá²tsáun¹ lín²¹ hí³ jmí¹ má²ní¹jún³ cu³tí¹³. ³ Jmí¹ ca³nái³² hliáu³ tsá² chín¹ hí³ hí³ zian² jan² tsá² jmah²³ tsáun², tsá² jmái² Jesús, jáun² ca³zen³ dí² tsá² *judíos tsá²daun³² tsá² ná¹ní¹ juú², hí³ tsa³zeh¹ tsú² Jesús tiá¹ jmu³ tiá³ hí³ chú³² hí³ já³² hí³ ja³jmah¹ tsá² má²dí¹hlánh¹ hí³ joh¹ tsú². ⁴ Jáun² tsá² má²lieih²¹ hí³ né³, ja³taunh²¹ bíh¹ ní¹con² Jesús, hí³ ca³ní¹hiú² ní¹mi², hí³ ní¹juah²¹ la³ lá²:

—Cu³tí³ ca³tin¹ hliáu³ tsá² chín¹ tsá² hien²³ jnoh¹ lá² hí³ hiáuh³ cáun² hí³ chú³² quián¹³ hnú²; ⁵ quí¹ jlánh¹ hniau³ tsú² jnoh¹ tsá² ziaún² dí² hué³² *Israel lá². Hnga² bíh¹ tsú² ca³ma³hmah¹ hí³ lí³ cáun² cuáh³² quiú¹³ jnoh¹ já¹ juú² lá².

⁶ Hí³ jáun² ngau³ Jesús quionh³ tsá² hí³, tí³la³ jmí¹ má²ní¹chau²¹ tsú² hñú¹³ hliáu³, jáun² hliáu³ tsá² chín¹ hí³ ca³zen³ ma³ jan² há²mei²¹ hí³ ja³zeh¹ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Tí³², lí²juáh³ hliáu³: “Ha³ lí² ma³tsan¹³ hnú² honh² hi³ ñeih²¹ hnú² la³ tí³ hñu³² jná¹³, quí¹ jun³ lin¹ tsáu² yáh³ jná¹³. 7 Cun³ñí¹ hi³ jáun² yáh³ tiá² lí²chá³ jná¹³ tsin³² hi³ ñe¹ huen², hi³ ñí¹jie¹ jná¹³ hnú². Jí³²la³ tí³ jmúh¹³ hnú² héih³² bíh¹, hi³ jáun² lan¹³ tsá² joh² jná¹³. 8 Quí¹ ja³bí¹ jná¹³ siáh³ zian² juóu³², hi³ ja³bí¹ lín³ jná¹³ siáh³ hi³ chín¹ ñí¹con² hliáu³. Jáun² ní¹ má¹cá²jmú³² jná¹³ héih³² ñí¹con² lí³ua³ jan² tsá² hí³ hi³ tsó³², jáun² tsau³² bíh¹; hi³ ní¹juáh³ juo¹³ jná¹³ jan²: Ña³², jáun² ja³²; hi³ ní¹juáh³ juo¹³ jná¹³ tsá² lín³ quian²¹ ná¹: Jmu³ hi³ lá², jáun² jmu² bíh¹ tsú²”.

9 Jmí¹ má²lí²niéí³² jáun² Jesús jáí¹³ hi³ lí²zen³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹ hí³ né³, lí¹ ca³ja³caún² bíh¹ tsí³. Jmí¹jáun² ca³jien³² tsú² tsá² hí¹já²táunh¹ hí³ tí³ cu³hna²¹, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh², hi³ hí¹ jan² tsá² zian² hué³² *Israel lá² tiá² má²ca³chanh²¹ jná¹³, tsá² nio² cáun² tsí³ la³jmí¹ nio² cáun² tsí³ *tsá² cá²jo²¹ lí²zen³ jáí¹³ lá².

10 Hi³ jáun² jmí¹ ca³cha³tánh¹ tsá² ca³ñí¹can³² hí³ jáí¹³ ñí¹con² Jesús hñú¹³ hliáu³, jáun² ca³jie³ tsú² hi³ má²lain³² bíh¹ tsá² jmí¹ tsáun¹ hí³.

Jesús jmu³ hi³ jenh¹³ jon² tsá²mi³ hnái³

11 Jmí¹ lí²¹ jáun², ngau³ Jesús cáun² juú² jmái² Naín, la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². Hi³ jmí¹ hí¹já²táunh¹ siáh³ juóun³² lín³² tsáu² cu³hna²¹ tsú². 12 Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² can³² juú², ca³jie³ tsú² hi³ ná¹jan² tsáu² jan² hla¹ hi³ má²já²hón³², tsá² jmí¹ jan² tán¹ jon² jan² tsá²mi³ hnái³; hi³ jmí¹ hí¹já²táunh¹ siáh³ juóun³² tsá² juú² quionh³ tsú². 13 Jmí¹ ca³jien³² jáun² Tí³² Juo¹³ dí² tsá²mi³ hí³, ca³ja³ mí³ tsí³, hi³ ca³záih³ dí²:

—Ha³ lí² uó².

14 Jáun² ca³ja³janh³² Jesús hi³ ca³tí³ cuo² ñí¹ cuó² hún¹ hla¹, jáun² ca³tiánh³ tsá² jmí¹ ná¹quian³² hí³ cuó². Jáun² Jesús ca³záih³ hla¹ la³ lá²:

—Hnú², tsá¹ñú¹, jná¹³ juanh³² náú².

15 Jáun² né³, hla¹ hí³ la³jui³² ca³jenh¹³ hi³ ca³náú², hi³ ca³ma³liáu³² hleh³². Jáun² Jesús ca³jienh³ tsá¹ñú¹ hí³ ñí¹con² mí¹ziú¹³. 16 Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³juénh² hi³ ca³ja³cáun² lín³² tsí³. Jmí¹jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³², hi³ ca³juáh³:

—Jan² *tí³² jé¹ Dió³² pin³ má²cá²jnia³ ja¹ ñí¹ tiauh¹ jnoh¹ lá²!

Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³:

—¡Dió³² má²cua³ma³hon³ tsá² joh¹!

17 Hi³ jáun² la³jín³² tsá² hín¹³ tí³ Judea, jí³ tsá² tiáunh¹ la³ cu³ la³ jéin³ jáun², ca³lí³ ñí³² hi³ ca³jmú³ Jesús la³ jáun².

Juan² tsá² jmí¹ zion² tsáu² jmái² zen² tsáu² ñí¹con² Jesús
(Mateo 11:2-19)

18 Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Juan² né³, ca³chá³ siáh³ la³jí³² jáí¹³ hi³ ca³tin¹ Jesús. Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³teh³ dí² gon³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², 19 hi³ ca³zen³ dí² ñí¹con² Jesús hi³ tsa³ngái³ la³ lá²: “¿Hí¹ hnú² uá¹ Tsá² ca³tin¹ já³², ho³ hniáuh³² uá¹ jan¹³ jnoh¹ jan² tsá² siánh³?” 20 Jmí¹ ca³cha³táunh¹ jáun² tsá² hí³ ta³ ñí¹ Jesús né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Juan² tsá² zion² hí³ jmái² tsáu² lí²ze³ jnoh¹ hi³ ja³ngái¹³ jnoh¹ ñí¹con² hnú² ní¹juáh³ hnú² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo, ho³ ní¹juáh³ hniáuh³² uá¹ jan¹³ jnoh¹ tsá² siánh³.

21 Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³jmah³ Jesús juóun³² lín³² tsá² tsáun¹ jí³ tsá² ná¹cán²³ uu³mí²tsi³², jí³ tsá² tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ní² siáh³; hi³ ca³nia³ tsú² siáh³ mí¹ñí¹ tsá² ten³. 22 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³záih³ tsú² tsá² cuá²taunh²¹ hí³ la³ lá²:

—Cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² Juan² la³ cun³ hi³ má²lí²jieh³ náh² jí³ hi³ má²lí²niéih² náh² ní² siáh³; cuá²zéih³ náh² tsú² hi³ tsá² ten³ má²jniá³ ñí¹, tsá² hma² má²ñí³táunh¹, hi³ má²lain³² siáh³ tsá² jmí¹ ná¹lín³ mí¹uí³ *mí³ho²¹ péin³, hi³ tsá² jmí¹ te³ cua¹ né³, má²náí³²

bíh¹, hi³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ siáh³ tsá² jmí¹ má²ná¹jún¹, hi³ tsá² tia³mii² né³, má²ná¹nái³² bíh¹ jú¹ chú³² hi³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ liáun³. ²³ Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² tiá² lí¹ cha³² hliáun³ ñéih³ tsí³ hi³ ca³tin¹ jná¹³.

²⁴ Jmí¹ já¹tanh²¹ jáun² tsá² ca³zen³ hí³ Juan² né³, ca³ma³liáu³² Jesús hi³ ca³chá³ jái¹³ hi³ ca³tin¹ Juan² hí³ ñí¹con² tsá² tionh² hí³ la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ zenh¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ dá² jaun³² ca³ñí¹jieh¹³ hnoh² ñí¹ lí³ hué³² quiéin²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jieh¹³ hnoh² cáun² hmá² tá² náí² hi³ lí¹ quí² lí¹ jie²³ cun³quionh³ chí³ juáh¹³? ²⁵ Hí³ ní¹juáh³ tiá² la³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹ ca³ñí¹jieh¹³ náh²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jien¹ náh² jan² tsá²ñuh² quih³² hmih³² hi³ jlánh¹ bí¹ huá¹? Sá¹ní² dú¹ jie³ náh², tsá² ná¹quih³² hmih³² chú³² jniá³ tionh² re² tin² ñéih³ hñú¹³ tsá² ná¹lín³ re²¹ bíh¹. ²⁶ Hí³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹ ca³ñí¹jieh¹³ náh²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jien¹ náh² jan² tí³² jē¹ Dió³²? Quí¹ tson² bíh¹ cu³tí³, tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ lí³ua³ jan² tí³² jē¹ Dió³². ²⁷ Quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹ja³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái², hi³ juáh³ la³ lá²:

Sá¹ní² jie³, jná¹³ zein²¹ jan² tsá² tsa³can³² jái¹³ ta³ tin² la³ cun³ bí¹ hnú², tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ jui³² ñí¹ cuóh¹³ hnú².

²⁸ Jmí¹ má²lí²chá³² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³záih³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh², hi³ tiá² hin² zian² hí¹ jan² yáh³ tsá² jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bí¹ Juan² ja¹ la³jín³² tsá² ca³lí³zian² ñí¹ hué²¹ lá²; tí³la³ cun³ jáun² tsá² tiá² lin¹ ñí¹ quien² ja¹ quioh²¹ tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ quien² la³ cónh³ bíh¹ Juan². ²⁹ Hí³ jáun² la³jín³² tsáu², la³ má²quionh³ *tsá² chí² hmah²¹, tsá² ca³nái³² hí³ jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² Juan², ca³ma³tson² bíh¹ tsú² hi³ Dió³² tin² ra³tsi³² re² héih³², la³ cun³ la³jín³² tsá² ca³ziau³ hí³ Juan² jmái². ³⁰ Tí³la³ tsá² *fariseos má¹ná¹, la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, tsá² tiá² ca³he³ hí³ hi³ ziau³ Juan² jmái², tiá² ca³tí³ yáh³ tsí³ tsá² hí³ la³ cun³ hi³ jmí¹ hnió³ Dió³² jmu³ ñí¹con² tsú². ³¹ Hí³ jáun² né³, ¿hin² dá² tsánh² lí¹³ cunh²¹ jná¹³ quionh³ tsá² zian² jmái¹ hi³ ziaun² dí² lá²? Quí¹ ¿hin² yáh³ tsánh² lí¹³ cunh³ tsú²? ³² Lí¹³ juáh¹³ la³ lá²: Jmu² tsú² la³jmí¹ jmu² tsá¹míh¹ ñí³co¹ já¹ hmah²¹. Ná¹hóh³² tsú² ca³la³ hi³ jéinh³² hlah³, hi³ zaih³² rainh²¹ la³ lá²: “Sa³ tiá² ca³lí³hnáuh² náh² tsan¹³ jmí¹ lí²jiei¹³ jnoh¹ jáun² hmá² tá² le², hi³ sa³jun³ lí²uoh³ yáh³ hnoh² jmí¹ lí¹jmú¹³ jnoh¹ siáh³ sun¹ ca³tí²¹ jmái¹ hi³ nio² hlah³ tsí³ tsú²”. ³³ Juanh³² jná¹³ la³ ní², quí¹ cuan³ Juan² tsá² zion² hí³ tsáu² jmái², tsá² tiá² cúh² hí¹miih²¹, sa³jun³ hính²³ mu² ráu³ mí³ uóun²jieh¹³; hi³ jáun² hnoh² né³ juáh³: “Tsá² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñú³ tsí³ bíh¹ hí³”. ³⁴ Jáun² né³, cuan³ siáh³ jná¹³ Jon² tsá²mí³cuóun², tsá² cú² tsá² aih³² ná¹, tí³la³ hnoh² né³, juáh³ siáh³: “¿Tsá² jlién³ bíh¹ ní³², hi³ hính²³ siáh³ jmái², tsá² juónh²³ re² quionh³ tsá² ren² tso³ jí³ tsá² chí² hmah²¹ ní² siáh³!” ³⁵ Tí³la³ la³jín³² tsá² cháunh²³ re² chí¹ má²jnia³² hi³ chu²¹ bíh¹ la³jí³² hi³ cháunh²³ tsí³ Dió³².

Jesús tsó³² hñú¹³ Sí¹mu²¹, tsá² fariseo

³⁶ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, jan² tsá² fariseo ca³teh³ Jesús hi³ tsa³jmú³ má³² hñú¹³ dí². Jáun² né³, ñéi¹ bíh¹ Jesús hñú¹³ tsá² hí³, jáun² ca³cuá³ ñí¹ mesa. ³⁷ Jáun² né³, jan² tsá²mí³ tsá² juón¹, tsá² zian² juú² jáun², ca³lí³ ñí³² hi³ Jesús cuá¹jmu² má³² hñú¹³ tsá² fariseo hí³, jáun² ñéi¹ hi³ ñí¹can³² cáun² tse³ pih²¹ hi³ lí³ cún¹ tiáu² alabastro; hi³ jmí¹ ha²¹ no¹ má²ró³². ³⁸ Hí³ jáun² tsá²mí³ hí³ ca³ta³zanh¹ cu³hna²¹ Jesús, hi³ má²ho²; hi³ jáun² ca³ma³jlih²¹ tsú² ta³ Jesús cun³quionh³ jmí²zih¹ tain³² ñí¹, hi³ jáun² ca³ma³quiéin² siáh³ cun³quionh³ jñú²chí¹ hnga². Jmí¹ jáun² ca³hen³ tsú² ta³ Jesús, hi³ ca³jñéi³ tsú² siáh³ no¹ má²ró³². ³⁹ Jmí¹ ca³jje³ jáun² tsá² fariseo tsá² hñú¹³ ñí¹ cuá³ tsú² jáun², hi³ jmu² tsá²mí³ hí³ la³ jáun², jáun² ca³lín¹³ tsú²: “Sá¹jmí¹ hi³ tson² jan² tí³² jē¹ Dió³² tsá²ñuh² ní², jmí¹ lí³tsin² bíh¹ tsú² he³ ñí¹ tsá²mí³

dí¹tie²³ ní² cuo², quí¹ tsá²mi³ juón¹ bíh¹ tsá²mi³ ní²". 40 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² fariseo hí³ la³ lá²:

—Hnú² Sí¹mu²¹, zia³² cáun² jái¹³ hí³ juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnú².

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—¿He³ bíh¹ jmí¹ juáh¹³ hnú² Tí³²?

41 Hí³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³chí² quie³ ñí¹con² gon³ tsáu². Jáun² né³, jan² tsá² hí³ jmí¹ ren² hñá³ nio² hña³láu³ héih³² *cú¹tiáu², hí³ tsá² jan² hí³ né³, jmí¹ ren² tu³la³quia³ héih³² cú¹tiáu². 42 Tí³la³ jmí¹ ca³lí³ ñi³² tsá² hí³ hí³ tá¹ gon³ tsá² ren² hí³ quie³ tiú²uú² lí¹³ yáh³ ma³hmah¹, jáun² cáun² lí¹ ca³hin³ bíh¹ tsú² cú¹jueh³² hí³ jmí¹ ren² tsú². Jáun² né³, juáh¹³ hnú² neh²¹ ¿hin² tsánh² tsá² gon³ hí³ lín²³ hnú² hí³ tí³ jlánh¹ má²hno³ lín³² tsá² ca³chí² hí³ quie³?

43 Hí³ jáun² Sí¹mu²¹ ca³ngái³:

—Len³ jná¹³ tsá² ca³hin³ hliáun³ hí³ jmí¹ ren² bíh¹.

—Tson² bíh¹ cu³tí³ la³ ní² —ca³juáh³ Jesús.

44 Tá¹la³ cuá¹jien³² tsú² jáun² tsá²mi³ hí³ né³, ca³záih³ dí² Sí¹mu²¹ la³ lá²:

—Sá¹ní² jien¹ dúh¹ tsá²mi³ lá². La³ cun³ jmí¹ lí¹hú²¹ jná¹³ hñuh³² hnú², tiá² jmái² lí²cuéh¹ yáh³ hnú² hí³ ren¹ jná¹³ tán², tí³la³ tsá²mi³ lá² má²lí²ma³jlih²¹ tán² jná¹³ cun³quionh³ jmí²zih¹ tain³² ñí¹, hí³ má²lí²ma³quiein² tsú² siáh³ cun³quionh³ jñú²chí¹ hnga². 45 Hí³ sa³jun³ lí²hen³ bíh¹ hnú² siáh³ ñi³² jná¹³ la³ cun³ hí³ jmí¹ ca³tí²¹ hen³ tsú² jan² tsá² cuá¹tén¹; tí³la³ tsá²mi³ lá², cun³ tiá² má²lí²tunh³ bíh¹ hí³ hen² tán² jná¹³ la³ cun³ jmí¹ cuan¹ ná¹. 46 Ja³bí¹ la³ jáun² tiá² lí²táh¹ yáh³ hnú² no¹ tsáih³ chin³² jná¹³ jmí¹ cuan¹ ná¹, tí³la³ tsá² lá² né³, má²lí²jñéi³ no¹ má²ró³² tán² jná¹³. 47 Jáun² juanh³² jná¹³, uá¹jinh¹ hliáun³ tso³ jmí¹ ren² tsá² lá², tí³la³ má²cá²hin³ bíh¹, quí¹hliá² jlánh¹ hniau³ tsú² jná¹³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² jmí¹ la³ ren² cú¹píh²¹ tso³, jáun² cú¹píh²¹ bíh¹ hniau³ tsú² jná¹³ ní¹ má¹cá²hin³ tso³ quioh²¹.

48 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá²mi³ hí³ la³ lá²:

—Má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quían¹³ hnú².

49 Hí³ jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ mesa quionh³ tsú² ca³juu³ ca³hlénh³, hí³ ca³juáh³:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² lá², hí³ jáun² sa³ tsáu¹³ tsáu² máh³ hin²³ tsú²?

50 Tí³la³ Jesús cáun² ca³záih³ tsá²mi³ hí³ la³ lá²:

—Má²ca³liáun³ nú² quí¹hí³hliá² má²nio² cáun² honh² nú². Cuánh² cáun² hí³ re² hí³ tin².

8

Tsá²mi³ tsá² má²hon³ Jesús

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ñí¹tí² ñí¹ngí² Jesús juú² ñí¹ hliáun³, jí³ juú² míh¹ juú² siún¹, la³ má²quionh³ tsú² jáun² tsá² quian³tun³ hí³ hí³ ñí¹can³² jú¹ chú³², hí³ ca³ñí¹hléh² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Díó³². 2 Ja³bí¹ jmí¹ quionh³ tsú² ma³ jan² tsá²mi³ tsá² má²ca³jmah³ tsú² hí³ jmí¹tin², jí³ tsá² má²ca³huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ní² siáh³. Ja¹ tsá²mi³ hí³ jmí¹ hí¹tsau³² Má²réi³, tsá² ja³ juú² Magdalá, tsá² ca³huen³ hí³ Jesús quiaun³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³ jmí¹ tiáunh¹ hñu³ tsí³. 3 Ja³bí¹ jmí¹ hí¹tsau³² siáh³ mí¹ Juánh³ ñí²cuo² tsá² jmái² Chuza tsá² jmí¹ chín¹ hñú¹³ re²¹ Herodes; jí³ tsá²mi³ jmái² Susana ní², quionh³ siáh³ juóun³² tsá²mi³ ñí¹ hná¹ jáun², tsá² jmí¹ má²hon³ Jesús cun³quionh³ hí³ zia³² quioh²¹.

Jesús jmu² cáun² jái¹³ ca³tin¹ jan² tsá² súh²³ jún²

(Mateo 13:1-17; Marcos 4:1-12)

4 Hí³ jáun² jmí¹jáun² ca³cua³taunh²¹ tsá² zian² juú² ñí¹ hliáun³ hí³ ca³cuú² ca³ngih³² ñí¹ cuá³ Jesús. Jmí¹jáun² ca³jmú³ tsú² cáun² jái¹³ ñí¹con² tsá² hí³, hí³ lí³ la³ lá²:

5 —Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³ñí¹suh³² jún² ñí¹nái² quioh²¹. Tá¹la³ jmí¹ hí¹súh²³ tsú² jáun² jún² né³, la³ ca³súh³² ca³lá² hú¹ jui³², hi³ jáun² ca³ha³ ca³zauh³ tsáu², hi³ ca³cúh² siáh³ tan³². 6 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ lí³ já¹ quín¹; jáun² jmí¹ ca³hiá², la³jui³² ca³lí³ quiéin² bíh¹, quí¹hliá² tiá² cuóuh³ yáh³ ñí¹ la³ jáun². 7 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ la³ hiau² ton², hi³ jáun² la³ má²quionh³ ton² bíh¹ ca³hiá². Jáun² ton² bíh¹ jlánh¹ tia³jui³² ca³quí² cá²cuon³, hi³ jáun² tiú²uú² cá²cuon³ yáh³ jún² jáun². 8 Tí³la³ la³jí³² jún² ñí¹ hná¹ jáun² né³ ca³súh³² ñí¹ chu²¹ hué³², hi³ jáun² ca³há³² ca³la³ tí³ hña³láu³ má³ la³ cun³ cá² má³ jún² hi³ ca³súh³ tsú² jáun².

Jmí¹ má²lí²juáh³ Jesús la³ ní², jáun² ca³hléh³ tiá³ hi³ ca³juáh³:

—Í¹juáh³ tson² tsi²¹ cuáh³ náh², jáun² nié² náh²!

9 Jmí¹ lí² jáun² né³, ca³mí³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ jmu³ tsú² na²¹ jái¹³ hi³ má²lí²juáh³ jáun². 10 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Hnoh² bíh¹ tsá² ca³tin¹ náh² hi³ lí³ ñíh¹³ jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³²; tí³la³ tsá² ñí¹ hná¹ ní² né³, jí³²la³ tí³ náí³² tsú² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² bíh¹ jná¹³. Hi³ jáun² uá¹jinh¹ jie²³ tsú², tí³la³ cun³ jáun² tá²tonh¹ tsú² la³jmí¹ lí³ tiá² hi³ lí²jie³ bíh¹, hi³ uá¹jinh¹ náí³² tsú², tí³la³ cun³ jáun² tiá² ngi²³ yáh³ tsú² siáh³.

*Jesús jmu² na²¹ jái¹³ ca³tin¹ tsá² súh²³ hí³ jún²
(Mateo 13:18-23; Marcos 4:13-20)*

11 ”Jái¹³ hi³ má²lí²juánh³² jná¹³ ní² niéih³ la³ lá²: Jái¹³ quioh²¹ Dió³² lí³ la³jmí¹ lí³ jún²; 12 hi³ jáun² tsá² náí³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² né³, lín³ la³jmí¹ lí³ hú¹ jui³², tí³la³ tsá² hláinh¹ né³ ja³² hi³ quin²³ jái¹³ jáun² hñu³ tsí³ tsá² hí³; quí¹ ní¹ ca³taunh³ tsú² ta²¹, hi³ jáun² lí¹³ liáun³. 13 Jáun² tsá² he² jái¹³ tia³ jui³² lín³² né³, hi³ ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³ jmu², tsá² la³ hí³ dá² lín³ la³jmí¹ lí³ ja¹ quín¹ ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²; tia³ jui³² lín³² bíh¹ ca³hiá² jmí¹ ca³hiá², tí³la³ cun³ñí¹ hi³ tiá² hliáun³ chí² jmu² chá²³ yáh³, hi³ jáun² tiá² lí³uén²³. Jáun² uá¹jinh¹ ca³taunh³ tsú² ta²¹ cu³tiá³, tí³la³ jmí¹ ca³lí³ zia³² uu³mí²tsi³² ñí¹con² tsú², tí³ có³² bíh¹ ca³náu². 14 Ja³bí¹ zian² tsá² náí³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² lín³ la³jmí¹ lí³ hué³² ñí¹ ca³hiau² ton² ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún². Tí³la³ tá¹la³ chí¹cuóun² tsú² jáun² cun³quionh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², ja³² hñu³ tsí³ tsú² hi³ zain³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ má²hiún² tsú² tsí³ quionh³ hi³ jáun², hi³ jlánh¹ lí¹ quí² lí¹ cha³² tsú² hliáun³ ñéih³ tsí³ ca³tí²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ jáun² tiá² hi³ lau³² yáh³ ñí¹con² tsá² la³ hí³. 15 Tí³la³ tsá² he² re² jái¹³ quioh²¹ Dió³² ní¹ má¹ca³nái³² né³, lín³ la³jmí¹ lí³ hué³² chu²¹ ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún². Tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² zánh²³ tiá³ jái¹³ jáun², tsá² cueh³² tsí³, hi³ jáun² loh¹³ hliáun³.

*Jesús jmu² siáh³ cáun² jái¹³ ca³tí²¹ cáun² sí²
(Mateo 5:15-16; Marcos 4:21-25; Lucas 11:33-36)*

16 ”Ní¹juáh³ tsá² héinh²³ sí² hñú¹³, hí¹ jan² yáh³ tsá² la³ hí³ tiá² hi³ jlái²³ sí² jáun² quioh²¹, sa³jun³ zih³² tsú² ñeh² jen³; tí³la³ dí²chí³ tsú² chí³cuú² bíh¹ ñí¹ lí¹³ tai²¹ joh¹ tá¹ cáun² ñéih³, hi³ jáun² jniá³ lí¹³ jeinh²¹ lí³ua³ jan² tsá² hí³ ñéih³. 17 Quí¹ hí¹ cáun² yáh³ hi³ ná¹hmá¹ tiá² zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lí¹³ jniá³, hi³ hí¹ cáun² yáh³ siáh³ hi³ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ tiá² zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lí¹³ jñéih³, chau³² bíh¹ jmá¹ hi³ lí²ñi³² tsáu².

18 ”Jáun² né³, quian² náh² hua³hí¹³ hi³ nié² náh² re²; quí¹ ní¹juáh³ tsá² má²ca³ngi¹³ re², tsá² la³ hí³ tí³ lí³mí¹ hliáun³ ngi¹³ bíh¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² re² ngi²³ né³, tsá² la³ hí³ tí³ lí³mí¹ tiú²uú² ngi¹³ bíh¹ lí³ua³ cáun² hi³ jmí¹ lín²³ tsú² hi³ má²ngi²³ ca³lá².

*Mí¹ziú¹³ Jesús má²já²jie³ quionh³ tsá¹ rainh²¹
(Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35)*

19 Hi³ jáun² cuan³ mí¹ziú¹³ Jesús la³ má²quionh³ jì³ tsá¹ rainh²¹ dí² ñí¹ cuá³, tí³la³ tiá² lí³ yáh³ tónh³² tsú² la³ tí³ ñí¹ cuá³ dí², quí¹ juón³² lín³² bíh¹ tsáu² ná¹ngih³². 20 Jmí¹jáun² ca³nga³ tsáu² jái¹³, hi³ ca³juáh³:

—Mí²ziúh² hnú² quionh³ tsá¹ renh² hnú² tionh² cheih³² ní², hi³ hnió³ tsú² jé³² hnú².

21 Tí³la³ Jesús né³, ca³záih³ tsá² ná¹ngih³² hí³ la³ lá²:

—Tsá² náí³² jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ má²tí³² siáh³, tsá² la³ hí³ bíh¹ ná¹lín³ mí²zia³² jná¹³ jí³ jon³ renh² jná¹³ ní² siáh³.

Jesús jmu² hi³ niau²¹ tie³ jmái² jí³ chí³

(Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41)

22 Ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ ca³hi³ Jesús cáun² mu² la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²; jáun² ca³záih³ dí²:

—Ma³tsáu¹³ tí³ jo²¹ jmái² ó³².

Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsú². 23 Tá¹la³ jmí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun² né³, ca³cuóun² Jesús hñu³ mu². Jáun² cu³diá²jan² ca³ja³ chí³ tiá³ lín³², hi³ ca³la³ jmí¹ má²hí¹conh³² yáh³ jmái² hñu³ mu², ca³la³ háinh¹³ lín²¹ bíh¹ ca³lí³. 24 Hi³ jáun² ca³ñí¹ñí¹³ tsú² Jesús, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¡Tí³², Tí³², hénh³ máh³ má²tsá²hanh³² dí² hñu³ jmái²!

Hi³ jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³jin³ jmái² hi³ ja³² jáun² ma³ cu³ tsin¹ quionh³ chí³, hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ta³no¹ tie³ pih²¹. 25 Jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—¿He³ lí³, jáun² sa³ tiú²uú² cáun² ná¹tioh³ honh² hnoh²?

Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, lí¹ ca³ta³ná¹juenh²¹ bíh¹, hi³ ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ hmóu³²:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ní², hi³ jáun² sa³ lí²quien² máh³ héih³² quioh²¹ tsú² ñí¹con² jmái² quionh³ chí³?

Tsá²ñuh² tiáunh¹ juón³² lín³² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³

(Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20)

26 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³cha³táunh¹ tsú² hué³² quioh²¹ tsá² Gadara, juú² nio² tí³ jo²¹ jmái², ñí¹ jniá³ hué¹³ Galilea. 27 La³ cun³ jmí¹ cuá¹han³ jáun² Jesús hñu³ mu² jáun², ja³ jan² tsá²ñuh² ta³ ñí¹, tsá² zian² juú² jáun². Jmí¹ má²ngau³² jmái¹ lín²¹ bíh¹ hi³ tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsá² hí³. Tsá² hí³ tiá² ha¹ jmí¹ quih³², sa³jun³ jmí¹ cuá³ hñú¹³, tí³la³ ñéih³ jéin³lo¹ táun³ ñí¹ tiáunh¹ hla¹ bíh¹ jmí¹ cuá³ tsú². 28 Jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³jéin³² jáun² tsá² hí³ Jesús, ca³hóh³² tiá³ lín³², hi³ ca³ñí¹dí³jñí³² hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ ca³tin¹ hnú² quiúnh¹ jná¹³, hnú² Jesús Jon² Dió³² Tsá² cú² juenh²? Mí²³ jná¹³ hi³ ha³ lí² jmú² hnú² hian² honh² ñí¹con² jná¹³.

29 La³ ní² ca³juáh³ tsá² hí³ quí¹hliá² má²dí¹jmu² Jesús héih³² hi³ huén³² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsú². Hliáun³ jéin³² má²ca³jmú³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³ hian² tsí³, hi³ má²ca³zaunh³ tiá³ quioh²¹ tsú² jmí¹tin², hi³ jáun² uá¹jinh¹ má²ca³hñéi³² tsáu² quioh²¹ tsú² cun³quionh³ hñe¹³ jí³ cá²den¹ná¹ ní², hi³ ca³jmú³ tsú² hua³hí¹³ ní² siáh³, tí³la³ cun³ jáun² ca³ca³ bíh¹ tsú² hi³ jáun²; hi³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ ca³dí³quian³ jmái¹ tsá² hí³ hi³ tsó³² la³ tí³ ñí¹ lí³ hué³² quiéin². 30 Jáun² Jesús ca³ngái³ ñí¹con² tsá² hí³:

—¿Ha³ lánh³ jmái² hnú²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Cu³ Nió³ bíh¹ jmái² jná¹³.

Hi³ jáun² la³ jáun² ca³juáh³ tsú² quí¹hi³hliá² jmí¹ tiáunh¹ juón³² lín³² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsú². 31 Jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ ca³hiu³ ca³mí³ lín³² hi³ tiá² ze³ Jesús tí³ hñu³ háunh³. 32 Tsoh² máh³ zeh² có³² jáun² né³, jmí¹ tiáunh¹ juón³² mí²ñí³ hi³ jmí¹ ná¹cúh²

háu², jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³, ca³hiu³ ca³mí³ hí³ tsa³tiónh³² hñu³ tsí³ mí²ñí³ hí³. Jáun² ca³cué³ bíh¹ Jesús jái¹³. ³³ Hí³ jáun² jmí¹jáun² ca³huén² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ hñu³ tsí³ tsá² hí³, hí³ jáun² ca³ñí¹tiónh²¹ hñu³ tsí³ mí²ñí³. Jáun² la³jín³² mí²ñí³ hí³ ca³cuóun³ cú²hé² lín³² tí³ ñí¹ dí¹jí²³ ñí¹ hlah³ lín²¹, jáun² ca³sunh³ chu³ jmái², hí³ jáun² ca³hnúh³² jmái².

³⁴ Jáun² tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ mí²ñí³ hí³ ca³cuóun³ jmí¹ ca³jíe³ hí³ lí³ la³ jáun², hí³ ja³tanh²¹ hí³ ca³ñí¹chá² tí³ já¹ juú² jí³ ñí¹ náí² ní², hí³ má²lí²jíe³ jáun² la³ jáun². ³⁵ Hí³ jáun² tsá² ca³nái³² hí³ jái¹³ jáun² né³, ca³ñí¹jíe¹³ ní¹juáh³ he³ dá² má²lí³², jáun² ca³cha³táunh¹ la³ tí³ ñí¹ zenh¹ Jesús, hí³ ca³jíen³² tsú² siáh³ tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, hí³ má²cuá⁴tón²¹ ta³ ta³ Jesús, hí³ má²quih³² ha¹, hí³ má²chun¹, ha³ tiú²uú² ngo² yáh³. Hí³ jáun² tsá² ca³cha³táunh¹ hí³ né³, ca³juénh² lín³² bíh¹. ³⁶ Jáun² tsá² ca³jíe³ hí³ la³ cun³ hí³ má²lí³² jáun² ca³chá³ ha³ lánh³ rón³² lan³ tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. ³⁷ Jmí¹ ca³nái³² jáun² tsá² hín¹³ hí³ juú² Gadara la³ jáun² né³, jáun² ca³la³ ca³juénh² lín³² bíh¹; hí³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³mí³ hí³ cua³hain³² Jesús hué³² jáun² quioh²¹ dí². Hí³ jáun² Jesús ca³hí³ siáh³ hñu³ mu² hí³ ngah³ jui³² ñí¹ ja²¹. ³⁸ Tí³la³ ñeh² bíh¹ hí³ tsánh³² Jesús, jáun² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ca³hiu³ ca³mí³ ñí¹con² Jesús hí³ tsó³² dí² quionh³ tsú². Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³hah² jái¹³ hí³ ca³jmú³ héih³², hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

³⁹ —Cuánh² hnú² hñuh³², cuá²chá¹ la³jí³² la³ cun³ hí³ má²lí²jmú³ Dió³² ñí¹con² nú².

Jáun² tsá² hí³ ngah³ hí³ ca³ñí¹chá² tí³ já¹ juú² la³ cun³ hí³ má²lí²jmú³ jáun² Jesús ñí¹con² dí².

*Jesús ja³jmah¹ jon² Jairo; hí³ hú¹ jui³² jáun² né³, lan² siáh³ jan² tsá²mi³ tsáun¹
(Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)*

⁴⁰ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³chánh³² Jesús tí³ jo²¹ jmái², hí³ jáun² juóun³² lín³² tsáu² ca³heh³ tsú² hí³ hiún² lín³² tsí³, quí¹hliá² la³jín³² tsá² hí³ jmí¹ ná¹jaun² tsú². ⁴¹ Jmí¹jáun² ca³chó³² jan² tsá² jmái² Jairo, tsá² jmí¹ chín¹ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos ñí¹ jáun²; jáun² ca³di³jñí³² hí³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³² ta³ ñí¹ Jesús, hí³ ca³hiu³ ca³mí³ dí² hí³ tsó³² tsú² la³ tí³ hñú¹³ dí², ⁴² quí¹hliá² jmí¹ má²ñí¹jún³ mí¹míh¹ tsá² jan² tán¹ jon² tsú². Mí¹míh¹ hí³ jmí¹ má²hún¹ quia³tún³ mii². Tá¹la³ hí¹tsau³² jáun² Jesús hñú¹³ tsá² hí³, jmí¹ hí¹tsá²táunh¹ juóun³² lín³² tsáu² cu³chin¹ cu³hna²¹ tsú², ca³la³ má²chí¹cuú² chí¹jain³² bíh¹ tsú².

⁴³ Hí³ jáun² ja¹ ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun² né³, jmí¹ hí¹tsau³² jan² tsá²mi³, tsá² jmí¹ tsáun¹ hí³ jmí¹ zian² jmí²hán¹ má²tí³ cun³ quia³tún³ mii². Ca³tsá³² bíh¹ la³jí³² hí³ jmí¹ zia³² quioh²¹ tsú², tí³la³ cun³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tí³² mí³ tiá² ca³tioh²¹ hí³ jmah³ tsá² hí³. ⁴⁴ Jáun² tsá²mi³ hí³ ngau³ tí³ cu³hna²¹ Jesús, hí³ ca³tí³ dí² cuo² zéi¹ ha¹ tsú²; jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³hná³ jmí²hán¹ tsá² hí³.

⁴⁵ Hí³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—¿Hin² tsánh² lí²tie³ jná¹³ cuo²?

Tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³ton³.

Jáun² Pé¹ ca³juáh³ la³ lá² quionh³ tsá² quionh³:

—Tí³², já² la³jín³² tsáu² bíh¹ jmu² hí³ chí¹cuú² chí¹jain³² hnú², hí³ cuú² hliu² tsú² hnú². [Sa³ hin² lí²tie³ jná¹³ cuo² yáh³ juánh³ nú².]

⁴⁶ Tí³la³ Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Cu³tí³ bíh¹ lí²tie³ jná¹³ jan² tsáu² cuo², quí¹hliá² ca³lí³ liei²¹ jná¹³ hí³ lí²jmú³ ta²¹ pí³ quion²¹.

⁴⁷ Jmí¹ ca³lí³ lieih²¹ jáun² tsá²mi³ hí³ hí³ tiá² la³ lí¹³ yáh³ hính³², jáun² ca³la³ má²juán²³ hí³ má²juénh² ja³ hí³ ca³ñí¹di³jñí³², hí³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³² ta³ ñí¹ Jesús; hí³ jáun²

ca³chá³ tsú² ñí¹ ta³ ñí¹ la³jín³² tsáu² hi³ he³ ca³ti²¹ lí²tí³ dí² cuo² ha¹ Jesús, jí³ he³ lánh³ rón³² lan³ tsú² siáh³ ca³la³ cun³ jmi¹jaún². ⁴⁸ Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá² ñí¹con² tsá²mi³ hí³:

—Hnú² jón³, má²lain³² hnú² qui¹ cun³ñí¹ hi³ lí²cháh¹ nú² cáun² honh². Cuánh² hnú² cáun² hi³ re² hi³ tin².

⁴⁹ Tá¹la³ jmi¹ dí¹hleh³² jáun² Jesús, cuan³ jan² tsá² hñú¹³ Jairo tsá² chín¹ hí³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos, jáun² ca³záih³ dí² Jairo la³ lá²:

—Má²jun² bíh¹ mí¹míh¹ jónh³² hnú², ha³ lí²uú² ma³tsan¹³ tsí³ Tí³² ní².

⁵⁰ Tí³la³ jmi¹ ca³nái³² Jesús jái¹³ jáun² né³, ca³juáh³:

—Ha³ lí² juenh³, ñí¹ jí²¹la³ chá¹ hnú² cáun² honh² bíh¹, hi³ jáun² lan¹³ jónh³² hnú².

⁵¹ Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² Jesús hñú¹³ tsá² hí³ né³, tiá² jái¹³ ca³cuéh³ yáh³ tsú² tsáu² hi³ tónh³² ñéih³, jí³²la³ Pé¹ quionh³ Jacobo, Juan² ní², jí³ jméi² mí¹ziú¹³ bíh¹ mí¹míh¹ hí³ ca³cuéh³ tsú² jái¹³. ⁵² La³jín³² bíh¹ tsá² jmi¹ má²tionh² hí³ jmi¹ ná¹tí² ná¹hóh³² hi³ ná¹ho² ná¹jngih² hi³ ca³tin¹ mí¹míh¹ hí³. Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—Ha³ lí² uó² náh², ha³ tiá² rá²jún¹ yáh³ mí¹míh¹ lá², qui¹ rá²cuóun¹ bíh¹ tsú².

⁵³ Tí³la³ tsá² hí³ né³, lí¹ ca³ju³ ca³ngái³ bíh¹, qui¹hliá² jmi¹ ná¹ñi³² tsú² hi³ cu³tí³ bíh¹ má²rá²jún¹ mí¹míh¹. ⁵⁴ Tí³la³ Jesús cáun² ca³zanh³ bíh¹ cuo² hla¹ mí¹míh¹ hí³, hi³ ca³hléh³ tiá³, hi³ ca³juáh³:

—¡Mí¹míh¹, náú²!

⁵⁵ Hi³ jáun² ca³jenh¹³ siáh³ mí¹míh¹ hí³, hi³ jáun² la³jui³² ca³náu² bíh¹. Hi³ jáun² ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ ma³ton³ tsú² mí¹míh¹. ⁵⁶ Jáun² lí¹ ca³ta³ná¹jé³² bíh¹ jméi² mí¹ziú¹³ mí¹míh¹ hí³, tí³la³ Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² hniáuh³² záih³² tsú² ca³ti²¹ hi³ má²lí³² jáun² la³ jáun².

9

Jesús zen² tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²

(Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13)

¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ngih³ Jesús tsá² quian³tun³ hí³, hi³ ca³cuéh³ dí² tsá² hí³ pí³ hi³ lí¹³ huen³ tsú² la³jánh³ dú¹ ñí¹ jmi²chí³ hláinh¹ hñú³ tsí³ tsáu², jí³ hi³ jmah³ tsú² siáh³ tsá² ná¹tsáun¹ la³jí³² ñí¹ mí¹uí³; ² jáun² ca³zen³ tsú² tsá² hí³ hi³ tsa³hléh² jái¹³ ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³², hi³ tsa³jmah¹ tsú² tsá² tsáun¹ siáh³. ³ Jmí¹jaún² ca³záih³ tsú² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hí¹ cáun² yáh³ hi³ quioh²¹ hú¹ jui³² tiá² hniáuh³² ñí¹quiánh¹ náh². Lí² cán² náh² hmá²hu²¹, sa³jun³ tuh³², sa³jun³ má³², hi³ sa³jun³ quie³. Ñí¹ jí²¹la³ quián² ma³ cáun² hmih³² cháuh³ bíh¹, tí³la³ lí² cán² tun³ má¹ná¹. ⁴ Jáun² lí³ua³ cáun² hñú³ ñí¹ chauh²¹ náh² jáun², ñí¹ jáun² bíh¹ tianh¹³ náh² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ huen¹³ náh² juú² jáun². ⁵ Ní¹juáh³ ca³cha³taunh¹ náh² ñí¹ tiá² hnió³ tsú² he³ náh², cu³tsa³² huen³ náh² cú²jueh³² juú² la³ jáun², súh³ náh² hliáú² quian²¹ tanh¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun² la³ jáun² lí³ lin¹ hi³ tiá² ca³quiú¹ ca³jéi¹³ náh² tsú².

⁶ Hi³ jáun² jmí¹jaún² já¹taunh²¹ tsú² juú² ñí¹ hliáun³ hi³ ca³ñí¹hléh² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² ca³jmah³ tsú² tsá² tsáun¹ ca³la³ jí³² juú² ñí¹ ca³cha³taunh¹.

Jmí¹ jun¹ Juan² tsá² ziau² jmái²

(Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29)

⁷ Hi³ jáun² jmái¹ jáun², Herodes, tsá² cuá¹lín³ ta²¹ hué¹³ Galilea, ca³lí³ ñi³² la³jí³² hi³ jmu² Jesús; hi³ tiá² jmí¹ ñi³² yáh³ tsú² he³ hniáuh³² lín¹³, qui¹hliá² ma³ jan² tsáu² jmí¹ ná¹juáh²³ hi³ hla¹ Juan² tsá² jmí¹ zion² tsáu² jmái² bíh¹ má²ca³jenh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³; ⁸ hi³ ma³ jan² siáh³ tsá² siánh³ jmí¹ ná¹juáh²³ hi³ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ *tí³² jē¹ Dió³² bíh¹ néh¹ hí³, hi³

má² cá² jnia³ siáh³. Ja³ bí¹ ma³ jan² tsá² siánh³ siáh³ jmí¹ ná¹ juáh²³ hi³ hí³ bíh¹ jan² tsá² jmí¹ lín³ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹ tin² lín³², hi³ má² ca³ jenh¹³ ja¹ hla¹. ⁹ Tí³ la³ Herodes ca³ juáh³:

—Huen² bíh¹ jná¹³ ca³ jmú³² héih³² hi³ tsa³ quiéih³ tsú² cun³ ngá¹³ mí¹ táí³ láí¹ Juan². Jáun² né³, ¿hin² bíh¹ tsánh² tsá² hí³ hi³ jlánh¹ cha³² tsú² hliáun³ jáí¹³ quioh²¹?

Hi³ jáun² hnga² Herodes jlánh¹ jmí¹ hniá¹ hi³ jíen³² Jesús.

Jesús cue³² hi³ cuh³ hñá³ mei²¹ tsáu²

(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14)

¹⁰ Jmí¹ cá¹ jính²¹ jáun² tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³² ñí¹ con² Jesús, jáun² ca³ chá³ tsú² la³ jí³² la³ cun³ hi³ ca³ jmú³. Jmí¹ jáun² ca³ jan³ Jesús tsá² hí³, hi³ ja³ taunh²¹ tsú² tí³ ñí¹ siáh³, ñí¹ má² janh² ca³ lá² juú² Betsaida. ¹¹ Tí³ la³ jmí¹ ca³ lí³ ñí³² tsáu² ha³ jinh¹ ngau³ Jesús, jáun² jmí¹ jáun² já¹ taunh²¹ tsú² ñí¹ jáun². Hi³ jáun² hiún² lín³² bíh¹ tsí³ Jesús ca³ hen³ tsá² hí³, jáun² ca³ héih³ dí² tsá² hí³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² jo³ cuo² Dió³², hi³ ca³ jmah³ dí² siáh³ tsá² tsáun¹.

¹² Jmí¹ má² ca³ hláu³ jáun² né³, ca³ ma³ janh³² siáh³ tsá² quian³ tun³ hí³ ñí¹ con² Jesús hi³ ca³ juáh³ la³ lá²:

—Chú³² juoh¹ hnú² tsá² ní² hi³ tsa³ tánh¹ hi³ tsa³ hniáu³ hñú³ jí³ hi³ cuh³ la³ jí³² juú² hi³ zia³² la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ tiauh¹ dí² lá², qui¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñí¹ má² janh² lá².

¹³ Tí³ la³ Jesús ca³ ngái³:

—Hnoh² bíh¹ hniáu³² cueh¹ tsú² hi³ cuh³.

Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ ngái³ siáh³:

—Jí³² la³ hñá³ *hí³ cuú² miih²¹ bíh¹ zia³² quiú¹³ jnoh¹ hi³ cónh³ gon³ hma²¹ siáh³. Jí³² uá¹ jáun² bíh¹, ní¹ juáh³ hi³ tsá¹ lá¹³ jnoh¹ má³² quioh²¹ ca³ la³ jín³² tsá² ní².

¹⁴ Tsá² jmí¹ tionh¹ jáun² ñí¹ jáun² jmí¹ tín³ cun³ hñá³ mei²¹ jmáh³ la³ tsá² ñuh². Jáun² Jesús ca³ záih³ siáh³ tsá² quian³ tun³ hí³:

—Jmu³ hnoh² héih³² hi³ tiánh³ tsú² ma³ tu³ la³ quian³ ma³ quin³² ma³ cun³ nió³.

¹⁵ Hi³ jáun² la³ jáun² ca³ jmú³ tsú², hi³ la³ jín³² tsú² ca³ tiánh³ hué³². ¹⁶ Jáun² jmí¹ jáun² ca³ zanh³ Jesús tá¹ hñá³ hí³ cuú² miih²¹ jáun² jí³ tá¹ gon³ hma²¹ hí³, hi³ ca³ jie³ tsú² tí³ hñu³ mí³ cuú², hi³ ca³ cuéh³ tiá¹ hmah¹ Dió³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ cuéh³ tsú² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ tsóh³ ñí¹ con² tsá² tionh² hí³. ¹⁷ Jáun² ca³ la³ jín³² tsá² hí³ lah³ re² má³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ jie³ tsú² ca³ la³ jí³² chí² juoh¹ hi³ ziau³ jáun²; chí² juoh¹ jáun² né³ lí³ quia³ tún³ mí² ta².

Pé¹ juáh³ hi³ Jesús bíh¹ Tsá² lín³ Cristo

(Mateo 16:13-19; Marcos 8:27-29)

¹⁸ Ca³ chó³² jmái¹ hi³ Jesús jmí¹ cuá¹ liéinh³² Dió³² cáun² ñí¹ tí³ có³², hi³ jmí¹ quionh³ tsú² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². Jmí¹ jáun² ca³ ngái³ tsú² tsá² hí³ hi³ ca³ juáh³:

—¿Hin² tsánh² jná¹³ juáh³ tsáu²?

¹⁹ Jáun² tsá² hí³ ca³ ngái³:

—Zian² tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ hla¹ Juan² tsá² tí² zion² tsáu² jmái², ma³ jan² siáh³ tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ Lih³, tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³², hi³ ma³ jan² siáh³ tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ jan² tí³² jē¹ Dió³² tsá² jmí¹ zian² jmí¹ tin², hi³ má² ca³ jenh¹³.

²⁰ Hi³ jáun² Jesús ca³ ngái³ siáh³:

—Hi³ hnoh² né³, ¿hin² tsánh² jná¹³ juáh³ hnoh²?

Jáun² né³, Pé¹ ca³ juáh³:

—Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo Tsá² zéí¹ Dió³².

Jesús juáh³ hi³ jún³

(Mateo 16:20-28; Marcos 8:30-9:1)

21 Tí³la³ Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² hniáuh³² záih³² tsú² la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ jáun² Pé¹. 22 Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Ca³tín¹ Jon² tsá²mi³cuóun² hi³ ma³tso² lín³² tsí³. Tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² quionh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, jí³ tí³² liei²¹ ní² siáh³ tiá² quiú¹ tiá² jéin¹³ tsá² hí³, hi³ jngih³ tsú²; tí³la³ ñí¹ má²cá²hní² jmái¹ jáun² má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ tsú².

23 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³záih³ Jesús la³jín³² tsá² hí³:

—Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³hna³² jná¹³, hniáuh³² chá³² tsú² tí³ có³² la³jí³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hnga², hi³ jáun² cuí¹ quián¹³ tsú² crei²¹ quioh²¹, [la³ cun³ hi³ cuéh³² tsú² jáun² tsí³ uá¹jinh¹ ca³la³ ñí¹ ca³cáin³ jmí²chí³ quioh²¹,] hi³ jáun² cuí¹ já² cu³hna³² jná¹³.

24 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ líón³² hnga², tsá² la³ hí³ tí³ tsa³hín³ bíh¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tsa³hín³ cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ jná¹³ má¹ná¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ liáun³. 25 Quí¹ ħa³ dá² jinh¹ quien² ní¹juáh³ ca³láih¹³ tsú² la³jí³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², ní¹juáh³ la³ ja³hín³ bíh¹ jmí²chí³ quioh²¹ tsú² má¹lí³² jáun²? 26 Ní¹juáh³ tsá² jmu² heh³ hi³ ca³tín¹ jná¹³ jí³ ca³tí²¹ jái¹³ quion²¹ jná¹³ siáh³, ja³bí¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² jmu¹ heh¹ ca³tín¹ tsá² la³ hí³ ní¹ má¹jaunh³² jná¹³ jáun²; hi³ lí³ lin¹ hi³ quien² jná¹³, jí³ hi³ quien² Nuh³² jná¹³, jí³ hi³ lin¹ hi³ quien² uá²jai³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² ná¹chun¹ ní² siáh³. 27 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ zian² tsá² ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá² tiá² má²jún³ yáh³ ta³ tiá² má²lí²jíe³ hi³ má²cua³² pí³ quioh²¹ Dió³² ñí¹con² tsá² má²tionh² jo³cuo².

Dió³² jmu² hi³ zan² Jesús

(Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8)

28 Jmí¹ má²ñí¹tí²¹ jáun² jña³ jmái¹ hi³ ca³juáh³ Jesús jái¹³ jáun², jáun² ca³ñí¹uu³² tsú² cáun² máh³, hi³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³²; jáun² ca³jan³ dí² Pé¹, Jacobo, jí³ Juan² siáh³ hi³ tsa³quionh³ dí² tsí³ máh³. 29 Tá¹la³ cuá¹liéinh³² jáun² Jesús Dió³² né³, ca³za² ho¹ñí¹, jí³ ha¹ ní² ca³lí³ tiáú² hi³ lí³ siáh³ zín³ lín³². 30 Hi³ jáun² cu³diá²jan² ca³jnia³ gon³ tsáú² hi³ ca³juónh³ quionh³ Jesús, hla¹ Moisés quionh³ Líh³. 31 Tá¹ gon³ jáun² tsá² hí³ jmí¹ ná¹quian³² joh¹ zín³ lín³². Tsá² hí³ ca³juónh³ Jesús quionh³ ca³tí²¹ jmái¹ hi³ jún³ tsú² já¹ juú² Jerusalén. 32 Hi³ jáun² uá¹jinh¹ Pé¹ jmí¹ tío¹³ lín³² ziu³ ñí¹ quionh³ tsá² quionh³, tí³la³ ca³tiánh³ bíh¹ tsú² ná¹ñí¹, hi³ jáun² ca³jíe³ tsú² hi³ ca³lí³ zín³ lín³² Jesús; hi³ ca³jien³² tsú² siáh³ tá¹ gon³ tsá² tionh² hí³ quionh³ Jesús. 33 Jáun² tsá² gon³ hí³ jmí¹ má²ná¹hah² jái¹³ quionh³ Jesús, tí³la³ Pé¹ né³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², hénh³ ma³ chú³² má²tiauh² dí² ñí¹ lá². Jáun² cuí¹ jmú¹³ jnoh¹ hni³² hñú³reh³, cáun² quián¹³ hnú², cáun² quioh²¹ Moisés, hi³ cáun² siáh³ quioh²¹ Líh³.

Tí³la³ tiá² jmí¹ ñí³² yáh³ Pé¹ he³ dá² dí¹hleh³². 34 Tá¹la³ dí¹hleh³² jáun² bíh¹ Pé¹, ja³ cáun² jnie² ñí¹ tionh¹ tsú² jáun² hi³ ca³tsáinh³² tsú² jí³lin², hi³ jáun² ca³juénh² tsú² jmí¹ ca³ta³tonh¹ jáun² ja¹ jnie². 35 Hi³ jáun² ja¹ jnie² jáun² ñí¹ca³hléh³ jan² tsáú² hi³ ñí¹juah²¹:

—Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² cuá¹quiánh¹. Niéi² náh² la³ cun³ hi³ juáh³ tsú².

36 Jmí¹ ca³nga² jái¹³ jáun² né³, ca³jien³² tsú² Jesús cuá¹tón²¹ hnga². Jáun² Pé¹ quionh³ tsá² quionh³, hí¹ cáun² yáh³ jái¹³ jáun² tiá² ca³chá³ tsú² jmí¹jáun² ñí¹con² tsá² siánh³ la³ cun³ hi³ lí³ jáun².

Jesús jmah²³ jan² ñú²míh¹ zian² tsá¹ lí¹ jún²³

(Mateo 17:14-21; Marcos 9:14-29)

37 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³jính³² Jesús tsáih³ máh³ jáun² quionh³ tsá² quionh³. Jmí¹jáun² ca³jenh² tsú² juóun³² lín³² tsáú². 38 Hi³ jáun² ja¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³hóh³² jan² tsá²ñuh² tiá³ lín³², hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², tiá¹ jmúh¹³ hnú² hi³ chú³² hi³ jien¹ nú² tiá³ ñú²míh¹ jón³² jná¹³, jan² tán¹ lá² bíh¹ jón³² jná¹³. 39 Quí¹ jan² jmí²chí³ hláinh¹ ja³² hi³ zaunh²³, hi³ jmu² hi³ hóh³² tsú² tiá³,

hi³ he² tsú² siáh³ tsá¹ lí¹ jún²³, hi³ hia³² jan³² ho³; ca³la³ hian² lín³² tsí³ jmu², tion³ cu³tí³ bíh¹ tun²³ ñú²míh¹. ⁴⁰ Má²lí²hiú² lí²mí³ bíh¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² hi³ jmí¹ chin¹³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹, tí³la³ tiá² ca³tioh²¹ yáh³ tsú².

⁴¹ Hi³ jáun² Jesús ca³ngái³:

—Hnoh² tsá² tiá² ta²¹ táunh²³ náh², tsá² cáun² lí¹ cháunh²³ chinh³² la³ siáh³! ¿Jáh³ jmái¹ máh³ hniáuh³² hi³ ngí¹³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh², hi³ tion¹ jná¹³ tsin³²? Ná²jan³² jónh³² tí³ lá².

⁴² Tí³la³ tá¹la³ cuá¹ja³² jáun² ñú²míh¹ hí³ ñí¹ zenh¹ Jesús, ca³la³ hian² lín³² bíh¹ tsí³ jmí²chí³ hláinh¹ ca³jmú³ ñí¹con² ñú²míh¹, hi³ ca³jmú³ hi³ he¹³ tsá¹ lí¹ jún²³ ñú²míh¹ hí³. Tí³la³ jmí¹ ca³jin³ Jesús jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³, la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lan³ ñú²míh¹ hí³. Jmí¹jáun² ca³jienh³ tsú² ñú²míh¹ hí³ ñí¹con² jméi². ⁴³ Hi³ jáun² ca³la³ jí³lin² tsú² ca³ja³cáun² tsí³ jmí¹ ca³jíe³ pí³ quioh²¹ Dió³².

Jesús juáh³ siáh³ cónh³ hi³ jún³

(Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)

Tá¹la³ jmí¹ ná¹tsá²cáun² jáun² tsí³ tsú² jí³lin² ca³tí²¹ hi³ má²lí²jmú³ jáun² Jesús la³ jáun², jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

⁴⁴ —Náih¹³ hnoh² re² lín³² jái¹³ hi³ juanh²¹ jná¹³ lá²: jná¹³, Jon² tsá²mi³cuóun², jienh³ tsú² jo³cuo² tsáu².

⁴⁵ Tí³la³ tsá² hí³ né³, hí¹juáh³ tiá² ca³ngí¹³ bíh¹ he³ dá² jaun³² dí¹juáh²³ tsú², quí¹ tiá² jmí¹ má²zia³² yáh³ jái¹³ hi³ lí¹³ lí³ ngí¹³ tsú², hi³ jmí¹ juénh² tsú² siáh³ hi³ mí³² ñí¹con² Jesús hi³ jmu³ na²¹ jái¹³ hi³ má²lí²juáh³ jáun².

¿Hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien²?

(Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37)

⁴⁶ Hi³ jáun² né³, tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ma³liáu³² hi³ quiú² táinh²³ hi³ hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien² já¹ hmóu²¹ tsú² jáun². ⁴⁷ Tí³la³ Jesús ca³lí³tsin² hi³ ha³ lánh³ ná¹lín²³ tsá² hí³, jáun² ca³can³ dí² jan² tsá¹míh¹ hi³ ca³zinh³ dí² cu³hén¹; ⁴⁸ jmí¹jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Lí³ua³ jan² tsá² hen³ tsá² tsá¹míh¹ la³ lá² chá³² jná¹³, má²lí²he³ jí³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³². Hi³ ní¹juáh³ tsá² he³ jná¹³ né³, ja³bí¹ la³ jáun² má²lí²hen³ tsú² siáh³ Tsá² ca³ze³ jná¹³. Quí¹ tsá² tiá² lin¹ ñí¹ quien² ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh² ní², tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ jlánh¹ quien².

Ní¹juáh³ tsá² tiá² hau² jnoh¹, tsá² quiúnh¹ jnoh¹ bíh¹ hí³

(Marcos 9:38-40)

⁴⁹ Hi³ jáun² Juan² ca³záih³ Jesús:

—Tí³², má²lí²neh²¹ jnoh¹ jan² tsá² huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu² la³juah²¹ dú¹ cun³quionh³ héih³² quián¹³ hnú², jáun² má²lí²jmú¹³ jnoh¹ héih³² hi³ tiú²uú² jmu³ tsú² la³ jáun², quí¹hliá² tiá² ngí³² yáh³ tsú² quiúnh¹ dí².

⁵⁰ Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—Ha³ lí² jmu² náh² héih³² la³ ní², quí¹ ní¹juáh³ tsá² tiá² hau² náh², tsá² hen² tí³ con² bíh¹ náh² tsá² la³ hí³.

Jesús jin²³ Jacobo quionh³ Juan²

⁵¹ Jmí¹ má²ñí¹chau²¹ jáun² jmái¹ hi³ má²tsánh³² Jesús tí³ hñu³mi³cuú², jáun² ca³chá³ tiá³ tsí³ hi³ tsó³² la³ tí³ já¹ juú² Jerusalén. ⁵² Jáun² ca³zen³ dí² tsáu² chí¹ján³ ñí¹ nio¹ cáun² juú² míh¹ hín¹³ tí³ Samaria hi³ tsa³hniáu³ la³jí³² la³ cun³ hi³ lí³ hniáuh³². ⁵³ Tí³la³ tsá² juú² jáun² má¹ná¹, tiá² ca³hen³ yáh³ Jesús, quí¹hliá² ca³lí³tsin² tsú² hi³ Jesús má²hún¹ jui³² hi³ tsó³² tí³ Jerusalén bíh¹. ⁵⁴ Jmí¹ ca³jíe³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús, la³ cun³ Jacobo jí³ Juan² ní², hi³ jmu² tsá² juú² jáun² la³ jáun², jáun² ca³juáh³:

—Hnú² Tí³² ¿tiá¹ hnáuh² hnú² hi³ jmú¹³ jnoh¹ héih³² hi³ já³² sí² tí³ hñu³mi³cuú² hi³ tsán¹³ tsá² juú² ní², [la³ cun³ ca³jmú³ jáun² Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³²]?

⁵⁵ Jáun² Jesús ca³jíe³ tí³ ní¹ tionh¹ tsú² hi³ ca³jin³ dí² tá¹ gon³ tsá² hí³, [hi³ ca³juáh³:

—Jun³juáh¹³ la³ ní² yáh³ jmí¹ hniáuh²¹ lín¹³ hnoh². ⁵⁶ Quí¹ jun³juáh¹³ jáun² yáh³ cuan³ jná¹³, Jon² tsá²mi³cuóun², hi³ má¹tsán¹³ jná¹³ tsáu², tí³la³ cuan³ jná¹³ hi³ tí³ lion¹ bíh¹ jná¹³ tsú²].

Jáun² juú² siáh³ bíh¹ cú²jueh³² ja³taunh²¹ tsú².

Tsá² jmí¹ hnió³ tsa³taunh¹ quionh³ Jesús

(Mateo 8:19-22)

⁵⁷ Tá¹la³ jmí¹ hí¹tiáunh¹ tsú² jáun² jui³², ca³hléh³ jan² tsáu² ní¹con² Jesús hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², ñe¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ hnú² lí³ua³ cáun² ní¹ cuóh¹³ hnú².

⁵⁸ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáh³ zia³² tá²hláu² quioh²¹ bíh¹ cuo², hi³ zia³² bíh¹ siáh³ zá² quioh²¹ tan³²; tí³la³ Jon² Tsá²mi³cuóun² má¹ná¹, tiá² zia³² yáh³ ní¹ lí¹³ jnioh¹³.

⁵⁹ Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús jan² tsá² siánh³ siáh³:

—Ñá³² cu³hna³² jná¹³.

Tí³la³ tsá² hí³ né³, ca³ngái³:

—Tí³², cué¹ tín² já¹³ hi³ ní¹hón²¹ jná¹³ ñuh³² [ní¹ má¹jun²].

⁶⁰ Tí³la³ Jesús né³, ca³záih³ tsá² hí³:

—Tsá² ná¹jún¹ [ní¹con² Dió³²] cuí¹ cha³hón³² hla¹ rainh²¹, tí³la³ hnú² ca³tin¹ cuá¹ngái¹ jú¹ chú³² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³².

⁶¹ Hi³ jáun² ca³juáh³ jan² tsá² siánh³ siáh³:

—Hnú² Tí³², jná¹³ hnó³² ñe¹ quiúnh¹ hnú², tí³la³ cué¹ tín² já¹³ hi³ ní¹háih¹ jná¹³ já¹³ ní¹con² tsá² tionh² hñu³².

⁶² Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Lí³ua³ jan² [tsá² má²liáu³² ta²¹ quioh²¹, lín³ la³jmí¹ lín³ jan²] tsá² quiáh² hué³² quionh³ cuá¹jué²; ní¹juáh³ cá² ní¹ jíe²³ tí³ cu³hna²¹ bíh¹ tsú², jáun² tsá² la³ hí³ tiá² lí¹³ yáh³ hí³ jo³cuo² Dió³², [quí¹ jan² tsá² hliah²³ tá¹³ bíh¹ lín³ tsú²].

10

Jesús zen² hnaih³² nio² quiún³ tsi²¹ quian³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²

¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³quianh³ siáh³ Jesús hnaih³² nio² quiún³ tsi²¹ quian³ tsá² siánh³ siáh³, hi³ jáun² ma³ gon³ tsá² hí³ ca³zen³ dí² la³jí³² juú² ní¹ ca³tí²¹ tsó³² dí² hnga².

² Jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hliáun³ cu³tí³ bíh¹ hi³ má²ca³láu², tí³la³ cú¹píh²¹ bíh¹ tsá² jmu² ta²¹ zian². Hi³ jáun² né³, hiú¹ mí¹ náh² ní¹con² Tsá² quioh²¹ hi³ má²ca³láu² jáun², hi³ cuí¹ zen¹ tsú² tsá² ja³quiaun² hi³ má²ca³láu² jáun² quioh²¹. ³ Cuá²taunh¹ hnoh² ta³né³²; tí³la³ sá¹ní² jie³ tín², jná¹³ zei²¹ hnoh² hi³ ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh² míh¹ tionh² ja¹ tsí²nái¹. ⁴ Ha³ lí² cán² náh² tuh³², sa³jun³ chí² láu² tioh³ quie³, sa³jun³ tuh³² tioh³ ta³ tsú². Tiá² hniáuh³² cuá¹ma³léh¹³ hnoh² siáh³ hú¹ jui³² hi³ lienh¹ hnoh² tsáu². ⁵ Hi³ jáun² lí³ua³ cáun² hñú³ ní¹ chá¹taunh¹ náh² jáun², juoh¹ náh² tsá² hñú¹³ la³ lá²: “Cuí¹ tionh² bíh¹ hnoh² cáun² hi³ re² hi³ tin²”. ⁶ Hi³ ní¹juáh³ zian² tsá² ca³tin¹ tiánh³ cáun² hi³ re² hi³ tin² ní¹ jáun², jáun² lí¹³ bíh¹ tiánh³ tsú² tie³ cun³quionh³ já¹³ hi³ hléh¹³ hnoh² jáun²; tí³la³ ní¹juáh³ tiá² zian² tsá² la³ hí³, jáun² ní¹con² hmóu³² bíh¹ hnoh² jmu³ ta²¹ já¹³ hi³ hléh¹³ náh² jáun². ⁷ Cáun² tán¹ hñú³ bíh¹ hniáuh³² cuá¹tianh³ náh²; cáun² cuá²cú¹ cuá²hính³ náh² lí³ua³ cáun² hi³ cue³² tsú² ní¹ jáun², quí¹ jan² tsá² jmu² ta²¹, cun³ ca³tin¹ he³ bíh¹ hmah²¹ quioh²¹. Ha³ lí² cua³jnioh² náh² tí³ hlá² tí³ ní². ⁸ Hi³ jáun² né³, lí³ua³ cáun² juú² ní¹ he³ tsú² hnoh², quíe³ náh² la³ cun³ má³² hi³ cue³² tsáu². ⁹ Jmah²¹ náh² tsá² ná¹tsaun¹ ní¹ jáun², hi³ zéih³

náh² siáh³ tsáu² la³ lá²: “Dió³² má²cuá¹hinh²³ tsáu² jo³cuo²”. ¹⁰ Tí³la³ lí³ua³ cáun² juú² ñí¹ tiá² he³ tsú² hnoh², cuá²tianh³ náh² já¹ hñú³, hi³ juáh¹³ hnoh² la³ lá²: ¹¹ “Hí¹ la³ tí³ hliáu² quian²¹ ta³ yáh³ jnoh¹ má²súh¹³ ta³né³², hi³ jmú¹³ jnoh¹ lin¹ hi³ má²tionh² hnoh² ñí¹ háinh¹³. Tí³la³ cuí¹ ná¹ñíh¹ náh², hi³ jmí¹ má²ca³lí³zia³² bíh¹ jái¹³ hi³ jmí¹ lí¹³ heh³ náh² Dió³²”. ¹² Juanh³² jná¹³ siáh³ ñí¹con² hnoh² hi³ tí³ cú¹pih²¹ bíh¹ ma³tso² tsá² jmí¹ zian² juú² Sodoma tsí³ la³ cun³ bíh¹ tsá² zian² juú² ñí¹ tiá² he³ tsú² hnoh².

Tsá² juú² tiá² nieh³

(Mateo 11:20-24)

¹³ ”Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² juú² Corazín! jlánh¹ juon²³ siáh³ hnoh², tsá² juú² Betsaida! Quí¹ sá¹jmí¹ hi³ ca³lí³ la³jí³² hua³jueh³² ja¹ tsá² jmí¹ zian² juú² Tiro jí³ juú² Sidón dúh¹, la³jmí¹ má²lí³² ní² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² má²hia³ jáun¹³ máh³ jmí¹ má²ca³za³ tsú² jmí¹ tsí³, hi³ jmí¹ má²ca³jmú³ tsú² lin¹ cun³quionh³ hi³ jmí¹ quíh²¹ tsú² jáun² tú²cho¹, jí³ hi³ jmí¹ sén²¹ tsú² siáh³ jua² hmóu³². ¹⁴ Hi³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ hi³ má¹tsoh¹ hnoh² honh² má¹tí³ ñí¹ ra³tsí³² Dió³² héih³², la³ cun³ bíh¹ tsá² jmí¹ zian² jáun² jmí¹tin² já¹ juú² Tiro quionh³ juú² Sidón. ¹⁵ Hi³ hnoh² siáh³ tsá² juú² Capernaum, ¿hí¹ ná¹lín²³ hnoh² hi³ cuá¹tánh¹ náh² hñú³mi³cuú²? Hnoh² dá² cuá¹tánh¹ la³ tí³ quiu³juóu³² bíh¹.

¹⁶ ”Jáun² né³, hnoh² má¹ná¹, ní¹juáh³ tsá² náí³² jái¹³ quián¹³ hnoh², ja³bí¹ náí³² tsú² siáh³ jái¹³ quion²¹ jná¹³; tí³la³ tsá² tiá² he³ jái¹³ quián¹³ hnoh² má¹ná¹, ja³bí¹ jná¹³ siáh³ tiá² he³ tsú². Hi³ jáun² tsá² tiá² he³ hí³ jná¹³, ja³bí¹ tiá² hen³ tsú² siáh³ Tsá² ca³ze³ jná¹³.

Jmí¹ cuá¹tanh²¹ siáh³ tsá² hnaih³² nio² quiún³ tsi²¹ quian³ hí³ ñí¹con² Jesús

¹⁷ Jmí¹ cá¹jính²¹ jáun² tsá² hnaih³² nio² quiún³ tsi²¹ quian³ hí³ tí³ ñí¹con² Jesús, ca³la³ hi³ tsah³ lín³² tsú² ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³², hí¹ ca³la³ tí³ jmí²chí³ hláinh¹ máh³ má²tí³² héih³² hi³ jmu³² jnoh¹ cun³quionh³ héih³² quián¹³ hnú².

¹⁸ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Ján³, ca³jien¹ jná¹³ *Satanás hi³ ca³tánh³ hñú³mi³cuú² la³jmí¹ tai³² sí² quioh²¹ miíh³².

¹⁹ Jáun² sá¹ní² jie³, má²ca³cué³ jná¹³ pí³ quián¹³ hnoh² hi³ lí¹³ han¹³ hnoh² jáh³hláinh¹ jí³ hñú³ ní² siáh³, hi³ lí¹³ jmúh¹³ hnoh² hi³ tiá² quien² pí³ quioh²¹ tsá² hláinh¹, hi³ hí¹ cáun² tiá² hi³ lí¹ quiunh²¹ hnoh². ²⁰ Tí³la³ ha³ lí² ma³hiún¹³ náh² honh² cun³ñí¹ hi³hliá² jmí²chí³ hláinh¹ má²tí³² héih³² quián¹³ náh², tí³la³ ma³hiún¹³ náh² honh² cun³ñí¹ hi³hliá² má²tón³² hi³ jmái² náh² ñí¹ sí² rón³² hñú³mi³cuú² bíh¹.

Jesús jlánh¹ tsah³

(Mateo 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³jmú³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ ma³hiún² lín³² Jesús tsí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, Tsá² lín³ nú² Juo¹³ tsá² zian² hñú³mi³cuú² jí³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² ní² siáh³, cué²³ jná¹³ tiá¹hmah¹ qui¹hliá² ca³hmáh¹ hnú² jú¹ tson², hi³ jáun² tiá² lí¹³ há¹ ngí¹³ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, jí³ tsá² ñí² tsá² lieih²¹ ní² siáh³; tí³la³ ñí¹con² tsá² tsí¹ tsá² juí³ bíh¹ ca³niah²¹ hnú² jú¹ tson² jáun². Ján³, quí¹ la³ jáun² jlánh¹ re² tí³ honh² hnú² Tia²¹.

²² ”Sá¹ní² jie³ náh², jo³uón³² jná¹³ má²ca³chá³ Nuh³² jná¹³ ca³la³ jí³lí³². Hnga² bíh¹ Dió³² cuóun³² hin² tsánh² Jon², hi³ hnga² bíh¹ Jon² tsú² ñí³² hi³ hin² tsánh² Jméi², hi³ lí³ua³ jan² tsá² hnió³ dí² ma³jnia² Jméi² ñí¹con² siáh³, lí³ cuóun³² bíh¹ tsú² Jméi² dí².

²³ Jáun² ñí¹ tí³ có³² ca³liéinh³² Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³juáh³:

—Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² jie²³ la³ cun³ hi³ má²ná¹jíeh³² hnoh². ²⁴ Quí¹ juo³ jná¹³ hnoh² la³ lá²: hi³ juóun³² tsá² ca³lín³ *tí³² jē¹ Dió³², jí³ tsá² ca³lín³ re²¹ hué³² lá² ní², jmí¹ hniá¹ jie³ la³

cun³ hi³ jie³² hnoh² lá², ti³la³ tiá² ca³li³ yáh³ jie³ tsú²; hi³ jmi¹ hniá¹ siáh³ ne³ la³ cun³ hi³ nai³² hnoh² lá², ti³la³ tiá² ca³li³ yáh³ ne³ tsú².

Héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²

(Mateo 22:34-40; Marcos 12:28-34)

²⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, jan² ti³² liei²¹ ca³ñí¹cá² ñí¹lian² Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Ti³², ¿he³ bíh¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³, hi³ jáun² lí¹³ lí³ zian² jná¹³ la³ cun³ jmi¹hi³nio²?

²⁶ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Ha³ lánh³ rón³² rá¹juáh³ ñí¹ liei²¹ dúh¹? ¿He³ bíh¹ hi³ má²ca³híh³ nú² ñí¹ Sí² dúh¹?

²⁷ Jáun² ti³² liei²¹ hí³ né³ ca³ngái³, hi³ ca³juáh³:

—La³ lá² rá¹juáh³: “Ma³hno¹ Dió³² Juóuh³² ca³la³ jonh³ jmi¹ honh², cun³quionh³ jmi²chí³ quián¹³, ji³ la³ji³² pí³ quián¹³ nú² ní², ji³ la³ji³² hi³ lín²³ hnú² ní² siáh³; hi³ ma³hno¹ siáh³ tsá²mi³cuóun² renh² ca³la³ jmi¹ hno³ nú² huen²”.

²⁸ Jáun² Jesús ca³ngái³ siáh³:

—Jú¹ tson² bíh¹ hi³ má²lí²juah²¹ hnú² ní². Jmu³ hnú² la³ ní², hi³ jáun² lí¹³ zian² nú² cun³ jmi¹hi³nio².

Jesús cha³² jái¹³ ca³tin¹ jan² tsá² chun¹ hín¹³ ti³ hué³² Samaria

²⁹ Ti³la³ ti³² liei²¹ hí³ jmi¹ hnió³ ren³ ñí¹, hi³ jáun² ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—¿Hin² dá² tsá² hí³, tsá²mi³cuóun² renh² jná¹³?

³⁰ Jmí¹ jáun² ca³ngái³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² cuá²han³ já¹ juú² Jerusalén hi³ ngau³ ti³ juú² Jericó. Hú¹ jui³² jáun² né³ ca³quieh³ tsá² háin², hi³ ca³háin³ tsú² la³ji³² hi³ quioh²¹ tsú², la³ má²quionh³ ha¹ tsú² ní² siáh³. Ca³qui³ ca³pan³ tsú² tsá² hí³ ca³la³ ja³háin³ cun³ jún¹. ³¹ Jmí¹ jáun² ca³nga² jan² mí²tsáú² có³² ñí¹ jáun²; ti³la³ jmi¹ ca³jién³² tsú² jáun² tsá² rón³² hí³ hué³², jáun² cáun² ca³nga³ cú²tso² he² ñí¹ bíh¹ mí²tsáú² hí³. ³² Jmí¹ lí²¹ jáun², ca³nga² siáh³ jan² tsá² *levita. Jmí¹ ca³jién³² tsú² jáun² tsá² rón³² hí³, siáh³ bíh¹ siáh³ cáun² he² ñí¹ tsá² hí³ ca³nga³. ³³ Ti³la³ jmi¹ cá¹chó²¹ jan² tsá² hín¹³ ti³ Samaria ñí¹ rón²¹ jáun² tsá² hí³ né³, tsá² hí³ bíh¹ jlánh¹ ca³ja³ mií³ tsí³. ³⁴ Jáun² ñé¹ tsú² ti³ ñí¹ rón²¹ jáun² tsá² hí³, jáun² ca³jñé¹ tsú² ca³lá² no¹ quionh³ mu² ráu³ mi³ uóun²jieh¹³ ñí¹ ca³cuíh³ quioh²¹ tsú², hi³ jáun² ca³hñé¹ tsú² siáh³ quionh³ hná¹ hmih³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³zion³ tsú² tsá² hí³ cu³hna²¹ jáh³ joh¹, jáun² ca³jón³² dí² ti³ ñí¹ zeh² cáun² hñú³ ñí¹ jnioh² tsáú²; hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jmú³ tsú² hua³hí¹³. ³⁵ Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, tsá² hín¹³ hí³ ti³ Samaria ca³cué³ tun³ *cú¹tiáú² ñí¹con² tsá² hñú¹³ ñí¹ jáun², hi³ ca³záih³ dí² tsú² la³ lá²: “Jmu³ hnú² tiá³ hua³hí¹³ tsá²ñuh² lá², hi³ ní¹juáh³ ca³cáin³ hliáun³ quie³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ lí²cué³ jná¹³ ní², má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ má¹cá²jín³² jná¹³ lá²”.

³⁶ Hi³ jáun² Jesús ca³ngái³ ñí¹con² ti³² liei²¹ hí³ la³ lá²:

—Cuí¹ neh²¹, ¿hin² bíh¹ tsánh² tsá² gáun³ hí³ lín²³ hnú² hi³ lín³ tsá²mi³cuóun² rainh²¹ tsá² ca³cuíh³ hí³ hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² háin²?

³⁷ Jáun² ti³² liei²¹ hí³ ca³juáh³:

—Tsá² ca³ja³ hí³ mií³ tsí³ ñí¹con² tsá² hí³ bíh¹.

Jáun² Jesús ca³záih³ tsú²:

—Cuánh² hnú², cuá²jmu³ la³ jáun².

Jesús tsó³² hñú¹³ mí¹ Marta ji³ Má²réi³

³⁸ Jáun² Jesús ngau³ jui³² má²hún¹, hi³ ca³chó³² cáun² juú² míh¹. Jmí¹ cá¹chó²¹ Jesús ñí¹ jáun², ca³he³ jan² tsá²mi³ jmái² Marta. ³⁹ Jmí¹ zian² jan² tsá²mi³ rainh²¹ Marta hí³ hi³ jmái² Má²réi³. Jáun² Má²réi³ hí³ ca³cuá³ hué³² ta³ ñí¹ Jesús, hi³ ca³naí³² dí² jè¹ tsú².

40 Tí³la³ Marta hí³ jlánh¹ tiá³ siaun³² ca³jmú³ hua³jan²¹ má³², jáun² ca³ñí¹lien¹³ Jesús, hí³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², ¿tiá¹ lín²³ hnú² hí³ renh² jná¹³ ní² zeh² jná¹³ huen² tán¹, hí³ jáun² jo³uón³² huen² bíh¹ jná¹³ má²ta³no¹ ca³la³ jí³² ta²¹? Zéih³ hnú² tiá³ hí³ cuí¹ ja³ma³hau³ jná¹³.

41 Tí³la³ Jesús ca³ngái³:

—Hnú² Marta, jlánh¹ hliáun³ hí³ dí¹cháunh²³ chinh³² hnú², hí³ jlánh¹ hí³² honh² hnú² ta²¹ hí³ ñí³jmuh³². 42 Tí³la³ cáun² tán¹ bíh¹ hí³ jlánh¹ quien² zia³². Má²réri³ lá² má²lí²quiáh³² hí³ jlánh¹ bí¹ quien², hí³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ quin³.

11

Jesús má²ta² ha³ lánh³ léinh³² tsú² Dió³²

(Mateo 6:5-15; 7:7-11)

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³chó³² cáun² jmái¹ hí³ zia³² cáun² ñí¹ jmí¹ cuá¹liéinh³² Jesús Dió³². Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, ca³juáh³ jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² la³ lá²:

—Hnú² Tí³², ¿tiá¹ hieh¹³ hnú² jnoh¹ ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² lien¹ jnoh¹ Dió³², la³jmí¹ ca³ma³tin² jáun² hla¹ Juan² tsá² jmí¹ hain²¹ hí³ tí³ con²?

2 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹ má¹ca³lien¹ hnoh² Dió³², juáh¹³ hnoh² la³ lá²:

Hnú² Tia²¹, [Tsá² ñíh³ hnú² hñu³mi³cuú²,]

cá² ñí¹ hí³ chu²¹ cuí¹ ná¹chan¹ hí³ jmái² hnú².

Cuí¹ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hí³ la³jín³² tsáu² tónh³² jo³cuonh² hnú².

[Cuí¹ lí¹³ bíh¹ ñí¹ hué²¹ lá² la³ cun³ hí³ hnáuh² hnú² jmúh¹³, la³jmí¹ lí³ hñu³mi³cuú².]

3 Cué¹ tiá³ má³² hí³ hniáuh³² quiú¹³ jnoh¹ cun³ jmá² cun³ jnia³².

4 Chin³² tiá³ honh² ca³tí²¹ tso³ hí³ má²lí²jmú¹³ jnoh¹,

la³jmí¹ chin²³ jnoh¹ tsí³ la³ cun³ hí³ má²ca³hliánh² tsáu² ñí¹con² jnoh¹.

Ma³hau¹ tiá³ jnoh¹ hí³ tiá² ca³ tiá² lau³ jnoh¹ tsá² hláinh¹,

[liau¹ tiá³ jnoh¹ ñí¹con² pí³ quioh²¹ tsú²].

5 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Jmú¹³ jái¹³, hí³ hnú² zian² jan² há²mei²¹ joh², hí³ ta³ hua² né³ cuóh¹³ nú² hñú¹³ tsú² hí³ cuá¹zéih³ nú² la³ lá²: “Hnú² há²mei²¹ quiú¹³, jmu³ tiá³ hí³ chú³², cué¹ tiá³ hni³² hí³ quiú¹³, 6 quí¹ jan² há²mei²¹ joh² jná¹³ hún¹ jui³² hí³ cun³ cuan³ hñu³² jná¹³, hí³ hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú² hí³ zia³² hí³ jmí¹ lí¹³ jein²¹ jná¹³ ñí¹con² tsú²”. 7 Hí³ jáun² tsá² hí³ né³ nga³ la³ tí³ ñéih³, hí³ juáh³ la³ lá²: “Lí²uú² ma³tsán¹³ tsin³² jná¹³, quí¹ má²chí¹jnai³² bíh¹ ho³hñú¹³, má²rá²cuóun¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ tsá¹míh¹ jón²¹; ha³ tiú²uú² lí¹³ yáh³ no¹ jná¹³ hí³ zia³² hí³ cué¹³”. 8 Hí³ jáun² juanh³² jná¹³, uá¹ jáun² la³ jáun² tiá² jmí¹ ñí¹cué²¹ hnú² tsá² hí³ hí³ míh³², uá¹jinh¹ tsá² juónh³² hnú² re² quiúnh¹, tí³la³ cun³ñí¹ hí³ hnú² jlánh¹ hiú² míh³², hí³ jáun² nó³² bíh¹ tsú² hí³ cué³² la³jí³² hí³ hnáuh² hnú². 9 Hí³ jáun² la³ lá² juanh³² jná¹³: Mí¹ náh² ñí¹con² Dió³², hí³ jáun² hian³ náh². Hniauh² náh², hí³ jáun² chanh¹ náh². Hléh¹ náh² ho³hñú¹³, hí³ jáun² niá³² tsú². 10 Qui¹ ní¹juáh³ tsá² mi³² ñí¹con² tsú², hiáuh²³ bíh¹ tsú²; ní¹juáh³ tsá² hnauh² choh²³ bíh¹; hí³ ní¹juáh³ tsá² hleh³² ho³hñú¹³ né³, niá²³ bíh¹.

11 ”Hnoh², tsá² zian² jónh³², ¿hin² dá² tsánh² hnoh² tiá³ honh² náh² hí³ cueh¹ cá² mái³ quín¹ jónh³² ní¹juáh³ hí¹miih²¹ bíh¹ la³ cuá¹mi³²? Ho³ ní¹juáh³ cuá¹mi² jan² juo¹³, ¿hí¹ tiá³ honh² náh² hí³ cuen¹³ jan² jáh³hláinh¹? 12 Ho³ ní¹juáh³ jónh³² náh² mi³² cá² mái³ mi³ jlái², ¿hí¹ lí¹³ cuen¹³ náh² jan² hñú³? 13 Hí³ jáun² né³, ní¹juáh³ tu³bí¹ hnoh² yáh³ tsá² tiá² chun¹ náh², tín² bí¹ náh² cué¹ hí³ chu²¹ ñí¹con² jónh³², hí³ jáun² tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² cuen³ Jméi² dí² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² mi².

Juáh³ tsáu² hi³ Jesús quian³² pí³ quioh²¹ tsá² hláinh¹
(Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-30)

¹⁴ Ca³chó³² jmái¹ hi³ ca³chin² Jesús jmí²chí³ hláinh¹ jmí¹ hún¹ hñu³ tsí³ jan² tsá² tiá² jmí¹ tín² hléh³². Jmí¹ cuá¹han³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ hñu³ tsí³ tsú² né³, ca³lí³ hléh³². La³jín³² tsá² ca³jíe³ hi³ jáun² ca³ja³cáun² lín³² tsí³. ¹⁵ Tí³la³ ma³ jan² tsáu² né³ ca³juáh³:

—Tsá² ní² dá² huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Beelzebú, tsá² chín¹ juo¹³ jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹.

¹⁶ Hi³ ma³ jan² siáh³ tsá² hí³ jmí¹ hnió³ ca³ lan³ Jesús, jáun² ca³mí³ tsú² cáun² lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² hi³ já³² tí³ hñu³mi³cuú². ¹⁷ Tí³la³ Jesús jmí¹ dí¹ñi³² bíh¹ ha³ lánh³ jmí¹ ná¹lín²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zia³² hniéi² ja¹ cu³ nió³ má²tún² hmóu³² tsá² ná¹lín³ ta²¹, jáun² la³jín³² bíh¹ tsú² tsá²hín³. Ja³bí¹ la³ jáun² ní¹juáh³ tsá² zia³² hniéi² hñú¹³, la³jín³² bíh¹ tsú² tsá²hín³.

¹⁸ Hi³ jáun² né³, sá¹jmí¹ hi³ hnga² *Satanás jmu² hniéi² ñi¹con² tsá² hain²¹ tí³ con², jáun² né³, ha³ ya³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³hie² pí³ quioh²¹ tsú². Hnoh² juánh³ hi³ jná¹³ huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Beelzebú; ¹⁹ tí³la³ sá¹ hi³ tson² la³ cun³ hi³ juáh³ hnoh² ní² dúh¹, ¿hin² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ huen² tsá² hain²¹ tí³ con² hnoh² jmí²chí³ hláinh¹ tiáunh¹ hñu³ tsí³ tsáu²? Hi³ jáun² né³, cun³quionh³ ta²¹ hi³ jmu² tsá² hain²¹ tí³ con² bí¹ náh², má²lí²lin¹ hi³ lí¹ ná¹tsá²con² bí¹ náh². ²⁰ Tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, huen² ná¹ jmí²chí³ hláinh¹ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹; hi³ jáun² la³ ní² né³, má²lí²lin¹ hi³ jná¹³ bíh¹ Tsá² ca³hiáu³² Dió³² hi³ lín¹³ ná¹ Re²¹, Tsá² qui³ ná¹jan²³ náh² hí³.

²¹ ”Ní¹juáh³ zian² jan² tsá² pin³ lín³², tsá² zia³² hliáun³ he³ cun³quionh³ jmu³ hniéi², tiá² zia³² yáh³ hi³ háinh¹³ ca³tí²¹ hi³ zia³² quioh²¹ tsú², ní¹juáh³ hi³ hún¹ tsú² hua³jan²¹ hi³ jmu³ hniéi². ²² Tí³la³ ní¹juáh³ ja³ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ pin³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² hí³, jáun² tsá² já³² hí³ bíh¹ má²láih¹³ hniéi², hi³ quin³ tsú² la³jí³² hi³ jmí¹ nióh²¹ tsá² hí³ hi³ jmu³ hniéi², má¹lí³² jáun² né³ má²tsóh³ tsú² ñi¹con² tsá² quionh³ la³ cun³ hi³ má²ca³joh¹³ jáun².

²³ ”Hi³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² tiá² hen² tí³ con² jná¹³, tsá² la³ hí³ tí³ hau² bíh¹ jná¹³. Hi³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² cha³² cu³lí²¹ quiúnh¹ jná¹³, tsá² la³ hí³ tí³ toh² tiú² jóh³² bíh¹.

Jmí²chí³ hláinh¹ jáunh²³ siáh³ hñu³ tsí³ tsáu²
(Mateo 12:43-45)

²⁴ ”Ní¹juáh³ má¹cuá²han³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², jáun² tsá²ngí² ñi¹ quiéin², hi³ tsá²hniauh² ñi¹ lí¹³ cuá³² tie³. Hi³ jáun² ní¹juáh³ tiá² ca³chóh¹³ né³, jáun² lín²³ la³ lá²: “Cuí¹ ñih²¹ jná¹³ cú²jueh³² hñu³² ñi¹ cuá¹han³ ná¹”. ²⁵ Jáun² ní¹ má¹cá²chánh³² tsú² jáun² né³, chánh²¹ tsú² tsá² hí³ hi³ má²lín³ la³jmí¹ lí³ cáun² hñú³ hi³ má²rá²hiah¹³, jí³ hi³ má²dí¹lí³ re² tin² lín³² ñeih³. ²⁶ Má¹jáun² tsau³² hi³ tsá²quian³ cónh³í¹ quiaun³ jmí²chí³ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ hláinh¹ la³ cónh³ bíh¹ hnga². Hi³ jáun² la³jín³² jáun² bíh¹ taunh³² hñu³ tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ hlah³ má²lí²³ quioh²¹ tsá² hí³ ní¹ má¹lí³² jáun², la³ cónh³ bíh¹ jmí¹tin².

He³ bíh¹ cu³tí³ jmu² hi³ lí²³ hiún² tsí³ tsú²

²⁷ Tá¹la³ jmí¹ dí¹hle³² jáun² Jesús jái¹³ ní², jáun² jan² tsá²mi³ jmí¹ zenh² ja¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³hléh³ tiá³ hi³ ca³juáh³:

—Hénh³ ma³ jmí¹ ren² tsá²mi³ tsá² ca³taunh² hnú² hñu³ héin¹ hñu³ tsí³, tsá² ca³cué³ hnú² tiuh²¹.

²⁸ Tí³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Tí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ ren² tsá² náí³² jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ ní¹juáh³ má²tí³² tsú² siáh³.

Jesús hleh³² ca³tín¹ tsá² lí¹ mi³² cáun² lí²¹
(Mateo 12:38-42; Marcos 8:12)

29 Tá¹la³ ná¹juóun²³ jáun² tsá² tionh² hí³ né³, ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Tsá² zian² jmái¹ hi³ tiauh² dí² lá² jlánh¹ hláih¹, hi³ cáun² lí¹ hiú² lí¹ mi³² hi³ jnia³ li²¹; tí³la³ hí¹ cáun² yáh³ li²¹ tiá² lí¹³ hiáuh³ tsú², jí³²la³ li²¹ hi³ ca³jíe³ jáun² tsáu² hi³ ca³tin¹ hla¹ Jonás bíh¹, tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³². 30 Quí¹ hla¹ Jonás bíh¹ jmí¹ lín³ cáun² li²¹ ní¹con² tsá² jmí¹ zian² juú² Nínive jmí¹tin², ja³bí¹ la³ jáun² jná¹³ siáh³ Jon² tsá²mi³cuóun² lín³ ná¹ cáun² li²¹ ní¹con² tsá² zian² né³². 31 Ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson² ní¹con² la³jín³² tsáu², jáun² hla¹ tsá²mi³ tsá² jmí¹ chín¹ hué³² tí³ la³ quián³ nó³², hi³ chá³² tsáu¹³ tsá² zian² né³²; quí¹ hla¹ tsá²mi³ hí³ ja³ cáun² hué³² ní¹ jlánh¹ bíh¹ uóunh³, hi³ cua³niéi³ jái¹³ quioh²¹ hla¹ re²¹ Salomón, tsá² jlánh¹ jmí¹ quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³. Ján³, tsá²mi³ hí³ chá³² tsáu¹³ tsá² zian² né³², quí¹ hliá² ní¹ lá² zenh² jan² Tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ re²¹ Salomón hí³. 32 Ja³bí¹ la³ jáun² nu³ tiánh³ siáh³ tsá² jmí¹ zian² juú² Nínive ní¹ má¹ca³can³ Dió³² jú¹ tson², hi³ ja³bí¹ tsá² Nínive hí³ chá³² siáh³ tso³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² né³², quí¹ hí³ dí² ca³ja³conh² bíh¹ tsí³ tso³ quioh²¹ jmí¹ ca³nái³² jái¹³ quioh²¹ hla¹ Jonás. Ján³, chá³² tsá² hí³ tsáu¹³ tsá² zian² né³², quí¹ ní¹ lá² zenh² jan² Tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ Jonás hí³.

Mí¹ ní¹ tsú² cue³² joh¹ quioh²¹ tá¹ jan²

(Mateo 5:14-16; 6:22-23; Marcos 4:21-22; Lucas 8:16)

33 ”Ní¹juáh³ tsá² héinh²³ sí² hñú¹³, hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiá² zih³² sí² jáun² ní¹ ná¹conh¹, sa³jun³ taunh³² tsú² siáh³ hñu³ tsí¹ cuo²; tí³la³ dí²chí³ tsú² ní¹ lí¹³ tai²¹ joh¹ tá¹ cáun² ñéih³ bíh¹, hi³ jáun² jniá³ jeinh²¹ lí³ua³ jan² tsá² hí³ ñéih³. 34 Mí¹máh¹ hnú² lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² sí² quioh²¹ tá¹ jan² nú². Jáun² né³, ní¹juáh³ chu²¹ mí¹máh¹ hnú², jáun² zia³² joh¹ quián¹³ hnú² tá¹ jan² nú². Tí³la³ ní¹juáh³ jlánh¹ la³ hláih¹ mí¹máh¹ hnú² né³, jáun² tá¹ jan² bíh¹ hnú² zenh² já¹niéi². 35 Jáun² jmu³ hnú² re² hua³hí¹³, hi³ jáun² tiá² lí¹³ joh¹ quián¹³ nú² la³jmí¹ lí³ já¹niéi². 36 Quí¹ ní¹juáh³ tai³² joh¹ quián¹³ hnú² tá¹ jan² nú², hi³ hí¹ cú¹píh²¹ já¹niéi² tiá² zia³², hi³ jáun² re² bíh¹ jniá³ jen¹³ hnú² la³jí³², la³jmí¹ lí³ hi³ zia³² cáun² sí² hi³ cue³² joh¹ ní¹con² nú².

Jesús jin²³ tsá² fariseos jí³ tí³² liei²¹

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40; Lucas 20:45-47)

37 Jmí¹ cá¹tauh³ jáun² hi³ hleh³² Jesús, jáun² jan² tsá² *fariseo ca³te³ hi³ tsa³jmú³ dí² má³² hñú¹³ tsú². Jáun² Jesús ngau³ hi³ ca³hi³ ñéih³, hi³ ca³cuá³ ní¹ mesa. 38 Jmí¹jáun² ca³ja³cáun² tsí³ tsá² fariseo hí³ jmí¹ ca³jíe³ hi³ tiá² ca³liah³ Jesús cuo² la³ cun³ hi³ ná¹ngí²³ tsú² jmu² ñeh² bíh¹ hi³ jmu³ má³². 39 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Hnoh², tsá² fariseos, jmáh³la³ tí³ coh³ bíh¹ cuá¹uon² jlánh¹ sí² rainh³² hnoh², tí³la³ hñu³ honh² náh² né³, tiu³ canh² jmáh³la³ hi³ hlaih³ hi³ hó³², jí³ hi³ jlánh¹ tsính² náh² hi³ quioh²¹ tsáu² ní² siáh³. 40 Hnoh² tsá² tiá² jái¹³ ngí²³, ¿há¹ tiá² ñíh¹ hnoh² hi³ Tsá² ca³jmú³ tí³ coh³, ca³jmú³ siáh³ tí³ ñeh²? 41 Tí³la³ ní¹juáh³ hi³ ja³² la³ tí³ hñu³ honh² náh² hi³ lí¹ cueh³² ní¹con² tsá² tiá² zia³² quioh²¹, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ má²lí³ cáun² hi³ jí².

42 ”Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² fariseos! Quí¹ uá¹jinh¹ má²ná¹cueh³² hnoh² ní¹con² Dió³² cáun² la³ cun³ quia³ hi³ zia³² quián¹³, hí¹ la³ tí³ zie² yáh³ quionh³ háu² ruda, jí³ ca³la³ jí³² ní¹ jonh² ní² siáh³, tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, tiá² ra³tsih³² yáh³ náh² héih³² cú²tso², hi³ sa³jun³ hno³ bíh¹ náh² Dió³². Tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ cháh¹³ tí³ có³² la³ cun³ hi³ má²ná¹jmuh³² jáun² yáh³ náh² hi³ jmúh¹³ náh² hi³ ní².

43 ”Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² fariseos! Jlánh¹ hniá¹ náh² tianh¹³ ní¹ jlánh¹ quien² hñu³ cuáh³², hi³ jlánh¹ hniá¹ náh² siáh³ hi³ tsáu² cuen³ Dió³² ní¹ má¹ca³jenh² náh² tsáu² já¹ hmah²¹.

44 ”jlánh¹ juon²³ hnoh²¹, quí¹hliá² lín³ hnoh² la³jmí¹ lí³ jéin³lo¹ ní¹ rá²hún¹ hla¹, ní¹ tiú²uú² lin¹ jniá³, ní¹ cáun² lí¹ má²há² má²ngai³² tsáu² ní¹ quioh²¹ ta³ tiá² ní³².

45 Jáun² né³, jan² tí³² liei²¹ ca³záih³ Jesús:

—Hnú² Tí³², jí³ jnoh¹ bíh¹ má²je²³ nú² siáh³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ má²lí²juah²¹ nú² ní².

46 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Ja³bí¹ hnoh² siáh³ tí³² liei²¹, jlánh¹ juon²³ náh²! Quí¹ hnoh² jlánh¹ jmuh³² héih³² huáh² tsí³ ní¹con² tsáu², ca³la³ hí¹ jan² tsáu² tiá² tióh³² ma³tí³², hi³ má¹lí³² jáun² né³, hí¹juáh³ hmóu³² náh² tiá² ma³tih²¹.

47 ”jjuon²³ hnoh²¹, quí¹hliá² jmóuh¹ náh² re² jéin³lo¹ ní¹ ná¹hón²¹ tsá² ca³lin³ hí³ tí³² jē¹ Dió³², tsá² ca³jngih³ hí³ dí²hioh³ nú²deh³ hmóu³² náh² jmí¹tin². 48 Hi³ jáun² má²lin¹ hí³ la³ ná¹tiáunh¹ náh² cá²hoh¹ quiúnh¹ náh² dí²hioh³ nú²deh³, quí¹ tsá² hí³ bíh¹ ca³jngih³ tsá² lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin², hi³ hnoh² né³ lí¹ ná¹jmóuh¹ náh² jéin³lo¹ ní¹ ná¹hón²¹ hla¹ hí³.

49 ”Hi³ jáun² Dió³², Tsá² jlánh¹ re² cuá¹ ní³², ca³juáh³: “Zein²¹ jná¹³ tí³² jē² ná¹, jí³ *tí³² tsá² quian³² jē² ná¹ ní² siáh³ ní¹con² tsá² hí³, jáun² ma³ jan² tsá² zein²¹ jná¹³ hí³ hí³ tsa¹ tsáu², hí¹ la³ tí³ jngih³ tsú² siáh³ ma³ jan² tsá² hí³”. 50 Jáun² né³, tsá² zian² né³² bíh¹ tá¹can¹ jmí²hán¹ ca³la³ jí³lin² tí³² jē¹ Dió³², tsá² ca³ma³tsan² tsú² hí³ jmí¹tin² la³ cun³ jmí¹ lí²¹ hngá¹máh³ lá². 51 Ján³, tsá² zian² né³² tá¹can¹ jmí²hán¹ tsá² hí³, hla¹ Abel tín² la³ ní¹, ca³la³ ní¹ ca³jngih³ tsú² siáh³ hla¹ Zacarías ja¹ quioh²¹ ní¹hiú¹³ quionh³ ní¹ jlánh¹ bíh¹ hien¹ quioh²¹ cuáh³² chín¹.

52 ”jlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹!, quí¹hliá² ca³hmáh¹ hnoh² jú¹ tson² hi³ jmí¹ lí³ liáun³ tsáu². Hí¹ hmóu³² yáh³ hnoh² tiá² hnáuh² táunh¹³ ta²¹ jú¹ tson² jáun², sa³jun³ cueh³² bíh¹ náh² siáh³ tsá² siáh³ jái¹³ hí³ lí¹³ tónh³² ta²¹, uá¹jinh¹ zian² tsá² jmí¹ hnió³ ne³.

53 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús jái¹³ ní² né³, cua³han³ ní¹ jáun². Jáun² la³jín³² tí³² liei²¹ hí³ né³, quionh³ tsá² fariseos ca³míh³ lín³² tsí³. Jáun² hliáun³ lín³² jái¹³ ca³ca³ ca³lan³ dí² Jesús, 54 hi³ ca³can³ tsú² re² lín³² hua³hí¹³ jái¹³ hi³ hleh³² Jesús, ní¹juáh³ ca³nái³² tsú² cáun² jái¹³ hi³ lí³ lí¹³ chá³² tsú² tso³.

12

Jesús hie³² jái¹³ ca³tin¹ tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹

(Mateo 16:6-12; Marcos 8:14-21)

1 Tá¹la³ jáun² né³, ca³la³ juóun³² mei²¹ cu³tí³ tsáu² ca³jngih³² ní¹ jáun², ca³la³ ná¹cuú² ná¹jain³² tiá³ bíh¹ tsú² lí³. Jáun² Jesús ca³hléh³ tín² ní¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hua³hín¹³ náh² jmu³ ca³tí²¹ tie³ quioh²¹ tsá² *fariseos. Jái¹³ “tie³” ní² hnió³ juáh³: tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹. 2 Quí¹ lí³ua³ cáun² hi³ jí²³ tsú², chau³² bíh¹ jmái¹ hi³ jñeih²³; hi³ lí³ua³ cáun² hi³ ná¹hmá¹ né³, chau³² bíh¹ jmái¹ hi³ lí²jnia² siáh³. 3 Jáun² la³jí³² hi³ má²ca³juah²¹ hnoh² hñu³niéi², chau²¹ jmái¹ lí³jnia² bíh¹ jái¹³ jáun². Ja³bí¹ la³ jáun², lí³ua³ cáun² hi³ má²ca³juah²¹ náh² ní¹ ná¹conh¹, chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ chá³² tsú² jái¹³ jáun² ca³la³ hi³ tsa³dí³chín³² tsú² tsáih³ hñú³ hi³ chá³² ca³la³ hi³ chí²¹ tiú² mah¹ tiú² jan³².

Hin² ní¹con² hniáuh³² jmú¹³ dí² juénh²

(Mateo 10:26-31)

4 ”Hnoh², tsá² re² juóh³² dí² quiúnh¹, juanh²¹ jná¹³ ní¹con² hnoh² jái¹³ lá²: Ha³ lí² juénh³ náh² tsá² jngih² jmáh³la³ ngú³, hi³ ní¹ má¹lí³² jáun², tiú²uú² zia³² hí¹ cáun² yáh³ hi³ siáh³ hi³ lí¹³ jmu³ tsú². 5 Tí³la³ jná¹³ juanh²¹ hi³ hin² ní¹con² hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² juénh²: juénh³ náh² ní¹con² Tsá² zia³² pí³ quioh²¹ hi³ lí¹³ jngah³, hi³ má¹lí³² jáun² né³ lí¹³ ze³ siáh³ quiú³juóu³². Ní¹con² Tsá² hí³ bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² juénh².

6 "¿Há¹ tiá² cuen² tsú² hñá³ tan³² pih²¹ la³ cun³ tun³ héih³² quie³ dúh^{1?} Tí³la³ cu³ jáun² tiá² tsá²có³ yáh³ tsí³ Dió³² hi³ ca³tin¹ jáh³ pih²¹ hí³. 7 Jáun² hnoh² né³, hí¹ ca³la³ tí³ jñú² chinh³² yáh³ hnoh² ná¹hi¹³ siáh³ ma³ quin³² ma³ cá² máih³². Ha³ lí² juenh³ náh², quí¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ tan³² ná¹juón²¹.

*Tsá² ton² hi³ hain²¹ tí³ con² Jesús
(Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

8 "Juanh³² jná¹³ siáh³ jái¹³ lá²: Ní¹juáh³ zian² tsá² ma³ quien² jná¹³ ñí¹con² tsáu², ja³bí¹ jná¹³ siáh³ Jon² tsá²mi³cuón², má¹ quien¹³ ná¹ tsú² ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²; 9 tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² hnió³ ma³ quien² jná¹³ ñí¹con² tsáu² né³, ja³bí¹ jná¹³ siáh³ tiá² má¹ quien¹³ tsá² la³ hí³ ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³².

10 "Lí³ua³ jan² tsá² hleh³² jú¹ hlah³ hi³ ca³tin¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuón², zia³² bíh¹ uu³i³tso³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tú² hión³² Jmí²chí³ Chun¹ má¹ná¹, cu³tí³ tiá² zia³² bíh¹ uu³i³tso³ quioh²¹ tsá² la³ hí³.

11 "Ní¹ má¹cá²chó³² jmá¹ hi³ jau³ tsú² hnoh² hi³ nga³ tsú² jái¹³ ñí¹con² hnoh² hñu³ cuáh³², ho³lá²dá² ñí¹ta²¹, ha³ lí² cuí¹ hi²¹ honh² náh² hi³ hín² jái¹³ ngáih¹ náh², ho³ he³ lánh³ juáh¹³ náh²; 12 quí¹ ní¹ má¹cá²chó³² jmá¹ hi³ hniáuh³² hléh¹³ hnoh², má¹jáun² bíh¹ má²híe³² Jmí²chí³ Chun¹ ha³ lánh³ hniáuh³² hléh¹³ náh².

Hí³ háinh¹³ bíh¹ hi³ hánh³ tsú²

13 Jáun² né³, jan² tsá² zenh² ja¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², juoh¹ hnú² tiá³ renh² jná¹³ hi³ cué³² tsú² la³ cun³ hi³ ca³tin¹ jná¹³, hi³ jmí¹ quioh²¹ jméi² mí¹ziú¹³ jnoh¹.

14 Tí³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—¿Hin² tsánh² ca³hiáú³² jná¹³ hi³ lín¹³ ná¹ jue²¹, ho³ hi³ lín¹³ jná¹³ tsá² tsóh²³ hi³ jmí¹ quioh²¹ ñeh² mí²ziúh² hnoh²?

15 Jáun² jmí¹jáun² ca³záih³ dí² siáh³ la³jín³² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hniáuh³² jmúh¹³ náh² re² lín³² hua³hí¹³ hi³ tiá² lí¹ jmúh¹³ náh² hniá¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², quí¹ jun³juáh¹³ cun³quionh³ hi³hliá² hliáun³ hi³ zioh² jáun² yáh³ tsú² lí¹³ zian² re² tin².

16 Jáun² ca³jmú³ tsú² siáh³ cáun² jái¹³ hi³ juáh³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² hánh³. Tsá² hí³ ca³loh² hliáun³ lín³² ñí¹nái² quioh²¹. 17 Jáun² tsá² hí³ ca³lín¹³: “¿He³ bíh¹ jmu¹ jná¹³? Já² tiú²uú² zia³² yáh³ ñí¹ lí¹³ hmá¹³ jná¹³ la³jí³² hi³ ca³láu² lá² quion²¹”. 18 Jmí¹jáun² ca³liéinh³² tsú² jmí¹ tsí³ hnga²: “Né³² má²ca³cháunh¹³ tsin³² jná¹³ ha³ lánh³ rón³² jmu¹. Cu³tsa³² cuí¹ tsunh²¹ jná¹³ cú²jueh³² hñu³cuí³ míh¹ táun³ ní², hi³ jmu¹ jná¹³ hi³ jlánh¹ bíh¹ cáh¹; hi³ jáun² ñí¹ jáun² hmá¹³ jná¹³ la³jí³² hi³ ca³lo², la³ má²quionh³ hi³ siáh³ siáh³. 19 Ní¹ má¹lí³² jáun² né³, hlí¹ lienh¹ jná¹³ jmí¹ tsin³², hi³ juo¹³ jná¹³ la³ lá²: Hliáun³ lín³² bíh¹ má²zia³² hi³ lí¹³ ma³híe² hliáun³ mii² quiú¹³ dí². Jáun² né³² né³, cuí¹ zian² dí² tie³. Cuí¹ cú¹ cuí¹ hnáih¹³ dí² quiú¹³, hi³ cuí¹ zian² dí² cáun² hi³ re² hi³ tin²”. 20 Tí³la³ Dió³² ca³zái³ tsá² hí³ la³ lá²: “Hnú², tsá² tiá² jái¹³ ngí²³, já¹niéi² lá² jíen¹ hnú² jmí²chí³ quián¹³ ñí¹con² jná¹³. Hi³ jáun² la³jí³² hi³ má²ná¹hmá¹ ní² quián¹³ hnú², ¿hin² dá² tsánh² lí³ quioh²¹?” 21 La³ jáun² bíh¹ quiunh³² tsá² hánh³, tsá² hma³² ñí¹con² hnga² hi³ quioh²¹. Tsá² tia³mii² bíh¹ tsá² la³ hí³ ñí¹con² Dió³².

*Dió³² nióh³² hua³hí¹³ tsá² ná¹lín³ jon²
(Mateo 6:25-34)*

22 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³záih³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—Juo³ jná¹³ hnoh²: Ha³ lí² cuí¹ hi²¹ honh² náh² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ zian² náh², ca³ti²¹ ha³ jinh¹ já³² má³² hi³ cúh¹³ náh², jí³ ha³ jinh¹ já³² hmih³² hi³ quíh¹³ náh². 23 Quí¹ jmí²chí³ quioh²¹ bíh¹ tsú² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ má³²; hi³ ngú³ quioh²¹ tsú² ní² siáh³

tí³ jlánh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ ha¹ tsú². 24 Sá¹ní² jie³ ha³ lánh³ zian² quiú¹liáh². Jáh³ hí³ tiá² lin¹ hí³ jñi³² hí¹ cáun² yáh³, sa³jun³ zia³² bíh¹ hí³ loh², sa³jun³ zeh² hñu³cuí³ quioh²¹; tí³la³ cun³ jáun² zia³² bíh¹ má³² hí³ cue³² Dió³² cúh² jáh³. ;Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² náh² la³ cónh³ bíh¹ tan³²! 25 ;Hin² yáh³ hnoh² tin² jmúh¹³ hí³ cuóun¹³ cónh³í¹ cá² lí², uá¹jinh¹ hen² lín³² honh² náh² hí³ cuóun¹³ náh²? 26 Hí³ jáun² né³, ní¹juáh³ cáun² hí³ pih²¹ la³ ní² bíh¹ tiá² la³ tin² náh² jmúh¹³, hí³ jáun² ;he³ láih³² sa³ hí³² lín³² honh² náh² ca³tí²¹ la³jí³² hí³ ñí¹ hná¹ ní²?

27 ”Sá¹ní² jie³ náh² ha³ lánh³ rón³² cuóun² lí¹³. Lí¹³ ní² tiá² lin¹ zeh³² yáh³ jáu², hí³ sa³jun³ ta³² síáh³ tá³, tí³la³ cun³ jáun² ta³bí¹ hla¹ re²¹ Salomón yáh³ tiá² chú³² jmí¹ jniá³ la³jmí¹ jniá³ lí¹³ ní², uá¹jinh¹ jmí¹ zioh² lín³² tsú². 28 Hí³ jáun² né³, ní¹juáh³ Dió³² jmu² hí³ ca³la³ chú³² lín³² jniá³ náí², cáun² hí³ tsi²¹ ní² ñí¹ náí² né³², hí³ jáun² tsa³háu² má²jín³² bíh¹ tsú² tí³ ñeh² cáun² pieh¹ ní¹ má¹ca³lí³ quiéin²; jáun² ní¹juáh³ ta³bí¹ náí² yáh³ jmu² Dió³² hí³ chú³² jniá³, ;cónh³ bíh¹ tiá² jmu³ Dió³² hí³ zia³² hanh² hnoh², hnoh² tsá² cáun² lí¹ hí³² honh² náh²! 29 Hí³ jáun² ha³ lí² cuí¹ hí²¹ honh² náh² hí³ hnáuh¹³ náh² hí³ cúh¹³, sa³ jun³ hí³ húh¹³ náh². 30 Quí¹ la³jín³² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² ná¹hí³² tsí³ ca³tí²¹ hí³ ní²; tí³la³ hnoh² má¹ná¹, zian² bíh¹ jan² Ñeh² náh², Tsá² cuá¹ñi³² la³jí³² hí³ lí³hniauh²³ quián¹³ náh². 31 Ñí¹ jí²¹la³ tí³ chan¹³ náh² hmóu³² jo³cuo² Dió³² bíh¹, hí³ má¹tih²¹ náh² re² ñí¹con² tsú², hí³ jáun² bíh¹ hián¹³ náh² ca³la³ jí³lí³² hí³ jáun².

Tsá² má²nióh³² hí³ quioh²¹ hñu³mi³cuú²
(Mateo 6:19-21)

32 ”Hnoh², tsá² lín³ náh² la³juah²¹ dúh¹ cu³ nió³ pih²¹ *já¹ziáh², ha³ lí² juenh³ náh², quí¹ hiún² lín³² bíh¹ tsí³ Ñeh² náh² cué³² jáí¹³ hí³ cuá¹tánh¹ náh² ñí¹ cuá¹quien² tsú². 33 Hnáí¹ náh² hí³ zia³² quián¹³, hí³ lí¹ cueh¹ náh² tsá² lí²hniáuh³² ñí¹con². Ní¹juáh³ hí³ jmúh¹³ náh² la³ jáun², hí³ jáun² la³ jáun² má²ná¹jmuh³² náh² cáun² tuh³² hí³ tiá² chau²¹ jmái¹ lí³yen³, hí³ jáun² lí³ zian² náh² hliáun³ hñu³mi³cuú², cáun² hí³ tiá² chau²¹ jmái¹ tsa³hín³. Ñí¹ jáun² tiá² lí¹³ hí³ háin², sa³jun³ mí¹cháu² lí¹³ ma³tsa² hí³ quioh²¹ tsú². 34 Quí¹ ní¹juáh³ ñí¹ nio¹ hí³ quián¹³ náh², ñí¹ jáun² bíh¹ uá²jai³² cuá³ jmí²chí³ quián¹³ náh².

Hniáuh³² tiáunh¹ tsú² hua³jan²¹
(Mateo 24:37-25:30)

35 ”Hniáuh³² tiáunh¹ náh² hua³jan²¹, hí³ chí¹hún¹ sí² quián¹³ náh². 36 Tianh³ náh² hua³jan²¹ la³jmí¹ tionh¹ tsá² ná¹hé² ná¹jan² juo¹³. Hí³ jáun² ní¹ má¹cá²jính³² jáun² tsá² hí³ ñí¹ lí¹jmú³ tsáu² jmái¹ hí³ ca³jenh² cuo², la³jui³² niá³² bíh¹ tsú² ho³hñú¹³ ní¹ má¹ca³póh³ tsá² hí³ cuo². 37 Jlánh¹ chú³² quioh²¹ tsá² quian²¹ tsú² hí³, ní¹juáh³ hí³ tionh² tsú² ná¹ñí¹ ní¹ má¹cuanh³² jáun² juo¹³. Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hí³ juo¹³ tsú² hí³ hah¹³ hmih³² ta³ ñí¹, hí³ cué³² jáí¹³ hí³ tsá² quian²¹ tsú² hí³ lí¹³ tiánh³² ñí¹ mesa. Hí³ jáun² ní¹ má¹ta³tonh¹ tsú² jáun² ñí¹ mesa né³, hnga² juo¹³ tsú² ma³tau³. 38 Hí³ jáun² ní¹juáh³ cuanh³ tsá² hí³ ta³ hua², ho³lá²dá² má²já²jnia², jáun² né³, jlánh¹ chú³² quioh²¹ tsá² quian²¹ hí³, ní¹juáh³ la³ ná¹ñí¹ bíh¹ ní¹ má¹cuanh³² tsú². 39 Hniáuh³² lí³ ñí¹³ náh² re² jáí¹³ lá² síáh³: Sá¹jmí¹ hí³ ñi³² tsá²hñú¹³ hín² la³nio¹ já³² tsá² háin², jáun² tiá² jmí¹ cué²¹ yáh³ tsú² jáí¹³ hí³ hí³ háin² hñú¹³. 40 Jáun² hnoh² né³, hniáuh³² ná¹tiáunh¹ náh² hua³jan²¹, quí¹ ní¹juáh³ jmái¹ hí³ ná¹lín²³ hnoh² hí³ tiá² má²jáunh¹³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², tí³la³ jmái¹ jáun² bíh¹ tí³tsóh³ cuánh³² jná¹³.

Tsá² quian²¹ chun¹ jí³ tsá² quian²¹ hláih¹
(Mateo 24:45-51)

41 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³ ní² né³, ca³ngái³ Pé¹ ñí¹con² tsú²:

—Hnú² Tí³², ħí¹ ca³tin¹ jmáh³la³ jnoh¹ jái¹³ hi³ má²lí²jmuh³ hnú² ní², ho³ hi³ ca³tin¹ ca³la³ jín³² tsáu² uá¹?

⁴² Jáun² Tí³² Juo¹³ dí² ca³juáh³:

—Ní¹juáh³ zian² jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³, hi³ jáun² juo¹³ tsú² chan³ la³jín³² tsá² quian²¹ ní¹ hná¹ jáun² jo³cuo² hí³ dí² hi³ jmu³ dí² héih³² ní¹con² tsá² hí³, jí³ hi³ jmu³ dí² siáh³ héih³² ha³ cónh³ má³² lí¹³ cuh³ tsú², jí³ hín² la³nió¹ lí¹³ jmu³ tsú² má³². ⁴³ Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² quian²¹ la³ hí³ ní¹juáh³ hi³ cuá¹má²tí³² tsú² héih³² quioh²¹ juo¹³ ní¹ má¹cuanh³². ⁴⁴ Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ juo¹³ tsá² hí³ má²chá³² la³jí³² hi³ zioh² jo³cuo² tsú², hi³ jáun² tí³ má²zó³² bíh¹ tá¹³ tsú² lí¹³. ⁴⁵ Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² hí³ la³ ca³lín¹³ hi³ tiá² má²jáunh³ yáh³ tia³jui³² juo¹³, hi³ jáun² cuá¹quí² cuá¹quiunh² tsá²mi³ tsá²ñuh², tsá² quian²¹ ní¹ hná¹ jáun², jí³ hi³ cuá¹cú² cuá¹hính²³ tsú² siáh³ ca³la³ ní¹ ca³lí³ hen²; ⁴⁶ jáun² juo¹³ tsú² né³, cuánh³² cáun² jmái¹ hi³ tiá² cuá¹jan²¹ bíh¹, cáun² o¹rá¹ hi³ tiá² ní³² tsú² siáh³. Hi³ jáun² má¹jáun² ma³tson¹³ tsú² tsá² hí³ chí¹nga² cu³tí¹³, hi³ jáun² má¹lí³² jáun² zen³ tsú² ní¹ ca³tí²¹ tsa³táunh¹ tsá² tiá² nieh³.

⁴⁷ ”Quí¹ ní¹juáh³ jan² tsá² quian²¹ ní³² héih³² quioh²¹ juo¹³, tí³la³ tiá² jmu² yáh³ tsú² jan²¹, sa³jun³ má²tí³² bíh¹ tsú², jáun² tsá² quian²¹ la³ hí³ quiu³ pan³ tsú² hliáun³ tsi³². ⁴⁸ Tí³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² quian²¹, tsá² tiá² re² jmí¹ ní³² héih³² quioh²¹ juo¹³, hi³ jáun² ca³jmú³ cáun² hi³ hlaih³, cun³ jáun² ca³tin¹ bíh¹ tsú² tsa³pán¹, tí³la³ míh² bíh¹ ca³lá² pan³ tsú². Ní¹juáh³ tsá² ca³hiau³ hliáun³, jáun² né³, tsáu² cáun² má²ná¹jan³² hi³ hliáun³ bíh¹ hi³ jmu³ tsá² hí³; hi³ ní¹juáh³ jan² tsá² ca³ta³no¹ hliáun³ jo³cuo² né³, jáun² hliáun³ bíh¹ hi³ má²mái³² tsú² ní¹con² tsá² la³ hí³.

Jesús jmu² hi³ tiú²uú² tiáunh¹ tsáu² cá²hon³
(Mateo 10:34-36)

⁴⁹ ”Má²cuan² jná¹³ ní¹ hué²¹ lá² hi³ to¹ ná¹ sí² huáh² tsí³ hi³ ca³tin¹ la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³; hi³ jlánh¹ jmí¹ hiún² tsin³² jná¹³ sá¹ hi³ má²ná¹hún¹ ta³né³² dúh¹. ⁵⁰ Ca³tin¹ jná¹³ zón³² siáh³ cónh³ jmái² la³ siáh³, hi³ jlánh¹ tiá² niau³² tie³ tsin³² jná¹³ ca³la³ ní¹ chau²¹ jmái¹ hi³ lí³tí³ hi³ jáun². ⁵¹ ħí¹ ná¹lín²³ hnoh² hi³ cuan³ jná¹³ hi³ jmu¹ hi³ niau²¹ tie³ ní¹ hué²¹ lá²? ħí¹ tiá² jáun² yáh³! Cuan³ jná¹³ hi³ quion¹ hniéi² bíh¹, hi³ tiú²uú² tiánh³² tsú² cá²hon³. ⁵² Quí¹ ta³né³², jí³ jmí¹tsú² jmí¹ja³², má²zia³² bíh¹ hniéi² ja¹ hmóu³² tsá² hñú¹³. Jáun² né³, ní¹juáh³ cáun² hñú³ ní¹ tionh² tsú² hñá³, tsáun³ bíh¹ tsú² lí¹³, gáun³ tsá² hí³ hon² gon³ rainh²¹, hi³ jáun² gon³ né³ lí³hon² gáun³ rainh²¹. ⁵³ Tsá²ñuh² jmu³ ná¹háun³ quionh³ tsá²ñuh² jon², tsá²mi³ siáh³ jmu³ ná¹háun³ quionh³ tsá²mi³ jon², jí³ tsá¹míh¹ siáh³ jmu³ ná¹háun³ quionh³ jméi² mí¹ziú¹³. Ja³bí¹ la³ jáun² tsá²mi³ má²lieih²¹ jmu³ ná¹háun³ quionh³ ló³², hi³ tsá¹mái¹³ né³, jmu³ siáh³ ná¹háun³ quionh³ mi³ziú¹³.

Lin¹ bíh¹ lánh³ lí³ jmái¹
(Mateo 16:1-4; Marcos 8:11-13)

⁵⁴ Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² ná¹ngih³² hí³ la³ lá²:

—Hnoh², ní¹juáh³ jmí¹ jéih³² náh² hi³ má²tioh¹³ jnie² tí³ ní¹ tá²tsi²¹ hiú², jáun² juáh²³ hnoh²: “Jmí³ bíh¹ má²ha³”, hi³ tson² bíh¹ la³ jáun² lí²³. ⁵⁵ Hi³ ní¹juáh³ jmí¹ ja³² chí³ tí³ quían³ né³, hi³ jáun² juáh²³ hnoh²: “Má²jniau¹³ bíh¹ hiú²”; hi³ tson² bíh¹ la³ jáun² lí²³. ⁵⁶ ħHnoh², tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Já² tin² bíh¹ hnoh² chíh¹ jái¹³ ní¹juáh³ ní¹ má¹lí²jieh³ náh² chí³cuú² jí³ tí³ hué³² ní². Jáun² né³, ħhe³ láih³² sa³ tiá² níh¹ yáh³ hnoh² hi³ hín² jmáih¹ tiauh² dí² lá² ta³né³²?

Hniáuh³² ma³tsan² tsú² hniéi² quioh²¹ quionh³ tsá² jmí¹ ná¹háun³ quionh³
(Mateo 5:25-26)

57 "¿He³ láih³² tiá² ma³réh¹³ náh² tso³ quián¹³ ja¹ hmóu²¹ náh²? 58 Ní¹juáh³ zian² tsá² ca³hna³ hnú², hi³ jáun² má²jau³ tsú² hnú² tí³ ní¹con² jue²¹, jáun² jmu³ pí³ hi³ tsán¹³ hnié² quián¹³ tá¹la³ hí¹cua³táunh¹ náh² jáun² hú¹ jui³². Hi³ jáun² tiú²uú² tsa³jau² tsú² ta³ ní¹ tsá²tan²¹, quí¹ ní¹ ca³cue³ hnú² tsá²tan²¹ tsá² tú²jái¹³; hi³ jáun² tsá² tú²jái¹³ hí³ má²tsa³tiaunh² hnú² hñu³mí¹ñí². 59 Juanh³² jná¹³, tiá² cáun² lí¹ liáun³ yáh³ hnú²; ca³la³ tí³ ní¹ má¹ca³ma³hmah²¹ hnú² tá¹ jí³lí³² máh³.

13

*Hniáuh*³² zá³² tsú² jmí¹ tsí³

¹ Hi³ jáun² ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ní¹ jáun² ca³chá³ ní¹con² Jesús, hi³ Pilato néh¹ má²ca³jngih³ ma³ jan² tsá² hín¹³ tí³ Galilea, tsá² jmí¹ ná¹jngih² jáh³ ní¹con² Dió³²; hi³ jáun² jmí² quioh²¹ hmóu³² tsú² ca³lí³ ná¹jan² cun³quionh³ jmí¹³ jáh³ hí³. ² Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ ná¹lín²³ hnoh² hi³ tsá² má²cá²tsan³ hí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ ná¹ren² tso³ la³ cónh³ bíh¹ la³jín³² tsá² hín¹³ hí³ tí³ Galilea, hi³ jáun² la³ jáun² ca³quiúnh³²? ³ Jná¹³ juanh³² hi³ tiá² tson² yáh³ hi³ ná¹lín²³ hnoh² ní². Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² záih¹³ hnoh² jmí¹ honh², ja³bí¹ hnoh² siáh³ hiá¹ tsán¹³ náh² la³jmí¹ cá¹hiá¹ cá¹tsan³ tsá² hí³. ⁴ Nga¹ jná¹³ siáh³ cáun² jái¹³ ca³tín¹ tsá² quian³jña³ ca³jláin³² hí³ hñú³ ñe¹ hi³ jmí¹ zeh¹ jáun² já¹ juú² Jerusalén tí³ Siloé. ¿Hí¹ ná¹lín²³ hnoh² hi³ tsá² cá²tsan³ hí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ ná¹ren² tso³ la³ cónh³ bíh¹ la³jín³² tsá² ní¹ hná¹ jáun²? ⁵ Jná¹³ juanh³² hi³ tiá² tson² yáh³ hi³ ná¹lín²³ hnoh² ní². Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² záih¹³ hnoh² jmí¹ honh², ja³bí¹ hnoh² siáh³ hiá¹ tsán¹³ náh² la³jmí¹ cá¹hiá¹ cá¹tsan³ jáun² tsá² hí³.

Tsá² lín³ la³jmí¹ lí³ cáun² hmá² tiá² má¹í³ hái³²

⁶ Jmí¹ jáun² ca³jmú³ siáh³ Jesús cáun² jái¹³, hi³ ca³juáh³:

—Jmí¹ zian² jan² tsá²ñuh² jmí¹ chi²¹ cáun² hmá² sí² co² ní¹nái² quioh²¹. Hi³ jáun² ñéi¹ tsú² ní¹jíe¹³ ní¹juáh³ má²hai²¹ má¹í³, tí³la³ tiá² hi³ jmí¹ má²hai²¹ yáh³. ⁷ Jáun² tsá² hí³ né³, ca³záih³ tsá² quian²¹, tsá² jmu² ta²¹ hué³² jáun² quioh²¹ tsú², hi³ ca³juáh³: “Sá¹ní² jie³, má²tí³ hni³² mii² hi³ ní³jíe²¹ jná¹³ hmá² sí² lá², hi³ tiá² má¹í³ má²ca³há³² yáh³. Quieh¹ tiá³; ¿he³ láih³² lí¹ chí¹jná²³ hué³² lá²?” ⁸ Tí³la³ tsá² quian²¹ tsú² hí³ né³ ca³juáh³: “Hnú² juóu³² jná¹³, ní² tín² cuí¹ chí²¹ hmá² ní² mii² lá², já¹cáh³ jná¹³ hué³² jmí¹ hmá², hi³ já¹tóh³² jná¹³ siáh³ háuh¹³, ⁹ cuí¹ neh²¹ tiá¹ ha³ má¹í³ ní¹ má¹jáun². Jáun² ní¹juáh³ tiá² ca³há³² né³, jáun² má¹jáun² má²quieih²¹ jná¹³”.

Jesús jmah²³ jan² tsá²mi³ jliun² jmái¹ nio² tie³

¹⁰ Jáun² né³, ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ Jesús jmí¹ cuá¹má²tín² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos *jmái¹ nio² tie³. ¹¹ Hi³ jáun² ní¹ jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá²mi³, tsá² tsáun¹ má²quia³jña³ mii²; hi³ jliun² tsú² hi³ jmu² jan² jmí²chí³ hláinh¹, cónh³ tiá² jmí¹ lí²³ nó³² tsú² cú²tso². ¹² Jmí¹ ca³jién³² Jesús tsá²mi³ hí³ né³, jáun² ca³teh³ dí² tí³ ní¹ zenh¹, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Má²ca³liáun³ bíh¹ hnú² mí¹uí³ hi³ zian² nú².

¹³ Jáun² jmí¹jáun² ca³ra³tsi³² Jesús cuo² tsáih³ chí¹ tsú², hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³náu² tsú² re², hi³ ca³ma³quien² Dió³². ¹⁴ Tí³la³ tsá² lín³ hi³ chín¹ cuáh³² jáun² quioh²¹ tsá² judíos né³, ca³míh³ bíh¹ tsí³, quí¹hliá² ca³jmah³ Jesús tsá² hí³ jmái¹ nio² tie³. Jáun² tsá² chín¹ hí³ ca³záih³ tsá² ná¹jngih³² ní¹ jáun² la³ lá²:

—Jñé³ jmái¹ bíh¹ zia³² jái¹³ hi³ lí¹³ jmu³ tsú² ta²¹; jmái¹ la³ jáun² bíh¹ lí¹³ jmah³ tsú² tsá² tsáun¹, jun³juáh¹³ jmái¹ tionh² tsú² tie³ yáh³.

¹⁵ Tí³la³ Tí³² Juo¹³ dí² ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Hnoh², tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹, já² chín¹dí¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² cua³quin³² náh² jáh³ joh² jmái¹ nio² tie³, hi³ cua³jan³² náh² siáh³ ñí¹ ha²¹ jmái². ¹⁶ Tí³la³ tsá²mi³ lá² má¹ná¹, má²tí³ quia³jña³ mii² hi³ jliun², hi³ ca³jmú³ *Satanás. Hi³ jáun² né³, ¿hí¹ tiá² ca³tin¹ tsá² lín³ lá² jan² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ hi³ lan¹³ uá¹jinh¹ jmái¹ nio² tie³?

¹⁷ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³ ní², ca³la³ jín³² bíh¹ tsá² jmí¹ hnió³ hí³ hi³ ma³cu³ ma³jéinh³ jái¹³ ca³lí³ heh³. Tí³la³ la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹ngih³² hí³ ñí¹ jáun² má¹ná¹, ca³lí³ tsah³ lín³² bíh¹ quí¹hliá² má²lí²jíe³ la³jí³² hua³jueh³² hi³ má²lí²jmú³ jáun² Jesús.

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ mi³ mostaza
(Mateo 13:31-32; Marcos 4:30-32)

¹⁸ Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—¿He³ yáh³ cun³quionh³ lí¹³ cunh²¹ jná¹³ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³²? ¿He³ dá² jái¹³ lí¹³ jmu¹ jná¹³? ¹⁹ Quí¹ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ cá² mái³ mi³ mostaza hi³ ca³jñí³ jan² tsáu² ñí¹nái² quioh²¹. Jáun² jmí¹ ca³hia² jáun² né³, ca³lí³ cáun² hmá² pa²¹, hi³ jáun² jmí¹jáun² cua³taunh²¹ tan³² hi³ ca³jmú³ za³ tsi³ hmá² jáun².

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín³ la³jmí¹ lí³ tie³
(Mateo 13:33)

²⁰ Jáun² ca³juáh³ tsú² siáh³:

—¿He³ cun³quionh³ cunh²¹ jná¹³ siáh³ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³²? ²¹ Tsá² hí³ dá² lín¹³ la³jmí¹ lí³ tie³ hi³ ca³jan³ jan² tsá²mi³ quia³ hmá² jui²¹ cuú²miih²¹, hi³ jáun² tá¹ cá² pñeh¹ bíh¹ cán¹ cáu³.

Ho³hñú¹³ jái³²
(Mateo 7:13-14, 21-23)

²² Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ siáh³ Jesús jui³² má²hún¹ hi³ chau²¹ tí³ Jerusalén, hi³ ca³híeh³ tsú² tsáu² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ma³ quin³² ma³ caun³² juú² ñí¹ ca³nga². ²³ Jáun² né³, jan² tsáu² ca³ngái³ ñí¹con² tsú²:

—Hnú² Tí³², ¿hí¹ cú¹pih²¹ uá¹ tsáu² lí¹³ liáun³?

Jáun² Jesús ca³záih³ la³jín³² tsá² tionh² hí³ la³ lá²:

²⁴ —Jmu³ náh² pí³ hi³ lí¹³ ngá¹³ náh² jui³² ho³hñú¹³ jái³². Jná¹³ juanh³² hi³ juóun³² lín³² tsá² cáun² lí¹ ná¹hen² tsí³ hi³ tónh³², tí³la³ tiá² cáun² lí¹ lí¹³ yáh³. ²⁵ Quí¹ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ jnáí³² tsá² hñú¹³ tiá³ ho³hñú¹³ quioh²¹, jáun² hnoh² lí¹ tá¹tonh¹ cheih³² bíh¹ má¹jáun², hi³ ná¹póh³² náh² cuonh² ho³hñú¹³ quioh²¹ tsú², hi³ ná¹juáh²³ náh²: “Hnú² Tí³², nia²¹ tiá³ ho³hñú¹³”. Tí³la³ tsá² hñú¹³ hí³ nga³: “Tiá² ño¹ jná¹³ ha³ jinh¹ ña³taunh²¹ hnoh²”. ²⁶ Má¹jáun² né³, má²juáh¹³ hnoh²: “Jnoh¹ bíh¹ la³² tsá² má²ca³cú¹ ca³hnáih¹³ quiúnh¹ hnú², hi³ hí¹ la³ tí³ já¹ hñú³ quiú¹³ yáh³ jnoh¹ ca³híeh¹ hnú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³²”. ²⁷ Tí³la³ tsá²hñú¹³ hí³ nga³ siáh³: “Tiá² ño¹ jná¹³ ha³ jinh¹ zian² hnoh². Tí³ có³² quin³² náh² ñí¹con² jná¹³, hnoh² tsá² jmuh³² náh² hi³ hlah³ hi³ hó³²”. ²⁸ Hi³ jáun² má¹jáun² má²uóh¹ bíh¹ hnoh², hi³ má²cúh¹ náh² jánh¹, ní¹ má¹ca³jien¹ náh² jáun² hla¹ Há²bran²¹, hla¹ Isaac, hla¹ Jacob, jí³ la³jín³² tsá² lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin² ní² siáh³; hi³ la³jín³² tsá² hí³ má²tionh² ñí¹ cuá¹quien² Dió³², tí³la³ hnoh² má¹ná¹, má²ta³tonh¹ tí³ có³² bíh¹. ²⁹ Quí¹ tsa³taunh¹ tsáu² hi³ tsa³jmú³ má³² tí³ hñu³mi³cuú² ñí¹ cuá¹quien² Dió³². Tsá² tsa³taunh¹ hí³ ñí¹ jáun² ja³taunh¹ tí³ ñí¹ hia³² hiú², jí³ tí³ ñí¹ tá²tsi²¹ hiú² ní², hué³² tí³ ñei³², jí³ hué³² tí³ quián³ ní² siáh³. ³⁰ Jáun² jmái¹ jáun² za¹³ bíh¹. Zian² ma³ jan² tsá² ná¹lín³ tsá² ñí¹ ca³tauh³ ta³né³², tí³la³ ní¹ má¹jáun² né³, lín¹³ tsú² tsá² la³ñí¹ bíh¹; hi³ zian² siáh³ tsá² ná¹lín³ tsá² la³ñí¹ ta³né³², tí³la³ má¹jáun² né³, má²lín¹³ tsú² tsá² ñí¹ ca³tauh³ bíh¹.

Jesús jéinh³² hlah³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² Jerusalén
(Mateo 23:37-39; Lucas 19:41-44)

³¹ Jmáí¹ jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *fariseos, hi³ ca³záih³ dí² Jesús la³ lá²:
—Chú³² cuóh¹³ hnú² tí³ ní¹ siáh³, quí¹ re²¹ Herodes hnió³ jngah³ hnú².

³² Tí³la³ Jesús ca³ngái³:

—Cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² tsá² lín¹ cuo² hian² tsí³ hí³ la³ lá²: “Sá¹ní² jie³, né³² jí³ tsa³háu² ní² huen¹ jná¹³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², hi³ jmah²¹ jná¹³ siáh³ tsá² tsáun¹, hi³ jáun² yó³² né³ má²má¹táuh¹³ jná¹³ la³ cun³ hi³ hu²¹ tsín³² jmu¹”. ³³ Quí¹ cun³ ca³tin¹ jná¹³ ñe¹ juí³² má²hún¹ ná¹ né³², tsa³háu² jí³ yó³² ní²; quí¹ tiá² ca³tin¹ yáh³ jan² tí³² jè¹ Dió³² hi³ jún³ ní¹ siáh³, jmáh³la³ já¹ juú¹ Jerusalén bíh¹ ca³tí²¹ jún³ tsú².

³⁴ ”;Hnú² juú² Jerusalén, hnú² bíh¹ tsá² jngih²³ tí³² jè¹ Dió³², tsá² zen² Dió³² ní¹con² nú², hi³ quí¹ jlan¹ nú² quín¹! ;Hliáun³ jéin³² bíh¹ jmí¹ hnó²¹ jná¹³ hi³ chan²¹ jon³zéh¹ hnú² la³jmí¹ chan² cá¹hio³ cu³lí²¹ jon² ñeh² chí¹pí¹³, tí³la³ hnú² má¹ná¹, tiá² ca³lí³hnáuh² yáh³ la³ jáun²! ³⁵ Sá¹ní² jie³, tiú²uú² taunh²¹ yáh³ jná¹³ hó¹ñi³² hnú². Hi³ juanh²¹ jná¹³ siáh³, tiú²uú² lí¹³ yáh³ jie¹ hnú² jná¹³ ca³la³ tí³ ní¹ má¹cá²chó³² jmáí¹ hi³ juáh¹³ hnú²: “Hénh³ ma³chun¹ Tsá² cuá¹jáunh²³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²”.

14

Jesús jmah²³ jan² tsá² dáun²

¹ Jáun² né³, Jesús ngau³ cáun² *jmáí¹ nio² tie³ hñú¹³ jan² tsá² *fariseo tsá² chín¹ hi³ ja³jmú³ má³². Hi³ jáun² la³jín³² tsá² tiáunh¹ ní¹ jáun² ca³can³ hua³hí¹³ ní¹juáh³ he³ jmu³ Jesús. ² Já¹ tsá² hí³ jmí¹ cuá³ jan² tsá² tsáun¹ lín³ mí¹uí³ hi³ dáun². ³ Hi³ jáun² Jesús ca³ngái³ ní¹con² tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ tsá² fariseos, hi³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ lí¹³ jmah²¹ tsá² tsáun¹ jmáí¹ nio² tie³, ho³ tiá² lí¹³?

⁴ Tí³la³ tie³ pih²¹ bíh¹ ca³tiánh³ tsá² hí³, hí¹ jan² yáh³ tsú² tiá² ca³ngái³. Jáun² Jesús ca³zanh³ tsá² tsáun¹, hi³ ca³jmah³. Jáun² jmí¹jáun² ca³záih³ dí² hi³ tsánh³² hñú¹³. ⁵ Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, ca³záih³ dí² siáh³ tsá² fariseos hí³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ ca³tánh³ jónh³² náh² ho³ cuá¹juí² joh² náh² cáun² hñu³ táu², ¿hin² yáh³ tsánh² hnoh² tiá² jmúh¹³ pí³ tia³juí³² lín³² hi³ cuá¹chin³² náh² jónh³² ho³lá²dá² jáh³ hí³ joh², uá¹jinh¹ jmáí¹ nio² tie³?

⁶ Hi³ jáun² hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ ca³lí³ nga³ tsú².

Tsá² ná¹tén¹ jmáí¹ ní¹ jenh¹³ cuo² tsáu²

⁷ Jmí¹ ca³jien³² jáun² Jesús tsá² ná¹tén¹ hí³, hi³ hnió³ tiánh³ ní¹ mesa la³ tí³ ní¹ jlánh¹ quien², jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² cáun² jái¹³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

⁸ —Ní¹juáh³ zian² tsá² ca³te³ hnú² ní¹ jmu³ jmáí¹ hi³ jenh¹³ cuo², ha³ lí² ní³ hnú² ní¹ jlánh¹ quien², quí¹ ho³sa³ cuán¹³ siáh³ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hnú².

⁹ Hi³ jáun² tsá² ca³te³ hnú² hí³ la³ má²quionh³ tsá² jan² siáh³ ja³juah²¹ ní¹con² hnú²: “Cuéh³ tsá² lá² ní¹ ní² cuá³²”. Hi³ jáun² lí¹ lí³ hinh¹ bíh¹ hnú² lí¹³, quí¹hliá² lí³ hniáuh³² cuá¹ñí³ hnú² ní¹ tiá² nga³ quien². ¹⁰ Tí³la³ la³ lá² bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³ hnú²: Ní¹juáh³ hi³ ca³te³ tsú² hnú² ní¹ jmu³ jmáí¹, chú³² cuá¹ñí³ hnú² ní¹ tiá² quien²; hi³ jáun² tsá² ca³te³ hnú² hí³ lí¹³ ja³juah²¹: “Hnú² há²mei²¹ quiú¹³, ña³², ñá²ñí³ ní¹ quien² lá²”. Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ lí³ quien² hnú² ta³ ní¹ tsá² ní¹ hná¹ jáun². ¹¹ Quí¹ ní¹juáh³ tsá² jmu² pan¹ hnga², jáun² tsá² la³ hí³ má²méih³ bíh¹ hi³ quien²; tí³la³ tsá² tiá² jmu² quien² hnga² má¹ná¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ zó³² hi³ quien².

¹² Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² la³ ní² Jesús, ca³záih³ siáh³ tsá² ca³te³ hí³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ ca³chó³² jmáí¹ hi³ teh¹ hnú² tsá² ja³jmú³ má³² quiúnh¹ hnú², ha³ lí² teh³² hnú² jmáh³la³ tsá² juónh³² hnú² re² quiúnh¹, sa³jun³ tsá² jun³ renh² hnú², sa³jun³ tsá² hánh³ juónh³² hnú² re² quiúnh¹ ní² siáh³. Quí¹ tsá² la³ hí³ chau²¹ jmáí¹ té³ hnú² siáh³ hñú¹³ hi³ cuá¹jmuh³ hnú² má³²; hi³ jáun² cun³quionh³ la³ jáun² má²jéinh³² tsú² siáh³ ní¹con²

hnú². ¹³ Cha³ jmí¹ teh¹ hnú² tsá² la³ hí³, chú³² teh¹ hnú² tsá² tia³mii² bíh¹ hi³ jmu³ má³² quiúnh¹ hnú², jí³ tsá² hliánh², tsá² hma², jí³ tsá² ten³ ní² siáh³; ¹⁴ hi³ jáun² tí³ jlánh¹ bí¹ chú³² quián¹³ hnú² lí¹³, qui¹hliá² tsá² la³ hí³ tiá² zia³² yáh³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jéinh³². Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³jenh¹³ tsá² chun¹ tsá² má²cá²tsan³, má¹jáun² hnga² Dió³² bíh¹ ma³hmah¹ quián¹³ hnú².

Jesús jmu² cáun² jái¹³ ca³tin¹ tsá² jmu² jmái¹
(Mateo 22:1-10)

¹⁵ Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² hí³ jái¹³ hi³ má²lí²juáh³ jáun² Jesús, jáun² jan² tsá² jmí¹ cuá³ hí³ ní¹ mesa ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—jHénh³ ma³ jmí¹ ren² tsá² tsa³jmú³ má³² ní¹ cuá¹quien² Dió³²!

¹⁶ Jáun² Jesús ca³jmú³ siáh³ cáun² jái¹³ hi³ ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá²ñuh² jmí¹ hnió³ jmu³ cáun² jmái¹ jueh³² lín³², jáun² jmí¹ ca³teh³ tsú² juóun³² lín³² tsáu². ¹⁷ Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² jmái¹ hi³ má²jmu³ tsú² jmái¹ né³, jáun² ca³zen³ tsú² siáh³ tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ hi³ tsa³ngái¹ siáh³ jái¹³ ní¹con² tsá² má²ná¹tén¹, hi³ tsa³juah²¹: “Ní¹juah²¹ juóu³² jná¹³: Ná²táunh¹ náh², má²lí³² bíh¹ re² la³jí³²”. ¹⁸ Tí³la³ la³jín³² bíh¹ tsá² hí³ ca³hiu³ ca³mí³ uu³ⁱtso³. Tsá² la³ñí¹ ca³juáh³: “Hué³² bíh¹ má²lí²lá³ jná¹³ cáun², hi³ jáun² ní¹ jáun² bíh¹ má²hniáuh³² ní¹jíe²¹ jná¹³ ta³né³². Juenh² lín³² cuí¹ jmu¹ juóuh³² hnú² tsí³ hi³ tiá² chau²¹ jná¹³”. ¹⁹ Jáun² ca³juáh³ siáh³ jan²: “Cuá¹juí² bíh¹ má²lí²lán³² jná¹³ hñá³ tsonh², hi³ jáun² má²ñí¹jíe²¹ jná¹³ ní¹juáh³ cuounh³² jáh³ re² mí¹ñí² quiáh² hué³²”. ²⁰ Hi³ jáun² tsá² siánh³ siáh³ ca³juáh³: “Uón³² bíh¹ jná¹³ tá² ca³jenh² cu³tí¹³, hi³ jáun² tiá² má²lí¹³ yáh³ ñe¹ jná¹³”. ²¹ Jmí¹ cá¹chánh²¹ jáun² tsá² joh¹ tsú² hí³ né³, ca³chá³ la³jí³² jái¹³ jáun² ní¹con² juo¹³. Jmí¹jáun² jlánh¹ ca³míh³ tsí³ tsá² má²jmu³ hí³ jmái¹; hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² joh¹: “Háun¹ nú² cua³² já¹ hñú³, jí³ la³jáh³ dú¹ jui³² chi²¹ ní², hi³ cuá¹tiéh³ nú² tsá² tia³mii², tsá² tsáun¹, tsá² hliánh², jí³ tsá² ten³ ní² siáh³”. ²² Jmí¹ má²cu³lé³ jáun² né³, ca³juáh³ siáh³ tsá² quian²¹ tsú²: “Má²lí²jmu³² bíh¹ jná¹³ la³ cun³ hi³ lí²juah²¹ hnú², tí³la³ cun³ jáun² jáu² bíh¹ ca³lá²”. ²³ Jáun² tsá² má²jmu³ hí³ jmái¹ né³, ca³juáh³ siáh³: “Cua³² siáh³ cu³ jéin³² já¹ juú², la³jí³² jui³² pih²¹ jui³² siún¹, hi³ cuá¹jmu³ nú² héih³² hi³ ja³táunh¹ tsú² ní¹ lá², hi³ jáun² má²lí¹³ canh¹³ hñu³² jná¹³. ²⁴ Qui¹ juanh³² jná¹³ ní¹con² hnoh², hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² ca³te³ jná¹³ hí³ la³ñí¹, cu³tí³ tiú²uú² lí¹³ jmu³ má³² quiúnh¹ jnoh¹”.

He³ hniáuh³² jmu³ tsá² hnió³ han³ tí³ con² Jesús
(Mateo 10:37-39)

²⁵ Jmí¹jáun² jmí¹ zian² juóun³² lín³² tsáu² hi³ ja³táunh²¹ cu³hna²¹ Jesús. Jáun² né³, Jesús ca³jinh³ cu³hna²¹ hi³ ca³jién³² dí² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

²⁶ —Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³hna³² jná¹³, tí³la³ ní¹juáh³ tiá² chan² yáh³ tsú² tí³ có³² jméi² mí¹ziú¹³, ní²cuo², jon², jí³ tsá¹ rainh²¹ ní² siáh³, jí³ ca³la³ jí³ jmí²chí³ quioh²¹ hnga² tsú² ní² siáh³, hi³ jáun² tsá² la³ hí³ cu³tí³ tiá² lí¹³ bíh¹ hen² tí³ con² jná¹³. ²⁷ Ja³bí¹ tiá² lí¹³ hen² tsú² tí³ con² jná¹³ ní¹juáh³ tiá² hnió³ yáh³ tsú² cán³ crei²¹ quioh²¹, hi³ ma³zian² tsú² la³jmí¹ zian² jná¹³ lá². ²⁸ Ní¹juáh³ zian² jan² hnoh² hi³ hnáuh² náh² jmúh¹³ cáun² hñú³ ñe¹ lín²¹, ¿há¹ tiá² híh¹ hnoh² tín² quie³ quián¹³, neh²¹ ní¹juáh³ hi³ tsin¹³ hi³ lí¹³ hián¹³ ta²¹ jáun² quián¹³ hnoh²? ²⁹ Qui¹ ní¹juáh³ la³ ca³jmú³ tsú² jmáh³la³ jmíh¹ hiah³² bíh¹, hi³ ní¹juáh³ tiú²uú² la³ tsín¹³ yáh³ quie³ quioh²¹ ní¹ hná¹ jáun², hi³ jáun² ca³la³ jín³² tsá² jíe³ hi³ jáun² má²ju³ má²ngái³ bíh¹, ³⁰ hi³ juáh³: “Tsá² ní² tsá² tí³ lí¹ ca³ma³liáu³² bíh¹, tí³la³ tiá² la³ tloh²¹ yáh³ ma³hián²”. ³¹ Ho³ ní¹juáh³ ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ jan² re²¹ jmu³ hniéi² quionh³ jan² re²¹ siánh³ siáh³, ¿há¹ tiá² hnauh¹³ tsú² tín² ca³lá² chí¹ hi³ jíe³ tsú² tiá¹

lí¹³ láih¹³ hniéi² jáun² cun³quionh³ quian³ mei²¹ hliáu³ joh¹, uá¹jinh¹ zian² quiú³ mei²¹ hliáu³ joh¹ re²¹ jan²? ³² Jáun² né³, ní¹juáh³ ca³lín¹³ re²¹ hí³ hi³ tiá² tloh²¹ yáh³, jáun² tá¹la³ cuá¹ja³² jáun² ñí¹ uóunh³ bíh¹ re²¹ tsá² hí¹jan² hí³ quiú³ mei²¹ hliáu³, zen³ dí² tsá² tsa³ngáí³ ñí¹con² re²¹ hí³ ní¹juáh³ he³ hnió³ tsú², hi³ jáun² lí¹³ niau²¹ tie³. ³³ Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ tiá² lí¹³ han³ hnoh² tí³ con² jná¹³, lí³ua³ jan² hnoh² tsá² tiá² chah³² náh² tí³ có³² ca³la³ jí³lí³² hi³ zia³² quián¹³.

Ñí¹ hi³ tiú²uú² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹

(Mateo 5:13; Marcos 9:50)

³⁴ "Chú³² bíh¹ ñí¹, tí³la³ ní¹juáh³ la³ ca³lí³ máih³ bíh¹ né³, jáun² ħa³ yáh³ lánh³ rón³² lí¹³ jmóuh³² tsú² hi³ lí¹³ siáh³ ñeh¹? ³⁵ Ñí¹ la³ jáun² hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹, sa³jun³ ma³hau³ bíh¹ quioh²¹ hué³², sa³jun³ hi³ jmu³ tsú² háuh¹³; hi³ jáun² cáun² má²cuí³ bíh¹ tsú² ñí¹ la³ jáun². Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tson² chi²¹ cuáh³ hnoh², jáun² niéi² náh².

15

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ já¹ziáh² má²já²háin³

(Mateo 18:10-14)

¹ Jmí¹jáun² la³jín³² *tsá² chi² hmah²¹, jí³ tsá² ná¹ren² tso³ ní² ca³ñí¹niéi¹³ jái¹³ quioh²¹ Jesús. ² Hi³ jáun² tsá² *fariseos jí³ tí³² liei²¹ ní² ca³ziú³ ca³hien³ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Tsá² ní² cáun² lí¹ hen² tsá² jmu² tso³, ca³la³ hi³ jmu² má³² quionh³ ján¹ dí².

³ Jmí¹jáun² ca³jmú³ siáh³ Jesús cáun² jái¹³ lí³ la³ lá²:

⁴ —Ní¹juáh³ zian² jan² tsá² ja¹ hnoh² ní² hi³ tiónh³² hña³láun³ *já¹ziáh², tí³la³ ní¹juáh³ la³ ja³háin³ jan² jáh³ hí³ né³, ħhá¹ tiá² chan³ tsú² tá¹ quiéinh³ nio² quiú³ tsi²¹ quian³ñu³ jáh³ hí³ ñí¹ tionh¹ jáun² tá¹la³ tsa³hniah² tsú² jáh³ má²já²háin³ hí³? ⁵ Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³tsanh²¹ tsú² jáun² jáh³ hí³, hiún² lín³² bíh¹ tsí³ tsú² ra³tsin² jáh³ hí³ cu³láí¹ hi³ jón³². ⁶ Hi³ jáun² ní¹ má¹cá²chánh³² tsú² jáun² hñú¹³, téh³ tsú² tsá² há²mei²¹ joh¹, jí³ tsá² tiáunh¹ có³² hñú¹³ tsú² ní², hi³ záih³² tsú² tsá² hí³ la³ lá²: “Ma³hiún¹³ hnoh² honh² quiúnh¹ jná¹³, quí¹ má²tsanh²¹ bíh¹ jná¹³ já¹ziáh² jmí¹ má²já²háin³ joh²”. ⁷ Juanh³² jná¹³, ja³bí¹ la³ jáun² jlánh¹ bí¹ tsah³ tsú² hñu³mi³cuú² hi³ ca³tin¹ jan² tsá² jmí¹ jmu² tso³, tsá² ca³za³ jmí¹ tsí³, la³ cónh³ bíh¹ hi³ ca³tin¹ quiéinh³ nio² quiú³ tsi²¹ quian³ñu³ tsá² tiá² lin¹ lí³ hniáuh³² záí³² jmí¹ tsí³.

Cáun² jái¹³ hi³ ca³ti²¹ quie³ má²já²háí³

⁸ Ja³bí¹ la³ jáun², ní¹juáh³ jmí¹ zia³² quia³ *cú¹tiáú² quioh²¹ jan² tsá²mi³, hi³ ní¹juáh³ ja³háí³ cáun² hi³ jáun², ħhaun¹³ juáh¹³ sí² yáh³ héinh³ tsú² quioh²¹ tá¹la³ hiáh³² tsú² jáun² re² lín³² ñéih³, ca³la³ ñí¹ ca³choh¹³ tsú² quie³ ja³háí³ jáun² quioh²¹? ⁹ Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³choh¹³ tsú² jáun² né³, téh³ tsú² há²mei²¹ joh¹, jí³ tsá² tionh² có³² hñú¹³ tsú² ní², hi³ záih³² dí² tsá² hí³ la³ lá²: “Ma³hiún¹³ hnoh² honh² quiúnh¹ jná¹³, quí¹ má²tsoh¹ bíh¹ jná¹³ quie³ hi³ jmí¹ má²já²háí³ quion²¹”. ¹⁰ Juanh³² jná¹³ siáh³, ja³bí¹ la³ jáun² tsah³ lín³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³tin¹ lí³ua³ jan² tsá² zai³² jmí¹ tsí³ ñí¹con² Dió³².

Jái¹³ ca³tin¹ tsá² ca³ngí³ cun³ tin² tsí³

¹¹ Jáun² Jesús ca³jmú³ siáh³ cáun² jái¹³ lí³ la³ lá²:

—Jan² tsá²ñuh² jmí¹ zian² gon³ jon². ¹² Ca³chó³² jmái¹ hi³ ca³záí³ jon² tsú² tsá² cáin² la³ lá²: “Tia²¹, ħtiá¹ cuéh¹ hnú² jná¹³ ta³né³² hi³ ca³tin¹ jná¹³ hiáu³ ní¹ má¹jun² hnú²?” Hi³ jáun² tsá² má²lieih²¹ hí³ né³, ca³tsóh³ bíh¹ la³jí³² hi³ zia³² quioh²¹ ñí¹con² tá¹ gon³ jon². ¹³ Jmí¹ ngau²¹ jáun² cú¹píh²¹ jmái¹ né³, jáun² jon² tsú² tsá² cáin² hí³ ca³chá³ cu³lí²¹ ca³la³ jí³² hi³ hiauh³ jáun², hi³ jáun² la³jí³² hi³ jáun² ca³can³ jmí¹ ngau²¹ ñí¹ uóunh³, tí³ hué³²

siáh³. Jáun² ñí¹ jáun² ca³ñí¹jmú¹³ tsú² cáun² hi³ cáun¹, hi³ cáun² lí¹ ca³ñí¹quí² ñí¹hin² quie³ quioh²¹ ñí¹con² tsá² hlá² tsá² ní². 14 Jmí¹ cá¹tsóh²¹ tsú² jáun² la³jí³² quie³ jáun² né³, he³dí¹ jmí¹jáun² ja³ cáun² ho³cuóun³ tá¹ cáun² hué³² ñí¹ jmí¹ hún¹ tsú² jáun². Jmí¹jáun² ca³ma³tso² lín³² tsá² hí³ tsí³ hi³ ñí¹cuóunh²¹. 15 Jáun² ca³hnó³² tsú² ta²¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun² jan² tsá² zian² ñí¹ jáun² ca³ze³ ñí¹ lí³ ñí¹nái² quioh²¹ hi³ tsa³jmú³ tsú² hua³hí¹³ mí²ñí³ joh¹ tsá² hí³. 16 Ca³la³ ñí¹cuóunh²¹ lín³² bíh¹ tsú² lí³, hí¹ ca³la³ tí³ má³² quioh²¹ mí²ñí³ hí³ yáh³ jmí¹ hnió³ tsú² cuh³, hi³ jniá³ jáun² la³jmí¹ jniá³ jñéi². Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹ jmí¹ cue³² hi³ cuh³ tsú². 17 Jmí¹jáun² ca³hnauh² tsú² tsí³ hi³ ca³lín¹³ la³ lá²: “Já² ca³la³ hi³ lí¹ tú² lí¹ ziaún²³ bíh¹ má³² quioh²¹ tsá² quian²¹ ñuh³² jná¹³, he³ láih³² sa³ jná¹³ yáh³ lí¹ má²ñí¹jún³ ná¹ ñí¹ lá² hi³ ñí¹cuóun²¹! 18 Cuí¹ ñih²¹ jná¹³ cú²jueh³² tí³ ñí¹ cuá³ ñuh³², hi³ jáun² ñí¹juo³ jná¹³ ñuh³² la³ lá²: Hnú² tia²¹, má²cá²jmú³² jná¹³ tso³ ñí¹con² Dió³², jí³ ñí¹con² hnú² siáh³. 19 Cu³tí³ tiú²uú² ca³tin¹ jná¹³ hi³ jie¹ hnú² la³jmí¹ jien¹ nú² jan² jónh³², jie¹ jná¹³ la³jmí¹ jien¹ hnú² jan² tsá² quian²¹ bíh¹ nú²”. 20 La³ cun³ jmí¹ ca³lín¹³ tsú² la³ ní², la³jui³² ngah³ hñú¹³ jméi². Tá¹la³ jmí¹ hí¹jáunh²³ tsú² jáun² ñí¹ uóunh³ ca³lá², jáun² ca³jie³² jméi² tsú² hi³ má²hí¹jáunh²³. Jmí¹jáun² ca³ja³ mií³ tsí³ tsá² má²lieih²¹ hí³ ñí¹con² jon². Jáun² cú²hé² lín³² ngau³ hi³ ja³hinh¹ jon² ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³, hi³ ca³hen³ dí² siáh³ ñí¹. 21 Jáun² né³, tsá²ñú¹ hí³ ca³záih³ jméi² la³ lá²: “Hnú² tia²¹, má²cá²jmú³² jná¹³ tso³ ñí¹con² Dió³², jí³ ñí¹con² hnú² ní² siáh³. Cu³tí³ tiú²uú² ca³tin¹ jná¹³ hi³ jie¹ hnú² la³jmí¹ jien¹ nú² jónh³²”. 22 Tí³la³ jméi² tsú² má¹ná¹, la³jui³² ca³záih³ tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ la³ lá²: “Háun¹ náh² cuá²quián² náh² hmih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ hi³ quíh³² jón³² jná¹³ lá², cuá²quián² siáh³ cáun² mí¹ñí² hu²¹ cuo² tsú² hi³ táunh¹³ zí¹cuo² tsú², hi³ cuá²quián² siáh³ tuh³² tauh¹³ tsú² ta³. 23 Né³² né³, cuá²quian³² náh² siáh³ cuá¹juí² míh¹ húnh¹ hí³, hi³ jngih¹³ náh² cunh¹³ dí², hi³ jmú¹³ dí² jmái¹. 24 Quí¹hliá² jmí¹ len³ jná¹³ hi³ má²jún¹ bíh¹ jón³² jná¹³ lá², tí³la³ ta³né³² lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ ca³jenh¹³ bíh¹ tsú²; jmí¹ má²já²háin³ cu³tí¹³ bíh¹ tsú², tí³la³ ta³né³² má²tsanh³² bíh¹ tsú²”. Jáun² la³jui³² ca³ma³liáu³² tsú² hi³ jmu³ jmái¹.

25 ”Tá¹la³ jáun² né³, tsá² má²ján³ jon² tsá² má²lieih²¹ hí³, ñí¹nái² bíh¹ jmí¹ cuá¹hún¹. Jmí¹ má²hí¹jáunh²³ tsú² jáun² hú¹ jui³² né³, ca³nái³² sun¹ jí³ hi³ má²ñí¹ná¹tsan³² tsú². 26 Jáun² ca³teh³ tsú² jan² tsá² quian²¹ hi³ ca³ngáih³ dí² he³ dá² lí³. 27 Jáun² tsá² quian²¹ tsú² hí³ ca³juáh³: “Hliá² má²cuanh³² renh² bíh¹ hnú², hi³ jáun² ñeh² hnú² má²lí²jmú³ héih³² hi³ jngih³ tsú² cuá¹juí² míh¹ húnh¹ hí³, quí¹hliá² má²cuanh³² renh² hnú² cáun² hi³ re² hi³ tin²”. 28 Tí³la³ tsá² má²ján³ hí³ má¹ná¹, ca³míh³ bí¹ tsí³, hi³ tiú²uú² jmí¹ hnió³ hen¹³ ñéih³. Jmí¹jáun² cua³han³ jméi² tsú² hi³ ca³ñí¹lieh¹³, hi³ ca³hli³ ca³liéinh³² tsú² jon² hi³ ca³záih³ dí² hi³ hniáuh³² hen¹³ ñéih³. 29 Jáun² tsá² hí³ né³, ca³záih³ jméi²: “Ñíh¹ bíh¹ hnú² re² jáh³ mii² má²cá²jmú³² jná¹³ ta²¹ quián¹³ hnú², hi³ má²ca³ma³ti²¹ jná¹³ ca³la³ jí³² héih³² hi³ jmuh³² hnú², tí³la³ hí¹ cu³ jéin³² yáh³ tiá² má²ca³cuen²¹ hnú² jná¹³ uá¹jinh¹ jan² zéin¹ bíh¹ hi³ jmí¹ jmu¹ jná¹³ cáun² jmái¹ quion²¹ quiúnh¹ há²mei²¹ quion²¹. 30 Tí³la³ jmí¹ cuanh²¹ jónh³² hnú² né³, tsá² lí¹ ca³ñí¹quí² ñí¹hin² ó³² quíéh³ hnú² quionh³ tsá²mi³ hláih¹, sa³ jáh³ húnh¹ máh³ má²lí²jngih³² hnú² hi³ ca³tin¹ tsú²”. 31 Hi³ jáun² né³, tsá² má²lieih²¹ hí³ ca³juáh³: “Hnú² jón³, la³jí³² jmái¹ bíh¹ ñíh³ hnú² quiúnh¹ jná¹³; hnú² bíh¹ tsá² lí³quián¹³ la³jí³² hi³ nió³² jná¹³. 32 Quí¹ né³² ca³ta¹ dí² hi³ má¹hiún¹³ tsi³², quí¹hliá² renh² hnú² lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ jmí¹ má²jún¹ bíh¹, tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ má²ca³jenh¹³ tsú²; jmí¹ má²já²háin³ cu³tí¹³ bíh¹ tsú², tí³la³ ta³né³² né³ má²ná¹neh³² dí² tsú² siáh³”.

16

Cáun² jái¹³ ca³tin¹ tsá² quian²¹ lí¹ lín³

¹ Jmí¹jáun² ca³záih³ siáh³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³juáh³:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² jmí¹ jmu² hua³hí¹³ la³jí³² hi³ zia³² quioh²¹ jan² tsá² hánh³. Tí³la³ ca³chó³² jmá¹ hi³ ca³chá³ tsáu² tso³ quioh²¹ tsú² ñí¹con² tsá² hánh³ hi³. Ca³chá³ tsú² hi³ tsá² quian²¹ tsú² hí³ néh¹ cáun² lí¹ quí² lí¹ hin²³ hi³ zia³² quioh²¹ tsú². ² Jáun² tsá² hánh³ hí³ né³, ca³teh³ tsá² quian²¹, hi³ ca³ngáih³ dí² la³ lá²: “¿Hí¹ tson² bíh¹ la³ cun³ hi³ má²ca³chá³ tsáu² ñí¹con² jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnú²? Jíenh¹ sí² quián¹³ neh²¹, ca³ti²¹ ta²¹ hi³ jmuh³² hnú² quion²¹ jná¹³, quí¹ tiú²uú² hnú² jmúh¹³ yáh³ ta²¹”. ³ Jmí¹jáun² ca³lín¹³ tsá² hí³: “¿Ha³ lánh³ rón³² jmu¹ jná¹³ ta³né³², quí¹hliá² juóu³² jná¹³ má²ñí¹quin¹³ bíh¹ ta²¹ hi³ jmu² jná¹³? Já² tiá² pin³ yáh³ jná¹³ hi³ cáh¹³ hué³². Já² hua³heih²¹ bíh¹ ní¹juáh³ hi³ cáun² lí¹ mí¹³ jná¹³ quie³ quioh²¹ tsáu². ⁴ Há¹, ta³né³² má²ño¹ jná¹³ ha³ lánh³ rón³² jmu¹, hi³ jáun² lí³ zian² tsá² he³ jná¹³ hñú¹³ ní¹ má¹ca³che² jná¹³ juóu³²”. ⁵ Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³teh³ tsú² ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² ná¹ren² hí³ quioh²¹ juo¹³. Ñí¹con² tsá² la³ñí¹ hí³ ca³ngáí³ tsú²: “¿Cónh³ ren² hnú² quioh²¹ juóu³² jná¹³?” ⁶ Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³: “Ren² jná¹³ hñá³láu³ barril hi³ ha²¹ ma³ quiu³quia³ñú³ lí¹³ no¹”. Jmí¹jáun² tsá² quian²¹ tsá² hánh³ hí³ ca³juáh³: “Lá² rón³² sí² ca³ti²¹ hi³ ren² hnú². Tia³juí³² ñí³, jmu³ hi³ ren² nú² tu³la³quia³ tán¹”. ⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ngáih³ tsú² siáh³ tsá² jan²: “Hnú² siáh³, ¿ha³ cónh³ ren² hnú² quioh²¹ juóu³² jná¹³?” Jáun² tsá² hí³ ca³ngáí³: “Ren² jná¹³ quiún³ nio² hñá³láu³ lío²¹ cuú²miih²¹”. Jmí¹jáun² ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²: “Lá² rón³² sí² ca³ti²¹ hi³ ren² hnú², jmu³ hnú² hi³ ren² nú² hñi³² nio² hñá³láu³ tsi²¹ quiú³ lío²¹ tán¹”. ⁸ Jáun² juo¹³ tsá² quian²¹ tiá² chun¹ hí³ ca³juáh³: “Ha³ lánh³ rón³² jlánh¹ cháunh²³ chinh³² hnú² hi³ ca³lín¹³ hnú² jmúh¹³ la³ ní²”.

Jáun² jmí¹jáun² ca³nia³ Jesús jái¹³ jáun² quioh²¹, hi³ ca³juáh³:

—Tsá² zian² hngá¹máh³ lá² jlánh¹ bíh¹ jan²¹ ñí¹con² tsá²mi³cuóun² rainh²¹ la³ cónh³ bíh¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³².

⁹ “Jáun² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ cun³quionh³ hi³ zia³² quián¹³ hnoh² ñí¹ hué²¹ lá², jmúh¹³ hnoh² hi³ lí³ zian² tsá² juonh²¹ náh² re² quiúnh¹, jáun² ní¹ má¹ca³chó³² jmá¹ hi³ tsá¹³ hi³ jáun² quián¹³ hnoh² né³, lí³ zian² bíh¹ tsá² lí¹³ he³ náh² ñí¹ lí¹³ zian² náh² cun³ jmí¹hi³nio².

¹⁰ “Ní¹juáh³ zian² tsá² jmúh³² re² ta²¹ cun³quionh³ cú¹pih²¹ hi³ zia³² quioh²¹, jáun² la³ má²chun¹ jáun² bíh¹ tsú² uá¹ cun³ ca³lí³ zia³² hliáun³ hi³ quioh²¹. Tí³la³ tsá² tiá² jmu² hi³ chú³² cun³quionh³ cú¹pih²¹ hi³ zia³² quioh²¹ né³, sa³jun³ chun¹ bíh¹ tsú² ní¹juáh³ ca³lí³ zioh² hliáun³. ¹¹ Hi³ jáun² ní¹juáh³ tiá² la³ jmuh²¹ yáh³ hnoh² re² ta²¹ hi³ zia³² quián¹³ náh² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ tiá² lin¹ nga³ quien², ¿lánh³ bíh¹ rón³² lí¹³ hian³ náh² hú¹tá¹ hi³ quien² cu³tí³ ní¹ má¹jáun²? ¹² Ní¹juáh³ tiá² la³ chun¹ yáh³ náh² hi³ jmúh¹³ hua³hí¹³ hi³ quioh²¹ tsáu², ¿lánh³ bíh¹ rón³² lí¹³ hian³ náh² hi³ lí¹³ lí³ quián¹³ náh² hmóu³²?”

Dió³² jí³ quie³ ní²

(Mateo 6:24)

¹³ “Hí¹ jan² tsáu² tiá² lí¹³ ma³tí³² ñí¹con² gon³ juo¹³, quí¹ tiá² tí²¹ yáh³ tsí³ tsú² tsá² jan², hi³ tsá² jan² né³, tí³² lín³² bíh¹ tsí³ tsú²; re² lín³² bíh¹ má²tí³² tsú² héih³² quioh²¹ tsá² jan², hi³ tsá² jan² né³, tiá² ta²¹ tanh² yáh³ tsú². Jáun² né³, cónh³ tiá² lí¹³ bíh¹ hno³ náh² Dió³² cu³tsa³² quionh³ hi³ hniá¹ náh² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá².

¹⁴ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús jái¹³ ní² né³, jáun² tsá² *fariseos cáun² lí¹ ca³juú² ca³ngáí³² bíh¹ Jesús, quí¹hi³hliá² jlánh¹ ná¹hniá¹ tsú² quie³ hmóu³². ¹⁵ Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Hnoh² tsá² lí¹ ná¹haih³² náh² re² máh¹ ñí¹ ta³ ñí¹ tsáu², tí³la³ Dió³² cuá¹ñi³² he³ ná¹lín²³ náh² hñu³ honh². Qui¹ zia³² bíh¹ hi³ lí¹ ná¹lín²³ tsáu² hi³ jlánh¹ quien², tí³la³ Dió³² má¹ná¹, hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² jéih³² hi³ jáun².

Héih³² quioh²¹ Dió³² jí³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés

16 "Jmí¹ tí² quien² bíh¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, jì³ jái¹³ quioh²¹ tsá² lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³², ca³la³ tí³ jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hí³ cuan³ Juan², tsá² jmí¹ zion² hí³ jmái² tsáu². Jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² né³, ca³lí³liau³ hí³ tsá²ngí³ jú¹ chú³² hí³ ca³tí²¹ héih³² hí³ jmu² Dió³², hí³ jáun² tsá² jlánh¹ ná¹cueh³² pí³ né³, má²ná¹cah²³ bíh¹ jmái¹ hí³ lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³².

17 "Tí³la³ tí³ huán¹ bíh¹ tsí³ hí³ tsa³hín³ la³jí³² hí³ jniá³ chí³cuú² la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², la³ cónh³ bíh¹ jái¹³ hí³ rá¹tioh³ ní¹ liei²¹ jáun².

Jesús hie³² jái¹³ hí³ ca³tin¹ tsá² hnió³ tsáun³ quionh³ ní²cuo²

(Mateo 5:31-32; 19:1-12; Marcos 10:1-12; 1 Corintios 7:10-16)

18 "Ní¹juáh³ jan² tsá²ñuh² ca³tun³ ní²cuo², hí³ jáun² jan³ jan² tsá²mi³ siánh³ siáh³, jáun² tsá² la³ hí³ lí¹ jmu² tso³ juón¹ bíh¹. Hí³ ní¹juáh³ zian² siáh³ jan² tsá²ñuh² ca³jan³ tsá²mi³ tsá² jmí¹ ní²cuo² tsá² hí³, jáun² tsá²ñuh² la³ hí³ má²lí²jmú³ siáh³ tso³ juón¹ bíh¹.

Cáun² jái¹³ ca³tin¹ Lá¹ jì³ tsá² hánh³

19 "Jmí¹ zian² jan² tsá² hánh³ jmí¹ quíh³² jmáh³la³ cá² ní¹ hmih³² chú³² jniá³, hmih³² zín¹³ pin³ hí³ lí³ mí²ñi³² lino, hí³ cun³ tsa³háu² jlánh¹ jmí¹ má²hiún² tsú² tsí³ hí³ jmu² jmái¹.
20 Ja³bí¹ jmí¹ jáun² jmí¹ zian² jan² tsá² tia³mii², tsá² jmí¹ jmái² Lá¹, hí³ jmí¹ lín³ mí³ho²¹. Tsá² hí³ jmí¹ tsá²cuá² hué³² ho³hñú¹³ quioh²¹ tsá² hánh³ hí³. 21 Tsá² tia³mii² hí³ jmí¹ hnió³ cuh³ jmáh³la³ má³² suh³² ñeh² mesa quioh²¹ tsá² hánh³ hí³. Hí¹ la³ tí³ tsái² jmí¹ já²taunh¹ hí³ ziunh³² ní¹ lí³ jáun² mí³ho²¹ quioh²¹ tsú². 22 Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hí³ jun³ tsá² tia³mii² hí³, jáun² cua³taunh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ cua³quiáun³², hí³ tsa³cuá² cáun² ní¹ chu²¹ quionh³ hla¹ Há²bran²¹. Ja³bí¹ tsá² hánh³ hí³ ca³jun³ siáh³, jáun² ca³ñí¹hón²¹ tsú². 23 Tá¹la³ má²cuá¹má²tso² tsú² jáun² tsí³ quiu³juóu³² né³, ca³jíe³ tsú² tí³ chí³cuú² ní¹ uóunh³, ní¹ cuá³ hla¹ Há²bran²¹ quionh³ hla¹ Lá¹ hí³. 24 Jáun² ca³hóh³² tiá³ lín³² hí³ ca³juáh³: "Hnú² tia²¹ yeh³ Há²bran²¹, cuí¹ lín¹³ nú² hí³ juo²³ jná¹³, cuéh³ hnú² Lá¹ ní² jái¹³ hí³ jmu³ jlíh²¹ hna¹³ zí¹cuo² hí³ ja³hiéih³ zih³² jná¹³, hí³ jáun² lí³ cuóuh³, quí¹ jlánh¹ cuá¹má²tso¹ jná¹³ tsin³² ní¹ chéi³ uóu³² lá²". 25 Tí³la³ hla¹ Há²bran²¹ hí³ ca³juáh³: "Hnú² jón³, cháú¹ hnú² honh² la³jí³² hí³ chu²¹ jmí¹ zia³² quián¹³ tá¹la³ jmí¹ zian² nú² jáun², tí³la³ quioh²¹ Lá¹ lá² jmí¹ zia³² jmáh³la³ hí³ huáh² tsí³ bíh¹. Ta³né³² má²cuá³ tsá² lá² re² tin²; tí³la³ hnú² má¹ná¹, ca³tin¹ má¹tsoh¹ honh². 26 Ja³bí¹ zia³² cáun² hná¹ jēh³ jueh³² lín³² ja¹ ní¹ tiauh¹ dí², hí³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tsá² cuá³ ní¹ lá² tiá² lí¹³ ngá¹³ tí³ ní¹ ní², uá¹ cun³ ca³lí³hnió³, sa³jun³ hí¹ jan² tsá² tionh² ní¹ ní² lí¹³ ngá¹³ siáh³ tí³ lá²". 27 Hí³ jáun² tsá² jmí¹ hánh³ hí³ ca³juáh³ siáh³: "Mí²³ jná¹³ ní¹con² hnú² tia²¹ yeh³, ¿há¹ tiá² zen¹³ hnú² tiá³ Lá¹ ní² hñú¹³ ñuh³² jná¹³, 28 ní¹ tionh² hñá³ renh² jná¹³, hí³ tsa³lien³ tsú² renh² jná¹³? Hí³ jáun² tiá² ja³taunh¹ tsú² ní¹ cuá¹má²tso¹ jná¹³ lá² tsin³²". 29 Tí³la³ hla¹ Há²bran²¹ ca³juáh³: "Má²raunh³² bíh¹ tsú² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, jì³ jái¹³ quioh²¹ tsá² lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² ní² siáh³; ¡cuí¹ nie¹³ tsú² jái¹³ jáun²!" 30 Jáun² tsá² hánh³ hí³ ca³juáh³ siáh³: "Tson² bíh¹ la³ má²lí²juah²¹ hnú² ní² tia²¹ yeh³ Há²bran²¹, tí³la³ ní¹juáh³ jan² tsá² má²ca³jenh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³ la³ tsó³² hí³ tsa³lien³ tsá² hí³, jáun² cu³tí³ zái³² bíh¹ tsú² jmí¹ tsí³". 31 Jáun² hla¹ Há²bran²¹ ca³ngá³ siáh³: "Ní¹juáh³ tiá² hnió³ yáh³ tsú² ne³ jái¹³ quioh²¹ hla¹ Moisés, sa³jun³ jái¹³ quioh²¹ tsá² lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin², jáun² sa³jun³ tónh³² bíh¹ tsú² ta²¹ jái¹³ hí³ juáh³ jan² tsá² ca³jenh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³".

17

Jesús hie³² jái¹³ hí³ ca³tin¹ tsá² jmu² hí³ tanh³² tsáu² tso³

(Mateo 18:1-7, 18-35; Marcos 9:42)

¹ Jmí¹ jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

—Cu³tí³ tiá² chau²¹ jmái¹ hi³ juáh¹³ hi³ tiú²uú² zia³² hi³ jmu³ hi³ tánh³² tsáu² tso³, tí³la³ jlánh¹ juo²³ tsá² jmu² hi³ tsá²mi³cuóun² rainh²¹ tsú² tanh³² tso³. ² Jlánh¹ bíh¹ re² sá¹jmí¹ hi³ tónh³² tsú² zió³ láí¹ tsá² la³ hí³, hi³ chí¹hñéih²³ cáun² tá² quín¹ pa²¹ lín²¹, hi³ jáun² jmí¹ taun³ tsú² hñu³ jmí²miih²¹ cha³ jmí¹ jmu³ tsú² hi³ jan² tsá¹míh¹ jmu³ tso³. ³ Jáun² jmúh¹³ hnoh² hua³hín¹³ hi³ tiá² jmúh¹³ náh² la³ jáun².

”Ní¹juáh³ jan² renh² hnú² ca³jmú³ hlah³ ñí¹con² nú², hniáuh³² hlí¹ lienh¹ nú² tsú²; jáun² ní¹juáh³ ca³za³ tsú² jmí¹ tsí³ né³, jáun² jmúh¹³ hnú² juenh² honh². ⁴ Uá¹jinh¹ quiau³ jéin³² cú² jmái¹ jmu² tsú² hlah³ ñí¹con² nú², hi³ jáun² quiau³ jéin³² siáh³ mi³² tsú² uu³i³tso³ ñí¹con² nú², hi³ juáh³ tsú² hi³ tiú²uú² hi³ jmu³, jáun² hniáuh³² bíh¹ jmúh¹³ hnú² juenh² honh² ñí¹con² tsú².

Ñí¹con² tsá² nio² cáun² tsí³ zia³² pí³

⁵ Jmí¹jáun² tsá² ná¹lín³ hí³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² ca³záih³ la³ lá² Tí³² Juo¹³ dí²:

—Hnú² Tí³², jmúh¹³ hnú² hi³ tí³ lí³mí¹ niau²¹ cáun² tsí³ jnoh¹.

⁶ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Sá¹ hi³ jmí¹ ná¹tioh³ cáun² honh² náh², uá¹jinh¹ ma³píh²¹ lín²¹ la³ cun³ tí³ cá² má³mi³ mostaza, jáun² jmí¹ lí¹³ bíh¹ juoh¹ hnoh² hmá² sí² ná² lá²: “Cuí¹ cá² hnú² ñí¹ chí²¹ ní², cuí¹ cha³jná¹ hnú² hñu³ jmí²miih²¹”, jáun² hmá² lá² jmí¹ má²taunh¹³ bíh¹ hnoh² ta²¹.

Ta²¹ hi³ ca³tin¹ jan² tsá² quian²¹ jmu³

⁷ ”Ní¹juáh³ zian² jan² tsá² quian²¹ náh², hi³ cuí²ñí¹quiáh² hué³², ho³ hi³ cuí²ñí¹jmú¹³ hua³hí¹³ jáh³ joh² náh² ñí¹ lí³ ñí¹ná² quián¹³ náh², jáun² ní¹ má¹cuanh³² tsá² hí³ ñéih³ né³, ħtiá² né¹ hí¹ juouh³² náh² tsá² hí³: “Ña³², ñá²ñí³, ñá²jmu³ má³²”? ⁸ Ján¹han²¹, tiá² juáh²³ yáh³ hnoh² la³ ní², tí³la³ hnoh² dá² juáh³ la³ lá² bíh¹: “Cuá²jmu³ hua³jan²¹ má³² hi³ cuh²¹ jná¹³, cuá²quih³² hmih³² tiáu², jáun² cuéh¹ hnú² la³jí³² hi³ hnó³² jná¹³ má¹tí³ ñí¹jmú¹ jná¹³ má³². Jáun² ní¹ má¹lai³² jáun² jná¹³ má³² né³, má²jmúh¹³ hnú² siáh³ huen²¹”. ⁹ ħHí¹ hiáuh²³ tsá² quian²¹ hí³ tiá¹hmah¹ ní¹juáh³ má²lí²ma³tí³² la³jí³² héih³² quioh²¹ juo¹³? Tiá² lin¹ tiá¹hmah¹ hiáuh²³ yáh³ tsú². ¹⁰ Jáun² hnoh² né³, ní¹juáh³ ma³tih²¹ náh² la³jí³² héih³² hi³ ca³hian³, jáun² má¹jáun² ca³tin¹ hnoh² juáh¹³ la³ lá²: “Jnoh¹ lá³ tsá² quian²¹ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹, quí¹ cáun² ca³jmú¹³ jnoh¹ la³ cun³ hi³ jmí¹ hniáuh²¹ má²ca³jmú¹³ bíh¹”.

Jesús jmah²³ quian³ tsá² lín³ mí¹uí³ mi³ho²¹ péin³

¹¹ Jáun² ngau³ siáh³ Jesús jui³² má²hún¹ hi³ tsó³² tí³ já¹ juú² Jerusalén. Jáun² ca³nga² tsú² hué¹³ tsá² hín¹³ tí³ Samaria, jí³ hué¹³ tsá² hín¹³ tí³ Galilea ní². ¹² Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² ñí¹ nio¹ cáun² juú² míh¹, jáun² né³, quian³ tsá² ná¹lín³ mí¹uí³ *mi³ho²¹ péin³ ca³ja³taunh²¹ má²janh² tí³ jui³² ñí¹ cuá¹ja³² jáun² Jesús. Tá¹la³ tionh² ñí¹ uóunh³ jáun² tsú², ¹³ ca³hléh³ tiá³, hi³ ca³juáh³:

ħHnú² Tí³² Jesús, cuí¹ ja² mií³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

¹⁴ Jmí¹ ca³jién³² jáun² Jesús tsá² hí³, jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²taunh¹ náh², cuá²ma³jnia¹³ náh² ñí¹con² mí²tsáu².

Jáun² tá¹la³ jmí¹ má²hí¹tsá²taunh¹ jáun² hú¹ jui³² bíh¹ tsá² hí³, ca³lan³. ¹⁵ Jáun² jan² tsá² hí³ ca³jính³² tí³ ñí¹ zenh¹ Jesús jmí¹ ca³jé³ jáun² hi³ má²lain³², hi³ hí¹hle³² tiá³ lín³² hi³ hí¹má²quien² Dió³². ¹⁶ Jmí¹ cuan¹ tsú² jáun² ta³ ñí¹ Jesús né³, ca³di³jñí³² hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ ca³la³ tí³ hué³², hi³ ca³cué³ tiá¹hmah¹. Tsá² ca³jính³² hí³ má¹ná¹, tsá² hín¹³ tí³ hué¹³ Samaria bíh¹. ¹⁷ Jáun² Jesús ca³ngáih³ tsá² hí³:

—ħHaun¹³ juáh¹³ tá¹ quian³ hnoh² má²lain³²? ħHa³ jinh¹ ja³taunh²¹ tsá² ñu³ hí³ né³?

¹⁸ ħHí¹ jmáh³la³ jan² tán¹ *tsá²cá²jo²¹ lá² uá¹ ca³jính³² hi³ ma³quien² Dió³²?

¹⁹ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Náu², cuánh². Má²lain³² nú², quí¹hliá² lí²cháh¹ nú² cáun² honh² bíh¹.

*Jmáí*¹ hi³ zen³ Dió³² tsá² hau³ jái¹³
(Mateo 24:23-28, 36-41)

²⁰ *Jmí*¹ lí²¹ jáun² né³, tsá² *fariseos ca³ngáih³ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—¿Líh³ zen³ Dió³² tsá² hau³ jái¹³ hué³² lá² quiú¹³ dí²?

Jáun² Jesús ca³ngái³:

—Chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ cuán¹³ tsá² má²ca³hión³² hí³ Dió³², tí³la³ jun³juáh¹³ lí¹³ cú²tiú² cú²jan³² yáh³. ²¹ Sa³jun³ lí¹³ juáh³ tsáu²: “Tí³ lá² má²cuá¹ho² tsú² jái¹³”; sa³jun³ lí¹³ juáh³ tsú² siáh³: “Ñí¹ zio¹ má²cuá³ tsú²”. Qui¹ tsá² hí³ dá² má²ngí³² bíh¹ ja¹ quián¹³ hnoh².

²² *Jmí*¹ jáun² ca³záih³ tsú² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

—Chau²¹ jmái¹ hi³ lí³ hniá¹ lín²¹ hnoh² hi³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² já¹ñí³² ná¹ ja¹ quián¹³ hnoh², uá¹jinh¹ cú² jmái¹; tí³la³ tiá² cáun² lí¹ lí¹³ yáh³. ²³ Má¹jáun² lí³ zian² tsá² juáh³: “Tí³ lá² má²cuanh³²”; ho³lá²dá² juáh³ tsú² siáh³: “Tí³ ó³² má²cá²jnia³”. Tí³la³ ha³ lí² lí¹ cua³táunh¹ náh² cu³hna²¹ tsá² la³ hí³. ²⁴ Qui¹ la³jmí¹ hia³² sí² quioh²¹ miíh³² jo²¹ cáun², hi³ jáun² tai³² ca³la³ tí³ jo²¹ cá² táun², la³ jáun² bíh¹ lí¹³ ní¹ má¹jaunh³² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun². ²⁵ Tí³la³ la³ñí¹ tín² ca³tin¹ jná¹³ má¹tso¹ lín²¹ tsin³²; hi³ tsá² zian² né³² zeh³ jná¹³ tí³ có³². ²⁶ Qui¹ jmái¹ hi³ jáunh¹³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², lí¹³ la³jmí¹ lí²¹ jmái¹ hi³ jmí¹ zian² hla¹ Noé. ²⁷ Tsá² jmí¹ zian² jmí¹jáun² cá² ñí¹ ca³tiánh³ ná¹cuú² ná¹hính²³ bíh¹, hi³ ná¹jéinh³² siáh³ cuo², ja³ tsá² cuen² tsáu² jon² siáh³ hi³ jéinh³² cuo², ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³hi³ Noé hñu³ cuó² jueh³² jáun². Jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³ja³tsauh²¹ jmái² né³, la³jín³² bíh¹ tsá² hí³ ca³hiá² cá²tsan³. ²⁸ Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ ca³lí³ jmái¹ hi³ jmí¹ zian² hla¹ Lot. Tsá² jmí¹ zian² jmí¹jáun² uá²jai³² cáun² lí¹ ca³cuu³ ca³hinh³ bíh¹, hi³ cá² ñí¹ zia³² hi³ ná¹quí² ná¹la³² bíh¹ jí³ hi³ tí² hñaih³² siáh³; hi³ cá² ñí¹ zia³² hi³ ná¹jñí² ná¹hó²³ bíh¹ ca³tiánh³, hi³ cáun² ta²¹ tiá² lí³ hñú¹³ bíh¹ siáh³. ²⁹ Tí³la³ jmí¹ cuá¹han³ jáun² hla¹ Lot juú² Sodoma ñí¹ jmí¹ cuá³ né³, jmí¹jáun² ca³ziú² cá²súh³² jui²¹ quín¹ azufre hi³ hún¹ sí² chéi³ lín³² hi³ ca³súh³² chí³cuú². Cun³quionh³ hi³ jáun² bíh¹ ca³hiá² cá²tsan³ la³jín³² tsá² hí³. ³⁰ La³jmí¹ ca³jmú³ jáun² tsá² hí³ bíh¹ jmu³ tsú² má¹jáun², jmái¹ hi³ ma³jnia³² jáun² Jon² tsá²mi³cuóun².

³¹ “Ñí¹ má¹cá²chó³² jmái¹ jáun² né³, tsá² cuá¹tsi²¹ tsáih³ hñú³ má¹í² tsáih³ quioh²¹, tiá² hniáuh³² yáh³ son¹³ hi³ tsa³quián³ hi³ nio² ñéih³ quioh²¹, hniáuh³² la³jui³² cuon³ bíh¹ tsú²; hi³ ní¹juáh³ tsá² cuá¹hún¹ ñí¹nái² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ tsánh³² tsú² tí³ ñí¹ zeh¹ hñú¹³. ³² Jáun² cháú¹ náh² honh² la³ cun³ hi³ ca³quiúnh³² jáun² hla¹ tsá²mi³ ñí²cuo² Lot hí³. ³³ Ní¹juáh³ tsá² hnió³ líón³² hnga² jmí²chí³ quioh²¹, tsá² la³ hí³ tí³ tsa³hín³ bíh¹, tí³la³ ní¹juáh³ tsá² já²hín³ jmí²chí³ quioh²¹ [cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³] né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ liáun³.

³⁴ “Juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ má¹ca³niéi² jmái¹ jáun², má¹jáun² má²ná¹cuóun¹ gon³ tsáu² ñí¹ jen³; jan² tsá² hí³ tsánh³² hñu³mi³cuú², hi³ jan² né³ tá¹ron¹³ bíh¹. ³⁵ Ní¹ má¹jáun² siáh³, gon³ tsá²mi³ ná¹quiuh³² cán¹; jan² bíh¹ tsá² hí³ tsánh³², hi³ jan² né³ tá¹zanh¹ bíh¹. ³⁶ [Ja³bí¹ má¹jáun², gon³ tsá²ñuh² ná¹jmu² ta²¹ ñí¹nái², jan² bíh¹ tsá² hí³ tsánh³² hñu³mi³cuú², hi³ jan² né³, tá¹zanh¹ bíh¹.]

³⁷ *Jmí*¹ má²lí²niéi³² tsú² jáun² hi³ juáh³ Jesús la³ ní², jáun² ca³ngái³ tsú²:

—Hnú² Tí³², ¿ha³ dá² jinh¹ lí¹³ hi³ má²lí²juah²¹ hnú² ní²?

Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Lí³ lin¹ bíh¹ jmái¹ jáun² la³jmí¹ lí² lin¹ ñí¹ rá²jún¹ jáh³ cun³quionh³ hi³ jlánh¹ cuú² ngih³² tú²jue³².

¹ Hi³ jáun² Jesús ca³hiéh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³tí²¹ líéinh³² tsú² Dió³² jmái¹ ca³la³ jí³², hí³ tiá² hniáuh³² ma³tsan² tsú² tsí³. Jáun² ca³jmú³ dí² cáun² jái¹³, ² hí³ lí³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² jue²¹ jmí¹ cuá³ cáun² juú². Tsá² lín³ jue²¹ hí³ tiá² ta²¹ jmí¹ tanh² yáh³ Dió³², sa³jun³ jmí¹ tanh² bíh¹ hó¹ñí¹ tsá²co¹. ³ Ja³bí¹ juú² jáun² jmí¹ zian² siáh³ jan² tsá²mi³ hnái³. Tsá²mi³ hí³ jmí¹ tsá²jien³ hiú² cuóh³² lín³² jue²¹ hí³, hí³ jmí¹ zaih³² dí² jue²¹ hí³ la³ lá²: “Ma³ré¹³ tiá³ uu³mi²tsi³² quion²¹ jná¹³ quiúnh¹ ná¹ tsá² hau²”. ⁴ Tí³la³ hliáun³ jmái¹ bíh¹ ca³nga² hí³ tiá² jmí¹ hei³² jue²¹ hí³ hí³ ma³re² hniéi² jáun². Tí³la³ ca³chó³² jmái¹ hí³ ca³lín¹³ jue²¹ hí³ la³ lá²: “Uá¹jinh¹ tiá² ta²¹ tanh³² jná¹³ Dió³², sa³jun³ tanh³² jná¹³ hó¹ñi³² tsá²co¹, ⁵ tí³la³ cun³ñí¹ hí³ jlánh¹ hiú² cuóh³² ja³² tsá²mi³ ní² hí³ ñi³jmu¹ liúnh¹, hí³ jáun² cu³tsa³² cuí¹ má¹ré¹³ jná¹³ cú²jueh³², hí³ jáun² tiú²uú² ja³ma³tsan² tsú² tsin³² jná¹³”.

⁶ Jáun² Tí³² Juo¹³ dí² ca³juáh³:

—La³ jáun² bíh¹ ca³juáh³ jue²¹ hláih¹ hí³. ⁷ ¿Há¹ tiá² ma³re² Dió³² hniéi² quioh²¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ joh¹, tsá² ná¹hiú² ná¹mi³² la³ huá² la³ jma²? ¿Hí¹ ma³lé³ tsú² hí³ ma³hau³? ⁸ Juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hí³ tia³jui³² bíh¹ ma³re² Dió³² hniéi² quioh²¹ tsá² joh¹. Tí³la³ ní¹ má¹jaunh³² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² né³, ¿hí¹ chanh²¹ bíh¹ jná¹³ tsá² má²ná¹taunh² ta²¹ ñí¹ hue²¹ lá² ní¹ má¹jáun²?

Cáun² jái¹³ hí³ ca³tin¹ jan² tsá² fariseo quionh³ jan² tsá² chi² hmah²¹

⁹ Hi³ jáun² Jesús ca³jmú³ cáun² jái¹³ ñí¹con² tsá² jmí¹ ná¹lín²³ hí³ hí³ chun¹ hmóu³², tsá² jmí¹ ná¹lín²³ hí³ hí³ jun³ lin¹ yáh³ tsá² siánh³, hí³ ca³juáh³ dí² la³ lá²:

¹⁰ —Jmí¹ zian² gon³ tsá²ñuh² hí³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³² hñu³ cuáh³² chín¹. Jan² tsá² hí³ tsá² *fariseo, hí³ jan² siáh³ *tsá² chi² hmah²¹. ¹¹ Tsá² fariseo hí³ ca³jmú³ zenh² hí³ ca³liéinh³² Dió³², hí³ ca³juáh³ la³ lá²: “Hnú² Dió³² Juóu³² jná¹³, cué²³ jná¹³ tiá¹hmah¹ hnú² quí¹ tiá² lín³ yáh³ jná¹³ la³jmí¹ lín³ tsá² siánh³, la³jmí¹ lín³ tsá² háin², tsá² hláih¹, tsá² lí¹ jmu² lí¹ tsau³² ní² siáh³; sa³jun³ lín³ jná¹³ la³jmí¹ lín³ tsá² chi² hmah²¹ zenh² ó³². ¹² Jná¹³ má²hien²¹ tun³ jéin³² cun³ jña³ jmái¹, hí³ jienh²³ jná¹³ siáh³ ñí¹con² hnú² cáun² la³ cun³ quia³ quioh²¹ la³jí³² hí³ lá²³ ná¹”. ¹³ Tí³la³ tsá² chi² hí³ hmah²¹ ca³ta³zanh¹ ñí¹ uóunh³ ca³lá², sa³jun³ ca³ziauh³ bíh¹ tsá² hí³ ñí¹ chi³cuú²; hí³ jáun² cáun² ca³ta³dí¹quien² ñí¹ tsí³ bíh¹, hí³ dí¹juáh²³: “¿Hnú² Dió³², cuí¹ ja² mi³ honh² hnú² ñí¹con² jná¹³, tsá² ren² ná¹ tso³!”

¹⁴ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnoh², tsá² chi² hí³ hmah²¹ bíh¹ tsá² má²ji² jmí¹ tsí³ jmí¹ ngah²¹ hñú¹³; tí³la³ tsá² fariseo hí³ má¹ná¹, tiá² ji² yáh³ jmí¹ tsí³ jmí¹ ngah²¹. Quí¹ tsá² jmu² pan¹ hnga², tsá² la³ hí³ tí³ má²méih³ bíh¹ hí³ quien²; tí³la³ tsá² tiá² jmu² quien² hnga² má¹ná¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ jlánh¹ lí³ quien².

Jesús má²miuh² tsá¹míh¹

(Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16)

¹⁵ Ja³bí¹ jmí¹jáun² cua³jan² tsáu² dáin² jon² ñí¹con² Jesús, hí³ hnió³ tsú² hí³ Jesús tin³ cuo² dáin². Tí³la³ jmí¹ ca³jie³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hí³ jmu² tsá² hí³ la³ jáun² né³, jáun² ca³jín³ tsú² tsá² ná¹jan² hí³ dáin².

¹⁶ Jmí¹jáun² ca³teh³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuéh³ náh² tsá¹míh¹ ní² jái¹³, cuí¹ ja³taunh¹ ñí¹con² jná¹³, ha³ lí² jní² náh² jui³² quioh²¹. Quí¹ tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ ní² bíh¹ lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³². ¹⁷ Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh²: Lí³ua³ jan² tsá² tiá² he² héih³² quioh²¹ Dió³² la³jmí¹ he² tsá¹míh¹, tsá² la³ hí³ cu³tí³ tiá² lí¹³ hí³ jo³cuo² Dió³².

Jan² tsá¹ñú¹ hánh³ líéinh³² Jesús

(Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31)

¹⁸ Jmí¹jáun² ca³ngái³ jan² tsá² chín¹ ñí¹con² tsá² *judíos ñí¹con² Jesús, hí³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³² chun¹, ¿he³ bíh¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hi³ jáun² lí¹³ lí³ zian² jná¹³ la³ cun³ jmí¹hi³nio²?

¹⁹ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—¿He³ láih³² juáh³ hnú² hi³ jná¹³ tsá² chun¹? Hí¹ jan² yáh³ tsá² chun¹ tiá² zian², jí³²la³ jan² Dió³² bíh¹ chun¹. ²⁰ Má²ñíh¹ bíh¹ hnú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² héih³² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí² jmú² náh² juón¹, ha³ lí² jngíh³ náh² tsáu², ha³ lí² háin² náh², ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³ náh² jú¹ tí¹jái², tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh²”.

²¹ Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:

—La³jí³² bíh¹ hi³ ní² má²ca³ma³ti²¹ jná¹³ la³ cun³ jmí¹ míh² ná¹.

²² Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² Jesús jē¹ tsá² hí³ né³, ca³juáh³:

—Cun³ jáun² zia³² bíh¹ cónh³ cáun² hi³ hniáuh³² jmúh¹³ nú²: cuánh², cuá²hnái¹ la³jí³² hi³ zia³² quián¹³, hi³ jáun² tsoh³ quie³ jáun² ní¹con² tsá² tia³mii², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ lí³ hánh³ nú² hñu³mi³cuú². Ní¹ má¹lí³² jáun² né³, ña³² cu³hna³² jná¹³.

²³ Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² hí³ jái¹³ ní² né³, jlánh¹ hlah³ ta³no¹ tsí³, quí¹hliá² jlánh¹ hánh³. ²⁴ Jmí¹ ca³jíe³ jáun² Jesús hi³ hlah³ má²nio² tsí³ tsá² hí³, jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hénh³ ma³ jlánh¹ juóuh³² hi³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³²! ²⁵ Tí³ jlánh¹ bíh¹ huán¹ tsí³ ngá¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello chí² léh¹³ mi³quie³, la³ cónh³ bíh¹ hi³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³².

²⁶ Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² tionh² hí³ jái¹³ ní² né³, ca³juáh³:

—Hi³ jáun² né³, ¿hin² bí¹ dá² tsánh² la³ lí¹³ liáun³?

²⁷ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Zia³² hi³ tiá² lí¹³ jmu³ tsá²mi³cuóun², tí³la³ Dió³² bíh¹ Tsá² tñ² jmu³.

²⁸ Hi³ jáun² Pé¹ ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³, jnoh¹ má²ca³chá¹³ tí³ có³² la³jí³² hi³ jmí¹ zia³² quiú¹³, hi³ jáun² má²ngí¹ jnoh¹ quiúnh¹ hnú².

²⁹ Jáun² jmí¹jáun² ca³záih³ siáh³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ jan² tsá² má²ca³tú³ hñú¹³, hi³ má²ca³chan³ siáh³ jméi² mí¹ziú¹³, rainh²¹ tsú², ñí²cuo² tsú², jí³ jon² tsú² ní² siáh³, cun³ñí¹ hi³ tónh³² tsú² tsáu² jo³cuo² Dió³², ³⁰ tsá² la³ hí³ tí³ hliáun³ hiáuh³ bíh¹ ñí¹ hué²¹ lá² la³ cónh³ bíh¹ hi³ má²ca³chá³ tsú² jáun² tí³ có³², hi³ jáun² má¹jáun² hiáuh³ tsú² siáh³ hi³ lí¹³ zian² cun³ jmí¹hi³nio².

Jesús juáh³ siáh³ ñí¹ má²hnaíh³² jéin³² hi³ jún³

(Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34)

³¹ Hi³ jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ tsá² quian³tun³ hí³ tí³ la³ có³², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³, ta³né³² má²hi¹uú²³ dí² tí³ já¹ juú² Jerusalén, ñí¹ lí¹³ lí³tí³ ca³la³ jí³² hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² hi³ ca³jmú³ tsá² lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin², la³jí³² jái¹³ hi³ ca³tñ¹ Tsá² lín³ Jon² tsá²mi³cuóun². ³² Tsá² hí³ bíh¹ jienh³ tsá² judíos ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹, hi³ qui³ cáuh³² tsú² cú²nga¹, hi³ tu³ hióh³² tsú², hi³ tiu³ hñéi³² tsú², ³³ hi³ quiu³ pan³ tsú² siáh³, hi³ ní¹ má¹lí³² jáun² né³, jngah³ tsú²; tí³la³ ñí¹ má²cá²hñí² jmái¹ jáun² má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ jná¹³ ja¹ hla¹.

³⁴ Tí³la³ tiá² ca³ngí¹³ yáh³ tsá² hí³ hi³ ca³juáh³ jáun² Jesús la³ ní², cu³tí³ tiá² ca³lí³tsin² bíh¹ tsú² he³ dá² jmí¹ niéih³ jái¹³ jáun², quí¹hliá² jái¹³ jáun² jmí¹ lí³ jú¹ jni² bíh¹ hi³ ca³tñ¹ tsú².

Jesús jmah²³ jan² tsá² ten³ có³² juú² Jericó

(Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52)

³⁵ Jmí¹ má²ñí¹chau²¹ Jesús já¹ juú² Jericó. Can³² jui³² jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá² ten³, hi³ jmí¹ cuá¹mi³² cú¹dáin³. ³⁶ Jmí¹ ca³nái³² jáun² tsá² ten³ hí³ hi³ juóun³² lín³² tsáu² má²ñí¹hí¹já²taunh¹, jáun² ca³ngái³ he³ dá² la³ lí¹³. ³⁷ Jáun² tsáu² ca³juáh³:

—Jesús, tsá² ja³ juú² Nazaret bíh¹ cuá¹ja³² ñí¹zio¹.

38 Jáun² tsá² ten³ hí³ ca³hléh³ tiá³ lín³² hi³ ca³juáh³:

—¡Hnú² Jesús, jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ ja² mií³ honh² hnú² ñí¹con² jná¹³!

39 Jáun² tsá² hí¹tsá²taunh¹ hí³ chí¹ján³ ca³jin³ tsá² ten³ hí³, hi³ jmí¹ hnió³ tsú² cuá³² tsá² hí³ ta³máih³. Ti³la³ tsá² ten³ hí³ má¹ná¹, ti³ lí³mí¹ tiá³ ca³hléh³ bíh¹ hi³ ca³juáh³:

—¡Hnú² jón²zih¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ ja² mií³ honh² hnú² ñí¹con² jná¹³!

40 Hi³ jáun² Jesús ca³náu², hi³ ca³jmú³ héih³² hi³ tsa³quian³ tsú² tsá² ten³ hí³. Jmí¹ cuan¹ jáun² tsá² ten³ hí³ ta³ñí¹ dí² né³, ca³záih³ dí² la³ lá²:

41 —¿He³ jmí¹ hnáuh² hnú² jmu¹ jná¹³ ñí¹con² nú²?

Jáun² tsá² ten³ hí³ ca³ngái³:

—Hnú² Juóu³² jná¹³, hnó³² jná¹³ hi³ jnia³ siáh³ mí¹ñí³².

42 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—¡Cuí¹ jnia¹ yáh³! Má²lain³² hnú² qui¹hliá² lí²cháhh¹ nú² cáun² honh².

43 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³jnia³ siáh³ mí¹ñí¹ tsá² hí³, jáun² ngau³ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús hi³ hí¹má²quien² Dió³². Hi³ jáun² ca³la³ jín³² tsá² ca³jie³ hi³ jáun² ca³ma³tsú² ma³jónh³² Dió³².

19

Jesús jenh² Zaqueo

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, hi³ Jesús já¹ juú² Jericó. 2 Juú² jáun² jmí¹ zian² jan² tsá² hánh³ jmái² Zaqueo. Tsá² hí³ jmí¹ chí¹ ñí¹con² *tsá² chí² hmah²¹. 3 Tsá² hí³ jlánh¹ ca³lí³hnió³ jie³ ní¹juáh³ hin² dá² tsánh² hí³ Jesús; ti³la³ tiá² lí³ yáh³ jien³² tsú², qui¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ ná¹ngih³² ñí¹ jáun², hi³ hnga² siáh³ Zaqueo hí³ jlánh¹ tsa¹; jáun² tiá² ca³lí³ yáh³ jien³² tsú² Jesús. 4 Jáun² cu³tsa³² chí¹ján³ tsú² cú²jueh³² ngau³, hi³ ja³uu³² tsi³ hmá² sí² náí² chí²¹ ti³ jui³² ñí¹ tsó²¹ Jesús, hi³ jáun² lí¹³ jien³² dí², qui¹hliá² jui³² jaun³² ngá¹³ tsú². 5 Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² Jesús ñí¹ chí²¹ hmá² jáun² né³, ca³ziauh³ ñí¹ tsi³ hmá², jáun² ca³juáh³:

—Hnú² Zaqueo, tia³jui³² son² ñí¹ ní², qui¹ né³² ca³tin¹ jná¹³ ñí¹jnioh² hñuh³² hnú².

6 Jáun² Zaqueo la³jui³² ca³son² bíh¹, hi³ ca³hen³ Jesús ca³la³ hiún² lín³² tsí³. 7 Jmí¹ ca³jie³ jáun² tsá² ná¹ngih³² hí³ hi³ ngau³ Jesús hñú¹³ tsá² hí³, jáun² ca³ziu³ ca³hien³ dí² Jesús, hi³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ hñú¹³ jan² tsá² ren² tso³ bíh¹ ngau³ tsá² ní²?

8 Jmí¹ cá¹chánh²¹ jáun² Zaqueo hñú¹³ né³, ca³jmú³ zenh², hi³ ca³záih³ Jesús:

—Hnú² Ti³², sá¹ní² niéí², ñí¹con² tsá² tia³mii² cué¹³ jná¹³ cá²tsó¹³ la³jii³² hi³ zia³² quion²¹; hi³ ñí¹con² tsá² má²ca³ma³can¹³ jná¹³ né³, cué¹³ jná¹³ siáh³ quiún³ nió³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ má²ca³háin³² jná¹³ jáun² quioh²¹ tsú².

9 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá² ñí¹con² tsú²:

—Né³² má²liáun³ tsá² hñú¹³ hñú³ lá², qui¹ cu³tí¹³ bíh¹ jan² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ tsá² lá². 10 Qui¹ jná¹³, Jon² tsá²mi³cuóun², má²cuan² hi³ ja³hnáh³² ná¹ tsá² má²já²cuin³. Hi³ ja³lion¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ jná¹³ ja³.

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² zia³² hi³ nio² jo³cuo²

(Mateo 25:14-30)

11 La³ má²ná¹náí³² jáun² bíh¹ tsá² hí³ jái¹³ hi³ cuá¹hle³² jáun² Jesús, jáun² ca³jmú³ siáh³ Jesús cónh³¹ cáun² jái¹³ ñí¹con² tsú², qui¹hliá² tsá² hí³ jmí¹ má²ná¹lín²³ hi³ cu³diá²jan² bíh¹ ma³jnia³² Jesús hi³ hí³ bíh¹ dí² tsá² ca³hiáu³² Dió³² hi³ hau³ jái¹³, cun³ñí¹ hi³ jmí¹ má²ñí¹chau²¹ jáun² Jesús já¹ juú² Jerusalén. 12 Hi³ jáun² bíh¹ ca³záih³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² cá² mí¹zionh² tsá² cáun² hñú³ hi³ jmí¹ ná¹quien². Jáun² jan² tsá² hí³ ngau³ ñí¹ uóunh³, la³ tí³ hué³² siáh³, hi³ ca³ñí¹mí² jái¹³ hi³ lí¹³ lín³ ta²¹ juú²co¹, hi³ hu²¹ cuo² ñí¹ hliáun³; hi³ ní¹ má¹lí³² jáun² jáunh³. ¹³ Ñeh² bíh¹ hi³ tsó³² tsú² jáun² ca³teh³ quian³ tsá² quian²¹, hi³ ca³tsóh³ dí² ma³ cú² mei²¹ héih³² quie³ *cú¹tiáu² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsú². Jmí¹jáun² ca³záih³ tsú² tsá² quian³ hí³: “Cuá²ma³hliáun¹³ náh² quie³ má²lí²cué³ jná¹³ ní², ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmá¹ hi³ jáunh¹³ jná¹³”. ¹⁴ Tí³la³ tsá²co¹ tsú² má¹ná¹, jmí¹ ná¹hau² bíh¹. Hi³ jáun² jmí¹ ngau²¹ tsá² hí³ né³, ca³zen³ tsú² tsá² ja¹ hmóu³² hi³ tsa³can³² jái¹³, hi³ tsa³juah²¹ la³ lá²: “Cu³tí¹³ tiá² hnáu² jnoh¹ hi³ lín¹³ tsá² ní² ta²¹ juú²co¹ jnoh¹”. ¹⁵ Tí³la³ cun³ jáun² ca³lí³hiáun¹ bíh¹ tsú² hi³ lín¹³ ta²¹; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, jaunh³ siáh³ juú²co¹. Jmí¹ cuanh²¹ tsú² jáun² né³, ca³teh³ siáh³ tsá² quian²¹ hí³, tsá² ca³cuéh³ tsú² hí³ quie³, hi³ ca³ngái³ tsú² ní¹juáh³ ha³ cónh³ ca³ta³tsaih²¹ tsú² ma³ quin³² ma³ jan³². ¹⁶ Jáun² tsá² ca³ma³jnia³² la³ñí¹ ta³ ñí¹ tsú² ca³juáh³ la³ lá²: “Hnú² juóu³² jná¹³, má²zia³² cónh³í¹ cú² mei²¹ héih³² cú¹tiáu² la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmí¹ ca³cháh¹ hnú² jáun² jo³uón³² jná¹³”. ¹⁷ Jáun² tsá² má²lín³ hí³ ta²¹ ca³juáh³: “Jlánh¹ re² la³ ní², hnú² bíh¹ jan² tsá² quian²¹ chun¹. Jmu¹ jná¹³ hi³ hnú² lín¹³ ta²¹ ñí¹con² quia³ juú², quí¹hliá² re² bíh¹ ca³jmuh³ hnú² cun³quionh³ cú¹pih²¹ hi³ ca³chá³ jná¹³ jáun² jo³ cuonh² nú²”. ¹⁸ Jáun² siáh³ siáh³ jan² ca³ma³jnia³² ta³ ñí¹ tsú², hi³ ca³juáh³: “Hnú² juóu³² jná¹³, má²zia³² hñá³ nio² hñá³láu³ héih³² cú¹tiáu² la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmí¹ ca³cháh¹ hnú² jáun² jo³uón³² jná¹³”. ¹⁹ Ja³bí¹ ñí¹con² tsá² hí³ ca³juáh³ tsú² siáh³ la³ lá²: “Jmu¹ jná¹³ hi³ hnú² lín¹³ ta²¹ ñí¹con² hñá³ juú²”. ²⁰ Jáun² ca³ma³jnia³² siáh³ jan² tsá² siánh³ siáh³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Hnú² juóu³² jná¹³, lá² nio² quie³ hi³ jmí¹ ca³cuéh¹ hnú² jáun² jná¹³. Cáun² ca³tsáih³² pá¹ñu²¹ bíh¹ jná¹³ quie³ jáun², hi³ ca³hmá³ jná¹³, ²¹ quí¹hi³hliá² juénh² jná¹³ hnú². Quí¹hliá² ño¹ jná¹³ hi³ hnú² jan² tsá² huáh² tsí³, hnú² jan² tsá² caun²³ hi³ tiá² ca³tin¹ nú² caun¹³, hi³ caun²³ hnú² siáh³ cáun² hi³ tiá² lí²jñíh³”. ²² Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² má²lín³ hí³ ta²¹: “Hnú² bíh¹ jan² tsá² quian²¹ hláih¹; cun³quionh³ jéh² ní² huen² bíh¹ hnú² rá¹tsi³² jná¹³ héih³² ñí¹con² nú². Ní¹juáh³ tson² ñíh¹ hnú² hi³ jná¹³ lín³ jan² tsá² huáh² tsí³, jan² tsá² caun² cáun² hi³ tiá² ca³tin¹, jan² tsá² caun² hi³ tiá² ca³jñí³, ²³ hi³ jáun² jmí¹ hniáuh²¹ bíh¹ jmuh²¹ hnú² ta²¹ quie³ ní² quion²¹ jná¹³, uá¹jinh¹ hñú³ ñí¹ rá²tsi³² tsú² quie³ bíh¹ jmí¹ cuá¹tionh² nú², hi³ jáun² jmí¹ cuanh²¹ jná¹³ jmí¹ má²lí¹³ héih¹ jná¹³ hi³ má²tsin² quie³ quion²¹”. ²⁴ Jáun² tsá² lín³ ta²¹ hí³ ca³jmú³ héih³² ñí¹con² tsá² tionh² ñí¹ jáun², hi³ ca³juáh³: “Quin³² náh² quie³ hi³ jmí¹ nio² jo³cuo² tsá² lá², hi³ cueh¹ náh² tsá² ca³ta³tsaih²¹ ní² cú² mei²¹ héih³² quie³”. ²⁵ Tí³la³ tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ca³ngái³: “Hnú² juo¹³ jnoh¹, já² má²zia³² bíh¹ cú² mei²¹ héih³² quie³ quioh²¹ tsú²”. ²⁶ Jáun² tsá² lín³ ta²¹ hí³ ca³juáh³ siáh³: “Juanh³² jná¹³, ní¹juáh³ tsá² zia³² hi³ quioh²¹, tsá² la³ hí³ tí³ hliáun³ hiáuh³ bíh¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² zia³² quioh²¹ né³, tí³ quin³ bíh¹ tsú² la³ cun³ cú¹pih²¹ hi³ zia³² quioh²¹ tsú². ²⁷ Hi³ jáun² ca³tin¹ la³jín³² tsá² hau² jná¹³ hí³ né³, tsá² tiá² jmí¹ hnió³ hí³ hi³ lín¹³ jná¹³ ta²¹ ñí¹con², cuá²quian³² náh² hi³ má¹tsán¹³ náh² ta³ ñí³² jná¹³ lá²” —ca³juáh³ tsá² má²lín³ hí³ ta²¹.

Jesús má²hí³ já¹ juú² Jerusalén

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19)

²⁸ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³ ní² né³, ngau³ siáh³ jui³² má²hún¹ hi³ chau²¹ tí³ Jerusalén. ²⁹ Jmí¹ má²ñí¹chau²¹ tsú² jáun² juú² Betfagé, juú² nio² má²janh² có³² máh³ míh¹ Olivos, ñí¹ nio¹ siáh³ juú² Betania, jáun² ca³zen³ tsú² gon³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ tsa³táunh¹ chí¹ján³. ³⁰ Hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²táunh¹ náh² juú² míh¹ nio² tí³ chí¹ján³ ní², jáun² ní¹ má¹ca³cha³táunh¹ náh² né³, chanh²¹ náh² jan² lo¹ búh¹ míh¹ hi³ cuá¹hñéih¹; jáh³ hí³ hí¹ jan² tiá² hin² má²ca³ñí³tsin¹. Jáun² cuá²zanh¹ náh² jáh³ hí³, hi³ ñá¹jan³² náh² tí³ lá². ³¹ Ní¹juáh³ zian² tsá² ca³ngái³

ñí¹con² hnoh²: “¿He³ láih³² sa³ hnoh² yáh³ ná¹zanh¹ jáh³ ní²?”; jáun² juoh¹ náh² tsú² la³ lá²: “Hliá² má²hniah³ ñí¹con² Tí³² Juo¹³ bíh¹ jnoh¹ jáh³”.

³² Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² gon³ hí³, hi³ jáun² ca³chanh²¹ tsú² jan² lo¹ búh¹ míh¹ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ jáun² Jesús. ³³ Hi³ jáun² jmí¹ má²ná¹záinh³² tsú² lo¹ míh¹ hí³, jáun² ca³jíe³² tsá² joh¹ jáh³, jáun² ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ hnoh² yáh³ ná¹zanh¹ jáh³ ní²?

³⁴ Jáun² tsá² gon³ hí³ ca³ngái³:

—Hliá² má²hniah³ ñí¹con² Tí³² Juo¹³ bíh¹ jnoh¹ jáh³.

³⁵ Jáun² ca³ñí¹jan² tsú² lo¹ búh¹ míh¹ hí³ tí³ ñí¹ zenh¹ Jesús. Jmí¹jáun² ca³na³tsí³ dí² ha¹ cu³hna²¹ jáh³ hí³. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³zion³ dí² Jesús cu³hna²¹ jáh³. ³⁶ Tá¹la³ jmí¹ hí¹tsau³² jáun² Jesús tí³ já¹ juú² Jerusalén né³, ca³qui³ ca³ja³ tsáu² ha¹ hú¹ jui³² ñí¹ cuá¹tsau³² jáun² Jesús. ³⁷ Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² ñí¹ má²lí³ dí¹ji²³ máh³ Olivos tí³ jui³² Jerusalén, ca³la³ jín³² tsá² má²tanh² ta²¹ Jesús ca³ma³liáu³² hi³ hléh³² ca³la³ tiá³ lín³², hi³ hiún² lín³² tsí³ tsú² ca³ma³tsu³ ma³jónh³² Dió³² ca³tí²¹ la³ji³² hua³jueh³² hi³ má²ca³jíe³ jáun². ³⁸ Hi³ ca³juáh³ tsú² la³ lá²:

—¿Cuí¹ lí³ quien² bíh¹ Tsá² lín³ Re²¹, Tsá² cuá¹ja³² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²! ¿Cuí¹ tionh¹ bíh¹ tsá² zian² hñu³mi³cuú² cáun² hi³ re² hi³ tin²! Hénh³ ma³ chun¹ Dió³² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú².

³⁹ Jáun² ja¹ ñí¹ hí¹tsá²taunh¹ tsú² jáun² jmí¹ zian² ma³ jan² tsá² *fariseos, hi³ ca³juáh³:

—Tí³², má²né³² jin³² tsá² hí¹hle³² ní² la³ ní².

⁴⁰ Tí³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Jná¹³ juanh³², sá¹ hi³ tsá² lá² hí¹já²taunh¹ ta³máih³ dúh¹, jáun² hí¹ la³ tí³ quín¹ yáh³ jmí¹ má²hléh³² tiá³.

Jesús ho² hi³ ca³tin¹ juú² Jerusalén

⁴¹ Jmí¹ má²ñí¹chau²¹ jáun² Jesús já¹ juú² Jerusalén né³, ca³jíe³ tí³ ñí¹ nio¹ juú², hi³ jáun² ca³hó³. ⁴² Jmí¹jáun² ca³juáh³ la³ lá² hi³ ca³tin¹ juú² jáun²:

—¿Hen³ ma³ chú³² sá¹ hi³ jmí¹ lí³ ñí¹h¹³ hnú² né³² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ niau²¹ tie³ quián¹³, uá¹jinh¹ má²hia³ jáun¹³ lín³² jmí¹ hniáuh²¹ hi³ lí³ ñí¹h¹³ hnú²! Tí³la³ ca³tin¹ hnú² má¹ná¹, má²ná¹hmá¹ bíh¹ hi³ jáun² ta³né³². ⁴³ Quí¹ chau²¹ jmá¹ hi³ ja³taunh¹ tsá² jmu³ hniéi² quiúnh¹ hnú²; tsá² hian² tsí³ hí³ qui³ quéih³² hnú², hi³ jmu³ síáh³ ta³² lí³ quín¹ tí³ coh³ hiah³² quián¹³ hnú² ní². Hi³ jáun² cun³quionh³ ta³² jáun² uú³ tsú² hi³ tsa³tiónh³² hi³ jmu³ hniéi² quiúnh¹ hnú², hi³ jmu³ tsú² ná¹pí² ná¹danh³² cu³ jéin³ quián¹³ hnú². ⁴⁴ Tsá² hí³ bíh¹ qui³ tóh³² tiú² jóh³², hi³ ma³hiá² ma³tsan² tsú² tsá² zian² ní² ñí¹con² hnú², hi³ jmu³ tsú² hi³ hí¹ cá² má³ quín¹ tiú²uú² ná¹tsi²¹ ñí¹ quín¹ rainh²¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ca³lí³tsin² yáh³ hnú² jmá¹ hi³ cuan³ Dió³² ta³ máh¹ nú².

Jesús má²ji² cuáh³² chín¹

(Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22)

⁴⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hi³ Jesús hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ jáun² ca³ma³liáu³² hi³ ca³chu³ ca³huen³ tsá² jmí¹ ná¹jmu² ná¹hna² hí³ ñí¹ jáun²; ⁴⁶ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Hñú³ quion²¹ jná¹³ dí¹chan¹ hi³ liéih³² tsú² jná¹³ bíh¹”; tí³la³ hnoh² né³, tá²hláu² quioh²¹ háin² bíh¹ má²ca³jmu³ náh².

⁴⁷ Jmí¹jáun² ca³ma³tin² Jesús tsáu² cun³ tsa³háu² hñu³ cuáh³² chín¹ jáun²; tí³la³ tá¹la³ jáun² jmí¹ má²ná¹hnauh² tsá² ná¹lín³ mi³jmu³ tsí³, quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, jí³ tsá²tan²¹ ní², hi³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jngih³ dí² Jesús. ⁴⁸ Tí³la³ tiá² choh²³ yáh³ tsú² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jngih³ Jesús, quí¹hliá² la³jín³² bíh¹ tsáu² ná¹lí²hiún² lín³² tsí³ hi³ ná¹nái³² jē¹ Jesús.

20

*Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús hi³ ha³ jinh¹ hiauh³ dí² jái¹³ hi³ ho²
(Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33)*

¹ Ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ jmí¹ cuá¹má²tin² Jesús tsáu² hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ jmí¹ cuá¹hieh³² tsú² tsáu² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³². Jáun² jmí¹jáun² ca³cua³taunh²¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, jí³ la³ má²quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² ní² siáh³. ²Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Juah²¹ neh²¹, ¿hin² ca³cué³ héih³² hi³ jmuh³² hnú² ta²¹ ní²? ¿Hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ hauh³² hnú² ní²?

³Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ja³bí¹ jná¹³ siáh³ nga¹ cáun² jái¹³ ñí¹con² hnoh². Juah²¹ tín² hnoh² neh²¹: ⁴¿Hin² tsánh² ca³ze³ hla¹ Juan² hi³ cua³zion³ tsáu² jmái²? ¿Hí¹ Dió³², ho³ tsá²mi³cuóun² uá¹?

⁵Tí³la³ tsá² hí³ né³, cáun² lí¹ ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³² bíh¹, hi³ ca³juónh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ Dió³² bíh¹ ca³ze³ tsú², jáun² tsá² ní² né³ lí¹³ nga³: “Hi³ jáun² né³, ¿he³ láih³² sa³ tiá² ta²¹ ca³tianh³² yáh³ náh² tsú²?” ⁶Hi³ ní¹juáh³ juáh¹³ dí² siáh³ hi³ tsá²mi³cuóun² bíh¹ ca³zen³ tsá² hí³, jáun² quín¹ bíh¹ qui³ jlái³² dí² la³jín³² tsáu² lí¹³, hi³ jngah³ tsú²; qui¹ jí³lín² tsáu² bíh¹ ná¹lín²³ hi³ hla¹ Juan² jmí¹ lín³ jan² *tí³² jë¹ Dió³².

⁷Hi³ jáun² cu³tsa³² tiá² ñí³² bíh¹ dí² cú²jueh³² ca³záih³ Jesús. ⁸Jáun² Jesús né³, ca³juáh³ siáh³:

—Hi³ jáun² sa³jun³ jná¹³ yáh³ juanh²¹ siáh³ hi³ hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³jí³² ta²¹ lá².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hláih¹

(Mateo 21:33-44; Marcos 12:1-11)

⁹Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³hléh³ Jesús ñí¹con² tsá² tionh² hí³ ñí¹ jáun², hi³ ca³jmú³ tsú² cáun² jái¹³ lí³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³jñí³ mi³ uóun²jieh¹³ ñí¹nái² quioh²¹. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³quiú² tsú² ñí¹nái² jáun² jo³cuo² tsá² lí¹³ jmu³ ta²¹, hi³ jáun² tsá² jmu² hí³ ta²¹ né³, jmí¹ ma³hmah¹ ca³lá² quioh²¹ ñí¹nái² jáun² cun³quionh³ hi³ jiénh³² cú¹pih²¹ la³ cun³ hi³ ló³² jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun² jái¹³ la³ ní² né³, ngau³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² ca³lén³ ué³. ¹⁰Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³láu² mi³ uóun²jieh¹³ né³, jáun² ca³zen³ tsú² jan² *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ ñí¹con² tsá² ca³cuéh³ tsú² hí³ ñí¹nái² jáun², hi³ tsa³mái¹ ca³lá² hi³ má²ca³láu² jáun², la³ cun³ hi³ ca³tin¹ tsá² quioh²¹ ñí¹nái². Tí³la³ tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ má¹ná¹, ca³qui³ ca³quiunh³ bíh¹ tsá² zéin¹ hí³ tsá² quioh²¹ ñí¹nái², hi³ jáun² lí¹ hai²¹ cuá² ta³ bíh¹ tsú² ca³chanh³ dí². ¹¹Jáun² tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹nái² né³, ca³zen³ siáh³ jan² tsá² joh¹. Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² siáh³ tsá² hí³ né³, siáh³ bíh¹ siáh³ ca³qui³ ca³quiunh³ tsú² tsá² hí³, hi³ ca³tu³ ca³hión³² dí² jú¹ hlah³ jú¹ hó³², jáun² lín²¹ bíh¹ siáh³ tsá² hí³ ca³jính³². ¹²Jáun² ca³zen³ tsú² siáh³ cónh³¹ jan² tsá² joh¹, tí³la³ tsá² ca³hiauh³ hí³ ñí¹nái² má¹ná¹, cun³ jáun² ca³quiunh³ bíh¹ siáh³ tsá² hí³ ca³la³ ca³cuính³, hi³ ca³chin² dí² tí³ cheih³² hué³².

¹³”Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³lín¹³ tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹nái² la³ lá²: “¿He³ lí¹³ jmu¹ jná¹³ juáh¹³? Cu³tsa³² jón³² huen² jná¹³ cú²jueh³² cuí¹ zein²¹, tsá² jlánh¹ hno³ jná¹³ lín³². Len³ jná¹³ ho³sa³ tanh¹³ bíh¹ tsú² ta²¹ jón³² jná¹³ ní¹ má¹ca³jien³²”. ¹⁴Tí³la³ jmí¹ ca³jien³² jáun² tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ jon² tsá² quioh²¹ ñí¹nái² né³, ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³², hi³ ca³juáh³: “Já² tsá² ní² bíh¹ lí³quioh²¹ ñí¹nái² lá² ní¹ má¹jun² jméi²; chú³² cuí¹ jngih¹³ dí² tsú², hi³ jáun² lí³ quiú¹³ dí² ñí¹nái² lá²”. ¹⁵Jáun² la³jui³² ca³chin² tsú² tsá² hí³ tí³ cheih³² ñí¹nái² jáun², hi³ ca³jngih³ dí² tiáunh¹.

[Jmí¹ lí²¹ jáun², ca³ngái³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³.]

—¿He³ lín²³ hnoh² jmu³ tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹naí² ñí¹con² tsá² ca³jmú³ hí³ la³ jáun^{2?}
 16 Tsá² hí³ dá² jáunh³ bíh¹, hí³ ja³ma³tsan² tsú² tsá² jmu² hí³ ta²¹ ñí¹naí² quioh²¹, hí³ jáun²
 tsá² siánh³ bíh¹ cuéh³² tsú² cú²jueh³² ñí¹naí² jáun².

Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² tionh² hí³ ñí¹ jáun² jái¹³ hí³ má²lí²hléh³² jáun² Jesús, jáun²
 ca³juáh³:

—¿Ha³ lí² cui¹ lí¹³ bíh¹ la³ ní²!

17 Tí³la³ Jesús ca³jíe³ chí¹tiá³ ñí¹ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³, hí³ ca³juáh³:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² ngi²³ náh² jái¹³ ñí¹ rá¹juáh³ jáun² Sí² quioh²¹ Dió³² la³ lá² dúh^{1?}:
 Quín¹ hí³ tiá² ca³jeih²¹ jáun² tsá² ná¹lín³ tí³² hiah³²,
 ta³né³² má²lí³ cá² mái³ quín¹ hí³ jlánh¹ bíh¹ quien² bíh¹,
 quín¹ hí³ hu²¹ cuoh¹ hiah³².

18 Hí³ jáun² lí³ua³ jan² tsá² cá²hính³² quionh³ quín¹ jáun², ca³la³ juoh¹ mí¹ siún¹ nio²
 bíh¹ tsú² lí¹³; hí³ ní¹juáh³ quín¹ jáun² la³ ca³táh³ ñí¹ quioh²¹ jan² tsáu² né³, jáun² ca³la³
 jui²¹ nio² bíh¹ tsú² lí¹³.

19 La³ cun³ jmí¹jáun² jmí¹ hnió³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tí³² liei²¹ hí³ zanh³
 Jesús, quí¹hí³hliá² ca³lí³tsin² tsú² hí³ Jesús má²lí²jmú³ cáun² jái¹³ hí³ ca³tín¹ hí³ dí²; tí³la³
 tiá² lí³ yáh³ zanh³ tsú² Jesús, quí¹hí³hliá² juénh² tsú² tsá² ná¹ngih³² hí³.

Jesús juáh³ hí³ ca³ta¹ dí² má¹hmah²¹ ñí¹con² tsá² chí² hmah²¹

(Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17)

20 Jáun² cu³tsa³² ca³zen³ tsú² cú²jueh³² tsá² tsa³cá² tsa³lian² Jesús, hí³ tsa³jmú³ tsú²
 la³juah²¹ dúh¹ tsá² chun¹. Jáun² tsá² hí³ ca³can³ re² lín³² hua³hí¹³ jë¹ Jesús, ní¹juáh³ ní² lí¹
 ca³hléh³ tsú² cáun² jái¹³ tiá² ca³tí²¹, hí³ jáun² lí¹³ jienh³ dí² ñí¹con² tsá² lín³ ta²¹. 21 Jáun²
 tsá² hí³ ca³juáh³ ñí¹con² Jesús:

—Hnú² Tí³², né¹ jnoh¹ hí³ jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹ hieh³² hnú²; hí³ né¹ jnoh¹ siáh³ hí³ tiá²
 jmuh³² hnú² hí³ quien² jan² hí³ jan² tiá² quien², tí³la³ hnú² bíh¹ hieh³² tsáu² jú¹ tson² hí³
 ca³tí²¹ jui³² quioh²¹ Dió³². 22 Jáun² juáh¹³ hnú² neh²¹: ¿Hí¹ ca³tí²¹ má¹hmah²¹ jnoh¹ quie³
 hí³ mi³² *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ juú² Roma, ho³ tiá² hniáuh^{32?}

23 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³lí³tsin² bíh¹ hí³ hlah³ hí³ ná¹quionh² chí¹ tsá² hí³, jáun²
 ca³záih³ dí² la³ lá²:

—[¿He³ láih³² sa³ cá² lau²³ hnoh² jná^{13?}] 24 Híe¹ náh² cáun² *cú¹tiáú² neh²¹. ¿Hin² mi³
 ñí¹ tá²lái¹ ñí¹ lá², hí³ hin² hí³ jmái² tón³² lá² siáh^{3?}

Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngái³:

—Quioh²¹ tsá² cuá¹lín³ hí³ mi³chí¹ bíh¹ ní³².

25 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáun² cuéh³ náh² tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ la³ cun³ hí³ ca³tín¹ hiáuh³, hí³ cuéh³ náh² siáh³
 Dió³² la³ cun³ hí³ ca³tín¹.

26 Hí³ jáun² tiá² ca³láih¹³ yáh³ tsá² hí³ hí³ jmí¹ ca³ jmí¹ lan³ Jesús ta³ ñí¹ tsá² tionh² hí³
 ñí¹ jáun²; hí³ jáun² lí¹ ca³ta³ná¹jíe³² bíh¹ tsú² jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³ ní². Jáun² tie³
 bíh¹ ta³tonh¹ tsú² cú²jueh³².

Nga² tsáu² ca³tí²¹ hí³ jenh¹³ tsú²

(Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)

27 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *saduceos hí³ cua³jien³ Jesús. Tsá² cu³
 nió³ tsá² saduceos hí³ tiá² ta²¹ haih²¹ yáh³ hí³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³; hí³ jáun² bí¹ jlánh¹
 ca³ñí¹ngah¹ dí² Jesús jái¹³ lá²:

28 —Hnú² Tí³², ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés rá¹juáh³ ní¹juáh³ jan² tsá²ñuh² ca³jun³
 ta³ tiá² ca³lí³zian² jon² quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo², jáun² tsá²ñuh² dá¹jon²¹ hla¹ hí³ ca³tín¹
 jan³ siáh³ tsá²mi³ hí³, hí³ jáun² lí³zian² jon² hí³ ca³tín¹ hla¹ hí³. 29 Jáun² né³, jmí¹ zian²
 cá² mí¹zionh² tsá²ñuh² hí³ jmí¹ ná¹lín³ quiaun³ má²tún² rainh²¹ jan² jméi² mí¹ziú¹³. Tsá²

má²ján³ né³, ca³jan³ tsá²mi³, tí³la³ ca³jun³ bíh¹ tsú², hí¹ jan² yáh³ jon² tsú² tiá² ca³lí³zian².
³⁰ Jáun² dá¹jon²¹ bíh¹ tsú² ca³jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mi³ hnái³ hí³. Ja³bí¹ ca³jun³
 bíh¹ siáh³ tsá² hí³, hí¹ jan² yáh³ jon² tiá² ca³lí³zian². ³¹ Jáun² tsá² ní¹ má²gáun³ hí³ né³,
 ca³jan³ siáh³ tsá²mi³ hí³. Siáh³ bíh¹ siáh³ ca³jun³ tsá²ñuh² hí³. La³ jáun² bíh¹ lí³ quioh²¹
 tán¹ quiaun³ tsá² hí³, hí³ hí¹ jan² yáh³ jon² tsá² quiaun³ hí³ tiá² ca³lí³zian². ³² Jáun² ní¹
 ca³táuh³ né³, jun³ bíh¹ siáh³ tsá²mi³ hí³ hnga². ³³ Hí³ jáun² né³, ní¹ má¹tí³ ní¹ ca³jenh¹³ tsú²
 ĵhin² dá² tsánh² tsá² quiaun³ hí³ lí¹³ ní²cuo² tsá²mi³ hí³, quí¹ tán¹ quiaun³ bíh¹ tsá²ñuh²
 hí³ ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mi³ hí³?

³⁴ Hí³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ní¹ hué²¹ lá² bíh¹ jaun³² jéinh³² tsá²mi³ tsá²ñuh² cuo², ³⁵ tí³la³ tsá² ca³tín¹ hí³ tsánh³²
 ní¹ chu²¹ ní¹ má¹ca³jenh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³ né³, tsá² la³ hí³ tiú²uú² cuo² jéinh³² yáh³,
 sa³jun³ cuen³ bíh¹ tsú² siáh³ jon² hí³ jéinh³² cuo², ³⁶ quí¹ ní¹ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiú²uú²
 hin² jún³. Quí¹ má¹jáun² lín¹³ tsú² la³jmí¹ lín³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bíh¹. Jon² Dió³² bíh¹
 má²lín¹³ tsú², quí¹hliá² má²ca³jenh¹³ tsú². ³⁷ Ta³bí¹ hnga² hla¹ Moisés yáh³ ca³hléh³ hí³
 ca³tín¹ tsá² jenh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³, ní¹ rá¹juáh³ jáun² jái¹³ hí³ ca³tí²¹ sí² hia³² ja¹ hmá²
 ton². Ní¹ jáun² rá¹juáh³ hí³ Dió³² Juo¹³ dí² lín³ Dió³² ní¹con² Há²bran²¹, Isaac, jí³ Jacob ní²
 siáh³. ³⁸ Quí¹ Dió³² dá² lín³ Dió³² Juo¹³ tsá² zian² bíh¹, tiá² lí¹³ yáh³ lín³ tsú² Dió³² Juo¹³ tsá²
 má²jún¹. Quí¹ ní¹con² Dió³² ca³la³ jí³lín² bíh¹ tsá²u² ná¹liéih²¹.

³⁹ Jmí¹jáun² né³, ma³ jan² tí³² liei²¹ ca³záih³ Jesús:

—Chú³² lín³² bíh¹ la³ jmí¹ má²lí²juah²¹ hnú² ní² Tí³².

⁴⁰ La³ cun³ jmí¹jáun² tiú²uú² hin² ca³tia³ yáh³ tsí³ hí³ nga³ siáh³ jái¹³ ní¹con² Jesús.

ĵHin² bíh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ tsá² lín¹³ Cristo?

(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)

⁴¹ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—ĵHe³ láih³² ná¹juáh²³ tsá²u² hí³ Tsá² lín¹³ Cristo jan² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹
 bíh¹? ⁴² Já² ní¹ Sí² Salmos ca³juáh³ hnga² hla¹ Dá²vi²¹ la³ lá²:

Dió³² Juóu³² jná¹³ ca³záih³ Tí³² Juóu³² jná¹³ la³ lá²:

Tí³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ ní³,

⁴³ ca³la³ tí³ ní¹ cá¹chó²¹ jmá¹ hí³ jmu¹ jná¹³ hí³ tsá² hau² hnú² lín¹³ la³jmí¹ lí³ cáun² jlí²¹
 hí³ hí¹ cú¹píh²¹ tiá² quien², hí³ ná¹tsin²¹ hnú² tanh¹.

⁴⁴ "Hí³ jáun² né³, ĵha³ bíh¹ lánh³ rón³² lí¹³ hí³ Tsá² lín¹³ Cristo lín³ jan² tsá² jón²zih¹
 jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹?, quí¹ ta³bí¹ hnga² yáh³ hla¹ Dá²vi²¹ hí³ la³ ca³juáh³ hí³ Juo¹³ bíh¹
 tsú² Tsá² lín¹³ hí³ Cristo.

Jesús jñéih²³ tsá²u¹³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54)

⁴⁵ Jmí¹jáun² jmí¹ ná¹nái³² ca³la³ jín³² tsá² tionh² hí³ ní¹ jáun² jái¹³ hí³ ca³hléh³ jáun²
 Jesús ní¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²:

⁴⁶ —Hua³hín¹³ náh² jmu³ quiúnh¹ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, quí¹ tsá² hí³ jlánh¹ zain³²
 hí³ quíh³² hmíh³² cuo² hí³ ní³táunh¹ tí³ hlá² tí³ ní², hí³ jlánh¹ hniá¹ tsú² siáh³ hí³ tsá²
 cuen³ Dió³² ní¹ má¹ca³jenh² dí² já¹ hmah²¹; hí³ jlánh¹ hniá¹ tsú² siáh³ tiánh³ ní¹ jlánh¹
 bí¹ quien² hñu³ cuáh³² quioh²¹, jí³ hí³ hniá¹ tsú² siáh³ tiánh³ ní¹ jlánh¹ bí¹ quien² ní¹
 má¹ca³cha³táunh¹ ní¹ nio² jmá¹. ⁴⁷ Tsá² hí³ bíh¹ tsá² quin²³ sí¹ hñú¹³ tsá²mi³ hnái³, hí³
 má¹lí³² jáun² né³, lí¹ ráin³² ní¹ cun³quionh³ hí³ liéinh³² jáun² Dió³² ué³ lín³². Cun³ní¹ hí³
 jáun², tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ héih³² hí³ tá¹tsin¹ tsú² ní¹ má¹jáun².

21

Quié³ ca³cué³ tsá²mi³ hnái³ tia³mii²
(Marcos 12:41-44)

¹ Jmí¹jáun² ca³jíe³ Jesús hi³ toh² tsá² hánh³ quie³ hñu³ cuó² quioh²¹ cuáh³² chín¹ hi³ cue³² ñí¹con² Dió³². ² Ja³bí¹ ca³jien³² tsú² siáh³ jan² tsá²mi³ hnái³ tia³mii² hi³ dí¹taunh³² tun³ cú¹dáin³ hñu³ cuó² jáun². ³ Jmí¹jáun² ca³juáh³ dí² la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí³ juo³ jná¹³ hnoh², hi³ tsá²mi³ hnái³ tsá² tia³mii² ó³² bíh¹ tí³ hliáun³ má²lí²cué³² la³ cónh³ bíh¹ jí³lin² tsá² hánh³. ⁴ Quí¹ la³jín³² tsá² ñí¹ hnái³ ní² cue³² la³ cun³ hi³ má²ziau³² quioh²¹ bíh¹, tí³la³ uá¹jinh¹ tia³mii² tsá²mi³ ó³², má²lí²cué³² bíh¹ tsú² la³jí³² hi³ jmí¹ raunh³²; quie³ hi³ jmí¹ má²ma³hau³ hi³ ma³zian² bíh¹ tsú² quioh²¹.

Jesús juáh³ hi³ chau²¹ jmái¹ tsúnh¹³ cuáh³² chín¹
(Mateo 24:1-2; Marcos 13:1-2)

⁵ Jmí¹jáun² jmí¹ zian² tsá² ná¹juáh²³ hi³ jlánh¹ re² ca³lí³ cuáh³² chín¹ cun³quionh³ quín¹ chú³² jniá³, jí³ la³ má²quionh³ la³jí³² hi³ lí¹ ca³cué³ tsáu² ní². Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

⁶ —Chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ hí¹ cá² má³ quín¹ tiú²uú² ná¹juin¹ ñí¹ quín¹ rainh²¹; la³jí³² bíh¹ juú¹ tsúnh¹³.

Ha³ lánh³ rón³² lí³ lin¹ ñí¹ táuh³ jmái¹
(Mateo 24:3-28; Marcos 13:3-23)

⁷ Jmí¹jáun² ca³ngáih³ tsá² hí³ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², ¿líh³ lí¹³ la³ cun³ hi³ má²lí²juah²¹ hnú² ní²? ¿Ha³ dá² lánh³ rón³² lí³ lin¹ hi³ má²ja³quián³ lí¹³ la³ jáun²?

⁸ Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Hua³hín¹³ lín³² hnoh² jmu³ hi³ tiá² lí¹ lí³can² náh². Quí¹ juóun³² lín³² tsáu² ja³taunh¹ hi³ ja³jmú³ hi³ lín³ la³juah²¹ dú¹ jná¹³, hi³ ja³juah²¹: “Jná¹³ bíh¹ lín³ Cristo”; hi³ juáh³ tsú² siáh³: “Né³² má²cá²chó³² jmái¹”. Tí³la³ ha³ lí² tanh³ hnoh² ta²¹ tsá² la³ hí³. ⁹ Hi³ ní¹ má¹ca³niéih² náh² hi³ zian² tsá² jmu² hniéi², hi³ tiáunh¹ tsáu² tiá³ siaun³² tí³ hlá² tí³ ní², ha³ lí² juenh³ náh². Quí¹ la³ jáun² ca³tí²¹ lí¹³ bíh¹ la³ñí¹, tí³la³ jun³juáh¹³ má²tsa³hín³ yáh³ jaun³².

¹⁰ Jáun² ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Tsá² zian² cáun² hué³² jmu³ hniéi² quionh³ tsá² zian² hué³² siáh³, jí³ tsá² hín¹³ hué³² ñí¹ hliáun³ quiu³ tín³ siáh³ quionh³ tsá²ján² tsá²ján². ¹¹ Hi³ ñí¹ hliáun³ siáh³ qui³ jíeh³ hué³² tiá³ lín³², hi³ lí³ zia³² siáh³ ho³cuóun³ jí³ hi³ hí³ tsáu¹ ní² siáh³. Chi³cuú² siáh³ qui³ jnia³ hi³ cáu² hi³ jueh³².

¹² ”Tí³la³ ñeh² bíh¹ hi³ lí¹³ la³jí³² hi³ má²lí²juánh³² jná¹³ ní² má¹ná¹, má¹jáun² hi³ tsa¹ tsú² hnoh², hi³ zaunh³ tsú²; hi³ tsa³jau² tsú² hnoh² hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí², hi³ tsa³ma³re² tsú². Jau³ tsú² hnoh² hi³ táuh³² tsú² hñu³mí¹ñí², hi³ tsa³jau² tsú² siáh³ hnoh² ta³ ñí¹ tsá² ná¹ho² jái¹³ jí³ ta³ ñí¹ tsá² ná¹lín³ re²¹ siáh³, cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ jná¹³. ¹³ Má¹jáun² má²lí¹³ cuéh¹ hnoh² jú¹ tson² hi³ ca³tín¹ jná¹³. ¹⁴ Ní¹ jí²¹ la³ cháh¹³ náh² cáun² honh² bíh¹, hi³ tiá² quí¹ hnáuh¹³ náh² honh² hi³ he³ jái¹³ cuá¹ngah³ náh² ta³ ñí¹ tsá² hí³. ¹⁵ Quí¹ jná¹³ bíh¹ Tsá² cué¹³ jái¹³ hi³ hléh¹³ hnoh² jmái¹ jáun², hi³ jmu¹ jná¹³ siáh³ hi³ jnia³ jmí¹ honh² náh²; ca³la³ hí¹ jan² tsá² hau² hnoh² tiú²uú² ñí³² ha³ lánh³ rón³² nga³ lí¹³. ¹⁶ Hi³ hí¹ ca³la³ tí³ ñeh² mí²ziúh² yáh³ hnoh² tsa³jienh³ hnoh² ñí¹ta²¹, jí³ tsá² jan² ñeh² mí²ziúh² náh² quiúnh¹ ní², jí³ jun³ renh² náh², jí³ tsá² juónh³² náh² re² quiúnh¹ ní² siáh³; hi³ ma³ jan² hnoh² jngah³ tsú² siáh³. ¹⁷ Tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ lí³hau² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ jná¹³. ¹⁸ Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, hí¹ cá² máih³² yáh³ jñú² ching³² hnoh² tiá² lí¹ tsa³há³. ¹⁹ Jáun²

ní¹juáh³ la³ má²nio² ní² cáun² honh² hnoh², jáun² hián¹³ bíh¹ náh² hi³ lí¹³ zian² náh² cun³ jmí¹hi³nio².

²⁰ "Ní¹ má¹ca³jieh³ hnoh² hi³ juóun³² lín³² hliáu³ má²ná¹pí² ná¹danh³² la³ cu³ la³ jéin³ juú² Jerusalén, jáun² má¹jáun² lí³ níh¹³ hnoh² hi³ má²janh² bíh¹ má²ja³² jmái¹ hi³ tsa³hín³.

²¹ Hi³ jáun² jmái¹ jáun² má²hniáu³² cuon³ tsá² hín¹³ tí³ Judea ní¹ lí³ máh³; hi³ tia³jui³² siáh³ cuí¹ huén² tsá² zian² já¹ juú² Jerusalén, hi³ ha³ lí² cuí¹ cha³tánh¹ tsá² tiáunh¹ ní¹nái² tí³ já¹ juú². ²² Quí¹ jmái¹ jáun² cáun² jmái¹ hi³ jlánh¹ ma³tson¹³ Dió³² tsáu² bíh¹, jmái¹ hi³ hniáu³² lí³tí³ ca³la³ jí³² hi³ rá¹juáh³ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³². ²³ Jlánh¹ juo²³ tsá²mi³ tsá² ná¹quian² jon² jmái¹ jáun², jí³ tsá² ná¹jan² dain² tiúh²³ ní² siáh³! Quí¹ jmái¹ jáun² lí³ zia³² uu³mi²tsi³² huáh² tsí³ cu³tí¹³ tá¹ cáun² hué³² lá², cáun² hi³ jlánh¹ ma³tso² tsá² hué³² lá² tsí³. ²⁴ Jmái¹ jáun² juóun³² bíh¹ tsáu² tsán¹³ ja¹ hniéi² jáun²; hi³ tsá² zian² hué³² ní¹ hliáu³ siáh³ ma³tson¹³ tsá² hué³² lá². Hi³ *tsá²cá²jo²¹ né³, ha³ zónh³² tsá² juú² Jerusalén lá², ca³la³ tí³ ní¹ ca³tsín¹³ jmái¹ hi³ cue³² Dió³² jái¹³ hi³ lí¹³ la³ jáun².

Jmái¹ hi³ jáunh³ Jon² tsá²mi³cuóun²

(Mateo 24:29-35, 42-44; Marcos 13:24-37)

²⁵ "Má¹jáun² jnia³ lí²¹ chí³cuú², ní¹ he¹ hiú², ní¹ he¹ zíh², jí³ ní¹ hai²¹ chí¹jmái²¹ ní² siáh³. Má¹jáun² siáh³ hí³² lín³² tsí³ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá², hi³ tsa³cáun² lín³² tsí³ tsú² cun³ní¹ hi³ jlánh¹ tiá³ hen³ má¹cá²quih³² ma³ quin³² ma³ cun³ tsin¹ jmí²miih²¹. ²⁶ Ca³la³ hi³ tánh³² tsí³ tsú² hi³ hí³² tsí³ ca³tí²¹ la³jí³² hi³ né³bí¹ lí¹³ ní¹ hué²¹ lá²; quí¹ hí¹ ca³la³ tí³ pí³ hi³ jniá³ chí³cuú² yáh³ ru³ juá³. ²⁷ Hi³ jáun² má¹jáun² máh³ má²jien³² tsú² Jon² tsá²mi³cuóun² hi³ cuá¹jáunh²³ jui³² já¹ jnie² quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² quioh²¹, hi³ lin¹ hi³ quien² lín³² tsú². ²⁸ Ní¹ má¹ca³lí³liau³ la³ cun³ hi³ má²lí²juánh³² jná¹³ ní², jáun² háun¹ náh² nó¹ tianh³ hi³ ziauh¹ náh² máh¹ chí³cuú², quí¹ má²ja³quián³ cu³tí³ bíh¹ liáu³ náh².

²⁹ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³ ní², ca³jmú³ siáh³ cáun² jái¹³ hi³ lí³ la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³ la³ cun³ lí²³ hmá² sí² co², ho³ lí³ua³ cáun² hmá² siáh³ siáh³. ³⁰ Ní¹juáh³ ca³jieh³ hnoh² hi³ hmá² jáun² má²ná¹hion² siáh³ mu²¹ zíh³, hmóu³² bíh¹ hnoh² má²ná¹níh¹ hi³ má²janh² bíh¹ má²ja³² jmí¹ ní²hiú². ³¹ Ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³, ní¹juáh³ má²jieh³² hnoh² hi³ má²lí²³ la³jí³² hi³ má²lí²juánh³² jná¹³ ní², jáun² má²níh¹ náh² hi³ má²ja³quián³ bíh¹ jáunh¹³ jná¹³ hi³ já¹hó³² jái¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³².

³² "Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ la³jí³² hi³ ní² lí¹³, ñeh² bíh¹ hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² zian² jmái¹ hi³ ziaun² dí² lá². ³³ Chau²¹ jmái¹ tsa³hín³ la³jí³² hi³ jnia³ chí³cuú², la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², tí³la³ jái¹³ quion²¹ jná¹³ má¹ná¹, tiá² tón³² jmái¹ tsa³hín³ yáh³.

³⁴ "Hua³hín¹³ náh² jmu³, ha³ lí² cué² náh² jái¹³ hi³ lí¹ jlí²¹ honh² náh² cun³quionh³ hi³ cú² hi³ húh²³ náh² hliáu³, jí³ hi³ ma³heinh²¹ náh² ní², jí³ cun³quionh³ hi³ jlánh¹ hi³² honh² náh² ca³tí²¹ lánh³ zian² náh² ní¹ hué²¹ lá² ní² siáh³. Ní¹juáh³ hi³ jmúh¹³ náh² hua³hín¹³, jáun² tiá² lí¹ hiá¹han¹ hnoh² ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ jáun², ³⁵ la³jmí¹ tah³² cáun² liá³. Quí¹ ní¹con² ca³la³ jí³lín² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ chau²¹ jmái¹ jáun². ³⁶ Jáun² tianh³ náh² hua³jan²¹, hi³ ná¹lien¹ náh² Dió³², jáun² lí³ zia³² jái¹³ hi³ liáu³ náh² ca³tí²¹ la³jí³² hi³ né³bí¹ lí¹³, hi³ jáun² lí¹³ má¹jnia¹³ náh² siáh³ ta³ ní¹ Jon² tsá²mi³cuóun².

³⁷ Jáun² Jesús ca³ma³tin² tsáu² ta³ jma² hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ ní¹ má¹ca³niéi² jáun² né³, tí² tsa³jnioh² tí³ máh³ míh¹ Olivos. ³⁸ Hi³ jáun² jí³lín² tsáu² tí² tsá²táunh¹ hñu³ cuáh³² chín¹ ta³ hú²niéi² hi³ tí² tsá²niéi³ jé¹ Jesús.

Má²ren²¹ tsú² jái¹³ hi³ zanh³ Jesús

(Mateo 26:1-5, 14-16; Marcos 14:1-2, 10-11; Juan 11:45-53)

¹ Jmí¹ má²ja³quián³ tí²¹ *Jmí¹hien¹, jmái¹ hi³ cúh² tsá² *judíos *hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan² yáh³. ² Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³hnauh² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ tsí³ quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, hi³ ha³ lánh³ lí¹³ jngih³ dí² Jesús, quí¹hliá² jmí¹ juénh² tsú² ní¹ he³ ca³jmú³ tsáu² ñí¹con² tsú² hmóu³².

³ La³ cun³ jmí¹jáun² ca³hi³ *Satanás hñu³ tsí³ Judas, tsá² ja³ juú² Queriot, tsá² jmí¹ lín³ hí³ jan² tsá² quian³tun³. ⁴ Jáun² tsá² hí³ bíh¹ ca³ñí¹lien¹³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá² ná¹chín¹ hi³ jmu² hua³hí¹³ cuáh³² chín¹ ní² siáh³; hi³ ca³ñí¹juónh¹³ dí² quionh³ tsú² hi³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jienh³ dí² Jesús. ⁵ Jáun² tsá² ná¹ngih³² hí³ né³, ca³lí³ hiún² lín³² bíh¹ tsí³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ Judas, jáun² ca³jmú³ tsú² jái¹³ hi³ cue³² quie³. ⁶ Jmí¹jáun² ca³jmú³ Judas cá²hon³ quionh³ tsá² hí³, hi³ ca³hnauh² dí² tsí³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tsa³jienh³ dí² Jesús, ní¹juáh³ cáun² jmái¹ hi³ tiá² hin² ná¹ngih³² quionh³ tsú².

Jesús jmu² má³² hí³ lí³ nóh³² ca³tí²¹ hi³ jún³

(Mateo 26:17-29; Marcos 14:12-25; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-26)

⁷ Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ cua³hlau³ Jmí¹hien¹, jmái¹ hi³ cúh² tsá² judíos hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan², jmái¹ hi³ jngih² tsú² jáun² *já¹ziáh² míh¹, ⁸ jmí¹jáun² ca³zen³ Jesús Pé¹ quionh³ Juan², hi³ ca³záih³ dí²:

—Cuá²táunh¹ náh², cuá²jmu³ hua³jan²¹ má³² hi³ cúh¹³ dí² tá¹la³ Jmí¹hien¹ lá².

⁹ Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngáih³ Jesús hí³ ca³juáh³:

—¿Ha³ jinh¹ hnáuh² hnú² hi³ tsá¹jmú¹³ jnoh¹ hua³jan²¹ má³²?

¹⁰ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ní¹ má¹ca³tiónh³² hnoh² já¹ juú² Jerusalén, jenh¹³ náh² jan² tsá²ñuh² tsá² quiaun² tse³ ha²¹ jmái². Jáun² cuá¹táunh¹ náh² cu³chin¹ cu³hna²¹ tsá² hí³ ca³la³ ní¹ hein²¹ tsú² ñéih³. ¹¹ Jáun² juoh¹ hnoh² tsá² hñú¹³ ní¹ jáun²: “Tí³² Juo¹³ jnoh¹ ní¹juah²¹: ¿Ha³ jinh¹ lí³ ñéih³ ní¹ cueh³² tsú² tsáu², ní¹ lí¹³ cuh²¹ jná¹³ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹ lá², quiúnh¹ jná¹³ tsá² hain²¹ tí³ con² ná¹?” ¹² Hi³ jáun² tsá² hñú¹³ hí³ tsa³jau² hnoh² cáun² ñéih³ jueh³² ní¹ tun³ tsin¹, ní¹ má²lí³ re². Ní¹ jáun² bíh¹ cuá¹jmuh³ hnoh² hua³jan²¹ má³² quiú¹³ dí².

¹³ Hi³ jáun² né³, ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² hí³, jáun² ca³lí³tí³ bíh¹ la³ cun³ rón³² hi³ má²lí²juáh³ jáun² Jesús. Hi³ jáun² ní¹ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹.

¹⁴ Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, ca³chó³² Jesús la³ má²quionh³ tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ dí², hi³ ca³tíánh³ ní¹ mesa. ¹⁵ Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³:

—Má²ngau³² jmái¹ bíh¹ hu²¹ tsin³² jná¹³ hi³ cuh²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹ lá² quiúnh¹ ná¹ hnoh², ta³ ñeh² bíh¹ hi³ má¹tso¹ jná¹³ tsin³². ¹⁶ Tí³la³ jná¹³ juanh³² ní¹con² hnoh² hi³ tiú²uú² cuh²¹ yáh³ jná¹³ siáh³ má³² la³ lá² ñeh² bíh¹ hi³ lí³tí³ nóh³² lí³ má³² lá² ní¹ cuá¹quien² Díó³².

¹⁷ Jmí¹jáun² ca³can³ dí² cáun² copa, hi³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Díó³², jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³:

—Quian² hnoh² copa lá², hi³ ngí²¹ náh² ja¹ ní¹ tionh¹ náh² ní². ¹⁸ Juanh²¹ jná¹³ ní¹con² hnoh² hi³ tiú²uú² aih²¹ yáh³ jná¹³ mu² ráu³ mi³ uoun²jieh¹³ lá², ca³la³ tí³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ má²cuá¹ho² jná¹³ jái¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Ñuh³² máh³.

¹⁹ Jáun² ca³can³ dí² siáh³ hí³ cuú²miih²¹, hi³ jáun² ca³cuéh³ dí² siáh³ tiá¹hmah¹ Díó³². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ dí², hi³ jáun² ca³tsóh³ dí² ní¹con² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hi³ lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³ hi³ cuen²¹ jná¹³ huen² cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ hnoh². Cun³quionh³ hi³ jmúh¹³ náh² la³ lá² jmí¹ tsú² jmí¹ ja³², chau¹³ honh² náh² jná¹³.

²⁰ Ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ ca³jmú³ tsú² quionh³ copa jmí¹ má²laih³² má³², jmí¹jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Cun³quionh³ copa lá² bíh¹ má²lin¹ hi³ má²ca³lí³quien² cáun² nió³² hmai²¹ cun³quionh³ jmí²hán¹ jná¹³, hi³ táin³² hi³ ca³tín¹ hnoh².

21 "Tí³la³ jan² tsá² cuá³ ñí¹ mesa lá² quiúnh¹ bíh¹ dí² tsa³jienh³ jná¹³, jan² tsá² jmu² la³jmí¹ jmu² tsá² ná¹lí³ dí² cá²hon³ quiúnh¹. 22 Quí¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², cuá¹tsau³² bíh¹ hná¹ he² jui³² hi³ ca³tin¹; tí³la³ jlánh¹ juo²³ tsá² jienh³ tsá² hí³!

23 Jmí¹jáun² ca³juónh³ tsú² má²tún² hmóu³² hi³ hin² bíh¹ tsánh² jmu³ la³ jáun².

*Ná¹táinh²³ tsú² hi³ hin² tsánh² jlánh¹ bíh¹ quien²
(Mateo 20:20-28; Marcos 9:33-37; 10:35-45; Juan 13:1-17)*

24 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² né³, ca³quiú³ ca³táinh³ tsú² hi³ hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien². 25 Tí³la³ Jesús ca³zái³ tsá² hí³:

—Tsá² ná¹lín³ re²¹ zian² ñí¹ hué²¹ lá² ná¹jmu² héih³² ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³; hi³ jlánh¹ hniá¹ tsú² hi³ tsá² hí³ joh¹ dí² ma³quien². 26 Tí³la³ tiá² ca³tin¹ yáh³ hnoh² jmúh¹³ la³ jáun². Ní¹juáh³ tsá² jlánh¹ quien² ñí¹con² hnoh², hniáuh³² jmu³ tsú² la³jmí¹ lín³ jan² tsá² tsá¹ñú¹ bíh¹; ja³bí¹ la³ jáun² siáh³, ní¹juáh³ tsá² ho² jái¹³ ñí¹con² náh², hniáuh³² bíh¹ jmu³ tsú² la³jmí¹ jmu² jan² tsá² lín³ quian²¹. 27 Hi³ jáun² né³, ¿hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien², hí¹ tsá² cua³² hí³ ñí¹ mesa ho³ tsá² jmu² ta²¹ uá¹? ¿Haun¹³ tsá² cua³² hí³ ñí¹ mesa bíh¹ tsá² quien²? Tí³la³ jná¹³ zenh² ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh² la³jmí¹ lín³ jan² tsá² jmu² ta²¹ bíh¹.

28 "Hnoh² tsá² má²lí²tianh³ náh² cu³lí²¹ quiúnh¹ jná¹³ ja¹ la³jí³² uu³mí²tsi³². 29 Jáun² la³jmí¹ ca³hiáu³² jná¹³ Ñuh³² hi³ ho² jná¹³ jái¹³, la³ jáun² bíh¹ hiau²¹ jná¹³ siáh³ hnoh² 30 hi³ cuá¹jmuh³ hnoh² má³² ñí¹ mesa quion²¹ jná¹³, ñí¹ ñí¹jmú²¹ jná¹³ héih³²; hi³ lí¹³ cuá¹tianh³ náh² siáh³ ñí¹ hmá²si¹, hi³ cuá¹quiánh² náh² jú¹ tson² quioh²¹ tá¹ quia³tún³ tsoh³ tsá² *Israel.

*Jesús juáh³ hí³ nó³² Sí¹mu²¹ Pé¹ tí³ có³²
(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38)*

31 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Hnú² Sí¹mu²¹, sá¹ní² jie³, *Satanás má²ca³ma³ hnoh² hi³ hnió³ tsú² tu³ jua³ hnoh² la³jmí¹ chi³² tsú² cuú²miih²¹. 32 Tí³la³ jná¹³ má²cá²mí³ ñí¹con² Ñuh³² quián¹³ hnú², hi³ jáun² cu³tí³ tiá² tsa³con² hnú² hi³ táunh²³ hnú² jáun² ta²¹; hi³ jáun² ní¹ má¹cá²jéinh³² jáun² honh² hnú², jmúh¹³ nú² hi³ niau²¹ tiá³ hñu³ tsí³ renh² nú² ñí¹ hná¹ ní².

33 Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³, má²nio² bíh¹ tiá³ tsin³² jná¹³ hi³ ñe¹ quiúnh¹ hnú²; uá¹jinh¹ ñe¹ jná¹³ uá²jai³² hñu³mí¹ñí², hi³ uá¹jinh¹ jún³ jná¹³ siáh³ quiúnh¹ hnú².

34 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Hnú² Pé¹, juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnú², ta³ ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu², hnaih³² jéin³² juáh¹³ hnú² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³.

Jmí¹ má²ñí¹chau²¹ jmái¹ huáh² tsí³ quioh²¹ Jesús

35 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³ngái³ siáh³ Jesús ñí¹con² la³jín³² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ zia³² bíh¹ cáun² hi³ ca³lí³ hniáuh³² quián¹³ hnoh² jmí¹ cá¹zéi²¹ jná¹³ jáun² hnoh² hi³ cuá¹hléh¹ náh² jái¹³; jmí¹ ca³juánh³² jná¹³ jáun² hi³ tiá² cánh¹³ náh² quie³, sa³jun³ cánh¹³ náh² tuh³² hu²¹ má³², sa³jun³ cánh¹³ náh² siáh³ tuh³² tioh³ tanh¹?

Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngái³:

—Ján¹han²¹, hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ ca³lí³ hniáuh³².

36 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Tí³la³ má²za¹³ bíh¹ ta³né³², ní¹juáh³ tsá² nióh³² cáun² tuh³² quioh²¹ má³², cuí¹ quián¹³ tsú², jí³ quie³ siáh³. Ní¹juáh³ zian² tsá² tiá² zia³² mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹, hniáuh³² hniáh³² tsú² hmih³² cháu³ quioh²¹, hi³ jáun² cuí¹ lia²¹ tsú² cáun² mí¹ñí². 37 Quí¹ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ hniáuh³² lí³tí³ ñí¹con² jná¹³ la³ cun³ jái¹³ hi³ má²rá¹lí³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²: “Ca³jmú³ tsáu² hi³ lín³ tsú² cú²ren² quionh³ tsá² ren² tso³”. Quí¹ ca³la³ jí³lí³² hi³ rá¹juáh³ ca³tin¹ jná¹³, ca³tí²¹ lí³tí³ bíh¹.

³⁸ Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:
—Tí³², lá² zia³² tun³ mí¹ñí² hmu³.
Jáun² Jesús ca³ngái³:
—¡Cuí¹ lí³ cu³ ní²!

*Jesús liéinh³² Jméi² ñí¹ lí³ ja¹ hmá² hi³ jná¹ quioh²¹ tsáu², ñí¹ téh²³ tsú² Getsemaní
(Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42; Hebreos 5:7-8)*

³⁹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús, hi³ ngau³ tí³ máh³ Olivos la³ cun³ qui³ tan² jmu², la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². ⁴⁰ Jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² ñí¹ qui³ tan² jáun² Jesús tsau³², jáun² ca³záih³ tsú² tsá² quionh³ hí³ la³ lá²:

—Mí¹ náh² ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² tiá² lí¹ lí³can² náh².

⁴¹ Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³ma³uóunh³² Jesús ca³lá² ñí¹con² tsá² hí³, la³ cun³ ñí¹ chau³² cá² má³ quín¹ hí³ tón³² tsú². Hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³di³jñí³² hi³ ca³liéinh³² Dió³² la³ lá²:

⁴² —Hnú² Tia²¹, ní¹juáh³ hi³ hnáuh² hnú², liau¹ tiá³ jná¹³ hi³ ca³tí²¹ jmái² tsíh³² hi³ ca³tín¹ jná¹³ aih²¹, tí³la³ ha³ lí² cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³ má¹ná¹, cuí¹ lí¹³ bíh¹ la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú².

⁴³ Jáun² jmí¹jáun² cuan³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ cua³cué² pí³. ⁴⁴ Hi³ jáun² tí³ jlánh¹ pí³ ca³jmú³ bíh¹ tsú² hi³ ca³liéinh³² Jméi², quí¹hliá² jlánh¹ jmí¹ cuá¹má²tso² tsú² tsí³. Jáun² mí²cho¹ má²ná¹jan² jmí² bíh¹ ca³táin² ma³ cu³ táh¹ cáh¹ quioh²¹ tsú² la³ tí³ hué³².

⁴⁵ Jmí¹ ca³náu² tsú² jáun² ñí¹ jmí¹ cuá¹liéinh³² Jméi² né³, ngah³ tí³ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² gáun³ hain²¹ hí³ tí³ con². Jmí¹ cá¹chánh²¹ tsú² jáun² ñí¹ tionh¹ tsá² hí³ né³, má²ná¹cuóun¹ bíh¹ tsá² hí³, quí¹hliá² má²cá²huóh³² tsú² cun³quionh³ hi³ hlaih³ nio² tsí³. ⁴⁶ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—¿He³ láih³² sa³ ná¹cuóun¹ bíh¹ hnoh²? Má²né³² nú¹ tianh³ náh² hi³ lienh¹ náh² siáh³ Dió³², hi³ jáun² tiá² lí¹³ tánh³² náh² tso³.

Má²jan² tsú² Jesús hi³ tson³

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:2-11)

⁴⁷ Tá¹la³ jmí¹ dí¹hle³² jáun² bíh¹ Jesús, cuan³ Judas, hi³ má²hí¹quionh³ juóun³² tsáu². Tsá² hí³ jmí¹ lín³ jan² tsá² quian³tun³ bíh¹; jáun² ca³ja³janh³², hi³ ca³hen³ ñí¹ Jesús. ⁴⁸ Jáun² Jesús ca³záih³ Judas hí³:

—¿Hí¹ cun³quionh³ hi³ hen²³ hnú² ñí¹ Jon² Tsá²mi³cuóun² jienh²¹ nú²?

⁴⁹ Jmí¹ ca³lí³tsin² jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ quionh³ Jesús hi³ he³ má²lí¹³, jáun² ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², ¿tiá¹ quiunh¹³ dí² tsá² ní² cun³quionh³ mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹?

⁵⁰ Hi³ jáun² jan² tsá² hí³ ca³jmú³ cu³ ngá¹³ mí¹tái³ cuá¹ cuá² chu²¹ quioh²¹ *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ mí²tsá² híen¹. ⁵¹ Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—¡Cuí¹ lí³ cu³ ní²!

Jáun² ca³tí³ dí² cuo² cuá¹ tsá² hí³, jáun² la³. ⁵² Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³hléh³ Jesús ñí¹con² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, jí³ tsá² jmu² hí³ hua³hí¹³ cuáh³² chín¹, jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² ní² siáh³, tsá² ca³cha³táunh¹ hí³ hi³ má²caun³. Hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Hí¹ má²ñá²taunh²¹ hnoh² hi³ ná¹quiánh¹ náh² mí¹tái³ jí³ hmá² hi³ jau¹³ náh² jná¹³ hi³ tson³, la³ jmí¹ lí³ hi³ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² háin²? ⁵³ Jmái¹ ca³la³ jí³², tá¹la³ ca³ñí³² jná¹³ ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh² hñu³ cuáh³² chín¹, hí¹ cu³ jéin³² yáh³ tiá² lí¹ ca³tie² hnoh² cuonh² jmí¹jáun². Tí³la³ né³² la³ ca³chó³² jmái¹ quián¹³ hnoh², cáun² jmái¹ ná¹niéih²¹ hi³ tsá² hláinh¹ jmu² pin³.

Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús

(Mateo 26:57-58, 69-75; Marcos 14:53-54, 66-72; Juan 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ La³ cun³ jmí¹jáun² ca³jan³ tsú² Jesús tson³ hi³ ca³ñí¹jan² tsú² la³ tí³ hñú¹³ tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹. Jáun² ngau³ ca³lá² Pé¹ sáh³ chí¹cáin² ñí¹ uóunh³. ⁵⁵ Jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú²

jáun² ñí¹ jáun² né³, ca³jmú³ sí² ñí¹hñú³ jáun². Hi³ jáun² ca³tiánh³ tsú² la³cu³ la³jéin³ sí² jáun². Ja³bí¹ Pé¹ siáh³ ca³cuá³ ja¹ jáun². ⁵⁶ Jáun² né³, jan² tsá²mi³ lín³ quian²¹ ñí¹ jáun² ca³jíe³ hi³ cuá¹ton²¹ Pé¹ ja¹ jáun², jáun² ca³jíe³ chí¹tiá³ ñí¹ ñí¹ Pé¹, hi³ ca³juáh³:

—Ja³bí¹ tsá²ñuh² lá² jmí¹ ngí³² quionh³ tsá² ó³².

⁵⁷ Tí³la³ Pé¹ ca³záih³ tsá² hí³:

—Hnú² tsá²mi³, hí¹juáh³ tiá² cuóun³² yáh³ jná¹³ tsá² ó³².

⁵⁸ Jmí¹ má²cu³lé³ míh¹ jáun² né³, ca³jíe³² siáh³ jan² tsá² siánh³, hi³ jáun² ca³juáh³:

—Ja³bí¹ hnú² siáh³ jmí¹ ngíh¹ quiúnh¹ tsá² ó³².

Tí³la³ Pé¹ né³, tiá² ca³ton³ yáh³, hi³ ca³juáh³:

—Hnú² tsá²ñuh², jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³ hí³.

⁵⁹ Jmí¹ la³ má²cáun² o¹rá¹ jáun² né³, ca³juáh³ siáh³ jan² tsáu²:

—Cu³tí³ bíh¹ tsá²ñuh² lá² uá²jai³² jmí¹ ngí³² quionh³ tsá² ó³², quí¹ tsá² hín¹³ tí³ Galilea bíh¹ la³².

⁶⁰ Tí³la³ Pé¹ má¹ná¹, la³ má²juáh³ jáun² bíh¹:

—Hnú² tsá²ñuh², hí¹juáh³ tiá² ño¹ yáh³ jná¹³ hi³ juáh³ hnú² ní².

Tá¹la³ jmí¹ dí¹hle³² jáun² bíh¹ Pé¹, ca³hó³ jan² cá¹tsó³. ⁶¹ Jmí¹jáun² ca³jinh³ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ ca³jíe³ dí² tí³ ñí¹ zenh¹ Pé¹. Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² tsau³ tsí³ Pé¹ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ jáun² Jesús jmí¹tin²: “Tí³ cu³lé³, ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu², hnú² juáh¹³ hñaih³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³”. ⁶² Jmí¹jáun² cua³han³ Pé¹ tí³ cheih³² hi³ ca³ñí¹hó² ñí¹jngih³² lín³².

Cónh³² tsú² Jesús cun³ lí³ tsí³

(Mateo 26:67-68; Marcos 14:65; Juan 18:22-23)

⁶³ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, tsá² jmí¹ ná¹jmu² hí³ hua³hí¹³ Jesús ca³cónh³² Jesús cú²nga¹, hi³ ca³quiu³ ca³pan³ dí²; ⁶⁴ ca³jní³ dí² ñí¹ hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Chí³ jái¹³ neh²¹, hin² tsánh² quiú² po²³ nú².

⁶⁵ Hi³ hliáun³ ñí¹ lín³² bíh¹ jú¹ hñaih³ ca³záih³ dí² siáh³.

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24)

⁶⁶ Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³, ca³ngih³² la³jín³² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², jí³ tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹. Jáun² jmí¹jáun² ca³jan³ tsú² Jesús ñí¹ta²¹ ñí¹ ná¹ngih³² jáun² la³jín³² tsá² ná¹quien² hí³. Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

⁶⁷ —Juah²¹ neh²¹, ¿hí¹ tson² hnú² lín³ Cristo?

Tí³la³ Jesús né³, ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Uá¹ cun³ ca³híe³ yáh³ jná¹³ hñoh² jú¹ tson², jun³ jáun² yáh³ táunh¹³ hñoh² ta²¹; ⁶⁸ hi³ sá¹ cun³ hi³ jmí¹ nga¹ jná¹³ cáun² jái¹³ ñí¹con² hñoh², hí¹juáh³ tiá² ngáih¹ bíh¹ hñoh².

⁶⁹ Tí³la³ ní¹ má¹lí³² lá² má¹ná¹, jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², ñí¹ñí²¹ jná¹³ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² cú² Tsá² juenh².

⁷⁰ Jáun² ca³la³ jí³lín² tsú² ca³juáh³:

—¿Hí¹ Jon² Dió³² máh³ hnú²?

Jáun² Jesús ca³ngái³:

—Ján³, lín³ jná¹³ la³ cun³ má²lí²juah²¹ hñoh² ní².

⁷¹ Hi³ jáun² tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³juáh³ siáh³:

—He³ láih³² sa³ ca³lí³í¹ máh³ tsá² zih³² jú¹ tson² hno³ dí², já² má²lí²nái¹³ bíh¹ dí² hmóu³² jē¹ tsú².

23

*Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Pilato**(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38)*

¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ja³taunh²¹ tsú² ca³la³ jí³lin², hi³ ja³jan² tsú² Jesús ta³ ñí¹ Pilato. ² Ñí¹ jáun² ca³ñí¹hna¹³ tsú², hi³ ca³ñí¹juah²¹:

—Tsá² lá² má²ca³tsanh²¹ jnoh¹, hi³ hlian²³ tsú² tsá² zian² hué³² lá² quiú¹³ jnoh¹; hi³ juáh³ tsú² hi³ tiú²uú² ca³ti²¹ má¹hmah²¹ jnoh¹ hmah²¹ hi³ chi² *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ juú² Roma ñí¹con² jnoh¹. Hi³ juáh³ siáh³, hi³ hnga² hí³ bíh¹ néh¹ ja³²lí³ quien², hi³ lín³ Cristo, tsá² lín³ re²¹.

³ Jmí¹ jáun² ca³ngái³ Pilato:

—¿Hí¹ hnú² uá¹ lín³ nú² Re²¹ juo¹³ tsá² *judíos?

Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, tson² bíh¹ la³ juáh³ hnú² ní².

⁴ Jáun² Pilato ca³záih³ tsá² ná¹lín³ hí³ mi³jmú³, la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² tionh² ñí¹ jáun²:

—Hí¹ cáun² yáh³ tso³ quioh²¹ tsá² lá² tiá² choh¹ jná¹³.

⁵ Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, lí³mí¹ tiá³ ca³hléh³ bíh¹, hi³ ca³juáh³:

—Tsá² ní² jlánh¹ qui² zai³² tsí³ tsáu². Ní¹ ca³ma³liáu³² tsú² hi³ hieh³² tsáu², ca³ma³liáu³² tsú² la³ tí³ ja¹ tsá² hín¹³ tí³ Galilea, hi³ ca³hieh³ siáh³ tsá² hín¹³ tí³ Judea, hi³ ca³la³ tí³ lá² siáh³ má²cuan².

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Herodes

⁶ Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² Pilato jái¹³ ní² né³, ca³juáh³:

—¿Hí¹ tí³ Galilea hín¹³ tsá² lá²?

⁷ Jmí¹ ca³lí³ ñí³² tsú² hi³ tson² bíh¹ ñí¹ jáun² hín¹³ tsú², jáun² ca³zen³ dí² tsú² ñí¹con² Herodes, tsá² cuá¹chín¹ Galilea, qui¹hliá² jmá¹ jáun² tí³tsóh³ jmí¹ cuá³ Herodes hí³ já¹ juú² Jerusalén. ⁸ Jmí¹ ca³jien³² jáun² Herodes Jesús jlánh¹ ca³lí³ hiún² lín³² tsí³; qui¹hliá² má²ngau³² jmá¹ bíh¹ hi³ hu²¹ tsí³ tsú² hi³ jien³² Jesús. Qui¹hliá² má²ca³nái³² tsú² hliáun³ hi³ ca³tín¹ Jesús, hi³ jáun² cáun² jmí¹ má²hu²¹ tsí³ hi³ jie³ cáun² lí²¹ bíh¹ tsú² hi³ jmu³ Jesús. ⁹ Jáun² hliáun³ lín³² hi³ ca³ngái³ dí², tí³la³ Jesús tiá² hi³ ca³juáh³ hí¹ cáun² yáh³. ¹⁰ Jáun² la³jín³² mi³jmú³ quionh³ tí³² liei²¹ jlánh¹ ca³qui³ ca³chá³ tso³. ¹¹ Jáun² Herodes ca³jmúh³² Jesús, la³ má²quionh³ hliáun³ joh¹, la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² lí¹ tsáu², hi³ cáun² lí¹ ca³quí² ca³cónh³² dí² cú²nga¹, hi³ ca³quinh³ dí² cáun² hmih³² jlánh¹ chú³² jniá³, hi³ ca³jmú³ dí² la³jmí¹ lí³ hi³ quien² lín³² tsú². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³chanh³ dí² siáh³ ñí¹con² Pilato. ¹² Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² ca³juónh³ Pilato re² quionh³ Herodes, qui¹ jmí¹tin² jmí¹ ná¹háun³ bíh¹ tsú².

*Má²ma³ngí³ tsú² Jesús**(Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39-19:16)*

¹³ Hi³ jáun² Pilato ca³ngih³ ca³la³ jín³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, jí³ tsá²tan²¹ ní² siáh³, la³ má²quionh³ tsá² juú², ¹⁴ hi³ ca³záih³ dí²:

—Tsá² cua³jan³² hnoh² lá² ñí¹con² jná¹³, hi³ juáh³ hnoh² hi³ tsá² lá² hlian²³ tsáu²; tí³la³ jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh² hi³ hí¹ cáun² yáh³ tso³ hi³ chah³² hnoh² quioh²¹ tsá² lá² tiá² lín¹ tsoh¹ jná¹³ jmí¹ lí¹cán³ jná¹³ jáun² jú¹ tson² quioh²¹ tsú² ñí¹ ta³ máh¹ hnoh², ¹⁵ sa³jun³ Herodes yáh³ tsoh³ siáh³. Hi³ jáun² dá² ñí¹con² jná¹³ bíh¹ lí²chanh³ tsú² siáh³ tsá² lá². Já² tiá² lín¹ zia³² yáh³ he³ ca³ti²¹ jún³ tsá² lá². ¹⁶ Jí³²la³ tí³ quiú¹pan²¹ bíh¹ jná¹³ tsú² ca³lá², hi³ jáun² má¹jáun² lion¹ jná¹³. ¹⁷ [Qui¹ tá¹la³ jmu² jáun² tsá² judíos jmá¹ quioh²¹, ca³tín¹ Pilato hi³ líón³² jan² tsá² tson³, qui¹hliá² la³ jáun² jmí¹ ná¹ngí²³ tsú².] ¹⁸ Tí³la³ la³jín³² tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³tí³ ca³hóh³² tiá³ lín³², hi³ ca³juáh³:

—¡Cuí¹ jún¹³ tsá² ní², hi³ jáun² cuí¹ liáun¹³ Barrabás!

¹⁹ Tsá² jmái² hí³ Barrabás jmí¹ cuá¹tson³ hñu³mí¹ñí², quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³ma³can² tsáu² hi³ tiánh³² tiá³ siaun³² já¹ juú² Jerusalén, hi³ ca³jngih³ siáh³ tsáu². ²⁰ Tí³la³ Pilato má¹ná¹, jmí¹ hnió³ bíh¹ líon³² Jesús, hi³ jáun² jmí¹ ca³liéinh³² dí² siáh³ tsá² hí³. ²¹ Tí³la³ tsá² ná¹ngih³² hí³ má¹ná¹, tí³ lí³mí¹ tiá³ ca³tí³ ca³hóh³² bíh¹, hi³ ca³juáh³ siáh³:

—¡Cuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹! ¡Cuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹!

²² Jáun² ñí¹ má²hnaih³² jéin³² ca³juáh³ siáh³ Pilato la³ lá²:

—Tí³la³ ¿he³ dá² hi³ hlah³ má²ca³jmú³ tsú² né³? Quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tso³ quioh²¹ tsú² tiá² lín¹ tsoh¹ jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ ca³tín¹ tsú² jún³. Cáun² cuí¹ pan²¹ jná¹³ tsú², hi³ jáun² má¹jáun² líon¹ jná¹³.

²³ Tí³la³ la³ má²ná¹tí² ná¹hóh³² jáun² bíh¹ tsú², hi³ ná¹hiú² ná¹mi³² hi³ taun³ Jesús crei²¹; ca³la³ ñí¹ ca³lí³ quien² hi³ ná¹juáh²³ tsú² jáun². ²⁴ Hi³ jáun² cáun² ca³jmú³ bíh¹ cú²jueh³² Pilato la³ cun³ hi³ ná¹hiú² ná¹mi³² jáun² tsá² hí³. ²⁵ Hi³ jáun² Barrabás tsá² tí³ hí³ tsí³ bíh¹ tsú² ca³líon³², tsá² ca³ma³can² hí³ tsáu² hi³ tónh³² tiá³ siaun³², tsá² ca³jngih³ hí³ tsáu². Jáun² Jesús bíh¹ ca³jienh³ dí² hi³ jmúh³² tsú² la³ cun³ hi³ hnió³ tsú² jmúh³².

Má²ton³ tsú² Jesús crei²¹

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:20-32; Juan 19:17-27)

²⁶ Jmí¹ jáun² ca³jan³ tsú² Jesús hi³ má²játon³ dí² crei²¹, hi³ jáun² hú¹ jui³² jáun² né³, ca³zanh³ tsú² jan² tsá²ñuh² tsá² juú² Cirene, tsá² jmái² Sí¹mu²¹, hi³ jmí¹ má²cuá¹hen² já¹ juú²; hi³ jáun² ca³di³quian³ dí² Sí¹mu²¹ hí³ jmái¹ hi³ cán³ crei²¹ hi³ jmí¹ quian³² jáun² Jesús.

²⁷ Hi³ jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ja³taunh²¹ cu³chin¹, hi³ juóun³² lín³² siáh³ tsá²mi³ hí¹hóh³², hi³ hí¹ho² hi³ ca³tín¹ Jesús. ²⁸ Tí³la³ Jesús ca³jíe³ tí³ ñí¹ hí¹já²táunh¹ jáun² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³:

—Hnoh² tsá²mi³, tsá² Jerusalén lá², ha³ lí² uó² náh² hi³ ca³tín¹ jná¹³. Uo³ náh² hi³ ca³tín¹ náh² hmóu³² bíh¹, jí³ hi³ ca³tín¹ jónh³² náh² ní² siáh³. ²⁹ Quí¹ chau²¹ jmái¹ hi³ juáh³ tsáu²: “Hen³ ma³ jmí¹ ren² tsá² tiá² jon² zian², tsá² cónh³ tiá² dáin² ca³can³, tsá² cónh³ tiá² dáin² ca³tiunh³”. ³⁰ Hi³ jáun² jmái¹ jáun² hléh³² tsáu², hi³ záih³² máh³: “Cuí¹ quih²¹ nú² ñí¹ quiú¹³ jnoh¹”; hi³ záih³² tsú² siáh³ ñí¹ lí³ tsi³cuánh²: “Cuí¹ jlain²¹ jnoh¹ hnú²”. ³¹ Quí¹ ní¹juáh³ ta³bí¹ ñí¹con² jná¹³ tsá² lín³ ná¹ la³jmí¹ lí³ cáun² hmá² réh¹ yáh³ má²ná¹jmú² tsá² *romanos la³ lá², tiá¹³ bíh¹ tiá³ ñí¹con² hnoh² tiá² jmu³ tsú², hnoh² tsá² juú² Jerusalén lá², tsá² ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lí³ hmá² má²quiéin².

³² Ja³bí¹ ca³jan³ tsú² siáh³ gon³ tsá² ca³jmú³ tso³ jueh³², hi³ jngih³ tsú² cu³tso³² quionh³ Jesús. ³³ Jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun² tsi³ máh³ míh¹ téh²³ tsú² jáun² máh³ Mú³² Chí¹ Tsáu², ñí¹ jáun² ca³ton³ tsú² Jesús crei²¹, la³ má²quionh³ tsá² gon³ hí³, jan² tí³ cuá² chu²¹, hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹ siáh³. ³⁴ Hi³ jáun² tá¹la³ má²chí¹tón²¹ jáun² Jesús crei²¹, ca³juáh³:

—Tia²¹, juenh² jmu³ honh² quioh²¹ tsá² lá², quí¹ cáun² hi³ tiá² ñí³² bíh¹ tsú² ná¹jmú².

Hi³ jáun² hliáu³ tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² né³, ca³chí² jái¹³, hi³ jáun² jé³ dí² ní¹juáh³ hin² joh¹³ ha¹ Jesús. ³⁵ Tsá² jmí¹ tionh¹ có³² jáun² né³, jmí¹ ná¹jien³² Jesús. Hi³ tsá²tan²¹ né³, ca³hléh³ hlah³ quioh²¹ Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:

—Ca³líon³² bíh¹ tsá² ní² tsá² siánh³; jáun² ta³né³² né³, cuí¹ líon²¹ siáh³ hnga² neh²¹, ní¹juáh³ tson² bíh¹ cu³tí³ lín³ tsú² Cristo, Tsá² ca³quianh³ Dió³².

³⁶ Ja³bí¹ hliáu³ siáh³ ca³cónh³² cú²nga¹ Jesús, hi³ ca³jen³ dí² mu² má²zéih¹ lín²¹ quioh²¹ mi³ uóun²jieh¹³; ³⁷ hi³ ca³záih³ dí² siáh³:

—Ní¹juáh³ tson² cu³tí³ hnú² lín³ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos, jáun² né³, líon¹ hnú² huen² neh²¹.

³⁸ Hi³ jáun² hná¹³ crei²¹ jáun² jmí¹ chí¹tón²¹ huéh³ hi³ juáh³: “Tsá² Lá² Lín³ Re²¹ Juo¹³ Tsá² Judíos”. [Huéh³ jáun² jmí¹ lí³ jú¹ *griego, jú¹ *latín, jí³ jú¹ *hebreo ní² siáh³.]

³⁹ Hi³ jáun² jan² tsá² ná¹tón²¹ hí³ crei²¹ né³, ca³hléh³ hlah³ quioh²¹ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Ní¹juáh³ tson² hnú² la³ lín³ Cristo, lion¹ hnú² huen² neh²¹, hi³ jáun² má¹jáun² liau¹ nú² siáh³ jnoh¹.

⁴⁰ Tí³la³ ní¹ tsá² jan² hí³ má¹ná¹, tiá³ bíh¹ ca³liéinh³² tsá² jan² hí³, hi³ ca³juáh³:

—¿Há¹ tiá² juénh² hnú² Dió³²? Já² cá²re² má²ta³tsa¹ bíh¹ dí² héih³². ⁴¹ Tí³la³ tsá² lá² má¹ná¹, hí¹ cáun² yáh³ tiá² lin¹ hi³ ca³jmú³. Tí³la³ jnoh¹ né³, zia³² jái¹³ bíh¹ hi³ ná¹má²tso¹ dí² tsi³², quí¹ cun³ñí¹ hi³ ná¹má²hmah²¹ dí² tso³ hi³ ca³jmú¹³ bíh¹.

⁴² Hi³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ Jesús:

—Hnú² Jesús, cháu¹ hnú² honh² quion²¹ jná¹³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ ñi³hauh³² hnú² jái¹³.

⁴³ Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hí³:

—Jú¹ tson² cu³tí³ juanh³² jná¹³, hi³ né³² cuá¹ñíh³ hnú² quiúnh¹ jná¹³ ní¹ chu²¹ ñí¹ má²nio² tie³.

Jmí¹ jun¹ Jesús

(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30)

⁴⁴ Hi³ jáun² jmí¹ má²tí³ cun³ chí³hiú² né³, ca³nieh² tá¹ cáun² hué³², ca³la³ ní¹ tí³ la³nió¹ hni³² tí³ ca³hláu³. ⁴⁵ Jmí¹ ca³nieh² jáun² hiú² né³, ca³zen³ tí³ tun³ zainh²¹ hmih³² hi³ jmí¹ hí¹jnáí²³ ní¹ jlánh¹ híen¹ hñu³ cuáh³² chín¹. ⁴⁶ Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³hóh³² Jesús tiá³ lín³², hi³ ca³juáh³:

—Tia²¹, jo³cuonh² hnú² cuí¹ nio² jmí²chí³ quion²¹ jná¹³.

Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² la³ ní² né³, jun³.

⁴⁷ Jmí¹ ca³jíe³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² *romano hi³ lí³ la³ jáun² né³, ca³ma³quien² Dió³², hi³ ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ cu³tí³, tiá² tso³ la³ ca³jmú³ yáh³ tsá² ní².

⁴⁸ Jmí¹ má²lí²jíe³ jáun² la³jín³² tsá² ná¹ngih³² hí³ ní¹ jáun² hi³ lí³ la³ jáun², jmí¹jáun² já¹tanh²¹ ca³la³ quí² quien² ní¹ tsí³. ⁴⁹ Tí³la³ la³jín³² tsá² jmí¹ cuóun²¹ hí³ Jesús má¹ná¹, jí³ tsá²mi³ tsá² má²ca³ñi³táunh¹ cu³hna²¹ tsú² ca³la³ tí³ hué¹³ Galilea, lí¹ ca³ta³ná¹jíe²³ ní¹ uóunh³ bíh¹.

Jmí¹ já¹haun³ Jesús

(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42)

⁵⁰ Jáun² jmí¹jáun² jmí¹ zian² jan² tsá² jmái² Sé³², tsá² chun¹, tsá² tí³² tsí³ jmáh³la³ hi³ chu²¹. Tsá² hí³ jmí¹ quionh³ tsá² ná¹lín³ ta²¹ hi³ chín¹; ⁵¹ tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² ca³jmú³ yáh³ cá²hon³ quionh³ tsá² ní¹ hná¹ jáun². Tsá² hí³ né³, jan² tsá² zian² juú² Arimatea hín¹³ tí³ Judea bíh¹, hi³ jmí¹ má²jan³² hi³ lí³ lin¹ hin² tsánh² má²ca³hión³² Dió³² hi³ hau³ jái¹³.

⁵² Hi³ jáun² Sé³² hí³ bíh¹ ní¹ hi³ ca³ñí¹ma¹³ hla¹ Jesús ní¹con² Pilato. ⁵³ Jmí¹ má²lí²sión³² tsú² jáun² hla¹ né³, ca³tsáinh³² tsú² cáun² hmih³² jmuh³ tiáu²; hi³ jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí² hñu³ tá²hláu² quioh²¹ hi³ jmí¹ má²ca³hó³ dí², ní¹ hí¹ jan² hla¹ tiá² jmí¹ má²ca³tanh² tsú².

⁵⁴ Jmái¹ jáun² jmái¹ hi³ jmu² tsá² judíos hua³jan²¹ la³jí³² hi³ hniáu³² quioh²¹ *jmái¹ hi³ tionh² tsú² tie³. Quí¹ jmí¹ má²ca³hláu³ lín³² bíh¹, má²ja³quián³ lí³liau³ cu³tí³ bíh¹ jmái¹ jáun².

⁵⁵ Hi³ jáun² tsá²mi³, tsá² jmí¹ quionh³ hí³ Jesús jmí¹ cuá¹han³ Galilea ja³taunh²¹ cu³chin¹ hi³ ca³ñí¹jíe¹³ ní¹ já¹haun³ Jesús, ní¹juáh³ ha³ lánh³ quión³² tsú² hla¹. ⁵⁶ Jmí¹ ca³cha³tánh¹ tsú² jáun² hñu¹³ né³, ca³jmú³ hua³jan²¹ háu² má²ró³² jí³ no¹ má²ró³² ní² siáh³. Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² jmái¹ nio² tie³ né³, ca³tiánh³ bíh¹ tsú² tie³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ liei²¹.

Jmí¹ ca³jenh¹³ Jesús

(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10)

¹ Jmáí¹ hi³ ca³lí³liau³ jáun² sí²ma¹ná¹, ja³taunh²¹ siáh³ tsá²mi³ hí³ hú²nié² lín³² ñí¹ ca³ñí¹hón²¹ tsú² jáun² Jesús, hi³ má²ná¹quian³² hi³ má²ró³² má²ca³jmú³ jáun² hua³jan²¹. [Ja³bí¹ zian² ma³ jan² tsá²mi³ siánh³ siáh³ ca³ñí¹quionh¹³ tsá² hí³.] ² Jmí¹ ca³cha³taunh¹ tsú² jáun² ho³ tá²hón³² né³, ca³jíe³ tsú² hi³ tiú²uú² dí¹jnái²³ yáh³ quín¹ ho³ tá²hón³² jáun², quí¹ tí³ có³² bíh¹ la³ má²lí²líh³ tsú². ³ Jáun² ca³taunh³ tsú² hñu³ tá²hón³² jáun², tí³la³ tiá² tsanh²¹ yáh³ tsú² hla¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí². ⁴ Tá¹la³ má²ná¹hi³² lín³² jáun² tsí³ tsú² né³, ca³jién³² gon³ tsá²ñuh² quih³² hmih³² tiáu² zín³ lín³² hi³ tionh² có³² jáun². ⁵ Jáun² tsá²mi³ hí³ né³, ca³yá²han¹ lín²¹ bíh¹, jáun² cáun² ca³hiéh³ hué³² bíh¹ tsú² ñí¹. Jáun² tsá²ñuh² hí³ né³, ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ ñí¹ ca³tín¹ tsá² má²cá²tsan³ yáh³ hnah²³ hnoh² jan² tsá² zian²? ⁶ [Ha³ tiú²uú² hin² zian² yáh³ ñí¹ lá², tsá² má²ca³jenh¹³ bíh¹ hí³.] Cháu¹ náh² tín² honh² jái¹³ hi³ ca³juáh³ tsú² jáun² tá¹la³ jmí¹ cuá³ tsú² jáun² Galilea, ⁷ hi³ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Ca³tín¹ Jon² tsá²mi³cuóun² hi³ jienh³ tsú² ñí¹con² tsá² jmu² tso³, hi³ lí³ hniáuh³² siáh³ ton³ tsú² ñí¹ crei²¹, hi³ ñí¹ cá²hni² jmáí¹ jáun² né³ ca³tín¹ jenh¹³”.

⁸ Hi³ jáun² jmí¹ jáun² ca³chau³ tsá²mi³ hí³ tsí³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² Jesús jmí¹ tin². ⁹ Jmí¹ má²cuá²tanh²¹ tsú² jáun² hi³ ñí¹jíe¹³ tá²hón³² né³, ca³chá³ ñí¹con² tsá² quian³jan² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús, jí³ ñí¹con² la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ jáun² ní² la³ cun³ hi³ má²lí²jíe³, jí³ hi³ má²lí²nié³². ¹⁰ Tsá²mi³ tsá² ca³ñí¹can³² hí³ jái¹³ jáun² ñí¹con² tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³², jmáí²: Má²réi³ tsá² ja³ juú² Magdalá, mí¹ Juánh³, Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jacobo, jí³ tsá²mi³ siánh³ siáh³. ¹¹ Tí³la³ tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³² má¹ná¹, tiá² ta²¹ ca³taunh³ yáh³ jē¹ tsá²mi³ hí³, quí¹hliá² ca³lín¹³ tsú² hi³ lí¹ ca³lí³can² bíh¹ tsá²mi³ hí³.

¹² Tí³la³ cun³ jáun² la³jui³² ca³náu² bíh¹ Pé¹ hi³ ngau³ cú²hé² hi³ ja³jíe³ tá²hón³². Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² né³, ca³jmú³ hí¹sian², hi³ ca³jáh³ ñí¹ tí³ néih³, jáun² ca³jíe³ tsú² hi³ tí³ có³² bíh¹ má²nio² hmih³² tiáu² hi³ jmí¹ tsainh³² jáun² hla¹ Jesús. Jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³ hñú¹³, ca³la³ má²hí¹tsá²cáun² lín³² tsí³ ca³ti²¹ la³ cun³ hi³ má²lí³² jáun².

*Jmí¹ hí¹tsá²taunh¹ gon³ tsáu² jui³² juú² Emaús
(Marcos 16:12-13)*

¹³ Ja³bí¹ jmáí¹ jáun² siáh³ ja³taunh²¹ gon³ tsá² hí³ cáun² juú² jmáí² Emaús. Juú² jáun² tí³ cun³ quia³cáun² kilómetros tí³la³ uóunh³ hi³ tionh² tsú² já¹ juú² Jerusalén. ¹⁴ Jáun² ca³chon¹ tsú² jái¹³ tá¹la³ hí¹tiáunh¹ jáun² jui³², hi³ ca³juónh³ tsú² ca³tí²¹ la³jí³² hi³ má²lí³² jáun². ¹⁵ Tá¹la³ jmí¹ hí¹chon¹ tsú² jáun² jái¹³ né³, ngau³ Jesús má²janh² ñí¹ hí¹tsá²taunh¹ tsá² hí³, jáun² ngau³ dí² cu³tsa³² quionh³ tsá² hí³. ¹⁶ Tí³la³ uá¹jinh¹ ca³jién³² tsú² tsá² cuá¹ja³² hí³ quionh³, cun³ jáun² ta²¹ lí³ bíh¹ hi³ tiá² ca³lí³tsin² tsú² hi³ Jesús bíh¹ tsá² hí³. ¹⁷ Hi³ jáun² Jesús ca³ngáih³ tsá² hí³:

—¿He³ ní³² hí¹juónh³² hnoh²?

Jáun² jmí¹ jáun² ca³ta³tonh¹ tsú² hú¹ jui³², hi³ má²ná¹hai²¹ hlaih³ tsí³. ¹⁸ Hi³ jáun² jan² tsá² hí³, tsá² jmáí² Cleofas, ca³ngái³, hi³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ huen² tán¹ ní² uá¹ hnú² tsá² tiá² ca³lí³ ñí¹ nú² la³jí³² hi³ má²lí³² já¹ juú² Jerusalén cháu³ jau³ ní², tá¹la³ hi³ néi¹ nú² ní²?

¹⁹ Hi³ jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿He³ má²lí³² dúh¹?

Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³juáh³ siáh³:

—Zia³² hi³ má²lí³² ñí¹con² jan² tsá² jmáí² Jesús, tsá² ja³ juú² Nazaret. Tsá² hí³ tí² lín³ jan² *tí³² jē¹ Dió³², tsá² tí² jmu² hua³jueh³², hi³ ca³la³ hi³ pin³ lín³² jái¹³ quioh²¹ tsú² tí² hleh³²; jan² tsá² tí² hniau³ lín³² Dió³², jí³ tsá²mi³cuóun² ní². ²⁰ Tí³la³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ má¹ná¹, la³ má²quionh³ tsá²tan²¹, ca³ma³tsón¹³ bíh¹ tsá² hí³, hi³ ca³ñí¹jienh¹³ dí² tsá² hí³ ñí¹con² tsá² *romanos tsá² chín¹; hi³ jáun² tsá² hí³ jngih³ Jesús, hi³ jáun² ca³ton³ tsú²

crei²¹. ²¹ Jnoh¹ jmí¹ má²hu²¹ tsí³ hi³ tsá² hí³ jmí¹ liáu²¹ dí² tsá² *Israel. Tí³la³ ta³né³² má²tí³ hní³² jmáí¹ hí³ ca³lí³ la³ jáun². ²² Tí³la³ zian² tsá²mi³, tsá² ja¹ hmóu²¹ jnoh¹, hi³ cuí²ñí¹jíe¹³ tá²hón³² jmí¹ hú²niéí² lín³². Jmí¹ cuá¹tanh²¹ tsú² jáun² né³, lí²jmú³ tsú² hi³ tsa³caún² lín³² tsí³ jnoh¹, ²³ qui¹ lí²chá³² tsú² hi³ tiá² hla¹ tsanh²¹ yáh³, hi³ jí³²la³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bí¹ néh¹ ca³jnia³ jéinh³² dí², hi³ lí²juáh³ hi³ zian² bíh¹ néh¹ Jesús. ²⁴ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cuí²ñí¹jíe¹³ siáh³ ma³ jan² tsá² quiúnh¹ jnoh¹ tá²hón³² jáun², hi³ jáun² la³ cun³ rón³² hi³ má²lí²juáh³ jáun² tsá²mi³ hí³ bíh¹ lí²jíe³ tsú² siáh³, tí³la³ tiá² Jesús ca³jenh² yáh³ tsú² má¹ná¹.

²⁵ Jmí¹ jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Jlánh¹ tiá² niuh¹ hnoh²! ¿Hín² máh³ jmáí¹ táunh¹³ hnoh² ta²¹ la³jí³² jáí¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² la³jín³² tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin²? ²⁶ ¿Há¹ tiá² jmí¹ hniáuh²¹ hi³ ma³tso² Tsá² lín³ Cristo tsí³ la³ jáun² dúh¹; ñeh² bíh¹ hi³ lí³jnia² hi³ quien² tsú²?

²⁷ Hi³ jáun² jmí¹ jáun² ca³jmú³ Jesús na²¹ la³jí³² jáí¹³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ tsú² hnga². Jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ hla¹ Moisés tín² ca³ma³liáu³² tsú² hi³ jmu² na²¹; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³chá³ siáh³ la³jí³² jáí¹³ hi³ rá¹tioh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ la³jín³² tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin².

²⁸ Jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun² juú² ñí¹ tsa³táunh¹, jmí¹ jáun² ca³jmú³ Jesús la³jmí¹ lí³ hi³ cáun² tsó³² bíh¹ tí³ chí¹ján³. ²⁹ Tí³la³ tsá² hí³ jlánh¹ chí¹tson³ ca³chan³ Jesús, hi³ ca³záih³ dí²:

—Ñí¹ dá² quiúnh¹ jnoh¹; já² má²ca³hláu³ bíh¹, já² má²ñí¹zi³² bíh¹ dá² la³².

Hi³ jáun² né³, ca³cuá³ bíh¹ Jesús quionh³ tsá² hí³. ³⁰ Jmí¹ má²cuá³ tsú² jáun² ñí¹ mesa cu³tsa³² quionh³ tsá² hí³ né³, ca³can³ cáun² hí¹miih²¹, jáun² ca³ma³hien²¹ dí²; jmí¹ jáun² ca³tsunh³ dí² siáh³, hi³ ca³cuéh³ dí² tsá² hí³. ³¹ Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² ca³niá³ ñí¹ tsá² hí³ hi³ ca³lí³ cuóun³² tsú² siáh³ Jesús. Tí³la³ la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³yéin² Jesús. ³² Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, hi³ jan² hi³ jan² bí¹ tsú² ca³záih³ rainh²¹:

—¿Haun¹³ juáh¹³ re² lín³² bíh¹ tí³ tsí³ dí² jáí¹³ hi³ lí²hléh³² tsú² jáun² jmí¹ hí¹jau³² dí² jáun² hú¹ jui³² dúh¹, jmí¹ lí¹jmú³ tsú² jáun² na²¹ jáí¹³ hi³ rá¹tioh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²?

³³ Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ já¹tanh²¹ tsú² tí³ já¹ juú² Jerusalén. Hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jenh² tsú² tá¹ quian³jan² tsá² lín³ hí³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³², quionh³ tsá² siánh³ siáh³. ³⁴ Hi³ jáun² tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³juáh³:

—¿Tson² bíh¹ cu³tí³ ca³jenh¹³ Tí³² Juo¹³ dí², qui¹ ja³bí¹ ñí¹con² Sí¹mu²¹ Pé¹ yáh³ lí²ma³jnia³² tsú² má²hmái³!

³⁵ Hi³ jáun² tsá² gon³ hí³ né³, ca³chá³ la³ cun³ hi³ ca³lí³ jáun² hú¹ jui³² tá¹la³ jmí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun², jí³ ha³ lánh³ rón³² ca³lí³ cuóun³² dí² Jesús jmí¹ ca³tsóh³ jáun² hí¹miih²¹.

Jesús má²jnia³² ñí¹con² tsá² hain²¹ tí³ con²

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23; 1 Corintios 15:5-7)

³⁶ Tá¹la³ jmí¹ ná¹chá³² jáun² tsá² gon³ hí³ jáí¹³ jáun² bíh¹, ca³ma³jnia³² Jesús cu³diá²jan² la³ lá² ja¹ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² ná¹ngih³² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin².

³⁷ Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, ca³yá²han¹ lín²¹ bíh¹, hi³ ca³lín¹³ tsú² hi³ jan² tsá² le¹ bíh¹ ná¹jién³². ³⁸ Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ ná¹juen²¹ hnoh², hi³ ná¹hi³² honh² náh²? ³⁹ Sá¹ní² jie³ hnoh² uón³² jná¹³, jí³ tán² jná¹³; jná¹³ bíh¹ la³². Sá¹ní² ñá²tí³ náh² cuonh² quion²¹ jná¹³, jáun² lí³ ñíh¹³ náh² hi³ jná¹³ bíh¹ la³². Qui¹ tiá² zia³² yáh³ ngú³ sa³jun³ mú³² quioh²¹ jan² jmí¹ chí³ la³ cun³ hi³ ná¹jiéh³² hnoh² hi³ zia³² quion²¹ jná¹³.

⁴⁰ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² la³ ní² tsú², ca³híeh³ tsá² hí³ cuo² jí³ ta³. ⁴¹ Jáun² tsá² hí³ ca³lí³ tsah³ lín³², tí³la³ cun³ jáun² tiá² re² jmí¹ ná¹taunh³² bíh¹ tsú² ta²¹ quí¹ cun³ní¹ hi³ jmí¹ ná¹tsá²caun² jáun² tsí³. Tí³la³ Jesús la³juí³² ca³juáh³:

—¿Zia²¹ ca³lá² má³² hi³ lí³ cúh¹³?

⁴² Jáun² tsá² hí³ ca³cué³ ca³lá² quioh²¹ jáh³ jmái² hi³ má²lí²tió³² ní¹ sí², [la³ má²quionh³ ca³lá² ní¹ ha²¹ jmí²toh¹ quioh²¹ toh²]. ⁴³ Jáun² ca³héi³ dí² hi³ jáun², hi³ ca³cúh² ta³ ní¹ tsá² hí³. ⁴⁴ Jmí¹jáun² ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Má²ca³lí³tí³ bíh¹ ní¹con² jná¹³ la³ cun³ hi³ ca³juánh³² jná¹³ jáun² jmí¹tin², tá¹la³ ca³ngí³ jná¹³ jáun² quiúnh¹ hnoh². Ca³juánh³² jná¹³ hi³ hniáuh³² lí³tí³ la³ jí³² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés hi³ ca³tin¹ jná¹³, ní¹ Sí² quioh²¹ la³jín³² tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³², jí³ ní¹ Sí² salmos ní² siáh³.

⁴⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³nia³ dí² tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² ngi¹³ tsú² la³jí³² hi³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³², ⁴⁶ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹ Sí² rá¹juáh³ hi³ ca³tin¹ tsá² lín¹³ Cristo ma³tso² tsí³; hi³ ní¹ má¹jun² jáun² né³, ca³tin¹ siáh³ jenh¹³ ní¹ cá²hní² jmái¹ ja¹ tsá² má²cá²tsan³. ⁴⁷ Má¹lí³² jáun² né³, tsa³ngái¹ tsá² jú¹ chú³² cha¹³ tsú², hi³ tsa³juah²¹ tsú² hi³ zia³² uu³itso³ quioh²¹ tsá² záí³² jmí¹ tsí³, hi³ jinh²¹ tí³ ní¹con² hí³ dí². Hi³ lí³ hniáuh³² tsa³táunh¹ tsú² tá¹ cáun² hngá¹máh³, hi³ ma³liáu³² tsú² já¹ juú² Jerusalén lá² tín². ⁴⁸ Hnoh² bíh¹ tsá² cuá¹ngái¹ jái¹³ ca³ti²¹ hi³ ní². ⁴⁹ Sá¹ní² niéi² náh², jná¹³ zein²¹ ní¹con² hnoh² la³ cun³ lí³ jái¹³ hi³ má²ca³jmú³ jáun² Nuh³² jná¹³. Tí³la³ tianh³ náh² tín² já¹ juú² Jerusalén lá², ca³la³ ní¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ hián¹³ náh² pí³ hi³ já³² hñu³mí³cuú².

Jesús tsánh³² hñu³mí³cuú²

(Marcos 16:19-20; Hechos 1:9-11)

⁵⁰ Hi³ jáun² Jesús ca³jan³ tsá² hí³ tí³ cheih³² juú² jáun², ca³la³ tí³ có³² juú² Betania; hi³ jáun² ní¹ jáun² ca³háí³² dí² cuo² hi³ ca³ma³miih² dí² tsá² hí³. ⁵¹ Jáun² la³ má²má³miih² jáun² bíh¹ dí² tsá² hí³, jmí¹ cuá¹han³ dí² ja¹ ní¹ tionh¹ tsú², hi³ ca³zanh³² dí² tí³ hñu³mí³cuú².

⁵² Jmí¹ má²lí²ma³tsú² ma³jónh³² tsú² jáun² Jesús né³, hiún² lín³² bíh¹ tsí³ tsú² já¹tanh²¹ tí³ já¹ juú² Jerusalén. ⁵³ Hi³ jáun² tsá² hí³ jmí¹ tí² ngih³² cun³ tsa³háu² hñu³ cuáh³² chín¹ quioh²¹ tsá² *judíos, hi³ má²quien² Dió³². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Jú¹ Chú³² Hi³ Ca³jmú³ Juan²

Tsá² lín³ Jáí¹³ quioh²¹ Dió³² lín³ jan² tsá²mi³cuóun²

¹ Jmí¹ ca³li³zia³² ca³la³ jí³² hi³ zia³², jmí¹ má²zian² bíh¹ Tsá² lín³ hí³ Jáí¹³. Tsá² hí³ né³ jmí¹ má²cuá³ bíh¹ quionh³ Dió³², hi³ Tsá² lín³ hí³ Jáí¹³ né³, hnga² bíh¹ Dió³² hí³. ² La³ cun³ jmí¹tin² jmí¹ má²cuá³ bíh¹ tsú² quionh³ Dió³². ³ Cun³quionh³ hí³ bíh¹ dí² ca³jmú³ Dió³² ca³la³ jí³² hi³ zia³², hí¹ cáun² yáh³ hi³ zia³² tiá² ca³li³ ta³ tiá² quiéinh¹ hí³ dí². ⁴ Hí³ bíh¹ lín³ mí¹ziah²¹ quioh²¹ pí³ hi³ lí¹³ zian² ca³la³ jí³² hi³ zia³². Hi³ Tsá² tsóh²³ hí³ pí³ jáun² né³ lín³ siáh³ joh¹ sí² hi³ táí³ jáun² ñí¹con² tsá²mi³cuóun². ⁵ Joh¹ sí² jáun² né³ tai³² ñí¹ já¹nié², tí³la³ já¹nié² jáun² né³ tiá² má²ca³cah¹³ yáh³ jmáí¹ hi³ jmu³ quien² ñí¹con² joh¹ sí² jáun².

⁶ Jáun² né³, ca³li³zian² jan² tsá² zéí¹ Dió³² ñí¹ hué²¹ lá², tsá² hí³ jmáí² Juan². ⁷ Tsá² hí³ cuan³ hi³ lín³ tsá² zih³² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ Tsá² lín³ hí³ joh¹ sí² jáun², hi³ jáun² la³jín³² tsáu² jmí¹ lí¹³ tónh³² ta²¹ cun³quionh³ jáí¹³ hi³ juáh³ hí³ dí². ⁸ Jun³juáh¹³ hí³ yáh³ jmí¹ lín³ joh¹ sí² má¹ná¹, tí³la³ hí³ dá² cuan³ hi³ cua³zih² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ Tsá² lín³ hí³ joh¹ sí² jáun² bíh¹. ⁹ Quí¹ né³bí¹ jmí¹ má²ja³quián³ lí³jnia² yáh³ Tsá² hú¹tá¹ tí³tsóh³ lín³ mí¹ziah²¹ joh¹ sí² ñí¹con² la³jín³² tsá²mi³cuóun².

¹⁰ Né³² né³, cuan³ bíh¹ Tsá² lín³ hí³ Jáí¹³ ñí¹ hué²¹ lá² jmí¹ cuan¹, tí³la³ uá¹jinh¹ ñí¹ cuá¹ ñí¹ hué²¹ lá² ca³li³zia³² cun³quionh³ hí³ dí², tí³la³ tsá² zian² hngá¹máh³ lá² má¹ná¹, tiá² ca³li³ cuóun³² yáh³ Tsá² hí³. ¹¹ Uá¹jinh¹ cuan³ tsú² ñí¹ cuá¹ ñí¹ hué²¹ lá² quioh²¹, tí³la³ tsá² tionh² hí³ jo³cuo² tsú² né³ tiá² ca³he³ yáh³ quioh²¹ tsú². ¹² Tí³la³ cun³ jáun², la³jín³² la³ cun³ tsá² ca³he³ tsú², tsá² hí³ bíh¹ hiauh³ jáí¹³ hi³ lín¹³ jon² Dió³², la³ cun³ la³jín³² tsá² ca³chá³ hí³ cáun² tsí³ ñí¹con² tsú² yáh³. ¹³ Hnga² Dió³² bíh¹ ca³ma³jniau² tsá² hí³ hi³ má²ná¹lín³ jon² Dió³², jun³juáh¹³ ca³li³zian² tsú² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jméí² dí¹hio³ ñí¹deh³ yáh³, sa³jun³ cun³ñí¹ hi³hliá² ca³li³ hniá¹ tsá²mi³cuóun² hi³ lí³ zian² jon² yáh³, sa³jun³ lín³ tsú² jon² Dió³² cun³ñí¹ hi³hliá² jméí² tsú² ca³li³hnió³ hi³ hí³ lín³ jon² Dió³².

¹⁴ Hi³ jáun² Tsá² lín³ hí³ Jáí¹³ né³ ca³lín³ tsá² dí¹ngú³, hi³ ca³cuá³ tsú² ja¹ quiú¹³ jnoh¹; hí³ bíh¹ dí² jan² Tsá² cáun² ja³² la³ má²ja³² jáun² mií³ tsí³, jí³ hi³ cá² ñí¹ ca³ma³li²¹ tsú² siáh³ hi³ ha³ lánh³ rón³² lí³ jú¹ tson². Jnoh¹ má²ca³neh²¹, hi³ má²ca³li³tsin² jnoh¹ siáh³ ha³ la³ cónh³ tí³ hi³ quien² tsú², la³ cun³ qui³ ca³ti²¹ hi³ quien² Tsá² jan² tán¹ Jon² Dió³² Jméí² tsú². ¹⁵ Juan² tsá² ca³zion³ hí³ jmáí² tsáu² ca³cué³ jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ hí³ dí², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá², hi³ ca³hléh³ tiá³:

—Tsá² lá² bíh¹ Tsá² ca³hien³² jná¹³ hí³ jmí¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ jáun² la³ lá²: “Tsá² cuá¹ja³² chí¹cáin² cu³hna³² jná¹³ dá² jan² Tsá² tí³ quien² bíh¹ la³ cónh³ bíh¹ jná¹³; quí¹ Tsá² hí³ dá² jan² Tsá² jmí¹ má²zian² bíh¹ la³ cun³ jmí¹ ñeh² bí¹ hi³ lí³zian² jná¹³”.

¹⁶ Hi³ cun³ñí¹ hi³ cáun² ja³² la³ má²ja³² jáun² mií³ tsí³ Tsá² hí³ né³, jáun² la³jái³² bíh¹ dí² ca³hiau³ hi³ má²hé² má²mieh² tsú² cun³ jmá² cun³ jnia³². ¹⁷ Quí¹ cun³quionh³ hla¹ Moisés bíh¹ ca³hiau³ dí² liei²¹ quioh²¹ Dió³², tí³la³ cun³quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo má¹ná¹, ca³hiau³ dí² mií³ hi³ ja³² tsí³ Dió³², la³ má²quionh³ jú¹ tson² ní² siáh³. ¹⁸ Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²ca³jién³² Dió³²; tí³la³ Tsá² qui³ cuá³ cu³héin¹ Jméí² bíh¹ dí² má²ca³ma³li²¹ ñí¹con² dí² hi³ ha³ lánh³ rón³² lín³ Dió³². Ja³bí¹ Tsá² hí³ siáh³ lín³ Dió³², Tsá² jan² tán¹ Jon² Dió³² Jméí² dí².

*Jú¹ tson² hi³ cue³² Juan² tsá² zion² tsáu² jmáí² hi³ ca³tin¹ Jesús
(Mateo 3:1-17; Marcos 1:1-11; Lucas 3:1-22)*

19 Hi³ jáun² né³, hi³ lá² bíh¹ jú¹ tson² hi³ ca³cué³ Juan² ñí¹con² mí²tsáu² jí³ *levitas, tsá² ca³zen³ hí³ tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ zian² tí³ já¹ juú² Jerusalén, hi³ tsa³ngái³ tsú² ñí¹con² Juan² jái¹³ lá²:

—¿Hin² dá² tsánh² hnú²?

20 Hi³ hí³ né³, tiá² ca³ma³zian³² yáh³, tí³la³ ca³juáh³ bíh¹ jú¹ tson², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³ Tsá² lín³ Cristo.

21 Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³ngái³ siáh³:

—Hi³ jáun² né³ ¿hin² bíh¹ tsánh² hnú²? ¿Ho³ hnú² uá¹ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ *tí³² jè¹ Dió³² jmí¹tin²?

Jáun² ca³juáh³ Juan²:

—Jun³juáh¹³ tsá² hí³ yáh³ jná¹³.

Jáun² tsá² hí³ siáh³ ca³ngái³:

—¿Hí¹ hnú² uá¹ *tí³² jè¹ Dió³², tsá² qui³ cónh³ ca³tin¹ hi³ já³²?

Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Juan²:

—Ján¹han²¹.

22 Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáun² né³, ¿hin² bíh¹ tsánh² hnú²? Quí¹ hniáuh³² tsá¹cáun¹ yáh³ jnoh¹ jú¹ tson² ñí¹con² tsá² lí²ze³ jnoh¹. Jáun² né³, ¿he³ jú¹ tson² lí¹³ cuéh¹ nú² hi³ ca³tin¹ nú² huen²?

23 Jmí¹jáun² né³ ca³hléh³ Juan² la³ cun³ hi³ ca³hléh³ hla¹ Isaías tí³² jè¹ Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jná¹³ bíh¹ lín³ tsá² quian³² jái¹³ hi³ ñí³hléh¹³ ná¹ ñí¹ lí³ hué³² quién² hi³ juah³² ná¹ la³ lá²: “Jmóuh¹ náh² cú²tso² jui³² ñí¹ já²¹ Juo¹³ dí²”.

24 Jmí¹jáun² tsá² zéi¹ hí³ tsá² *fariseos hi³ tsa³lien³ Juan² 25 ca³ngái³ siáh³ la³ lá²:

—Jáun² né³, ní¹juáh³ jun³juáh¹³ hnú² yáh³ la³ lín³ Cristo, sa³jun³ tí³² jè¹ Dió³² tsá² jmái² Líh³, hi³ sa³jun³ tí³² jè¹ Dió³² tsá² ca³tí²¹ hi³ já³² hí³, jáun² né³ ¿he³ lí³ sa³ hnú² yáh³ zion²³ tsá² jmái²?

26 Jáun² Juan² ca³ngái³ la³ lá²:

—Tson² bíh¹ jná¹³ zion² tsá² jmái² cun³quionh³ jmí² jma³ bíh¹; tí³la³ ja¹ quián¹³ náh² zenh² jan² Tsá² tiá² cuóun³² náh². 27 Tsá² hí³ já³² chí¹cáin² cu³hna³² jná¹³. Hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² cunh³ jná¹³ quiúnh¹ Tsá² hí³, quí¹ ca³la³ hí¹juáh³ tiá² ca³tin¹ yáh³ jná¹³ hi³ zaih²¹ ná¹ láu² tsi³² ta³ tsú².

28 Hi³ ní² lí³ tí³ hué³² ñí¹ téh²³ tsú² Betania, can³² cua³ Jordán tí³ jui³² ñí¹ hia³² hiú², ñí¹ jmí¹ zenh¹ Juan² hi³ dí¹zion² tsá² jmái².

Jesús Tsá² lín³ Já¹ziáh² míh¹ joh¹ Dió³²

29 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ca³jien³² Juan² hí³ Jesús hi³ cuá¹ja³² tí³ ñí¹ zenh¹ dí², hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá² tsá² jmí¹ tionh¹ quionh³:

—Sá¹ní² jie³, Tsá² ní² bíh¹ lín³ *Já¹ziáh² míh¹ joh¹ Dió³², Tsá² hin³ tso³ quioh²¹ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³. 30 Tsá² ní² bíh¹ hí³ ca³hien³² jná¹³ jáun², jmí¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ jáun² la³ lá²: “Cu³hna³² jná¹³ cuá¹ja³² jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bí¹ jná¹³, quí¹ Tsá² hí³ dá² tí³ jmí¹ má²zian² bíh¹ la³ cun³ jmí¹ ñeh² bí¹ hi³ lí³zian² jná¹³”. 31 Ca³la³ hí¹juáh³ huen² yáh³ jná¹³ tiá² jmí¹ ño¹ ná¹ hin² tsánh² jmí¹ já²¹; tí³la³ cun³ñí¹ hi³ hnó³² jná¹³ hi³ lí³ jnia² Tsá² hí³ ñí¹con² tsá² *Israel, jáun² bíh¹ cuan³ jná¹³ hi³ cua³zion³ jná¹³ tsá² jmái².

32 Já³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Juan² la³ lá²:

—Ca³jien¹ jná¹³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ ja³ hñu³mi³cuú² la³jmí¹ ja³² jan² chí³ jái², hi³ tinh³ ñí¹ quioh²¹ tsú². 33 Jná¹³ hí¹juáh³ tiá² jmí¹ má²ño¹ yáh³ hi³ hin² tsánh² hí³ jmí¹ já²¹, tí³la³ Tsá² ca³ze³ jná¹³ hi³ zion¹ ná¹ tsá² jmái² cun³quionh³ jmí² jma³ né³ ca³zái³ jná¹³ la³ lá²: “Ñí¹ má¹ca³jieh³ hnú² hi³ son¹³ Jmí²chí³ ñí¹ quioh²¹ jan² tsá²ñuh², jáun² Tsá² hí³ bíh¹ Tsá²

ziau³ jmái² cun³ quionh³ Jmí² chí³ Chun¹". ³⁴ Jáun² jná¹³ né³ má² ca³ jien¹ bí¹ ná¹, hi³ jáun² jná¹³ lín³ ná¹ tsá² nau³² jái¹³ ta³ né³² hi³ tson² bíh¹ hí³ lín³ Jon² Dió³².

Tsá² la³ ñí¹ hi³ ca³ háin³² tí³ con² Jesús

³⁵ Jmí¹ cá¹ jniá²¹ jáun² jmí¹ zenh¹ siáh³ Juan² tsá² zion² tsáu² jmái² ñí¹ jáun² la³ má² quionh³ gon³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². ³⁶ Jáun² jmí¹ ca³ jie³ jáun² Juan² hi³ hí¹ ngai³² Jesús ñí¹ jáun², jáun² ca³ juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ ní² jie³ dúh¹, Tsá² ó³² bíh¹ lín³ Já¹ ziah² míh¹ joh¹ Dió³².

³⁷ Tá¹ gon³ bíh¹ tsá² jmí¹ quionh³ hí³ Juan² ca³ náí³² hi³ ca³ juáh³ Juan² la³ jáun², hi³ jáun² já¹ taunh²¹ cu³ chin¹ cu³ hna²¹ Jesús. ³⁸ Hi³ jáun² jmí¹ jáun² ca³ jinh³ Jesús tí³ cu³ hna²¹, hi³ ca³ jie³ dí² hi³ má² hí¹ já² táunh¹ tsá² hí³ cu³ chin¹ cu³ hna²¹ dí², hi³ jáun² ca³ záih³ dí² la³ lá²:

—¿He³ jmí¹ hnáuh² náh²?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ juáh³:

—Tí³², ¿ha³ jinh¹ ñíh³ hnú²?

³⁹ Hi³ jáun² Jesús ca³ ngái³ la³ lá²:

—Sá¹ ní² ñá² taunh¹ náh² ñá² jie³.

Jáun² ja³ taunh²¹ tsú² hi³ ca³ ñí¹ jie¹³ ñí¹ jmí¹ cuá³ Jesús, hi³ jáun² ca³ tiánh³ tsú² ñí¹ jáun² jmái¹ jáun², quí¹ cun³ la³ nió¹ quia³ tí³ hú² nié² bíh¹ jmí¹ má² tí³ jmí¹ jáun².

⁴⁰ Tre²¹ rainh²¹ Sí¹ mu²¹ Pé¹ bíh¹ jan² tsá² gon³ tsá² ca³ náí³² hí³ jái¹³ hi³ ca³ juáh³ jáun² Juan², hi³ jáun² ja³ taunh²¹ cu³ hna²¹ Jesús. ⁴¹ Jáun² la³ jui³² ca³ hnah² Tre²¹ Sí¹ mu²¹ rainh²¹, hi³ ca³ záih³ dí² la³ lá²:

—Má² lí² neh²¹ jnoh¹ Tsá² lín³ Mesías (jú¹ *hebreo ní² hnió³ juáh³ “Tsá² zéi¹ Dió³²”, la³ cun³ juáh³ tsú² jáun² cun³ quionh³ jú¹ *griego “Tsá² lín³ Cristo”).

⁴² Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ jan³ Tre²¹ Sí¹ mu²¹ rainh²¹ tí³ ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ jáun² Jesús ca³ záih³ Sí¹ mu²¹ jmí¹ ca³ jien³²:

—Hnú² bíh¹ jon² Juan², tsá² jmái² nú² Sí¹ mu²¹, tí³ la³ jná¹³ né³ juanh³² hi³ hnú² jmái² Cefas (hi³ hnió³ juáh³ “Pé¹”, hi³ Pé¹ né³ hnió³ juáh³ “Quín¹”).

Jesús téh²³ Pí² líéi¹ quionh³ Natanael

⁴³ Jmí¹ cá¹ jniá²¹ jáun² né³, Jesús ca³ lín¹³ hi³ tsó³² tí³ hué¹³ Galilea, hi³ ñí¹ jáun² né³ ca³ jenh² tsú² Pí² líéi¹, hi³ jáun² ca³ záih³ dí² la³ lá²:

—Ñá³² cu³ hna³² jná¹³.

⁴⁴ Pí² líéi¹ hi³ jan² tsá² juú² Betsaida bíh¹, ñí¹ jmí¹ zian² uá² jai³² Tre²¹ quionh³ Pé¹ rainh²¹. ⁴⁵ Hi³ jáun² ca³ ñí¹ hniah² Pí² líéi¹ Natanael, hi³ jáun² ca³ záih³ dí² la³ lá²:

—Má² lí² neh²¹ jnoh¹ Tsá² ca³ hien³ hí³ hla¹ Moisés ñí¹ Sí² liei²¹, Tsá² ca³ hien³ hí³ tsá² ca³ lín³ tí³² jé¹ Dió³² uá² jai³². Jesús jon² Sé³² bíh¹ tsá² hí³, Tsá² ja³ tí³ juú² Nazaret.

⁴⁶ Tí³ la³ Natanael né³ ca³ juáh³:

—¿Hí¹ lí¹³ lí³ jnia² cáun² hi³ chu²¹ já¹ juú² Nazaret dúh¹?

Hi³ jáun² Pí² líéi¹ ca³ juáh³:

—Sá¹ ní² dú¹ ñá² neh²¹ yáh³.

⁴⁷ Jmí¹ ca³ jien³² jáun² Jesús Natanael hi³ cuá¹ ja³² tí³ ñí¹ zenh¹ dí², jáun² ca³ juáh³ dí² la³ lá²:

—Há¹, ní² má² cuá¹ ja³² jan² tsá² cu³ tí³ lín³ jón² zih¹ jón² cho¹ hla¹ Israel, jan² tsá² tiá² jú¹ tí¹ jái² tin².

⁴⁸ Hi³ jáun² jmí¹ jáun² ca³ ngái³ Natanael hi³ ca³ juáh³:

—¿Hóh³²! ¿Lánh³ rón³² cuóu³² nú² jná¹³?

Jáun² Jesús né³ ca³ juáh³:

—Jmí¹ ñeh² bí¹ hi³ té³ máh³ hnú² Pí² líéi¹ má² lí² jie¹ jná¹³, tá¹ la³ jmí¹ ñíh³ nú² jáun² ñeh² hmá² sí² co².

⁴⁹ Jáun² jmí¹ jáun² ca³juáh³ Natanael la³ lá²:

—Tí³², hú¹tá¹ Jon² Dió³² bíh¹ hnú², hnú² bíh¹ lín³ nú² Re²¹ Juo¹³ tsá² Israel.

⁵⁰ Hi³ Jesús né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—¿Hí¹ tá²chi²¹ má²táunh²³ hnú² ta²¹ qui¹ cun³ñí¹ hi³hliá² má²lí²juáh³² jná¹³ hi³ lí²jie¹ ná¹ tá¹la³ jmí¹ ñíh³ nú² jáun² ñeh² hmá² sí² co²? Tí³la³ né³bí¹ jie²¹ yáh³ hnú² hi³ tí³ jlánh¹ bí¹ cáu² jueh³² la³ cónh³ bíh¹ hi³ ní².

⁵¹ Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá² ñí¹con² tsá² hí³:

—Jú¹ tson² cu³tí¹³ bíh¹ juah³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ hnoh² lí¹³ jie²¹ náh² hi³ má²há²na²¹ hñu³mi³cuú², hi³ tsá² ná¹lín³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² né³ zá¹ son¹³ ñí¹ quioh²¹ Jon² tsá²mi³cuóun².

2

Jmí¹ ca³jenh² cuo² tsáu² já¹ juú² Caná

¹ Jáun² né³, jmí¹ la³ má²jau³ jáun² ca³jmú³ tsáu² jmái¹ hi³ ca³jenh² cuo² já¹ juú² Caná, juú² hín¹³ tí³ Galilea. Ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³, jmí¹ dí¹cho¹ mí¹ziú¹³ Jesús, ² ja³bí¹ ca³teh³ tsú² siáh³ Jesús la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² ñí¹ ca³jenh² jáun² cuo² tsáu². ³ Jmí¹ jáun² ca³tsá³² mu² ráu³ mi³ uóun²jie¹³ hi³ ná¹hính²³ tsú² ñí¹ jáun², hi³ jáun² mí¹ziú¹³ Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tiú²uú² zia³² yáh³ mu² ráu³ quioh²¹ tsú².

⁴ Tí³la³ Jesús né³, ca³ngái³ la³ lá²:

—La³ cun³ hi³ hí³² ní² honh² hnú² mí¹, tiá² ca³tín¹ jná¹³ hi³ hí³² tsín³² hi³ ní². Qui¹ tiá² má²ca³tsín¹³ yáh³ jmái¹ quion²¹ jná¹³.

⁵ Tí³la³ mí¹ziú¹³ tsú² né³ ca³záih³ la³ lá² tsá² jmí¹ ná¹jmu² ta²¹:

—Ma³tí²¹ náh² lí³ua³ cáun² hi³ juáh³ ñú² ní².

⁶ Jáun² né³, ñí¹ jáun² jmí¹ nio¹ jñéi³ tse³ cáh¹ hi³ lí³ quín¹, tse³ hi³ la³ jmúh³² jáun² tsá² *judíos ta²¹ ní¹juáh³ jmái¹ hi³ má²jín² tsú². Ma³ quin³² ma³ caun³² tse³ jáun² tí² héih²³ míh¹ tiá² cun³ hñá³láu³ lí¹³ jmái². ⁷ Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹:

—Ma³conh²¹ náh² jmí² jma³ tse³ lá².

Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³táh³ jmái² tse³ jáun² ca³la³ ca³canh². ⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³záih³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Né³² né³, chin³² ca³lá² hi³ cuá²cuéh³ tsá² nio² jo³cuo² jmái¹.

Jáun² tsá² hí³ né³, ca³ma³tí³² bíh¹ héih³² jáun². ⁹ Jáun² tsá² nio² jo³cuo² jmái¹ né³ ca³hính³ cú¹píh²¹ jmái² hi³ má²lain³² jáun² mu² ráu³ mi³ uóun²jie¹³ ta³ tiá² ñí³² tsú² ha³ dá² jinh¹ ja³ hi³ jáun²; qui¹ jí³²la³ tsá² ná¹jmu² ta²¹ bíh¹ má²ná¹ñí³², qui¹ hmóu³² bíh¹ tsá² hí³ ca³táh³ jmí² jma³ tse³ jáun² hi³ jáun² ca³chin² ca³lá². Hi³ jáun² tsá² nio² jo³cuo² jmái¹ né³ ca³teh³ tsá²ñuh² tsá² ca³jenh² cuo², ¹⁰ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—La³jín³² tsáu² bí¹ tsóh²³ tín² mu² ráu³ hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ ñí¹con² tsá² ná¹tén¹, hi³ jáun² ní¹ má¹lí²hính³ tsú² hliáun³ né³, má¹jáun² máh³ má²tsóh³ tsú² mu² ráu³ huen³. Tí³la³ hnú² má¹ná¹, má²lí²hmáh¹ bí¹ nú² mu² ráu³ hi³ jlánh¹ bí¹ chu²¹, hi³ né³bí¹ tsóh³² máh³ nú² ta³né³².

¹¹ Hi³ ní² bíh¹ lí²¹ la³ñí¹ hi³ ca³jmú³ Jesús jmí¹ ca³ma³jnia² pí³ quioh²¹ já¹ juú² Caná hín¹³ tí³ Galilea; hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, ca³chá³ cáun² tsí³.

¹² Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ja³tanh²¹ dí² tí³ já¹ juú² Capernaum la³ má²quionh³ mí¹ziú¹³, tsá¹ rainh²¹, jí³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ní³² siáh³, hi³ ñí¹ jáun² né³ ca³tiánh³ dí² tun³ hní³² jmái¹.

Jesús má²ji² cuáh³² chin¹

(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-18; Lucas 19:45-46)

¹³ Jáun² né³, má²janh² bíh¹ jmí¹ má²hé² hi³ tí²¹ *Jmí¹hien¹ quioh²¹ tsá² judíos, hi³ jáun² Jesús né³ ngau³ tí³ já¹ juú² Jerusalén. ¹⁴ Hi³ jáun² hñu³ cuáh³² chín¹ jáun² né³ ca³jien³² tsú² tsá² ná¹hna² cuá¹juí², jí³ *já¹ziáh², jí³ tsá² hna² jái² ní³² siáh³, la³ má²quionh³ tsá² jmí¹ tionh¹ hi³ jmí¹ ná¹quí² ná¹zai³² quie³ quioh²¹ hué³² siáh³. ¹⁵ Jáun² jmí¹ ca³jie³ Jesús hi³ jáun² né³, ca³jmú³ cáun² hñú¹jméi¹³ cun³quionh³ hñe¹³, hi³ jáun² ca³chi³ ca³huen³ dí² tí³ cheih³² cuáh³² la³jín³² tsá² hí³ la³ má²quionh³ já¹ziáh² jí³ cuá¹juí² joh¹. Hi³ ca³ziu³ ca³súh³ dí² siáh³ quie³ quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹zai³² hí³ quie³ quioh²¹ hué³² siáh³, jí³ hi³ ca³ziu³ ca³cuí³ dí² siáh³ mesas quioh²¹ tsú². ¹⁶ Hi³ tsá² jmí¹ ná¹hna² hí³ jái² né³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¡Huen³ náh² jáh³ ní² ñéih³ lá²! ¡Ha³ lí² uú² chá² náh² hmah²¹ ñéih³ hñú¹³ Ñuh³² jná¹³!

¹⁷ Jmí¹jáun² né³ tsau³ tsí³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí², hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: “Cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ dí¹quiaunh²¹ tsin³² jná¹³ hi³ hñuh³² hnú² lí¹³ ná¹chan¹ jmáh³la³ hi³ ca³tin¹ hnú², jáun² bíh¹ tsa³hín³ jná¹³”.

¹⁸ Hi³ jáun² tsá² ná¹ñí¹ joh¹ tsá² judíos né³, ca³ngáih³ Jesús la³ lá²:

—¿He³ lí²¹ lí¹³ hieh¹ nú² jnoh¹ hi³ jáun² lí³ lin¹ hi³ tson² ca³tin¹ hnú² jmúh¹³ la³ ní²?

¹⁹ Jáun² Jesús né³, ca³ngáih³ la³ lá²:

—Sá¹ní² tsunh²¹ dúh¹ náh² hñú³ hien¹ lá² neh²¹, hi³ jáun² ñí¹ cá²hní² jmái¹ zéih¹ jná¹³ siáh³ hi³ hmai²¹.

²⁰ Jmí¹jáun² né³, ca³juáh³ tsá² judíos hí³ la³ lá²:

—Tun³la³jñéi³ mii² yáh³ ca³lé³ hi³ ca³jmú³ tsú² hñú³ hien¹ lá²; ¿hí¹ hni³² jmái¹ uá¹ lí¹³ hi³ zéih¹ hnú²?

²¹ Tí³la³ hñú³ hien¹ hi³ ca³híe³ jáun² Jesús má¹ná¹, hi³ ca³hien³ hnga² bíh¹ tsú². ²² Hi³ jáun² jmí¹ ca³jenh¹³ tsú² jáun² ja¹ hla¹ né³, tsau³ tsí³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² jái³ ní², hi³ ca³taunh³ tsú² siáh³ ta²¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí², jí³ la³jí³² jái¹³ hi³ jmí¹ má²ca³juáh³ tsú² jáun².

Jesús cuoh² jmí¹ tsí³ la³jín³² tsáu²

²³ Jáun² né³, jmí¹ cuá³ Jesús já¹ juú² Jerusalén tá¹la³ Jmí¹hien¹ jáun², jáun² juóun³² lín³² tsáu² ca³chá³ cáun² tsí³ ñí¹con² tsú² jmí¹ ca³jie³ lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² hi³ jmu² dí² jáun².

²⁴ Tí³la³ Jesús má¹ná¹, tiá² cáun² lí¹ jmí¹ hái³² yáh³ tsí³ ñí¹con² tsá² hí³, quí¹ jmí¹ cuoh² bíh¹ tsú² jmí¹ tsí³ la³jín³² tsá² hí³. ²⁵ Quí¹ tiá² hin² jmí¹ lí³hniah²³ yáh³ hi³ chá³² ñí¹con² tsú² he³ lánh³ lín³ tsáu², quí¹ jmí¹ má²ñi³² bíh¹ tsú² hnga² he³ lánh³ lí³ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsáu².

3

Jesús quionh³ Nicodemo

¹ Jáun² né³, jmí¹ zian² jan² tsá² ja¹ tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *fariseo, tsá² jmái² Nicodemo, tsá² hí³ jmí¹ lín³ jan² tsá² quien² ja¹ quioh²¹ tsá² *judíos. ² Nicodemo hí³ né³ ca³ñí¹jien¹³ Jesús cáun² já¹niéi², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Tí³², né¹ jnoh¹ hi³ hnú² ca³ze³ Dió³² hi³ ña³ma³ta¹³ nú² jnoh¹, quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ jmu³ lí²¹ lí³ hua³jueh³² la³jmí¹ jmu³² hnú² ní² sá¹jmí¹ hi³ tiá² Dió³² quionh³ tsú².

³ Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Jú¹ tson² cu³tí¹³ juo³ jná¹³ hnú², hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² ca³lí³zian² hi³ hmai²¹, tiá² lí¹³ yáh³ hí³ tsú² jo³cuo² Dió³².

⁴ Jáun² Nicodemo né³ ca³ngáih³:

—Tí³la³, ¿lánh³ bíh¹ rón³² lí¹³ hi³ jan² tsá² má²lieih²¹ lí¹³ lí³zian² siáh³ cónh³í¹ cu³ jén³²? ¿Hí¹ lí¹³ hen¹³ tsú² hñu³ héin¹ mí¹ziú¹³ hi³ jáun² lí³zian² siáh³?

⁵ Hi³ jáun² Jesús né³ ca³ngáih³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí¹³ la³² juo³ jná¹³ hnú², hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² ca³lí³zian² cun³quionh³ jmí² jma³ jí³ cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² ní² siáh³, tiá² lí¹³ yáh³ hí³ tsú² jo³cuo² Dió³². ⁶ Quí¹ jmáh³la³ ngú³ bíh¹ lín³ tsá² ca³lí³zian² cun³quionh³ jméi² mí¹ziú¹³, tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² ca³lí³zian² cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² má¹ná¹, jáun² jmí²chí³ bíh¹ má²lín³ tsú². ⁷ Ha³ lí² cuí¹ cha³cáun² honh² nú² hi³ juah²¹ jná¹³ la³ lá²: “La³jín³² bíh¹ tsáú² hniáuh³² lí³zian² hi³ hmai²¹”. ⁸ Quí¹ chí³ dá² ja³² lí³ua³ cáun² jui³² hi³ hnió³ bíh¹; naih³² bí¹ hnú² mah¹ hi³ jmu² chí³, tí³la³ tiá² ñíh¹ yáh³ hnú² hín² dá² tíh³ ja³² chí³ hi³ hín² dá² tíh³ tsó³². Ja³bí¹ la³ ní² bíh¹ uá²jai³² lín³ tsá² má²ca³lí³zian² cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³².

⁹ Jmí¹jáun² ca³ngái³ siáh³ Nicodemo, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ la³ ní²?

¹⁰ Jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—¿Hí¹ hí¹juáh³ hnú² uá¹ tiá² ngí²³ nú² jái¹³ ní², uá¹jinh¹ hnú² bíh¹ jan² tí³² chín¹ ñí¹con² tsá² *Israel? ¹¹ Jú¹ tson² cu³tí³ juah³² jná¹³ ñí¹con² hnú², hi³ jnoh¹ hléh¹ la³ cun³ hi³ né¹, jí³ hi³ lái³ jnoh¹ siáh³ tsá² nau³² jái¹³ ca³tí²¹ la³jí³² hi³ má²ca³neh²¹ jnoh¹; tí³la³ hnoh² né³, tiá² ta²¹ táunh²³ yáh³ náh² la³ cun³ hi³ juáh³ jnoh¹ ñí¹con² náh². ¹² Ní¹juáh³ hí¹juáh³ tiá² ta²¹ hun¹ bíh¹ hnoh² ní¹ má¹ca³hléh³ jná¹³ jái¹³ hi³ ca³tí²¹ la³ cun³ hi³ qui³ lí³ jáun² ñí¹ hué²¹ lá², jáun² ¿tí¹³ bíh¹ tiá² táunh¹³ náh² ta²¹ ní¹juáh³ hi³ lieh¹ jná¹³ hnoh² jái¹³ hi³ ca³tí²¹ hi³ lí³ hñu³mi³cuú²?

¹³ ”Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²ñéi¹ hñu³mi³cuú², jí³²la³ Tsá² ja³ hí³ hñu³mi³cuú² bíh¹; Tsá² hí³ né³, Jon² tsá²mi³cuóun² bíh¹, [Tsá² qui³ cuá³ hí³ hñu³mi³cuú²]. ¹⁴ Hi³ jáun² la³jmí¹ ca³ton³ jáun² hla¹ Moisés jáh³ hláinh¹ lán¹ tsoh² hmá² tá¹la³ jmí¹ tionh¹ tsú² jáun² hué³² quiéin², ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ hniáuh³² quiunh²¹ Jon² tsá²mi³cuóun²; ¹⁵ hi³ jáun² la³jín³² tsá² cha³² cáun² tsí³ ñí¹con² tsú² lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio².

Dió³² hnió³ jí³lín² tsáú²

¹⁶ ”Sá¹ní² jie³, la³ lá² bíh¹ ca³ma³hnió³ Dió³² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², ca³la³ hi³ ca³cuen³ máh³ tsú² Jon² Tsá² jan² tán¹, hi³ jáun² lí³ua³ jan² tsá² cha³² cáun² tsí³ ñí¹con² hí³ dí² tiá² lí¹³ yáh³ hi³ tsa³háin³, tí³la³ lí¹³ lí³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹. ¹⁷ Quí¹ Dió³² tiá² ca³zen³ Jon² ñí¹ hué²¹ lá² hi³ ja³ra³tsin² tsáú² héih³², tí³la³ hí³ dá² ca³zen³ Jon² hi³ tí³ ja³lion³ bíh¹ tsáú².

¹⁸ ”Hi³ jáun² bíh¹ tsá² tanh² ta²¹ Jon² Dió³² tiá² tá²tsin¹ yáh³ héih³², tí³la³ tsá² tiá² ñí¹chá²¹ cáun² tsí³ ñí¹con² hí³ dí² né³, cun³ má²ca³ta³tsin¹ bíh¹ héih³², quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ta²¹ tanh² tsú² Tsá² jan² tán¹ Jon² Dió³². ¹⁹ Tsá² la³ hí³ má²ca³ta³tsin¹ héih³², quí¹ cun³ñí¹ hi³ jmí¹ cuan¹ jáun² Tsá² lín³ joh¹ sí² ñí¹ hué²¹ lá², tí³ jlánh¹ bíh¹ ca³tí³ tsí³ tsú² ñí¹ já¹niéi², quí¹ cun³ñí¹ hi³ tá¹³ tsú² lí³ jmáh³la³ ta²¹ hlah³ bíh¹. ²⁰ La³jín³² bíh¹ tsá² ná¹jmu² hi³ hlah³ hoh³ joh¹ sí²; cun³ tiá² ñí¹ja³janh³² bíh¹ tsú² ñí¹con² joh¹, quí¹ jáun² tiá² lí³jnia² hi³ hlah³ hi³ ná¹jmu². ²¹ Tí³la³ tsá² zian² la³ cun³ lí³ jú¹ tson² né³, má²janh³² bíh¹ tsú² ñí¹con² joh¹ jáun², hi³ jáun² lí³jnia² hi³ tá¹³ tsú² lí³ la³ cun³ rón³² hnió³ Dió³² bíh¹.

Juan² tsá² zion² tsáú² jmái² hleh³² siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³² hi³ ca³tin¹ Jesús

²² Jáun² né³, jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ Jesús quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tí³ hué¹³ Judea, hi³ jáun² ca³lén³ tsú² ca³lá² ué³ ñí¹ jáun² hi³ zion² tsáú² jmái² quionh³ tsá² hí³. ²³ Ja³bí¹ Juan² siáh³ jmí¹ dí¹zion² jmái² tsáú² tí³ Enón ñí¹ má²janh² Salim, quí¹hliá² ñí¹ jáun² jmí¹ quí² jmí¹ ñei³² jmái² ñí¹ hliáun³; hi³ tsáú² né³ jmí¹ ja³táunh¹ hi³ jáun² jmí¹ zaun³² jmái². ²⁴ Hi³ ní² ca³lí³ ñeh² bíh¹ hi³ tanh¹³ tsú² Juan² hí³ hñu³mí¹ñí².

²⁵ Jmí¹jáun² né³, ma³ jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Juan² tsá² zion² tsáú² jmái² ca³ma³líáú³² hi³ quiú² táinh²³ jái¹³ quionh³ jan² tsá² judío ca³tí²¹ hín² jui³² lí¹³ lí³ jin² tsú². ²⁶ Jmí¹ lí²¹

jáun² né³, já¹taunh²¹ dí² tí³ ñí¹ zenh¹ Juan² hi³ ja³zeh¹ dí² la³ cun³ hi³ má²ca³lí³ ñí³² dí² jáun². Jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnú² Tí³², sá¹ní² niéi², tsá² jmí¹ zenh¹ hí³ quiúnh¹ hnú² tí³ jo²¹ cua³ Jordán tí³ jui³² ñí¹ hia³² hiú², tsá² ca³ma³tsónh¹³ hnú² jái¹³ hi³ ca³tín¹ já³², tsá² hí³ má²dí¹zion² jmái² tsáu², hi³ la³jín³² bí¹ tsáu² má²tsá²taunh¹ tí³ ñí¹con² tsú².

²⁷ Jáun² Juan² né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ lín³ ta²¹ ní¹juáh³ hi³ Dió³² tiá² la³ má²lí²hiáu³².
²⁸ Má²ca³niéih² bíh¹ hnoh² hmóu³² re² lín³² jmí¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ cú²na²¹ jái¹³ hi³ tiá² jná¹³ lín³ yáh³ Tsá² zéi¹ Dió³², tí³la³ jná¹³ dá² lín³ ná¹ jan² tsá² ja³ chí¹ján³ ta³ ñí¹ tsá² hí³ bíh¹.

²⁹ Jmú¹³ jái¹³, ní¹juáh³ jmí¹ jmu² tsú² cáun² jmái¹ hi³ jenh² cuo² tsáu², jáun² tsá²ñuh² tsá² má²ca³jenh² hí³ cuo² quionh³ bíh¹ tsá²mi³ má²lín³ ñí²cuo²; hi³ jáun² há²mei²¹ quioh²¹ tsá²ñuh² tsá² ca³jenh² cuo² hí³ né³ cuá¹tón²¹ có³² hi³ cuá¹nái³² jé¹ tsá² ca³jenh² hí³ cuo², hi³ jáun² né³ lí²hiún² lín³² tsí³ ní¹ má¹ca³nái³² hi³ hleh³² tsá² hí³. Hi³ jáun² bí¹ jlánh¹ lí²hiún² lín³² tsin³² jná¹³ ta³né³²; ³⁰ quí¹ Tsá² hí³ dá² cun³ ca³tín¹ bíh¹ hi³ tí³ lí³mí¹ lí³ quien², hi³ jáun² jná¹³ né³, cun³ ca³tí²¹ bíh¹ hi³ má²tsa³méih³ hi³ quien² jná¹³.

Tsá² ja³ tí³ hñu³mi³cuú²

³¹ Hi³ jáun² Tsá² ja³ tí³ hñu³mi³cuú² bíh¹ ho² jái¹³ ñí¹con² ca³la³ jí³lín². Tí³la³ tsá² qui³ lín³ tsá²mi³cuóun² má¹ná¹, jan² tsá² lí¹ tsáu² bíh¹ tsá² la³ hí³, hi³ hleh³² tsú² siáh³ la³ cun³ qui³ hleh³² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². Tí³la³ Tsá² ja³ hí³ hñu³mi³cuú² né³, ho² jái¹³ ñí¹con² ca³la³ jí³lín² tsáu² bíh¹, ³² hi³ jáun² hí³ bíh¹ dí² hleh³² ca³tí²¹ la³ cun³ hi³ má²ca³jé³ jí³ hi³ má²ca³nái³²; tí³la³ tiá² hin² nga³ ca³lí³hnió³ yáh³ tónh³² ta²¹ la³ cun³ hi³ juáh³ Tsá² hí³.
³³ Tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² taunh³² ta²¹ jé¹ Tsá² hí³ má¹ná¹, hi³ jáun² tsá² la³ hí³ má²tson² jái¹³ hi³ tson² bíh¹ Dió³² hleh³² jú¹ tson²; ³⁴ quí¹ Tsá² lí²ze³ Dió³² dá² hleh³² jé¹ Dió³² bíh¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ Dió³² cuen² Jmí²chí³ joh¹ ñí¹con² tsú² ca³la³ hi³ tiá² tsí³² héih³² bíh¹. ³⁵ Dió³² hnió³ Jon², hi³ jáun² má²ca³chá³ tsú² jo³cuo² Jon² la³jí³² hi³ zia³². ³⁶ Jáun² tsá² má²nio² cáun² tsí³ ñí¹con² Jon² tsú² má²ná¹zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² hnió³ tanh¹³ ta²¹ Jon² tsú² né³, tiá² lí¹³ yáh³ zian² la³ jáun², quí¹ la³ má²míh²³ jáun² bíh¹ tsí³ Dió³² ñí¹con² tsá² la³ hí³.

4

Jesús quionh³ tsá²mi³ tsá² hín¹³ tí³ Samaria

¹ Hi³ jáun² né³, jmí¹ ca³lí³ ñí³² Jesús hi³ tsá² *fariseos má²ca³nái³² hi³ tí³ má²juóun³² bíh¹ tsá² hain²¹ tí³ con² hí³ dí², jí³ hi³ tí³ jlánh¹ juóun³² tsáu² má²ca³zion³ dí² siáh³ jmái² la³ cónh³ bí¹ Juan², ² (uá¹jinh¹ jun³juáh¹³ hnga² yáh³ Jesús jmí¹ zion² jmái² tsáu², quí¹ hmóu³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² bíh¹ tsú²), ³ hi³ jáun² jmí¹ ca³lí³ ñí³² Jesús jái¹³ ní² né³, cua³han³ hué¹³ Judea hi³ ngah³ tí³ Galilea.

⁴ Jmí¹ ngah²¹ jáun² tsú² ca³lí³ hniáuh³² tsa³nga¹ hué³² Samaria, ⁵ hi³ jáun² ca³chó³² tsú² cáun² juú² jmái² Sicar hín¹³ tí³ Samaria, có³² hué³² ñí¹ ca³cuéh³ hla¹ Jacob Sé³² jon². ⁶ Ñí¹ jáun² jmí¹ hó²¹ cáun² táu² ñí¹ jmí¹ chí² tsáu² jmái², hi³ jáun² né³ jmí¹ téh²³ tsú² “Tá² jmái² quioh²¹ hla¹ Jacob”. Jesús jmí¹ má²cá²huóh³² lín³² bíh¹ hi³ hún¹ jui³², hi³ jáun² ca³cuá³ can³² ho³ tá² jmái² jáun². Má²ñí¹tí²¹ la³ nio¹ jñéi³ tí³ ca³hláu³ bíh¹ jmí¹jáun². ⁷ Jáun² ja³ jan² tsá²mi³ tsá² Samaria hi³ chí¹³ jmái² ñí¹ jáun², hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá²mi³ hí³ la³ lá²:

—¿Tiá¹ jmúh¹³ tiá³ hi³ chú³² cuéh¹ cú¹píh²¹ jmái² quián¹³?

⁸ Tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús né³, má²já²taunh²¹ hi³ má²já²lia³² má³² tí³ já¹ juú². ⁹ Tí³la³ cun³ñí¹ hi³ tsá² *judíos tiá² jmí¹ jmúh³² yáh³ ta²¹ lí³ua³ cáun² hi³ cauh³² tsá² Samaria, hi³ jáun² lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ tsá²mi³ hí³, jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Lánh³ rón³² sa³ hnú² yáh³ mih³² jmái² ñí¹con² jná^{13?}, já² tsá² judío bíh¹ hnú², hi³ jná¹³ né³ tsá² Samaria bíh¹.

¹⁰ Jmí¹jáun² ca³ngái³ Jesús la³ lá²:

—Sá¹jmí¹ hi³ lí²tsin² bíh¹ hnú² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³² cué³², ji³ hi³ hin² tsánh² cuá¹mi³² jmái² ñí¹con² nú², hi³ jáun² hnú² dá² tí³ jmí¹ míh¹³ bíh¹ jmái² ñí¹con² jná¹³, hi³ jáun² jná¹³ né³ jmí¹ cué¹³ ná¹ jmái² hi³ cue³² pí³ hi³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio².

¹¹ Jáun² tsá²mi³ hí³ né³ ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Tí³², já² hí¹juáh³ tiá² quiánh¹ yáh³ hnú² he³ cun³quionh³ chíh¹ nú² jmái², hi³ ñí¹ ñe¹ lín²¹ bíh¹ siáh³ hu²¹ jmái². Hi³ jáun² né³, ¿lánh³ rón³² cánh¹³ hnú² jmái² hi³ cue³² pí³ hi³ lí¹³ zian² tsú² hi³ cuéh¹ nú² jná^{13?} ¹² ¿Hí¹ jlánh¹ bí¹ quien² hnú² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ Jacob dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹ tsá² jmí¹ zian² jmí¹tin^{2?} Quí¹ hí³ bíh¹ ca³cué³ jnoh¹ tá² jmái² lá²; jmái² ha²¹ tá² jmái² lá² bíh¹ jmí¹ hính²³ tsú² hnga² la³ má²quionh³ jón²zih¹ jón²cho¹, ji³ jáh³ joh¹ tsú² ní² siáh³.

¹³ Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³ngái³ siáh³ Jesús hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—La³jín³² bíh¹ tsá² hính³ jmái² lá² lí³ quiéin² siáh³ tsí³; ¹⁴ tí³la³ tsá² hính³ jmái² hi³ cue¹ jná¹³ má¹ná¹, jmí¹líh³ bíh¹ tiú²uú² chau²¹ jmái¹ hi³ lí³ quiéin² siáh³ tsí³. Quí¹ cun³quionh³ jmái² hi³ cué¹³ jná¹³ dá² lí¹³ la³jmí¹ lí³ hi³ chí¹ñei³² bíh¹ jmái² hñu³ tsí³ tsú² hi³ cué³² pí³ hi³ lí¹³ zian² tsú² la³ cun³ jmí¹hi³nio².

¹⁵ Jáun² tsá²mi³ hí³ né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³², jmu³ hi³ chú³² cué¹ jná¹³ jmái² jáun² aih²¹, hi³ jáun² tiú²uú² lí³ quiéin² tsin³² jná¹³, hi³ sa³jun³ uá² lí³ hniáuh³² já¹³ jná¹³ hi³ já¹chí³ jmái² la³ tí³ lá².

¹⁶ Jesús né³ ca³záih³ tsá²mi³ hí³:

—Cuánh², cuá²tiéh³ ñí²cuonh², hi³ jáun² ña³² quiúnh¹ tsú² ñí¹ lá² má¹lí³² jáun².

¹⁷ Jáun² tsá²mi³ hí³ né³ ca³ngái³:

—Tiá² ñí²uó³² nia²¹ zian² yáh³.

Hi³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ la³ juánh³ hnú² ní², hi³ tiá² ñí²cuonh² nú² zian²; ¹⁸ quí¹ hñá³ yáh³ ñí²cuonh² hnú² má²ca³lí³ zian², tí³la³ tsá² ñíh³ nú² quiúnh¹ ta³né³² né³, jun³juáh¹³ ñí²cuonh² yáh³ nú² hí³. Jáun² né³, jú¹ tson² cu³tí¹³ bíh¹ la³ cun³ hi³ má²lí³juah²¹ hnú² ní².

¹⁹ Jmí¹ ca³nái³² jáun² tsá²mi³ hí³ jái¹³ ní² né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³², má²ca³lí³tsin² jná¹³ hi³ hnú² bíh¹ lín³ jan² *tí³² jë¹ Dió³². ²⁰ Né³² né³, dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹ tsá² hín¹³ jnoh¹ hué³² Samaria lá² ca³ma³tsú² ma³jónh³² Dió³² tsí³ máh³ lá² jmí¹tin²; tí³la³ hnoh² né³ tsá² judíos juáh³ náh² hi³ jmáh³la³ já¹ juú² Jerusalén bí¹ néh¹ lí¹³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Dió³².

²¹ Jáun² Jesús ca³ngái³ siáh³ la³ lá²:

—Hnú² tsá²mi³, tionh² ta²¹ jái¹³ lá²: Hi³ má²chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ tiú²uú² lí³ hniáuh³² yáh³ hi³ ñá¹taunh¹ náh² tsí³ máh³ ní², ho³ hi³ cuá¹taunh¹ náh² já¹ juú² Jerusalén hi³ cuá¹ma³tsú¹ ma³jonh²¹ náh² Dió³² Jméi² dí². ²² Hnoh², tsá² hín¹³ tí³ hué³² Samaria lá², hí¹juáh³ tiá² re² cuoun³² yáh³ náh² Dió³² Tsá² ma³tsú¹ ma³jonh²¹ náh²; tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, re² bíh¹ cuoun³² jnoh¹ Dió³² Tsá² ma³tsú¹ ma³jonh²¹ jnoh¹, quí¹ ja¹ quioh²¹ tsá² judíos bíh¹ cua³han³ Tsá² liáu³². ²³ Quí¹ má²ja³quián³ bíh¹ chau²¹ jmái¹, hi³ tí³tsóh³dí¹ ta³né³² má²cá²chó³² jmái¹ jáun², la³ cun³ jmái¹ hi³ ji³lin² tsá² cu³tí³ má²tsú² má²jónh³² Dió³² má²lí¹³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Jméi² dí² cáun² hi³ hú¹tá¹ tson² cu³tí³ cun³quionh³ hi³ ma³hau³ Jmí²chí³ Chun¹; quí¹ tsá² la³ hí³ bí¹ tí³tsóh³ hnah² Jméi² dí² hi³ lí¹³ ma³tsu³ ma³juáh³². ²⁴ Dió³² bíh¹ jan² Tsá² lín³ Jmí²chí³; hi³ jáun² tsá² má²tsú² má²juáh³² né³, hniáuh³² bíh¹ hi³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Dió³² cáun² hi³ hú¹tá¹ tson² cu³tí³, cun³quionh³ hi³ ma³hau³ Jmí²chí³ Chun¹.

25 Jáun² tsá²mi³ hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Né¹ jnoh¹ hí³ já³² jan² Tsá² zen³ Dió³², Tsá² téh³ tsú² Cristo; hí³ jáun² Tsá² hí³ lí¹³ ma³ta² re² tin² la³jí³² ní¹con² jnoh¹ ní¹ má¹cuán².

26 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Jná¹³ bíh¹ la³², Tsá² má²dí¹hléh²³ ná¹ ní¹con² hnú².

27 Tá¹la³ jáun² né³, cua³tanh²¹ bíh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú², hí³ jáun² lí¹ ca³ta³ná¹jíe³² bíh¹ tsú² jmí¹ ca³jíe³ hí³ cuá¹liéinh³² Jesús tsá²mi³ hí³. Tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³tia³ tsí³ hí³ ngáih³² tsá²mi³ hí³ ní¹juáh³ he³ dá² hnió³, sa³jun³ ca³chá³ tsú² siáh³ tiá² tsí³ hí³ ngáih³² Jesús: “¿He³ dá² ná¹juónh³² hnú² quiúnh¹ tsá²mi³ ní²?” 28 Hí³ jáun² jmí¹jáun² bíh¹ ca³zih³ tsá²mi³ hí³ tsú¹liáh² quioh²¹, hí³ ngah³ tí³ já¹ juú², hí³ ca³ní¹zeh¹ tsáu² la³ lá²:

29 —Ñá²taunh¹ náh², ñá²jien¹ náh² jan² tsá²ñuh² Tsá² má²lí²zéi³² jná¹³ la³jí³² la³ cun³ hí³ má²cá²jmú³² ná¹. Tiá² hin² ní³² hí¹ Tsá² lín³ Cristo Tsá² ó³².

30 Jmí¹jáun² ca³huén² tsá² juú² jáun², hí³ ja³taunh²¹ hí³ ca³ní¹jien¹³ Jesús. 31 Tá¹la³ jáun² né³, tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús jein³² má³², hí³ juáh³ la³ lá²:

—Tí³², quiéih³ ca³lá² má³² quiú¹³.

32 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³ngái³ la³ lá²:

—Zia³² bíh¹ cáun² má³² hí³ lí¹³ cuh²¹ jná¹³, cáun² hí³ tiá² cuin² hnoh².

33 Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ma³liáu³² hí³ ngáih³² rainh²¹ tsá²ján² tsá²ján² hí³ juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ zian² tsá² má²cuá²can³² má³² hí³ cuh³ tsú² juáh¹³?

34 Tí³la³ Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Má³² quion²¹ jná¹³ lí³ la³ lá²: hí³ jmu¹ ná¹ la³ cun³ hí³ hnió³ Tsá² ca³ze³ bíh¹, jí³ hí³ má¹hián¹³ jná¹³ siáh³ ta²¹ quioh²¹ tsú². 35 Hnoh² dá² juáh³ náh² la³ lá²: “Cónh³fí quiú³ zih² máh³ hniáuh³² hí³ ló³² la³ cun³ hí³ jná¹”; tí³la³ jná¹³ né³ juanh³²: Sá¹ní² jéinh¹ dú¹ náh² máh¹ tí³ la³ ó³² neh²¹, ta³né³² bíh¹ má²ca³láu², jáun² má²lí¹³ bíh¹ caun¹³ tsú². 36 Tsá² jmu² ta²¹ hí³ caun² hí³ ca³láu² jáun² né³ he² hmah²¹ quioh²¹, hí³ má¹ hí³ caun² tsú² jáun² né³ tsá²toh³ ní¹ lí¹³ zian² tsú² la³ cun³ jmí¹hi³nio², hí³ jáun² tsá² jñi³² má¹ lí³ hiún² tsí³ cu³lí²¹ la³ má²quionh³ tsá² jieih³². 37 Qui¹ jú¹ tson² bíh¹ la³ cun³ hí³ juáh²³ tsú² jáun²: “Tsá² siánh³ bíh¹ jñi³², hí³ tsá² siánh³ bí¹ caun²”. 38 Jná¹³ má²lí²zéi³² hnoh² hí³ cuá¹quiaun² náh² cáun² hí³ tiá² huá² ta²¹ lí²quiánh² náh²; la³ ní² bíh¹ lí³, hí³ tsá² siánh³ bí¹ ca³jmú³ ta²¹, hí³ jáun² hnoh² né³ cáun² má²tonh²¹ náh² hná¹ ta²¹ hí³ má²he² hná¹ quioh²¹ tsá² hí³ bíh¹.

39 Juóun³² lín³² bíh¹ tsá² juú² zian² hué³² Samaria jáun² ca³tanh² ta²¹ Jesús cun³ní¹ hí³ jlánh¹ ca³ma³tson² tsá²mi³ hí³ jē¹ jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: “Má²lí²zéi³² jná¹³ tsú² la³jí³² la³ cun³ hí³ má²cá²jmú³² jná¹³”. 40 Hí³ jáun² jmí¹ cuá¹taunh²¹ jáun² tsá² hín¹³ hí³ tí³ Samaria ní¹ cuá¹tón²¹ jáun² Jesús né³, jlánh¹ ca³hiu³ ca³mí³ dí² hí³ cuá³² tsú² juú²co¹ dí². Jáun² Jesús né³ ca³cuá³ tun³ jmá¹ já¹ juú² jáun², 41 hí³ jáun² tí³ lí³mí¹ juóun³² tsáu² ca³chá³ bíh¹ cáun² tsí³ jmí¹ ca³nái³² jáun² jái¹³ hí³ hleh³² hnga² Jesús. 42 Hí³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³záih³ tsá²mi³ hí³ la³ lá²:

—Jun³juáh¹³ jmáh³la³ hí³hliá² lí²juah²¹ hnú² la³ jáun² yáh³ má²taunh²³ jnoh¹ ta²¹ ta³né³², quí¹ ja³bí¹ hmóu³² yáh³ jnoh¹ má²lí²nái¹³ la³ cun³ hí³ má²lí²juáh³ tsú², jí³ hí³ má²né¹ jnoh¹ siáh³ hí³ cu³tí³ bíh¹ Tsá² ní² lín³ Tsá² líón³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³.

Jesús jmah²³ jon² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ re²¹

43 Jmí¹ la³ má²jau³ jáun² né³ cua³han³ siáh³ Jesús hué³² Samaria jáun², hí³ ngah³ siáh³ tí³ hué¹³ Galilea. 44 Qui¹ hnga² Jesús ca³juáh³ hí³ jan² tí³² jē¹ Dió³² tiá² hin² quiú² jéi²³ yáh³ juú²co¹. 45 Hí³ jáun² jmí¹ cá¹chánh²¹ dí² hué¹³ Galilea né³, ca³he³ bíh¹ tsá² hí³ re², quí¹ ja³bí¹ jmí¹ má²ní¹taunh¹ yáh³ tsá² hí³ *Jmí¹hién¹ tí³ já¹ juú² Jerusalén, hí³ jáun² jmí¹ má²ca³jíe³ bíh¹ tsú² la³jí³² hí³ ca³jmú³ Jesús tá¹la³ jmá¹ jáun².

46 Jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ngah³ Jesús já¹ juú² Caná hín¹³ tí³ Galilea, ñí¹ ca³jmú³ tsú² jmí¹tin² hi³ jmí² jma³ lan³ mu² ráu³ mi³ uóun²jieh¹³. Hi³ já¹ juú² Capernaum né³, jmí¹ zian² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ re²¹; tsá² hí³ jmí¹ tsáun¹ jan² jon². 47 Jáun² jmí¹ ca³lí³ ñí³² tsá² hí³ hi³ má²cuanh³² siáh³ Jesús hué¹³ Galilea hi³ jmí¹ hún¹ tí³ Judea, jmí¹jáun² ngau³ dí² hi³ ca³ñí¹jien¹³ dí² tsú², hi³ ca³ñí¹hiú² ñí¹mí² dí² hi³ tsó³² Jesús hñú¹³ dí² hi³ tsa³jmah¹ jon² dí² tsá² jmí¹ má²ñí¹jún³ cu³tí³. 48 Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jun³ tsá² zia³² hi³ táunh¹³ ta²¹ yáh³ hnoh² ní¹juáh³ hi³ tiá² jieh²¹ náh² lí²¹ jí³ hua³jueh³² ní² siáh³.

49 Jáun² tsá² joh¹ re²¹ né³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², ña³² tiá³ tia³jui³² ñeh² bíh¹ hi³ jún³ jón³² jná¹³.

50 Jmí¹jáun² né³, ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Cuánh² hñuh³², zian² bíh¹ jónh³² hnú² re² tin².

Jáun² tsá²ñuh² hí³ né³ ca³taunh³ ta²¹ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ jáun² Jesús, hi³ jáun² ngah³ hñú¹³. 51 Hú¹ jui³² jáun² né³, ca³jenh² tsú² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹, tsá² ca³huén² hí³ hi³ tsa³can³² jái¹³ hi³ zian² bíh¹ jon² tsú² re² tin². 52 Hi³ jáun² tsá²ñuh² hí³ ca³ngái³ hi³ hín² la³nió¹ lan³ jon², jáun² tsá² joh¹ tsú² hí³ né³ ca³juáh³:

—Jmí¹ la³nió¹ quiau³ tí³ ca³hláu³ cháu³ bíh¹ ca³quin³ hi³ jmí¹ chéin³ tsú².

53 Jáun² jmí¹jáun² ca³lí³tsin² tsá²ñuh² hí³ hi³ tí³tsóh³dí¹ jmí¹jáun² bíh¹ ca³juáh³ Jesús la³ lá²: “Zian² bíh¹ jónh³² hnú² re² tin²”; hi³ jáun² jmí¹jáun² né³ ca³tanh² tsá² hí³ ta²¹ Jesús la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² hñú¹³.

54 Hi³ ní² bíh¹ ñí¹ má²tun³ lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² hi³ ca³jmú³ Jesús hué¹³ Galilea jmí¹ cuanh²¹ hi³ ñéi¹ jáun² tí³ hué¹³ Judea.

5

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma² tí³ Betzata

1 Jmí¹ lí¹cáin² jáun² né³ ca³jmú³ tsá² *judíos cáun² jmái¹ quioh²¹, hi³ jáun² Jesús ñéi¹ tí³ Jerusalén. 2 Já¹ juú² jáun² né³, ñí¹ má²janh² ho³hñú¹³ ñí¹ téh²³ tsú² “Ho³hñú¹³ quioh²¹ *Já¹ziáh²”, ñí¹ jáun² jmí¹ nio¹ cáun² jmí²táu² hi³ téh²³ tsú² Betzata cun³quionh³ jú¹jma² *hebreo; ñí¹ jáun² jmí¹ zia³² hñá³ ñí¹ lí³ ñí¹hñú³. 3 Juóun³² lín³² bíh¹ tsá² tsáun¹ jmí¹ tionh¹ hué³² ñí¹ jáun², la³ cun³: tsá² ten³, tsá² hliánh², jí³ tsá² hma² ní² siáh³, [hi³ jmí¹ ná¹jan³² tá¹la³ juá³ jmái² jáun². 4 Quí¹ ma³ cónh³ la³ jáun² bíh¹ jmí¹ ja³² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Díó³² hi³ ja³juá³² jmái², hi³ jáun² ní¹ má¹lí³² jáun² bíh¹ lí³ua³ jan² tsá² hí³ la³ñí¹ chu³ jmái² lí¹³ lan¹³ ca³tí²¹ lí³ua³ cáun² mí¹uí³ hi³ zian² tsú².] 5 Ñí¹ jáun² jmí¹ rón²¹ jan² tsá²ñuh² tsá² má²tí³ quiú³quia³jña³ mii² hi³ tsáun¹. 6 Jáun² Jesús ca³jien³² tsá² hí³ hi³ rón³² ñí¹ jáun², hi³ jáun² jmí¹ ca³lí³tsin² dí² hi³ má²ngau³² mii² bíh¹ la³ tsáun¹ tsú², hi³ jáun² ca³ngáih³ dí² la³ lá²:

—¿Hnúh¹ hnú² lan¹³?

7 Jáun² tsá² tsáun¹ hí³ né³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², tiá² hin² zian² yáh³ hi³ taunh¹³ jná¹³ hñu³ jmí²táu² ní² ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³juá³ jmái². Quí¹ ma³ quin³² la³ ma³ cu³ jéin³² hi³ má²ca³lí³hno³² jná¹³ hu²¹ chu³ jmái², tsá² siánh³ bíh¹ tín² lí²jan²¹ hi³ hí²³ la³ñí¹.

8 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³:

—Náu², ziauh¹ jmu² quián¹³, ngí¹.

9 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³lan³ tsá²ñuh² hí³, hi³ jáun² ca³caun² jmu² quioh²¹ hi³ ca³ma³liáu³² ngí³². Tí³la³ *jmái¹ hi³ tionh² tsú² tie³ bíh¹ jmái¹ jáun²; 10 hi³ jáun² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ ca³záih³ tsá² má²lain³² hí³ la³ lá²:

—Hóh³², já² jmái¹ nio² tie³ bíh¹ né³², cun³ tiá² ca³tin¹ bíh¹ hnú² hi³ ñí¹quiánh¹ jmu² quián¹³.

¹¹ Jáun² tsá²ñuh² hi³ né³ ca³ngái³, hi³ ca³juáh³:

—Tsá² lí²jmú³ hi³ lan³ bíh¹ jná¹³ lí²juáh³: “Quiaun² jmu² quián¹³, ngí¹”.

¹² Hi³ jáun² tsá² hi³ né³ ca³ngái³ tsá² má²lain³² hi³ la³ lá²:

—¿Hin² tsánh² tsá² hi³ hi³ lí²zéi³² hnú²: “Quiaun² jmu² quián¹³, ngí¹”?

¹³ Tí³la³ tsá² má²lain³² hi³ né³, tiá² jmí¹ ñi³² yáh³ hin² dá² tsánh² lí²jmú³ hi³ lan³ dí², quí¹ ca³quiónh³² bíh¹ Jesús ja¹ tsá² juóun³² lín³² jmí¹ tionh¹ hi³ có³² jmí²táu² jáun². ¹⁴ Jmí¹ lí¹cáin² pih²¹ jáun² né³, ca³jenh² siáh³ Jesús tsá²ñuh² hi³ hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³, né³² má²lain¹ nú²; hi³ jáun² né³, ha³ lí²uú² jmú² tso³, quí¹ ní² lí¹ cá¹quiún²¹ nú² cáun² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmí¹ zian² nú².

¹⁵ Jáun² tsá² hi³ né³ ngah³ jmí¹ lí²¹ jáun², hi³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ hi³ Jesús bíh¹ la³ ca³jmú³ hi³ lan³ dí². ¹⁶ Cun³ñí¹ hi³ má²lí²jmú³ jáun² hua³jueh³² jmái¹ nio² tie³ bíh¹ Jesús, hi³ jáun² má²hnauh² tsá² judíos hi³ quioh²¹ tsú² hi³ ma³tsau¹³. ¹⁷ Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—La³ má²jmu² jáun² bíh¹ Ñuh³² jná¹³ ta²¹, hi³ jáun² ja³bí¹ jná¹³ siáh³ jmu² ta²¹.

¹⁸ Hi³ jáun² né³, tí³ lí³mí¹ ca³lí³hnió³ bíh¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ hi³ jngah³, quí¹ jun³juáh¹³ cun³ jmáh³la³ hi³ tiá² jmí¹ má²tí³² tsú² liei²¹ hi³ ca³tí²¹ jmái¹ nio² tie³ yáh³, quí¹ jí³ hi³hliá² jmí¹ jmu² dí² jáun² cá²ren² quionh³ Dió³² bíh¹, hi³hliá² jmí¹ juáh²³ dí² jáun² hi³ hnga² Dió³² lín³ Jméi² dí².

Jái¹³ hi³ ho² Jon² Dió³²

¹⁹ Hi³ jáun² Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ hi³ juah³² jná¹³ lá² ñí¹con² hnoh², hi³ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ lí¹³ jmu³ Jon² Dió³² la³ cun³ hi³ lí¹ cháunh²³ chí¹ hnga²; ñí¹ jí²¹la³ tí³ jmu² tsú² la³ cun³ hi³ jé²³ hi³ jmu² Jméi² bíh¹. Quí¹ la³jí³² la³ cun³ hi³ jmu² Jméi² tsú², la³ jáun² bíh¹ jmu² tsú² siáh³ hnga². ²⁰ Quí¹ hnio³ bíh¹ Dió³² Jon², hi³ jáun² hieh³² dí² ca³la³ jí³² hi³ jmu² dí² hnga²; hi³ né³bí¹ hieh²¹ dí² siáh³ ta²¹ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ cáu² jueh³², hi³ ca³la³ hi³ lí¹ tsa³cáun² lín³² bíh¹ honh² hnoh² lí¹³. ²¹ Quí¹ hí¹ la³ tí³ tñ² yáh³ tsú² jmu³ siáh³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³ ní¹juáh³ lí³ua³ jan² tsá² hnió³ tsú² hi³ zian² siáh³, la³jmí¹ tin² jáun² Jméi² tsú². ²² Quí¹ jun³juáh¹³ Dió³² Jméi² yáh³ tsú² rá²tsi³² héih³² ñí¹con² tsáu², quí¹ tí³la³ jo³cuo² Jon² bíh¹ Dió³² má²ca³chá³ ta²¹ jáun², ²³ hi³ jáun² la³jín³² tsáu² lí¹³ ma³quien² Jon² Dió³² la³jmí¹ má²quien² tsú² hnga² Dió³² Tsá² lín³ Jméi². Jáun² ní¹juáh³ tsá² tiá² má²quien² Jon² Dió³², hi³ jáun² sa³jun³ má²quien² yáh³ tsá² la³ hí³ Dió³² Tsá² ca³zen³ Tsá² hí³.

²⁴ ”Jú¹ tson² bíh¹ juo³ jná¹³ hnoh²: Lí³ua³ jan² tsá² náí³² re² jái¹³ hi³ juah³² jná¹³, hi³ tanh² tsú² siáh³ ta²¹ Tsá² ca³ze³ jná¹³, tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio²; hi³ jáun² tiá² héih³² tá¹tsin¹ yáh³ tsú², quí¹ má²ca³nga² bíh¹ tsú² ñí¹ jmí¹ lí¹³ jún³, hi³ jáun² hú¹tá¹ má²zian² bíh¹ tsú² hi³ hmai²¹. ²⁵ Juo³ jná¹³ siáh³ hnoh² jú¹ tson² lá², hi³ má²ja³quián³ bíh¹ chau²¹ jmái¹, hi³ tí³tsóh³dí¹ ta³né³² má²cá²chó³² jmái¹ jáun², hi³ tsá² ná¹jún¹ ne³ hi³ hléh³² Jon² Dió³²; hi³ jáun² tsá² ne³ né³, lí¹³ zian². ²⁶ Quí¹ la³jmí¹ quian³² Dió³² Tsá² lín³ Jméi² pí³ hi³ jmu² hi³ lí¹³ zian² tsáu², ja³bí¹ la³ jáun² ca³cuéh³ tsú² Jon² jái¹³ hi³ quian³² siáh³ pí³ hi³ jmu³ hi³ lí¹³ zian² tsáu²; ²⁷ hi³ jáun² má²ca³cuéh³ dí² siáh³ jái¹³ hi³ ra³tsi³² héih³² ñí¹con² tsáu², quí¹ cun³ñí¹ hi³ hí³ bíh¹ lín³ Jon² tsá²mi³cuóun². ²⁸ Ha³ lí² cuí¹ cha³cáun² honh² náh² hi³hliá² má²lí²juáh³² jná¹³ la³ ní², quí¹ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ la³jín³² tsá² ná¹jún¹ ne³ hi³ hléh³² tsú², ²⁹ hi³ jáun² tsá² hí³ né³, huén³² tá²hón³² quioh²¹. Lí³ua³ jan² tsá² ca³jmú³ hi³ chu²¹ né³, jenh¹³ hi³ lí¹³ zian² cun³ jmí¹hi³nio²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² ca³jmú³ hi³ hlah³ má¹ná¹, jenh¹³ hi³ tá¹tsin¹ héih³² hlah³ bíh¹.

Lí² lin¹ bíh¹ hi³ tson² ho² Jesús jái¹³

³⁰ "Tiá² lí¹³ yáh³ jmu¹ jná¹³ hí¹ cáun² hi³ cháunh²³ chin³² huen². Jná¹³ dá² rá²tsi³² ná¹ héih³² la³ cun³ lí³ héih³² hi³ ja³² ní¹con² bíh¹ ná¹; hi³ la³ cun³ ca³ti²¹ bíh¹ siáh³ rá²tsi³² jná¹³ héih³², quí¹ tiá² jmu² yáh³ jná¹³ la³ cun³ hi³ hnó³² huen², tí³la³ jná¹³ dá² jmu² la³ cun³ hi³ hnió³ [Ñuh³² ná¹] Tsá² ca³ze³ bíh¹. ³¹ Sá¹jmí¹ hi³ jí³²la³ huen² bíh¹ jná¹³ no² jái¹³ hi³ ca³tin¹ ná¹ huen², hi³ jáun² tiá² lin¹ ní¹ quien² yáh³ la³ cun³ hi³ juah³² jná¹³ jáun²; ³² tí³la³ zian² bíh¹ jan² tsá² siánh³ hi³ lín³ tsá² nau³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ jná¹³, hi³ jná¹³ ño¹ hi³ quien² bíh¹ la³ cun³ hi³ juáh³ tsá² hí³ hi³ ca³tin¹ jná¹³. ³³ Hnoh² dá² ca³zen² náh² tsá² ca³ñí¹ngah¹ Juan² tsá² zion² hí³ tsáu² jmái² ní¹juáh³ hin² tsánh² dí², hi³ la³jí³² la³ cun³ hi³ ca³ngái³ hí³ né³, jú¹ tson² bíh¹ jaun³². ³⁴ Tí³la³ uá¹ jáun² la³ jáun² jú¹ tson² hi³ jáun², tiá² jmu² yáh³ jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ quien² lín³² jú¹ tson² hi³ hleh³² tsá²mi³cuóun² hi³ ca³tin¹ jná¹³; jí³²la³ tí³ juanh³² jná¹³ jái¹³ ní² hi³ jáun² lí¹³ liáun³ hnoh² bíh¹. ³⁵ Juan² hí³ dá² jmí¹ lín³ la³jmí¹ lí³ cáun² sí² hi³ jmí¹ tai³² joh¹ quioh²¹, hi³ jáun² hnoh² né³ ca³lín¹³ hi³ má¹hiúnh¹³ cu³tiá³ honh² hi³ ca³ti²¹ joh¹ hi³ jmí¹ quian³² tsú² jáun². ³⁶ Tí³la³ zia³² bíh¹ cónh³fí cáun² li²¹ hi³ hie³² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ jná¹³, hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bí¹ hi³ ca³juáh³ jáun² Juan². Quí¹ cun³quionh³ la³jí³² ta²¹ hi³ jmu² bíh¹ jná¹³, la³ cun³ ta²¹ hi³ ca³cué³ Ñuh³² jná¹³ hi³ jmu¹, má²lí²lin¹ hi³ tson² bíh¹ ca³ze³ jná¹³ Ñuh³². ³⁷ Ja³bí¹ hnga² Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ hí³ má²ca³cué³ siáh³ jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ jná¹³, uá¹jinh¹ hí¹ cónh³ tiá² má²ca³niéih² hnoh² ho³ tsú² hi³ hleh³², hi³ sa³jun³ má²ca³jien¹ náh² tsú² siáh³. ³⁸ Cun³ tiá² má²cá²híenh³² bíh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ tsú² hñu³ honh² hnoh², quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² tanh²³ yáh³ hnoh² ta²¹ Tsá² ca³zen³ tsú² hí³. ³⁹ Jlánh¹ re² ná¹quí² ná¹híh³² hnoh² Sí² quioh²¹ Díó³² ca³la³ huán¹ táí³² cu³tí³, quí¹ hi³ hen² honh² náh² hi³ ní¹ jáun² lí¹³ chanh¹ náh² he³ lánh³ rón³² lí¹³ zian² náh² la³ cun³ jmí¹hi³nio²; tí³la³ tí³tsóh³dí¹ ní¹ Sí² jáun² yáh³ rá¹hleh³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ jná¹³, ⁴⁰ hi³ má¹lí³² jáun² né³, sa³ tiá² hnáuh² bí¹ náh² hi³ ñá¹táunh¹ ní¹con² jná¹³, hi³ jáun² jmí¹ lí¹³ zian² náh² la³ cun³ jmí¹hi³nio².

⁴¹ "Ha³ tiá² hniá¹ yáh³ jná¹³ hi³ tsáu² ma³quien² ná¹, ⁴² quí¹ tí³la³ cuóu³² bíh¹ jná¹³ hnoh², hi³ ño¹ jná¹³ siáh³ hi³ jun³ tsá² hno³ Díó³² yáh³ hnoh². ⁴³ Jná¹³ dá² cuan³ ná¹ cha¹³ Ñuh³², tí³la³ hnoh² né³, tiá² he²³ yáh³ hnoh² jná¹³; tí³la³ né³² né³, ní¹juáh³ cuan³ jan² tsáu² hi³ ca³tin¹ hnga², né³² cánh³ bíh¹ hen¹³ náh² tsá² la³ hí³. ⁴⁴ Ní¹juáh³ cá² ní¹ ná¹hen² honh² náh² hi³ má¹quien¹³ náh² tsá²ján² tsá²ján² bíh¹, hi³ ní¹juáh³ tiá² la³ hnáuh²³ yáh³ náh² he³ lánh³ rón³² jmí¹ lí¹³ ma³quien² Díó³² hnoh², jlánh³ bíh¹ rón³² lí¹³ táunh¹³ hnoh² ta²¹? ⁴⁵ Ha³ lí² lí¹ cuí¹ lín¹³ náh² hi³ jná¹³ ní¹chá³ tsáuh³ náh² ní¹con² Ñuh³²; quí¹ hnga² bíh¹ hla¹ Moisés tsá² ca³héih³ náh² hí³ honh² ní¹con² tí³ tsa³hna³ hnoh². ⁴⁶ Quí¹ sá¹jmí¹ hi³ táunh²³ hnoh² ta²¹ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Moisés dúh¹, hi³ jáun² ja³bí¹ jmí¹ taunh¹³ bíh¹ náh² uá²jai³² ta²¹ jná¹³, quí¹ hí³ bíh¹ ca³hléh³ hi³ ca³tin¹ jná¹³. ⁴⁷ Tí³la³ ní¹juáh³ hí¹juáh³ jē¹ tsá² hí³ yáh³ tiá² ta²¹ táunh²³ hnoh², hi³ jáun² né³, tiá¹³ bíh¹ tiá³ táunh¹³ hnoh² ta²¹ la³ cun³ hi³ juah³² jná¹³.

6

Jesús cue³² hi³ cuh³ hñá³ mei²¹ tsáu²

(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17)

¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ siáh³ Jesús tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ hi³ téh²³ tsú² jáun² Galilea, hi³ ja³bí¹ téh²³ tsú² siáh³ Tiberias. ² Hi³ jáun² jmí¹jáun² ja³taunh²¹ juóun³² lín³² tsáu² cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús, quí¹hliá² má²ca³jíe³ tsú² hua³jueh³² hi³ jmu² dí², hi³ jmah²³ dí² tsá² tsáun¹. ³ Jáun² jmí¹jáun² ca³ñí¹uu³² Jesús cáun² máh³, hi³ jáun² ní¹ jáun² ca³cuá³ quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². ⁴ Má²janh² bíh¹ má²he² jmái¹ hi³ tí²¹ *Jmí¹híen¹ jmí¹jáun²,

jmái¹ hi³ jmu² jáun² tsá² *judíos. ⁵ Hi³ jáun² jmí¹ ca³jíe³ Jesús hi³ juón³² lín³² bíh¹ tsáu² hí¹ja³taunh¹ chí¹cáin² cu³hna²¹ dí², jáun² ca³záih³ dí² Pí²liéi¹ la³ lá²:

—¿Ha³ jinh¹ lí¹³ lá¹³ dí² má³² hi³ cuh³ la³jín³² tsá² ní² juáh¹³?

⁶ La³ ní² ca³juáh³ tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³hliá² hnió³ dí² hi³ ca³ hi³ lan³ Pí²liéi¹ bíh¹, quí¹ jmí¹ má²ñi³² bíh¹ Jesús hnga² he³ lánh³ jmu³. ⁷ Hi³ jáun² Pí²liéi¹ né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Hí¹juáh³ tun³ nio² hñá³láu³ héih³² quie³ *cú¹tiáu² yáh³ tiá² lain²¹ hi³ lá¹³ dí² *hí³ cuú²miih²¹ hi³ cuh³ la³jín³² tsá² ní², uá¹ cun³ hi³ jmí¹ cuh³ tsú² ma³pih²¹.

⁸ Jáun² Tre²¹ rainh²¹ Sí¹mu²¹ Pé¹ né³, jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú², ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

⁹ —Lá² zenh² jan² ñú²míh¹ hi³ dí¹quian³² hñá³ hí³ cuú²miih²¹ cebada, la³ má²quionh³ gon³ hma²¹. Tí³la³ ¿he³ dá² rón³² hi³ ní² hi³ ca³tin¹ juón³² lín³² tsá² tionh² lá²?

¹⁰ Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³ ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Zéih³ ca³la³ jín³² tsá² ní² hi³ cuí¹ tiánh² hué³².

Ñí¹ jáun² jmí¹ tsi²¹ hliáun³ mí¹ñéi², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³tiánh³ cun³ hñá³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh². ¹¹ Jmí¹jáun² ca³zanh³ Jesús hí³ cuú²miih²¹ jáun², hi³ jáun² ca³cuéh³ dí² tiá¹hmah¹ Dió³²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³ [ca³cuéh³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², jáun² tsá² hí³] ca³tsóh³ ñí¹con² ca³la³ jín³² tsá² má²tionh² hí³. Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ ca³cuéh³ tsú² tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ hma²¹ hí³, hi³ jáun² ca³tsóh³ tsú² siáh³ ñí¹con² tsáu² ní¹juáh³ ha³ la³ cónh³ hnió³ tsú² cuh³. ¹² Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²cuh³ tsú² jáun² ca³la³ lah³ má³² né³, ca³záih³ siáh³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

—Cuá²jiéih¹ náh² chí² juoh¹ hi³ má²ziau³², hi³ jáun² tiá² lí¹ tsa³cuí³² hí¹ cú¹pih²¹.

¹³ Ca³jieh³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² ca³cónh³² quia³tún³ mí²tá² chí² juoh¹ hi³ ziau³ quioh²¹ hñá³ hí³ jáun². ¹⁴ Hi³ jáun² jmí¹ ca³jíe³ jáun² tsá² tionh² hí³ hua³jueh³² hi³ ca³jmú³ jáun² Jesús né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Tson² bíh¹ cu³tí³, tsá² ní² bí¹ lánh³ *tí³² jé¹ Dió³², tsá² ca³tin¹ hi³ já³² ñí¹ hué²¹ lá².

¹⁵ Tí³la³ Jesús né³ ca³lí³tsin² hi³ tsá² hí³ jmí¹ má²hnió³ jau³ chí¹tson³, hi³ jmu³ tsú² hi³ lín³ dí² re²¹, hi³ jáun² ngau³ dí² la³ tí³ tsi³ máh³ hi³ ja³cuá² dí² cú² hnga² tán¹ ñí¹ jáun².

Jesús cuá¹ngí³² ñí¹ jmái²

(Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52)

¹⁶ Hi³ jáun² jmí¹ má²ca³zi³² né³, ca³son² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús máh³ jáun² hi³ ja³tanh²¹ siáh³ tí³ can³² jmái². ¹⁷ Jmí¹ má²zi³² lín³² bíh¹, hi³ tiá² jmí¹ má²jaunh³² yáh³ Jesús tsi³ máh³ jáun², hi³ jáun² taunh³ tsú² cú²jueh³² hñu³ mu² hi³ ca³han³ dí² tí³ jo²¹ jmái² hi³ chá¹tánh¹ tí³ juú² Capernaum. ¹⁸ Tá¹la³ jmí¹ ná¹han³² tsú² jáun² jmái² né³, ca³cua³tsi³² chí³ tiá³ lín³² hi³ ca³la³ hi³ cáu³ ma³ cu³ tsin¹ jmí²miih²¹. ¹⁹ Jmí¹ má²lí²ngí³² jáun² mu² ñí¹ tí³ cun³ hñá³ ho³ jñéi³ kilómetros né³, jáun² ca³jién³² tsú² Jesús hi³ cuá¹ngí³² ñí¹ jmái², hi³ hí¹ja³² jui³² ñí¹ hí¹tsau³² jáun² mu², hi³ jáun² jmí¹jáun² né³, ca³juénh² lín³² bíh¹ tsú².

²⁰ Tí³la³ Jesús né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ lí² juénh³ náh², quí¹ jná¹³ bíh¹ la³²!

²¹ Hi³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³lí³ hiún² tsí³ hi³ tanh¹³ Jesús hñu³ mu² jáun²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, né³² cánh³ bíh¹ ca³cháuh³² mu² jáun² hué³² ñí¹ qui³ cuá¹tsauh³².

Jesús hnauh² tsáu²

²² Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, tsá² ca³ta³tonh¹ hí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun² ca³lí³tsin² hi³ la³ má²já²tanh²¹ bíh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús quionh³ mu² cáun² tán¹ hi³ jmí¹ rón²¹ jáun²; hi³ ca³lí³tsin² tsú² siáh³ hi³ tiá² la³ ngah³ yáh³ Jesús quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². ²³ Tá¹la³ jáun² né³ cua³toh³ siáh³ mu² siáh³, mu² jáun² ca³hué² juú² Tiberias hi³ cua³toh³ có³² ñí¹ má²lí²cuh³ tsú² jáun² hí³ cuú²miih²¹ jmí¹ má²lí²cuéh³² jáun² Tí³² Juo¹³

dí² tiá¹hmah¹ Dió³². ²⁴ Hi³ jáun² dá² jmí¹ ca³jíe³ tsá² hí³ hi³ tiá² Jesús zenh² yáh³ ñí¹ jáun², hi³ sa³jun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² tionh², hi³ jáun² ca³taunh³ tsá² hí³ hñu³ mu² jáun², hi³ já¹taunh²¹ tí³ já¹ juú² Capernaum hi³ hnah² Jesús.

Jesús lín³ má³² hi³ cue³² pí³ hi³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio²

²⁵ Jmí¹ ca³cha³taunh¹ jáun² tsá² hí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun² né³, ca³jenh² dí² Jesús, hi³ jáun² ca³ngáih³ dí² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Líh³ dá² cuanh³ hnú² tí³ lá² Tí³²?

²⁶ Tí³la³ Jesús né³ ca³juáh³:

—Hú¹tá¹ cu³tí³ ma³tson¹³ jná¹³ jái¹³ lá² hi³ hnoh² dá² hnauh²³ jná¹³ qui¹hliá² cun³ñí¹ hi³hliá² ca³quiéih³ náh² ca³la³ ca³cónh³² henh¹ bíh¹, jun³juáh¹³ hi³hliá² má²ca³há¹ ca³ngí¹³ náh² lí²¹ hi³ ca³jmú³² jná¹³ jáun² yáh³. ²⁷ Cha³ jmí¹ jmúh¹³ náh² ta²¹ hi³ lí³ zian² náh² má³² hi³ lí¹ tsá², hniáuh³² jmúh¹³ náh² cú²jueh³² hi³ lí³ zian² náh² má³² hi³ jmí¹líh³ tiá² tsá² bíh¹, hi³ jmu³ hi³ lí¹³ zian² náh² la³ cun³ jmí¹hi³nio² yáh³. Jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² bíh¹ lí¹³ cué¹³ má³² jáun², qui¹ jná¹³ bíh¹ má²ca³chau³ Dió³² Ñuh³² hi³ cuá¹chan¹ ná¹ ca³tí²¹ hi³ jáun².

²⁸ Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngái³ la³ lá²:

—¿He³ lánh³ hniáuh³² jmú¹³ jnoh¹ hi³ jáun² lí¹³ jmú¹³ jnoh¹ la³ cun³ ta²¹ hi³ hnió³ Dió³² jmú¹³?

²⁹ Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—La³ lá² bíh¹ hnió³ Dió³² jmúh¹³ náh²: Hniáuh³² tanh¹³ náh² ta²¹ Tsá² má²lí²zen³ bíh¹ tsú².

³⁰ Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³ siáh³ hi³ ca³juáh³:

—¿He³ lí²¹ lí¹³ jmúh¹³ nú² hi³ neh²¹ jnoh¹, hi³ jáun² taunh¹³ jnoh¹ ta²¹? ¿He³ ñí¹ ta²¹ lí¹³ jmúh¹³ hnú² [la³ jmí¹ ca³jmú³ jáun² hla¹ Moisés]? ³¹ Qui¹ dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹ ca³cúh² má³² hi³ téh²³ tsú² jáun² maná tá¹la³ jmí¹ tionh¹ tsú² jáun² hué³² quiéin², la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí², hi³ juáh³ la³ lá²: “Ca³súh³ tsú² má³² hñu³mi³cuú² hi³ ca³cúh² tsá² hí³”.

³² Jáun² Jesús né³ ca³ngái³ siáh³:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ jun³juáh¹³ hla¹ Moisés yáh³ tsá² ca³cué³ má³² hi³ ca³súh³² jáun² hñu³mi³cuú², qui¹ hnga² bíh¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³cué³. Hi³ ta³né³² né³ cue³² tsú² hú¹tá¹ tí³tsóh³ má³² bíh¹ hi³ ja³ hñu³mi³cuú². ³³ Qui¹ Tsá² ja³ hí³ hñu³mi³cuú² bíh¹ lín³ hí³ cuú²miih²¹ hi³ cue³² Dió³², hi³ jáun² Tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hi³ hú¹tá¹ cu³tí³ lí¹³ zian² tsá² zian² hngá¹máh³.

³⁴ Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tí³², cué¹ tiá³ jnoh¹ hí³ cuú²miih²¹ jáun² la³jí³² jmái¹.

³⁵ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ hí³ cuú²miih²¹ hi³ jmu³ hi³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio². Ní¹juáh³ tsá² ja³² ñí¹con² jná¹³, jmí¹líh³ bíh¹ tiá² lí¹³ ñí¹cuóunh²¹ tsú²; hi³ ní¹juáh³ tsá² nio² cáun² tsí³ ñí¹con² jná¹³ né³, cun³ tiá² tón³² jmái¹ lí¹³ bíh¹ hí¹quiéin² tsí³ tsú². ³⁶ Tí³la³ la³ cun³ má²lí²juáh³² jná¹³ ní² má¹ná¹, hnoh² dá² cun³ tiá² ta²¹ taunh²³ bíh¹ náh² jná¹³, uá¹jinh¹ má²lí²jie¹ náh² jná¹³. ³⁷ Qui¹ la³jín³² tsá² chan² Ñuh³² jná¹³ jo³uón³² ja³taunh¹ ñí¹con² jná¹³; hi³ tsá² ja³taunh¹ hí³ ñí¹con² jná¹³ né³, jmí¹líh³ yáh³ tiá² huen¹ jná¹³ tsú² cheih³². ³⁸ Qui¹ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hñu³mi³cuú² hi³ ja³jmú³² la³ cun³ hi³ tí³² tsin³² huen², tí³la³ jná¹³ dá² ja³ hi³ jmu¹ ná¹ la³ cun³ hi³ hnió³ Ñuh³² ná¹ Tsá² ca³ze³ bíh¹. ³⁹ Hi³ la³ cun³ hi³ hnió³ jáun² Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ né³, hi³ jmu¹ jná¹³ hua³hí¹³ la³jín³² tsá² má²ca³chan³ tsú² jo³uón³² bíh¹, hi³ jáun² tiá² lí¹ tsa³hain³ hí¹ jan²; hi³ jáun² ñí¹ ca³tauh³ jmái¹ né³ jmu¹ jná¹³ siáh³ hi³ jenh¹³ tsú². ⁴⁰ Qui¹ Ñuh³² bíh¹ jná¹³ hnió³ hi³ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio² ca³la³ jín³² tsá²

jíe²³ chí¹tiá³ ñí¹ ñí¹con² Jon² Dió³², jí³ hi³ tanh² tsú² siáh³ ta²¹; hi³ jáun² jná¹³ jmu¹ siáh³ hi³ jenh¹³ tsá² la³ hí³ ñí¹ ca³táuh³ jmái¹.

⁴¹ Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tsá² judíos ca³ma³liáu³² hi³ ziú² hien² Jesús quí¹hliá² ca³juáh³ la³ lá²: “Jná¹³ bíh¹ lín³ hí³ hi³ ja³ hñu³mi³cuú²”.

⁴² Jmí¹jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ dí² la³ lá²: —¿Haun¹³ juáh¹³ Jesús jon² hla¹ Sé³² bíh¹ ní³² dúh¹? Já² ná¹cuóun²¹ bíh¹ dí² jméi² mí¹ziú¹³ tsú², hi³ jáun² ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² juáh³ tsú² hi³ hí³ néh¹ ja³ hñu³mi³cuú²?

⁴³ Jmí¹jáun² né³, ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Ha³ lí² ziú² lí² hie³ náh². ⁴⁴ Quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ já³² ñí¹con² jná¹³ ní¹juáh³ tiá² la³ má²lí²tié³ yáh³ Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ ná¹; hi³ jáun² tsá² téh²³ hí³ Ñuh³² jná¹³ né³, jná¹³ bíh¹ jmu¹ hi³ jenh¹³ tsú² ñí¹ ca³táuh³ jmái¹. ⁴⁵ Ní¹ Sí² hi³ ca³jmú³ tsá² ca³lin³ tí³² jé¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²: “Hnga² bíh¹ Dió³² ma³tin² ca³la³ jín³² tsáu²”. Jáun² la³ ní² bíh¹ lí³, hi³ la³jín³² tsá² náí³² la³ cun³ hi³ juáh³ Ñuh³² jná¹³, jí³ hi³ lí²tin² tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ má²ta² hí³, tsá² hí³ bíh¹ ja³táunh¹ ñí¹con² jná¹³.

⁴⁶ ”Jun³juáh¹³ hliá² zian² tsá² má²ca³jién³² yáh³ Jméi² dí²; quí¹ jí³²la³ hnga² Tsá² ja³ hí³ ñí¹con² bíh¹ Dió³² má²ca³jíe³². ⁴⁷ Jú¹ tson² cu³tí¹³ juanh³² jná¹³, hi³ lí³ua³ jan² tsá² nio² cáun² tsí³ ñí¹con² jná¹³, tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio². ⁴⁸ Quí¹ jná¹³ bíh¹ lín³ hí³ cuú²miih²¹ hi³ jmu³ hi³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio². ⁴⁹ Uá¹jinh¹ dí²hioh³ ñú²deh³ hnoh² ca³cúh² má³² hi³ téh²³ tsú² jáun² maná² ñí¹ lí³ hué³² quiéin² jáun² jmí¹tin², tí³la³ cu³ jáun² ca³tsan³ bíh¹ tsú²; ⁵⁰ tí³la³ jná¹³ dá² hléh²³ hi³ ca³tin¹ hí³ cuú²miih²¹ hi³ ja³ jáun² hñu³mi³cuú² bíh¹. Hi³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² cuh³ hí³ jáun² tiá² jún³ yáh³. ⁵¹ Huen² bíh¹ jná¹³ lín³ ná¹ hí³ cuú²miih²¹ hi³ jmu³ hi³ lí¹³ zian² tsú², hi³ ja³ jáun² hñu³mi³cuú²; hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² cuh³ hí³ lá² né³, lí³ zian² cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹. Tí³tsóh³dí¹ ngú³ quion²¹ bíh¹ jná¹³ lí³ hí³ cuú²miih²¹ hi³ cué¹³ jná¹³ jáun² hi³ ca³tin¹ tá¹ cáun² hngá¹máh³, hi³ jáun² lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio².

⁵² Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² tsá² judíos hi³ ca³juu³ ca³hlénh³ má²tún² hmóu³² hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ cué³² tsá² ní² ngú³ quioh²¹ hnga² hi³ cúh¹³ jnoh¹?

⁵³ Jesús né³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ní¹juáh³ hnoh² tiá² cúh¹³ náh² ngú³ quion²¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², jí³ hi³ húh¹³ náh² siáh³ jmí²hán¹ ná¹, hi³ jáun² tiá² lí¹³ yáh³ zian² náh². ⁵⁴ Quí¹ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹ zian² tsú² ní¹juáh³ tsá² cúh² ngú³ quion²¹ jná¹³ jí³ hi³ hính²³ tsú² siáh³ jmí²hán¹ jná¹³; hi³ jáun² jná¹³ jmu¹ siáh³ hi³ jenh¹³ tsú² ñí¹ ca³táuh³ jmái¹. ⁵⁵ Quí¹ ngú³ quion²¹ jná¹³ bíh¹ lí³ hú¹tá¹ tí³tsóh³ má³², hi³ jmí²hán¹ jná¹³ né³ lí³ hú¹tá¹ tí³tsóh³ jmái² hi³ lí²cuoh² tsí³ tsú². ⁵⁶ Hi³ jáun² lí³ua³ jan² tsá² cúh² ngú³ quion²¹ jná¹³, jí³ hi³ hính²³ tsú² siáh³ jmí²hán¹ jná¹³, tsá² la³ hí³ bíh¹ má²cá²cunh³ quiúnh¹ jná¹³, hi³ jáun² jná¹³ né³ má²cá²cunh³ siáh³ quionh³ tsá² hí³. ⁵⁷ Quí¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ dá², jan² Dió³² Tsá² juú²tsáun² bíh¹; hi³ jáun² jná¹³ né³ zian² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hí³ bíh¹. Hi³ jáun² la³ jáun² bí¹ siáh³ lí³, hi³ ní¹juáh³ tsá² lí³tú² lí³má³² jmí¹ tsí³ cun³quionh³ jná¹³, jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ bíh¹ lí¹³ zian² tsú². ⁵⁸ Jná¹³ dá² hléh²³ hi³ ca³tí²¹ hí³ cuú²miih²¹ hi³ ja³ hñu³mi³cuú² bíh¹. Hí³ lá² tiá² lí³ yáh³ la³jmí¹ lí³ má³² hi³ ca³cúh² jáun² dí²hioh³ ñú²deh³ hnoh² jmí¹tin², hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cu³ jáun² ca³hiá² cá²tsan³ bíh¹ tsú²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² cuh³ hí³ lá² má¹ná¹, lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹.

⁵⁹ Jesús ca³ma³ta² jáí¹³ ní² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hi³ zeh² jáun² já¹ juú² Capernaum.

Jái¹³ jmu² hi³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio²

⁶⁰ Jmí¹ ca³nái³² jáun² tsá² má²tsá²táunh¹ hí³ cu³hna²¹ Jesús jái¹³ ní² né³, jáun² juóun³² tsá² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² juóuh³² lín³² bíh¹ jái¹³ hí³ má²lí²juáh³ tsú² ní²; jun³juáh¹³ hí³ tú¹ tsa¹³ jnoh¹ má¹tí²¹ yáh³ jái¹³ ní².

⁶¹ Tí³la³ Jesús né³ ca³lí³tsin² bíh¹ hí³ tsá² hí³ ná¹juónh²³ hí³ ná¹má²tsan² tsí³ ca³tí²¹ jái¹³ jáun², jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Hí¹ má²ja³tsan² honh² hnoh² cun³quionh³ jái¹³ ní²? ⁶² ¿He³ la³ lí¹³ jaun³² ní¹juáh³ hí³ la³ ca³jien¹ náh² Jon² tsá²mi³cuóun² hí³ cuá¹uinh³² siáh³ tí³ ní¹ jmí¹ cuá³jmí¹tin²? ⁶³ Hnga² Jmí²chí³ joh¹ Dió³² bíh¹ jmu² hí³ lí¹³ zian² tsú²; quí¹ ha³ tiá² lin¹ ní¹ jmu² ta²¹ yáh³ ngu³. Hí³ la³jí³² jái¹³ hí³ má²lí²hléh³ jná¹³ ní² né³, hie³² jú¹ tson² hí³ ca³tin¹ Jmí²chí³ hí³ bíh¹, jí³ hí³ ca³tí²¹ ha³ lánh³ lí¹³ zian² tsú² cu³tí³. ⁶⁴ Tí³la³ cun³ jáun² zian² bíh¹ ma³ jan² hnoh² hí³ tiá² má²nio² cáun² honh² náh².

La³ ní² ca³juáh³ Jesús quí¹ cun³ní¹ hí³hliá² jmí¹ má²ni³² bíh¹ tsú² la³ cun³jmí¹tin² hin² tsánh² tiá² ta²¹ taunh³², hí³ hin² tsánh² tsa³jienh³ dí². ⁶⁵ Jáun² ca³juáh³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Já² jáun² yáh³ má²lí²juáh³² jná¹³ ní¹con² hnoh² hí³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ já³² ní¹con² jná¹³ ní¹juáh³ hí³ tiá² té³ hnga² Nuh³² jná¹³.

⁶⁶ La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ juóun³² tsá² jmí¹ hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ca³jính³² hí³ tiú²uú² ca³ni³táunh¹ yáh³ quionh³ dí². ⁶⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ngáih³ Jesús tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² hnáuh² cuá¹tánh¹?

⁶⁸ Tí³la³ Sí¹mu²¹ Pé¹ né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³², ¿hin² dá² tí³ ní¹con² lí¹³ tsáu¹³ jnoh¹? Quí¹ hnú² bíh¹ Tsá² quiánh¹ jái¹³ hí³ jmu² hí³ lí¹³ zian² tsú² la³ cun³jmí¹ hí³ nio². ⁶⁹ Hí³ jnoh¹ né³ má²ca³táunh¹³ ta²¹, hí³ má²ca³lí³ né³ jnoh¹ siáh³ hí³ hnú² bíh¹ lín³ nú² Tsá² chun¹ joh¹ Dió³².

⁷⁰ Jáun² né³ Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—¿Há¹ jun³juáh¹³ huen² jná¹³ ca³quiánh³² hnoh² tán¹ quian³tun³ náh² dúh¹? Tí³la³ cun³ jáun² zian² bíh¹ jan² tsá² hláih¹ ja¹ quián¹³ hnoh² ní².

⁷¹ Jmí¹ ca³hléh³ jáun² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³hléh³ tsú² hí³ ca³tin¹ Judas jon² Sí¹mu²¹, tsá² ja³ hí³ tí³ juú² Queriot bíh¹, quí¹hliá² Judas hí³ bíh¹ tsá² jienh³ Jesús, uá¹jinh¹ hí³ jmí¹ lín³ jan² tsá² quian³tun³ joh¹ tsú².

7

Tiá² ta²¹ taunh² tsá¹ dá¹jon²¹ Jesús

¹ Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, jmí¹ cuá¹ngí³² Jesús tí³ hué¹³ Galilea; tiá² jmí¹ hnió³ yáh³ tsú² hí³ tsa³ngí² siáh³ tí³ Judea, quí¹hliá² tsá² *judíos tsá² ná¹ní¹ jmí¹ hnauh² ní¹ jáun² hí³ hnió³ jngah³. ² Tí³la³ má²janh² bíh¹ jmí¹ má²he² hí³ tí²¹ jmái¹ quioh²¹ hñú³reh³, cáun² jmái¹ hí³ jmu² tsá² judíos. ³ Jáun² né³, tsá¹ dá¹jon²¹ Jesús ca³juáh³ la³ lá² ní¹con²:

—Ha³ lí²uú² ní³ ní¹ lá², cua³² tí³ Judea, hí³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hnú² tionh² ní¹ zio¹ lí¹³ jíe³ uá²jai³² la³ cun³ hí³ jmuh³² nú². ⁴ Quí¹ ní¹juáh³ jan² tsá² hnió³ hí³ lí³ cuóu³² tsáu², jáun² tiá² jmu² yáh³ tsú² ní¹ tiá² hin² nga³ jíe³² la³ cun³ ta²¹ hí³ jmu². Hí³ cun³ní¹ hí³ jmuh³² hnú² ta²¹ la³ ní² né³, jáun² ní¹ ta³ ní¹ ca³la³ jí³lín² tsáu² bíh¹ hniáuh³² cuá¹jmuh³ hnú².

⁵ Ca³juáh³ tsá¹ dá¹jon²¹ tsú² la³ ní², quí¹hliá² sa³jun³ jmí¹ ná¹tanh² yáh³ tsá² hí³ ta²¹ Jesús. ⁶ Jmí¹jáun² né³ ca³záih³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Ha³ tiá² má²cá²chó³² yáh³ jmái¹ quion²¹ jná¹³, tí³la³ hí³ ca³tin¹ hnoh² má¹ná¹, cáun² chu²¹ bíh¹ lí³ua³ cáun² jmái¹ lín²³ hnoh². ⁷ Quí¹ tiá² lí¹³ yáh³ jmu³ tsá² zian² hngá¹máh³ lá² hau² hnoh²; tí³la³ jná¹³ bíh¹ hau² tsú², quí¹hliá² jná¹³ bíh¹ chú² jñéih³² ná¹ ní¹ hó²¹ní¹

tsú² la³ji³² hi³ hlah³ hi³ jmu². 8 Jáun² né³, cuá²taunh¹ dá² hnoh² jmái¹; ti³la³ jná¹³ ha³ tiá² má²ñé¹ yáh³, quí¹ ha³ tiá² má²cá²chó³² yáh³ jmái¹ quion²¹ jná¹³.

9 Hi³ jmái¹ má²lí²zéih³² dí² tsá² hí³ la³ ní² né³, ca³ta³cua¹³ bíh¹ dí² hué¹³ Galilea.

Jesús hún¹ jmái¹ quioh²¹ hñú³reh³

10 Ti³la³ jmái¹ má²lí³² jáun² né³, ngau³ Jesús chí¹cáin² cu³hna²¹ tsá² hí³ rainh²¹, ti³la³ ta³ conh¹ bíh¹ ngau³ tsú² má¹ná¹. 11 Tá¹la³ jmái¹ jáun² né³ jmái¹ hnauh² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ quioh²¹ tsú², hi³ ná¹juáh²³ la³ lá²:

—¿Ha³ bí¹ jinh¹ zenh² tsá²ñuh² hí³ juáh¹³?

12 Hi³ ja¹ tsáu² né³ jmái¹ zian² juóun³² tsá² jmái¹ ná¹juónh²³ hi³ ca³tin¹ hí³ dí². Ma³ jan² tsáu² jmái¹ ná¹juáh²³ la³ lá²:

—Jan² tsá² chun¹ bíh¹ hí³.

Ti³la³ ma³ jan² né³ jmái¹ ná¹juáh²³:

—Ha³ tiá² jáun² yáh³, ti³ lí¹ má²can² tsáu² bíh¹ tsá² hí³.

13 Ti³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² jmái¹ ja³² tsí³ hi³ juónh³ chú¹ja²¹ jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsú², quí¹ cun³ñí¹ hi³ jmái¹ juénh² tsú² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹.

14 Chu³jo² jmái¹ jmái¹ má²tí³ la³ cun³ jmái¹ ca³hi³ Jesús hñú³ cuáh³² chín¹, hi³ ca³ma³liáu³² hi³ má²tin² tsáu². 15 Hi³ jáun² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ né³, lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³, jáun² ca³qui³ ca³ngáih³ dí² tsá²ján² tsá²ján²:

—¿He³ bí¹ lánh³ rón³² lí³, sa³ hliáun³ lín³² máh³ hi³ ñi³² tsá² ní² ta³ tiá² lin¹ hi³ ca³ma³tin³²?

16 Jáun² Jesús né³ ca³ngái³:

—Jái¹³ quioh²¹ Tsá² ca³ze³ bíh¹ jná¹³ hi³ ma³tin¹³ ná¹ tsáu², jun³juáh¹³ jái¹³ quion²¹ huen² yáh³ ná¹. 17 Ní¹juáh³ zian² tsá² hún¹ hua³jan²¹ hi³ jmu³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², jáun² lí³tsin² bíh¹ tsú² ní¹juáh³ jáun² bíh¹ jái¹³ hi³ ja³ ñí¹con² Dió³² ma³tin¹³ jná¹³ tsáu² ho³lá²dá² jái¹³ hi³ lí¹ chin³² chin³² huen² uá¹ jná¹³ hléh²³. 18 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hleh³² la³ cun³ hi³ chin² chí¹ hnga², tsá² la³ hí³ hleh³² cun³ñí¹ hi³ hniá¹ tsú² hi³ ma³quien² tsáu² hnga² bíh¹ tsú²; ti³la³ ní¹juáh³ tsá² jmu² tion³ hi³ lí³ quien² tsá² lí²ze³ má¹ná¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ ján¹ tson² quian³² jú¹ tson², hi³ ñí¹con² tsá² la³ hí³ né³, hí¹ cáun² tso³ tiá² cháuh³² yáh³.

19 ”¿Tiá¹ tson² dúh¹ hi³ hla¹ Moisés bíh¹ ca³cué³ hnoh² liei²¹? Ti³la³ cun³ jáun² hí¹ jan² yáh³ hnoh² tiá² ná¹ma³tih²¹ náh² liei²¹ jáun². Quí¹ ¿he³ láih³² sa³ hnáuh² náh² jngah¹³ jná¹³?

20 Jáun² tsá² jmái¹ ná¹ngih³² ñí¹ jáun² né³ ca³ngái³:

—Jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹ ján³ hnú², quí¹ ¿hin² dá² hnió³ jngah³ hnú²?

21 Jesús né³ ca³juáh³ síáh³ la³ lá²:

—La³jín³² bíh¹ hnoh² ca³ja³cáun² honh² náh² cun³ñí¹ hi³ ca³ti²¹ cáun² pih²¹ ta²¹ hi³ ca³jmú³² jná¹³ jáun² jmái¹jáun². 22 Ti³la³ sá¹ní² jie³ dú¹ né³: Cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ ñí¹má¹tih²¹ náh² héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés, jáun² cáun² *tiuh³² bí¹ náh² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² dáin² jónh³² uá¹jinh¹ ti³tsóh³dí¹ *jmái¹ nio² tie³ bíh¹ ca³chó³² jmái¹ hi³ hniáuh³² cué³² tsú² lí²¹ jáun² quioh²¹ dáin² pih²¹. Ma³tih²¹ náh² héih³² jáun² quioh²¹ tsú² uá¹jinh¹ jun³juáh¹³ hí³ yáh³ ca³ma³liáu³², quí¹ hi³ jáun² dá² ca³ma³liáu³² tsá²haun³² dí²hioh³ ñú²deh³ bíh¹ náh².

23 Né³² né³, re² bíh¹ ní¹juáh³ cun³ñí¹ hi³ tiá² hnáuh² náh² hi³ tá¹tonh¹ hlah³ ñí¹con² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, hi³ jáun² uá¹jinh¹ jmái¹ nio² tie³, cun³ jáun² jmuh³² bíh¹ náh² lin¹ ñí¹con² dáin² jónh³² hi³ lin¹ hi³ taunh² Dió³² hó¹ñí¹ quioh²¹ tsú². Jáun² né³ ¿he³ láih³² sa³ míh²³ yáh³ honh² náh² ñí¹con² jná¹³ quí¹ cun³ñí¹ hi³ jná¹³ ti³ ca³jmah²¹ ná¹ re² tin² jan² tsá² hliánh² jmái¹ nio² tie³? 24 Ha³ lí²uú² chú¹ uú² ñih²¹ náh² ní¹juáh³ lánh³ jniá³ tsáu², ti³la³ chú¹ ñih²¹ náh² la³ cun³ ca³ti²¹ bíh¹.

Jesús cha³² ha³ jinh¹ ja³

25 Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³, ma³ jan² tsá² zian² juú² Jerusalén ca³ma³liáu³² hi³ ngaih³² tsá²ján² tsá²ján², hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Há¹ jun³ tsá² ó³² hnah² tsú² hi³ jngih³ juáh¹³? 26 Já² ó³² bíh¹ zenh² tsú² hi³ dí¹hle³² chú¹ja²¹, hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² hi³ juáh³ hí¹ cáun² ñí¹con² tsú². ¿Hí¹ la³ taunh³² uá¹ tsá²tan²¹ ta²¹ juáh¹³ hi³ tsá²ñuh² ó³² lín³ Tsá² zéi¹ Dió³²? 27 Tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, né¹ bíh¹ dí² ha³ jinh¹ ja³ tsú²; tí³la³ ní¹juáh³ ní¹ má¹cuán² hú¹tá¹ Tsá² zéi¹ Dió³² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí³ ñí³² hi³ ha³ jinh¹ ja³ tsú².

28 Jmí¹ ca³nái³² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³hléh³ tiá³ tá¹la³ dí¹má²tin² jáun² tsáu² hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Háh³²! jlánh¹ re² la³ ñíh¹ hnoh² ha³ jinh¹ ja³ jná¹³ lách¹! Tí³la³ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hi³ ca³tin¹ ná¹ huen², tí³la³ jná¹³ dá² ja³ ná¹ hi³ zéi¹ ná¹ jan² Tsá² tson² jé¹ bíh¹, jan² Tsá² tiá² cuóun³² hnoh². 29 Tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, cuóun³² bíh¹ ná¹ tsú², qui¹hliá² ñí¹con² hi³ bíh¹ ja³ ná¹; hí³ bíh¹ ca³ze³ jná¹³.

30 Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³ jmí¹ hnió³ tsáu² jan³ Jesús hi³ tson³; tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³tie³ cuo², qui¹ tiá² jmí¹ má²cá²chó³² yáh³ jmá¹ quióh²¹ tsú². 31 Tí³la³ juóun³² lín³² bíh¹ tsá² ná¹ngih³² hi³ ca³taunh² ta²¹ quióh²¹ Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ ní¹ má¹cuán² Tsá² lín³ Cristo, ¿hí¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ hliáun³ lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² jmu³ ní¹ má¹cuán² la³cónh³ bíh¹ tsá²ñuh² lá²?

Tsá² fariseos zen² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ tsa³quian³ tson³ Jesús

32 Jáun² né³, tsá² *fariseos ca³nái³² la³ cun³ hi³ ná¹juáh²³ jáun² tsáu² hi³ ca³tin¹ Jesús; jáun² hi³ dí² la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ca³zen³ tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ tsa³quian³ Jesús hi³ tson³. 33 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Cónh³fí¹ cú¹pih²¹ jmáí¹ bíh¹ jéi³²fí¹ ñí²¹ jná¹³ quiúnh¹ hnoh², hi³ jáun² má¹jáun² má²ñih²¹ jná¹³ tí³ ñí¹ cuá³ Tsá² ca³ze³ ná¹. 34 Ní¹ má¹jáun² né³ má²hnauh¹³ hnoh² jná¹³, tí³la³ tiá² chauh¹ yáh³ hnoh² jná¹³, qui¹ ha³ tiá² lí¹³ yáh³ cuá¹taunh¹ hnoh² ñí¹ ñí¹ñí²¹ jná¹³.

35 Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³ ca³juu³ ca³hlénh³ tsá² ná¹ñí¹ joh¹ tsá² judíos quionh³ tsá²ján² tsá²ján², hi³ ca³juáh³:

—¿Hín² máh³ dá² tíh³ tsó³² tsá² ní², hi³ jáun² jnoh¹ máh³ tiú²uú² chanh²¹ dí²? ¿Hí¹ tsó³² dí² ñí¹ tiáunh¹ tsá² judíos tsá² ná¹yanh³² ja¹ *tsá²cá²jo²¹ hi³ tsa³ma³tin² dí² tsá²cá²jo²¹ hi³ juáh¹³? 36 ¿He³ dá² hnió³ juáh³ hi³ lí²juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Hnauh¹³ hnoh² jná¹³, tí³la³ tiá² chauh¹ yáh³ náh² jná¹³, qui¹ tiá² lí¹³ yáh³ hi³ cuá¹taunh¹ hnoh² ñí¹ ñí¹ñí²¹ jná¹³”?

Cua³ ñí¹ rá¹ngí³² jmáí² hi³ jmu² hi³ cu³tí³ lí¹³ zian² tsú²

(Hechos 2:2-4)

37 Jáun² jmáí¹ hi³ ná¹jueh³² jmáí¹ jáun² né³, ca³náu² Jesús hi³ ca³hléh³ tiá³, ca³la³ hi³ chí²¹ tiú² mah¹ tiú² jan³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zian² tsá² hí¹quiéin² tsí³, cui¹ ja³hính² jmáí² ñí¹con² jná¹³. 38 Qui¹ ñí¹con² tsá² má²taunh² ta²¹ jná¹³ lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ chí¹ñei³² bíh¹ jmí² cua³ hñu³ tsí³ tsú², jmáí² hi³ jmu³ hi³ hú¹tá¹ cu³tí³ zian² tsú², la³ cun³ qui³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quióh²¹ Dió³².

39 Cun³quionh³ jái¹³ ní² ca³lí³hnió³ Jesús juáh³ hi³ né³bí¹ hen³ tsú² Jmí²chí³ Chun¹ la³jín³² tsá² taunh² dí² ta²¹; qui¹ tiá² hin² jmí¹ má²ca³hián¹³ yáh³ Jmí²chí³ Chun¹ jmí¹jáun², qui¹hliá² tiá² jmí¹ má²ca³lí³ lin¹ yáh³ hi³ quien² Jesús jmí¹jáun².

Ca³ta³ná¹tsoh³ ja¹ quióh²¹ tsáu²

40 Jmí¹ ca³nái³² ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ ja¹ tsá² juóun³² hi³ jái¹³ ní² né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ tsá² ní² lín³ *tí³² jé¹ Dió³² tsá² qui³ ca³tí²¹ já³².

41 Hi³ ma³ jan² tsáu² né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá² ní² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo.

Tí³la³ ma³ jan² siáh³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Tiá² tson² yáh³, quí¹ ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² hi³ tí³ hué¹³ Galilea lí¹ já²¹ tiá³ Tsá² lín³ Cristo? 42 Quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³, hi³ Cristo ca³ti²¹ lín¹³ jan² Tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ bíh¹, hi³ já¹ juú² Belén ñí¹ ca³lí³zian² hnga² hla¹ Dá²vi²¹ bíh¹ lí³zian² tsú² siáh³ uá²jai³².

43 Hi³ jáun² né³, la³ ní² bíh¹ lí³ hi³ ca³ta³ná¹tsoh³ tsáu² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús. 44 Ma³ jan² tsáu² jmí¹ hnió³ hi³ jan³ dí² tson³, tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³tia³ tsí³ hi³ tie³ cuo².

Tsá² ná¹ñí¹ tiá² ta²¹ tanh² yáh³ Jesús

45 Jáun² né³, ja³tanh²¹ bíh¹ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² tí³ ñí¹ tionh¹ tsá² fariseos quionh³ tsá² ná¹lín³ mí³jmú³, jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngáih³ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² tiá² lí²jan³² náh² tsú²?

46 Hi³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ tsú² hí³ né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—¿Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²ca³hléh³ la³jmí¹ hleh³² tsá² ó³²!

47 Jáun² tsá² fariseos ca³juáh³ siáh³:

—¿Hí¹ ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² má²ca³lí³can² náh²? 48 ¿Hí¹ zian² ma³ jan² tsá² chín¹ joh² dí², jí³ lí³ua³ jan² jnoh¹ tsá² fariseos hi³ má²ca³hín¹³ jé¹ tsá² hí³ dúh¹? 49 Tí³la³ tsá² tiá² ná¹cuoh² ó³² liei²¹ má¹ná¹, má²ca³tin¹ tsa³tánh¹ quiu³juóu³² bíh¹.

50 Jáun² Nicodemo, jan² tsá² lín³ fariseo quionh³ tsú², tsá² ca³ñí¹jien¹³ hí³ Jesús cáun² já¹niéí² ca³juáh³ la³ lá²:

51 —¿Haun¹³ juáh¹³ ñí¹ liei²¹ quiú¹³ dí² rá¹juáh³ hi³ tiá² ca³ta¹ yáh³ dí² hi³ cáun² lí¹ má¹tson¹³ dí² jan² tsáu² ta³ tiá² lin¹ jú¹ tson² má²lí²cán¹³ dí² quioh²¹ tsú²?

52 Hi³ jáun² tsá² ñí¹ hná¹ jáun² né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—¿Hí¹ tsá² Galilea hniú³² uá²jai³² dúh¹? Sá¹ní² dúh¹ hí³ ñí¹ Sí², hi³ jáun² má¹jáun² jieh²¹ nú² hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² lín³ tí³² jé¹ Dió³² tiá² cuá²han³ tí³ hué¹³ Galilea.

53 [Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsú² já¹tanh²¹ cú²jueh³² hñú¹³.

8

Tsá²mi³ tsá² juón¹

1 Hi³ jáun² né³, jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ Jesús tí³ máh³ Olivos. 2 Hi³ jáun² jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³ cuanh³ hú²niéí² ta³ ná¹juan³² hñú³ cuáh³² chín¹. Jmí¹jáun² né³ ca³cuú² ca³ngih³² ca³la³ jín³² tsáu² cu³ jéin³ ñí¹ zenh¹ tsú², hi³ jáun² ca³cuá³ dí², hi³ ca³ma³liáu³² hi³ má²tin² tsá² hí³.

3 Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ quionh³ tsá² *fariseos, hi³ ná¹jan² jan² tsá²mí³ tsá² ca³ñí¹zianh¹³ dí² ñí¹ jmí¹ cuá¹jmu² tso³. Jáun² ca³zinh³ dí² ja¹ quioh²¹ tsá² tionh² hí³ ta³ ñí¹ Jesús; 4 hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnú² Tí³², tsá²mí³ lá² má²ca³jáun³ jnoh¹ ñí¹ jmí¹ cuá¹jmu² tso³. 5 Né³² né³, ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jmu² héih³² ñí¹con² jnoh¹ hi³ hniáuh³² jngih¹³ jnoh¹ tsá²mí³ la³ ní² hi³ jlan¹ jnoh¹ quín¹. ¿Hi³ hnú² né³, he³ lánh³ juáh³ nú²?

6 La³ ní² ca³juáh³ tsá² hí³ quí¹ hi³ ca³lí³hnió³ tsú² hi³ ca³ hi³ lan³ Jesús, hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ chá³² dí² tsáu¹³ tsú². Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³cuá³ cuá¹hin³ hi³ cuá¹jmu² cú²jueh³² huéh³ ja¹ hliáu² cun³quionh³ zeih²¹ cuo². 7 Tí³la³ la³ má²ná¹nga² jáun² bíh¹ tsá² hí³ la³ jáun², hi³ jáun² Jesús ca³jmú³ zenh² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh², lí³ua³ jan² tsá² tiá² tso³ ren² náh², tiáun² náh² cá² máí³ quín¹ la³ñí¹ hi³ jnah²¹ tsá²mí³ lá².

8 Jmí¹jáun² ca³cuá³ siáh³ cuá¹hin³ hi³ ca³jmú³ siáh³ huéh³ ja¹ hliáu². 9 Tí³la³ jmí¹ ca³náí³² tsá² hí³ jáí¹³ ní² né³, ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ ca³huén² cheih³², [quí¹hliá² ca³lí³lieih²¹ tsí³ hi³ la³ ná¹ren² bíh¹ uá²jai³² tso³ hmóu³²]; tsá² má²lieih²¹ tín² ca³ma³liáu³² hi³ huen³², hi³ jáun² jmí¹ má²ca³huén² tsú² jáun² la³jín³² né³, hnga² bíh¹ Jesús ca³ta³cua¹³ quionh³

tsá²mi³ hí³. 10 Hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ca³náu² Jesús, [hi³ ca³jje³ hi³ tiú²uú² hin² zian² yáh³, jí³²la³ hnga² tsá²mi³ bíh¹ jéi³²í¹ cuá³,] hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá²mi³ hí³ la³ lá²:

—Hnú² tsá²mi³, ¿né² dá² tsá² jmí¹ cha³² tsáuh³ hnú²? ¿Hí¹ hí¹ jan² uá¹ tiú²uú² hin² lí²ra³tσα² hnú² héih³²?

11 Jáun² tsá²mi³ né³ ca³ngái³:

—Ján¹han²¹ Tí³², hí¹ jan² yáh³.

Hi³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³ siáh³:

—Sa³jun³ jná¹³ yáh³ rá¹tσα² ná¹ héih³²; né³² né³, cuánh², ha³ lí²uú² cua³jmu³ siáh³ tso³.]

Jesús lín³ joh¹ sí² ñí¹con² ca³la³ jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³

12 Jesús ca³liéinh³² siáh³ tsáu² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ joh¹ sí² ñí¹con² tsá² zian² hngá¹máh³ lá²; hi³ ní¹juáh³ tsá² ja³² cu³hna³² jná¹³ né³, hi³ jáun² hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ngí³² tsú² ñí¹ lí³ já¹niéi², quí¹ lí³ zia³² bíh¹ joh¹ ñí¹con² tsú² hi³ jmu³ hi³ cu³tí³ lí¹³ zian² tsú².

13 Jáun² tsá² fariseos ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² dá² cáun² lí¹ cueh³² jú¹ tson² quián¹³ huen² bíh¹, tiá² lí¹³ yáh³ hi³ lí³ tson² jeh² hnú² ní².

14 Jmí¹jáun² ca³ngái³ Jesús:

—Quien² bíh¹ jú¹ tson² hi³ zih²³ jná¹³ lá², uá¹jinh¹ huen² bíh¹ jná¹³ zih²³ jú¹ tson² lá². Quí¹ jná¹³ bíh¹ ño¹ hi³ ha³ jinh¹ ja³ ná¹ hi³ ha³ jinh¹ ñih²¹ ná¹ siáh³; tí³la³ hnoh² né³ tiá² ñih¹ yáh³ náh² ha³ jinh¹ ja³ jná¹³ hi³ ha³ jinh¹ ñih²¹ jná¹³ siáh³. 15 Quí¹ hnoh² dá² ra³tsih³² náh² héih³² la³ cun³ qui³ jmu² tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá² bíh¹. Tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² ra³tsi³² jná¹³ héih³² la³ jáun² ñí¹con²; 16 tí³la³ ní¹juáh³ hi³ ra³tsi³² jná¹³ héih³², rá²tsi³² jná¹³ cú²tso² bíh¹, quí¹ jun³juáh¹³ huen² yáh³ jná¹³ ra³tsi³² héih³², quí¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ bíh¹ rá²tsi³² héih³² cu³lí²¹ quiúnh¹ jná¹³. 17 Há¹ jun³juáh¹³ ní¹ liei²¹ quián¹³ hnoh² rá¹juáh³ hi³ ní¹juáh³ ná¹lí³ gon³ tsá² nau³² jái¹³ hi³ juáh³ cá²ren² tán¹, jáun² bí¹ hniáuh³² táunh¹³ dí² ta²¹. 18 Né³² né³, huen² bíh¹ jná¹³ lín³ ná¹ jan² tsá² nau³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ ná¹ huen², hi³ jáun² Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ né³ lín³ siáh³ cónh³¹¹ jan² tsá² nau³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ ná¹.

19 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—¿Jinh¹ dá² cuá³ ñeh² hnú² dúh¹?

Jáun² Jesús né³ ca³ngái³:

—Ha³ tiá² cuóu³² yáh³ hnoh² jná¹³, hi³ sa³jun³ cuóun³² yáh³ náh² Ñuh³² jná¹³ siáh³; quí¹ sá¹jmí¹ hi³ cuóu³² náh² jná¹³ dúh¹, hi³ jáun² jmí¹ má²cuóun³² bíh¹ náh² siáh³ Ñuh³² jná¹³.

20 Jesús ca³hléh³ jái¹³ ní² tá¹la³ jmí¹ dí¹má²tin² tsáu² hñu³ cuáh³² chín¹, ní¹ jmí¹ ná¹taun³ jáun² cuó² ní¹ toh² tsáu² quie³. Tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³ma³tsau¹³ tsú², quí¹hliá² tiá² jmí¹ má²cá²chó³² yáh³ jmá¹¹ quioh²¹ tsú².

Tsá² tiá² lí¹³ tsa³tiánh² ní¹ tsa³cuá² Jesús

21 Jesús ca³juáh³ siáh³ cónh³ la³ lá²:

—Jná¹³ dá² ñih²¹ bíh¹, hi³ jáun² má¹jáun² né³ hnauh¹³ náh² jná¹³, tí³la³ hnoh² né³ hiá¹ tsán¹³ bíh¹ náh² ta³ ná¹quiánh¹ náh² jáun² tso³ quián¹³; quí¹ ní¹ ñih²¹ jná¹³ jáun² dá², ha³ tiá² lí¹³ yáh³ cuá¹tianh³ hnoh².

22 Hi³ jáun² tsá² *judíos tsá² ná¹ní¹ hí³ né³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ jngíh³² tsú² hnga² juáh¹³ hi³ jáun² sa³ la³ ní² yáh³ juáh³ tsú² hi³ tiá² lí¹³ tsáu¹³ joh¹ ñí¹ tsánh²¹ dí²?

23 Jáun² ca³záih³ siáh³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Tí³ la³ hué³² lá² bíh¹ hín¹³ hnoh², tí³la³ jná¹³ né³, hín¹³ ná¹ tí³ hñu³mi³cuú² bíh¹. Hnoh² dá² cáun² zian² náh² la³ cun³ tin² honh² náh² hmóu³² bíh¹; tí³la³ jná¹³ né³, ha³ tiá² zian² yáh³ jná¹³ la³ cun³ tin² tsin³² huen². 24 Hi³ jáun² bíh¹ lí²juáh³² jná¹³ hi³ hnoh²

hiá¹ tsán¹³ náh² ta³ ná¹quiánh¹ náh² jáun² tso³ quián¹³; qui¹ ní¹juáh³ tiá² táunh²³ yáh³ hnoh² ta²¹ hi³ jná¹³ bíh¹ la³², hi³ jáun² dá² hiá¹ tsán¹³ bíh¹ hnoh² ta³ ná¹quiánh¹ la³ jáun² tso³ quián¹³.

²⁵ Hi³ tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hin² dá² tsánh² hnú²?

Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—La³ñí¹ tín² nga² jná¹³, ¿hí¹ lí³ quien² hi³ juoh²¹ dí² hliáun³ jái¹³ quiúnh¹ tsá² la³ hnoh² dúh¹? ²⁶ Qui¹ zia³² bí¹ siáh³ hliáun³ lín³² jái¹³ hi³ jmí¹ lí³ juah²¹ jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnoh², jí³ hi³ jmí¹ cué²¹ jái¹³ hi³ rá¹tsa² jná¹³ hnoh² héih³². Tí³la³ Tsá² ca³ze³ jná¹³ má¹ná¹, jú¹ tson² bíh¹ hleh³²; hi³ jáun² né³, jái¹³ jáun² bíh¹ juo³ jná¹³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², la³ cun³ jái¹³ hi³ má²cá²nái³² jná¹³ hi³ hleh³² hí³ bíh¹.

²⁷ Tí³la³ tsá² hí³ tiá² ca³ngí¹³ yáh³ hi³ Jesús hleh³² hi³ ca³tin¹ Jméi² bíh¹. ²⁸ Hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Ní¹ má¹ca³ziau³ náh² jná¹³ Tsá² lín³ ná¹ Jon² tsá²mi³cuóun² chí³cuú², jáun² má¹jáun² bíh¹ má²lí³ ñíh¹³ náh² hi³ tson² bíh¹ jná¹³ la³², hi³ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ jmu² jná¹³ cun³quionh³ hi³ cháunh²³ chin³² huen², ñí¹ jí²¹la³ tí³ hie²³ jná¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ má²ca³ma³ta² Ñuh³² bíh¹ ná¹. ²⁹ Qui¹ Tsá² ca³ze³ jná¹³ zenh² bíh¹ quiúnh¹ jná¹³; tiá² huen² jná¹³ má²ca³zeh³ yáh³ tsú², qui¹ jmái¹ ca³la³ jí³² bíh¹ jmu² jná¹³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ tsú².

³⁰ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús jái¹³ ní² né³, juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³taunh² ta²¹.

Tsá² ná¹lín³ jon² Dió³² jí³ tsá² má²cá²taun³ hi³ jmu² tso³

³¹ Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² judíos tsá² má²ca³hín¹³ hí³ ca³lá² jē¹ tsú² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hi³ cu³tí¹³ zánh¹³ hnoh² tiá³ la³ cun³ jái¹³ hi³ juanh³² jná¹³, hi³ jáun² bíh¹ hú¹tá¹ cu³tí³ má²lín³ náh² tsá² hain²¹ tí³ con² jná¹³; ³² hi³ jáun² lí³ cuín² náh² jú¹ tson², hi³ jáun² jú¹ tson² jáun² né³ lí¹³ liáu³².

³³ Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³:

—Tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ bíh¹ jnoh¹, hi³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³lín³ jnoh¹ *tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² hí¹ jan² tsáu². ¿Lánh³ bí¹ rón³² sa³ hnú² ya³ juáh³ hi³ jnoh¹ lí¹³ liáu³?

³⁴ Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ la³jín³² tsá² jmu² tso³ bíh¹ lín³ tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² tso³. ³⁵ Hi³ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ né³, cónh³ tiá² lí¹³ bíh¹ lín³ hú¹tá¹ jan² tsá² hñú¹³ tsú², tí³la³ jon² tsá² hñú¹³ má¹ná¹, tiú²nio² bíh¹ lín³ jan² tsá² hñú¹³ tsú². ³⁶ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ Tsá² qui³ lín³ hí³ Jon² tsú² la³ liáu³² hnoh², jáun² hú¹tá¹ cu³tí³ liáu³ bíh¹ hnoh². ³⁷ Má²ño¹ bíh¹ jná¹³ hi³ hnoh² lín³ náh² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹; tí³la³ uá¹ jáun² la³ jáun² né³, cu³ jáun² hnáuh² bíh¹ náh² jngah¹³ jná¹³, qui¹ tiá² chau³² yáh³ jē² jná¹³ la³ tí³ hñú³ honh² náh². ³⁸ Jná¹³ dá² hléh²³ la³ cun³ hi³ má²ca³hie³ Ñuh³² bíh¹, jáun² ja³bí¹ hnoh² siáh³ jmuh³² la³ cun³ hi³ má²ca³hie³ ñeh².

³⁹ Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—¿Hla¹ Há²bran²¹ bíh¹ jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹!

Tí³la³ Jesús né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹jmí¹ hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ jon²zih¹ tsá² hí³ hnoh², jáun² jmí¹ hniáuh²¹ bíh¹ hi³ jmóuh¹ hnoh² la³ cun³ hi³ ca³jmú³ tsá² hí³. ⁴⁰ Tí³la³ cun³ jáun² hnáuh² bíh¹ hnoh² jngah¹³ jná¹³, uá¹jinh¹ má²lí²juo³ ná¹ hnoh² jú¹ tson² la³ cun³ rón³² hi³ ca³hie³ jná¹³ Dió³². Tí³la³ ¿hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³jmú³ hla¹ Há²bran²¹ la³ ní² má¹ná¹! ⁴¹ Qui¹ hnoh² dá² jmóuh¹ náh² la³jmí¹ jmu² hnga² ñeh² bíh¹ náh².

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Jun³juáh¹³ dún² lí¹ zian² yáh³ jnoh¹, jan² tán¹ bíh¹ Dió³² Jméi² jnoh¹ zian².

42 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Sá¹jmí¹ hi³ tson² bíh¹ hi³ Dió³² ñeh² hnoh², jáun² jmí¹ má¹hnau¹ bíh¹ hnoh² jná¹³ dúh¹, quí¹ jná¹³ bíh¹ jan² Tsá² ja³ ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² lá² zenh² ná¹ ta³ máh¹ hnoh². Quí¹ jun³juáh¹³ lí¹ ca³cháunh¹³ tsin³² huen² yáh³ jná¹³ hi³ ja³ ná¹, quí¹ tí³la³ Dió³² bíh¹ ca³ze³ jná¹³. 43 Jáun² né³, ¿he³ láih³² sa³ tiá² ngi²³ hnoh² la³ cun³ hi³ juah³² jná¹³ juáh¹³? Quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² tion²³ hnoh² honh² hi³ náih¹ jú¹ chú³² hi³ hléh²³ lá² jná¹³ yáh³. 44 Quí¹ tsá² hláinh¹ bíh¹ ñeh² hnoh²; hi³ jáun² la³ cun³ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hí³ bíh¹ hnáuh² hnoh² jmúh¹³. Quí¹ qui³ cónh³ jan² tsá² jngih² tsáu² bíh¹ tsá² hláinh¹ ca³la³ cun³ jmí¹ ca³lí³liau³; hí¹ cónh³ yáh³ tiá² jmu² tsú² la³ cun³ lí³ jú¹ tson², quí¹ tiá² jú¹ tson² hu²¹ yáh³ hñu³ tsí³ tsú². Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³hléh³ tsú² jú¹ tí¹jái², cáun² hleh³² tsú² la³ cun³ rón³² lín³ bíh¹; quí¹ qui³ cónh³ hí³ bíh¹ jan² tsá² tí¹ jáin², hi³ jáun² hí³ bíh¹ lín³ mí¹ziah²¹ jú¹ tí¹jái². 45 Tí³la³ cun³ñí¹ hi³ jná¹³ hléh²³ jú¹ tson² né³, hi³ jáun² tiá² ta²¹ táunh²³ yáh³ hnoh². 46 ¿Hin² tsánh² lí³ua³ jan² hnoh² lí¹³ má¹jnia¹³ náh² cáun² tso³ quion²¹ jná¹³ juáh¹³? Né³² né³, ní¹juáh³ jú¹ tson² bíh¹ la³ hléh²³ jná¹³, jáun² ¿he³ láih³² sa³ tiá² ta²¹ táunh²³ yáh³ hnoh²? 47 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² tionh² jo³cuo² Dió³², jáun² tsá² la³ hí³ náí³² bíh¹ jáí¹³ quioh²¹ Dió³²; tí³la³ hnoh² má¹ná¹ tiá² hnáuh² yáh³ hnoh² náih¹, quí¹ jun³juáh¹³ tsá² joh¹ Dió³² yáh³ hnoh².

Jmí¹ má²zian² bíh¹ Cristo jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí³zian² hla¹ Há²bran²¹

48 Hi³ jáun² tsá² judíos hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tson² bí¹ la³ má²ca³juáh¹³ jnoh¹ jáun² hi³ jan² tsá² lín¹ tsá² Samaria bíh¹ hnú², hi³ ján³ nú² siáh³ jan² jmí²chí³ hláinh¹.

49 Jáun² Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—Hí¹ jan² yáh³ jmí²chí³ hláinh¹ tiá² ján³ jná¹³. Jná¹³ dá² ma³quien¹³ ná¹ Ñuh³² bíh¹; tí³la³ hnoh² né³, huen³ cu³tí¹³ bíh¹ jná¹³ jmu³² hnoh². 50 Jun³juáh¹³ hi³ dí¹quian¹ yáh³ jná¹³ hi³ ma³quien² tsáu²; tí³la³ zian² jan² Tsá² hnió³ bíh¹ hi³ lí³ quien² jná¹³, hí³ Tsá² hí³ né³ rá²tsin² héih³² tsá² hau² jná¹³. 51 Jú¹ tson² bí¹ juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ní¹juáh³ tsá² cán²³ re² la³ cun³ jáí¹³ hi³ juah³² jná¹³, jmí¹líh³ bíh¹ tiá² jún³ tsú².

52 Hi³ jáun² tsá² judíos hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ta³né³² tí³ jlánh¹ cáun² má²nio² bíh¹ tsí³ jnoh¹ hi³ tson² bíh¹ ján³ hnú² jmí²chí³ hláinh¹. Quí¹ jun³ bíh¹ hla¹ Há²bran²¹ la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² ca³lín³ *tí³² jē¹ Dió³²; tí³la³ hnú² né³ juáh³: “Ní¹juáh³ tsá² cán²³ re² la³ cun³ jáí¹³ hi³ juah³² jná¹³, jmí¹líh³ bíh¹ tiá² jún³”. 53 ¿Hí¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hnú² la³cónh³ bíh¹ hla¹ Há²bran²¹ jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹? Quí¹ hí³ dá² jun³ bíh¹, hi³ ca³tsan³ bí¹ siáh³ tsá² ca³lín³ tí³² jē¹ Dió³². ¿Hin² ma³ dá² tsánh² hnú² dúh¹?

54 Jáun² Jesús ca³ngái³ siáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ jná¹³ la³ ma³quien¹³ ná¹ huen², hi³ jáun² tiá² lín¹ ñí¹ lí³ quien² hí¹ cáun² yáh³ hi³ jáun². Tí³la³ Ñuh³² bíh¹ jná¹³ jmu² quien² jná¹³, Tsá² juáh³ hnoh² hí³ hi³ lín³ Dió³² Juóuh³² náh². 55 Tí³la³ tiá² má²ca³lí³ cuóun³² yáh³ hnoh² tsú² má¹ná¹. Jná¹³ bíh¹ ján¹ tson² cuóun³² tsú²; hi³ sá¹jmí¹ hi³ juanh²¹ jná¹³ hi³ tiá² cuóun³² ná¹ tsú², jáun² la³ jáun² má²lín³ jná¹³ jan² tsá² tí¹ jáin² la³ hnoh² bíh¹. Tí³la³ hú¹tá¹ tson² bíh¹ cuóun³² jná¹³ tsú² má¹ná¹, jí³ hi³ ma³tí²¹ jná¹³ siáh³ la³jí³² hi³ juáh³ tsú². 56 Hla¹ Há²bran²¹ dí¹hio³ ñú²deh³ hnoh² hí³ ca³lí³ tsah³ lín³² quí¹hliá² jí³ jmái¹ hi³ cuán¹³ jná¹³; ca³jí³ bí¹ tsú², hi³ jáun² ca³lí³ hiún² lín³² tsí³.

57 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ siáh³ tsá² judíos hí³ la³ lá² ñí¹con² Jesús:

—¿Ca³la³ hí³juáh³ tu³la³quia³ mii² yáh³ tiá² má²hún¹ hnú², sa³ hnú² yáh³ jlánh¹ juáh³ hi³ ca³jien¹ máh³ hnú² hla¹ Há²bran²¹!

58 Jáun² Jesús ca³záih³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí¹³ bíh¹ la³² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ la³ cun³ jmí¹ ñeh² bí¹ hi³ lí³zian² hla¹ Há²bran²¹ máh³, jmí¹ má²zian² bíh¹ jná¹³.

⁵⁹ Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³can³ quín¹ hi³ jnah³ Jesús; tí³la³ Jesús, ha³ tiú²uú² ca³jnia³ yáh³, jáun² cua³han³ hñu³ cuáh³² chín¹ [hi³ ca³nga² ja¹ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³], hi³ ngah³.

9

Jesús jmah²³ jan² tsá² qui³ má²ten³ jmí¹ ca³lí³zian²

¹ Hi³ jáun² né³, tá¹la³ hí¹hún¹ jáun² Jesús jui³² hi³ má²cuá²han³ cuáh³², ca³jien³² dí² jan² tsá²ñuh² qui³ má²te³ ñí¹ la³ cun³ jmí¹ ca³lí³zian². ² Hi³ jáun² tsá² haín²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, ca³ngái³ ñí¹con² dí² hi³ ca³juáh³:

—Tí³², ¿he³ láih³² sa³ ten³ yáh³ tsá²ñuh² ní² ca³lí³zian²? ¿Hí¹ cun³ñí¹ hi³ tsáu¹³ jméi² mí¹ziú¹³ tsú² juáh³, ho³ cun³ñí¹ hi³ tsáu¹³ hnga² uá¹?

³ Jáun² Jesús né³ ca³ngái³:

—Jun³juáh¹³ tsáu¹³ hnga² yáh³ tsú² hi³ ten³, hi³ sa³jun³ tsáu¹³ jméi² mí¹ziú¹³ tsú² siáh³; la³ ní² dá² ca³lí³ hi³ jáun² lí³jnia² he³ tin² Dió³² jmu³ bíh¹. ⁴ Hniáuh³² bíh¹ jmú¹³ dí² tá¹³ Tsá² ca³ze³ jná¹³ tá¹la³ jniá³, qui¹ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³zi³², jáun² hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² lí¹³ jmu³ ta²¹. ⁵ Qui¹ tá¹la³ cuon¹ jná¹³ lá² hngá¹máh³ lá², lín³ jná¹³ joh¹ sí² quioh²¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá².

⁶ Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²juáh³ Jesús la³ ní² né³, ca³hñe³ hué³², hi³ ca³jmú³ cú¹pih²¹ jen² quionh³ mí¹héh³² quioh²¹, hi³ jáun² ca³yóh³ dí² mí¹ñí¹ tsá² ten³ hí³. ⁷ Jáun² la³jui³² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Cua³², cuá²ráin² máh¹ tí³ ñí¹ nio¹ jmí²táu² jmái² Siloé (hi³ hnió³ juáh³ “Tsá² zéin¹”).

Jáun² ngau³ bíh¹ tsá² ten³ hí³ hi³ ca³ñí¹ráin¹³ ñí¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun² né³ jmí¹ cá¹jính²¹ jáun² má²jniá³ ñí¹. ⁸ Hi³ jáun² tsá² cuu³ tsá² jéin³ hñú¹³ tsú² ca³juu³ ca³hlénh³, la³ má²quionh³ tsá² jmí¹ má²ca³jie³² hí³ hi³ lí¹ mi³² tsú² cú¹dáin³ ñí¹con² tsáu² jmí¹tin², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Há¹ jun³juáh¹³ tsá² ní² tsá² jmí¹ cua³² ñí¹ jáun² hi³ jmí¹ mi³² cú¹dáin³ jmí¹tin² juáh¹³?

⁹ Jáun² ma³ jan² tsáu² ca³juáh³:

—Ján³, tsá² hí³ bí¹ ní³².

Hi³ ma³ jan² né³ ca³juáh³ siáh³:

—Ján¹han²¹, jun³juáh¹³ tsá² hí³ yáh³ ní³², uá¹jinh¹ jniá³ la³ jáun².

Tí³la³ hnga² tsú² né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Ján³, jná¹³ bíh¹ hí³.

¹⁰ Jmí¹jáun² né³, ca³ngái³ dí² tiáunh¹ la³ lá²:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² ca³niá³ máh¹ nú² hi³ jáun² má²lí²³ jie¹ nú² ta³né³²?

¹¹ Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³, hi³ ca³juáh³:

—Tsá²ñuh² Tsá² jmái² hí³ Jesús bíh¹ lí²jmú³ jen², hi³ jáun² lí²yóh³ tsú² mí¹ñí³² jná¹³, jáun² lí²juáh³ la³ lá²: “Cua³² tí³ ñí¹ nio¹ jmí²táu² jmái² Siloé, ñí¹ jáun² cuá²ráin² máh¹”. Jáun² cuá²ñéi² jná¹³, hi³ jáun² jmí¹ má²lí²ráin³² jná¹³ jáun² mí¹ñí³² né³, ca³niá³ bíh¹ hi³ ca³lí³ jie¹ jná¹³.

¹² Hi³ jáun² ca³ngái³ siáh³ tsáu² ñí¹con² tsá² jmí¹ ten³ hí³ la³ lá²:

—¿Né² dá² tsá² hí³ né³?

Jáun² tsá² jmí¹ ten³ hí³ né³ ca³juáh³:

—Tiá² ño¹ nia²¹.

Tsá² fariseos qui² nga² jái¹³ ñí¹con² tsá² jmí¹ ten³ hí³

¹³ Jmí¹jáun² ca³ñí¹jan² tsú² tsá² jmí¹ ten³ hí³ tí³ ñí¹con² tsá² *fariseos; ¹⁴ qui¹ *jmái¹ nio² tie³ bíh¹ jaun³² jmí¹ ca³jmú³ Jesús jen² hi³ ca³jñéi³ mí¹ñí¹ tsá² jmí¹ ten³ hí³, hi³ jáun² lan³.

15 Jáun² tsá² fariseos né³, ca³ngái³ siáh³ ñí¹con² tsá² hí³ hi³ he³ lánh³ rón³² ca³niá³ mí¹ñí¹, hi³ jáun² má²jie³². Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² jmí¹ ten³ hí³ la³ lá²:

—Jen² bíh¹ lí²jñéi³ tsú² mí¹ñí³² jná¹³, hi³ jáun² lí²ráin³² jná¹³, hi³ jáun² bíh¹ má²jniá³ mí¹ñí³² jná¹³ ta³né³².

16 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ ma³ jan² tsá² fariseos la³ lá²:

—Jun³juáh¹³ tsá² ja³ ñí¹con² Dió³² yáh³ tsá²ñuh² tsá² lí²jmú³ hi³ ní², quí¹ jáun² sa³ tiá² ta²¹ tanh² yáh³ tsú² jmái¹ nio² tie³.

Tí³la³ ma³ jan² tsá² fariseos hí³ né³ ca³juáh³:

—¿He³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ jmu³ tsú² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² ní², ní¹juáh³ jan² tsá² ren² tso³ bí¹ lánh³?

Jáun² la³ ní² bíh¹ lí³ hi³ ca³ta³ná¹tsoh³ ja¹ quioh²¹ tsú² hmóu³². 17 Hi³ jáun² ca³ngáih³ tsú² siáh³ tsá² jmí¹ ten³ hí³ la³ lá²:

—Hi³ hnú² né³, ¿he³ lánh³ juáh³ nú² hi³ ca³tin¹ tsá²ñuh² tsá² lí²niá³² hí³ mí¹máh¹ nú²? Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Jná¹³ len³ hi³ tsá² hí³ bíh¹ lín³ jan² *ti³² jē¹ Dió³².

18 Jáun² tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ tiá² ta²¹ ca³taunh³ yáh³ hi³ tson² jmí¹ ten³ tsá² hí³, hi³ né³² né³ má²ca³niá³ ñí¹; ca³la³ ñí¹ ca³teh³ dí² jméi² mí¹ziú¹³ tsá² hí³, 19 hi³ ca³ngáih³ dí² la³ lá²:

—¿Hí¹ tsá² lá² jónh³² hnoh², tsá² juáh³ hnoh² hi³ má²ten³ jmí¹ ca³lí³zian²? ¿Ha³ lánh³ rón³² má²ca³niá³ mí¹ñí¹ tsú² ta³né³² né³?

20 Jáun² jméi² mí¹ziú¹³ tsá² hí³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Né¹ bíh¹ jnoh¹ hi³ jon² jnoh¹ tsá² ní², hi³ tson² bíh¹ má²ten³ tsú² jmí¹ ca³lí³zian²; 21 tí³la³ tiá² né¹ jnoh¹ má¹ná¹ he³ lánh³ rón³² lí³ hi³ má²ca³niá³ mí¹ñí¹ tsú² ta³né³², hi³ sa³jun³ né¹ jnoh¹ siáh³ hin² tsánh² lí²jmú³ hi³ ca³niá³ mí¹ñí¹ tsú². Ngáih³ dúh¹ tsú² hnga² neh²¹; quí¹ tsá² má²hún¹ tsí³ bíh¹ ní³², hi³ jáun² hnga² bíh¹ tsú² má²lí¹³ cué³² jú¹ tson² ñí¹con² hnoh².

22 La³ ní² ca³juáh³ jméi² mí¹ziú¹³ tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³hliá² jmí¹ juénh², quí¹hliá² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ jmí¹ má²ca³jmú³ cá²hon³ hi³ chin¹³ dí² cuáh³² lí³ua³ jan² tsá² juáh³ hi³ tson² bíh¹ Jesús lín³ Cristo. 23 Hi³ jáun² bíh¹ la³ ní² ca³juáh³ jméi² mí¹ziú¹³ tsá² hí³: “Ngáih³ dúh¹ tsú² hnga² neh²¹, quí¹ tsá² má²hún¹ tsí³ bíh¹ ní³²”.

24 Jáun² tsá² ná¹ñí¹ hí³ ñí¹con² tsá² judíos ca³teh³ siáh³ tsá² jmí¹ ten³ hí³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Juah²¹ jú¹ tson² ñí¹con² jnoh¹ ñí¹ ta³ ñí¹ Dió³², quí¹ jnoh¹ né¹ hi³ tsá²ñuh² hí³ dá² jan² tsá² ren² tso³ bíh¹.

25 Jmí¹jáun² né³, ca³juáh³ tsá² jmí¹ ten³ hí³ la³ lá²:

—Tiá² ño¹ jná¹³ hí¹ ren² tsú² tso³ ho³ tiá² ren². Ñí¹ jí²¹la³ cun³ hi³ ño¹ jná¹³, hi³ jná¹³ jmí¹ lín³ jan² tsá² ten³ bíh¹, hi³ ta³né³² né³ má²jie¹ ná¹.

26 Hi³ jáun² ca³ngái³ siáh³ tsá² fariseos la³ lá²:

—¿He³ lí²jmú³ tsú²? ¿Ha³ lánh³ rón³² lí²jmú³ tsú² hi³ ca³jnia³ mí¹máh¹ hnú²?

27 Jáun² tsá² jmí¹ ten³ hí³ ca³ngái³:

—Má²lí²juáh³² bíh¹ jná¹³, tí³la³ tiá² jái¹³ canh³² yáh³ hnoh². ¿He³ láih³² hnáuh² hnoh² hi³ juah²¹ jná¹³ siáh³ cónh³? ¿Hí¹ hnáuh² hnoh² hi³ han³ uá²jai³² tí³ con² tsú² dúh¹?

28 Jmí¹jáun² ca³jin³ dí² tsá² jmí¹ ten³ hí³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnú² bíh¹ tsá² hen² nú² tí³ con² tsá² lín¹ hí³, tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, hain²¹ jnoh¹ tí³ con² hla¹ Moisés bíh¹. 29 Jnoh¹ né¹ hi³ Dió³² ca³hléh³ ñí¹con² hla¹ Moisés, tí³la³ tsá²ñuh² ní² má¹ná¹, ca³la³ hí¹juáh³ tiá² né¹ bíh¹ jnoh¹ ha³ jinh¹ ja³ tsú².

30 Jáun² tsá² jmí¹ ten³ hí³ ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—jHen³ ma³ hua³jueh³² lí²³ hi³ hnoh² tiá² la³ ñíh¹ yáh³ náh² hi³ ha³ jinh¹ ja³ Tsá² hí³, tí³la³ Tsá² hí³ bíh¹ lí²niá³² mí¹ñí³² jná¹³! ³¹ Re² lín³² bí¹ né¹ dí² hi³ Dió³² tiá² náí³² yáh³ jē¹ jan² tsá² ren² tso³; jí³²la³ jē¹ tsá² zian² hi³ ca³tin¹ bíh¹ Dió³² náí³², lí³ua³ jan² tsá² jmu² la³ cun³ hi³ hnió³ tsú² yáh³. ³² Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lin¹ má²ca³nái¹³ dí² hi³ má²ca³lí³zian² jan² tsá² nia³² mí¹ñí¹ tsá² má²ten³ má¹ca³lí³zian². ³³ Sá¹jmí¹ tson² hi³ Tsá² hí³ tiá² ja³ ñí¹con² Dió³² dúh¹, jáun² hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ jmí¹ lí¹³ jmu³ tsú².

³⁴ Jáun² tsá² tionh² hí³ né³ ca³juáh³ síáh³ la³ lá²:

—Hnú² bíh¹ jan² tsá² ca³lí³zian² nú² hi³ ren² nú² tso³, ¿hí¹ hnáuh² hnú² má¹ta¹³ nú² jnoh¹?

Jmí¹jáun² ca³jmú³ tsú² héih³² ñí¹con² tsá² jmí¹ ten³ hí³ hi³ tiú²uú² hniáuh³² tsó³² tsú² cuáh³².

Tsá² te³ jmí¹ tsí³

³⁵ Jáun² né³, jmí¹ ca³lí³ ñí³² Jesús hi³ má²lí²jmú³ tsú² héih³² hi³ tiú²uú² tsó³² tsá² jmí¹ ten³ hí³ cuáh³², jáun² ca³ñí¹hniah² dí² tsá² hí³, hi³ jáun² jmí¹ ca³chanh²¹ dí² tsá² jmí¹ ten³ hí³ né³, ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Hí¹ má²lí²cháh¹ hnú² cáun² honh² ñí¹con² Jon² tsá²mi³cuóun²?

³⁶ Jáun² tsá² jmí¹ ten³ hí³ ca³juáh³:

—Tí³², juah²¹ tiá³ hin² tsánh² Tsá² hí³, hi³ jáun² tanh²¹ jná¹³ tsú² ta²¹.

³⁷ Jmí¹jáun² ca³ngái³ Jesús la³ lá²:

—Má²lí²jien¹ bí¹ nú² tsú², jná¹³ bíh¹ la³² Tsá² dí¹hléh²³ ná¹ quiúnh¹ hnú².

³⁸ Hí³ jáun² jmí¹jáun² ca³di³jñí³² tsá² hí³ ta³ ñí¹ Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Taunh³² bíh¹ jná¹³ ta²¹ hnú² Tí³².

³⁹ Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús:

—Jná¹³ ja³ ná¹ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ ja³ra³tsí³² ná¹ héih³² hi³ jáun² tsá² ten³ lí¹³ niá³ ñí¹, hi³ jáun² tsá² jniá³ ñí¹ né³ lí³ lin¹ hi³ ná¹ten³ bíh¹.

⁴⁰ Hí³ jáun² jmí¹ ca³nái³² tsá² fariseos tsá² ma³ jan² jmí¹ tionh¹ hí³ quionh³ tsú² jáí¹³ ní² né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ jáun² la³ ná¹ten³ uá¹ jnoh¹ uá²jai³²?

⁴¹ Hí³ jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Sá¹jmí¹ hi³ tson² bíh¹ ná¹ten³ hnoh², hi³ jáun² tiá² tso³ jmí¹ hauh³² yáh³ náh² ca³ti²¹ tso³ quián¹³. Tí³la³ cun³ñí¹ hi³ juáh³ náh² hmóu³² hi³ tiá² ten³ ya³ náh², hi³ jáun² dá² hauh³² bí¹ náh² tso³.

10

Tsá² jmu² hua³hi¹³ já¹ziáh² la³ má²quionh³ já¹ziáh² joh¹

¹ Jmí¹jáun² né³, ca³jmú³ Jesús cáun² jáí¹³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ la³² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² hí²³ tí³ ñí¹ lí³ ho³ jní¹³ quionh²¹ *já¹ziáh², jáun² tsá² la³ hí³ dá² lín³ jan² háin² bíh¹, tsá² lí¹ can²³ jan² jáh³ tiá² joh¹.

² Tí³la³ tsá² hí²³ tí³ jui³² ñí¹ lí³ ho³ jní¹³ má¹ná¹, hnga² tsá² qui³ jmu² hua³hi¹³ já¹ziáh² bíh¹ hí³. ³ Jáun² tsá² zenh² ho³ jní¹³ né³, nia³² ho³ jní¹³ hi³ jáun² hí³ tsá² hí³; hi³ já¹ziáh² né³ má²cuoh² bíh¹ ho³ juo¹³. Ma³ quin³² ma³ jan³² jáh³ hí³ téh²³ dí² cun³quionh³ hi³ jmái², hi³ huen² dí² tí³ cheih³² jní¹³. ⁴ Hí³ jáun² ní¹juáh³ ní¹ má¹lí²huen³ tsú² la³jín³² já¹ziáh² hí³ joh¹, tsau³² dí² chí¹ján³ ta³ ñí¹ jáh³ hí³, hi³ jáun² já¹ziáh² hí³ né³ tsá²taunh¹ cu³chin¹ cu³hna²¹ tsá² hí³, quí¹hliá² má²cuoh² bí¹ jáh³ ho³ juo¹³. ⁵ Quí¹ cun³ tiá² lí¹ tsá²taunh¹ bíh¹ jáh³ cu³hna²¹ jan² tsá² tiá² cuóun³²; jáh³ hí³ dá² tí³ cuon³ bíh¹ ñí¹con² tsá² tiá² má²cuóun³², quí¹ tiá² cuoh² ya³ jáh³ ho³ tsá² síanh³.

⁶ Tí³la³ tsá² jmí¹ ná¹náí³² hí³ né³, cun³ tiá² ca³ngí¹³ bíh¹ he³ dá² jmí¹ hnió³ Jesús juáh³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ má²lí²jmú³ jáun².

Jesús bíh¹ lín³ jan² Tsá² chun¹ hi³ jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh²

⁷ Jmí¹jáun² né³ ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Jú¹ tson² bíh¹ juo³ jná¹³ hnoh², hi³ jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ la³jmí¹ lí³ ho³ jní¹³ jui³² ñí¹ taunh³² já¹ziáh². ⁸ La³jín³² tsá² cuá²tú¹ cuá¹lín³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ cuán¹³ jná¹³, tsá² háin² bíh¹ hí³, tsá² cáun² lí¹ can²³ jáh³ tiá² joh¹; tí³la³ já¹ziáh² né³ tiá² ca³háin³² yáh³ tí³ con² tsá² hí³. ⁹ Jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ la³jmí¹ lí³ ho³ jní¹³; hi³ jáun² lí³ua³ jan² tsá² hí²³ hñu³ jní¹³ cun³quionh³ jná¹³ né³, lí¹³ liáun³. Tsá² hí³ lín¹³ la³jmí¹ lín³ jan² já¹ziáh² hi³ quí² chin² tsú² hñu³ jní¹³ quioh²¹ hi³ tsa³ñi³jan¹ tsú², hi³ jáun² choh²³ háu² cuh³.

¹⁰ ”Tsá² háin² dá² ja³² hi³ han³ bíh¹, hi³ ma³tsan² jáh³, hi³ quí² hin²³ la³jí³²; tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, cuan³ ná¹ hi³ jáun² lí¹³ zian² tsú² cáun² hi³ hmai²¹ bíh¹, jí³ hi³ lí¹³ zian² tsú² ca³la³ hi³ lí¹ má²tú² má²ziun²³ ní² siáh³. ¹¹ Jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ jan² tsá² hú¹tá¹ cu³tí¹³ jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh². Tsá² qui³ jmu² hua³hí¹³ cun³ tán¹ já¹ziáh² né³, ca³la³ hi³ chá³² tsú² cáun² tsí³ hi³ jún³ cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ já¹ziáh² joh¹. ¹² Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tí³ lí¹ jmu² ta²¹ hi³ hlánh¹ má¹ná¹, cáun² cuon² bíh¹ tsú² hnga² ní¹ má¹ja³² tsí²nái¹ hi³ cunh¹³ já¹ziáh²; cáun² chan² hmóu³² bíh¹ tsú² já¹ziáh², quí¹ tiá² lín³ yáh³ tsú² jan² tsá² hú¹tá¹ jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh², hi³ sa³jun³ joh¹ yáh³ tsú² jáh³. Jáun² tsí²nái¹ né³ ja³² hi³ zanh²³ já¹ziáh², hi³ jmu² hi³ lí¹ tiú¹ lí¹ hán¹ tí³ hlá² tí³ ní² jáh³. ¹³ Jáun² tsá² la³ hí³ dá² cáun² cuon² bíh¹, quí¹ ñí¹ jí²¹la³ tí³ jmu² tsú² ta²¹ hi³ hlánh¹ bíh¹, hi³ jáun² tiá² hi³² yáh³ tsí³ tsú² hi³ ca³tín¹ já¹ziáh².

¹⁴ ”Jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ jan² Tsá² hú¹tá¹ cu³tí¹³ jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh². Cuóun³² bíh¹ jná¹³ já¹ziáh² joh², hi³ jáh³ hí³ né³ cuóu³² bí¹ siáh³ jná¹³ ¹⁵ la³jmí¹ cuóu²¹ jná¹³ Ñuh³², hi³ jáun² jná¹³ né³ cuóun³² ná¹ Ñuh³²; hi³ jáun² bíh¹ chá²³ jná¹³ cáun² tsín³² hi³ jún³ ná¹ hi³ ca³tín¹ já¹ziáh². ¹⁶ Ja³bí¹ zian² siáh³ já¹ziáh² joh² jná¹³, jáh³ tiá² má²tiáunh¹ hñu³ jní¹³ lá²; hniáuh³² bíh¹ ñí¹cón²¹ jná¹³ uá²jai³² jáh³ hí³. Hi³ jáun² jáh³ hí³ siáh³ ne³ jái¹³ quion²¹ jná¹³, hi³ jáun² lí¹³ tiáunh¹ cu³tsa³² cáun² hñu³ jní¹³, hi³ jan² tán¹ bíh¹ Juo¹³ lí¹³ zian².

¹⁷ ”Hi³ jáun² bí¹ jlánh¹ hniau³ jná¹³ Ñuh³², quí¹ cun³ñí¹ hi³ chá²³ jná¹³ cáun² tsín³² hi³ jún³ ná¹ ca³tín¹ jáh³ hí³; hi³ jáun² má¹lí³² jáun² né³, jenh¹³ jná¹³ siáh³. ¹⁸ Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ jngah³ jná¹³, tí³la³ cué¹³ jná¹³ jmí²chí³ quion²¹ ca³la³ hi³ hiún² tsín³² huen² bíh¹. Quí¹ jná¹³ dá² ho² ná¹ jái¹³ hi³ cué¹³ ná¹ jmí²chí³ quion²¹ jí³ hi³ caun²¹ ná¹ ní² siáh³. Hi³ ní² bíh¹ héih³² hi³ ca³cué³ jná¹³ Ñuh³².

¹⁹ Jmí¹ ca³nái³² tsá² *judíos hí³ jái¹³ ní² né³, ca³ta³ná¹tsoh³ siáh³ ja¹ quioh²¹ tsú². ²⁰ Quí¹ juóun³² bíh¹ tsá² tionh² hí³ ñí¹ jáun² jmí¹ ná¹juáh²³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² sa³ naih³² máh³ náh² jè¹ tsá² ní²? Já² tsá² ngo² jan² jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹ ní³².

²¹ Tí³la³ ma³ jan² tsá² hí³ jmí¹ ná¹juáh²³ la³ lá²:

—Já² hí¹ jan² yáh³ tsá² jan² jmí²chí³ hláinh¹ tiá² lí¹³ hléh³² la³ ní². ¿Hí¹ lí¹³ jmu³ jan² jmí²chí³ hláinh¹ hi³ niá³ mí¹ñí¹ jan² tsá² ten³ juáh¹³?

Tiá² jéin²³ yáh³ tsá² ná¹chín¹ Jesús

²² Hi³ jáun² né³, ca³chó³² jmái¹ hi³ jmu² tsá² judíos jmái¹ tí³ já¹ juú² Jerusalén ca³tí²¹ jmí¹ ca³jmú³ dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú² hi³ ná¹chan¹ cuáh³² chín¹ quioh²¹ cónh³¹ cu³ jéin³² ñí¹con² Díó³²; jmí¹ má²ñí²cuóu³ bíh¹ jmái¹ jáun². ²³ Jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹ngí³² Jesús hñu³ cuáh³² chín¹ ñí¹ lí³ ñí¹hñú³, ñí¹ juáh³ tsú² jáun² “Quioh²¹ Salomón”; ²⁴ hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³cuú² ca³ngih³² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ cu³ jéin³ ñí¹ jmí¹ cuá¹ngí³² tsú², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Líh³ ma³ híeh¹ nú² jnoh¹ jú¹ tson²? Juah²¹ cú²na²¹ cu³tí³ ní¹juáh³ tson² bíh¹ hi³ hnú² lín³ nú² Cristo.

²⁵ Hi³ jáun² Jesús né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Má²cá²juo³ bí¹ jná¹³ hnoh², tí³la³ tiá² ta²¹ táunh²³ yáh³ hnoh². Má²lí²lin¹ bíh¹ re² lín³² cun³quionh³ la³jí³² hi³ jmu² jná¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Nuh³²; ²⁶ tí³la³ tiá² ta²¹ táunh²³ yáh³ hnoh², quí¹ tiá² lín³ yáh³ hnoh² já¹ziáh² joh² jná¹³, [la³ cun³ qui³ má²cá²juáh³² jná¹³ jáun².] ²⁷ Quí¹ cuoh² bíh¹ já¹ziáh² joh² jná¹³ uen³², hi³ cuón³² bí¹ siáh³ jná¹³ jáh³ joh², hi³ jáun² bíh¹ ja³táunh¹ jáh³ cu³hna³² jná¹³. ²⁸ Hi³ jná¹³ né³ jmu¹ hi³ lí¹³ zian² tsá² la³ hí³ la³ cun³ jmí¹hi³nio², hi³ jáun² cun³ tiá² tsa³hín³ bí¹ tsú², hi³ sa³jun³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ huen³ tsú² jo³uón³² jná¹³. ²⁹ Quí¹ Nuh³² jná¹³ Tsá² ca³cuen³ tsá² hí³ ní¹con² jná¹³ jan² Tsá² tí³ jlánh¹ bí¹ pin³ bíh¹ la³ cónh³ bíh¹ ní¹ la³jín³², hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ quin³ tsá² hí³ jo³cuo² hí³ dí². ³⁰ Cá²hon³ cu³tí¹³ bíh¹ jnoh¹ tiáuh¹ quiúnh¹ ná¹ Nuh³².

³¹ Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³ ca³can³ siáh³ tsá² judíos hí³ quín¹, hi³ jmí¹ jnah³ dí² Jesús. ³² Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Hliáun³ bíh¹ ta²¹ chu²¹ má²cá²jmú³² jná¹³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Nuh³², hi³ jáun² né³, ¿he³ ní¹ la³ cun³ ní¹ la³jí³² ta²¹ jáun² jmu² héih³² hi³ hnoh² lí¹³ jnauh¹ náh² quín¹?

³³ Jáun² tsá² judíos tsá² ná¹ní¹ hí³ né³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Jun³juáh¹³ hi³ jnauh¹ jnoh¹ quín¹ cun³ní¹ hi³ ca³ti²¹ ta²¹ chu²¹ hi³ má²ca³jmuh³ yáh³ hnú², tí³la³ cun³ní¹ hi³ má²lí²chú¹ lí²len¹ hnú² Dió³² cun³quionh³ já¹³ hi³ má²lí²hléh¹ hnú² ní² bíh¹. Quí¹ hnú² dá² jan² tsá²mi³cuón² bíh¹, tí³la³ dí¹jmuh³² nú² hi³ lín³ nú² Dió³² má¹lí³² jáun².

³⁴ Jmí¹jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Ní¹ liei²¹ quián¹³ hnoh² rá¹juáh³ hi³ Dió³² ca³juáh³ la³ lá²: “Jná¹³ má²cá²juáh³² hi³ dió³² bíh¹ ná¹lín³ hnoh²”. ³⁵ Hi³ né³ bíh¹ dí² hi³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ní¹ Sí², cáun² tson² la³ má²tson² jáun² bíh¹, quí¹ Dió³² dá² ca³teh³ siáh³ dió³² la³ cun³ tsá² ca³héi³ hí³ já¹³ quioh²¹ tsú². ³⁶ Jáun² né³, ní¹juáh³ Dió³² yáh³ la³ má²ca³jmú³ hi³ cuá¹chan¹ jná¹³, hi³ ca³ze³ ná¹ tsú² siáh³ ní¹ hué²¹ lá², ¿lánh³ bí¹ rón³² lí¹³ juáh¹³ hnoh² hi³ jná¹³ má²lí²chú¹ lí²len¹ ná¹ Dió³² quí¹hliá² lí²juáh³² jná¹³ hi³ lín³ ná¹ Jon² Dió³²? ³⁷ Ní¹juáh³ tiá² jmu² jná¹³ la³ cun³ ta²¹ hi³ jmu² Nuh³², jáun² ha³ lí² taunh³ náh² jná¹³ ta²¹. ³⁸ Tí³la³ ní¹juáh³ la³ jmu² bíh¹ jná¹³ tá¹³ tsú² né³, tionh² náh² ta²¹ la³ cun³ hi³ jmu² jná¹³ jáun², uá¹jinh¹ tiá² ta²¹ taunh¹³ náh² jná¹³ huen²; hi³ jáun² cu³tsa³² cuí¹ lí³ ní¹³ náh² cú²jueh³² hi³ hún¹ bíh¹ Nuh³² jná¹³ cá²hon³ quiúnh¹ jná¹³, hi³ jáun² jná¹³ né³ hún¹ ná¹ siáh³ cá²hon³ quiúnh¹ Nuh³².

³⁹ Hi³ jáun² jmí¹jáun² jmí¹ hnió³ siáh³ tsá² hí³ hi³ ma³tson¹³ Jesús, tí³la³ ca³liáun³ bíh¹ Jesús jo³cuo² tsá² hí³.

⁴⁰ Jmí¹jáun² ngah³ Jesús tí³ jui³² ní¹ hia³² hiú², can³² cua³ Jordán, ní¹ ca³zion³ hla¹ Juan² tsáu² jmái² jmí¹tin², hi³ jáun² ní¹ jáun² ca³cuá³. ⁴¹ Jáun² juón³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³ní¹jie¹³ tsú² ní¹ jáun², hi³ ná¹juáh²³ la³ lá² má²tún² hmóu³²:

—Uá¹jinh¹ hla¹ Juan² tiá² lí²¹ ca³jmú³ yáh³ hí¹ cáun², tí³la³ la³jí³² bíh¹ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ tsú² hi³ ca³tin¹ tsá²núh² lá², la³ tson² bíh¹ cu³tí³.

⁴² Hi³ juón³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³chá³ cáun² tsí³ ní¹con² Jesús ní¹ jáun².

11

Jmáí¹ hi³ jun³ Lá¹

¹ Né³² né³, ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ jmí¹ zian² jan² tsá² tsáun¹, tsá² jmái² Lá¹; tsá² zian² juú² Betania bí¹ tsá² hí³ la³ má²quionh³ tá¹ gon³ tsá²mi³ rainh²¹, Má²réi³ jí³ mí¹ Marta.

² Má²réi³ rainh²¹ Lá¹ tsá² jmí¹ tsáun¹ hí³ bíh¹ ca³sé³ jmí² má²ró³² ta³ Tí³² Juo¹³ dí², hi³

jáun² ca³ma³quiéin² tsú² siáh³ cun³quionh³ jñú² chí¹ hnga². ³ Hi³ jáun² né³, tá¹ gon³ bíh¹ tsá²mi³ má²tún² rainh²¹ hí³ ca³zen³ jái¹³ ñí¹con² Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:

—Ti³², rá²tsáun¹ bíh¹ há²mei²¹ joh² hnú².

⁴ Jáun² jmí¹ ca³nái³² Jesús jái¹³ jáun² né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ tiá² jún³ yáh³ tsú² cun³quionh³ mí¹uí³ jáun²; quí¹ cun³quionh³ mí¹uí³ jáun² dá² lí¹³ lí³jnia² pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹, hi³ ja³bí¹ la³ jáun² lí³jnia² siáh³ pí³ quioh²¹ Jon² Dió³².

⁵ Uá¹jinh¹ jmí¹ hnio³ lín³² bíh¹ Jesús mí¹ Marta la³ má²quionh³ rainh²¹, jí³ Lá¹ ní² siáh³, ⁶ cu³ jáun² ca³cuá³ bíh¹ tsú² cónh³í¹ tun³ jmái¹ ñí¹ jmí¹ cuá³ jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³lí³ ñi³² hi³ rá²tsáun¹ Lá¹. ⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³juáh³:

—Ma³tsáu¹³ cónh³í¹ cu³ jéin³² tí³ hué¹³ Judea.

⁸ Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³ ca³juáh³:

—Ti³², já² tá¹la³ ní² bí¹ jaun³² cánh³² jmí¹ hnió³ tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ zian² hué³² jáun² hi³ jngah³ hnú² cun³quionh³ quín¹, ¿hí¹ siáh³ ma³ siáh³ hnáuh² nú² cuóh¹³ ñí¹ jáun²?

⁹ Hi³ jáun² Jesús né³ ca³ngái³:

—¿Haun¹³ juáh¹³ quia³tún³ o¹rá¹ hu²¹ cú² jmái¹ dúh¹? Jáun² né³, ní¹juáh³ ngí³² tsú² ta³ jma², tiá² hính³² yáh³ tsú², quí¹ jniá³ bíh¹ joh¹ hi³ zia³² hngá¹máh³ lá²; ¹⁰ tí³la³ ní¹juáh³ jan² tsá² ngí³² já¹nié² né³, hính³² bíh¹ tsú², quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² joh¹ zia³² yáh³ ñí¹con² tsú².

¹¹ Hi³ ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Lá¹ há²mei²¹ quiú¹³ dí² má²rá²cuóun¹ bíh¹, tí³la³ ñí¹ñí²¹ jná¹³ tsú² má¹ná¹.

¹² Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, ca³juáh³:

—Ti³², ní¹juáh³ la³ má²rá²cuóun¹ tsú², la³ jáun² má²lin¹ hi³ má²lan¹³ bíh¹ tsú².

¹³ Tí³la³ Jesús dá² jmí¹ hnió³ juáh³ hi³ má²jun² bíh¹ Lá¹; tí³la³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² dí² né³, lí¹ jmí¹ ná¹lín²³ hi³ hí³ dí² dí¹juáh²³ hi³ hú¹tá¹ tson² rá²cuóun¹ bíh¹ tsú². ¹⁴ Jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús hú¹tá¹ cú²na²¹ jái¹³ cú²jueh³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Má²jun² bíh¹ Lá¹. ¹⁵ Jlánh¹ hiún² tsin³² jná¹³ quí¹hliá² tiá² jmí¹ cuon¹ jná¹³ ñí¹ jáun² jmái¹ jáun², hi³ jáun² ta³né³² má²zia³² lánh³ rón³² lí¹³ cháh¹ hnoh² cáun² tán¹ honh² ñí¹con² jná¹³. Jáun² ma³tsí¹neh²¹ dí².

¹⁶ Hi³ jáun² Tú¹ma²¹ tsá² téh²³ tsú² hí³ dún² gon³ né³, ca³záih³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² la³ lá²:

—Ma³tsáu¹³ uá²jai³² jnoh¹, hi³ jáun² hiá¹ tsáu¹³ dí² cu³tsa³² quiúnh¹ tsú².

Jesús tin² jmu² hi³ jenh¹³ tsú² jí³ hi³ cu³tí³ lí¹³ zian² tsú² siáh³

¹⁷ Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² Jesús né³, ca³lí³ ñi³² hi³ quiún³ jmái¹ máh³ la³ má²tí³ hi³ ja³haun³ Lá¹. ¹⁸ Ñí¹ má²janh² juú² Jerusalén bíh¹ jmí¹ nio¹ juú² Betania, míh¹ tiá² cun³ hni³² kilómetros jmí¹ tí³ tí³ la³ uóunh³. ¹⁹ Jáun² né³, juóun³² bíh¹ tsá² judíos jmí¹ la³ má²ca³cha³táunh¹ hñú¹³ mí¹ Marta quionh³ Má²réi³ rainh²¹, hi³ ja³jien³ dí² tsú² cun³ñí¹ hi³ jun³ jáun² Lá¹ rainh²¹ tsú². ²⁰ Jmí¹ ca³lí³ ñi³² mí¹ Marta hi³ má²cuá¹ja³² Jesús, jáun² cua³han³ dí² hi³ ca³ñí¹hen¹³ dí² tsú²; tí³la³ Má²réi³ né³ ca³ta³cua¹³ bí¹ ñéih³. ²¹ Jáun² mí¹ Marta ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Ti³² Juóu³² jná¹³, sá¹jmí¹ hi³ ñíh³ hnú² ñí¹ lá² dúh¹, tiá² jmí¹ jun¹ yáh³ renh² jná¹³. ²² Tí³la³ jná¹³ ño¹ má¹ná¹, hi³ uá¹jinh¹ la³ tí³ ta³né³², cun³ cué³² bíh¹ Dió³² lí³ua³ cáun² hi³ míh¹³ hnú².

²³ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Jenh¹³ bí¹ renh² hnú².

²⁴ Hi³ jáun² mí¹ Marta né³ ca³ngái³:

—Ján³, ño¹ bíh¹ jná¹³ hi³ jenh¹³ tsú² ñí¹ cá¹táuh³ jmái¹, ní¹ má¹tí³ ñí¹ jenh¹³ la³jín³² tsá² má²cá²tsan³.

²⁵ Jmí¹jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Jná¹³ bíh¹ jmu¹ hi³ jenh¹³ tsú², jì³ hi³ lí¹³ zian² tsú² siáh³. Ní¹juáh³ tsá² taunh² ta²¹ jná¹³, uá¹jinh¹ jún³ tsú², cun³ jenh¹³ bí¹ tsú²; ²⁶ hi³ la³jín³² bíh¹ tsá² zian² ta³né³², cun³ jmí¹líh³ bíh¹ tiá² jún³ ní¹juáh³ hi³ taunh² ta²¹ jná¹³. ¿Táunh¹³ hnú² ta²¹ jái¹³ lá²?

²⁷ Jáun² tsá²mi³ hí³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Ján³ Tí³², taunh³² bíh¹ jná¹³ ta²¹ hi³ hnú² bíh¹ lín³ Cristo Jon² Dió³², Tsá² ca³tí²¹ hi³ já³² ñí¹ hué²¹ lá².

Jesús ca³hó³ jmí¹ ca³jenh² tsá²mi³ rainh²¹ hla¹ Lá¹

²⁸ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² mí¹ Marta la³ ní² né³, ngah³ hi³ ca³ñí¹tieh¹ Má²réi³ rainh²¹ ta³máih³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ó³² zenh² Tí³², hi³ jáun² dí¹té²³ tsú² hnú².

²⁹ Jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³nái³² Má²réi³ ca³náu² hi³ ngau³ hi³ ca³ñí¹jien¹³ Jesús. ³⁰ Quí¹ tiá² jmí¹ má²hi³² yáh³ Jesús já¹ juú² jmí¹jáun², la³ cun³ rón³² ñí¹ ca³jenh² jáun² mí¹ Marta bíh¹ tsú² jmí¹ zenh¹. ³¹ Hi³ jáun² jmí¹ ca³jíe³ tsá² judíos tsá² jmí¹ já¹jien³ hi³ Má²réi³ hi³ la³jui³² ca³náu² hi³ cua³han³, jáun² ja³taunh²¹ uá²jai³² cu³chin¹, quí¹hliá² ca³lín¹³ dí² hi³ má²ngau³² ho³ tá²hón³² bíh¹ tsú² hi³ já¹háu³ ñí¹ jáun².

³² Jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ Má²réi³ ñí¹ zenh¹ Jesús né³, ca³di³jñí³² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tí³², sá¹jmí¹ hi³ ñíh³ hnú² ñí¹ lá² dúh¹, tiá² jmí¹ jun¹ yáh³ renh² jná¹³.

³³ Jmí¹ ca³jíe³ Jesús hi³ ca³hó³ Má²réi³ la³ má²quionh³ tsá² judíos tsá² ca³cha³taunh¹ hi³ quionh³ tsú², jáun² ca³hi³ cúh² tsí³, hi³ ca³ja³ siáh³ mií³ tsí³, ³⁴ hi³ jáun² ca³ngái³ dí² ñí¹con² tsú² la³ lá²:

—¿Ha³ jinh¹ ca³ñí¹hón²¹ náh² tsú²?

Hi³ jáun² tsá² tionh² hí³ ca³juáh³:

—Tí³², sá¹ní² ña³² ñá²jie³.

³⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús ca³sunh³ jmái². ³⁶ Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² hí¹tsá²taunh¹ hí³ la³ lá²:

—Jie³ né³, ¿cónh³ bíh¹ tiá² jmí¹ la³ hnio³ dí² hla¹ Lá¹!

³⁷ Ma³ jan² tsá² hí³ ca³juáh³ siáh³:

—Já² tsá² ní² yáh³ ca³jmú³ hi³ ca³jnia³ mí¹ñí¹ tsá² jmí¹ ten³ hí³, ¿tiá¹ hi³ jmí¹ la³ lí¹³ jmu³ tsú² ca³lá² quioh²¹ hla¹ Lá¹, hi³ jáun² tiá² jmí¹ jún³?

Jmí¹ ca³jenh¹³ hla¹ Lá¹

³⁸ Jmí¹jáun² ca³hi³ siáh³ cúh² tsí³ Jesús, hi³ jáun² ca³ja³janh³² ho³ tá²hón³². Tá²hón³² jáun² dá² jmí¹ lí³ cáun² tá²hláu² bíh¹, hi³ jáun² jmí¹ dí¹jná²³ cá² má³ quín¹ ñí¹ lí³ ho³. ³⁹ Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Quin³² náh² quín¹ ní².

Jmí¹jáun² ca³juáh³ mí¹ Marta rainh²¹ hla¹ la³ lá²:

—Tí³², já² má²hlah³ bíh¹ má²ja³², quí¹ má²quiún³ jmái¹ máh³ jun³ tsú².

⁴⁰ Tí³la³ Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Tiá¹ má²lí²juáh³² jná¹³ dúh¹, hi³ ní¹juáh³ táunh²³ hnú² ta²¹, lí¹³ bíh¹ jieh²¹ nú² pí³ quioh²¹ Dió³²?

⁴¹ Hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun², ca³quin³ bíh¹ tsú² quín¹ jáun². Jmí¹jáun² ca³ziauh³ Jesús ñí¹ tí³ chí³cuú², hi³ ca³juáh³:

—Tia²¹, tiá¹hmah¹ hnú² quí¹hliá² má²lí²niéih² hnú² jái¹³ quion²¹ jná¹³. ⁴² Ño¹ bíh¹ jná¹³ hi³ cun³ tiú²nio² bíh¹ naih³² hnú² jē² jná¹³, tí³la³ dí¹juanh³² jná¹³ la³ lá² cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ tsá² tionh² lá² bíh¹, hi³ jáun² lí¹³ tónh³² tsú² ta²¹ hi³ hnú² bíh¹ ca³ze² jná¹³.

⁴³ Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² la³ ní² né³, ca³hléh³ tiá³, hi³ ca³juáh³:

—¡Náu² Lá¹, cua³han² ñí¹ ní²!

⁴⁴ Hi³ jáun² tsá² jmí¹ má²jún¹ hí³ né³, cua³han³ bíh¹ ta³ ná¹tsáih³ hmih³² cuá² ta³, hi³ jáun² ñí¹ tsú² jmí¹ tsáih³ siáh³ cáun² hmih³². Jáun² ca³záih³ Jesús tsá² tionh² hí³:

—Jen¹ tsú² hi³ jáun² cuí¹ chánh¹³.

Tsá² cuá¹lín³ juo¹³ mí²tsáu² cueh³² tsáu² jái¹³ hi³ ma³tson¹³ Jesús
(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2)

⁴⁵ Jmí¹jáun² juón³² lín³² bíh¹ tsá² judíos tsá² jmí¹ quionh³ hí³ Má²réi³ ca³tanh² ta²¹ Jesús jmí¹ ca³jé³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ jáun² Jesús. ⁴⁶ Ti³la³ ma³ jan² tsá² hí³ má¹ná¹, ñí¹con² tsá² *fariseos bíh¹ ja³taunh²¹, hi³ ca³ñí¹chóh¹ dí² tsú² la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ jáun² Jesús. ⁴⁷ Jmí¹jáun² ca³cuú² ca³ngih³² tsá² fariseos quionh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, la³ má²quionh³ tsá² ná¹ho² ta²¹, hi³ ca³juónh³ la³ lá²:

—¿He³ dá² lánh³ jmú¹³ dí² juáh¹³? Quí¹ jlánh¹ ma³ hliáun³ li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² jmu² tsá²ñuh² hí³. ⁴⁸ Ní¹juáh³ cáun² lí¹ neh²¹ la³ ní² bíh¹ dí², jáun² la³jín³² bíh¹ tsáu² taunh¹³ ta²¹ quioh²¹ tsú², hi³ jáun² tsá²tan²¹ tsá² *romanos né³, ja³taunh¹ hi³ ja³tsunh¹ cuáh³² chín¹ quiú¹³ dí², hi³ ja³ma³quí² ma³tsau² tsú² siáh³ jí³lá² dí².

⁴⁹ Ti³la³ jan² tsá² hí³, tsá² jmái² Caifás, tsá² jmí¹ lín³ mí²tsá² híen¹ jmái¹ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ ñíh¹ hnoh², ⁵⁰ hi³ sa³jun³ canh³² bí¹ náh² hua³hí¹³, hi³ tí³ quien² bíh¹ jún³ jan² tsáu² cha¹³ jí³lín² tsáu² la³ cónh³ bíh¹ hi³ hiá¹ tsau¹³ dí² jí³lá².

⁵¹ Ti³la³ Caifás má¹ná¹, tiá² ca³juáh³ yáh³ la³ ní² cun³ñí¹ hi³ cháunh²³ chí¹ hnga²; la³ ní² dá² ca³juáh³ tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³ hí³ jmí¹ lín³ mí²tsá² híen¹ jmái¹ jáun² bíh¹, hi³ jáun² bíh¹ ca³hléh³ tsú² jái¹³ hi³ ca³cué³ jáun² Dió³² hñu³ tsí³, hi³ Jesús bíh¹ ca³tin¹ jún³ cha¹³ la³jín³² tsá² judíos. ⁵² Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ ca³tin¹ tsá² hí³ yáh³, quí¹ ja³bí¹ la³ jáun² lí¹³ chan³ tsú² cu³lí²¹ jon² Dió³² bíh¹, tsá² lí¹ má²tiú¹ má²hán¹ tí³ hlá² tí³ ní² tá¹ cáun² hngá¹máh³. ⁵³ Hi³ jáun² dá² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ jái¹³ hi³ jngih³ Jesús.

⁵⁴ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiú²uú² cáun² lí¹ jmí¹ ngi³² Jesús chú¹jan¹ ja¹ tsá² zian² hué¹³ Judea, hi³ jáun² cua³han³ bíh¹ dí² cú²jueh³² hué¹³ Judea, hi³ ngau³ tí³ ñí¹ má²janh² hué³² quiéin², já¹ juú² jmái² Efraín. Ñí¹ jáun² bíh¹ ca³ta³cua¹³ tsú² quionh³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con².

⁵⁵ Pih²¹ jmái¹ bíh¹ jéi³²í¹ jmí¹ hniáuh²¹ hi³ tí²¹ *Jmí¹hien¹ quioh²¹ tsá² judíos; hi³ jáun² né³, juón³² lín³² tsá² zian² ca³la³ jí³² juú² míh¹ juú² siún¹ ja³tú¹ já¹lín³ tí³ já¹ juú² Jerusalén hi³ ja³ma³tí³² la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³, hi³ má²jín² tsú² jáun² ñeh² bíh¹ hi³ tí²¹ Jmí¹hien¹. ⁵⁶ Tá¹la³ jmái¹ jáun² né³ ca³quí² ca³hnah² tsá² hí³ Jesús, hi³ jáun² tá¹la³ tiáunh¹ dí² hñu³ cuáh³² chín¹ né³, ngaih³² dí² tsá²ján² tsá²ján², hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ lánh³ lín²³ hnoh²? ¿Hí¹ já³² tsú² jmái¹ juáh¹³?

⁵⁷ Hi³ tsá² fariseos né³, la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jmí¹ má²ca³jmú³ héih³² hi³ hniáuh³² chá³² lí³ua³ jan² tsáu² ní¹juáh³ hin² má²ca³lí³ ñi³² ha³ jinh¹ cuá³ Jesús, hi³ jáun² tsa³quian³ dí² hi³ tson³.

12

Jan² tsá²mi³ sé²³ jmí² má²ró³² ta³ Jesús
(Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)

¹ La³ñí¹ jñéi³ jmái¹ hi³ tí²¹ *Jmí¹hien¹, ngau³ Jesús tí³ já¹ juú² Betania, juú² co¹ Lá¹ tsá² má²ca³jmú³ dí² hí³ hi³ ca³jenh¹³. ² Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³lí³hnió³ tsú² ma³quien² Jesús né³, jáun² ca³jmú³ tsú² cáun² má³² tí³ ca³niéi² hi³ ca³tin¹ tsú²; jáun² mí¹ Marta jmí¹ cuá¹ná²tsí³ má³², hi³ Lá¹ né³ jmí¹ cuá³ ñí¹ mesa cu³tsa³² quionh³ Jesús. ³ Jáun² tá¹la³ tionh² tsú² jáun² ñí¹ mesa né³, ca³can³ Má²réi³ cá² tsá¹ cuah²¹ no¹ má²ró³² hngó³², hi³ jmu² tsú²

quionh³ há² má²ró³² hi³ téh²³ tsú² nardo, hi³ jlánh¹ bí¹ hmuh²¹, hi³ jáun² né³ ca³sé³ dí² ta³ Jesús. Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ma³quiéin² dí² siáh³ ta³ tsú² cun³quionh³ jñú² chí¹, jáun² ca³la³ tá¹ cáun² ñéih³ bíh¹ ca³cónh³² jie³ jmí² má²ró³² jáun². ⁴ Hi³ jáun² Judas jon² Sí¹mu²¹ tsá² zian² juú² Queriot, jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús, tsá² tsa³jienh³ hí³ Jesús, ca³juáh³ la³ lá²:

⁵ —¿He³ láih³² sa³ tiá² ca³hnái³ tsú² jmí² má²ró³² ní²? Quí¹ cun³ hni³² nio² hñá³láu³ héih³² quie³ *cú¹tiáu² jmí¹ lí¹³ láih¹³ tsú² quioh²¹ hi³ ní², hi³ jáun² quie³ jáun² jmí¹ lí¹³ cuéh³² tsú² tsá² tia³mii².

⁶ Tí³la³ jun³juáh¹³ ca³juáh³ Judas la³ ní² quí¹hliá² juo²³ jéinh³² tsá² tia³mii² yáh³, ca³juáh³ tsú² la³ ní² quí¹ cun³ñí¹ hi³ hí³ jmí¹ lín³ jan² háin² bíh¹; quí¹ hí³ bíh¹ jmí¹ nio² jo³cuo² tuh³² tioh³ quie³ quioh²¹ quionh³ tsá² quionh³, hi³ jáun² jmí¹ han² bíh¹ dí² la³ cun³ hí³ hí²³ hñu³ tuh³² jáun². ⁷ Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ lí² lí¹ jmú² hnú² liúnh¹ ñí¹con² tsú², quí¹ tsá²mi³ ní² dá² má²ca³hmá³ hi³ ní² hi³ ca³tí²¹ jmá¹ hi³ tsa³haun³ jná¹³ bíh¹. ⁸ Quí¹ la³jí³² jmá¹ bíh¹ zian² tsá² tia³mii² ja¹ quián¹³ hnoh², tí³la³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmá¹ ca³la³ jí³² yáh³ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh².

Hnió³ tsú² jngih³ Lá¹

⁹ Jáun² né³, juóun³² lín³² tsá² *judíos ca³lí³ ñi³² hi³ Jesús má²cuá³ já¹ juú² Betania, hi³ jáun² ja³taunh²¹ dí² ñí¹ jáun², tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ tsa³jien³ jmáh³la³ Jesús yáh³ tsú², quí¹ hi³ ta³ tsa³jien³ siáh³ Lá¹ bíh¹ tsú², tsá² ca³jmú³ Jesús hi³ ca³jenh¹³ ja¹ hla¹. ¹⁰ Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ca³jmú³ cá²hon³ hi³ jngih³ uá²jai³² Lá¹, ¹¹ quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hi³ bíh¹ juóun³² lín³² tsá² judíos jmí¹ má²ná¹tiánh²³ tí³ có³² ñí¹con² dí², hi³ má²tanh² ta²¹ Jesús.

Jesús má²hí³ já¹ juú² Jerusalén

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

¹² Juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ má²tiáunh¹ Jmí¹hién¹ já¹ juú² Jerusalén; hi³ jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ca³lí³ ñi³² tsú² hi³ hí¹tsau³² Jesús já¹ juú² jáun². ¹³ Hi³ jáun² ca³quieh³ tsá² hí³ mu²¹ hmá² zún³, jáun² ca³huén² hi³ ca³ñí¹hen¹³ Jesús ca³la³ hi³ tí² hi³ hóh³², hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Hénh³ ma³ chun¹ Dió³²! ¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²! ¡Hénh³ ma³ chun¹ Re²¹ Juo¹³ tsá² *Israel!

¹⁴ Jesús ca³chanh²¹ jan² lo¹ búh¹ míh¹ hi³ ca³ñi³tsin¹, hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ jmí¹ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²:

¹⁵ Hnoh² tsá² zian² náh² tí³ ñí¹ zeh¹ máh³ Sión,
ha³ lí² juenh³;

sá¹ní² jie³ hi³ Re²¹ Juóuh³² hnoh² cuá¹ja³² ñí¹con² hnoh² hi³ cuá¹tsin¹ jan² lo¹ búh¹ míh¹.

¹⁶ Tiá² jmí¹ ngi²³ yáh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² jmí¹ lí²¹ la³jí³² hi³ jáun²; tí³la³ la³ tí³ jmí¹ má²ca³lí³quien² máh³ Jesús tsau³ tsí³ tsú² hi³ la³jí³² hi³ lí³ jáun² jmí¹ má²rá¹juáh³ bíh¹ ñí¹ Sí² hi³ ca³tin¹ tsú², hi³ jáun² bíh¹ la³ lí³ la³ jáun².

¹⁷ Jáun² né³, jmí¹ zian² juóun³² lín³² tsá² ca³jíe³ jmí¹ ca³teh³ Jesús hla¹ Lá¹ hi³ cua³han² hñu³ tá²hón³², hi³ ca³jmú³ dí² hi³ ca³jenh¹³ tsú². Tsá² hí³ né³, jlánh¹ ca³qui³ ca³chá³ la³ cun³ hi³ ca³jíe³ jáun², ¹⁸ cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³quí² ca³huén² tsáu² hi³ já¹hen³ Jesús, quí¹hliá² ca³lí³ ñi³² tsú² ca³tí²¹ lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² hi³ ca³jmú³ dí² jáun². ¹⁹ Hi³ jáun² tsá² *fariseos ca³juónh³ la³ lá² ja¹ hmóu³²:

—Jie³ né³, hí¹ cáun² tiá² hi³ la³ lí¹³ jmú¹³ yáh³ dí². Jieh³ dúh¹, la³jín³² tsáu² bíh¹ má²tsá²tú¹ tsá²lín³ cu³hna²¹ tsú².

Ma³ jan² tsá² hleh³² jú¹jma² griego hnah² Jesús

²⁰Ja¹ tsá² ca³cha³taunh¹ já¹ juú² Jerusalén hi³ ma³tsu³ ma³jónh³² Dió³² tá¹la³ jmái¹, jmí¹ ná¹tson¹ ma³jan² tsá² hleh³² jú¹jma² *griego. ²¹Tsá² hí³ né³ ja³taunh²¹ ní¹con² Pí¹liéi¹ tsá² zian² juú² Betsaida hín¹³ tí³ Galilea, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Tí³², jmí¹ hnáu² jnoh¹ neh²¹ tiá³ Jesús.

²²Hi³ jáun² Pí¹liéi¹ né³ ngau³ hi³ ca³ní¹zeh¹ Tre²¹, hi³ jáun² tá¹ gon³ dí² ja³taunh²¹ hi³ ca³ní¹choh¹ dí² siáh³ Jesús jái¹³ jáun². ²³Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Má²cá²chó³² bíh¹ jmái¹ hi³ lí¹³ lí³ quien² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun². ²⁴Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ní¹juáh³ tiá² la³ jní³² yáh³ tsú² cá² mái³ mi³ cuú², hi³ jáun² la³ má²lí³ jáun² bíh¹ cá² mái³ tán¹; tí³la³ ní¹juáh³ hi³ hin³ tsú² cá² mái³ né³, jáun² hliáun³ lín³² bíh¹ hi³ ló³².

²⁵Jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² hnió³ lí³ zian² ué³ ní¹ hué²¹ lá², tsá² la³ hí³ tí³ tsa³hín³ bíh¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² jmu² hi³ tiá² lin¹ quien² hi³ zian² ní¹ hué²¹ lá² né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio². ²⁶Lí³ua³ jan² tsá² hnió³ ma³cáu³² jná¹³, cuí¹ já² tsú² cu³hna³² jná¹³; hi³ jáun² ní¹juáh³ ní¹ nih²¹ jná¹³ né³, ja³bí¹ ní¹ jáun² uá²jai³² tsa³cuá² siáh³ tsá² má²cáu³² jná¹³. Hi³ lí³ua³ jan² tsá² má²cáu³² jná¹³ né³, Nuh³² jná¹³ ma³quien² tsá² la³ hí³.

²⁷”Tí³la³ ta³né³² né³, jlánh¹ hliáun³ néih³ má²hu²¹ tsin³² jná¹³. ¿He³ yáh³ juah²¹ jná¹³ ta³né³²? ¿Hí¹ juah²¹ jná¹³: “Tia²¹, liau¹ jná¹³ ca³tí²¹ jmái¹ hi³ má²tón³² jáun²”? Tí³la³, já² hú¹tá¹ hi³ ca³tí²¹ hi³ ní² yáh³ ja³ jná¹³. ²⁸Tia²¹, jma³quien¹³ hnú² hi³ jmái² nú²!

Jmí¹jáun² ca³nái³² tsú² cáun² mah¹ hñu³mi³cuú², hi³ ní¹juah²¹ la³ lá²:

—Má²ca³ma³quien¹³ bíh¹ jná¹³, hi³ jáun² má¹quien¹³ bíh¹ jná¹³ siáh³ cónh³fí¹ cu³ jéin³².

²⁹Hi³ jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ní¹ jáun² né³ ca³nái³², hi³ jáun² jmí¹ ná¹juáh²³ hi³ miñ³² bíh¹ má²lí²jmú³, tí³la³ ma³jan² né³ jmí¹ ná¹juáh²³ la³ lá²:

—Jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² má²lí²hléh³² ní¹con² tsú².

³⁰Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—La³ní¹ la³ján³ hi³ ca³tin¹ hnoh² bíh¹ mah¹ hi³ má²lí²hléh³² ní², jun³juáh¹³ hi³ ca³tin¹ jná¹³ yáh³. ³¹Ta³né³² bíh¹ má²cá²chó³² jmái¹ hi³ tá¹tsin¹ héih³² tsá² zian² hngá¹máh³ lá², hi³ ta³né³² bí¹ siáh³ má²cá²chó³² jmái¹ hi³ cua³hañ³² tí³ cheih³² tsá² cuá¹jmu² quien² ní¹con² tsá² zian² hngá¹máh³ lá². ³²Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³ziau³ tsú² jná¹³ chí³cuú² né³, má¹jáun² con²¹ jná¹³ ca³la³ jín³² tsáu² ní¹con² ná¹ huen².

³³Cun³quionh³ hi³ ca³juáh³ jáun² la³ ní² bíh¹ tsú², ca³lí³ lin¹ he³ lánh³ rón³² jún³. ³⁴Hi³ jáun² tsá² tionh² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Cun³quionh³ jái¹³ hi³ rá¹tioh³ ní¹ Sí² liei²¹ quiú¹³ jnoh¹ má²ca³lí³ né¹ hi³ Tsá² lín³ Cristo lí³ zian² cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹. ¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² juánh³ hnú² hi³ Jon² tsá²mi³cuóun² ca³tí²¹ zón³² chí³cuú²? ¿Hin² dá² tsánh² tsá² hí³ hi³ lín³ Jon² tsá²mi³cuóun²?

³⁵Jáun² né³, Jesús ca³záih³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Lí³ zia³² bíh¹ joh¹ ja¹ quián¹³ hnoh², tí³la³ cú¹píh²¹ jmái¹ bíh¹ jéi³²fí¹ má¹ná¹. Hi³ jáun² né³, ní¹taunh¹ náh² ní¹ tie³ joh¹ tá¹la³ zia³² joh¹ ja¹ quián¹³ náh², quí¹ ní² lí¹ ca³jauh¹ náh² já¹niéi²; quí¹ ní¹juáh³ jan² tsá² cuá¹ngi³² já¹niéi², ha³ tiá² ní³² yáh³ tsú² ha³ jinh¹ cuá¹tsau³².

³⁶Chá¹ náh² cáun² honh² ní¹con² joh¹ jáun² tá¹la³ tie³ ja¹ quián¹³ náh², hi³ jáun² lí¹³ lín³ náh² tsá² zia³² joh¹ ní¹con².

Jmí¹ má²lí²juáh³ Jesús la³ ní² né³, ngau³ hi³ ca³ní¹hinh² ní¹con² tsá² hí³.

He³ láih³² tiá² ní¹tanh² tsá² judíos ta²¹ Jesús

³⁷Hi³ jáun² né³, uá¹jinh¹ hliáun³ bíh¹ lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² má²ca³jmú³ Jesús ní¹ hó²¹ní¹ tsá² hí³, tí³la³ cun³ jáun² bíh¹ tiá² jmí¹ tanh² dí² ta²¹; ³⁸quí¹ la³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Isaías tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jé¹ Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

Hnú² Juóu³² jná¹³, ¿hin² dá² tsánh² má²ca³taunh³ ta²¹ jái¹³ hi³ hléh¹ jnoh¹?

¿Hin² dá² ní¹con² ca³ma³jnia¹³ hnú² pí³ quián¹³?

³⁹ La³ ní² bíh¹ lí³, hi³ jáun² tiá² jmí¹ lí²³ yáh³ hi³ tónh³² tsú² ta²¹. Quí¹ ja³bí¹ la³ lá² siáh³ ca³juáh³ hla¹ Isaías hí³:

⁴⁰ Dió³² cu³tsa³² má²ca³jmú³ hi³ ná¹ten³ tsá² ní²,
hi³ jáun² tiá² lí¹³ jíe³;
jí³ hi³ cu³tsa³² má²ca³jmú³ dí² siáh³ huáh² chí¹ tsú²,
hi³ jáun² tiá² ngí¹³;
quí¹ sá¹jmí¹ hi³ tí³ jéinh³² tsú² jmí¹ tsí³,
hi³ jáun² jná¹³ jmí¹ lí¹³ jmah²¹ tsú².

⁴¹ La³ ní² ca³juáh³ Isaías quí¹hliá² jmí¹ má²ca³jíe³ bíh¹ tsú² hi³ Jesús bíh¹ jan² Tsá² quien² lín³², hi³ jáun² hi³ ca³tin¹ hí³ bíh¹ hi³ ca³hléh³ tsú² jáun².

⁴² Tí³la³ uá¹ jáun² la³ jáun² né³, cun³ jáun² juóun³² bíh¹ tsá² ná¹ñí¹ ca³tanh² ta²¹ Jesús; jí³²la³ cáun² tiá² jmí¹ má²li²¹ tsú² ñí¹con² tsáu² bíh¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ jmí¹ juénh² tsú² tsá² fariseos, quí¹ ní² lí¹ ca³hue³ tsú² hñu³ cuáh³² quioh²¹. ⁴³ Quí¹ cun³ñí¹ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ hniá¹ tsú² hi³ tsáu² juáh³ hi³ hí³ dí² chun¹, cha³ jmí¹ jmu³ dí² hniá¹ hi³ Dió³² juáh³ hi³ chun¹ dí².

Cun³quionh³ jái¹³ quioh²¹ Jesús bíh¹ tá¹tsi²¹ héih³² ñí¹con² tsáu²

⁴⁴ Hi³ jáun² né³, Jesús ca³hléh³ siáh³ cónh³¹ cu³ jéin³² tiá³, hi³ ca³juáh³:

—Lí³ua³ jan² tsá² taunh² ta²¹ jná¹³, jun³juáh¹³ taunh² ta²¹ jmáh³la³ jná¹³ yáh³ tsú², tí³la³ tanh² tsú² ta²¹ la³ jí³ Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ bíh¹. ⁴⁵ Hi³ ní¹juáh³ tsá² má²cuóu³² jná¹³ siáh³, ja³bí¹ má²cuóun³² tsú² siáh³ Tsá² ca³ze³ jná¹³. ⁴⁶ Jná¹³ bíh¹ má²cuán² ná¹ ja¹ quioh²¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ lín³ ná¹ joh¹ ñí¹con² tsú², hi³ jáun² tiá² já¹niéi² tá¹tonh¹ yáh³ ní¹juáh³ tsá² taunh² ta²¹ jná¹³. ⁴⁷ Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² náí³² jái¹³ quion²¹ jná¹³, hi³ tiá² ta²¹ taunh³² má¹li³² jáun², jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³ tsá² rá¹tsin³² tsú² héih³²; quí¹ jun³juáh¹³ ja³ jná¹³ hi³ tí³ ja³ra³tsin³² ná¹ tsáu² héih³² yáh³, tí³la³ jná¹³ dá² ja³ hi³ ja³lion¹ bíh¹ tsá² zian² hngá¹máh³ lá². ⁴⁸ Zia³² bíh¹ he³ cun³quionh³ tá¹tsin¹ tsú² héih³² ní¹juáh³ tsá² tiá² quiú² tiá² jéi²³ jná¹³, hi³ sa³jun³ jéih³² tsú² siáh³ jái¹³ quion²¹ jná¹³: Cun³quionh³ jái¹³ hi³ má²ca³hléh³ jáun² bíh¹ jná¹³ tá¹tsin¹ tsú² héih³² tí³ ñí¹ táuh³ jmái¹. ⁴⁹ Quí¹ jun³juáh¹³ hléh²³ jná¹³ jái¹³ hi³ lí¹ chin³² chin³² huen² yáh³, quí¹ tí³la³ hnga² Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ bíh¹ jmu² héih³² ní¹juáh³ he³ hléh¹³ jná¹³ ho³ he³ hie¹³ jná¹³ hnoh². ⁵⁰ Hi³ ño¹ ná¹ siáh³ hi³ héih³² quioh²¹ Ñuh³² bíh¹ jná¹³ jmu² hi³ lí¹³ zian² tsú² la³ cun³ jmí¹hi³nio²; hi³ jáun² bíh¹ la³jí³² hi³ hléh²³ jná¹³ lí³ tán¹ la³ cun³ rón³² hi³ ca³zái³ jná¹³ Ñuh³².

13

Jesús ráin³² ta³ tsá² quian³tun³ joh¹

¹ Jáun² né³, ta³ ñeh² bíh¹ hi³ tí²¹ *Jmí¹hien¹, jmí¹ má²ñi³² bíh¹ Jesús hi³ má²cá²chó³² bíh¹ jmái¹ hi³ cua³han² dí² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ tsánh³² dí² ñí¹ cuá³ Jméi². Hi³ jáun² ca³ma³hnio³ dí² tsá² joh¹ tionh² ñí¹ hué²¹ lá² la³ má²hnio³ jáun² dí² ca³la³ ñí¹ cá¹táuh³ jmái¹.

² Tá¹la³ jmí¹ ná¹jmu² tsú² jáun² má³² bíh¹, hi³ tsá² hláinh¹ hñu³ tsí³ Judas jon² Sí¹mu²¹, tsá² ja³ hí³ tí³ juú² Queriot, hi³ jáun² hí³ né³ ca³lín¹³ hi³ jienh³ dí² Jesús.

³ Hi³ jáun² né³, Jesús cun³ jmí¹ má²ñi³² bíh¹ hi³ Jméi² dí² má²ca³chá³ ca³la³ jí³² jo³cuo² hí³ dí², hi³ ñi³² tsú² siáh³ hi³ ñí¹con² Dió³² bíh¹ ja³, hi³ jáun² ñí¹con² Dió³² bíh¹ má²tsánh³² dí² siáh³. ⁴ Jáun² ca³náu² dí² ñí¹ jmí¹ cuá¹jmu² má³², hi³ ca³chí² hmih³² tsi³² coh³, hi³ jáun² ca³can³ cáun² hmih³² teh¹ hi³ ca³hñéih³ hñeh². ⁵ Jmí¹jáun² né³ ca³táh³ dí² jmái² cáun² hú³, hi³ jáun² ca³ráin³² dí² ta³ tsá² quian³tun³ hí³ joh¹, hi³ jáun² ca³ma³quiein² dí² siáh³ ta³ tsú² cun³quionh³ hmih³² teh¹ hi³ má²hñéih¹ dí² jáun².

⁶ Tí³la³ jmí¹ ca³tí³ ñí¹ ren³ dí² ta³ Sí¹mu²¹ Pé¹ né³, Pé¹ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tí³², ¿he³ ca³tí²¹ sa³ hnú² máh³ ráinh¹³ tán² jná¹³?

7 Jáun² Jesús né³ ca³ngái³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ta³né³² ha³ tiá² ngi²³ yáh³ hnú² la³ cun³ hi³ cuá¹jmu² jná¹³ lá², ti³la³ ngi¹³ bíh¹ nú² ní¹ má¹jáun².

8 Ti³la³ Pé¹ né³ ca³juáh³ siáh³:

—jCun³ tiá² tón³² jmái¹ cué¹³ bíh¹ jná¹³ jái¹³ hi³ hnú² ráinh¹³ tán² jná¹³!

Jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Ní¹juáh³ tiá² la³ ren¹ jná¹³ tanh¹ hnú², hi³ jáun² tiú²uú² lín³ yáh³ hnú² tsá² joh² jná¹³.

9 Jmí¹jáun² né³ ca³juáh³ cú²jueh³² Sí¹mu²¹ Pé¹ la³ lá²:

—Hi³ jáun² ní¹juáh³ la³ ní² né³ Ti³², jun³juáh¹³ hnó³² jná¹³ hi³ ráinh¹³ hnú² jmáh³la³ tán² yáh³ jná¹³, ti³la³ jná¹³ hnó³² hi³ ráinh¹³ nú² siáh³ la³ jí³ uón³² bíh¹ jná¹³ jí³ la³ jí³ chin³² jná¹³ ní² siáh³.

10 Ti³la³ Jesús né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ tsá² cun³ lí²liáuh³, tiú²uú² lin¹ hniáuh³² yáh³ lóh³² tsú² siáh³ cónh³, quí¹ má²jín² bíh¹ tsú², jáun² jí³²la³ ta³ bí¹ tsú² jéi³²í¹ hniáuh³² quí³². Quí¹ tsá² má²ná¹jín² bíh¹ hnoh², uá¹jinh¹ tiá² la³jín³² náh².

11 Ca³juáh³ tsú² la³ ní² hi³ tiá² la³jín³² tsá² hí³ má²ná¹jín² yáh³, quí¹hliá² jmí¹ má²ñi³² bíh¹ tsú² hi³ hin² tsánh² tsa³jienh³.

12 Jmí¹ má²lí²ráin³² jáun² Jesús ta³ tsú² né³, ca³quih³ siáh³ ha¹ hi³ ca³cuá³ siáh³ ñí¹ mesa, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Má¹ca³ngi¹³ hnoh² he³ hnió³ juáh³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmu³² jná¹³ ní²? 13 Sá¹ní² jie³, hnoh² dá² teh³² náh² jná¹³ Ti³² jí³ hi³ juáh³ náh² siáh³ hi³ Juóuh³² náh² jná¹³; re² bíh¹ la³ cun³ hi³ juáh³ hnoh², quí¹ tson² bíh¹ lín³ jná¹³ la³ jáun². 14 Jáun² né³, ní¹juáh³ jná¹³ má²lí²ráin³² ná¹ tanh¹ hnoh², Tsá² lín³ ná¹ Ti³² jí³ hi³ lín³ ná¹ siáh³ Juóuh³² náh², jáun² ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² hniáuh³² ráinh¹³ náh² ta³ tsá²ján² tsá²ján². 15 Quí¹ jná¹³ má²lí²có³² cáun² nóh³², hi³ jáun² hnoh² lí¹³ jmúh¹³ la³jmí¹ má²lí²jmu³² ní² jná¹³. 16 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² lín³ quian²¹ tiá² ti³ jlánh¹ bí¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ juo¹³, hi³ sa³jun³ hí¹ jan² yáh³ tsá² zéin¹ tiá² ti³ jlánh¹ bí¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ tsá² lí²ze³ tsú². 17 Jáun² né³, jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh² ní¹juáh³ hi³ má²ca³ngi¹³ náh² jái¹³ ní², jí³ hi³ má¹zián¹³ náh² siáh³ la³ ní².

18 ”Jun³juáh¹³ cuá¹hléh²³ jná¹³ jái¹³ lá² hi³ ca³tin¹ la³jín³² yáh³ hnoh²; quí¹ ño¹ bíh¹ jná¹³ hin² tsánh² ca³quiánh³² ná¹. Quí¹ cun³ ca³ti²¹ lí³tí³ bíh¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí², ñí¹ juáh³ jáun² la³ lá²: “Tsá² cáun² uon² jmí¹ cuh³² quiúnh¹ bíh¹ jná¹³ má²ca³ziáuh³² ta³”.

19 Juah³² jná¹³ jái¹³ lá² ta³ ñeh³, hi³ jáun² ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ lí³tí³, jáun² má¹jáun² má²táunh¹³ náh² ta²¹ hi³ jná¹³ bíh¹ la³². 20 Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ la³² juah³² jná¹³, hi³ ní¹juáh³ tsá² hen² lí³ua³ jan² tsá² zein³² jná¹³, hi³ he² jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³²; hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² he² jná¹³ né³, hen² tsú² la³ jí³ Tsá² ca³ze³ bíh¹ jná¹³.

Jesús jmu² lin¹ hi³ Judas jmu³ hian² tsí³ ñí¹con² dí²

(Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23)

21 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³háuh³² tsí³, hi³ jáun² ca³nia³ bíh¹ dí² cú²jueh³² jái¹³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ja¹ quián¹³ náh² ní² zian² jan² tsá² né³bí¹ jienh³ jná¹³.

22 Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ ní² né³, cáun² lí¹ ca³jien³ tsá²ján² tsá²ján² bíh¹ tsú², quí¹ tiá² jmí¹ ñi³² yáh³ tsú² hi³ hin² dá² hien² Jesús. 23 Jáun² né³, jan² tsá² quian³tun³ hí³, tsá² jmí¹ hnió³ lín³² Jesús jmí¹ cuá¹tón²¹ cu³héin¹ hi³ jmí¹ cuá¹jmu² má³², 24 hi³ jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ ca³hméih³² ñí¹ tsá² hí³, hi³ hnió³ dí² liéinh³²; hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Ngáih³ tiá³ tsú² neh²¹ hin² tsánh² hien² tsú².

²⁵ Jáun² tsá² hí³ né³ ca³hanh³ tá²cuá¹ Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² hí³ né³ Tí³²?

²⁶ Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Cuí¹ má¹jlih²¹ ná³ cá² cuonh¹ pih²¹ *hí³ cuú²miih²¹, hi³ jáun² ní¹juáh³ hin² tsánh² hiauh³, jáun² tsá² hí³ bíh¹.

Ca³ma³jlih²¹ bíh¹ tsú² cá² cuonh¹ hí³, jmí¹ lí²¹ jáun² né³ Judas jon² Sí¹mu²¹ bíh¹ ca³cuéh³ dí², tsá² ja³ hí³ juú² Queriot. ²⁷ Jáun² la³ cun³ jmí¹ má²lí²héi³ jáun² bíh¹ Judas hí³ jáun², ca³hi³ *Satanás hñu³ tsí³. Jmí¹jáun² né³ ca³juáh³ Jesús ní¹con² tsú² la³ lá²:

—La³ cun³ hi³ ñi³lín²³ hnú² jmúh¹³, cuá²jmu³ tia³jui³².

²⁸ Tí³²la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² jmí¹ ná¹jmu² hí³ má³² quionh³ tsú² tiá² jmí¹ ñi³² he³ ca³ti²¹ hi³ ca³juáh³ tsú² la³ jáun². ²⁹ Ma³ jan² tsá² cáun² ca³lín¹³ hi³ Jesús ca³juáh³ hi³ tsa³lia³² Judas la³ cun³ hi³ lí³ hniáuh³² jmái¹ bíh¹, ho³lá²dá² hi³ zia³² hi³ cuéh³² tsú² ca³lá² tsá² tia³mii² quí¹ cun³ñí¹ hi³ hí³ bíh¹ jmí¹ nio¹ jo³cuo² tuh³² tloh³ quie³.

³⁰ Jáun² jmí¹ má²lí²héi³ Judas hí³ jáun² né³, la³jui³² cua³han³. Jmí¹ má²niéi² bíh¹ jmí¹jáun².

Cáun² héih³² hmai²¹

³¹ Jáun² né³, jmí¹ cuá¹han³ Judas ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Ta³né³² má²lí²lin¹ hi³ quien² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², jñi³ hi³ lí²lin¹ siáh³ hi³ quien² Dió³² cun³quionh³ hí³ dí². ³² Hi³ ní¹juáh³ Jon² tsá²mi³cuóun² la³ jmu² lin¹ hi³ quien² Dió³², hi³ jáun² ja³bí¹ Dió³² siáh³ ma³jnia² hi³ lin¹ hi³ quien² tsú²; hi³ tia³jui³² bíh¹ siáh³ jmu³ tsú² la³ jáun². ³³ Hnoh² jón³, ha³ tiú²uú² ué³ jmái¹ cuon¹ yáh³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh². Má¹jáun² má²hnauh¹³ hnoh² jná¹³, tí³la³ la³ cun³ hi³ ca³juo³ jná¹³ jáun² tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ bíh¹ juah³² jná¹³ siáh³ ñi¹con² hnoh² ta³né³²: Ha³ tiá² lí¹³ yáh³ cuá¹taunh¹ hnoh² ñí¹ ñe¹ jná¹³. ³⁴ Jáun² jmu² jná¹³ cáun² héih³² hmai²¹ lá² ñi¹con² hnoh²: Hi³ má¹hnáu³ náh² tsá²ján² tsá²ján². La³ ní² bíh¹ hniáuh³² má¹hnáu³ náh² tsá²ján² tsá²ján², ca³la³ jmí¹ hnau³ jná¹³ ní² cu³tí³ bíh¹. ³⁵ Hi³ ní¹juáh³ ca³ma³hnáu³ náh² la³ ní² né³, jáun² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ lí³tsin² hi³ hnoh² lín³ náh² tsá² hain²¹ tí³ con² jná¹³.

Jesús juáh³ hi³ Sí¹mu²¹ Pé¹ nó³² tí³ có³²

(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34)

³⁶ Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ né³ ca³ngái³ ñi¹con² Jesús:

—Tí³², ¿ha³ dá² jinh¹ cuóh¹³ hnú²?

Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ha³ tiá² lí¹³ yáh³ ñeih²¹ hnú² cu³hna³² jná¹³ ta³né³²; tí³la³ tí³ chí¹cáin² bíh¹ má²lí¹³ ñeih²¹ hnú².

³⁷ Jmí¹jáun² ca³ngái³ Pé¹ hi³ ca³juáh³:

—Tí³², ¿he³ láih³² tiá² má²lí¹³ ñe¹ jná¹³ cu³hnah³² hnú² né³? Cáun² bíh¹ nio² tsin³² jná¹³ uá¹ hi³ jun³ jná¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnú².

³⁸ Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ tson² má²nio² cáun² honh² hnú² hi³ jún³ nú² hi³ ca³tin¹ jná¹³? Jú¹ tson² cu³tí³ juo³ jná¹³ hnú², hi³ ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu² juáh¹³ hnú² hnaih³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³.

14

Jesús bíh¹ lín³ jui³² hi³ chanh²¹ tsú² ñí¹ cuá³ Dió³²

¹ Jáun² né³, ha³ lí² tianh³ náh² hi³ ná¹hi³² lín³² honh². Cáun² chá¹ náh² honh² ñi¹con² Dió³², hi³ cáun² chá¹ náh² siáh³ honh² ñi¹con² jná¹³. ² Hliáun³ lín³² bíh¹ ñí¹ lí³ tauh¹³ zia³² hñú¹³ Nuh³² jná¹³; sá¹jmí¹ hi³ tiá² zia³² dúh¹, jáun² jmí¹ má²lí²juáh³² bíh¹ jná¹³ ñi¹con²

hnoh². Jáun² né³, ñih²¹ bíh¹ jná¹³ hi³ ñí¹jmú²¹ hua³jan²¹ ñí¹ cuá¹tianh³ hnoh². ³Ñí¹ má¹lí³² jáun² né³, jáunh¹³ jná¹³ hi³ já¹cáun³² ná¹ hnoh², hi³ jáun² hnoh² uá²jai³² lí¹³ cuá¹tianh³ ñí¹ ñí¹ñí²¹ jná¹³ jáun². ⁴Má²ñí²¹ bíh¹ hnoh² jui³² hi³ chau²¹ tí³ ñí¹ ñih²¹ jná¹³ jáun².

⁵Jáun² Tú¹ma²¹ né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Tí³², já² tiá² né¹ yáh³ jnoh¹ ha³ dá² jinh¹ cuánh¹³ hnú², ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ né¹ jnoh¹ hín² juíh³² jaun³²?

⁶Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Jná¹³ bíh¹ lín³ jui³², jí³ jú¹ tson², jí³²la³ cun³quionh³ jná¹³ bíh¹ lí¹³ zian² tsú² cu³tí³, jí³ hi³ lí¹³ siáh³ chanh²¹ tsú² ñí¹ cuá³ Ñuh³² jná¹³. ⁷Ñí¹juáh³ hi³ má²ca³lí³ cuóu³² náh² jná¹³, jáun² lí³ cuóun³² bí¹ náh² uá²jai³² Ñuh³² jná¹³; hi³ ta³né³² né³, má²ca³lí³ cuóun³² bíh¹ náh² tsú² quí¹ Tsá² má²ca³jien¹ bí¹ náh² hí³.

⁸Jáun² Pí²liéi¹ né³ ca³juáh³:

—Tí³², ma³jnia¹³ tiá³ Jméi² dí² ñí¹con² jnoh¹, hi³ jáun² cu³ jáun² bíh¹ má²tioh²¹.

⁹Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Pí²liéi¹, ¿já³ jmái² tiá² má²tí³ hi³ ngí²³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh², hí¹ cun³ jáun² tiá² má²ca³lí³ cuóu³² máh³ náh² jná¹³? Quí¹ ní¹juáh³ tsá² má²ca³lí³ cuóu³² jná¹³, jáun² má²ca³lí³ cuóun³² bíh¹ tsú² siáh³ Ñuh³² jná¹³; jáun² né³ ¿he³ yáh³ láih³² mih³² hnú² hi³ má¹jnia¹³ jná¹³ Jméi² dí² ñí¹con² náh²? ¹⁰¿Há¹ tiá² má²taunh²³ hnoh² ta²¹ dúh¹ hi³ lín³ bíh¹ jná¹³ la³ cun³ qui³ lín³ Ñuh³², hi³ Ñuh³² jná¹³ né³, lín³ siáh³ la³jmí¹ lín³ jná¹³? Jáun² Ñuh³² jná¹³, Tsá² qui³ lín³ la³jmí¹ lín³ jná¹³ bíh¹ jmu² ta²¹ quioh²¹, hi³ jáun² jun³juáh¹³ jái¹³ hi³ lí¹ chin³² chin³² huen² yáh³ jná¹³ hléh²³ ñí¹con² hnoh². ¹¹Jáun² tionh² náh² ta²¹ hi³ lín³ bíh¹ jná¹³ la³ cun³ qui³ lín³ Ñuh³², hi³ Ñuh³² jná¹³ né³ lín³ siáh³ la³ jmí¹ lín³ jná¹³. Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² la³ nio² cáun² honh² náh² ca³ti²¹ hi³ má²lí²juáh³² jná¹³ ní², jáun² tiaunh² náh² ta²¹ jná¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³ti²¹ la³jí³² hi³ jmu² bíh¹ jná¹³. ¹²Jú¹ tson² cu³tí¹³ juo³ jná¹³ hnoh² hi³ lí³ua³ jan² tsá² taunh² ta²¹ jná¹³, ja³bí¹ tsá² la³ hí³ uá²jai³² lí¹³ jmu³ la³ cun³ ta²¹ hi³ jmu² jná¹³, hi³ hí¹ la³ tí³ ta²¹ hi³ jlánh¹ bí¹ cáu² jueh³² yáh³ lí¹³ jmu³ tsú², quí¹ jná¹³ dá² má²ñih²¹ ñí¹con² Ñuh³² bíh¹. ¹³Lí³ua³ cáun² hi³ mih³² náh² ñí¹con² Ñuh³² jná¹³ cun³quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³, jná¹³ bíh¹ cué¹³, hi³ jáun² cun³quionh³ jná¹³ bíh¹ lí³ lin¹ hi³ jlánh¹ quien² Ñuh³² jná¹³. ¹⁴Quí¹ jná¹³ bíh¹ tsá² lí¹³ cué¹³ lí³ua³ cáun² hi³ mih³² náh² cun³quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³.

Jesús jmu² jái¹³ hi³ zen³ Jmí² chí³ Chun¹

¹⁵”Ñí¹juáh³ hnau³ náh² jná¹³, jáun² ma³ti²¹ náh² héih³² quion²¹ jná¹³. ¹⁶Hi³ jáun² jná¹³ né³ mi²¹ ñí¹con² Ñuh³² jan² Tsá² ma³hau³ hnoh², Tsá² lí¹³ cuá³² quiúnh¹ hnoh² jmái¹ ca³la³ jí³². ¹⁷Jmí² chí³ Chun¹ Tsá² hie³² jú¹ tson² bíh¹ Tsá² hí³, jan² Tsá² tiá² lí¹³ hen³ tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³², quí¹ jmí¹líh³ yáh³ tiá² lí¹³ jien³² tsú² Tsá² hí³, hi³ sa³jun³ lí¹³ lí³ cuóun³² tsú² siáh³ Tsá² hí³. Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, má²cuóun³² bíh¹ náh² tsú², quí¹hliá² cuá³ tsú² quiúnh¹ hnoh², hi³ la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹ cuá³² tsú² siáh³ hñu³ honh² náh².

¹⁸”Ha³ tiá² chau²¹ yáh³ jná¹³ hmóu³² hnoh²; jáunh¹³ bí¹ jná¹³ siáh³ hi³ já¹ñí³² quiúnh¹ hnoh². ¹⁹Cú¹píh²¹ jmái¹ bíh¹ jéi³² he² hi³ chau²¹ jmái¹ hi³ tiú²uú² jie³² jná¹³ tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³², tí³la³ hnoh² má¹ná¹ cun³ chau²¹ jmái¹ jie¹ bí¹ hnoh² siáh³ jná¹³; hi³ cun³ñí¹ hi³ zian² jná¹³ né³, ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² lí¹³ zian² náh². ²⁰Jmái¹ jáun² bíh¹ lí³tsin² hnoh² hi³ cu³tí³ bíh¹ lín³ jná¹³ la³jmí¹ lín³ Ñuh³², hi³ hnoh² né³ lín¹³ náh² la³ cun³ qui³ lín³ jná¹³, hi³ jáun² jná¹³ né³ lín³ la³jmí¹ má²lín¹³ hnoh² jáun². ²¹Lí³ua³ jan² tsá² he² héih³² hi³ jmu² jná¹³, jí³ hi³ má²tí³² tsú² siáh³, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ ján¹ tson² hniau³ jná¹³. Hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² hniau³ jná¹³ né³, jáun² Ñuh³² jná¹³ ma³hnio³ siáh³ tsá² hí³; ja³bí¹ jná¹³ siáh³ má¹hno¹ tsú² uá²jai³², jí³ hi³ má¹jnia¹³ jná¹³ siáh³ ñí¹con² tsú².

22 Jáun² Judas ca³ngái³ la³ lá² (ti³la³ jun³juáh¹³ tsá² ja³ hí³ ti³ juú² Queriot má¹na²¹):

—Ti³², ĺlánh³ bí¹ rón³² lí³ hí³ ñí¹con² jnoh¹ bíh¹ má¹jnia¹³ nú², hí³ tiá² la³ má¹jnia¹³ yáh³ nú² ñí¹con² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³²?

23 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Ní¹juáh³ tsá² hniau³ jná¹³, jáun² ma³ti³² bíh¹ tsú² la³ cun³ hí³ juah³² jná¹³; hí³ jáun² Ñuh³² jná¹³ né³ ma³hnio³ tsá² hí³, hí³ jná¹³ né³ jáunh¹³ ná¹ quiúnh¹ Ñuh³² hí³ já¹ma³ziáun¹³ jnoh¹ quiúnh¹ tsá² la³ hí³. 24 Ti³la³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² hniau³ jná¹³, jáun² tiá² má²ti³² yáh³ tsú² jái¹³ hí³ hléh²³ jná¹³. Jun³juáh¹³ quion²¹ huen² yáh³ jná¹³ jái¹³ hí³ naih³² hnoh² lá², quí¹ jái¹³ quioh²¹ Ñuh³² Tsá² ca³ze³ bíh¹ jná¹³ la³².

25 ”Né³² né³, la³jí³² hí³ má²lí²juo³ jná¹³ hnoh², má²lí²hléh³ jná¹³ tá¹la³ cuon¹ jná¹³ lá² ja¹ quián¹³ hnoh². 26 Ti³la³ ní¹ má¹cuán² jáun² Jmí²chí³ Chun¹, Tsá² ma³hau³ náh², Tsá² zen³ hí³ Jméi² dí² chá³² jná¹³, hí³ bíh¹ ma³ta² hnoh² ca³la³ jí³², jí³ hí³ cháú³² tsú² siáh³ honh² náh² la³jí³² la³ cun³ hí³ má²lí²juáh³² jná¹³ ní².

27 ”Jáun² né³, la³jímí¹ nio² tie³ hñu³ tsin³² jná¹³ jmu¹ jná¹³ hí³ niau²¹ tie³ hñu³ honh² hnoh² siáh³, jun³juáh¹³ la³ qui³ jmu² jáun² tsá² zian² hngá¹máh³ yáh³. Jáun² ha³ lí² cuí¹ hí²¹ honh² náh², hí³ sa³jun³ hniáuh³² lí¹ hú¹ cóh²¹ honh² náh² siáh³. 28 Má²lí²niéih² bíh¹ hnoh² hí³ má²lí²juáh³² jná¹³: Ñih²¹ jná¹³ hí³ jáun² jáunh¹³ jná¹³ siáh³ hí³ já¹ñí³² quiúnh¹ hnoh². Sá¹jímí¹ hí³ cu³tí³ bíh¹ má²ca³ma³hnau¹ hnoh² jná¹³ dúh¹, jáun² jmí¹ má²ca³ma³hiúnh¹³ bíh¹ náh² honh² hí³hliá² ñih²¹ jná¹³ ñí¹ cuá³ Ñuh³²; quí¹ hí³ bíh¹ jan² Tsá² ti³ jlánh¹ bíh¹ záu² tá¹³ la³ cónh³ bí¹ jná¹³. 29 Hí³ jáun² bí¹ juanh³² jná¹³ jái¹³ lá² ta³ ñeh³, quí¹ hí³ jáun² ní¹ má¹lí³² la³ jáun² né³, má²taunh¹³ náh² ta²¹ jná¹³.

30 ”Ha³ tiú²uú² hliáun³ jái¹³ hléh¹³ yáh³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh², quí¹ má²cuá¹ja³² bíh¹ juo¹³ tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³². Ti³la³ uá¹jinh¹ hí¹ cáun² pí³ tiá² zia³² yáh³ quioh²¹ tsá² hí³ ñí¹con² jná¹³, 31 la³ ní² ca³ti²¹ lí¹³ bíh¹, quí¹ hniáuh³² bíh¹ lí³tsin² tsá² zian² hngá¹máh³ lá² hí³ hno³ jná¹³ Ñuh³² jí³ hí³ má²ti²¹ jná¹³ siáh³ la³ cun³ hí³ ca³juáh³ tsú² hí³ jmu¹ ná¹.

”Jáun² nú¹ tianh³ náh², cuí¹ hue¹³ dí² ñí¹ lá².

[Tá¹la³ hí¹tiáunh¹ tsú² jáun² jui³² né³, ca³juáh³ Jesús:]

15

Mí¹zioh²¹ mi³ uóun²jieh¹³ la³ má²quionh³ cuú²ñeh¹ quioh²¹

1 —Jná¹³ bíh¹ lín³ la³jímí¹ lí³ hú¹tá¹ mí¹zioh²¹ mi³ uóun²jieh¹³, hí³ jáun² Ñuh³² jná¹³ né³ lín³ la³jímí¹ lín³ tsá² jmu² hua³hí¹³ hí³ jáun². 2 Jáun² ní¹juáh³ zia³² cáun² chí² cuoh² quion²¹ jná¹³ hí³ tiá² má³ há³², hí³ bíh¹ quieih³²; ti³la³ ní¹juáh³ hí³ há³² má³ né³, chú² huen² bíh¹ tsú² chí² cuoh² pih²¹ siún¹ hí³ lí¹ hí¹quí² hí¹jnái²³, hí³ jáun² ti³ hliáun³ má³ ha³ bíh¹. 3 Má²ná¹jín² bíh¹ hnoh² cun³quionh³ jái¹³ hí³ má²ca³ma³ta¹³ jná¹³ jáun². 4 Cuí¹ ná¹quiun² náh² re² quiúnh¹ jná¹³ la³jí³² jmái¹, hí³ jáun² la³ má²chí¹cunh² jáun² bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ hnoh² lí¹³. Ha³ tiá² lí¹³ yáh³ ha³ má³ cáun² chí² cuoh² ta³ rón³² ti³ có³², quí¹ ní¹juáh³ tiú²uú² la³ chí¹hma² yáh³ quionh³ mí¹zioh²¹; la³ jáun² bíh¹ uá²jai³² lí³ ñí¹con² hnoh², ní¹juáh³ tiá² la³ ná¹cunh² yáh³ náh² tián³ quiúnh¹ jná¹³, jáun² tiá² lí¹³ yáh³ lín³ hnoh² la³jímí¹ lí³ chí² cuoh² há³² má³ chu²¹.

5 ”Quí¹ jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ la³jímí¹ lí³ mí¹zioh²¹, hí³ jáun² hnoh² né³ lín³ náh² cuú²ñeh¹ uóun². Hí³ jáun² bíh¹ ní¹juáh³ tsá² ná¹cunh² tián³ quiúnh¹ jná¹³, hí³ jná¹³ né³ ná¹cunh² ná¹ siáh³ quiúnh¹ tsú², hí³ jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ la³jímí¹ lí³ chí² cuoh² hí³ há³² hliáun³ má³ chu²¹; quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hí³ lí¹³ jmúh¹³ hnoh² ní¹juáh³ tiá² quiúnh¹ jná¹³. 6 Lí³ua³ jan² tsá² tiá² ná¹cunh² quiúnh¹ jná¹³, quiunh²¹ tsú² la³jímí¹ quiunh³² jáun² chí² cuoh² tiá² má³

háí³², tí³ cheih³² bíh¹ tsa³cuí³², hí³ jáun² ní¹ jáun² lí³ quiéin²; hí³ má¹lí³² jáun² né³, ziu³ líauh³² tsú² siáh³ hí³ tóh³² ja¹ sí², hí³ jáun² có³².

7 "Ní¹juáh³ la³ má²ná¹cunh² jáun² náh² quiúnh¹ jná¹³, jí³ hí³ hu²¹ siáh³ jái¹³ quion²¹ jná¹³ hñu³ honh² náh², jáun² mí¹ náh² lí³ua³ cáun² hí³ hnáuh², hí³ jáun² hian³ náh².

8 Quí¹ cun³quionh³ hí³ ná¹lín³ hnoh² la³jímí¹ lí³ chí² cuoh² háí³² hliáun³ mái³ chu²¹ bíh¹ ma³quien² tsáu² Nñuh³² jná¹³, hí³ jáun² la³ jáun² bíh¹ má²lín³ náh² tsá² cu³tí³ hain²¹ tí³ con² jná¹³. 9 Hnau³ lín³² bíh¹ jná¹³ hnoh² la³jímí¹ hniau³ jáun² jná¹³ Nñuh³²; jáun² ma³zián¹³ náh² la³ cun³ ca³tí²¹ ma³zian² tsá² hno³ jná¹³. 10 Quí¹ ní¹juáh³ má¹tih²¹ náh² la³ cun³ héih³² hí³ jmu² jná¹³, jáun² má¹zián¹³ bí¹ náh² la³ cun³ qui³ ca³tí²¹ hí³ ma³zian² tsá² hno³ jná¹³, la³jímí¹ zian² jná¹³ la³ cun³ qui³ ca³tí²¹ hí³ zian² jan² tsá² hno³ Nñuh³² jná¹³ hí³hliá² ma³tí²¹ jná¹³ héih³² hí³ jmu² tsú².

11 "Hlí¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² la³ ní² hí³ jáun² lí³ hiún² honh² náh² la³jímí¹ hiún² tsin³² jná¹³, hí³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí¹³ hí³ lí³ hiún² honh² náh² tán¹ hián² cu³tí³. 12 La³ lá² bíh¹ lí³ héih³² hí³ jmu² jná¹³: Ma³hno¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² la³jímí¹ hnau³ jná¹³ hnoh². 13 Jáun² né³, jmí¹líh³ bíh¹ tiá² chánh³² jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ hno³ há²mei²¹ joh¹ la³ cónh³ bíh¹ tsá² cué³² jmí²chí³ quioh²¹ cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ há²mei²¹ hí³. 14 Hnoh² bíh¹ lín³ náh² há²mei²¹ joh² jná¹³ ní¹juáh³ hí³ ma³tih²¹ náh² la³ cun³ héih³² hí³ jmu² jná¹³. 15 Tiú²uú² juah²¹ yáh³ jná¹³ hí³ hnoh² ná¹lín³ náh² tsá² quian²¹, quí¹ tsá² lín³ quian²¹ tiá² hí³ ñí³² hí¹ cáun² yáh³ la³ cun³ hí³ jmu² juo¹³. Jáun² dá² há²mei²¹ joh² bíh¹ jná¹³ má²ná¹lín³ hnoh² juah³² jná¹³, quí¹ má²ca³ma³ta¹³ bíh¹ jná¹³ hnoh² ca³la³ jí³lí³² la³ cun³ hí³ má²ca³híe³ jná¹³ Nñuh³². 16 Quí¹ jun³juáh¹³ hnoh² yáh³ ca³quianh²¹ náh² jná¹³, quí¹ jná¹³ bíh¹ tí³ ca³quiánh³² ná¹ hnoh², hí³ jáun² bíh¹ má²ca³cháu³² jná¹³ hnoh² hí³ má¹zián¹³ náh² hí³ chun¹ náh²; hí³ hí³ chun¹ náh² jáun² né³, lí³ quien² la³ má²quien² jáun². Hí³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ cué³² Nñuh³² jná¹³ lí³ua³ cáun² hí³ mñ¹³ náh² cun³quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³. 17 Hí³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí³ héih³² hí³ jmu² jná¹³, hí³ má¹hnáu³ náh² tsá²ján² tsá²ján² bíh¹.

Tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³² hon² Jesús la³ má²quionh³ tsá² joh¹

18 "Ní¹juáh³ hí³ ca³lí³hau² náh² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³², cháu¹ náh² honh² hí³ jná¹³ bíh¹ tín² ca³lí³hau² tsú². 19 Tí³la³ sá¹jímí¹ hí³ hnoh² lín³ náh² uá²jaí³² tsá² zian² náh² cun³ tin² tsí³ hmóu³² dúh¹, hí³ jáun² jmí¹ ma³hniau³ lín³² bíh¹ tsú² hnoh² la³ cun³ qui³ hno³ tsú² tsá² rainh²¹. Tí³la³ jná¹³ bíh¹ ca³quiánh³² ná¹ hnoh² ja¹ quioh²¹ tsá² la³ hí³, hí³ jáun² dá² má²hau² bíh¹ tsú² hnoh² ta³né³², quí¹hliá² tiú²uú² lín³ yáh³ hnoh² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³². 20 Cháu¹ náh² honh² la³ cun³ hí³ má²lí²juáh³² jná¹³ jáun²: Hí¹ jan² yáh³ tsá² lín³ quian²¹ tiá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ juo¹³. Ní¹juáh³ jná¹³ la³ jmoh²³ tsú² hian² tsí³, ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³ jmoh³ tsú² hnoh²; ní¹juáh³ la³ má²ca³ma³tí³² tsú² la³ cun³ jái¹³ hí³ ca³ma³tin¹³ jná¹³, jáun² ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³ ma³tí³² tsú² jái¹³ hí³ hieh¹ hnoh². 21 La³jí³² hí³ ní² né³ jmu³ tsú² cun³ñí¹ hí³ hain²¹ hnoh² tí³ con² jná¹³ bíh¹, quí¹hliá² tiá² cuón³² yáh³ tsú² Tsá² ca³ze³ jná¹³.

22 "Tiá² tso³ jmí¹ la³ ho² yáh³ tsú² sá¹jímí¹ hí³ tiá² cuan³ jná¹³ hí³ cua³hlí¹ cuá¹lien¹ ná¹ tsú². Tí³la³ ta³né³² né³, tiú²uú² zia³² yáh³ he³ cun³quionh³ lí¹³ jí³ tsú² tsáu¹³; 23 quí¹ ní¹juáh³ hau² tsú² jná¹³, jáun² la³ jí³ Nñuh³² bíh¹ jná¹³ hon² tsú² siáh³. 24 Tiá² tso³ jmí¹ la³ ho² yáh³ tsú² sá¹jímí¹ hí³ tiá² má²cá²jmú³² jná¹³ ja¹ quioh²¹ tsú² la³ cun³ hí³ hí¹ jan² tiá² hin² má²ca³jmú³; tí³la³ má²ca³jíe³ bíh¹ tsú² la³jí³² hí³ jáun², hí³ cun³ jáun² hau² bíh¹ tsú² jná¹³ quiúnh¹ Nñuh³². 25 Tí³la³ la³ ní² dá² ná¹lí²³ quí¹ jáun² lí³tí³ la³ cun³ hí³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ liei²¹ quioh²¹ tsú² hmóu³² bíh¹, ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²: "Cáun² lí¹ ca³lí³hau² bíh¹ tsú² jná¹³ ta³ tiá² lin¹ hí³ lí³".

26 "Má²ja³quián³ já³² bíh¹ Jmí²chí³ Chun¹, Tsá² já³² hí³ ñí¹con² Ñuh³² jná¹³, Tsá² qui³ má²hau³ hí³, jí³ hi³ hie³² siáh³ jú¹ tson². Jáun² ní¹ má¹cuán² tsú² né³, lín¹³ tsú² Tsá² nau³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ jná¹³. Tsá² hí³ zein²¹ jná¹³ hi³ já³² la³ tí³ ñí¹con² Ñuh³² jná¹³. 27 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ cuéh¹ náh² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ jná¹³, quí¹ la³ cun³ jmí¹ ca³lí³liáu³ bíh¹ tionh² hnoh² quiúnh¹ jná¹³.

16

1 "Jáun² né³, má²lí²juáh³² jná¹³ jái¹³ ní² hi³ jáun² tiá² lí¹³ tá¹tonh¹ náh² tí³ có³² hi³ ca³tin¹ jná¹³. 2 Quí¹ chu³ hue³ tsú² hnoh² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos, hi³ hí¹ la³ tí³ chau²¹ jmái¹ hi³ lí³ua³ jan² tsá² jngah³ hnoh² lín¹³ hi³ cun³quionh³ la³ jáun² jmu² cáun² ta²¹ chu²¹ ñí¹con² Dió³². 3 La³ ní² bíh¹ jmu³ tsú² quí¹hliá² cun³ tiá² ca³lí³ cuóun³² bíh¹ tsú² Ñuh³² jná¹³, sa³jun³ jná¹³ yáh³ ca³lí³ cuóu³² tsú² siáh³. 4 Jáun² bíh¹ má²lí²juáh³² jná¹³ la³ ní² ta³ tin², quí¹ jáun² chau¹³ honh² náh² ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ jmoh³ tsú² hnoh² la³ má²lí²juáh³² jná¹³ ní².

Tá¹³ Jmí²chí³ Chun¹

"Jáun² bíh¹ tiá² cá²juáh³² jná¹³ jái¹³ ní² la³ cun³ jmí¹tin², quí¹ jmí¹ cuon¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ hnoh²; 5 tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²ñih²¹ bíh¹ jná¹³ hi³ ñí¹ñí²¹ ná¹ quiúnh¹ Tsá² ca³ze³. Hi³ uá¹jinh¹ má²lí²juáh³² jná¹³ la³ ní² né³, hí¹ jan² yáh³ hnoh² tiá² ngaih³² náh² hi³ ha³ jinh¹ ñih²¹ jná¹³. 6 Hnoh² dá² cáun² lí¹ má²lí²cháh¹ hlah³ honh² bíh¹ quí¹hliá² lí²juáh³² jná¹³ la³ ní². 7 Jáun² né³, juah³² jná¹³ cáun² jú¹ tson² lá²: Tí³ jlánh¹ re² bíh¹ quián¹³ hnoh² ní¹juáh³ hi³ ñih²¹ jná¹³; quí¹ sá¹jmí¹ hi³ tiá² ñih²¹ jná¹³, jáun² tiá² jmí¹ lí¹³ yáh³ já³² Tsá² ma³hau³ hnoh². Tí³la³ ní¹ má¹ngah³² jná¹³ né³, jáun² ñí¹zéin²¹ bíh¹ jná¹³ Tsá² hí³. 8 Hi³ jáun² ní¹ má¹cuán² Tsá² hí³ né³, jmu³ hi³ lí³tsin² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³² hi³ tson² bíh¹ ná¹ren² tsú² tso³, hi³ lí³tsin² siáh³ hi³ zia³² cáun² jui³² chu²¹, jí³ hi³ lí³tsin² tsú² siáh³ hi³ tá¹tsin¹ héih³². 9 Jmu³ tsú² hi³ lí³tsin² tsá² hí³ hi³ ná¹ren² tso³, quí¹ tiá² ta²¹ taunh² yáh³ tsú² jná¹³. 10 Jáun² né³, lí³tsin² tsú² he³ lánh³ lí³ jui³² chu²¹, quí¹ jná¹³ dá² má²ñih²¹ ñí¹ cuá³ Ñuh³² bíh¹, hi³ jáun² hnoh² né³ tiú²uú² lí¹³ yáh³ jie¹ náh² jná¹³. 11 Lí³tsin² tsú² siáh³ hi³ tá¹tsin¹ héih³², quí¹ má²ca³ta³tsin¹ bíh¹ héih³² juo¹³ tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³².

12 "Zia³² bíh¹ hliáun³ lín³² hi³ jmí¹ lí³ juah²¹ jná¹³ ñí¹con² hnoh², tí³la³ má²tioh²¹ bíh¹ cu³ ní² ta³né³², quí¹ tiá² tú¹ tiá² tsin¹³ yáh³ hnoh² hi³ táunh¹³ chinh³² jí³lí³². 13 Tí³la³ tiá² hi³ jmu³ yáh³, quí¹ ní¹ má¹cuán² Jmí²chí³ Chun¹, Tsá² hie³² hí³ jú¹ tson², hí³ bíh¹ hie³² la³jí³² jú¹ tson² ñí¹con² hnoh²; quí¹ Tsá² hí³ tiá² hléh³² yáh³ hi³ lí¹ chin² chí¹ hnga², tí³la³ hí³ dá² hléh³² la³ cun³ hi³ náí³² bíh¹, hi³ hie³² tsú² siáh³ la³jí³² la³ cun³ hi³ né³bí¹ lí¹³. 14 Tsá² hí³ dá² ma³quien² jná¹³ quí¹hliá² jē² jná¹³ bíh¹ cán³ tsú² hi³ záí³² tsú² siáh³ hnoh². 15 Quí¹ la³jí³² bíh¹ la³ cun³ hi³ quioh²¹ Ñuh³² jná¹³ quion²¹ jná¹³ uá²jai³²; hi³ jáun² bíh¹ juah³² jná¹³ hi³ jē² jná¹³ bíh¹ cán³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ jáun² zai³² tsú² siáh³ hnoh².

16 "Cú¹píh²¹ jmái¹ bíh¹ jéi³²í¹ he², hi³ jáun² má¹jáun² tiú²uú² lí¹³ jie¹ hnoh² jná¹³; tí³la³ tí³ chí¹cáin² píh²¹ jáun² né³, lí¹³ bíh¹ jie¹ náh² siáh³.

Hi³ nio² hlah³ tsí³ dá² tsú² jeinh²¹ cáun² hi³ hiún² tsí³ bíh¹ tsú²

17 Jmí¹jáun² ma³ jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ngáih³ rainh²¹ tsá²ján² tsá²ján²:

—¿He³ dá² hnió³ nieih³ jái¹³ hi³ ñí¹juah²¹ tsú² ní² hi³ cú¹píh²¹ jmái¹ bíh¹ jéi³²í¹ he² hi³ jáun² má¹jáun² tiú²uú² neh²¹ dí² tsú², hi³ cú¹píh²¹ jmái¹ bíh¹ siáh³ tsa³jau² hi³ jáun² má²neh²¹ dí² tsú² siáh³; hi³ ñí¹juah²¹ tsú² siáh³ hi³ ñí¹ cuá³ Jméi² néh¹ dí² má²ja³quián³ tsánh³²? 18 ¿He³ dá² hnió³ juáh³ jaun³²: "Ñí¹ cú¹píh²¹ jmái¹"? Já² tiá² ngí²³ yáh³ dí² he³ dá² ní³² ñí¹juah²¹ tsú².

¹⁹ Ca³li³lieih²¹ bíh¹ Jesús hi³ jmí¹ hnió³ tsá² hí³ nga³ ñí¹con² dí², hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jná¹³ má²lí²juáh³² hi³ cú¹pih²¹ jmái¹ bíh¹ jéi³²í¹ he² hi³ jáun² má¹jáun² tiú²uú² lí¹³ jie¹ náh² jná¹³, hi³ tí³ chí¹cáin² pih²¹ jáun² né³ má²lí¹³ jie¹ náh² siáh³. ¿Hí¹ hi³ ní² uá¹ hi³ jlánh¹ ná¹quí² ná¹ngaih³² náh² ja¹ má²tún² hmóu³²? ²⁰Jná¹³ juah³² hi³ cu³tí³ bíh¹ uóh¹ hnoh² hi³ niau²¹ hlah³ honh² náh², tí³la³ tsá² hau² jná¹³ né³, ma³hiún² tsí³ bíh¹. Tí³la³ cun³ jáun² uá¹jinh¹ hnoh² niau²¹ hlah³ honh², chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ lí³ hiún² lín³² honh² náh² cha³ jmí¹ niau²¹ hlah³. ²¹Jmú¹³ jái¹³: Ní¹juáh³ jan² tsá²mi³ la³ má²cá²chó³² jmái¹ hi³ lí³zian² jon², jáun² hlah³ lín²¹ bíh¹ má²nio² tsí³ tsú² qui¹hliá² má²cá²chó³² jmái¹ hi³ quieh² héin¹; tí³la³ ní¹juáh³ má²ca³lí³zian² jon² tsú² né³, ca³la³ hí¹juáh³ tiú²uú² chau² bíh¹ tsí³ tsú² hi³ ca³quieh² jáun² héin¹, qui¹hliá² jlánh¹ tsah³ tsú² hi³ má²ca³lí³zian² siáh³ cónh³í¹ jan² dáin² ñí¹ hué²¹ lá². ²²La³ jáun² bíh¹ siáh³ ná¹má²tsoh¹ hnoh² honh² ta³né³²; tí³la³ ní¹ má¹já²jie¹ jná¹³ siáh³ hnoh² né³, má¹jáun² bí¹ jlánh¹ lí³ hiún² honh² náh² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³, cáun² hi³ hí¹ jan² tiú²uú² hin² lí¹³ quin³.

²³”Má¹jáun² bí¹ ján¹ tson² hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú² hi³ míh¹³ hnoh² ñí¹con² jná¹³. Quí¹ jú¹ tson² juah³² jná¹³, hi³ lí³ua³ cáun² hi³ míh¹³ náh² ñí¹con² Jméi² dí² cun³quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³, hian³ bí¹ náh². ²⁴Quí¹ hí¹ cáun² bíh¹ hi³ tiá² má²lí²míh¹ hnoh² cun³quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³ la³ tí³ ta³né³²; mí¹ náh² hi³ jáun² hian³ náh², hi³ jáun² lí¹³ lí³ hiún² honh² náh² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³.

Jesús Tsá² lín³ Cristo bíh¹ lín³ Tsá² cah²³ jmái¹ ñí¹con² tsá² hon² Dió³²

²⁵”Né³² né³, jná¹³ má²ca³lieh¹ ná¹ hnoh² cun³quionh³ jú¹ jni²; tí³la³ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ tiú²uú² jmu¹ jná¹³ la³ ní², má¹jáun² dá² má²hléh¹³ jná¹³ tá²na²¹ cu³tí¹³ bíh¹ hi³ ca³tín¹ Ñuh³² jná¹³. ²⁶Jmái¹ jáun² né³, má²míh¹ hnoh² cun³quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³; tí³la³ má¹jáun² né³ tiú²uú² mí¹³ yáh³ jná¹³ ñí¹con² Ñuh³² hi³ ca³tín¹ hnoh², ²⁷quí¹ qui³ cónh³ hniau³ lín³² bíh¹ hnga² Ñuh³² jná¹³ hnoh². Hniau³ tsú² qui¹ cun³ñí¹ hi³ hnau³ hnoh² jná¹³ bíh¹, jí³ hi³ má²ca³tionh² náh² siáh³ ta²¹ hi³ jná¹³ ja³ ñí¹con² Dió³². ²⁸Jmí¹ ca³tí³ ñí¹ já¹³ jná¹³ ñí¹ hué²¹ lá², cua³han³ jná¹³ ñí¹con² Ñuh³² bíh¹, hi³ jáun² dá² ñí¹con² Ñuh³² bíh¹ jná¹³ má²ñih²¹ siáh³ ta³né³².

²⁹Hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³ ca³juáh³:

—Ta³né³² ján¹ tson² má²dí¹hléh¹ hnú² tá²na²¹ cu³tí¹³, hi³ tiú²uú² dí¹hléh¹ yáh³ nú² jú¹ jni². ³⁰Ta³né³² má²lí²neh²¹ jnoh¹ hi³ la³jí³² bíh¹ la³ ñíh¹ hnú², hi³ hí¹juáh³ tiá² lin¹ lí³hniauh²³ yáh³ hi³ zian² tsá² zia³² hi³ nga³ ñí¹con² hnú². Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²nio² cáun² tsí³ jnoh¹ hi³ hnú² ñeh³ nú² ñí¹con² Dió³².

³¹Jmí¹jáun² ca³ngái³ Jesús la³ lá²:

—¿Hí¹ jáun² né³bí¹ má²táunh²³ máh³ hnoh² ta²¹? ³²Né³² né³, má²cá²chó³² bíh¹ jmái¹ hi³ ta³né³² bíh¹ cánh³² má²han³ náh² ma³ quin³², hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² náh² cuá¹táunh¹ náh² juí³² quián¹³, hi³ jáun² huen² bíh¹ jná¹³ má²zeh¹³ náh²; tí³la³ tiá² huen² jná¹³ zenh² yáh³ má¹ná¹, qui¹ zenh² bíh¹ Ñuh³² jná¹³ quiúnh¹ ná¹. ³³Juah³² jná¹³ la³jí³² jái¹³ ní² ñí¹con² hnoh² hi³ jáun² lí¹³ nio² tie³ hñu³ honh² náh² cun³ñí¹ hi³ ná¹cunh² náh² quiúnh¹ jná¹³. Hnoh² dá² ca³tín¹ má²tsoh¹ honh² la³ cun³ hi³ jmu² tsá² hon² Dió³², tí³la³ tiá³ chá¹ náh² honh², qui¹ má²ca³cah¹ bíh¹ jná¹³ jmái¹ ñí¹con² tsá² hí³.

17

Jesús liéinh³² Dió³² hi³ ca³tín¹ tsá² hain²¹ tí³ con²

¹Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³ziauh³ ñí¹ chí³cuú², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tia²¹, má²cá²chó³² bíh¹ jmái¹; ma³quien¹³ hnú² Jónh³², hi³ jáun² Jónh³² hnú² siáh³ lí¹³ ma³quien² hnú². ²Quí¹ huen² bíh¹ hnú² má²ca³jmu³ hi³ Jónh³² hnú² ho² ta²¹ ñí¹con²

la³jín³² tsáu², hi³ jáun² lí¹³ jmu¹ jná¹³ hi³ lí¹³ zian² tsáu² la³ cun³ jmí¹hi³nio², ca³la³ jín³² tsá² má²ca³chan²¹ hnú² jo³uón³² jná¹³. ³ Hi³ zian² tsú² jáun² cun³ jmí¹hi³nio² dá² lí³ la³ lá²: hi³ cuóu³² tsú² hnú² bíh¹, Tsá² cú²huen² tán¹ nú², Tsá² hú¹tá¹ lín³ Dió³²; jì³ hi³ cuóu³² tsú² jná¹³ ní² siáh³, Jesús, Tsá² lín³ ná¹ Cristo, Tsá² ca³zen² hnú² hí³.

⁴ "Má²lí²ma³quien¹³ bíh¹ jná¹³ hnú² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ má²lí³² bí¹ siáh³ la³jí³² hi³ ca³juah²¹ hnú² hi³ jmu¹ jná¹³. ⁵ Né³² né³ Tia²¹, ma³quien¹³ siáh³ jná¹³ ñí¹ hó²¹máh¹ nú² la³ cun³ qui³ jmí¹ quien² jná¹³ jáun² jmí¹tin², jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí¹³ tá¹ cáun² mi³cuú².

⁶ "Má²ca³ma³jnia¹³ bíh¹ jná¹³ hi³ hin² tsánh² hnú² ñí¹con² tsá² má²ca³quianh²¹ hnú² ja¹ tsá² zian² hngá¹máh³ lá², tsá² má²ca³chan²¹ hnú² jo³uón³² jná¹³. Tsá² jmí¹ joh² bíh¹ hnú² hí³ hi³ ca³cuen²¹ nú² jná¹³, hi³ má²ca³ma³tí³² bíh¹ tsú² siáh³ jēh² hnú². ⁷ Hi³ jáun² dá² má²ñí³² bíh¹ tsú² ta³né³² hi³ la³jí³² bíh¹ hi³ quion²¹ jná¹³ ja³ tí³ ñí¹con² hnú²; ⁸ quí¹ má²ca³juo³ bíh¹ jná¹³ tsú² la³jí³² jái¹³ hi³ ca³cuéh¹ hnú² jáun² ñí¹con² jná¹³, jáun² má²ca³héi³ bíh¹ tsú². Hi³ jáun² má²ca³lí³tsin² bíh¹ tsú² hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ ja³ jná¹³ ñí¹con² hnú², hi³ jáun² má²taunh³² tsú² ta²¹ hi³ hnú² bíh¹ ca³ze² jná¹³.

⁹ "Jáun² né³, jná¹³ hiú² mí²³ ñí¹con² hnú² hi³ ca³tin¹ tsá² hí³ bíh¹, ha³ tiá² hiú² mí²³ yáh³ jná¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³², tí³la³ mí²³ jná¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² ca³chan²¹ hnú² jo³uón³² bíh¹ jná¹³, quí¹ tsá² joh² hnú² bíh¹ hí³. ¹⁰ Quí¹ la³jí³² bíh¹ la³ cun³ hi³ quion²¹ jná¹³ quián¹³ hnú², hi³ jáun² la³jí³² bíh¹ siáh³ la³ cun³ hi³ quián¹³ hnú² quion²¹ jná¹³ uá²jai³². Hi³ jáun² né³, cun³quionh³ tsá² hí³ bíh¹ má²lin¹ hi³ quien² jná¹³.

¹¹ "Ha³ tiú²uú² ñí²¹ yáh³ jná¹³ ñí¹ hué²¹ lá², tí³la³ tsá² ní² né³ tá¹tonh¹ bíh¹; quí¹ jná¹³ dá² má²jáunh¹³ bíh¹ hi³ ñí¹ñí²¹ quiúnh¹ hnú². Jáun² né³, hnú² Tia²¹ Tsá² chun¹, cun³quionh³ pí³ hi³ hauh³² nú² jmu³ hua³hí¹³ tsú² la³ cun³ hi³ ca³cuéh¹ nú² jáun² jná¹³ uá²jai³², hi³ jáun² lí¹³ tionh² tsú² cá²hon³ la³jmí¹ tiauh² dí² quiúnh¹ hnú². ¹² Quí¹ tá¹la³ ca³ngí³ jná¹³ jáun² quiúnh¹ tsú², ca³jmú³² bíh¹ jná¹³ hua³hí¹³ tsú² cun³quionh³ jái¹³ hi³ ho² jná¹³ hi³ ca³cuéh¹ hnú² jáun². La³ ní² bíh¹ ca³jmú³² jná¹³ hua³hí¹³, hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² já²hín³, jí³²la³ tsá² qui³ ca³tin¹ hi³ tsa³hín³ bíh¹ já¹hín³, hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí².

¹³ "Jáun² ta³né³² má²jáunh¹³ jná¹³ ñí¹ ñíh³ hnú² bíh¹; tí³la³ juah³² jná¹³ jái¹³ ní² tá¹la³ cuon¹ ná¹ ñí¹ hué²¹ lá², hi³ jáun² tsá² tá¹tonh¹ lá² lí¹³ lí³ hiú² tsí³ ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³ la³jmí¹ hiú² tsin³² jná¹³. ¹⁴ Má²ca³ma³tin¹³ bíh¹ jná¹³ tsú² jēh² hnú², tí³la³ tsá² zian² hí³ cun³ tin² tsí³ hmóu³² né³, tiá² quiú² tiá² jéin²³ yáh³ tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiú²uú² jmu² yáh³ tsú² la³jmí¹ jmu² tsá² hí³, quí¹ sa³jun³ jná¹³ yáh³ zian² ná¹ la³ jáun². ¹⁵ Ha³ tiá² hiú² mí²³ yáh³ jná¹³ hi³ huen¹³ nú² tsú² ja¹ quioh²¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², ñí¹ jí²¹la³ mí²³ jná¹³ hi³ jmúh¹³ nú² tsú² hua³hí¹³ ca³tin¹ tsá² hláinh¹ bíh¹. ¹⁶ Quí¹ la³jmí¹ tiá² zian² jná¹³ la³ cun³ qui³ zian² jáun² tsá² jmu² cun³ tin² tsí³ hmóu³², hi³ jáun² sa³jun³ tsá² ní² yáh³ siáh³ zian² la³ jáun². ¹⁷ Hi³ jáun² né³, jmu³ hi³ lí¹³ ná¹chan¹ tsú² ñí¹con² nú² huen² cun³quionh³ jú¹ tson², quí¹ jái¹³ quián¹³ hnú² dá² lí³ jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹. ¹⁸ Jáun² né³, la³jmí¹ ca³ze² nú² jná¹³ ja¹ tsá² zian² hngá¹máh³ lá², la³ jáun² bí¹ siáh³ zein³² jná¹³ tsá² lá² ja¹ tsá² hí³ uá²jai³². ¹⁹ Hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ tsá² lá² bíh¹ jmu² jná¹³ siáh³ cuá¹chan¹ ná¹ huen², quí¹ hi³ jáun² tsá² lá² uá²jai³² lí¹³ ná¹chan¹ cun³quionh³ jú¹ tson².

²⁰ "Tí³la³ tiá² mí²³ yáh³ jná¹³ jmáh³la³ hi³ ca³tin¹ tsá² lá², quí¹ mí²³ jná¹³ la³ jí³ hi³ ca³tin¹ tsá² taunh¹³ jná¹³ ta²¹ ní¹ má¹ca³nái³² jú¹ chú³² hi³ hléh³² tsá² lá² bíh¹. ²¹ Mí²³ jná¹³ ñí¹con² hnú² hi³ cu³tí³ cuí¹ tionh¹ tsú² cá²hon³ jí³lin². Hnú² Tia²¹, cuí¹ tionh¹ tsú² cá²hon³ quiúnh¹ dí² la³jmí¹ ná¹tioh³ jáun² cáun² tsí³ dí² quiúnh¹ hnú², hi³ jáun² lí¹³ tónh³² tsá² zian² hngá¹máh³ lá² ta²¹ hi³ tson² bíh¹ hnú² ca³ze² nú² jná¹³. ²² La³jmí¹ má²ca³ma³quien¹³ hnú² jáun² jná¹³, má²ca³ma³quien¹³ jná¹³ tsú² siáh³ uá²jai³², hi³ jáun² lí¹³ ná¹tioh³ cáun² tsí³ tsú² quiúnh¹ dí², la³jmí¹ ná¹tioh³ cáun² tsí³ dí² hmóu³². ²³ Cáun² bíh¹ ná¹tioh³ tsin³²

jná¹³ quiúnh¹ tsú² la³jmí¹ ná¹tioh³ cáun² tsí³ dí² hmóu³², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ ná¹tioh³ cáun² tán¹ tsí³ tsú² má²tún² hmóu³² siáh³, hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí¹³ lí³tsin² tsá² zian² hngá¹máh³ lá² hi³ hnú² bíh¹ Tsá² ca³ze² nú² jná¹³, jí³ hi³ hno³ lín³² nú² siáh³ tsá² joh² jná¹³ la³ cun³ rón³² hnau³ nú² jná¹³.

²⁴”Tia²¹, hnú² bíh¹ ca³chan²¹ tsú² jo³uón³² jná¹³, hi³ jáun² bíh¹ hnó³² jná¹³ hi³ tsa³tiánh² tsú² ñí¹ ñí¹ñí²¹ jná¹³, hi³ jáun² lí¹³ jí³ tsú² cónh³ tí³ hi³ quien² jná¹³, la³ cun³ hi³ ca³ma³quien¹³ nú² jáun² jná¹³; quí¹ hnú² bí¹ jlánh¹ ca³ma³hnau¹ nú² jná¹³ la³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí¹³ tá¹ cáun² mi³cuú². ²⁵Hnú² Tia²¹, Tsá² chun¹ nú², ha³ tiá² cuóu³² yáh³ hnú² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³², tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, cuóu³² bíh¹ ná¹ hnú², hi³ ja³bí¹ tsá² lá² siáh³ má²ca³lí³ ñí³² bíh¹ hi³ hnú² ca³ze² jná¹³. ²⁶Jná¹³ má²ca³hie³ tsá² lá² hi³ hin² tsánh² hnú², hi³ la³ má²hie² jáun² jná¹³ tsú² siáh³, hi³ jáun² lí¹³ ma³hnio³ tsú² tsá²ján² tsá²ján² rón³² la³ cun³ hnau³ nú² jáun² jná¹³, hi³ jáun² lí¹³ ná¹tioh³ cáun² tsin³² jná¹³ quiúnh¹ tsú².

18

Má²jan² tsú² Jesús hi³ tson³

(Mateo 26:36-56; Marcos 14:32-50; Lucas 22:39-53)

¹ Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús jái¹³ ní² né³, cua³han³ quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ ngau³ tí³ jo²¹ jéh³ ñí¹ téh²³ tsú² jáun² Cedrón. Ñí¹ jáun² jmí¹ zia³² cáun² ñí¹ lí³ ñí¹ jná¹ hmá²; ñí¹ jáun² né³, hi³ Jesús la³ má²quionh³ tsá² quionh³. ² Ja³bí¹ Judas tsá² má²jienh³ hí³ Jesús jmí¹ ñí² uá²jai³² ñí¹ jáun², quí¹ hliáun³ jéin³² bíh¹ jmí¹ má²ca³cuú² ca³ngih³² Jesús quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² ñí¹ jáun². ³ Hi³ jáun² né³, ca³chó³² bíh¹ Judas ñí¹ jáun² la³ má²quionh³ hliáu³ tsá² *romanos, jí³ ma³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ hi³ ca³ze³ tsá² ná¹chín¹ joh¹ tsú² la³ má²quionh³ tsá² *fariseos. Tsá² hí³ né³ ná¹quian³² sí² jmí²cau³² jí³ sí² ca² ní² siáh³, la³ má²quionh³ mí¹tái³ mí¹ja² jí³ hmá² ní² siáh³. ⁴ Tí³la³ Jesús má¹ná¹, jmí¹ má²ñí³² bíh¹ la³ cun³ la³jí³² hi³ quiunh²¹, hi³ jáun² ja³ hi³ ca³ngáih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hin² tsánh² hnah²³ hnoh²?

⁵ Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Jesús tsá² Nazaret bíh¹ hnah²³ jnoh¹.

Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús:

—Jná¹³ bíh¹ la³².

Ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³ jmí¹ zenh¹ Judas tsá² má²lí²jienh³ Jesús. ⁶ Hi³ jáun² jmí¹ ca³juáh³ Jesús: “Jná¹³ bíh¹ la³²”, jmí¹jáun² né³ ca³yá²han¹ tsú² hi³ ca³quinh³ tí³ cu³hna²¹ hi³ ta³tonh¹ la³ tí³ hué³². ⁷ Jmí¹jáun² ca³ngái³ siáh³ Jesús cónh³¹ cu³ jéin³²:

—¿Hin² tsánh² hnah²³ hnoh²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³ siáh³:

—Jesús tsá² Nazaret bíh¹ hnah²³ jnoh¹.

⁸ Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Má²lí²juáh³² bíh¹ jná¹³ hi³ jná¹³ bíh¹ la³². Ní¹juáh³ jná¹³ la³ hnauh²³ náh², tí³la³ cué¹ jái¹³ hi³ tsa³tánh¹ tín² tsá² ñí¹ hná¹ lá².

⁹ La³ ní² dá² ca³lí³ hi³ jáun² lí³tí³ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ tsú² jáun² hnga², jmí¹ ca³juáh³ la³ lá²: “Tia²¹, tsá² ca³cuen²¹ hnú² hí³, hí¹ jan² yáh³ tiá² já²hín³”. ¹⁰ Jmí¹jáun² ca³chí² Sí¹mu²¹ Pé¹ mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹, hi³ ca³jmú³ cu³ nga¹³ mí¹tái³ cuá¹ cuá² chu²¹ quioh²¹ jan² tsá² jmái² Malco, jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsá² cuá¹lín³ mí¹tsá² hien¹.

¹¹ Tí³la³ Jesús né³, ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:

—Tiáunh¹ mí¹tái³ hñu³ láu² quioh²¹. Ní¹juáh³ Ñuh³² jná¹³ hnió³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³ uu³cha³tsi³² lá², ¿hí¹ lí¹³ hi³ tiá² hen¹ jná¹³ hi³ quiunh²¹ jná¹³ la³ lá²?

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Anás

(Mateo 26:57-58; Marcos 14:53-54; Lucas 22:54)

¹² Hi³ jáun² jmi¹jáun² né³, hliáú³ tsá² chín¹, la³ má²quionh³ hliáú³ joh¹, ji³ tsá²cuú² tsá²ta³ tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ ní² siáh³ ca³ma³tson¹³ Jesús hi³ ca³hñéi³² dí². ¹³ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ñí¹jan² dí² hñú¹³ Anás. Anás hí³ jmí¹ lín³ tsa³jméi² Caifás, tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹ jmí¹jáun². ¹⁴ Caifás hí³ bíh¹ jmí¹ má²ca³záih³ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ hi³ tí³ quien² bíh¹ jún³ jan² tsáú² cha¹³ ji³lin² tsáú².

Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús

(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)

¹⁵ Tí³la³ Sí¹mu²¹ Pé¹ né³, la³ má²quionh³ jan² tsá² ñí¹ hná¹ jáun², jmí¹ hí¹tsá²taunh¹ chí¹cáin² cu³hna²¹ Jesús. Tsá² jan² hí³ né³ jmí¹ cuóu²¹ bíh¹ tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹, hi³ jáun² ca³hiau³ jái¹³ hi³ hí³ ñí¹hñú³ quioh²¹ mí²tsá² híen¹ hí³ quionh³ Jesús; ¹⁶ tí³la³ Pé¹ né³, cheih³² bíh¹ ca³ta³zanh¹. Hi³ jáun² tsá² jmí¹ cuóu²¹ hí³ mí²tsá² híen¹ né³ cua³han³ hi³ ñí¹mí² jái¹³ ñí¹con² tsá²mí³ tsá² jmí¹ dí¹jmu² hua³hí¹³ ho³hñú¹³ hi³ hí³ Pé¹ ñéih³, jmí¹jáun² ca³tanh² tsú² Pé¹ tí³ ñéih³. ¹⁷ Jmí¹jáun² ca³ngái³ tsá²mí³ hí³ ñí¹con² Pé¹ la³ lá²:

—¿Há¹ jun³juáh¹³ hnú² lín³ nú² uá²jai³² tsá² hen² tí³ con² tsá²ñuh² ó³² dúh¹?

Jáun² ca³juáh³ Pé¹ la³ lá²:

—Já¹han²¹, ha³ tiá² lín³ yáh³ jná¹³.

¹⁸ Jmí¹ cuóu³ lín³² bíh¹ jmí¹jáun², hi³ jáun² tsá² má²ná¹hlánh¹ quian²¹ mí²tsáú² la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ tsú² la³ má²lí²jmú³ sí², hi³ jáun² má²ná¹taun³ hi³ ná¹chóh²³ sí² jáun². Já³bí¹ Pé¹ siáh³ jmí¹ zenh¹ ñí¹ jáun² quionh³ tsá² hí³ hi³ dí¹chóh²³ sí².

Mí²tsá² híen¹ má²cán²³ jú¹ tson² ñí¹con² Jesús

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)

¹⁹ Jáun² tsá² lín³ hí³ mí²tsá² híen¹ ca³ma³liáu³² hi³ nga² ñí¹con² Jesús hi³ ca³tin¹ tsá² hain²¹ tí³ con² dí², hi³ he³ ñí¹ jái¹³ má²tin² tsú² siáh³ tsáú². ²⁰ Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jná¹³ dá² má²ca³hléh³ ná¹ chú¹ja²¹ bíh¹; tiú²nio² bí¹ hñú³ cuáh³² quiú¹³ dí² má²ca³ma³tin¹³ jná¹³ tsáú², ji³ hñú³ cuáh³² chín¹ ní² siáh³, ñí¹ qui³ cuú² ngih³² ca³la³ jín³² tsá² judíos; hi³ jáun² né³, hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ má²ca³híe³ jná¹³ ñí¹ ná¹conh¹. ²¹ Jáun² ¿he³ yáh³ láih³² sa³ ñí¹con² huen² yáh³ jná¹³ ngaih³² hnú²? Ñí¹con² tsá² má²ca³nái³² jái¹³ hi³ hléh²³ dá² jná¹³ nga³, quí¹ tsá² hí³ bíh¹ tsá² ná¹ñí³² la³ cun³ hi³ má²cá²juáh³² jná¹³.

²² Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³ ní² né³, jáun² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáú² jmí¹ zenh¹ ñí¹ jáun² ca³pá³ ñí¹ Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ la³ ní² máh³ ngaih³² hnú² ñí¹con² mí²tsá² híen¹?

²³ Jáun² ca³ngái³ Jesús la³ lá²:

—Ní¹juáh³ cáun² jú¹ hlah³ la³ lí²hléh³ jná¹³, jáun² juah²¹ neh²¹ ha³ jinh¹ tí³tsóh³ lí³ jú¹ hlah³; tí³la³ ní¹juáh³ re² bíh¹ la³ lí²hléh³ jná¹³ né³, jáun² ¿he³ ya³ láih³² sa³ po²³ yáh³ hnú² jná¹³?

²⁴ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³zen³ Anás Jesús la³ má²hñe² jáun² bíh¹ ñí¹con² Caifás tsá² cuá¹lín³ siáh³ mí²tsá² híen¹.

Pé¹ juáh³ siáh³ cu³ jéin³² hi³ tiá² cuóun³² Jesús

(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)

²⁵ Tá¹la³ jmí¹ dí¹chóh²³ jáun² Pé¹ sí² né³, jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³ngái³ Pé¹ hi³ ca³juáh³:

—¿Há¹ jun³juáh¹³ hnú² uá²jai³² lín³ jan² tsá² hen² tí³ con² tsá²ñuh² ó³²?

Jáun² Pé¹ ca³juáh³:

—Já¹han²¹, jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³.

²⁶ Ní¹ jáun² siáh³ jmí¹ zenh² jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ quian²¹ mí²tsá² híen¹, rainh²¹ tsá² ca³uóunh³ hí³ cuá¹ hí³ ca³quieh³ Pé¹, hí³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Há¹ jun³juáh¹³ hnú² lí²jie¹ jná¹³ ja¹ hmá² jáun² quiúnh¹ nú² tsá² ó³² dúh¹?

²⁷ Tí³la³ siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² ca³ton³ Pé¹ jmí¹jáun². Tí³tsóh³dí¹ jmí¹jáun² né³ ca³hó³ jan² cá¹tsó³.

Jesús má²zenh² ta³ ní¹ Pilato

(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5)

²⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús hnú¹³ Caifás, hí³ ca³ní¹jan² dí² ní¹ta²¹ quioh²¹ tsá² ho² ta²¹ tsá² romano. Jmí¹ má²já²jnia² bíh¹, hí³ jáun² né³ tsá² ná¹ní¹ joh¹ tsá² judíos hí³ tiú²uú² taunh³ yáh³ něih³ ní¹ta²¹ jáun², quí¹ hí³ jáun² tiá² lí¹³ lín³ dí² tsá² tiá² jin². Quí¹ jí³²la³ tsá² jin² bíh¹ lí¹³ cuh³ má³² quioh²¹ *Jmí¹híen¹ ní¹ má¹ca³niéi² jáun². ²⁹ Cun³ní¹ hí³ jáun² bíh¹ cua³han³ Pilato tsá² ho² ta²¹ tí³ cheih³² hí³ ca³liéinh³² tsá² hí³, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ ní¹ tso³ chah³² hnoh² quioh²¹ tsá²núh² lá²?

³⁰ Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³:

—Sá¹jmí¹ hí³ tiá² lín³ tsá²núh² ní² jan² tsá² hláih¹ tsá² hon², jáun² tiá² jmí¹ má²lí²jienh²¹ yáh³ jnoh¹ tsú² ní¹con² hnú².

³¹ Tí³la³ Pilato né³ ca³juáh³ siáh³:

—Jon¹ náh² tsú², hí³ jáun² cuá²ra³tsi³² náh² héih³² la³ cun³ lí³ liei²¹ quián¹³ náh² hmóu³².

Jmí¹jáun² ca³ngái³ siáh³ tsá² ná¹ní¹ hí³:

—Tí³la³ jnoh¹ tsá² judíos má¹ná¹, tiú²uú² jái¹³ hau³² yáh³ jnoh¹ hí³ má¹ngí¹³ tsáu².

³² La³ jáun² bíh¹ ca³lí³ hí³ jáun² lí¹³ lí³tí³ la³ cun³ hí³ ca³juáh³ hnga² Jesús hí³ he³ lánh³ rón³² jún³ dí². ³³ Jáun² Pilato hen³ siáh³ něih³ ní¹ta²¹ quioh²¹, jáun² ca³teh³ dí² Jesús hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Hí¹ hnú² uá¹ lín³ nú² Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos?

³⁴ Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—¿Hí¹ ngaih³² hnú² jái¹³ ní² hí³ ca³tin¹ hnú² huen², ho³ hí³ zian² jan² tsá² má²lí²juáh³ uá¹ hí³ ca³tin¹ jná¹³?

³⁵ Hí³ jáun² Pilato né³, ca³juáh³ siáh³:

—¿Hí¹ lín³ jná¹³ tsá² judío dúh¹? Quí¹ tsá² coh¹ huen² bíh¹ hnú², la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ joh¹ tsú² má²lí²jienh³ hnú² ní¹con² jná¹³. ¿He³ dá² ca³jmuh³ hnú²?

³⁶ Jáun² ca³ngái³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Ha³ tiá² ní¹ hué²¹ lá² ho² yáh³ jná¹³ jái¹³. Quí¹ sá¹jmí¹ hí³ ho² jná¹³ jái¹³ ní¹ hué²¹ lá² dúh¹, hí³ jáun² jmí¹ lí¹³ bíh¹ jmu³ tsá² tionh² jo³uón³² jná¹³ hniéi², hí³ jáun² tiá² jmí¹ jienh³ yáh³ tsú² jná¹³ ní¹con² tsá² judíos tsá² ná¹ní¹. Tí³la³ tiá² ní¹ lá² ho² yáh³ jná¹³ jái¹³.

³⁷ Hí³ jáun² Pilato né³ ca³ngái³ siáh³:

—¿Hí¹ jáun² lín³ uá¹ hnú² re²¹?

Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Lín³ bíh¹ jná¹³ la³ cun³ má²lí²juah²¹ hnú² ní². Jná¹³ dá² ca³lí³zian² ná¹, hí³ cuan³ ná¹ ní¹ hué²¹ lá² hí³ hie¹³ ná¹ jú¹ tson². La³jín³² bíh¹ tsá² hain²¹ tí³ con² jú¹ tson² náí³² la³ cun³ hí³ juah³² jná¹³.

³⁸ Jáun² Pilato ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ dá² jaun³² jú¹ tson²?

Má²ma³ngí³ tsú² Jesús

(Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25)

Jáun² jmí¹ má²lí²juáh³ Pilato jái¹³ ní² né³, cua³han³ siáh³ cheih³² hí³ ca³ní¹lien¹³ tsá² judíos tsá² ná¹ngih³² hí³, hí³ ca³ní¹zeh¹ dí² la³ lá²:

—Hí¹ cáun² yáh³ tso³ quioh²¹ tsá² lá² tiá² choh¹ jná¹³. ³⁹ Tí³la³ hnoh² né³ ná¹héh³ chih³² hi³ hniáuh³² lion¹ jná¹³ jan² tsá² tson³ tá¹la³ Jmí¹hien¹; jáun² né³ ¿hnauh¹ náh² lion¹ jná¹³ Re²¹ Juóuh³² hnoh² tsá² judíos?

⁴⁰ Jmí¹jáun² ca³la³ jín³² bíh¹ tsú² ca³tí² ca³hóh³² hi³ ca³juáh³:

—¡Jun³juáh¹³ tsá² ní² yáh³! ¡Barrabás bíh¹ lion¹ nú²!

Tí³la³ Barrabás hí³ né³ jmí¹ lín³ jan² tsá² háin² hian² tsí³ bíh¹.

19

¹ Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³, ca³jmú³ Pilato héih³² hi³ jan³ tsú² Jesús, hi³ tsa³quiú² tsa³pan² tsú². ² Jáun² hliáu³ né³ ca³jmú³ cáun² chí² lih³² hi³ ca³tanh² dí² chí¹ Jesús la³juah²¹ dúh¹ cáun² *có²ron¹ná¹ hi³ quioh²¹ jan² tsá² ho² jái¹³, tí³la³ hi³ jáun² né³ jmí¹ lí³ cun³quionh³ cuoh² hmá² ton² bíh¹; hi³ ca³quinh³ dí² siáh³ cáun² hmih³² zín¹³ la³ cun³ hi³ qui³ quih³² jan² tsá² quien². ³ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ma³janh³² tsú² ma³ quin³² ma³ jan³² ní¹ cuá¹tón²¹ Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Re²¹ Juo¹³ tsá² *judíos!

Ca³la³ hi³ má²quí² má²jno³² bíh¹ dí² hó¹ní¹ tsú².

⁴ Jmí¹ lí²¹ jáun² cua³han³ siáh³ Pilato hi³ ca³liéinh³² siáh³ tsá² ná¹ngih³² hí³ cheih³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³ náh², cuí¹ chin²¹ jná¹³ tsú² tí³ cheih³² lá², hi³ jáun² lí³tsin² hnoh² hi³ hí¹ cáun² yáh³ tso³ tiá² lin¹ choh¹ jná¹³ quioh²¹ tsá² lá².

⁵ Jmí¹jáun² cua³han³ Jesús hi³ má²hun¹ chí² lih³² hi³ lí³ cuoh² hmá² ton² chí¹, hi³ quih³² siáh³ hmih³² zín¹³ jáun². Hi³ jáun² ca³juáh³ Pilato la³ lá²:

—¡Lá² zenh² tsú²!

⁶ Tí³la³ jmí¹ ca³jién³² tsú² Jesús né³, jmí¹jáun² ca³tí² ca³hóh³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Crei²¹ cuí¹ taun¹ tsá² ní²! ¡Crei²¹ cuí¹ taun¹ tsá² ní²!

Jáun² Pilato ca³juáh³:

—Jon¹ náh² tsú², hmóu³² náh² cuá²ton³ náh² tsú² crei²¹, quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tso³ tiá² choh¹ jná¹³ quioh²¹ tsú².

⁷ Tí³la³ tsá² judíos né³, ca³juáh³:

—Jnoh¹ zia³² cáun² liei²¹ quiú¹³, hi³ jáun² la³ cun³ lí³ liei²¹ jáun² quiú¹³ bíh¹ jnoh¹ ca³tin¹ tsá² ní² jún³, quí¹ sa³ tsá² ní² yáh³ má²ca³juáh³ hi³ lín³ Jon² Dió³².

⁸ Jmí¹ ca³nái³² Pilato jái¹³ ní² né³, tí³ lí³mí¹ ca³ta³hú¹ cóh²¹ bíh¹ tsí³. ⁹ Jáun² hen³ siáh³ ñéih³ ñí¹ta²¹ quioh²¹, hi³ ca³ngáih³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—¿Hín² tíh³ ñeh³ hnú²?

Tí³la³ Jesús né³ tiú²uú² hi³ ca³ngái³ hí¹ cá² jon¹ yáh³. ¹⁰ Hi³ jáun² Pilato ca³juáh³:

—¿Hí¹ cónh³ tiá² ngái³ uá¹ hnú² ní¹con² jná¹³? ¿Há¹ tiá² ñíh¹ hnú² hi³ jná¹³ ho² ná¹ jái¹³ hi³ taun¹ ná¹ hnú² crei²¹, ho³lá²dá² hi³ liau¹ ná¹?

¹¹ Jáun² Jesús ca³ngái³ hi³ ca³juáh³:

—Hí¹ cáun² pí³ tiá² jmí¹ zia³² yáh³ quián¹³ hnú² ní¹con² jná¹³ sá¹jmí¹ hi³ Dió³² tiá² ca³cué³ hnú² jái¹³ hi³ ñí³hauh³²; cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ tí³ jlánh¹ bí¹ jueh³² tso³ ho² hnga² tsá² lí²jiénh³ jná¹³ ní¹con² hnú² la³ cónh³ bí¹ hnú².

¹² Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ jlánh¹ ca³hnauh² Pilato tsí³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ líón³² dí² Jesús; tí³la³ tsá² judíos hí³ né³, ca³tí² ca³hóh³² siáh³ hi³ ca³juáh³:

—¡Ní¹juáh³ hi³ ca³lion¹ nú² tsá² ní², jáun² tiú²uú² re² juónh³² yáh³ hnú² quiúnh¹ *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ juú² Roma! ¡Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² juáh³ hi³ lín³ re²¹, tsá² la³ hí³ ná¹hniei²¹ bíh¹ quionh³ tsá² cuá¹lín³ hí³ mi³chí¹!

13 Jáun² jmí¹ ca³nái³² Pilato jái¹³ ní² né³, ca³jmú³ héih³² hi³ chin¹³ tsú² Jesús tí³ cheih³², hi³ jáun² ca³cuá³ ñí¹ hmá²si¹ quien² quioh²¹, ñí¹ jáun² jmí¹ téh²³ tsú² Gabata quionh³ jú¹ *hebreo, la³ cun³ niéih³ “Ñí¹ rá¹já²³ quín¹⁷”. 14 Cua³hlau³ *Jmí¹hien¹ bíh¹ jmí¹jáun², hi³ jáun² ná¹jmú² tsú² hua³jan²¹ la³ cun³ hi³ lí³ hniáuh³²; míh¹ tiá² cun³ la³ nio¹ jñéi³ tí³ hú²niéi² jmí¹ ca³juáh³ Pilato ñí¹con² tsá² judíos hí³ la³ lá²:

—Lá² zenh² re²¹ juóuh³² náh²!

15 Tí³la³ tsá² hí³ né³ ca³tí² ca³hóh³² bíh¹ hi³ ca³juáh³:

—Chin³² tsá² ní², chin³² tsá² ní²; ma³jan³² ñí¹ taun³ crei²¹.

Hi³ jáun² Pilato ca³juáh³ siáh³:

—¿Hí¹ lí¹³ ton¹ jná¹³ crei²¹ re²¹ juóuh³² hnoh² dúh¹?

Jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Jí³²la³ jan² tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ bíh¹ lín³ re²¹ juo¹³ jnoh¹, ha³ tiú²uú² hin² zian² yáh³ tsá² siánh³.

16 Jáun² Pilato ca³jienh³ cú²jueh³² Jesús ñí¹con² tsá² hí³ hi³ cu³tsa³² cuí¹ cha³ton³ tsú² cú²jueh³² crei²¹, hi³ jáun² ca³jón³² bíh¹ tsá² hí³ Jesús.

Má²ton³ tsú² Jesús crei²¹

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)

17 Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, cua³han³ bíh¹ Jesús hi³ quian³² crei²¹ quioh²¹, hi³ ngau³ tí³ jui³² tsi³ máh³ ñí¹ téh²³ tsú² “Máh³ Mú³² Chí¹ Tsáu²”, hi³ cun³quionh³ jú¹jma² *hebreo né³, téh²³ tsú² “Gólgota”. 18 Ñí¹ jáun² bíh¹ ca³ton³ tsú² Jesús crei²¹. Ja³bí¹ ca³ton³ tsú² siáh³ crei²¹ cónh³í¹ gon³ tsáu², ma³ jan² la³ cá² jo²¹, hi³ jáun² chu³jo² né³ tón³² Jesús. 19 Jáun² Pilato ca³jmú³ héih³² hi³ tsa³ton³² tsú² huéh³ ta³ chí¹ crei²¹ ñí¹ tón²¹ jáun² Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²: “Jesús Tsá² Nazaret, Re²¹ Juo¹³ Tsá² Judíos”. 20 Juóun³² bíh¹ tsá² judíos ca³hí³ huéh³ jáun², quí¹ ñí¹ má²janh² can³² juú² bíh¹ ca³ton³ tsú² Jesús crei²¹, hi³ huéh³ jáun² né³ jmí¹ lí³ cun³quionh³ jú¹jma² hebreo, jú¹ *latín jí³ jú¹ *griego ní² siáh³. 21 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ ca³záih³ Pilato la³ lá²:

—Tiá² jmí¹ hniáuh²¹ yáh³ jmúh¹ nú² huéh³ hi³ juáh³: “Re²¹ Juo¹³ Tsá² Judíos”; tí³ re² jmu³ huéh³ hi³ juáh³: “Tsá² Lá² Juáh³ Hi³ Lín³ Re²¹ Juo¹³ Tsá² Judíos”.

22 Tí³la³ Pilato né³, ca³ngái³ hi³ ca³juáh³:

—Ní² cuí¹ lí³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³² jná¹³.

23 Jáun² jmí¹ má²lí²ton³ jáun² hliáu³ crei²¹ Jesús né³, ca³caun² dí² ha¹ tsú², hi³ ca³chin² dí² quiún³ tsoh³, ma³ cáun² quioh²¹ la³ ma³ jan² hliáu³. Jáun² ca³can³ tsú² siáh³ hmih³² hu²¹ ñeh², tí³la³ hmih³² jáun² né³ tiá² lin¹ yáh³ ñí¹ jmí¹ hmi³², cáun² bíh¹ jmí¹ rá²lái¹ tá¹ cáun² chí³cuú² hi³ la³ tí³ há³². 24 Jáun² hliáu³ hi³ ca³juónh³ má²tún² hmóu³² la³ lá²:

—Ha³ tiá² cá¹³ yáh³ dí²; tí³ re² bíh¹ chí¹³ dí² jái¹³ hi³ jáun² neh²¹ hin² tsánh² joh¹³.

La³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí², hi³ rá¹juáh³ la³ lá²: “Ca³tsáunh³ bíh¹ tsú² hán² jná¹³, hi³ ca³chí² tsú² siáh³ jái¹³ ca³tí²¹ hmih³² quion²¹ ná¹”. La³ ní² bíh¹ ca³jmú³ hliáu³ hí³.

25 Có³² crei²¹ tón³² jáun² Jesús né³ jmí¹ zenh¹ mí¹ziú¹³ tsú² la³ má²quionh³ tsá²mi³ rainh²¹; có³² jáun² jmí¹ zenh¹ siáh³ Má²réi³ ñí²cuo² Cleofas la³ má²quionh³ Má²réi³ tsá² zian² juú² Magdalá. 26 Jáun² jmí¹ ca³jien³² Jesús mí¹ziú¹³, la³ má²quionh³ jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ jmí¹ zenh¹ siáh³ có³² jáun², tsá² jlánh¹ jmí¹ hnio³ tsú² hí³, jáun² ca³záih³ dí² mí¹ziú¹³ la³ lá²:

—Hnú² mí¹, ní² bíh¹ zenh² tsá² lí¹³ jien¹ nú² la³jmí¹ jien¹ nú² jónh³².

27 Jmí¹jáun² ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hen² hí³ tí³ con² dí²:

—Jien¹ tiá³ tsá²mi³ ní² la³jmí¹ jien¹ nú² mí²ziúh².

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³jón³² tsá² hí³ Má²réi³ hñú¹³.

Jmí¹ jun¹ Jesús

(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49)

²⁸ *Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, má²ñi³² bíh¹ Jesús hi³ la³jí³² bíh¹ má²ca³lí³²tí³, hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:*

—*Jlánh¹ má²quiéin² tsin³².*

Ca³juáh³ tsú² la³ ní², qui¹ hi³ jáun² lí¹³ lí³²tí³ rón³² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² bíh¹.

²⁹ *Hi³ ñí¹ jáun² né³ jmí¹ zeh¹ cáun² tse³ hi³ dí¹canh² mu² mi³ uóun²jieh¹³ hi³ má²zéih¹ lín²¹; hi³ jáun² ca³ma³jlih²¹ tsú² cáun² chí² náh² hinh²³ jmái² quionh³ hi³ jáun², hi³ ca³dí³chí³ dí² hná¹³ cáun² hmá²tiéi¹³ hi³ téh²³ tsú² hisopo, hi³ jáun² ca³hiéih³ dí² ho³ Jesús.*

³⁰ *Jáun² Jesús ca³yen³ mu² jáun²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³juáh³ la³ lá²:*

—*La³jí³² bíh¹ má²ca³lí³²tí³.*

Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³quíh³² chí¹ hi³ ca³cua³ha³ tsí³.

Jan² hliáu³ hih³² ja¹ mi³hue¹³ Jesús quionh³ hmá² zunh²¹ quioh²¹

³¹ *Né³² né³, jmái¹ jáun² má² cua³hlau³ Jmí¹hién¹ bíh¹, hi³ jáun² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ tiá² ca³lí³hnió³ hi³ la³ má²ná¹tón²¹ jáun² tsá² hí³ crei²¹ tá¹la³ *jmái¹ nio² tie³, qui¹ jmái¹ jáun² dá² cáun² jmái¹ jueh³² bíh¹. Hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ dí² ñí¹con² Pilato hi³ jmu³ tsú² héih³² hi³ tsa³jáu³ tsú² cú²jueh³² ta³ tsá² ná¹tón²¹ hí³ crei²¹, hi³ jáun² sión³² tsú² hla¹ má¹lí³² jáun².*

³² *Jáun² jmí¹jáun² já¹taunh²¹ siáh³ hliáu³, hi³ jáun² jmí¹ ca³cha³taunh¹ jáun², ca³jó³ ta³ tsá² chí¹tón²¹ la³ñí¹, jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jó³ dí² siáh³ ta³ tsá² jan² hí³; ³³ tí³la³ jmí¹ ca³ta³tonh¹ dí² ñí¹ chí¹tón²¹ Jesús má¹ná¹, jmí¹jáun² ca³jíe³ dí² hi³ má²hí¹jún¹ bíh¹ tsú², hi³ jáun² tiú²uú² ca³jó³ yáh³ dí² ta³ Jesús.*

³⁴ *Tí³la³ cun³ jáun² ca³híh³ bíh¹ jan² hliáu³ ja¹ mi³hue¹³ Jesús cun³quionh³ hmá² zunh²¹ quioh²¹, hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³táin² jmi² jí³ jmái² ní² siáh³. ³⁵ Tsá² cha³² jái¹³ lá² dá² hú¹tá¹ ca³jíe³ bíh¹, hi³ jáun² la³jí³² hi³ cha³² tsú² lí³ hú¹tá¹ jú¹ tson² bíh¹; ñi³² bíh¹ tsú² hi³ jú¹ tson² bíh¹ hleh³², hi³ jáun² hnoh² uá²jai³² lí¹³ cháh¹³ cáun² honh². ³⁶ Qui¹ la³ ní² dá² ca³lí³ hi³ jáun² lí³²tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² bíh¹, hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: “Hí¹ cáun² yáh³ mú³² quioh²¹ tsú² tiá² jau³ tsáu²”. ³⁷ Ja³bí¹ zia³² siáh³ cáun² ñí¹ rá¹juáh³ la³ lá²: “Jíen³² bíh¹ tsú² tsá² ca³hinh³”.*

Jmí¹ já¹haun³ Jesús

(Mateo 27:57-66; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56)

³⁸ *Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, ngau³ Sé³² tsá² zian² juú² Arimatea hi³ ca³ñí¹mí² jái¹³ ñí¹con² Pilato hi³ tsa³quión³² dí² hla¹ Jesús. Qui¹ Sé³² hí³ dá² jmí¹ lín³ bíh¹ tsá² hen² tí³ con² Jesús, uá¹jinh¹ ta³ conh¹ qui¹ cun³ñí¹ hi³ juénh² tsú² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹. Ca³cué³ bíh¹ Pilato jái¹³, hi³ jáun² Sé³² né³ ca³ñí¹quión²¹ hla¹. ³⁹ Ja³bí¹ Nicodemo tsá² ca³ñí¹lien¹³ hí³ Jesús cáun² já¹niéi², ca³chó³² siáh³ hi³ quian³² míh¹ tiá² cun³ quiu³quia³hni³² qui¹ló¹ no¹ má²ró³² hi³ lí³ cun³quionh³ háu² téh²³ tsú² mirra má²ná¹jan² quionh³ háu² téh²³ tsú² áloes. ⁴⁰ Hi³ jáun² Sé³² hí³ quionh³ Nicodemo ca³cón³² hla¹ Jesús, hi³ jáun² ca³tsáinh³² dí² cáun² hmih³² jmu³ tiáu² lí³ quionh³ mí²ñi³² lino jmí¹ má²lí²jñéi³² dí² jáun² no¹ má²ró³² jáun², la³ cun³ rón³² hi³ ná¹ngi²³ jáun² tsá² judíos hi³ hón³² hla¹ la³ jáun². ⁴¹ Có³² ñí¹ cá¹taun³ jáun² Jesús crei²¹ jmí¹ lí³ cáun² ñí¹ jná¹ hmá² quioh²¹ tsáu², hi³ ñí¹ jáun² né³ jmí¹ hó²¹ cáun² tá²hón³² hmai²¹ ñí¹ hí¹ jan² hla¹ tiá² jmí¹ má²ca³tanh² tsú². ⁴² Jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ ca³hón³² tsú² cú²jueh³² hla¹ Jesús, qui¹hliá² tá²hón³² jáun² bíh¹ jmí¹ zeh¹ ca³lá² ñí¹ má²janh², qui¹ cun³ñí¹ hi³ jmí¹ má²ñí¹tsá² bíh¹ jmái¹ hi³ jmu² tsú² hua³jan²¹ hi³ hniáuh³² jmái¹ nio² tie³ quioh²¹ tsá² judíos.*

20

Jmí¹ ca³jenh¹³ Jesús

(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)

¹ Hi³ jáun² né³, jmí¹ la³ñí¹ jmáí¹ hi³ ca³li³liau³ sí²ma¹ná¹, ta³ ná¹juan³² lín³² ñéi¹ Má²réi³ tsá² zian² juú² Magdalá ñí¹ hó²¹ tá²hón³² jáun²; ti³la³ jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² ñí¹ jáun² né³, ca³jíe³ tsú² hi³ sa³ tiú²uú² dí¹jnái²³ yáh³ ho³ tá²hón³² quín¹ hi³ jmí¹ dí¹jnái²³ jáun². ² Jmí¹jáun² ngah³ tsú² cú²hé² ti³ ñí¹ jmí¹ cuá³ Sí¹mu²¹ Pé¹ quionh³ tsá² jan² hí³, tsá² jlánh¹ jmí¹ hnio³ hí³ Jesús, hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² la³ lá²:

—La³ má²lí²chin² bíh¹ tsú² Ti³² Juo¹³ dí² hñu³ tá²hón³², tiá² né¹ yáh³ ha³ dá² jinh¹ cui²ñí¹quion¹³ tsú² hla¹.

³ Hi³ jáun² Pé¹ né³, la³ má²quionh³ tsá² jan² hí³ ja³taunh²¹ ñí¹ hó²¹ tá²hón³². ⁴ Ca³la³ cú²hé² lín³² bíh¹ já¹taunh²¹ tsú² tá¹ gon³ cu³lí²¹, ti³la³ ti³ jlánh¹ bíh¹ cú²hé² ngau³ tsá² jan² hí³ má¹ná¹, hi³ jáun² ca³chó³² chí¹ján³ ho³ tá²hón³² la³ cónh³ bíh¹ Pé¹. ⁵ Jáun² jmí¹jáun² ca³jmú³ hí¹sian², hi³ ca³jáih³ ñí¹ ti³ ñéih³, jáun² ca³jíe³ tsú² hmih³² tiáu² jáun² hi³ ná¹tsi²¹ ñí¹ jáun², ti³la³ tiá² hi³ yáh³ tsú² la³ ti³ ñéih³ má¹ná¹. ⁶ Ti³la³ jmí¹ ca³chó³² Pé¹ né³, ca³la³ má²hún¹ la³ ti³ ñéih³ tá²hón³² bíh¹ ca³jmú³. Jáun² ja³bí¹ hí³ uá²jai³² ca³jíe³ hmih³² tiáu² hi³ ná¹tsi²¹ ñí¹ jáun². ⁷ Ja³bí¹ ca³jíe³ tsú² siáh³ hmih³² hi³ jmí¹ tsáih³ chí¹ Jesús. Ti³la³ hmih³² jáun² má¹ná¹, ha³ tiá² cu³tsa³² jmí¹ nio¹ yáh³ quionh³ hmih³² hi³ jmí¹ tsainh³² tsú², cánh³ jmí¹ nio¹ bíh¹ hi³ rá¹pan². ⁸ Jáun² ca³hi³ siáh³ uá²jai³² tsá² cá²chó³² hí³ la³ñí¹ ti³ ñéih³ hi³ ca³jíe³ siáh³ uá²jai³² la³ cun³ hi³ má²lí³², hi³ jáun² ca³taunh³ ta²¹. ⁹ Quí¹ tiá² re² jmí¹ má²ca³ngi¹³ yáh³ tsú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí², hi³ ca³tin¹ bíh¹ Jesús hi³ jenh¹³ ja¹ hla¹. ¹⁰ Jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ja³tanh²¹ bíh¹ tsá² hí³ hñú¹³.

Jesús má²jnia³² ñí¹con² Má²réi³ tsá² ja³ juú² Magdalá

(Marcos 16:9-11)

¹¹ Ti³la³ Má²réi³ hí³ má¹ná¹, ca³ta³zanh¹ bíh¹ ho³ tá²hón³² hi³ dí¹ho², hi³ ta³ dí¹ho² jáun² né³ ca³jáih³ ñí¹ ti³ ñéih³. ¹² Jmí¹jáun² ca³jien³² tsú² gon³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ná¹quih³² hmih³² tiáu², hi³ ná¹tsin¹ ñí¹ jmí¹ rá²tsin² jáun² Jesús; jan² jmí¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ jmí¹ lí³ ta³ chí¹, hi³ cónh³ siáh³ jan² jmí¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ jmí¹ lí³ ta³ ta³. ¹³ Tsá² hí³ né³ ca³ngái³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ lí³, jáun² uoh³² hnú² né³ tsá²mi³?

Jáun² Má²réi³ hí³ ca³ngái³:

—Quí¹hliá² la³ má²lí²chin² bíh¹ tsáu² Ti³² Juó³² jná¹³, hi³ tiá² ño¹ jná¹³ ha³ jinh¹ má²cui²ñí¹quion¹³ tsú² hla¹.

¹⁴ Cun³ dí¹juáh²³ la³ ní² bíh¹ tsú² jmí¹ ca³jinh³ ti³ cu³hna²¹, hi³ jáun² ca³jíe³ hi³ zenh² Jesús ñí¹ jáun²; ti³la³ tiá² ca³lí³tsin² yáh³ tsú² hi³ Jesús bíh¹ la³ Tsá² hí³. ¹⁵ Hi³ jáun² Jesús ca³ngái³ ñí¹con² tsú² la³ lá²:

—¿He³ láih³² sa³ uoh³² hnú² né³ tsá²mi³? ¿Hin² dá² hnah²³ hnú²?

Ti³la³ hí³ dí² né³ jmí¹ lín²³ hi³ tsá² jmu² hua³hí¹³ ja¹ hmá² jáun² bíh¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnú² tsá²ñuh², ní¹juáh³ hnú² bíh¹ cua³chin³² nú² hla¹, jáun² juah²¹ tiá³ ha³ jinh¹ cui²ñí¹quion¹³ nú², jáun² ñí¹cón²¹ jná¹³.

¹⁶ Jáun² ca³juáh³ Jesús:

—¡Má²réi³!

Jáun² ca³jinh³ dí² ti³ ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá² cun³quionh³ jú¹jma² *hebreo:

—¡Raboni! (hi³ hnió³ juáh³ “Ti³²”).

¹⁷ Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—Tú³ tín² tán² jná¹³, quí¹ tiá² má²cuá²ñíh¹ yáh³ jná¹³ ñí¹ cuá³ Ñuh³². Tí³la³ cuánh², cuá²zéih³ tsá² renh² jná¹³ hi³ ñih²¹ jná¹³ tí³ ñí¹ cuá³ Ñuh³², Tsá² lín³ hí³ siáh³ Ñeh² hnoh²; ñih²¹ jná¹³ tí³ ñí¹con² Dió³² Juóu³² jná¹³, Tsá² lín³ siáh³ Dió³² Juóuh³² hnoh².

¹⁸ Hi³ jáun² Má²réi³ hí³ né³ ngah³, hi³ ñí¹zeh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú², hi³ ca³ñí¹juah²¹ hi³ má²lí²jién³² dí² Tí³² Juo¹³, jí³ hi³ ca³chá³ dí² siáh³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ tsú² jáun².

Jesús má²jnia³² ñí¹con² tsá² hain²¹ tí³ con²

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; 1 Corintios 15:5-7)

¹⁹ Jmí¹ ca³zi³² hi³ la³ñí¹ jmái¹ hi³ ca³lí³liau³ sí²ma¹ná¹ jáun² né³, jmí¹ ná¹ngih³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² cáun² ñéih³, hi³ má²dí¹jnai³² tiá³ ho³hñú¹³ cun³ñí¹ hi³ juénh² tsú² tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹. Tí³la³ Jesús né³, hi³ bíh¹ ñéih³ hi³ ca³náu² chu³jo² ñí¹ tionh¹ tsá² hí³, hi³ ca³záih³ dí² tsú² la³ lá²:

—¡Cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin²!

²⁰ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² la³ ní² tsú² ca³híe³ cuo² la³ má²quionh³ ñí¹ ja¹híh¹ ja¹ mi³hue¹³. Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³lí³ hiún² lín³² tsí³ jmí¹ ca³jién³² Tí³² Juo¹³. ²¹ Jmí¹ lí² jáun² né³, ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—¡Cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin²! La³jmí¹ ca³ze³ jná¹³ Ñuh³², la³ jáun² bíh¹ má²zei²¹ jná¹³ hnoh².

²² Jmí¹ jáun² ca³jie³ dí² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hen³ náh² Jmí²chí³ Chun¹. ²³ Ní¹juáh³ tsá² hin¹³ hnoh² tso³ quioh²¹, jáun² hin³ bíh¹ tsáu¹³ tsú²; hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² hin¹³ náh² tso³ quioh²¹ né³, jáun² la³ má²ná¹ren² jáun² bíh¹ tsú² tsáu¹³ lí¹³.

Tú¹ma²¹ dí¹jién³² Jesús hi³ má²ca³jenh¹³

²⁴ Tí³la³ Tú¹ma²¹ má¹ná¹, jan² tsá² quian³tun³ hí³, tsá² jmí¹ téh²³ tsú² hí³ dún² gon³, tiá² jmí¹ cuá³ yáh³ quionh³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² jmí¹ ca³ma³jnia³² jáun² Jesús. ²⁵ Jáun² ca³záih³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² Tú¹ma²¹ la³ lá²:

—Má²ca³neh²¹ bíh¹ jnoh¹ Tí³² Juo¹³ dí².

Tí³la³ Tú¹ma²¹ má¹ná¹, ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ tiá² lí¹³ yáh³ taunh²¹ jná¹³ ta²¹ ní¹juáh³ ta³ tiá² má²lí²jie³² jná¹³ cuo² tsú² ñí¹ ca³tóh³ pa³², hi³ loh²¹ jná¹³ siáh³ zeih²¹ uón²¹ ñí¹ ca³tóh³ jáun² pa³², jí³ hi³ cuoh²¹ jná¹³ siáh³ ñí¹ ja¹híh¹ jáun² quioh²¹ tsú².

²⁶ Jmí¹ la³ má²jña³ jmái¹ jáun² né³, ca³ngih³² siáh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús cáun² ñéih³, jáun² jmí¹ jáun² bíh¹ jmí¹ má²tso² Tú¹ma²¹ ja¹ tsá² hí³. Hi³ jáun² uá¹jinh¹ jmí¹ dí¹jnai³² siáh³ tiá³ ho³ hñú¹³, cu³ jáun² ca³hi³ bíh¹ Jesús ñéih³ hi³ ca³náu² chu³jo² ja¹ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³ hi³ ca³juáh³:

—Cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin².

²⁷ Jmí¹ lí² jáun² ca³záih³ tsú² Tú¹ma²¹:

—Sá¹ní² jie³ uón³² jná¹³, loh³ zeih²¹ cuonh², cuí¹ já² siáh³ cuonh² nú² hi³ cuóh¹³ nú² já¹ mi³hué³² jná¹³. Ha³ lí²uú² cuí¹ lín³ nú² jan² tsá² tiá² ta²¹ haih²¹, tí³ re² cuí¹ lín³ nú² tsá² nio² cáun² tsí³ bíh¹.

²⁸ Jáun² Tú¹ma²¹ ca³ngái³ la³ lá²:

—¡Hnú² Tí³² jí³ Dió³² Juóu³² jná¹³!

²⁹ Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Tú¹ma²¹, ta³né³² dá² má²táunh²³ hnú² ta²¹ quí¹hliá² hi³ má²lí²jie¹ bíh¹ hnú² jná¹³. Jlánh¹ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² taunh³² ta²¹ uá¹jinh¹ ta³ tiá² má²lí²jie³.

He³ ca³tí²¹ hi³ ca³lí³ sí² lá²

³⁰ Hliáun³ lín³² bíh¹ lí² hi³ lí³ hua³jueh³² ca³jmú³ Jesús ñí¹ hná¹ ní² ñí¹ ta³ ñí¹ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con², hi³ tiá² rá¹tioh³ yáh³ ñí¹ sí² lá². ³¹ Tí³la³ la³ cun³ hi³ má²rá¹tioh³ lá² má¹ná¹,

má²rá¹tioh³ quí¹ hi³ jáun² táunh¹³ hnoh² ta²¹ hi³ Jesús bíh¹ lín³ Cristo Jon² Dió³², jì³ hi³ jáun² lí¹³ zian² náh² siáh³ hi³ hmai²¹ ní¹juáh³ hi³ tanh²³ náh² tsú² ta²¹.

21

Jesús má²jnia³² ní¹con² quiaun³ tsá² hain²¹ tí³ con²

¹Jmí¹ lí¹cáin² jáun² ca³ma³jnia³² siáh³ Jesús ní¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², can³² jmái² lí¹ ná¹ho³ ní¹ téh²³ tsú² Tiberias. Jmí¹ ca³ma³jnia³² tsú² jáun², lí³ la³ lá²: ²Jmí¹jáun² jmí¹ tionh¹ Sí¹mu²¹ Pé¹ cu³tsa³² quionh³ Tú¹ma²¹ tsá² téh²³ tsú² hí³ dún² gon³, Natanael tsá² zian² juú² Caná hín¹³ tí³ Galilea, tá¹ gon³ tsá¹ jon² Zebedeo ní², la³ má²quionh³ gon³ tsá² ní¹ hná¹ jáun², tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús. ³Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Cuí¹ ní¹zánh²¹ jná¹³ jáh³ jmái².

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³:

—Ja³bí¹ jnoh¹ uá²jaí³² tsáu¹³ quiúnh¹ hnú².

Ja³taunh²¹ bíh¹ tsú² hi³ ca³taunh³ cáun² mu², tí³la³ já¹niéi² jáun² ha³ tiá² jáh³ ca³jáun³ hí¹ cu³ hlá² cu³ ní² yáh³ tsú². ⁴Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³ ca³ní¹náu² Jesús can³² jmái², tí³la³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, tiá² jmí¹ lí²tsin² yáh³ hi³ hí³ bíh¹ dí² zenh² ní¹ jáun².

⁵Jáun² Jesús ca³ngái³ ní¹con² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³:

—Hnoh² tsá¹nú¹, ¿má¹ca³jáun³ ca³lá² jáh³?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³:

—Hí¹ jan² yáh³ jáh³ tiá² má²ca³jáun³.

⁶Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Néih¹ dú¹ tiá³ hmá³ tí³ jo²¹ cuá² chu²¹ mu² ní² quián¹³ neh²¹; jáun² sá¹ní² jìeh²¹ náh², jáun³ bíh¹ jáh³.

Ca³jmú³ bíh¹ tsú² la³ jáun² jmí¹ ca³jmú³; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³la³ hí¹juáh³ tiú²uú² jmí¹ tióh³² bíh¹ tsú² hi³ chí¹³ hmá³ jáun² chu³ jmái² quí¹ cun³ní¹ hi³ juóun³² lín³² bíh¹ jáh³ jmái² má²tiáunh¹ hñu³ hmá³ jáun². ⁷Hi³ jáun² tsá² jlánh¹ jmí¹ hnio³ hí³ Jesús né³, ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:

—Já² Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² ní³²!

La³ cun³ jmí¹ ca³nái³² jáun² bíh¹ Sí¹mu²¹ Pé¹ hi³ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² lánh³ hí³, hi³ jáun² má²ta²¹ ca³quih³ ha¹, (quí¹ jmí¹ dí¹láun³ bíh¹ tsú²), hi³ jáun² ca³háin³ chu³ jmái² hi³ ca³ra³tsi³² jmái². ⁸Tí³la³ tsá² ní¹ hná¹ jáun² né³ ja³tanh²¹ bíh¹ tí³ can³² jmái² cun³quionh³ mu², hi³ hí¹cuounh³² hmá³ ta³ tiáunh¹ jáun² jáh³ jmái², quí¹ cun³ tun³ nio² hñá³láu³ lí² bíh¹ jéi³²í¹ jmí¹ tí³ ní¹ jmí¹ tsí³² mu² hi³ la³ tí³ jenh³ jmái². ⁹Hi³ jmí¹ ca³cha³tánh¹ tsú² jáun² can³² jmái² né³, ca³son² hñu³ mu², jáun² ca³jíe³ tsú² hi³ má²ná¹cau²¹ sí², hi³ má²rá¹tsin² jan² jáh³ jmái² ní¹ sí² la³ má²quionh³ ca³lá² *hí³ cuú²miih²¹. ¹⁰Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Quian³² jan² gon³ jáh³ cun³ ca³jáun³ náh² ní².

¹¹Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ ca³uú³ siáh³ hñu³ mu², hi³ ca³cuonh³ hmá³ tí³ ní¹ quiéin² jenh³ jmái². Ca³la³ hi³ canh² bíh¹ hmá³ jáun² hi³ tiáunh¹ hñá³láun³ tsi²¹ tu³la³quia³hni² hñú²; tí³la³ uá¹jinh¹ juóun³² lín³² jáh³ jmí¹ tiáunh¹, cu³ jáun² tiá² ca³cái² bíh¹ hmá³. ¹²Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús:

—Ná²táunh¹ náh² ná²jmú¹³ má³².

Hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiá² lí¹ ca³chá³ tiá³ tsí³ hi³ nga³ hi³ hin² tsánh² hí³ dí², quí¹ jmí¹ má²ca³lí³tsin² bíh¹ tsú² hi³ Tí³² Juo¹³ bíh¹ tsú² hí³. ¹³Jáun² ca³ja³janh³² Jesús hi³ ca³can³ ná¹ hí³ cuú²miih²¹ jáun² hi³ ca³tsóh³ ní¹con² tsá² hí³, ja³bí¹ la³ jáun² ca³can³ tsú² siáh³ jáh³ má²caun³² hí³ hi³ ca³tsóh³ siáh³ ní¹con² tsá² hí³.

¹⁴Hi³ ní² bíh¹ ní¹ má²hnaih³² jéin³² hi³ ca³ma³jnia³² Jesús ní¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² jmí¹ má²ca³jenh¹³ jáun² ja¹ hla¹.

Jesús líéinh³² Sí¹mu²¹ Pé¹

15 Jmí¹ má²lí²jmú³ tsú² jáun² má³² hú²niéi² né³, ca³ngái³ Jesús ní¹con² Sí¹mu²¹ Pé¹:
—Hnú² Sí¹mu²¹ jon² Juan², ¿hí¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ hnau³ nú² jná¹³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² ní²?
Jáun² Pé¹ né³ ca³ngái³:

—Ján³ Tí³², níh¹ bíh¹ hnú² hi³ hnau³ jná¹³.

Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Ní¹juáh³ la³ jáun², jmu³ hnú² hua³hí¹³ *já¹ziáh² míh¹ joh² jná¹³.

16 Jáun² ca³ngái³ tsú² siáh³ ní¹ má²tí³² tenh³ jéin³² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Sí¹mu²¹ jon² Juan², ¿hnau¹³ nú² jná¹³?

Jmí¹jáun² ca³juáh³ siáh³ Pé¹ la³ lá²:

—Ján³ Tí³², níh¹ bíh¹ hnú² huen² hi³ hnau³ bíh¹ jná¹³.

Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Hi³ jáun² jmu³ hua³hí¹³ já¹ziáh² joh² jná¹³.

17 Jáun² ca³ngái³ tsú² siáh³ ní¹ má²hnaíh³² jéin³²:

—Hnú² Sí¹mu²¹ jon² Juan², ¿hnau¹³ hnú² jná¹³?

Hi³ jáun² jmí¹jáun² jlánh¹ hlah³ ca³níau²¹ tsí³ Pé¹, quí¹hliá² sa³ hní³² jéin³² máh³ má²tí³² hi³ nga² tsú² ní¹con² dí² ní¹juáh³ hi³ tson² hnio³ dí² tsú²; hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Tí³², la³jí³² bí¹ níh¹ hnú². Níh¹ bíh¹ hnú² hi³ cu³tí³ hnau³ bíh¹ jná¹³.

Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Jáun² jmu³ hnú² hua³hí¹³ já¹ziáh² joh² jná¹³ jaun³². 18 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnú², hi³ tá¹la³ jmí¹ tsá¹ñú¹ nú², jmí¹ quíh²³ nú² hanh² hi³ jáun² jmí¹ cuóh²³ nú² lí³ua³ cáun² ní¹ hnáuh² nú² cuóh¹³ huen²; tí³la³ ní¹juáh³ ní¹ má¹tí³ ní¹ má²lin¹ nú² má¹ná¹, hnú² dá² cáun² má²ñéih¹ cuonh² bíh¹, tsá² siáh³ bíh¹ quieh³ hnú² hanh², jí³ hi³ jau³ tsú² siáh³ cáun² ní¹ tiá² hnáuh² nú² cuóh¹³.

19 Cun³quionh³ jái¹³ ní² ca³jmú³ Jesús lin¹ he³ lánh³ rón³² jún³ Pé¹, hi³ jáun² cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ ma³quien² tsú² Dió³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³juáh³ Jesús:

—¡Ñá³² cu³hna³² jná¹³!

Jái¹³ hi³ ca³tín¹ tsá² jlánh¹ jmí¹ hnio³ hí³ Jesús

20 Jáun² né³, jmí¹ ca³jinh³ Pé¹ tí³ cu³hna²¹ ca³jíe³ hi³ cuá¹ja³² tsá² jlánh¹ jmí¹ hnio³ hí³ Jesús, tsá² jmí¹ cuá³ hí³ cu³héin¹ Jesús jmí¹ ca³niéi² hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² má³², tsá² ca³juáh³ hí³ ní¹con² Jesús la³ lá²: “Tí³², ¿hin² tsánh² tsa³jienh³ hnú²?” 21 Hi³ jáun² jmí¹ ca³jien³² Pé¹ tsá² hí³ né³, ca³juáh³:

—Tí³², hi³ ní¹con² tsá² ní² né³, ¿he³ lí¹³?

22 Jáun² Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hnó³² jná¹³ hi³ tsá² ní² zian² ca³la³ tí³ ní¹ cuanh²¹ ná¹, ¿he³ dá² ca³tín¹ hnú² dúh¹? Ní¹ jí²¹la³ hnú² ñá³² cu³hna³² jná¹³ bíh¹.

23 La³ cun³ jmí¹jáun² já¹ngí³ jái¹³ jáun² ja¹ tsá² rainh²¹ tsú² ní¹ hná¹ jáun² hi³ tsá² jlánh¹ hnio³ hí³ Jesús néh¹ tiá² jún³. Tí³la³ tiá² ca³juáh³ yáh³ Jesús hi³ tsá² hí³ tiá² jún³, quí¹ la³ lá² bíh¹ ca³juáh³ tsú²: “Ní¹juáh³ hi³ hnó³² jná¹³ hi³ zian² tsú² ca³la³ tí³ ní¹ cuanh²¹ ná¹, ¿he³ dá² ca³tín¹ hnú²?”

24 Hnga² bíh¹ tsá² jlánh¹ hnio³ hí³ Jesús cha³² jái¹³ tloh³ sí² lá², jí³ hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ sí². Hi³ jáun² né¹ jnoh¹ hi³ jú¹ tson² bíh¹ hleh³² tsú².

25 Zia³² bíh¹ siáh³ hliáun³ lín³² hi³ ca³jmú³ Jesús ní¹ hná¹ ní², hi³ sá¹jmí¹ hi³ tóh³² tsú² ní¹ sí² ma³ quin³² ma³ caun³² la³jí³² hi³ jáun², len³ jná¹³ hi³ ca³la³ hí¹juáh³ tá¹ cáun² hngá¹máh³ yáh³ tiá² jmí¹ heih²¹ sí² hi³ jmí¹ lí¹³ jmu³ tsú². [Cu³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Ta²¹ Hi³ Ca³jmú³ Tí³² Tsá² Quian³² Jë¹ Dió³²

¹ Hnú² reh² Tíoh³, sí² la³ñí¹ hi³ ca³cué³ jná¹³ hnú², ñí¹ jáun² ca³chá³ jná¹³ la³jí³² la³ cun³ hi³ ca³jmú³ Jesús, jí³ hi³ ca³ma³ta² tsú² ní² siáh³ la³ cun³ jmí¹ ca³ma³liáu³² tsú² tá¹³, ² hi³ ca³la³ tí³ ñí¹ ngah²¹ hñu³mi³cuú². Ñeh² bíh¹ hi³ tsánh³² tsú² hñu³mi³cuú², ca³la³ cun³quiéinh¹ Jmí²chí³ Chun¹ ca³ma³tin² tsú² *tí³² tsá² quian³² jë¹ Dió³², tsá² ca³quianh³ tsú² hí³ jmí¹tin². ³ Jmí¹ má²jun² tsú² jáun² né³, ca³ma³jnia³² hliáun³ jéin³² ñí¹con² tsá² hí³ hi³ tson² bíh¹ zian² dí², hi³ má²ca³jenh¹³. Tá¹la³ ca³ngí³ tsú² jáun² tu³ló³² jmái¹ jmí¹ má²ca³jenh¹³ jáun², hú¹tá¹ ca³ma³jnia³² tsú² hiú² cuóh³² ñí¹con² tsá² hí³, hi³ ca³híe³ tsú² siáh³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsá² jo³cuo² Dió³².

Jái¹³ hi³ ca³juáh³ Jesús jmí¹ ngah²¹ hñu³mi³cuú²

⁴ Jáun² ca³chó³² jmái¹ hi³ ca³ngih³² siáh³ Jesús quionh³ tsá² hí³, jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsú² hi³ tiá² má²lí¹³ huén³² tsú² já¹ juú² Jerusalén. Hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ján¹ náh² tín² tá¹la³ lí³tí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Ñuh³² jná¹³, la³ cun³ jái¹³ hi³ má²cá²juáh³² jná¹³ jáun². ⁵ Tson² bíh¹ hla¹ Juan² ca³zion³ tsá² jmái² cun³quionh³ jmí² jma³, tí³la³ tsa³háu² yó³² ní² má¹ná¹, hí³ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ honh² náh², má¹jáun² bíh¹ má²cáun³ náh² jmái² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³².

Jesús tsánh³² hñu³mi³cuú²

(Mateo 28:18-20; Marcos 16:15-18; Lucas 24:47-48; Juan 20:21-22)

⁶ Jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ quionh³ Jesús ca³ngáih³ Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tí³², ¿hí¹ má²ta²¹ jmúh¹³ hnú² hi³ lí³ chín¹ siáh³ hué³² *Israel, juú²co¹ dí² lá², la³jmí¹ jmí¹ chín¹ jáun² jmí¹tin²?

⁷ Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—Tiá² ca³tin¹ yáh³ hnoh² hi³ lí³ ñíh¹³ hín² jmáih¹ ca³tón³ Dió³² Jméi² dí² hi³ lí¹³ la³ jáun², quí¹ jí³²la³ hnga² hí³ bíh¹ ca³tin¹ ñí³². ⁸ Tí³la³ ní¹ má¹cuán² jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hi³ tá¹cua¹³ hñu³ honh² náh² né³, má¹jáun² bíh¹ lí³ pin³ náh². Má¹jáun² má²lí¹³ huen¹³ náh² hi³ cuá¹hléh¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³, já¹ juú² Jerusalén ó³² tín² la³ñí¹, má¹lí³² jáun², ñí¹ tiáunh¹ tsá² hín¹³ tí³ Judea, ñí¹ tiáunh¹ tsá² hín¹³ tí³ Samaria ní² siáh³, ca³la³ tí³ hué³² ñí¹ uóunh³ lín³², ca³la³ tá¹ cáun² hngá¹máh³.

⁹ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³ ní² né³, ngah³ hñu³mi³cuú², jáun² lí¹ ca³ta³ná¹jíe³² bíh¹ tsá² hí³ lí³; jáun² tá¹la³ ná¹jíe²³ jáun² bíh¹ tsá² hí³ ca³quiónh³² Jesús ja¹ jnie², ha³ tiú²uú² cá²jnia³ yáh³. ¹⁰ Ca³la³ má²ná¹jíe²³ jáun² bíh¹ tsú² chí³cuú² hi³ cuá¹tsanh³² Jesús, hí³ tá¹la³ ná¹jíe²³ tsú² jáun² né³, ca³jnia³ gon³ tsá²ñuh² quih³² hmih³² tiá² ñí¹ tionh¹ tsú² jáun². ¹¹ Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² tsá² hín¹³ náh² tí³ Galilea, ¿he³ láih³² ná¹jíeh³² náh² chí³cuú²? Chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ jáuh³ siáh³ Jesús la³jmí¹ ngah²¹ ó³² hñu³mi³cuú² jmí¹ cuá¹han³ tsú² ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh² lá².

Quianh²³ tsú² Matías hi³ cán³ tá¹³ hla¹ Judas

¹² Jmí¹jáun² ca³son² tsá² hí³ tsi³ máh³ téh²³ tsú² Olivos, hi³ ja³tanh²¹ tí³ já¹ juú² Jerusalén, jui³² jáun² tí³ [cun³ tun³ mei²¹ lí² tí³ la³ uóunh³,] la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ liei²¹ quioh²¹ tsá² *judíos hi³ lí¹³ ngí³² tsú² *jmái¹ nio² tie³. ¹³ Jmí¹ ca³cha³tánh¹ tsú² jáun² já¹ juú² né³, ca³uú³ ñí¹ má²tenh³ tsin¹ hñú³ ñí¹ jmí¹ má²hu²¹ cuo². Ñí¹ jáun² jmí¹ tionh¹ tsú²: Pé¹, Juan², Jacobo, Tre²¹, Pí²liéi¹, Tú¹ma²¹, Bartolomé, Má²téh³, Jacobo jon² Alfeo, Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ quionh³ tsá² cu³ nió³ *Cananista, jí³ Judas jon² Jacobo ní² siáh³. ¹⁴ Jí³lin² tsá²

hí³ jmí¹ ngih³² la³jí³² jmái¹ hi³ liéinh³² Dió³² quionh³ tsá¹ dá¹jon²¹ Jesús, quionh³ Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jesús, jí³ tsá²mi³ siánh³ siáh³.

¹⁵ Jmí¹jáun² jmí¹ tín³ tsá² reh² hí³ cun³ hña³láun³ tsi²¹ quiún³ tsáu². Hi³ jáun² jmái¹ jáun² ca³náu² Pé¹ ja¹ tsá² reh² dí² hí³, hi³ jáun² ca³juáh³:

¹⁶ —Hnoh² reh², qui³ cun³ jmí¹ ca³ti²¹ lí³tí³ bíh¹ jái¹³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² Jmí²chí³ joh¹ Dió³² má²jun³ né³² cun³quionh³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ hi³ ca³tin¹ hla¹ Judas, tsá² ca³can³ hí³ ñí¹ jui³² quionh³ tsá² ca³ma³tson¹³ hí³ Jesús. ¹⁷ Judas hí³ jmí¹ lín³ tsá² quiúnh¹ dí², hi³ jmí¹ jmu² ta²¹ la³ jmu³² jnoh¹ lá² ta³né³². ¹⁸ (Cun³quionh³ hmah²¹ hi³ ca³héi³ jáun² Judas ca³ti²¹ ta²¹ hlah³ hi³ ca³jmú³ jáun² ca³lí³ hlah²¹ hué³² ñí¹ jun¹ [hi³ hí¹hu²¹ zié³ láí¹]; tsá² hí³ dá² ca³tánh³ tí³ rá¹hin³ bíh¹, jmí¹jáun² ca³niá³ héin¹ hi³ ca³hué² má¹hmái¹³. ¹⁹ Jmí¹ ca³lí³ ñí³² tsá² juú² Jerusalén hi³ lí³ la³ jáun², jmí¹jáun² ca³teh³ tsú² hué³² jáun² Acéldama, la³ cun³ niéih³ Jú¹jma² “Hué³² Jmi²”). ²⁰ Qui¹ ñí¹ Sí² Salmos rá¹juáh³ la³ lá²:

Ñí² lí¹ cuí¹ zeh¹ hñú¹³,

ha³ lí² hin² cuí¹ lí³ zian² tsá² cuá³² ñí¹ jáun².

Ñí¹ jáun² rá¹juáh³ siáh³:

Tsá² siánh³ bíh¹ hí³ ta²¹ hi³ jmí¹ jmu² tsú².

²¹ “Né³² né³, zian² tsá² quiúnh¹ jnoh¹, tsá² má²ca³ñi³táunh¹ quiúnh¹ jnoh¹ ca³la³ jí³² jmái¹ hi³ ca³ngí³ Jesús quiúnh¹ jnoh¹, ²² la³ cun³ jmí¹ ca³zion³ jáun² hla¹ Juan² jmái² Jesús hi³ ca³la³ tí³ jmái¹ hi³ ngah³ tsú² hñu³mi³cuú². Hniah³ bíh¹ jan² tsá² hí³ hi³ tsa³náu² jái¹³ quiúnh¹ jnoh¹ hi³ tson² bíh¹ ca³jenh¹³ Jesús.

²³ Hi³ jáun² ca³chan³ tsú² gon³ tsáu², jan² tsá² hí³ lí³ hni³² hi³ jmái², jmái² tsú² Sé³², Barsabás, hi³ Justo siáh³, jí³ jan² tsá² jmái² Matías ní² siáh³. ²⁴ Hi³ jáun² ca³liéinh³² tsú² Tí³² Juo¹³ la³ lá²:

—Hnú², Tí³² Juo¹³ jnoh¹, [Tsá² ñíh³ nú² hñu³mi³cuú²,] Tsá² cuín² nú² he³ lánh³ rón³² lí³ hñu³ tsí³ tsáu², hie¹ tiá³ jnoh¹ hin² tsánh² tsá² gon³ lá² má²ca³quianh²¹ hnú² ²⁵ hi³ lín¹³ tí³² tsá² quian³² jeh² hnú², qui¹ ca³tón³² bíh¹ Judas ta²¹ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³jmú³ tso³, hi³ jáun² ñí¹ ca³tin¹ bíh¹ tsú² ngau³.

²⁶ Jmí¹jáun² né³ ca³chí² tsú² jái¹³, jáun² Matías bíh¹ tín³; hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³ngí³ tsá² hí³ hi³ lín³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² quionh³ tsá² quia³jan² hí³.

2

Jmí¹ cuan¹ Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³²

¹ Jmí¹ tí³ jmái¹ Pentecostés quioh²¹ tsá² *judíos, jmái¹ hi³ jmu² tsú² ní¹ má¹ca³tsín¹³ tu³la³quia³ jmái¹ hi³ tí³ *Jmí¹hien¹, ja³bí¹ jmái¹ jáun² ca³ngih³² uá²jaí³² la³jín³² tsá² tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí². ² Cu³diá²jan² ca³nái³² tsú² hi³ ñí¹ca³hín¹ hi³ ñí¹ja²¹ hñu³mi³cuú²; la³jmí¹ ja³² chí³ tiá³ lín³² bíh¹ ñí¹ja²¹, tiá³ lín³² bíh¹ ca³hen³ hñú³ ñí¹ jmí¹ tionh¹ jáun² tsá² hí³. ³ Hi³ jáun² ca³jnia³ cáun² hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ zih¹ sí². Zih¹ sí² jáun² ca³na³tsín³² tsáih³ chí¹ ca³la³ jín³² tsá² hí³. ⁴ Jmí¹jáun² ca³hi³ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³ ca³la³ jín³² tsá² hí³, jmí¹jáun² ca³hléh³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² hí³ ma³ cáun² jú¹jma² siáh³ la³ cun³ hi³ ca³jmú³ Jmí²chí³ Chun¹ hí³ hi³ hléh³² tsú².

⁵ Jmái¹ jáun² jmí¹ tiáunh¹ tsá² judíos já¹ juú² Jerusalén, tsá² jlánh¹ má²tí³² cuáh³² quioh²¹, tsá² já²taunh²¹ ñí¹ uóunh³ la³ tán¹ hngá¹máh³. ⁶ Jmí¹ ca³nái³² tsú² mah¹ jáun² né³, ca³cuú² ca³ngih³². Lí¹ tiá² ñí³² he³ jmu³ bíh¹ tsú² lí³, qui¹hliá² ca³nái³² tsú² ma³ quin³² ma³ jan³² jú¹jma² quioh²¹ hi³ ná¹hleh³² tsá² hí³. ⁷ Jáun² ca³ja³cáun² lín³² tsí³ tsú² ñí¹ tionh¹ jáun², tiá² ñí³² he³ jmu³ bíh¹ tsú² lí³. Jmí¹jáun² ca³juónh³ tsá²ján² tsá²ján²:

—¿Há¹ jun³juáh¹³ tsá² hín¹³ tí³ Galilea bíh¹ la³jín³² tsá² ná¹hleh³² ní²? 8 ¿Lánh³ rón³² ná¹nai³² dí² hi³ hleh³² tsú² jú¹jma² quiú¹³ dí² ma³ quin³² ma³ jaun³² dí²? 9 Qui¹ ní¹ lá² tiauh² dí² tsá² ziaún² dí² hué³² ní¹ hliáun³ bíh¹: tsá² Partia, tsá² Media, tsá² Elam, tsá² Mesopotamia, tsá² Judea, tsá² Capadocia, tsá² Ponto, tsá² Asia, 10 tsá² Frigia, tsá² Panfilia, tsá² Egipto jí³ tsá² Libia ní² siáh³, hué³² ní¹ uóunh³ có³² juú² Cirene. Zian² siáh³ tsá² zian² juú² Roma hi³ má²tionh² ní¹ lá², 11 ma³ jan² tsá² hí³ tsá² judíos, ja³bí¹ zian² ma³ jan² tsá² hí³ *tsá²ca²jo²¹ hi³ má²ca³hín¹³ jái¹³ quiú¹³ dí² tsá² judíos. Hi³ zian² siáh³ tsá² hué³² Creta ja¹ quiú¹³ dí² jí³ tsá² hué³² Arabia ní² siáh³. Tí³la³ jla³jái³² bíh¹ dí² ná¹nai³² hi³ ná¹hleh³² tsá² ní² jú¹jma² quiú¹³ ma³ quin³² ma³ jaun³² hi³ ná¹juáh²³ tsú² la³jí³² hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ jmu² Dió³²!

12 Ní¹ tionh¹ jáun² tsú² ná¹tsá²caún² tsí³, lí¹ tiá² ní³² he³ jmu³ bíh¹ tsú², hi³ ná¹nga² tsú² ní¹con² tsá²ján² tsá²ján² la³ lá²:

—¿He³ dá² hnió³ juáh³ la³jí³² hi³ ná¹lí²³ ní² juáh¹³?

13 Tí³la³ ma³ jan² tsáu² lí¹ ná¹cauh³² cú²nga¹ bíh¹, hi³ ná¹juáh²³:

—¿Tsá² ná¹hein²¹ bíh¹ ní³²!

Pé¹ hleh³² jái¹³ ní¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³

14 Jmí¹jáun² ca³náu² Pé¹ cu³tsa³² quionh³ tán¹ quian³jan² *ti³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² tsá² quionh³, hi³ ca³hléh³ tiá³ hi³ ca³juáh³:

—Hnoh², tsá² judíos tsá²cáu³, jí³ la³jín³² náh² tsá² tionh² náh² já¹ juú² Jerusalén lá², hniáuh³² bíh¹ lí³ níh¹³ náh² jái¹³ lá². Jáun² né³, niéi² náh² re² jái¹³ hi³ juah²¹ jná¹³ lá²:

15 Jun³juáh¹³ ná¹hein²¹ yáh³ tsá² lá² la³jmí¹ ná¹lín²³ hnoh² ní², quí¹ ta³né³² né³bí¹ má²tí³ la³ nio¹ ñu³ tí³ hú²niéi² bíh¹. 16 Tí³la³ ta³né³² dá² má²ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Joel tsá² jmí¹ lín³ hí³ *ti³² jē¹ Dió³² bíh¹, jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

17 La³ lá² juáh³ Dió³²:

Ní¹ má¹tí³ ní¹ táuh³ jmái¹, zein²¹ jná¹³ Jmí²chí³ joh² ní¹con² la³jín³² tsáu².

Má¹jáun² lí³ tin² tsá²mi³ tsá²ñuh² jónh³² hnoh² hi³ hléh³² jái¹³ hi³ cue¹ jná¹³ hñu³ tsí³.

Má¹jáun² tí²¹ hó¹ní¹ tsá² tsá²ñú¹ hi³ jnia³ jeinh²¹ he³ cáun² hie³² Dió³²,

ja³bí¹ tsá² má²lieih²¹ siáh³ jje³ jui³² qui³ ziú³.

18 Má¹jáun² zein²¹ jná¹³ Jmí²chí³ joh² ní¹con² tsá²mi³ tsá²ñuh², *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh² jná¹³,

jáun² tsá² hí³ lí³ tin² ngái³² jái¹³ hi³ cue¹ jná¹³ hñu³ tsí³.

19 Hi³ ja³bí¹ hie¹³ jná¹³ siáh³ chí³cuú² cáun² hi³ tsa³caún² tsí³ tsáu²,

jí³ tí³ hué³² ní² jmu¹ jná¹³ lí²¹ cun³quionh³ jmi², sí² ní², jí³ mí²ní¹ hñéi² ní² siáh³.

20 Má¹jáun² nieh¹³ hiú²,

hi³ jnia³ siáh³ zih² la³jmí¹ jniá³ jmi²,

ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmái¹ chu²¹ jmái¹ jueh³² quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí².

21 Hi³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² téh³ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² lí¹³ liáun³.

22 "Hi³ jáun² né³, hnoh² tsá²cáu³, tsá² ziaún² dí² hué³² *Israel lá², niéi² náh² hi³ juanh²¹ jná¹³ lá². Ca³lí³ lin¹ hi³ Jesús Tsá² ja³ juú² Nazaret jmí¹ lín³ jan² Tsá² ca³hiáu³² Dió³² cun³quionh³ la³jí³² hua³jueh³² jí³ lí²¹, jí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ ca³jmú³ Dió³² cun³quionh³ hí³ dí² ja¹ quián¹³ hnoh²; má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ la³ jáun² lí³. 23 Tí³la³ la³ cun³ jmí¹tin² máh³ jmí¹ má²ca³lín¹³ Dió³² hi³ jienh³ Jesús ní¹con² hnoh². Jmí¹jáun² né³ cun³quionh³ cuá² ta³ tsá² hláih¹ tsá² hon² bíh¹ ca³jngih³² náh² tsú² hi³ ca³ton³ náh² crei²¹. 24 Tí³la³ Dió³² né³, ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ Jesús, ca³liáu³² tsú² Dió³² ní¹con² hi³ cú² hi³ uóu³² quioh²¹ hmú³², quí¹ cun³ tiá² jmí¹ ca³tin¹ bíh¹ hmú³² hi³ zanh³ tsú² tiá³ hi³ tson³. 25 Quí¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ ca³chá³ jái¹³ hi³ ca³hléh³ Jesús jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

Jná¹³ ca³jje³² hi³ Juóu³² jná¹³ chí¹ján³ jmái¹ ca³la³ jí³² ní¹ hó²¹ñi³²,

hi³ hí³ zenh² tí³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³,

hi³ jáun² tiá² hi³ lí¹³ ní¹con² jná¹³.

²⁶ Cun³ ní¹ hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ ca³lí³ hiún² tsin³² jná¹³,

hi³ ca³jmú³² jná¹³ tsah¹ lín²¹,

hi³ ca³ta³no¹ siáh³ cáun² tsin³² jná¹³ ca³ti²¹ la³ cun³ hi³ má²hen² jáun² tsin³²,

uá¹jinh¹ lín³ jná¹³ jan² tsá² ngú³;

²⁷ qui¹hliá² tiá² táunh¹ yáh³ hnú² jmí²chí³ quion²¹ jná¹³ ja¹ hla¹ má¹jáun²,

hi³ sa³jun³ cuéh¹ hnú² siáh³ jái¹³ hi³ sánh³² jná¹³ Tsá² chun¹ ná¹ ní¹con² hnú².

²⁸ Ca³híeh¹ hnú² jná¹³ jui³² lánh³ rón³² lí¹³ zian² jná¹³,

hi³ jmúh¹³ hnú² siáh³ hi³ lí¹³ hiún² tsin³² jná¹³ ní¹ má¹ta³zanh¹ jná¹³ siáh³ ní¹ hó²¹máh¹ hnú².

²⁹ Jmí¹ ca³táuh³ jái¹³ ní² né³, ca³juáh³ siáh³ Pé¹ la³ lá²:

—Hnoh² tsá²cáu³, hno³² jná¹³ hléh¹³ cú²na²¹ lín²¹ hi³ ca³tin¹ hla¹ Dá²vi²¹ hí³, tsá²haun³² jméi² dí¹hio³ ní¹deh³ dí². Tsá² hí³ jun³ bíh¹ hi³ já¹haun³, la³ tí³ ta³né³² lín¹ tá²hón³² quioh²¹ hla¹ hí³ ní¹ lá². ³⁰ Hla¹ hí³ jmí¹ lín³ tí³² jē¹ Dió³², hi³ jmí¹ ní³² tsú² hi³ Dió³² ca³jmú³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ hi³ lí³zian² jan² jón²zih¹ jón²cho¹, hi³ cuá³² cuá¹ho² jái¹³ la³jmí¹ ca³cuá³ hnga² dí² hi³ cuá¹lín³ re²¹. ³¹ Hi³ jáun² hla¹ Dá²vi²¹ hí³ ca³lí³ ní³² jmí¹tin² cáun² hi³ né³bí¹ lí¹³, ca³juáh³ hi³ jenh¹³ Tsá² lín³ Cristo, hi³ jáun² tiá² tá¹cua¹³ yáh³ jmí²chí³ quioh²¹ tsú² ja¹ hla¹, hi³ sa³jun³ sáh³² siáh³ ngú³ quioh²¹. ³² Tsá² hí³ bíh¹ Jesús, Tsá² ca³jmú³ hí³ Dió³² hi³ jenh¹³, hi³ jáun² la³jái³² jnoh¹ náú¹³ jái¹³ hi³ tson² bíh¹ lí³ la³ jáun². ³³ Hi³ jáun² jmí¹jáun² ngah³ tsú² hi³ ca³ta³cua¹³ siáh³ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² Jméi². Jmí¹jáun² ca³hián¹³ tsú² Jmí²chí³ Chun¹ hi³ ca³cuen³ Jméi² la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jmí¹tin². Hi³ má¹lí³² jáun² né³ cuen³ tsú² siáh³ jnoh¹ Jmí²chí³ Chun¹ hí³. Jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hí³ bíh¹ má²lí²jmú³ la³jí³² hi³ má²lí²jeh³ hnoh² jí³ hi³ má²lí²niéih² hnoh² ní². ³⁴ Uá¹jinh¹ tiá² má²ngah³² hla¹ Dá²vi²¹ hñu³mi³cuú² jmí¹tin², tí³la³ ca³juáh³ bíh¹ tsú² la³ lá²:

Dió³² Juóu³² jná¹³ ca³záih³ Tí³² Juóu³² jná¹³:

Tí³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ ní³

³⁵ tá¹la³ jmu¹ jná¹³ ní¹con² tsá² hau² hnú² hi³ lín³ la³jmí¹ lí³ cáun² jli²¹ [hi³ hí¹ cú¹píh²¹ tiá² quien²] hi³ ná¹tsin¹ tanh¹ hnú².

La³ ní² bíh¹ lí³ jái¹³ hi³ ca³chá³ hla¹ Dá²vi²¹.

³⁶ ”Hi³ jáun² la³jái³² dí² tsá² Israel, cu³tí³ hniáuh³² lí³ né¹ dí² hi³ tson² Jesús Tsá² ca³ton³ hnoh² hí³ crei²¹, ca³hiáu³² Dió³² bíh¹ tsú² hi³ hau³ jái¹³ hi³ lín¹³ tsú² Cristo Juo¹³ dí².

³⁷ La³ cun³ jmí¹ ca³nái³² tsá² ná¹ngih³² hí³ jái¹³ jáun² né³, hlah³ lín²¹ bíh¹ ca³ta³no¹ tsí³ tsú², jmí¹jáun² ca³ngáih³ tsú² Pé¹ quionh³ tsá² quian³jan² ní¹ hná¹ jáun², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Reh², ¿ha³ bí¹ lánh³ jmú¹³ jnoh¹?

³⁸ Hi³ jáun² ca³ngái³ siáh³ Pé¹ hi³ ca³juáh³:

—Cuí¹ cha³conh² honh² náh² tso³ quián¹³, hi³ cuí¹ zaun²¹ náh² siáh³ jmái² hi³ jan² hi³ jan² hi³ lín¹ hi³ má²hain²¹ náh² tí³ con² Jesús Tsá² lín³ Cristo, hi³ jáun² Dió³² chin¹³ tsí³ tso³ quián¹³ hnoh²; má¹jáun² né³ cuen³ Dió³² Jmí²chí³ Chun¹ ní¹con² hnoh². ³⁹ Jái¹³ ní² dá² ca³jmú³ Dió³² hi³ ca³tin¹ hnoh² bíh¹ jí³ jónh³² hnoh², jí³ ca³la³ jín³² tsá² tiáunh¹ ní¹ uóunh³ siáh³, la³ cun³ la³jánh³ dú¹ tsá² hnió³ Dió³² Juo¹³ jnoh¹ téh³.

⁴⁰ Hliáun³ bíh¹ jái¹³ siáh³ siáh³ ca³hli³ ca³liéinh³² Pé¹ tsá² hí³. Hi³ ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—¿Lion¹ náh² hmóu³² ca³ti²¹ hi³ ma³tson¹³ jáun² Dió³² tsá² hláih¹ tsá² hon² zian² ta³né³²!

⁴¹ Hi³ jáun² né³, la³jín³² tsá² ca³taunh³ ta²¹ jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² Pé¹ cáun³ jmái². Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³juóun³ tsá² tanh² ta²¹ Dió³² cónh³í¹ hni³² mei²¹ tsáu². ⁴² Jáun²

la³jín³² jáun² tsá² hí³ ca³cué³ jmái¹ quioh²¹ hi³ ca³nái³² la³jí³² jái¹³ hi³ ca³híe³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³², hi³ ca³ma³qui³ ma³háun³ tsú² má²tún² hmóu³²; hi³ ca³ngih³² tsú² siáh³ hi³ jmu³ má³² hi³ cuh³ *hí³ cuú²miih²¹, jí³ hi³ liéinh³² siáh³ Dió³² cu³lí²¹.

He³ lánh³ ca³ma³zian² tsá² ca³tanh² ta²¹ Jesús jmí¹ la³ñí¹

⁴³ La³jín³² tsáu² bíh¹ ca³ja³cáun² tsí³ hi³ ca³jmú³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² hua³jueh³² jí³ lí²¹ ní². ⁴⁴ Jí³lín² tsá² ca³taunh³ hí³ ta²¹ ca³taunh³ re² lín³², hi³ ca³tsóh³ tsú² he³ zia³² quioh²¹ ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján². ⁴⁵ Hi³ ca³hnái³ tsú² hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹, hi³ jáun² ca³tsóh³ tsú² quie³ ní¹juáh³ ha³ cónh³ lí³ hniáuh³² quioh²¹ la³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsú². ⁴⁶ Jmái¹ ca³la³ jí³² tí² ngih³² tsú² cuáh³² chín¹ quioh²¹ tsá² judíos, hi³ ja³bí¹ la³ jáun² tí² ngih³² tsú² siáh³ hñú¹³ rainh²¹, hi³ jáun² ca³la³ hiún² lín³² tsí³ tsú² tí² tiánh²³ cu³lí²¹ hi³ jmu² má³², hi³ ná¹tioh³ re² tsí³, ⁴⁷ hi³ ca³ma³quien² tsú² siáh³ Dió³². La³jín³² tsáu² ca³lín¹³ hi³ chun¹ tsá² hí³, hi³ jáun² Dió³² Juo¹³ tsú² ca³jmú³ hi³ tsá²lí³juóun³² tsá² má²ca³tín¹ hi³ liáun³.

3

Lan³ jan² tsá² hliánh²

¹ Hi³ jáun² né³, ca³chó³² cáun² jmái¹ ngau³ Pé¹ quionh³ Juan² cuáh³² chín¹ quioh²¹ tsá² *judíos cun³ la³ nio¹ hni³² tí³ ca³hláu³, quí¹ o¹rá¹ jáun² jmí¹ tan² tsáu² hi³ liéinh³² Dió³². ² Cáun² ho³hñú¹³ cuáh³² jáun², ñí¹ jmí¹ téh²³ tsú² Ho³hñú¹³ Chú³² Jniá³, jmái¹ ca³la³ jí³² tí² tsá²chan³ tsáu² jan² tsá² má²hliánh² la³ cun³ jmí¹ ca³lí³zian². Ñí¹ jáun² tí² mí³² tsá² hliánh² hí³ cú¹dáin³ quioh²¹ tsá² tónh³² cuáh³². ³ Jmí¹ ca³jién³² jáun² tsá² hliánh² hí³ Pé¹ quionh³ Juan² hi³ má²hí¹taunh³² cuáh³², jáun² ca³mí³ dí² cú¹dáin³. ⁴ Hi³ jáun² ca³jié³ Pé¹ quionh³ Juan² tí³ ñí¹ cuá³ tsá² hliánh² hí³, hi³ jáun² Pé¹ né³ ca³záih³ tsá² hliánh² hí³:

—¡Sá¹ní² jie¹ tín² jnoh¹!

⁵ Hi³ jáun² tsá² hliánh² hí³ né³ ca³jié³ chí¹tiá³ ñí¹, quí¹ jmí¹ lín²³ tsú² hi³ jmí¹ cué²¹ tsá² hí³ ca³lá² cú¹dáin³. ⁶ Tí³la³ Pé¹ né³, la³ lá² bíh¹ ca³juáh³:

—Tiá² zia³² yáh³ *cú¹tiáu² sa³jun³ cú¹mí¹niau²¹ hi³ lí¹³ cué¹³ jná¹³ hnú², tí³la³ la³ cun³ hi³ zia³² quion²¹ jná¹³ lí¹³ bíh¹ cué¹³ jná¹³: Cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesucristo Tsá² Nazaret juanh³² jná¹³, náu², ngí¹.

⁷ Hi³ jáun² Pé¹ ca³zanh³ cuá² chu²¹ quioh²¹ tsá² hí³ hi³ ca³zion³ dí² tsú². Jáun² la³jui³² ca³lí³ pín³ mí³ záin³² ta³ tsú² la³ má²quionh³ tá¹ cáun² ta³ tsú². ⁸ Jáun² tsá² hliánh² hí³ ca³náu² hi³ ca³zih³ tiá³ ta³ hi³ ca³ma³liáu³² ngí³², hi³ jáun² cu³lí²¹ taunh³ tsú² cuáh³² jáun². Hiún² tsí³ tsú² ngau³ ca³la³ hi³ rú² hi³ háin²³, hi³ tsah³ lín³², hi³ má²hí¹má²quien² Dió³². ⁹ Jáun² la³jín³² tsá² tiáunh¹ ñí¹ jáun² ca³jié³ hi³ má²ngí³² tsá² hí³ hi³ má²hí¹má²quien² Dió³². ¹⁰ Hi³ jáun² jmí¹ ca³lí³tsin² tsú² hi³ tsá² hí³ bíh¹ tsá² jmí¹ cua³² ho³hñú¹³ cuáh³² ñí¹ téh²³ tsú² Ho³hñú¹³ Chú³² Jniá³ hi³ jmí¹ mí³² cú¹dáin³, jáun² ca³ja³cáun² lín³² tsí³ tsú²; lí¹ tiá² ñí³² he³ jmu³ bíh¹ tsú² lí³.

Pé¹ hleh³² jái¹³ ñí¹ he¹ ñí¹hñú³ hi³ ca³jmú³ hla¹ Salomón

¹¹ Jáun² tsá² hliánh² má²lain³² hí³ né³ jmí¹ má²dí¹zianh² Pé¹ quionh³ Juan² ñí¹ lí³ ñí¹hñú³, ñí¹ juáh³ tsú² jáun² “Quioh²¹ Salomón”; hi³ jáun² juóun³² tsáu² cua³tú¹ cuá¹lín³ ñí¹ jáun² hi³ ca³ja³cáun² lín³² tsí³. ¹² Jmí¹ ca³jién³² jáun² Pé¹ tsá² hí³ ca³juáh³:

—Hnoh², tsá² ziaún² dí² hué³² *Israel lá², ¿he³ láih³² sa³ jlánh¹ tsá²cáun² honh² hnoh² hi³ ca³tín¹ tsá² jmí¹ hliánh² lá²? ¿He³ láih³² ná¹jie¹ hnoh² jnoh¹ la³juah²¹ dúh¹ hi³ tái² jnoh¹ bíh¹, ho³ hi³ chun¹ jnoh¹ hmóu³², hi³ jáun² má²lain³² tsá² jmí¹ hliánh² lá²? ¹³ Dió³² Juo¹³ jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ bíh¹ dí², la³ cun³ hla¹ Há²bran²¹, hla¹ Isaac, jí³ hla¹ Jacob, hnga² Dió³² hí³ bíh¹ má²lí²ma³lí²¹ hi³ quien² Jesús Tsá² lín³ quian²¹ tsú². Jesús hí³ dá² ca³ñí¹jan³²

hnoh² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsá²tan²¹, hi³ ca³hna³ náh². Hi³ uá¹jinh¹ Pilato jmí¹ hnió³ líon³² Tsá² hí³, tí³la³ hnoh² má¹ná¹, tiá² ca³lí³hnáuh² yáh³ náh². ¹⁴ Ha³ tiá² ca³lí³hnáuh² yáh³ hnoh² lion¹ jan² Tsá² chun¹ Tsá² cuá¹chan¹ ñí¹con² Dió³², tí³la³ hnoh² dá² ca³hiú¹ ca³míh¹ hi³ liáun³ jan² tsá² jngih² tsáu² bíh¹. ¹⁵ Hi³ jáun² hnoh² dá² ca³jngih³² bíh¹ náh² Tsá² lín³ mí¹ziah²¹ pí³ hi³ lí¹³ zian² dí²; tí³la³ Dió³² né³ ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹. Hi³ jáun² jnoh¹ né³ cue³² jú¹ tson² hi³ tson² bíh¹ la³ jáun² lí³. ¹⁶ Hi³ jáun² tsá² hliánh² lá², tsá² jmí¹ cuoun²¹ náh² hi³ jmí¹ jien¹ náh² tián³, má²lain³² bíh¹ quí¹ cun³ñí¹ hi³ lí²chá³² cáun² tsí³ ñí¹con² Jesús. Cun³quionh³ hi³ tanh²³ jnoh¹ ta²¹ Jesús, hi³ jáun² ta³né³² né³ má²jien¹ náh² tsá² lá² hi³ má²chun¹, hi³ má²pin³.

¹⁷ "Má²ño¹ jná¹³ reh² hi³ hnoh² bíh¹ ca³jmuh³ cáun² hi³ tiá² ñíh¹ quiúnh¹ náh² la³jín³² tsá² ná¹chín¹ joh² náh² jmí¹ ca³jngih³² náh² Jesús. ¹⁸ Tí³la³ la³ jáun² bíh¹ ca³ma³tí³² Dió³² la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ jmí¹tin² lín³² cun³quionh³ tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jè¹ Dió³², hi³ ca³juáh³ tsú² jáun² hi³ ca³tín¹ bíh¹ Tsá² lín³ Cristo ma³tso² tsí³. ¹⁹ Hi³ jáun² tí³ jéinh¹ náh² jmí¹ honh², jinh¹ náh² tí³ ñí¹con² Dió³², jáun² Dió³² hin³ tso³ quián¹³ náh², hi³ jáun² Dió³² Juo¹³ dí² jmu³ hi³ tinh²¹ honh² náh², ²⁰ hi³ zen³ tsú² siáh³ Jesús, Tsá² ca³hión³² tsú² hí³ la³ cun³ jmí¹tin² lín³² hi³ lín¹³ Cristo ñí¹con² hnoh². ²¹ Tí³la³ hniáuh³² bíh¹ cuá³² tín² Jesús hí³ hñu³mí³cuú² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ jmóuh³² Dió³² hmai²¹ ca³la³ jí³² hi³ zia³², rón³² la³ cun³ lí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² cun³quionh³ tsá² ca³lín³ tí³² jè¹ tsú². ²² Uá¹la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Moisés, jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: "Ja¹ tsá² renh² hnoh² bíh¹ zion³ Dió³² jan² tsá² hau³ jái¹³ hi³ lín¹³ tí³² jè¹ Dió³² ñí¹con² hnoh², jái¹³ la³ ho² jná¹³ lá². Jáun² hniáuh³² náih¹³ bíh¹ hnoh² ca³la³ jí³² he³ jái¹³ hi³ juáh³ tsá² hí³. ²³ Quí¹ la³ lá² lí³ ní¹juáh³ tsá² tiá² jmu² nieh³, Dió³² dá² hin³ bíh¹ tsá² hí³ ja¹ tsá² quionh³".

²⁴ "La³ jáun² bíh¹ ca³juáh³ siáh³ hla¹ Sá²mie²¹, jí³ ca³la³jín³² tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jè¹ Dió³² ñí¹ hná¹ jáun², hi³ tson² bíh¹ la³ chau²¹ jmái¹ hi³ lí¹³ la³ jáun². ²⁵ Hnoh² bíh¹ tsá² ca³tín¹ hi³ hiáuh³ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² cun³quionh³ tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jè¹ tsú², ca³tín¹ hnoh² bíh¹ jái¹³ hi³ má²ná¹re², la³ cun³ jái¹³ hi³ lí³ jmí¹ ca³tanh² jáun² Dió³² nió³² quionh³ hla¹ renh² hnoh² tsá² má²cá²hiá² cá²tsan³ jmí¹tin², la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² Dió³² ñí¹con² hla¹ Há²bran²¹, hi³ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: "Cun³quionh³ jon³zih¹ jon³cháuh³ hnú² bíh¹ lí¹³ lí³mieh² la³ ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³". ²⁶ Hi³ jáun² dá² jmí¹ ca³zion³ Dió³² Tsá² lín³ hí³ quian²¹ tsú², ñí¹con² hnoh² bíh¹ tín² ca³zen³ Dió³² Tsá² hí³ hi³ ma³mieh² tsú² hnoh² cun³quionh³ hi³ tí³ jenh³ tsú² hnoh² ma³ quin³² ma³ jan³² náh², hi³ jáun² tiú²uú² jmúh¹³ náh² tso³.

4

Má²jan² tsú² Pé¹ jí³ Juan² ta³ ñí¹ tsá²tan²¹

¹ Tá¹la³ dí¹hle³² jáun² bíh¹ Pé¹ quionh³ Juan² ñí¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³, ca³cua³taunh²¹ tsá² ná¹lín³ mí²tsáu², quionh³ tsá² cuá¹lín³ juo¹³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu², tsá² jmu² hí³ hua³hí¹³ cuáh³² chín¹ jí³ tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *saduceos. ² Tsá² hí³ ca³míh³ tsí³ quí¹hliá² hleh³² Pé¹ jí³ Juan² hi³ ca³jenh¹³ bíh¹ Jesús, hi³ jáun² la³ jáun² má²lin¹ hi³ la³ jenh¹³ bíh¹ siáh³ tsá² má²ca²tsan³. ³ Hi³ jáun² ca³jan³ dí² tson³ hi³ ca³ñí¹tionh¹³ dí² cú² nie² hñu³mí¹ñí², quí¹hliá² má²ca³hláu³ bíh¹. ⁴ Tí³la³ juóun³² lín³² bíh¹ tsá² má²lí²nié³² hí³ jái¹³ ca³taunh³ ta²¹, jmí¹jáun² ca³lí³tín³ tsáu² cun³ hñá³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh².

⁵ Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³ngih³² tsá² ná¹chín¹ tsá² *judíos já¹ juú² Jerusalén, quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², jí³ tí³² liei²¹ ní². ⁶ Ja¹ jáun² jmí¹ zenh² Anás tsá² jmí¹ lín³ mí²tsá² híen¹, Caifás, Juan², Lí²ján¹ ní² siáh³, jí³ ca³la³ jín³² tsá² cá² mí¹zionh² tsá² zia³² jái¹³ ñí¹con² hi³ lín¹³ mí²tsá² híen¹. ⁷ Jáun² ca³ñí¹quion²¹ tsú² Pé¹ quionh³ Juan² hi³ ca³chan³ dí² chu³jo² ja¹ ñí¹ ná¹ngih³² dí² jáun², hi³ ca³ngáih³ dí²:

—¿Hin² héih³² quioh²¹ ca³jmuh³ hnoh² la³ jáun², ha³ jinh¹ hian³ náh² jái^{13?}

⁸ Tí³la³ Pé¹ né³, ca³la³ hi³ canh² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³ ca³ngái³, hi³ ca³juáh³:

—Hnoh² tsá² ná¹chín¹ náh² hué³² *Israel lá², jí³ hnoh² tsá²daun³², ⁹ hnoh² la³ má²ca³cuú² ca³ngih³² náh² hi³ cǎnh¹ náh² jú¹ tson² ñí¹con² jnoh¹ ca³ti²¹ cáun² hi³ chu²¹ hi³ ca³lí³ ñí¹con² tsá² jmí¹ hliánh² lá², hi³ he³ lánh³ rón³² ca³lan³ tsú²; ¹⁰ jáun² né³, cuí¹ lí³ ñíh¹³ hnoh² jí³ ca³la³ jí³lin² tsá² Israel ñí¹ hná¹ ní² hi³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesucristo Tsá² Nazaret bíh¹ lan³ tsá² jmí¹ hliánh² lá², Jesús Tsá² ca³ton³ hnoh² hí³ crei²¹; tí³la³ Dió³² má¹ná¹, ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ tsú². ¹¹ Tsá² hí³ jmí¹ lín³ la³jmí¹ lí³ cá² mái³ quín¹ hi³ tiá² jéih³² tsá² ná¹lín³ tí³² hiah³², tí³la³ ta³né³² lí³ cá² mái³ quín¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien², quín¹ hu²¹ cuoh¹ hiah³². ¹² Cu³tí³ tiá² hin² zian² hí¹ jan² tsá² siánh³ hi³ lí¹³ liáu³² dí². Quí¹ tiá² tsá² siánh³ ca³cuen³ yáh³ Dió³² ñí¹ hué²¹ lá² hi³ te¹³ jnoh¹ liáu³².

¹³ Jmí¹ ca³jíe³ jáun² tsá²tan²¹ hí³ hi³ jlánh¹ tiá³ nio² tsí³ Pé¹ jí³ Juan², jí³ jmí¹ ca³lí³ ñí³² dí² siáh³ hi³ tiá² hliáun³ sí² la³ ca³ma³tin³² yáh³ tsú², hi³ tsá² lí¹ tsáu² bíh¹ hí³, hi³ jáun² ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ tsú². Jmí¹jáun² ca³lí³tsin² tsú² hi³ tsá² hí³ ca³lí³ tin² cun³ñí¹ hi³ ca³ñí³taunh¹ quionh³ Jesús bíh¹. ¹⁴ Ja³bí¹ ja¹ jáun² jmí¹ zenh¹ tsá² jmí¹ hliánh² hí³, hi³ jáun² lí¹ tiú²uú² ñí³² he³ juáh³ bíh¹ tsú² lí³. ¹⁵ Jmí¹jáun² ca³huen³ tsú² tsá² hí³ cu³tiá³ cheih³² tá¹la³ ca³juu³ ca³hlénh³ dí² hmóu³²; ¹⁶ hi³ ca³juónh³ la³ lá²:

—¿He³ lánh³ jmú¹³ dí² ñí¹con² tsá²ñuh² ní² juáh^{13?} Quí¹ tson² bí¹ la³ ca³jmú³ tsá² ní² cáun² hua³jueh³², hi³ jí³lin² bíh¹ tsá² zian² já¹ juú² Jerusalén lá² má²ná¹ñí³², hi³ jáun² tiú²uú² lí¹³ yáh³ juáh¹³ jnoh¹ hi³ tiá² tson². ¹⁷ Hi³ la³ cun³ tiá² tsa³cuóun² jái¹³ ní² ñí¹ uóunh³ né³, hniáuh³² juénh¹³ bíh¹ dí² tsá² ní², hi³ jáun² lí³ cóh³² tsú², hi³ jáun² ta³né³² tí³ chí¹ján³ tiú²uú² hléh³² tsú² hi³ ca³tin¹ Jesús.

¹⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³teh³ dí² siáh³ ñéih³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Cónh³ tiá² hniáuh³² hléh¹³ hnoh², ho³ hi³ má¹tin¹³ hnoh² tsáu² hi³ ca³tin¹ Jesús!

¹⁹ Tí³la³ Pé¹ ca³ngái³ quionh³ Juan²:

—Hniauh² náh² tín² re² honh² ní¹juáh³ ca³ti²¹ hi³ taunh¹³ jnoh¹ tín² ta²¹ hnoh² cha³ jmí¹ tanh¹³ jnoh¹ ta²¹ Dió³². ²⁰ Tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, cun³ tiá² lí¹³ bíh¹ chá¹³ jnoh¹ tí³ có³², hi³ juáh¹³ hi³ tiá² hléh¹³ jnoh¹ la³ cun³ hi³ má²ca³neh²¹ jí³ hi³ má²ca³nái¹³.

²¹ Jáun² tsá² hí³ ca³hléh³ siáh³ jú¹ cáu², hi³ jáun² cáun² lí¹ ca³lión³² bíh¹ dí² tsú² ta³ tiá² lin¹ hi³ ca³lí³re²; quí¹ tiá² ca³choh¹³ yáh³ tsú² he³ lánh³ ma³tson¹³ tsá² hí³, quí¹ ca³la³ jín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ ná¹má²quien² Dió³² cun³ñí¹ hi³ má²lí³² la³ jáun². ²² Quí¹ lí³ cun³ tun³ló³² mii² máh³ jmí¹ má²hún¹ tsá² jmí¹ hliánh² hí³ jmí¹ lain²¹ cun³quionh³ hua³jueh³².

Tsá² reh² mi³² pí³ ñí¹con² Dió³²
(Hechos 2:1-4)

²³ Jmí¹ má²ca³liáun³ jáun² Pé¹ quionh³ Juan² ja³tanh²¹ tí³ ñí¹ tionh¹ tsá² quionh³, hi³ jáun² ca³chá³ tsú² ca³la³ jí³² la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá²daun³². ²⁴ Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jái¹³ jáun² né³, jí³lin² bíh¹ tsú² ca³liéinh³² Dió³² cu³tsa³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³² Juo¹³ jnoh¹, hnú² bíh¹ Dió³² Tsá² ca³jmuh³ ca³la³ tán¹ la³ cu³ la³ juéh³ mi³cuú² jí³ ca³la³ jí³² hi³ zia³². ²⁵ Hla¹ Dá²vi²¹ jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹, tsá² jmí¹ lín³ hí³ quian²¹ hnú², ca³hléh³ cháh³ hnú² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²:

¿He³ láih³² jlánh¹ tiá³ siaun³² ñí³taunh¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ má²cú¹ má²ren²¹ tsú² jái¹³ tiá² quien^{2?}

²⁶ Tsá² ná¹chín¹ ñí¹ hué²¹ lá² ca³cuú² ca³ngih³², ca³cuú² ca³jenh² tsá² ná¹ho² jái¹³,

hi³ jmí¹ hnió³ tsú² jmu³ hniéi² ñí¹con² Dió³² jí³ ñí¹con² Cristo Tsá² cuá¹hiáun¹ joh¹ Dió³² ní² siáh³.

27 "Quí¹ tson² bíh¹ já¹ juú² lá² ca³ngih³² re²¹ Herodes quionh³ Poncio Pilato, *tsá²cá²jo²¹, jí³ tsá² ziáun² jnoh¹ hué³² Israel lá² ní² siáh³, hi³ ca³tiánh³ cá²hon³ hi³ jmu³ hian² tsí³ ñí¹con² Jesús Tsá² cuá¹chan¹ hi³ lín³ quian²¹ hnú², Tsá² ca³hion¹ hnú² hí³ hi³ lín¹³ Cristo. 28 Cun³ñí¹ hi³ hnú² Tsá² cú² juen² nú², hi³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ cáun² ca³jmú³ la³ cun³ hi³ ca³lín¹³ hnú² jmí¹tin² hi³ ha³ lánh³ ca³ti²¹ lí¹³. 29 Jáun² hnú² Juo¹³ jnoh¹, jah³ dúh¹ taunh² tsú² jnoh¹ hú¹mu³héih³²; jáun² ñí¹con² hnú² mí³² jnoh¹, jmu³ bíh¹ hnú² hi³ niau²¹ tiá³ tsí³ jnoh¹ hi³ hléh¹³ jnoh¹ jái¹³ quián¹³ hnú², jnoh¹ tsá² lái³ jnoh¹ *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh² hnú². 30 Tin³² tiá³ hnú² cuonh² tsá² tsáun¹ hi³ jáun² lan¹³, hi³ cuéh¹ nú² siáh³ jái¹³ hi³ lí¹³ hua³jueh³² jí³ lí²¹ ní² ca³la³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús Tsá² hien¹, Tsá² lín³ quian²¹ hnú².

31 Jmí¹ má²lí²liéinh³² tsú² jáun² Dió³² né³, ca³jíeh³ hñú³ ñí¹ jmí¹ tionh¹ tsú², jáun² ca³la³ jí³lín² tsá² hí³ ca³cónh³² Jmí²chí³ Chun¹ hñú³ tsí³, jmí¹jáun² ca³ta³no¹ tiá³ tsí³ tsú² hi³ hléh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³².

Jmu² tsá² reh² hi³ quioh²¹ cá²re² la³jí³² hi³ zia³² quioh²¹
(Hechos 2:42-47)

32 La³jín³² tsá² ca³taunh³ hí³ ta²¹ ca³juónh³ cú²re², hi³ cáun² má²ná¹tioh³ tsí³; hí¹ jan² tsá² hí³ tiá² ca³lí³ hniá¹ hi³ lí³ quioh²¹ hnga² hi³ zioh², tí³la³ jí³lín² bíh¹ tsú² ca³lí³quioh²¹ hi³ jmí¹ zioh² jáun². 33 Hi³ jáun² ca³la³ hi³ pin³ lín³² bíh¹ jái¹³ quioh²¹ *tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³² ca³cué³ jú¹ tson² la³ má²cue³² jáun² hi³ tson² bíh¹ ca³jenh¹³ Jesús; hi³ jáun² Dió³² ca³ma³hé² ma³mieh² lín³² ca³la³ jí³lín² tsá² hí³. 34 Hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiá² hi³ jmí¹ lí²hniáuh³² quioh²¹, quí¹ jí³lín² tsá² jmí¹ zia³² tun³ hni³² hñú³ quioh²¹ ho³lá²dá² hué³², ca³qui³ ca³hnah³ bíh¹ hi³ jáun² quioh²¹, jáun² tí² ñi³quiaun¹³ tsú² quie³ jáun², 35 hi³ tí² cha³² tsú² jo³cuo² tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³², hi³ jáun² tsá² hí³ tí² tsóh²³ quie³ jáun² ní¹juáh³ ha³ cónh³ lí³ hniáuh³² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³². 36 La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ jan² tsá² ca³lí³zian² hué³² Chipre, tsá² jmí¹ jmái² Sé³², jan² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Leví, tsá² ca³teh³ tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³², Bernabé, la³ cun³ niéih³ "tsá² má²hon³ tsáu²". 37 Tsá² hí³ ca³hnah³ hué³² quioh²¹, hi³ jáun² quie³ jáun² ca³chá³ tsú² jo³cuo² tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³².

5

Tso³ quioh²¹ Ananías quionh³ Safira ñí²cuo²

1 Tí³la³ jan² tsá²ñuh² tsá² jmí¹ jmái² Ananías, ñí²cuo² tsú² jmí¹ jmái² Safira, tsá² hí³ ca³hnah³ hué³² quioh²¹; 2 tí³la³ ca³lí³quioh²¹ bíh¹ tsú² ca³lá² quie³ hmóu³², hi³ ñí¹ hná¹ jáun² né³ ca³chá³ tsú² jo³cuo² tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³² [ca³la³ juah²¹ dúh¹ hi³ má²lí²jienh³² dí² jí³lí³²]. Cú²re² ca³juónh³ bíh¹ tsú² quionh³ tsá²mí³ ñí²cuo² hi³ jmu³ la³ jáun². 3 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Pé¹ la³ lá²:

—Hnú² Ananías, ¿he³ láih³² tsá² hláinh¹ hi³ hñú³ honh² hnú² hi³ jmí¹ ñí¹má¹can¹³ nú² Jmí²chí³ Chun¹? Sa³ lí²hmáh¹ bíh¹ hnú² ca³lá² quie³ hi³ lí²ma³hmah¹ tsáu² quioh²¹ hué³² quián¹³ nú². 4 ¿Há¹ jun³juáh¹³ hi³ jmí¹ quián¹³ huen² bíh¹ hnú² hué³² jáun²? Hi³ quie³ hi³ má²lí²hnáih¹ hnú² jáun² hué³² né³, ¿há¹ jun³juáh¹³ hi³ jmí¹ quián¹³ huen² bíh¹ hnú² jaun³²? ¿He³ láih³² sa³ la³ ní² yáh³ ca³lín¹³ hnú² jmúh¹³? La³ jí³ ñí¹con² Dió³² bíh¹ má²lí²hléh¹ hnú² jú¹ tí¹jái², jun³juáh¹³ jmáh³la³ ñí¹con² jnoh¹ tsá²mí³cuóun² yáh³.

5 La³ cun³ jmí¹ ca³nái³² Ananías jái¹³ jáun² né³, ca³quinh³ hi³ jun³. Jáun² ca³la³ jín³² bíh¹ tsá² ca³lí³ ñi³² hi³ jáun² ca³ta³hú¹ cóh²¹ tsí³. 6 Jáun² tsá² tsá¹ñú¹ jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun² ja³taunh²¹ hi³ ca³ñí¹tseñh¹³ hla¹ hí³ hmih³², jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jan³ dí² hi³ ca³ñí¹hón²¹.

⁷ Má²ca³nga² cun³ hni³² o¹r¹á¹ la³ cun³ jmí¹ ca³hi³ siáh³ ñí²cuo² hla¹ Ananías hí³ ñí¹ jáun², hí¹ cáun² tiá² hi³ ñi³² yáh³ tsú² hi³ he³ la³ má²lí³². ⁸ Jáun² Pé¹ ca³ngáih³ siáh³ tsá²mi³ hí³ la³ lá²:

—Juah²¹ neh²¹, ¿hí¹ tson² ca³hnáih¹ hnoh² hué³² la³ cun³ hmah²¹ hi³ má²lí²juáh³ ñí²cuoh² nú²?

Jáun² tsá²mi³ hí³ ca³juáh³:

—Ján³, cun³ jáun² bíh¹.

⁹ Jáun² Pé¹ ca³juáh³ siáh³:

—¿Lánh³ rón³² ca³cháunh¹³ chinch³² hnoh² hi³ jmí¹ hnáuh² náh² cá¹ lan¹³ Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³²? Ní² má²hí¹já²tánh¹ tsá² cuí²ñí¹hón²¹ ñí²cuoh² hnú² cheih³² ní², hí³ jáun² ta³né³² má²jau³ tsú² siáh³ hnú².

¹⁰ La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³quinh³ siáh³ tsá²mi³ hí³, hí³ jun³ ta³ ñí¹ Pé¹. Jáun² jmí¹ taunh²¹ tsá¹ñú¹ hí³ ñéih³ ca³jé³ hi³ má²r¹á²jún¹ siáh³ tsá²mi³ hí³, jáun² ca³jan³ tsú² siáh³ hla¹ hí³ hi³ tsa³hón³² dí² can³² ñí¹ má²hú¹hón²¹ ñí²cuo². ¹¹ Hí³ jáun² la³jín³² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² ca³ta³hú¹ cóh²¹ tsí³, jí³ la³jín³² tsá² ca³lí³ ñi³² ní² siáh³.

Hliáun³ hua³jueh³² jí³ lí²¹ jmu² tí³² tsá² quian³² jé¹ Dió³²

¹² Hí³ jáun² tí³² tsá² quian³² hí³ jé¹ Dió³² ca³jmú³ hliáun³ lín³² lí²¹ jí³ hua³jueh³² ja¹ tsáu². Hí³ ca³la³ jí³lin² tsú² tí² ngih³² cuáh³² chín¹ quioh²¹ tsá² *judíos ñí¹ lí³ jáun² ñí¹hñú³, ñí¹ juáh³ tsú² jáun² “Quioh²¹ Salomón”. ¹³ Tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² tiá² jmí¹ tiá²³ tsí³ hí³ ngih¹³ quionh³ tsá² hí³, uá¹jinh¹ la³jín³² tsáu² jmí¹ hleh³² re² hí³ ca³tin¹ tsú². ¹⁴ Cun³ jáun² juóun³² bíh¹ tsá²mi³ tsá²ñuh² ca³tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí², hí³ jáun² tí³ lí³mí¹ ca³juóun³ tsú². ¹⁵ Hí¹ la³ tí³ juóun³² lín³² tsá² tsáun¹ ca³chu³ ca³huen³ tsú² cheih³² hí³ ca³chan³ dí² hú¹ jui³² ñí¹ lí³ ja¹ hñú³, hí³ ná¹tsin¹ ñí¹ jen³ ho³ ñí¹ jmu², hí³ jáun² lan¹³ ní¹ má¹tí³ heinh²¹ quioh²¹ Pé¹ ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³ ní¹ má¹ca³nga² Pé¹ jui³² jaun³². ¹⁶ Ja³bí¹ juóun³² tsá² juú² siáh³ siáh³ cua³taunh²¹ já¹ juú² Jerusalén, hí³ ná¹jan² tsú² tsá² tsáun¹ jí³ tsá² ná¹tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ní², hí³ jáun² ca³la³ jín³² jáun² bíh¹ tsá² hí³ lan³.

Jmu² tsá²tan²¹ hian² tsí³ ñí¹con² Pé¹ jí³ Juan²

¹⁷ Hí³ jáun² jmí¹jáun², tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹ la³ má²quionh³ tsá² quionh³, tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *saduceos, ca³ja³ uóu³² tsí³, ¹⁸ hí³ jáun² ca³ma³tson¹³ dí² tí³² tsá² quian³² hí³ jé¹ Dió³² hí³ ca³tónh³² dí² hñu³mí¹ñí². ¹⁹ Tí³la³ Tí³² Juo¹³ dí² ca³zen³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ cua³nia³² hñu³mí¹ñí² ta³ já¹nié², jáun² ca³huen³ dí² hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

²⁰ —Cuá²taunh¹ náh² cuá²tianh³ náh² hñu³ cuáh³² chín¹ hí³ cuá¹zéih³ náh² tsáu² ha³ lánh³ lí¹³ zian² tsú² hí³ hmai²¹.

²¹ Jmí¹ má²lí²nié³² tsú² já¹³ jáun² né³, ca³ñí¹tiónh²¹ hñu³ cuáh³² chín¹ hú²nié² jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² hí³ ca³ñí¹ma³tin² tsú² tsáu².

Tá¹la³ jáun² ca³cuú² ca³ngih³² tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹ quionh³ tsá² quionh³, jmí¹jáun² ca³liéinh³² tsú² tsá² ná¹lín³ ta²¹ hí³ chín¹ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ hué³² *Israel ní² siáh³. Jáun² tsá² hí³ ca³jmú³ héih³² hí³ tsa³quión³² tsú² tsá² tiáunh¹ hí³ hñu³mí¹ñí².

²² Tí³la³ jmí¹ ca³cha³taunh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² hñu³mí¹ñí² né³, ha³ tiú²uú² hin² tiáunh¹ yáh³, jáun² ja³tanh²¹ tsú² hí³ ca³ñí¹caun² já¹³. ²³ Jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmí¹ cá¹cháu²¹ jnoh¹ hñu³mí¹ñí², re² lín³² bíh¹ jmí¹ dí¹jnai³², já² tionh² bíh¹ hliáun³ ho³hñú¹³ hñu³mí¹ñí² hí³ ná¹jmu² hua³hí¹³, tí³la³ jmí¹ lí¹niá¹³ jnoh¹ hí³ lí¹neh²¹ jnoh¹ ñéih³, já² tiú²uú² tsá² hí³ tiáunh¹ yáh³.

²⁴ Jmí¹ ca³nái³² tsá² cuá¹lín³ hí³ mí²tsá² híen¹ já¹³ jáun² la³ má²quionh³ mi³jmú³ ñí¹ hná¹ jáun² jí³ tsá² cuá¹lín³ juo¹³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu², tsá² jmu² hí³ hua³hí¹³ cuáh³² chín¹ jáun² ní² siáh³, jmí¹jáun² jlánh¹ ca³hnauh² tsú² tsí³ hí³ he³ bíh¹ né³bí¹ lí¹³ ñí¹ hná¹ ní². ²⁵ Tá¹la³ jáun² cuan³ jan² tsá²ñuh² hí³ ca³juáh³:

—Tsá²ñuh² tsá² ca³tionh¹ hnoh² hí³ hñu³mí¹ñí², ó³² bíh¹ siáh³ má²ná¹má²tin² tsú² tsáu² hñu³ cuáh³² chín¹ ta³né³².

²⁶ Jáun² tsá² cuá¹lín³ hí³ juo¹³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² né³ ngau³ quionh³ tsá² joh¹ tí³ cuáh³² chín¹ jáun², hí³ ca³ñí¹quian¹³ dí² tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³², tí³la³ tiá² ca³hma³ ca³cuóunh³² yáh³ tsú² tsá² hí³ chí¹hniéi² má¹ná¹, quí¹hliá² juénh² tsú² ní¹ ca³qui³ ca³jnauh³ tsáu² quín¹. ²⁷ Jmí¹ cuá¹tanh²¹ tsú² hí³ ná¹jón²¹ tsá² hí³ né³, ca³chan³ dí² ta³ ñí¹ tsá² ná¹ngih³² hí³, jáun² mí²tsá² híen¹ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

²⁸ —¿Há¹ jun³juáh¹³ má²ca³juáh¹³ bíh¹ jnoh¹ hí³ cun³ tiá² hnáu² jnoh¹ hí³ hieh¹ hnoh² tsáu² jái¹³ hí³ ca³tin¹ Jesús? Tí³la³ sa³ la³jín³² bíh¹ tsá² juú² Jerusalén lá² má²ná¹ñí³² jái¹³ quián¹³ hnoh², hí³ hnáuh² náh² rá¹caun² náh² jnoh¹ ca³ti²¹ hí³ jun³ tsá² hí³.

²⁹ Jáun² Pé¹ ca³ngái³ quionh³ tsá² quionh³:

—La³ñí¹ la³ján³ hniáuh³² má¹ti²¹ jnoh¹ tín² ñí¹con² Dió³² bíh¹, jun³juáh¹³ ñí¹con² tsá²mí³cuóun² yáh³. ³⁰ Dió³² Juo¹³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² ca³jmú³ hí³ ca³jenh¹³ Jesús, Tsá² ca³jngih³² náh² hí³ cun³quionh³ hí³ ca³ton³ náh² tsú² jáun² tsoh² hmá². ³¹ Dió³² hí³ siáh³ ca³zió³ tá¹³ Jesús hí³ ca³chan³ tsú² tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹, hí³ ca³héi³ Jesús jái¹³ hí³ lí¹³ lín³ Juo¹³ dí² Tsá² liáu³², Tsá² cue³² jái¹³ hí³ lí¹³ tí³ jéinh³² tsáu² jmí¹ tsí³, tsá² ziaun² dí² hué³² Israel lá², hí³ jáun² hin³ tso³ quiú¹³ dí². ³² Hí³ jáun² jnoh¹ lái³ tsá² cue³² jú¹ tson² quiúnh¹ Jmí²chí³ Chun¹ hí³ tson² bíh¹ lí³ la³ jáun². Dió³² má²ca³cuen³ Jmí²chí³ Chun¹ hí³ ñí¹con² la³jín³² tsá² haih²¹ ta²¹.

³³ Jmí¹ ca³nái³² tsá² ná¹ngih³² hí³ jái¹³ jáun² né³, ca³míh³ lín²¹ tsí³, hí³ jmí¹ má²hnió³ dí² jngih³ tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³². ³⁴ Tí³la³ ja¹ tsá² ná¹ñí¹ hí³ jmí¹ cuá³ jan² tsá² hún¹ ja¹ tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *fariseos, tsá² jmái² Gamaliel, jan² tsá² lín³ tí³² liei²¹; tsá² hí³ jlánh¹ jmí¹ taunh² tsáu² ta²¹. Tsá² hí³ ca³náu² hí³ ca³jmú³ héih³² hí³ huen³ tsú² cu³tiá³ tí³ cheih³² tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³². ³⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³záih³ dí² tsá² ná¹ñí¹ quionh³ la³ lá²:

—Hnoh², tsá² ziaun² dí² hué³² Israel lá², hua³hín¹³ náh² jmu³ ní¹juáh³ he³ hnáuh² hnoh² jmúh¹³ ñí¹con² tsá² ní². ³⁶ Cháu¹ náh² honh² hí³ jmí¹ zian² jan² tsá² jmí¹ jmái² Teudas, tsá² hí³ jlánh¹ tí² jmu² quien² hnga². Jmí¹jáun² ca³hain³² tí³ con² tsá² hí³ cun³ quiúnh³ nio² hña³láun³ tsáu²; tí³la³ jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hí³ ca³jngih³ tsú² tsá² hí³ né³, jmí¹jáun² lí¹ ca³hain³² ma³ quin³² bíh¹ tsá² jmí¹ quionh³ tsú², hí³ jáun² cun³ jáun² bíh¹ lí¹ ca³yéin². ³⁷ Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² siáh³ ca³chó³² jmái¹ hí³ ca³tónh³² tsú² tsáu² sí². Ja³bí¹ jmí¹jáun² ca³jmú³ siáh³ jan² tsáu² quien², tsá² hí³ jmí¹ jmái² Judas tsá² jmí¹ hín¹³ tí³ Galilea. Ja³bí¹ juóun³² lín³² tsáu² ca³ñí³taunh¹ quionh³ tsá² hí³. Tí³la³ la³ jáun² bíh¹ ca³jngih³ tsú² siáh³ tsá² hí³, hí³ jáun² lí¹ ca³hain³² ma³ quin³² bíh¹ tsá² jmí¹ quionh³ tsú². ³⁸ Hí³ jáun² jná¹³ juanh³² cuí¹ lí³ la³ ní², ha³ tiú²uú² hí³ jmuh¹ hnoh² tsá² ní², quí¹ ní¹juáh³ jái¹³ quioh²¹ hmóu³² bíh¹ tsú² hleh³², jáun² chau²¹ jmái¹ tsa³hín³ bíh¹, ³⁹ tí³la³ ní¹juáh³ jái¹³ jáun² né³ ja³² ñí¹con² Dió³², tiá² quinh¹ yáh³ hnoh² jmái¹ quiúnh¹ tsá² ní²; quí¹ ní² lí¹ ca³jmuh³ hnoh² hniéi² quiúnh¹ Dió³².

Jáun² ca³taunh³ bíh¹ tsá² ná¹ñí¹ hí³ ta²¹ jái¹³ hí³ ca³juáh³ jáun² Gamaliel hí³. ⁴⁰ Jáun² ca³teh³ tsú² siáh³ tí³² quian³² hí³ jē¹ Dió³² tí³ ñéih³, hí³ ca³quiú³ ca³pan³ dí² quionh³ hñú¹jméi¹³ hí³ lí³ láu². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³záih³ dí² hí³ tiú²uú² hniáuh³² hléh³² tsú² jái¹³ hí³ ca³tin¹ Jesús, jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³lión³² dí². ⁴¹ Hiún² lín³² bíh¹ tsí³ tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³² jmí¹ ca³huén² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, quí¹hliá² má²lí²ma³tso² tsú² tsí³ hí³ hua³heih²¹ cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ Jesús. ⁴² Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, cun³ tsa³háu² ca³ñí¹hléh² hñu³ cuáh³² chín¹ la³ má²hleh³² jáun² jú¹ chú³² hí³ ca³tin¹ Jesús, hí³ hí³ bíh¹ lín³ Cristo; hí³ ca³ñí³taunh¹ tsú² siáh³ ma³ quin³² ma³ caun³² hñú³ hí³ má²tin² tsáu².

6

Hnah² tsá² reh² quiaun³ tsá² lí¹³ ma³hau³ siáh³ cáun² ta²¹

¹ Jmí¹ jáun² lí³ m¹ ca³juóun³ bíh¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús. Jáun² jmí¹ jáun², tsá² *judíos tsá² jmí¹ tiáunh¹ ja¹ *tsá² cá² jo²¹, tsá² má² hleh³² jú¹ *griego, ca³ ma³ liáu³² hi³ ziú² hien² tsá² judíos tsá² qui³ tionh² hí³ hué³² *Israel, tsá² qui³ hleh³² hí³ jú¹ jma² *hebreo quioh²¹, qui¹ tsá² mi³ hnái³ tsá² qui³ má² hleh³² jú¹ griego zian² ja¹ quioh²¹ tsú² tiá² jmí¹ hiáuh²³ yáh³ la³ cun³ hi³ hiáuh²³ tsá² mi³ hnái³ ní¹ hná¹ jáun² ní¹ má¹ ca³ tsóh³ tsú² la³ cun³ hi³ lí² hniauh²³ quioh²¹ tsá² cun³ tsa³ háu². ² Jáun² tsá² quian³ tun³ hí³ né³, ca³ jmú³ héih³² hi³ ngih¹³ la³ jín³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús, jmí¹ jáun² né³ ca³ záih³ dí² tsú² jái¹³ lá²:

—Hnoh² reh², tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ tunh²¹ jnoh¹ hi³ hléh¹³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², cun³ ní¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² lí¹³ cué¹³ jnoh¹ má³² hi³ cuh³ tsáú². ³ Hi³ jáun² né³ reh², hniah³² náh² quiaun³ tsá² ñuh² ja¹ ní¹ tiauh¹ dí² lá², tsá² lín²³ tsáú² hi³ chu²¹ tsí³, tsá² má² lin¹ hi³ má² canh² Jmí² chí³ Chun¹ joh¹ Dió³² hñu³ tsí³, tsá² jniá³ jmí¹ tsí³. Jáun² tsá² hí³ bíh¹ cue¹³ jnoh¹ ta²¹ jáun². ⁴ Jáun² jnoh¹ né³ ná¹ chan¹ hi³ lienh¹ jnoh¹ Dió³² chí¹ ní¹ jì³ hi³ má¹ tin¹³ jnoh¹ tsáú² jái¹³ quioh²¹ Dió³².

⁵ Ca³ la³ jín³² bíh¹ tsú² ca³ lí³ hiún² tsí³ jái¹³ jáun². Jmí¹ jáun² né³ ca³ hnah² tsú² Tié³, jan² tsá² ñuh² canh² lín³² Jmí² chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, jan² tsá² tanh² ta²¹ Dió³² ca³ la³ jonh³ jmí¹ tsí³, la³ má² quionh³ Pí² lié¹, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, jì³ Cú² la²¹ tsá² cá² jo²¹ ní² siáh³, tsá² zian² juú² Antioquía, tsá² qui³ jmí¹ má² ca³ hín¹³ hí³ jē¹ tsá² judíos. ⁶ Jmí¹ jáun² ca³ chan³ tsú² tsá² quiaun³ hí³ ta³ ní¹ tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³², jáun² tsá² hí³ ca³ liéinh³² Dió³²; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ ra³ tsi³² dí² cuo² ní¹ quioh²¹ tsú² [hi³ lin¹ hi³ hiún² tsí³ dí² hi³ tsá² hí³ jmu³ ta²¹ jáun²].

⁷ Jáun² tí³ lí³ m¹ ja³ cuóun² bíh¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³² jmí¹ jáun², ca³ juóun³ lín³² bíh¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús já¹ juú² Jerusalén, hí¹ la³ tí³ juóun³² yáh³ mí² tsáú² ca³ taunh³ ta²¹.

Má² tson¹³ tsú² Tié³

⁸ Tsá² jmá² hí³ Tié³ jmí¹ canh² lín³² pí³ quioh²¹ Dió³², jan² tsá² ca³ ma³ hé² ma³ mieh² lín³² Dió³². Tsá² hí³ tí² jmu² hua³ jueh³² jì³ lí²¹ ní² siáh³ já¹ juú² jáun². ⁹ Jmí¹ jáun² ca³ lí³ hnió³ tsáú² juónh³ quionh³ Tié³, tsá² tiáunh¹ cuáh³² téh²³ tsú² “Cuáh³² quioh²¹ tsá² má² ca³ liáun³ hi³ jmí¹ má² ná¹ hlánh¹ joh¹ tsáú²”. Ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ tiáunh¹ tsá² zian² juú² Cirene, tsá² zian² juú² Alejandría, tsá² zian² tí³ Cilicia, jì³ tsá² zian² hué³² Asia ní² siáh³. La³ jín³² bíh¹ tsá² hí³ ca³ lí³ hnió³ juu³ hlénh³ quionh³ Tié³. ¹⁰ Tí³ la³ tiá² lí³ yáh³ hi³ ma³ cu³ ma³ jéinh³ tsú² jái¹³ quionh³ Tié³, qui¹ tí³ la³ Tié³ dá² tí² hleh³² jú¹ quiáh¹ hi³ ca³ cué³ Jmí² chí³ Chun¹ bíh¹. ¹¹ Jáun² tsá² hí³ ca³ hió³² ma³ jan² tsá² ca³ chá³ jú¹ tí¹ jái², hi³ ca³ juáh³ la³ lá²:

—Tsá² ñuh² lá² jlánh¹ tú² hió³² hla¹ Moisés jì³ Dió³² ní² siáh³.

¹² Jmí¹ ca³ ná³² tsáú² jái¹³ jáun² né³, ca³ míh³ lín³² bíh¹ tsí³ tsá² juú² quionh³ tsá² daun³² tsá² ná¹ ní¹ juú², jì³ tí³² liei²¹ ní² siáh³. Jáun² ca³ zanh³ tsú² Tié³ hi³ ca³ jan³ dí² ní¹ con² tsá² ná¹ chín¹ hué³² jáun². ¹³ Jáun² tsá² hí³ ca³ hnah² siáh³ tsá² lí¹³ chá³² jú¹ tí¹ jái². Tsá² hí³ né³ ca³ juáh³ la³ lá²:

—Tsá² ñuh² lá² jlánh¹ chí¹ ní¹ hleh³² jú¹ hlah³ hi³ ca³ tin¹ cuáh³² chín¹ quiú¹³ dí² jì³ hi³ ca³ tin¹ liei²¹ ní² siáh³. ¹⁴ Jnoh¹ má² ca³ ná³² hi³ juáh³ tsá² ní² hi³ Jesús hná¹ tsá² Nazaret hí³ tsunh³ cuáh³² chín¹ quiú¹³ dí², hi³ zá³² tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ ná¹ ngi²³ dí², la³ cun³ héih³² hi³ ca³ quiú² jáun² hla¹ Moisés jmí¹ tin².

¹⁵ Jáun² la³ jín³² tsá² ná¹ chín¹ tionh² ní¹ jáun², ca³ jje³ chí¹ tiá³ ní¹ ní¹ Tié³ hi³ jniá³ la³ jmí¹ jniá³ ní¹ jan² tsá² cuú² tsá² ta³ Dió³².

7

Tié³ má² tson² jái¹³ quioh²¹

¹ Hi³ jáun² tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹ ca³záih³ Tié³ la³ lá²:

—¿Hí¹ tson² hléh¹ hnú² la³ ní²?

² Jáun² Tié³ ca³ngái³:

—Hnoh² tsá²cáu³, jí³ tsá²daun³², re² quián² náh² jái¹³ hi³ juanh²¹ jná¹³ lá². Dió³² Tsá² cú² Tsá²juenh² ca³ma³jnia³² ní¹con² hla¹ Há²bran²¹ tsá²haun³² jméi² dí¹hio³ nú¹deh³ dí² tá¹la³ jmí¹ cuá³ tsú² hué³² Mesopotamia, ñeh² bíh¹ hi³ tsa³cuá² tsú² juú² Harán. ³ Hi³ ca³juáh³ Dió³²: “Tú³ hué³² quián¹³, jí³ ca³la³ jín³² jun³ renh² nú² ní², cua³² tí³ hué³² siáh³, hué³² né³bí¹ hie¹³ jná¹³”. ⁴ Jáun² Há²bran²¹ cua³han³ hué³² quioh²¹ tsá² Caldea, hi³ ca³ñí¹cuá² juú² Harán. Jmí¹ jun¹ jméi² tsú² né³, Dió³² ca³jau³ Há²bran²¹ la³ tí³ hué³² ní¹ tionh¹ hnoh² lá² ta³né³². ⁵ Tí³la³ hí¹ cú¹píh²¹ yáh³ hué³² tiá² ca³lí³quioh²¹ hla¹ Há²bran²¹ jmí¹jáun², tí³la³ ca³lí³ bíh¹ jái¹³ hi³ lí³ quioh²¹ tsú² má¹jáun² la³ má²quionh³ jón²zih¹ jón²cho¹ uá¹jinh¹ tiá² jon² tsú² jmí¹ má²zian² jmí¹jáun². ⁶ Jáun² la³ lá² ca³juáh³ siáh³ Dió³², hi³ chau²¹ jmái¹ hi³ tsa³tiánh² jón²zih¹ jón²cho¹ tsú² cáun² hué¹³ tsáu² ní¹ uóunh³. Ní¹ jáun² né³ chau²¹ jmái¹ hi³ na³caun³ tsáu² ta²¹ chí¹hniéi², cun³ quiún³ nio² hña³láu³ mii² jmoh³ tsú² tsáu² hian² tsí³ ní¹ jáun². ⁷ Tí³la³ ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Dió³² la³ lá²: “Jná¹³ ní¹ma³ré¹³ re² tso³ quioh²¹ tsá² na³caun³ tsú² hí³ ta²¹ chí¹hniéi². Hi³ jáun² má¹jáun² má²lí¹³ huén³² tsú² hué³² jáun² hi³ ja³tánh¹ hué³² lá², jáun² ní¹ lá² má²lí¹³ ma³cáu³² tsú² jná¹³”. ⁸ Jáun² jmí¹jáun² ca³tanh² Dió³² cáun² nió³² quionh³ hla¹ Há²bran²¹. Hi³ jáun² ca³lí³ hniáuh³² jmu³ tsú² cáun² lí²¹ ca³tí²¹ nió³² jáun², hi³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ Dió³² héih³² ní¹con² hla¹ Há²bran²¹ hi³ hniáuh³² *tiú³² tsú² chí² láu² hná¹ ní¹ zian². Cun³ ní¹ hi³ jáun² né³, la³ má²jña³ jmái¹ hi³ ca³lí³zian² bíh¹ hla¹ Isaac jon² tsú² ca³jmú³ tsú² la³ jáun² quioh²¹. Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ ca³jmú³ hla¹ Isaac quioh²¹ Jacob jon². Jáun² hla¹ Jacob hí³ né³ ca³lí³zian² quian³tun³ jon², ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ ca³jmú³ hla¹ hí³ quioh²¹ tsá² hí³ jon², tsá² quian³tun³ jméi² tá¹ quia³tún³ tsoh³ dí² tsá² *Israel.

⁹ ”Tsá¹ jon² hla¹ Jacob hí³ ca³lí³ uóu³² tsí³ ní¹con² Sé³² rainh²¹, jáun² ca³hna³ dí² tiáunh¹ la³jmí¹ hnaih³² tsáu² hi³ quioh²¹, hi³ jáun² bíh¹ ca³chó³² Sé³² hué³² Egipto hi³ lín³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹. Tí³la³ Dió³² bíh¹ jmí¹ má²hau³ Sé³² hí³, ¹⁰ jáun² bíh¹ ca³liáun³ tsú² ja¹ la³jí³² uu³mí²tsi³². Dió³² bíh¹ ca³jmú³ hi³ jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ ca³lí³ chun¹ tsú² ní¹con² hla¹ faraón tsá² lín³ re²¹ hué³² jáun². Jáun² Sé³² ca³lí³hiáun¹ hi³ lín¹³ ta²¹ hi³ jmu³ héih³² tá¹ cáun² hué³² Egipto jáun², jí³ ní¹con² tsá² jmu² ta²¹ hñú¹³ re²¹ ní² siáh³.

¹¹ ”Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² né³ ca³lí³ zia³² ho³cuóun³ tá¹ cáun² hué³² Egipto jí³ hué³² Canaan siáh³, hi³ jáun² ca³ma³tso² lín³² tsáu² tsí³. Jmí¹jáun² lí³ hi³ tiá² zia³² cu³tí³ hi³ cuh³ tsá²haun³² jméi² dí¹hio³ nú¹deh³ dí². ¹² Tí³la³ jmí¹ ca³lí³ ní³² hla¹ Jacob hí³ la³ zia³² bíh¹ cuú²miih²¹ tí³ hué³² Egipto, jáun² ca³zen³ tsú² tsá¹ jon² ní¹ jáun², la³ cun³ tsá²haun³² jméi² dí¹hio³ nú¹deh³ dí². ¹³ Jmí¹ má²tí³² jáun² tenh³ jéin³² hi³ tsá²taunh¹ tsú² né³, jmí¹jáun² máh³ ca³ma³lí²¹ Sé³² ní¹con² tsá¹ rainh²¹ hi³ hí³ bíh¹ dí² cuá³ ní¹ jáun², hi³ jáun² dá² jmí¹jáun² bíh¹ ca³lí³ cuóun³² re²¹ hí³ jún¹ rainh²¹ Sé³². ¹⁴ Jáun² Sé³² né³ ca³jmú³ héih³² hi³ já³² Jacob jméi² tsú² hué³² ní¹ cuá³ jáun², la³ má²quionh³ tsá¹ rainh²¹ tsú²; tsá² hí³ jmí¹ tín³ cun³ hnaih³² nio² quiún³ tsi²¹ quia³hñá³ tsáu². ¹⁵ La³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ ngau³ Jacob hí³ hué³² Egipto, ní¹ jáun² bíh¹ jún¹ tsú². Ja³bí¹ ní¹ jáun² bíh¹ ca³tsan³ siáh³ jméi² dí¹hio³ nú¹deh³ dí² ní¹ hná¹ jáun². ¹⁶ Jáun² ca³jón³² tsú² ca³la³ jín³² hla¹ hí³ tí³ hué³² Siquem hi³ ca³ñí¹tionh¹³ tsú² tá²hláu² hué³² ní¹ ca³la³ hla¹ Há²bran²¹ jmí¹tin² quioh²¹ tsá¹ jon² Hamor, tsá² hué³² Siquem.

¹⁷ ”Jmí¹ ca³tí³ ní¹ chau²¹ jmái¹ hi³ lí³tí³ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ Dió³² quionh³ hla¹ Há²bran²¹, jáun² tsá²haun³² dí¹hio³ nú¹deh³ dí² hí³ jlánh¹ ca³juóun³ lín³² hué³² Egipto jáun². ¹⁸ Jmí¹jáun² ca³lín³ re²¹ hué³² Egipto jan² tsá² tiá² ca³lí³ cuóun³² hla¹ Sé³². ¹⁹ Re²¹ hí³ jlánh¹ hlah³ quionh² chí¹ ca³jmú³ hi³ jmu³ hian² tsí³ ní¹con² jon² tsá²haun³² dí¹hio³

ñú¹deh³ dí² hí³; re²¹ hí³ ca³jmú³ héih³² hi³ ziu³ cuin³ tsáu² dain² pih²¹ jon² ñí¹ lí¹³ hiá¹ tsán¹³. ²⁰ Jmí¹jáun² ca³li³zian² Moisés, jan² dain² hí¹ jan² dain² tiá² cunh³ ta³ ñí¹ Dió³²; hni³² zih² bíh¹ ca³ma³cuóu³² dain² hí³ jméi² mí¹ziú¹³. ²¹ Tí³la³ jmí¹ cá¹chó²¹ jmáí¹ hi³ ca³chan³ tsú² dain² hí³ cheih³², jmí¹jáun² ca³tsauh¹ tsá²mi³ jon² re²¹ dain² hí³, hi³ jáun² ca³jón³² dí² hñú¹³, hi³ ca³ma³cuóun³² dí² la³juah²¹ dúh¹ hi³ jon² dí² hnga². ²² Ñí¹ jáun² bíh¹ ca³li³ tin² hla¹ Moisés hí³ ca³la³ jí³² hi³ ñi³² tsá² zian² hué³² Egipto; tsá² hí³ ca³lin³ jan² tsá² quien² lín³² hó¹jé¹, jí³ la³ má²quionh³ ta²¹ hi³ ca³jmú³ tsú² ní² siáh³.

²³ "Tun³ló³² mii² jmí¹ má²hún¹ hla¹ Moisés la³ cun³ jmí¹ ca³ja³ tsí³ hi³ tsa³jien³ tsá² Israel tsá²co¹. ²⁴ Ñí¹ jáun² né³ ca³jien³² tsú² jan² tsá² Egipto hi³ dí¹quiunh² jan² tsá²co¹ tsú², jáun² ca³jenh³ tsú² cha¹³ tsá²co¹, hi³ ca³jngih³ dí² tsá² Egipto hí³. ²⁵ Quí¹ lí¹ jmí¹ lín²³ Moisés hi³ lí³tsin² la³jín³² tsá²co¹ hi³ má²liáu³² Dió³² cun³quionh³ hí³ dí², tí³la³ tiá² ca³li³tsin² yáh³ tsú². ²⁶ Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³jien³² tsú² siáh³ gon³ tsá² Israel hi³ ná¹tin²³, jáun² hí³ dí² ca³tson³ hi³ ca³li³hnió³ dí² jmóuh³² tsí³ tsá² hí³. Jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²: "¿He³ láih³² ná¹tin²³ náh² má²tún² renh²?" ²⁷ Jáun² tsá² quiunh² hí³ rainh²¹ ca³hlian³ Moisés, hi³ ca³záih³ dí²: "¿Hin² lí²cué³² jái¹³ hi³ ñá¹jmuh³ hnú² héih³², hi³ hnú² má¹réh¹³ uu³mí²tsi³² quiú¹³ jnoh¹? ²⁸ ¿Hí¹ hnáuh² hnú² jngah¹³ jná¹³ la³jmí¹ ca³jngih³² hnú² tsá² Egipto cháú³?" ²⁹ Jmí¹ ca³nái³² jái¹³ ní² bíh¹ Moisés ca³cuóun³, hi³ ngau³ tí³ Madián. Ñí¹ jáun² bíh¹ ca³ñí¹cuá² tsú², juú²co¹ juú²hñú¹³ tsá² siánh³; ñí¹ jáun² ca³li³zian² gon³ jon².

³⁰ "Jmí¹ má²ca³nga² jáun² tun³ló³² mii² hi³ cuá³ ñí¹ jáun² Moisés, ca³jien³² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñí¹ lí³ hué³² quiéin² có³² ñí¹ zeh¹ máh³ téh²³ tsú² Sinaí. Tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³² jmí¹ zenh¹ chu³jo² hmá² ton² hi³ dí¹hún¹ jáun² sí². ³¹ Jáun² jmí¹ ca³jie³ tsú² sí² jáun² ca³ja³caún² tsí³, hi³ jáun² ngau³ tsú² má²janh² hi³ hnió³ jie³ re² he³ dá² lí²³. Jmí¹jáun² ca³nái³² tsú² hi³ ñí¹ca³juáh³ Dió³² Juo¹³ dí² la³ lá²: ³² "Jná¹³ bíh¹ Dió³² Juo¹³ tsá²haun³² dí²hioh³ ñú¹deh³ hnú², Dió³² Juo¹³ Há²bran²¹, Dió³² Juo¹³ Isaac, jí³ Dió³² Juo¹³ Jacob ní² siáh³". Jmí¹jáun² jlánh¹ ca³juan³ Moisés hi³ ca³juénh² lín³², jáun² cu³tsa³² tiú²uú² ca³jie³ bíh¹ tsú² cú²jueh³². ³³ Jáun² Dió³² ca³juáh³ siáh³: "Hueh³ láu² tsi³² tanh¹, quí¹ hué³² híen¹ bíh¹ ñí¹ zenh¹ hnú² lá². ³⁴ Má²cá²jie³² jná¹³ he³ lánh³ quiunh³² tsá² joh² jná¹³, tsá² tiáunh¹ hué³² Egipto; má²cá²nái³² jná¹³ hi³ hlí² han³² lín³² tsú², jáun² jná¹³ má²já¹³ hi³ já¹lion¹ tsú². Ña³² ñí¹ lá², hnú² bíh¹ zei²¹ jná¹³ hué³² Egipto".

³⁵ "Hi³ jáun² Moisés tsá² tiá² jmí¹ hnió³ tsú² hí³ né³, tsá² má²ca³záih³ dí²: "¿Hin² lí²cué³² jái¹³ hi³ ñá¹jmuh³ hnú² héih³², hi³ hnú² má¹réh¹³ uu³mí²tsi³² quiú¹³ jnoh¹?", tí³tsóh³ dí¹ tsá² hí³ bíh¹ ca³cuéh³ Dió³² jái¹³ hi³ lín¹³ tsú² tsá² chín¹, jí³ hi³ lín¹³ tsú² siáh³ tsá² liáu³² cun³quionh³ hi³ ca³ma³hau³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² ca³ma³jnia³² hí³ ja¹ hmá² ton² jáun². ³⁶ Jáun² Moisés ñéi¹ hi³ ca³ñí¹huen¹³ tsá² Israel hué³² Egipto jáun²; hí³ bíh¹ tsá² ca³jmú³ hua³jueh³² jí³ lí²¹ ní² siáh³ hué³² jáun², ñí¹ ná¹ho³ jmí²miih²¹ dain³, jí³ ñí¹ ca³ñi³taunh¹ tsú² jáun² hué³² quiéin² ní² siáh³ tun³ló³² mii². ³⁷ Hla¹ Moisés hí³ bíh¹ ca³záih³ tsá² Israel tsá²co¹ la³ lá²: "Ja¹ tsá² renh² hnoh² bíh¹ zion³ Dió³² jan² tsá² lín¹³ *tí³² jé¹ Dió³² ñí¹con² hnoh², la³jmí¹ lín³ jná¹³ lá²". ³⁸ Ja³bí¹ la³ jáun², jmáí¹ hi³ jmí¹ ngih³² jáun² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí², hla¹ Moisés hí³ bíh¹ jmí¹ lín³ tsá² zenh² ja¹ quioh²¹ tsú² quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² ca³liéinh³² tsú² hí³ tsi³ máh³ Sinaí; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³nga³ dí² jái¹³ ñí¹con² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² hí³. Hí³ bí¹ tsá² ca³héi³ jái¹³ hi³ lí³ quien² la³ má²quien² jáun², hi³ jáun² ngái³² tsú² ñí¹con² dí².

³⁹ "Tí³la³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹ hí³ má¹ná¹, tiá² ca³li³hnió³ yáh³ hi³ tanh¹³ ta²¹ Moisés hí³, tí³ hué³² Egipto bíh¹ ca³jéinh³² siáh³ tsí³ tsú². ⁴⁰ Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³záih³ tsú² Aarón la³ lá²: "Hnú² jnoh¹ hi³ jmah²¹ hnú² jan² dió³² hi³ tsó³² chí¹ján³ ta³ ñí¹ jnoh¹, quí¹ tiá² né¹ jnoh¹ he³ ca³quiunh³² Moisés tsá² ca³ñí¹hue¹³ jnoh¹ hué³² Egipto".

41 Jmí¹jáun² ca³jmah³ tsú² hmóu³² jan² dió³² jniá³ la³jmí¹ jniá³ cuá¹juí² míh¹, hi³ jáun² ca³jngih³ tsú² jáh³ ní¹con² dió³² lán¹ hi³, jáun² ca³jmú³ tsú² jmái¹ hi³ ca³tin¹ dió³² hi³ má²lí²jmah³ tsú² jáun² cun³quionh³ cuá² ta³ hmóu³². 42 Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ cu³tsa³² ca³chau³ Dió³² tí³ có³² cú²jueh³² quioh²¹ tsú², hi³ jáun² chí¹jmai²¹ cuí¹ má¹tsú¹ má¹jónh²¹ cú²jueh³². La³ jáun² bí¹ rá¹juáh³ ní¹ Sí² quioh²¹ jan² tsá² ca³lin³ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin², hi³ rá¹juáh³ la³ lá²:

Hnóh² tsá² zian² náh² hué³² Israel lá²,
 ¿hí¹ ní¹con² jná¹³ dá² ca³cuen²¹ hnóh² jáh³ hi³ ca³jngih³² náh² jáun²,
 tá¹la³ ca³ní³táunh¹ náh² jáun² tun³ló³² mii² hué³² quiéin²?

43 Tiá² jáun² yáh³,

tí³la³ hnóh² dá² ca³ní³quiánh¹ náh² ní¹hiú¹³ lí³ hmih³² hi³ hún¹ dió³² jmái² Moloc bíh¹,
 jí³ hi³ ca³ní³jan¹³ náh² dió³² tsá² lán¹ jmái² Refán hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ chí¹jmai²¹;
 tsá² lán¹ hi³ bíh¹ ca³jmah²¹ náh² hmóu³² hi³ má¹tsú¹ má¹jónh²¹ náh².

Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ hue¹ jná¹³ hnóh² hué³² ní¹ tionh¹ náh² ní²,

hi³ jau³ tsú² hnóh² ní¹ uóunh³, ngái¹³ la³ tí³ juú² Babilonia.

44 "Hi³ jáun² né³, ní¹ lí³ hué³² quiéin² jáun² jmí¹ zéih²¹ dí¹hio³ nú¹deh³ dí² cuáh³² hi³ jmí¹ lí³ hñú³ hmih³², ní¹ jmí¹ dí¹tioh³ quín¹ liei²¹ hi³ jmu² lin¹ hi³ Dió³² ca³tanh² cáun² nió³² quionh³ tsú². Ní¹hiú¹³ jáun² ca³jmú³ tsú² rón³² la³ cun³ lí³ héih³² hi³ ca³jmú³ Dió³² ní¹con² Moisés, rón³² la³ cun³ lí³ nóh³² hi³ ca³jnia³ jáun² jéinh³². 45 Jáun² jón²zih¹ jón²cho¹ tsá²haun³² dí¹hio³ nú¹deh³ dí² hi³ né³ ca³hiauh³ ní¹hiú¹³ jáun². Jáun² jmái¹ hi³ jmí¹ lín³ hla¹ Josué hi³ chín¹ né³, ca³can³ tsú² ní¹hiú¹³ jáun² la³ tí³ hué¹³ tsá² siánh³. Hi³ jáun² Dió³² né³ ca³huen³ tsá² hué³² jáun² ní¹ ta³ ní¹ tsú², hi³ jáun² hué³² jáun² ca³lí³quioh²¹ bíh¹ tsú². Jáun² ní¹hiú¹³ jáun² jmí¹ quien² la³ má²quien² jáun² ca³la³ ní¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³lí³zian² jáun² hla¹ re²¹ Dá²vi²¹. 46 Jáun² Dió³² né³, jlánh¹ ca³lí³ hiún² tsí³ hi³ ca³tin¹ tsú², hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ dí² ní¹con² Dió³² hi³ cué³² Dió³² jái¹³ hi³ jmu³ dí² cáun² cuáh³² hi³ ca³tin¹ Dió³², Dió³² Juo¹³ hla¹ Jacob; 47 tí³la³ hla¹ Salomón jon² bíh¹ dí² ca³jmú³ cuáh³² jáun². 48 Tí³la³ Dió³² Tsá² cú² juenh² má¹ná¹, tiá² lí¹³ yáh³ cuá³² cáun² cuáh³² hi³ ca³lí³ cun³quionh³ cuá² ta³ tsáú²; la³jmí¹ rá¹juáh³ ní¹ Sí² quioh²¹ tsá² ca³lin³ hí³ tí³² jē¹ Dió³², ní¹ juáh³ jáun² la³ lá²:

49 Hñú³mi³cuú² bíh¹ lí³ la³jmí¹ lí³ hmá²si¹ quion²¹ jná¹³,

hi³ ní¹ hué²¹ né³ lí³ la³jmí¹ lí³ jli²¹ ní¹ na³tsin²¹ jná¹³ tán².

¿Hín² dá² hñú³ jmúh¹³ hnóh² quion²¹ jná¹³?

¿Ha³ dá² jinh¹ lí¹³ ní²¹ jná¹³ tie³ lín²³ hnóh²?

50 Há¹ jun³juáh¹³ quionh³ uón³² huen² bíh¹ jná¹³ ca³jmú³² ná¹ la³jí³² hi³ zia³²? —juáh³ Dió³².

51 La³ má²hliaun³² jáun² bíh¹ ca³záih³ Tié³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jlánh¹ la³ huáh² chinh³² hnóh², cun³ tiá² jái¹³ ngi²³ bíh¹ hnóh², la³jmí¹ tiá² jái¹³ ngi²³ tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³². Jmái¹ ca³la³ jí³² bíh¹ quí² jna²³ hnóh² ní¹con² Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³², rón³² la³ cun³ ca³jmú³ dí²hioh³ nú²deh³ bíh¹ hnóh² ná¹jmuh³². 52 Tiá² hin² zian² hí¹ jan² tí³² jē¹ Dió³², tsá² tiá² ca³jmúh³² dí²hioh³ nú²deh³ hnóh² hian² tsí³. Quí¹ hí¹ la³ tí³ ca³ma³hia³ ma³tsán² yáh³ tsú² tsá² ca³lin³ hí³ tí³² jē¹ Dió³², tsá² jmí¹ quian³² jái¹³ hi³ já³² jan² Tsá² chun¹ Tsá² zéi¹ Dió³². Hi³ hnóh² né³, ca³tu³ ca³hna³ bí¹ náh² siáh³ Tsá² chun¹ hí³ jmí¹ cuan¹, ca³la³ tí³ ní¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³jngih³² náh² siáh³. 53 Hnóh² bíh¹ tsá² ca³heh³ náh² liei²¹ hi³ cua³can³² jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tí³la³ hí¹juáh³ tiá² ca³ma³tih²¹ bíh¹ náh² jmí¹ lí²¹ jáun².

Jmí¹ jun¹ Tié³

⁵⁴ Jmí¹ má²lí²niéi³² tsá² ná¹ngih³² hí³ jái¹³ ní² né³, ca³míh³ lín³² tsí³, hian² lín³² bíh¹ ca³ta³ná¹hai²¹ ní¹ tsú². ⁵⁵ Tí³la³ Tié³ jmí¹ má²canh² tsí³ Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³², jáun² ca³jíe³ tsú² hñu³mi³cuú² hi³ jniá³ joh¹ quioh²¹ Dió³² cú²tú¹ cú²lí¹³, ja³bí¹ ca³jien³² tsú² siáh³ Jesús hi³ zenh² tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³². ⁵⁶ Jáun² ca³juáh³ Tié³:

—Jiah³, jná¹³ dí¹jíe³² hi³ há²na²¹ hñu³mi³cuú², hi³ zenh² Jon² tsá²mi³cuóun² tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³².

⁵⁷ Jmí¹jáun² ca³jní³ tsá² ná¹ngih³² hí³ cuá¹ hi³ ca³taunh³ cú²tiú² cú²jan³² hi³ ca³tí³ ca³hóh³²; jmí¹jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³pi³ ca³janh³ Tié³. ⁵⁸ Jáun² ca³chin² tsú² Tié³ tí³ ní¹ lí³ jenh³ juú² hi³ ní¹quí¹ ní¹jnah¹ dí² quín¹. Hi³ jáun² tsá² ca³hna³ hí³ Tié³ ca³chá³ ha¹ ní¹con² jan² tsá¹nú¹ jmái² Saulo.

⁵⁹ Hi³ jáun² tá¹la³ quí² jnauh²³ tsáu² quín¹ quioh²¹ Tié³, cáun² ca³liéinh³² Dió³² bíh¹ Tié³, hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Jesús Tí³² Juóu³² jná¹³, héih¹ hnú² jmí²chí³ quion²¹ jná¹³.

⁶⁰ Jáun² ca³dí³jñí³² Tié³ hué³² hi³ ca³hléh³ tiá³, hi³ juáh³:

—Hnú² Tí³² Juóu³² jná¹³, ha³ lí² tón³ hnú² sí² tso³ quioh²¹ tsá² ní².

Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Tié³ la³ ní² né³, ca³cua³ha³ tsí³.

8

¹ Ja³bí¹ Saulo hí³ jmí¹ hún¹ cá²hon³ quionh³ tsá² ca³jngih³ hí³ Tié³.

Saulo jmu² hian² tsí³ ní¹con² tsá² má²lín³ cuáh³²
(Galatas 1:13-14)

Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² tsú² hniéi² hi³ ca³ma³tson¹³ tsú² tsá² má²ná¹lín³ cuáh³² já¹ juú² Jerusalén jáun². Jmí¹jáun² ca³huén² la³jín³² tsá² hí³ hi³ ja³taunh²¹ cú²juú² siáh³, juú²co¹ juú²hñú¹³ tsá² hín¹³ tí³ Judea jí³ Samaria, tí³la³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² má¹ná¹, tiá² ca³huén² yáh³. ² Tí³la³ jmí¹ zian² ma³ jan² tsá² má²zian² hi³ ca³tín¹ Dió³² ca³ní¹hón²¹ hla¹ Tié³; tsá² hí³ ca³ho³ ca³jngih³ lín³² quioh²¹ hla¹ hí³. ³ Tí³la³ Saulo hí³ né³, ca³qui³ ca³jmúh³² lín³² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³². Saulo hí³ ca³ní¹hi³² ma³ quin³² ma³ caun³² hñú¹³ tsá² hí³, hi³ ca³ní¹chí¹ ní¹huen¹³ dí² tsá²mi³ tsá²nñuh² hi³ tsa³tionh³ dí² hñu³mí¹ní².

Hleh³² tsú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Samaria

⁴ Tí³la³ tsá² ca³huén² hí³ já¹ juú² Jerusalén má¹ná¹, ca³ní¹hléh² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² la³ tán¹ ní¹ ca³ní³táunh¹. ⁵ Hi³ jáun² Pí²liéi¹ néi¹ juú² Samaria hí³ ca³ní¹hléh² jái¹³ hi³ ca³tín¹ Cristo. ⁶ Jáun² juóun³² tsáu² ca³cuú² ca³ngih³² hi³ hniá¹ ne³ re² jmí¹ ca³nái³² jái¹³ hi³ ca³hléh³ Pí²liéi¹, jí³ jmí¹ ca³jíe³ dí² siáh³ li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² hi³ ca³jmú³ tsú². ⁷ Quí¹ juóun³² bíh¹ tsá² jmí¹ tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ lan³ jmí¹jáun², ca³la³ hi³ tiáunh¹ tí³ hóh³² bíh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hí³ jmí¹ ca³huén². Ja³bí¹ jmí¹jáun² lan³ juóun³² tsá² hma² jí³ tsá² hliánh² ní² siáh³. ⁸ Jmí¹jáun² né³ jlánh¹ ca³lí³ hiún² tsí³ ca³la³ jín³² tsá² juú² jáun².

⁹ Tí³la³ já¹ juú² jáun² né³, jmí¹ zian² jan² tsá²nñuh² tsá² jmí¹ jmái² Sí¹mu²¹, tsá² jmí¹ lín³ tsá² hláinh¹ juú² jáun²; tsá² hí³ jlánh¹ jmí¹ tí² jmu² hi³ tsa³cáun² lín³² tsí³ tsá² hín¹³ hí³ tí³ Samaria jáun²; ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² hnga² hi³ quien² lín³². ¹⁰ Ca³la³ jánh³ dúh¹ tsá² míh¹ tsá² siún¹ bíh¹ tí² náí³² jái¹³ hi³ hleh³² Sí¹mu²¹ hí³, hi³ tí² juáh²³ la³ lá²:

—Tsá²nñuh² ní² dá² lín³ jan² dió³² cú² juenh² bíh¹.

¹¹ Jmí¹ tí² tanh² lín³² tsú² ta²¹ tsá²nñuh² hí³, quí¹ má²ngau³² jmái¹ bíh¹ hi³ tí² má²cán² tsú² tsá² hí³ cun³quionh³ tá¹³ tsá² hláinh¹. ¹² Tí³la³ jmí¹ ca³taunh³ tsá² juú² jáun² ta²¹ jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² Pí²liéi¹ né³, la³ cun³ jú¹ chú³² ca³tí²¹ he³ lánh³ lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³², jí³ jái¹³ hi³ ca³tín¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo ní² siáh³, tsá²mi³ tsá²nñuh² bíh¹ tsá² hí³ cáun³ jmái². ¹³ Ja³bí¹ ca³taunh³ Sí¹mu²¹ hí³ ta²¹ jái¹³ jáun², jmí¹jáun² cáun³ jmái² hi³ jáun² ca³ngí³

cu³li²¹ quionh³ Pí²liéi¹; hi³ jáun² ca³ja³caún² lín³² tsí³ tsú² jmí¹ ca³jíe³ li²¹ jí³ hua³jueh³² hi³ ca³jmú³ jáun² Pí²liéi¹.

¹⁴ Jmí¹ ca³lí³ ñi³² tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² tionh² já¹ juú² Jerusalén hi³ tsá² juú² Samaria má²ca³taunh³ ta²¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³², jáun² ca³zen³ tsú² Pé¹ quionh³ Juan² ñí¹ jáun². ¹⁵ Jmí¹ ca³cha³taunh¹ jáun² tsá² hí³ já¹ juú² Samaria, ca³liéinh³² Dió³² quioh²¹ tsá² má²taunh³² hí³ ta²¹, hi³ jáun² lí¹³ hen³ tsú² Jmí²chí³ Chun¹. ¹⁶ Quí¹ jmí¹ jáun², hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiá² jmí¹ má²ca³hi³ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, jí³²la³ tí³ jmí¹ má²caún³ tsú² jmái² hi³ lin¹ hi³ má²hain²¹ tsú² tí³ con² Jesús Tí³² Juo¹³ bí¹ dí². ¹⁷ Jáun² Pé¹ quionh³ Juan² ca³ra³tsi³² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³ jáun² jmí¹ jáun² hi³ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³ tsá² hí³. ¹⁸ Jmí¹ ca³jíe³ Sí¹mu²¹ hi³ cuan³ Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹ con² tsá² hí³ jmí¹ ca³ra³tsi³² tsú² jáun² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsú², jáun² ca³jen³ quie³, ¹⁹ hi³ ca³juáh³:

—Cué¹ ná² jná¹³ pí³ la³ ná¹quiánh¹ ná² ní², hi³ jáun² ja³bí¹ tsá² rá¹tsi³² jná¹³ uón³² ñí¹ quioh²¹ lí¹³ hen³ siáh³ Jmí²chí³ Chun¹.

²⁰ Jáun² Pé¹ ca³záih³ Sí¹mu²¹ la³ lá²:

—Cuí¹ cha³hín³ quiéih³ hnú² jí³ la³ jí³ huen² nú² ní², quí¹ hnú² dá² lín²³ nú² hi³ lí¹³ lál¹³ cáun² hi³ lí¹ cue³² Dió³². ²¹ Tiá² ca³tín¹ cu³tí¹³ yáh³ hnú² ta²¹ lá², quí¹ tiá² má²chú³² yáh³ jmí¹ honh² hnú² ñí¹ con² Dió³². ²² Tí¹ jéinh¹ dá² jmí¹ honh² ca³tí²¹ hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ cháunh²³ ní² honh²; ñí¹ con² Dió³² dá² mí¹, ní² lí¹ jieh²¹ nú² neh²¹ tiá¹ jmu³ dá² Dió³² juenh² tsí³ hi³ ca³cháunh³ honh² hnú² la³ ní². ²³ Quí¹ jlánh¹ ma³ lin¹ hnú² hi³ lí¹ hniá¹ nú² cáun² hi³ tiá² ca³tín¹ nú², jlánh¹ ma³ má²cá²taun³ tso³ honh² hnú².

²⁴ Jáun² Sí¹mu²¹ ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Lienh¹ tiá³ hnoh² Dió³² quion²¹ jná¹³ hi³ jáun² tiá² quiunh²¹ jná¹³ hí¹ cáun² hi³ má²lí²juah²¹ hnoh² ní².

²⁵ Hi³ jáun² né³, jmí¹ má²lí²cué³² Pé¹ jú¹ tson² quioh²¹ quionh³ Juan² ñí¹ con² tsá² juú² jáun² jí³ hi³ má²lí²hléh³² tsú² siáh³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², jmí¹ jáun² ja³tanh²¹ tsú² tí³ já¹ juú² Jerusalén. Hú¹ jui³² jáun² né³ ca³hléh³ tsú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² hliáun³ juú² pih²¹ juú² siún¹ hín¹³ tí³ hué³² Samaria jáun².

Jenh² Pí²liéi¹ tsá² zian² hué³² Etiopía

²⁶ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³juáh³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñí¹ con² Pí²liéi¹ la³ lá²:

—Náu², cua³² jui³² ngau³ tí³ la³ quián³, jui³² ja³ juú² Jerusalén hi³ ngá¹³ hué³² quiéin² hi³ chau²¹ la³ tí³ juú² Gaza.

²⁷ Jáun² ca³náu² Pí²liéi¹ hi³ ngau³. Hú¹ jui³² jáun² né³ ca³jenh² tsú² jan² tsá²ñuh² *tsá² tiéh³, tsá² zian² hué³² Etiopía; tsá² hí³ jmí¹ ho² jái¹³ hi³ jmu² hua³hí¹³ la³jí³² hi³ zioh² tsá²mí³ chín¹ hué³² Etiopía, tsá² téh²³ tsú² hí³ Candace. Tsá²ñuh² hí³ má²cuá¹ jáunh²³ hi³ ñéi¹ já¹ juú² Jerusalén hi³ ca³ñí¹ma³tsu³ ma³jónh³² Dió³². ²⁸ Tí³ má²cuá¹tsanh³² juú²co¹ bí¹ tsá²ñuh² hí³ hi³ cuá¹tsi²¹ ñí¹ hmá²lih³² cuounh³² tsa³cuá¹ quioh²¹, ñí¹ jáun² jmí¹ cuá¹hi³² tsú² Sí² quioh²¹ hla¹ Isaiás tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³².

²⁹ Hi³ jáun² Jmí²chí³ Chun¹ ca³záih³ Pí²liéi¹ la³ lá²:

—Cuá²janh² ñí¹ cuá¹ja³² hmá²lih³² ó³².

³⁰ Jáun² ngau³ Pí²liéi¹ cú²hé². Jmí¹ ca³janh²¹ tsú² jáun² tsá² hí³ ca³nái³² tsú² hi³ cuá¹hi³² tsá² hí³ Sí² quioh²¹ hla¹ Isaiás *tí³² jē¹ Dió³²; hi³ jáun² ca³ngáih³ dí²:

—¿Hí¹ ngí²³ hnú² hi³ ñí³híh³² nú² ní²?

³¹ Jáun² tsá²ñuh² hí³ ca³ngái³, hi³ ca³juáh³:

—¿He³ lánh³ rón³² ngí¹³ jná¹³ ní¹juáh³ tiá² hin² zian² yáh³ tsá² ma³ta²?

Jáun² ca³mí³ tsú² cáun² hi³ chú³² ñí¹ con² Pí²liéi¹ hi³ hí³ hmá²lih³² jáun² hi³ cua³tsí¹ tsú² quionh³ dí². ³² Já¹³ hi³ rá¹tioh³ ñí¹ Sí² hi³ jmí¹ cuá¹hi³² jáun² tsá² hí³ juáh³ la³ lá²:

La³jmí¹ jan² tsú² *já¹ziáh² ñí¹ tsa³jngih²,

la³ jáun² bíh¹ ca³jan³ tsú² tsá² hí³;
cu³tí³ tiá² ca³nia³ tsú² ho³ hi³ hléh³²,
la³jmí¹ tiá² hi³ jmu² já¹ziáh² míh¹ ní¹ má¹ca³zén³² tsú².

³³ Tsí¹juí³ bíh¹ tsú² ca³ta³zanh¹ jmí¹ tiá² ca³ma³re² tsú² jáun² tso³ hi³ lí¹ ca³ta³can¹ tsú².

¿Hin² dá² jón²zih¹ jón²cho¹ tsú² lí¹³ hien³ tsú²?

Quí¹ cu³diá²jan² bíh¹ ca³yéin² tsú² ní¹ hué²¹ lá².

³⁴ Jáun² tsá² Etiopía hí³ ca³ngái³ ní¹con² Pí²liéi¹, hi³ ca³juáh³:

—¿Tiá¹ jmúh¹³ hnú² tiá³ hi³ chú³² hi³ híeh¹ nú² jná¹³ ní¹juáh³ hin² ca³tin¹ hi³ hleh³² tí³² jë¹ Dió³² ní¹ lá², hí¹ ca³tin¹ hnga² ho³ hi³ ca³tin¹ jan² tsá² siánh³ uá¹?

³⁵ Jáun² Pí²liéi¹ ca³ma³liáu³² hi³ hie³² jái¹³ hi³ rá¹tioh³ ní¹ Sí² ní¹ má²lí²hí³² tsú² jáun², hi³ ca³híeh³ dí² tsú² jú¹ chú³² hi³ ca³tin¹ Jesús. ³⁶ Jmí¹ má²cá²uóunh³² jui³² né³, ca³cha³táunh¹ tsú² cáun² ní¹ ná¹ho³ jmái², jáun² tsá² Etiopía hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jiah³, ní¹ lá² ha²¹ jmái², ¿tiá¹ lí¹³ zón³² jná¹³ jmái² ní¹ lá² juáh¹³?

³⁷ [Jáun² Pí²liéi¹ ca³juáh³:

—Ní¹juáh³ táunh²³ hnú² ta²¹ ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², jáun² lí¹³ bíh¹.

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Taunh³² bíh¹ jná¹³ ta²¹ hi³ Jon² Dió³² bíh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo.]

³⁸ Jmí¹jáun² ca³jmú³ tsú² héih³² hi³ zih³² tsú² hmá²lih³², jáun² ca³son² tsú² tá¹ gon³ hi³ ja³taunh²¹ ní¹ ná¹ho³ jmái², ní¹ jáun² né³ ca³zion³ Pí²liéi¹ tsá² hí³ jmái². ³⁹ Jmí¹ ca³huén² tsú² jáun² chu³ jmái² né³, cu³diá²jan² bíh¹ ca³jau³ Jmí²chí³ Chun¹ quioh²¹ Pí²liéi¹, hi³ jáun² tiú²uú² ca³jien³² yáh³ tsá² Etiopía hí³ Pí²liéi¹, tí³la³ má²hiún² lín³² bíh¹ tsí³ tsú² ngah³ juú²co¹. ⁴⁰ Hi³ jáun² Pí²liéi¹ ca³jie³ hi³ juú² Azoto la³ má²cá²chó³², hi³ jáun² ca³hléh³ dí² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ma³ quin³² ma³ caun³² juú² ní¹ ca³nga², ca³la³ ní¹ cá¹chó²¹ dí² já¹ juú² Cesarea.

9

Tí² jeinh³² jmí¹ tsí³ Saulo

(Hechos 22:6-16; 26:12-18; Gálatas 1:11-24)

¹ Tá¹la³ jáun² né³, la³ má²hle³² jáun² bíh¹ Saulo jú¹ cáu² lín³² ca³tin¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí², hi³ juáh³ dí² hi³ ma³tsan² la³jín³² tsá² hí³. Hi³ jáun² ca³ní¹lien¹³ tsú² tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹, ² hi³ ca³ní¹mí² tsú² cáun² sí² hi³ jmu² héih³² hi³ lí¹³ tsó³² dí² cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos táun³ já¹ juú² Damasco, hi³ hnah¹³ dí² tsá²mi³ tsá²ñuh² tsá² má²tiáunh¹ jui³² quioh²¹ Jesús. Jmí¹ hnió³ dí² tsa³quian³ tsá² hí³ hi³ tson³, hi³ tsa³tionh³ dí² hñu³mí¹ñí² tí³ já¹ juú² Jerusalén. ³ Tí³la³ tá¹la³ hí¹hún¹ jáun² Saulo hí³ jui³² Damasco má¹ná¹, cu³diá²jan² jmí¹ táin³ tsú² cáun² joh¹ hi³ ja³ hñu³mi³cuú² jmí¹ má²ñí¹chau²¹ tsú² juú² jáun². ⁴ Jmí¹jáun² ca³tánh³ Saulo cu³hna²¹ jáh³ joh¹, jáun² ca³nái³² ho³ tsáu² hi³ ní¹juah²¹ la³ lá²:

—Saulo, Saulo, ¿he³ láih³² jmuh³² hnú² hian² honh² ní¹con² jná¹³?

⁵ Jáun² Saulo ca³ngái³:

—¿Hin² bí¹ tsánh² hnú² Tí³²?

Jáun² Tí³² Juo¹³ dí² ca³juáh³:

—Jná¹³ bíh¹ la³² Jesús, Tsá² jmoh¹ hnú² hian² honh². [Lí¹ jmuh³² hlah³ quián¹³ huen² bíh¹ hnú², la³jmí¹ jmu² jáh³ cuí²³ jah³² ní¹ má¹ca³hinh³ tsú² quionh³ mí¹ñí² zúnh².

⁶ Jáun² Saulo ca³juénh², hi³ jáun² ta³ má²juán²³ lín³² ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³² Juó³² jná¹³, ¿he³ bí¹ hnáuh² hnú² jmu¹ jná¹³?

Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:]

—Náu², cua³² tí³ já¹ juú² ó³², ní¹ ní² bíh¹ juáh³ tsú² he³ hniáuh³² jmúh¹³ hnú².

7 Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ quionh³ hí³ Saulo ca³juénh² lín³², quí¹hliá² ca³nái³² tsú² hí³ ní¹hle²¹ tsáu², tí³la³ tiá² hin² cá²jnia³ yá³ jéinh³² tsú². 8 Jáun² Saulo ca³náu² hí³ jmí¹ rón²¹ hué³², tí³la³ jmí¹ ca³nía³ jáun² ní¹ tsú² né³, cun³ tiú²uú² cá²jnia³ hí¹ sá¹ cú¹píh²¹ bíh¹ jéinh³² tsú². Jáun² ca³zanh³ bíh¹ tsú² cuo² Saulo hí³ ca³ñí¹jan² dí² tí³ já¹ juú² Damasco. 9 Ní¹ jáun² ca³cuá³ hní³² jmái¹ hí³ cuá¹te³ ní¹, hí¹ cu³ hu²¹ ho³ má³² tiá² ca³cúh², hí³ hí¹ sá¹ cú¹píh²¹ jmái² tiá² ca³hinh³ siáh³.

10 Já¹ juú² Damasco jáun² jmí¹ zian² jan² tsá²ñuh² tsá² hen² tí³ con² Jesús, tsá² hí³ jmái² Ananías. Tsá² hí³ ca³jnia³ Tí³² Juo¹³ dí² jéinh³², hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Ananías!

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Lá² bí¹ zenh² jná¹³ Tí³².

11 Jáun² Tí³² Juo¹³ dí² ca³juáh³:

—Náu², cua³² tí³ ja¹ hñú³ jmái² Jui³² Cú²tso², jáun² cuá¹ngah³ nú² hñú¹³ Judas ní¹juáh³ hí³ cuá³ Saulo tsá² ja³ juú² Tarso. Sá¹ní² jie³, tsá² hí³ cuá¹liéinh³² Dió³², 12 hí³ má²cá²jnia³ jéinh³² jan² tsá²ñuh² jmái² Ananías, hí³ hí³ ñéih³ ní¹ cuá³ tsú² hí³ lí²ra³tsi³² cuo² ní¹ quioh²¹ dí², hí³ jáun² la¹³ siáh³ mí¹ñí¹ dí².

13 Jmí¹ ca³nái³² Ananías jái¹³ jáun² né³, ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², juóun³² tsá² má²ca³zái³ jná¹³ hí³ ca³tin¹ tsá²ñuh² hí³, la³ cun³ la³jí³² hí³ hlah³ hí³ má²ca³jmú³ tsú² ní¹con² tsá² joh² hnú², tsá² zian² já¹ juú² Jerusalén. 14 Hí³ jáun² já¹ juú² lá² má²cuán² tsú² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, hí³ jan³ tsú² tson³ ca³la³ jín³² tsá² ná¹má²quien² hnú².

15 Tí³la³ Tí³² Juo¹³ dí² ca³záih³ Ananías la³ lá²:

—Hnú² dá² cáun² cua³², quí¹ tsá² má²cá²quiánh³² bíh¹ jná¹³ hí³ hí³ hléh³² ca³tin¹ jná¹³ ní¹con² *tsá²cá²jo²¹ la³ má²quionh³ tsá² ná¹chín¹ ja¹ quioh²¹ tsú², jí³ ní¹con² tsá² *Israel ní² siáh³. 16 Jná¹³ bíh¹ hie¹ tsú² ha³ la³ cónh³ tí³ hí³ ma³tso² tsí³ hí³ ca³tin¹ jná¹³.

17 Jmí¹ jáun² ngau³ Ananías hñú³ ní¹ jmí¹ cuá³ Saulo. Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² tsú², hí³ ñéih³ hí³ ca³ra³tsi³² cuo² ní¹ quioh²¹ Saulo, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² reh² Saulo, Jesús Tí³² Juo¹³ dí², Tsá² ca³jnia³ jen³ hnú² hú¹ jui³² ní¹ jmí¹ hí¹ñéih³², Tsá² hí³ lí²ze³ jná¹³ ní¹ lá² quí¹ hí³ hnió³ tsú² hí³ la¹³ mí¹máh¹ hnú², jí³ hí³ jáun² lí¹³ conh²¹ siáh³ Jmí²chí³ Chun¹ hñú³ honh² hnú².

18 La³ cun³ jmí¹ jáun² ca³súh³² hí³ jmí¹ hí¹jnáí²³ coh³ hu³² mí¹ñí¹ tsú², hí³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ zí¹³, jmí¹ jáun² ca³lí³ jie³² tsú² siáh³ re². Jáun² ca³náu² Saulo hí³ ngau³ hí³ ca³ñí¹zion¹³ jmái². 19 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jmú³ má³² hí³ jáun² ca³joh¹³ siáh³ pí³, jáun² ca³cuá³ tsú² cu³tiá³ quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús zian² juú² Damasco jáun².

Saulo hleh³² jú¹ chú³² já¹ juú² Damasco

20 Jáun² Saulo ca³ma³liáu³² hí³ hleh³² jái¹³ hñú³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos táun³ já¹ juú² Damasco hí³ la³ Jon² Dió³² bíh¹ Jesús. 21 Ca³la³ jín³² bíh¹ tsá² jmí¹ ná¹nái³² ca³ja³cáun² tsí³, hí³ ca³ngáih³ tsá²ján² tsá²ján²:

—¿Haun¹³ juáh¹³ tsá²ñuh² ní² hí³ jlánh¹ chí¹ñí¹ jmí¹ jmu² hian² tsí³ ní¹con² tsá² ná¹má²quien² Jesús zian² tí³ já¹ juú² Jerusalén dúh¹? ¿Haun¹³ juáh¹³ tsá² ní² hí³ cuan³ ní¹ lá² hí³ jmí¹ hnió³ can³ tsáu² hí³ hñe² hí³ tsa³jan² dí² ta³ ní¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³?

22 Tí³la³ Saulo tí³ lí³mí¹ ca³lí³ hliáun³ bíh¹ pí³ quioh²¹ hí³ hléh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³², hí³ ca³híe³ tsú² re² lín³² hí³ Jesús bíh¹ lín³ Cristo, jáun² lí¹ lín¹ bíh¹ tsá² judíos zian² juú² Damasco.

Liáun²³ Saulo ní¹con² tsá² judíos

23 Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² ca³ma³cán³ tsá² judíos, hí³ jmí¹ hnió³ jngih³ Saulo, 24 tí³la³ Saulo ca³lí³ ní³² bíh¹ hí³ jáun². La³ huá² la³ jma² bíh¹ jmí¹ má²tsá²tan³ tsú² Saulo ho³hñú¹³ hiah³²

hu²¹ juú² hi³ jmí¹ hnió³ tsú² jngih³. ²⁵ Tí³la³ tsá² má²hain²¹ hí³ tí³ con² Saulo né³, ca³che² cáun² já¹nié², hi³ ca³sión³² tsú² juí³² tsoh² hiah³² cun³quionh³ cáun² mí²tá² hi³ ca³di³chí³ tsú² hñe¹³.

Tsau³² Saulo já¹ juú² Jerusalén

²⁶ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ siáh³ Saulo tí³ já¹ juú² Jerusalén. Jmí¹ cá¹chánh²¹ tsú² jáun² né³, jmí¹ hnió³ ma³jéinh³ tsá² reh², tí³la³ la³jín³² bíh¹ tsá² hí³ jmí¹ juénh², quí¹ tiá² jmí¹ taunh³² yáh³ tsú² ta²¹ hi³ Saulo má²hen² tí³ con² Jesús. ²⁷ Tí³la³ Bernabé ca³ñí¹jan² Saulo ñí¹ jmí¹ tionh¹ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³², hi³ ca³záih³ tsú² tsá² hí³ ha³ lánh³ ca³quiúnh³² Saulo jmí¹ ca³jien³² Jesús tá¹la³ jmí¹ hí¹hún¹ jáun² juí³², jí³ ha³ lánh³ rón³² ca³hléh³ Jesús ñí¹con² tsú²; hi³ ha³ lánh³ rón³² ca³hléh³ tsú² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Jesús já¹ juú² Damasco, ca³la³ hí¹ cú¹píh²¹ tiá² cú² tiá² juénh². ²⁸ Jáun² ca³ta³cua¹³ Saulo já¹ juú² Jerusalén, hi³ jáun² ca³ñí³táunh¹ cu³tsa³² quionh³ tsá² reh² hí³, hi³ ca³hléh³ tsú² siáh³ ca³la³ hí¹ cú¹píh²¹ tiá² cú² tiá² juénh² hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí². ²⁹ Já³bí¹ ca³quiu³ ca³táinh³ tsú² siáh³ jái¹³ quionh³ tsá² judíos tsá² hleh³² jú¹jma² *griego, tí³la³ tsá² hí³ dá² jmí¹ hnió³ jngih³ bíh¹ Saulo. ³⁰ Jmí¹ ca³lí³ ñí³² tsá² reh² hi³ ní² né³, ca³ñí¹jon¹³ tsú² Saulo tí³ juú² Cesarea, hi³ cuá³ ñí¹ jáun² né³ ca³chánh³² tí³ já¹ juú² Tarso.

³¹ Jáun² jmí¹jáun² ca³ta³no¹ tie³ quioh²¹ tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² tí³ hué¹³ Judea, Galilea, jí³ Samaria ní² siáh³. Hi³ jáun² né³, tí³ lí³mí¹ ca³lí³ pin³ bíh¹ tsí³ tsá² hí³, hi³ ca³ma³zian² tsú² la³ má²zian² jáun² hi³ tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ ca³juóun³ tsú² siáh³ cun³quionh³ hi³ ca³ma³hau³ jáun² Jmí²chí³ Chun¹.

Jmí¹ lain²¹ Eneas

³² Hi³ jáun² né³, tá¹la³ ngi³² jáun² Pé¹ ñí¹ hliáun³ hi³ tsá²jien³ tsá² má²joh¹ Dió³², jáun² ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ ca³ñí¹jien¹³ tsú² tsá² joh¹ Dió³², tsá² zian² la³ tí³ juú² Lida. ³³ Hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³chó³² tsú² ñí¹ rón²¹ jan² tsá²ñuh² jmái² Eneas, tsá² hí³ jmí¹ hma² hi³ ca³quiú² ñí¹ jen³ jñá³ mii². ³⁴ Jáun² Pé¹ ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Eneas, Jesucristo jmu³ hi³ lan¹³ hnú². ¡Náu², chá¹ re² ñí¹ jmí¹ rón²¹ nú²!

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³náu² tsá² hí³. ³⁵ Jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² zian² juú² Lida jí³ tsá² zian² juú² Sarón ca³jien³² tsá² jmí¹ hma² hí³, jmí¹jáun² ca³hain³² tsú² tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí².

Ca³jenh¹³ mí¹ Dorcas

³⁶ Jmí¹jáun² jmí¹ zian² jan² tsá²mi³ tsá² má²hen² tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí² já¹ juú² Jope. Tsá² hí³ jmí¹ jmái² Tabita, tí³la³ jú¹ *griego né³ juáh³ tsú² Dorcas. Tsá²mi³ hí³ jlánh¹ ca³jmú³ hi³ chú³² ñí¹con² tsá² tia³mii², hi³ ca³ma³hon³ tsú² tsáu². ³⁷ Jmái¹ jáun² ca³lí³ tsáun¹ tsá²mi³ hí³ hi³ ca³jun³. Jmí¹ má²lí²sin² tsú² jáun² hla¹ hí³ ca³ñí¹quion¹³ tsú² ñí¹ má²tenh³ tsin¹ hñú³. ³⁸ Juú² Jope jáun² né³ jmí¹ háí³² má²janh² quionh³ juú² Lida ñí¹ jmí¹ cuá³ Pé¹, jáun² jmí¹ ca³lí³ ñí³² tsá² reh² zian² Jope hi³ la³ cuá³ Pé¹ já¹ juú² Lida, jáun² ca³zen³ tsú² gon³ tsáu² hi³ ca³ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—Ma³tsáu¹³ ta³né³² já¹ juú² Jope.

³⁹ Jáun² la³juí³² ngau³ bíh¹ Pé¹ quionh³ tsá² hí³. Jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun², tá²chi²¹ ca³ñí¹jan² dí² Pé¹ chí³cuú² ñí¹ rón²¹ hla¹ hí³. Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² ñí¹ rón²¹ hla¹ né³, ca³cuú² ca³ngih³² la³jín³² tsá²mi³ hnái³ jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² cu³héin¹ Pé¹, hi³ ca³la³ hi³ ho² hi³ jngih² ca³héh³ Pé¹ la³jí³² ñí¹ hmih³² hi³ ca³jmú³ hla¹ hí³ jmí¹ zian². ⁴⁰ Jmí¹jáun² né³ ca³huen³ Pé¹ tí³ cheih³² la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³, jáun² ca³di³jñí³² hnga² hi³ ca³liéinh³² Dió³². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jien³² dí² hla¹ hí³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Tabita, ¡náu²!

Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³tauh² hla¹ hí³ ñí¹. Jmí¹ ca³jien³² tsú² jáun² Pé¹ né³, ca³jmú³ cuá¹tón²¹ ñí¹ jen³. ⁴¹ Jáun² ca³zanh³ Pé¹ cuo² Tabita hi³ ca³zion³ dí². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³teh³ tsú² siáh³ tsá² má²joh¹ Dió³² jí³ tsá²mi³ hnáí³ hí³, jáun² ca³hien³ tsú² Tabita ñí¹con² tsá² hí³ hi³ má²ca³jenh¹³. ⁴² Jáun² la³jín³² tsá² zian² juú² Jope ca³lí³ ñí³² hi³ lí³ la³ jáun², jmí¹jáun² juóun³² tsáu² ca³tanh² ta²¹ Ti³² Juo¹³ dí². ⁴³ Hi³ jáun² ué³ jmái¹ bíh¹ ca³cuá³ Pé¹ já¹ juú² jáun² hñú¹³ tsá² jmái² Sí¹mu²¹, tsá² má²chú³² láu².

10

Pé¹ liéinh³² Cornelio

¹ Jáun² né³, já¹ juú² Cesarea jmí¹ zian² jan² tsá²ñuh² tsá² jmái² Cornelio, tsá² jmí¹ lín³ hliáu³ tsá² chín¹ cu³ nió³ hi³ téh²³ tsú² Italiano, cu³ nió³ jáun² tín³ hña³láun³ hliáu³. ² Tsá²ñuh² hí³ jmí¹ má²má²tí³² ñí¹con² Dió³² la³ cun³ hi³ ná¹ngí²³ jáun² tsá² *judíos, hi³ jmí¹ má²zian² hi³ ca³tín¹ Dió³², la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² hñú¹³. Ja³bí¹ ca³ma³hon³ tsú² tsá² judíos tia³mii² hliáu³ quie³; hi³ jmí¹ má²liéinh³² tsú² siáh³ Dió³² la³jí³² jmái¹. ³ Jáun² ca³chó³² cáun² jmái¹ cun³ la³ nio¹ hni³² tí³ ca³hláu³ ca³jnia³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² jéinh³² tsú², hi³ hi³ ñéih³ ñí¹ jmí¹ cuá³ tsú², hi³ ca³juáh³:

—¡Cornelio!

⁴ Jmí¹ ca³jien³² tsú² jáun² tsá² hí³ né³, ta³ má²juénh² lín³² bíh¹ tsú² ca³juáh³:

—¿He³ jmí¹ hnáuh² hnú² tí³²?

Jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³juáh³:

—Má²ca³nái³² bíh¹ Dió³² jáí¹³ hi³ lienh¹ hnú², hi³ má²cuá¹nióh²¹ siáh³ Dió³² cu³lí²¹ la³jí³² hi³ chu²¹ hi³ má²ca³ma³hon¹ hnú² tsá² tia³mii². ⁵ Jáun² né³, zen² tsáu² ca³la³ tí³ juú² Jope hi³ tsa³tieh¹ tsú² Sí¹mu²¹ tsá² téh²³ tsú² siáh³ Pé¹. ⁶ [Jáun² Pé¹ hí³ záí³² he³ hniáuh³² jmúh¹³ hnú².] Ja³bí¹ Sí¹mu²¹ jmái² tsá² hñú¹³ ñí¹ cuá³ tsú², tsá² hí³ má²chú³² láu²; hñú¹³ tsá² hí³ né³ zeh² ñí¹ lí³ can³² jmí²miih²¹.

⁷ Jmí¹ má²ngah³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² má²lí²juónh³ tsú² hí³ quionh³ né³, ca³teh³ tsú² gon³ tsá² quian²¹, cónh³í¹ jan² hliáu³ tsá² má²zian² hi³ ca³tín¹ Dió³² siáh³, tsá² cuá¹chan¹ hi³ tiú² niuh²³ tsú² má²ta²¹. ⁸ Tsá² hí³ ca³záih³ tsú² la³jí³² hi³ má²lí²jíe³, jmí¹ lí²¹ jáun² ca³zen³ dí² tí³ já¹ juú² Jope.

⁹ Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun², tá¹la³ jmí¹ hí¹tiáunh¹ tsá² hí³ jui³² hi³ má²ja³quián³ chá¹taunh¹ já¹ juú² Jope, míh¹ tiá² cun³ chí³hiú² jmí¹ ca³uú³ Pé¹ tsáih³ hñú³ hi³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³². ¹⁰ Jmí¹ má²ñí¹cuóunh²¹ lín³² bíh¹ tsú²; jáun² tá¹la³ jmí¹ ná¹má²chú³² tsú² má³² hi³ cuh³ tsú² né³, zia³² cáun² hi³ ca³jnia³ jéinh³² tsú² cu³diá²jan², ¹¹ hi³ ca³jíe³ tsú² hi³ má²há²na²¹ hñu³mi³cuú² hi³ cuá¹so²³ cáun² hmih³² pa²¹ hi³ ná¹quiein²¹ tá¹ quiún³ cuoh¹, hi³ cuá¹so²³ la³ tí³ hué³². ¹² Hñu³ hmih³² jáun² né³ jmí¹ tiáunh¹ ca³la³ jánh³ dú¹ ñí¹ jáh³ quiún³ cuá² ta³, jáh³ hláinh¹ jí³ jáh³ tsi²¹ pí¹³ ní² siáh³. ¹³ Jmí¹jáun² ca³nái³² tsú² cáun² jáí¹³ hi³ ñí¹juah²¹ tsáu² la³ lá²:

—Náu² Pé¹, jngih³² jáh³ ní² cunh³².

¹⁴ Tí³la³ Pé¹ né³ ca³juáh³:

—Ján¹han²¹ Tí³², hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²cá²cúnh³² jn¹³ jáh³ hláih¹ jáh³ hon² la³ ní², jáh³ tiá² jin².

¹⁵ Jáun² mah¹ jáun² né³ ñí¹ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Lí³ua³ cáun² hi³ má²ca³ma³jí² Dió³² tiú²uú² hniáuh³² yáh³ juáh¹³ hnú² hi³ hlaih³.

¹⁶ Hnaih³² jéin³² lí³ la³ jáun², jmí¹ lí²¹ jáun² ca³zauh² siáh³ hmih³² jáun² hñu³mi³cuú².

¹⁷ Hi³ jáun² tá¹la³ cuá¹hnauh² Pé¹ tsí³ hi³ he³ hnió³ juáh³ hi³ má²lí²jíe³ tsú² jáun², jáun² tsá² ca³zen³ hí³ Cornelio cua³taunh²¹ ho³hñú¹³ hi³ hnauh² hñú¹³ Sí¹mu²¹; ¹⁸ tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Tiá¹ cuá³ jan² tsá² jmái² Sí¹mu²¹ ñí¹ lá², tsá² téh²³ tsú² siáh³ Pé¹?

¹⁹ Hi³ jáun² tá¹la³ jmí¹ cuá¹hnauh² jáun² Pé¹ tsí³ hi³ he³ láih³² la³ jáun² lí²jíe³, jáun² Jmí²chí³ Chun¹ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jiah³, gáun³ tsáu² má²cuá²taunh²¹ hi³ hnauh² hnú². ²⁰ Náu², son², cuá² quiúnh¹ tsú². Ha³ lí² chá² hliáu³ honh², quí¹ jná¹³ bíh¹ ca³zén³² tsá² hnauh² hnú² ní².

²¹ Hi³ jáun² Pé¹ ca³son² hi³ ja³ ní¹ tionh¹ tsá² ca³zen³ hí³ Cornelio, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jná¹³ bíh¹ tsá² hnauh²³ hnoh², ¿he³ ta²¹ ña³taunh²¹ náh²?

²² Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Jnoh¹ jau³ cha¹³ hliáu³ tsá² chín¹ tsá² jmái² Cornelio, jan² tsá² chun¹ tsá² má²má²tí³² ní¹con² Dió³², ja³bí¹ tsá² judíos má²ná¹lín²³ hi³ chú³² tsí³ tsá² hí³. Quí¹ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³juáh³ ní¹con² tsú² hi³ hniáu³² zen³ tsú² tsá² ja³tié² hnú² hi³ jáun² ne³ tsú² jái¹³ hi³ juoh¹ hnú².

²³ Jáun² Pé¹ ca³teh³ tsá² hí³ tí³ ñéih³ hi³ ca³cuéh³ dí² cú² nie² hñú³. Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³ ngau³ dí² quionh³ tsá² hí³, ja³bí¹ ca³ñí¹taunh¹ siáh³ ma³ jan² tsá² reh² tsá² zian² juú² Jope jáun² quionh³ Pé¹.

²⁴ Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² siáh³ ca³cha³taunh¹ tsú² já¹ juú² Cesarea ní¹ cuá¹jaun² Cornelio. Hí³ né³ jmí¹ má²lí²ngih³ jún¹ rainh²¹ hñú¹³ jí³ há²mei²¹ quioh²¹ ní² siáh³. ²⁵ Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² Pé¹ ho³hñú¹³ quioh²¹ Cornelio né³, ca³dí³jñí³² Cornelio ta³ ní¹ Pé¹, hi³ jmí¹ hnió³ dí² ma³tsu³ ma³jónh³² Pé¹. ²⁶ Tí³la³ Pé¹ dá² ca³zion³ bíh¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Náu², quí¹ tsá²mi³cuoun² la³ hnú² bíh¹ jná¹³.

²⁷ Tá¹la³ hí¹juónh²³ tsú² jáun² né³ taunh³ ñéih³; jáun² ñéih³ jáun² ca³jíe³ tsú² hi³ ná¹ngih³² juoun³² tsáu². ²⁸ Hi³ jáun² Pé¹ ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Má²ñíh¹ bí¹ hnoh² hi³ liei²¹ quiú¹³ jnoh¹ tsá² judíos rá¹juáh³ hi³ tiá² hniáu³² ná¹tson¹ tsá² judíos ja¹ *tsá²cá²jo²¹, ja³bí¹ tiá² hniáu³² siáh³ tónh³² tsú² hñú¹³ tsú². Tí³la³ Dió³² bíh¹ má²ca³híe³ jná¹³ hi³ tiá² hniáu³² juah²¹ jná¹³ hi³ tiá² chun¹ ho³ hi³ tiá² jin² lí³ua³ jan² tsá²mi³cuoun² rainh²¹ dí². ²⁹ Hi³ jáun² bíh¹ la³juí³² ja³ jná¹³ jmí¹ ca³ñí¹tié² tsú², ha³ tiá² ca³ma³zian¹³ yáh³ jná¹³. Hi³ jáun² né³, hnó³² jná¹³ lí³ ño¹ hi³ he³ ta²¹ ca³tié² hnoh².

³⁰ Jáun² Cornelio ca³juáh³:

—Má²quiún³ jmái¹ míh¹ tiá² cun³ la³ nio¹ hni³², la³ cun³ la³ né³² hi³ jmí¹ [cuá¹má²hien²¹ jná¹³ hi³] cuá¹lien¹ ná¹ Dió³² hñú³², jmí¹jáun² ca³jnia³ jan² tsá²ñuh² quih³² hmih³² zín³ lín³² jéin³² jná¹³. ³¹ Tsá² hí³ né³ ca³juáh³: “Cornelio, Dió³² má²ca³nái³² jái¹³ hi³ lien¹ hnú², jí³ hi³ má²cuá¹nióh²¹ tsú² siáh³ cu³lí²¹ la³jí³² hi³ chu²¹ hi³ má²ca³jmuh³ hnú² ní¹con² tsá² tia³mii². ³² Jáun² né³, hniáu³² zen¹³ hnú² tsáu² hi³ tsa³tieh¹ tsú² Sí¹mu²¹ tsá² jmái² siáh³ Pé¹. Ja³bí¹ Sí¹mu²¹ jmái² siáh³ tsá² hñú¹³ ní¹ cuá³ tsú², tsá² hí³ má²chú³² láu², tsá² hí³ zeh² hñú¹³ can³² jmí²miih²¹. [Ní¹ má¹cuán² tsú² ní¹ lá² liéih³² tsú² hnú²].” ³³ Hi³ jáun² la³juí³² ca³té³ jná¹³ hnú², hénh³ ma³ chú³² má²cuán² hnú² ní¹ lá². Jáun² né³, ta³né³² má²tiauh² dí² ní¹ hó²¹ñí¹ Dió³², hi³ jáun² ta³né³² hnáu² jnoh¹ náí¹³ la³jí³² jái¹³ hi³ ca³zái³ hnú² Tí³² Juo¹³ dí² hi³ ca³ta¹ jnoh¹.

Pé¹ hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hñú¹³ Cornelio

³⁴ Jáun² Pé¹ ca³ma³liáu³² hleh³² hi³ juáh³ la³ lá²:

—Ta³né³² má²ca³ngí¹³ jná¹³ hi³ tson² bíh¹ Dió³² la³ hnió³ cá²re² he² ca³la³ jín³² tsáu².

³⁵ Hi³ lí³ua³ jan² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ la³ hen² Dió³², ní¹juáh³ tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², tsá² má²má²tí³² ní¹con² Dió³². ³⁶ Cun³quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo ca³liéih³² jnoh¹ Dió³², tsá² láí³ jnoh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ *Israel, hi³ ca³nga³ Dió³² jái¹³ hi³ cun³quionh³ hnga² Jesús hí³ bíh¹ lí¹³ niau²¹ tie³ ja¹ quiú¹³ dí² quiúnh¹ Dió³². Jesús hí³ bíh¹ lín³ Juo¹³ dí² la³ jái³². ³⁷ Má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² la³ cun³ hi³ lí³ jáun² tá¹ cáun² hué¹³ tsá² judíos, hi³ ca³lí³liau³ juú²co¹ tsá² hín¹³ tí³ Galilea jmí¹ ca³zion³ jáun² hla¹ Juan² jmái² tsáu² hi³ ca³hléh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³². ³⁸ Má²ná¹ñíh¹ náh² siáh³ hi³ Dió³² ca³cuen³ Jmí²chí³

Chun¹ ñí¹con² Jesús Tsá² ja³ juú² Nazaret, hi³ ja³bí¹ la³ jáun² ca³cué³ tsú² siáh³ pí³, hi³ jáun² ca³jmú³ tsú² hi³ chú³² quioh²¹ tsáu², jì³ hi³ ca³jmah³ tsú² siáh³ tsá² jmí¹ tionh² jo³cuo² tsá² hláinh¹, quí¹ jmí¹ zenh² Dió³² quionh³ tsú². ³⁹ Hi³ jnoh¹ né³ láí³ tsá² zih³² jú¹ tson² ca³ti²¹ la³jí³² hi³ ca³jmú³ jáun² Jesús, la³ cun³ la³jí³² hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² tá¹ cáun² hué¹³ Judea jì³ já¹ juú² Jerusalén ní² siáh³. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jngih³ tsú² Jesús hi³ ca³ton³ tsú² crei²¹. ⁴⁰ Ti³la³ Dió³² ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ tsú² ñí¹ cá²hni² jmái¹ jáun², hi³ ca³cué³ Dió³² jáí¹³ hi³ lí¹³ jien¹ jnoh¹ tsú² siáh³. ⁴¹ Jun³juáh¹³ ca³jién³² la³jín³² tsáu² yáh³, ti³la³ ca³neh²¹ jmáh³la³ jnoh¹ bíh¹ tsá² ca³quianh³ Dió³² ca³la³ cun³ jmí¹tin², hi³ láí³ jnoh¹ tsá² cue³² jú¹ tson², jnoh¹ tsá² ca³jmú¹³ má³² cu³tsa³² quiúnh¹ tsú² jmí¹ má²ca³jenh¹³ jáun². ⁴² Jesús hí³ ca³jmú³ héih³² hi³ hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² ñí¹con² tsáu², hi³ zih¹³ jnoh¹ siáh³ jú¹ tson² hi³ Dió³² ca³hión³² Jesús hi³ lín¹³ Tsá² ra³tsi³² héih³² ñí¹con² tsá² zian² jì³ tsá² má²cá²tsan³ ní² siáh³. ⁴³ La³jín³² bíh¹ tsá² ca³lin³ hí³ *ti³² jè¹ Dió³² jmí¹tin² ca³juáh³ hi³ Dió³² chin¹³ tsí³ tsáu¹³ tsáu² ní¹juáh³ tsá² tanh¹³ ta²¹ Jesús.

Hen² tsá²cá²jo²¹ Jmí²chí³ Chun¹

⁴⁴ Hi³ jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ dí¹hle³² jáun² bíh¹ Pé¹ cuan³ Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² la³jín³² tsá² ná¹nái³² hi³ jáí¹³. ⁴⁵ Jáun² tsá² judíos tsá² tanh² ta²¹ Dió³², tsá² ca³ñí¹táunh¹ hi³ quionh³ Pé¹ né³, ca³ja³cáun² lín³² tsí³, quí¹hliá² má²lí²cuen³ Dió³² uá²jai³² Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ hí³; ⁴⁶ quí¹hliá² ca³nái³² tsú² hi³ tsá²cá²jo²¹ hí³ má²ná¹hle³² jú¹jma² siáh³ hi³ má²ná¹má²quien² Dió³². ⁴⁷ Jáun² Pé¹ ca³záih³ tsá² judíos hí³ la³ lá²:

—¿Hin² tsánh² hnoh² lí¹³ juáh¹³ hi³ tiá² lí¹³ zón³² tsá² lá² jmái²?, quí¹ ti³la³ má²lí²hen³ bíh¹ tsú² Jmí²chí³ Chun¹ la³jmí¹ má²ca³hen¹³ jnoh¹.

⁴⁸ Jáun² Pé¹ ca³jmú³ héih³² hi³ zón³² tsá² hí³ jmái² hi³ lin¹ hi³ má²hain²¹ tsú² ti³ con² Jesús Tsá² lín³ Cristo. Hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³záih³ tsú² Pé¹ hi³ chú³² cuá³² tun³ hni³² jmái¹ quionh³ dí².

11

Pé¹ cha³² ñí¹con² tsá² lín³ cuáh³² já¹ juú² Jerusalén he³ lánh³ ca³quiúnh³² dí²

¹ Jmí¹jáun² la³jín³² *ti³² tsá² quian³² jè¹ Dió³² jì³ tsá² reh² hín¹³ ti³ Judea ní² siáh³ ca³lí³ ñí³² hi³ ja³bí¹ *tsá²cá²jo²¹ má²ca³héi³ jáí¹³ quioh²¹ Dió³². ² Hi³ jáun² jmí¹ cá¹chánh²¹ Pé¹ já¹ juú² Jerusalén né³, jlánh¹ ca³ziu³ ca³hie³ tsá² cu³ nió³ tsá² jlánh¹ ná¹hèh³ chí¹ hi³ hniáuh³² *tiú³² tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² tsá²cá²jo²¹, ní¹juáh³ tsá² má²má²ti³² ñí¹con² Dió³². ³ Hi³ ca³juáh³ la³ lá² ñí¹con² Pé¹:

—¿He³ láih³² hnú² ca³ñí¹lien¹ tsá²cá²jo²¹, hi³ ca³ñí¹cú¹ ñí¹hính¹³ nú² quiúnh¹?

⁴ Jáun² Pé¹ ca³chá³ re² tso² ca³la³ jí³² hi³ lí³ la³ cun³ jmí¹ la³ñí¹, hi³ ca³juáh³:

⁵ —Tá¹la³ jmí¹ cuon¹ jná¹³ já¹ juú² Jope hi³ jmí¹ cuá¹lien¹ jná¹³ Dió³², jmí¹jáun² ca³jnia³ jéin³² jná¹³ cáun² hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ hmih³² pa²¹ hi³ ná¹quiein²¹ tá¹ quiún³ cuoh¹, hi³ ja³ hñu³mi³cuú² hi³ cua³ la³ ti³ ñí¹ jmí¹ cuon¹ jná¹³. ⁶ Jmí¹ cá¹jje²¹ jná¹³ re² hi³ he³ tloh³ ti³ ñeh² hmih³² jáun², jáun² ca³jien¹ jná¹³ la³jánh³ dú¹ ñí¹ jáh³ quiún³ cuá² ta³, jáh³ náí², jáh³ hláinh¹, jì³ jáh³ tsi²¹ pí¹³ ní² siáh³. ⁷ Hi³ jáun² ca³nái³² jná¹³ cáun² jáí¹³ hi³ ñí¹ca³juáh³ tsú²: “Náu² Pé¹, jngih³² jáh³ ní², cunh³²”. ⁸ Ti³la³ jná¹³ né³ ca³ngái³²: “Já¹han²¹ Ti³², hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³cúnh³² jná¹³ jáh³ hláih¹ jáh³ hon² la³ ní², jáh³ tiá² jin²”. ⁹ Jáun² chí³cuú² ñí¹ca³hléh³ siáh³ cónh³ hi³ ñí¹ca³juáh³: “Lí³ua³ cáun² hi³ má²ca³ma³ji² Dió³², tiú²uú² hniáuh³² yáh³ juáh¹³ hnú² hi³ hlah³ bíh¹”. ¹⁰ Hnaih³² jéin³² lí³ la³ jáun²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³zauh² siáh³ hñu³mi³cuú² ca³la³ jí³² hi³ jáun². ¹¹ La³ cun³ jmí¹jáun² ca³cha³táunh¹ gáun³ tsá²ñuh² ñí¹ jmí¹ cuon¹ jná¹³ hi³ hnauh² dí² jná¹³, tsá² zéin¹ tsá² zian² juú² Cesarea bíh¹ tsá² hí³. ¹² Jáun² Jmí²chí³ Chun¹ ca³jmú³ héih³² hi³ ñe¹ jná¹³ quiúnh¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³:

“Ha³ lí² chá² hliáun³ ñéih³ honh²”. Ja³bí¹ ñí¹taunh¹ siáh³ tán¹ jñéi³ tsá² reh² dí² lá² quiún¹ jná¹³, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³tau²¹ jnoh¹ hñú¹³ jan² tsá²ñuh². ¹³ Jáun² tsá²ñuh² hí³ né³ ca³chá³ ñí¹con² jnoh¹ hi³ la³ ca³jnia³ jéinh³² tsú² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñéih³ hñú¹³, hi³ dí¹juáh²³ la³ lá²: “Zen² tsá² ti³ já¹ juú² Jope, cuí¹ cha³tieh¹ tsú² Sí¹mu²¹ tsá² téh²³ tsú² siáh³ Pé¹, ¹⁴ hi³ jáun² tsá² hí³ já³² hi³ ja³juah²¹ he³ lánh³ rón³² lí¹³ liáun³ hnú² quiún¹ nú² ca³la³ jín³² tsá² hñuh³²”. ¹⁵ Jmí¹ ca³ma³liáu²¹ jná¹³ hi³ ca³hléh³ ñí¹con² tsú², jmí¹jáun² cuan³ Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsú² la³jmí¹ cuan¹ ñí¹con² jnoh¹ jmí¹tin². ¹⁶ Jmí¹jáun² tsau³ tsin³² jná¹³ hi³ ca³juáh³ Tí³² Juo¹³ dí² la³ lá²: “Tson² bí¹ Juan² ca³zion³ tsá² jmái² cun³quionh³ jmí² jma³, ti³la³ hnoh² dá² zón³² náh² jmái² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ bí¹h¹”. ¹⁷ Né³² né³, ní¹juáh³ hnga² Dió³² la³ má²lí²cuen³ Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² hí³ la³jmí¹ ca³cuen³ tsú² uá²jai³² ñí¹con² jnoh¹ jmí¹ ca³chá¹³ jnoh¹ cáun² tsí³ ñí¹con² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² né³, ħhin² dá² tsánh² jná¹³ hi³ jáun² sa³ jná¹³ yáh³ tiá² cue¹ Dió³² jái¹³?

¹⁸ Hi³ jáun² jmí¹ ca³nái³² tsá² reh² hí³ jái¹³ ní² né³, ca³tiánh³ tie³, hi³ ca³ma³quien² dí² Dió³², hi³ ca³juáh³:

—Né³² né³, ta³né³² má²lin¹ bí¹ hi³ Dió³² la³ cue³² jái¹³ hi³ tí¹ jeinh²¹ jmí¹ tsí³ tsá²cá²jo²¹ uá²jai³², hi³ jáun² lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio².

Tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Antioquía

¹⁹ Hi³ jáun² né³, jmí¹ ca³jngih³ tsú² jáun² Tié³, ca³jmú³ tsú² siáh³ hian² tsí³ ñí¹con² tsá² reh² dí² ñí¹ hná¹ jáun². Jmí¹jáun² ca³háin³² ca³lá² tsá² reh² ma³ quin³², ma³ jan² já¹taunh²¹ ti³ hué³² Fenicia, ma³ jan² já¹taunh²¹ ti³ hué³² Chipre, hi³ ma³ jan² né³ já¹taunh²¹ ti³ juú² Antioquía. Juú² ñí¹ ca³cha³taunh¹ jáun² bí¹ tsú² ca³hléh³ siáh³ jú¹ chú³² quioh²¹ Cristo, ti³la³ ca³hléh³ tsú² ñí¹con² jmáh³la³ tsá² *judíos bí¹ má¹ná¹. ²⁰ Tí³la³ ma³ jan² tsá² reh² hí³, tsá² hué³² Chipre jí³ tsá² juú² Cirene, jmí¹ ca³cha³taunh¹ já¹ juú² Antioquía ca³liéinh³² jí³ tsá²cá²jo²¹ zian² ñí¹ jáun², hi³ ca³hléh³ tsú² jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí². ²¹ Tí³² Juo¹³ dí² hí³ jlánh¹ ca³cué³ pí³ ñí¹con² tsá² hí³, hi³ jáun² jlánh¹ juóun³² tsá² ca³za³ jmí¹ tsí³ hi³ ca³tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí².

²² Jmí¹ ca³lí³ ñí³² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² já¹ juú² Jerusalén hi³ má²lí³² la³ jáun² ñí¹ jáun², jáun² ca³zen³ tsú² Bernabé la³ ti³ já¹ juú² Antioquía jáun². ²³ Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² Bernabé ñí¹ jáun² né³, ca³jíe³ hi³ Dió³² má²ca³ja³ lín³² mií³ tsí³ ñí¹con² tsá² hí³, hi³ jáun² jlánh¹ ca³lí³ tsah³ tsú² jmí¹ ca³jíe³. Jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsá²hí³ hi³ hniáuh³² chá³² tsú² cáun² tán¹ tsí³ hi³ tanh¹³ ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí². ²⁴ Bernabé hí³ bí¹ jlánh¹ jmí¹ chu²¹ tsí³, jan² tsá² má²canh² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, tsá² má²taunh³² ta²¹ ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³; la³ jáun² bí¹ ca³juóun³ tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² Tí³² Juo¹³ dí².

²⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ja³bí¹ Bernabé ngau³ la³ ti³ juú² Tarso hi³ ca³ñí¹hniah² Saulo. ²⁶ Jmí¹ tsanh²¹ tsú² jáun² Saulo né³, ca³jan³ dí² ti³ já¹ juú² Antioquía; ñí¹ jáun² ca³ñí¹tiánh² tsú² tá¹ cú² mii² quionh³ tsá² má²lín³ hí³ cuáh³², jáun² ñí¹ jáun² ca³ma³tin² tsú² juóun³² lín³² tsá². Tsá² má²hain²¹ hí³ ti³ con² Tí³² Juo¹³ dí² ñí¹ jáun² bí¹ tsá² la³ñí¹ hi³ ca³quian³ tsú² jmái² “tsá² má²lán¹³ Cristo”.

²⁷ Jmái¹ jáun² ca³huén² ma³ jan² *ti³² jē¹ Dió³² já¹ juú² Jerusalén hi³ ja³taunh²¹ la³ ti³ juú² Antioquía. ²⁸ Jan² tsá² hí³ tsá² jmái² Ágabo ca³náu² ja¹ tsá² reh² hi³ ca³hléh³ jái¹³ hi³ ca³cué³ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, hi³ ca³juáh³:

—Chau²¹ jmái¹ hi³ lí³ zia³² ho³cuóun³ tá¹ cáun² hué³² lá².

Hi³ jáun² jái¹³ jáun² né³ ca³lí³tí³ jmái¹ hi³ jmí¹ cuá¹lín³ Claudio *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹. ²⁹ Jáun² tsá² má²hain²¹ ti³ con² Tí³² Juo¹³ dí² zian² já¹ juú² Antioquía ca³lín¹³ hi³ ma³hon³ ca³lá² quie³ tsá² reh² tsá² hín¹³ ti³ Judea, ha³ cónh³ quienh² cué³² bí¹ tsú² ca³cuéh³ tsá²

hí³. ³⁰ La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsá² hí³ hi³ ca³zen³ quie³ ñí¹con² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³². Bernabé ca³ñí¹can³² quie³ jáun² quionh³ Saulo.

12

Jngih³ tsú² Jacobo; hi³ jnáí³² tsú² siáh³ Pé¹ hñu³mí¹ñí²

¹ Ja³bí¹ jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² re²¹ Herodes hi³ ca³jmú³ hian² tsí³ ñí¹con² ma³ jan² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³². ² Jáun² re²¹ hí³ ca³jmú³ héih³² hi³ jngih³ tsú² Jacobo, tsá² má²ján³ rainh²¹ Juan², hi³ jmu³ tsú² cu³ ngá¹³ mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ láí¹ Jacobo. ³ Jmí¹ ca³jíe³ tsú² hi³ jlánh¹ tsah³ tsá² *judíos hi³ jun³ Jacobo, jáun² Pé¹ siáh³ ca³ma³tson¹³ tsú². Jmí¹jáun² jmu² tsá² judíos jmái¹ quioh²¹, hi³ cúh² tsú² *hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan². ⁴ Jmí¹ má²lí²zianh³ tsú² jáun² Pé¹, ca³tanh² tsú² hñu³mí¹ñí², hi³ ca³chan³ tsú² jo³cuo² quiún³ nió³ hliáu³; hi³ ma³ quin³² ma³ cun³ nió³ hliáu³ hí³ né³, ná¹lí³ ma³ quiun³ hliáu³, hi³ jmu³ hua³hí¹³ Pé¹ ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ jáun². Jmí¹ hnió³ tsú² tsa³zinh² Pé¹ ja¹ tsá² juú² ní¹ má¹cuoh³² jáun² *Jmí¹hien¹. ⁵ Tí³la³ tá¹la³ cuá¹jnai³² jáun² Pé¹ hñu³mí¹ñí² né³, tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² ca³liéinh³² Dió³² la³ jonh³ jmí¹ tsí³ hi³ ca³tin¹ tsú².

Dió³² líón³² Pé¹ hñu³mí¹ñí²

⁶ Ta³hua² jáun², ta³ ñeh² bíh¹ hi³ zinh³ re²¹ Herodes Pé¹ ja¹ tsá² juú², Pé¹ jmí¹ rá²cuóun¹ ja¹ quioh²¹ gon³ hliáu³. Tá¹ gon³ hliáu³ hí³ jmí¹ ná¹hmá²³ cá²den¹ná¹ cuo² quionh³ Pé¹, ja³bí¹ tí³ la³ cheih³² ñí¹ jmí¹ cuá¹hún¹ jáun² Pé¹ jmí¹ tionh¹ siáh³ cu³ nió³ hliáu³ hi³ jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³. ⁷ Cu³diá²jan² jmí¹ cá¹jnia³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³zen³ Dió³² ñí¹con² Pé¹, jmí¹jáun² tái³ joh¹ tá¹ cáun² ñéih³ hñu³mí¹ñí². Jáun² tsá² hí³ ca³hliéih³ cuo² cu³héin¹ Pé¹ hi³ ca³záih³ dí² Pé¹:

—jTia³jui³² náú²!

Jmí¹jáun² cáun² lí¹ ca³záih³ hmóu³² bíh¹ cá²den¹ná¹ cuo² Pé¹. ⁸ Jáun² ca³juáh³ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² la³ lá²:

—jTia³jui³² hñeh³ láú² quián¹³ hi³ tiáuh¹ siáh³ láú² tanh¹!

Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³juáh³ tsú² siáh³:

—jQuih³² hmih³² cháú³ cuo² quián¹³, ña³² cu³hna³² jná¹³!

⁹ Jáun² ngau³ bíh¹ Pé¹ cu³hna²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², ta³ tiá² re² ñí³² tsú² hí¹ tson² hí¹ tiá² tson² dá² la³ cun³ hí³ lí²³ jáun², ja¹ cáun² hi³ lí¹ rá¹qui³² bíh¹ tsú² jmí¹ lín²³. ¹⁰ Ca³nga² bíh¹ tsú² ñí¹ la³ñí¹ jnai²¹ ñí¹ tionh¹ tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³, ja³bí¹ ca³nga² bíh¹ tsú² siáh³ ñí¹ má²tun³ jnai²¹. Jmí¹ ca³ta³tonh¹ tsú² jáun² ñí¹ má²lí³ ho³jní¹³ cheih³² hñu³mí¹ñí², jáun² lí¹ cá¹niá³ hnga² bíh¹ ho³jní¹³ jáun². Jmí¹ ca³huén² tsú² jáun² ñí¹ jáun² né³, cáun² ja¹ hñú³ bíh¹ ca³ñí³táunh¹ tsú² cu³tsa³², jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³².

¹¹ Jmí¹jáun² bíh¹ ca³lí³tsin² Pé¹, hi³ jáun² ca³juáh³:

—Ta³né³² má²ño¹ jná¹³ hi³ Tí³² Juóu³² bíh¹ jná¹³ lí²zen³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ lí²liáu³² jná¹³ ca³ti²¹ la³jí³² hi³ jmí¹ hnió³ Herodes jmu³ ñí¹con² jná¹³ quionh³ tsá² judíos.

¹² Jmí¹ má²ca³lí³tsin² tsú² jáun² re² né³, ngau³ la³ tí³ hñú¹³ Má²réi³ mí¹ziú¹³ Juan² tsá² téh²³ tsú² siáh³ Marcos; ñí¹ jáun² jmí¹ ná¹ngih³² juóun³² lín³² tsá² jmí¹ ná¹liéinh³² Dió³². ¹³ Jáun² ñí¹ca³póh³ tsú² cuo² jnai²¹ hñú³, jmí¹jáun² ngau³ jan² mí¹míh¹ jmái² Rode hi³ ca³ñí¹jíe¹³ ní¹juáh³ hin² póh²³ cuo². ¹⁴ Jmí¹ ca³lí³ cuoh² mí¹míh¹ hí³ ho³ Pé¹, tiá² la³jui³ ca³nia³ yáh³ hñú³, tí³ ñéih³ bíh¹ tí³ ngah³ hi³ má²hiún² lín³² tsí³ hi³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ hi³ Pé¹ bíh¹ la³ má²zenh² ho³hñú¹³. ¹⁵ Jáun² tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³záih³ mí¹míh¹ la³ lá²:

—jJá¹ tiá² ngo² nú²!

Tí³la³ mí¹míh¹ hí³ ca³ma³tson² lín³² bíh¹ jái¹³ quioh²¹ hi³ tson² bíh¹ Pé¹ zenh². Tí³la³ tsá² hí³ dá² la³ má²juáh³ jáun² bíh¹:

—Jun³juáh¹³ Pé¹ yáh³ ni³², tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² zenh² cha¹³ bíh¹ tsú² ni³².

¹⁶ Tí³la³ la³ má²dí¹póh²³ jáun² bíh¹ Pé¹ cuo² jnai²¹ hñú³. Jmí¹ ca³nia³ tsú² jáun² hñú³ né³, ca³ja³cáun² lín³² bíh¹ tsí³ tsú² jmí¹ ca³jién³² Pé¹. ¹⁷ Jáun² Pé¹ ca³jmú³ lin¹ quionh³ cuo² hi³ tiánh³ tsú² ta³máih³. Jmí¹ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ ha³ lánh³ má²lí²jmú³ Tí³² Juo¹³ hi³ má²lí²che² hñu³mí¹ñí². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Zéih³ tiá³ náh² Jacobo jí³ la³jín³² tsá² reh² hi³ la³ ní² bíh¹ ca³liáun³ jná¹³.

Jáun² Pé¹ ngau³ siáh³ cáun² ñí¹ siáh³.

¹⁸ Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² jlánh¹ ca³juu³ ca³hlénh³ hliáu³, hi³ ca³juáh³:

—¿Né² dá² Pé¹?

¹⁹ Jáun² re²¹ Herodes hí³ ca³zen³ siáh³ hliáu³ hi³ tsa³hniah² Pé¹, tí³la³ tiá² ca³tsanh²¹ yáh³ tsú² Pé¹. Jmí¹ jáun² ca³ngái³ re²¹ ñí¹con² hliáu³ tsá² jmí¹ ná¹jmu² hí³ hua³hí¹³ Pé¹ he³ láih³² sa³ la³ ca³liáun³ tsú²; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ cu³tsa³² ma³tsan² tsú² cú²jueh³² hliáu³ hí³. Jmí¹ jáun² cua³han³ re²¹ Herodes hué¹³ Judea ñí¹ jmí¹ cuá³, hi³ ngau³ hi³ já¹cuá² cu³tiá³ já¹ juú² Cesarea.

Jmí¹ jun¹ re²¹ Herodes

²⁰ Hi³ jáun² né³, re²¹ Herodes hí³ jlánh¹ jmí¹ ná¹háun³ quionh³ tsá² juú² Tiro jí³ Sidón. Tí³la³ tsá² zian² tá¹ tun³ juú² jáun² né³ ca³jmú³ cá²hon³ hi³ tsa³táunh¹ já¹ juú² Cesarea hi³ tsa³ma³tsan² hniéi² quioh²¹ quionh³ re²¹ hí³. La³ñí¹ tín² ca³juónh³ tsú² re² quionh³ Blasto bíh¹, jan² tsá² quien² lín³², tsá²cuú² tsá²ta³ re²¹ hí³. Jáun² Blasto hí³ ca³mí³ ñí¹con² re²¹ hi³ ma³tsan² cú²jueh³² hniéi², quí¹hliá² hi³ hnió³ tsá² juú² jáun² hi³ ja³lia³² má³² hi³ zia³² hué³² ñí¹ hu²¹ cuo² re²¹ hí³. ²¹ Jáun² Herodes hí³ ca³tón³ cáun² jmái¹ hi³ lí¹³ ja³táunh¹ tsá² hí³. Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ jáun² né³ cua³taunh²¹ tsá² hí³, jáun² ca³quih³ re²¹ hí³ hmih³² la³ cun³ hi³ qui³ quih³² jan² tsá² ho² ta²¹, jáun² ja³ hi³ ca³cuá³ ñí¹ hmá²si¹ quioh²¹ hi³ ca³hléh³. ²² Jmí¹ ca³nái³² tsú² jáun² jái¹³ hi³ cuá¹hleh³² re²¹, ca³ti³ ca³hóh³² la³jín³² hi³ ca³juáh³:

—¿Ho³ dió³² bíh¹ ni³² ná¹nai³² jnoh¹, jun³juáh¹³ ho³ tsáu² yáh³!

²³ La³ cun³ jmí¹ jáun² né³ ca³lí³ tsáun¹ Herodes hí³ hi³ ca³jmú³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³zen³ Tí³² Juo¹³ dí², quí¹ hnga² re²¹ hí³ tiá² ca³ma³quien² Dió³². Hi³ jáun² ca³jau³ jáh¹ bíh¹ tsú² hi³ jun³.

²⁴ Tá¹la³ jáun² né³, tí³ lí³mí¹ ñí¹ hliáun³ ca³ja³cuóun² bíh¹ ta²¹ quioh²¹ Dió³², quí¹ tí³ hlá² tí³ ní² bíh¹ ca³hléh³ tsú² jú¹ chú³².

²⁵ Jmí¹ ca³lí³tín³ Bernabé má²ta²¹ quioh²¹ quionh³ Saulo já¹ juú² Jerusalén, ja³tanh²¹ siáh³ tí³ já¹ juú² Antioquía. Jmí¹ jáun² ca³jan³ tsú² Juan² tsá² téh²³ tsú² hí³ siáh³ Marcos.

13

Bernabé quionh³ Saulo má²liáu³² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³²

¹ Hi³ jáun² né³, ja¹ tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² já¹ juú² Antioquía jmí¹ ná¹tso¹ ma³ jan² *tí³² jë¹ Dió³² jí³ tí³² tsá² má²ta² jái¹³ quioh²¹ Dió³² ní² siáh³. Tsá² hí³ jmí¹ jmái²: Bernabé, Sí¹mu²¹ tsá² jmí¹ téh²³ tsú² siáh³ Liáh², Lucio tsá² juú² Cirene, Saulo, jí³ la³ má²quionh³ Manaén, jan² tsá² cá²cuon³ cu³tsa³² quionh³ Herodes tsá² lín³ ta²¹ ñí¹con² tsá² hín¹³ tí³ Galilea. ² Jáun² ca³chó³² cáun² jmái¹ tá¹la³ jmí¹ ná¹má²cú² má²háin³² tsú² Tí³² Juo¹³ dí² hi³ ná¹má²hien²¹, jmí¹ jáun² ca³hléh³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ ca³juáh³:

—Cánh³ chan²¹ Bernabé ní² quionh³ Saulo hi³ ca³tín¹ jná¹³, quí¹ zia³² ta²¹ quion²¹ jná¹³ hi³ hniáu³² jmu³ tsú².

³ Jáun² jmí¹ má²lí²liéinh³² tsú² Dió³² jí³ hi³ má²lí²ma³hien²¹ tsú² siáh³, jmí¹ jáun² ca³ra³tsi³² tsú² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² gon³ hí³, jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hah² dí² jái¹³.

Tí³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² hleh³² jú¹ chú³² hué³² Chipre

⁴Jmí¹jáun² ca³zen³ Jmí²chí³ Chun¹ Bernabé jì³ Saulo tí³ ñí¹ uóunh³, jáun² ja³taunh²¹ tsú² tí³ juú² Seleucia, ñí¹ jáun² ca³taunh³ tsú² cáun² mu² pa²¹ hi³ ca³tinh³ tsú² hué³² Chipre nio² chu³ jmái². ⁵La³ cun³ jmí¹ ca³cha³taunh¹ tsú² jáun² hué³² Chipre, jáun² juú² Salamina ca³ma³liáu³² tsú² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos. Ja³bí¹ ñéi¹ Juan² quionh³ tsá² hí³ hi³ má²hon³ dí² tsá² hí³.

⁶Jmí¹ ca³nga² tsú² tá¹ cáun² hué³² Chipre, jáun² ca³cha³taunh¹ juú² Pafos. Ñí¹ jáun² ca³jenh² tsú² jan² tsá² judío tsá² hláinh¹ jmái² Barjesús. Tsá² hí³ né³ jmí¹ má²can² tsáu² hi³ juáh³ hi³ lín³ tí³² jè¹ Dió³². ⁷Tsá² hláinh¹ hí³ jmí¹ má²hon³ tsá² ho² ta²¹ tsá² jmái² Sergio Paulo, jan² tsá² jlánh¹ zian² tsí³. Tsá² ho² ta²¹ hí³ ca³teh³ Bernabé quionh³ Saulo, quí¹hliá² ca³li³hnió³ tsú² ne³ jái¹³ quioh²¹ Dió³². ⁸Tí³la³ tsá² hláinh¹ hí³ né³ ca³qui³ ca³jna³ ñí¹con² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hi³ hleh³² Bernabé quionh³ Saulo, quí¹hliá² tiá² jmí¹ hnió³ tsú² hi³ tsá² ho² ta²¹ hí³ tónh³² ta²¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³². Tsá² hláinh¹ hí³ jmí¹ jmái² siáh³ Elimas cun³quionh³ jú¹ *griego. ⁹Hi³ jáun² Saulo, tsá² jmái² hí³ siáh³ Po¹, hí³ ca³jíe³ ca³la³ chí¹tiá³ ñí¹ ñí¹ tsá² hláinh¹ hí³, ca³la³ hi³ canh² lín³² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

¹⁰—¡Hnú² dá² jan² tsá² tí¹ jáin² bíh¹, jan² tsa³jái¹³ jon² tsá² hláinh¹ bíh¹ hnú², hi³ hon² nú² la³jí³² hi³ chu²¹! ¿He³ láih³² jlánh¹ chí¹ñi¹ jmuh³² nú² rá¹pí² rá¹tsáih²³ jui³² quioh²¹ Dió³²? ¹¹Ta³né³² né³, Tí³² Juo¹³ jnoh¹ ma³tsau¹³ hnú² hi³ lí¹³ ten³ nú², ué³ bíh¹ tiú²uú² jái¹³ hian³ hnú² hi³ jieh²¹ joh¹ hiú².

La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³tái³ ñí¹ tsú² hi³ ta³zanh¹ já¹niéi². Jmí¹jáun² ca³hnah² tsú² jan² tsá² zánh³ cuo² hi³ jáu³². ¹²Jmí¹ ca³jíe³ tsá² ho² ta²¹ hi³ lí³ la³ jáun² né³, ca³taunh³ ta²¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³², quí¹hliá² ca³ja³cáun² tsí³ tsú² hi³ jlánh¹ pin³ jái¹³ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí².

Po¹ tsó³² juú² Antioquia nio² hué³² Pisidia quionh³ Bernabé

¹³Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³taunh³ siáh³ Po¹ quionh³ tsá² quionh³ cáun² mu² pa²¹ juú² Pafos jáun², hi³ ja³taunh²¹ tí³ ñí¹ nio¹ juú² Perge hué³² Panfilia. Tí³la³ Juan² má¹ná¹, ca³jính³² bíh¹ ñí¹ jáun² hi³ ngah³ tí³ já¹ juú² Jerusalén. ¹⁴Jáun² gon³ bíh¹ jéi³² tsá² hí³ ca³huén² ñí¹ jáun² hi³ já¹taunh²¹ siáh³ tí³ ñí¹ nio¹ juú² Antioquia hué³² Pisidia. Jmái¹ hi³ ca³cha³taunh¹ tsú² jáun², cáun² *jmái¹ nio² tie³ bíh¹, hi³ jáun² Po¹ jí³ Bernabé ca³ñí¹taunh¹ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos; jáun² jmí¹ taunh²¹ tsú² ñéih³, ca³tiánh³ ñí¹ hmá². ¹⁵Jmí¹ má²lí²hí³² tsáu² jái¹³ tioh³ ñí¹ Sí² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, jí³ jái¹³ hi³ tioh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² ca³lín³ tí³² jè¹ Dió³² ní², jáun² tsá² chín¹ cuáh³² jáun² ca³záih³ Po¹ jí³ Bernabé la³ lá²:

—Hnoh² reh², ní¹juáh³ zia³² cáun² jái¹³ hi³ ma³hau³ hi³ niau²¹ tiá³ tsí³ dí² hi³ hnáuh² hnoh² juáh¹³ ñí¹con² jnoh¹, ta³né³² má²lí¹³ juáh¹³ hnoh².

¹⁶Jáun² Po¹ ca³jmú³ zenh², ca³háí³² cuo² hi³ ca³jmú³ lín¹ hi³ tiánh³² tsú² ta³máih³, jáun² ca³juáh³:

—Hnoh² tsá² ziaun² dí² hué³² *Israel jí³ *tsá²cá²jo²¹ tsá² má²ma³tih²¹ náh² ñí¹con² Dió³² la³ cun³ hi³ ná¹ngí²³ jnoh¹ tsá² judíos, sá¹ní² niéi² náh². ¹⁷Dió³² Juo¹³ tsá² Israel ca³quianh³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² jmí¹tin², hi³ ca³jmú³ Dió³² hi³ ca³juoun³ lín³² tsá² Israel tá¹la³ jmí¹ tionh¹ tsú² hué¹³ tsá² Egipto. Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³huen³ tsú² tsá² Israel hué³² jáun² cun³quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² quioh²¹. ¹⁸Hi³ jmí¹ ca³huen³ Dió³² tsá² hí³ hué³² jáun² né³, jmí¹jáun² ca³ma³juenh² lín³² bíh¹ tsú² tsí³ hi³ ca³tin¹ tsá² hí³ tán¹ tun³ló³² mii² hi³ ca³ñi³taunh¹ tsú² jáun² cuá¹ quiéin². ¹⁹Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ma³tsan² Dió³² tsá² quiau³ nió³ juo³ tsá² jma² hi³ qui³ jmí¹ tionh¹ hué³² Canaán. Hi³ jáun² hué³² jáun² né³ ca³cué³ Dió³² quioh²¹ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí². ²⁰Cun³ ñí¹ jí³lí³² hi³ lí³ jáun² né³, ca³chó³² quiú³ nio² hñá³láu³ tsi²¹ tu³la³quia³ mii².

”Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jmú³ Dió³² héih³² ñí¹con² tsá² Israel cun³quionh³ tsá² ca³lín³ jue²¹, ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³lí³zian² Sá²mie²¹ hi³ lín³ siáh³ tí³² jè¹ Dió³². ²¹Jmí¹jáun² tsá²

Israel ca³mi³ jan² re²¹ ñí¹con² Dió³², jáun² Dió³² ca³cuen³ Saúl jon² Cis hi³ lín¹³ re²¹, jan² tsá² ñí¹ má²cuú¹ má²ñeh¹ quioh²¹ hla¹ Benjamín; jáun² tsá² hí³ ca³lín³ re²¹ tun³ló³² mii² ñí¹con² tsú². ²² Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³che² Dió³² hi³ jmí¹ lín³ tsú² re²¹, jáun² Dá²vi²¹ ca³cuen³ siáh³ Dió³² hi³ lín¹³ re²¹ ñí¹con² tsá² Israel. Quí¹ jmí¹jáun² ca³juáh³ Dió³² la³ lá²: “Né³² má²tsanh²¹ jná¹³ Dá²vi²¹ jon² Isaí, jan² tsá² jlánh¹ tí³² tsin³² jná¹³, tsá² hí³ ma³tí³² la³jí³² jái¹³ hi³ juo¹³ jná¹³”. ²³ Hi³ jáun² la³ cun³ lí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² hi³ cuen³ jan² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, tsá² líon³² tsá² Israel, hi³ jáun² bíh¹ má²ca³cuen³ Dió³² Jesús. ²⁴ Jáun² né³, tá¹la³ tiá² má²hleh³² Jesús jái¹³ quioh²¹ Dió³², hla¹ Juan² tsá² tí² zion² tsáu² jmái² bíh¹ ca³hléh³ tín² la³ñí¹ ñí¹con² tsá² Israel tsá²co¹, hi³ ca³záih³ tsú² tsá² hí³ hi³ hniáuh³² tí³ jéinh³² tsú² jmí¹ tsí³ jí³ hi³ hniáuh³² zón³² tsú² siáh³ jmái². ²⁵ Jmí¹ má²ñí¹táuh³ jáun² tá¹³ Juan² hí³ né³, ca³juáh³ la³ lá²: “¿Hin² tsánh² jná¹³ hi³ lín²³ hnoh²? Jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³ lín³ Tsá² ná¹hen² honh² náh² hí³. Má²ñí¹chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ já³² jan² Tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bí¹ jná¹³, quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ lín³ jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ jmí¹ lí³ zaih²¹ jná¹³ láu² tsí³² ta³ Tsá² hí³”.

²⁶ ”Hi³ jáun² né³, hnoh² reh², tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹, jí³ hnoh² tsá²cá²jo²¹ tsá² má²ná¹ma³tih²¹ náh² ñí¹con² Dió³², hi³ ca³ta¹ la³jái³² bíh¹ dí² jái¹³ hi³ lí¹³ láun³ tsú² lá². ²⁷ Tsá² juú² Jerusalén jí³ la³jín³² tsá² ná¹chín¹, tiá² ca³lí³tsin² yáh³ hi³ hin² tsánh² Jesús, hi³ jáun² ca³jngih³ bíh¹ tsú². Hi³ cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ tsú² la³ jáun² né³, ca³ma³tí³² máh³ tsú² la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² tsá² ca³lín³ tí³² jë¹ Dió³² jmí¹tin², la³ cun³ jái¹³ hi³ ná¹hi³² tsú² jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ma³ cun³ jña³ jmái¹, jmái¹ hi³ tionh² tsú² tie³. ²⁸ Jáun² uá¹jinh¹ tiá² ca³choh¹³ tsú² he³ ca³tí²¹ ma³ngí³ tsú² Jesús, tí³la³ ñí¹con² Pilato bíh¹ ca³mí³ tsá² hí³ jái¹³ hi³ jngih³ tsú² Jesús. ²⁹ Jmí¹ má²lí²jmú³ tsú² la³jí³² la³ cun³ rón³² rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² né³, ca³sión³² tsú² hla¹ Jesús tsoh² crei²¹ hi³ ca³ñí¹hón²¹ tsú² hñu³ tá²hláu². ³⁰ Tí³la³ Dió³² má¹ná¹ ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ tsú². ³¹ Tsá² ca³ñi³táunh¹ hi³ quionh³ Jesús jmí¹tin², ca³la³ cun³ jmí¹ cuá¹han³ tsú² hué¹³ Galilea hi³ ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ tsú² já¹ juú² Jerusalén, ñí¹con² tsá² hí³ bíh¹ ca³ma³jnia³² Jesús hliáun³ jéin³² jmí¹ má²ca³jenh¹³, hi³ jáun² tsá² hí³ cue³² jú¹ tson² ta³né³² ñí¹con² la³jái³² dí² tsá² Israel hi³ la³ jáun² lí³.

³² ”Hi³ jáun² jnoh¹ siáh³ má²ná¹lieh¹ hnoh² jú¹ chú³² ca³tí²¹ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² jmí¹tin² quionh³ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí². ³³ Ñí¹con² jnoh¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ bíh¹ tsá² hí³ ca³ma³tí³² Dió³² jái¹³ jáun² jmí¹ ca³jenh¹³ jáun² Jesús. La³ ní² bíh¹ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² Salmos ñí¹ hu²¹ Salmo ñí¹ má²tun³, hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: “Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³, né³² má²lí²ma³jniau¹³ jná¹³ hnú² hi³ hnú² lín³ Jón³² jná¹³”. ³⁴ Hi³ ca³híe³ siáh³ Dió³² jái¹³ hi³ jenh¹³ Jesús, hi³ jáun² cun³ tiá² lí¹³ sánh³², jáun² zia³² cáun² ñí¹ rá¹juáh³ la³ lá²: “Cu³tí³ má¹he¹ má¹mieh¹³ bíh¹ jná¹³ hnoh² rón³² la³ cun³ lí³ jú¹ híen¹ hi³ ca³jmú³² jná¹³ jáun² quiúnh¹ hla¹ Dá²vi²¹”. ³⁵ Ja³bí¹ zia³² siáh³ cáun² ñí¹ rá¹juáh³ Sí² Salmos la³ lá²: “Jmí¹líh³ bíh¹ tiá² cuéh¹ hnú² jái¹³ hi³ sánh³² Tsá² chun¹ quian²¹ hnú²”. ³⁶ Hi³ jáun² né³, jmí¹ lí²¹ ta²¹ hi³ ca³jmú³ jáun² hla¹ Dá²vi²¹ hi³ ñí¹con² tsá² jmí¹ zian² jmí¹jáun², ta²¹ hi³ ca³cué³ jáun² Dió³², jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí² la³jmí¹ ca³hón³² dí² dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú². Hi³ jáun² uá¹jinh¹ hla¹ Dá²vi²¹ hi³ né³ ca³cánh² bíh¹ jmí¹ lí²¹ jáun², ³⁷ tí³la³ Tsá² ca³jmú³ hí³ Dió³² hi³ jenh¹³ má¹ná¹, tiá² ca³cánh² yáh³. ³⁸ Hi³ jáun² né³ reh², hnoh² hniáuh³² lí³ ñíh¹³ náh² hi³ cun³quionh³ Jesús hi³ bíh¹ zia³² uu³i³tso³, hi³ jáun² jnoh¹ ngái¹ jú¹ chú³² lá². ³⁹ Quí¹ má²hia³jáun¹³ máh³ jmí¹ ná¹hen² honh² hnoh² hi³ lí³ chun¹ náh² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ liei²¹ hi³ hiauh³ jáun² hla¹ Moisés, tí³la³ liei²¹ jáun² né³, tiá² ca³lí³ yáh³ jmu³ la³ jáun². Tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, lí³ua³ jan² tsá² tanh² ta²¹ Jesús má²tá¹zanh¹ tsú² ta³ ñí¹ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ hi³ tiá² tso³ ren² bíh¹. ⁴⁰ Jáun² hua³hín¹³ hnoh², quí¹ ní² lí¹ cá¹quiúnh²¹

náh² la³ cun³ lí³ jái¹³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² ca³lin³ hí³ tí³² jë¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²:

⁴¹ Hnoh² tsá² lí¹ cáuh²³ cú²nga¹ jú¹ tson²,

cuí¹ cha³cáun² honh² náh²,

hi³ má¹lí³² jáun² né³ cuí¹ cha³hín³ náh² siáh³.

Quí¹ tá¹la³ zian² hnoh² ní² jmu¹ jná¹³ cáun² ta²¹ jueh³²,

ta²¹ jáun² cun³ tiá² ta²¹ táunh¹³ hnoh² hi³ tson²,

uá¹ jáun² la³ jáun² lí³ zian² tsá² ngái³² jái¹³ jáun² ñí¹con² hnoh².

⁴² Jmí¹ cá¹táuh³ hi³ hleh³² jáun² Po¹, jáun² jmí¹jáun² cua³han³ Po¹ cuáh³² quionh³ Bernabé. Jmí¹jáun² ma³ jan² tsá² tiáunh¹ cuáh³² jáun² ca³te³ tsú² hi³ ja³táunh¹ dí² siáh³ ñí¹ jña³ jmái¹ hi³ ja³hléh² siáh³ hná¹ jái¹³ jáun². ⁴³ Jmí¹ ca³tsáun³ tsá² tiáunh¹ hí³ cuáh³² né³, juóun³² bíh¹ tsá² judíos jì³ tsá²cá²jo²¹ tsá² má²ca³hín¹³ jë¹ tsá² judíos ja³taunh²¹ cu³hna²¹ Po¹ quionh³ Bernabé. Jáun² Po¹ jì³ Bernabé ca³záih³ tsá² hí³ hi³ má²hniáuh³² ñí³táunh¹ tsú² cáun² he² ñí¹, hi³ tiá² hniáuh³² chá³² tsú² tí³ có³² mií³ hi³ ja³² tsí³ Dió³².

⁴⁴ Jmí¹ la³ má²jña³ jmái¹ jáun² né³, jmái¹ hi³ tianh³² tsú² tie³, jmí¹jáun² ca³ngih³² míh¹ tiá² la³jín³² tsá² juú² jáun² hi³ ca³lí³hnió³ ne³ jái¹³ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí². ⁴⁵ Tí³la³ jmí¹ ca³jíe³ tsá² judíos hi³ má²ná¹ngih³² tsáu² juóun³² lín³² né³, ca³lí³ uóu³² tsí³, hi³ jáun² ca³qui³ ca³táinh³² dí² Po¹ jái¹³, hi³ ca³tu³ ca³hión³² dí² siáh³. ⁴⁶ Jmí¹jáun² tí³ jlánh¹ tiá³ ca³niau²¹ bíh¹ tsí³ Po¹ quionh³ Bernabé, hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hnoh² bíh¹ jmí¹ ca³tin¹ náih¹³ tín² la³ñí¹ jái¹³ lá² quioh²¹ Dió³². Tí³la³ cun³ñí¹ hi³ chín¹dí¹ hnoh² bíh¹ tiá² hnáuh² náih¹³, tí³ có³² bíh¹ má²lí²chá¹ hnoh² jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ ná¹lín²³ hnoh² hi³ tiá² ca³tí²¹ hi³ zian² náh² la³ cun³ jmí¹hi³nio², jáun² cu³tsa³² ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ bíh¹ cú²jueh³² má²tsá¹hléh¹³ jnoh¹ ta³ne³². ⁴⁷ Quí¹ la³ jáun² bíh¹ héih³² ca³jmú³ Tí³² Juo¹³ jnoh¹ ñí¹con² jnoh¹, hi³ ca³juáh³:

Hnú² bíh¹ ca³hiáu³² jná¹³ hi³ lín¹³ nú² la³jmí¹ lí³ joh¹ sí² ñí¹con² tsá²cá²jo²¹,

hnú² bíh¹ ca³hiáu³² jná¹³ hi³ ngái¹ nú² jái¹³ ñí¹con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ he³ lánh³ lí¹³ liáun³ tsú².

⁴⁸ Jmí¹ ca³nái³² jáun² tsá²cá²jo²¹ jái¹³ ní² né³, jlánh¹ ca³lí³ tsah³ hi³ ca³juáh³:

—He³ ma³ chú³² jái¹³ quioh²¹ Dió³².

Jáun² la³jín³² tsá² má²ca³tin¹ hí³ hi³ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio² ca³taunh³ ta²¹. ⁴⁹ Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³juóun³ tsá² ca³nái³² jái¹³ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí² tá¹ cáun² hué³² jáun².

⁵⁰ Tí³la³ tsá² judíos jlánh¹ ca³jmú³ hi³ ca³míh³ tsí³ tsá²mi³ tsá² ná¹quien², tsá² jlánh¹ re² má²tí³² cuáh³² quioh²¹, jì³ tsá²ñuh² tsá² ná¹chín¹ juú² jáun² ní², hi³ jáun² ca³jmú³ tsú² hian² tsí³ ñí¹con² Po¹ jì³ Bernabé, ca³la³ ñí¹ ca³huen³ dí² tsá² hí³ hué³² jáun². ⁵¹ Jmí¹ ca³huén² tsá² hí³ cheih³² hué³² jáun² né³, ca³juá³ láu² tloh³ ta³ hi³ ca³súh³ tsú² hliáu² hi³ jmí¹ quian²¹, hi³ ca³ma³li²¹ tsú² hi³ tiú²uú² ca³tin¹ jmu³ zian² hi³ ca³tin¹ tsá² zian² ñí¹ jáun². Jmí¹jáun² ja³taunh²¹ tsú² tí³ juú² Iconio. ⁵² Tí³la³ tsá² má²tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí² já¹ juú² Antioquía jáun² jlánh¹ jmí¹ má²canh² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, jì³ hi³ jlánh¹ jmí¹ má²hiún² tsí³ tsú² siáh³.

14

Po¹ jì³ Bernabé ja³taunh²¹ juú² Iconio

¹ Jáun² né³, jmí¹ cá¹chó²¹ Po¹ quionh³ Bernabé la³ tí³ já¹ juú² Iconio jáun², jáun² taunh³ hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos zeh² ñí¹ jáun². Ñí¹ jáun² jlánh¹ re² ca³hléh³ tsú² siáh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³taunh³ siáh³ ta²¹, tsá² judíos jì³ *tsá²cá²jo²¹ ní². ² Tí³la³ tsá² judíos tsá² tiá² ta²¹ ca³taunh³ né³, ca³ma³can² bíh¹ tsá²cá²jo²¹, hi³ jáun² hlah³ tloh³ tsí³ tsú² ca³jién³² tsá² reh² dí². ³ Jáun² ué³ bíh¹ ca³hléh³ tá¹ gon³ tsá²

hí³ jái¹³ ca³ti²¹ mií³ hi³ ja³² tsí³ Dió³² ñí¹ jáun², ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² cú² tiá² juénh² bíh¹ tsú². Hi³ jáun² Dió³² ca³ma³tson² jái¹³ jáun² quioh²¹ tsá² hí³ cun³quionh³ hi³ ca³cuéh³ tsú² tsá² hí³ pí³ hi³ jmu³ hua³jueh³² jì³ li²¹ ní² siáh³. ⁴ Jmí¹jáun², ná¹tsoh³ bíh¹ tsá² juú² jáun² lí³, cá² tsáun¹ tsú² ca³háin³² tí³ con² tsá² judíos, tí³la³ ñí¹ cá² tsáun¹ jáun² né³ ca³háin³² tí³ con² tí³² tsá² quian³² hí³ jè¹ Dió³². ⁵ Jmí¹jáun² tsá²cá²jo²¹ ca³jmu³ cá²hon³ quionh³ tsá² judíos jì³ la³ má²quionh³ tsá² ná¹ñí¹ juú² ní² siáh³, hi³ jmí¹ hnió³ dí² jmúh³² tsá² hí³ hian² tsí³ hi³ qui³ jnah³ dí² quín¹. ⁶ Tí³la³ jmí¹ ca³lí³ ñi³² Po¹ quionh³ Bernabé hi³ hnió³ tsá² hí³ jmu³ la³ jáun² né³, jáun² la³jui³² ca³huén² tsú² hi³ ja³taunh²¹ tí³ hué¹³ Licaonia ñí¹ nio¹ juú² Listra jì³ juú² Derbe, hi³ ca³ñí¹ñi³taunh¹ tsú² siáh³ tí³ hlá² tí³ ní² la³ cu³ la³ jéin³ jáun², ⁷ hi³ ñí¹hléh² siáh³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ñí¹ jáun².

Tsá² juú² Listra jnah²³ quín¹ Po¹

⁸ Já¹ juú² Listra jáun² né³ jmí¹ cuá³ jan² tsá² hliánh²; tsá² hí³ cun³ tiá² jmí¹ lí²³ ngí³², quí¹ má²hliánh² la³ cun³ jmí¹ ca³lí³zian² bíh¹ tsú². ⁹ Tsá² hí³ jmí¹ cuá¹nái³² jái¹³ hi³ hleh³² Po¹, jáun² Po¹ ca³jé³ chí¹tiá³ ñí¹ ñí¹ tsú², hi³ jáun² jmí¹ ca³lí³tsin² Po¹ hi³ tsá² hí³ má²hu²¹ cáun² tsí³ hi³ jáun² lí¹³ lan¹³, ¹⁰ jáun² ca³hléh³ dí² tiá³ hi³ ca³záih³ tsá² hí³:
—jNáu²¹!

Jáun² tsá² hí³ la³jui³² ca³náu² ca³la³ hi³ rú² háin²³, hi³ ca³ma³liáu³² hi³ ngí³². ¹¹ Jmí¹ ca³jé³ tsá² juú² hí³ hi³ ca³jmu³ Po¹ la³ jáun², jáun² ca³tí² ca³hóh³² tsú² hi³ ca³juáh³:

—jDió³² jniá³ la³jmí¹ jniá³ tsáu² dá² má²cuá²taunh¹ ja¹ ñí¹ tiauh¹ jnoh¹!

¹² Jáun² Bernabé ca³teh³ tsú² Zeus dió³² tsá² chín¹, hi³ Po¹ né³ ca³teh³ tsú² Hermes, tsá² ñi³quian²¹ jè¹ dió³², quí¹ Po¹ bíh¹ tsá² ca³hléh³ jái¹³. ¹³ Cuáh³² quioh²¹ dió³² téh²³ tsú² Zeus jmí¹ zeh¹ ñí¹ má²tauh²¹ já¹ juú². Jáun² mí²tsáu² ca³tin¹ dió³² tsá² lán¹ hí³ ca³can³ lí¹³ hi³ láí¹ jì³ cuá¹juú² ní² siáh³ tí³ ñí¹ lí³ ho³hñú¹³ hiah³² hu²¹ juú², hi³ jmí¹ hnió³ tsú² jngih³ jáh³ hí³ hi³ ca³tin¹ tsá² gon³ hí³. ¹⁴ Tí³la³ jmí¹ ca³lí³tsin² Po¹ quionh³ Bernabé hi³ né³bí¹ jngih³ tsú² jáh³ hi³ ca³tin¹ dí², jmí¹jáun² ca³zen³ tsú² ha¹, hi³ la³jui³² taunh³ ja¹ tsáu² hi³ ca³hóh³² tiá³ hi³ juáh³:

¹⁵ —jHnoh² tsá² juú²! ¿He³ láih³² sa³ la³ ní² jmuh³² hnoh²? Já² tsá²mí³cuóun² tsá² la³ hnoh² bíh¹ jnoh¹. Já² ta²¹ jáun² yáh³ jau³ jnoh¹ hi³ ja³hléh¹³ jnoh¹ jái¹³ hi³ hniáuh³² cháh¹³ hnoh² tí³ có³² hi³ tiá² ta²¹ lí³ jmu³ ní², hi³ tí¹ jéinh¹ náh² jmí¹ honh² hi³ tanh¹³ náh² ta²¹ jan² Dió³² Tsá² juú²tsáun², Dió³² Tsá² ca³jmu³ hí³ tá¹ cáun² la³ cu³ la³ juéh³ mí³cuú² jì³ la³jí³² hi³ zia³² ní² siáh³. ¹⁶ Uá¹jinh¹ la³ jáun², Dió³² cáun² ca³cué³ jái¹³ jmí¹tin² hi³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² cáun² lí¹ jmu³ cun³ tin² tsí³, ¹⁷ tí³la³ cun³ jáun² ca³ma³li²¹ bíh¹ Dió³² ha³ lánh³ lín³ cun³quionh³ la³jí³² hi³ chu²¹ hi³ jmu² la³ tí³ ta³né³². Quí¹ hí³ bíh¹ Tsá² zen² jmí³, hi³ jáun² lau³² re² hi³ cú² hi³ hính²³ tsáu², hi³ cue³² tsú² siáh³ la³jí³² hi³ lí²³ hi³ lí²hiú² tsí³ tsáu².

¹⁸ Tí³la³ uá¹jinh¹ ca³juáh³ Po¹ quionh³ Bernabé la³ ní² né³, cun³ jáun² tion³ cu³tí³ bíh¹ lí¹ lí²¹ hi³ tiá² ca³jngih³ tsá² hí³ jáh³ ñí¹con² tsú².

¹⁹ Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² né³ ca³cha³taunh¹ ma³ jan² tsá² judíos ñí¹ jáun², tsá² zian² juú² Antioquia jì³ tsá² zian² juú² Iconio, hi³ ca³ñí¹ma³can² tsá² juú² Listra hí³; jmí¹jáun² ca³quí² ca³jnah³ tsú² Po¹ quín¹. Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cuóunh³² dí² siáh³ hué³² tsá²jñu³ hi³ ca³ñí¹tion¹³ dí² jenh³ juú², quí¹ jmí¹ lín²³ tsú² hi³ má²jun² bíh¹ Po¹. ²⁰ Tí³la³ tá¹la³ má²tionh² tsá² má²tanh² hí³ ta²¹ Dió³² cu³ jéin³ ñí¹ rón²¹ Po¹ né³, cu³diá²jan² bíh¹ jmí¹ ca³náu² Po¹, jáun² ngah³ siáh³ tí³ já¹ juú² jáun². Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² já¹taunh²¹ tsú² siáh³ quionh³ Bernabé tí³ juú² Derbe.

²¹ Jmí¹ cá¹tsan³ hi³ hleh³² tsú² jú¹ chú³² já¹ juú² Derbe, ñí¹ jlánh¹ ca³juóun³ jáun² tsá² má²hain²¹ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí², jáun² ja³tanh²¹ tsú² siáh³ tí³ já¹ juú² Listra, hi³ tionh² ñí¹ jáun² já¹tanh²¹ tí³ juú² Iconio, hi³ tionh² Iconio jáun² né³ ca³cha³tánh¹ siáh³ tí³ já¹

juú² Antioquía. ²² Hi³ ca³ñí¹chá² tsú² tiá³ tsí³ tsá² má²tanh² hí³ ta²¹ Dió³² ma³ quin³² ma³ caun³² juú² jáun², hi³ ca³záih³ tsú² tsá² hí³ hi³ hniáuh³² nio² cáun² tsí³ la³ má²nio² jáun². Hi³ ca³juáh³ tsú² siáh³ la³ lá²:

—Jnoh¹ tsá² tanh²³ dí² ta²¹ Dió³², cun³ ca³ta¹ bíh¹ dí² hi³ má¹tso¹ tsí³ ñeh² bíh¹ hi³ tsáuh¹³ dí² ñí¹ cuá¹quien² Dió³².

²³ Ja³bí¹ ca³hión³² tsú² siáh³ tsá²daun³² tsá² tiánh³ ñí¹ quioh²¹ ma³ quin³² ma³ caun³² cuáh³² jáun². Hi³ jáun² jmí¹ ca³ma³hien²¹ tsú² hi³ ca³liéinh³² tsú² siáh³ Dió³², ca³chan³ tsú² tsá² hí³ jo³cuo² Dió³², Dió³² Tsá² má²tanh² tsú² hí³ ta²¹.

Ngah³ Po¹ quionh³ Bernabé³ tí³ juú² Antioquía nio² hué³² Siria

²⁴ Jáun² né³, jmí¹ ca³nga² tsú² jáun² hué³² Pisidia ca³cha³táunh¹ siáh³ hué³² Panfilia.

²⁵ Hi³ jáun² jmí¹ ca³hléh³ tsú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Perge, jmí¹ lí²¹ jáun² né³ já¹taunh²¹ siáh³ juú² jmái² Atalia. ²⁶ Hi³ jáun² ñí¹ jáun² taunh³ tsú² cáun² mu² pa²¹ hi³ já¹tanh²¹ tí³ juú² Antioquía, juú² ñí¹ ca³liéinh³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² Dió³² jmí¹tin², hi³ ca³chan³ tsú² tsá² gon³ hí³ jo³cuo² Dió³², hi³ cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² tsú² Dió³² hi³ jáun² lí¹³ jmu³ tsú² tá¹³ Dió³². Ta²¹ jáun² né³ cun³ ja¹ má²ca³táunh³ tsú², jáun² yáh³ má²já²tanh²¹ tsú² ñí¹ jáun². ²⁷ Jáun² jmí¹ má²ca³cha³tánh¹ tsú² jáun² né³, ca³ngih³² la³jín³² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² já¹ juú² Antioquía, jáun² Po¹ quionh³ Bernabé ca³chá³ la³jí³² hi³ ca³jmú³ Dió³² cun³quionh³ hmóu³² dí², hi³ ha³ lánh³ ca³cué³ Dió³² já¹lí¹³ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ hi³ lí¹³ tanh¹³ tsú² ta²¹ Dió³². ²⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ué³ bíh¹ ca³ta³cua¹³ Po¹ quionh³ Bernabé já¹ juú² jáun² quionh³ tsá² má²hain²¹ hí³ tí³ con² tí³² Juo¹³ dí².

15

Cuú²ngih³² tsá² reh² já¹ juú² Jerusalén

¹ Jáun² né³, jmí¹jáun² ca³cha³táunh¹ ma³ jan² tsá² hín¹³ tí³ Judea já¹ juú² Antioquía, hi³ ca³híeh³ tsú² tsá² reh² hí³, hi³ ca³juáh³:

—Tiá² lí¹³ liáun³ hnoh² ní¹juáh³ tiá² *já²tú¹ chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² hnoh² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ hla¹ Moisés.

² Jáun² Po¹ quionh³ Bernabé jlánh¹ ca³qui³ ca³tánh³ já¹lí¹³ quionh³ tsá² hí³. Jmí¹jáun² ca³hión³² tsá² reh² dí² Po¹ quionh³ Bernabé la³ má²quionh³ gon³ gáun³ tsá² reh² ñí¹ hná¹ jáun² siáh³, hi³ tsa³táunh¹ tí³ já¹ juú² Jerusalén hi³ tsa³juonh³² cú²jueh³² já¹lí¹³ jáun² quionh³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² la³ má²quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² ní² siáh³.

³ Tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² juú² Antioquía jáun² ca³zen³ tsá² hí³ hi³ tsa³táunh¹ já¹ juú² Jerusalén. Jáun² hú¹ jui³² jáun² né³ ca³nga² tsú² hué¹³ tsá² hín¹³ tí³ Fenicia jí³ hué¹³ tsá² hín¹³ tí³ Samaria ní² siáh³. Jáun² ñí¹ jáun² ca³chá³ tsú² siáh³ ha³ lánh³ rón³² má²cá²jéinh³² jmí¹ tsí³ *tsá²cá²jo²¹ tí³ ñí¹con² Dió³², jáun² tsá² reh² hí³ ca³lí³ hiún² lín³² tsí³ jmí¹ ca³nái³².

⁴ Jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsá² hí³ já¹ juú² Jerusalén né³, ca³la³ hiún² lín³² tsí³ tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² ca³hen³ tsá² hí³ ñí¹ jáun², quionh³ tsú² tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² ní² siáh³; jáun² tsá² gon³ hí³ ca³chá³ la³jí³² hi³ má²ca³jmú³ Dió³² cun³quionh³ hmóu³² dí². ⁵ Tí³la³ ma³ jan² tsá² *fariseos, tsá² má²hain²¹ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí², ca³jmú³ zenh² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hniáuh³² bíh¹ tiú³² tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² tsá²cá²jo²¹, hi³ za¹³ dí² tsú² hi³ hniáuh³² ma³tí³² tsú² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés.

⁶ Jmí¹jáun² ca³cuú² ca³ngih³² tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² hi³ ca³juónh³ já¹lí¹³ jáun². ⁷ Jmí¹ má²lí²juónh³ tsú² jáun² hliáun³ já¹lí¹³ né³, Pé¹ ca³jmú³ zenh² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² reh², má²ná¹ñíh¹ náh² hi³ Dió³² ca³te³ jná¹³ jmí¹tin² hi³ ca³tin¹ jná¹³ hléh¹³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ñí¹con² tsá²cá²jo²¹, hi³ jáun² ca³lí³ tónh³² tsú² ta²¹ jmí¹ ca³nái³². ⁸ Hi³

jáun² Dió³² Tsá² cuoh² he³ lánh³ lí³ tsí³ tsáú² ma³ quin³² ma³ jan³² ca³ma³li²¹ hi³ hnio³ tsá² hí³; quí¹ ca³cuen³ bíh¹ Dió³² Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² hí³ la³jmí¹ ca³cuen³ tsú² jáun² ñí¹con² jnoh¹ la³ jmí¹ ñí¹. ⁹ Hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² ca³jmú³ Dió³² hi³ siánh³ tsáú² jnoh¹ la³ cun³ tsá² hí³; quí¹ cáun² ca³ma³ji² bíh¹ Dió³² tsí³ tsá² hí³ cun³quionh³ hi³ nio² cáun² tsí³ tsú². ¹⁰ Jáun² né³, ¿he³ láih³² hnáuh² náh² má¹mih¹³ tsí³ Dió³², hi³ má²hnáuh² hnoh² cuéh¹ cáun² liá¹ héi² ñí¹con² tsá² reh² hí³? Quí¹ hí¹juáh³ jnoh¹ yáh³ tiá² ca³tiau¹³, hi³ sa³jun³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² siáh³ ca³tioh²¹. ¹¹ Tí³la³ má²táunh²³ jnoh¹ ta²¹ cáun² jú¹ tson² lí³ la³ lá²: “Cun³ñí¹ hi³ lí¹ ja³² mií³ tsí³ bíh¹ Dió³² hi³ jáun² má²ca³liáun³ jnoh¹ la³ jí³ tsá²cá²jo²¹ hi³ uá²jaí³²”.

¹² Jmí¹jáun² ca³tiánh³ tie³ ca³la³ jín³² tsá² ná¹ngih³² hí³ hi³ ca³nái³² tsú² re² jái¹³ hi³ ca³chá³ Po¹ quionh³ Bernabé. Hi³ ca³chá³ tsú² la³jí³² li²¹ jí³ hua³jueh³² hi³ ca³jmú³ Dió³² ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ cun³quionh³ hmóu³² dí². ¹³ Jmí¹ cá¹tsan³ jái¹³ jáun² quioh²¹ Po¹ né³, jáun² Jacobo ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² reh², sá¹ní² nieí² náh² jái¹³ hi³ juanh²¹ jná¹³ lá²: ¹⁴ Má²lí²juáh³ Sí¹mu²¹ Pé¹ ha³ lánh³ ca³ma³hnio³ Dió³² tsá²cá²jo²¹ jmí¹tin², hi³ hnga² Dió³² ca³quianh³ ja¹ tsá²cá²jo²¹ cun³ nió³ tsá² lín¹³ tsá² joh¹ dí² hnga². ¹⁵ La³ jáun² bíh¹ ca³juáh³ siáh³ tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin², quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² hí³ rá¹juáh³ hi³ ca³juáh³ Dió³² la³ lá²:

¹⁶ Ní¹ má¹jáun² jáunh¹³ jná¹³,

hi³ já¹hion³² jná¹³ siáh³ tsá² lín¹³ ta²¹ hi³ la³jmí¹ ho² jáun² hla¹ re²¹ Dá²vi²¹,

la³jmí¹ jmouh³² tí³² hiah³² hñú³ má²ca³tsúnh².

La³jí³² hi³ ca³quí² ca³tsúnh² jáun²,

má²jmóuh¹ jná¹³ siáh³ cáun² hi³ hmai²¹.

¹⁷ Jáun² má¹jáun² má²hnah¹³ tsá²cá²jo²¹ Tí³² Juo¹³,

la³ cun³ la³jín³² tsá² ca³te³ jná¹³ hí³ hi³ lín¹³ tsá² joh² jná¹³.

¹⁸ La³ jáun² juáh³ Juo¹³ dí²,

Tsá² ca³híe³ jái¹³ ní² la³ cun³ jmí¹tin² lín³².

¹⁹ ”Hi³ jáun² jná¹³ né³ len³ —ca³juáh³ Jacobo— hi³ tiá² hniáuh³² má¹tsan¹³ jnoh¹ tsí³ tsá²cá²jo²¹ hí³, tsá² má²tí² má²jeinh³² hí³ jmí¹ tsí³ ñí¹con² Dió³². ²⁰ Tí³la³ tioh²¹ bíh¹ cáun² sí² zen¹³ jnoh¹ hi³ jmu² héih³² hi³ tiá² chú³² cuh³ tsú² má³² hi³ tiú²uú² jí² cun³ñí¹ hi³ má²ca³na³tsí³ tsáú² ñí¹ hó²¹ñí¹ dió³² tsá² lán¹, jí³ tsá²mi³ tsá²ñuh² ní² tiá² hniáuh³² jmu³ juón¹ quionh³ tsá²ján² tsá²ján². Hi³ tiá² chú³² cuh³ tsú² ngú³ quioh²¹ jáh³ cuounh³² tsú² láí¹, jí³ jmí² ní² siáh³ tiá² hniáuh³² cuh³ tsú². ²¹ Hniáuh³² bíh¹ za¹³ jnoh¹ tsá²cá²jo²¹ hí³ la³ jáun², quí¹ ní² lí¹ ca³hliáh² tsí³ tsá² *judíos. Quí¹ la³ cun³ jmí¹tin² lín³² máh³ hleh³² tsú² jái¹³ hi³ tioh³ jáun² ñí¹ Sí² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, hi³ hi³² tsú² ma³ quin³² ma³ cun³ jña³ jmái¹ *jmái¹ nio² tie³ hñu³ cuáh³² quioh²¹ hi³ táun³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú².

²² Hi³ jáun² tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³² quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³², jí³ la³jín³² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² ní² siáh³ ca³jmú³ cá²hon³ hi³ hion³² ma³ jan² tsá² ja¹ quioh²¹ má²tún² hmóu³² hi³ zen³ tsú² quionh³ Po¹ jí³ Bernabé tí³ já¹ juú² Antioquía. Jáun² ca³hion³² tsú² Judas tsá² téh²³ tsú² siáh³ Barsabás, jí³ Silas ní² siáh³, quí¹ tsá² hí³ bíh¹ tsá² quien² ja¹ tsá² reh². ²³ Jáun² tsá² hí³ ja³taunh²¹ hi³ ja³can³² sí². Sí² jáun² rá¹juáh³ la³ lá²:

“Jnoh¹ tsá² ná¹láí³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³², la³ má²quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² ní², la³jái³² jnoh¹ juáh³ hia² náh² ñí¹con² hnoh² tsá² reh² tsá²cá²jo²¹ zian² juú² Antioquía, jí³ hnoh² tsá² zian² náh² hué³² Siria jí³ hué³² Cilicia ní² siáh³.”

²⁴ Má²ca³lí³ né¹ jnoh¹ hi³ zian² ma³ jan² tsá² má²ca³cha³táunh¹ ñí¹ ní², tsá² tiá² ca³hion¹³ jnoh¹ hi³ hléh³² ñí¹con² hnoh². Tsá² hí³ né³ jlánh¹ má²ca³ma³quí² ma³tsan² honh² hnoh², hi³ má²ca³qui³ ca³cóh³ tsú² jái¹³ hñu³ honh² hnoh², [hi³ juáh³ hi³ hniáuh³² tiúh¹ hnoh² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian², jí³ hi³ hniáuh³² má¹tih²¹ hnoh² siáh³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés.]

25 Hi³ jáun² jmí¹ ca³ngah² jnoh¹ ca³láí¹³ hi³ hion¹³ ma³ jan² tsá² má²tún² hmóu³² hi³ zen¹³ jnoh¹ tsá² hí³ hi³ tsa³je³ hnoh², quionh³ tsú² Bernabé jí³ Po¹, tsá² jlánh¹ hno³ dí², 26 tsá² má²ca³ta³tonh¹ hí³ ní¹ hmú²¹ cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². 27 Jáun² má²zen¹³ jnoh¹ Judas quionh³ Silas, hi³ jáun² tsá² ní² hie³² hnoh² jú¹ tson² hi³ ca³tí²¹ jáí¹³ tloh³ sí² lá².

28 Jnoh¹ ca³láí¹³, quiúnh¹ Jmí²chí³ Chun¹, hi³ tiá² hniáuh³² cué¹³ jnoh¹ hnoh² cáun² liá¹ héi², hi³ jáun² hí¹ cáun² jáí¹³ siáh³ tiá² hniáuh³² má¹tih²¹ hnoh² ní¹ hná¹ lá²: 29 Tiá² chú³² cúh¹³ hnoh² ngú³ quioh²¹ jáh³ hi³ má²ca³jngih³ tsú² ní¹con² dió³² tsá² lán¹, tiá² chú³² cúh¹³ náh² jmí², sa³jun³ ngú³ quioh²¹ jáh³ cuounh³² tsú² láí¹ ní² siáh³. Ja³bí¹ la³ jáun² tsá²mi³ tsá²ñuh² siáh³ tiá² hniáuh³² jmu³ juón¹ quionh³ tsá²ján² tsá²ján². Re² lín³² bíh¹ ní¹juáh³ má¹tih²¹ hnoh² jáí¹³ lá². Cun³ ní² bíh¹ tí³ jáí¹³.”

30 Jáun² tsá² reh² tsá² Jerusalén ca³hah² jáí¹³ ní¹con² tsá² tsa³can³² hí³ sí² jáun², jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú² Antioquía. Jmí¹ ca³cha³táunh¹ jáun² tsú² ca³cuu³ ca³ngih³ tsá² reh² zian² ní¹ jáun², jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jenh³ dí² sí² jáun². 31 Jmí¹ ca³hí³ tsá² reh² hí³ sí² jáun² né³, ca³lí³ hiún² lín³² tsí³, quí¹hliá² jlánh¹ ca³ma³hau³ jáí¹³ jáun². 32 Jáun² Judas quionh³ Silas, tsá² ná¹lín³ tí³² jē¹ Dió³², ca³híeh³ tsá² reh² hí³ hliáun³ jú¹ chú³², jáí¹³ hi³ lí¹³ lí³ pin³ hñu³ tsí³ tsú². 33 Ué³ bíh¹ ca³lá² ca³tiánh³ tsá² hí³ ní¹ jáun²; jáun² tsá² reh² zian² juú² jáun² ca³hah² jáí¹³ ní¹con² tsá² hí³ jmí¹ ca³tí³ ní¹ tsa³tánh¹ tsú², hi³ chá¹tánh¹ cáun² hi³ re² hi³ tin² ní¹con² tsá² ca³ze³. 34 [Tí³la³ Silas ca³lín¹³ hi³ cuá³² bíh¹ cú²jueh³² ní¹ jáun².] 35 Hi³ jáun² Po¹ quionh³ Bernabé ca³ta³tonh¹ bíh¹ já¹ juú² Antioquía jáun². Tá¹ gon³ tsá² hí³ la³ má²quionh³ juón³² tsá² siánh³ siáh³ ca³hléh³ jú¹ chú³², hi³ ca³ma³tin² tsú² tsá² jáí¹³ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí².

Jmí¹ tí³ tenh³ juín² Po¹ hi³ ní¹ngái¹ jáí¹³ quioh²¹ Dió³²

36 Jmí¹ lí¹cáin² jáun² né³ ca³záih³ Po¹ Bernabé:

—Tsáu¹³ siáh³ cónh³ hi³ tsá¹neh²¹ tsá² reh² ma³ quin³² ma³ caun³² juú² ní¹ má²ca³hléh¹³ dí² jáí¹³ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí² jmí¹tin², jáun² lí³ né¹ dí² he³ lánh³ rón³² tionh² tsú².

37 Jmí¹jáun² jmí¹ hnió³ Bernabé hi³ jan³ siáh³ Juan² hi³ jmí¹ tsa³táunh¹ cu³lí²¹ quionh³. Juan² hí³ téh²³ tsú² siáh³ Marcos. 38 Tí³la³ Po¹ tiá² ca³he³ yáh³ hi³ jan³ siáh³ tsá² hí³, quí¹ hnga² tsá² hí³ sa³ ca³jính³² yáh³ hué³² Panfilia jmí¹tin², tiá² ngau³ yáh³ tsú² cu³chin¹ quionh³ tsá² gon³ hí³ hi³ tsa³jmú³ ta²¹ ca³la³ ní¹ ca³táuh³. 39 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³juónh³ Po¹ cú²zúnh² quionh³ Bernabé, jáun² ma³ quin³² bíh¹ ca³háin³² tsú² lí³. Jáun² Bernabé ca³jan³ Marcos hi³ já¹taunh²¹ quionh³ tí³ hué³² Chipre nio² chu³ jmái². 40 Tí³la³ Po¹ né³, ca³quianh³ Silas hi³ tsó³² quionh³. Jáun² tsá² reh² ca³liéinh³² Dió³² hi³ ca³chan³ tsú² tsá² gon³ hí³ jo³cuo² Tí³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² hí³ lí¹³ ma³hé² ma³mieh². Jmí¹ lí²¹ jáun² já¹taunh²¹, 41 hi³ jáun² ca³ní¹nga¹ tsú² siáh³ tí³ hué³² Siria jí³ hué³² Cilicia ní² siáh³, hi³ ca³ní¹cueh¹ tsú² pí³ tsá² má²lín³ hi³ cuáh³² hué³² jáun².

16

Timoteo ní³quionh¹³ Po¹ jí³ Silas

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³chó³² Po¹ quionh³ Silas juú² Derbe jí³ juú² Listra. Já¹ juú² Listra jáun² ca³jenh² tsú² jan² tsá² jmái² Timoteo, jan² tsá² má²hen² tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí², jon² tsá²mi³ tsá² *judío tsá² má²tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí². *Tsá²cá²jo²¹ tsá² hleh³² jú¹ *griego bíh¹ jméi² Timoteo hí³. 2 Tsá² reh² dí² tsá² zian² juú² Listra jáun² quionh³ tsá² juú² Iconio, jlánh¹ re² jmí¹ hleh³² hi³ ca³tin¹ ní² hí³. 3 Hi³ jáun² Po¹ ca³lí³hnió³ jan³ Timoteo ní¹ ngí³²; jmí¹jáun² *ca³tiú³ tsú² chí² láu² hná¹³ ní¹ zian² Timoteo, quí¹ hi³ hnió³ tsú² hi³ tiá² hlaih³ jeinh²¹ tsá² judíos hín¹³ ní¹ jáun², quí¹ la³jín³² bíh¹ tsá² hí³ jmí¹ ná¹ní³² hi³ tsá²cá²jo²¹ bíh¹ jméi² Timoteo hí³. 4 Hi³ jáun² jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² ma³ quin³² ma³ caun³² juú² né³,

ca³hléh³ tsú² jái¹³ hi³ rá¹tioh³ ñí¹ sí², la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³lín¹³ tí³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² zen³ quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² tionh² já¹ juú² Jerusalén. ⁵ Hi³ jáun² tí³ jlánh¹ tiá³ ca³niau³ bíh¹ tsí³ tsá² má²lín³ hí³ cuáh³², jáun² cun³ jmá² cun³ jnia³² bíh¹ ca³juóun³ tsú².

Po¹ jnia² jéinh³² jan² tsá² zian² hué³² Macedonia

⁶ Jáun² né³, jmí¹ jáun² ca³ñí¹nga¹ tsú² la³ cáun² hué³² Frigia quionh³ hué³² Galacia, quí¹ tiá² ca³cué³ yáh³ Jmí²chí³ Chun¹ jái¹³ hi³ tsa³hléh² tsú² jái¹³ quioh²¹ Dió³² tí³ hué³² Asia. ⁷ Hi³ jáun² jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² ñí¹ lí³ hiáun³ hué³² Misia jmí¹ lín²³ tsú² hi³ tónh³² hué³² Bitinia, tí³la³ siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² jái¹³ ca³cué³ Jmí²chí³ joh¹ Jesús. ⁸ Jáun² cáun² ca³nga³ bíh¹ tsú² cú²jueh³² hué³² Misia, jáun² ca³cha³táunh¹ la³ tí³ juú² Troas nio² can³² jmí²miih²¹. ⁹ Hua² jáun² né³ ca³jnia³ jan² tsá² Macedonia jéinh³² Po¹ jui³² qui³ziú³, hi³ dí¹hiú² dí¹mi³² hi³ dí¹juáh²³ la³ lá²: “Jmu³ tiá³ hnú² hi³ chú³², han¹ jo²¹ tí³ lá² hi³ má¹hau¹ nú² jnoh¹”. ¹⁰ Jmí¹ cá¹jnia³ jáun² la³ jáun² jéinh³² Po¹ né³, la³jui³² ca³lá¹³ jnoh¹ hi³ tsáu¹³ hué³² Macedonia jáun²; quí¹ ca³lá¹³ jnoh¹ hi³ cu³tí³ hnió³ Dió³² hi³ tsá¹hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ tí³ hué³² jáun².

Lánh³ ca³quiúnh³² Po¹ quionh³ Silas já¹ juú² Filipos

¹¹ Jáun² ca³tau²¹ jnoh¹ cáun² mu² pa²¹ hi³ ca³tieh¹ jnoh¹ hué³² Samotracia nio² chu³ jmá². Ñí¹ má²tun³ jmá¹ jáun² ca³cháú³² jnoh¹ juú² Neápolis. ¹² Hi³ ca³hué² jáun² ñí¹ jáun² jnoh¹ ca³cháú³² siáh³ juú² Filipos, juú² hín¹³ ñí¹ cá² cuonh¹ la³ñí¹ quioh²¹ hué³² Macedonia, juú² hi³ ca³chá³ hliáu³ tsá² *romanos. Ñí¹ jáun² ca³tau¹³ jnoh¹ tun³ hni³² jmá¹. ¹³ Jmí¹ cá¹chó²¹ *jmá¹ nio² tie³ né³, ca³hué² jnoh¹ já¹ juú² hi³ ngau³ jnoh¹ ñí¹ rón²¹ cua³, ñí¹ jmí¹ lá²³ jnoh¹ hi³ tsá²lien³ tsá² judíos Dió³². Jáun² ñí¹ jáun² ca³tau¹³ jnoh¹ hi³ ca³lien¹ jnoh¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³² tsá²mi³ tsá² jmí¹ ná¹ngih³² hí³ ñí¹ jáun². ¹⁴ Já¹ jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá²mi³ tsá² jmá² Lidia, tsá² juú² Tiatira, tsá² hí³ hna² cá² ñí¹ hmih³² chu²¹ hmih³² hu²¹ hin³² zín¹³ pin³. Tsá²cá²jo²¹ bíh¹ tsá²mi³ hí³, hi³ jmí¹ má²ca³hín¹³ jë¹ tsá² judíos. Jmí¹ ca³nái³² tsá² hí³ re² jái¹³ hi³ ca³hléh³ Po¹, jáun² Tí³² Juo¹³ dí² ca³nia³ hñu³ tsí³ tsú², hi³ jáun² re² ca³héi³ tsú² jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² Po¹. ¹⁵ Jmí¹ cáun³ jáun² tsá² hí³ jmá² la³ má²quionh³ tsá² hñú¹³, ca³hiu³ ca³mí³ tsú² ñí¹con² jnoh¹, hi³ ca³juáh³:

—Ñí¹juáh³ cu³tí³ lín²³ hnoh² hi³ jná¹³ tanh³² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí², jáun² né³, ñá²táunh¹ hnoh² hi³ ñá²tianh³ náh² tun³ hni³² jmá¹ ñí¹ cuon¹ jná¹³.

Jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³chá³ tsá² hí³ tiá³ tsí³ jnoh¹ hi³ tsá¹tau² jnoh¹ hñú¹³ tsú².

¹⁶ Tí³la³ ca³chó³² cáun² jmá¹ tá¹la³ hí¹tsáu²³ jnoh¹ siáh³ hú¹ jui³² jui³² ñí¹ tsá²lien³ tsú² jáun² Dió³², jáun² ca³jenh² jnoh¹ jan² tsá¹mái¹³; tsá¹mái¹³ hí³ jmí¹ hún¹ jan² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, hi³ jmí¹ tin² chí² jái¹³. Tsá²mi³ hí³ jmí¹ lín³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹, hi³ hnó³² hliáu³ lín³² quie³ quioh²¹ juo¹³ cun³quionh³ hi³ jmí¹ chí² jái¹³ quioh²¹ tsáu². ¹⁷ Jáun² tsá¹mái¹³ hí³ né³ ja³ cu³chin¹ cu³hna²¹ Po¹, tsá² hí¹tsáu²³ jnoh¹ cu³tsa³² quiúnh¹, hi³ hí¹hóh³² hi³ juáh³:

—;Tsá²ñuh² lá² ná¹lín³ quian²¹ Dió³² Tsá² cú² juen², Tsá² lá² ngai³² jái¹³ ha³ lánh³ lí¹³ liáu³ dí²!

¹⁸ Ué³ jmá¹ bíh¹ ca³jmú³ tsá¹mái¹³ hí³ la³ jáun². Jáun² cu³tsa³² jmí¹ ca³ja³tsan² tsí³ Po¹, jáun² ca³jinh³ hi³ ca³záih³ jmí²chí³ hláinh¹ jan² tsá¹mái¹³ hí³ la³ lá²:

—;Cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo jmu¹ jná¹³ héih³² hi³ cuá¹han² hnú² hñu³ tsí³ tsá²mi³ ní²!

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ cua³han³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³.

¹⁹ Tí³la³ jmí¹ ca³lí³ ñí³² juo¹³ tsá¹mái¹³ hí³ hi³ tiú²uú² lí¹³ láih¹³ quie³ cun³quionh³ hí³ dí², jáun² ca³zanh³ tsú² Po¹ quionh³ Silas hi³ ca³ñí¹jan² dí² tí³ ja¹ hmah²¹ chín¹ ñí¹ qui³ tionh² jáun² tsá²tan²¹; ²⁰ hi³ ca³chan³ tsú² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsá² ná¹lín³ jue²¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² tsá²judíos lá²jlánh¹ ná¹jmu² hi³ tiú²uú² re² tiánh³² tsá²juú² lá², ²¹hi³ hieh³² tsú² tsáu² jái¹³ siáh³, jái¹³ hi³ tiá² ca³ta¹ dí² má¹quien¹³, sa³jun³ hi³ táunh¹³ ta²¹, quí¹ tsá² romanos bíh¹ dí².

²²Hi³ jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹ngih³² ñí¹ jáun² ca³jmú³ hian² tsí³ ñí¹con² Po¹ quionh³ Silas. Jmí¹jáun² tsá² ná¹lín³ hí³ jue²¹ ca³hma³ ca³cuonh³ ha¹ tá¹ gon³ tsá² hí³, hi³ ca³chu³ ca³huéh³ dí² uounh³ nio², jáun² ca³jmú³ tsú² héih³² hi³ quiu³ pan³ tsú² tsá² hí³ quionh³ hmá²tiéi¹³. ²³Jmí¹ má²lí²quiú² lí²pan³ dí² jáun² lín³² né³, ca³ñí¹tionh¹³ dí² siáh³ hñu³mí¹ñí². Jáun² ca³záih³ tsú² tsá² cuá¹chín¹ jmu² hua³hí¹³ tsá² tson³ hi³ jmu³ tsú² re² lín³² hua³hí¹³ tsá² gon³ hí³. ²⁴Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² hí³ jái¹³ jáun² né³, jáun² lí³mí¹ ñí¹ huáh² tsí³ ca³tónh³² bíh¹ tsú² tsá² gon³ hí³, hi³ ca³tóh³ dí² siáh³ hmá² ta³ tsú².

²⁵Jáun² la³ cun³ chu³ nie² tá¹la³ ná¹liéinh³² Po¹ Dió³² quionh³ Silas, hi³ ná¹hie³² tsú² siáh³ sun¹ quioh²¹ Dió³², la³jín³² tsá² tson³ ñí¹ hná¹ jáun² né³, ná¹nái³² hi³ ná¹hie³² tsá² hí³ sun¹ quioh²¹ Dió³², ²⁶jáun² cu³diá²jan² ja³ hi³ jéih²³ hué³² ca³la³ tiá³ cu³tí³. Jmí¹jáun² ca³ru³ ca³juá³ jmí¹ hiah³², jáun² cu³tsa³² jmí¹ cá¹quí¹ cá¹niá³ la³jí³² ho³hñú¹³ hñu³mí¹ñí² jáun², hi³ ca³quí² ca³tunh² siáh³ la³jí³² cá²den¹ná¹ hi³ jmí¹ ná¹hñei²¹ la³jín³² tsá² tson³ hí³. ²⁷Jmí¹jáun² ñí³ tsá² jmu² hí³ hua³hí¹³ tsá² tson³; hi³ jáun² jmí¹ ca³jíe³ tsú² hi³ má²ná¹na²¹ la³jí³² ho³hñú¹³ hñu³mí¹ñí² né³, ca³chí² mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹ hi³ jmí¹ hnió³ jngíh³² hnga², qui¹hliá² ca³lín¹³ tsú² hi³ cun³ má²ca³cuóun³ bíh¹ la³jín³² tsá² tson³. ²⁸Tí³la³ Po¹ né³ ca³hléh³ tiá³, hi³ ca³juáh³:

—¡Ha³ lí² jmú² hnú² hian² honh² ñí¹con² huen², quí¹ lá² bíh¹ tiauh² jnoh¹ la³jái³²!

²⁹Hi³ jáun² tsá² jmu² hua³hí¹³ tsá² tson³ hí³ ca³mí³ ca³lá² sí², jáun² cú²hé² hi³ tí³ ñéih³ hñu³mí¹ñí², jáun² ca³la³ má²juán²³ lín³² bíh¹ ca³quiú² rá¹hin³ ñí¹ hó²¹ñí¹ Po¹ quionh³ Silas. ³⁰Jmí¹jáun² ca³huen³ tsú² tá¹ gon³ tsá² hí³ tí³ cheih³² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² tí³², ¿he³ bíh¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hi³ jáun² lí¹³ liáu³ jmí²chí³ quion²¹?

³¹Jáun² tsá² gon³ hí³ ca³juáh³:

—Hniáuh³² tanh¹³ hnú² ta²¹ Jesucristo Tí³² Juo¹³ jnoh¹, hi³ jáun² bíh¹ lí¹³ liáu³ hnú² jí³ la³ jí³ tsá² hñuh³² nú² ní² siáh³.

³²Jáun² tá¹ gon³ tsá² hí³ ca³ñí¹hléh² jái¹³ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí² ñí¹con² tsá² hí³ la³ má²quionh³ tsá² hñú¹³ tsú². ³³Hi³ jáun² hua² jáun² bíh¹ ca³ráin³² tsá² hí³ ñí¹ cuíh² quioh²¹ Po¹ quionh³ Silas, jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³ la³juí³² cáun³ tsá² hí³ jmái² tá¹ cáun² hñú³. ³⁴Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jón³² tsú² Po¹ quionh³ Silas ñéih³ hñú¹³ hi³ ca³cuéh³ dí² má³²; hi³ jlánh¹ má²hiú² lín³² tsí³ tsú² qui¹hliá² má²lí²tianh² ta²¹ Dió³² la³ má²quionh³ tsá² hñú¹³.

³⁵Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³jmú³ tsá² ná¹lín³ jue²¹ héih³² hi³ tsa³huen³ tsá² tú²jái¹³ tsá² hí³ hñu³mí¹ñí². ³⁶Jáun² tsá² jmu² hí³ hua³hí¹³ tsá² tson³ ca³záih³ Po¹ la³ lá²:

—Má²lí¹³ huen¹³ hnoh² ñí¹juah²¹ jue²¹. Jáun² huen³ hnoh², cuá²tánh¹ hnoh² cáun² hi³ re² hi³ tñ².

³⁷Tí³la³ Po¹ ca³záih³ tsá² tú²jái¹³ hí³ la³ lá²:

—Ca³la³ chú¹ja²¹ lín²¹ bíh¹ ca³quiú³ ca³po³ tsú² jnoh¹, hí¹juáh³ tiá² ca³ngái³ bíh¹ tsú² he³ tso³ ca³jmú¹³ jnoh¹, quí¹ ja³bí¹ tsá² romanos bíh¹ jnoh¹ ca³táuh³² tsú² hñu³mí¹ñí². ¿Hí¹ ta³ hñu³ niéi² má²hnió³ tsú² hue³ jnoh¹ ta³né³²? ¡ján¹han²¹, tiá² jáun² yáh³! Hmóu³² tsá²tan²¹ cuí¹ ja³hue³ jnoh¹ ñí¹ lá².

³⁸Jáun² tsá² tú²jái¹³ hí³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² ná¹lín³ jue²¹ la³ jáun², hi³ tsá² romanos bíh¹ la³ Po¹ quionh³ Silas. Jmí¹ ca³lí³ ñí³² jue²¹ jái¹³ ní² né³, ca³juénh² lín³² bíh¹ táunh¹.

³⁹Jáun² né³ hmóu³² bíh¹ cú²jueh³² tsá²tan²¹ hí³ ja³taunh²¹ hi³ ca³ñí¹mí² uu³i³tso³ ñí¹con² Po¹ quionh³ Silas; jmí¹jáun² ca³huen³ tsú² tsá² hí³, jáun² ca³hiu³ ca³mí³ dí² ñí¹con² tsú² hi³ huén³² tsú² já¹ juú² jáun². ⁴⁰Jmí¹ má²ca³huén² jáun² hñu³mí¹ñí² tsú², ja³taunh²¹

siáh³ hñú¹³ Lidia. Hi³ jáun² jmí¹ ca³jién³² tsú² jáun² la³jín³² tsá² reh², ca³cuéh³ dí² pí³ hi³ tsa³táunh¹ tí³ chí¹ján³; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ja³tanh²¹ dí².

17

Tsá² juú² Tesalónica jlánh¹ jmu² hian² tsí³

¹ Jmí¹ jáun² cáun² ca³nga³ bíh¹ tsú² já¹ juú² Anfípolis jí³ juú² Apolonia, jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú² Tesalónica ñí¹ zeh¹ cáun² cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos. ² Jáun² ma³ cun³ jña³ jmái¹, *jmái¹ nio² tie³, ñéi¹ Po¹ hñaih³² jéin³² cuáh³² jáun² quioh²¹ tsá² hí³, hi³ ca³ñí¹ma³tin² tsú² tsá² tiáunh¹ cuáh³² jáun² jái¹³ hi³ rá¹tioh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³². ³ Jáun² ca³híeh³ tsú² tsá² hí³ hi³ ñí¹ Sí² cun³ jmí¹ má²rá¹juáh³ bíh¹ hi³ ca³tin¹ bíh¹ Tsá² lín³ Cristo ma³tso² tsí³, hi³ ca³tin¹ siáh³ jenh¹³ ja¹ hla¹; hi³ ca³juáh³ tsú² siáh³:

—Cu³tí³ bíh¹ lín³ Cristo tsá² jmái² hí³ Jesús, Tsá² má²lí²hléh³ jná¹³ hí³ jái¹³ quioh²¹.

⁴ Hi³ jáun² ma³ jan² tsá² judíos hí³ ca³taunh³ ta²¹ jái¹³ jáun², hi³ ca³hain³² tí³ con² Po¹ jí³ Silas; la³ má²quionh³ juóun³² lín³² tsá² hleh³² jú¹ *griego, tsá² jmí¹ má²ca³hín¹³ jé¹ tsá² judíos, jí³ juóun³² tsá²mi³ tsá² ná¹quien² ní² siáh³. ⁵ Tí³la³ tsá² judíos tsá² tiá² ta²¹ ca³taunh³ hí³ né³, ca³lí³hon² bíh¹ Po¹ quionh³ Silas, hi³ jáun² ca³cuu³ ca³ngih³ tsú² tsá² hláih¹ lí¹ ñí³tú¹ ñí³lín¹³ ja¹ hñú³, hi³ ca³zió³ tsú² tsí³ tsá² hí³ hi³ jmu³ tiá³ siaun³², hi³ jáun² ca³la³ tiú² jan³² lín³² bíh¹ lí³ já¹ juú². Jáun² ca³ñí¹jmú¹³ tsú² hian² tsí³ hñú¹³ Jasón hi³ hñah² Po¹ quionh³ Silas, hi³ jmí¹ hnió³ tsú² huen³ tsá² hí³ hi³ tsa³chan³ dí² ja¹ tsá² juú². ⁶ Tí³la³ cun³ñí¹ hi³ tiá² ca³tsanh²¹ tsú² tsá² gon³ hí³ hñú¹³ Jasón, jáun² Jasón bíh¹ ca³jan³ tsú² cú²jueh³² quionh³ ma³ jan² tsá² reh² siánh³ siáh³, hi³ ñí¹jan² dí² ta³ ñí¹ tsá² ná¹ho² ta²¹ juú² jáun². Jáun² ca³tí² ca³hóh³² dí² tiáunh¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² tsá² jlánh¹ cónh³² la³ chú¹ la³ jí³ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ má²cuá²táunh¹ siáh³ ñí¹ lá²; ⁷ Jasón lá² má²ca³hen³ tsá² hí³ re² hñú¹³. La³jín³² bíh¹ tsá² la³ lá² quiú² tí³ có³² liei²¹ quioh²¹ *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ juo¹³ dí², tsá² láí³ dí² tsá² *romanos, quí¹ tsá² la³ lá² jlánh¹ juáh³ hi³ zian² bíh¹ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ záu² tá¹³, tsá² hí³ néh¹ jmái² Jesús.

⁸ Jmí¹ ca³nái³² jáun² tsá²tan²¹ jái¹³ ní² la³ má²quionh³ tsá² má²ná¹ngih³² hí³ có³² jáun² né³, ca³hí³ lín³² bíh¹ tsí³. ⁹ Jáun² ca³máih³ tsú² Jasón quie³ tá¹la³ lí³ re², jmí¹ lí²¹ jáun² ca³lión³² dí² la³ má²quionh³ tsá² reh² ñí¹ hná¹ jáun².

Ngau³ Po¹ juú² Berea quionh³ Silas

¹⁰ Jáun² né³, la³ cun³ jmí¹ ca³zi³² jáun² bíh¹, la³jui³² ca³chin² tsá² reh² dí² Po¹ quionh³ Silas já¹ juú² jáun² hi³ ca³zen³ dí² tí³ juú² Berea. Jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú² jáun² né³, la³jui³² ca³ñí¹táunh¹ hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos zeh¹ juú² jáun². ¹¹ Tsá² judíos zian² juú² jáun² né³ tí³ jlánh¹ re² cán²³ bíh¹ jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tsá² gon³ hí³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² Tesalónica. Quí¹ ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³ bíh¹ tsá² hí³ ca³héi³ jái¹³ jáun², hi³ jáun² cun³ jmá² cun³ jnia³² bíh¹ ca³jíe³ tsú² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ní¹juáh³ tson² la³jí³² jái¹³ hi³ hleh³² jáun² tsá² gon³ hí³. ¹² Jmí¹ jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsá² hí³ ca³tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí², jí³ tsá²mi³ tsá² ná¹quien² hleh³² jú¹ griego, la³ má²quionh³ tsá²ñuh² ní² siáh³. ¹³ Tí³la³ jmí¹ ca³lí³ ñí³² tsá² judíos zian² juú² Tesalónica hi³ Po¹ má²hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Berea, jáun² tsá² hí³ ja³taunh²¹ hi³ ca³ñí¹jmú¹³ tiá³ siaun³² já¹ juú² jáun². ¹⁴ Jáun² tsá² reh² zian² ñí¹ jáun² la³jui³² ca³zen³ Po¹ la³ tí³ ñí¹ rón²¹ jmí²miih²¹, tí³la³ Silas quionh³ Timoteo má¹ná¹ ca³ta³tonh¹ bíh¹ já¹ juú² Berea. ¹⁵ Jáun² tsá² ca³ñí¹quionh¹³ hí³ Po¹ ca³ñí¹táunh¹ la³ tí³ juú² Atenas; jmí¹ jáun² já¹tanh²¹ tsá² hí³ hi³ cua³caun² jái¹³ ñí¹con² Silas quionh³ Timoteo hi³ hñiáuh³² tsa³táunh¹ tsú² tia³jui³² tá¹ gon³ jáun² la³ tí³ ñí¹ cuá³ jáun² Po¹.

Po¹ hleh³² jú¹ chú³² já¹ juú² Atenas

16 Hi³ jáun² tá¹la³ cuá¹jan² jáun² Po¹ Silas quionh³ Timoteo já¹ juú² Atenas, jlánh¹ hlah³ ca³ta³no¹ tsí³ jmí¹ ca³jíe³ hi³ jlánh¹ juóun³² dió³² tsá² lán¹ táun³ já¹ juú² jáun².
 17 Jmí¹jáun² ca³ma³qui³ ma³jéinh³ tsú² jái¹³ quionh³ tsá² tiáunh¹ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos, jí³ *tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³, tsá² má²ca³hín¹³ jē¹ tsá² judíos. Hi³ cun³ tsa³háu² siáh³ ca³liéinh³² tsú² tsá² ñi³táunh¹ ja¹ hmah²¹. 18 Jáun² ma³ jan² ti³² tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *epicúreos quionh³ ti³² tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *estoicos siáh³ ca³ma³cu³ ma³jéinh³ jái¹³ quionh³ Po¹. Ma³ jan² tsá² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ dá² hnió³ te³ ní² juáh³ cun³quionh³ jú¹ tiúnh¹ ní² quioh²¹?

Hi³ ma³ jan² siáh³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² la³ lí³ tsá² ná¹lín³ dió³² siánh³ bíh¹ hien² tsá² ní².

La³ jáun² ca³juáh³ tsá² hí³ quí¹hliá² ca³hléh³ Po¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús jí³ hi³ ca³híeh³ tsú² siáh³ tsáu² ca³ti²¹ hi³ jenh¹³ tsú². 19 Jmí¹jáun² ca³jan³ tsá² hí³ Po¹ tsi³ cuánh² jmái² Areópago ñi¹ qui³ tan² tsú² hi³ cuú² ngih³² ní¹juáh³ jmí¹ zia³² jái¹³ hi³ juónh³. Hi³ jáun² ñi¹ jáun² ca³záih³ tsú² Po¹ la³ lá²:

—Hnú² jnoh¹ lí³ né¹ jái¹³ hmai²¹ hi³ quiánh¹ hnú². 20 Quí¹ jú¹ siáh³ cu³ti³ bíh¹ hléh¹ hnú², hi³ jáun² ta³né³² hnú² jnoh¹ lí³ né¹ he³ dá² hnió³ juáh³ jái¹³ quián¹³ hnú².

21 Quí¹ la³jín³² bíh¹ tsá² juú² Atenas jáun² quionh³ tsá² juú² siáh³ hi³ má²ná¹con² ñi¹ jáun², cá² ñi¹ juú² hlénh²³ ca³ti²¹ lí³ua³ cáun² jái¹³ hmai²¹ hi³ náí³² cun³ jmá² cun³ jnia³² bíh¹.

22 Jáun² Po¹ ca³jmú³ zenh² ja¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ tsi³ cuánh² Areópago, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² tsá² juú² Atenas lá², jná¹³ má²cá²jíe³² hi³ hnoh² jlánh¹ re² ma³tsú¹ ma³joh²¹ náh² la³jánh³ dú¹ ñi¹ dió³². 23 Quí¹ tá¹la³ cuá¹tí² cuá¹ngí²³ jná¹³ já¹ juú² lá² má²cá²jíe³² ná¹ hliáun³ cuáh³² quioh²¹ ma³ quin³² ma³ jan³² la³jánh³ dú¹ ñi¹ dió³² hi³ ma³tsú¹ ma³joh²¹ hnoh², hi³ ca³jíe³² jná¹³ siáh³ cáun² ñi¹hiú¹³ tón³² huéh³ hi³ juáh³ la³ lá²: “Ñi¹ lá² ca³tin¹ Dió³² tiá² hin² má²cuóun³²”. Hi³ jáun² né³, Dió³² hí³ bíh¹ ti³tsóh³ hien²¹ jná¹³ ñi¹con² hnoh², Dió³² Tsá² cáun² lí¹ ma³tsú¹ ma³joh²¹ hnoh² ta³ tiá² cuóun³² náh².

24 “Dió³² bíh¹ Tsá² ca³jmú³ la³ cu³ la³juéh³ tá¹ cáun² hngá¹máh³ jí³ la³jí³² hi³ zia³² ní², Tsá² quioh²¹ hñu³mi³cuú² jí³ ñi¹ hué²¹ lá², ha³ tiá² cuá³ yáh³ hñu³ cuáh³² hi³ jmu² tsáu² quionh³ cuá² ta³. 25 Jun³juáh¹³ tsá² zia³² hi³ lí³hniauh²³ quioh²¹ yáh³ Dió³², tiá² hi³ zia³² yáh³ hi³ lí³ jmu³ tsáu² quioh²¹ Dió³², quí¹ hnga² bíh¹ Dió³² Tsá² cue³² jmái¹ hi³ lí¹³ zian² tsáu², chí³ hi³ cán²³ tsú², jí³ la³jí³² hi³ lí²hniauh³² ñi¹con² tsú² ní² siáh³.

26 “Cun³quionh³ jan² tán¹ tsáu² bíh¹ ca³jmú³ Dió³² la³jáh³ dú¹ ñi¹ juo³ tsá² jma² zian² ñi¹ hué²¹ lá². Ja³bí¹ ca³tón³ Dió³² jmái¹ la³ cun³ jmái¹ hi³ lí³ quien² ma³ quin³² ma³ cun³ nió³ tsáu², jí³ ñi¹ lí³ hiáun³ hué³² ñi¹ tiánh²¹ tsú² ní² siáh³. 27 Ca³jmú³ Dió³² la³ jáun², hi³ jáun² lí¹³ hnah¹³ tsáu² Dió³², neh²¹ hí¹ chauh¹ dí² tsú² cun³quionh³ hi³ lí¹ ziú² lí¹ hiá²³ tsú² la³ jan² tsá² ten³, uá¹ jáun² la³ jáun² tiá² ñi¹ uóunh³ zenh² Dió³² ñi¹con² dí². 28 Quí¹ Dió³² bíh¹ jmu² hi³ hu²¹ tsí³ dí², hi³ chú² jienh³² dí², jí³ hi³ ziaun² dí² ní² siáh³. La³ jáun² bí¹ ca³juáh³ jan² ti³² poeta joh² hnoh², [la³ cun³ tsá² cunh²³ jú¹ quiáh¹,] jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Jón²zih¹ jón²cho¹ Dió³² bíh¹ dí² la³jái³²”. 29 Jáun² ní¹juáh³ tson² bíh¹ jón²zih¹ Dió³² dí² la³jái³², jáun² tiá² hniauh³² yáh³ láí¹³ dí² hi³ Dió³² lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² lán¹ hi³ jmah²³ tsáu² cun³ tin² tsí³ hmóu³² cun³quionh³ cú¹mí¹niau²¹, mí¹ñí² cú¹tiáu² ho³ quín¹ siáh³. 30 Jmí¹tin² cáun² ca³jmú³ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ tiá² jíe²³ la³jí³² hi³ jmí¹ ná¹jmu² tsáu² jui³² cáun¹, ti³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²jmu² Dió³² héih³² ñi¹con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ hi³ ti³ jéinh³² tsú² jmí¹ tsí³. 31 Quí¹ Dió³² má²ca³tón³ cáun² jmái¹ hi³ ra³tsi³² héih³² hi³ ma³re² tso³ quioh²¹ tsá²mi³cuóun² la³ cun³ ca³ti²¹. Zian² jan² tsáu² hi³ má²ca³hión³² Dió³² hi³ jmu³ ta²¹ jáun², hi³ má²ca³ma³li²¹ bíh¹ Dió³² hin² tsánh² Tsá² hí³ jmí¹ ca³jmú³ Dió³² hi³ ca³jenh¹³ Tsá² hí³ ja¹ hla¹.

³² Hi³ jáun² jmí¹ ca³nái³² jáun² tsá² hí³ hi³ jenh¹³ siáh³ tsá² má²cá²tsan³, jáun² ma³ jan² tsá² hí³ lí¹ ca³ju³ ca³ngái³ bíh¹, tí³la³ ma³ jan² né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹ má¹jáun² náí¹³ jnoh¹ siáh³ cónh³ jáí¹³ ní².

³³ Jáun² cu³t³²sa³² ngah³ bíh¹ cú²jueh³² Po¹. ³⁴ Tí³la³ ma³ jan² tsá² hí³ ca³taunh³ ta²¹ jáí¹³ jáun², hi³ jáun² ca³háin³² tí³ con² Po¹, uá¹la³ cun³ Dionisio jan² tsá² quionh³ tsá² ná¹ho² jáí¹³ hi³ ná¹chín¹ tsí³ cuánh² Areópago jáun², jí³ jan² tsá²mí³ jmái² Dámaris siáh³, la³ má²quionh³ tsá² siánh³ siáh³.

18

Tsau³² Po¹ já¹ juú² Corinto

¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Po¹ já¹ juú² Atenas hi³ ngau³ la³ tí³ já¹ juú² Corinto. ² Ní¹ jáun² ca³jenh² tsú² jan² tsá²ñuh² tsá² *judío, tsá² jmái² Aquila, tsá² zian² hué¹³ Ponto, quionh³ tsú² Priscila ní²cuo²; tsá² hí³ tá² ca³cha³táunh¹ ní¹ jáun² hi³ jmí¹ tionh¹ hué³² Italia. Tsá² hí³ ca³huén² hué³² Italia quí¹ hnga² Claudio *tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ ca³jmú³ héih³² hi³ huén³² la³jín³² tsá² judíos já¹ juú² Roma juú² chín¹ quioh²¹ hué³² Italia jáun². Jáun² Po¹ ní¹ hi³ ní¹jien¹³ tsá² hí³ hñú¹³. ³ Hi³ jáun² cun³ní¹ hi³ cá²ren² ta²¹ jmí¹ jmu² Po¹ quionh³ tsá² hí³, jáun² cu³t³²sa³² ca³cuá³ tsú² hñú¹³ tsá² hí³ cú²jueh³² hi³ jmu² hñú³ hmih³² cu³lí²¹ quionh³ tsá² hí³. ⁴ Jáun² ma³ cun³ jña³ jmái¹, *jmái¹ nio² tie³ ní¹ Po¹ hñú³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos, hi³ ca³ma³qui³ ma³jéinh³ jáí¹³ quioh²¹ quionh³ tsá² judíos jí³ *tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³, hi³ hnió³ dí² hi³ tí¹ jeinh²¹ tsí³ tsá² hí³.

⁵ Jmí¹ cuá¹han³ Silas quionh³ Timoteo hué³² Macedonia, jáun² ca³cha³táunh¹ já¹ juú² Corinto. Jmí¹jáun² né³ cá² ní¹ ca³hléh³ jáí¹³ quioh²¹ Dió³² bíh¹ Po¹ cú²jueh³², hi³ ca³ma³tson² tsú² jáí¹³ quioh²¹ ní¹con² tsá² judíos hi³ Jesús bíh¹ lín³ Cristo. ⁶ Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, ca³qui³ ca³hná³ bíh¹ jáí¹³ quioh²¹ Po¹, hi³ ca³tú² ca³hión³² dí² siáh³. Jmí¹jáun² ca³ma³lí²¹ Po¹ hi³ tiú²uú² ca³tín¹ hi³ jmu³ zian² quioh²¹ tsá² hí³ cun³quionh³ hi³ ca³juá³ ha¹, hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsáuh³ hmóu³² bíh¹ hnoh² hi³ sunh³ náh² ní¹ hlah³. Tiú²uú² ca³tín¹ yáh³ jná¹³ hi³ jmu¹ ná¹ zian² hi³ ca³tín¹ hnoh², jáun² ta³né³² tí³ chí¹ján³ má²ní¹hléh³ jná¹³ jáí¹³ ní¹con² tsá²cá²jo²¹ bíh¹ cú²jueh³².

⁷ Jmí¹ cuá¹han³ tsú² hñú³ cuáh³² jáun² né³, ngau³ hi³ ca³ní¹cuá² hñú¹³ jan² tsá² jmái² Ticio Justo, jan² tsá² má²ca³hín¹³ jē¹ tsá² judíos. Hñú¹³ tsá² hí³ zeh² có³² cuáh³² jáun² quioh²¹ tsá² judíos. ⁸ Ja³bí¹ Crispo tsá² chín¹ cuáh³² jáun² ca³tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí² la³ má²quionh³ tsá² hñú¹³. Ja³bí¹ juóun³² siáh³ tsá² juú² Corinto jáun² ca³taunh³ ta²¹ jmí¹ ca³nái³², jmí¹ lí²¹ jáun² cáun³ jmái². ⁹ Jáun² ca³chó³² cáun² jmái¹ cáun² já¹nié² ca³jnia³ Tí³² Juo¹³ dí² jéinh³² Po¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ lí² juenh³ Po¹. Cáun² hléh¹ la³ má²hléh¹ ní², cun³ lí² tunh²¹. ¹⁰ Quí¹ quiúnh¹ bíh¹ jná¹³ hnú², hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ jmu³ hian² tsí³ ní¹con² hnú²; quí¹ juóun³² bíh¹ tsá² juú² lá² zian² tsá² lí¹³ han³ tí³ con² jná¹³.

¹¹ Hi³ jáun² Po¹ ca³cuá³ cú² mii² tón³² já¹ juú² Corinto jáun², hi³ ca³ma³tín² tsáú² jáí¹³ quioh²¹ Dió³².

¹² Tí³la³ jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ lín³ Galión ta²¹ hué¹³ Acaya né³, jmí¹jáun² ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ tsá² judíos jáí¹³ hi³ jmu³ hian² tsí³ ní¹con² Po¹, jáun² ca³zanh³ dí² hi³ ca³ní¹jan² dí² ní¹ta²¹ chín¹. ¹³ Jáun² ca³záih³ dí² tsá² ho² ta²¹ la³ lá²:

—Tsá² lá² jlánh¹ má²can² tsáú² hi³ ma³tsu³ ma³jónh³² Dió³² la³ siáh³, jun³juáh¹³ la³jmí¹ juáh³ liei²¹ quiú¹³ yáh³ dí².

¹⁴ Po¹ jmí¹ má²hnió³ hléh³², tí³la³ Galión la³jui³² ca³záih³ tsá² judíos la³ lá²:

—Sá¹jmí¹ cáun² tso³ huáh² tsí³ quiánh¹ hnoh², ho³ he³ cáun² hi³ hlah³ ca³jmú³ tsá² ní², jáun² bíh¹ jmí¹ hniáuh²¹ má¹juenh¹³ jná¹³ tsín³² hi³ liúnh¹ hnoh² tsá² judíos; ¹⁵ tí³la³

jun³juáh¹³ la³ jáun² yáh³ né³, qui¹ hnoh² dá² cáun² ná¹juónh³² hniéi² hi³ ca³ti²¹ jái¹³ bíh¹, jì³ hi³ jmái² tsáu², jì³ liei²¹ quián¹³ hmóu³² náh² ní² siáh³. Jáun² né³, hmóu³² náh² cuá²ma³ré¹³, qui¹ tiá² hnó³² jná¹³ má¹ré¹³ hniéi² la³ ní².

¹⁶ Jmí¹jáun² ca³chu³ ca³huen³ tsú² tsá² hí³ ñí¹ta²¹ chín¹ jáun². ¹⁷ Jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³zanh³ tsá² jmái² Sóstenes tsá² chín¹ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos, hi³ ca³qui³ ca³quiunh³ dí² la³ tí³ cheih³² ñí¹ta²¹. Tí³la³ Galión né³, hí¹juáh³ tiá² ca³tí³ hó¹ñí¹ bíh¹ ñí¹ ca³quiunh³ tsú² tsá² hí³.

Jmí¹ cuanh²¹ Po¹ ñí¹ má²tun³ juin² Antioquía, hi³ má²tsó³² siáh³ hi³ tí²¹ hnaih³² juin²

¹⁸ Ué³ bíh¹ ca³lá² ca³cuá³ Po¹ já¹ juú² Corinto jáun², jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hah² jái¹³ quionh³ tsá² reh² hí³, jáun² ja³taunh²¹ tí³ juú² Cencrea quionh³ ñú² Aquila jì³ Priscila ñí²cuo². Ñí¹ jáun² ca³ze³ Po¹ chí¹ mí³láu³ nio² hi³ jáun² lí³ lin¹ hi³ má²ca³ma³tí³² tsú² jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² quionh³ Dió³². Jmí¹jáun² ca³taunh³ tsú² cáun² mu² pa²¹ hi³ ca³han³ jmái² hi³ ja³taunh²¹ la³ tí³ hué³² Siria. ¹⁹ Jmí¹ ca³cha³taunh¹ tsú² jáun² já¹ juú² Éfeso né³, jáun² ñí¹ jáun² ca³cuá³ ñú² Aquila quionh³ Priscila. Hi³ Po¹ né³ tá²chi²¹ hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos bíh¹ ngau³ hi³ ca³ñí¹ma³cu³ ma³jéinh³ jái¹³ quionh³ tsá² ná¹ngih³² hí³ ñí¹ jáun². ²⁰ Jáun² tsá² hí³ ca³hiu³ ca³mí³ hi³ cuá³² Po¹ cónh³í¹ cu³tiá³, tí³la³ Po¹ né³ tiá² ca³he³ yáh³. ²¹ Tí³la³ jmí¹ ca³hah² tsú² jái¹³ quionh³ tsá² hí³ né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—[Hniáuh³² ñih²¹ tiu³nio² bíh¹ jná¹³ já¹ juú² Jerusalén, qui¹ jmái¹ yáh³ dá² tí²¹ ñí¹ jáun², tí³la³ cun³ jáun²] já¹jie¹ bíh¹ jná¹³ hnoh² siáh³ ní¹juáh³ Dió³² hnió³.

Jáun² juú² Éfeso jáun² ca³hi³ tsú² siáh³ cáun² mu² pa²¹ hi³ ngau³ siáh³ jui³² hún¹. ²² Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² já¹ juú² Cesarea nio² can³² jmí²miih²¹ né³, ngah³ siáh³ já¹ juú² Jerusalén hi³ ca³ñí¹cueh¹ cuo² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² ñí¹ jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ siáh³ tí³ já¹ juú² Antioquía. ²³ Ué³ bíh¹ ca³lá² ca³cuá³ tsú² ñí¹ jáun², jmí¹ lí²¹ jáun² cua³han³ siáh³ hi³ ca³ñí¹nga¹ ma³ quin³² ma³ caun³² juú² ñí¹ má²ca³ngí³ jmí¹tin², la³ cun³ hué³² Galacia jì³ hué³² Frigia, hi³ ca³ñí¹cueh¹ tsú² pí³ tsá² má²hain²¹ hí³ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí².

Apolos hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Éfeso

²⁴ Jmí¹jáun² ca³chó³² jan² tsá² judío jmái² Apolos já¹ juú² Éfeso, tsá² hí³ ca³lí³zian² juú² Alejandría. Tsá² hí³ jlánh¹ re² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ cuoh² siáh³ re² lín³² Sí² tioh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³². ²⁵ Tsá² hí³ jmí¹ má²ñi³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí², jáun² ca³hléh³ ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³ hi³ ca³tin¹ Jesús, hi³ ca³híe³ tsú² tá²na²¹ lín²¹ jú¹ tson², uá¹ jáun² la³ jáun² jmí¹ cuoh² tsú² jmáh³la³ tá¹³ hla¹ Juan² bíh¹ jmí¹ ca³zion³ jáun² Juan² tsáu² jmái². ²⁶ Jáun² Apolos hí³, hí¹ cú¹píh²¹ tiá² cú² tiá² juénh² bíh¹ ca³ma³liáu³² hleh³² jái¹³ hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos. Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² ñú² Aquila quionh³ Priscila jái¹³ jáun² quioh²¹ tsú² né³, jmí¹jáun² ca³jan³ dí² hñu¹³, hi³ ca³ñí¹hieh¹ dí² tsú² tán¹ hián² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hi³ tiá² jmí¹ má²ñi³² tsú². ²⁷ Hi³ jáun² jmí¹ ca³lí³hnió³ Apolos tsó³² la³ tí³ hué¹³ Acaya né³, tsá² reh² dí² zian² juú² Éfeso jáun² ca³chá³ tiá³ tsí³ tsú², hi³ ca³cué³ cáun² sí² ñí¹con² tsú² hi³ rá¹juáh³ hi³ hniáuh³² hen³ tsú² tsá² hí³ re² tin² ñí¹ jáun². Hi³ jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² hué¹³ Acaya né³, ca³ma³hon³ lín³² tsú² tsá² má²hain²¹ hí³ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí² cun³ñí¹ hi³ Dió³² má²ca³ja³ mí³ tsí³. ²⁸ Qui¹ jmí¹ ca³ma³qui³ ma³jéinh³ tsú² jái¹³ quionh³ tsá² judíos ca³la³ chú¹ja²¹, jlánh¹ re² ca³cah¹³ tsú² jmái¹ hi³ ma³tson² jái¹³ cun³quionh³ Sí² tioh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ Jesús lín³ Cristo.

¹ Hi³ jáun² né³, tá¹la³ cuá³ jáun² Apolos já¹ juú² Corinto, jáun² Po¹ ca³nga² jui³² he² can³² máh³ hi³ ca³chó³² siáh³ já¹ juú² Éfeso. Ní¹ jáun² ca³jeh² tsú² ma³ jan² tsá² má²hain²¹ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí². ² Hi³ jáun² Po¹ ca³ngáih³ tsá² hí³:

—¿Hí¹ ca³hen³ hnoh² Jmí²chí³ Chun¹ jmí¹ ca³tionh² náh² ta²¹?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Já¹han²¹, hí¹juáh³ tiá² má²ca³nái¹³ yáh³ jnoh¹ hi³ zian² Jmí²chí³ Chun¹.

³ Hi³ jáun² Po¹ ca³záih³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáun² ¿hin² bí¹ héih³² quioh²¹ cáun³ hnoh² jmái² né³?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³ siáh³:

—Má²cáun³ jnoh¹ jmái¹ la³ cun³ lí³ jái¹³ hi³ ca³híe³ jáun² hla¹ Juan² tsá² tí² zion² tsáu² jmái² bíh¹.

⁴ Jáun² Po¹ ca³juáh³ siáh³:

—Ján³, tson² bíh¹ Juan² ca³zion³ jmái² tsá² ca³za³ jmí¹ tsí³ jmí¹jáun², tí³la³ Juan² hí³ ca³juáh³ hi³ hniáu³² bíh¹ tanh¹³ tsú² ta²¹ jan² Tsá² né³bí¹ já²¹, hí³ Tsá² hí³ né³, jmái² Jesús.

⁵ Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² la³ jáun² né³, cáun³ siáh³ jmái² hi³ lin¹ hi³ hain²¹ tí³ con² Jesús Tí³² Juo¹³ dí². ⁶ Hi³ jáun² jmí¹ ca³ra³tsi³² Po¹ cuo² ní¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³, cuan³ Jmí²chí³ Chun¹ ní¹con² tsá² hí³. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ma³ quin³² ma³ jan³² tsú² ca³hléh³ jú¹jma² siáh³, jí³ hi³ ca³hléh³ tsú² siáh³ jái¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³. ⁷ Cun³ ní¹ jí³lin² tsá² hí³ jmí¹ tín³ quian³tun³.

⁸ Hi³ jáun² né³, cun³ hni³² zih² tí³ hi³ ca³ní¹hléh² Po¹ hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos; ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² cú² tiá² juénh², hi³ ca³ma³qui³ ma³jéinh³ jái¹³ quionh³ tsá² hí³ hi³ hnió³ dí² hi³ he³ tsá² hí³ jái¹³ hi³ hie³² dí² jáun² ca³tí²¹ ha³ lánh³ lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³². ⁹ Tí³la³ ma³ jan² tsá² hí³ má¹ná¹, jlánh¹ ca³ma³huáh² chí¹, ha³ tiá² ta²¹ ca³taunh³ yáh³; ca³la³ chú¹ja²¹ bíh¹ ca³chu³ ca³jui³ tsú² ca³tí²¹ jui³² quioh²¹ Jesús hí³ hie³² jáun² Po¹. Jáun² cu³tsa³² cua³han³ bíh¹ Po¹ cú²jueh³² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, tí³ có³² bíh¹ ca³jan³ dí² la³jín³² tsá² má²hain²¹ hí³ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí². Jmí¹jáun² cun³ tsa³háu² ní¹ tsú² quionh³ tsá² hí³ hñu³máh³ quioh²¹ tsá² jmái² Tirano hí³ ní¹ma³qui³ ma³jéinh³ siáh³ jái¹³ quionh³ la³jín³² tsá² tsá²taunh¹ ní¹ jáun². ¹⁰ La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² cun³ tun³ mii², ca³la³ ní¹ ca³nái³² la³jín³² tsá² judíos jí³ *tsá²cá²jo²¹ zian² hué³² Asia jáun² jái¹³ quioh²¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí². ¹¹ Jmái¹ jáun² né³, ca³jmú³ Dió³² cun³quionh³ cuá² ta³ Po¹ cáun² hua³jueh³² hi³ tiá² hin² jmí¹ má²ca³jé³, ¹² quí¹ jmí¹ ca³quí² ca³jñéi³² tsú² tsá² tsáun¹ pá¹ñu²¹ quioh²¹ Po¹ ho³lá²dá² hmih³² hi³ tí² hái³² tsú² ta³ ní¹ jmái¹ hi³ jmu² ta²¹, jáun² lan³ bíh¹ tsá² tsáun¹ jí³ hi³ ca³huén² siáh³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu².

¹³ Jmí¹jáun² jmí¹ zian² ma³ jan² tsá² judíos jmí¹ ní³taunh¹ hi³ huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu². Jáun² tsá² hí³ jmí¹ hnió³ huen³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí², hi³ ca³záih³ tsú² tsá² tsáun¹ la³ lá²:

—¿Cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús Tsá² hleh³² hí³ Po¹ jái¹³ quioh²¹ juanh³² jná¹³ hi³ huen¹³ hnoh² hñu³ tsí³ tsá² ní²!

¹⁴ La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tá¹ quiaun³ jon² jan² mi³jmú³ tsá² judío, mi³jmú³ tsá² jmái² Esceva. ¹⁵ Jáun² jmí¹ ca³lí³hnió³ tsú² hi³ chin¹³ jan² jmí²chí³ hláinh¹ hún¹ hñu³ tsí³ tsáu², jmí²chí³ hí³ né³ ca³juáh³:

—Tsá² cuóun³² bíh¹ jná¹³ Jesús, hi³ ño¹ jná¹³ siáh³ hi³ hin² tsánh² Po¹, tí³la³ ¿hin² ma³ dá² tsánh² hnoh²?

¹⁶ Hi³ jáun² tsá² jan² hí³ jmí²chí³ hláinh¹ né³, cáun² ca³cua³za³ cua³tsó³ bíh¹ ja¹ tsá² hí³, hi³ ca³qui³ ca³quiunh³ dí² [gon³ tsá² hí³]. Jáun² má²cuính² lín³² bíh¹ tsá² hí³ jmí¹ ca³huén² ñéih³ jáun², ca³la³ láun³ tionh² bíh¹ tsú² ca³cuóun³. ¹⁷ Jmí¹ ca³lí³ ní³² la³jín³² tsá² judíos jí³ tsá²cá²jo²¹ zian² juú² Éfeso hí³ lí³ la³ jáun² né³, ca³ta³hú¹ cóh²¹ lín²¹ bíh¹ tsí³, jáun² ca³ma³tson² bíh¹ tsú² hi³ Jesús Tí³² Juo¹³ dí² jan² tsá² la³ quien² lín³² bíh¹.

18 Ja³bí¹ juóun³² tsá² ca³taunh³ ta²¹ cua³chá² tsáu¹³ ca³tí²¹ hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmí¹ quí² jmí¹ jmu² jáun² jmí¹tin². 19 Ja³bí¹ juóun³² tsá² jmí¹ la³ má²ca³ma³tin³² sí² hlah³ cua³taunh²¹ hi³ ná¹quian³² sí² quioh²¹, sí² jáun² né³ ca³jín³ tsú² ja¹ ñí¹ ná¹juóun²¹ jáun². Jmí¹ ca³jíe³ tsú² cun³ cónh³ jmí¹ la³ quien² sí² jáun², sí² jáun² jmí¹ la³ quien² cun³ tu³la³quia³ mei²¹ héih³² quie³ *cú¹tiáu². 20 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ tí³ lí³mí¹ ca³lí³ lin¹ hi³ pin³ lín³² jái¹³ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ lí³mí¹ juóun³² tsáu² ca³taunh³ ta²¹.

21 Jmí¹ má²lí³² jáun² la³ jáun² ca³lín¹³ Po¹ hi³ tsa³jien³ siáh³ tsá² reh² zian² tí³ hué³² Macedonia jí³ tsá² zian² Acaya, la³ má²hún¹ jáun² jui³² chanh²¹ la³ tí³ já¹ juú² Jerusalén; hi³ ní¹ má²lí³² jáun² né³ tsó³² siáh³ la³ tí³ juú² Roma. 22 Jáun² jmí¹jáun² ca³zen³ tsú² gon³ tsá² quionh³ chí¹ján³ la³ tí³ hué³² Macedonia, Timoteo quionh³ Erasto, tá¹la³ ca³cuá³ jáun² hnga² cónh³í¹ cu³tiá³ hué³² Asia jáun².

Tsá² juú² Éfeso jmu² tiá³ siaun³² lín³² hi³ jmu³ hian² tsí³

23 Jmí¹jáun² jlánh¹ tiá³ siaun³² taunh³ tsá² juú² Éfeso cun³ñí¹ hi³ ca³lí³hoh³ jui³² quioh²¹ Jesús. 24 Tsá²ñuh² jmái² Demetrio ca³lí³liaun³ hi³ jmu² la³ jáun². Tsá² hí³ jmí¹ lín³ jan² tí³² mí¹ñí² cú¹tiáu². Tsá² hí³ tí² láih²³ hliáun³ lín³² quie³ quionh³ tsá² quionh³, quí¹hliá² tí² jmu² tsú² hliáun³ hi³ pih²¹ jniá³ la³jmí¹ jniá³ cuáh³² quioh²¹ dió³² Artemisa. 25 Tsá² hí³ ca³ngih³ tsá² jmu² ta²¹ quionh³ la³ má²quionh³ tí³² mí¹ñí² siánh³ siáh³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² má²ñí¹ hi³ cun³quionh³ ta²¹ hi³ ná¹jmu³² dí² má²láí²³ dí² re² quie³ quiú¹³. 26 Tí³la³ né³² né³, hnoh² má²ca³jíeh³ jí³ hi³ má²ca³niéih² la³ cun³ hi³ jmu² jan² tsá²ñuh² jmái² Po¹. Tsá² hí³ jlánh¹ juáh²³ la³ lá²: “Jun³juáh¹³ dió³² cu³tí³ yáh³ tsá² lán¹ hi³ jmu² tsáu² cun³quionh³ cuá² ta³ hmóu³²”. Jáun² Po¹ hí³ né³ má²ca³tioh²¹ hi³ ma³can² juóun³² tsá² juú² lá², la³ má²quionh³ míh¹ tiá² la³jín³² tsá² zian² hué³² Asia lá². 27 Jlánh¹ tiá² chú³² la³ jáun², jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ tiú²uú² jeih²¹ tsáu² tá¹³ yáh³ dí², tí³la³ la³ñí¹ la³ján³ háinh¹³ hi³ tiú²uú² lí³ quien² cuáh³² quioh²¹ dió³² Artemisa juo¹³ bíh¹ dí², hi³ jáun² tiú²uú² hin² ma³quien² yáh³ dió³² Artemisa, uá¹ jáun² la³ jáun² má²tsú² má²jónh³² la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hué³² Asia lá² dió³² hí³ ta³né³², la³ má²quionh³ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³.

28 Jmí¹ ca³nái³² tsá² ná¹ngih³² hí³ jái¹³ ní² né³, ca³míh³ lín³² bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³tí³ ca³hóh³² hi³ ca³juáh³:

—¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Artemisa juo¹³ dí² tsá² Éfeso!

29 Jmí¹ ca³nái³² tsá² juú² la³ jáun², jlánh¹ tiá³ siaun³² taunh³. Jáun² la³jui³² ca³hma³ ca³cuóunh³² tsú² tá¹ gon³ tsá² Macedonia tsá² ñí³taunh¹ hí³ quionh³ Po¹, tsá² jmái² Gayo quionh³ Aristarco, hi³ ca³jan³ tsú² ñí¹ ná¹chan¹ hi³ ngih³² tsáu² ní¹juáh³ jmí¹ zia³² hi³ jmu³. 30 Jáun² Po¹ jmí¹ hnió³ tsa³hi³² ja¹ jáun² hi³ tsa³lien³ tsá² má²ná¹ngih³² hí³, tí³la³ tsá² má²hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús né³, tiá² jái¹³ ca³cué³ yáh³. 31 Hi³ ja³bí¹ ma³ jan² tsá² ná¹lín³ ta²¹ hué³² Asia jáun², tsá² há²mei²¹ quioh²¹ Po¹, ca³zen³ jái¹³ hi³ cun³ tiá² hniáuh³² bíh¹ tsa³hi³² tsú² ja¹ jáun². 32 Ca³la³ cú²tiú² cú²jan³² lín³² bíh¹ ca³niau³ ja¹ ñí¹ ná¹ngih³² jáun² tsá² hí³, jú¹ siáh³ bíh¹ ca³juu³ ca³hlénh³ tsá²ján² tsá²ján²; quí¹ tí³ juóun³² bíh¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ hí¹juáh³ tiá² jmí¹ ñí³² bíh¹ hi³ he³ ca³tí²¹ ngih¹³ tsú². 33 Jmí¹ má²lí²zéih³² tsú² jan² tsá² jmái² Lí¹ján¹ hi³ he³ ca³tí²¹ ná¹ngih³² tsáu², jmí¹jáun² ca³di³quian³ tsá² judíos jmái¹ tsá² hí³ hi³ hléh³² cha¹³ dí² ja¹ ñí¹ ná¹ngih³² tsú² jáun². Jáun² Lí¹ján¹ hí³ ca³háí³² cuo² hi³ ca³jmú³ lin¹ hi³ tiánh³² tsú² ta³máih³, quí¹ hi³ jmí¹ hnió³ tsú² hi³ jmí¹ liáun²¹ quionh³ tsá² judíos rainh²¹ ca³tí²¹ hi³ jlánh¹ tiá³ siaun³² ná¹lí²³ jáun². 34 Tí³la³ jmí¹ ca³lí³tsin² tsá² ná¹ngih³² hí³ hi³ tsá² judío bíh¹ la³ Lí¹ján¹, jáun² la³jín³² tsú² ca³tí² ca³hóh³² cun³ tun³ o¹rá¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Artemisa juo¹³ dí² tsá² Éfeso!

³⁵ Jmí¹ má²lí²tunh³ tsá² lín³ tí³² sí² hi³ tiáunh¹ tsú² jáun² cú²tiú² cú²jan³², ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² tsá² juú² Éfeso lá², ¿hin² dá² tsánh² tsá² zian² hngá¹máh³ hi³ tiá² má²ñi³² hi³ ca³tin¹ tsá² juú² lá² jmu³ hua³hí¹³ cuáh³² quioh²¹ dió³² Artemisa tsá² cú² juenh², jí³ henh¹³ hi³ ca³tánh³ hñu³mi³cuú² ní² siáh³ quioh²¹ tsú²? ³⁶ Jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ juáh³ hi³ tiá² tson² la³ jáun², jáun² cu³tsa³² tie³ tianh³ náh² quián¹³, ha³ lí²uú² lí¹ jmú² náh² tiá³ siaun³² cáun² hi³ tiá² re² má²ca³lín¹³ náh². ³⁷ Quí¹ tá¹ gon³ tsá² má²lí²chan²¹ hnoh² lá² ja¹ ñí¹ ná¹ngah² dí² lá², jun³juáh¹³ tsá² han² hi³ tioh³ cuáh³² yáh³ la³², sa³jun³ má²ca³tu³ ca³hión³² tsú² dió³² juo¹³ dí². ³⁸ Hi³ jáun² ní¹juáh³ Demetrio hnió³ chá³² tso³ quionh³ tí³² tsá² quionh³, zia³² bíh¹ ñí¹ta²¹ ñí¹ lí¹³ chá³² tsú² tso³, hi³ zian² bíh¹ siáh³ jue²¹; ñí¹ hó²¹ñí¹ tsá²tan²¹ bíh¹ lí³ ma³cu³ ma³jéinh³ tsú² jái¹³. ³⁹ Ní¹juáh³ zia³² siáh³ cáun² hi³ hnáuh² hnoh² míh¹³, hi³ jáun² ca³tí²¹ ma³re² tsú² ní¹juáh³ jmí¹ ngih³² tsá² juú² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsá²tan²¹ bíh¹. ⁴⁰ Quí¹ háinh¹³ bíh¹ tiauh² dí² ta³né³² ní¹juáh³ zian² tsá² lí¹ já¹chá² tso³ ñí¹con² tsá² *romanos, tsá² ho² ta²¹, hi³ tsa³juah²¹ tsú² hi³ hnoh² hnáuh² jmúh¹³ hniéi² quiúnh¹ tsá² ho² ta²¹ hí³; quí¹ tiá² zia³² yáh³ jái¹³ he³ ca³tí²¹ jlánh¹ tiá³ siaun³² ca³cuú² ca³ngih³² hnoh² né³², hi³ jáun² tiá² hi³ zia³² yáh³ hi³ lí¹³ za¹³ jnoh¹ tsú² ní¹juáh³ ca³lí³ hniáuh³².

⁴¹ Jmí¹ má²lí²juáh³ tí³² sí² la³ ní² né³, ca³jmú³ héih³² hi³ má²lí¹³ tsáun³ tsú².

20

Tsau³² Po¹ hué³² Macedonia quionh³ hué³² Grecia

¹ Jmí¹ má²ca³táuh³ hi³ tiáunh¹ tsú² jáun² tiá³ siaun³² né³, ca³teh³ Po¹ tsá² má²hain²¹ hí³ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí², hi³ ca³hlí³ ca³liéinh³² tsú² tsá² hí³ jái¹³ hi³ lí³ niau²¹ tiá³ tsí³. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³hah² dí² jái¹³, jáun² ngau³ siáh³ tí³ hué³² Macedonia. ² Tsá² reh² dí² tsá² zian² hué³² jáun² siáh³ ca³hlí³ ca³liéinh³² tsú² hliáun³ jái¹³ hi³ lí³ niau²¹ tiá³ tsí³, jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ngau³ siáh³ tí³ hué³² Grecia. ³ Hué³² jáun² né³ ca³cuá³ tsú² cun³ hni³² zíh². Ní¹ jáun² jmí¹ hnió³ tsú² hí³ cáun² mu² pa²¹ hi³ jmí¹ tsó²¹ la³ tí³ hué³² Siria, tí³la³ jmí¹ ca³lí³ ñi³² tsú² hi³ tsá² *judíos má²ca³ma³ren²¹ jái¹³ hi³ jmu³ hian² tsí³ ñí¹con² dí², jáun² ca³lín¹³ tsú² hi³ ja³tánh¹ cú²jueh³² tí³ hué³² Macedonia. ⁴ Jmí¹ jáun² jmí¹ quionh³ bíh¹ tsú² tsá² jmáí² la³ lá²: Sópater jon² Pirro tsá² juú² Berea, jí³ Aristarco quionh³ tsá² jmáí² Segundo, tsá² zian² juú² Tesalónica, Gayo tsá² zian² juú² Derbe, Timoteo, jí³ Tíquico quionh³ Trófimo ní² siáh³ tsá² zian² hué³² Asia. ⁵ Hi³ jáun² tsá² reh² hí³ né³, chí¹ján³ bíh¹ ja³taunh²¹ hi³ ca³cha³táunh¹ juú² Troas, ñí¹ jáun² bíh¹ ca³jaun³ tsú² jnoh¹. ⁶ Jmí¹ cuoh²¹ *Jmí¹hien¹ ca³hué² jnoh¹ já¹ juú² Filipos hi³ ca³tau²¹ jnoh¹ cáun² mu² pa²¹. Jmí¹ la³ má²hñá³ jmáí¹ jáun² né³ ca³cháú³² jnoh¹ já¹ juú² Troas, ñí¹ jáun² ca³tau²¹ jnoh¹ cónh³ quiau³ jmáí¹ quiúnh¹ tsá² ca³cha³táunh¹ hí³ chí¹ján³.

Tsau³² Po¹ já¹ juú² Troas

⁷ Jmí¹ ca³lí³liau³ sí²ma¹ná¹ quioh²¹ tsá² judíos tí³ ca³niéi² sa¹dó¹, jmí¹ jáun² ca³ngah² jnoh¹ hi³ jmú¹³ jnoh¹ má³². La³ñí¹ tín² ca³hléh³ Po¹ jái¹³ hi³ ca³ma³tin² tsá² hí³ ca³la³ ñí¹ ca³lí³ huan², quí¹hliá² má²tsó³² tsú² ñí¹ siáh³ má¹ca²jniá³² jáun². ⁸ Ní¹hí³ ñí¹ má²hni³² tsin¹ ñí¹ jmí¹ tiauh¹ jnoh¹ jáun² jmí¹ hai²¹ hliáun³ lín³² sí². ⁹ Jáun² ho³tá²quie² jmí¹ cuá¹tsi²¹ jan² tsá² tsá¹ñú¹ jmáí² Eutico. Tsá² hí³ ca³lí³ ñí¹cuóun²¹ lín³², quí¹ ué³ bíh¹ ca³hléh³ Po¹ jái¹³, hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³lí³ hmih²¹ ziu¹³. Jmí¹ jáun² ca³tánh³ ñí¹ hni³² tsin¹, hi³ jáun² má²jún¹ bíh¹ tsá² hí³ jmí¹ ca³zion³ tsú². ¹⁰ Jmí¹ jáun² ca³son² Po¹ hi³ ngau³ ñí¹ rón²¹ hla¹ hí³, hi³ jáun² ca³zanh³ dí² hi³ ca³ráin³² dí² ta³ rón³² hué³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³záih³ dí² tsá² reh² la³ lá²:

—Ha³ lí² juenh³ náh², quí¹ tiá² rá²jún¹ yáh³ tsú².

11 Jmí¹ cá¹chánh²¹ siáh³ Po¹ chi³cuú² jáun², ca³tsóh³ *hí³ cuú²miih²¹. Hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ má³² né³, ca³ma³táuh³² tsú² jái¹³ quioh²¹, hi³ ca³hléh³ ca³la³ ní¹ cá¹jniá²¹; jmí¹jáun² ngau³. 12 Jáun² ca³jón³² tsú² siáh³ tsá¹ñú¹ má²ca³jenh¹³ hí³, hi³ jáun² la³jín³² bíh¹ tsú² ta³tonh¹ hiún² lín³² tsí³.

Po¹ tsau³² tí³ juú² Mileto

13 Jmí¹jáun² né³, hnga² Po¹ ngau³ jui³² ta³ la³ tí³ juú² Asón. Tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, mu² pa²¹ bíh¹ ca³tauh²¹ hi³ ngau³ jnoh¹ la³ tí³ juú² Asón jáun² siáh³, ní¹ ca³juoh²¹ jnoh¹ quiúnh¹ tsú² hi³ tsí¹jan¹³ jnoh¹ tsú². 14 Jmí¹ ca³jenh² jnoh¹ jáun² Po¹ juú² Asón, ní¹ jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ cu³lí²¹ mu² pa²¹ hi³ ngau³ jnoh¹ tí³ juú² Mitilene. 15 Hi³ ca³hué² jáun² ní¹ jáun² jnoh¹ ca³cháu³² ní¹ má²tun³ jmái¹ có³² juú² Quío. Cáun² ca³nga¹ bíh¹ jnoh¹ juú² Quío jáun², hi³ jáun² ca³cháu³² jnoh¹ ní¹ má²hni³² jmái¹ juú² Samos nio² can³² jmí²miih²¹. [Hi³ ca³hué² jnoh¹ jáun² juú² Samos né³ ngau³ jnoh¹ siáh³ juú² Trogilio, ní¹ jáun² ca³jniauh² jnoh¹ cú² nie².] Ní¹ má²quiún³ jmái¹ jáun² né³ ca³cháu³² jnoh¹ siáh³ juú² Mileto. 16 Jui³² jaun³² bíh¹ ca³lín¹³ Po¹ hi³ tsáu¹³ jnoh¹ cú²jueh³² hi³ jáun² tiá² ngá¹³ jnoh¹ juú² Éfeso, quí¹ ní² lí¹ ca³lé³ jnoh¹ hué³² Asia; quí¹ hi³ hnió³ tsú² chanh²¹ tia³jui³² já¹ juú² Jerusalén, hi³ hnió³ tsú² tin¹ jmái¹ Pentecostés ní¹juáh³ hi³ lí¹³.

Po¹ liéinh³² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² zian² juú² Éfeso

17 Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² Po¹ já¹ juú² Mileto né³, ca³zen³ jái¹³ hi³ ja³táunh¹ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² zian² juú² Éfeso. 18 Jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun² né³, ca³zái³ Po¹ la³ lá²:

—Hnoh² reh², má²ná¹ñí¹ hnoh² ha³ lánh³ lín³ jná¹³ la³ cun³ jmí¹ cá¹chó²¹ jná¹³ la³ñí¹ hué³² Asia. 19 Tá¹la³ ca³ma³con²¹ jná¹³ jáun² Tí³² Juo¹³ dí² hué³² quián¹³ hnoh², tiá² cá²jmú³² yáh³ jná¹³ quien² huen², ca³háuh³² bíh¹ tsín³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnoh², hi³ ca³ma³tso¹ lín²¹ jná¹³ tsín³² ja¹ la³jí³² hi³ ca³lín¹³ tsá² judíos jmu³ ní¹con² jná¹³. 20 Tiá² ca³tunh²¹ yáh³ jná¹³ hi³ hléh²³ jú¹ chú³² hi³ ca³ti²¹ lí³ ní¹ ná², tí³la³ chú¹ja²¹ bíh¹ ca³híe³ jná¹³ hnoh² jí³ la³ tí³ hñuh³² ná² ní² siáh³. 21 Tá²na²¹ lín²¹ bíh¹ ca³hlí¹ ca³lien¹ jná¹³ tsá² judíos jí³ *tsá²cá²jo²¹ hi³ tí³ jéinh³² tsú² jmí¹ tsí³ ní¹con² Dió³², hi³ tanh¹³ tsú² ta²¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí². 22 Jáun² né³, ta³né³² má²ñe¹ jná¹³ tí³ já¹ juú² Jerusalén la³ cun³ rón³² lí³ héih³² quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹, tiá² ño¹ jná¹³ he³ quiunh²¹ ná¹ ní¹ jáun². 23 Jí³²la³ tí³ ño¹ jná¹³ hi³ la³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú² ní¹ ñe¹ jná¹³ juáh²³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ má¹tso¹ tsín³², jí³ hi³ taunh¹³ tsú² siáh³ hñu³mí¹ñí². 24 Tí³la³ hí¹ cáun² tiá² hi³ len³ yáh³ jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ quien² jmí²chí³ quion²¹, quí¹ jí³²la³ tí³ hnó³² jná¹³ hi³ má¹táuh¹³ ná¹ ta²¹ hi³ má²ca³chá³ Tí³² Juo¹³ dí² jo³uón³² bíh¹, la³ cun³ lí³ jáun² ta²¹ hi³ ca³hia³ jná¹³, hi³ hléh¹³ jná¹³ jú¹ chú³² ní¹con² tsáú² ca³ti²¹ mií³ hi³ ja³² tsí³ Dió³².

25 Jáun² né³, ta³né³² má²ño¹ jná¹³ hi³ hí¹cónh³ tiú²uú² lí¹³ jieh²¹ hnoh² ní³² jná¹³, hnoh² tsá² ca³juo³ jná¹³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³². 26 Jáun² ta³né³² juanh³² jná¹³ hi³ tiá² tso³ ho² yáh³ jná¹³ ní¹juáh³ hi³ ja³hín³ jmí²chí³ quián¹³ lí³ua³ jan² hnoh², 27 quí¹ tiá² ca³tunh²¹ yáh³ jná¹³ jái¹³, ca³juo³ bíh¹ jná¹³ hnoh² ca³la³ tán¹ hián² la³jí³² hi³ má²ca³lín¹³ Dió³² jmu³. 28 Jáun² né³, hua³hín¹³ ná² hmóu³² jí³ tsá² ní¹ hná¹ jáun² ní² siáh³, tsá² má²ca³chan³ hí³ Jmí²chí³ Chun¹ jo³cuonh² ná². Jáun² la³jmí¹ jmu² tsú² hua³hí¹³ *já¹ziáh², jmu³ ná² hua³hí¹³ la³jín³² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² quioh²¹ Dió³², tsá² ca³lan³ hí³ Tí³² Juo¹³ dí² cun³quionh³ jmí²hán¹. 29 Quí¹ má²ño¹ jná¹³ hi³ ja³táunh¹ tsá² siánh³ ní¹ má¹ngah³² jná¹³, tsá² jmu³ hian² tsí³ ní¹con² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² la³jmí¹ jmu² tsí²nái¹ ní¹con² já¹ziáh². 30 Jí³ ja¹ quián¹³ hmóu³² bíh¹ hnoh² lí³ zian² tsá² hléh³² jú¹ má²ná¹jan², hi³ ma³can² tsú² tsá² má²hain²¹ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí², la³fí¹ hi³ tónh³² tsá² hí³ ta²¹ jé¹ bíh¹ tsú². 31 Hi³ jáun² hua³hín¹³ lín³² ná², cháú¹ ná² honh² hi³ hí¹ cu³ jéin³² yáh³ tiá² ca³tunh²¹

jnë¹³ hi³ ca³híe³ jné¹³ hnoh² ca³la³ hi³ háuh³² tsin³² ná¹ ñí¹con² hnoh² cun³ hni³² mii² la³ huá² la³ jma².

³² ”Jáun² né³, ta³né³² chau²¹ jné¹³ hnoh² jo³cuo² Dió³² Juo¹³ dí², hi³ cuí¹ lí³quien² siáh³ ñí¹con² hnoh² jái¹³ ca³tí²¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ tsú², quí¹ cun³quionh³ jái¹³ jáun² bíh¹ lí³ pin³ hñu³ honh² náh², hi³ jáun² lí¹³ hián¹³ náh² la³jí³² hi³ cué³² Dió³² ñí¹con² la³jín³² tsá² má²ná¹chan¹ ñí¹con². ³³ Jáun² né³, tiá² ca³jmú³² yáh³ jné¹³ hi³ hniá¹ ná¹ hi³ zioh² tsáu², uá¹ hi³ quie³ uá¹ hi³ hmih³². ³⁴ Tí³la³ hnoh² má²ná¹ñíh¹ re² hi³ cun³quionh³ ua³ tán² huen² bíh¹ jné¹³ ca³jníó³² hi³ hniáuh³² quion²¹ quiúnh¹ tsá² quiúnh¹. ³⁵ Cun³quionh³ la³jí³² ta²¹ hi³ ca³jmú³² jné¹³ jáun², ca³híe³ jné¹³ hi³ hniáuh³² jmú¹³ dí² ta²¹ hi³ má¹hon¹ dí² tsá² lí³hniauh²³ ñí¹con², hi³ hniáuh³² cháuh¹ dí² siáh³ tsí³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ Jesús Tí³² Juo¹³ dí², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: “Tí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ ren² tsá² cue³² la³ cónh³ bíh¹ tsá² hiáuh²³”.

³⁶ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Po¹ la³ ní² né³, ca³di³jñí³² cu³tsa³² quionh³ la³jín³² tsá²daun³² hí³ hi³ ca³liéinh³² Dió³². ³⁷ Jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³hó³ hi³ ca³ráin³² dí² Po¹, hi³ ca³cúh² dí² chunh³ ñí¹ tsú² ³⁸ tá¹la³ má²nio² hlaih³ tsí³ dí², quí¹hliá² ca³juáh³ Po¹ hi³ tiú²uú² chau²¹ jmái¹ hi³ jenh¹³ dí². Jmí¹ lí²¹ jáun² ja³taunh²¹ dí² quionh³ la³ tí³ can³² jmái² ñí¹ rón²¹ mu² pa²¹ jáun².

21

Po¹ tsau³² tí³ já¹ juú² Jerusalén

¹ Jmí¹ má²lí²háih¹ jnoh¹ jáun² jái¹³ quiúnh¹ tsá² reh² dí² hí³ né³, ca³tauh²¹ jnoh¹ mu² pa²¹ hi³ ngau³ tá²chi²¹ la³ tí³ hué³² Cos nio² chu³ jmái². Ñí¹ má²tun³ jmái¹ jáun² ca³cháuh³² jnoh¹ siáh³ hué³² Rodas nio² chu³ jmái², jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cháuh³² jnoh¹ siáh³ juú² Pátara. ² Juú² Pátara jáun² né³ ca³lí³ zia³² cáun² mu² siáh³ siáh³ hi³ tsó³² ca³la³ tí³ hué³² Fenicia. Jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ mu² jáun² hi³ ngau³ jnoh¹. ³ Jmí¹ ca³tí³ cun³ cá² tsó¹³ jui³² ca³neh²¹ jnoh¹ hué³² Chipre nio² chu³ jmái² tí³ cuá² cáun¹; cáun² ca³nga¹ bíh¹ jnoh¹ ñí¹ jáun², hi³ ngau³ jnoh¹ tá²chi²¹ la³ tí³ hué³² Siria. Jáun² ca³cháuh³² jnoh¹ juú² Tiro nio² can³² jmí²miih²¹, juú² hín¹³ hué³² Siria. Ñí¹ jáun² ca³quiú² tsú² cu³tiá³ mu² quí¹hliá² ñí¹ jáun² hniáuh³² huéh³ tsú² lio²¹ hi³ tioh³. ⁴ Ñí¹ jáun² ca³jenh² jnoh¹ tsá² má²hain²¹ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí², jáun² ca³tauh¹³ jnoh¹ quiau³ jmái¹ ñí¹ jáun² quiúnh¹ tsá² hí³. Jáun² tsá² hí³ ca³záih³ Po¹ jái¹³ hi³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, hi³ tiá² hniáuh³² tsó³² Po¹ tí³ Jerusalén. ⁵ Tí³la³ cun³ jáun² ca³hue¹³ bíh¹ jnoh¹ jmí¹ ca³tsin¹³ quiau³ jmái¹ jáun². Ca³la³ jín³² jáun² bíh¹ tsá² reh² dí² tsá²mi³ tsá²ñuh² ca³la³ má²quionh³ jón²zih¹ hi³ ca³ñí¹jau² jnoh¹ tí³ jenh³ juú², jáun² can³² jmí²miih²¹ jáun² ca³dí¹jñi²¹ jnoh¹ hi³ ca³lien¹ jnoh¹ Dió³². ⁶ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³háih¹ jnoh¹ jái¹³ quiúnh¹ tsú², jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ siáh³ mu² pa²¹ jáun²; cun³ jáun² bíh¹ ca³jín³² tsá² hí³ hi³ ja³tanh²¹ hñú¹³.

⁷ Hi³ ca³hué² jnoh¹ jáun² juú² Tiro ca³cháuh³² jnoh¹ juú² Tolemaida. Juú² jáun² ca³cuen¹ jnoh¹ cuo² quiúnh¹ tsá² reh² dí², jáun² ñí¹ jáun² ca³tauh¹³ jnoh¹ cú² jmái¹ quiúnh¹ tsú². ⁸ Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ngau³ jnoh¹ siáh³ jui³² ta³ quiúnh¹ Po¹, jáun² ca³cháuh³² jnoh¹ juú² Cesarea. Ñí¹ jáun² ñéi¹ jnoh¹ hñú¹³ Pí²liéi¹, jan² tí³² ngai³² jái¹³ quioh²¹ Dió³², tsá² jmí¹ ná¹lí³ hí³ quiaun³ tsá² ca³lín³ hí³ tsá² jniá³ jmí¹ tsí³, tsá² ca³quianh³ hí³ tsá² reh² dí² jmí¹tin². Jáun² hñú¹³ tsá² hí³ ca³tauh¹³ jnoh¹. ⁹ Pí²liéi¹ hí³ jmí¹ tionh¹ quiun³ tsá¹mái¹³ jon², tsá² ná¹lín³ *tí³² jè¹ Dió³². ¹⁰ Má²hia³jáun¹³ ca³lá² tiauh² jnoh¹ la³ cun³ jmí¹ cá¹chó²¹ jan² tsá² jmái² Ágabo *tí³² jè¹ Dió³², tsá² ja³ tí³ Judea, hi³ ca³ñí¹jie¹³ tsú² jnoh¹. ¹¹ Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³can³ láu² hñéih¹ Po¹ hi³ ca³hñéih³ cuá² ta³ hnga². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmí²chí³ Chun¹ juáh³ hi³ jmu³ tsá² *judíos la³ lá² já¹ juú² Jerusalén ñí¹con² tsá² quioh²¹ láu² lá², hi³ jáun² jienh³ tsú² siáh³ ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹.

¹² Jmí¹ má²lí²nái¹³ jnoh¹ la³ ní² né³, ca³za¹³ jnoh¹ Po¹ quiúnh¹ tsá² juú² Cesarea hi³ tiú²uú² tsó³² tsú² cú²jueh³² tí³ Jerusalén. ¹³ Tí³la³ Po¹ né³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ uoh³² hnoh² hi³ hliah²¹ náh² tsin³² jná¹³? Tí³la³ cáun² tán¹ bíh¹ má²nio² tsin³² jná¹³, uá¹jinh¹ hi³ jún³ jná¹³ já¹ juú² Jerusalén cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí², jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ hñe³ yáh³ tsú² jná¹³.

¹⁴ Tí³la³ tiá² ca³tiau¹³ yáh³ jnoh¹ hi³ tí¹ jéinh¹ jnoh¹ jmí¹ tsí³ tsú², jáun² ca³tunh²¹ bíh¹ jnoh¹ cú²jueh³², jáun² ca³juoh²¹ jnoh¹ la³ lá²:

—Cáun² cuí¹ jmu¹ bíh¹ Dió³² la³ cun³ hi³ hnió³ jmu³.

¹⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jmú¹³ jnoh¹ re² lio²¹ quiú¹³ hi³ ngau³ jnoh¹ jui³² má²tiáuh¹ tí³ Jerusalén. ¹⁶ Ma³ jan² tsá² reh² dí² tsá² zian² juú² Cesarea jáun² ca³ñí¹taúnh¹ quiúnh¹ jnoh¹, jáun² tsá² hí³ ca³ñí¹jau² jnoh¹ hñú¹³ jan² tsá² jmái² Mnasón, tsá² hué³² Chipre. Tsá² hí³ jmí¹ la³ má²hen² tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí² la³ cun³ jmí¹tin² máh³, jáun² hñú¹³ tsá² hí³ bíh¹ ca³tauh¹³ jnoh¹.

Po¹ tsa³jien³ Jacobo

¹⁷ Jmí¹ cá¹cháu²¹ jnoh¹ já¹ juú² Jerusalén né³, hiún² lín³² bíh¹ tsí³ tsá² reh² dí² ca³he³ jnoh¹. ¹⁸ Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³ñí¹quiúnh¹ jnoh¹ Po¹ hi³ tsa³jien³ tsú² Jacobo hñú¹³. Hñú¹³ Jacobo hí³ ca³ngih³² siáh³ la³jín³² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³². ¹⁹ Jáun² Po¹ ca³cuéh³ cuo² hi³ jan² hi³ jan² tsá² hí³; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³chá³ dí² re² tso² la³jí³² hi³ má²ca³jmú³ Dió³² ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ cun³quionh³ hnga² dí². ²⁰ Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² hí³ jái¹³ ní² né³, jlánh¹ ca³ma³quien² tsú² Dió³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³záih³ dí² Po¹ la³ lá²:

—Tí³la³ sá¹ní² jie³ reh², ca³la³ juóun³² mei²¹ bíh¹ tsá² judíos má²taunh³² ta²¹, hi³ la³jín³² tsá² hí³ né³, hniá¹ bíh¹ hi³ ma³tí³² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés. ²¹ Tsá² hí³ má²ca³nái³² hi³ hnú² néh¹ hieh³² tsá² judíos tsá² tiáunh¹ hué¹³ tsá²cá²jo²¹ hi³ tiú²uú² hniáuh³² ma³tí³² tsú² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, hi³ tiú²uú² hniáuh³² *tiú³² tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² tsá¹míh¹ jon², hi³ tiú²uú² ma³tí³² tsú² la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³ dí². ²² Jáun² né³, ¿ha³ lánh³ jmú¹³ dí²? Quí¹ má²ta²¹ má²lí³ ñí³² bíh¹ tsú² hi³ má²cuán² hnú² ñí¹ lá². ²³ Tí³ chú³² jmu³ hnú² la³ cun³ hi³ juáh¹³ jnoh¹ lá²: Quí¹ ja¹ quiú¹³ dí² lá² zian² quiun³ tsá² má²ná¹láih²¹ jái¹³ quionh³ Dió³². ²⁴ Jáun² né³, jan³² tsá² lá², ma³jí¹³ hnú² jmí¹ honh² quiúnh¹ tsá² lá² la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³ dí² tsá² judíos; hi³ ma³hmah²¹ siáh³ la³ cun³ hi³ tsa³hín³ quioh²¹ tsú². Ní¹ má¹ca³ma³tí³² tsú² jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² quionh³ Dió³², má¹jáun² má²lí¹³ zéi³² tsú² chí¹ mi³láu³ nio². Jáun² la³jín³² tsáú² lí³ ñí³² hi³ tiá² la³ tson² yáh³ la³ cun³ jái¹³ hi³ má²ca³nái³² tsú² jáun², tí³la³ hnú² bíh¹ jan² tsá² má²tí³² liei²¹ jáun² quiú¹³. ²⁵ Tí³la³ hi³ ca³tin¹ tsá²cá²jo²¹ tsá² má²ca³taunh³ ta²¹ má¹ná¹, má²ca³zen¹³ bíh¹ dí² cáun² sí² ñí¹con² tsú² hi³ rá¹juáh³ la³ cun³ hi³ má²ca³láí¹³ dí², uá¹la³ cun³ hi³ tiá² hniáuh³² cuh³ tsú² ngú³ quioh²¹ jáh³ má²ca³jngih³ tsú² ñí¹con² dió³² tsá² lán¹, tiá² chú³² cuh³ tsú² jmí², sa³jun³ ngú³ quioh²¹ jáh³ cuounh³² tsú² láí¹, jí³ tsá²mi³ tsá²ñuh² ní² siáh³ tiá² hniáuh³² jmu³ juón¹ quionh³ tsá²ján² tsá²ján².

Má²tson¹³ tsú² Po¹ hñu³ cuáh³² chín¹

²⁶ Jáun² ca³jan³ Po¹ tá¹ quiun³ tsá²ñuh² hí³. Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³ ca³jmú³ tsú² hi³ lí³ jí² jmí¹ tsí³ quionh³ tsá² hí³ la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³ tsá² judíos. Jmí¹jáun² ñéi¹ Po¹ hñu³ cuáh³² chín¹ hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² tsá² tiáunh¹ cuáh³² jáh³ jmái¹ jéi³² hniauh³ hi³ lí³ jí² jmí¹ tsí³ dí² tiáunh¹, hi³ jáun² jmái¹ jáun² jmí¹ cuen³ Po¹ jáh³ joh¹ ma³ quin³² ma³ jan³² tá¹ quiun³ tsá² hí³ hi³ jngih³ ñí¹con² Dió³².

²⁷ Jmí¹ má²ñí¹hián² jáun² quiau³ jmái¹ quioh²¹ tsú², jmí¹jáun² ma³ jan² tsá² judíos zian² hué³² Asia ca³lí³ cuóun³² Po¹ hñu³ cuáh³² chín¹, jmí¹jáun² la³jui³² ca³zió³ tsú² tsí³ tsá² tionh² hí³ hi³ zanh³ tsú² Po¹, ²⁸ hi³ ca³hóh³² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hnoh² tsá² ziaún² dí² hué³² *Israel lá², ma³hau¹ jnoh¹! Tsá²ñuh² lá² jlánh¹ hún¹ ngi³² tá¹ cáun² hngá¹máh³ hi³ má²can² tsáú² hi³ lí³hon² tsú² tsá²co¹ dí², jí³ liei²¹ quioh²¹ hla¹

Moisés, la³ má²quionh³ ji³ cuáh³² lá² quiú¹³ dí². Hi³ hí¹ la³ tí³ tsá²cá²jo²¹ má²cuá²jan² tsú² hñu³ cuáh³² lá² quiú¹³ dí², hi³ má²cuá²hliah¹.

²⁹ Ca³juáh³ tsú² la³ ní² qui¹hliá² ca³jién³² tsú² Po¹ jmí¹tin² já¹ juú² hi³ quionh³ tsú² jan² tsá² jmái² Trófimo tsá² zian² juú² Éfeso, jáun² lí¹ ca³lín¹³ tsú² hi³ má²cuá²jan² Po¹ tsá² hí³ hñu³ cuáh³².

³⁰ Jáun² la³juí³² tiá³ siaun³² taunh³ bíh¹ tsá² juú², hi³ ca³cuú² ca³ngih³² ca³la³ né³² cánh³. Jmí¹jáun² ca³ñí¹hmá¹ ñí¹cuonh¹³ dí² Po¹ hi³ ca³chin² dí² cheih³², jáun² la³juí³² ca³jna³ dí² siáh³ ho³hñú¹³ cuáh³². ³¹ Jmí¹ má²jngih³ cu³tí³ bíh¹ tsú² Po¹ la³ cun³ jmí¹ ca³lí³ ñi³² juo¹³ hliáu³ tsá² *romanos hi³ tiá³ siaun³² lín³² bíh¹ má²tiáunh¹ la³jín³² tsá² juú² Jerusalén. ³² La³ cun³ jmí¹jáun² ca³teh³ juo¹³ hliáu³ hí³ hliáu³ tsá² ná¹chín¹ joh¹ la³ má²quionh³ hliáu³ ñí¹ hná¹ jáun², jáun² cú²hé² ja³taunh²¹ dí² ñí¹ ná¹ngih³² jáun² tsá² hí³. Jmí¹ ca³jién³² tsú² tsá² lín³ hí³ juo¹³ hliáu³ né³ la³ má²quionh³ tsá² quionh³, tiú²uú² ca³quiunh³ yáh³ tsú² Po¹. ³³ Jmí¹jáun² cuan³ tsá² lín³ juo¹³ hliáu³ ñí¹ zenh¹ Po¹ hi³ ca³zanh³ Po¹ hi³ ca³jmú³ tsú² héih³² hí³ hñe³ tsú² Po¹ quionh³ tun³ cá²den¹ná¹. Jáun² ca³ngái³ tsú² siáh³ hí³ hin² tsánh² Po¹, hi³ he³ lí²jmú³. ³⁴ Tí³la³ tsá² jmí¹ ná¹ngih³² hí³ má¹ná¹, tiú² jan³² lín³² bíh¹ ca³taunh³, hi³ jáun² lí¹ tiá² ñi³² he³ jái¹³ ne³ bíh¹ juo¹³ hliáu³ lí³, qui¹ cú²tiú² cú²jan³² lín³² bíh¹ tiáunh¹ tsú². Jáun² juo¹³ hliáu³ hí³ ca³jmú³ héih³² hí³ cu³tsa³² jan³ cú²jueh³² hliáu³ Po¹ ñí¹ lí³ hñú¹³ hliáu³. ³⁵ Jmí¹ ca³cha³taunh¹ hliáu³ jmí¹ ta³² hí³ hí¹jan² Po¹, jáun² ja¹ uá¹ hen² bíh¹ Po¹ ca³jan³ tsú² chi³cuú² qui¹hliá² jlánh¹ chí¹ñi¹ já²taunh¹ tsá² hí³ hi³ hnió³ jmu³ hian² tsí³. ³⁶ Tsá² hí³ né³ hí¹hóh³² la³jín³² hi³ hí¹juáh²³:

—¡Cu³tí³ cuí¹ jngih¹³ mí¹ tsá² lín¹ ní²!

Po¹ cue³² jú¹ tson² quioh²¹

³⁷ Jmí¹ ca³tí³ ñí¹tanh¹³ tsú² Po¹ hñú¹³ hliáu³ jáun², jáun² Po¹ ca³mí³ jái¹³ ñí¹con² juo¹³ hliáu³ hí³ hi³ ca³juáh³:

—¿Tiá¹ lí¹³ juoh²¹ cu³tiá³ quiúnh¹ jná¹³?

Jáun² juo¹³ hliáu³ hí³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ tin² máh³ hnú² hléh¹ jú¹ *griego dúh¹? ³⁸ ¿Há¹ jun³juáh¹³ hnú² tsá² hué³² Egipto dúh¹, tsá² ca³jmú³ hniéi² quionh³ tsá² ho² ta²¹, tsá² ca³lí³ zian² quiún³ mei²¹ tsá² jngih² tsáu² joh¹, hi³ ca³ñí¹taunh¹ quionh³ dí² la³ tí³ hué³² quiéin²?

³⁹ Hi³ jáun² Po¹ ca³juáh³:

—Tsá² judío juú² Tarso bíh¹ jná¹³, cáun² juú² quien² tí³ Cilicia. Juenh² jmu³ honh², cué¹ tiá³ jái¹³ hi³ lienh¹ jná¹³ tsá² ní².

⁴⁰ Jmí¹ má²lí²cué³² juo¹³ hliáu³ jái¹³ né³, ca³náu² Po¹ hná¹³ ta³², hi³ ca³hái³² cuo² hi³ ca³jmú³ lin¹ hi³ tiánh³² tsá² hí³ tie³. Jáun² jmí¹ má²tionh² tsá² hí³ tie³ né³, ca³hléh³ Po¹ jú¹ *hebreo ñí¹con² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

22

¹ —Hnoh² tsá²cáu³ ji³ tsá²daun³², re² niéi² náh² jái¹³ hi³ má¹tson¹³ jná¹³ lá² ñí¹con² hnoh² ta³né³².

² Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² hí³ hi³ dí¹hle³² Po¹ jú¹jma² *hebreo né³, tí³ lí³mí¹ tie³ ca³tiánh³ bíh¹ tsú². Jáun² Po¹ ca³záih³ siáh³ tsá² hí³:

³ —Tsá² *judío tsá² juú² Tarso bíh¹ jná¹³, juú² hín¹³ tí³ Cilicia, tí³la³ já¹ juú² Jerusalén lá² bíh¹ ca³cuon³ jná¹³. Ja³bí¹ tsá² ca³ma³ta² tí³² Gamaliel yáh³ jná¹³ uá²jai³², tsá² hí³ ca³ma³ta² jná¹³ ca³la³ cun³ tán¹ cun³ hián² héih³² hi³ rá¹tioh³ ñí¹ liei²¹ hi³ hiauh³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí². Huen² jná¹³ jlánh¹ ca³lí³ hniá¹ ná¹ hi³ má¹zián¹³ ná¹ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², la³jmí¹ ná¹hniá¹ hnoh² ní² ta³né³². ⁴ Jmí¹tin² jlánh¹ jmí¹ jmu² jná¹³ hian² tsin³² ñí¹con² tsá² má²tiáunh¹ jui³² quioh²¹ Jesús, hí¹ la³ tí³ jmí¹ jngih³² jná¹³ tsú². Hi³ tsá²mi³ tsá²ñuh² bíh¹ tsú² ca³ma³tson¹³ jná¹³ jmí¹tin², hi³ ca³quí¹ ca³tonh¹ jná¹³ hñu³mí¹ñí². ⁵ Jáun² tsá²

cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹ quionh³ la³jín³² tsá²daun³² lí¹³ cué³² jú¹ tson² ca³ti²¹ hi³ ní². Ja³bí¹ tsá² hí³ siáh³ ca³cué³ jná¹³ sí² hi³ ca³tin¹ tsá² judíos reh² dí² zian² já¹ juú² Damasco; hi³ jáun² ñéi¹ jná¹³ ñí¹ jáun² hi³ jmí¹ já¹zánh²¹ jná¹³ tsá² má²tiáunh¹ jui³² quioh²¹ Jesús, hi³ jmí¹ já¹jan³² jná¹³ tsú² ca³la³ hi³ ná¹hñei²¹ tí³ já¹ juú² lá², hi³ jmí¹ jmuh¹ jnoh¹ tsú² ñí¹ lá².

Po¹ cha³² ha³ lánh³ rón³² ca³tí² cá²jéinh³² jmí¹ tsí³
(Hechos 9:1-19; 26:12-18)

6 "Tí³la³ tá¹la³ cuá¹ñe² jná¹³ jáun² hú¹ jui³² né³, jmí¹ má²ñí¹chau²¹ jná¹³ já¹ juú² Damasco, jáun² cu³diá²jan² jmí¹ táin³ jná¹³ cáun² joh¹ pin³ lín³² hi³ ja³ hñu³mi³cuú² cun³ chi³hiú²; 7 la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³tánh³ jná¹³ cu³hna²¹ jáh³. Jmí¹jáun² ca³nái³² jná¹³ cáun² ho³ tsáu² hi³ ñí¹juah²¹: "Hnú² Saulo, Saulo, ¿he³ láih³² jmuh³² hnú² hian² honh² ñí¹con² jná¹³?" 8 Hi³ jáun² jná¹³ ca³ngái³²: "¿Hin² bí¹ tsánh² hnú² Tí³²?" Jáun² Tsá² hí³ ñí¹ca³juáh³: "Jná¹³ bíh¹ la³², Jesús Tsá² Nazaret Tsá² jmoh¹ hnú² hian² honh²". 9 Ca³jíe³ bíh¹ tsá² jmí¹ quiúnh¹ jná¹³ joh¹ jáun², tí³la³ tiá² ca³ngí¹³ yáh³ tsú² hi³ ñí¹ca³hléh³ jáun² tsáu². 10 Jmí¹jáun² ca³juo³ jná¹³ tsú²: "¿He³ bí¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³ né³ Tí³²?" Jáun² jmí¹jáun² ca³zái³ jná¹³ Tí³² Juo¹³ dí²: "Náu², cua³² jui³² hún¹ nú² tí³ Damasco. Hi³ jáun² ñí¹ jáun² lí³ ñíh¹³ hnú² la³jí³² la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hnú² jmúh¹³". 11 Tí³la³ joh¹ zín³ lín³² hi³ ca³jíe³² jná¹³ jáun² né³ ca³jmú³ hi³ ca³táin³ jná¹³, jáun² tsá² jmí¹ quiúnh¹ hí³ bíh¹ jná¹³ ca³zanh³ uón³² hi³ ca³jau³ tí³ já¹ juú² Damasco.

12 "Hi³ jáun² ñí¹ jáun² jmí¹ zian² jan² tsá²ñuh² jmái² Ananías, jan² tsá² la³ má²tí³² re² lín³² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés. La³jín³² tsá² judíos zian² juú² jáun² jmí¹ tanh² ta²¹ tsá² hí³. 13 Jáun² Ananías hí³ ca³ñí¹jíe¹³ jná¹³. La³ cun³ jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² tsú² ca³juáh³: "Hnú² reh² Saulo, jíe¹ siáh³ cónh³ hi³ hmaí²¹!" La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³tau^{h2} siáh³ re² mí¹ñí³² jná¹³. 14 Jmí¹jáun² ca³zái³ tsú² jná¹³ la³ lá²: "Díó³² Juo¹³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² má²ca³quianh³ hnú², hi³ hnió³ tsú² hi³ lí³ ñíh¹³ hnú² la³ cun³ hi³ lín²³ tsú² jmu³, jí³ hi³ lí¹³ jien¹ hnú² siáh³ hnga² Tsá² Chun¹, hi³ náih¹³ hnú² siáh³ jé¹ Tsá² hí³. 15 Quí¹ hnú² bíh¹ ca³tin¹ cuá¹náuh² jái¹³ quioh²¹ tsú² ñí¹con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ca³ti²¹ la³jí³² hi³ ca³jíeh³ nú² jí³ hi³ ca³niéih² nú² ní² siáh³. 16 Jáun² né³, ha³ lí² ján², cuí¹ zaun²¹ nú² jmái² hi³ teh¹ nú² Tí³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² hin³ tsú² tso³ quián¹³ hnú²". La³ ní² ca³juáh³ Ananías hí³.

17 "Hi³ jáun² jmí¹ cuanh²¹ jná¹³ siáh³ já¹ juú² Jerusalén lá² né³, ca³ñí¹lien^{h1} jná¹³ Díó³² hñu³ cuáh³² chín¹. Jmí¹jáun² ca³jnia³ Tí³² Juo¹³ dí² jéin³² jná¹³ 18 hi³ ca³juáh³ la³ lá²: "Háun¹ nú², tia³jui³² cua³han² já¹ juú² lá², quí¹ tsá² juú² lá² cun³ tiá² héi³² bíh¹ jái¹³ hi³ hléh¹³ hnú² ca³tin¹ jná¹³". 19 Jáun² jná¹³ né³ ca³juánh³²: "Hnú² Tí³² Juó³² jná¹³, já² la³jín³² bíh¹ tsá² juú² lá² ná¹ñí³² hi³ jná¹³ jmí¹ ñe² la³jí³² cuáh³² quiú¹³ jnoh¹ tsá² judíos, hi³ jmí¹ ñí²jan³² jná¹³ tsú² hñu³mi¹ñí² tsá² má²taunh² hnú² ta²¹ jmí¹jáun², hi³ jmí¹ quiunh³² jná¹³ tsú² siáh³. 20 Ja³bí¹ la³ jáun² jmí¹ ca³táin² jáun² jmí² quioh²¹ hla¹ Tié³ tsá² ca³náu² hí³ jái¹³ hi³ ca³tin¹ hnú², ja³bí¹ ñí¹ jáun² jmí¹ zenh¹ jná¹³ hi³ hún¹ ná¹ cá²hon³ quiúnh¹ tsá² ca³jngíh³ hí³ Tié³, hi³ ca³hmá³ jná¹³ siáh³ ha¹ tsá² ca³jngah³ tsú² hí³". 21 Tí³la³ Tí³² Juo¹³ dí² ca³juáh³ ñí¹con² jná¹³: "Cua³², quí¹ hnú² bíh¹ zeí²¹ jná¹³ ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹ tsá² zian² ñí¹ uóunh³".

Cáun³² siáh³ Po¹ juo¹³ hliáu³

22 Ca³nái³² bíh¹ tsú² re² hi³ ca³juáh³ Po¹ la³ñí¹; tí³la³ jmí¹ má²lí²juáh³ Po¹ la³ ní² né³, ca³ti³ ca³hóh³² bíh¹ tsú² siáh³ hi³ ca³juáh³:

—¿Cuí¹ jún¹³ mí¹ tsá² lín¹ ja³ juón¹ ní²! ¿Tiá² ca³ti²¹ yáh³ zian² tsá² la³ ní²!

23 La³ má²ná¹tí² ná¹hóh³² jáun² bíh¹ tsá² hí³, hi³ ná¹quí² ná¹zen² ha¹, hi³ ná¹quí² ná¹ziauh³² siáh³ hliáu² chí³cuú², 24 jáun² cu³tsa³² bíh¹ jmí¹ ca³jmú³ juo¹³ hliáu³ héih³² hi³

jan³ hliáu³ Po¹ ti³ ñéih³ hñú¹³. Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ pan³ tsú² Po¹ quionh³ hñú¹jméi¹³, hi³ jáun² chá³² Po¹ he³ ca³ti²¹ sa³ tí³ hóh³² lín³² tsá² hí³. ²⁵ Jmí¹ má²lí²hñéi³² tsú² jáun² Po¹ tiá³ lín³² né³, hi³ jmí¹ má²pan³ dí² quionh³ hñú¹jméi¹³ jáun², jáun² Po¹ ca³záih³ hliáu³ tsá² chín¹ zenh² có³² jáun² la³ lá²:

—¿Hí¹ jmu² héih³² liei²¹ hi³ lí¹³ pan¹³ hnú² jan² tsá² *romano ta³ tiá² má²lí²quiánh² nú² jú¹ tson² quioh²¹ tsú²?

²⁶ Jmí¹ má²lí²niéi³² hliáu³ tsá² chín¹ jái¹³ ní² né³, ca³ñí¹zeh¹ juo¹³ la³ lá²:

—¿He³ dá² ñi³jmuh³² hnú²? Já² la³ tsá² romano bíh¹ tsá² ó³².

²⁷ Jmí¹ jáun² ja³ juo¹³ hliáu³ tsá² chín¹ ní¹ zenh¹ jáun² Po¹, hi³ ca³ngáih³ dí² jái¹³ lá²:

—¿Hí¹ cu³tí³ bíh¹ tsá² romano hnú²?

Jáun² Po¹ ca³juáh³:

—Ján³.

²⁸ Jáun² juo¹³ hliáu³ ca³záih³ siáh³ Po¹:

—Ti³la³ ca³tin¹ jná¹³ má¹ná¹, hliáu³ lín³² bíh¹ quie³ ca³cáin³ hi³ ca³lín³ jná¹³ tsá² romano.

Jáun² Po¹ ca³juáh³ siáh³:

—Ti³la³ jná¹³ dá² má²lín³ la³ cun³ jmí¹ ca³lí³zian² bíh¹.

²⁹ Jmí¹ jáun² la³jui³² ca³tiánh³ tí³ có³² tsá² jmí¹ má²cán³ hí³ jú¹ tson² quioh²¹ Po¹, hí¹ la³ tí³ hnga² yáh³ juo¹³ hliáu³ ca³juénh² jmí¹ ca³lí³tsin² tsú² hi³ tson² bíh¹ la³ tsá² romano bíh¹ Po¹, quí¹hliá² jmí¹ má²lí²hñéi³² dí² tsú².

Má²zenh² Po¹ ñí¹ta²¹ chín¹ quioh²¹ tsá² judíos

³⁰ Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² jmí¹ hnió³ juo¹³ hliáu³ lí³ ñi³² he³ tso³ chá³² tsá² judíos quioh²¹ Po¹, jáun² ca³chin² dí² tsú², hi³ ca³zen³ dí² siáh³ jái¹³ hi³ ngih¹³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² ná¹ñí¹ hué³². Jmí¹ jáun² ca³jan³ tsú² Po¹ hi³ ca³ñí¹zinh² dí² ja¹ ñí¹ ná¹ngih³² jáun² tsá² hí³.

23

¹ Jmí¹ jáun² né³, Po¹ ca³jíe³ chí¹tiá³ ñí¹ ñí¹ tionh¹ tsá² ná¹chín¹ hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² reh², la³ tí³ ta³né³² tiá² lin¹ cha³² yáh³ tso³ jmí¹ tsin³² jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ tiá² má²ca³ma³ti²¹ jná¹³ ñí¹con² Dió³² la³ cun³ ca³ti²¹.

² Jáun² Ananías tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹ ca³jmú³ héih³² ñí¹con² tsá² tionh² cu³héin¹ Po¹, hi³ pá³ tsú² ho³ Po¹. ³ Jáun² Po¹ né³ ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hnú² dá² cáun² hná¹ hiah³² tiáu² jmáh³la³ tí³ coh³ bíh¹, ja³bí¹ Dió³² po³ siáh³ hnú²! ¿Há¹ jun³juáh¹³ hi³ jáun² ñíh³ hnú² ñí¹ ní² hi³ rá¹tsih³² nú² héih³² la³ cun³ juáh³ liei²¹? ¿He³ láih³² sa³ chín¹dí¹ huen² bíh¹ hnú² ñi³jmuh³² la³ siáh³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ rá¹juáh³ jáun² liei²¹?

⁴ Jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ có³² jáun² ca³záih³ Po¹:

—¿Hí¹ hnú² la³ ca³tin¹ jin¹³ tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹ quian²¹ Dió³²?

⁵ Jáun² Po¹ ca³ngái³ la³ lá²:

—Tiá² jmí¹ ño¹ jná¹³ reh² hi³ lín³ tsá² ní² mí²tsá² híen¹; quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²: “Tiá² hniáuh³² hléh¹ hnú² jú¹ hlah³ quioh²¹ tsá² ho² ta²¹”.

⁶ Jmí¹ ca³lí³tsin² jáun² Po¹ hi³ tsá² ná¹ngih³² hí³ la³ ná¹lí³ tun³ nió³, cun³ nió³ tsá² *saduceos, hi³ cun³ nió³ siáh³ tsá² *fariseos, jmí¹ jáun² ca³hléh³ dí² tiá³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² reh², jan² tsá² fariseo bíh¹ jná¹³, tsá² cá² mí¹zionh² tsá² fariseos. Jáun² né³, jné³² má²cán³ tsú² jú¹ tson² ca³ti²¹ hi³ jná¹³ taunh³² ta²¹ hi³ jenh¹³ siáh³ tsá² má²cá²tsan³!

⁷ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Po¹ la³ ní² né³, ca³juónh³ tsá² saduceos cú²zúnh² quionh³ tsá² fariseos, jmí¹ jáun² lí³ tsú² tun³ tsoh³. ⁸ Hi³ jáun² la³ jáun² lí³ quí¹hliá² tiá² ta²¹ taunh³² yáh³

tsá² saduceos hi³ jenh¹³ dí² já¹ hla¹, hi³ juáh²³ siáh³ hi³ tiá² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² zian², hi³ sa³jun³ tsá²cuú² tsá²chín³ ní² siáh³; ti³la³ tsá² fariseos má¹ná¹, taunh³² bíh¹ ta²¹ la³jǐ³² hi³ jáun². ⁹ Hi³ jáun² la³jǐn³² tsá² hí³ ca³ti³ ca³hóh³², jáun² ma³ jan² ti³² liei²¹ ja¹ quioh²¹ tsá² fariseos hí³ ca³jmú³ zenh² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tiá² lin¹ hi³ hlah³ chauh¹ yáh³ jnoh¹ quioh²¹ tsá²ñuh² lá², quí¹ tiá² né¹ yáh³ dí² ho³sa³ jan² tsá²cuú² tsá²chín³ má²ca³hléh³ ñí¹con² tsú², ho³lá²dá² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³².

¹⁰ Cun³ñí¹ hi³hliá² jmí¹ má²ná¹jín²³ lín³² tsá² hí³, jáun² cu³tsa³² jmí¹ ca³jmú³ juo¹³ hliáu³ héih³² hi³ tsa³chin² tsú² cú²jueh³² Po¹ ja¹ jáun² hi³ jón³² siáh³ hñú¹³, quí¹ hi³ juénh² tsú² ní² lí¹ jun² Po¹, quí¹ ní² lí¹ ca³jmú³ tsú² hná¹jēnh² nio² Po¹.

¹¹ Hi³ jáun² hua² jáun² né³ ca³ma³jnia³² Ti³² Juo¹³ dí² ñí¹con² Po¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tiá³ chá¹ honh² Po¹, quí¹ la³jmí¹ má²lí²hléh¹ hnú² hi³ ca³tin¹ jná¹³ já¹ juú² Jerusalén lá², la³ jáun² uá²jai³² hniáuh³² cuá¹hléh¹ nú² siáh³ já¹ juú² Roma.

Má²cú¹ má²ren²¹ tsáu² jái¹³ hi³ jngih³ Po¹

¹² Hi³ jáun² jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ma³ jan² tsá² *judíos ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ jái¹³ hi³ jngih³ Po¹. Má²tún² hmóu³² jáun² tsá² hí³ ca³tanh² hú¹mu³héih³² hi³ tiá² má³² jmu³ hí¹ cú¹pih²¹, sa³jun³ hính³ jmí² jma³ ca³la³ ti³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ jngih³ dí² Po¹. ¹³ Lín³ tun³lón³² tsá² ca³jmú³ jái¹³ jáun². ¹⁴ Jáun² ca³ñí¹taunh¹ dí² ñí¹con² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², hi³ ca³ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—Má²tún² hmóu³² lá² jnoh¹ má²lí²tanh¹³ hú¹mu³héih³² hi³ tiá² cú¹ tiá² hnáih¹³ jnoh¹ hí¹ cú¹pih²¹ ca³la³ ñí¹ ca³jngih¹³ jnoh¹ Po¹. ¹⁵ Jáun² né³, zen² hnoh² jái¹³ ñí¹con² juo¹³ hliáu³ quiúnh¹ náh² tsá² ná¹ñí¹ hi³ ja³jan² tsú² siáh³ Po¹ ta³ máh¹ hnoh². Juoh¹ hnoh² juo¹³ hliáu³ hi³ hnáuh² hnoh² ngáih¹ re² lín³² jú¹ tson² quioh²¹ Po¹. Jáun² jnoh¹ tsá¹tan¹³ Po¹ hú¹ jui³² hi³ jngih¹³ jnoh¹ ñeh² bíh¹ hi³ cuán¹³ tsú² ñí¹con² hnoh².

¹⁶ Ti³la³ jmí¹ ca³lí³ ñí³² ñú²míh¹ jon² hiá¹ rainh²¹ Po¹ jái¹³ jáun² né³, la³jui³² ngau³ hi³ ca³ñí¹zeh¹ Po¹ jái¹³ jáun². ¹⁷ Jáun² ca³teh³ Po¹ hliáu³ tsá² chín¹ hi³ ca³záih³ dí²:

—Cuá²jan³² tiá³ ñú²míh¹ lá² ñí¹con² juóuh³² nú², quí¹ zia³² cáun² jái¹³ hi³ tsa³zeh¹ tsú² juóuh³² hnú².

¹⁸ Jmí¹jáun² ca³ñí¹jan² hliáu³ tsá² chín¹ hí³ ñú²míh¹ ta³ ñí¹ juo¹³ hi³ ca³juáh³:

—Po¹ tsá² cuá¹tson³ lí²tié³ jná¹³ hi³ lí²juáh³ hi³ já¹jan³² jná¹³ ñú²míh¹ lá² ñí¹con² hnú², quí¹ zia³² cáun² jái¹³ quian³² hi³ záí³² hnú².

¹⁹ Jmí¹jáun² ca³zanh³ juo¹³ hliáu³ cuo² ñú²míh¹ hí³, hi³ ca³ñí¹ngah¹ dí² jái¹³ jáun² ñí¹ ti³ có³², hi³ ca³juáh³:

—¿He³ jái¹³ quiánh¹ nú²?

²⁰ Jáun² ñú²míh¹ hí³ ca³juáh³:

—Tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ má²lí²ma³cú¹ ma³ren²¹ jái¹³, hi³ jáun² má²zái³² tsú² hnú² hi³ cuá¹jan³² hnú² Po¹ ñí¹ta²¹ chín¹ tsa³háu², hi³ lí¹ ja³ma³cau² tsú² hnú² hi³ juáh³ hi³ nga³ re² jú¹ tson² quioh²¹ Po¹. ²¹ Su³uú² lí¹ táunh³ hnú² ta²¹; quí¹ lín³ tun³lón³² tsá² tau³ Po¹ hú¹ jui³² tsa³háu². Má²tún² hmóu³² jáun² tsá² hí³ má²lí²tianh² hú¹mu³héih³² hi³ hí¹ cú¹pih²¹ má³² tiá² cuh³ hi³ sa³jun³ hính³ jmái² ca³la³ ñí¹ ca³jngih³ Po¹. Jáun² ta³né³² cáun² má²ná¹jan³² tsú² hi³ chanh²¹ hnú² jái¹³ bíh¹ ha³ líh³ cuá¹jan³² nú² Po¹.

²² Jáun² juo¹³ hliáu³ hí³ ca³záih³ ñú²míh¹, hi³ tiá² hin² záih³² hí¹ jan² hi³ má²lí²chá³² la³ jáun², jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³chanh³ dí² ñú²míh¹ hí³.

Zen³ tsú² Po¹ ñí¹con² Fé³ tsá² ho² ta²¹

²³ Jmí¹jáun² ca³teh³ juo¹³ hliáu³ hí³ gon³ hliáu³ tsá² chín¹ hi³ ca³záih³ dí²:

—Jmu³ hua³jan²¹ tun³ nio² hña³láun³ hliáu³ tsá² tsa³taunh¹ jui³² ta³, hnah³² nio² quiú³ tsi²¹ quian³ siáh³ tsá² ná¹tsin¹ jáh³, hi³ cónh³ tun³ nio² hña³láun³ siáh³ tsá² ná¹quian³² hmá² zunh²¹. Hniáuh³² tónh³² tsú² hua³jan²¹ hi³ tsa³taunh¹ cun³ la³ nio¹ ñu³ ti³ ca³niéi²

la³ ti³ juú² Cesarea. ²⁴ Hi³ jmu³ siáh³ hua³jan²¹ gon³ gáun³ tsa³cuá¹ hi³ ca³tin¹ Po¹, hi³ tsa³jan² tsú² re² tin² ñí¹con² Fé³ tsá² ho² ta²¹.

²⁵ Jáun² juo¹³ hliáu³ hí³ ca³zen³ cáun² sí² hi³ rá¹juáh³ la³ lá²:

²⁶ “Hia² nú² Fé³ tsá² lín³ hnú² ta²¹ hi³ chín¹, jná¹³ la³² tsá² jmái² Claudio Lisias zein³² jná¹³ sí² lá² ñí¹con² hnú².

²⁷ Jmí¹ ca³ma³tson¹³ tsá² judíos tsá² lá² hi³ jmí¹ má²jngih³ tsú², ti³la³ jmí¹ ca³lí³ ño¹ jná¹³ hi³ tsá² *romano bíh¹ la³ tsá² lá², jmí¹jáun² ñé¹ jná¹³ quiúnh¹ hliáu³ joh² hi³ ca³ñí¹lion¹ jná¹³ tsú². ²⁸ Jná¹³ né³ jmí¹ hnó²¹ lí³ ño¹ hi³ he³ tso³ cha³² tsú² quioh²¹ tsá² lá², hi³ jáun² ca³ñí¹jan³² jná¹³ tsú² ñí¹ta²¹ chín¹ quioh²¹ tsá² judíos. ²⁹ Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, cáun² lí¹ ca³tu³ ca³hna³ tsá² lá² la³ cun³ lí³ lei²¹ quioh²¹ hmóu³² bíh¹, hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² ca³ti²¹ hi³ jngih³ tsú² tsá² lá², sa³jun³ ca³ti²¹ hi³ tanh¹³ tsú² hñu³mí¹ñí².

³⁰ Jáun² jmí¹ ca³lí³ ño¹ jná¹³ hi³ má²ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ tsú² jái¹³ hi³ jngih³ tsá² lá², jmí¹jáun² ca³lén¹³ jná¹³ hi³ zein²¹ tsú² cú²jueh³² ñí¹con² hnú², ja³bí¹ ca³juo³ jná¹³ siáh³ tsá² tú² tsá² hna² tsú² hi³ ñí¹con² hnú² má²hniáuh³² chá³² tsú² tso³. [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³ hi³ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnú²].”

³¹ Jáun² la³ cun³ lí³ héih³² hi³ má²lí²héi³ jáun² hliáu³ hí³, ca³jan³ Po¹ ta³ huá² ta³ niéi² jáun², hi³ ca³ñí¹jan² dí² la³ ti³ juú² Antípatris. ³² Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³jính³² la³jín³² hliáu³ tsá² ca³ñí¹táunh¹ jui³² ta³ cun³ juú² Antípatris jáun², jáun² cu³ jmáh³ tsá² ná¹tsín¹ hí³ jáh³ bíh¹ jéi³²í¹ já¹taunh²¹ quionh³ Po¹. ³³ Jmí¹ ca³cha³táunh¹ jáun² hliáu³ hí³ juú² Cesarea, jáun² ca³cuéh³ tsú² tsá² ho² ta²¹ hí³ sí² jáun², hi³ ca³zinh³ tsú² siáh³ Po¹ ta³ ñí¹ tsú². ³⁴ Jmí¹ má²lí²hí³² tsá² ho² ta²¹ hí³ sí² jáun² né³, ca³ngáih³ Po¹ hi³ hín² tíh³ hín¹³. Jmí¹ ca³juáh³ Po¹ hi³ hín¹³ tí³ Cilicia, jáun² tsá² ho² ta²¹ hí³ ca³juáh³:

³⁵ —Ní¹ má¹cuá²taunh²¹ tsá² tú² hna² hnú² ñí¹ lá², má¹jáun² máh³ cán¹³ jná¹³ jú¹ tson² quián¹³ hnú².

Jáun² tsá² ho² ta²¹ hí³ ca³jmú³ héih³² hi³ jmu³ hliáu³ hua³hí¹³ Po¹ ñéih³ hñú¹³ hla¹ re²¹ Herodes.

24

Po¹ cue³² jú¹ tson² quioh²¹ ta³ ñí¹ Fé³

¹ Jmí¹ la³ má²hñá³ jmái¹ jáun² ca³chó³² Ananías já¹ juú² Cesarea, tsá² lín³ hí³ mí²tsá² híen¹, quionh³ tsú² ma³ jan² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², jí³ tsá² jmái² Tértulo ní² siáh³, jan² tí³² tsá² jmu² ta²¹ hi³ nau³² jái¹³. Jáun² tsá² hí³ ca³tiánh³ ta³ ñí¹ tsá² ho² ta²¹ hí³, hi³ ca³chá³ tsáu¹³ Po¹. ² Jmí¹ má²cuí²ñí¹quian¹³ tsú² jáun² Po¹ né³, ca³chá³ Tértulo tso³, hi³ ca³záih³ dí² Fé³ la³ lá²:

—Hnú² tsá² ho² ta²¹, cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ re² cháunh²³ honh² hnú² hi³ jmuh³² héih³², hi³ jáun² tie³ bíh¹ nio² tá¹ cáun² hué³² lá², hi³ hliáun³ siáh³ héih³² chu²¹ héih³² hmai²¹ má²ca³lí³zia³² quiú¹³ dí². ³ Hen³ ma³ chú³² jmuh³² hnú² re² héih³² jmái¹ ca³la³ jí³² la³ tán¹ hué³² quiú¹³ dí², jáun² jlánh¹ hiún² tsí³ jnoh¹ hi³ cue³² jnoh¹ tiá¹hmah¹ ñí¹con² hnú² Fé³ tsá² ho² ta²¹ juo¹³ jnoh¹. ⁴ Tí³la³ cun³ñí¹ hi³ tiá² hnó³² jná¹³ má¹tsan¹³ lín³² honh² hnú², jáun² mí²³ jná¹³ hi³ chú³² hi³ náih¹³ tiá³ hnú² jái¹³ hi³ juah²¹ jná¹³ lá². ⁵ Tsá² tsanh²¹ jnoh¹ lá² jlánh¹ má²míéi³², jí³ hi³ qui² tson² tsú² tsá² *judíos tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³. Tsá² lá² jan² tsá² ná¹chín¹ ñí¹con² tsá² cu³ nió³ hain²¹ hi³ tí³ con² hla¹ tsá² ja³ hí³ Nazaret. ⁶ Tsá² lá² jmí¹ hnió³ hliáh³² siáh³ cuáh³² chín¹ quiú¹³ jnoh¹; tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, la³juí³² ca³zanh¹³ tsú² hi³ tson³. [Hi³ jmí¹ má²hnáu² jnoh¹ má¹ré¹³ tsáu¹³ tsú² la³ cun³ juáh³ lei²¹ quiú¹³ jnoh¹ hmóu³², ⁷ tí³la³ Lisias juo¹³ hliáu³ jlánh¹ chí¹hniéi² ca³ñí¹chin² Po¹ lá² ja¹ quiú¹³ jnoh¹, ⁸ hi³ ca³juáh³ siáh³, hi³ tsá² cha³² tsáu¹³ tsá² lá² ca³tin¹ ja³táunh¹ ñí¹con² hnú².] Jáun² né³, ní¹juáh³ hi³ cánh¹ hnú² huen² re² lín³² jú¹ tson² ñí¹con² tsú², jáun² má¹jáun² lí³ ñíh¹³ hnú² hi³ tson² bíh¹ la³ cun³ tso³ hi³ cha³² jnoh¹ quioh²¹ tsú².

⁹ Jáun² la³jín³² tsá² judíos jmí¹ tionh¹ hí³ ní¹ jáun² ca³ma³tson² uá²jai³² jái¹³ jáun².
¹⁰ Jmí¹jáun² ca³jmú³ tsá² ho² ta²¹ lin¹ hi³ má²lí¹³ hléh³² Po¹, jáun² Po¹ ca³juáh³:

—Hiún² lín³² bíh¹ tsin³² jná¹³ hi³ cué¹³ jú¹ tson² quion²¹ ní¹con² hnú², quí¹ ño¹ jná¹³ hi³ má²hia³jáun¹³ lín³² máh³ lín³ hnú² jue²¹ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² hué³² lá². ¹¹ Huán¹ tsí³ bíh¹ lí¹³ lí³tsin² hnú² ní¹juáh³ tson² la³ cun³ hi³ juah²¹ jná¹³, quí¹ né³bí¹ má²tí³ quia³tún³ jmái¹ bíh¹ la³ cun³ jmí¹ cá¹chó²¹ jná¹³ já¹ juú² Jerusalén hi³ ca³ñí¹ma³tsú¹ ma³jonh²¹ jná¹³ Dió³². ¹² Hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² dí¹quí¹ dí¹tanh¹ jná¹³ jái¹³ la³ cun³ jmí¹ ca³tsauh¹ jná¹³ tsá² lá², sa³jun³ má²lí²cuú¹ lí²ngih²¹ jná¹³ tsáu² hi³ juáh¹³ hi³ má²lí²zió³² jná¹³ tsí³ tsú², uá¹ hi³ ñéih³ cuáh³² chín¹, ho³ lí³ua³ cáun² cuáh³² ní¹ hná¹ ní² quiú¹³ jnoh¹ tsá² judíos, sa³jun³ já¹ juú² já¹ hñú³ siáh³. ¹³ Hi³ sa³jun³ lí¹³ ma³tson² tsú² lí³ua³ cáun² tso³ ní¹ hná¹ ní². ¹⁴ Tí³la³ jná¹³ ton¹ bíh¹ hi³ tson² bíh¹ ma³tsú¹ ma³jonh²¹ jná¹³ Dió³² Juo¹³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹ la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³ jáun² jnoh¹ tsá² má²tiáuh¹ jnoh¹ jui³² quioh²¹ Jesús, jnoh¹ tsá² té²³ tsá² ní² “tsá² cu³ nió³”. Taunh³² bíh¹ jná¹³ ta²¹ la³jí³² hi³ rá¹juáh³ ní¹ liei²¹ quioh²¹ Moisés jí³ jái¹³ hi³ rá¹tioh³ jáun² ní¹ Sí² quioh²¹ tsá² ca³lin³ hí³ *tí³² jè¹ Dió³² ní² siáh³. ¹⁵ Já³bí¹ jná¹³ hu²¹ tsin³² la³ cun³ hi³ qui³ ná¹hen² tsí³ tsá² lá², hi³ jenh¹³ jáun² la³jín³² tsá² má²cá²hiá² cá²tsan³, uá¹ i³ tsá² chun¹ uá¹ i³ tsá² hláih¹. ¹⁶ Hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ tion³ jmu² jná¹³ hi³ lí³ jí² jmí¹ tsin³² jmái¹ ca³la³ jí³², hi³ jáun² tiá² zia³² tso³ hi³ lí¹³ lí³ chá³², uá¹ i³ ní¹con² Dió³² uá¹ i³ ní¹con² tsá²mi³cuoun² ní² siáh³.

¹⁷ ”Jmí¹ má²ca³ñí¹tí¹ ní¹ngí¹³ jná¹³ ca³lá² ué³ juú²co¹ juú²hñú¹³ tsá² hué³² siáh³, ngah³ jná¹³ siáh³ juú² Jerusalén, hi³ ca³lén¹³ hi³ ní¹ma³hon¹ ca³lá² tsá² tia³mii², jí³ hi³ ní¹jngih²¹ ná¹ siáh³ jáh³ ní¹con² Dió³² hi³ hiún² tsin³². ¹⁸ Jmí¹ má²jí² jáun² jmí¹ tsin³² jná¹³ la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³ jnoh¹ tsá² judíos, la³ cun³ jmí¹ ca³tsauh¹ jná¹³ tsá² judíos zian² hué³² Asia hñu³ cuáh³² chín¹; tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ má²lí²cuú¹ lí²ngih²¹ tsáu² yáh³ jná¹³ jmí¹jáun², hi³ sa³jun³ má²zenh² jná¹³ siáh³ ja¹ quioh²¹ tsá² ná¹jmu² tiá³ siaun³². ¹⁹ Tsá² tsauh¹ hí³ bíh¹ jná¹³ jmí¹ ca³tin¹ ja³taunh¹ ní¹ lá² ní¹juáh³ he³ tso³ hnió³ tsú² chá³² hi³ ca³tin¹ jná¹³. ²⁰ Ní¹juáh³ tiá² ja³taunh¹ tsá² hí³, hi³ jáun² tsá² tionh² lá² cuí¹ juáh¹³, neh²¹ ní¹juáh³ he³ tso³ ca³tsoh³ tsú² quion²¹ jná¹³ jmí¹ ca³zeh³ tsú² jná¹³ ní¹ta²¹ chín¹ quioh²¹ tsá² judíos. ²¹ Tiá² né¹ ho³sa³ hi³hliá² ca³hléh³ jná¹³ tiá³ hi³ ca³juánh³² la³ lá²: ¡Né³² má²ná¹canh³² hnoh² jú¹ tson² cun³ñí¹ hi³ jná¹³ taunh³² ta²¹ hi³ jenh¹³ siáh³ tsá² má²cá²tsan³!

²² Tí³la³ Fé³ hí³ má¹ná¹, jmí¹ má²ñí³² re² bíh¹ hi³ ha³ lánh³ ná¹ngi²³ tsá² má²tiáunh¹ hí³ jui³² quioh²¹ Jesús; hi³ jáun² jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jái¹³ jáun², ca³jmú³ héih³² hi³ cáun² cuí¹ lí³ tín² la³ ní², hi³ ca³juáh³:

—Ní¹ má¹cuán² Lisias tsá² lín³ juo¹³ hliáu³ má¹ré¹³ jná¹³ jái¹³ ní² quián¹³ hnoh².

²³ Jmí¹jáun² ca³jmú³ Fé³ héih³² hi³ jmu³ hliáu³ tsá² chín¹ hua³hí¹³ Po¹ la³ má²jmu² jáun², tí³la³ ca³cué³ bíh¹ tsú² jái¹³ hi³ ma³hiún² ca³lá² Po¹ tsí³, jí³ hi³ lí¹³ tsa³jie³ siáh³ tsáu².

²⁴ Jmí¹ lí¹cáin² jáun² máh³ ca³chánh³² siáh³ Fé³ já¹ juú² jáun² quionh³ Drusila tsá²mi³ tsá² judía ní²cuo². Jmí¹jáun² ca³teh³ tsú² siáh³ Po¹ hi³ ca³lí³hnió³ tsú² ne³ jái¹³ hi³ ca³tí²¹ hi³ tanh² tsú² ta²¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo. ²⁵ Tí³la³ jmí¹ ca³hléh³ Po¹ jái¹³ hi³ ca³tí²¹ hi³ ma³zian² tsú² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² né³, hi³ hniáuh³² lí³ tín² tsú² tí³ jinh³ hnga², jí³ hi³ ca³tí²¹ hi³ ra³tsi³² Dió³² héih³² jmái¹ né³bí¹ ja³² ní² siáh³, jmí¹jáun² ca³juénh² bíh¹ Fé³, hi³ jáun² ca³juáh³:

—Cuánh² tín² cú²jueh³², má¹jáun² té¹³ jná¹³ siáh³ ní¹ má¹ca³lí³ jíen¹ ná¹.

²⁶ Jáun² Fé³ hí³ cáun² lí¹ jmí¹ má²hu²¹ tsí³ hi³ jéin³² Po¹ quie³, má¹jáun² jmí¹ líón²¹ dí²; jáun² ca³teh³ dí² hliáun³ jéin³² hi³ hnió³ dí² juónh³ quionh³. ²⁷ Jmí¹ má²ca³tsin¹³ jáun² tun³ mii² hi³ cuá¹tson³ Po¹ ca³tsóh³² Fé³ ta²¹, jmí¹jáun² hi³ siáh³ Porcio Festo. Tí³la³ jmí¹

cuá¹han³ Fé³ ta²¹ má¹ná¹, cun³ jáun² ca³chan³ bíh¹ tsú² Po¹ cuá¹tson³, qui¹ hi³ ca³lí³hnió³ tsú² hi³ tá¹zanh¹ re² ní¹con² tsá² judíos.

25

Po¹ má²zenh² siáh³ ta³ ní¹ Festo

¹ Jáun² né³, jmí¹ la³ má²jau³ ca³héi³ Festo jái¹³ hi³ lín¹³ ta²¹ hué³² jáun², cua³han³ juú² Cesarea ní¹ zeh² ní¹ta²¹ quioh²¹, hi³ ngau³ tí³ já¹ juú² Jerusalén. ² Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá² *judíos tsá² ná¹ní¹ ca³chá³ tsáu¹³ Po¹ ní¹con² Festo hí³. ³ Jáun² tsá² hí³ ca³hiu³ ca³mí³ ní¹con² Festo hi³ jmu³ tsú² hi³ chú³² hi³ chanh³ jái¹³ hi³ cui¹ jáuh¹³ Po¹ tí³ já¹ juú² Jerusalén jáun²; qui¹ tsá² hí³ dá² jmí¹ má²ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ jái¹³ hi³ tsa³jngih² Po¹ hú¹ juí³². ⁴ Tí³la³ Festo né³ ca³záih³ tsá² hí³, hi³ tsá² cuá¹tson³ bíh¹ hí³ já¹ juú² Cesarea, hi³ né³bí¹ tsánh²¹ yáh³ tsú² hnga² ní¹ jáun²; ⁵ hi³ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hin² hnoh² tsá² ná¹hauh³² náh² jái¹³, lí¹³ cuá¹taunh¹ náh² quiúnh¹ jná¹³ já¹ juú² Cesarea, hi³ jáun² ní¹ jáun² cuá¹juah²¹ náh² ní¹juáh³ he³ tso³ zia³² quioh²¹ tsá² hí³.

⁶ Jmí¹ la³ má²jña³ ho³ má²quia³ jmái¹ hi³ ca³chó³² Festo hí³ já¹ juú² Jerusalén, ngah³ siáh³ tí³ já¹ juú² Cesarea. Jáun² jmí¹ cá¹jniá²¹ hi³ ca³chánh³² jáun² tsú² ca³cuá³ ní¹ta²¹ chín¹ quioh²¹, jmí¹ jáun² ca³jmú³ héih³² hi³ tsa³quian³ tsú² Po¹. ⁷ Jmí¹ hi²¹ jáun² Po¹ ní¹ta²¹, ca³la³ ja¹ uá¹ zenh² bíh¹ Po¹ ca³jmú³ tsá² judíos tsá² ja³taunh²¹ hí³ juú² Jerusalén, hi³ ca³chá³ tsú² hliáun³ jmáh³la³ tso³ huáh² tsí³, tí³la³ tiá² lí³ yáh³ ma³tson² tsú² tso³ jáun². ⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³cué³ Po¹ jú¹ tson² quioh²¹, hi³ ca³juáh³:

—Hí¹ cáun² yáh³ hi³ hlah³ tiá² má²cá²jmú³² jná¹³ ní¹con² liei²¹ quiú¹³ jnoh¹ tsá² judíos, sa³jun³ hi³ ca³tin¹ cuáh³² chín¹ quiú¹³ jnoh¹, sa³jun³ hi³ ca³tin¹ *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ juo¹³ dí² tsá² *romanos ní² siáh³.

⁹ Tí³la³ cun³ní¹ hi³ ca³lí³hnió³ Festo tá¹zanh¹ re² ní¹con² tsá² judíos, jáun² ca³záih³ dí² Po¹ la³ lá²:

—¿Hnáuh¹ hnú² cuóh¹³ já¹ juú² Jerusalén, hi³ jáun² ní¹ jáun² ní¹ma³ré¹³ jná¹³ tso³ quián¹³ hnú²?

¹⁰ Tí³la³ Po¹ ca³ngái³:

—Ta³ ní¹ tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ juo¹³ tsá² romanos bíh¹ tsá¹juoh²¹ dí²; qui¹ ní¹ jáun² bíh¹ ca³tí²¹ ma³re² tsú². Má²níh¹ bíh¹ hnú² re² hi³ hí¹ cú¹píh²¹ yáh³ hi³ hlah³ tiá² cá²jmú³² jná¹³ ní¹con² tsá² judíos tsá²co¹ ná¹. ¹¹ Sá¹jmí¹ hi³ tson² ca³jmú³² jná¹³ cáun² hi³ hlah³ dúh¹, jáun² cun³ ca³tí²¹ bíh¹ jún³ jná¹³; tí³la³ ní¹juáh³ hí¹ cáun² yáh³ tso³ hi³ cha³² tsú² ní² tiá² la³ tson², jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³tin¹ jienh³ jná¹³ jo³cuo² tsá² ní². Hi³ jáun² bíh¹ mí²³ jná¹³ hi³ ma³re² hnga² tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹.

¹² Jmí¹ má²lí²juónh³ jáun² Festo quionh³ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ quionh³, jáun² ca³záih³ dí² siáh³ Po¹ la³ lá²:

—Má²lí²juah²¹ bíh¹ hnú² hi³ hnáuh² cuá¹ma³réh¹³ ta³ ní¹ tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹, jáun² né³, tí³ ní¹ cuá³ tsá² hí³ bíh¹ má²hniáuh³² zei²¹ jná¹³.

Má²zenh² Po¹ ta³ ní¹ re²¹ Agripa

¹³ Jáun² né³, jmí¹ lí¹ cáin² píh²¹ jáun² ca³chó³² re²¹ Agripa já¹ juú² Cesarea quionh³ Berenice ní²cuo², hi³ ca³ní¹ma³jéinh³ Festo, hi³ ca³ní¹cueh¹ dí² cuo². ¹⁴ Cun³ní¹ hi³ ué³ bíh¹ ca³lá² ca³tiánh³ tsú², hi³ jáun² ca³chá³ Festo ní¹con² tsú² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Po¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹ lá² zian² jan² tsá²núh² tsá² ca³chan³ Fé³, hi³ cuá¹tson³. ¹⁵ Jmí¹ ní¹ jná¹³ cu³tiá³ já¹ juú² Jerusalén, jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ní¹ juú² ca³qui³ ca³chá³ tsáu¹³ Po¹ ní¹con² jná¹³, hi³ jmí¹ mi³² tsú² hi³ má¹ré¹³ jná¹³ tso³ hi³ jmí¹ má¹ngí¹³ jná¹³ Po¹. ¹⁶ Tí³la³ jná¹³ ca³juo³ tsú² hi³ tsá² ho² ta²¹ tsá² romanos, tiá² tan² jnoh¹ hi³ cáun² lí¹

má'ngi¹³ tiá³ jan² tsáu² tá¹la³ tiá² má'zenh² tsú² cu³tsa³² quionh³ tsá² cha³² tso³, ta³ tiá² má²lí²cué³² tsú² siáh³ jú¹ tson² quioh²¹. ¹⁷ Hi³ jáun² jmí¹ cuá¹taunh²¹ jáun² tsá² hí³ ñí¹ lá², ha³ tiá² ca³ma³lé¹³ yáh³ jná¹³, hi³ jáun² jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² bíh¹ cánh³² ca³ñí³² jná¹³ ñí¹ta²¹ quion²¹, jáun² ca³jmú³² jná¹³ héih³² hi³ tsa³quian³ tsú² tsá² tson³ hí³. ¹⁸ Tí³la³ jmí¹ ca³chá³ tsá² hí³ tsáu¹³ tsá² tson³ né³, tiá² ca³chá³ yáh³ dí² tsáu¹³ tsú² la³ cun³ hi³ jmí¹ len³ jná¹³ jmu³ tsú². ¹⁹ Jí³²la³ tí³ ca³jmú³ tsú² quiú² táinh³² tsá² tson³ jái¹³ ca³tí²¹ ha³ lánh³ ná'ngi²³ hi³ má²tsú² má²jónh³² dió³² joh¹ bíh¹, jí³ jái¹³ hi³ ca³tin¹ jan² tsá² jmái² Jesús ní² siáh³; tsá² cuá²taunh²¹ hí³ né³ juáh³ hi³ má²jún¹ bíh¹ néh¹ tsú², tí³la³ Po¹ né³ juáh³ hi³ zian² bíh¹ tsá² hí³. ²⁰ Tí³la³ jná¹³ má'ná¹, tiá² jmí¹ ño¹ yáh³ ha³ lánh³ rón³² má'ré¹³ hi³ jáun², jáun² hnga² Po¹ ca³nga³ jná¹³ ní¹juáh³ hi³ hnió³ tsó³² tí³ já¹ juú² Jerusalén, hi³ jáun² ñí¹ jáun² jmí¹ tsá¹ma³ré¹³ jnoh¹ jái¹³ jáun². ²¹ Tí³la³ jmí¹ ca³mí³ tsú² hi³ hnga² tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ bíh¹ ma³re², hi³ jáun² ca³jmú³² jná¹³ héih³² hi³ la³ má²cuá¹tson³ jáun² tsú² ca³la³ ñí¹ ca³quienh² jná¹³ zein²¹ tsú² ñí¹con² tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ hí³.

²² Hi³ jáun² Agripa hí³ ca³záih³ Festo:

—Ja³bí¹ jná¹³ jmí¹ zain³² ne¹ jái¹³ quioh²¹ tsá² hí³.

Jáun² Festo ca³juáh³:

—Lí¹³ bíh¹ náih¹³ hnú² tsa³háu².

²³ Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³chó³² siáh³ Agripa quionh³ Berenice ñí¹cuo² ñí¹ lí³ jáun² ñéih³ pa²¹. Ca³la³ hi³ jmu² jmái¹ bíh¹ tsú² jmí¹ taunh²¹ ñí¹ jáun² ca³la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ juo¹³ hliáu³ jí³ tsá² ná¹chín¹ juú² jáun² ní² siáh³. Jmí¹jáun² ca³jmú³ Festo héih³² hi³ tsa³quian³ tsú² Po¹. ²⁴ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³juáh³ Festo la³ lá²:

—Hnú² re²¹ Agripa jí³ tsá² ná'ngih³² náh² ñí¹ lá² quiúnh¹ jnoh¹ ta³né³², sá¹ní² jien¹ náh² tsá²ñuh² lá². Jlánh¹ juóun³² tsá² judíos tsá² zian² juú² Jerusalén jí³ la³ má²quionh³ tsá² zian² juú² Cesarea lá² cha³² tsáu¹³ tsá²ñuh² lá², cá² ñí¹ ná¹hiú² ná¹mi³² tsú² hi³ jún³ bíh¹ tsá² lá², ca³la³ hi³ tiáunh¹ cú²tiú² cú²jan³² lín³². ²⁵ Tí³la³ tiá² lin¹ tso³ tsoh¹ yáh³ jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² lá² jún³. Tí³la³ hnga² tsá² lá² ca³mí³ hi³ tsa³ma³re² tso³ quioh²¹ ta³ ñí¹ hnga² tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ juo¹³ dí², jáun² ca³lén¹³ jná¹³ hi³ cu³tsa³² zein²¹ tsú² cú²jueh³² ñí¹con² tsá² hí³. ²⁶ Tí³la³ hí¹ cáun² yáh³ jái¹³ tiá² zia³² he³ cun³quionh³ zein²¹ jná¹³ tsá² lá² ñí¹con² tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ juo¹³ dí². Jáun² bíh¹ lí²te³ jná¹³ tsú² hi³ nó³² ta³ máh¹ hnoh², la³ñí¹ la³ján³ ta³ máh¹ hnú² na²¹ re²¹ Agripa, jáun² ní¹ má¹lí²cán¹³ dí² re² jú¹ tson², cháuh³² cáun² jái¹³ hi³ lí¹³ tón¹³ jná¹³ ñí¹ sí² hi³ zein²¹ jná¹³ ñí¹con² juo¹³ dí². ²⁷ Quí¹ jná¹³ len³ hi³ tiá² re² jniá³ yáh³ hi³ cáun² lí¹ zein²¹ jná¹³ jan² tsá² tson³ ta³ lin²¹, ní¹juáh³ hí¹ cáun² tso³ tiá² la³ quionh³ yáh³.

26

Po¹ cue³² jú¹ tson² quioh²¹ ta³ ñí¹ re²¹ Agripa

¹ Jáun² Agripa ca³záih³ Po¹:

—Má²lí¹³ cuéh¹ hnú² jú¹ tson² quián¹³ ta³né³².

Jáun² Po¹ ca³háí³² cuo² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

² —Hnú² re²¹ Agripa, hiún² lín³² bíh¹ tsin³² jná¹³ hi³ juah²¹ ñí¹con² hnú² la³jí³² la³ cun³ tso³ hi³ ná¹cha³² tsá² *judíos quion²¹ jná¹³, ³ quí¹ ño¹ jná¹³ hi³ hnú² má²ñíh¹ re² la³jí³² hi³ ná'ngi²³ dí², tsá² judíos, hi³ ñíh¹ hnú² siáh³ la³jí³² jái¹³ ñí¹ tiá² tiáuh¹ dí² cá²hon³. Hi³ jáun² mí²³ jná¹³ ñí¹con² hnú² hi³ má¹juenh¹³ hnú² honh² hi³ náih¹³ jái¹³ hi³ juah²¹ jná¹³ lá² ta³né³².

⁴ "La³jín³² bíh¹ tsá² judíos, tsá² juú²co¹ jná¹³, la³ má²quionh³ jí³ tsá² zian² Jerusalén ná¹ñi³² ha³ lánh³ ca³ngí³ jná¹³ ja¹ quioh²¹ tsú² jmí¹ tsá¹míh¹ ná¹ hi³ la³ tí³ ta³né³². ⁵ Ja³bí¹ ná¹ñi³² bíh¹ tsú² hmóu³², sá¹jmí¹ hi³ hnió³ tsú² juáh³, hi³ tson² bíh¹ jná¹³ jan² tsá² cu³ nió³

tsá² *fariseo la³ cun³ jmí¹ míh² ná¹. Tsá² cu³ nió³ tsá² fariseos hí³ jlánh¹ re² má²tí³² cuáh³² quioh²¹ la³ cun³ ní¹ la³jín³² tsá² ní¹ hná¹ jáun². 6 Hi³ jáun² né³, ta³né³² má²zenh² jná¹³ ní¹ lá² hí³ má²rá¹tsa² hnoh² héih³² cun³ní¹ hí³ má²hu²¹ tsin³² jná¹³ hí³ Dió³² ma³tí³² la³ cun³ lí³ jái¹³ hí³ ca³jmú³ jáun² jmí¹tin² quionh³ tsá²haun³² dí¹hio³ ní¹deh³ dí². 7 Tá¹ quia³tún³ tsoh³ jáun² dí² tsá² *Israel má²ná¹tioh³ tsí³ hí³ ma³tí³² Dió³² jái¹³ hí³ ca³jmú³ jáun² jmí¹tin², hí³ jáun² má²má²tsú² má²jónh³² tsú² Dió³² la³ huá² la³ jma². Cun³ní¹ hí³hliá² má²hu²¹ tsin³² jná¹³ la³ jáun² bíh¹ hnú² re²¹ Agripa, hí³ jáun² bíh¹ tso³ má²cha³² tsá² judíos hí³ quion²¹ jná¹³ ta³né³². 8 ¿Hí¹ ná¹lín²³ hnoh² tsá² tionh² náh² ní¹ lá² hí³ tiá² tin² Dió³² jmu³ hí³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³?

9 "Chín¹dí¹ huen² bíh¹ jná¹³ jmí¹ len³ hí³ jmu¹ hian² tsin³² cun³quionh³ la³jáh³ dú¹ ní¹ hí³ hlah³ ní¹con² tsá² má²tanh² ta²¹ Jesús Tsá² Nazaret; 10 la³ jáun² bíh¹ ca³jmú³² jná¹³ já¹ juú² Jerusalén. Juóun³² tsá² má²tanh² hí³ ta²¹ Jesús ca³tonh¹ jná¹³ hñu³mí¹ní² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsá² ná¹lín³ mí³jmú³. Hi³ jmí¹ ca³ma³tsán² tsú² jáun² tsá² hí³ né³, ja³bí¹ jná¹³ uá²jai³² ca³juánh³² hí³ ca³tin¹ tsú² jún³. 11 Hliáun³ jéin³² lín³² bíh¹ ca³jmuh³² jná¹³ tsú² hian² tsin³², hí³ jmí¹ hnó²¹ jná¹³ hí³ tu³ hió³² tsú² Tsá² má²tanh² tsú² hí³ ta²¹. La³ jáun² bíh¹ ca³ní¹jmú²¹ jná¹³ la³jí³² hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí² tsá² judíos, hú¹tá¹ jmí¹ míh²³ lín³² tsin³² jná¹³ ní¹con² tsú². Hí¹ la³ tí³ juú²co¹ juú²hñú¹³ *tsá²cá²jo²¹ yáh³ ní¹ jná¹³ hí³ ní¹jmú²¹ hian² tsin³² ní¹con² tsá² judíos, tsá² má²tanh² hí³ ta²¹ Jesús ní¹ jáun².

Po¹ cha³² siáh³ ha³ lánh³ rón³² ca³tí² cá²jéinh³² jmí¹ tsí³
(Hechos 9:1-19; 22:6-16)

12 "Jmí¹ ngau²¹ jná¹³ jáun² juú² Damasco hí³ jmí¹ hnó²¹ jná¹³ ní¹jmú²¹ siáh³ la³ jáun², hí³ jmí¹ hí¹ñe² jná¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsá² ná¹lín³ mí³jmú³, hí³ jmí¹ má²quion¹ jná¹³ cáun² sí² hí³ ca³cué³ tsá² hí³ hí³ lin¹ hí³ jmí¹ ngau²¹ ná¹ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsú². 13 Tí³la³ hú¹ jui³² jáun² ca³jé³² jná¹³ cáun² joh¹ cun³ chi³hiú², hí³ tí³ jlánh¹ bíh¹ pin³ la³ cónh³ bíh¹ joh¹ hiú². Hnú² re²¹, joh¹ jáun² táin³ jná¹³ jí³ la³ jí³ tsá² jmí¹ quiúnh¹ jná¹³ jmí¹jáun². 14 Jmí¹jáun² ca³sauh³ jnoh¹ cu³hna²¹ jáh³ la³jáí³² jáun², jáun² ca³náí³² jná¹³ cáun² ho³ tsá² hí³ ní¹hle²¹ jú¹ *hebreo, hí³ ní¹juah²¹: "Hnú² Saulo, Saulo, ¿he³ láih³² jmu³² hnú² hian² honh² ní¹con² jná¹³? Jmu³² hlah³ quián¹³ huen² bíh¹ hnú² la³jmí¹ jmu² jáh³ cuí²³ jah³² ní¹ má¹ca³hinh³ tsú² quionh³ mí¹ní² zúnh²". 15 Jáun² jná¹³ né³ ca³juánh³²: "¿Hin² bíh¹ tsánh² hnú² Tí³²?" Jáun² Tí³² Juóu³² jná¹³ hí³ ca³juáh³: "Jná¹³ bíh¹ la³² Jesús Tsá² jmoh¹ hnú² hian² honh². 16 Náú², zenh² nú² jmu³, qui¹ né³² má²cá²jnia³ jná¹³ jen³ nú², qui¹hliá² má²hiau²¹ jná¹³ hnú² hí³ lín¹³ nú² quian²¹ jná¹³, jí³ hí³ zíh¹³ hnú² siáh³ jú¹ tson², hí³ juoh¹ hnú² tsá² la³ cun³ hí³ má²lí²jeh³ hí³ ca³tin¹ jná¹³ jí³ hí³ né³bí¹ jieh²¹ nú² ní² siáh³. 17 Hnú² bíh¹ zei²¹ jná¹³ ní¹con² tsá² judíos jí³ ní¹con² tsá²cá²jo²¹ ní², hí³ jná¹³ bíh¹ liau¹ siáh³ ja¹ tsá² hí³. 18 Hnú² zei²¹ jná¹³ ní¹con² tsá² hí³ hí³ cuá¹niah²¹ hnú² ní¹ tsú², hí³ cuá¹tí¹ cuá¹jinh²¹ nú² tsá² ní³taunh¹ hí³ já¹nié², jáun² tsa³taunh¹ tsú² jui³² ní¹ tie³ joh¹, hí³ jáun² tiú²uú² ma³zian² tsú² jo³cuo² tsá² hláinh¹, tí³la³ jo³cuo² Dió³² bíh¹ má²ma³zian² tsú². Má¹jáun² lí¹³ hiáuh³ tsú² uu³i³tso³ hí³ lí¹³ hiáuh³ tsú² siáh³ la³ cun³ hí³ qui³ cué²³ jná¹³ ní¹con² la³jín³² tsá² má²ná¹chan¹ ní¹con² jná¹³, cun³ní¹ hí³ ca³taunh² tsú² ta²¹ jná¹³".

19 "Hi³ jáun² né³, hnú² re²¹ Agripa, tiá² tí³ có³² ca³chá³ yáh³ jná¹³ la³ cun³ hí³ ca³jnia³ jéin³², hí³ ja³ jáun² hñu³mí³cuú². 20 Tí³la³ jná¹³ dá² ca³ma³liau²¹ bíh¹ hí³ ca³hléh³ jái¹³ ní¹con² tsá² juú² Damasco tín², ní¹con² tsá² juú² Jerusalén, ní¹con² tsá² hín¹³ tí³ Judea, jí³ ní¹con² tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³. Hi³ ca³ní¹juo¹³ jná¹³ tsú² hí³ tí³ jéinh³² tsú² jmí¹ tsí³ ní¹con² Dió³², hí³ hniáuh³² ma³li²¹ tsú² siáh³ hí³ tson² cu³tí³ má²cá²tí² cá²jéinh³² jmí¹ tsí³. 21 Cun³ní¹ hí³ juanh³² la³ ní² bíh¹ jná¹³ hí³ jáun² ca³ma³tsau¹³ tsá² judíos hñu³ cuáh³² chín¹ quioh²¹, hí³ jmí¹ hnió³ tsú² jngah³ siáh³. 22 Tí³la³ jlánh¹ má²hau³ jná¹³ Dió³² má¹ná¹, jáun²

tiá³ nio² tsin³² jná¹³ hi³ lienh¹ jná¹³ tsáú² la³ má²lien¹ jáun² la³ tí³ ta³né³², cui¹ tsá¹míh¹ cui¹ tsá² má²lieih²¹. Hí¹ cónh³ tiá² hléh²³ jná¹³ jú¹ siáh³, tí³la³ jná¹³ hléh²³ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³cué³ tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jë¹ Dió³² jmí¹tin² bíh¹ quionh³ hla¹ Moisés, jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² he³ lí¹³ jmí¹tsú² jmí¹ja³². ²³ Tsá² hí³ ca³juáh³ hi³ Tsá² lín¹³ Cristo ca³tin¹ ma³tso² tsí³; ní¹ má¹jun² tsú² jáun² né³, hnga² tsú² lín¹³ tsá² la³ñí¹ hi³ lín³ tsá² hmai²¹ ní¹ má¹ca³jenh¹³ ja¹ hla¹, má¹jáun² ma³li²¹ tsú² hi³ lí¹³ liáu³ dí², tsá² judfós tsá²co¹ dí², jí³ tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³.

Po¹ hnió³ hi³ tí¹ jeinh²¹ jmí¹ tsí³ Agripa

²⁴ Tá¹la³ dí¹má²tson² jáun² bíh¹ Po¹ jái¹³ jáun², ca³hléh³ Festo tiá³, hi³ ca³juáh³:

—jMá²ca³ngáu² bíh¹ hniu³² Po¹! Cun³ñí¹ hi³hliá² ja³²lí³ hliáun³ sí² má²ca³ma³tin¹³ bíh¹ hniu³², hi³ jáun² má²ca³ngáu² nú².

²⁵ Tí³la³ Po¹ né³ ca³ngái³ siáh³:

—Hnú² Festo tsá² ho² ta²¹ juo¹³ jnoh¹, jun³juáh¹³ hi³ ngo² yáh³ jná¹³, tí³la³ jná¹³ dá² hléh²³ jú¹ tson² bíh¹, la³ cun³ jë¹ jan² tsá² hu²¹ jui³² re² jë¹. ²⁶ Lá² cuá³ re²¹ Agripa tsá² ñí³² re² jái¹³ lá², jáun² tiá³ nio² tsin³² jná¹³ hi³ hléh²³ ta³ ñí¹ tsú²; quí¹ cu³tí³ ño¹ jná¹³ hi³ tiá² ná¹hmá¹ yáh³ jái¹³ lá² ñí¹con² tsú², quí¹ tiá² ñí¹ ná¹hmá¹ ná¹jni¹ lí³ yáh³ la³ jáun². ²⁷ Hnú² re²¹ Agripa, ¿há¹ jun³juáh¹³ táunh²³ bíh¹ hnú² ta²¹ jái¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² tsá² ca³lín³ hi³ tí³² jë¹ Dió³² jmí¹tin²? Cun³ ño¹ jná¹³ hi³ táunh²³ bíh¹ hnú² ta²¹.

²⁸ Hi³ jáun² Agripa ca³juáh³:

—Há¹, cú¹pih²¹ bíh¹ jéi³²í¹ hniauh³ hi³ tí¹ jenh¹ hnú² jná¹³ hi³ jáun² lín¹³ jná¹³ tsá² má²lán¹³ Cristo.

²⁹ Hi³ jáun² Po¹ ca³juáh³ siáh³:

—Uá¹ i³ cú¹pih²¹ jéi³²í¹ hniauh³ ho³ uá¹ i³ hliáun³, tí³la³ cáun² bíh¹ hi³ mí²³ jná¹³ ñí¹con² Dió³² hi³ hnó³² jná¹³ hi³ lín¹³ dí² cá²ren² quiúnh¹ jná¹³; jun³juáh¹³ jmáh³la³ huen² hnú² yáh³ má¹ná¹, quí¹ ja³bí¹ jí³lin² tsá² ná¹nái³² lá² bíh¹ uá²jai³². Tí³la³ jun³juáh¹³ hnó³² jná¹³ hi³ lín¹³ dí² cá²ren² la³jmí¹ chin¹ jná¹³ lá² cá²den¹ná¹ yáh³ má¹ná¹.

³⁰ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Po¹ la³ ní² né³, ca³nu³ ca³tíánh³ tsú² jí³lin²: tsá² lín³ re²¹, tsá² ho² ta²¹ jí³ Berenice, jí³ la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ tsú² hí³ quionh³ ní² siáh³, ³¹ hi³ ca³ñí¹juú¹ ñí¹hlénh¹³ tí³ có³² jái¹³ jáun², hi³ ca³juónh³ la³ lá²:

—Hí¹ cáun² tiá² hi³ la³ ca³jmú³ yáh³ tsá² ní² hi³ juáh¹³ hi³ jmí¹ ca³tin¹ tsú² jún³, sa³jun³ ca³tí²¹ bíh¹ hi³ cuá¹hún¹ tsú² hñu³mí¹ñí².

³² Jáun² Agripa ca³záih³ Festo:

—Jmí¹ má²lí¹³ bíh¹ lion¹ tsú² sá¹jmí¹ hi³ tiá² má²ca³mí³ tsú² hnga² hi³ tsa³ma³re² jái¹³ ní² ñí¹con² hnga² *tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹.

27

Zen² tsú² Po¹ la³ tí³ juú² Roma

¹ Jáun² né³, jmí¹ ca³lín¹³ tsú² hi³ má²hniáuh³² tsáú¹³ jnoh¹ hué³² Italia, jáun² ca³jienh³ tsú² Po¹ jo³cuo² hliáu³ tsá² chín¹ jmái² Julio la³ má²quionh³ tsá² tson³ siánh³ siáh³. Julio hí³ jmí¹ ñí³quionh¹³ cun³ nió³ hliáu³ tsá² téh²³ tsú² “Hliáu³ Joh¹ Tsá² Cuá¹lín³ Mí³chí¹”.

² Juú² Cesarea jáun² ca³tau²¹ jnoh¹ cáun² mu² pa²¹, mu² jáun² ja³ tí³ juú² Adramitio, hi³ la³ tsó³² siáh³ hi³ cáun² hi³ cáun² juú² tioh³ can³² jmí²miih²¹ hué³² Asia. Ja³bí¹ jmí¹ quiúnh¹ jnoh¹ Aristarco jmí¹jáun², tsá² zian² juú² Tesalónica juú² hín¹³ tí³ hué³² Macedonia. ³ Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³cháu³² jnoh¹ juú² Sidón nio² can³² jmí²miih²¹. Ñí¹ jáun² ca³ja³ mí³ tsí³ Julio hí³ ñí¹con² Po¹, hi³ ca³cué³ jái¹³ hi³ tsa³jien³ Po¹ há²mei²¹ quioh²¹ ní¹juáh³ zia³² cáun² hi³ ma³hau³ tsá² hí³. ⁴ Jmí¹ ca³hué² jnoh¹ jáun² juú² Sidón jmí¹ ja³² chí³ tiá³ lín³² tí³ jui³² ñí¹ hí¹tsáú²³ jnoh¹, jáun² tí³ cuá² cáun¹ bíh¹ ca³há³² hué³² Chipre nio² jáun² chu³ jmái² jmí¹

ca³nga² jnoh¹ jo²¹ ñí¹ tiá² nga³ he³ tiá³ chí³. ⁵ Ja³bí¹ cáun² ca³nga¹ bíh¹ jnoh¹ có³² Cilicia jí³ hué³² Panfilia ní² siáh³, jáun² ca³cháu³² jnoh¹ juú² Mira, juú² hín¹³ tí³ hué³² Licia.

⁶ Ñí¹ jáun² ca³jé³ hliáu³ tsá² chín¹ cáun² mu² pa²¹ siáh³ siáh³, mu² ja³ tí³ juú² Alejandría hi³ la³ tsó³² tí³ hué³² Italia. Jáun² mu² jáun² ca³tau²¹ h¹ jnoh¹ siáh³ hi³ ngau³ jnoh¹ jui³² tiáuh¹. ⁷ Tion³ cu³tí³ bíh¹ ca³cháu³² jnoh¹ ñí¹ má²janh² juú² Gnido, hliáu³ bíh¹ ca³lá² jmái¹ ca³lé³ jnoh¹ hú¹ jui³². Quí¹ la³ má²ja³² jáun² bíh¹ tiá³ chí³ tí³ jui³² ñí¹ hí¹tsáu²³ jnoh¹ jáun², jáun² cu³tsa³² tí³ jui³² can³² ñí¹ lí³ cáun² tié² hna¹³ hué³² Creta nio² chu³ jmái² bíh¹ ca³nga¹ jnoh¹ cú²jueh³², ñí¹ téh²³ tsú² jáun² Salmón, jui³² ñí¹ tiá² nga³ he² tiá³ chí³. ⁸ Tion³ bíh¹ ca³cháu³² jnoh¹ cun³ cá² tsó¹³ hué³² Creta jáun², ñí¹ nio² juú² Buenos Puertos nio² can³² jmí²miih²¹, juú² nio² má²janh² juú² Lasea.

⁹ Hliá² jlánh¹ hliáu³ jmái¹ ca³lé³ bíh¹ jnoh¹, jáun² ca³lí³ háinh¹³ jui³² ñí¹ jmí²miih²¹, quí¹hliá² jmí¹ má²ca³nga² bíh¹ jmái¹ hi³ jlánh¹ má²hien²¹ tsá² *judíos, [jáun² má²má²janh² jmí¹ ñí¹cuóu³ bíh¹ jmí¹jáun²]. Hi³ jáun² Po¹ jmí¹ ca³híe³ cáun² jú¹ tson², hi³ ca³juáh³:

¹⁰ —Hnoh² tsá² quiúnh¹, jná¹³ jé³² hi³ jlánh¹ háinh¹³ jui³² ñí¹ tsáu¹³ dí² ní¹juáh³ hi³ cáun² lí¹ hue¹³. Já² tsa³hín³ bíh¹ mu² la³ má²quionh³ lio²¹ hi³ tioh³, hi³ hí¹ la³ tí³ hmóu³² yáh³ dí² tsa³hén³ lí¹³.

¹¹ Tí³la³ tiá² ta²¹ ca³taunh³ yáh³ hliáu³ tsá² chín¹ hi³ ca³juáh³ jáun² Po¹, jē¹ tsá² cuá¹quian³² bíh¹ mu² ca³taunh³ tsú² ta²¹, jí³ jē¹ hnga² tsá² quioh²¹ bíh¹ mu². ¹² Quí¹ tiá² jmí¹ chú²¹ yáh³ ñí¹ jmí¹ ca³quiú² tsú² mu² jáun², quí¹hliá² má² jmí¹ ñí²cuóu³ bíh¹ siáh³, jáun² míh¹ tiá² la³jín³² tsú² ca³lín¹³ hi³ cu³tsa³² tsa³taunh¹ tí³ chí¹ján³, la³ tí³ juú² Fenice, juú² hín¹³ hué³² Creta jáun², jáun² ñí¹ jáun² quiú¹³ tsú² mu² ní¹juáh³ hi³ lí¹³ tá¹la³ ngá¹³ jáun² jmí¹ ñí¹cuóu³. Ní¹juáh³ hi³ tionh² tsú² Fenice jáun² né³, jniá³ jmí²miih²¹ tí³ cuá² chu²¹ jí³ tí³ cuá² cáun¹ ní¹juáh³ hi³ dí¹jé²³ tsú² tí³ ñí¹ tá²tsí²¹ hiú².

Ja³² jmí³ chí³ tá¹ la³ ná¹ han³² tsú² jmí² miih²¹

¹³ Jmí¹ má²lí²jé³ tsú² jáun² hi³ huán¹ bíh¹ la³ ja³² chí³ tí³ la³ quián³, jáun² ca³lín¹³ tsú² hi³ má²lí¹³ bíh¹ tsa³taunh¹ siáh³ jui³² tiáunh¹. Jáun² ca³huén² tsú² siáh³ quionh³ mu² pa²¹ jáun² hi³ ja³taunh²¹ jui³² tiáunh¹ tí³ jui³² can³² hué³² Creta jáun². ¹⁴ Jmí¹ má²cu³lé³ jáun², cu³tsa³² bíh¹ jmí¹ ja²¹ jmí³ chí³ tiá³ cu³tí³, hi³ ca³jmú³ hian² tsí³ ñí¹ con² mu², jmí³ chí³ jáun² téh²³ tsú² “nordeste”. ¹⁵ Tí³ có³² bíh¹ ca³hliá³ chí³ mu² jáun², jáun² cáun² ngau³ la³ cun³ ja³² chí³ jáun² bíh¹ cú²jueh³² mu² jáun². ¹⁶ Jmí¹ ca³nga² jnoh¹ jáun² tí³ jo²¹ ñí¹ tiá² nga³ póh²³ chí³ quioh²¹ hué³² pih²¹ jmái² Cauda nio² chu³ jmái², jmí¹ jáun² tion³ cu³tí¹³ bíh¹ ca³tiau¹³ jnoh¹ hi³ ca³taunh¹ mu² pih²¹ tí³ la³ ñéih³ quioh²¹ mu² pa²¹, mu² pih²¹ hi³ liaun³² tsú² hi³ jmí¹ chí¹cuounh³² jáun² mu² pa²¹. ¹⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³tsáih³ tsú² hñe¹³ mu² pa²¹ jáun², quí¹ hi³ hnió³ tsú² lí³ pin³. Jmí¹ jáun² ca³sió³ tsú² hmih³² pa²¹ can²³ chí³ hi³ jmí¹ he¹ chí³cuú², jáun² cáun² ngau³ ca³lá² la³ cun³ ja³² chí³ jáun² bíh¹ mu², quí¹hliá² jmí¹ juénh² tsú² hi³ ní² lí¹ ca³hiéih³ mu² ñí¹ ná¹jui²¹ zá¹ lí¹ nio¹ hi³ téh²³ tsú² Sirte. ¹⁸ Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² siáh³, la³ má²ja³² jáun² bíh¹ jmí³ chí³ tiá³ lín³², jáun² cu³tsa³² ca³ma³liáu³² tsá² quionh³ tsá² cuá¹quian³² hí³ mu² hi³ cuí²³ lio²¹; ¹⁹ hí¹ la³ tí³ hi³ quioh²¹ mu² hi³ ñí³quian²¹ hí¹tiá³ yáh³ ca³cuí³ tsá² hí³ siáh³ ñí¹ má²hni³² jmái¹ jáun². ²⁰ Hliáu³ jmái¹ bíh¹ tiú²uú² cá²jnia³ hiú², hi³ sa³jun³ chí¹jmái²¹ bíh¹ jniá³ siáh³ ta³ já¹nié², hi³ jlánh¹ chí¹ñí¹ ja³² siáh³ jmí³ chí³ jáun², jáun² tiú²uú² jmí¹ hai³² yáh³ jnoh¹ tsí³ hi³ liáu³.

²¹ Jmí¹ má²ngau³² hliáu³ jmái¹ hi³ tiú²uú² hin² ca³jmú³ má³², jáun² Po¹ ca³jmú³ zenh² ja¹ tsá² hí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² tsá² quiúnh¹, jmí¹ hniáuh²¹ bíh¹ hi³ táunh¹³ hnoh² ta²¹ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³juo³ jná¹³ jáun² hnoh², hi³ tiá² jmí¹ hniáuh²¹ hue¹³ dí² hué³² Creta, hi³ jáun² tiá² jmí¹ quieinh²¹ dí² la³ lá², sa³jun³ jmí¹ tsa³hín³ siáh³ hi³ quiú¹³ dí². ²² Jáun² ta³né³² juanh³² jná¹³, ma³hiún¹³

náh² honh², quí¹ hí¹ jan² yáh³ hnoh² tiá² jún³ uá¹ jinh¹ ca³ ja³ hín³ mu² lá². ²³ Quí¹ jmí¹ hua² hmái³ ca³ jnia³ jan² tsá² cuú² tsá² ta³ Dió³² jéin³² jná¹³, tsá² lí² zen³ Dió³² Juó³² jná¹³, Dió³² Tsá² ma³ con²¹ jná¹³; ²⁴ tsá² hí³ né³ lí² zéi³² jná¹³ la³ lá²: “Hnú² Po¹, ha³ lí² juenh³, quí¹ hniáuh³² bíh¹ cuá¹ ma³ jnia¹³ hnú² ta³ ní¹ *tsá² cuá¹ lín³ mí³ chí¹ já¹ juú² Roma. Ja³ bí¹ líón³² Dió³² la³ jín³² tsá² quiúnh¹ hnú² ní² ní¹ hmú²¹, quí¹ cun³ ní¹ hí³ Dió³² já³² mií³ tsí³”. La³ ní² bíh¹ lí² zéi³² jná¹³ tsá² cuú² tsá² ta³ Dió³². ²⁵ Hí³ jáun² ma³ hiún¹³ náh² honh², quí¹ cáun² bíh¹ nio² tsin³² jná¹³ hí³ tson² ma³ tí³² Dió³² la³ cun³ hí³ má² lí² juáh³ ní² tsá² cuú² tsá² ta³. ²⁶ Tí³ la³ cu³ jáun² ca³ tí²¹ quieinh²¹ bíh¹ jnoh¹ hí³ tsa³ hín³ mu² lá², hí³ tá¹ tauh¹ dí² cáun² hué³² nio² chu³ jmái².

²⁷ Hua² hí³ ca³ tsin¹³ jáun² quia³ quiún³ jmái¹ tá¹ la³ má² hí¹ tsau³² jáun² mu² rá¹ quí² rá¹ ca³² hñu³ jmí² miíh²¹ ní¹ má² téh²³ tsú² jáun² Adriático, la³ cun³ chu³ nie² jáun² ca³ lí³ lieih²¹ tsá² quionh³ tsá² cuá¹ quian³² hí³ mu² hí³ má² hí¹ hái³² má² janh² ní¹ má² lí³ hué³². ²⁸ Jmí¹ jáun² ca³ chá³ tsú² héih³² quionh³ cáun² hñe¹³ má² lí³ re² ní¹ juáh³ hín² cónh³ tí³ tí³ la³ ñe¹ jmái², jáun² jmí¹ tí³ quiú³ ní³. Jmí¹ má² cu³ lé³ jáun² ca³ chá³ tsú² siáh³ héih³², jáun² quia³ hñá³ ní³ bíh¹ jéi³² tí³. ²⁹ Jmí¹ jáun² ca³ juénh² tsú² quí¹ ní² lí¹ ca³ hiéih³ mu² jáun² quín¹, jáun² ca³ ná³ tsí³ tsú² hñe¹³ quiún³ mí¹ ní² cáh¹ lín²¹, hí³ ca³ tóh³ tsú² tí³ ñeh² jmái² tí³ cu³ hna²¹ mu². [Mí¹ ní² jáun² jniá³ la³ jmí¹ jniá³ mí¹ ní² mí³ juí¹³]. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ hui³ ca³ mí³ tsú² ní¹ con² Dió³² hí³ jniá³² tia³ juí³². ³⁰ Hí³ jáun² tsá² quionh³ hí³ tsá² cuá¹ quian³² mu² jmí¹ má² hnió³ huén³² mu² jáun², jáun² ca³ síó³ tsú² mu² pih²¹ hí³ liaun³² tsú² hí³ jmí¹ má² hu²¹ jáun² hñu³ mu²; ca³ jmú³ tsú² la³ juah²¹ dúh¹ hí³ tóh³² tsú² siáh³ mí¹ ní² cáh¹ jáun² tí³ mí³ chí¹ mu².

³¹ Tí³ la³ Po¹ la³ juí³² ca³ záih³ hliáu³ tsá² chín¹ la³ má² quionh³ hliáu³ joh¹ la³ lá²:

—Ní¹ juáh³ tiú² uú² tiáunh¹ tsá² ó³² mu² lá², jáun² tiú² uú² lí¹³ yáh³ liáun³ náh².

³² Jmí¹ jáun² la³ juí³² ca³ quieh³ hliáu³ hñe¹³ hí³ jmí¹ tsi²¹ mu² pih²¹ jáun², jáun² ca³ táh³ mu² pih²¹ hí³ ta³ tsi²¹ ní¹ jmái².

³³ Jmí¹ má² já² jnia² jáun² né³, ca³ záih³ Po¹ la³ jín³² tsá² hí³ hí³ chú³² cuh³ tsú² ca³ lá² má³², hí³ ca³ juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² tsá² quiúnh¹, já² quia³ quiún³ jmái¹ máh³ má² tí³ hí³ chih³² hnoh² ziu³ máh¹ jí³ hí³ tiá² má³² má² ca³ quiéih³ hnoh² siáh³. ³⁴ Jáun² jná¹³ juanh³² hí³ chú³² cúh¹³ hnoh² ca³ lá² má³²; hniáuh³² bíh¹, quí¹ jáun² bíh¹ liáun³ hnoh². Quí¹ [hí¹ cáun² yáh³ tiá² hí³ quiunh²¹ tsá² ní¹ tiauh¹ dí² lá²,] hí¹ cá² máih³² yáh³ jñú² chí¹ dí² tiá² lí¹ tsa³ hái³.

³⁵ Jmí¹ má² lí² juáh³ jáun² la³ ní² Po¹ ca³ can³ cáun² hí³ siuh²¹, Dió³² tín² ca³ cuéh³ tiá¹ hmah¹ ta³ ní¹ la³ jín³² tsá² hí³, jáun² ca³ hái³² hná¹ hí³ ca³ cúh². ³⁶ Jmí¹ jáun² ca³ joh¹³ siáh³ tsá² ná¹ jíe²³ hí³ pí³ hí³ ca³ tia³ tsí³ cuh³. ³⁷ La³ cun³ ní¹ la³ jái³² jnoh¹ jáun² jmí¹ tiéi³ jnoh¹ tun³ nio² hñá³ láun³ tsi²¹ hñaih³² nio² quiún³ tsi²¹ quia³ jñéi³ tsáu². ³⁸ Jmí¹ má² lí² cuh³ tsú² jáun² la³ cun³ hí³ ní¹ cuh³ né³, ca³ huéh³ tsú² la³ jí³² cuú² miíh²¹ hí³ jmí¹ tioh³ hñu³ mu² hí³ ca³ súh³ tí³ hñu³ jmí² miíh²¹, quí¹ hliá² ca³ lí³ hnió³ tsú² hí³ son¹³ ca³ lá² héi² mu² jáun².

Tsúnh² juoh¹ mí¹ siún¹ nio² bíh¹ mu² pa²¹

³⁹ Jmí¹ cá¹ jniá²¹ jáun², tiá² jmí¹ lí² cuoh² yáh³ tsá² ná¹ quian³² hí³ mu² hué³² ní¹ má² ca³ cha³ táunh¹ dí² jáun², tí³ la³ jmí¹ ca³ jíe³ tsú² hí³ la³ zia³² cáun² ní¹ rá¹ hu²¹ ca³ lá² jmí² miíh²¹ hué³² jáun², ní¹ zia³² ní¹ rá¹ jáun²³ zái¹ ní¹ quiéin² can³² jmái², jáun² ca³ lín¹³ tsú² hí³ jmu³ pí³, neh²¹ ní¹ juáh³ tioh²¹ hí³ tsa³ tinh¹ quionh³ mu² pa²¹ jáun² la³ tí³ jáun². ⁴⁰ Jáun² cu³ tsa³² cáun² ca³ quieh³ bíh¹ tsú² hñe¹³ hí³ jmí¹ ná¹ tsi²¹ jáun² mí¹ ní² cáh¹ hí³ ca³ tóh³ tsú² jáun² tí³ ñeh² jmí² miíh²¹ jmí¹ hua² jáun². Ja³ bí¹ la³ cun³ jmí¹ jáun² ca³ záih³ tsú² hñe¹³ hí³ jmí¹ hñe² jo²¹ hmá² míh¹ hí³ hu²¹ chu³ jmái² hí³ cónh³² tsú² ní¹ juáh³ hín² tíh³ hnió³ tsú² tsó³² mu². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ hái³² tsú² siáh³ chí³ cuú² hmih³² pa²¹ hí³

can²³ jáun² chí³ tí³ mí³ chí¹ mu², jmí¹ jáun² ngau³ mu² jáun² tí³ jui³² ñí¹ rá¹ jáun²³ jáun² záí¹ quién². ⁴¹ Tí³ la³ jmí¹ cá¹ chí²¹ jáun² mu² ñí¹ cuú² máí²³ jmái² né³, tí³ có³² bíh¹ ngau³ mu² hí³ ca³ híéh³ chí¹ ñí¹ la³ má² ná¹ jui²¹ záí¹. Já¹ záí¹ jáun² bíh¹ ca³ ta³ chí¹ quéh²³ chí¹ mu² jáun², hí¹ cú¹ pih²¹ yáh³ tiú² uú² lí³ jieh³. Jmí¹ jáun² ca³ lí³ liau³ hí³ tsún² tí³ cu³ hna²¹ mu² qui¹ hliá² jlánh¹ tiá³ ja³² ma³ quin³² ma³ cu³ tsin¹ jmí² mih²¹.

⁴² Jmí¹ jáun² jmí¹ hnió³ hliáu³ jngih³ la³ jín³² tsá² tson³, hí³ jáun² tiá² liáun³ tsú² hí³ ra³ tsi³² jmái². ⁴³ Tí³ la³ hliáu³ tsá² chí¹ hí³ né³ ca³ lí³ hnió³ líón³² Po¹, jáun² tiá² jáí¹³ ca³ cué³ yáh³ tsú² hí³ jngih³ tsá² quionh³ tsú² tsá² tson³. Tí³ héih³² ca³ jmú³ bíh¹ tsú² hí³ ní¹ juáh³ tsá² tìn² ca³ jmái², tsá² hí³ tín² tónh³² jmái² la³ ñí¹ hí³ tnh³² tí³ ñí¹ quién²; ⁴⁴ tí³ la³ ñí¹ tsá² cá² tsáun¹ jáun² né³, quionh³ jo²¹ hmá² bíh¹ já¹ taunh²¹, ho³ lá² dá² quionh³ juoh¹ hmá² hí³ jmí¹ lí³ mu². La³ jáun² bíh¹ lí³ hí³ ca³ líáu³ jnoh¹ la³ jáí³² hí³ ca³ cháú³² ñí¹ quién².

28

Zia³² hí³ quiunh³² Po¹ hué³² Malta nio² chu³ jmái²

¹ Jmí¹ má² ca³ líáu³ jnoh¹ jáun² la³ jáí³², jmí¹ jáun² ca³ lí³ né¹ jnoh¹ hí³ Malta bíh¹ la³ jmái² hué³² pih²¹ nio² jáun² chu³ jmái². ² Tsá² hué³² jáun² jlánh¹ ca³ ma³ hniau³ jnoh¹, hí³ jáun² ca³ tó³ tsú² cáun² sí² pa²¹ qui¹ hliá² jlánh¹ jmí³ hí³ jáun² cuó³ lín³² bíh¹; jáun² ca³ te³ tsú² jnoh¹ la³ jáí³² tí³ ñí¹ nio¹ sí² hí³ choh²¹ jnoh¹. ³ Jáun² Po¹ ca³ jie³ cá² tsu²¹ cuo¹ hí³ ca³ tóh³ sí²; tá¹ la³ jmí¹ dí¹ toh² tsú² sí² cuo¹ jáun² né³, cua³ han³ jan² jáh³ hláinh¹ jmí¹ cá¹ chéi²¹, hí³ jáun² ca³ ca³ cuo² Po¹. ⁴ Jmí¹ ca³ jie³ tsá² hué³² jáun² hí³ chin¹ jáh³ hláinh¹ cuo² Po¹, jáun² ca³ juu³ ca³ hlénh³ ja¹ hmóu³² hí³ ca³ juáh³:

—Cu³ tí³ jan² tsá² la³ jngih² tsáú² bíh¹ ní³², hí³ jáun² ta³ né³² má² ca³ hinh³² tsú² tsáú¹³ hí³ má² lí² jmú³ dió³² [Dike] juo¹³ jnoh¹, tsá² rá² tsi³² héih³², uá¹ jinh¹ jmí¹ má² ca³ líáu³ tsú² ñí¹ con² jmí² mih²¹.

⁵ Tí³ la³ Po¹ má¹ ná¹, cáun² ca³ pí³ ñí¹ sí² bíh¹ cuo², jáun² ca³ tánh³ jáh³ hí³ ja¹ sí², hí¹ cáun² tiá² hí³ ca³ quiunh³² yáh³ tsú². ⁶ Jáun² la³ jín³² tsá² hí³ cáun² jmí¹ má² ná¹ jan³² hí³ dáun¹³ Po¹, ho³ hí³ né³ bí¹ quinh³ hí³ jún³. Jmí¹ má² cu³ lé³ ná¹ jan³² tsú² jáun² né³, ca³ jie³ hí³ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hí³ ca³ jéinh³² Po¹, jmí¹ jáun² ca³ jenh³ tsú² siáh³ jmí¹ tsí³ hí³ ca³ juónh³ hí³ dió³² bí¹ néh¹ Po¹.

⁷ Má² janh² ñí¹ jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá² jmái² Publio, tsá² ho² ta²¹ hué³² pih²¹ jáun². Tsá² hí³ jlánh¹ re² tìn² ca³ he³ jnoh¹ hí³ ca³ taunh² tsú² jnoh¹ ho¹ ñí¹ tá¹ la³ ca³ tauh¹³ jnoh¹ jáun² hni³² jmái¹ hñú¹³ tsú². ⁸ Jmái¹ jáun² jmí¹ rá² tsáun¹ jméi² Publio hí³, hí³ jmí¹ lí²³ chéin³ cú² hiú² cú² cuóh³², jí³ hí³ táí³² siáh³ jmí². Jáun² Po¹ ca³ ñí¹ jien¹³ tsá² tsáun¹ hí³ ñí¹ rón²¹, jáun² ca³ líéinh³² Dió³². Jmí¹ jáun² ca³ ra³ tsi³² tsú² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² tsáun¹ hí³ hí³ ca³ jmah³ dí². ⁹ Jmí¹ lí²¹ jáun² la³ jáun² cua³ taunh²¹ siáh³ la³ jín³² tsá² ná¹ tsáun¹ hué³² pih²¹ jáun²; ja³ bí¹ lan³ bíh¹ siáh³ tsá² hí³. ¹⁰ Jmí¹ jáun² jlánh¹ hliáun³ hí³ lí¹ ca³ cué³ tsú² jnoh¹. Hí³ jmí¹ tí³ ñí¹ hue¹³ jnoh¹ hí³ má² tauh²¹ jnoh¹ siáh³ cáun² mu² pa²¹ né³, tsá² hí³ lí¹ ca³ cué³ siáh³ la³ jáí³² la³ cun³ hí³ lí³ hniáu³² quiú¹³ jnoh¹ hú¹ jui³².

Má² chau²¹ Po¹ já¹ juú² Roma

¹¹ Jmí¹ ca³ táih¹³ jáun² hni³² zih² hí³ tiauh² jnoh¹ hué³² pih²¹ nio² jáun² chu³ jmái², jáun² ca³ tauh²¹ jnoh¹ cáun² mu² pa²¹ hí³ la³ ca³ quiú² tsú² hué³² pih²¹ jáun² tá¹ la³ ca³ nga² jáun² jmí¹ ñí¹ cuó³. Mu² jáun² ja³ tí³ juú² Alejandría; tí³ mí³ chí¹ mu² jáun² né³ jmí¹ tá² láin¹ gon³ dió³² juo¹³ tsá² hí³, dió³² hí³ jmái² Cástor jí³ Pólux. ¹² Hí³ ca³ hué² jnoh¹ hué³² pih²¹ jáun² né³ ca³ cháú³² jnoh¹ juú² Siracusa nio² can³² jmí² mih²¹. Ñí¹ jáun² ca³ tauh¹³ jnoh¹ hni³² jmái¹. ¹³ Jmí¹ jáun² ca³ hué² jnoh¹ siáh³ hí³ [ngau³ jnoh¹ jui³² có³² hué³² Silicia.] jáun² ca³ cháú³² jnoh¹ juú² Regio [hín¹³ hué³² Italia]. Jmí¹ cá¹ jniá²¹ jáun² siáh³ ja³ chí³ tí³ la³ quián³, hí³ jáun² ca³ hué² jnoh¹ juú² Regio jáun², jáun² jmí¹ cá¹ jniá²¹ jáun² ca³ cháú³² jnoh¹

juú² Puteoli [hín¹³ siáh³ hué³² Italia jáun²]. ¹⁴ Ní¹ jáun² ca³jeh² jnoh¹ ma³ jan² tsá² reh² dí², jáun² tsá² hí³ ca³jau³ jnoh¹ hñú¹³ hi³ ca³chau³ tsú² jnoh¹ quiau³ jmáí¹. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, jui³² ta³ bíh¹ jnoh¹ jéi³²í¹ ngau³ la³ tí³ juú² Roma. ¹⁵ Jmí¹ ca³lí³ ní³² tsá² reh² zian² juú² Roma hi³ hí¹tsáú²³ jnoh¹, jáun² ca³ñí¹jaun¹³ tsú² jnoh¹ hú¹ jui³². Jmí¹jáun² ca³jeh² jnoh¹ tsú² ní¹ lí³ hmah²¹ pa²¹ téh²³ tsú² “Hmah²¹ quioh²¹ hla¹ Apio”, jáun² cá² tsáun¹ siáh³ ca³jeh² jnoh¹ juú² Tres Tabernas. Jmí¹ ca³jién³² jáun² Po¹ tsá² hí³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², hi³ ca³niau³ siáh³ tiá³ tsí³. ¹⁶ Jmí¹ cá¹cháu²¹ jnoh¹ jáun² já¹ juú² Roma né³, [jáun² hliáu³ tsá² chín¹ hí³ ca³jiénh³ tsá² tson³ jmí¹ jan² hí³ ní¹con² tsá² chín¹ jmu² hua³hí¹³ tsá² tson³, tí³la³] Po¹ ca³hiau³ jái¹³ hi³ cánh³ cuá³² bíh¹ la³ má²quionh³ jan² hliáu³ hi³ jmoh³ hua³hí¹³.

Po¹ hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Roma

¹⁷ Ní¹ má²tí³² hñi³² jmáí¹ hi³ tiauh² jnoh¹ Roma ca³teh³ Po¹ tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ tionh² já¹ juú² jáun², hi³ ja³táunh¹ tsú² ní¹ cuá³ dí². Jmí¹ ca³ngih³² jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³ Po¹ la³ lá²:

—Hnoh² tsá²cáu³, uá¹jinh¹ tiá² hi³ hlaih³ ca³jmú³² jná¹³ ní¹con² tsá² judíos tsá²co¹ dí², sa³jun³ ca³tí²¹ la³ cun³ hi³ ná¹ngí²³ dí², ta³ hi³ ca³quiú² jáun² tsá²haun³² dí¹hio³ nú¹deh³ dí², tí³la³ cun³ jáun² ca³ma³tsau¹³ bíh¹ tsú² jná¹³ já¹ juú² Jerusalén hi³ ca³jiénh³ tsú² jná¹³ ní¹con² tsá² *romanos. ¹⁸ Hi³ jáun² jmí¹ ca³can³ tsá² romanos jú¹ tson² quion²¹ jná¹³, jmí¹ hnió³ bíh¹ tsú² liáu³², quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tso³ tiá² lin¹ tsoh³ tsú² quion²¹ jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ ca³tin¹ jná¹³ jún³. ¹⁹ Tí³la³ tsá² judíos né³ tiá² ca³lí³ hiún² yáh³ tsí³ la³ jáun², hi³ jáun² ca³lí³ hniáu³² mí¹³ jná¹³ huen² hi³ já¹ma³ré¹³ ta³ ní¹ *tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ hué³² lá²; tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ já¹chá³ tsáú¹³ tsá²cáu³ yáh³ jná¹³ má¹ná¹. ²⁰ Ca³tí²¹ jái¹³ ní² bí¹ lí²té³ jná¹³ hnoh² né³² hi³ ná¹táunh¹ náh² ní¹ lá² hi³ juoh²¹ dí². Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ hi³ qui³ ná¹he² ná¹jan³² dí² jáun², jnoh¹ tsá² *Israel, cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ cuá¹chin¹ jná¹³ cá²den¹ná¹ lá².

²¹ Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² hí³:

—Hí¹ cáun² yáh³ sí² quioh²¹ tsá² hín¹³ tí³ Judea tiá² má²ca³héi¹³ jnoh¹ hi³ ca³tin¹ hnú², sa³jun³ tsá² judíos ja³taunh²¹ ní¹ jáun² má²ca³hléh³ hlaih³ hi³ ca³tin¹ hnú². ²² Hnáu² bíh¹ jnoh¹ náí¹³ la³ cun³ hi³ lín²³ hnú², quí¹ má²né¹ jnoh¹ hi³ jlánh¹ hlaih³ hleh³² míh¹ tiá² la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ hi³ ca³tin¹ tsá² cu³ nió³ hmai²¹ hí³.

²³ Jáun² hmóu³² tsá² hí³ ca³tón³ jmáí¹ líh³ ja³jién³ siáh³ Po¹. Jmí¹ ca³tsin¹³ jáun² jmáí¹ hi³ ca³tón³ tsú² né³, ca³ngih³² juóun³² lín³² ní¹ cuá³ jáun² Po¹. Jmí¹jáun² ca³hléh³ Po¹ ca³la³ hlu³ jmáí¹ ca³la³ ní¹ ca³hláu³, hi³ ca³hléh³ ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² hniáu³² tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³². Hi³ ca³ma³tson² tsú² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Jesús ní¹con² tsá² hí³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ rá¹juáh³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, jí³ jái¹³ hi³ rá¹tioh³ ní¹ Sí² quioh²¹ tsá² ca³lín³ *tí³² jē¹ Dió³² ní² siáh³. ²⁴ Jmí¹jáun² zian² tsá² ca³taunh³ ta²¹, ja³bí¹ la³ jáun² zian² siáh³ tsá² tiá² ta²¹ ca³taunh³. ²⁵ Jáun² cun³ñí¹ hi³ tiá² ca³lí³ cáun² yáh³ jái¹³, jáun² cu³tsa³² ca³huén² bíh¹ tsú² cú²jueh³² jmí¹ ca³nái³² siáh³ cáun² jái¹³ hi³ ca³juáh³ Po¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ ca³cué³ Jmí¹chí³ Chun¹ ní¹con² tsá²haun³² dí¹hio³ nú¹deh³ dí² cun³quionh³ hla¹ Isaías tí³² jē¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

²⁶ Cua³², cuá²zéih³ tsá² ó³² jái¹³ lá²:

Cu³tí³ náih¹³ bíh¹ hnoh² la³ má²naih³² jáun²,
tí³la³ tiá² ngí¹³ yáh³ náh²;

hi³ cu³tí³ hú¹tá¹ jieh²¹ náh² siáh³ la³ má²jiéh³² jáun²,
tí³la³ tiá² lí³tsin² yáh³ náh² la³ cun³ hi³ jieh²¹ jáun².

²⁷ Cún¹ tio¹ bíh¹ má²cá²jiéinh³² tsí³ tsá² zian² hué³² lá²,
quí¹ tiá² hnió³ yáh³ tsú² há¹ ngí¹³.

La³jmí¹ jmu² tsá² tiá² cuá¹ tsí²¹ bíh¹ jmu² tsú²,

quí¹ hi³ tiá² hnió³ tsú² né³.

Jní³² bíh¹ tsú² ñí¹,

quí¹ hi³ tiá² hnió³ tsú² jie³;

quí¹ la³ jáun² jmí¹ lí¹³ tí³ jéinh³² tsú² jmí¹ tsí³ ñí¹con² jná¹³,

hi³ jáun² jmí¹ lí¹³ lion¹ jná¹³.

²⁸ Hi³ jáun² cuí¹ lí³ ñíh¹³ hnoh² hi³ jái¹³ ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² jmu² Dió³² hi³ liáun²³ tsáu² má²ca³zen³ Dió³² ñí¹con² *tsá²ca²jo²¹ bíh¹ cú²jueh³², quí¹ tsá² hí³ bíh¹ tí³ re² ne³.

²⁹ [Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Po¹ la³ ní² né³, ja³tanh²¹ tsá² judíos hí³ hi³ hí¹juónh²³ cú²zúnh² tiáunh¹.]

³⁰ Jáun² Po¹ né³ ca³cuá³ tun³ mii² tán¹ hñú³ ná¹hmáh¹ jáun² quioh²¹; hi³ ñí¹ jáun² né³ jmí¹ hen² tsú² la³jín³² tsá² jmí¹ tsá²jie³. ³¹ Jáun² ca³hléh³ tsú² jái¹³ ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³², ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² cú² tiá² juénh²; hi³ ca³ma³tín² tsú² siáh³ tsáu² hi³ ca³tín¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí², Tsá² lín³ Cristo. Hí¹ jan² tiá² hin² ca³qui³ ca³jna³ yáh³ hi³ jáun². [Cu³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ní¹con² Tsá² Romanos

Sí² hi³ ca³zen³ Po¹ ní¹con² tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Roma

¹ Jná¹³ Po¹ cuá¹jmu² ná¹ sí² lá², tsá² lín³ jná¹³ *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Jesucristo. Dió³² ca³hiáu³² jná¹³ hi³ lín³ ná¹ jan² *ti³² tsá² quian³² jé¹ tsú², hi³ cuá¹chan¹ jná¹³ hi³ ngái¹ ná¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ca³ti²¹ he³ lánh³ rón³² lí¹³ liáun³ tsáu²; ² la³ cun³ lí³ jáun² jái¹³ hi³ ca³jmu³ jáun² Dió³² ca³la³ cun³ jmí¹tin² lín³² cun³quionh³ hla¹ tsá² jmí¹ ná¹lín³ hi³ *ti³² jé¹ Dió³², jái¹³ hi³ má²rálí³ jáun² ní¹ Sí² yeh³ yáh³. ³ Jái¹³ jáun² ca³tin¹ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí², Tsá² lín³ Jon² Dió³². Tsá² hí³ lín³ jan² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ ca³ti²¹ hi³ ca³li³zian² tsú² jáun² ní¹ hué²¹ lá². ⁴ Ti³²la³ jmí¹ ca³jenh¹³ tsú² jáun² ja¹ hla¹ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ má¹ná¹, ca³li³ lin¹ bíh¹ hi³ lín³ tsú² Tsá² cú² juenh² Jon² Dió³². ⁵ Tsá² hí³ bíh¹ ca³ja³ mií³ tsí³ ní¹con² jnoh¹, jì³ hi³ ca³cué³ tsú² siáh³ jái¹³ hi³ ná¹lái³ jnoh¹ ti³² tsá² quian³² jé¹ Dió³², hi³ jáun² tá¹ cáun² hngá¹máh³ lí¹³ lí³ quien² Jesús cun³ní¹ hi³ zian² tsá² chá³² cáun² tsí³ ní¹con² tsú², tsá² taunh¹³ tsú² ta²¹. ⁶ Ja³bí¹ hnoh² siáh³ tiáunh¹ ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, tsá² má²ca³te³ hí³ Dió³² hi³ lín³ tsá² joh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo.

⁷ Hi³ jáun² cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² ca³tin¹ hnoh², tsá² tionh² náh² já¹ juú² Roma ní², tsá² hniau³ náh² Dió³². Hí³ bíh¹ Tsá² ca³te³ hnoh² hi³ lín³ náh² tsá² joh¹ tsú². Hi³ jáun² né³, cui¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméi² dí² jì³ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí² hi³ lí¹³ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin².

Po¹ hnió³ tsó³² já¹ juú² Roma

⁸ La³ní¹ la³ján³ cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² ca³tin¹ jì³lín² hnoh² cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, quí¹ tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ má²ná¹cha³² tsáu² hi³ hnoh² jlánh¹ re² nio² cáun² honh² náh² ní¹con² Dió³². ⁹ Dió³² hí³ bíh¹ lín³ Tsá² nau³² jái¹³ hi³ tson² bíh¹ lienh¹ jná¹³ tsú² jmái¹ ca³la³ jì³² ca³tin¹ hnoh², quí¹ qui³ cónh³ la³jonh³ jmí¹ tsin³² bíh¹ jná¹³ má²ti²¹ ní¹con² Dió³², hi³ hléh²³ jná¹³ jú¹ chú³² hi³ ca³tin¹ Jon² tsú². ¹⁰ Hi³ hiú² mí²³ jná¹³ siáh³ ní¹con² Dió³² ní¹juáh³ zia³² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ ñe¹ jná¹³ hi³ ní¹jie¹ ná¹ hnoh², ní¹juáh³ hi³ hnió³ Dió³². ¹¹ Qui¹ jlánh¹ hniá¹ jná¹³ hi³ ní¹jie¹ ná¹ hnoh² hi³ ní¹ma³hau¹ ná¹ hnoh² lí³ua³ cáun² hi³ hniáuh³² ca³ti²¹ hi³ zian² náh² quiúnh¹ Dió³², jáun² ti³ lí³mí¹ tiá³ niau²¹ honh² náh²; ¹² ho³ hi³ cue¹³ dí² pí³ tsá²ján² tsá²ján² yáh³ cun³ní¹ hi³ táunh²³ dí² ta²¹ cá²re².

¹³ Hnoh² reh², hnó³² jná¹³ hi³ lí³ níh¹³ hnoh² hi³ hliáun³ jéin³² má²ca³li³hnó³² jná¹³ hi³ ní¹jie¹ ná¹ hnoh², ti³la³ la³ ti³ ta³né³² tiá² má²ca³li³ yáh³. Má²ca³li³hnó³² lín³² bíh¹ jná¹³ hi³ ní¹jie¹ ná¹ hnoh², hi³ jáun² lí¹³ zian² siáh³ tsá² tanh² ta²¹ Dió³² já¹ juú² ní² quián¹³ hnoh², la³jmí¹ má²ca³li³zian² ja¹ *tsá²cá²jo²¹ ní¹ hliáun³ ní¹ siáh³ siáh³. ¹⁴ Jná¹³ ca³tin¹ hléh¹³ ní¹con² ca³la³ jì³lín² tsáu² cui¹ hin² mi³ tsánh², uá¹ hi³ tsá² tin² hléh³² jú¹jma² *griego la³ qui³ tá² dí², ho³lá²dá² tsá² hleh³² jú¹jma² siáh³, uá¹ hi³ tsá² má²ca³hia³ ca³táunh³ lín³² ho³lá²dá² tsá² tiá² hi³ ñi³². ¹⁵ Hi³ jáun² jlánh¹ dí¹quian¹ jná¹³ hi³ hléh¹³ ná¹ jú¹ chú³² ní¹con² hnoh², tsá² zian² náh² já¹ juú² Roma ní².

Pí³ hi³ quian³² jú¹ chú³²

¹⁶ Tiá² lí²heh¹ yáh³ jná¹³ ca³ti²¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², quí¹ jái¹³ jáun² quian³² pí³ quioh²¹ Dió³² hi³ lí¹³ liáun³ ca³la³ jín³² tsá² cha³² cáun² tsí³ ní¹con² Cristo, la³ní¹ la³ján³ tsá² *judíos tín², hi³ ja³bí¹ tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³. ¹⁷ Jú¹ chú³² ní² hie³² jú¹ tson² hi³ Dió³² he² dí² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³ ní¹juáh³ hi³ má²nio² cáun² tsí³ dí², quí¹ jì³²la³ hi³

taunh³² jáun² ta²¹ bíh¹ tsú² lí³ quien²; la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²: “Ñí¹juáh³ tsá² má²chun¹ ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² tsí³, tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ zian²”.

Tso³ quioh²¹ la³jí³² tsá²mi³cuóun²

18 Quí¹ má²jnia³² bíh¹ Dió³² hi³ hú¹tá¹ míh²³ lín³² tsí³ ca³ti²¹ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmu² tsáu², jí³ la³jí³² hi³ tiá² tí³² tsí³ dí² hi³ jmu² tsáu² ní² siáh³, la³ cun³ tsá² tiá² jái¹³ cue³² hi³ lí³ ñí³² tsáu² jú¹ tson² cun³quionh³ hi³ hlah³ hi³ jmu² tsú² jáun². 19 Quí¹ ñí³² re² lín³² bíh¹ tsá² hí³ hi³ he³ lí¹³ lí³ ñí³² tsáu² hi³ ca³tin¹ Dió³², quí¹ tí³la³ hnga² yáh³ Dió³² má²ca³ma³jnia³² hi³ jáun². 20 Quí¹ la³ cun³ jmí¹ ca³jmú³ jáun² Dió³² tá¹ cáun² hngá¹máh³, má²lin¹ bíh¹ pí³ hi³ tiá² jniá³ quioh²¹ tsú² cun³quionh³ la³jí³² hi³ ca³jmú³ tsú² jáun². Má²ca³lí³ lin¹ bíh¹ re² lín³² hi³ hí³ bíh¹ dí² Dió³² Tsá² cú² juenh² cun³ jmí¹hi³nio². Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² zia³² lánh³ rón³² lí¹³ ma³zian³² tsú²; 21 quí¹ uá¹jinh¹ cuóun³² tsú² Dió³², cun³ jáun² tiá² má²ca³ma³quien² bíh¹ tsú² Dió³² la³ cun³ jmí¹ ca³ti²¹, sa³jun³ má²ca³cué³ bíh¹ tsú² tiá¹hmah¹ ñí¹con² Dió³². Cha³ jmí¹ jmu³ tsú² la³ jáun², cá² ñí¹ lí¹ ná¹cháunh²³ tsí³ jmáh³la³ hi³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ bíh¹ tsú², hi³ jáun² cu³tsa³² má²cá²jlí³² bíh¹ cú²jueh³² jmí¹ tsí³ tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ñí¹hnauh² yáh³ tsú² jú¹ tson². 22 Uá¹jinh¹ juáh³ tsú² hi³ quia³lín³ jmí¹ tsí³, tí³la³ tsá² cú¹juón¹ bíh¹ má²ca³ta³ná¹lín³ tsú²; 23 quí¹ má²ca³za³ bíh¹ tsú² jái¹³ ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² má¹quien¹³ dí² Dió³², Tsá² tiá² jmái¹ tón²¹ hi³ jún³; jáun² cu³tsa³² dió³² tsá² lán¹ tsá² jniá³ la³jmí¹ jniá³ tsá²mi³cuóun² tsá² chau³² jmái¹ jún²³ bíh¹ cú²jueh³² má²má²quien² tsú², la³ má²quionh³ ja³ lán¹ jáh³ tsi²¹ pí¹³, jáh³ hláinh¹, jí³ jáh³ quiún³ cuá² ta³ ní² siáh³.

24 Hi³ jáun² bíh¹ tí³ có³² má²ca³chau³ cú²jueh³² Dió³² quioh²¹ tsú², hi³ jáun² cuí¹ cha³jmu³ cha³cháu³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³, hi³ jáun² ca³la³ uá¹ tiá² heh³ bíh¹ tsú² má²ná¹jmu² tso³ quionh³ tsá²ján² tsá²ján². 25 Quí¹hliá² jú¹ tí¹jái² bíh¹ taunh³² tsú² ta²¹ cha³ jmí¹ tónh²¹ tsú² ta²¹ jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ Dió³², hi³ jáun² dá² hi³ ca³jmú³ jáun² bíh¹ Dió³² má²ca³ma³quien² tsú² jí³ hi³ má²ca³ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² cha³ jmí¹ ma³quien² tsú² hnga² Dió³² Tsá² ca³jmú³ hí³ ca³la³ jí³lí³², Tsá² jmí¹ ca³tin¹ hí³ hi³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² cun³ jmí¹hi³nio². Tson² bíh¹ cu³ti³.

26 Hi³ jáun² bíh¹ má²ca³chau³ Dió³² cú²jueh³² tí³ có³², hi³ jáun² cuí¹ lí³ hniá¹ tsú² jmu³ la³jí³² hi³ hlah³ ca³la³ uá¹ tiá² heh³; hi³ hí¹ ca³la³ tí³ tsá²mi³ yáh³ lí¹ má²ná¹jmu² ná¹tsau³² má²tún² hmóu³², cáun² hi³ tiá² jmí¹ ca³ti²¹. 27 Hi³ ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ tsá²ñuh², tí³ có³² bíh¹ má²ca²chá³ tsú² hi³ cuóun¹ quionh³ tsá²mi³, hi³ jáun² má²tún² hmóu³² bíh¹ tsú² lí¹ má²ná¹jmu² ná¹tsau³². Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ja¹ má²tún² hmóu³² tsá²ñuh² bíh¹ má²ná¹jmu² tso³ ca³la³ uá¹ tiá² heh³, cáun² hi³ tiá² jmí¹ ca³ti²¹ jmu³ tsú², hi³ jáun² má²ná¹má²tso² tsú² tsí³ cun³quionh³ ngú³ quioh²¹ hmóu³².

28 Cun³ñí¹ hi³ tiú²uú² zian² tsú² hi³ ca³tin¹ Dió³², jáun² Dió³² má²ca³chau³ tí³ có³², hi³ jáun² tí³ ta²¹ cu³tsa³² cuí¹ cháunh¹³ cú²jueh³² chí¹ tsú² hi³ tiá² ca³ti²¹, hi³ jáun² cu³tsa³² cuí¹ jmu¹ cú²jueh³² hi³ tiá² jmí¹ ca³ti²¹ jmu³. 29 Tsá² la³ hí³ ná¹cónh²¹ hñu³ tsí³ la³jáh³ dú¹ ñí¹ hi³ hláh³ hi³ hó³², tsá² jmu² juón¹, [tsá² cáun² jmu² hi³ tiá² jmí¹ ca³ti²¹ jmu³,] tsá² lí¹ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hi³ hlá² hi³ ní², hi³ hniá¹ siáh³ jmu³ hi³ hlah³. Tsá² la³ hí³ ná¹cónh²¹ tsí³ hi³ uóu³² tsí³, tsá² jngih² tsáu², tsá² hnió³ hnié¹², tsá² tí¹ jáin², tsá² lí¹ hiá² lí¹ jlín²³ tsáu², tsá² ziu² hien² tsáu². 30 Tsá² la³ hí³ cau³² jái¹³, hi³ ca³la³ hi³ hon² bíh¹ tsú² Dió³², tsá² hí¹ jan² tiá² hin² hún¹ ta²¹, tsá² jmu² quien² hmóu³², hi³ lí¹ jmu² siáh³ tonh². Tsá² la³ hí³ cáun² lí¹ hnauh² chí¹ hi³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jmu³ hi³ hlah³, tsá² tiá² nieh³ ñí¹con² jméi² mí¹ziú¹³, 31 tsá² tiá² jái¹³ ngí²³, tsá² tiá² má²tí³² jé¹. Tsá² la³ hí³ tiá² hin² hnio³, [tsá² tiá² jmu² juenh² tsí³,] hi³ tiá² mi³ ja³² tsí³ ní² siáh³. 32 Hi³ uá¹jinh¹ re² lín³² bíh¹ lieih²¹ tsí³ tsú² hi³ Dió³²

má²ca³jmú³ héih³² hi³ tsá² jmu² hi³ la³ ní² ca³tin¹ jún³, tí³la³ cun³ jáun² ná¹jmu² bíh¹ tsú² la³ má²jmu² jáun², hi³ ca³la³ hi³ tí³² lín³² tsí³ tsú² ní¹juáh³ tsá² siánh³ siáh³ jmu² la³ jáun².

2

Dió³² rá²tsi³² héih³² la³ cun³ lí³ jú¹ tson²

¹ Jáun² né³, hnú² tsá² chú¹ ñih²¹ nú² tsá² siánh³, ha³ tiá² lí¹³ yáh³ hi³ lí¹ má¹zian¹³ hnú² huen², cuí¹ hin² mi³ tsánh² hnú². Quí¹ ní¹ má¹ca³chú¹ ca³ñih²¹ nú² tsá² siánh³, la³ jáun² má²ra³tsin³² nú² siáh³ héih³² huen² bíh¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ jmuh³² hnú² siáh³ cá²ren² la³jmí¹ jmu² tsá² hí³. ² Tí³la³ né¹ dí² hi³ Dió³² rá²tsi³² héih³² la³ cun³ rón³² lí³ jú¹ tson² bíh¹, ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³ra³tsin² tsú² héih³² tsá² jmu² la³ ní². ³ Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³chú¹ ca³ñih²¹ hnú² tsá² jmu² la³ ní², ¿hí¹ lín²³ hnú² hi³ cáun² lí¹ ngá¹³ hi³ tiá² tá¹tsin¹ nú² héih³² la³ cun³ hi³ ca³tin¹ nú² ní¹juáh³ hnú² bíh¹ tsá² jmuh³² siáh³ la³ jáun²? ⁴ ¿Ho³ lín²³ hnú² hi³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ hi³ jmu² Dió³² juenh² tsí³, hi³ jlánh¹ ja³² lín³² mií³ tsí³ tsú² siáh³? ¿Tiá¹ ca³lí³ lin¹ nú² dúh¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ tsú² cun³ñí¹ hi³ hnió³ tsú² hi³ za¹³ jmí¹ honh² hnú² bíh¹? ⁵ Hnú² bíh¹ jan² tsá² huáh² chih³², cun³ tiá² má²ca³zah¹ la³ jáun² bíh¹ hnú² jmí¹ honh². Hi³ jáun² cáun² ta²¹ jmuh³² hnú² hi³ tí³ lí³mií¹ míh³ tsí³ Dió³² ñí¹con² nú² ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ lí³jnia² héih³², jmái¹ hi³ ra³tsi³² Dió³² héih³² la³ cun³ ca³tí²¹ ñí¹con² ca³la³ jín³² tsáu². ⁶ Quí¹ hí³ bíh¹ ma³hmah¹ ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² la³ cun³ rón³² lí³ tá¹³ tsú². ⁷ Quí¹ ní¹juáh³ tsá² cueh³² tsí³ hi³ jmu² jmáh³la³ hi³ chu²¹ cun³ñí¹ hi³ hnió³ hau³ cáun² jái¹³ quien² hi³ cué³² Dió³², jí³ hi³ hnió³ tá¹ zanh¹ re² ñí¹con² Dió³², hi³ hnió³ siáh³ hi³ lí¹³ zian² cun³ jmí¹hi³nio², jáun² tsá² la³ hi³ bíh¹ hiáuh³ jái¹³ hi³ lí¹³ zian² quionh³ Dió³². ⁸ Tí³la³ Dió³² ma³tson¹³ ca³la³ má²míh²³ tsí³ bíh¹ tsá² hniá¹ hi³ niau²¹ re² tsí³ hnga², tsá² hnió³ ma³tí³² jmáh³la³ hi³ hlah³ cha³ jmí¹ lí³ hniá¹ tsú² hi³ ne³ jú¹ tson². ⁹ Tsá² jmu² hí³ la³jí³² hi³ hlah³ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ ma³tso² lín³² tsú² tsí³, hi³ ho³ hi³ jngíh³ lín³², la³ñí¹ la³ján³ tsá² *judíos, hi³ ja³bí¹ *tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³. ¹⁰ Tí³la³ ca³tin¹ tsá² jmu² hi³ chu²¹ má¹ná¹, Dió³² cué³² cáun² jái¹³ quien² hi³ hau³ tsú², hi³ tá¹zanh¹ tsú² re², jí³ hi³ lí¹³ zian² tsú² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tin², tsá² judíos la³ñí¹ la³ján³, hi³ ja³bí¹ tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³.

¹¹ Quí¹ Dió³² tiá² jmu² hi³ quien² jan², hi³ jan² tiá² quien²; ¹² quí¹ la³jín³² tsá² jmu² tso³ ta³ tiá² cuoh² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, ta³ tiá² quionh³ liei²¹ jáun² bíh¹ hiá¹ tsán¹³ tsú². Tí³la³ tsá² ca³lí³ cuoh² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés má¹ná¹, la³ cun³ lí³ liei²¹ jáun² bíh¹ tá¹tsin¹ tsú² héih³². ¹³ Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ tí³ lí¹ ne³ yáh³ tsú² liei²¹ jáun², hi³ jáun² lí³ chun¹ ñí¹con² Dió³², tí³la³ hi³ hniáuh³² ma³tí³² bíh¹ tsú², hi³ jáun² bíh¹ he³ tsú² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³. ¹⁴ Tí³la³ ca³tin¹ tsá²cá²jo²¹ má¹ná¹, tsá² tiá² raunh³² liei²¹ jáun² quioh²¹ hla¹ Moisés, ní¹juáh³ ní² lí¹ ca³ma³tí³² tsá² hi³ liei²¹ jáun², jáun² hmóu³² tsú² má²lín³ tsá² zia³² liei²¹ quioh²¹ Dió³² hñu³ tsí³, ¹⁵ quí¹ cun³quionh³ hi³ jmu² bíh¹ tsú² má²lí²lin¹ hi³ hu²¹ liei²¹ jáun² hñu³ tsí³. Jmí¹ tsí³ hmóu³² tsú² má²má²tson² jái¹³ lá², quí¹ ma³cónh³ cha³² tso³ jmí¹ tsí³ tsú², hi³ ma³cónh³ siáh³ má²tson² jái¹³. ¹⁶ Hi³ jáun² má¹jáun² chá³² Dió³² jo³cuo² Jesús Tsá² lín³ Cristo, hi³ ra³tsi³² tsú² héih³² ca³tí²¹ la³jí³² hi³ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ jáun² hñu³ tsí³ tsáu², la³ cun³ lí³ jáun² jú¹ chú³² hi³ hléh²³ jná¹³.

Tsá² judíos, tsá² raunh³² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés

¹⁷ Tí³la³ hnú² tsá² jlánh¹ juánh³ nú² hi³ lín³ nú² tsá² judío, hi³ zian² nú² la³ cun³ juáh³ jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, hi³ ca³la³ hi³ tsinh¹ lín²¹ nú² ca³tin¹ Dió³² juóuh³². ¹⁸ Níh¹ bíh¹ hnú² he³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², quí¹ liei²¹ jáun² hie³² he³ hi³ chu²¹ hi³ hniáuh³² quiáh¹³ hnú². ¹⁹ Lín²³ hnú² hi³ cu³tí¹³ tin² hnú² hieh¹ tsá² ten³ jui³², hi³ tin² nú² siáh³ tieih²¹ sí² jui²¹ tsá² ñi³taunh¹ já¹niéi². ²⁰ Hi³ lín²³ nú² siáh³ hi³ tin² nú² hieh¹ tsá² cú¹juón¹, jí³ hi³

ha³ lánh³ rón³² má¹tin¹³ nú² siáh³ tsá² tiá² jmí¹ tiá² tsí³, qui¹ cun³ñí¹ hi³ liei²¹ hi³ cuiñ² nú² jáun² lí³ mí¹ziah²¹ ca³ti²¹ jú¹ tson², jí³ la³jí³² hi³ lí²ñi³² tsú² ní² siáh³. ²¹ Hi³ jáun² né³, hnú² tsá² hnáuh² jmúh¹³ tí³², ¿he³ láih³² sa³ tiá² ma³tin¹³ nú² tín² huen²? Hnú² tsá² juáh³ hi³ tiá² hniáuh³² han³ tsú², ¿he³ láih³² sa³ chín¹dí¹ huen² bíh¹ hnú² hainh³²? ²² Hnú² tsá² juáh³ hi³ tiá² hniáuh³² lí¹ jmu³ lí¹ tsó²¹ tsú², ¿he³ lí³ sa³ chín¹dí¹ huen² bíh¹ hnú² jmuh³² la³ jáun²? Hnú² siáh³ tsá² jlánh¹ hon² nú² dió³² tsá² lán¹, ¿he³ láih³² sa³ chín¹dí¹ hnú² bíh¹ hainh³² hi³ quien² tloh³ cuáh³² jáun²? ²³ Jlánh¹ jmuh³² hnú² tsinh¹ cun³ñí¹ hi³ zia³² liei²¹ jáun² quián¹³, tí³la³ cun³quionh³ hi³ tiá² ma³tih²¹ hnú² liei²¹ jáun², má²jmuh³² hnú² hi³ tiú²uú² quien² Dió³² bíh¹. ²⁴ Tson² cu³tí³ bíh¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² la³ lá²: “Tsá²cá²jo²¹ hleh³² hlah³ hi³ ca³tin¹ Dió³² cun³ñí¹ hi³ tsáuh³ hnoh² bíh¹”.

²⁵ Tson² bíh¹ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ hi³ *tiu³² tsú² jáun² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian², ní¹juáh³ tsá² má²tí³² liei²¹ jáun² quioh²¹ hla¹ Moisés, tí³la³ ní¹juáh³ tiá² la³ ma³tih²¹ yáh³ hnú², jáun² hnú² lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² tiá² má²quian³² lí²¹ hi³ lin¹ hi³ taunh² jáun² Dió³² hó¹ñí¹ bíh¹. ²⁶ Tí³la³ tsá² tiá² quian³² lí²¹ jáun² má¹ná¹, ní¹juáh³ zian² tsú² la³ cun³ rón³² juáh³ liei²¹ jáun², jáun² tsá² la³ hí³ né³ lín³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² má²já²tú¹ quioh²¹ bíh¹. ²⁷ Hi³ jáun² tsá² tiá² já²tú¹ quioh²¹ né³, cun³quionh³ hi³ zian² tsú² jáun² la³ cun³ juáh³ jáun² liei²¹ bíh¹ má²zia³² he³ lánh³ rón³² tá¹tsin¹ hnú² héih³², qui¹ hnú² bíh¹ jan² tsá² tiá² ma³tih²¹ liei²¹ jáun² uá¹jinh¹ ron³ nú², hi³ uá¹jinh¹ quiánh¹ nú² siáh³ lí²¹ hi³ lin¹ hi³ taunh² Dió³² hó¹ñí¹ hnú². ²⁸ Qui¹ jun³juáh¹³ hi³ cáun² lí¹ lín³ tsú² tsá² judío cun³quionh³ hi³ jniá³ jáun² tí³ coh³ yáh³, sa³jun³ jmu² ta²¹ hi³ quian³² tsú² lí²¹ jmáh³la³ ngú³ hi³ lin¹ hi³ taunh² Dió³² hó¹ñí¹, qui¹ cáun² hi³ lí³ jmáh³la³ tí³ coh³ bíh¹ jaun³². ²⁹ Tí³la³ tsá² hú¹tá¹ cu³tí³ lín³ judío má¹na²¹, jan² tsá² lín³ la³ tí³ hñu³ tsí³ bíh¹, jan² tsá² má²quian³² lí²¹ la³ tí³ hñu³ tsí³; ta²¹ jáun² jmu² Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, jun³juáh¹³ hi³ lí²³ cun³quionh³ hi³ má²tí³² tsú² jáun² héih³² má²rá¹lí³ yáh³. Jáun² Dió³² ma³quien² tsá² la³ hí³, uá¹jinh¹ tsá²mi³cuoun² tiá² ñí¹ ma³quien² tsú².

3

¹ Hi³ jáun² né³, ¿ha³ dá² jinh¹ quien² hi³ lín³ tsú² *judío, hi³ he³ tá²tsaih²¹ tsú² ní¹juáh³ hi³ *ja³tú¹ chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² tsú²? ² Hliáun³ bíh¹ ñí¹ jmu² ta²¹. Qui¹ la³ñí¹ la³ján³ Dió³² ca³chá³ jo³cuo² tsá² judíos jái¹³ jáun² quioh²¹. ³ Jáun² né³, ní¹juáh³ ma³ jan² tsá² hí³ tiá² ca³ma³tí³² jái¹³ jáun², ¿hí¹ cun³ñí¹ hi³ jáun² tiá² ma³tí³² Dió³² jē¹ uá²jai³²? ⁴ ;Tiá² jáun² yáh³! Dió³² dá² jmu² la³ cun³ qui³ lí³ jú¹ tson² bíh¹, uá¹jinh¹ la³jín³² tsá²mi³cuoun² tí¹ jáin². Qui¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²:

Ca³ti²¹ lí³jnia² hi³ tson² jēh² hnú²;

lí³ lin¹ hi³ chun¹ hnú² ní¹ má¹tí³ ñí¹ ta³tsi²¹ héih³².

⁵ Hi³ jáun² né³, zian² tsá² lín²³ hi³ tí³ jlánh¹ néh¹ re² lí²lin¹ hi³ chun¹ Dió³² ní¹juáh³ hi³ tí³ lí³mí¹ jmú¹³ dí² hi³ hlah³ hi³ hó³². Tí³la³ ¿he³ dá² lí¹³ juáh¹³ dí² hi³ ca³ti²¹ hi³ ní²? Qui¹ sá¹jmí¹ hi³ tson² la³ ní² dúh¹, hi³ jáun² Dió³² má²lín¹³ jan² Tsá² tiá² tin² ra³tsi³² héih³² bíh¹, qui¹ ¿he³ láih³² sa³ míh²³ yáh³ tsí³ tsú² ñí¹con² tsá² jmu² tso³? ⁶ ;Tí³la³ tiá² tson² yáh³ la³ cun³ hi³ ná¹lín²³ tsú² jáun²! Qui¹ sá¹jmí¹ hi³ tson² la³ jáun² dúh¹, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² jmí¹ lí¹³ ra³tsi³² Dió³² héih³² ñí¹con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²?

⁷ Qui¹ zian² tsá² juáh²³ la³ lá²: “Cun³quionh³ jú¹ tí¹jái² hi³ hléh²³ jná¹³ tí³ lí³mí¹ lí² lin¹ hi³ quien² jú¹ tson² quioh²¹ Dió³²”; tí³la³ jná¹³ né³ juanh³², hi³ sá¹jmí¹ hi³ tson² la³ cun³ hi³ juáh²³ tsú² jáun², jáun² ¿ha³ bíh¹ lánh³ rón³² lí¹³ juáh³ Dió³² hi³ tsá² la³ hí³ lín³ jan² tsá² ren² tso³ ní¹ má¹ca³ra³tsi³² tsú² héih³² ñí¹con² tsú²? ⁸ Qui¹ sá¹jmí¹ la³ ní² dúh¹, ¿he³ ya³ láih³² tiá² jmú¹³ dí² cú²jueh³² hi³ hlah³, hi³ jáun² tí³ lí³mí¹ ja³tu³ ja³lí³ hi³ chu²¹? Tí³tsóh³dí¹ jái¹³ la³ ní² néh¹ hie²³ jnoh¹ tsáu² juáh²³ ma³ jan² tsá² hu²¹ hlah³ tsí³; tí³la³ tsá² la³ hí³ dá² má²tá¹tsin¹ héih³² la³ cun³ ca³ti²¹ bíh¹.

La³jái³² bíh¹ dí² ren² tso³

⁹ Hi³ jáun² né³, ¿hí¹ jlánh¹ bíh¹ chú³² quiú¹³ dí² tsá² judíos la³ cónh³ bíh¹ *tsá²cá²jo²¹? ;Tiá² jáun² yáh³! Quí¹ la³ cun³ hi³ má²lí²neh²¹ dí² hi³ ca³la³ jí³lin² tsáu² bíh¹ ná¹lain³² tsáu¹³, uá¹ hi³ tsá² judíos, uá¹ hi³ tsá²cá²jo²¹. ¹⁰ La³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²:

Ca³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² chun¹ ta³ ñí¹ Dió³²,

¹¹ tiá² hin² zian² yáh³ tsá² ngi²³ jái¹³,

tiá² hin² zian² yáh³ tsá² hnah² Dió³².

¹² La³jín³² bíh¹ tsáu² má²já²taunh²¹ tí³ có³²,

jí³lin² bíh¹ tsú² má²ca³can³ cáun² jui³² hlah³.

Ca³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² jmu² hi³ chu²¹ tiá² zian²,

¹³ La³jmí¹ ja³² cáun² tá²hón³² má²ca³niá³ bíh¹ ja³² jë¹ tsú²,

jmáh³la³ jú¹ tí¹jái² bíh¹ chí²¹ ho³ tsú².

La³jmí¹ lí³ hi³ ha²¹ no¹ quioh²¹ jáh³hláinh¹ bíh¹ ho³ tsú²;

¹⁴ cá² ñí¹ chú² juóun³² bíh¹ tsú² tsáu², jí³ hi³ zaih³² tsú² siáh³ jú¹ uóu³².

¹⁵ Ca³la³ hi³ háun¹ lín²¹ bíh¹ tsú² tsó³² hi³ tsa³jngih² tsáu²,

¹⁶ cá² ñí¹ qui² hlian²³ tsáu² bíh¹ tsá² la³ hí³, hi³ tsunh² tsú² jui²¹ tsáu², hi³ chan² tsú² siáh³ tsáu² ná¹hó² ná¹jngih².

¹⁷ Tsá² la³ hí³ tiá² ñí³² yáh³ ha³ lánh³ jmu³ hi³ lí¹³ niau²¹ tie³;

¹⁸ ca³la³ hí¹juáh³ tiá² lín²³ bíh¹ tsú² hi³ jmu³ juénh² ñí¹con² Dió³².

¹⁹ Né³² né³, né¹ bíh¹ dí² hi³ la³jí³² héih³² má²rá¹tioh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ca³tin¹ tsá² zian² cun³quionh³ liei²¹ jáun² bíh¹, hi³ jáun² hí¹ jan² tsá² hí³ tiá² lí¹³ juáh³ hi³ tiá² ñí³²; quí¹ hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ ra³tsi³² Dió³² héih³² ñí¹con² la³jín³² tsá² zian² hngá¹máh³. ²⁰ Hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ lí³ chun¹ ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ má²tí³² tsú² la³jí³² hi³ rá¹juáh³ liei²¹ jáun², quí¹ liei²¹ jáun² cáun² jmu² ta²¹ hi³ má²li²¹ hi³ tsá² ren² tso³ bíh¹ dí².

Cun³quionh³ hi³ nio² cáun² tsí³ bíh¹ tsú² lí¹³ liáun³

²¹ Tí³la³ né³² né³, má²ca³lí³ lin¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ he³ dí² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, jun³juáh¹³ uá² quionh³ hi³ má¹ti²¹ dí² liei²¹ jáun² yáh³. Quí¹ hí¹ la³ tí³ hnga² yáh³ liei²¹ jáun² jí³ la³ má²quionh³ jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tsá² lín³ hí³ *tí³² jë¹ Dió³² siáh³ ca³juáh³ ²² hi³ Dió³² hinh²³ tsá² cha³² cáun² tsí³ ñí¹con² Jesús Tsá² lín³ Cristo. Quí¹ la³jín³² bíh¹ tsá² nio² cáun² tsí³ ñí¹con² Jesús lí¹³ lín³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ ñí¹con² Dió³² cuí¹ hin² mi³ tsánh². ²³ Jí³lin² tsáu² bíh¹ má²ca³jmú³ tso³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² cah²³ jmái¹ hi³ lí³ chun¹ la³jmí¹ chun¹ Dió³². ²⁴ Hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, cáun² lí¹ ja³² bíh¹ mí³ tsí³ Dió³² hi³ hinh²³ tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, quí¹ má²ca³ma³hmah¹ bíh¹ Cristo Jesús ca³tí²¹ tsáu¹³ tsáu², hi³ jáun² tiú²uú² tso³ ren² yáh³ tsú². ²⁵ Quí¹ Dió³² ca³cuen³ Jesús hi³ jún³ cha¹³ tsáu²; hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ ca³táin² jáun² jmí²hán¹ Jesús bíh¹ ca³chón³² Dió³² tsí³ hi³ jmí¹ míh²³ jáun² tsí³ hi³ ca³tí²¹ tsáu¹³ tsáu² ní¹juáh³ tsá² má²ca³chá³ cáun² tsí³. La³ jáun² ca³lí³ cun³ñí¹ hi³ ca³lí³hnió³ Dió³² ma³jnia³² hi³ tin² ra³tsi³² re² héih³²; quí¹ jmí¹tin² cáun² tí³ lí¹ ca³ma³juenh² cu³tiá³ bíh¹ tsú² tsí³, hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² la³ uá¹ tiá² jé²³ la³jí³² tso³ hi³ ca³jmú³ tsáu². ²⁶ La³ jáun² ca³jmú³ tsú² cun³ñí¹ hi³ hnió³ ma³jnia³² la³ má²má²jnia³² jáun² hi³ tin² ra³tsi³² héih³² la³ cun³ ca³tí²¹, cun³quionh³ hi³ hinh²³ tsú² lí³ua³ jan² tsá² nio² cáun² tsí³ ñí¹con² Jesús la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹.

²⁷ Hi³ jáun² né³, ¿né² dá² hi³ jmí¹ jmu³² dí² jáun² tsah¹? Ca³nga² bíh¹. ¿He³ láih³² ca³nga²? Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ca³ma³tí²¹ dí² la³ cun³ lí³ héih³² yáh³, quí¹ jí³²la³ tí³ ca³chá¹³ dí² cáun² tsí³ bíh¹. ²⁸ Jáun² né³, má²né¹ dí² hi³ Dió³² hinh²³ tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹ hi³ cha³² tsú² cáun² tsí³ bíh¹, hi³ sa³jun³ uá² jé²³ yáh³ Dió³² hí¹ má²lí²ma³tí³² tsú² liei²¹.

29 ¿Hí1 jmáh3la3 tsá2 judíos uá1 tanh2 Dió32 hó1ñí1? ¿Haun13 juáh13 ja3bí1 tsá2 cá2jo21 uá2jai32 tanh2 Dió32 hó1ñí1? Quí1 tson2 bíh1 hi3 ja3bí1 tsá2 hí3 uá2jai32 tanh2 Dió32 hó1ñí1, 30 quí1 jí32la3 jan2 tán1 Dió32 bíh1 zian2. Hi3 jáun2 Dió32 hinh23 la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 chun1 lí3ua3 jan2 tsá2 nio2 cáun2 tsí3, cuí1 quian32 cuí1 tiá2 quian32 bíh1 tsú2 li21 hi3 lin1 hi3 taunh2 jáun2 Dió32 hó1ñí1. 31 Hi3 jáun2 né3, ¿hí1 ná1jmu32 dí2 hi3 hí1 cú1píh21 tiú2uú2 quien2 liei21 jáun2 dúh1 cun3quionh3 hi3 ma3quien13 dí2 jáun2 hi3 hniáuh32 chá32 tsú2 cáun2 tsí3? ¿Tiá2 jáun2 yáh3! Quí1 tí3 lí3mí1 ná1ma3quien13 bíh1 dí2 liei21 jáun2.

4

Há2bran21 lí3n3 mí1ziah21 ca3tin1 tsá2 cha32 cáun2 tsí3

1 Hi3 jáun2 né32 né3, hnó32 jná13 hléh13 ca3tí21 hi3 ca3hiauh3 jáun2 hla1 Há2bran21 dí1hio3 ñú1deh3 dí2. 2 Sá1jmí1 hi3 Dió32 ca3hinh3 Há2bran21 la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 chun1 cun3ñí1 hi3hliá2 zia32 hi3 ca3jmú3 dúh1, jáun2 jmí1 zia32 bíh1 jái13 hi3 jmu3 tsú2 tonh2, tí3la3 tiá2 hin2 ca3tin1 yáh3 jmu3 tonh2 ñí1con2 Dió32 má1ná1. 3 Quí1 la3 lá2 bí1 rá1juáh3 ñí1 Sí2 quioh21 Dió32: “Há2bran21 ca3chá3 cáun2 tsí3 ñí1con2 Dió32; cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 ca3jé32 tsú2 Dió32 la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 chun1”. 4 Jmú13 jái13, ní1juáh3 jan2 tsá2 jmu2 ta21, hiáuh23 bíh1 tsú2 la3 cun3 hmah21 hi3 hlánh1, jun3juáh13 hi3 lí1 hiáuh23 yáh3 tsú2. 5 Tí3la3 hi3 ca3tin1 tsá2 nio2 cáun2 tsí3 má1ná1, ñí1 jí21la3 tí3 cha32 cáun2 tsí3 ñí1con2 Dió32 bíh1 tsú2 cha3 jmí1 ma3quien2 tsú2 lí3ua3 cáun2 hi3 má2ca3jmú3 hnga2; hi3 jáun2 Dió32 Tsá2 hinh23 tsá2 ren2 tso3 né3, cáun2 jé32 la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 chun1 bíh1 cun3ñí1 hi3 má2nio2 jáun2 cáun2 tsí3 tsú2. 6 Ja3bí1 hnga2 siáh3 hla1 Dá2vi21 ca3juáh3 hi3 jlánh1 jmí1 ren2 tsá2 heh23 Dió32 la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 chun1 cu3tí3, tsá2 tiá2 ná1hi13 hí1 cú1píh21 ta21 quioh21, 7 jmí1 ca3juáh3 tsú2 jáun2 la3 lá2: ¿He3 máh3 jmí1 ren2 tsá2 má2ca3hin3 Dió32 tso3 quioh21 hi3 jmí1 zian2 tsú2 jáun2 cun3 tin2 tsí3 hnga2, tsá2 má2ná1jli32 la3jí32 tsáu13!

8 ¿He3 ma3 jmí1 ren2 tsá2 jé32 Dió32 la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 tiá2 tso3 ren2!

9 Hi3 jáun2 né3, jun3juáh13 jmáh3la3 tsá2 ná1tú1 chí2 láu2 hná13 ñí1 zian2 yáh3 jlánh1 jmí1 ren2, quí1 la3 jí3 tsá2 tiá2 má2ná1quian32 li21 jáun2 bíh1 uá2jai32. Má2lí2neh21 bíh1 dí2 hi3 Dió32 cáun2 ca3hinh3 bíh1 hla1 Há2bran21 la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 chun1 cun3ñí1 hi3 ca3chá3 cáun2 tsí3. 10 Tí3la3 ¿hin2 dá2 jmí1 ca3hinh3 Dió32 Há2bran21; hí1 ta3 má2quian32 tsú2 li21 hi3 lin1 hi3 taunh2 Dió32 hó1ñí1, ho3 ta3 ñeh2 uá1? ¿Haun13 juáh13 ta3 ñeh2 bíh1 dúh1? 11 Quí1 má2ca3hinh3 bíh1 Dió32 Há2bran21 la3 cun3 jmí1 ca3hiauh3 jáun2 jái13 hi3 hniáuh32 tiú32 chí2 láu2 hná13 ñí1 zian2; cun3quionh3 hi3 ca3jmú3 jáun2 Há2bran21 la3 jáun2 ca3jmú3 Dió32 lin1 hi3 hí3 bíh1 dí2 jan2 tsá2 má2ca3heh3 Dió32 la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 chun1 cun3ñí1 hi3 nio2 cáun2 tsí3. Hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1 lí3 hi3 Há2bran21 hí3 lín3 mí1ziah21 ca3la3 jín32 tsá2 nio2 cáun2 tsí3 ta3 tiá2 má2quian32 li21 hi3 lin1 hi3 taunh2 Dió32 hó1ñí1, hi3 jáun2 Dió32 hinh3 uá2jai32 tsá2 hí3 la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 chun1. 12 Tson2 bíh1 Há2bran21 hí3 lín3 dí1hio3 ñú1deh3 la3jín32 tsá2 má2ná1quian32 li21 jáun2, tí3la3 jí32la3 tí3 tsá2 tiá2 cáun2 lí1já1tú1 quioh21 bíh1 má1ná1, tsá2 ca3chá3 cáun2 tsí3 la3jmí1 ca3chá3 hla1 Há2bran21 hí3 cáun2 tsí3 jmí1 ñeh2 bíh1 hi3 tsa3tú1 quioh21.

Jái13 hi3 ca3jmú3 Dió32 lí3tí23 cun3ñí1 hi3 nio2 cáun2 tsí3 bíh1 tsú2

13 Dió32 ca3jmú3 jái13 ñí1con2 hla1 Há2bran21, jí3 la3 má2quionh3 jón2zih1 jón2cho1 tsú2 hi3 niau21 jo3cuo2 tsú2 tá1 cáun2 hngá1máh3; tí3la3 jun3juáh13 hi3hliá2 tí3 ca3ma3tí32 liei21 jáun2 yáh3 Há2bran21 hi3 hiauh3 jái13 jáun2, tí3la3 ca3hiauh3 tsú2 jái13 jáun2 cun3ñí1 hi3 má2ca3heh3 tsú2 Dió32 la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 chun1 bíh1 quí1hliá2 ca3chá3 tsú2 cáun2 tsí3. 14 Quí1 sá1jmí1 hi3 jmáh3la3 tsá2 hiauh3 liei21 jáun2 bíh1 la3 zia32 hi3 hiáuh3 ñí1con2 Dió32, hi3 jáun2 tiá2 lin1 ñí1 la3 jmu3 ta21 yáh3 hi3 nio2 jáun2 cáun2 tsí3 tsú2, hi3 sa3jun3 la3 lí3 quien2

yáh³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² ní¹juáh³ la³ jáun². ¹⁵ Quí¹ cun³quionh³ liei²¹ jáun² dá² cáun² ja³² hi³ míh²³ tsí³ bíh¹ Dió³²; quí¹ jí³²la³ ti³ ní¹juáh³ tiá² liei²¹ zia³² bíh¹ tiá² lí³ lin¹ yáh³ he³ tiá² ca³lí³ti³.

¹⁶ Hi³ jáun² né³, ja³² mií³ tsí³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² tsí³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ti³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² ñí¹con² jí³lin² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹. Jun³juáh¹³ lí³ti³ ñí¹con² jón²zih¹ tsú² tsá² ti³ má²hiau³² liei²¹ jáun² yáh³, quí¹ tí³la³ lí³ti³ ñí¹con² jón²zih¹ tsú², tsá² jí³²la³ ti³ nio² cáun² tsí³ la³jmí¹ ca³chá³ tsú² jáun² hnga² cáun² tsí³ bíh¹; hi³ Há²bran²¹ hí³ bíh¹ lín³ mí¹ziah²¹ quiú¹³ dí² ca³la³ jái³², la³ cun³ tsá² má²nio² cáun² tsí³ dí². ¹⁷ La³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ juáh³ la³ lá²: “Má²lí²jmú³² jná¹³ hi³ hnú² lín³ mí¹ziah²¹ quioh²¹ juóun³² tsá² zian² la³jáh³ dúh¹ ñí¹ hué³²”. Jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³chá³ jáun² Há²bran²¹ cáun² tsí³, jáun² lín³ tsú² mí¹ziah²¹ quiú¹³ dí² ñí¹con² Dió³², Tsá² tin² jmu² hi³ lí¹³ zian² siáh³ hi³ hmai²¹ tsá² má²cuá¹hmú²¹, Tsá² tin² hleh³² ca³ti²¹ jmí¹tsú² jmí¹ja³² la³juah²¹ dúh¹ cáun² hi³ má²jniá³. ¹⁸ Jáun² né³, hla¹ Há²bran²¹ hí³ cáun² ca³chá³ cáun² tsí³ bíh¹ hi³ tónh³² ta²¹ uá¹jinh¹ tiú²uú² jmí¹ lí³ lí¹³ hi³ lí³zian² jon² tsú²; jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³chó³² jmá¹ hi³ má²lín³ tsú²: “mí¹ziah²¹ quioh²¹ juóun³² tsá² zian² la³jáh³ dúh¹ ñí¹ hué³²”. La³ cun³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² Dió³² jmí¹tin², hi³ juáh³ la³ lá²: “La³ ní² bíh¹ juóun³² lín³² jon³zih¹ jon³cháuh³ hnú² lí¹³”. ¹⁹ Pih²¹ tiá² jmí¹ má²ti³ hña³láu³ mieh² Há²bran²¹ hí³ jmí¹jáun², tí³la³ tiá² ca³tunh³ yáh³ tsú² hi³ nio² cáun² tsí³ jmí¹ ca³lín¹³ tsú² hi³ ja³²lí³ má²lieih²¹ quionh³ Sara ñí²cuo², hi³ má²ja³quián³ jún³, hi³ tiú²uú² jmí¹ lí¹³ yáh³ lí³zian² jon². ²⁰ Tí³la³ uá¹jinh¹ jmí¹ má²lieih²¹ Há²bran²¹, cun³ jáun² tiá² ca³chá³ bíh¹ tsú² hliáu³ ñéih³ tsí³ ca³ti²¹ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², tí³la³ cun³quionh³ hi³ ca³chá³ jáun² cáun² tsí³ bíh¹ tsú² ca³lí³ pin³ cun³ñí¹ hi³ ca³ma³quien² tsú² jáun² Dió³²; ²¹ quí¹ cáun² tán¹ bíh¹ jmí¹ má²nio² tsí³ tsú² hi³ Dió³² Tsá² zia³² p³ quioh²¹ hi³ lí¹³ ma³ti³² la³jí³² jái¹³ hi³ jmu². ²² Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, Dió³² ca³jíe³² tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³ti³.

²³ Tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ ca³tin¹ jmáh³la³ hnga² Há²bran²¹ yáh³ jái¹³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ jáun² hi³ ca³heh³ tsú² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹ hi³ nio² jáun² cáun² tsí³, ²⁴ quí¹ ja³bí¹ jái¹³ jáun² ca³ta¹ jnoh¹ siáh³ uá²jai³². Quí¹ ja³bí¹ jnoh¹ siáh³ uá²jai³² heh²³ Dió³² ní¹juáh³ tsá² cha³² dí² cáun² tsí³ ñí¹con² tsú², Tsá² ca³jmú³ hi³ hi³ jenh¹³ Jesús Tí³² Juo¹³ dí² ja¹ tsá² má²cá²tsan³. ²⁵ Quí¹ Jesús ca³jienh³ tsú² hi³ jún³ hi³ ca³ti²¹ tso³ quiú¹³ dí², hi³ ca³jmú³ siáh³ Dió³² hi³ jenh¹³ tsú², hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ jíe³² dí² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹.

5

Jái¹³ ca³tin¹ tsá² tiú²uú² tso³ ren²

¹ Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² tsí³ bíh¹ dí², jáun² má²ca³heh³ dí² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹; hi³ jáun² cun³quionh³ ta²¹ hi³ ca³jmú³ jáun² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², cuí¹ nio¹ la³ má²nio² jáun² tie³ ja¹ quiú¹³ dí² quiúnh¹ tsú². ² Cun³quionh³ hi³ bíh¹ má²hiau³² dí² mií³ hi³ ja³² tsí³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² tsí³ dí²; hi³ jáun² má²tiau³² dí² tiá³ ñí¹con² tsú², jí³ hi³ má²tsah¹ dí² cun³ñí¹ hi³ má²hu²¹ tsí³ dí² hi³ lí¹³ lá³ dí² la³jmí¹ lín³ hnga² Dió³² Tsá² cuá¹quien². ³ Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ jáun² yáh³, quí¹ ja³bí¹ tsah¹ dí² siáh³ ja¹ uu³mi²tsi³²; quí¹ né¹ dí² hi³ cun³quionh³ uu³mi²tsi³² jáun² lí³ tá² dí² hi³ jmú¹³ dí² juenh² tsí³, ⁴ jáun² cun³quionh³ hi³ juenh² jáun² tsí³ bíh¹ dí² tá²zanh¹ dí² re² ñí¹con² Dió³²; hi³ cun³ñí¹ hi³ tá²zanh¹ dí² jáun² re² né³, má²zia³² hi³ hu²¹ tsí³ dí². ⁵ Hi³ hu²¹ jáun² tsí³ dí² jun³juáh¹³ cáun² hi³ lí¹³ chau³ dí² hua³heih²¹ yáh³, quí¹ má²ca³ma³cónh³² bíh¹ Dió³² hñu³ tsí³ dí² hi³ lí³liei²¹ dí² hi³ hniau³ tsú² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ má²ca³cuen³ tsú² jáun².

⁶ Quí¹ uá¹jinh¹ tiá² jmí¹ zia³² pí³ quiú¹³ dí² hi³ chá¹³ tí³ có³² tso³, tí³la³ Dió³² ca³ton³ cáun² jmái¹, hi³ jmái¹ jáun² bíh¹ tí³tsóh³ ca³jun³ Cristo ca³tin¹ la³jín³² tsá² ren² tso³. ⁷ Juóuh³² lín³² bíh¹ lí³ zian² jan² tsá² hnió³ jún³ cha¹³ jan² tsá² siánh³, uá¹jinh¹ hi³ ca³tin¹ jan² tsá² chun¹. Quí¹ ho³ sa³ lí¹³ bíh¹ lí³ zian² jan² tsá² lí³hnió³ jún³ hi³ ca³tin¹ jan² tsá² chun¹. ⁸ Tí³la³ Dió³² má¹ná¹, hú¹tá¹ ca³ma³jnia³² hi³ hniau³ jnoh¹ jmí¹ ca³cué³ tsú² jáun² jái¹³ hi³ jún³ Cristo hi³ ca³ta¹ dí², uá¹jinh¹ tá¹la³ jmí¹ ná¹re² dí² jáun² tso³. ⁹ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ la³ má²ca³heh³ bíh¹ dí² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹ hi³ ca³jun³ Cristo hi³ ca³ta¹ dí², hi³ jáun² tiá¹³ bíh¹ tiá² tiá² liáu³² dí² tsú² ní¹ cá¹táuh³ jmái¹ ní¹ má¹ca³ma³jnia³² Dió³² hi³ míh²³ tsí³ ca³tí²¹ tso³. ¹⁰ Quí¹ ní¹juáh³ tu³bí¹ ca³niau²¹ yáh³ tie³ ja¹ quiú¹³ dí² quiúnh¹ Dió³² cun³ñí¹ hi³hliá² jun³ jáun² Jon² tsú² jmái¹ hi³ jmí¹ ná¹hon²í¹ máh³ dí² tsú², hi³ jáun² tiá¹³ bíh¹ tiá² tiá² zia³² jái¹³ hi³ liáun³ jnoh¹ cun³ñí¹ hi³hliá² zian² bíh¹ tsú², quí¹ má²tiauh² bíh¹ dí² re² quiúnh¹ tsú². ¹¹ Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ jáun² yáh³, quí¹ ja³bí¹ tsah¹ lín²¹ dí² hi³ ca³tin¹ Dió³² cun³quionh³ tá¹³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², quí¹ hí³ bíh¹ má²ca³chá³ tie³ ja¹ quiú¹³ dí² quiúnh¹ Dió³².

Jái¹³ ca³tin¹ Adán jí³ Cristo

¹² Hi³ jáun² né³, cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ jan² tsáu² bíh¹ ca³hi³ tso³ ní¹ hué²¹ lá², hi³ cun³quionh³ tso³ jáun² ca³hi³ siáh³ hmú³², hi³ jáun² dá² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hí³ bíh¹ ca³la³ jí³lín² tsáu² má²tionh² ja¹ tso³, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ já¹ngí³ hmú³² ní¹con² la³jín³² tsáu². ¹³ Quí¹ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí³zia³² liei²¹ hi³ ca³cué³ jáun² Dió³² ní¹con² hla¹ Moisés, jmí¹ má²zia³² bíh¹ tso³ hngá¹máh³ lá²; tí³la³ tiá² jmí¹ má²ná¹hi¹³ yáh³ tsáu¹³ tsáu² la³ cun³juáh³ liei²¹ jáun² má¹ná¹, jmí¹ tiá² liei²¹ má²zia³². ¹⁴ Tí³la³ cun³ jáun² ca³jmú³ bíh¹ hmú³² pí³ hi³ ca³tsan³ la³jín³² tsá² ca³jmú³ tso³ la³ cun³ jmí¹ ca³lí³zian² hla¹ Adán hi³ ca³la³ ní¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³lí³zian² hla¹ Moisés, uá¹jinh¹ tsáu¹³ tsú² tiá² jmí¹ lí³ la³jmí¹ lí³ tsáu¹³ Adán, tsá² tiá² ca³ma³tí³² hí³ héih³² hi³ ca³cué³ jáun² Dió³². Tí³la³ uá¹jinh¹ la³ ní² né³, cun³ jáun² lín³ bíh¹ hla¹ Adán hí³ cáun² nóh³² hi³ ca³tin¹ jan² Tsá² né³bí¹ jmí¹ já²¹.

¹⁵ Quí¹ cun³quionh³ tsáu¹³ jan² tsáu² bíh¹ má²ca²tsan³ juóun³² lín³² tsáu², tí³la³ cun³quionh³ tá¹³ Jesús Tsá² lín³ Cristo má¹na²¹, ca³la³ hi³ lí¹ má²tí² má²híe²³ bíh¹ mí³ hi³ ja³² jáun² tsí³ Dió³² ní¹con² juóun³² tsáu² hi³ lí¹³ liáun³ tsú². Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ tiá² ca³ma³tí³² jáun² Adán né³, tiá² cunh² yáh³ quionh³ hi³ lí¹ cue³² jáun² Dió³², ¹⁶ quí¹ hi³ lí¹ cue³² jáun² Dió³² cun³ tiá² cá²ren² bíh¹ quionh³ ta²¹ hi³ ca³jmú³ jáun² tsáu¹³ tsá² hí³. Quí¹ cun³quionh³ cáun² tán¹ tso³ jáun² bíh¹ má²ca³ta³tsin¹ tsáu² héih³²; tí³la³ uá¹jinh¹ hliáun³ lín³² tso³ má²ná¹ren² tsáu², cun³ jáun² lí¹³ bíh¹ liáun³ tsú², quí¹ Dió³² dá² cáun² hinh²³ bíh¹ tsáu² la³juah²¹ dúh¹ tsá² chun¹. ¹⁷ Hi³ ní¹juáh³ la³ ca³lí³ zia³² pí³ ní¹con² hmú³² cun³quionh³ tsáu¹³ jan² tsáu², jáun² cun³ñí¹ hi³ ja³² mí³ tsí³ Dió³² né³, tiá¹³ bíh¹ tiá² tiá² lí³ zia³² pí³ quionh²¹ la³jín³² tsá² má²ca³heh³ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹ hi³ ja³² jáun² mí³ tsí³, hi³ lí¹³ zian² tsú² cáun² hi³ hmai²¹ cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ siáh³ jan² tsá²mí³cuóun², Jesús Tsá² lín³ Cristo bíh¹ Tsá² hí³.

¹⁸ La³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ cun³quionh³ tsáu¹³ Adán bíh¹ ca³ta³tonh¹ la³jín³² tsáu² ní¹ hlah³; tí³la³ hi³ ca³tin¹ jáun² Jesucristo né³, cun³ñí¹ hi³ hí³ bíh¹ ca³jmú³ cáun² ta²¹ chu²¹, hi³ jáun² Dió³² lí¹³ hinh³ la³jín³² tsáu² ta³né³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, hi³ jáun² lí¹³ zian² tsú² ca³tin¹ Dió³². ¹⁹ Quí¹ cun³quionh³ hi³ tiá² ca³ma³tí³² jan² tsáu² bíh¹, jáun² juóun³² lín³² tsáu² ca³ta³ná¹ren² tso³; hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ siáh³, hi³ cun³quionh³ hi³ ca³ma³tí³² jan² Tsáu² bíh¹, jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³ta³tonh¹ la³juah²¹ dúh¹ tsá² chun¹ cu³tí¹³ ní¹con² Dió³².

²⁰ Quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³lí³zia³² jáun² liei²¹ bíh¹, hi³ jáun² tí³ lí³mí¹ ca³lí³ hliáun³ bíh¹ hi³ tiá² má²tí³² tsáu²; tí³la³ tá¹la³ chí¹lí²hliáun²³ jáun² tso³ né³, tí³ lí³mí¹ ca³ja³ bíh¹ mí³ tsí³

Dió³². ²¹ Hi³ jáun² né³, la³jmí¹ ca³lí³quien² tso³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ hmú³², la³ jáun² bíh¹ siáh³ ca³lí³quien² mí³ hi³ ja³² tsí³ Dió³² cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ jáun² Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí², hi³ jmu² hi³ lí¹³ heh³ dí² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ ziaun² dí² cun³ jmí¹hi³nio².

6

Jún¹ tsú² ca³tin¹ tso³, tí³la³ zian² bíh¹ tsú² ca³tin¹ Cristo

¹ Hi³ jáun² né³, ¿he³ ya³ lí¹³ juáh¹³ dí²? ¿Hí¹ jmú¹³ dí² tso³ ca³la³ má²jmu³² jáun², hi³ jáun² tí³ lí³mí¹ lí³jnia² mí³ hi³ ja³² tsí³ Dió³²? ² Ján¹han²¹, ¿tiá² jáun² yáh³! Quí¹ tsá² má²ná²jún¹ bíh¹ dí² hi³ ca³tin¹ tso³, hi³ jáun² ¿ha³ yáh³ lánh³ rón³² lí¹³ má²ziaun¹³ dí² hi³ jmu³² tso³? ³ Quí¹ jmí¹ cáun³ dí² jáun² jmáí² ca³lí³ lin¹ hi³ má²ca³cunh³ dí² quiúnh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, ¿tiá¹ tson²? Hi³ jáun² jmáí¹ jáun² bíh¹ tí³tsóh³ ca³má¹li²¹ dí² hi³ má²jún¹ dí² la³jmí¹ jun¹ tsú² jáun² hnga². ⁴ Hi³ jáun² né³, cun³quionh³ hi³ cáun³ dí² jáun² jmáí² bíh¹ má²li²¹ dí² hi³ má²já²haun³ dí² cu³li²¹ quiúnh¹ Cristo quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²jún¹ dí² la³jmí¹ jun¹ tsú² jáun² hnga². Hi³ jáun² né³, la³jmí¹ ca³jenh¹³ jáun² hnga² Jesús ja¹ tsá² cá²tsan³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jméi² dí² Tsá² cuá¹quien², la³ jáun² bíh¹ siáh³ hiáu³ dí² pí³ hi³ lí¹³ ziaun² dí² cáun² hi³ hmaí²¹.

⁵ Quí¹ ní¹juáh³ má²ná¹cunh² dí² quiúnh¹ Cristo cun³ñí¹ hi³ má²jún¹ dí² la³jmí¹ jun¹ tsú² jáun² hnga², jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ ná¹cunh² dí² quiúnh¹ tsú² ní¹ má¹ca³jenh¹³ dí² la³jmí¹ ca³jenh¹³ tsú² jáun². ⁶ Quí¹ né¹ bíh¹ dí² la³ cun³ hi³ jmí¹ láí³ dí² jáun² jmí¹tin²; tí³la³ la³jí³² hi³ yeh³ jáun² né³, má²cá²taun³ crei²¹ cu³tsa³² quionh³ Cristo bíh¹, hi³ jáun² lí¹³ láun³ cuá² ta³ dí² ní¹con² pí³ quioh²¹ tso³, hi³ jáun² tiú²uú² láí³ dí² la³jmí¹ lín³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ ca³tin¹ tso³. ⁷ Quí¹ tiú²uú² pí³ zia³² yáh³ quioh²¹ tso³ hi³ jmu³ héih³² ní¹con² jan² tsá² má²jún¹. ⁸ Jáun² né³, ní¹juáh³ má²jún¹ dí² quiúnh¹ Cristo, hi³ jáun² cáun² bíh¹ má²nio² tsí³ dí² hi³ ziaun² dí² siáh³ quiúnh¹ tsú². ⁹ Quí¹ né¹ dí² hi³ má²ca³jenh¹³ Cristo ja¹ tsá² má²cá²tsan³, hi³ jáun² jmí¹lín³ yáh³ tiú²uú² jún³ tsú², quí¹ tiú²uú² pí³ zia³² yáh³ quioh²¹ hmú³² ní¹con² tsú². ¹⁰ Quí¹ jmí¹ jun¹ jáun² Cristo, ca³jun³ tsú² cu³ jéin³² tán¹ la³ lá² bíh¹ hi³ ca³tin¹ tso³; tí³la³ hi³ zian² tsú² ta³né³² né³, má²zian² tsú² hi³ ca³tin¹ Dió³² bíh¹. ¹¹ Ja³bí¹ la³ jáun² hnoh² uá²jai³², cuí¹ lín¹³ náh² la³juah²¹ dúh¹ hi³ má²jún¹ náh² hi³ ca³tin¹ tso³, tí³la³ cuí¹ lín¹³ náh² hi³ ná¹zian² náh² hi³ ca³tin¹ Dió³² má¹na²¹, cun³ñí¹ hi³ má²ná¹lín³ náh² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² quiúnh¹ Cristo Jesús.

¹² Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ su³uú² lí¹ tanh³ náh² ta²¹ la³ cun³ hi³ dí¹quian¹ ngú³ quián¹³ náh² jmu³, hi³ lí¹ jmúh¹³ náh² tso³, hi³ juáh¹³ hi³ lí³ jmu³ héih³² tso³ ní¹con² náh² hi³ jmúh¹³ náh² la³ cun³ hi³ tí³² honh² náh² hmóu³². ¹³ Su³uú² lí¹ jienh²¹ náh² ní¹con² tso³ hi³ jmúh¹³ náh² hi³ hlah³ hi³ hó³², tí³la³ hnoh² dá² hniáu³² jienh²¹ náh² tá¹ jan² ní¹con² Dió³² bíh¹ hi³ jmúh¹³ náh² jmáh³la³ hi³ chu²¹, la³ cun³ jan² tsá² má²jún¹ hi³ má²ca³jenh¹³ siáh³. ¹⁴ Quí¹ tiú²uú² jái¹³ ho² yáh³ tso³ hi³ jmu³ héih³² ní¹con² hnoh², cun³ñí¹ hi³ tiú²uú² zian² hnoh² la³ cun³ lí³ lei²¹ hi³ jmí¹ zia³² jáun² jmí¹tin², quí¹ tí³la³ hnoh² dá² má²zian² náh² la³ cun³ lí³ mí³ hi³ ja³² jáun² tsí³ Dió³² bíh¹.

Jái¹³ hi³ ca³tí²¹ ha³ lánh³ lín³ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹

¹⁵ Hi³ jáun² né³, ¿ha³ lánh³ jmú¹³ dí²? ¿Hí¹ lí¹³ jmú¹³ dí² tso³ quí¹hliá² hi³ tiú²uú² ziaun² dí² cun³quionh³ lei²¹ jáun², quí¹ má²ziaun² dí² cun³quionh³ mí³ hi³ ja³² tsí³ Dió³² bíh¹? Ján¹han²¹, ¿tiá² jáun² yáh³! ¹⁶ Cuí¹ jmú¹³ jái¹³, hi³ ní¹juáh³ ca³jienh²¹ náh² hmóu³² ní¹con² jan² tsáu² hi³ lín¹³ náh² jan² tsá² má²dí¹hlánh¹, hi³ má¹tih²¹ náh² ní¹con² tsá² hí³, hi³ jáun² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsá² hí³ bíh¹ má²lái¹ náh², hi³ jáun² má²ca³tin¹ náh² má¹tih²¹ ní¹con² tsú². La³ jáun² bíh¹ lí³ ní¹juáh³ tsá² má²tí³² ní¹con² tso³, lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ juo¹³ bíh¹

tsú² tso³, hi³ jáun² dá² jmu³ hi³ jún³ bíh¹ tsú²; ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³ uá²jai³², tsá² má²tí³² ñí¹con² Dió³² lí¹³ lín³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹. ¹⁷ Tí³la³ tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ uá¹jinh¹ hnoh² jmí¹ ná¹lín³ náh² tsá² má²dí¹hlánh¹ ca³tin¹ tso³; tí³la³ ta³né³² má¹na²¹, má²tionh² náh² jo³cuo² jú¹ tson² hi³ má²ca³tionh² náh² jáun² ta²¹ ca³la³ jonh³ jmí¹ honh² bíh¹. ¹⁸ Quí¹ jmí¹ má²ca³liáun³ náh² jáun² ñí¹con² tso³, jmí¹jáun² ca³lin³ náh² tsá² má²ná¹hlánh¹ ca³tí²¹ hi³ zian² náh² hi³ ná¹chun¹ bí¹ náh². ¹⁹ Lieh¹ jná¹³ hnoh² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá², quí¹ ho³ sa³ juóuh³² bíh¹ hi³ ngí¹³ náh² jú¹ tson² lá². Quí¹ jmí¹tin² ca³cuéh¹ náh² cuá² tanh¹ ñí¹con² tso³ hi³ ca³lin³ náh² tsá² má²ná¹hlánh¹, hi³ ca³jmuh³ náh² hi³ hlah³ hi³ hó³². La³ jáun² bíh¹ hniáuh³² cuéh¹ náh² siáh³ cuá² tanh¹, hi³ lín¹³ náh² tsá² má²ná¹hlánh¹ ca³tí²¹ hi³ chu²¹, hi³ ná¹chan¹ náh² ñí¹con² Dió³².

²⁰ Quí¹ jmáí¹ hi³ jmí¹ ná¹lín³ náh² tsá² má²ná¹hlánh¹ ñí¹con² tso³, jmí¹jáun² tiá² ta²¹ jmí¹ táunh²³ yáh³ hnoh² la³ cun³ héih³² hi³ jmu² hi³ chu²¹; ²¹ tí³la³ ¿he³ dá² ca³ta³tsin¹ náh² cun³ñí¹ hi³ ca³jmuh³ náh² la³ jáun²? Má²ná¹hinh¹ bíh¹ náh² ca³tí²¹ hi³ jáun² ta³né³²; quí¹ la³jí³² hi³ jáun² cáun² jmu² hi³ jún³ bíh¹ tsú². ²² Tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²ca³liáun³ bíh¹ náh² ca³tin¹ tso³, hi³ jáun² ta³né³² má²ná¹lín³ náh² tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ Dió³² bíh¹; hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³ta³tsin¹ náh² hi³ lí¹³ zian² náh² hi³ ná¹chan¹ náh² ñí¹con² Dió³² jí³ hi³ lí¹³ zian² náh² siáh³ cun³ jmí¹hi³nio². ²³ Quí¹ la³ cun³ hi³ tá²tsaih²¹ tsá² jmu² tso³, hi³ jún²³ bíh¹; tí³la³ hi³ lí¹ cue³² Dió³² má¹ná¹, jmu² hi³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo Jesús Tí³² Juo¹³ dí².

7

Jmu² Po¹ cáun² jái¹³ ca³tin¹ tsá² jéinh³² cuo²

¹ Hnoh² reh², tsá² má²ná¹cuin² náh² liei²¹, ñí¹ bíh¹ hnoh² hi³ liei²¹ jáun² quien² ñí¹con² jmáh³la³ tsá² ná¹liéih²¹ bíh¹. ² Jmú¹³ jái¹³, ní¹juáh³ zian² jan² tsá²mi³ tsá² má²jenh² cuo², jáun² ca³tin¹ tsú² ma³zian² quionh³ ñí²cuo² tá¹la³ zian² ñí²cuo² la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² liei²¹; tí³la³ ní¹juáh³ má²jún¹ tsá²ñuh² ñí²cuo² tsú², jáun² tiú²uú² lí³ quien² yáh³ liei²¹ jáun² ñí¹con² tsá²mi³ hí³. ³ Tí³la³ ní¹juáh³ tsá²mi³ hí³ ca³cuá³ quionh³ jan² tsá²ñuh² siánh³ siáh³ tá¹la³ zian² bíh¹ ñí²cuo², jáun² tsá²mi³ la³ hí³ lín³ jan² tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³² bíh¹. Tí³la³ ní¹juáh³ má²jún¹ bíh¹ ñí²cuo² tsá²mi³ hí³, jáun² tiú²uú² lí³ quien² yáh³ liei²¹ jáun² ñí¹con² tsú², má²lí¹³ bíh¹ jéinh³² tsú² cuo² quionh³ tsá²ñuh² siánh³, jun³juáh¹³ tso³ yáh³ jaun³² hi³ jéinh³² tsú² siáh³ cuo².

⁴ Ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ uá²jai³² tiú²uú² quien² yáh³ liei²¹ jáun² ñí¹con² hnoh² reh²; quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²cá²tsan³ náh² cu³lí²¹ quiúnh¹ Cristo hi³ ca³tin¹ liei²¹ jáun², quí¹ cun³ñí¹ hi³ ná¹lín³ náh² la³juah²¹ dúh¹ zeih²¹ cuo² zeih²¹ ta³ tsú². Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ liei²¹ jáun² tiú²uú² ca³tin¹ hi³ jmu³ quien² ñí¹con² hnoh², hi³ jáun² má²ná¹lín³ náh² ñí²cuo² jan² Tsá² siánh³ bíh¹, Tsá² ca³jenh¹³ hí³ ja¹ hla¹. Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ta³né³² má²lí¹³ láí³ dí² tsá² zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ ñí¹con² Dió³². ⁵ Quí¹ tá¹la³ jmí¹ ziaun² dí² jáun² cun³ lí³ tsí³ dí² hmóu³², jáun² liei²¹ jáun² tí³ ca³jmú³ ta²¹ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ dí² hi³ tí³ lí³ hniá¹ dí² hi³ jmú¹³ hi³ hlah³ bíh¹; hi³ jáun² dá² cáun² tí² ná¹láí³ dí² tsá² jmu² ta²¹ ñí¹con² hmú³² bíh¹. ⁶ Tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²ca³liáu³ bíh¹ dí² ca³tin¹ liei²¹ jáun², quí¹ la³jmí¹ lí³ hi³ má²jún¹ bíh¹ dí² ñí¹con² hi³ jmí¹ ziaunh² dí² jáun² tiá³; hi³ jáun² ta³né³² má²zia³² jái¹³ hi³ má¹ti²¹ dí² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹, Tsá² cue³² hí³ pí³ hi³ ziaun² dí² jáun² hi³ hmai²¹, jun³juáh¹³ uú² cun³quionh³ liei²¹ yeh³ hi³ rá¹lí³ jáun² yáh³.

Tso³ hí³ zia³² hñu³ tsin³² jná¹³

⁷ Hi³ jáun² ní¹juáh³ la³ ní² né³, ¿hí¹ lí¹³ juáh¹³ dí² hi³ liei²¹ jáun² bíh¹ jmu² hi³ tanh³² dí² tso³? Ján¹han²¹ ¿tiá² jáun² yáh³! Tí³la³ cun³quionh³ liei²¹ jáun² bíh¹ ca³lí³ ño¹ jná¹³ hi³

he³ jaun³² tso³. Jmú¹³ jái¹³, sá¹ hi³ tiá² ca³juáh³ liei²¹ jáun²: “Ha³ lí² jmú² hniá¹ nú² hi³ quioh²¹ tsáu²”, jáun² tiá² jmí¹ lí³ ño¹ yáh³ jná¹³ he³ dá² jaun³² hi³ hniá¹ tsú² hi³ quioh²¹ tsáu². ⁸ Tí³la³ tso³ dá² ca³jmú³ quien² ñí¹con² jná¹³ cun³quionh³ liei²¹ jáun² bíh¹, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³hi³ la³jí³² hi³ hlah³ hñu³ tsin³² jná¹³, hi³ ca³lí³ hniá¹ jná¹³ hi³ quioh²¹ tsáu². Quí¹ tá¹la³ tiá² jmí¹ má²cuo² jná¹³ liei²¹ jáun², tiá² tso³ jmí¹ ren² yáh³ jná¹³ ñí¹con² liei²¹ jáun². ⁹ Quí¹ jmái¹ hi³ tiá² jmí¹ má²cuo² jná¹³ liei²¹ jáun², jmí¹ zian² bíh¹ jná¹³; tí³la³ jmí¹ ca³lí³ cuo² jná¹³ héih³² jáun² má¹ná¹, jmí¹jáun² bíh¹ ca³lí³ zia³² tso³, hi³ jáun² jmí¹jáun² né³, jun³ bíh¹ jná¹³. ¹⁰ La³ jáun² bíh¹ lí³ héih³² hi³ jmí¹ ca³tí²¹ hi³ cué³² jái¹³ hi³ lí¹³ zian² tsú²; tí³la³ ca³tín¹ jná¹³ má¹ná¹, cáun² ca³jmú³ hi³ jun³ bíh¹ jná¹³. ¹¹ Quí¹ tso³ jlánh¹ ca³lí³jan²¹ jmí¹ ca³lí³zia³² jáun² héih³², hi³ jáun² ca³ma³cau² jná¹³; hi³ jáun² cun³quionh³ héih³² jáun² bíh¹ ca³jngah³ jná¹³.

¹² Hi³ jáun² né³, cun³ jáun² hien¹ bíh¹ liei²¹ jáun², hi³ héih³² rá¹tioh³ jáun² né³, hien¹ bíh¹, chu²¹ bíh¹, hi³ cú²re² he² bíh¹ siáh³ rá²tsi³² héih³². ¹³ Jáun² né³, ¿hí¹ lí¹³ juáh¹³ hi³ liei²¹ chu²¹ jáun² ca³lí³ mí¹zioh²¹ quioh²¹ hmú³² ñí¹con² jná¹³? ¡Tiá² jáun² yáh³! Quí¹ tso³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ hi³ jun³ jná¹³, hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³lí³ lin¹ he³ lánh³ rón³² lí³ tso³, quí¹ cun³quionh³ liei²¹ chu²¹ jáun² bíh¹ ca³jngah³ jná¹³ tso³. Jáun² héih³² jáun² né³ ca³ma³lí²¹ hi³ hú¹tá¹ la³ hian² lín³² bíh¹ tsí³ tso³.

Hniéi² hi³ zia³² hñu³ tsí³ tsáu²

¹⁴ Quí¹ né¹ bíh¹ dí² hi³ liei²¹ jáun² ja³ ñí¹con² Dió³²; tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, tsá²mi³cuoun² cáun² lí¹ jmu² cun³ lí³ tsin³² bíh¹ ná¹ cu³diá²jan², jan² tsá² ca³ja³hnái¹ ñí¹con² tso³. ¹⁵ Jlánh¹ tiá² ngí²³ jná¹³ he³ dá² jmu² ná¹, quí¹ tiá² jmu² yáh³ jná¹³ hi³ jmí¹ hnó²¹ jmu¹, tí³la³ cha³ jmí¹ jmu¹ jná¹³ hi³ hnó³² jmu¹, hi³ tiá² jéi³² bíh¹ jná¹³ jmu². ¹⁶ Tí³la³ ní¹juáh³ jná¹³ la³ jmu² cáun² hi³ tiá² jmí¹ hnó²¹ jmu¹, jáun² la³ jáun² má²lí²lin¹ hi³ la³ chu²¹ bíh¹ liei²¹ jáun²; ¹⁷ hi³ jáun² la³ cun³ hi³ jmu² jná¹³ jáun², jun³juáh¹³ hi³hliá² ja³² tsin³² jmu¹ yáh³ jná¹³ la³ jáun², tí³la³ hi³ jáun² dá² ja³² ñí¹con² tso³ hi³ nio² jáun² hñu³ tsin³² bíh¹ jná¹³. ¹⁸ Má²ca³lí³tsin² jná¹³ hi³ tiá² hi³ chu²¹ zia³² yáh³ tí³ ñeh² quion²¹ ná¹ cun³ñí¹ hi³ tsá²mi³cuoun² jná¹³; quí¹ uá¹jinh¹ hnó³² jná¹³ jmu¹ jmáh³la³ hi³ chu²¹, tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, sa³ tiá² tú² tiá² tsin²³ yáh³ jná¹³ jmu¹. ¹⁹ Quí¹ sa³ hi³ hlah³ hi³ tiá² hnó³² jmu¹ bíh¹ jná¹³ jmu², cha³ jmí¹ jmu¹ ná¹ hi³ chu²¹ la³ cun³ hi³ dí¹quian¹ jná¹³ jáun² jmu¹. ²⁰ Jáun² né³, ní¹juáh³ jná¹³ la³ jmu² cáun² hi³ tiá² jmí¹ hnó²¹ jmu¹, jáun² la³ jáun² má²lin¹ hi³ jun³juáh¹³ huen² yáh³ jná¹³ jmu², tí³la³ tso³ hi³ nio² hñu³ tsin³² bíh¹ jná¹³ la³ jmu².

²¹ Hi³ jáun² la³ lá² bíh¹ quiunh³² jná¹³: Ní¹juáh³ jmái¹ hi³ hnó³² jná¹³ jmu¹ hi³ chu²¹, sa³ jmáh³la³ hi³ hlah³ bíh¹ la³ jmu² jná¹³ má¹lí³² jáun². ²² Quí¹ uá¹jinh¹ jéih³² lín³² bíh¹ jmí¹ tsin³² jná¹³ liei²¹ quioh²¹ Dió³², ²³ tí³la³ cun³ jáun² jéi³² bíh¹ jná¹³ hi³ zia³² cáun² liei²¹ siáh³ hi³ jmu² quien² ñí¹con² ua³ tán² jná¹³, hi³ liei²¹ jáun² né³ ná¹tín²³ quionh³ hi³ jéih³² jáun² jmí¹ tsin³² jná¹³. Liei²¹ jáun² dá² hnió³ hi³ hú¹tá¹ zaunh³ tiá³ jná¹³ ca³tí²¹ tso³, hi³ jáun² la³ jáun² ma³tí³² ua³ tán² jná¹³ jmáh³la³ héih³² quioh²¹ tso³.

²⁴ ¡Jlánh¹ juo²³ jná¹³ quí¹ cun³ñí¹ hi³ tsá²mi³cuoun² ná¹! ¿Hin² dá² tsánh² lí¹³ liáu³² jná¹³ ca³tí²¹ ngú³ lá² quion²¹, ngú³ hi³ lí¹³ jngah³ lá²? ²⁵ Jí³²la³ Dió³² bíh¹ lí¹³ liáu³² cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ jáun² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². ¡Hénh³ máh³ tiá¹hmah¹ Dió³²! Jáun² né³, la³ lá² bíh¹ lí³, hi³ cun³quionh³ jmí¹ tsin³² jná¹³ jmí¹ hnó²¹ ná¹ má¹ti²¹ héih³² quioh²¹ Dió³² tá¹la³ má²ti²¹ ná¹ jáun² héih³² quioh²¹ tso³ cun³quionh³ ngú³ quion²¹.

8

*Tsá² zian² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹
(Gálatas 5:16-26)*

¹ Né³² né³, tí³la³ ní¹juáh³ tsá² má²cá²cunh³ quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo má¹na²¹, ha³ tiú²uú² tá¹tsin¹ yáh³ tsú² héih³², [tsá² tiú²uú² zian² la³ cun³ lí³ tsí³ hmóu³² yáh³, tí³la³ má²ñi³táunh¹ tsú² la³ cun³ hi³ hnió³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹]. ² Quí¹ tsá² má²tí³² la³ cun³ hi³ hnió³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹ má²zian² hi³ hmai²¹ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ tsú² quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo, quí¹ má²ca³liáu³ bíh¹ dí² ñí¹con² héih³² quioh²¹ tso³ jí³ ñí¹con² hmú³² ní². ³ Quí¹ Dió³² má²ca³jmú³ cáun² hi³ jmí¹líh³ tiá² ca³tioh²¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jmu³; quí¹ cun³ñí¹ hi³ tsá² zian² cun³ lí³ tsí³ bíh¹ jnoh¹, jáun² ja³hín³ bíh¹ pí³ quioh²¹ liei²¹ jáun²; hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ca³zen³ Dió³² Jon² hi³ ca³lín³ tsá²mi³cuóun² Tsá² la³ jnoh¹, tsá² ren² dí² tso³. Hí³ bíh¹ ca³cuen³ Jon² hi³ jún³ hi³ ca³tí²¹ tso³ quiú¹³ dí²; hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³hín³ Dió³² tsáu¹³ dí² cun³ñí¹ hi³ ca³lín³ jáun² Jon² tsú² jan² tsá²mi³cuóun² la³ jnoh¹. ⁴ La³ jáun² ca³jmú³ tsú² hi³ jáun² lí¹³ má¹ti²¹ jnoh¹ la³ cun³ héih³² hi³ jmu² jáun² liei²¹, quí¹ tiú²uú² ziaún² yáh³ dí² la³ cun³ lí³ tsí³ hmóu³², tí³la³ la³ cun³ hi³ hnió³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹ má²ziaún² dí².

⁵ Quí¹ tsá² zian² la³ cun³ lí³ tsí³ hmóu³², tsá² la³ hí³ dá² cáun² hu²¹ tsí³ hi³ ma³tí³² la³ cun³ hi³ dí¹quian¹ ngú³ quioh²¹ bíh¹; tí³la³ tsá² zian² la³ cun³ hi³ hnió³ Jmí²chí³ Chun¹ má¹na²¹, tsá² la³ hí³ hu²¹ tsí³ hi³ ma³tí³² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹. ⁶ Quí¹ ní¹juáh³ tsá² cá² ñi³ zian² la³ cun³ lí³ tsí³ hnga², tsá² la³ hí³ dá² jún³ bíh¹; tí³la³ tsá² zian² la³ cun³ hi³ hnió³ Jmí²chí³ Chun¹ má¹ná¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ zian², hi³ niau²¹ siáh³ tie³ hñu³ tsí³. ⁷ Quí¹ ní¹juáh³ tsá² zian² la³ cun³ lí³ tsí³ hmóu³², tsá² la³ hí³ dá² ná¹háun³ bíh¹ quionh³ Dió³², quí¹ tiá² hnió³ yáh³ tsú² ma³quien² liei²¹ quioh²¹ Dió³²; hi³ sa³jún³ lí²³ yáh³ ma³quien² tsú² liei²¹ jáun². ⁸ Hi³ jáun² bíh¹ la³jín³² tsá² zian² cun³ lí³ tsí³ hmóu³², tiá² lí²³ yáh³ ma³hiún² tsú² tsí³ Dió³².

⁹ Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, tiú²uú² zian² yáh³ náh² cun³ lí³ honh² hmóu³², tí³la³ má²zian² hnoh² la³ cun³ hi³ hnió³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, ní¹juáh³ hnoh² tsá² má²zian² Jmí²chí³ joh¹ Dió³² hñu³ honh² náh². Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² má²zian² Jmí²chí³ joh¹ Cristo hñu³ tsí³, jun³juáh¹³ tsá² joh¹ Cristo yáh³ tsá² la³ hí³. ¹⁰ Quí¹ ní¹juáh³ Cristo má²cuá³ hñu³ honh² hnoh², jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²zian² jmí²chí³ quián¹³ náh² hi³ hmai²¹ cun³ñí¹ hi³ má²ná¹lín³ náh² jáun² la³juah²¹ dúh¹ tsá² chun¹, uá¹jinh¹ má²jún¹ ngú³ cun³ñí¹ hi³ ca³jmú³ tso³. ¹¹ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ Jmí²chí³ joh¹ Tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ ca³jenh¹³ Cristo Jesús ja¹ hla¹ má²cuá³ hñu³ honh² náh², jáun² hnga² Tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ ca³jenh¹³ Cristo bíh¹ jmu³ siáh³ hi³ lí¹³ chí¹lí²zian² hi³ hmai²¹ ngú³ hi³ jmí¹ ca³tí²¹ jún³ jáun² quián¹³ náh², cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ tsú² hi³ má²cuá³ jáun² hñu³ honh² náh².

¹² Jáun² né³ reh², zia³² hi³ ca³ta¹ dí² jmú¹³, tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹ziaún¹³ la³ cun³ lí³ tsí³ dí² hmóu³² yáh³ má¹na²¹. ¹³ Quí¹ lí³ua³ jan² hnoh², tsá² zian² náh² la³ cun³ lí³ honh² náh² hmóu³², jún³ bíh¹ náh², tí³la³ ní¹juáh³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ cháh¹³ náh² tí³ có³² hi³ zian² náh² jáun² la³ cun³ lí³ honh², hi³ jáun² bíh¹ lí¹³ zian² náh².

¹⁴ Quí¹ la³jín³² tsá² hei³² hi³ ñi³jau¹ Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ jon² Dió³². ¹⁵ Quí¹ Jmí²chí³ hi³ má²ca³hen³ hnoh², jun³juáh¹³ jan² jmí²chí³ jmu² hi³ lín³ hnoh² *tsá² má²dí¹hlánh¹ yáh³ hi³ juáh¹³ hi³ lí³ jmu³ hi³ lí¹ hú¹ cóh²¹ honh² náh², quí¹ Jmí²chí³ hí³ dá² jmu² hi³ má²lín³ náh² jon² Dió³² bíh¹, jí³ hi³ jmu² siáh³ hi³ nio² tiá³ tsí³ dí² hi³ juáh²³ dí² jáun²: “¡Tia²¹!” ñí¹con² Dió³². ¹⁶ Hi³ hnga² Jmí²chí³ hí³ bíh¹ má²tson² jái¹³ cu³lí²¹ quionh³ jmí²chí³ quiú¹³ dí² hi³ má²láí³ dí² jon² Dió³². ¹⁷ Cun³ñí¹ hi³ má²lín³ dí² jáun² jon² tsú², jáun² hiáu³ bíh¹ dí² la³ cun³ hi³ má²ca³jmú³ jáun² Dió³² jái¹³ hi³ cué³² ñí¹con² jon², hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ hiáu³ dí² la³ cun³ hi³ hiáu³ hnga² Cristo. Quí¹ ní¹juáh³ ná¹má²tso¹ dí² tsí³² ca³tí²¹ la³ cun³ hi³ ca³ma³tso² jáun² Cristo tsí³, jáun² ja³bí¹ lí¹³ zian² dí² cáun² hi³ quien² quiúnh¹ tsú² siáh³.

18 Jná¹³ len³ hi³ la³ jí³² la³ cun³ hi³ ná¹ má² tso¹ dí² tsi³² tiá² cunh³ yáh³ quionh³ la³ cun³ hi³ chu²¹ hi³ quien² hi³ lí³ jnia² hi³ hiáu³ dí² ní¹ má¹ jáun². 19 Quí¹ ca³ la³ jí³² la³ cun³ hi³ ca³ jmú³ Dió³² ná¹ jáih³² ñí¹ hi³ dí¹ quian¹ hi³ jíe³ jmá¹ hi³ lí³ jnia² la³ jín³² tsá² ná¹ lín³ jon² Dió³². 20 Quí¹ ca³ la³ jí³² hi³ ca³ jmú³ Dió³² ca³ chó³² bíh¹ jmá¹ hi³ tiú² uú² ca³ lí³ quien²; jun³ juáh¹³ hi³ ca³ lí³ hnió³ hmóu³² yáh³ hi³ jáun², quí¹ cun³ jáun² ca³ lí³ hnió³ Dió³² bíh¹. Tí³ la³ la³ jí³² hi³ ca³ jmú³ jáun² Dió³² né³, cáun² ná¹ jan³² 21 hi³ liáun³, la³ cun³ la³ jí³² hi³ ca³ tí²¹ hi³ chau²¹ jmá¹ lí³ yenh³, hi³ jáun² lí³ zian² hi³ má² ná¹ liáun¹ la³ jmí¹ má² zian² jáun² jon² Dió³². 22 Quí¹ né¹ dí² hi³ la³ tí³ ta³ né³² bíh¹ ná¹ hón²³ la³ jí³² la³ cun³ hi³ ca³ jmú³ jáun² Dió³², hi³ ná¹ má² tso² tsí³ la³ jmí¹ zian² jan² tsá² mí³ má² ñí¹ lí³ zian² jon². 23 Hi³ jun³ juáh¹³ jmáh³ la³ hi³ jáun² yáh³ ná¹ má² tso² tsí³, quí¹ la³ jí³ jnoh¹ bíh¹ siáh³ ná¹ hón²³ dí², tsá² má² ca³ hen¹³ dí² Jmí² chí³ Chun¹, la³ cun³ hi³ la³ ñí¹ hi³ ca³ tí²¹ hiáu³ dí² jáun². Quí¹ jnoh¹ ná¹ jan³² jmá¹ hi³ hú¹ tá¹ má² lan¹³ dí² jon² Dió³², ca³ la³ hi³ ná¹ hón²³ dí², jmá¹ hi³ liáun³ dí² jáun² tá¹ jan². 24 Quí¹ cun³ quionh³ hi³ zia³² hi³ hu²¹ tsí³ bíh¹ dí² ca³ liáun³; tí³ la³ ní¹ juáh³ la³ má² hiauh³² bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ jmí¹ hu²¹ jáun² tsí³, jáun² jun³ juáh¹³ uú² cáun² hi³ hu²¹ tsí³ yáh³ tsú² jaun³². Quí¹ ní¹ juáh³ cáun² hi³ má² hiauh³² tsú², jáun² tiú² uú² ca³ tí²¹ yáh³ hi³ hu²¹ tsí³ tsú² la³ má² hu²¹ jáun² ca³ tí²¹ hi³ jáun². 25 Tí³ la³ ní¹ juáh³ hi³ hu²¹ tsí³ dí² cáun² hi³ tiá² má² hiau³² dí², cáun² hniáuh³² juenh² tsí³ bíh¹ dí² tá¹ la³ ná¹ hé² ná¹ jan³² dí² hi³ hiáu¹³ hi³ jáun².

26 Jáun² la³ jáun² bíh¹ siáh³ má² hau³ dí² Jmí² chí³ Chun¹ ñí¹ tiá² tiau²³ dí² hmóu³². Quí¹ tiá² tá² yáh³ dí² lienh¹ Dió³² la³ cun³ jmí¹ ca³ tí²¹, tí³ la³ hnga² bíh¹ Jmí² chí³ Chun¹ hí³ hiú² mí³² ñí¹ con² Dió³² hi³ ca³ ta¹ jnoh¹ tá¹ la³ ná¹ quí² ná¹ zion²³ dí² jáun² tsí³ cun³ ñí¹ hi³ tiú² uú² tiau²³ dí² hléh¹³. 27 Hi³ jáun² Dió³², Tsá² cuoh² hñu³ tsí³ tsáu², ñí³² hi³ he³ hnió³ Jmí² chí³ Chun¹ juáh³, quí¹ Jmí² chí³ hí³ mí³² ñí¹ con² Dió³² hi³ ca³ tin¹ tsá² joh¹ Dió³² cun³ quionh³ jē¹ hnga² Dió³².

Tsá² cah²³ jmá¹ tí³ chí¹ nga²

28 Quí¹ má² né¹ bíh¹ dí² hi³ Dió³² jmu² hi³ re² bíh¹ cuá² hai³² la³ jí³² hi³ quiunh³² tsá² hnió³ hi³ Dió³², tsá² má² ca³ teh³ hí³ Dió³² hi³ lí¹³ ñí¹ con² tsú² la³ cun³ hi³ hnió³ dí² lí¹³. 29 Quí¹ la³ cun³ jmí¹ tin² ca³ lí³ cuóun³² Dió³² tsá² hí³, hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² ca³ quianh³ tsú² tsá² hí³ hi³ chan³ dí² re² hi³ lín¹³ la³ jmí¹ lín³ Jon² dí²; hi³ jáun² Jon² dí² hí³ né³, lí¹³ lín³ Tsá² má² ján³ ja¹ juóun³² lín³² rainh²¹ ñí¹ hná¹ jáun². 30 Hi³ jáun² tsá² ca³ quianh³ hí³ Dió³² la³ cun³ jmí¹ tin², ca³ teh³ tsú². Hi³ jáun² tsá² ca³ teh³ tsú² hí³ né³ ca³ hinh³ bíh¹ tsú² la³ juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹. Hi³ jáun² tsá² ca³ hinh³ tsú² hí³ né³, ca³ cuéh³ dí² tsú² já¹³ hi³ lí¹³ zian² tsú² quionh³ dí² ñí¹ cuá¹ quien² dí² jáun².

31 Hi³ jáun² né³, ¿he³ lí¹³ juáh¹³ dí² ca³ tí²¹ já¹³ ní²? Quí¹ ní¹ juáh³ Dió³² yáh³ la³ zenh² jo²¹ quiú¹³ dí², jáun² ¿hin² dá² tsánh² lí¹³ jmu³ hnié¹² quiúnh¹ dí²? 32 Quí¹ ní¹ juáh³ ca³ la³ hí¹ juáh³ Jon² yáh³ Dió³² tiá² ca³ jmú³ hien², tí³ la³ ca³ cuen³ bíh¹ tsú² Jon² hi³ jún³ hi³ ca³ ta¹ dí², ¿tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² cué³² tsú² la³ jí³² hi³ ñí¹ hná¹ ní² la³ jmí¹ má² ca³ cuen³ tsú² jáun² Jon²! 33 Hi³ jáun² dá² ¿hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ chá³² tsáu¹³ jnoh¹ tsá² má² ca³ quianh³ dí² Dió³², quí¹ hnga² bíh¹ Dió³² má² ca³ juáh³ hi³ má² lá¹³ dí² la³ juah²¹ dúh¹ tsá² chun¹! 34 Jáun² ¿hin² ya³ tsánh² lí¹³ ra³ tsa² dí² héih³²? Quí¹ Cristo bíh¹ Tsá² ca³ jun³ hi³ ca³ ta¹ dí², hi³ ca³ la³ hi³ ca³ jenh¹³ siáh³, hi³ má² cuá³ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² hi³ cuá¹ hiú² cuá¹ mí³² hi³ ca³ ta¹ dí². 35 Hi³ jáun² ¿hin² ya³ tsánh² lí¹³ jmu³ hi³ tiú² uú² hnáu³ dí² quiúnh¹ Cristo? ¿Hí¹ lí¹³ cun³ quionh³ hi³ ma³ tso¹ dí² jáun² tsi³², cun³ quionh³ uu³ mí² tsi³², ho³ cun³ quionh³ hi³ hí¹ tsa¹ dí² tsáu², ho³ hi³ zia³² ho³ cuóun³, ho³ hi³ tiá² zia³² ha¹ dí², ho³ hi³ ziaun² dí² ja¹ hi³ háinh¹³, ho³ cun³ quionh³ hi³ jngah³ dí² jáun² tsáu²? 36 Tí³ la³ la³ cun³ rá¹ juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ jáun² la³ lá²:

Cun³ ñí¹ hi³ ca³ tin¹ hnú² bíh¹ hiá² tsáu² jnoh¹ la³ jí³² jmá¹,

hi³ jmoh²³ tsú² jnoh¹ la³jmí¹ jmúh³² tsú² *já¹ziáh² má²t³sa³jngih² tsú².

³⁷ Tí³la³ ja¹ la³jí³² hi³ ní² má¹ná¹, ná¹lá¹³ dí² tsá² cah²³ jmá¹ tí³ ca³nga² bíh¹ cun³quionh³ hi³ má²hau³ Tsá² ca³ma³hniau³ dí² hí³. ³⁸ Hi³ jáun² né³, jná¹³ má²nio² cáun² tsin³² hi³ cu³tí³ tiá² hi³ zia³² hí¹ cáun² hi³ lí¹³ chau³ dí² tí³ có³² ní¹con² Dió³² Tsá² hniau³ dí², uá¹ hi³ jún³ dí², uá¹ hi³ ziaún² dí², sa³jun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², hi³ sa³jun³ tsá²cuú² tsá²chín³ ní² siáh³; sa³jun³ hi³ quiunh³² dí² ta³né³², hi³ sa³jun³ hi³ quieinh²¹ dí² jmí¹tsú² jmí¹ja³², sa³jun³ lí¹³ cun³quionh³ hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ lí¹³ lí³zia³² ní¹ hué²¹ lá², ³⁹ sa³jun³ lí¹³ ní¹juáh³ hi³ ní³ngí¹ dí² chí³cuú² ní¹ ñe¹, hi³ sa³jun³ lí¹³ ní¹juáh³ ní² lí¹ cá¹cháu²¹ dí² hñu³ hué³², la³ cun³ hí¹ cáun² yáh³ la³ cun³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² tiá² lí¹³ chau³ dí² tí³ có³² ní¹con² Dió³², Tsá² ca³ma³jnia³² hi³ hi³ hniau³ dí² cun³quionh³ Cristo Jesús Tí³² Juo¹³ dí².

9

Dió³² má²ca³quianh³ tsá² Israel

¹ Hi³ jáun² né³, jná¹³ hléh¹³ jú¹ tson² lá² hi³ ca³tin¹ tsá²co¹ ná¹ la³ cun³ qui³ jmu² tsá² hen² tí³ con² Cristo, tiá² tí¹ jáin² yáh³ jná¹³; quí¹ jmí¹ tsin³² jná¹³ má²tson² jái¹³ lá² quion²¹ cu³lí²¹ quionh³ Jmí²chí³ Chun¹, ² hi³ jlánh¹ hlaih³ nio² tsin³² jná¹³, hi³ ca³la³ hi³ hú¹quí² hú¹jngih³² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ tsá²co¹ ná¹, ³ hi³ hí¹ ca³la³ tí³ huen² jná¹³ ní¹tanh²¹ hú¹mu³héih³², la³ cun³ hi³ tiú²uú² lín¹³ jná¹³ tsá² joh¹ Cristo, sá¹jmí¹ hi³ lí¹³ bíh¹ re² ca³tin¹ tsá²co¹ jná¹³ hí³ cun³quionh³ hi³ lí¹³ la³ jáun² ní¹con² jná¹³. ⁴ Quí¹ tsá² hí³ bíh¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ *Israel, hi³ Dió³² né³ ca³jmú³ hi³ tsá² hí³ lí¹³ lín³ la³juah²¹ dúh¹ jon² tsú². Dió³² Tsá² cú² juenh² ca³ma³jnia³² ja¹ quioh²¹ tsú², hi³ ca³tanh² nió³² quionh³ tsá² hí³, jí³ hi³ ca³jmú³ dí² siáh³ jái¹³ hi³ zia³² hi³ jmu³; hi³ jáun² ca³cué³ dí² liei²¹ jáun² ní¹con² hla¹ Moisés, la³ má²quionh³ ha³ lánh³ hniáuh³² ma³tí³² tsú² cuáh³². ⁵ Tsá² hí³ bíh¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ tsá²haun³² dí¹hio³ nú¹deh³ jnoh¹; hi³ jáun² jún¹³ tsá² hí³ bíh¹ Tsá² lín³ Cristo hi³ ca³tí²¹ hi³ lín³ tsú² tsá²mi³cuoun², hi³ hí³ bíh¹ dí² Dió³² Tsá² quioh²¹ ca³la³ jí³lí³². ¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ tsú² cun³ jmí¹hi³nio²! Tson² bíh¹ la³ jáun².

⁶ Jáun² né³, jun³juáh¹³ hi³ tiá² má²ca³lí³tí³ yáh³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ Dió³² ní¹con² jún¹³ hla¹ Israel, tí³la³ cun³ñí¹ hi³ tiá² jí³lin² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Israel lín³ tsá² tionh² jo³cuo² Dió³² bíh¹; ⁷ quí¹ sa³jun³ la³jín³² yáh³ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ hí³ cu³tí³ lín³ jon² tsú², quí¹ la³ cun³ ca³juáh³ jáun² Dió³² bíh¹, hi³ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Cun³quionh³ jan² Isaac jónh³² bíh¹ hnú² lí³zian² jon³zih¹ jon³chauh³ hnú²”. ⁸ La³ jáun² lí²lin¹ hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lín³ jon² Dió³² cun³ñí¹ hi³ jún¹³ jan² tsáu²; tí³la³ jí³²la³ tí³ tsá² ca³lí³zian² cun³quionh³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² bíh¹ cu³tí³ ná¹lín³ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹. ⁹ Quí¹ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² quionh³ Há²bran²¹ lí³ la³ lá²: “Míh¹ tiá² jmí¹ la³ lá² tsá² já¹ma³jnia¹³ jná¹³ siáh³, hi³ jáun² má¹jáun² má²zian² bíh¹ jon² Sara”.

¹⁰ Tí³la³ jun³juáh¹³ cun³ ní² yáh³ ca³tsan³ jái¹³. Quí¹ jmí¹ ca³lí³zian² jáun² gon³ jon² hla¹ Rebeca cu³tsa³² quionh³ tsú² hla¹ Isaac ní²cuo², dí¹hio³ nú¹deh³ jnoh¹ hí³, ¹¹ hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ lí³ hniáuh³² lí³ la³ má²lí³ jáun² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², Tsá² quianh²³ tsáu², jáun² ca³quianh³ Dió³² jan² dún² gon³ hí³ uá¹jinh¹ ta³ tiá² má²ca³lí³zian², sa³jun³ hi³ chu²¹ sa³jun³ hi³ hlah³ yáh³ jmí¹ má²ca³jmú³, hi³ jáun² la³ jáun² lí³ lin¹ hi³ hí³ bíh¹ Tsá² téh²³ tsáu², jun³juáh¹³ cun³ñí¹ hi³ zia³² hi³ jmu² tsáu² yáh³. ¹² Jáun² ca³záih³ Dió³² hla¹ Rebeca hí³ la³ lá²: “Dún² má²ján³ bíh¹ lín¹³ quian²¹ tsá² cáin²”. ¹³ La³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí²: “Ca³ma³hno¹ jná¹³ Jacob, tí³la³ ca³lí³hon² bíh¹ jná¹³ Esau”.

¹⁴ Jáun² né³, ¿he³ dá² lí¹³ juáh¹³ dí²? ¿Hí¹ Dió³² lín³ jan² Tsá² tiá² tin² ra³tsi³² re² héih³²? ¡Tiá² jáun² yáh³! ¹⁵ Quí¹ la³ lá² ca³záih³ tsú² hla¹ Moisés: “Jná¹³ dá² cué¹³ uu³i³tso³ ní¹con² tsá² hnó³² jná¹³ cue¹ bíh¹, hi³ já³² siáh³ mí³ tsin³² jná¹³ ní¹con² tsá² hno³ bíh¹ jná¹³”. ¹⁶ Hi³ jáun² né³, jun³juáh¹³ zia³² uu³i³tso³ ní¹con² tsáu² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hniá¹ hnga² yáh³, ho³

cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ jmu² tsú² pí³, tí³la³ la³ cun³ hi³ hnió³ hnga² Dió³² bíh¹, Tsá² cue³² hí³ uu³i³tso³. 17 Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² hi³ Dió³² ca³záih³ la³ lá² tsá² jmí¹ lín³ hí³ re²¹ hué³² Egipto: “Jná¹³ ca³cué³ jái¹³ hi³ lín³ hnú² re²¹ cun³ñí¹ hi³ ca³lí³hnó³² jná¹³ hi³ la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² cuá¹hué²¹ lí³ cuoh² pí³ quion²¹ cun³quionh³ hi³ quiunh²¹ hnú², jí³ hi³ lí³ ñí³² tsú² siáh³ hi³ hin² tsánh² jná¹³”. 18 Jáun² la³ jáun² bíh¹ cue³² Dió³² uu³i³tso³ ñí¹con² tsá² hnió³ Dió³² cuéh³², hi³ jmu² tsú² siáh³ huáh² chí¹ tsáu², ní¹juáh³ tsá² hnió³ tsú² jmu³ huáh² chí¹.

19 Tí³la³ hi³ jáun² né³, ho³ sa³ juáh¹³ hnú² la³ lá² ñí¹con² jná¹³: “Ní¹juáh³ la³ ní² jaun³², ¿he³ láih³² sa³ cha³² yáh³ Dió³² tsáu¹³ tsá²mi³cuóun²? Quí¹ tiá² hin² zian² yáh³ tsá² lí³ cah¹³ jmái¹ hi³ jmu³ hi³ siáh³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ hnió³ Dió³²”. 20 Tí³la³ hnú² dá², tsá²mi³cuóun² bíh¹, ¿hin² dá² tsánh² hnú², sa³ hnú² yáh³ na³quí² na³tsáin²³ nú² jái¹³ quiúnh¹ Dió³²? Tiá² né¹ hí¹ lí¹³ juáh³ lí³ua³ cáun² hi³ zia³², hi³ záih³² tsá² ca³jmú³: “¿He³ láih³² sa³ la³ lá² lín³ jná¹³ ca³jmuh³ hnú²?” 21 ¿Haun¹³ juáh¹³ tsá² jmu² hia³² dá² cáun² lí¹³ jmu³ quionh³ cuáh¹ la³ cun³ tí³² tsí³ tsú² hnga² bíh¹? Lí¹³ bíh¹ jmu³ tsú² cáun² hia³² quionh³ cuáh¹ hi³ ca³tí²¹ cáun² jmái¹ quien², hi³ quionh³ cuáh¹ jáun² uá²jai³² lí¹³ jmu³ tsú² hia³² hi³ cauh³² tsú² jmái¹ ca³la³ jí³².

22 Hi³ jáun² né³, uá¹jinh¹ ca³lí³hnió³ Dió³² hi³ ma³jnia³² hi³ míh²³ tsí³ jí³ hi³ ma³jnia³² siáh³ pí³ quioh²¹ ñí¹con² tsá² ca³tín¹ hi³ ma³tso² tsí³ jí³ hi³ jmí¹ ca³tín¹ siáh³ hiá¹ tsán¹³, tí³la³ ca³tion³ lín³² bíh¹ tsú² tsí³, 23 quí¹hliá² hi³ ca³lí³hnió³ tsú² hi³ ma³jnia³² hi³ hí³ bíh¹ tín² cue³² hi³ lí¹³ zian² tsáu² cáun² hi³ quien² tí³ chí¹nga² cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² hi³ zia³² uu³i³tso³ ñí¹con² tsáu², tsá² ca³chan³ tsú² hí³ hua³jan²¹ la³ cun³ jmí¹tín² lín³² hi³ lí¹³ zian² tsú² jáun² la³ jáun². 24 Quí¹ Dió³² ca³te³ dí² ja¹ quioh²¹ tsá² *judíos jí³ ja¹ quioh²¹ *tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³, 25 la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ hla¹ Oseas: Tsá² tiá² jmí¹ tionh² jo³uón³² jná¹³, juah²¹ jná¹³ hi³ tsá² hí³ tionh² jo³uón³²; hi³ tsá² tiá² jmí¹ hno³ jná¹³ né³, juah²¹ jná¹³ hi³ má²hno³ bíh¹ jná¹³ tsú².

26 Hi³ jáun² tsá² jmí¹ juanh³² jná¹³ hi³ tiá² tionh² jo³uón³² né³, má²lín¹³ bíh¹ tsá² hí³ jon² Dió³² Tsá² liéih³².

27 Tí³la³ la³ cun³ hi³ ca³tín¹ tsá² Israel má¹na²¹, la³ lá² bíh¹ ca³juáh³ hla¹ Isaías: “Uá¹jinh¹ juóun³² lín³² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Israel, la³jmí¹ lí³ zá¹ táh¹ hi³ tioh³ can³² jmí²miih²¹, tí³la³ cú¹pih²¹ tsáu² bíh¹ tsá² hí³ liáun³. 28 Quí¹ né³² cánh³ bíh¹ lí³tí³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² Juo¹³ dí² hi³ ca³tín¹ ñí¹ hué²¹ lá²”. 29 Isaías hí³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

Sá¹jmí¹ hi³ Dió³² Juo¹³ hliáu³ tionh² hñu³mi³cuú² tiá² ca³héinh³² ma³ jan² tsá² juo³ dí², hi³ jáun² la³jmí¹ cá¹quiúnh²¹ tsá² juú² Sodoma quionh³ Gomorra bíh¹ jmí¹ má²cá²quiéinh³² dí² uá²jai³².

Jú¹ chú³² hi³ jmí¹ ca³tí²¹ he³ tsá² judíos

30 Hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tsá²cá²jo²¹ tsá² tiá² jmí¹ hu²¹ tsí³ hi³ he³ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, tí³ má²ca³hen³ bíh¹ Dió³². Ca³he³ tsú² Dió³² cun³ñí¹ hi³hliá² ca³chá³ tsú² cáun² tsí³ bíh¹. 31 Tí³la³ tsá² Israel má¹na¹, tsá² lí¹ jmí¹ hái³² tsí³ hi³ he³ Dió³² cun³quionh³ hi³ chun¹ hi³hliá² má²tí³² liei²¹ hi³ jmí¹ raunh³² jáun² bíh¹, tí³la³ tiá² ca³tú¹ ca³tsin¹³ yáh³ tsú² hi³ ma³tí³² liei²¹ jáun² hi³ juáh¹³ hi³ jmí¹ lí³ chun¹. 32 ¿He³ láih³² la³ jáun² lí³? Quí¹hliá² tiá² ca³jmú³ yáh³ tsú² tion³ hi³ he³ tsú² Dió³² cun³quionh³ hi³ nio² cáun² tsí³, tí³la³ jmí¹ lín²³ tsú² hi³ he³ Dió³² cun³quionh³ ta²¹ hi³ jmu² jáun² bíh¹. Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³quí² cá²hính³² tsú² quionh³ quín¹ chí¹zunh²¹ hú¹juí³². 33 Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² hi³ ca³tín¹ quín¹ jáun², hi³ juáh³ jáun² la³ lá²:

Já¹ juú² Jerusalén ñí¹ zeh² jáun² máh³ téh²³ tsú² Sión, chá¹³ jná¹³ cá² mái³ quín¹ hi³ jmu³ hi³ qui³ hính³² tsáu²,

quín¹ jmu³ hi³ quinh³ tsú²;
 tí³la³ tsá² cha³² cáun² tsí³ ní¹con² Tsá² hí³ né³,
 jmí¹líh³ yáh³ tiá² lí¹ lí³ heh³.

10

¹ Hi³ jáun² né³ reh², jlánh¹ hniá¹ jná¹³ hi³ liáun³ tsá² *Israel, jí³ hi³ hiú² mí²³ jná¹³ siáh³ ní¹con² Dió³² hi³ ca³tin¹ tsú². ² Cué¹³ jná¹³ jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ tsú² hi³ tson² bíh¹ jlánh¹ hnió³ tsú² má²tí³² re² ní¹con² Dió³², tí³la³ jí³²la³ tí³ lí¹ ná¹jmu² bíh¹ tsú² hi³ jáun², jun³juáh¹³ hi³ ní³² tsú² la³ cun³ lánh³ jmí¹ hniáuh²¹ yáh³. ³ Quí¹ tiá² ní³² yáh³ tsú² ha³ lánh³ rón³² hen² Dió³² tsáú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹. Cun³ní¹ hi³ hnió³ tsú² jmu³ hi³ lí³ chun¹ hmóu³², jáun² tiá² ní¹héi²¹ yáh³ tsú² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³² jmu³ ní¹con² tsú². ⁴ Quí¹ liei²¹ jáun² ca³lí³zia³² cun³ní¹ hi³ jmí¹ hnió³ Dió³² hi³ hen³ tsáú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ bíh¹; tí³la³ cun³quionh³ Cristo má¹ná¹, ca³lí³tí³ bíh¹ hi³ jáun² ní¹con² ca³la³ jín³² tsá² cha³² cáun² tsí³ ní¹con² tsú².

⁵ Hi³ jáun² ca³tin¹ tsá² hu²¹ tsí³ hi³ lí³ chun¹ cun³quionh³ hi³ ma³tí³² jáun² liei²¹ né³, hla¹ Moisés ca³juáh³ la³ lá²: “Li³ua³ jan² tsá² má²tí³² liei²¹ lá², cun³quionh³ hi³ lá² bíh¹ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio²”. ⁶ Tí³la³ hi³ ca³tin¹ tsá² má²lín³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³quionh³ hi³ nio² jáun² cáun² tsí³ má¹ná¹, hi³ jáun² ca³juáh³ Moisés la³ lá²: “Ha³ lí² juáh³ hnú² hñu³ honh²: ¿Hin² tsánh² lí¹³ tsó³² hñu³mi³cuú²?” —jáí¹³ ní² hnió³ juáh³ hi³ hnió³ tsú² tsa³quian³ Cristo tí³ ní¹ hué²¹ lá²—. ⁷ “Sa³jun³ hniáuh³² juáh¹³ hnú²: ¿Hin² tsánh² lí¹³ tsó³² ní¹ tiáunh¹ tsá² má²cá²tsan³?” —jáí¹³ ní² hnió³ juáh³ siáh³ hi³ hnió³ tsú² tsa³jmú³ hi³ jenh¹³ siáh³ Cristo ja¹ tsá² má²cá²tsan³ hi³ ja³jon³ tí³ ní¹ hué²¹ lá². ⁸ Jáun² né³, ¿he³ bí¹ lánh³ rá¹juáh³ jáí¹³ jáun² dúh¹? La³ lá² bíh¹ rá¹juáh³: “Jái¹³ jáun² dá² má²nio² má²janh² pih²¹ bíh¹ ní¹con² hnú², ca³la³ hi³ má²hu²¹ honh¹ bíh¹ nú², jí³ hí¹ ca³la³ tí³ hñu³ honh² yáh³ nú² siáh³ má²hu²¹”. Jáí¹³ jáun² bíh¹ lí³ jú¹ chú³² hi³ hléh¹ jnoh¹ hi³ ca³tí²¹ hi³ niau²¹ cáun² tsí³ tsú², ⁹ hi³ ní¹juáh³ ton¹³ hnú² hi³ Juóuh³² hnú² Jesús hi³ ní¹juáh³ má²nio² siáh³ cáun² honh² nú² hi³ Dió³² ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ liáun³ nú². ¹⁰ Quí¹ cun³quionh³ hi³ cha³² cáun² tsí³ bíh¹ tsú² má²lín³ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, hi³ cun³quionh³ hi³ ton² tsú² jáun² hi³ Juo¹³ tsú² Cristo né³, cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ má²liáun³ tsú².

¹¹ Quí¹ la³ lá² rá¹juáh³ ní¹ Sí²: “Hí¹ jan² tsá² má²ca³chá³ cáun² tsí³ ní¹con² hí³ tiá² lí¹³ lí¹ lí³ heh³”. ¹² Quí¹ cun³ tiá² ná¹zan² bíh¹ tsá² *judíos quionh³ *tsá²cá²jo²¹, quí¹ jan² tán¹ bíh¹ Juo¹³ tsú² ca³la³ jín³², hi³ hí³ bíh¹ cue³² ní¹con² tsá² té²³, ca³la³ hi³ lí¹ tú² lí¹ ziaun²³. ¹³ Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí²: “Ca³la³ jí³lin² tsá² téh²³ Tí³² Juo¹³ dí² lí¹³ liáun³”. ¹⁴ Tí³la³ né³² né³, ¿ha³ bíh¹ lánh³ rón³² lí¹³ téh³ tsú² Tsá² hí³ ní¹juáh³ tiá² la³ má²ca³chá³ yáh³ tsú² cáun² tsí³ ní¹con² tsú²? Hi³ ¿ha³ bíh¹ lánh³ rón³² cáun² lí¹ lí¹³ chá³² tsú² cáun² tsí³ ní¹con² Tsá² hí³ ní¹juáh³ tiá² la³ má²ca³lí³ ní³² yáh³ tsú² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ tsú²? ¿He³ yáh³ lánh³ rón³² lí¹³ ne³ tsú² siáh³ ní¹juáh³ tiá² hin² zian² yáh³ tsá² hléh³² jáí¹³ jáun²? ¹⁵ ¿Lánh³ yáh³ rón³² lí¹³ ngái³² tsú² jáí¹³ jáun² ní¹con² tsáú² ní¹juáh³ tiá² hin² zian² yáh³ ze³ tsú²? La³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí²: “¿Hénh³ ma³ chú³² ní¹juáh³ ní¹ má¹cuá²taunh²¹ tsá² quian³² jú¹ chú³², [tsá² quian³² hí³ jáí¹³ hi³ niau²¹ tie³ tsí³ tsú²!]”

¹⁶ Tí³la³ tiá² jí³lin² tsáú² ca³héi³ yáh³ jú¹ chú³² jáun² jmí¹ ca³nái³². La³ cun³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Isaías *tí³² jē¹ Dió³²: “Hnú² Tí³², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²ca³taunh³ ta²¹ jáí¹³ hi³ ca³hléh¹³ jnoh¹”. ¹⁷ Jáun² né³, cun³quionh³ hi³ náí³² jáí¹³ jáun² bíh¹ tsú² lí¹³ niau²¹ cáun² tsí³; jí³ cun³quionh³ hi³ zian² tsá² hléh³² bíh¹ siáh³ lí¹³ ne³ tsú² jáí¹³ quioh²¹ Cristo.

¹⁸ Tí³la³ jná¹³ né³ nga²: ¿Tiá¹ la³ má²ca³lí³ ní³² dá² tsú² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ Dió³² juáh¹³? ¿Ján³, má²ca³lí³ ní³² bíh¹ tsú²? Quí¹ ní¹ Sí² rá¹juáh³:

Má²ca³lí³ ñi³² bíh¹ tsáú² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ Dió³² cun³quionh³ la³jí³² hi³ jniá³,
 hi³ má²lin¹ bíh¹ siáh³ jú¹ tson² quioh²¹ tsú² ca³la³ tí³ ñí¹ má²ca³táuh³ hngá¹máh³.
 19 Tí³la³ zia³² siáh³ cáun² hi³ nga² jná¹³: ¿Tiá¹ la³ má²ca³lí³ ñi³² tsá² Israel juáh¹³? Ján³,
 quí¹ la³ñí¹ la³ján³ Moisés ca³juáh³ la³ lá²:
 Jná¹³ jmu¹ hi³ jin³ honh² hnoh² ñí¹con² tsá² tiá² ná¹lín³ tsá² cáun² juo³;
 hi³ jmu¹ jná¹³ siáh³ hi³ míh³ honh² náh² ñí¹con² cu³ nió³ tsá² tiá² jái¹³ ngi²³.
 20 Hi³ ca³chá³ siáh³ Isaías tiá³ tsí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
 Tsá² tiá² jmí¹ hnauh² jná¹³, ca³chauh¹ bíh¹ tsú²;
 hi³ ca³ma³jnia¹³ jná¹³ siáh³ ñí¹con² tsá² tiá² jmí¹ nga² jná¹³.
 21 Tí³la³ hi³ ca³tin¹ tsá² Israel má¹ná¹, Isaías ca³juáh³ la³ lá²: “Cun³ jmá² cun³ jnia³² bíh¹
 jmí¹ cuá¹ha² jná¹³ uón³² hi³ te² jná¹³ cu³ nió³ tsá² tiá² nieh³, tsá² jmu² cun³ tin² tsí³
 hmóu³²”.

11

Tsá² Israel, tsá² má²ná¹liáun¹

1 Jáun² né³, nga² jná¹³: ¿Hí¹ tiú²uú² tanh² Dió³² hó¹ñí¹ tsá² *Israel? ¿Tiá² jáun² yáh³!
 Quí¹ ja³bí¹ jná¹³ jan² tsá² Israel, jan² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹, tsá² cu³ nió³
 mí¹zionh² hla¹ Benjamin. 2 Quí¹ la³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ jmu³ la³jí³² hi³ jniá³ máh³ Dió³²
 ca³ja³ tsí³ hi³ ma³hnio³ tsá² Israel, hi³ hí¹ la³ tí³ ta³né³² yáh³ tiá² má²ca³chan³ tsú² tí³ có³²
 tsá² hí³. ¿Tiá¹ ñíh¹ hnoh² he³ juáh³ ñí¹ Sí² ñí¹ rá¹cha³² jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² Líh³, tsá²
 jmí¹ lín³ hi³ *tí³² jē¹ Dió³², jmí¹ ca³liéinh³² tsú² jáun² Dió³² hi³ ca³hna³ tsú² tsá² Israel?,
 jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: 3 “Hnú² Tí³², má²ca³ma³tsán² bíh¹ tsú² tí³² jēh² hnú², hi³
 má²ca³qui³ ca³tsunh³ bíh¹ tsú² siáh³ la³jí³² ñí¹hiú¹³ quián¹³ hnú²; hi³ jí³²la³ huen² jná¹³
 bíh¹ jéi³²í¹ ziaún²³, hi³ má²hnió³ jngah³ bíh¹ tsú² siáh³ jná¹³”. 4 Tí³la³ Dió³² né³ ca³záih³
 Líh³ hí³ la³ lá²: “Cánh³ má²cá²chán³² jná¹³ quiaun³ meí²¹ tsáú², tsá² ca³tin¹ jná¹³ huen²,
 tsá² tiá² má²ca³dí³jñí³² ta³ ñí¹ dió³² tsá² lán¹ téh²³ tsú² Baal”. 5 Jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³
 uá²jai³² jmáí¹ hi³ tiauh² dí² lá² ta³né³², hi³ zian² cu³ nió³ pih²¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ la³ hí³
 ja¹ quioh²¹ tsá² Israel, cun³ñí¹ hi³ ja³² mí³ tsí³ Dió³². 6 Hi³ jáun² ní¹juáh³ la³ jáun² ca³jmú³
 Dió³² cun³ñí¹ hi³ ja³² mí³ tsí³, jáun² lin¹ hi³ tiá² la³ quien² yáh³ ta²¹ hi³ jmu² tsáú², quí¹
 sá¹jmí¹ la³ jáun² dúh¹, hi³ jáun² tiá² jmí¹ la³ lí³ quien² yáh³ mí³ hi³ ja³² jáun² tsí³ Dió³².
 7 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² cá²jnióh³² tsá² Israel la³ cun³ hi³ jmí¹ hnauh², tí³la³ jmáh³la³
 tsá² cu³ nió³ ca³quianh³ hí³ Dió³² bíh¹ ca³jnióh³² la³ cun³ hi³ jmí¹ hnauh²; tsá² ñí¹ hná¹
 jáun² né³ ca³jlí³² bíh¹ tsí³. 8 La³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²: “Dió³² ca³cué³ jmí²chí³ tiá² hi¹³ cán²³
 ñí¹con² tsú², ca³cuéh³ dí² siáh³ mí¹ñí¹ tiá² jniá³, hi³ ca³cuéh³ dí² siáh³ cuá¹ tiá² nieih³; la³
 jáun² bíh¹ lí³ la³ tí³ ta³né³²”. 9 Ja³bí¹ hla¹ Dá²vi²¹ siáh³ ca³juáh³:
 Jmáí¹ hi³ jmu² tsú² jáun² quioh²¹ cu¹ lan² liá³ jí³ hmá³ ñí¹con² tsú² hmóu³²,
 jáun² qui³ hính³² tsú² ñí¹ jáun², hi³ jáun² ma³tso² tsí³.
 10 Cuí¹ lí³ te³ mí¹ñí¹ tsú² hi³ jáun² tiá² lí¹³ jíe³,
 hi³ cuí¹ jlie²¹ siáh³ hna²¹ tsú² cun³ jmí¹hi³nio² la³ jan² tsá² quian³² liá¹ héi².

Tsá²cá²jo²¹ siáh³ lí¹³ liáun³

11 Né³² né³, nga² jná¹³: ¿Hí¹ hú¹tá¹ cun³ má²já²hín³ máh³ tsá² *judíos jmí¹ cá¹hính²¹?
 ¿Tiá² jáun² yáh³! Tí³la³ cun³ñí¹ hi³ tsá² judíos ca³tiánh³ tí³ có³² ñí¹con² Dió³², hi³ jáun²
 *tsá²cá²jo²¹ bíh¹ ca³liáun³; hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ lí³ hniá¹ tsá² judíos hi³ jmóuh³² la³ cun³
 hi³ má²ná¹jmu² jáun² tsá²cá²jo²¹. 12 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ ca³lí³ zia³² hi³ chu²¹ ñí¹con²
 tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² cun³ñí¹ hi³ ca³tiánh³ tí³ có³² tsá² judíos ñí¹con² Dió³², hi³ ní¹juáh³
 la³ ca³lí³ zia³² hi³ chu²¹ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ cun³ñí¹ hi³ ca³pí² cá²dánh³² tsá² judíos hí³, hi³

jáun² ;tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² lí³ zia³² hi³ chu²¹ ní¹ má¹ cá² chó³² jmá¹ hi³ la³ jín³² tsá² judíos má² taunh³² ta²¹!

¹³ Tí³ la³ zia³² cá² jon¹ jái¹³ hi³ hnó³² jná¹³ juah²¹ ní¹ con² hnoh² tsá² cá² jo²¹. Jmu² jná¹³ quien² ta²¹ quion²¹ cun³ ní¹ hi³ Dió³² má² ca³ ze³ jná¹³ hi³ lín³ jná¹³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ tsú² ní¹ con² tsá² cá² jo²¹. ¹⁴ Hen² tsin³² jná¹³ hi³ ma³ jan² tsá² co¹ jná¹³ lí¹³ lí³ hniá¹ hi³ jmóuh³² la³ cun³ hi³ jmuh³² hnoh², hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ jmu¹ jná¹³ hi³ liáun³ ma³ jan². ¹⁵ Quí¹ ní¹ juáh³ hniéi² quioh²¹ tsá² cá² jo²¹ quionh³ Dió³² la³ ca³ tsan³ cun³ ní¹ hi³ tiú² uú² ca³ tanh² Dió³² hó¹ ní¹ tsá² judíos bíh¹, jáun² ;tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² lí³ re² siáh³ quioh²¹ tsú² ní¹ má¹ ca³ hen³ Dió³² tsá² judíos! ;Ca³ la³ jmá¹ lí³ hi³ ca³ jenh¹³ bíh¹ tsú² lí¹³! ¹⁶ Jmú¹³ jái¹³: Ní¹ juáh³ hí¹ miih²¹ hi³ lí² jmú³ tsú² la³ ní¹ quionh³ cá² pienh¹ cán¹ jmu² tsú² ná¹ chan¹ ní¹ con² Dió³², jáun² ja³ bí¹ la³ jín³² bíh¹ hí¹ miih²¹ hi³ huén³² cán¹ jáun² lí¹³ siáh³ ná¹ chan¹ ní¹ con² Dió³². Hi³ ja³ bí¹ la³ jáun² ní¹ juáh³ mí¹ zioh²¹ hmá² la³ ná¹ chan¹ siáh³ ní¹ con² Dió³², hi³ jáun² ja³ bí¹ chí² cuoh² yáh³ siáh³ hmá² jáun² ná¹ chan¹ uá² jai³².

¹⁷ Quí¹ zian² tsá² judíos ná¹ lín³ la³ jmá¹ lí³ cuoh² hmá² olivo hi³ ja³ uonh¹, hi³ jáun² hná¹³ jáun² ca³ ta³ chí¹ hliaun³² hnú², hnú² tsá² lín³ nú² la³ jmá¹ lí³ cuoh² hmá² olivo náí². Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³ lí³ hi³ ca³ jmú³ ta²¹ jmaih²¹ quioh²¹ mí¹ zioh²¹ hmá² jáun² ní¹ con² hnú² la³ má² quionh³ siáh³ chí² cuoh² ní¹ hná¹ jáun². ¹⁸ Tí³ la³ ha³ lí² cuí¹ lín¹³ nú² hi³ tí³ jlánh¹ quien² nú² la³ cónh³ bíh¹ chí² cuoh² quioh²¹ hnga² hmá² jáun². Ní¹ juáh³ lín²³ nú² hi³ hnú² quien², hniáuh³² cháú¹ nú² honh² hi³ jun³ juáh¹³ hnú² yáh³ tsá² cueh³² pí³ ní¹ con² mí¹ zioh²¹ hmá² jáun², quí¹ tí³ hnga² bíh¹ mí¹ zioh²¹ jáun² cue³² pí³ ní¹ con² hnú².

¹⁹ Ho³ sa³ juáh¹³ hnú²: “Quí¹ tson² bíh¹, tí³ la³ ja³ uonh¹ bíh¹ cuoh² hmá² hi³ jmá¹ chí²¹, hi³ jáun² ca³ lí³ chí¹ hliaun³² jná¹³ hná¹³ chí² cuoh² tiúnh¹ jáun²”. ²⁰ Tson² bíh¹ la³ juánh³ hnú² ní², tí³ la³ cuoh² hmá² jáun² dá² ja³ uonh¹ quí¹ cun³ ní¹ hi³ tiá² cáun² nio² tsí³ bíh¹ tsú²; hi³ hnú² né³, chí¹ hliaun³² nú² hná¹³ jáun² cun³ ní¹ hi³ hliá² cáun² nio² honh² bíh¹ nú². Hi³ jáun² né³, hua³ hín¹³ nú² jmu³, ha³ lí² lí¹ jmú² tonh², ²¹ quí¹ ní¹ juáh³ Dió³² tiá² ca³ héinh³² tsá² judíos, tsá² lín³ la³ jmá¹ lí³ cuoh² hnga² hmá² jáun², hi³ jáun² né³ ;tiá¹³ bíh¹ tiá³ hnú² héinh³² tsú²! ²² Sá¹ ní² jie³ né³ ha³ cónh³ tí³ hi³ ja³² mí³ tsí³ Dió³², tí³ la³ jie³ siáh³ né³ hi³ cónh³ tiá² huáh² siáh³ tsí³ tsú². Huáh² bíh¹ tsí³ tsú² má² ca³ jmú³ ní¹ con² tsá² má² já² hín³, tí³ la³ ní¹ con² hnú² má¹ ná¹, ja³² bíh¹ mí³ tsí³ tsú². Tí³ la³ hniáuh³² zian² la³ má² zian² ní² bíh¹ hnú² ní¹ con² tsú², hi³ jáun² já³² mí³ tsí³ tsú²; quí¹ ní¹ juáh³ tiá² la³ jmúh¹³ hnú² la³ jáun², hi³ jáun² ja³ bí¹ hnú² siáh³ tsa³ uonh¹ nú². ²³ Tí³ la³ ca³ tñ¹ tsá² judíos né³, ní¹ juáh³ ca³ chá³ tsú² tí³ có³² hi³ nio² jáun² tun³ tsí³, má² jáun² má² lí¹³ chí¹ hliaun³² tsú² siáh³ ní¹ qui³ jmá¹ chí²¹; quí¹ Dió³² bíh¹ Tsá² zia³² pí³ quioh²¹ hi³ hlión³² siáh³ tsá² hí³ ní¹ jmá¹ ná¹ chí²¹. ²⁴ Quí¹ ní¹ juáh³ hnú², jan² tsá² cá² jo²¹, hi³ lín³ nú² cáun² cuoh² hmá² olivo náí² hi³ ja³ uonh¹, hi³ jáun² ca³ ta³ chí¹ hliaun³² hná¹³ cuoh² hmá² chu²¹, ní¹ tiá² jmá¹ ca³ tí²¹, ;tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² lí¹³ chí¹ hliaun³² siáh³ tsá² judíos ní¹ qui³ jmá¹ ná¹ tsi²¹, tsá² lín³ hí³ hú¹ tá¹ cuoh² hnga² bíh¹ hmá² olivo chu²¹!

Ní¹ táuh³ jmá¹ bíh¹ liáun³ tsá² Israel

²⁵ Hi³ jáun² né³ reh², tiá² hnó³² jná¹³ hi³ cáun² lí¹ lín¹³ náh² hi³ jlánh¹ hliáun³ hi³ ná¹ níh¹ náh², jáun² hnó³² jná¹³ hi³ lí³ níh¹³ náh² jái¹³ hi³ jmá¹ ná¹ hmá¹ lá²: Hi³ ma³ cu³ nió³ bíh¹ tsá² Israel má² ca³ lí³ huáh² chí¹, tá¹ la³ hián¹³ tsá² cá² jo²¹ hi³ tónh³² jo³ cuo² Dió³², tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² hleh³² ma³ quin³² ma³ cá² ní¹ jú¹ jma². ²⁶ Hi³ jáun² ní¹ má¹ ca³ lí³ tñ³ tsú² né³, má¹ jáun² máh³ má² liáun³ la³ jín³² tsá² Israel. La³ cun³ rá¹ juáh³ ní¹ Sí²:

Tsá² liáu³² dí² já³² tí³ ní¹ con² tsá² hín¹³ tí³ Sión,

hi³ quin³ tsú² hi³ hlah³ hi³ jmu² tsá² jón² zih¹ jón² cho¹ hla¹ Jacob hi³ tiá² má² tsú² má² jónh³² Dió³².

27 Hi³ jáun² nió³² lá² tanh²¹ jná¹³ quiúnh¹ tsú² ní¹ má¹ca³quin³² jná¹³ tsáu¹³ tsú².

28 Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ jú¹ chú³² né³, tsá² judíos ná¹lín³ tsá² ná¹háun³ quionh³ Dió³², hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ hián¹³ hnoh² jú¹ chú³² jáun², tí³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³quianh³ Dió³² dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú² má¹ná¹, jáun² la³ má²hnio³ jáun² bíh¹ Dió³² tsá² hí³. 29 Quí¹ tiá² quin²³ yáh³ Dió³² hi³ má²lí²cué³², hi³ sa³jun³ zeh² yáh³ tsú² siáh³ tí³ có³² ní¹ má¹lí²tié³. 30 Hnoh² bíh¹ tsá² tiá² jmí¹ niuh¹ ñí¹con² Dió³² jmí¹tin², tí³la³ ta³né³² cun³ñí¹ hi³ tsá² judíos tiú²uú² nieh³, jáun² ñí¹con² hnoh² bíh¹ ca³ja³ mií³ tsí³ Dió³². 31 Jáun² né³, tsá² judíos tsá² tiá² ca³jmú³ hí³ nieh³ ñí¹con² Dió³², chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ já³² mií³ tsí³ Dió³² ñí¹con² tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³ja³ mií³ tsí³ Dió³² ñí¹con² hnoh². 32 Quí¹ jmí¹ ca³cué³ Dió³² jái¹³ ñí¹con² la³jín³² tsáu² hi³ jmu³ nieh³, jáun² sa³ ca³lí³ lin¹ hi³ hi³ tiá² nieh³ bíh¹ tsú² jlánh¹ la³ má²ca³zaunh³ tiá³, hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ ma³jnia³² Dió³² hi³ ja³² mií³ tsí³ ñí¹con² la³jín³² tsáu².

33 ;Hénh³ máh³ jlánh¹ hliáun³ hi³ nióh³² Dió³², jí³ hi³ ñí³² tsú² ní²; hi³ hénh³ máh³ jlánh¹ re² cháunh²³ chí¹ tsú² siáh³! Tiá² hin² lí¹³ yáh³ há¹ ngí¹³ la³ cun³ hi³ lín²³ tsú², hi³ sa³jun³ lí¹³ yáh³ ngí¹³ tsú² la³jí³² ta²¹ hi³ jmu³ Dió³². 34 Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ jáun²: “;Hin² yáh³ tsánh² há¹ ngí¹³ la³ cun³ hi³ lín²³ Juo¹³ dí², ho³ hin² dá² tsánh² má²ca³ma³ta² tsú²? 35 ;Hin² dá² tsánh² tín² ca³cué³ cáun² hi³ lí¹ ca³cué³ ñí¹con² Juo¹³ dí² dúh¹, hi³ jáun² zia³² siáh³ cáun² hi³ lí¹³ hiáuh³ tsú² hi³ jéinh³² siáh³ Juo¹³ dí²?” 36 Quí¹ Dió³² bíh¹ ca³jmú³ la³jí³² hi³ zia³², hi³ jáun² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ hi³ bíh¹ dí² lí³ la³ má²lí³ jáun², hi³ la³jí³² hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² né³ ca³tin¹ hnga² bíh¹ tsú² jaun³². ;Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Dió³² cun³ jmí¹hi³nio²! Tson² bíh¹ cu³tí³.

12

Tsá² cuá¹chan¹ ñí¹con² Dió³²

1 Hi³ jáun² né³ reh², cun³ñí¹ hi³ ja³² jáun² mií³ tsí³ Dió³² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ hniáuh³² jienh²¹ náh² ñí¹con² Dió³² la³jmí¹ cuen² tsú² jáun² jáh³, hi³ ná¹chan¹ náh², hi³ ná¹lín³ náh² tsá² tí³² tsí³ tsú² ní² siáh³. Quí¹ ní¹juáh³ jmuh³² hnoh² la³ ní², jáun² la³ ní² má²ma³tsú¹ ma³jjonh²¹ náh² Dió³² la³ cun³ ca³tí²¹. 2 Lí²uú² ma³zián¹³ náh² la³ cun³ hi³ ná¹ngí²³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²; tí³la³ tí³ jlánh¹ bíh¹ re² cuéh¹ náh² jái¹³ hi³ lí¹³ zan¹³ náh² cun³quionh³ hi³ má²chí¹za² hi³ lín²³ náh². Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ ñí¹³ náh² he³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², la³ cun³ la³jí³² hi³ chu²¹ yáh³, la³jí³² hi³ jéih³² tsú², jí³ la³jí³² la³ cun³ hi³ má²jnia³² tsú² he³ lánh³ lín³ ní² siáh³.

3 Cun³ñí¹ hi³ ho² jná¹³ cáun² jái¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² jmí¹ ca³ja³ jáun² mií³ tsí³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ hí¹ jan² hnoh² tiá² hin² hniáuh³² jmu³ pan¹ hnga² tí³ lí³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ ca³tí²¹. Tí³ jlánh¹ bíh¹ re² hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² cá¹ lan¹³ náh² hmóu³², hi³ jáun² lí³tsin² náh² he³ lí¹³ jmúh¹³ náh² cun³ñí¹ hi³ tanh²³ náh² tsú² ta²¹. 4 Quí¹ la³ cun³ láí³ dí² hmóu³², hliáun³ ñí¹ bíh¹ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quiú¹³ dí² zia³², tí³la³ ma³ quin³² bíh¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ ma³ quin³² ma³ caun³² hi³ jáun². 5 La³ jáun² bíh¹ siáh³ má²láí³ dí² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² uá¹jinh¹ juóu³² dí², quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² quiúnh¹ Cristo; hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ dí² ná¹láí³ dí² ja¹ má²tún² hmóu³² dí² la³jmí¹ lí³ ma³ quin³² ma³ caun³² ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quioh²¹ jan² tsáu².

Pí³ hi³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹

(1 Corintios 12:1-14:40; Efesios 4:7-16; 1 Pedro 4:8-11)

6 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ siáh³ ñí¹ bíh¹ pí³ ca³ja³ tsí³ Dió³² hi³ cué³² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² dí², hi³ jáun² ca³ta¹ dí² jmuh²¹ re² ta²¹ pí³ jáun². Ní¹juáh³ jan² tsá² ja¹ quiú¹³ dí² hiauh³ pí³ hi³ hléh³² jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³, jáun² hniáuh³² bíh¹ hléh³² tsú² la³ cun³ tí³ hi³ má²nio² jáun² cáun² tsí³. 7 Ní¹juáh³ tsá² ca³hiauh³ pí³ hi³ ma³cón³²

tsáu², jáun² hniáuh³² ma³cón³² re² bíh¹ tsú² tsáu². Ní¹juáh³ tsá² hiauh³ pí³ hi³ ma³tín² tsáu², hniáuh³² bíh¹ jmu³ tsú² ta²¹ jáun². ⁸ Tsá² hiauh³ pí³ hi³ chá³² tiá³ tsí³ tsáu², ca³tín¹ bíh¹ tsú² jmu³ la³ jáun². Ní¹juáh³ tsá² zia³² hi³ lí¹ cueh³² tsáu², tiá² hniáuh³² yáh³ hen² tsí³ tsú² hi³ hiáuh³ siáh³ ní¹ má¹lí²cué³² jáun². Tsá² ho² cáun² jái¹³, hniáuh³² jmu³ ca³la³ hi³ hua³hín¹³ lín³² bíh¹. Ní¹juáh³ tsá² ja³² mií³ tsí³ ní¹con² tsáu², jáun² ca³la³ hi³ hiún² lín³² bíh¹ tsí³ tsú² hniáuh³² ma³hon³ tsá² hí³.

Ha³ lánh³ ca³ti²¹ ma³zian² tsá² hain²¹ ti³ con² Cristo

⁹ Ma³hno¹ tiá³ náh² tsá²ján² tsá²ján², cáun² hi³ hú¹tá¹ tson²; ti³ có³² héi³ náh² máh¹ ca³ti²¹ hi³ hlah³ ca³la³ hi³ jmúh¹³ náh² han¹, chá¹ náh² cáun² honh² hi³ jmúh¹³ jmáh³la³ hi³ chu²¹. ¹⁰ La³jmí¹ hnio³ tsú² rainh²¹ ma³hno¹ náh² tsá²ján² tsá²ján², hi³ ma³quien¹³ náh² tsá²ján² tsá²ján² cun³quionh³ hi³ cueh¹ náh² tsú² jái¹³ la³ní¹ la³ján³.

¹¹ Ca³ti²¹ la³jí³² hi³ ca³tín¹ náh² jmúh¹³, ha³ lí² jmú² náh² juinh³; ca³la³ jonh³ jmí¹ honh² náh² jmu³ tá¹³ Ti³² Juo¹³ dí².

¹² Tsinh¹ lín²¹ náh² jmu³ cun³ní¹ hi³ zia³² hi³ hu²¹ honh²; cueh³ náh² honh² ní¹ má¹ca³ma³tsoh¹ náh² honh². Lienh¹ náh² Dió³² la³jí³² jmá¹.

¹³ Ma³hon¹ náh² tsá² má²joh¹ Dió³²; hi³ hniah³² náh² siáh³ tsá² tiá² zia³² ní¹ jnioh¹³, hen³ náh² tsú² re² tín².

¹⁴ Hiú¹ mí¹ náh² hi³ chu²¹ ní¹con² Dió³² hi³ ca³tín¹ tsá² hí¹ tsa¹ náh², mí¹ náh² hi³ chu²¹ cha³ jmí¹ tanh¹³ náh² tsú² hú¹mu³héih³².

¹⁵ Ma³hiún¹³ náh² honh² quiúnh¹ tsá² hiún² tsí³, hi³ uo³ náh² siáh³ quiúnh¹ tsá² ná¹ho².

¹⁶ Tianh³ náh² re² tín² quiúnh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján². Ha³ lí² lí¹ jmú² náh² quien², ti³la³ jmu³ náh² uá²jai³² ta²¹ hi³ la³ jmu² tsá² tsí¹juí³. Ha³ lí² cuí¹ lín¹³ náh² hi³ jlánh¹ hliáun³ hi³ ní¹ náh².

¹⁷ Ha³ lí² jéinh¹ náh² hi³ hlah³ ní¹con² tsá² jmu² hlah³; ti³la³ chú³² má¹jnia¹³ náh² ní¹con² la³jín³² tsáu² hi³ jmuh³² náh² jmáh³la³ hi³ chu²¹. ¹⁸ Jmu³ náh² pí³ la³ cun³ ní¹ tion²³ náh² hi³ lí¹³ lí³ niau²¹ tie³ ja¹ quián¹³ náh² quiúnh¹ la³jín³² tsáu². ¹⁹ Hnoh², tsá² jlánh¹ hnau³ jná¹³, ha³ lí² jéinh¹ hnoh² hi³ hlah³ ní¹con² tsáu²; ti³ re² chá¹ náh² jo³cuo² Dió³² Tsá² ma³tsau¹³. Quí¹ ní¹ Sí² quioh²¹ tsú² juáh³: “Jná¹³ bíh¹ Tsá² ca³tín¹ hi³ má¹tson¹³ tsáu²; jná¹³ bíh¹ jéinh¹, juáh³ Juo¹³ dí²”. ²⁰ Ja³bí¹ rá¹juáh³ siáh³: “Cuéh³ náh² tsá² hau² hi³ cuh³ ní¹juáh³ hi³ ní¹cuóunh²¹, hi³ cuéh³ náh² siáh³ jmái² hính³ ní¹juáh³ hi³ hí¹quiéin² tsí³; quí¹ ní¹juáh³ hi³ jéinh¹ náh² hi³ chu²¹, jáun² chéi³ bíh¹ zó³² ní¹ tsá² hí³ lí¹³”. ²¹ Ha³ lí² cue² jái¹³ ní¹con² hi³ hlah³ hi³ jmu³ héih³² ní¹con² nú²; ti³ re² bíh¹ hi³ quinh¹ hnú² jmái¹ ní¹con² hi³ hlah³ cun³quionh³ hi³ chu²¹.

13

¹ La³jín³² tsáu² ca³tín¹ tanh¹³ ta²¹ tsá² ho² ta²¹, quí¹ tiá² zian² yáh³ tsá² ho² ta²¹, tsá² tiá² ca³chan³ Dió³²; Dió³² bíh¹ Tsá² ca³chan³ la³jín³² tsá² ná¹ho² ta²¹. ² Hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² tiá² nieh³ ní¹con² tsá² ho² ta²¹, hi³ tiá² ta²¹ haih²¹ jái¹³ hi³ ná¹ho² tsá² ca³chau³ Dió³² bíh¹ tsú² jaun³². Tsá² tiá² nieh³ la³ hí³ né³ ca³tín¹ tá¹tsin¹ héih³². ³ Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ juénh³ tsá² jmu² hi³ chu²¹ yáh³ tsá² ná¹ho² ta²¹, quí¹ hi³ juénh³ tsá² jmu² hi³ hlah³ bíh¹ tsú². ¿Hnáuh¹ hnú² hi³ tiá² hi³ cáu² he² quiúnh¹ nú² tsá² ho² ta²¹? Hi³ jáun² chun¹ nú² jmu³, hi³ jáun² tsá² ho² ta²¹ hléh³² re² hi³ ca³tín¹ hnú², ⁴ quí¹ hi³ chú³² quián¹³ hnú² bíh¹ hi³ lín³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³². Ti³la³ ní¹juáh³ hnú² jmuh³² hi³ hlah³ né³, hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² juénh¹³ hnú². Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ cáun² lí¹ ho² yáh³ tsú² jái¹³, quí¹ hi³ jáun² yáh³ lín³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ jéinh³² hi³ míh²³ jáun² tsí³ Dió³² ní¹con² hi³ hlah³ hi³ jmu² tsáu². ⁵ Hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² jmu³ tsáu² nieh³ ní¹con² tsá² ho² ta²¹, jun³juáh¹³ cun³ jmáh³ hi³ hliá² ma³tsau¹³ yáh³ tsú², ti³la³ cun³ní¹ hi³ hliá² jáun² tá¹no¹ re² jmí¹ tsí³

bíh¹ dí². ⁶Ja³bí¹ cun³ñí¹ hi³ jáun² yáh³ hniáuh³² cuéh¹ hnoh² siáh³ hmah²¹ hi³ cai³² tsú² jáun², quí¹ tsá² ho² ta²¹ dá² ná¹má²cón³² Dió³² bíh¹ cun³quionh³ ta²¹ hi³ ná¹jmu² jáun².

⁷Ma³hmah²¹ ñí¹con² la³jín³² tsáu² la³ cun³ hi³ ca³tin¹ nú². Ní¹juáh³ jmí¹ chi² tsú² hmah²¹, ca³tin¹ hnú² cuéh¹; ní¹juáh³ jmí¹ jmu² tsú² ta²¹ juú², jáun² ca³tin¹ nú² má¹tih²¹ siáh³; ní¹juáh³ tsá² ca³tin¹ nú² hi³ jmúh¹³ nú² juénh² ñí¹con², jáun² jmu³ hnú² juénh² ñí¹con² tsú², hi³ tsá² ca³tin¹ nú² má¹quien¹³ né³, ma³quien¹³ siáh³ tsú².

⁸Tiá² hniáuh³² hi³ cá² ñí¹ dí¹quian¹ nú² hi³ cáun² ren² nú² quioh²¹ tsáu², tí³la³ hniáuh³² dí¹quian¹ nú² hi³ má¹hno¹ nú² tsá²ján² tsá²ján² bíh¹. Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hnio³ rainh²¹, jáun² cun³quionh³ la³ jáun² má²lí²ma³tí³² tsú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² liei²¹ bíh¹. ⁹Quí¹ liei²¹ quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí² jmú² juón¹ nú², ha³ lí² jngih³ tsáu², ha³ lí² háin², [ha³ lí² chá² jú¹ tí¹jái² quioh²¹ hí¹ jan² tsáu²], ha³ lí² lí¹ háí² honh² hi³ quioh²¹ tsáu²”; tí³la³ má²lí²ma³tí³² bíh¹ tsú² la³jí³² héih³² ní², la³ má²quionh³ la³jí³² héih³² ñí¹ hná¹ ní² cun³quionh³ hi³ má²tí³² tsú² jáun² cáun² héih³² lá²: “Ma³hno¹ tsá²mi³cuoun² renh² la³jmí¹ hno³ nú² huen²”. ¹⁰Quí¹ tsá² hnio³ tsá²mi³cuoun² rainh²¹, jun³juáh¹³ jmu² hi³ hlah³ yáh³ tsú²; hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ má²má²tí³² tsú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² liei²¹ quioh²¹ Dió³² ní¹juáh³ hi³ hnio³ tsú² tsáu².

¹¹Jáun² cun³ñí¹ hi³ ní² né³, cuí¹ lí³ ñíh¹³ hnoh² hi³ hín² jmáí¹ ziaun² dí² lá², hi³ cuí¹ lí³tsin² náh² siáh³ hi³ má²hniáuh³² bíh¹ ñí³ náh²; quí¹ tí³ lí³mí¹ má²janh² má²he² bíh¹ jmáí¹ hi³ láun³ dí² la³ cónh³ bíh¹ jmí¹ ca³chá¹³ dí² jáun² cáun² tsí³. ¹²Quí¹ má²cá²jnia³² cu³tí¹³ bíh¹ ta³né³², má²ja³quián³ hiá³² cu³tí³ bíh¹ hiú²; hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² ñí³ dí² hi³ chá¹³ dí² tí³ có³² la³jí³² la³ cun³ hi³ jmu² tsú² já¹nié²; hi³ jáun² la³jmí¹ jmu² jáun² hliáu³ hua³jan²¹ hi³ tsa³jmú³ hnié², la³ jáun² cuí¹ tauh¹³ dí² hua³jan²¹ hi³ jmú¹³ ta²¹ quiú¹³, hi³ ngí¹³ dí² juí³² ñí¹ tie³ joh¹ yáh³. ¹³Cuí¹ má¹ziaun¹³ dí² re², la³ cun³ lin¹ hi³ ziaun² dí² ñí¹ tie³ joh¹. Tiá² hniáuh³² hi³ ná¹hein²¹ dí² jí³ hi³ ná¹jmu³² dí² jmáí¹ ca³la³ cú²tiú² cú²jan³² nio², sa³jun³ hi³ juón¹ dí², jí³ la³jí³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ dí², sa³jun³ hniáuh³² hnáu¹³ dí² hnié², sa³jun³ hi³ uóu³² tsí³ dí² ní² siáh³. ¹⁴Tí³la³ tí³ re² bíh¹ jmuh²¹ náh² ta²¹ Jesucristo la³jmí¹ jmúh³² hliáu³ ta²¹ hmih³² pin³ quioh²¹; hi³ su³uú² lí¹ háí² náh² honh² hi³ má¹tih²¹ náh² la³ cun³ hi³ dí¹quiaunh²¹ honh² náh² hmóu³².

14

Ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ hnú² renh²

¹Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ cuan³ jan² tsá² tiá² re² má²jmí¹ má²tsí³ ca³tí²¹ jú¹ tson² quioh²¹ Cristo, cáun² hen³ náh² tsú²; tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ hen¹³ náh² tsú² cun³ñí¹ hi³ hnáu² náh² juonh²¹ quiúh¹ ca³tí²¹ jáí¹³ hi³ tiá² lin¹ zia³² ha³ lánh³ rón³² ma³re² yáh³ tsú². ²Jmú¹³ jáí¹³, zian² ma³ jan² tsáu² lín²³ hi³ cáun² lí¹³ bíh¹ cuh³ la³jí³² ñí¹ má³², tí³la³ zian² siáh³ ma³ jan² tsá² tiá² nga³ má²jmí¹ má²tsí³ ca³tí²¹ jú¹ tson² quioh²¹ Cristo, tsá² cúh² jmáh³la³ jonh². ³Jáun² tsá² cúh² ca³la³ jí³² ñí¹ má³², tiá² hniáuh³² yáh³ ma³zian³² tsú² ñí¹con² tsá² cúh² má³² ná¹quiáh¹; hi³ ní¹juáh³ tsá² cúh² má³² ná¹quiáh¹ né³, tiá² hniáuh³² yáh³ chu³ ñih³ tsú² tsá² cúh² ca³la³ jí³², quí¹ Dió³² bíh¹ má²ca³hen³ tsá² hí³. ⁴¿Quí¹ hin² yáh³ tsánh² hnú² hi³ jáun² sa³ hnú² yáh³ jlánh¹ chú¹ ñih²¹ nú² quian²¹ Tsá² siánh³? Quí¹ hnga² bíh¹ Juo¹³ tsú² ca³tin¹ ra³tsi³² héih³² ñí¹con² tsú² ní¹juáh³ hi³ chun¹ ho³ tiá² chun¹. Tí³la³ cun³ tá¹zanh¹ bíh¹ tsú² re², quí¹ Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá² tin² zinh³ tsú² re².

⁵Ja³bí¹ la³ jáun² zian² ma³ jan² tsáu² hi³ jlánh¹ jmu² hien¹ jmáí¹ ná¹hi¹³ la³ cónh³ bíh¹ jmáí¹ ñí¹ hná¹ jáun², hi³ zian² né³ tsá² lín²³ hi³ cáun² cá²ren² bíh¹ la³jí³² jmáí¹. Ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsú² hniáuh³² ná¹hu²¹ cáun² tsí³ la³ cun³ hi³ lín²³. ⁶Tsá² jlánh¹ jmu² hien¹ cáun² jmáí¹, cun³ñí¹ hi³ má²quien² Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² tsú² jaun³² hi³ jmu² la³ jáun²; [hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² jmu² la³ jáun² né³, ja³bí¹ hi³ má²quien² Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² tsú² siáh³ la³

jáun²]. Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² cúh² la³jí³² ní¹ má³², hi³ má²quien² Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² tsú² jaun³², qui¹hliá² cueh³² tsú² tiá¹hmah¹ Dió³²; hi³ tsá² cúh² má³² ná¹quiáh¹ né³, ja³bí¹ má²quien² siáh³ Tí³² Juo¹³ yáh³ dí² tsú² jaun³², qui¹ ja³bí¹ hí³ siáh³ cueh³² tiá¹hmah¹ Dió³².

⁷ Qui¹ hí¹ jan² yáh³ dí² tiá² ziaún² hi³ ca³ta¹ hmóu³², sa³jun³ jún³ yáh³ dí² hi³ ca³ta¹ hmóu³². ⁸ Qui¹ ní¹juáh³ ziaún² dí², hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² ziaún²; hi³ ní¹juáh³ jun³ dí² né³, jun³ dí² hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² siáh³. Hi³ jáun² né³, uá¹ hi³ ziaún² uá¹ hi³ jún¹ dí², cun³ jáun² tiauh² bíh¹ dí² ní¹con² Tí³² Juo¹³ dí². ⁹ Qui¹ Cristo ca³jun³, hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jenh¹³, hi³ jáun² lí¹³ lín³ tsú² Juo¹³ tsá² má²ca³tsan³ jí³ tsá² zian² ní² siáh³.

¹⁰ Tí³la³ hnú² né³, ¿he³ láih³² chú¹ ñih²¹ hnú² renh², ho³ he³ láih³² sa³ ma³zian¹³ hnú² ní¹con² tsú²? Qui¹ la³jái³² bíh¹ dí² ca³ta¹ hi³ tsá¹ma³jnia¹³ ní¹con² Dió³², hi³ jáun² hí³ bíh¹ ra³tsi³² héih³² ní¹con² dí². ¹¹ Qui¹ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²:

La³jmí¹ tson² hi³ zian² jná¹³,

la³ jáun² bíh¹ tson² hi³ la³jín³² tsáu² junh³ cú¹jñí¹ ta³ ñi³² jná¹³, juáh³ Juo¹³ dí²,

hi³ jáun² má¹jáun² né³ la³jín³² tsáu² bíh¹ má²juáh³ hi³ huen² jná¹³ bíh¹ lín³ Dió³².

¹² La³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² dí² tsá¹jienh¹ jú¹ tson² quiú¹³ ní¹con² Dió³².

Ha³ lí² jmú² hnú² hi³ qui³ hính³² renh²

¹³ Hi³ jáun² bíh¹ tiú²uú² hniáuh³² chú¹ ñih²¹ dí² tsá²ján² tsá²ján². Cha³ jmí¹ jmúh¹³ náh² la³ ní², tí³ re² bíh¹ má¹zián¹³ náh² re², cáun² hi³ tiá² lí¹³ qui³ hính³² renh² náh², la³ cun³ cáun² hi³ tiá² lí¹³ tánh³² tsáu² tso³ yáh³. ¹⁴ Cun³ñí¹ hi³ má²ca³cunh³ jná¹³ quiúnh¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² má²ca³lí³ ño¹ jná¹³ hi³ tiá² zia³² hí¹ cáun² hi³ tiá² jí² hi³ cáun² lí¹ lí²³ hnga²; tí³la³ ní¹juáh³ zian² jan² tsá² lín²³ hi³ zia³² hi³ tiá² jí², jáun² ca³tin¹ tsá² hi³ bíh¹ tiá² jí² hi³ jáun². ¹⁵ Hi³ jáun² ní¹juáh³ ca³hlih²¹ hnú² tsí³ renh² nú² cun³quionh³ cáun² má³² hi³ cuh³² nú², hi³ jáun² má²jmuh³² hnú² hi³ la³jmí¹ lí³ hi³ tiá² hno³ bíh¹ nú² tsú². Ha³ lí² jmú² hnú² hi³ tsa³hín³ jan² tsáu² cun³quionh³ hi³ jlánh¹ ní¹cúh² nú² cá² ní¹ má³², qui¹ ca³tin¹ tsá² hí³ bíh¹ uá²jai³² jun³ Cristo. ¹⁶ Zia³² bíh¹ hi³ lín²³ náh² chu²¹, tí³la³ ha³ lí² cué² náh² jái¹³ hi³ hléh³² tsáu² hlah³ ca³ti²¹ hi³ jáun². ¹⁷ Qui¹ jun³juáh¹³ cun³quionh³ hi³ hua³hín¹³ hi³ cú² hi³ hính²³ yáh³ tsú² lí¹³ hí³ jo³cuo² Dió³², tí³la³ ní¹juáh³ tsá² má²chun¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ má²hún¹ jo³cuo² Dió³², tsá² tiá² hniéi² jmu², hi³ zian² tsú² siáh³ hiú² tsí³ hi³ ja³² ní¹con² Jmí²chí³ Chun¹. ¹⁸ Jlánh¹ tí³² tsí³ Dió³² ní¹juáh³ má²cón³² tsú² Cristo la³ ní², hi³ ja³bí¹ tsáu² siáh³ uá²jai³² jéih³² la³ ní².

¹⁹ Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, cui¹ jmú¹³ dí² pí³ hi³ jmú¹³ dí² jmáh³la³ hi³ lí³ lí¹³ niau²¹ tie³, jmáh³la³ hi³ lí³ lí¹³ pin³ tsí³ tsá²ján² tsá²ján². ²⁰ Su³uú² lí¹ hin³² tá¹³ Dió³² cun³quionh³ má³² hi³ ní¹cúh² nú². Qui¹ uá¹jinh¹ tson² bíh¹ hi³ la³jí³² má³² bíh¹ jí², tí³la³, jáun² bíh¹ hlah³ ní¹juáh³ ca³hlih³ tsú² tsí³ tsáu² cun³quionh³ cáun² má³² hi³ cúh² jáun² bíh¹. ²¹ Tí³ jlánh¹ bíh¹ re² ní¹juáh³ hi³ tiá² cúh¹³ hnú² cú²jueh³² ngú³ hi³ sa³jun³ húh¹³ nú² mu² ráu³ mí³ uóun²jieh¹³, sa³jun³ hí¹ cáun² hi³ jmí¹ lí³ lí¹³ qui³ hính³² renh² nú² hi³ tánh³² tso³. ²² Hi³ jáun² ca³ti²¹ jái¹³ ní² né³, ta³ ní¹ Dió³² bíh¹ hniáuh³² cháh¹³ hnú² huen² cáun² honh². jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² zia³² hi³ jmu² ta³ tiá² tun³ nio² tsí³! ²³ Tí³la³ tsá² cúh² cá² ní¹ má³² ta³ hu²¹ hliáun³ ñéih³ tsí³ má¹ná¹, tsá² la³ hí³ má²tá¹tsin¹ héih³² bíh¹, qui¹hi³hliá² lí²cuh³ ta³ nio² tun³ tsí³; qui¹ tso³ bíh¹ ca³la³ jí³lí³² hi³ jmu² tsú² ta³ tiá² cáun² nio² tsí³.

15

Ma³hiún¹³ tsí³ tsá²mi³cuóun² renh² nú², ha³ lí² ma³hiún¹³ honh² huen²

¹ Jnoh¹, tsá² má²hún¹ tsí³ dí² ca³ti²¹ jú¹ tson² quioh²¹ Cristo, ca³ta¹ dí² hi³ má¹hon¹ tsá² tiá² nga³ má²jmí¹ má²tsí³ ca³ti²¹ jú¹ tson² jáun², jun³juáh¹³ hi³ hniáuh³² lí¹ má¹hiún¹³ dí² tsí³ hmóu³² yáh³. ² Tí³la³ ma³ quin³² ma³ jan³² dí² ca³ta¹ dí² hi³ má¹hiún¹³ tsí³

tsá²mi³cuóun² rainh²¹ bíh¹, la³ cun³ hi³ chu²¹ hi³ lí¹³ lí³hún¹ tsí³ tsú² ca³ti²¹ jú¹ tson². ³ Quí¹ sa³jun³ Cristo yáh³ ca³ma³hiún² tsí³ hnga², tí³la³ la³ cun³ rá¹juáh³ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² bíh¹ ca³lí³ la³ lá²: “Jái¹³ hi³ tú² hiáu³² tsá² ca³quiú³ ca³je³ hnú², jná¹³ bíh¹ ca³ta³cuá¹con¹ ná¹”. ⁴ Jáun² bí¹ ca³híe³ Dió³² la³jí³² hi³ rá¹tioh³ jáun² ní¹ Sí², quí¹ hi³ jáun² lí¹³ lí³ ne¹ dí² jú¹ tson² bíh¹; hi³ jáun² cun³quionh³ jái¹³ jáun² lí³ táí² dí² hi³ jmú¹³ juenh² tsí³, jí³ hi³ niau²¹ siáh³ re² tsí³ dí², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ zia³² hi³ ná¹hé² ná¹jan³² dí². ⁵ Hi³ jáun² Dió³², Tsá² jmu² hi³ lí³ juenh² tsí³ dí² jí³ hi³ niau²¹ re² tsí³ dí², cuí¹ má¹hau³ hi³ lí¹³ tionh² náh² cá²honh¹, hi³ ná¹jmóuh¹ náh² jáun² la³ cun³ lí³ nóh³² quioh²¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, ⁶ hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ la³jín³² náh² lí¹³ má¹quien¹³ náh² Dió³² Jméi² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² la³jmí¹ lí³ hi³ cáun² honh¹ náh² yáh³.

Jú¹ chú³² hi³ má²ca³nga² ní¹con² tsá²cá²jo²¹

⁷ Hi³ jáun² né³, hen³ náh² tsá²ján² tsá²ján² la³jmí¹ ca³he³ dí² jáun² Cristo, hi³ jáun² la³ jáun² lí³ quien² Dió³². ⁸ Quí¹ jná¹³ juanh³² hi³ Cristo cuan³ hi³ cua³ma³cón³² tsá² *judíos bíh¹, la³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ Dió³² quionh³ dí¹hio³ nú¹deh³ dí², hi³ ca³lí³ lin¹ siáh³ hi³ Dió³² má²tí³² jái¹³ quioh²¹. ⁹ Cuan³ tsú² siáh³ hi³ jáun² lí¹³ hi³ *tsá²cá²jo²¹ uá²ja¹³² ma³quien² Dió³² cun³ní¹ hi³ Dió³² má²ca³ja³ mií³ tsí³ ní¹con² tsú²; la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³²:

Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ lí¹³ tсах¹ jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnú² ja¹ tsá²cá²jo²¹,
hi³ híe¹³ jná¹³ siáh³ sun¹ hi³ ca³tin¹ hnú².

¹⁰ Ja³bí¹ la³ jáun² zia³² siáh³ ní¹ rá¹juáh³:

Hnoh², tsá²cá²jo²¹, jma³hiún¹³ náh² honh² quiúnh¹ náh² tsá² tionh² jo³cuo² Dió³²!

¹¹ Hi³ zia³² siáh³ cáun² ní¹ rá¹juáh³:

Hnoh² tsá²cá²jo²¹, jma³quien¹³ náh² Juo¹³ dí²!

Hi³ hnoh² tsá² zian² náh² tá¹ cáun² hngá¹máh³, jma³quí¹ ma³quien¹³ náh² tsú² jí³lin² nah²!

¹² Hla¹ Isaías ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

La³jmí¹ hion² cáun² zen² hmá² má²háuh¹³ bíh¹ chau²¹ jmái¹ hi³ lí³zian² jan² tsá² jón²zih¹
jón²cho¹ hla¹ Isaí,

hi³ jáun² tsá² hí³ né³ hau³ jái¹³ ní¹con² tsá²cá²jo²¹;

hi³ jáun² tsá²cá²jo²¹ lí¹³ zia³² cáun² hi³ ná¹hu²¹ tsí³ hi³ ca³tin¹ tsú².

¹³ Hi³ jáun² Dió³² Tsá² jmu² hi³ hu²¹ tsí³ dí² hi³ ca³tin¹ tsú², cuí¹ má¹cónh²¹ hñu³ honh² hnoh² hi³ hiún² honh² náh², jí³ hi³ nio² tie³ honh² náh² cun³ní¹ hi³ má²tanh²³ náh² tsú² ta²¹; hi³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jméi²chí³ Chun¹ né³ cuí¹ lí³ lin¹ náh² hi³ hú¹tá¹ tson² bíh¹ la³ cun³ hi³ hu²¹ jáun² honh² náh².

¹⁴ Hnoh² reh², má²ca³lí³ ño¹ jná¹³ hi³ cu³tí³ hnoh² ná¹chu²¹ honh² náh² ní¹con² tsá²ján² tsá²ján², hi³ má²ná¹níh¹ náh² siáh³ re² la³jí³² jú¹ tson², jí³ hi³ má²tin² náh² siáh³ hi³ hlí¹ lienh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján². ¹⁵ Tí³la³ cun³ jáun² cáun² lí¹ má²ca³chá³ bíh¹ jná¹³ tiá³ tsin³² hi³ jmu¹ sí² lá² cun³ní¹ hi³ ho² ná¹ cáun² jái¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² jmí¹ ca³ja³ mií³ tsí³, ¹⁶ hi³ má¹con²¹ jná¹³ jáun² Jesús Tsá² lín³ Cristo ja¹ quioh²¹ tsá²cá²jo²¹. Jmu² jná¹³ ta²¹ ní¹con² Cristo hi³ hléh²³ jná¹³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² lí¹³ má¹jnia¹³ jná¹³ tsá²cá²jo²¹ ní¹con² Dió³², hi³ má²ná¹chan¹ jáun² hi³ ca³jmú³ Jméi²chí³ Chun¹, la³jmí¹ cue³² tsú² cáun² hi³ lí¹ cue³² ní¹con² Dió³².

¹⁷ Hi³ jáun² né³, zia³² jái¹³ hi³ lí² tсах¹ jná¹³ ca³ti²¹ ta²¹ hi³ jmu² jná¹³ ní¹con² Dió³² cun³ní¹ hi³ jná¹³ jan² tsá² má²cá²cunh³ ná¹ quiúnh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo. ¹⁸ Tiá² cáun² lí¹ chá²³ jná¹³ tiá³ tsin³² hi³ hléh¹³ hi³ siáh³ la³ cónh³ bíh¹ ta²¹ hi³ ca³jmú³ Cristo cun³quionh³ jná¹³, hi³ ca³lí³ jáun² hi³ tanh¹³ tsá²cá²jo²¹ ta²¹ Dió³². Ta²¹ jáun² ca³lí³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ ca³hléh³ jná¹³, jí³ cun³quionh³ hi³ lin¹ jniá³ ní² siáh³, ¹⁹ la³ cun³ lí²¹ hi³ cáu² hi³

jueh³² yáh³, hua³jueh³², jì³ hi³ ca³jnia³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ ní² siáh³. La³ ní² bíh¹ má²ca³ma³hián¹³ jná¹³ hi³ hléh²³ jú¹ chú³² hi³ ca³tin¹ Cristo la³ cáun² Jerusalén ca³la³ tí³ hué³² Ilírico. ²⁰ Hi³ jáun² bíh¹ ca³jmú³² jná¹³ pí³ hi³ hléh¹³ jú¹ chú³² hi³ ca³tin¹ Cristo ní¹ tiá² hin² má²ca³hléh³, jáun² tiá² lí¹ jmu¹ jná¹³ cáun² ta²¹ ní¹ má²ca³ma³liáu³² tsá² siánh³; ²¹ quí¹ jná¹³ ca³jmú³² la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²:
Lí³ ní³² bíh¹ tsá² tiá² jmí¹ má²ca³nái³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Tsá² hí³,
hi³ tsá² tiá² jmí¹ má²ca³nái³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsú² né³, ngí¹³ bíh¹.

Po¹ hu²¹ tsí³ hi³ tsó³² juú² Roma

²² Cun³ní¹ hi³ jlánh¹ ca³lí³ zia³² ta²¹ jáun² bíh¹, jáun² tiá² ca³lí³ hi³ ní¹jie¹ jná¹³ hnoh², uá¹jinh¹ hliáu³ jéin³² jmí¹ má²ca³lén¹³ jná¹³ hi³ ñe¹. ²³ Tí³la³ ta³né³² má¹na²¹, má²lí³² bíh¹ ta²¹ quion²¹ jná¹³ tí³ lá², hi³ jáun² cun³ní¹ hi³ má²ngau³² lín³² bíh¹ mii² hi³ jmí¹ hno²¹ jná¹³ hi³ ní¹jie¹ ná¹ hnoh², ²⁴ jáun² né³, jná¹³ má²hu²¹ tsin³² hi³ ní¹jie¹ ná¹ hnoh² ní¹ má¹tí³ ní¹ngau²¹ ná¹ tí³ hué³² España. Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lí³ hiún² tsin³² jná¹³ hi³ má²lí²juoh²¹ dí² ná¹jéinh³ ní¹ quiúnh¹ hnoh², jáun² hu²¹ tsin³² jná¹³ hi³ má¹hau¹ tiá³ hnoh² ca³tí²¹ hú¹ jui³² hi³ hún¹ jná¹³ tí³ ó³² ní¹ má¹lí³² jáun². ²⁵ Tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²ñih²¹ jná¹³ tín² Jerusalén, hi³ ní¹cáun¹ jná¹³ ca³lá² hi³ lí¹³ ma³hau³ quioh²¹ tsá² má²joh¹ Dió³² zian² ní¹ jáun². ²⁶ Quí¹ tsá² reh² hín¹³ tí³ hué³² Macedonia lá², jì³ hué³² Acaya má²ca³lín¹³ hi³ chú³² cunh³ quie³ hi³ zen³ ní¹con² tsá² tia³mii² zian² ja¹ quioh²¹ tsá² joh¹ Dió³², tsá² zian² tí³ juú² Jerusalén. ²⁷ Hmóu³² bíh¹ tsú² ca³lín¹³ hi³ chú³² jmu³ la³ jáun²; hi³ cun³ ca³tin¹ bíh¹ tsú² hi³ jmu³ la³ jáun², quí¹ tson² zia³² bíh¹ hi³ ná¹ren² tsú² ní¹con² tsá² judíos hí³. Quí¹ tsá² hí³ bíh¹ tín² ca³tsóh³ hi³ zia³² quioh²¹ ní¹con² tsá²cá²jo²¹ hi³ jmu² ta²¹ ní¹con² jmí²chí³, hi³ jáun² tsá²cá²jo²¹ né³ ca³tin¹ jéinh³² hi³ tsóh³ hi³ zia³² quioh²¹ ní¹con² tsá² judíos hí³. ²⁸ Hi³ jáun² né³, ní¹ má¹ca³lí³tín³ jná¹³ má²ta²¹ ní² hi³ má²lí²jienh³ jná¹³ tsú² quie³ jáun², jáun² má¹jáun² má²ní¹jie¹ jná¹³ hnoh² la³ má²hún¹ ná¹ jáun² jui³² hi³ ñe¹ tí³ España. ²⁹ Hi³ jáun² ní¹ má¹ngau³² jná¹³ jáun² tí³ ní², hu²¹ tsin³² jná¹³ hi³ ní¹ má¹cá²chó³² ná¹ cu³tí³ ma³mieh² jnoh¹ Cristo, ca³la³ hi³ canh¹³ jmí¹ tsí³ dí² [ní¹ má¹ca³hléh³ jáun² jná¹³ jú¹ chú³² quioh²¹ tsú²].

³⁰ Hnoh² reh², cun³ní¹ hi³ Jesucristo lín³ Juo¹³ dí², jì³ hi³hliá² Jmí²chí³ Chun¹ má²ca³jmú³ hi³ hnáu³ dí², cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ hiú² mí²³ jná¹³ hi³ má¹hau¹ náh² tiá³ cun³quionh³ hi³ lienh¹ náh² Dió³² cu³lí²¹ quiúnh¹ jná¹³ hi³ ca³tin¹ jná¹³. ³¹ Jáun² mí¹ náh² ní¹con² Dió³² hi³ liáu³² tsú² jná¹³ ní¹con² tsá² tiá² ta²¹ haih²¹ zian² tí³ Judea, jì³ hi³ má¹ náh² hi³ tsá² joh¹ Dió³² zian² tí³ Jerusalén lí³ hiún² tsí³ he³ la³ cun³ hi³ cán¹³ jná¹³; ³² jáun² ní¹ má¹lí³² jáun² chau²¹ jná¹³ hi³ ní¹jie¹ ná¹ hnoh² ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsin³² ní¹juáh³ Dió³² hnió³, hi³ lí¹³ ní¹ní²¹ jná¹³ siáh³ ca³lá² tie³ ní¹ má¹cá²chó³² ná¹ jáun². ³³ Hi³ jáun² né³, Dió³² Tsá² jmu² hi³ nio² tie³ tsí³ dí² cuí¹ zenh¹ quiúnh¹ hnoh². Tson² bíh¹ cu³tí³ la³ jáun².

16

Po¹ hnió³ hi³ zian² tsú² re² tin²

¹ Jáun² né³ reh², hen³ náh² re² tin² reh² dí² mí¹ Febe tsá² zein²¹ jná¹³ lá², jan² tsá² má²ca³ma³cón³² tsá² ná¹lín³ cuáh³² já¹ juú² Cencrea. ² Hen³ náh² tsú² la³jmí¹ lí³ hi³ hen¹³ náh² Tí³² Juo¹³ dí², la³ cun³ qui³ ca³ta¹ dí² jmú¹³, tsá² má²lá¹³ dí² tsá² joh¹ Dió³²; hi³ ma³hon¹ náh² tiá³ tsú² lí³ua³ cáun² hi³ lí³ hniáuh³² ní¹con² tsú², quí¹ hí³ bíh¹ má²ca³ma³cón³² juóun³² tsáu², hi³ hí¹ la³ tí³ jná¹³ siáh³ má²ca³ma³cáu³² tsú².

³ Zéih³ tiá³ náh² mí¹ Prisca jì³ nū² Aquila: “Hia² náh²” hi³ ca³tin¹ jná¹³, tsá² má²ca³jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ quiúnh¹ hi³ ca³tin¹ Cristo Jesús. ⁴ Tsá² hí³ ca³tiánh³ hmóu³² ní¹ háinh¹³ cun³ní¹ hi³ liáu³² tsú² jná¹³, hi³ jáun² cue² jná¹³ tsú² tiá¹hmah¹, tí³la³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ huen² jná¹³ yáh³, quí¹ ja³bí¹ la³jín³² tsá² lín³ cuáh³² ja¹ quioh²¹ *tsá²cá²jo²¹ yáh³ siáh³ cue³²

tiá¹hmah¹ ñí¹con² tsú². ⁵ Zéih³ náh² siáh³ tsá² reh² tsá² ngih³² hñú¹³ mí¹ Prisca jí³ ñú² Aquila: “Hia² náh²” hi³ ca³tin¹ jná¹³. Ja³bí¹ zéih³ náh² siáh³ Epeneto, tsá² jlánh¹ re² juóh³² jnoh¹ quiúnh¹: “Hia² nú²” hi³ ca³tin¹ jná¹³; hí³ bíh¹ tín² ca³tanh² ta²¹ Cristo la³ñí¹ ja¹ tsá² hín¹³ tí³ Asia. ⁶ Ja³bí¹ Má²réi³, tsá² jlánh¹ má²ca³jmú³ ta²¹ ja¹ quián¹³ hnoh² ní², zéih³ náh² siáh³: “Hia² nú²” hi³ ca³tin¹ jná¹³. ⁷ Zéih³ náh² siáh³: “Hia² náh²” Andrónico quionh³ Junias hi³ ca³tin¹ jná¹³. Tsá² hí³ bíh¹ tsá²co¹ jná¹³, tsá² ca³li³tson³ quiúnh¹ jná¹³; hi³ hí¹ la³ tí³ tsá² ná¹lín³ *ti³² tsá² quian³² jé¹ Dió³² yáh³ jmu² quien² tsá² hí³. Tsá² hí³ bíh¹ tín² ca³tanh² ta²¹ Cristo la³ cónh³ bíh¹ jná¹³.

⁸ Zéih³ siáh³: “Hia² nú²” Ampliato ca³tin¹ jná¹³, tsá² re² juóh³² jnoh¹ quiúnh¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí². ⁹ Zéih³ náh² Urbano: “Hia² nú²” hi³ ca³tin¹ jná¹³, tsá² jmu³² jnoh¹ ta²¹ cu³li²¹ quiúnh¹ ñí¹con² Cristo Jesús; jí³ Estaquis tsá² hno³ lín³² jná¹³ zéih³ siáh³: “Hia² nú²”. ¹⁰ Ja³bí¹ zéih³ náh² siáh³ Apeles: “Hia² nú²”, quí¹ hí³ bíh¹ jan² tsá² jlánh¹ má²ca³jmú³ lin¹ hi³ nio² cáun² tsí³ ñí¹con² Cristo; jí³ ñí¹con² tsá² tionh² hñú¹³ Aristóbulo juah²¹ siáh³: “Hia² náh²”. ¹¹ Zéih³ siáh³: “Hia² nú²” Herodión tsá²co¹ jná¹³, jí³ tsá² tionh² hñú¹³ Narciso, tsá² ná¹tanh² hí³ ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí². ¹² Ñí¹con² mí¹ Trifena jí³ mí¹ Trifosa juah²¹ siáh³: “Hia² náh²”, tsá² jlánh¹ ná¹jmu² hí³ tá¹³ Tí³² Juo¹³ dí²; ja³bí¹ juah²¹ náh² siáh³: “Hia² nú²” ñí¹con² mí¹ Pérsida, tsá² jlánh¹ hno³ dí², jan² tsá² jlánh¹ má²ca³jmú³ tá¹³ Tí³² Juo¹³ dí². ¹³ Zéih³ tiá³ Rufo: “Hia² nú²”, la³ má²quionh³ mí¹ziú¹³. Tsá² hí³ jlánh¹ lin¹ hi³ lín³ quian²¹ Tí³² Juo¹³ dí², jí³ mí¹ziú¹³ tsú² ní² siáh³, tsá² má²ca³jmú³ hí³ ñí¹con² jná¹³ la³jmí¹ lí³ hi³ mí²zia³² jná¹³. ¹⁴ Juah²¹ náh² siáh³: “Hia² nú²” hi³ ca³tin¹ jná¹³ ñí¹con² Asíncrito; Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, jí³ la³ má²quionh³ tsá² reh² tionh² quionh³ tsú² ní² siáh³. ¹⁵ Cuen²¹ tiá³ náh² Dió³² Filólogo, mí¹ Jú¹, Nereo, la³ má²quionh³ mí¹ rainh²¹ tsú², Olimpás, jí³ la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² má²joh¹ Dió³² tionh² ní² quionh³ tsú² siáh³.

¹⁶ Ren¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² hi³ re² nio² honh² náh², la³ cun³ qui³ ráin³² tsú² jan² rainh²¹. La³jín³² tsá² lín³ cuáh³² quioh²¹ Cristo tí³ lá² juáh³: “Hia² náh²”.

¹⁷ Hnoh² reh², hlí¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² hi³ jmúh¹³ náh² hua³hín¹³ ca³tin¹ tsá² hnió³ jmu³ ná¹tsoh³ tsá² lín³ cuáh³², tsá² jmu² hí³ hi³ hliáh¹³ tsí³ tsáu²; quí¹ tsá² hí³ hie³² la³ siáh³ bíh¹ la³ cónh³ bíh¹ zión³² hi³ má²ca³lí³ tín² náh² jáun², ha³ lí² juónh³² náh² re² quiúnh¹ tsá² la³ hí³. ¹⁸ Quí¹ tiá² má²cón³² yáh³ tsá² la³ hí³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², tí³la³ ngú³ quioh²¹ hmóu³² bíh¹ tsú² má²cón³²; tsá² la³ hí³ má²can² tsá² tiá² hó¹ tiá² zih¹ cun³quionh³ jú¹ re² jú¹ tín², jí³ jú¹ tí¹jái². ¹⁹ La³jín³² tsáu² ná¹ñi³² hi³ hnoh² bíh¹ tsá² jlánh¹ re² ná¹ma³tih²¹, hi³ jáun² bí¹ jlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³; cun³ñí¹ hi³ jáun² né³ hno³² jná¹³ hi³ lín¹³ náh² tsá² má²ca³hia³ ca³táunh³ ca³ti²¹ hi³ chu²¹, tí³la³ jun³juáh¹³ ca³ti²¹ hi³ hlah³ yáh³. ²⁰ Cu³diá²jan² bíh¹ jmu³ Dió³² Tsá² cha³² tie³ tsí³ dí² hi³ jñáh³ tsá² hláinh¹ ñeh² tanh¹ hnoh². Hi³ jáun² cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí².

²¹ Jáun² né³, Timoteo, tsá² jmu² jná¹³ ta²¹ quiúnh¹, jí³ Lucio, Jasón jí³ Sosípater tsá²co¹ jná¹³ ná¹juáh²³: “Hia² náh²” ñí¹con² hnoh².

²² Jná¹³ la³² Tercio, tsá² cuá¹jmu² ná¹ sí² lá² héih³² quioh²¹ Po¹, ja³bí¹ jná¹³ juanh³²: “Hia² náh²”, cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí².

²³ Ja³bí¹ Gayo, tsá² hñú¹³ ñí¹ cuon¹ jná¹³ lá² juáh³ siáh³: “Hia² náh²”, tsá² cue³² hñú³ lá² hi³ ngih¹³ tsá² ná¹lín³ cuáh³². Ja³bí¹ Erasto, tsá² ho² ta²¹ ca³ti²¹ ta²¹ juú² quioh²¹ juú² lá² juáh³ siáh³ ñí¹con² hnoh²: “Hia² hnoh²”, jí³ la³ má²quionh³ reh² dí² Cuarto ní² siáh³. ²⁴ [¡Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² bíh¹ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² la³jín³² hnoh²! Tson² bíh¹ cu³tí³.]

Má²quien² tsú² Dió³² ñí¹ cá¹táuh³ jái¹³ quioh²¹

²⁵ Hi³ jáun² né³, cuí¹ má¹quien¹³ dí² Dió³², Tsá² tín² jmu³ hi³ tí³ lí³mí¹ niau²¹ tiá³ honh² náh² la³ cun³ lí³ jáun² jú¹ chú³² hi³ hléh²³ jná¹³, la³ cun³ jái¹³ hi³ hie²³ jná¹³ jáun² hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo. Jái¹³ ní² bíh¹ jmí¹ ná¹hmá¹ jmí¹tín², la³ cun³ ta³ ñeh² bíh¹

hi³ lí¹³ hngá¹máh³, tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, Dió³² má²ca³jñéih³. ²⁶ Jáun² ta³né³² má²ca³lí³ lin¹ bíh¹ jú¹ tson² jáun² la³ cun³ hi³ qui³ rá¹tioh³ ñí¹ Sí² hi³ ca³quiú² jáun² tsá² ca³lin³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin², la³ cun³ lí³ jáun² héih³² quioh²¹ Dió³², Tsá² zian² cun³ jmí¹hi³nio². Jáí¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ jáun² má²ca³ma³jnia² bíh¹ Dió³², hi³ hí¹ la³ tí³ ñí¹con² la³jín³² tsá²cá²jo²¹ yáh³ má²ca³ma³jnia² tsú², hi³ jáun² la³jín³² tsáu² lí¹³ niau²¹ cáun² tsí³ hi³ ma³tí³².

²⁷ Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo ;cuí¹ lí³quien² bíh¹ Dió³² la³ cun³ jmí¹hi³nio², Tsá² cú² hnga² tán¹ hi³ hú¹tá¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³! Tson² bíh¹ cu³tí³. Cun³ ní² bíh¹ tí³ jáí¹³.

Sí² La³ñí¹ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Corintios

Po¹ jmu² sí² lá² ñí¹con² tsá² ná¹lín³ cuáh³² juú² Corinto

¹ Jná¹³ la³² Po¹, tsá² má²ca³te³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ la³ jáun² ca³lí³hnió³ tsú² hnga², hi³ lín¹³ jná¹³ *tí³² tsá² quian³² jë¹ Jesucristo, quiúnh¹ jná¹³ siáh³ Sóstenes reh² dí², ² hi³ jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh² tsá² lín³ náh² cuáh³² quioh²¹ Dió³² tí³ já¹ juú² Corinto ní², tsá² má²ca³jmú³ Dió³² hi³ lín¹³ náh² tsá² joh¹ tsú² cun³ñí¹ hi³ má²ná¹cunh² náh² quiúnh¹ Cristo Jesús. Dió³² má²ca³te³ hnoh² hi³ lín¹³ náh² tsá² joh¹ tsú², la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² zian² ñí¹ siáh³ siáh³, ní¹juáh³ tsá² má²quien² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². Hnga² hi³ bíh¹ lín³ Juo¹³ tsá² hí³ jí³ Juo¹³ jnoh¹ ní² siáh³. ³ Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméi² dí², quionh³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ hnoh² zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin².

Lí²mieh² tsú² cun³quionh³ Cristo

⁴ Jmáí¹ ca³la³ jí³² cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ hnoh², cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ la³jí³² hi³ lí¹ hian¹ hnoh² jáun² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ Cristo Jesús. ⁵ Quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²ná¹cunh² quiúnh¹ Cristo bíh¹ hnoh², hi³ jáun² má²ca³lí³ hánh³ náh² ca³tí²¹ la³jí³² hi³ hléh¹ náh² jí³ la³jí³² la³ cun³ hi³ ñíh¹ náh² ní² siáh³. ⁶ Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí³, hi³ má²ca³lí³ tson² ñí¹con² hnoh² la³jí³² la³ cun³ hi³ má²ca³niéih² náh² hi³ ca³tin¹ Cristo. ⁷ La³ ní² bíh¹ lí³, hi³ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ lí³hniauh²³ quián¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ cue³² Dió³², tá¹la³ ná¹he² ná¹janh³² náh² jmáí¹ hi³ cuánh³² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². ⁸ Hí³ bíh¹ jmu³ hi³ ná¹pin³ honh² náh² ca³la³ ñí¹ cá¹táuh³ jmáí¹, hi³ jáun² hí¹ jan² tiá² hin² lí¹³ chá³² hí¹ cáun² tso³ quián¹³ hnoh² ní¹ má¹jaunh³² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². ⁹ Quí¹ tiú²nio² bíh¹ má²tí³² Dió³² jáí¹³ quioh²¹, hi³ hí³ bíh¹ Tsá² ca³te³ hnoh² hi³ tianh¹³ náh² cá²honh¹ cu³tí³ quiúnh¹ Jesucristo Jon² tsú², Tsá² lín³ hi³ Tí³² Juo¹³ dí².

Hí³ ná¹tsoh³ tsá² lín³ cuáh³²

¹⁰ Jáun² né³ reh², cha¹³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² hiú² mí²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ tianh¹³ náh² cá²honh¹, ha³ lí² jmú² náh² ná¹tsoh³ ja¹ quián¹³. Tí³ re² jmu³ náh² pí³ jí³lin², hi³ cá² ñí¹ hi³ ná¹tioh³ honh² náh² jí³ hi³ ná¹lín²³ náh² ní² siáh³. ¹¹ Juanh³² jná¹³ la³ ní² ñí¹con² hnoh² reh², quí¹hliá² tsá² hñú¹³ Cloé má²ca³zái³ jná¹³ hi³ zia³² hniéi² ja¹ quián¹³ hnoh². ¹² La³ cun³ lí¹³ juanh²¹ jná¹³ cú²jueh³² tá²chi²¹, hi³ hnoh² la³ hléh¹ náh² la³ siáh³ bíh¹ ma³ quin³² ma³ jan³² náh²; zian² hnoh² juánh³ náh² la³ lá²: “Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹ Po¹”; zian² tsá² juáh³: “Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹ Apolos”; zian² tsá² juáh³: “Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹ Pé¹”; hi³ ma³ jan² né³ juáh³: “Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹ Cristo”. ¹³ Tí³la³, ¿hí¹ má²ca³jmú³ Cristo hi³ ná¹tsoh³ ñí¹con² hnga²? ¿Hí¹ Po¹ uá¹ la³ ca³taun³ crei²¹ hi³ ca³tin¹ hnoh² dúh¹? Ho³ ¿hí¹ cáun³ hnoh² jmáí² hi³ lin¹ hi³ hain²¹ náh² tí³ con² Po¹ dúh¹? ¹⁴ Tí³la³ ;tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ hí¹ jan² yáh³ hnoh² tiá² ca³ziau³ jná¹³ jmáí², tí³la³ jí³²la³ ñú² Crispo quionh³ ñú² Gayo bíh¹ ca³zion³ jná¹³ jmáí²! ¹⁵ Hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ juáh³ hi³ cáun³ jmáí² hi³ lin¹ hi³ hen² tí³ con² jná¹³. ¹⁶ Tson² bíh¹ la³ ca³zion³ jná¹³ jmáí² tsá² hñú¹³ Estéfanos uá²jai³², tí³la³ la³jmí¹ lí³ hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² siánh³ tiú²uú² ca³zion³ jná¹³ jmáí². ¹⁷ Quí¹ tiá² ca³ze³ yáh³ jná¹³ Tsá² lín³ Cristo hi³ zion¹ ná¹ jmáí² tsáu², tí³la³ ca³ze³ tsú² jná¹³ hi³ ñí¹hléh³ ná¹ jú¹ chú³² bíh¹; tí³la³ jun³juáh¹³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ ca³cháunh³ chí¹ jan² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ yáh³ má¹ná¹, quí¹ sá¹jmí¹ la³ jáun² dúh¹, hi³ jáun² tiú²uú² jmí¹ lí³ quien² yáh³ hi³ jun³ Cristo tsoh² crei²¹.

Cun³quionh³ Cristo bíh¹ lí²lin¹ hi³ pin³ Dió³² jí³ hi³ quia³lín³ siáh³ jmí¹ tsí³

18 Jú¹ chú³² hi³ ca³ti²¹ hi³ jun³ Cristo ñí¹ crei²¹ lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² jē¹ tsá² cáun¹ bíh¹ ñí¹con² tsá² ná¹tsá²hín³; tí³la³ ñí¹con² jnoh¹ tsá² má²ná¹liáun²³ dí² né³, jú¹ chú³² ní² dá² quian³² pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹. 19 La³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²:

Jná¹³ jmu¹ hi³ tiá² lin¹ ñí¹ quien² la³ cun³ hi³ cháunh²³ tsí³ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, hi³ tí³ có³² bíh¹ chá¹³ jná¹³ siáh³ jí³lí³² hi³ há² ngí²³ tsá² jlánh¹ re² há² ngí²³.

20 Jáun² né³ ;ha³ dá² jinh¹ uú² jmu³ ta²¹ ta³né³² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, ho³ tsá² lín³ tí³², ho³ tsá² jlánh¹ re² tin² juú² hlénh²³ hi³ má²cú¹ má²ren²¹ jái¹³ ca³ti²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá²? ;Quí¹ jē¹ tsá² cáun¹ bíh¹ má²ca³jmah³ Dió³² la³jí³² jē¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ zian² ñí¹ hué²¹ lá²! 21 Dió³² bíh¹, Tsá² qui³ quia³lín³ jmí¹ tsí³, ca³jmú³ hi³ cónh³ tiá² há¹ ngí¹³ tsá² zian² hngá¹máh³ lá² cun³quionh³ hi³ quia³lín³ jmí¹ tsí³ tsú² hmóu³²; quí¹hliá² ca³lí³hnió³ tsú² líón³² tsáú² cun³quionh³ jú¹ chú³² bíh¹, ní¹juáh³ lí³ua³ jan² tsá² taunh³² ta²¹, uá¹jinh¹ jú¹ chú³² jáun² niéih³ la³jmí¹ niéih³ jē¹ tsá² cáun¹ ñí¹con² tsá² ñí¹ hná¹ ní².

22 Quí¹ tsá² *judíos hnió³ jē³ lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³², hi³ tsá² *griegos né³ hnauh² jē¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ bíh¹; 23 tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, hléh¹ jái¹³ ca³tin¹ Tsá² lín³ Cristo, Tsá² cá²taun³ hi³ crei²¹ bíh¹. Tsá² judíos lín²³ hi³ jú¹ chú³² lá² lí³ jú¹ hlah³ bíh¹, hi³ *tsá²cá²jo²¹ né³ lín²³ hi³ jái¹³ lá² lí³ la³jmí¹ lí³ jē¹ tsá² cáun¹; 24 tí³la³ hi³ ca³tin¹ tsá² má²ca³te³ Dió³² má¹ná¹, cuí¹ tsá² judíos cuí¹ tsá² griegos, cun³quionh³ Tsá² lín³ Cristo hí³ bíh¹ má²lí²lin¹ pí³ quioh²¹ Dió³², jí³ hi³ lí²lin¹ siáh³ hi³ Dió³² bíh¹ Tsá² hú¹tá¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³. 25 Quí¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ hi³ cháunh²³ chí¹ Dió³² la³ cónh³ bíh¹ hi³ cháunh²³ chí¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, uá¹jinh¹ tsáú² lín²³ hi³ lí¹ ngo¹ lí¹ lí²¹ bíh¹ hi³ cháunh²³ jáun² chí¹ Dió³². Hí³ lí³ua³ cáun² hi³ lín²³ jáun² tsáú² hi³ jlánh¹ bíh¹ tsí¹juí³ quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² bíh¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ pin³ la³ cónh³ bíh¹ pí³ quioh²¹ tsá²mi³cuóun². 26 Jáun² né³ reh², sá¹ní² cónh³ jmí¹ jje³, cú¹píh²¹ tsáú² bíh¹ hnoh² tsá² má²ca³te³ Dió³² hi³ quia³lín³ jmí¹ honh² náh² ca³ti²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá²; hi³ cú¹píh²¹ tsáú² bíh¹ siáh³ hnoh² tsá² hauh³² náh² jái¹³, ho³ hi³ lín³ náh² tsá² cá² mí¹zionh² tsá² quien². 27 Quí¹ tí³ mí²jéin³² bíh¹ ca³jmú³ Dió³²: tsá² tí³ jlánh¹ bí¹ cáun¹ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² hngá¹máh³ lá² bíh¹ ca³quianh³ tsú² cú²jueh³², hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ tá¹tonh¹ hua³heih²¹ tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³; hi³ má²ca³quianh³ tsú² siáh³ tsá² jlánh¹ tsí¹juí³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² hngá¹máh³ lá², hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ lí³ heh³ tsá² jlánh¹ bíh¹ ná¹pin³. 28 Dió³² má²ca³quianh³ tsá² tiá² lin¹ ñí¹ quien² hi³ ca³tin¹ tsá² zian² hngá¹máh³ lá², tsá² tiá² hin² quiú² jéi²³, la³ cun³ lí¹³ juáh¹³, tsá² jun³ lin¹ tsáú², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ chan³ tsú² tsí¹juí³ tsá² jlánh¹ jmí¹ ná¹quien², 29 hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ jmu³ tonh² ñí¹ hó²¹ñí¹ Dió³². 30 Tí³la³ hnga² bíh¹ Dió³² má²ca³cunh³ hnoh² quiúnh¹ náh² Cristo Jesús; hi³ má²ca³jmú³ tsú² siáh³ hi³ cun³quionh³ hí³ dí² má²ca³lí³tsin² jnoh¹ hi³ he³ dá² jaun³² hi³ quia³lín³ jmí¹ tsí³ tsú²; quí¹ cun³quionh³ Cristo bíh¹ má²ca³lí³ chun¹ dí² ta³ ñí¹ Dió³², jí³ hi³ má²ná¹chan¹ dí² siáh³ ñí¹con² tsú², jí³ hi³ má²ná¹liáun¹ dí² ní² siáh³. 31 Cun³ñí¹ hi³ ní² bíh¹, rá¹juáh³ ñí¹ Sí² la³ lá²: “Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ jmu³ tonh², tí³ re² cuí¹ jmu¹ tsú² tonh² hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí², cha³ jmí¹ jmu³ tsú² tonh² hi³ ca³tin¹ hnga²”.

2

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ Cristo, Tsá² ca³taun³ crei²¹

1 Hnoh² reh², jmí¹ ñéi¹ jná¹³ hi³ ca³ñí¹lieh¹ ná¹ hnoh² jú¹ tson² [hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun²] quioh²¹ Dió³², tiá² ca³hléh³ yáh³ jná¹³ jē¹ tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³, ho³lá²dá² jú¹ quiáh¹. 2 Quí¹ jmí¹ cá¹ñí²¹ jná¹³ ja¹ ní² quián¹³ hnoh², cáun² tán¹ bíh¹ hi³ ca³lí³hnó³² jná¹³ má¹quien¹³ ja¹ la³jí³² hi³ ño¹, jmáh³la³ jái¹³ hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, Tsá² cá²taun³ hí³ crei²¹ bíh¹ ca³lí³hnó³² jná¹³ lí³ ño¹. 3 Jná¹³ jmí¹ lín³ ná¹ jan² tsá² huán¹ tsí³

bíh¹ jmí¹ cá¹nó²¹ ná¹ jáun² ta³ máh¹ hnoh², jì³ ca³la³ hi³ juán²³ ná¹ siáh³ hi³ lí¹ hú¹ cóh²¹ tsin³²; ⁴ hi³ jmí¹ ca³hléh³ jná¹³ jáun² ñí¹con² náh² hi³ ca³ma³ta¹³ jná¹³ hnoh² jú¹ chú³² né³, ha³ tiá² ca³lí³hnó³² yáh³ jná¹³ hi³ chá¹³ cáun² honh² hnoh² cun³quionh³ jè¹ tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³. Tí³la³ cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ jì³ pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹ ca³híe³ jná¹³ hnoh² jú¹ chú³², ⁵ hi³ jáun² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹ lí¹³ nio² cáun² honh² náh², jun³juáh¹³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ jlánh¹ re² cháunh²³ chí¹ tsá²mi³cuóun² yáh³.

Dió³² má²jnia³² cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹

⁶ Hi³ jáun² né³, ja¹ quioh²¹ tsá² má²ná¹pin³ hi³ nio² cáun² tsí³ bíh¹ hléh¹ jnoh¹ jè¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³. Tí³la³ jái¹³ jáun² né³, jun³juáh¹³ jè¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ zian² ñí¹ hué²¹ lá² yáh³, sa³jun³ jè¹ tsá² ná¹ho² ta²¹ ñí¹ hué²¹ lá² siáh³, la³ cun³ tsá² he² hná¹ hí¹tsá²son² jmái¹ hi³ quien² yáh³. ⁷ Quí¹ jè¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ hi³ hléh¹ jnoh¹ dá² lí³ jè¹ Dió³² bíh¹, cáun² jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ la³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí¹³ la³jí³² hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³². Hi³ cun³quionh³ jái¹³ jáun² né³ lí¹³ lá³ dí² la³jmí¹ lín³ tsú² jáun² hnga². ⁸ Hi³ ní² dá² cun³ tiá² má²ca³ngí¹³ bíh¹ tsá² ná¹ho² ta²¹ ñí¹ hué²¹ lá²; quí¹ sá¹jmí¹ hi³ má²ca³ngí¹³ tsú² dúh¹, hi³ jáun² tiá² jmí¹ ton³ yáh³ tsú² crei²¹ Juo¹³ dí² Tsá² cuá¹quien². ⁹ Tí³la³ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²:

Cáun² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² má²ca³jíe³,
hi³ sa³jun³ má²ca³nái³²,

hi³ ca³la³ hí¹juáh³ tiá² ca³lín¹³ bíh¹ tsú²,

tí³tsóh³dí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²ca³jmú³ Dió³² hua³jan²¹ hi³ ca³tin¹ tsá² hniau³ dí².

¹⁰ Jáun² né³, tí³tsóh³dí¹ hi³ ní² bíh¹ má²ca³jmú³ Dió³² hi³ lí¹³ lí³ né¹ dí² cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹, quí¹ Jmí²chí³ hí³ dá² chú² ñih²³ ca³la³ jì³lí³² bíh¹, hi³ cuoh² siáh³ ca³la³ hia³ la³ táuh³ la³ cun³ hi³ zia³² ñí¹con² hnga² Dió³².

¹¹ Tiá² hin² zian² yáh³ tsá²mi³cuóun² hi³ ñí³² he³ hu²¹ tsí³ tsá²mi³cuóun² rainh²¹, quí¹ jí³²la³ jmí²chí³ quioh²¹ hnga² bíh¹ tsá² hí³ ñí³² la³jí³². La³ jáun² bíh¹ lí³ siáh³ hi³ ca³tin¹ Dió³², jí³²la³ Jmí²chí³ joh¹ hnga² bíh¹ Dió³² ñí³² la³jí³² hi³ ca³tin¹ Dió³². ¹² Jáun² né³, jun³juáh¹³ jan² jmí²chí³ la³ hún¹ hñu³ tsí³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² yáh³ má²ca³hen¹³ jnoh¹, quí¹ Jmí²chí³ hi³ ja³ ñí¹con² Dió³² bíh¹, hi³ jáun² lí¹³ há¹ ngí¹³ dí² la³jí³² hi³ lí¹ má²ca³cué³ jáun² Dió³² ñí¹con² dí². ¹³ Hi³ jáun² bíh¹ jnoh¹ hléh¹ ca³tí²¹ hi³ ní² cun³quionh³ jái¹³ hi³ má²ca³híe³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³², jun³juáh¹³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ má²ca³lí³ tá²j jnoh¹ cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³ jnoh¹ hmóu³² yáh³. La³ ní² bíh¹ má²niá²³ jnoh¹ jái¹³ hi³ hie³² Jmí²chí³ joh¹ Dió³² ñí¹con² tsá² má²hún¹ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² hñu³ tsí³.

¹⁴ Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² hún¹ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² hñu³ tsí³ má¹ná¹, tsá² la³ hí³ cónh³ tiá² lí¹³ bíh¹ he³ la³ cun³ hi³ ñí¹cué²¹ jáun² Jmí²chí³ joh¹ Dió³², quí¹ tsá² la³ hí³ dá² lín²³ hi³ jè¹ Dió³² lí³ cáun² jè¹ tsá² cáun¹ bíh¹. Hi³ jáun² tiá² lí²³ yáh³ hi³ há¹ ngí¹³ tsú², quí¹ jí³²la³ tsá² má²hún¹ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² hñu³ tsí³ bíh¹ tin² chu³ ñih³ jái¹³ ní². ¹⁵ Hi³ jáun² tsá² hún¹ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² hñu³ tsí³ né³, tsá² hí³ dá² tin² chú² ñih²³ la³jí³² bíh¹, tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² tiá² lí¹³ chu³ ñeh³ tsú² hnga² má¹na²¹. ¹⁶ Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²: “¿Hin² dá² tsánh² má²ca³há¹ ca³ngí¹³ la³ cun³ hi³ lín²³ Tí³² Juo¹³ dí²? ¿Hin² dá² tsánh² lí¹³ ma³tin² Dió³²?” Tí³la³ uá¹jinh¹ la³ jáun² né³, cun³ jáun² má²ná¹né¹ bíh¹ dí² la³ cun³ hi³ lín²³ Cristo.

3

Jí³lín² quian²¹ Dió³² ná¹jmu² tá¹³ Dió³²

¹ Hi³ jáun² jná¹³ né³ reh², tiá² ca³lí³ yáh³ hi³ lieh¹ jná¹³ hnoh² la³jmí¹ liéinh³² tsú² tsá² má²zian² la³ cun³ hnió³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³², tí³la³ ca³lí³ hniáuh³² hi³ lieh¹ jná¹³ hnoh² la³ cun³ qui³ liéinh³² tsú² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³² bíh¹, la³ cun³ tsá² tsá¹míh¹ ca³tí²¹ hi³

zian² tsú² ñí¹con² Cristo yáh³. ² Jáun² jái¹³ huán¹ tsí³ bíh¹ ca³ma³ta¹³ jná¹³ hnoh², la³jmí¹ jmúh³² tsú² dain² tiúh²³ hi³ cueh³² tsú² jmi² tiuh²¹ cha³ jmí¹ cuéh²¹ tsú² má³² má²pin³; quí¹ tiá² jmí¹ má²lí²³ yáh³ hi³ naih²¹ hnoh² má³² má²pin³. Tí³la³ sa³ hí¹juáh³ la³ tí³ ta³né³² bíh¹ tiá² má²lí²³ naih²¹ hnoh² má³² má²pin³, ³ quí¹ la³ tí³ ta³né³² bíh¹ ná¹lín³ hnoh² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³². Quí¹ tá¹la³ ná¹jmuh³² náh² hi³ uóu³² honh², hi³ zia³² hniéi² ja¹ quián¹³ náh², ħhaun¹³ juáh¹³ la³ má²zian² jáun² bí¹ náh² cun³ tin² honh² hmóu³², hi³ ná¹jmuh³² máh³ náh² la³ cun³ hi³ jmu² la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ ní²? ⁴ Quí¹ ní¹ má¹ca³juah²¹ ma³ jan² hnoh² la³ lá²: “Tsá² joh¹ Po¹ bíh¹ jná¹³”, hi³ ma³ jan² né³ juáh³: “Jná¹³ tsá² joh¹ Apolos”, la³ ní² má²ná¹jmuh³² náh² la³ cun³ qui³ jmu² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³² bíh¹.

⁵ Quí¹ ħhin² dá² tsánh² hí³ Po¹?, hi³ ħhin² dá² tsánh² hí³ Apolos? Quí¹ ñí¹ jí²¹la³ tí³ ná¹láí³ jnoh¹ quian²¹ Dió³² bíh¹, tsá² ca³hléh¹³ jnoh¹ jē¹ tsú², hi³ jáun² ca³tianh³² hnoh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí². Quí¹ ma³ quin³² ma³ jan³² jnoh¹ cáun² ca³jmú¹³ la³ cun³ ta²¹ hi³ ca³cué³ jáun² Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí². ⁶ Jná¹³ dá² ca³ján³ mí³ jún², hi³ Apolos né³ ca³sé³ jmái², tí³la³ Dió³² bíh¹ Tsá² ca³jmú³ hi³ ca³cuon³. ⁷ Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí³, hi³ hí¹ cáun² tiá² hi³ lín³ yáh³ tsá² lí²ñí³² sa³jún³ tsá² lí²sé³ jmái²; jí³²la³ hnga² Dió³² bíh¹ Tsá² quien², quí¹ hí³ bíh¹ tsá² ca³jmú³ hi³ ca³cuon³. ⁸ Tsá² jñí³² jí³ tsá² sé²³ jmái², cá²ren² bíh¹ tsú², tí³la³ Dió³² né³ ma³hmah¹ la³ cun³ tí³ ta²¹ quioh²¹ tsú² ma³ quin³² ma³ jan³². ⁹ Jnoh¹ dá² jí³²la³ tí³ ná¹láí³ tsá² jmu² ta²¹ cu³lí²¹ ñí¹con² Dió³² bíh¹, hi³ hnoh² né³ ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lí³ cáun² hi³ jná¹ quioh²¹ Dió³². Ja³bí¹ lín³ hnoh² siáh³ la³jmí¹ lí³ cáun² hñú³ hi³ he² hná¹ cuá¹jmu² Dió³². ¹⁰ Hi³ jná¹³ né³ lín³ ná¹ la³jmí¹ lín³ jan² tí³² hiah³² tin² re², tsá² ca³chá³ Dió³² jo³uón³² hi³ co¹ ná¹ jmíh¹ hiah³² cun³ñí¹ hi³ ca³ja³ mií³ tsí³, hi³ tsá² siánh³ bíh¹ ma³hián² ñí¹ hná¹ jáun². Tí³la³ ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsú² hniáuh³² jmu³ hua³hín¹³ he³ lánh³ rón³² ma³hián² hñú³ ñí¹ jmíh¹ hiah³² hi³ ca³có³² jná¹³ jáun², ¹¹ quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ quiú¹³ siáh³ cáun² jmíh¹ hiah³² siáh³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ má²rón³², quí¹ hnga² Jesús Tsá² lín³ Cristo bíh¹ lín³ jmíh¹ hiah³² jáun². ¹² Hi³ lí³ua³ jan² tsá² jmu³ hñú³ ñí¹ jmíh¹ hiah³² jáun² né³, lí¹³ bíh¹ jmu³ tsú² ta²¹ quionh³ cú¹mí¹niau²¹, mí¹ñí² cú¹tiáú², ho³ quín¹ hmuh²¹ hi³ jlánh¹ re² jniá³, ho³lá²dá² quionh³ hmá², mí¹ñéi², ho³lá²dá² hmáih³² cuú² náí². ¹³ Ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsáú² lí³ jnia² re² lín³² tá¹³ jmái¹ hi³ ra³tsi³² Dió³² héih³²; quí¹ má¹jáun² dá² lí³ lin¹ cun³quionh³ sí² bíh¹ ha³ lánh³ lí³ tá¹³ tsú² ma³ quin³² ma³ jan³². ¹⁴ Hi³ jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² má²ca³jmú³ hñú³ hi³ lí³ cah¹³ jmái¹ hi³ tiá² có³² quionh³ sí² jáun², jáun² he³ bíh¹ tsú² hmah²¹ quioh²¹; ¹⁵ tí³la³ ní¹juáh³ hñú³ hi³ ca³jmú³ tsú² la³ ca³cáu³ bíh¹, jáun² tsa³hín³ bíh¹ jí³lí³² tá¹³ tsú², uá¹jinh¹ ca³liáun³ tsú² hnga². Hi³ jáun² má¹jáun² lín¹³ tsá² la³ hí³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² ca³liáun³ ja¹ sí².

¹⁶ ħHí¹ hí¹juáh³ tiá² jmí¹ la³ má²ñíh¹ uá¹ hnoh² hi³ hnoh² ná¹lín³ náh² hñú³ híen¹ quioh²¹ Dió³², hi³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² cuá³ siáh³ hñú³ honh² náh²? ¹⁷ Hi³ jáun² lí³ua³ jan² tsá² hliah²³ hñú³ híen¹ jáun² quioh²¹ Dió³², Dió³² dá² hin³ bíh¹ tsá² la³ hí³; quí¹ hñú³ híen¹ bíh¹ jaun³² quioh²¹ Dió³², hnoh² bíh¹ hí³ ná¹lín³ náh² hñú³ híen¹ jáun².

¹⁸ Hí¹ jan² lí² hin² cuí¹ lí³can². Ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hi³ jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³ la³ cun³ lí³ héih³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², jáun² cuí¹ jmu¹ tsú² cú²jueh³² la³ jan² tsá² tiá² hi³ ñí³² hí¹ cáun², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ lín³ tsú² tsá² hú¹tá¹ cu³tí³ quia³lín³ jmí¹ tsí³. ¹⁹ Quí¹ la³jín³² tsá² jlánh¹ juáh³ tsáú² hi³ quia³lín³ jmí¹ tsí³, tí³la³ hi³ ca³tin¹ Dió³² má¹ná¹, jan² tsá² cáun¹ bíh¹ tsá² la³ hí³. Quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²: “Dió³² jmu² hi³ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ sunh² hñú³ liá³ quioh²¹ hmóu³² cun³quionh³ hi³ jlánh¹ cháunh²³ chí¹ hmóu³²”. ²⁰ Ja³bí¹ rá¹juáh³ siáh³ la³ lá²: “Juo¹³ bíh¹ dí² ñí³² hi³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ hí¹ cu³ hlá² cu³ ní² yáh³ la³ cun³ hi³ cháunh²³ chí¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³”. ²¹ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, hí¹ jan² tiá² hin² hniáuh³² jmu³ tonh² hi³hliá² hen² tí³ con² tsá² hlá² tsá² ní². Quí¹ la³jí³² hi³

zia³² ñí¹con² Dió³² bíh¹ má²quián¹³ hnoh², ²² uá¹la³ cun³: Po¹, Apolos, Pé¹, hngá¹máh³ lá², jmái¹ hi³ zian² náh² jí³ jmái¹ hi³ jún³ náh², jmái¹ ta³né³² jí³ la³ má²quionh³ jmái¹ né³bí¹ ja³² ní² siáh³, la³jí³² bíh¹ hi³ jáun² quián¹³ hnoh²; ²³ hi³ ñí¹ ca³la³ jí³² né³, hnoh² ná¹lín³ náh² tsá² joh¹ Cristo, hi³ jáun² Cristo né³, joh¹ Dió³².

4

Tá¹³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²

¹ Né³² né³, hniáuh³² ñíh¹³ náh² hi³ jnoh¹, jí³²la³ tí³ ná¹láí³ jnoh¹ tsá² quian²¹ bíh¹ Cristo, qui¹ jnoh¹ má²nio² jo³cuo² hi³ hie¹³ jnoh¹ tsá² la³ cun³ jáí¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun² ñí¹con² Dió³². ² Jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² hiauh³ cáun² jáí¹³ hi³ ho², hniáuh³² bíh¹ ma³jnia³² tsú² hi³ chun¹ ñí¹con² tsá² ca³cué³. ³ Tí³la³ hi³ ca³tin¹ jná¹³ huen² má¹ná¹, tiá² lin¹ hi³ hí³² yáh³ tsin³² jná¹³ uá¹ hi³ hnoh², uá¹ hi³ tsá² ná¹lín³ ta²¹ ñí¹ hué²¹ lá² ca³chu³ ca³ñih³ jáí¹³ quion²¹ jná¹³. Ca³la³ hí¹juáh³ huen² yáh³ jná¹³ tiá² chú¹ tiá² ñih²¹ ná¹ jáí¹³ quion²¹ huen²; ⁴ qui¹ uá¹jinh¹ hí¹ cáun² tso³ tiá² cha³² yáh³ jmí¹ tsin³² jná¹³, jun³juáh¹³ la³ ní² yáh³ hnió³ juáh³ hi³ tiá² tso³ zia³² quion²¹ jná¹³. Hnga² Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá² ra³tsi³² héih³² ñí¹con² jná¹³. ⁵ Hi³ jáun² né³, ha³ lí²uú² lí¹ ra³tsi³² náh² héih³² ñí¹con² hí¹ jan² tsá² ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmái¹ quioh²¹ tsú²; ján¹ náh² tín² jmái¹ hi³ jáunh³ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² hí³ bíh¹ chu³ huéh³ ñí¹ tie³ joh¹ la³jí³² la³ cun³ hi³ ná¹hmá¹ ñí¹ já¹nié², hi³ ma³jnia² tsú² siáh³ la³jí³² la³ cun³ hi³ tioh³ tsí³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsá². Hi³ jáun² má¹jáun² né³ cuéh³² Dió³² ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáuh³.

⁶ Hnoh² reh², má²lí²hlí¹ lí²lieh¹ bíh¹ jná¹³ hnoh² cun³quionh³ hi³ lí²hien³² jná¹³ huen² quiúnh¹ Apolos; hi³ ní² né³, cáun² hi³ chú³² quián¹³ hmóu³² bíh¹ hnoh². Hi³ jáun² cun³quionh³ nóh³² ní² né³ lí³ tin² hnoh² hi³ tiá² lí¹ há¹ lí¹ nga¹ hnoh² ñí¹ uóunh³ la³ cónh³ bíh¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí². Hi³ jáun² hí¹ jan² tiá² hin² hniáuh³² jmu³ tonh² hi³ ca³tin¹ jan², hi³ tsá² jan² né³ tiá² jéin²³ yáh³ dí². ⁷ Qui¹ ¿hin² dá² tsánh² jmu² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hnú² la³ cónh³ bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ ní²? ¿He³ dá² zia³² ñí¹con² hnú² cáun² hi³ tiá² ca³cué³ Dió³²? Hi³ ní¹juáh³ hí³ bíh¹ la³ má²ca³cué³, hi³ jáun² né³ ¿he³ láih³² sa³ tonh² lín³² yáh³ hnú² jmu³² ca³tí²¹ hi³ zia³² jáun² quián¹³ nú², la³jmí¹ lí³ cáun² hi³ lí¹ ca³jnia³ hnú² huen² bíh¹?

⁸ La³jmí¹ lí³ má²hánh³ lín³² bíh¹ hnoh², hi³ má²zian² náh² ca³la³ jí³² la³ cun³ hi³ hnáuh² náh². La³jmí¹ lí³ hi³ má²ná¹lín³ re²¹ bíh¹ hnoh² lín²³ náh², jáun² tí³ có³² bíh¹ má²ca³chau² náh² jnoh¹. ¿Sá¹jmí¹ hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ má²ná¹lín³ hnoh² re²¹, hi³ jáun² jmí¹ lí¹³ háu¹³ jnoh¹ cú¹pih²¹ jáí¹³ hná¹ quián¹³ hnoh²! ⁹ Jná¹³ len³ hi³ la³jmí¹ lí³ ñí¹ cá¹tauh³ bíh¹ má²ca³chau³ Dió³² jnoh¹ tsá² ná¹láí³ jnoh¹ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³². Má²ná¹láí³ jnoh¹ tsá² má²tionh² ñí¹ má²hiá¹ má²tsán¹³ bíh¹; hi³ má²ná¹láí³ jnoh¹ siáh³ la³jmí¹ lí³ cáun² cuú²nga¹ hi³ lí¹³ jé³ la³jín³² tsá² zian² hngá¹máh³, uá¹ hi³ tsá²mi³cuóun² uá¹ hi³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ní² siáh³. ¹⁰ La³jmí¹ jien³² tsú² tsá² cáun¹ bíh¹ jé³² tsú² jnoh¹ cun³ñí¹ hi³ hain²¹ jnoh¹ tí³ con² Cristo, tá¹la³ hnoh² né³ ná¹lín³ náh² tsá² jlánh¹ jniá³ jmí¹ honh² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo. Tsá² tiá² pin³ bíh¹ ná¹láí³ jnoh¹, tá¹la³ hnoh² né³ ná¹lín³ náh² tsá² pin³ lín³². Tiá² quiú² tiá² jéi²³ yáh³ jnoh¹ tsá², tí³la³ hnoh² má¹ná¹, má²quien² lín³² bíh¹ hnoh² tsá². ¹¹ Ca³la³ tí³ ta³né³² má²ná¹má²tso¹ jnoh¹ tsí³ hi³ ñí¹cuon¹³, hi³ hí¹quiein² tsí³ jnoh¹, hi³ sa³jun³ zia³² siáh³ ha¹ jnoh¹; hian² lín³² bíh¹ tsí³ tsá² jmu² ñí¹con² jnoh¹. Jnoh¹ dá² ná¹láí³ tsá² lí¹ ñí³tú¹ ñí³lín¹³ bíh¹, tsá² tiú²uú² hñú¹³ zia³², ¹² huo²³ bíh¹ jnoh¹ hi³ jmú¹³ ta²¹ quionh³ cuá² ta³ hmóu³². Ní¹juáh³ jmí¹ tú² hiáú³² tsá² quiú¹³ jnoh¹, jnoh¹ tí³ ma³mieh¹³ bíh¹ tsá² la³ hí³. Jmoh²³ tsú² jnoh¹ hian² tsí³, tí³la³ jnoh¹ né³ tion²³ bíh¹ tsí³. ¹³ Hleh³² tsú² siáh³ hlah³ quiú¹³ jnoh¹, tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, hlí¹ lienh¹ tsú² cun³quionh³ jú¹ re² jú¹ tin²

bíh¹. Jmoh²³ tsú² jnoh¹ ca³la³ tí³ ta³né³² la³jmí¹ lí³ má¹qui³², la³jmí¹ lí³ táh² hi³ taun² jmíh¹ hia³² hi³ lí¹ ziu² lí¹ cui²³ tsú².

¹⁴ Tiá² juo³ yáh³ jná¹³ hnoh² la³ ní² qui¹ cun³ñí¹ hi³ hnó³² ná¹ hi³ lí³ hinh¹ náh², tí³la³ juanh³² jná¹³ la³ ní² hi³ hlí¹ lieh¹ bíh¹ jná¹³ hnoh², tsá² ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lí³ jón³² ná¹, tsá² hno³ ná¹ lín³². ¹⁵ Qui¹ uá¹ cun³ jmí¹ zian² cun³ quian³ mei²¹ tí³² ñí¹con² hnoh², tsá² má²ta² náh² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Cristo, tí³la³ ha³ tiá² juoun³² ñeh² náh² zian² yáh³; qui¹ jná¹³ bíh¹ ca³cué³ ná¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² dá² jná¹³ bíh¹ lín³ ñeh² náh² ca³tí²¹ hi³ nio² ní² cáun² honh² náh² ñí¹con² Cristo Jesús. ¹⁶ Hi³ jáun² né³, hiú² mí²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ jmóuh¹ náh² la³ cun³ lí³ nóh³² hi³ má²cá²có³² jná¹³ jáun².

¹⁷ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²zein²¹ jná¹³ Timoteo ñí¹con² hnoh², jan² jón³² jná¹³ ñí¹con² Tí³² Juo¹³ dí², tsá² má²tí³² re² lín³² jē¹, tsá² hno³ ná¹ lín³². Hí³ bíh¹ lí¹³ cháú³² honh² hnoh² he³ lánh³ rón³² zian² jná¹³ ca³tí²¹ hi³ tanh³² ná¹ ta²¹ Cristo, la³ cun³ rón³² lí³ hi³ qui³ hie² jná¹³ tsáu² la³jí³² cuáh³² táun³ ñí¹ tí² ñí¹ ngí²³ ná¹.

¹⁸ Né³² né³, ma³ jan² hnoh² má²ná¹lín³ náh² tsá² tonh² lín³², qui¹ lí¹ ná¹lín²³ náh² hi³ tiú²uú² ñe¹ jná¹³ hi³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh²; ¹⁹ tí³la³ jná¹³ hu²¹ tsin³² hi³ ñí¹jie¹ ná¹ tia³juí³² ní¹juáh³ hi³ hnió³ Tí³² Juo¹³ dí². Hi³ jáun² má¹jáun² ñí¹jie²¹ jná¹³ ha³ cónh³ tí³ hi³ tin² toh² hí³ jmu³, jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ tin² hléh³² yáh³. ²⁰ Qui¹ tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³², jun³juáh¹³ jmáh³la³ tí³ tin² hléh³² yáh³ tsú², tí³la³ hi³ hniáuh³² quian³² pí³ bíh¹ tsú² uá²jaí³². ²¹ Jáun² né³ ¿he³ hi³ hnáuh² hnoh²? ¿Hí¹ hnáuh² hnoh² hi³ jmu¹ jná¹³ hi³ má¹tsoh¹ náh² honh² ní¹ má¹cá²chó³² jná¹³, ho³ hnáuh² náh² hi³ ñí¹jie¹ jná¹³ cun³quionh³ jú¹ re² jú¹ tin² uá¹, ca³la³ hi³ hnau³ lín³² ná¹?

5

Rá²tsi³² tsú² héih³² ca³tin¹ jan² tsá² juón¹

¹ Qui¹ má²ca³lí³ né¹ jnoh¹ hi³ jan² tsá² ja¹ hnoh² má²ca³jan³ tsá²mi³ diá¹hma³². Hi³ ní² bíh¹ cáun² tso³ hi³ jlánh¹ bí¹ hlah³, hi³ hí¹ ca³la³ tí³ tsá² tiá² Dió³² cuoun³² yáh³ tiá² jmu² la³ ní². ² ¿Sa³ ná¹jmuh³²í¹ máh³ hnoh² tonh²! ¿Jmí¹ má²hniáuh³² bíh¹ hi³ tianh¹³ náh² hi³ hlah³ nio² honh²! Jáun² hniáuh³² chin¹³ bíh¹ náh² tsá²ñuh² hí³ ja¹ quián¹³, tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ hlah³ jáun². ³ Qui¹ uá¹jinh¹ tiá² zenh² jná¹³ hi³ dí¹tsáun² ná¹ ja¹ quián¹³ hnoh², tí³la³ zenh² bíh¹ jná¹³ quionh³ jmí²chí³ quion²¹; má²ca³ra³tsi³² bíh¹ jná¹³ héih³² cha¹³ Tí³² Juo¹³ dí² ñí¹con² tsá² ca³jmú³ hí³ tso³, la³juah²¹ dúh¹ hi³ zenh² dí¹tsáun² bíh¹ jná¹³. ⁴ Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³cuú² ca³ngih³² náh² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² ja³bí¹ jná¹³ siáh³ zenh² quiúnh¹ hnoh² cun³quionh³ jmí²chí³ quion²¹. Hi³ jáun² má¹jáun², cun³quionh³ pí³ hi³ ho² Jesús Tí³² Juo¹³ dí² ⁵ hniáuh³² jienh²¹ náh² tsá² hí³ jo³cuo² *Satanás, hi³ jáun² cui¹ cha³hín³ ngú³ quioh²¹ tsú², jáun² ní¹ má¹jaunh³² Jesús Tí³² Juo¹³ dí² né³, líáu³ bíh¹ jmí²chí³ quioh²¹ tsú².

⁶ Jáun² né³, tiá² lin¹ zia³² yáh³ he³ ca³tí²¹ hi³ lí¹³ jmúh¹³ hnoh² tonh². ¿Tiá¹ má²ca³niéih² náh² jái¹³ hi³ qui³ juáh²³ jáun² tsáu² la³ lá² dúh¹? “Cú¹pih²¹ tie³ bíh¹ jmu² hi³ lí²³ jueh³² cán¹”. ⁷ Jáun² né³, tí³ cheih³² hueh³ náh² cán¹ má²jan² tie³ jáun², hi³ jmu² jáun² hlah³, hi³ jáun² lín¹³ náh² la³jmí¹ lí³ cán¹ hngó³² hi³ tiá² tie³ jan², hi³ jmu² tsú² jáun² *hí³ cuú²míih²¹ hi³ cúh² tsú² *Jmí¹híen¹, la³ cun³ qui³ má²lín³ náh². Qui¹ Jmí¹híen¹ quiú¹³ dí² má²lí³ bíh¹ hua³jan²¹; qui¹ Cristo, Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹ ñí¹con² Dió³² má²ca³cuen³ hnga² hi³ jún³ ta³ ñí¹ Dió³² cun³ñí¹ hi³ ca³ta¹ dí². ⁸ Hi³ jáun² né³, cui¹ jmú¹³ dí² Jmí¹híen¹ quiú¹³ cun³quionh³ hi³ zian² dí² hi³ jin² dí² jí³ hi³ hu²¹ re² tsí³ dí² ní² siáh³, hi³ lí³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ hi³ ná¹cúh²³ dí² hí¹míih²¹ tiá² tie³ jan². Tí³la³ tiá² hniáuh³² yáh³ jmú¹³ dí² cun³quionh³ hi³ la³jmí¹ láí³ dí² jáun² jmí¹tin², hi³ tí² láí³ dí² jáun² tsá² hláih¹ tsá² hon², hi³ lí³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² cúh² hí¹míih²¹ jan² tie³.

⁹ Quionh³ ñí¹ sí² cáun² hi³ ca³zéin³² ná¹ ñí¹con² náh² jáun², ca³juo³ ná¹ hnoh² hi³ tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ juónh³² náh² re² quiúnh¹ tsá² juón¹. ¹⁰ Jun³juáh¹³ hi³ ca³lí³hnó³² jná¹³ juah²¹ hi³ hú¹tá¹ hi³ quin¹³ náh² tí³ có³² cu³tí³ yáh³ ñí¹con² la³jín³² tsá² zian² hngá¹máh³ lá², tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³², tsá² hniá¹ hi³ hlá² hi³ ní², tsá² háin², tsá² má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² lán¹; quí¹ hú¹tá¹ cu³tí³ jmí¹ hniáuh²¹ huen¹³ bíh¹ náh² ñí¹ hué²¹ lá² sá¹jmí¹ hi³ hú¹tá¹ cu³tí³ tiú²uú² hniáuh³² juonh²¹ náh² hí¹ cú¹pih²¹ quiúnh¹ tsá² la³ hí³. ¹¹ Tí³la³ la³ cun³ hi³ ca³lí³hnó³² jná¹³ juah²¹, hi³ tiá² hniáuh³² juonh²¹ náh² re² quiúnh¹ hí¹ jan² tsá² lí¹ juáh³ hi³ lín³ tsá² reh² bíh¹, hi³ tá¹la³ jáun² né³ lín³ tsú² jan² tsá² juón¹ bíh¹, ho³lá²dá² tsá² lí¹ hen² tsí³ hi³ hlá² hi³ ní², ho³ tsá² má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² lán¹, ho³ hi³ tin² siáh³ jái¹³, ho³ tsá² hen², ho³ hi³ háin² ní² siáh³. Ca³la³ hí¹juáh³ tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ náh² má³² cu³lí²¹ quiúnh¹ tsá² la³ hí³. ¹² Quí¹ tiá² ca³tin¹ yáh³ jná¹³ hi³ rá¹tsi³² héih³² ñí¹con² tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³². Tí³la³ cun³ ca³tin¹ bíh¹ hnoh² má¹ná¹ hi³ rá¹tsih³² náh² héih³² ñí¹con² tsá² cuáh³². ¹³ Quí¹ hnga² bíh¹ Dió³² Tsá² ra³tsi³² héih³² ñí¹con² tsá² tionh² hí³ tí³ cheih³². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, chin³² náh² tsá² ren² tso³ ní² ja¹ quián¹³.

6

Tsá² reh², tsá² ná¹hniei²¹

¹ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ zian² ma³ jan² hnoh² ná¹hniei²¹ náh² quiúnh¹ náh² tsá² má²renh² náh², ¿lánh³ bí¹ rón³² he² máh¹ náh² hi³ cuá¹míh¹ ta²¹ ñí¹con² tsá²tan²¹ tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³², cha³ jmí¹ míh¹³ náh² ñí¹con² tsá² joh¹ Dió³²? ² ¿Hí¹ tiá² má²ñíh¹ náh² hi³ tsá² joh¹ Dió³² ra³tsi³² héih³² ñí¹con² tsá² zian² hngá¹máh³? Hi³ jáun² ní¹juáh³ hnoh² la³ rá¹tsih³² héih³² ñí¹con² tsá² zian² hngá¹máh³, hi³ jáun² né³, ¿hí¹ tiá² la³ quinh¹ uá¹ hnoh² jmái¹ hi³ rá¹tsih³² héih³² ca³tí²¹ hi³ pih²¹ la³ ní²? ³ ¿Tiá¹ má²ñíh¹ hnoh² hi³ hí¹ ca³la³ tí³ ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² yáh³ rá¹tsi³² dí² héih³² má¹jáun²? Hi³ ní¹juáh³ tu³ bí¹ hi³ jáun² yáh³ ca³ta¹ dí² jmú¹³, ¿tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² ca³ta¹ dí² má¹ré¹³ uu³mí²tsi³² hi³ zia³² tá¹la³ ziáun² dí² ñí¹ hué²¹ lá²! ⁴ Jáun² né³, ní¹juáh³ hnoh² la³ ná¹hniei²¹ náh² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján², ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² chah³² náh² honh² hi³ cuá¹míh¹ ta²¹ ñí¹con² tsá² tiá² hi³ lín³ hí¹ cáun² hi³ ca³tin¹ cuáh³²? ⁵ Hi³ ní² ján¹ tson² juah³² jná¹³ hi³ jáun² lí³ hinh¹ náh². ¿Hí¹ hí¹ jan² máh³ tiá² hin² zian² ja¹ quián¹³ hnoh² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ hi³ jmí¹ lí¹³ cah¹³ jmái¹ hi³ ma³re² uu³mí²tsi³² hi³ zia³² ja¹ quioh²¹ tsá² rainh²¹? ⁶ Hi³ jáun² ¿sa³ tsá²ján² tsá²ján² bíh¹ hnoh² cua³cháh¹ tsáu¹³ renh² ta³ ñí¹ tsá²tan²¹ tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³²!

⁷ Cun³quionh³ hi³ ná¹tú² ná¹hnái²³ náh² ní² tsá²ján² tsá²ján² ñí¹con² tsá²tan²¹, má²já²hín³ bí¹ náh² hi³ jmí¹ lí¹³ zian² náh² la³ cun³ zian² tsá² lín³ jon² Dió³². Quí¹ ¿he³ láih³² tiá² tí³ tion²³ náh² honh² ca³tí²¹ hi³ hlah³? ¿He³ láih³² tiá² tí³ cáun² lí¹ hen²³ náh² hi³ han³ tsú² hi³ quián¹³? ⁸ Tí³la³ hnoh² dá² tí³ mí²jéin³² bíh¹ ná¹jmuh³², hi³ ná¹jmú² ná¹cuóh²³ náh² hi³ hlah³, ¿j³ hí¹ ca³la³ tí³ hi³ quioh²¹ tsá² má² renh² yáh³ náh² ná¹hainh³².

⁹ ¿Há¹ tiá² má²ñíh¹ hnoh² hi³ tiá² héinh¹³ yáh³ tsá² jmu² hi³ hlah³ ñí¹ cuá¹quien² Dió³²? Ha³ lí² lí¹ cuí¹ lí³can² hnoh², quí¹ tiá² hñu³mí³cuú² héinh¹³ yáh³ tsá² juón¹, sa³jun³ tsá² má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² lán¹, sa³jun³ tsá² liéinh³² ñí²cuo² tsáu², sa³jun³ tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³² má²tún² hmóu³² tsá³mí³ ho³ má²tún² hmóu³² tsá²ñuh². ¹⁰ Sa³jun³ tsá² háin² yáh³ héinh¹³, sa³jun³ tsá² lí¹ hen² tsí³ hi³ hlá² hi³ ní², ho³ tsá² hen², tsá² lí¹ tin² jái¹³, hi³ sa³jun³ tsá² han² cun³quionh³ jú¹ tí¹jái² yáh³ héinh¹³ ñí¹ cuá¹quien² Dió³². ¹¹ La³ ní² bíh¹ jmí¹ lín³ ma³ jan² hnoh²; tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²ca³lí³ jin² bíh¹ náh², hi³ jáun² má²tionh² náh² ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³², ¿j³ hi³ má²ca³lí³ chun¹ náh² siáh³ ta³ ñí¹ Dió³² cun³quionh³ tá¹³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², ¿j³ cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² Juo¹³ dí² ní² siáh³.

Hniáuh³² hi³ ná¹chan¹ tsú² tá¹ jan²

¹² Jáun² né³, zian² tsá² juáh³ la³ lá²: “Zia³² bíh¹ jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lí³ua³ cáun² hi³ ja³² tsin³² jná¹³ jmu¹”. Tson² bíh¹ cu³tí³ jái¹³ ní², tí³la³ jun³juáh¹³ la³ jí³² yáh³ hi³ jáun² zia³² ní¹ jmu³ ta²¹. Ján³, cáun² lí¹³ bíh¹ jmu³ tsú² la³ cun³ hi³ hnió³, tí³la³ tiá² hniáuh³² yáh³ cué³² tsú² jái¹³ ní¹con² hnga² hi³ jmu³ hi³ jáun², quí¹ jáun² tiá² lí¹³ zian² tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ ní¹con² la³ jí³² hi³ ja³² jáun² tsí³ tsú². ¹³ Hi³ zian² tsá² siáh³ juáh³ siáh³ la³ lá²: “Má³² dá² tsa³hi³² héin¹ bíh¹ tsú², quí¹ qui³ cónh³ héin¹ tsú² lí³ cáun² ní¹ quioh²¹ má³² bíh¹”. Tson² bíh¹ jái¹³ ní², tí³la³ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ Dió³² hin³ tá¹ tun³ ní¹ hi³ ní². Tí³la³ tiá² tson² yáh³ hi³ tá¹³ ngú³ quioh²¹ tsú² lí³ jmáh³la³ hi³ lí¹ jmu³ lí¹ tsó²¹; quí¹ hi³ má¹con²¹ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² ziaun² dí² dí¹ngú³, hi³ Tí³² Juo¹³ dí² né³ ma³cón³² siáh³ ngú³ quiú¹³ dí². ¹⁴ Hi³ jáun² né³, la³jmí¹ ca³jmú³ Dió³² hi³ ca³jenh¹³ Tí³² Juo¹³ dí², la³ jáun² bíh¹ jmu³ tsú² siáh³ hi³ jenh¹³ dí² uá²jai³² cun³quionh³ pí³ quioh²¹.

¹⁵ ¿Tiá² má²ñíh¹ hnoh² dúh¹, hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² ná¹lín³ náh² zeih²¹ cuo² zeih²¹ ta³ Cristo? Jáun² né³, ¿hí¹ lí¹³ cán¹³ jná¹³ hi³ jáun² quioh²¹ Cristo hi³ cunh²¹ jná¹³ quionh³ jan² tsá²mi³ hláih¹? ¿Tiá² jáun² yáh³? ¹⁶ ¿Há¹ tiá² má²ñíh¹ hnoh² hi³ ní¹juáh³ jan² tsá²ñuh² ca³tiáh³ quionh³ jan² tsá²mi³ hláih¹ la³ hí³, jáun² tá¹ gon³ bíh¹ tsú² má²lín³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu²? Quí¹ ní¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²: “Tá¹ gon³ tsú² lín¹³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu²”. ¹⁷ Tí³la³ jan² tsá² má²ca³cunh³ quionh³ Tí³² Juo¹³ dí² né³, tán¹ gon³ bíh¹ tsú² má²lín¹³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² ca³ti²¹ jmí²chí³.

¹⁸ Hi³ jáun² né³, tí³ có³² tianh³ náh² ca³ti²¹ hi³ jmu² tsú² jáun² juón¹. Quí¹ lí³ua³ cáun² tso³ siáh³ hi³ jmu² tsáu², jun³juáh¹³ má²hliah²³ tsú² ngú³ quioh²¹ hnga² yáh³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³² quionh³ jan² tsá² juón¹ má¹ná¹, hú¹tá¹ cu³tí³ má²hliah²³ ngú³ quioh²¹ hnga² bíh¹ tsú² jaun³². ¹⁹ Quí¹ ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ hnoh² má²ná¹lín³ náh² hñú³ híen¹ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ má²ca³cuen³ Dió³² ní¹con² náh², hi³ jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hí³ má²cuá³ hñú³ honh² náh². Ha³ tiú²uú² quián¹³ yáh³ hnoh² hmóu³² cuá² tanh¹, ²⁰ quí¹ tsá² má²ná¹hlánh¹ bíh¹ hnoh² hi³ ca³lau³ Dió³². Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² má¹quien¹³ náh² Dió³² cun³quionh³ cuá² tanh¹, [j³ cun³quionh³ jmí²chí³ quián¹³ náh² ní² siáh³, quí¹ tá¹ tun³ ní¹ bíh¹ hi³ ní² má²ca³tin¹ Dió³²].

7

Hlí² liéinh³² tsú² tsá² hnió³ jéinh³² cuo²

¹ Jáun² né³, né³² má²nga¹ jná¹³ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³ngah³ hnoh² jáun² cun³quionh³ sí². Tí³ chu²¹ bíh¹ ní¹juáh³ hi³ tiá² jéinh³² tsá²ñuh² cuo²; ² tí³la³ cun³ñí¹ hi³ lí¹³ já³² tsí³ tsú² hi³ lí¹ jmu³ lí¹ tsó²¹ bíh¹, hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² tsá²ñuh² hniáuh³² zian² ní²cuo², hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² siáh³ tsá²mi³ hniáuh³² zian² siáh³ ní²cuo². ³ Hi³ jáun² tsá²mi³ tsá²ñuh² bíh¹ ca³tin¹ ma³hiún² tsí³ tsá²ján² tsá²ján² la³ cun³ hi³ qui³ ca³tin¹ tsá² má²ca³jenh² cuo². ⁴ Quí¹ jun³juáh¹³ quioh²¹ hnga² yáh³ tsá²mi³ cuá² ta³, quí¹ ca³tin¹ j³ tsá²ñuh² ní²cuo² bíh¹ tsú² jaun³². Ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ uá²jai³² tsá²ñuh², jun³juáh¹³ quioh²¹ hnga² yáh³ tsú² cuá² ta³, quí¹ hi³ ca³tin¹ j³ tsá²mi³ ní²cuo² bíh¹ tsú² jaun³² siáh³. ⁵ Ha³ lí² ma³zian¹³ náh² ní¹con² tsá²ján² tsá²ján² ní¹juáh³ ta³ tiá² má²lí²jmuh³ náh² jái¹³ cá²re² hi³ tianh¹³ náh² ma³ quin³² tun³ hni³² jmái¹ tá¹la³ tianh¹³ náh² ná¹chan¹ hi³ lienh¹ náh² Dió³². Má¹lí³² jáun² né³ tianh³ náh² siáh³ cu³tsa³²; quí¹ ní¹juáh³ ní² lí¹ tiá² ca³quinh¹ náh² jmái¹ hi³ tion¹³ náh² honh², hi³ jáun² *Satanás jmu³ hi³ tánh³² náh² tso³.

⁶ Cun³ tí³ lí¹ cué²³ jái¹³ bíh¹ jná¹³, jun³juáh¹³ hi³ jmu² jná¹³ héih³² yáh³. ⁷ Quí¹ jná¹³ tí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ hiún² tsin³² sá¹jmí¹ hi³ la³jín³² tsáu² ma³zian² la³jmí¹ lín³ jná¹³ dúh¹; tí³la³ Dió³² bíh¹ má²ca³cuéh³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² ma³ cá² ní¹ pí³ quioh²¹, uá¹ hi³ ní² uá¹ hi³ cáun².

⁸ Jáun² tsá² tiá² cuo² má²jenh², jí³ tsá²mi³ hná³ ní² juo³ jná¹³ jái¹³ lá²: Hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ chú³² ní¹juáh³ hi³ tiá² jéinh³² tsú² cuo², la³jmí¹ ngí²³ lá² jná¹³. ⁹ Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² tloh²¹ yáh³ tsú² hi³ tion³ tsí³, cuí¹ jéinh²¹ tsú² cú²jueh³² cuo², qui¹ tí³ re² bíh¹ hi³ jéinh³² tsú² cuo² cha³ jmí¹ zian² tsú² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ jan² ní²cuo².

¹⁰ Tí³la³ ní¹con² tsá² má²ca³jenh² cuo² né³, jmu² jná¹³ héih³² hi³ tsá²mi³ tiá² hniáuh³² tun³ tsá²ñuh² ní²cuo². Jun³juáh¹³ quion²¹ jná¹³ yáh³ héih³² lá², qui¹ hi³ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí². ¹¹ Tí³la³ ní¹juáh³ ní² lí¹ ca³tun³ tsá²mi³ tsá²ñuh² ní²cuo², jáun² tsá²mi³ hí³ tiú²uú² hniáuh³² yáh³ jéinh³² cuo² quionh³ jan² tsá² siánh³, ho³lá²dá² cón³² bíh¹ tsú² cú²jueh³² tsá²ñuh² ní²cuo². Ja³bí¹ la³ jáun² tsá²ñuh² siáh³, tiá² hniáuh³² yáh³ tun³ tsú² tsá²mi³ ní²cuo².

¹² Tsá² ní¹ hná¹ ní² né³ juo³ jná¹³ cáun² hi³ len³ ná¹ huen², jun³juáh¹³ uú² lí³ héih³² quioh²¹ Tí³² Juo¹³ yáh³ dí²: Hi³ ní¹juáh³ jan² tsá² reh² dí² zian² tsá²mi³ ní²cuo², jan² tsá² tiá² ta²¹ má²tanh² Dió³², hi³ jáun² tsá²mi³ hí³ né³, cáun² hiún² bíh¹ tsí³ hi³ tionh² la³ má²tionh² jáun² quionh³ tsá² reh² hí³, hi³ jáun² tiá² ca³tin¹ yáh³ tsú² hi³ tun³ tsá²mi³ hí³. ¹³ Hi³ ní¹juáh³ zian² jan² tsá²mi³ reh² dí² hi³ tiá² ta²¹ má²tanh² Dió³² tsá²ñuh² ní²cuo², tí³la³ tsá²ñuh² hí³ né³, cáun² hiún² bíh¹ tsí³ hi³ tionh² quionh³ tsá²mi³ reh² dí² hí³, jáun² tiá² lí¹³ yáh³ tun³ tsá²mi³ hí³ tsá²ñuh². ¹⁴ Hi³ jáun² tsá²ñuh² tsá² tiá² ta²¹ má²tanh² Dió³² má²cuá¹chan¹ bíh¹ ní¹con² Dió³² cun³ní¹ hi³ hiún² tsí³ hi³ tionh² la³ má²tionh² jáun² quionh³ tsá²mi³ ní²cuo², tsá² má²tanh² hí³ ta²¹ Dió³²; ja³bí¹ tsá²mi³ tsá² tiá² má²tanh² ta²¹ Dió³² siáh³ má²cuá¹chan¹ bíh¹ ní¹con² Dió³² cun³ní¹ hi³ hiún² tsí³ cuá³ la³ má²cuá³ jáun² quionh³ tsá²ñuh² ní²cuo², tsá² má²tanh² hí³ ta²¹ Dió³². Sá¹jmí¹ tiá² tson² la³ ní² dúh¹, jáun² jónh³² náh² jmí¹ má²lín³ la³jmí¹ lín³ jón²zih¹ tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³² bíh¹; tí³la³ la³ lí³ ní² má¹na²¹, ná¹chan¹ bíh¹ jónh³² náh² ní¹con² Dió³². ¹⁵ Tí³la³ ní¹juáh³ tsá²ñuh² ho³ tsá²mi³ tsá² tiá² ta²¹ má²tanh² Dió³² hnió³ tsáun³ quionh³ ní²cuo², jáun² cáun² cuí¹ tsáun¹³ yáh³ tsú². Qui¹ jun³juáh¹³ hniáuh³² ma³zian² tsá² tanh² ta²¹ Dió³² quionh³ ní²cuo² ca³la³ hi³ chí¹tson³ yáh³ ní¹juáh³ tiá² la³ hnió³ yáh³ tsá² tiá² má²tanh² hí³ ta²¹ Dió³², uá¹ hi³ tsá²mi³ uá¹ hi³ tsá²ñuh², qui¹ Dió³² dá² ca³te³ hi³ ma³zian² tsú² re² tin² bíh¹. ¹⁶ Qui¹ ħlánh³ yáh³ rón³² níh¹ hnú² tsá²mi³, hi³ ní¹juáh³ lí¹³ lion¹ nú² tsá²ñuh² ní²cuoh²? Hi³ hnú² né³ tsá²ñuh², ħlánh³ yáh³ rón³² níh¹ hnú² hi³ ní¹juáh³ lí¹³ lion¹ nú² tsá²mi³ ní²cuoh²?

¹⁷ Hi³ jáun² dá² cuí¹ lí³ lánh³ lí³ bíh¹, ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsáu² hniáuh³² ma³zian² la³ cun³ lí³ pí³ hi³ má²ca³cué³ Tí³² Juo¹³ dí², rón³² la³ cun³ qui³ lín³ tsú² jmí¹ ca³te³ jáun² Dió³². La³ ní² bíh¹ lí³ héih³² hi³ jmu² jná¹³ ní¹con² ca³la³ jí³² cuáh³². ¹⁸ Jáun² ní¹juáh³ Dió³² ca³teh³ jan² tsá² *má²tú¹ chí² láu² hná¹³ ní¹ zian², cuí¹ lín³ tsú² la³ má²lín³ jáun²; hi³ ní¹juáh³ ca³teh³ Dió³² jan² tsá² tiá² má²já²tú¹ quioh²¹ né³, tiá² lin¹ lí³ hniáuh³² yáh³ hi³ jmu³ tsú² la³ jáun² quioh²¹ hnga². ¹⁹ Tiá² hi³ jmu² hí¹ cáun² yáh³ ní¹juáh³ hi³ quian³² ho³ tiá² quian³² tsú² li²¹ jáun²; la³ cun³ hi³ jlánh¹ quien² hi³ ma³tí³² tsú² héih³² quioh²¹ Dió³² bíh¹. ²⁰ Ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsáu² hniáuh³² zian² la³ cun³ qui³ zian² jmí¹ ca³te³ Dió³². ²¹ Ní¹juáh³ hi³ jmí¹ má²lín³ nú² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsáu² jmí¹ ca³te³ Dió³², ha³ lí² jmú² hi³² honh² hi³ jáun²; jí³²la³ ní¹juáh³ hi³ zia³² jái¹³ hi³ lí³ lí¹³ liáun³ nú² jú¹ re² bíh¹, jáun² tí³ re² jmu³ la³ jáun². ²² Qui¹ tsá² má²lín³ tsá² má²dí¹hlánh¹ jmí¹ ca³te³ Dió³² hi³ tanh¹³ tsú² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí², ta³né³² má²lín³ tsú² tsá² má²ca³liáun³ bíh¹, hi³ jáun² má²jmu³ tsú² tá¹³ Tí³² Juo¹³ dí². La³ jáun² bíh¹ lí³ siáh³ ní¹con² tsá² jmí¹ zian² hi³ ca³tin¹ hnga² jmí¹ ca³li³tén¹, hi³ ta³né³² né³ má²lín³ tsú² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Cristo bíh¹. ²³ Dió³² má²ca³lau³ hnoh² cun³quionh³ cáun² hmah²¹ hmuh²¹ lín²¹; ha³ lí²uú² lí¹ hen³ náh² hi³ tsá²mi³cuóun² jmu³ hi³ lín¹³ náh² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹. ²⁴ Hi³ jáun² né³ reh², ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² hniáuh³² tionh² náh² ní¹ ta³ ní¹ Dió³² la³ cun³ rón³² lín³ náh² jmí¹ ca³te³ tsú².

²⁵ Hi³ ngaih³² hnoh² jáun² hi³ ca³tin¹ tsá² tiá² má²ca³jenh² cuo² né³, tiá² zia³² yáh³ cáun² héih³² quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí² hi³ hú¹tá¹ ca³tin¹ tsá² la³ hí³. Tí³la³, cué¹³ jná¹³ jái¹³ quion²¹ la³ cun³ hi³ len³ ná¹ huen², hi³ jáun² hnoh² né³ lí¹³ cháh¹³ cáun² honh² ca³ti²¹ jái¹³ lá², quí¹ jná¹³ dá² lín³ ná¹ jan² tsá² lí¹³ háih¹³ náh² honh² ní¹con² cun³ní¹ hi³ ca³ja³ mí³ tsí³ hnga² Tí³² Juo¹³ dí². ²⁶ Hi³ jáun² né³, cun³ní¹ hi³ jlánh¹ huáh² tsí³ jmái¹ hi³ ziaun² dí² lá² ta³né³², jáun² jná¹³ len³ hi³ tí³ re² bíh¹ zian² tsú² la³ cun³ qui³ má²zian² ta³né³². ²⁷ Ní¹juáh³ hi³ má²jenh² cuonh² hnú², tiá² hniáuh³² yáh³ tsáun³ náh²; hi³ ní¹juáh³ tiá² hin² má²nio³ nú² jái¹³ quiúnh¹ né³, ha³ lí² hnah³ tsá²mi³. ²⁸ Tí³la³ ní¹juáh³ hi³ ca³jenh² cuonh² nú² né³, jun³juáh¹³ jmu³² tso³ yáh³ hnú² la³ jáun²; hi³ ní¹juáh³ jan² tsá¹mái¹³ ca³jéinh³² cuo², jun³juáh¹³ jmu² tso³ yáh³ tsú² siáh³ la³ jáun². Tí³la³ tsá² jéinh³² hí³ cuo² má¹ná¹, lí³ zian² uu³mí²tsi³² bíh¹ ní¹ hué²¹ lá², hi³ jáun² jná¹³ né³ jmí¹ hnó²¹ hi³ tiá² lí³ zia³² uu³mí²tsi³² jáun² quioh²¹ tsú².

²⁹ Reh², sá¹ní² nié² hnoh² jái¹³ lá² quion²¹ jná¹³: Cú¹píh²¹ jmái¹ bíh¹ jéi³²í¹ zia³² quiú¹³ dí². Hi³ jáun² né³² tí³ chí¹ján³, tsá²ñuh² tsá² má²ca³jenh² cuo² hniáuh³² ma³zian² la³jmí¹ lí³ hi³ tiá² ní²cuo² zian², ³⁰ tsá² ná¹ho² ná¹jngíh² hniáuh³² jmu³ la³jmí¹ lí³ hi³ tiá² hlah³ nio² bíh¹ tsí³, hi³ ní¹juáh³ tsá² ná¹hiún² tsí³ né³, hniáuh³² jmu³ tsú² la³jmí¹ lí³ hi³ tiá² hiún² bíh¹ tsí³, hi³ tsá² zia³² hi³ la³² né³, hniáuh³² ma³zian² tsú² la³jmí¹ lí³ hi³ tiá² quioh²¹ bíh¹ tsú² hi³ lí²lí³² jáun². ³¹ Hi³ ní¹juáh³ tsá² jmúh³² ta²¹ hi³ zia³² ní¹ hué²¹ lá², hniáuh³² jmu³ tsú² la³jmí¹ lí³ hi³ tiá² lin¹ ta²¹ lí²jmúh³² bíh¹ tsú²; quí¹ hngá¹máh³ hi³ néh³² dí² lá² há¹ ngá¹³ bíh¹.

³² Quí¹ jná¹³ hnó³² hi³ tiá² hi³ zia³² hi³ lí¹³ lí³ hí³² honh² náh². Ní¹juáh³ jan² tsá² tsá¹ñú¹ tiá² cuo² má²jenh², tsá² la³ hí³ hen² tsí³ jmáh³la³ ní¹con² Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí², jí³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³hiún² tsú² tsí³ Tí³² Juo¹³ dí²; ³³ tí³la³ ní¹juáh³ má²ca³jenh² cuo² tsú² né³, ca³ti²¹ hi³ zia³² ní¹ hué²¹ lá² bíh¹ má²hi³² tsí³ tsú², jí³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³hiún² tsú² tsí³ tsá²mi³ ní²cuo² ní² siáh³, ³⁴ hi³ jáun² tá¹ tun³ jo²¹ bíh¹ ní¹ má²hi³² tsí³ tsú² lí¹³. Ja³bí¹ zia³² siáh³ hi³ za² ní¹con² tsá²mi³ tsá² má²jenh² cuo² quionh³ tsá²mi³ tiá² cuo² má²jenh². Quí¹ tsá² tiá² cuo² má²jenh² hen² tsí³ jmáh³la³ ní¹con² Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí², hi³ hnió³ tsú² hi³ lí¹³ cuá¹chan¹ ní¹con² Dió³² tá¹ jan², la³ má²quionh³ siáh³ jmí²chí³ quioh²¹ tsú²; tí³la³ tsá²mi³ má²jenh² cuo² né³ hí³² tsí³ ca³ti²¹ hi³ zia³² ní¹ hué²¹ lá², jí³ he³ lánh³ ma³hiún² siáh³ tsí³ tsá²ñuh² ní²cuo² ní² siáh³.

³⁵ Juanh³² jná¹³ jái¹³ ní² ca³ti²¹ hi³ chú³² quián¹³ hmóu³² bíh¹ náh², jun³juáh¹³ hi³ quí² jna²³ jná¹³ jui³² quián¹³ yáh³ hnoh². Quí¹ jná¹³ hnó³² hi³ hnoh² tianh¹³ náh² re² la³ cun³ ca³ti²¹ bíh¹, hi³ má¹con²¹ náh² Tí³² Juo¹³ dí² hi³ hí¹ cáun² tiá² hi³ chí¹cuú² chí¹jná²³.

³⁶ Hi³ jáun² né³, hi³ ca³tin¹ tsá² má²lieih²¹, tsá² zian² tsá¹mái¹³ jon², ní¹juáh³ tsá² hí³ lín²³ hi³ tí³ re² jéinh³² cuo² tsá²mi³ jon², quí¹hliá² má²tsá²lí³hún¹ bíh¹ tsí³ jon² tsú², hi³ má²ca³lín¹³ tsú² siáh³ hi³ hí³ ní² bíh¹ tí³ quien², jáun² cuí¹ jmu¹ tsú² la³ cun³ hi³ lín²³ tsú² chu²¹; lí¹³ bíh¹ jéinh³² tsú² cuo² jon², quí¹ jun³juáh¹³ tso³ yáh³ jaun³². ³⁷ Tí³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hi³ tiá² lin¹ lí³ hniáuh³² yáh³ hi³ jéinh³² tsú² cuo² tsá¹mái¹³ jon², hi³ tiá³ bíh¹ nio² tsí³ tsú² la³ cun³ hi³ lín²³, hi³ tiá² jéinh³² cuo² jon², re² bí¹ siáh³ jmu² tsá² la³ hí³. ³⁸ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² jéinh³² cuo² tsá²mi³ jon², re² bíh¹ jmu² tsú²; hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² jéinh³² cuo² jon² né³, tí³ jlánh¹ bíh¹ re² jmu² tsá² la³ hí³.

³⁹ Hi³ ca³tin¹ tsá²mi³ tsá² má²jenh² cuo² né³, liei²¹ jmu² héih³² hi³ ca³tin¹ tsú² tiánh³ la³ má²tionh² jáun² quionh³ ní²cuo² tá¹la³ zian² tsá²ñuh²; tí³la³ ní¹ má²jun² tsá²ñuh² né³, má²lí¹³ bíh¹ jéinh³² siáh³ tsá²mi³ hí³ cuo² quionh³ lí³ua³ jan² tsá² hnio³, tí³la³ hniáh³² jan² tsá²ñuh² tsá² má²tanh² ta²¹ Dió³² bíh¹ má¹na²¹. ⁴⁰ Tí³la³ tí³ jlánh¹ bíh¹ chú³² quioh²¹

tsá²mi³ hí³ lí¹³ ní¹juáh³ hi³ tiú²uú² ca³jéinh³² cuo². Hi³ ní² bíh¹ cáun² hi³ len³ jná¹³ huen², hi³ jná¹³ né³ len³ hi³ hléh²³ ná¹ la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³².

8

Má³² hi³ cha³² tsú² ná¹chan¹ quioh²¹ dió³² tsá² láin¹

¹ Né³² né³, cuí¹ má¹ré¹³ jná¹³ jái¹³ hi³ ngaih³² hnoh² jáun² ca³ti²¹ ngú³ quioh²¹ jáh³ hi³ jngih² tsú² ní¹con² dió³² tsá² láin¹. Cun³ né¹ bíh¹ dí² hi³ la³jái³² dí² zia³² hi³ há² ngi²³ dí², tí³la³ háinh¹³ jmú¹³ dí² tonh² ca³ti²¹ hi³ má²há² má²ngi²³ dí² jáun². Tí³la³ ní¹juáh³ hi³ ná¹hnáu³ dí² má¹ná¹, hi³ ní² bíh¹ jmu² hi³ má²tsá²lí³hún¹ tsí³ dí² ní¹con² Dió³². ² Jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hi³ ca³hia³ ca³taunh³ lín³², cun³quionh³ la³ jáun² lí²lin¹ hi³ tiá² hi³ ní³² hí¹ cáun² bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ jmí¹ ca³ti²¹ ní³². ³ Tí³la³ ní¹juáh³ jan² tsá² hnio³ Dió³² né³, má²cuóun³² bíh¹ Dió³² tsá² hí³.

⁴ Hi³ jáun² né³, ca³ti²¹ hi³ cúh² tsú² ngú³ quioh²¹ jáh³ hi³ má²lí²jngih³ tsú² ní¹con² dió³² tsá² láin¹, qui³ cónh³ má²né¹ bíh¹ dí² hi³ dió³² tsá² láin¹ hí³, hí¹ jan² yáh³ tiá² lí³ nóh³² quioh²¹ Dió³² Tsá² juú²tsáun², qui¹ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Dió³² zian². ⁵ Qui¹ uá¹jinh¹ zia³² hliáun³ lín³² hi³ téh²³ tsú² dió³² hñu³mi³cuú² jí³ ní¹ hué²¹ lá² ní² siáh³, hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ zia³² bíh¹ hliáun³ lín³² hi³ lí¹ téh²³ tsáun² dió³² jí³ juo¹³ tsú² ní² siáh³, ⁶ tí³la³ hi³ ca³ta¹ jnoh¹ má¹ná¹, jan² tán¹ bíh¹ Dió³² Jméi² dí² zian². Jméi² dí² hí³ bíh¹ Tsá² ca³jmú³ ca³la³ jí³² hi³ zia³², hi³ jáun² jnoh¹ né³ ziaun² hi³ ca³tin¹ hí³ bíh¹. Jan² tán¹ bíh¹ Juo¹³ dí² zian², Jesús Tsá² lín³ hí³ Cristo yáh³. Hi³ cun³quionh³ hí³ bíh¹ ca³lí³ zia³² ca³la³ jí³² hi³ zia³², hi³ la³ jí³ jnoh¹ siáh³ uá²jai³².

⁷ Tí³la³ tiá² la³jín³² tsáun² má²ca³ngi¹³ yáh³ hi³ ní². Qui¹ zian² tsá² jlánh¹ jmí¹ má²tan² hi³ má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² láin¹, hi³ tsá² hí³ né³ cáun² lín²³ la³ má²lín²³ jáun² bíh¹ hi³ hú¹tá¹ má²ca³lí³quioh²¹ dió³² tsá² láin¹ bíh¹ ngú³ hi³ cuá¹cúh² tsú² jáun². Hi³ cun³ñí¹ hi³ tiá² má²nio² tiá³ tsí³ tsú² né³, jáun² bíh¹ cáun² lí¹ cha³² tso³ jmí¹ tsí³ tsú² hi³ lín²³ hi³ má²ca³hliánh² cun³ñí¹ hi³ má²lí²cuh³ ngú³ hi³ má²ta³no¹ ní¹con² dió³² tsá² láin¹ hí³. ⁸ Tí³la³ jun³juáh¹³ cun³quionh³ má³² hi³ cúh²³ yáh³ dí² lí¹³ tá¹zanh¹ dí² re² ta³ ní¹ Dió³² má¹ná¹. Qui¹ sa³jun³ lí³ hláih¹ yáh³ dí² ní¹juáh³ hi³ tiá² cúh¹³, hi³ sa³jun³ lí³ chun¹ yáh³ dí² ní¹juáh³ hi³ lí²cúh¹³. ⁹ Tí³la³ hua³hín¹³ náh² jmu³, qui¹ ní² lí¹ ca³jmuh³ náh² hi³ tánh³² tso³ jan² tsá² tiá² má²pin³ tsí³ cun³quionh³ hi³ cúh¹³ náh² lí³ua³ cáun² hi³ tí³² honh² náh² hmóu³². ¹⁰ Cuí¹ jmú¹³ jái¹³: Ní¹juáh³ hnú² tsá² má²ñíh¹ hi³ ní², la³ ca³ñíh³ hi³ jmúh¹³ má³² cáun² ní¹ ca³tin¹ dió³² tsá² láin¹, hi³ ní¹juáh³ tá¹la³ jáun² né³ la³ ca³jíe³² jan² tsá² reh² tsá² tiá² má²pin³ tsí³ hi³ níh³ hnú² ní¹ jáun², jáun² ja³bí¹ tsá² reh² hí³ lí¹³ já³² tsí³ hi³ cuh³ má³² má²lí³cué³² tsú² ní¹con² dió³² tsá² láin¹. ¹¹ Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³, hi³ cun³quionh³ hi³ jlánh¹ níh¹ jáun² bíh¹ hnú² má²jmuh³² nú² hi³ tsa³hín³ renh² nú² tsá² tiá² má²pin³ tsí³, tsá² ca³jun³ hí³ Cristo hi³ ca³tin¹ uá²jai³². ¹² Jáun² la³ ní² bíh¹ má²jmuh³² hnoh² tso³ ní¹con² hnga² Cristo, cun³quionh³ hi³ jmuh³² náh² tso³ ní¹con² renh² ní¹ má¹ca³hliah²¹ náh² tsí³ tsá² tiá² má²pin³ tsí³. ¹³ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ jná¹³ la³ jmu² hi³ tanh³² renh² ná¹ tso³ cun³quionh³ má³² hi³ cuh³² ná¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ hí¹ cónh³ tiú²uú² cuh²¹ jná¹³ ngú³ la³ jáun², qui¹ ní² lí¹ ca³jmú³² jná¹³ hi³ tánh³² renh² ná¹ tso³.

9

La³ cun³ hi³ ca³tin¹ tsá² lín³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²

¹ Né³² né³, ¿tiá¹ la³ zian² jná¹³ hi³ ca³tin¹ huen² dúh¹? ¿Haun¹³ juáh¹³ lín³ jná¹³ jan² *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² dúh¹? Qui¹ jná¹³ má²ca³jien¹ ná¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí², hi³ cun³quionh³ hnoh² bíh¹ má²lin¹ ta²¹ quion²¹ jná¹³ hi³ má²cá²jmú³² ná¹ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí². ² Uá¹jinh¹

zian² tsá² tiá² hnió³ tónh³² ta²¹ hi³ jná¹³ lín³ ná¹ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³², tí³la³ ñí¹con² hnoh² má¹ná¹, lín³ bíh¹ jná¹³; quí¹ cun³quionh³ hi³ lín³ hnoh² ní² tsá² tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² má²lí²lin¹ hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ lín³ jná¹³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³².

³ La³ lá² bíh¹ nga² jná¹³ ñí¹con² tsá² la³ hí³ ní¹juáh³ jmí¹ ziú² jmí¹ hie² tsú²: ⁴ ¿Tíá¹ la³ zia³² jái¹³ hi³ cú¹ hnáih¹³ jnoh¹ la³ cun³ hi³ lí³ cue³² jáun² tsáu² dúh¹? ⁵ Ja³bí¹ la³ jáun² zia³² siáh³ jái¹³ hi³ jenh¹ jná¹³ uón³² quiúnh¹ ná¹ jan² tsá²mi³ tsá² reh² dí², hi³ ngí¹³ ná¹ quiúnh¹ la³jmí¹ jmu² tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² ñí¹ hná¹ ní², jí³ tsá¹ rainh²¹ Tí³² Juo¹³ dí², jí³ Pé¹ ní² siáh³. ⁶ ¿Hí¹ lín²³ tsú² hi³ jmáh³la³ jná¹³ quiúnh¹ ná¹ Bernabé¹ uá¹ lí³hniauh²³ hi³ jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ hi³ jáun² lí¹³ jniau¹³ jnoh¹ hi³ cúh¹³ tá¹la³ hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³²? ⁷ ¿Hin² dá² tsánh² tsá² lín³ hliáu³, hi³ má²hmah¹ hnga² la³jí³² hi³ lí³ hniáuh³² quioh²¹? ¿Hin² tsánh² zia³² hi³ jnauh²¹, hi³ tiá² cúh² má¹lí³² jáun²? ¿Hin² dá² tsánh² jmu² hua³hí¹³ *já¹ziáh² hi³ tiá² hính²³ yáh³ jmí² tiuh²¹ hi³ huéh²³ má¹lí³² jáun²? ⁸ Su³uú² lí¹ cuí¹ lín¹³ náh² hi³ jái¹³ hi³ hléh²³ jná¹³ lá² lí³ cáun² hi³ lí³ ca³cháunh³ chin³² jná¹³ huen², quí¹ ja³bí¹ ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés yáh³ rá¹juáh³ la³ ní². ⁹ Quí¹ ñí¹ liei²¹ jáun² rá¹juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí² tanh³ chí² náh² ho³ cuá¹juí² tá¹la³ há² zauh³² cuú²miih²¹ hi³ jáun² sunh³ mái³”. Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ca³juáh³ Dió³² la³ ní² cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ hnio³ cuá¹juí² yáh³, ¹⁰ quí¹ cun³quionh³ la³ ní² dá² ca³jmú³ tsú² cáun² jái¹³ hi³ ma³ta² tsú² jí³lá² bíh¹ dí². Liei²¹ jáun² ca³lí³ ca³tí²¹ cáun² hi³ chú³² quiú¹³ jnoh¹ bíh¹; quí¹ tsá² quiáh² hué³² quionh³ tsá² caun² hi³ ca³láu², cá²re² bíh¹ hen² tsí³ tsú² hi³ he³ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ ní¹ má¹ca³láu². ¹¹ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ jnoh¹ má²ca³ján¹³ jún² hi³ jmu² ta²¹ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsáu² ja¹ quián¹³ hnoh², ¿hí¹ hliáu³ lín³² máh³ ní¹juáh³ la³ ca³héi¹³ jnoh¹ cú¹píh²¹ hi³ lí³ hniáuh³² quiú¹³ ñí¹con² hnoh² má¹lí³² jáun²? ¹² Ní¹juáh³ tu³ bíh¹ tsá² siánh³ yáh³ la³ zia³² bíh¹ jái¹³ ñí¹con² hi³ he³ hi³ hniáuh³² quioh²¹ ñí¹con² hnoh², jáun² ¿tiá¹³ bíh¹ tiá³ jnoh¹ tiá² ca³ta¹ héi¹³ hi³ jáun²!

Tí³la³ tiá² má²ca³jmú¹³ yáh³ jnoh¹ la³ cun³ hi³ jmí¹ lí¹³ jmú¹³; tí³la³ jnoh¹ dá² má²ca³tion¹³ bíh¹ tsí³ la³jí³², quí¹ tiá² hnáu² jnoh¹ hi³ lí³ zia³² hi³ chí¹cuú² chí¹jnái²³ tá¹la³ hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Cristo. ¹³ Quí¹ má²ñí¹ bíh¹ hnoh² hi³ ní¹juáh³ tsá² jmu² ta²¹ hñu³ cuáh³² chín¹ quiú¹³ jnoh¹ tsá² *judíos, cun³quionh³ hi³ tsá²can³² jáun² tsáu² hñu³ cuáh³² bíh¹ zian² tsú². La³ cun³ lí¹³ juáh¹³, hi³ ní¹juáh³ tsá² jmu² ta²¹ ñí¹ lí³ ñí¹hiú¹³, ñí¹ qui³ cueh³² tsáu² Dió³² lí³ua³ cáun² hi³ ca³loh² uá¹ i³ hi³ jñi³² tsú², uá¹ hi³ jáh³, jáun² ní¹ má¹lí²jín³² tsá² hí³ la³ cun³ hi³ ca³tí²¹ có³², má¹lí³² jáun² né³, tsá² hí³ bíh¹ má²lí¹³ cuh³ hi³ ziún³. ¹⁴ La³ jáun² bíh¹ lí³ héih³² hi³ ca³jmú³ siáh³ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ ní¹juáh³ tsá² hleh³² jú¹ chú³², jáun² cun³quionh³ ta²¹ jáun² bíh¹ lí¹³ zian² tsú². ¹⁵ Tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³mí³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² la³ cun³ hi³ jmí¹ lí¹³ mí¹³ jná¹³, sa³jun³ jmu² jná¹³ sí² lá² quí¹ cun³ñí¹ hi³ hniá¹ jná¹³ hi³ zia³² hi³ cuéh¹ hnoh² ca³lá². ¿Tí³ re² cuí¹ jún¹³ jná¹³ cú²jueh³² ñeh² bíh¹ hi³ quin³ tsú² hi³ hiún² tsín³² jná¹³ hi³ hléh²³ ná¹ ta³ tiá² hlánh¹!

¹⁶ Ca³tin¹ jná¹³, jun³juáh¹³ hi³ jmu² tonh² yáh³ jná¹³ hi³ hléh²³ jú¹ chú³², quí¹ cun³ ca³tin¹ bíh¹ jná¹³ hi³ hléh¹³. ¿Ma³ jlánh¹ juo²³ jná¹³ ní¹juáh³ hi³ tiá² hléh¹³ jú¹ chú³² jáun²! ¹⁷ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ hi³ jmu² jná¹³ ta²¹ lá² cun³ñí¹ hi³ hiún² tsín³² huen², jáun² zia³² bíh¹ hi³ hiáu¹³ jná¹³. Tí³la³ uá¹ cun³ ca³jmú³² jná¹³ ca³la³ chí¹tson³, cun³ jáun² bíh¹ lí³ cáun² ta²¹ hi³ má²ca³chá³ Dió³² jo³uón³² jná¹³. ¹⁸ Hi³ jáun² né³, la³ cun³ hi³ hiáu¹³ jná¹³ jáun² lí³ la³ lá²: Hi³ jlánh¹ lí²hiún² tsín³² jná¹³ hi³ hléh²³ jú¹ chú³² ta³ tiá² hi³ mí²³ ná¹ hí¹ cáun²; la³ cun³ lí¹³ juáh¹³, hi³ tiá² mí²³ jná¹³ la³ cun³ hi³ qui³ lí¹³ mí³² jan² tsá² hleh³² jú¹ chú³².

¹⁹ Uá¹jinh¹ tiá² lín³ jná¹³ *tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² hí¹ jan² tsáu², tí³la³ cun³ jáun² má²cá²jmú³² bíh¹ jná¹³ hi³ lín³ ná¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² la³jín³² tsáu², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ janh²¹ jná¹³ juóun³² tsáu² hi³ ca³tin¹ Cristo. ²⁰ Ní¹juáh³

jmí¹ cuon¹ jná¹³ ja¹ tsá² judíos, jmu² jná¹³ la³ jmí¹ jmu² tsá² judíos, hi³ jáun² lí¹³ janh²¹ jná¹³ tsú²; la³ cun³ lí¹³ juáh¹³, hi³ ñí¹ con² tsá² ná¹ má² tí³² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jmu² jná¹³ la³ jmí¹ jmu² tsá² má² tí³² hí³ liei²¹, hi³ jáun² lí¹³ janh²¹ jná¹³ tsá² hí³, uá¹ jinh¹ jná¹³ jan² tsá² tiú² uú² lin¹ lí¹³ hniauh²³ ma³ tí³² liei²¹ jáun². ²¹ Hi³ jáun² né³, ní¹ juáh³ jmí¹ cuon¹ jná¹³ ja¹ quioh²¹ tsá² tiá² má² quien² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, ja³ bí¹ jná¹³ jmu² siáh³ cá² ren² quiúnh¹ ná¹ tsá² la³ hí³. Tí³ la³ jun³ juáh¹³ hi³ tiá² má² tí³² héih³² quioh²¹ Dió³² yáh³ jná¹³ jaun³², quí¹ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² ca³ tin¹ ná¹ hi³ má¹ tí³² liei²¹ quioh²¹ Cristo. ²² Ní¹ juáh³ jmí¹ cuon¹ jná¹³ quiúnh¹ tsá² tiá² má² pin³ tsí³, hi³ jáun² jná¹³ jmu² siáh³ hi³ la³ jmí¹ lí³ hi³ tiá² má² pin³ tsin³² ná¹, hi³ jáun² lí¹³ janh²¹ jná¹³ uá² jai³² tsá² hí³. Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ jmu² jná¹³ né³, hi³ jmu² ná¹ cá² ren² quiúnh¹ ná¹ la³ jánh³ dú¹ ñí¹ tsáu², hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ cháuh³² he³ lánh³ rón³² lí¹³ lion¹ jná¹³ jmí² chí³ quioh²¹ ma³ jan² tsá² hí³ bíh¹ jaun³². ²³ Jmu² jná¹³ la³ jí³² hi³ ní² cun³ ñí¹ hi³ ca³ tin¹ jú¹ chú³², hi³ jáun² lí¹³ hiáuh³ jná¹³ uá² jai³² la³ cun³ hi³ jein³² jú¹ chú³² lá².

²⁴ Quí¹ má² ñí¹ bí¹ hnoh² hi³ ní¹ juáh³ jmí¹ co² tsú², jáun² la³ jín³² bíh¹ tsú² jmu² pí³ hi³ tsá² táunh¹ cú² hé² lín³², tí³ la³ jí³² la³ jan² tán¹ bíh¹ tsá² láih²³, hi³ jáun² hiáuh²³ hi³ má² ná¹ lí³ jáun² hua³ jan²¹. Jáun² la³ jmí¹ jmu² tsá² la³ hí³ bíh¹ hniauh³² jmúh¹³ náh² pí³, hi³ jáun² janh¹ náh² hi³ má² ná¹ lí³ jáun² hua³ jan²¹ quián¹³. ²⁵ La³ jín³² bíh¹ tsá² co² má² tin³² re², hi³ jáun² tiá² zia³² hí¹ cáun² hi³ lí¹³ lí³ hliánh¹³ tsú², quí¹ hi³ hnió³ láih¹³ cáun² *có² ron¹ ná¹ hi³ lí³ ñeh¹ hmá² cuu³ hláu², cáun² hi³ tiá² lin¹ má² hie²; tí³ la³ jnoh¹ má¹ ná¹, jmu³² pí³ hi³ jáun² jauh¹ dí² cáun² hi³ ma³ hie² la³ cun³ jmí¹ hi³ nio² bíh¹. ²⁶ Cun³ ñí¹ hi³ jáun² né³, jmu² jná¹³ la³ cun³ qui³ jmu² tsá² ngí³² cú² hé², ha³ tiá² jie³² yáh³ jná¹³ tí³ hlá² tí³ ní²; hi³ sa³ jun³ jmu² jná¹³ hnie² la³ jmí¹ jmu² jan² tsá² lí¹ cuí²³ jah³² ñí¹ lin²¹. ²⁷ Tí³ la³ jná¹³ dá² jmu² héih³² ca³ la³ chí¹ tson³ bíh¹ ñí¹ con² ua³ tán² ná¹, hi³ di³ quian²¹ ná¹ jmái¹ hi³ taunh¹³ ta²¹, quí¹ ní² lí¹ ca³ lí³ hi³ chín¹ dí¹ jná¹³ tsá² ca³ ma³ tin¹³ ná¹ tsáu², hi³ la³ ca³ ta³ zanh¹ ná¹ hlah³ má¹ lí³² jáun².

10

Tiá² hniauh³² má¹ quien¹³ dí² dió³² tsá² lán¹

¹ Hi³ jáun² né³ reh², hnó³² jná¹³ hi³ lí³ ñí¹³ náh² hi³ la³ jín³² bíh¹ tsá² daun³² dí¹ hio³ ñú¹ deh³ dí² tsá² jmí¹ zian² cá² jmái¹ ca³ tiánh³ ñeh² jnie² hi³ lí³ lí²¹ hi³ taunh² jáun² Dió³² hó¹ ñí¹, hi³ la³ jín³² bíh¹ tsú² ca³ nga³ siáh³ Jmí² miih²¹ Dáin³ jmí¹ ca³ niá³ jáun². ² Hi³ jáun² dá² la³ jín³² bíh¹ tsú² cáun³ jmái², hi³ lin¹ hi³ hain²¹ tí³ con² hla¹ Moisés cun³ quionh³ hi³ ca³ ñí³ táunh¹ tsú² jáun² ñeh² jnie², jí³ jmí¹ ca³ han³ siáh³ jmí² miih²¹ jáun². ³ Ja³ bí¹ cá² re² ca³ cúh² bíh¹ tsú² jí³ lín² cá² ñí¹ má³² hi³ ca³ cué³ Dió³². ⁴ Ja³ bí¹ la³ jín³² bíh¹ tsú² siáh³ ca³ hinh³ cá² ñí¹ jmái² hi³ ca³ cué³ hnga² Dió³². Quí¹ hliá² jmí¹ hinh²³ tsú² jmái² ja³ ñí¹ con² Dió³² hi³ chí¹ hue³² hláu². Hláu² jáun² dá² jmí¹ quionh³ tsú² tá¹ la³ hí¹ tiáunh¹ jui³², hi³ hláu² jáun² né³ jmí¹ lín³ hnga² bíh¹ Cristo. ⁵ Tí³ la³ uá¹ jáun² la³ jáun², lí³ cá² tsáun¹ máh³ tsá² hí³ tiá² ca³ jmú³ la³ cun³ hi³ jéih³² Dió³², hi³ jáun² dá² ca³ hiá² cá² tsan³ bíh¹ tsú² hué³² quiéin² jáun².

⁶ La³ jí³² hi³ ca³ lí³ jáun², lí³ cáun² nóh³² hi³ hie³² jnoh¹ jú¹ tson² bíh¹, hi³ lin¹ hi³ tiá² ca³ ta¹ dí² jmú¹³ hi³ hniá¹ dí² hi³ hlah³, la³ jmí¹ ca³ jmú³ jáun² tsá² hí³. ⁷ Cun³ ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² hniauh³² má¹ tsú¹ má¹ jonh²¹ hnoh² dió³² tsá² lán¹ la³ jmí¹ ca³ jmú³ jáun² tsá² hí³; la³ cun³ rón³² hi³ rá¹ juáh³ ñí¹ Sí²: “Tsáu² ca³ tiánh³ tiáunh¹, hi³ ca³ cu³ ca³ hinh³, hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ nu³ ca³ tiánh³ hi³ ca³ jmú³ juón¹⁷”. ⁸ Jáun² tiá² hniauh³² yáh³ hi³ lí¹ jmú¹ lí¹ tsáu¹³ dí² la³ jmí¹ ca³ jmú³ jáun² tsá² hí³, quí¹ jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ tsan³ quiu³ hni² mei²¹ tsáu² cu³ tsa³² la³ lá² cú² jmái¹. ⁹ Sa³ jun³ hniauh³² yáh³ hi³ cá¹ lan¹³ dí² Tí³² Juo¹³ hi³ neh²¹ ní¹ juáh³ hi³

tson² juenh² tsí³, la³jmí¹ ca³jmú³ ma³ jan² tsá² hí³, hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³tsan³ bíh¹ cun³quionh³ hi³ ca³quieh² jáh³ hláinh¹. ¹⁰ Hi³ sa³jun³ hniáuh³² yáh³ hi³ jmúh¹³ hnoh² hi³ lí¹ mí¹ lí¹ tsáinh¹ náh² ní¹con² Dió³² la³jmí¹ ca³jmú³ ma³ jan² tsá² hí³, hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³hiá² cá³tsan³ bíh¹ hi³ ca³jmú³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² quian³² pí³ quioh²¹ hmú³².

¹¹ La³jí³² hi³ ní² bíh¹ ca³chú² cá²quiúnh³² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² tsá² jmí¹ zian² cá²jmái¹; hi³ jáun² né³ ca³tóh³ tsú² ní¹ Sí², hi³ jáun² lí¹³ zia³² cáun² nóh³² quiú¹³ jnoh¹ tsá² ziaun² dí² ní¹ cá¹táuh³ jmái¹ lá², hi³ tiá² jmú¹³ dí² la³ jáun². ¹² Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² lín²³ hi³ pin³ tsí³, cuí¹ jmu¹ tsú² hua³hín¹³ hi³ tiá² cáun² lí¹ tánh²¹ tso³. ¹³ La³jí³² hi³ cá² lau²³ hnoh² cá²ren² bíh¹ quionh³ la³ cun³ hi³ qui³ quiunh³² la³jín³² tsá²mi³cuoun² ní¹ hná¹ ní² uá²jai³². Tí³la³ cun³ jáun² lí¹³ bíh¹ cháh¹³ hnoh² cáun² honh² ní¹con² Dió³², quí¹ hí³ dá² tiá² cáun² lí¹ cué²¹ yáh³ jái¹³ hi³ lí³ zia³² hi³ cá² lau²³, cáun² hi³ tiá² lí³ quinh¹ náh² jmái¹. Quí¹ Dió³² dá² tí³ hie³² bíh¹ he³ lánh³ rón³² tion¹³ náh² honh² ja¹ la³jí³² hi³ jáun², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ quinh¹ náh² jmái¹.

¹⁴ Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, reh² tsá² hnau³ jná¹³ lín³², su³uú² lí¹ ma³quien¹³ náh² dió³² tsá² láin¹. ¹⁵ Lieh¹ jná¹³ hnoh² la³jmí¹ liéinh³² tsú² tsá² quiáh¹ tsí³, hmóu³² bíh¹ hnoh² lí¹³ chú¹ ñih²¹ náh² la³ cun³ hi³ juah³² jná¹³ lá²: ¹⁶ Hi³ ní¹ má¹ca³cue¹³ dí² tiá¹hmah¹ Dió³² quioh²¹ jmi² ráu³ hien¹ hi³ hnáih²³ dí² jáun² la³jái³² né³, má²ná¹ma³jnia¹³ dí² hi³ tiáuh¹ dí² cá²hon³ quiúnh¹ Cristo cun³ñí¹ hi³ jmí²hán¹ tsú² ca³jmú³ ta²¹ ní¹con² dí² jí³lá² bíh¹. Ja³bí¹ la³ jáun² ní¹ má¹ca³tsunh²¹ dí² *hí³ cuú²miih²¹ hi³ cúh²³ dí², má²ná¹ma³jnia¹³ dí² hi³ tiáuh¹ dí² cá²hon³ quiúnh¹ Cristo cun³ñí¹ hi³ tá¹³ tsú² má²ca³lí³ quien² ní¹con² dí² la³jái³² jmí¹ ca³taun³ tsú² jáun² ní¹ crei²¹ bíh¹ siáh³. ¹⁷ Jáun² cun³ñí¹ hi³ cáun² hí³ bíh¹ tsóh³² dí², uá¹jinh¹ juóu³² lín³² dí², má²lin¹ bíh¹ hi³ ná¹lá¹³ dí² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu², quí¹ cáun² bíh¹ hí³ cúh²³ dí² la³jái³².

¹⁸ Sá¹ní² jie³ dú¹ náh² lánh³ rón³² ná¹ngí²³ tsá² hué³² *Israel: La³jín³² tsá² cúh² ngú³ quioh²¹ jáh³ má²lí²jngih³ tsú² ní¹con² Dió³², má²lí²ma³jnia³² tsú² hi³ tiáunh¹ cá²hon³ hi³ jáh³ hí³ lí³ quien² ní¹con² tsú² la³jín³² bíh¹. ¹⁹ Jáun² né³, jun³juáh¹³ hi³ hnó³² jná¹³ juah²¹ hi³ dió³² tsá² láin¹ zia³² pí³ quioh²¹ yáh³, hi³ sa³jun³ tí³ jlánh¹ quien² ngú³ quioh²¹ jáh³ hi³ jngih² tsú² ní¹con² dió³² tsá² láin¹ yáh³ la³ cónh³ bíh¹ lí³ua³ cáun² ngú³. ²⁰ La³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³ juah²¹ lí³ la³ lá²: Hi³ tsá² tiá² cuoun³² Dió³² cuen² jáh³ ní¹con² jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹ ní¹juáh³ jmí¹ jngih² jáh³ ní¹hiú¹³ quioh²¹ dió³² tsá² láin¹, jun³juáh¹³ ní¹con² Dió³² yáh³ cuen² tsú²; hi³ jná¹³ né³, tiá² hnó³² yáh³ hi³ tiáunh¹ hnoh² cá²honh¹ quiúnh¹ náh² jmí²chí³ hláinh¹. ²¹ Quí¹ tiá² lí¹³ yáh³ hi³ dí¹chí¹ hnoh² honh¹ copa hi³ jmu² lin¹ hi³ tiáunh¹ náh² cá²honh¹ quiúnh¹ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ má¹lí³² jáun² né³ dí¹chí¹ náh² siáh³ honh¹ copa hi³ jmu² lin¹ hi³ tiáunh¹ náh² cá²honh¹ quiúnh¹ jmí²chí³ hláinh¹; sa³jun³ lí¹³ yáh³ hi³ cúh¹³ hnoh² hi³ ná¹tsi²¹ ní¹ mesa quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ má¹lí³² jáun² cúh¹³ náh² siáh³ hi³ ná¹tsi²¹ ní¹ mesa quioh²¹ jmí²chí³ hláinh¹.

²² ¡Ha³ tiá² ca³ta¹ yáh³ dí² jmú¹³ hi³ míh³ tsí³ Tí³² Juo¹³ dí²! Quí¹ jun³juáh¹³ jnoh¹ yáh³ tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ pin³ la³ cónh³ bíh¹ hí³ dí².

He³ lánh³ rón³² jmu² tsá² má²ca³liáun³, tsá² qui³ hnio³ raính²¹

²³ Né³² né³, tson² bíh¹ la³ cun³ hi³ juáh²³ jáun² tsáu², hi³ cáun² lí¹³ bíh¹ jmu³ tsú² la³ cun³ hi³ hnió³; tí³la³ tiá² la³jí³² hi³ jáun² jmu³ yáh³ ta²¹. Ján³, lí¹³ bíh¹ jmu³ tsú² la³ cun³ hi³ hnió³, tí³la³ tiá² la³jí³² hi³ jáun² lí¹³ yáh³ ma³hau³ hi³ lí³hún¹ tsí³ tsá²ján² tsá²ján². ²⁴ Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³tín¹ hnauh¹³ jmáh³la³ hi³ lí¹³ jmu³ ta²¹ ní¹con² hnga², quí¹ ca³tín¹ tsú² hnauh¹³ hi³ lí¹³ lí³ jmu³ ta²¹ ní¹con² tsá²ján² tsá²ján² bíh¹.

25 Jáun² cáun² quiéih³ náh² cú²jueh³² la³jí³² la³ cun³ hi³ hna² tsú² ja¹ hmah²¹, ha³ lí² ngái² náh² ní¹juáh³ ngú³ jáun² quioh²¹ jáh³ hi³ ca³jngih³ tsú² ní¹con² dió³² tsá² lán¹, ha³ lí² ngái² náh² hí¹ cáun² hi³ lí¹³ jmu³ hi³ hliáh¹³ jmí¹ honh² náh². 26 Quí¹ hnga² Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá² quioh²¹ la³jí³² la³ cun³ hi³ zia³² ní¹ hué²¹ lá².

27 Hi³ ní¹juáh³ zian² tsá² tiá² má²tanh² ta²¹ Dió³² hi³ té²³ hñú¹³, ní¹juáh³ hi³ hnauh² náh² cuá¹táunh¹, jáun² cuá²quiéih³ náh² la³jí³² la³ cun³ hi³ cué³² tsú² ní¹ jáun²; tí³la³ ha³ lí² ngái² náh² hí¹ cáun² má¹ná¹, hi³ jáun² tiá² lí¹³ hliáh¹³ jmí¹ honh² náh². 28 Tí³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² zai³² hnoh² la³ lá²: “Ngú³ lá² quioh²¹ jáh³ ca³jngih³ tsú² ní¹con² dió³² tsá² lán¹ bíh¹”, hi³ jáun² ha³ lí² cúh² náh² cú²jueh³² cun³ ní¹ hi³ ca³tin¹ tsá² má²lí²juáh³ hi³ la³ jáun², quí¹ ní² lí¹ ca³hliáh² jmí¹ tsí³ tsá² hí³. 29 Juah³² jná¹³ la³ ní² cun³ ní¹ hi³ ca³tin¹ jmí¹ tsí³ tsá² hí³ bíh¹, jun³juáh¹³ jmí¹ honh² hnoh² hmóu³² yáh³.

Tí³la³ zian² tsá² lí¹³ juáh³ má¹ná¹: “¿He³ láih³² sa³ jná¹³ máh³ tiá² lí¹³ cuh²¹ lí³ua³ cáun² hi³ hnó³² ná¹ cuh²¹ cun³ ní¹ hi³ tiá² má²pin³ tsí³ jan² tsá² siánh³? 30 Ní¹juáh³ la³ cue² bíh¹ jná¹³ tín² tiá¹hmah¹ Dió³² ní¹ má¹tí³ ní¹ cuh²¹, ¿he³ yáh³ ca³ti²¹ ziu³ hie³ tsú² jná¹³ hi³hliá² cuh³²?” 31 Né³² né³, hniáuh³² má¹quien¹³ náh² Dió³² la³ ní¹ la³ján³ cun³quionh³ la³jí³² hi³ jmuh³² náh², uá¹ hi³ má³² hi³ cú² hi³ húh²³ náh², uá¹ hi³ lí³ua³ cáun² hi³ siáh³ siáh³. 32 Ha³ lí² jmu² náh² hi³ lí¹³ quinh³ tsáu², sa³jun³ tsá² *judíos, sa³jun³ *tsá²cá²jo²¹, hi³ sa³jun³ tsá² má²lín³ cuáh³² quioh²¹ Dió³² ní² siáh³. 33 Hi³ jáun² hi³ ca³tin¹ jná¹³ huen² né³, jmu² ná¹ tion³ hi³ hí¹ jan² tiá² hin² jeinh²¹ hlah³ ca³ti²¹ lí³ua³ cáun² hi³ jmu¹ jná¹³. Ha³ tiá² hnauh³² yáh³ jná¹³ jmáh³la³ hi³ chú³² quion²¹ huen², tí³la³ jná¹³ hnauh³² hi³ chú³² hi³ ca³tin¹ tsá² siánh³ bíh¹, hi³ jáun² lí¹³ liáun³ tsú².

11

1 Jáun² né³, jmu³ náh² la³ cun³ hi³ jmu² jná¹³, la³jmí¹ jmu² jná¹³ la³ cun³ hi³ ca³jmú³ jáun² Cristo.

Tsá³mi³ tsá² má²tsú² má²jónh³² Dió³²

2 Hi³ jáun² né³ reh², zia³² bíh¹ cáun² hi³ jlánh¹ re² jmuh³² hnoh². Quí¹hliá² chau² honh² hnoh² jmá¹ ca³la³ jí³² hi³ ca³tin¹ jná¹³, jí³ hi³hliá² la³ má²ma³tih²¹ jáun² bíh¹ hnoh² jái¹³ hi³ ca³híe³ jná¹³ jáun², la³ cun³ hi³ ca³lí³ tin² ná¹ huen² jmí¹tin². 3 Tí³la³ hnó³² jná¹³ hi³ há¹ ngí¹³ hnoh² hi³ Cristo bíh¹ lín³ Tsá² chín¹ ní¹con² tsá²ñuh², hi³ jáun² tsá²ñuh² né³ lín³ tsá² chín¹ ní¹con² tsá²mi³ ní²cuo² la³jmí¹ lín³ jáun² Dió³² Tsá² chín¹ ní¹con² Cristo. 4 Jáun² ní¹juáh³ lí³ua³ jan² tsá²ñuh² jlí²³ chí¹ ní¹ má¹ca³liéinh³² Dió³² ja¹ ní¹ ná¹ngih³² tsá² lín³ cuáh³², ho³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³hléh³ jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³, cun³quionh³ hi³ jmu² tsú² la³ jáun², jmu² tsú² hi³ tiá² quien² Tsá² chín¹ ní¹con² bíh¹ tsú². 5 Tí³la³ ní¹juáh³ jan² tsá²mi³ hi³ tiá² jlí²³ chí¹ ní¹ má¹ca³liéinh³² Dió³² né³, ho³ ní¹ má¹ca³hléh³ jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³, tsá²mi³ la³ hi³ siáh³ jmu² hi³ tiá² quien² tsá²ñuh² ní²cuo² bíh¹, tsá² chín¹ ní¹con² tsú². Cun³quionh³ la³ jáun² dá² má²lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ má²ná¹za¹ mi³láu³ nio² bíh¹ chí¹ tsú² hi³ lin¹ hi³ juón¹. 6 Jáun² né³, ní¹juáh³ jan² tsá²mi³ tiá² ní¹jlí³ chí¹, hi³ jáun² tí³ re² bíh¹ ní¹juáh³ cu³tsa³² zéi³² tsú² cú²jueh³². Tí³la³ ní¹juáh³ lín²³ tsú² hi³ hua³heih²¹ bíh¹ ní¹juáh³ hi³ má²ná¹za¹ chí¹ tsú², hi³ jáun² tí³ re² bíh¹ jlí³ tsú² cú²jueh³² chí¹. 7 Tí³la³ tsá²ñuh² má¹ná¹, tiá² ca³tin¹ yáh³ hi³ jlí³ chí¹, quí¹ cun³quionh³ hi³ bíh¹ lí²lin¹ ha³ lánh³ rón³² lín³ Dió³², hi³ ha³ cónh³ tí³ hi³ quien² tsú² siáh³; tí³la³ cun³quionh³ tsá²mi³ má¹na²¹, lí²lin¹ hi³ ha³ cónh³ tí³ hi³ quien² tsá²ñuh² ní²cuo² bíh¹ tsú². 8 Quí¹ jmí¹ ca³jmú³ Dió³² tsá²ñuh², tiá² ca³jmú³ yáh³ tsú² cun³quionh³ tsá²mi³, tsá²mi³ bíh¹ tí³ lín³ cun³quionh³ tsá²ñuh². 9 Quí¹ tsá²mi³ dá² ca³lín³ cun³ ní¹ hi³ ca³tin¹ tsá²ñuh² bíh¹, jun³juáh¹³ tsá²ñuh² yáh³ ca³lín³ cun³ ní¹ hi³ ca³tin¹ tsá²mi³. 10 Cun³ ní¹ hi³hliá² ca³ti²¹ hi³ ní² bíh¹, jí³ hi³ cun³ ní¹

hi³ ca³tin¹ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², hi³ jáun² tsá²mi³ ca³tin¹ jmu³ lin¹ hi³ zian² tsá² chín¹ ñí¹con² tsú² cun³quionh³ hi³ jlí³ tsú² jáun² chí¹. ¹¹ Ti³la³ uá¹ jáun² la³ jáun² né³, tá¹la³ ziáun² dí² hi³ ca³tin¹ Ti³² Juo¹³ dí², tiá² lí¹³ yáh³ ma³zian³² tsá²mi³ ñí¹con² tsá²ñuh², sa³jun³ lí¹³ ma³zian³² tsá²ñuh² ñí¹con² tsá²mi³. ¹² Quí¹ uá¹jinh¹ tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ cun³quionh³ tsá²ñuh² bíh¹ ca³lin³ tsá²mi³ jmí¹ la³ñí¹ jmí¹tin², ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ tson² hi³ ta³né³² tsá²ñuh² lí²zian² hñu³ héin¹ hñu³ tsí³ tsá²mi³ bíh¹; ti³la³ la³jí³² hi³ jáun² né³, ja³² ñí¹con² Dió³² bíh¹.

¹³ Sá¹ni² hniauh² dúh¹ náh² honh² hmóu³² ní¹juáh³ re² jniá³ hi³ tsá²mi³ liéinh³² Dió³² ta³ tiá² chí¹jlí³² chí¹. ¹⁴ Né³² né³, ní¹juáh³ hi³ la³ cuó² chí¹ tsá²ñuh², jmí¹ tsí³ hmóu³² bíh¹ dí² juáh³ hi³ cáun² hi³ hua³heih²¹ bíh¹ jaun³²; ¹⁵ ti³la³ hi³ ca³tin¹ tsá²mi³ né³, ti³ jlánh¹ bíh¹ re² jniá³ ní¹juáh³ hi³ cuó² chí¹ tsú². Hi³ jáun² bíh¹ cuó² chí¹ tsá²mi³ quí¹ hi³ jáun² lí¹³ ná¹jlí³² chí¹ bíh¹ tsú². ¹⁶ Ti³la³ ní¹juáh³ zian² ma³ jan² tsá² hnió³ hi³ quiu³ táinh³ jái¹³ ní² quiúnh¹ jnoh¹, hniauh³² lí³ ñí³² tsú² hi³ sa³jun³ jnoh¹, sa³jun³ tsá² ná¹lín³ cuáh³² quioh²¹ Dió³² yáh³ ná¹ngi²³ la³ siáh³.

Ní¹ má¹ca³ngih³² tsú² hi³ cuh³ má³² híen¹, tiá² jmu² tsú² la³ cun³ jmí¹ ca³ti²¹

¹⁷ Jáun² né³, ca³ti²¹ hi³ juah²¹ jná¹³ lá², tiú²uú² lí¹³ yáh³ hi³ lieh¹ jná¹³ hnoh² jú¹ re² jú¹ tin², quí¹ la³jmí¹ lí³ hi³ ti³ lí³mi¹ quí¹ hlian²¹ bíh¹ hnoh² ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³cuú² ca³ngih³² náh², cha³ jmí¹ má¹chuh²¹ náh² jmí¹ honh². ¹⁸ Quí¹ la³ñí¹ la³ján³ má²ca³zái³ jná¹³ tsáú² hi³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³cuú² ca³ngih³² náh², sa³ ná¹tsoh³ bíh¹ hnoh² jmuh³² ja¹ quián¹³ hmóu³²; hi³ jná¹³ né³ len³ hi³ míh¹ tiá² tson² bíh¹ la³ ní². ¹⁹ Já¹ ho³ sa³ la³ ní² la³ ca³ti²¹ lí¹³ bíh¹ ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² lí³ lin¹ hin² bí¹ tsánh² cu³tí³ zian² la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ Dió³². ²⁰ Ti³la³ la³ cun³ hi³ chá²zinh³ ca³ti²¹ hi³hliá² ná¹tsoh³ náh² jáun² né³ lí³ la³ lá²: Má³² hi³ cuh³² náh² ní¹ má¹ca³ngih³² náh² jáun², jun³juáh¹³ uú² má³² hi³ ca³tin¹ Ti³² Juo¹³ yáh³ dí² jaun³². ²¹ Quí¹ ní¹ má¹ti³ ñí¹ cúh¹³ náh² má³², ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ náh² cáun² tá²chi²¹ ma³liauh²¹ hi³ cuh³² náh² má³² hi³ ná¹quiánh¹, hi³ tá¹la³ ma³ jan² né³ tionh² ñí¹cuóunh²¹ ta³la³ jáun²; hi³ ma³ jan² né³, sa³ ca³la³ ñí¹ ca³lí³ hen² máh³ cú² hính²³. ²² ¿Tiá¹ la³ zia³² hñuh³² hnoh² ñí¹ jmí¹ lí¹³ cuá¹cú¹ cuá¹hính³ náh² tín² ca³lá²? Cun³quionh³ la³ ní² dá² má²jmuh³² náh² lin¹ hi³ tiá² quiú² tiá² jéin²³ náh² tsá² má²lín³ cuáh³² quioh²¹ Dió³² bíh¹, hi³ chin²³ náh² hua³heih²¹ tsá² tia³mii². Hi³ jáun² né³, ¿he³ dá² juo¹³ jná¹³ hnoh²? ¿Hí¹ lí¹³ lieh¹ jná¹³ hnoh² jú¹ re² jú¹ tin²? ¿Tiá² jáun² yáh³!

Má³² hi³ ca³tin¹ Ti³² Juo¹³ dí²

(Mateo 26:26-29; Marcos 14:22-25; Lucas 22:14-20)

²³ Quí¹ hnga² bíh¹ Ti³² Juo¹³ dí² ca³híe³ jná¹³ la³ cun³ hi³ ca³ma³ta¹³ jná¹³ jáun² hnoh². La³ lá² lí³: Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ cáun² ti³ ca³niéi² hi³ má²tsa³hnái¹ Jesús Ti³² Juo¹³ dí², ca³zanh³ tsú² *hí³ cuú²miih²¹ hi³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³². ²⁴ Jmí¹ má²lí²cuéh³² jáun² tiá¹hmah¹ Dió³² né³, ca³ca³ hí³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²: “Quiéih³ náh², quí¹ hi³ lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³ hi³ cuen²¹ jná¹³ huen² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnoh². Cun³quionh³ hi³ jmúh¹³ náh² la³ lá² jmí¹ tsú² jmí¹ ja³², chau¹³ honh² náh² jná¹³”. ²⁵ Ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ ca³jmú³ tsú² quioh²¹ copa jmí¹ má²laih³² má³²; jmí¹jáun² ca³juáh³ la³ lá²: “Cun³quionh³ copa lá² bíh¹ má²lin¹ hi³ má²ca³lí³ quien² cáun² nió³² hmai²¹ cun³quionh³ jmí²hán¹ jná¹³. Jáun² hính³ náh² hi³ cháú¹ náh² honh² hi³ ca³tin¹ jná¹³ la³ ma³ quin³² la³ ma³ cu³ jéin³² húh¹³ náh²”.

²⁶ Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³, hi³ hnoh² ná¹má²lih²¹ hi³ ca³jun³ Ti³² Juo¹³ dí² ma³ quin³² la³ ma³ cu³ jéin³² hi³ cúh¹³ náh² hí³ jí³ hi³ húh¹³ náh² siáh³ hi³ ha²¹ copa jáun², ca³la³ ti³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ cuánh³² tsú² siáh³.

He³ lánh³ ca³ti²¹ jmu³ tsú² má³² quioh²¹ Ti³² Juo¹³ dí²

27 Jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² cúh² hí³ jí³ hí³ hính²³ síáh³ jmi² ráu³ hí³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí² ta³ tiá² jmi¹ tiá² tsí³, cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ má²rá¹can² tsú² hí³ ca³táin² jmi²hán¹ Tí³² Juo¹³ dí², jí³ hí³ ca³jun³ tsú² síáh³. 28 Cun³ñí¹ hí³ jáun² né³, ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² hniáuh³² chu³ ñih³ jmi¹ tsí³ hnga² ñeh² bíh¹ hí³ cuh³ tsú² hí³ jí³ hí³ hính³ tsú² jmi² ráu³ ní² síáh³. 29 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² cáun² lí¹ cú² lí¹ hính²³ má³² jáun² ta³ tiá² má²ca³lín¹³ tsú² hí³ má³² jáun² lí³ la³juah²¹ dúh¹ hnga² bíh¹ Tí³² Juo¹³ dí², cun³quionh³ hí³ lí¹ cú² lí¹ hính²³ la³ jáun² bí¹ tsú² má²jmu² hí³ tá¹tsin¹ cáun² héih³² hlah³. 30 Cun³ñí¹ hí³ jáun² bíh¹, juoun³² hnoh² ná¹tsáun¹ náh² jí³ hí³ má²huán¹ náh² síáh³, hí³ hí¹ ca³la³ tí³ má²cá²tsan³ yáh³ síáh³ ma³ jan² hnoh². 31 Tí³la³ sá¹jmi¹ hí³ chú¹ ñih²¹ dí² re² jmi¹ tsí³ hmóu³² né³, jáun² tiá² jmi¹ ra³tsa² yáh³ Tí³² Juo¹³ dí² héih³². 32 Tí³la³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³ma³tsau¹³ Tí³² Juo¹³ dí² má¹ná¹, jáun² jeinh²¹ bíh¹ jmi¹ tsí³ dí² tí³ ñí¹con² tsú², hí³ jáun² tiá² tá¹tsa¹ dí² héih³² hlah³ cu³tsa³² quiúnh¹ dí² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³².

33 Jáun² né³ reh², ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³ngih³² náh² hí³ cúh¹³ náh² má³² hí³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí², jan²¹ náh² tín² tsá²ján² tsá²ján². 34 Ní¹juáh³ zian² ma³ jan² tsá² má²ñí¹cuóunh²¹ lín³², cuí¹ jmu¹ tsú² tín² má³² hñú¹³, hí³ jáun² tiá² lí³ zia³² he³ ca³tí²¹ ma³tsau¹³ Dió³² ní¹ má¹ca³cuú² ca³ngih³² náh² jáun². Jáí¹³ ñí¹ hná¹ ní² né³ ñí¹ma³ré¹³ jná¹³ ní¹ má¹cá²chó³² ná¹ hí³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh².

12

Pí³ hí³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹

(Romanos 12:3-8; Efesios 4:7-16; 1 Pedro 4:8-11)

1 Hí³ jáun² né³ reh², cuí¹ hléh¹³ jná¹³ ta³né³² ca³tí²¹ hí³ ca³ngah³ hnoh² jáun² ca³tí²¹ la³ cun³ pí³ hí³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu², quí¹ tiá² hnó³² jná¹³ hí³ tionh² náh² ná¹cáun¹.

2 Re² lín³² bíh¹ ñíh¹ hnoh², hí³ jmái¹ hí³ tiá² jmi¹ má²tanh²³ náh² ta²¹ Dió³², cáun² lí¹ ca³lí³can² náh² hí³ jmi¹ ma³quien¹³ náh² dió³² tsá² lán¹ tsá² tiá² hleh³². 3 Cun³ñí¹ hí³ jáun² bíh¹ hnó³² jná¹³ hí³ lí³ ñíh¹³ hnoh² ta³né³², hí³ hí¹ jan² yáh³ tsá² chú² juoun³² Jesús tiá² lí¹³ hléh³² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ joh¹ Dió³², hí³ sa³jun³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ juáh³ hí³ Jesús lín³ Tí³² Juo¹³, ní¹juáh³ tiá² la³ dí¹hleh³² yáh³ tsú² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹.

4 Zia³² bíh¹ hliáun³ ñí¹ pí³ hí³ lí¹³ lí³ hiáuh³ tsáu², tí³la³ jan² bíh¹ Jmí²chí³ Tsá² cue³². 5 Ja³bí¹ la³ jáun², uá¹jinh¹ zia³² hliáun³ ñí¹ he³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³cón³² tsú² rainh²¹, tí³la³ ñí¹con² jan² Juo¹³ bíh¹ dí² ja³² la³jí³² hí³ jáun². 6 Hí³ ja³bí¹ zia³² síáh³ hliáun³ ñí¹ pí³ hí³ lí¹³ hiáuh³ tsá² jmu³ tá¹³ Dió³², tí³la³ ñí¹con² jan² Dió³² bíh¹ ja³² la³jí³² hí³ jáun². 7 Jáun² né³, tiu³nio² lí²lin¹ bíh¹ hí³ quionh³ tsú² Jmí²chí³ Chun¹ ma³ quin³² ma³ jan³², hí³ jáun² lí²zia³² he³ cun³quionh³ má²hon³ tsú² tsá²ján² tsá²ján². 8 Jmí²chí³ hí³ bíh¹ cue³² pí³ ñí¹con² ma³ jan² tsáu² hí³ tin² hléh³² ca³la³ hí³ quiáh¹ lín³² tsí³; hí³ ñí¹con² ma³ jan² né³, Jmí²chí³ hí³ bíh¹ síáh³ cue³² pí³ hí³ tin² hléh³² la³juah²¹ dúh¹ tsá² ñí² tsá² lieih²¹ cu³tí³. 9 Hnga² Jmí²chí³ hí³ bíh¹ síáh³ jmu² hí³ zian² tsá² tin² cha³² cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³², hí³ ma³ jan² né³ hiáuh²³ pí³ hí³ lí¹³ jmah³ tsá² tsáun¹. 10 Ma³ jan² tsáu² hiáuh²³ síáh³ pí³ hí³ lí¹³ jmu³ hua³jueh³², hí³ ma³ jan² né³ hiáuh²³ pí³ hí³ lí¹³ hléh³² jáí¹³ hí³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³. Ma³ jan² tsáu² hiáuh²³ pí³ hí³ tin² chu³ ñih³ he³ ñí¹ jmí²chí³ ná¹quian³² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu², ní¹juáh³ Jmí²chí³ Chun¹ ho³ jmí²chí³ hláinh¹. Zian² síáh³ tsá² hiáuh²³ pí³ hí³ lí¹³ hléh³² hliáun³ ñí¹ jú¹jma²; hí³ ca³lí³zian² síáh³ tsá² hiáuh²³ pí³ hí³ lí¹³ záí³² jáí¹³ hí³ má²lí²hléh³² jáun² tsá² jan² hí³. 11 Tí³la³ la³jí³² bíh¹ hí³ ní², jmu² jan² tán¹ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, Tsá² tsóh²³ ma³ quin³² ma³ caun³² pí³ ñí¹con² tsáu² la³ cun³ hí³ hnió³ hnga².

La³jái³² bíh¹ dí² ná¹láí³ la³jmí¹ lí³ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quioh²¹ jan² tsáu²

12 Hi³ jáun² né³, hliáun³ bíh¹ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ zia³² quioh²¹ jan² tsáu², hi³ uá¹jinh¹ hliáun³ hi³ pih²¹ hi³ siún¹ jáun², tí³la³ jan² tsáu² bíh¹ lí³ cun³ ñí¹ la³jí³² hi³ jáun². Ja³bí¹ la³ ní² uá²jai³² lí³ quioh²¹ Cristo. 13 Quí¹ la³ cun³ jmí¹ cáun³ dí² jáun² jmái² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹, ca³la³ jái³² bíh¹ dí² ca³lan³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu². Jáun² la³jái³² dí² má²ná¹láí³ la³juah²¹ dúh¹ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quioh²¹ Cristo, uá¹ hi³ tsá² *judíos ho³lá²dá² *tsá²cá²jo²¹, uá¹ hi³ *tsá² má²dí¹hlánh¹ uá¹ hi³ tsá² zian² hi³ ca³tin¹ hnga²; quí¹ jan² tán¹ Jmí²chí³ hí³ bíh¹ má²ca³hen¹³ dí² la³jái³². 14 Né³² né³, jun³juáh¹³ cá² ñí¹ yáh³ hi³ lín³ tsú² tá¹ jan², quí¹ hliáun³ lín³² bíh¹ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quioh²¹ tsáu² zia³² hi³ jmu² ma³ quin³² ta²¹. 15 Quí¹ sá¹jmí¹ hi³ ta³ tsú² juáh³ la³ lá²: “Jun³juáh¹³ cuo² yáh³ tsú² lín³ jná¹³, hi³ jáun² tiá² lín³ yáh³ jná¹³ cáun² hi³ ca³tin¹ tsáu²”, ¿hí¹ cun³quionh³ hi³ má²lí²juáh³ la³ ní² ta³ tsú², lí¹³ hi³ tiú²uú² chí¹hma² quioh²¹ tsú²? ¡Tiá² jáun² yáh³! 16 Ho³ ní¹juáh³ cuá¹ tsú² siáh³ ca³juáh³ la³ lá²: “Tiá² mí¹ñí¹ tsú² lín³ yáh³ jná¹³, hi³ jáun² tiá² lín³ yáh³ jná¹³ cáun² hi³ quioh²¹ jan² tsáu²”; tí³la³ ¿hí¹ cun³quionh³ hi³ hliá² má²lí²juáh³ la³ ní² siáh³ cuá¹ tsú², tiú²uú² la³ chí¹hma² quioh²¹ tsá² hí³? 17 Quí¹ sá¹jmí¹ tá¹ jan² dí² lí³ jmáh³la³ mí¹ñí¹ dúh¹, hi³ jáun² ¿he³ bí¹ lánh³ rón³² jmí¹ lí¹³ náí¹³ dí²? Ho³ sá¹jmí¹ tá¹ jan² dí² lí³ jmáh³la³ cuá¹, ¿he³ bí¹ lánh³ rón³² jmí¹ lí¹³ jmáh¹³ dí²? 18 Tí³la³ Dió³² má¹ná¹, ca³jmú³ hi³ ma³ quin³² ma³ caun³² hi³ pih²¹ hi³ siún¹ quiú¹³ dí² ná¹tsí²¹ la³ cun³ ñí¹ ca³ti²¹, la³ cun³ rón³² ñí¹ ca³lí³hnió³ hnga² Dió³² jmu³. 19 Quí¹ sá¹jmí¹ tá¹ jan² tsú² lí³ cá² ñí¹ dúh¹, hi³ jáun² hí¹juáh³ tiú²uú² jmí¹ lín¹ yáh³ hi³ tsáu² tsú². 20 Hi³ jáun² la³ cun³ lí³ jáun² má¹na²¹, uá¹jinh¹ zia³² hliáun³ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quioh²¹ tsú², jan² tsáu² bíh¹ lí³ la³ cun³ ñí¹ jí³lí³² hi³ jáun².

21 Quí¹ mí¹ñí¹ tsú² tiá² lí¹³ yáh³ záih³² cuo² tsú² la³ lá²: “Tiá² lín¹ hniah³ yáh³ hnú² ñí¹con² jná¹³”; hi³ sa³jun³ chí¹ tsú² lí¹³ záih³² ta³ tsú² la³ lá²: “Tiá² lín¹ lí³hniah²³ yáh³ hnoh² ñí¹con² jná¹³”. 22 Quí¹ ñí¹ láí²³ dí² hi³ jlánh¹ bíh¹ háinh¹³ tsáunh¹ quiú¹³ dí², ñí¹ jáun² bíh¹ tí³ jlánh¹ bí¹ lí²hniáuh³²; 23 hi³ ñí¹ tiá² nga³ tí³² tsí³ dí² né³, ñí¹ jáun² bíh¹ tí³ jlánh¹ re² jmu³² dí² hua³hí¹³. Hi³ ní¹juáh³ ñí¹ láí²³ dí² hi³ tiá² re² jniá³ quiú¹³ dí² né³, ñí¹ jáun² bíh¹ tí³ jlánh¹ jí²³ dí², 24 cáun² hi³ tiá² lín¹ jmu³² dí² ñí¹con² lí³ua³ cáun² hi³ láí²³ dí² hi³ chú³² jniá³ quiú¹³. La³ ní² bíh¹ ca³jmú³ Dió³² hi³ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ ñí¹ tiá² nga³ je²³ dí² quiú¹³, tí³ jlánh¹ bíh¹ ma³quien¹³ dí² má¹lí³² jáun². 25 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tiá² zia³² yáh³ jái¹³ hi³ ma³zian³² hi³ pih²¹ hi³ siún¹ jáun² ñí¹con² hi³ cáun² hi³ cáun², tí³la³ ma³ quin³² ma³ caun³² hi³ jáun² má¹na²¹, jmu² bíh¹ zian² hi³ ca³tin¹ rainh²¹. 26 Cun³ ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ cáun² ñí¹ uóu²¹ quioh²¹ tsú², la³jí³² bíh¹ hi³ ñí¹ hná¹ ní² má²tso² uá²jai³² tsí³; hi³ ní¹juáh³ cáun² ñí¹ pih²¹ quioh²¹ tsú² jlánh¹ ca³lí³ quien², hi³ jáun² la³jí³² bíh¹ siáh³ ñí¹ hná¹ ní² má²hiún² uá²jai³² tsí³.

27 Jáun² né³, ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ hnoh² ná¹lín³ náh² ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ la³ jáun² quioh²¹ Cristo. 28 La³ jáun² bíh¹ lí³, hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² lín³ cuáh³² má²ca³cué³ Dió³² ma³ cáun² ta²¹ hi³ lí¹³ jmu³ tsú². La³ñí¹ la³ján³ zian² tsá² ná¹lín³ *tí³² tsá² quian³² jè¹ Dió³²; ñí¹ má²tun³ né³, zian² tsá² ná¹lín³ *tí³² jè¹ Dió³²; ñí¹ má²hni³² né³ zian² tsá² ná¹lín³ tí³² tsá² má²tin² tsáu². Ní¹ hná¹ ní² né³ zian² siáh³ tsá² má²quian³² pí³ hi³ jmu² hua³jueh³², tsá² jmah²³ tsá² tsáun¹, tsá² má²hon³ tsáu² siáh³, tsá² quian³² ñí¹ jui³² quioh²¹ cuáh³²; hi³ má²lí³² jáun² né³, zian² tsá² hiáuh²³ pí³ hi³ hléh³² jú¹jma² siáh³ ní² siáh³. 29 Jáun² né³, ¿hí¹ la³jín³² tsú² ná¹lín³ tí³² tsá² quian³² jè¹ Dió³² dúh¹? ¿Hí¹ la³jín³² tsáu² ná¹lín³ tí³² jè¹ Dió³²? ¿Hí¹ la³jín³² ná¹lín³ tí³² tsá² má²tin² tsáu²? Ho³ ¿hí¹ la³jín³² tsáu² quian³² pí³ hi³ jmu² hua³jueh³²? 30 ¿Hí¹ la³jín³² tsáu² hiáuh²³ pí³ hi³ jmah³ tsá² tsáun¹? ¿Hí¹ la³jín³² quian³² pí³ hi³ hléh³² jú¹jma² siáh³? ¿Hí¹ la³jín³² tsáu² quian³² pí³ hi³ zai³² jái¹³ quioh²¹ tsá²

má²lí²hléh³² jáun² jú¹jma² siáh³ dúh¹? ;Tiá² jáun² yáh³! ³¹ Tí³la³ hnoh² hniáuh³² jmúh¹³ dí¹quian¹ bíh¹ hi³ hián¹³ náh² hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ hi³ cué³² Dió³².

Tí³la³ ní¹ ca³la³ jí³² hi³ ní² né³, zia³² bíh¹ cónh³¹ cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ hno³² jná¹³ hie¹³ ní¹ hná¹ lá².

13

Hi³ hnáu³ tsú²

¹ La³ lá² lí³, ní¹juáh³ ní¹con² jná¹³ la³ zia³² pí³ hi³ hléh²³ hliáun³ ní¹ jú¹jma² quioh²¹ tsá²mi³cuóun² la³ má²quionh³ jí³ jē¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² siáh³, tí³la³ ní¹juáh³ tiá² hin² la³ hno³ yáh³ jná¹³ má¹lí³² jáun², jáun² la³ jáun² má²lin¹ hi³ lín³ jná¹³ la³jmí¹ lí³ cáun² tsí¹ cú¹jen² hi³ lí¹ quí¹ lí¹ hín¹ pa³¹jua³ bíh¹, ho³lá²dá² cáun² tsí¹ mí¹ní² chéin³ hi³ lí¹ hín¹ cú²pá¹ cú²chánh¹. ² Hi³ ní¹juáh³ jná¹³ la³ lín³ ná¹ *tí³² jē¹ Dió³², ho³ ní¹juáh³ cuo² ná¹ ca³la³ jí³² jú¹ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ quioh²¹ Dió³² jí³ hi³ há² ngí²³ ná¹ ca³la³ jí³², ho³ ní¹juáh³ nio² siáh³ cáun² tsin³² ná¹ hi³ hí¹ ca³la³ tí³ lí¹³ quin¹³ jná¹³ cáun² máh³ ní¹ zeh¹ hi³ zíh¹³ ná¹ ní¹ siáh³, tí³la³ ní¹juáh³ tiá² hin² la³ hno³ yáh³ jná¹³ má¹lí³² jáun², hi³ jáun² hí¹ cáun² yáh³ tiá² lin¹ ní¹ jmu³ ta²¹ jná¹³. ³ Hi³ uá¹jinh¹ tsoh²¹ jná¹³ ca³la³ jí³² hi³ zia³² quion²¹, ho³ uá¹jinh¹ hí¹ ca³la³ tí³ huen² jná¹³ ca³jienh²¹ hi³ cón³² ná¹ cáun² ja¹ sí², tí³la³ ní¹juáh³ tiá² hin² la³ hno³ yáh³ jná¹³ má¹lí³² jáun², jáun² tiá² lin¹ ní¹ jmu³ ta²¹ hí¹ cáun² yáh³ hi³ jmu² jná¹³ la³ jáun².

⁴ Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² hnio³ tsáu² né³, tsá² la³ hí³ lín³ tsá² jmu² juenh² tsí³ bíh¹, tsá² ja³² mí³ tsí³, tsá² tiá² uóu³² tsí³, tsá² tiá² jmu² quien² hnga², sa³jun³ jmu² tsú² tonh². ⁵ Ja³bí¹ tsá² la³ hí³ tiá² tin² yáh³ jú¹ hlah³. Tiá² lín³ yáh³ tsú² jan² tsá² cáun² lí¹ hnió³ hi³ ma³hiún² tsí³ hnga², sa³jun³ lín³ tsú² jan² tsá² chéi³ tsí³, hi³ sa³jun³ nióh³² tsú² hua³hí¹³ ha³ cónh³ tí³ hi³ jmu² tsáu² ní¹con². ⁶ Tsá² la³ hí³ tiá² má²hiún² yáh³ tsí³ ní¹juáh³ hi³ ca³quiúnh³² tsáu² hi³ hlah³, tí³la³ tsá² hí³ dá² lí²hiún² tsí³ ní¹juáh³ jú¹ tson² bíh¹ la³ ca³cah¹³ jmái¹. ⁷ Tsá² hnio³ tsáu² né³, tiá² chú² tiá² ja³² yáh³ hi³ ca³tin¹ rainh²¹. La³ má²nio² jáun² bíh¹ cáun² tsí³ tsú² ní¹con² rainh²¹, hi³ hen² siáh³ tsí³ tsú² ní¹con² tsáu², jí³ hi³ tion² tsú² siáh³ tsí³ jí³lí³².

⁸ Quí¹ hi³ hnáu³ tsú² tiá² tón³² jmái¹ tsa³hín³ yáh³. Chau²¹ bíh¹ jmái¹ táuh³ hi³ cue³² Dió³² jái¹³ hñu³ tsí³ tsáu², sa³jun³ uú² hléh³² tsú² jú¹jma² siáh³ siáh³, hi³ sa³jun³ uú² lí³ hniáuh³² hi³ há² ngí²³ lín³² tsú². ⁹ Quí¹ jun³ hi³ tán¹ hián² yáh³ la³ cun³ hi³ má²né¹ dí², sa³jun³ má²ca³cué³ Dió³² jái¹³ hñu³ tsí³ tsáu² la³ hia³ la³ táuh³; ¹⁰ tí³la³ ní¹ má¹cá²chó³² hi³ hú¹tá¹ tán¹ hián² cu³tí¹³ má¹ná¹, jáun² lí¹ yéin²¹ bíh¹ la³jí³² hi³ tiá² tán¹ tiá² hián².

¹¹ Jmí¹ míh² jná¹³ jmí¹ hléh²³ la³ qui³ hleh³² jan² tsá¹míh¹, hi³ jmí¹ cháunh²³ siáh³ chin³² ná¹ la³ cun³ qui³ jmu² jan² tsá¹míh¹, jí³ hi³ jmí¹ hnauh³² jná¹³ siáh³ tsin³² la³ cun³ qui³ jmu² jan² tsá¹míh¹; tí³la³ jmí¹ ca³lí³hún¹ tsin³² jná¹³ má¹ná¹, tí³ có³² bíh¹ ca³quin³ la³ cun³ hi³ jmí¹ jmu² jná¹³ jáun² jmí¹ míh² ná¹. ¹² La³ ní² bíh¹ lí³ quiú¹³ dí² ta³né³², hi³ tiá² re² má²hún¹ yáh³ tsí³ dí² hi³ ca³tin¹ Dió³². Néh³² jnoh¹ ní¹ tsú² sáh³ lí¹ ná¹juá¹³ la³jmí¹ jniá³ ní¹ tsú² cun³quionh³ cáun² tsí¹ cú¹jen² zín³ bíh¹; tí³la³ má¹jáun² né³, má²neh²¹ dí² tsú² hú¹tá¹ ná¹jéinh³ ní¹ bíh¹ dí². Ta³né³² dá² má²cuóun³² jná¹³ Dió³² ma³ pih²¹ bíh¹, tí³la³ má¹jáun² bíh¹ lí³ cuóun³² jná¹³ tsú² cun³ tán¹ cun³ hián² cu³tí¹³, la³jmí¹ cuóu³² jná¹³ jáun² hnga² Dió³².

¹³ Hi³ jáun² hni³² ní¹ zia³² hi³ lí³ quien² la³ má²quien² jáun²: hi³ nio² cáun² tsí³ tsú², hi³ hen² tsí³ tsú², jí³ hi³ hnáu³ tsú² ní² siáh³; tí³la³ la³ cun³ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² ní¹ hi³ hni³² ní², hi³ hnáu³ bíh¹ tsú².

14

Zia³² cónh^{3t1} ca³lá² jái¹³ ca³ti²¹ pí³ hi³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹

¹ Hi³ jáun² né³, jmu³ náh² pí³ la³jonh³ jmí¹ honh² hi³ má¹hnáu³ náh². Hi³ ja³bí¹ hniáuh³² jmúh¹³ náh² siáh³ hi³ dí¹quiaunh²¹ lín²¹ honh² hi³ hián¹³ náh² cáun² pí³ ní¹con² Dió³²; hi³ la³ñí¹ la³ján³ né³ hniáuh³² hen² honh² náh² hi³ lí¹³ ngái¹ náh² ní¹con² tsáu² jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ honh² bí¹ náh². ² Quí¹ ní¹juáh³ tsá² quian³² pí³ hi³ hleh³² jú¹jma² hi³ hí¹ hnga² tiá² cuoh², hi³ liéinh³² Dió³² bíh¹ tsú² jaun³², jun³juáh¹³ hi³ liéinh³² tsá²mí³cuóun² yáh³ tsú², quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ngí²³ jái¹³ jáun². Tsá² hí³ dá² hleh³² jú¹ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹. ³ Tí³la³ tsá² hleh³² hí³ jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³ má¹ná¹, liéinh³² tsú² tsá²mí³cuóun² rainh²¹ bíh¹, hi³ jmu² tsú² hi³ tsá² hí³ lí³ pin³ tsí³ ní¹con² Dió³², hi³ cha³² tsú² siáh³ tiá³ tsí³ tsá² hí³, jí³ hi³ jmouh³² tsú² siáh³ tsí³ tsú². ⁴ Jáun² né³, tsá² hleh³² jú¹jma² siáh³ jmu² hi³ lí³ pin³ tsí³ hnga² bíh¹ ní¹con² Dió³²; tí³la³ tsá² ngái³² jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³ né³, jmu² hi³ lí³ pin³ tsí³ tsá² cuáh³² bíh¹.

⁵ Jná¹³ jmí¹ hiún² tsin³² sá¹jmí¹ la³jín³² hnoh² lí¹³ hléh¹³ náh² jú¹jma² siáh³; tí³la³ tí³ jlánh¹ bí¹ hen² tsin³² jná¹³ hi³ hián¹³ náh² pí³ hi³ lí¹³ hléh¹³ náh² jái¹³ hi³ cue³² Dió³² bíh¹; quí¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ jmúh¹³ náh² la³ ní² la³ cónh³ bíh¹ hi³ hléh¹³ náh² jú¹jma² siáh³. Jí³²la³ tí³ ní¹juáh³ zian² jan² tsá² má²hiauh³² pí³ hi³ zai³² jē¹ tsá² hleh³² hí³ jú¹jma² siáh³ bíh¹, jáun² bíh¹ zia³² ní¹ lí¹³ jmu³ ta²¹ jē¹ tsú² hi³ lí³ pin³ tsí³ tsá² lín³ cuáh³². ⁶ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ reh², ní¹juáh³ jná¹³ la³ ní¹jje¹ ná¹ hnoh², hi³ ní¹lieh¹ jná¹³ cun³quionh³ jú¹jma² siáh³, ha³ tiá² lin¹ ní¹ jmu³ ta²¹ hí¹ cáun² yáh³ quián¹³ hnoh² lí¹³. Jí³²la³ tí³ ní¹juáh³ ní¹lieh¹ jná¹³ hnoh² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ bíh¹, hi³ má²hnió³ Dió³² hi³ lí³ ní¹h¹³ hnoh², ho³ ní¹juáh³ hi³ ca³jmú³² jná¹³ hi³ há¹ ngí¹³ náh² re² jái¹³ quioh²¹ bíh¹ tsú², ho³lá²dá² ní¹juáh³ ca³hléh³ jná¹³ cáun² jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsin³², ho³lá²dá² ní¹juáh³ zia³² cáun² jú¹ tson² hi³ lí¹³ má¹ta¹³ jná¹³ hnoh².

⁷ Cuí¹ jmú¹³ cáun² jái¹³ hi³ ca³tin¹ mí¹ñí² hi³ jmu² tsú² sun¹, la³ cun³ hmá² tá² le² ho³ tun³² pih²¹ hi³ cai³² tsú²; uá¹jinh¹ tiá² jmí²chí³ hu²¹, tí³la³ cu³ jáun² ní¹juáh³ tiá² la³ lin¹ yáh³ re² he³ lánh³ tsau³² sun¹ hi³ ná¹jmu² tsú², jáun² he³ ya³ lánh³ rón³² lí¹³ lí³ ní³² tsáu² hi³ he³ ní¹ sun¹ ná¹jmu² tsú². ⁸ Hi³ ní¹juáh³ jmí¹ jmu² tsú² hniéi² né³, ní¹juáh³ tiá² la³ jmu² yáh³ tsú² na²¹ lín²¹ mah¹ quioh²¹ mí¹ñí² ní¹ má¹ca³jie³, hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² jmu³ hua³jan²¹ hi³ tsa³táunh¹ ní¹ hniéi². ⁹ La³ jáun² bíh¹ lí²³ siáh³ ní¹con² hnoh²: Ní¹juáh³ tiá² hléh¹³ yáh³ hnoh² jái¹³ hi³ lí³ ngí¹³ tsáu², ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ lí³ ní³² tsú² jái¹³ hi³ ná¹hléh¹ hnoh² jáun²? ¿La³jmí¹ lín³ jan² tsá² lí¹ hlí² lí¹ liéih²³ hnga² bíh¹ má²lín³ hnoh² ní¹juáh³ la³ jáun²! ¹⁰ Tson² bíh¹ zia³² hliáun³ ní¹ jú¹jma² hngá¹máh³ lá², hi³ la³jí³² hi³ jáun² cun³ zia³² hi³ hnió³ juáh³ bíh¹. ¹¹ Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² la³ ngí²³ yáh³ jná¹³ jú¹jma² hi³ liéih³² jáun² tsáu² né³, hi³ jáun² jan² tsá² hué³² siáh³ bíh¹ jná¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hí³, hi³ tsá² hí³ né³ lín³ siáh³ jan² tsá² hué³² siáh³ hi³ ca³tin¹ jná¹³ uá²jai³². ¹² Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ hnoh² jlánh¹ má²ná¹hniá¹ náh² hi³ héih¹ náh² pí³ ní¹con² Jmí²chí³ Chun¹, jáun² ní¹ ca³la³ jí³² né³, jmu³ náh² tion³ hi³ héih¹ náh² hi³ lí¹³ lí³ jmu³ ta²¹ hi³ lí³ pin³ tsí³ tsá² lín³ cuáh³² ní¹ hná¹ ní².

¹³ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² hleh³² jú¹jma² siáh³, hniáuh³² bíh¹ mí³² tsú² ní¹con² Dió³² hi³ lí¹³ hiáuh¹³ uá²jai³² pí³ hi³ zái³² jái¹³ hi³ hleh³² jáun². ¹⁴ Quí¹ ní¹juáh³ hi³ lienh¹ jná¹³ Dió³² cun³quionh³ jú¹jma² siáh³, tson² bíh¹ hi³ jná¹³ dí¹lienh¹ Dió³² cun³quionh³ jmí²chí³ quion²¹ bíh¹, tí³la³ jun³ hi³ jáun² yáh³ ngí²³ jná¹³ huen². ¹⁵ Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, jná¹³ len³ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² ní¹juáh³ hi³ ngí²³ jná¹³ jái¹³ hi³ lienh¹ jná¹³ Dió³² ní¹ má¹tí³ ní¹ lienh¹ jná¹³ tsú² cun³quionh³ jmí²chí³ quion²¹, hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² siáh³ ní¹juáh³ hi³

ngi²³ jná¹³ sun¹ hi³ hie¹³ ná¹ ní¹ má¹ti³ ní¹ hie¹³ ná¹ ní¹con² Dió³² cun³quionh³ jmi²chi³ quion²¹. ¹⁶ Qui¹ ní¹juáh³ hnú² dí¹ma³tsú¹ ma³jónh²¹ Dió³² cun³quionh³ jmáh³la³ jmi²chi³ quián¹³, jáun² tsá² cá²tsáun¹ tsá² ná¹nái³² jáun² tiá² lí¹³ yáh³ hi³ tsa³hlió³ hná¹ jáun² hi³ cuéh³² tiá¹hmah¹ Dió³² quiúnh¹ hnú², qui¹ tiá² ngi²³ yáh³ tsú² he³ dá² jaun³² dí¹hléh¹ hnú². ¹⁷ Ho³ sa³ re² lín³² bíh¹ dí¹lien¹ hnú² Dió³² hi³ dí¹cueh³² nú² tsú² tiá¹hmah¹, tí³la³ má¹lí³² jáun² né³ tsá² jan² tiá² lí³ pin³ yáh³ tsí³. ¹⁸ Jná¹³ cue² tiá¹hmah¹ Dió³² qui¹ cun³ni¹ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quion¹ jná¹³ pí³ hi³ hléh¹³ jú¹jma² siáh³ la³ cónh³ bíh¹ ca³la³ jín³² hnoh². ¹⁹ Tí³la³ ní¹juáh³ jmi¹ zenh² jná¹³ ja¹ ní¹ ná¹ngih³² tsá² lín³ cuáh³² má¹ná¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ hnó³² jná¹³ hi³ má¹tin¹³ tsá² siánh³ cun³quionh³ hñá³ jon¹ jái¹³ hi³ lí¹³ ngi¹³ tsú², la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmi¹ hléh¹³ ná¹ quia³ mei²¹ jon¹ jú¹jma² hí¹juáh³ huen² ná¹ tiá² cuo².

²⁰ Reh², ha³ lí² cui¹ cháunh¹³ ching³² náh² la³ cun³ qui³ cháunh²³ chí¹ tsá¹míh¹. Jmu³ náh² hi³ lín³ náh² la³jmi¹ lín³ tsá¹míh¹ hi³ ca³ti²¹ hi³ hlah³ bíh¹; tí³la³ ní¹ má¹ca³tí³ ní¹ cháunh¹³ ching³² náh² má¹ná¹, cui¹ cháunh¹³ ching³² náh² la³ cun³ qui³ cháunh²³ chí¹ jan² tsá² má²hún¹ tsí³. ²¹ Qui¹ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Juo¹³ dí² juáh³ la³ lá²: Lien¹ jná¹³ tsá² hué³² lá² cun³quionh³ jú¹jma² siáh³; cun³quionh³ jē¹ tsá² hué³² siáh³ bíh¹ lien¹ jná¹³ tsú², tí³la³ sa³jún³ la³ jáun² yáh³ ne³ tsú² má¹ná¹”. ²² Hi³ jáun² né³, hi³ hleh³² tsú² jáun² cun³quionh³ cáun² jú¹jma² siáh³ lí³ cáun² lí²¹ hi³ jáun² lí¹³ lí³jnia² hin² tsánh² tiá² má²taunh³² ta²¹ bíh¹, jun³juáh¹³ hi³ lí³ lin¹ hin² tsánh² má²taunh³² ta²¹ yáh³. Tí³la³ ní¹juáh³ ca³hléh³ jan² tsá² quian³² pí³ hi³ hleh³² jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³ né³, jáun² jái¹³ jáun² lí³ cáun² lí²¹ hi³ lí¹³ lí³jnia² hin² tsánh² má²taunh³² ta²¹ bíh¹, jun³juáh¹³ hi³ lí³ lin¹ hin² tsánh² tiá² ta²¹ má²taunh³² yáh³. ²³ Jáun² né³, ní¹juáh³ má²ná¹ngih³² la³jín³² tsá² lín³ cuáh³², hi³ ní¹juáh³ la³jín³² la³ ná¹hleh³² jú¹jma² siáh³, hi³ tá¹la³ jáun² né³ chá¹taunh¹ ma³ jan² tsá² tiá² má²ni³², ho³lá²dá² tsá² tiá² ta²¹ haih²¹, ζtiá¹ juáh³ tsá² hi³ má¹lí³² jáun² hi³ má²ca³ngáu² bíh¹ hnoh²? ²⁴ Tí³la³ ní¹juáh³ la³jín³² bíh¹ hnoh² la³ ná¹ngái¹ náh² jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ honh², hi³ tá¹la³ jáun² né³ chá¹taunh¹ ma³ jan² tsá² tiá² má²jmi¹ má²tsí³, ho³lá²dá² tsá² tiá² ta²¹ haih²¹, jáun² tsá² hi³ né³ lí³tsin² hi³ tson² bíh¹ ná¹ren² tso³, qui¹ hmóu³² bíh¹ tsú² lí³tsin² lánh³ lí³ tsí³ ní¹ má¹ca³nái³² la³jí³² jái¹³ hi³ ná¹juáh²³ hnoh² jáun². ²⁵ Cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ lí¹³ chu³ jñéh³ la³jí³² la³ cun³ hi³ ná¹hmá¹ hñu³ tsí³ tsú², hi³ jáun² ca³la³ hi³ cuá¹hin³ bíh¹ tsú² ma³tsu³ ma³jónh³² Dió³² hi³ juáh³ hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ la³ zenh² Dió³² ja¹ quián¹³ hnoh².

Ní¹ má¹ca³ngih³² náh², jmu³ náh² re² tin² la³jí³² hi³ jmúh¹³

²⁶ Jáun² né³ reh², ní¹ má¹ca³cuú² ca³ngih³² hnoh², zian² ma³ jan² hnoh² ná¹quiánh¹ sun¹ hi³ lí³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², ho³ hi³ má¹tin¹³ náh² tsáu², ho³ cáun² hi³ ní¹ náh² hi³ má²ca³híe³ Dió³², ho³ cáun² jái¹³ hi³ hléh¹³ náh² cun³quionh³ jú¹jma² siáh³, ho³lá²dá² hi³ záih¹³ náh² jái¹³ jáun². Re² bíh¹, tí³la³ cui¹ lí³ zia³² ní¹ jmu³ ta²¹ la³jí³² hi³ jáun² hi³ lí³ pin³ tsí³ tsá² lín³ cuáh³². ²⁷ Ní¹juáh³ jmi¹ zian² tsá² hléh³² jú¹jma² siáh³, cui¹ hleh²¹ gon³ ho³ gáun³ tsáu² ní¹juáh³ hi³ jlánh¹ juóun³²; tí³la³ ma³ quin³² ma³ jan³² má¹ná¹. Ja³bí¹ hniáuh³² zian² siáh³ jan² tsá² záí³² jái¹³ hi³ hleh³² tsú² jáun². ²⁸ Tí³la³ ní¹juáh³ ja¹ ní¹ ná¹ngih³² náh² tiá² la³ zian² yáh³ tsá² má²hiau³² pí³ hi³ lí¹³ záí³² jái¹³ jáun², cun³tsa³² tí³ ta²¹ hí¹ jan² tiá² hin² hléh³² bíh¹ cú²jueh³² jú¹jma² hi³ hí¹juáh³ hnga² tsú² tiá² cuoh². Tí³ re² bíh¹ ma³ quin³² ma³ jan³² cui¹ juónh¹³ cú²jueh³² quionh³ Dió³², jí³ quionh³ jmi¹ tsí³ hnga². ²⁹ La³ ní² bíh¹ siáh³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ti³ ní¹ hléh²¹ *tí³² jē¹ Dió³² jái¹³ hi³ má²lí²cué³² Dió³² hñu³ tsí³, cui¹ hleh²¹ tsú² cun³ gon³ ho³ gáun³, hi³ tsá² ní¹ hná¹ jáun² né³, cui¹ ná¹cán²³ re² hua³hí¹³ la³jí³² jái¹³ hi³ juáh³ tsú² jáun². ³⁰ Jáun² né³, ní¹juáh³ Dió³² la³ jmu² hi³ zia³² cáun² hi³ lí²ni³² jan² tsáu² ní¹ cuá¹tón²¹ jáun², hi³ jáun² tsá² dí¹hleh³² hí³ cui¹ tunh¹³ tín² jē¹. ³¹ Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí¹³ hi³ la³jín³² hnoh² lí¹³ hléh¹³ náh² ma³ quin³² ma³ jan³² la³ cun³ jái¹³ hi³ má²hian² náh²

ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² la³jín³² tsáu² lí¹³ lí³ tìn² jí³ hi³ niau²¹ siáh³ tiá³ tsí³. ³² Qui¹ hmóu³² bíh¹ tsá² ná¹lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² hniáuh³² jmu³ héih³² ñí¹con² jmí²chí³ quioh²¹, ³³ qui¹ Dió³² dá² jun³juáh¹³ jan² Dió³² Tsá² jmu² hi³ tiáunh¹ tsáu² tiá³ siaun³² yáh³, qui¹ Dió³² dá² tí³ jmu² hi³ tiauh² dí² re² tìn² bíh¹.

Né³² né³, la³ cun³ qui³ ná¹ngi²³ la³jín³² tsá² joh¹ Dió³² la³ tán¹ ñí¹ ná¹ngih³² tsú², ³⁴ tsá²mi³ hniáuh³² tionh² ta³máih³ bíh¹ ja¹ ñí¹ ná¹ngih³² tsá² lín³ cuáh³². Ha³ tiá² jái¹³ zia³² yáh³ hi³ cáun² lí¹ hléh²¹ tsú² ta³ lín²¹, hniáuh³² bíh¹ ma³quien² tsá²mi³ ñí²cuo² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ liei²¹ quioh²¹ Dió³². ³⁵ Jáun² ní¹juáh³ hnió³ tsá²mi³ hi³ lí³ ñí³² cáun² jái¹³, hniáuh³² ngáih³² tsú² tsá²ñuh² ñí²cuo² bíh¹ ní¹ má¹cá²chánh³² hñu¹³; qui¹ tiá² re² jniá³ yáh³ hi³ tsá²mi³ hléh³² ja¹ ñí¹ ná¹ngih³² tsá² lín³ cuáh³².

³⁶ Hniáuh³² cháu¹ hnoh² honh² hi³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² tiá² ca³lí³liau³ yáh³ ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ sa³jun³ ñí¹con² jmáh³la³ hnoh² yáh³ siáh³ má²cá²chó³² jái¹³. ³⁷ Ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hi³ lín³ tí³² jē¹ Dió³², ho³lá²dá² lín²³ tsú² hi³ quian³² cáun² pí³ hi³ má²ca³cué³ Jmí²chí³ Chun¹, hniáuh³² bíh¹ ma³tson² tsú² hi³ sí² hi³ cuá¹jmu² jná¹³ lá² ñí¹con² hnoh², cáun² héih³² quioh²¹ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² la³². ³⁸ Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² ta²¹ haih²¹ jái¹³ lá² né³, hí¹juáh³ tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ tanh¹³ tsú² ta²¹ tsá² la³ hí³.

³⁹ Jáun² né³ reh², chú³² jmúh¹³ náh² hniá¹ hi³ cué³² Dió³² jái¹³ hñu³ honh² náh² hi³ jáun² lí¹³ hléh¹³ náh², tí³la³ ha³ lí² qui² lí² jna³ náh² ñí¹con² tsá² má²hiau³² pí³ hi³ hléh³² jú¹jma² siáh³ má¹ná¹. ⁴⁰ Hi³ jáun² la³jí³² hi³ jmuh³² náh² né³, jmu³ náh² re² tìn² lín³², hi³ ca³la³ hi³ ja³² re² he² hná¹.

15

Jmí¹ ca³jenh¹³ Cristo

¹ Né³² né³ reh², hnó³² jná¹³ hi³ cháu¹ náh² honh² jú¹ chú³² hi³ má²ca³hléh³ jná¹³ jáun² ñí¹con² hnoh². Jú¹ chú³² jáun² né³ ca³heh³ bíh¹ hnoh² jmí¹ ca³niéih² náh², hi³ jáun² la³ má²zian² jáun² bí¹ náh² hi³ nio² tiá³ honh² ñí¹con² jú¹ chú³² jáun². ² Hi³ cun³quionh³ jú¹ chú³² jáun² bíh¹ siáh³ má²ná¹liáun¹ hnoh² ní¹juáh³ hi³ la³ má²ná¹ziánh¹ jáun² náh² tiá³ jái¹³ hi³ ca³híe³ jná¹³ jáun². Jí³²la³ tí³ ní¹juáh³ cáun² lí¹ táunh²³ náh² ta²¹ ta³ lín²¹ bíh¹, jáun² bíh¹ tiá² lín¹ ñí¹ lí³quien².

³ La³ cun³ la³jí³² jái¹³ hi³ ca³lí³ tìn² jná¹³ jáun² huen², jí³lí³² bíh¹ jái¹³ jáun² ca³híe³ jná¹³ siáh³ hnoh². Hi³ ja¹ la³jí³² hi³ jáun² zia³² cáun² jái¹³ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ juáh³ la³ lá²: Cristo ca³jun³ hi³ ca³tí²¹ tso³ quiú¹³ dí², la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²; ⁴ hi³ ja³haun³ tsú² siáh³, hi³ jáun² ñí¹ má²cá²hni² jmái¹ jáun² né³ ca³jenh¹³ tsú² já¹ hla¹, la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí². ⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ma³jnia³² tsú² ñí¹con² Pé¹, hi³ jmí¹ lí¹cáin² pih²¹ jáun² né³ ca³ma³jnia³² tsú² siáh³ ñí¹con² tán¹ quian³tun³. ⁶ Jmí¹ lí¹cáin² jáun² siáh³ ca³ma³jnia³² tsú² ñí¹con² lí³ hñá³ nio² hñá³láun³ tsá² reh² dí² cun³ jéin³² la³ lá². Hi³ uá¹jinh¹ má²cá²tsan³ ma³ jan² tsá² hí³ ta³né³², míh¹ tiá² jí³lin² tsá² hí³ zian² bíh¹. ⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ma³jnia³² tsú² ñí¹con² Jacobo, hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ma³jnia³² tsú² siáh³ ñí¹con² ca³la³ jín³² tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³².

⁸ Jmí¹ ca³táuh³ hi³ má²jnia³² tsú² jáun² ñí¹con² la³jín³² tsá² hí³ né³, jáun² ñí¹con² jná¹³ siáh³ ca³ma³jnia³² tsú². Jáun² jná¹³ bíh¹ jan² tsá² lín³ ná¹ la³jmí¹ lín³ jan² dáin² hi³ ca³lí³zian² ta³ má²ca³nga² jmái¹ quioh²¹. ⁹ Qui¹ jun³ lín¹ tsáu² yáh³ jná¹³ la³ cónh³ bíh¹ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² ñí¹ hná¹ ní², ca³la³ hí¹juáh³ tiá² ca³tín¹ yáh³ jná¹³ hi³ té³ tsáu² “tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²”, qui¹ jná¹³ dá² jan² tsá² ca³jmú³² ná¹ hian² tsin³² ñí¹con² tsá² ná¹lín³ cuáh³² quioh²¹ Dió³² jmí¹tín² bíh¹. ¹⁰ Tí³la³ lín³ bíh¹ jná¹³ la³ cun³ hi³ lín³ ná¹, qui¹ cun³ñí¹ hi³ Dió³² ca³ja³ mi³ tsí³ ñí¹con² jná¹³. Hi³ jáun² mi³ hi³ ja³² jáun² tsí³ tsú² ñí¹con² jná¹³ tiá² lí¹ má²ca³há² ca³nga² yáh³, qui¹ jná¹³ bíh¹ tí³ jlánh¹ má²cá²jmú³² ta²¹ la³ cónh³

bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ ní²; uá¹jinh¹ jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³ tsá² má²cá²jmu³², tí³la³ hnga² bíh¹ Dió³² Tsá² ja³² mi³ tsí³ má²ca³ma³hau³ jná¹³. ¹¹ Tí³la³ tiá² hi³ jmu² hí¹ cáun² yáh³ ní¹juáh³ jná¹³ ho³ tsá² hí³ ca³nga³ jú¹ chú³² jáun² ñí¹con² hnoh²; quí¹ tí³la³ cáun² lá² bíh¹ jú¹ chú³² hi³ hléh¹ jnoh¹, hi³ cáun² jái¹³ lá² bíh¹ siáh³ má²ca³tionh² hnoh² ta²¹.

Jmáí¹ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³

¹² Jáun² né³, ní¹juáh³ jú¹ chú³² hi³ hléh¹ jnoh¹ juáh³ hi³ Cristo ca³jenh¹³ ja¹ hla¹, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² zian² ma³ jan² hnoh² hi³ juánh³ náh² hi³ tiá² jenh¹³ yáh³ tsá² má²cá²tsan³? ¹³ Quí¹ sá¹jmí¹ tiá² la³ jenh¹³ yáh³ tsá² má²cá²tsan³, jáun² sa³jun³ la³ ca³jenh¹³ yáh³ hnga² Cristo. ¹⁴ Hi³ jáun² ní¹juáh³ tiá² la³ ca³jenh¹³ Cristo, jáun² jú¹ chú³² hi³ hléh¹ jnoh¹ tiá² lin¹ ñí¹ la³ quien² hí¹ cáun² yáh³, hi³ sa³jun³ la³ quien² siáh³ hi³ táunh²³ náh² jáun² ta²¹. ¹⁵ Jáun² sá¹jmí¹ la³ ní² né³, jnoh¹ bíh¹ má²láí³ tsá² zih³² jú¹ tí¹jái² hi³ ca³tin¹ Dió³², quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²ca³juáh¹³ jnoh¹ hi³ Dió³² ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ Cristo. Jáun² ní¹juáh³ tiá² la³ tson² yáh³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³, hi³ jáun² tiá² la³ tson² yáh³ hi³ Dió³² ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ Cristo. ¹⁶ Quí¹ ní¹juáh³ tiá² la³ jenh¹³ yáh³ tsá² má²cá²tsan³, hi³ jáun² sa³jun³ la³ ca³jenh¹³ yáh³ siáh³ Cristo. ¹⁷ Hi³ jáun² sá¹jmí¹ tson² tiá² ca³jenh¹³ Cristo dúh¹, jáun² tiá² lin¹ ñí¹ jmí¹ jmu³ ta²¹ hí¹ cáun² yáh³ hi³ má²táunh²³ jáun² hnoh² ta²¹; la³ má²ná¹ren² jáun² bíh¹ náh² tsáuh³. ¹⁸ Jáun² ní¹juáh³ la³ ní² né³, la³ má²já²hín³ bíh¹ tsá² má²cá²tsan³ ta³ má²tanh² ta²¹ Cristo. ¹⁹ Ní¹juáh³ hi³ ná¹hen² jáun² tsí³ dí² ñí¹con² Cristo la³ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ jmáh³ la³ tá¹ la³ ziaun² dí² ñí¹ hué²¹ lá² bíh¹, jáun² jnoh¹ bí¹ la³ má²láí³ tsá² jlánh¹ bíh¹ tsí¹juí³ la³ cónh³ bí¹ ñí¹ la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ ní².

²⁰ Tí³la³ la³ cun³ lí³ hú¹tá¹ jú¹ tson² má¹ná¹, ca³jenh¹³ bíh¹ Cristo ja¹ hla¹; hi³ jáun² la³ ní² má²lí²lin¹ hi³ ja³bí¹ hla¹ tsá² ñí¹ hná¹ ní² siáh³ jenh¹³ la³jmí¹ ca³jenh¹³ hi³ dí². ²¹ Quí¹ la³ lá² bíh¹ lí³: Cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ tsáu¹³ jan² tsáu² bíh¹ ca³hi³ hmú³² ñí¹ hué²¹ lá²; jáun² ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jan² tsáu² bíh¹ ca³li³liau³ siáh³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³. ²² La³ jáun² bíh¹ lí³, hi³ cun³ñí¹ hi³ lín³ tsáu² tsá² jón²zih¹ hla¹ Adán, jáun² la³jín³² bíh¹ tsú² tsán²; ja³bí¹ la³ jáun² la³jín³² bíh¹ tsú² jenh¹³ siáh³ cun³ñí¹ hi³ lín³ tsú² tsá² joh¹ Cristo, hi³ jáun² lí¹³ zian² cáun² hi³ hmaí²¹. ²³ Tí³la³ ma³ quin³² ma³ jan³² má¹na²¹ la³ cun³ ñí¹ ca³tin¹ bíh¹: Cristo bíh¹ Tsá² la³ñí¹ hi³ lín³ tsá² hmaí²¹ jmí¹ ca³jenh¹³, hi³ jáun² ní¹ má¹tí³ ñí¹ jaunh²¹ tsú² né³, lín¹³ siáh³ tsá² hmaí²¹ tsá² ñí¹ hná¹ ní² joh¹ tsú². ²⁴ Má¹lí³² jáun² né³, tsin¹³ jmái¹ hi³ má²tón³², jmái¹ hi³ táuh³ la³jí³², jmái¹ hi³ hin³ jáun² Cristo la³jín³² tsá² ná¹quien², tsá² ná¹ho² ta²¹, jí³ tsá²cuú² tsá²chín³ ní² siáh³, jmái¹ hi³ jí¹enh³² jáun² Cristo ñí¹con² Dió³² Jméi² jái¹³ hi³ ho². ²⁵ Quí¹ cun³ la³ má²ho² jáun² bíh¹ Cristo jái¹³, ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ jmu³ Dió³² hi³ chí¹hánh²³ tsú² la³jín³² tsá² jmu² hniei² quionh³ dí²; ²⁶ hi³ ñí¹ ca³táuh³ né³, tsa³hín³ jí³ hmú³² uá²jai³², tsá² cuá¹hniei²¹ hí³ quionh³ Dió³². ²⁷ Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí², Dió³² má²ca³jmú³ hi³ la³jí³² hi³ jáun² má²dí¹chin¹ ta³ bíh¹ Cristo. Tí³la³ jái¹³ hi³ rá¹juáh³ jáun² hi³ la³jí³² bí¹ ta³no¹ jo³cuo² jo³ta³ Cristo né³, tiá² nieih³ yáh³ hi³ jí³ hnga² Dió³² Tsá² ca³jmú³ héih³² jáun², ta³zanh¹ jo³cuo² Cristo. ²⁸ Hi³ jáun² né³, ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ la³jí³² má²nio² jo³cuo² Cristo, jáun² má¹jáun² má²chan³ tsú² siáh³ hnga² jo³cuo² Dió³², Tsá² ca³chá³ hí³ la³jí³² jo³cuo² tsú² la³ jmí¹ ñí¹. Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ Dió³² lín³ Tsá² chín¹ ñí¹ ca³la³ jí³² hi³ zia³².

²⁹ Hi³ ca³tí²¹ jái¹³ hi³ jenh¹³ tsú² jáun² né³, zian² ma³ jan² tsá² zaun³² jmái² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ tsá² má²cá²tsan³. ¿He³ láih³² sa³ la³ ní² yáh³ jmu² tsú²? Já² ní¹juáh³ tiá² la³ jenh¹³ yáh³ tsá² má²cá²tsan³, ¿he³ ya³ láih³² zaun³² tsú² jmái² hi³ ca³tin¹ hla¹ hí³? ³⁰ Hi³ jnoh¹ siáh³, ¿he³ ya³ láih³² tauh²³ jnoh¹ ñí¹ háinh¹³ jmái¹ ca³la³ jí³² ní¹juáh³ tiá² hin² la³ jenh¹³? ³¹ Quí¹ la³jí³² jmái¹ bíh¹ zenh² jná¹³ ñí¹ hmú²¹; ma³tson¹³ jná¹³ jái¹³ ní² reh² la³jmí¹ ma³tson¹³ jná¹³ hi³ cu³tí³ tsah¹ jná¹³ hi³ hnoh² ná¹lín³ náh² tsá² tanh² ta²¹ Jesús Tsá² lín³

Cristo Ti³² Juo¹³ dí². ³² Já¹ juú² Éfeso lá², lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ má²ca³quí¹ ca³ta¹³ jnoh¹ quiúnh¹ jáh³ hngá¹ jáh³ náí². Ti³la³ né³² né³, sá¹jmí¹ hi³ hu²¹ tsin³² jná¹³ la³ cun³ qui³ hu²¹ jáun² tsí³ tsá²mi³cuóun², jáun² ¿he³ dá² láí¹³ jná¹³ hi³ má²ca³há² ca³nga² ná¹ la³ jáun²? Jáun² né³, sá¹jmí¹ hi³ tson² hi³ tiá² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³, hi³ jáun²: “¿Cuí¹ cú¹ cúí¹ hnáih¹³ dí², quí¹ tsa³háu² má²jún³ bíh¹ dí²!”, la³ cun³ hi³ ná¹juáh²³ jáun² ma³ jan² tsáu².

³³ Ti³la³ ha³ lí² lí¹ cúí¹ lí³can² náh², ní² lí¹ cá¹quiúnh²¹ náh² la³ cun³ lí³ jáí¹³ hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: “Ní¹juáh³ tsá² juónh²³ re² quionh³ tsá² hláih¹, jáun² má¹lí³² jáun² má²lín³ tsú² tsá² hláih¹ bíh¹ uá²jai³²”. ³⁴ ¿Tianh³ náh² hi³ ná¹jniá³ jmí¹ honh² náh² ca³ti²¹ hi³ chu²¹, ha³ lí² lí¹ jmu² náh² tso³! Quí¹ ma³ jan² hnoh² ca³la³ hí¹juáh³ tiá² cuóun³² bíh¹ náh² Dió³². Juanh³² jná¹³ la³ ní² hi³ jáun² lí³ hinh¹ náh².

He³ lánh³ rón³² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³

³⁵ Hi³ ca³ti²¹ jáí¹³ jáun² né³, tiá² né¹, ho³ sa³ zian² ma³ jan² tsá² lí¹³ nga³: “¿He³ dá² lánh³ rón³² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³? ¿He³ dá² lánh³ rón³² jniá³ tsú² lí¹³?”. ³⁶ Cáun² jú¹ te³ bíh¹ jaun³² nga² tsú², quí¹ ní¹juáh³ jmí¹ jánh¹³ nú² cá² máí³ jún², tiá² lí¹³ yáh³ hion¹³ cáun² chí² ñeh¹ hmai²¹ ní¹juáh³ tiá² la³ tsa³hín³ tín² jún² jáun². ³⁷ Quí¹ jun³juáh¹³ hmáih³² yáh³ jonh² jñi³² tsú², quí¹ máí³ bíh¹, uá¹ hi³ cuú²miil²¹ ho³ lí³ua³ cáun² máí³ siáh³ siáh³. ³⁸ Hi³ ní¹ má¹ti³ ní¹ hiá²¹ né³, Dió³² bíh¹ má²jmu² he³ lánh³ jniá³ ma³ quin³² ma³ cá² ní¹, siánh³ jniá³ bíh¹ ma³ quin³² ma³ cá² tan³ ní¹ má¹ca³hiá². ³⁹ Tiá² cá²ren² yáh³ la³jáh³ dú¹ ní¹ ngú³; quí¹ siánh³ ní¹ bíh¹ quioh²¹ tsáu², siánh³ ní¹ bíh¹ quioh²¹ jáh³ quiún³ cuá² ta³, siánh³ ní¹ bíh¹ quioh²¹ quiuh²¹ tan³², hi³ siánh³ ní¹ bíh¹ siáh³ quioh²¹ jáh³ jmái². ⁴⁰ La³ ní² bíh¹ lí³ siáh³ hi³ siánh³ bíh¹ lí³ ngú³ quioh²¹ tsá² zian² hñu³mi³cuú², hi³ siánh³ bíh¹ lí³ ngú³ quioh²¹ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá²; za² lín³² bíh¹ lánh³ lí³ ngú³ quioh²¹ tsá² zian² hñu³mi³cuú² la³ cónh³ bíh¹ hi³ quioh²¹ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá². ⁴¹ Siánh³ bíh¹ jniá³ joh¹ quioh²¹ hiú² la³ cónh³ bíh¹ joh¹ quioh²¹ zih² jí³ joh¹ quioh²¹ chí¹jmai²¹; hi³ hí¹ la³ tí³ má²tún² hmóu³² yáh³ chí¹jmai²¹ tiá² cá²ren² joh¹ quioh²¹ ma³ quin³² ma³ caun³².

⁴² La³ jáun² bíh¹ lí¹³ siáh³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³. Hó²³ tsú² ngú³ hi³ lí¹³ sáh³², tí³la³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ tsú² né³, má²quian³² tsú² cáun² ngú³ hi³ tiú²uú² lí¹³ sáh³² bíh¹. ⁴³ Hó²³ tsú² cáun² hi³ tsí¹juí³, tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, jenh¹³ cáun² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien². Cáun² hi³ huán¹ tsí³ bíh¹ hó²³ tsú², hi³ má¹lí³² jáun² né³, jenh¹³ cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ pin³. ⁴⁴ Quí¹ ngú³ hi³ ca³tín¹ tsú² ta²¹lá² zian² ní¹ hué²¹ lá² bíh¹ hó²³ tsú², tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, jenh¹³ cáun² ngú³ hi³ la³ quioh²¹ tsá² zian² hñu³mi³cuú² bíh¹. Quí¹ la³jmí¹ zia³² cá² ní¹ ngú³ hi³ ca³tín¹ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá², ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ zia³² siáh³ cá² ní¹ ngú³ hi³ ca³tín¹ tsá² zian² hñu³mi³cuú².

⁴⁵ Quí¹ ní¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²: “Hla¹ Adán tsá² la³ñí¹ ca³lín³ jan² tsá² zia³² jmí²chí³ quioh²¹”; tí³la³ Tsá² lín³ hí³ Adán Tsá² ní¹ ca³táuh³ má¹ná¹, quian³² cáun² jmí²chí³ hi³ jmu² hi³ lí¹³ zian² bíh¹ tsáu². ⁴⁶ Jáun² né³, jun³juáh¹³ ngú³ hi³ ca³ti²¹ hñu³mi³cuú² yáh³ tín² ca³lí³ zia³², quí¹ la³ñí¹ tín² lí³ hniáuh³² ngú³ hi³ ca³ti²¹ ní¹ hué²¹ lá² bíh¹; má¹lí³² jáun² máh³ já³² hi³ ca³ti²¹ hñu³mi³cuú². ⁴⁷ Tsá²ñuh² tsá² la³ñí¹, ca³lín³ cun³quionh³ cuáh¹, hi³ hí³ né³ jmí¹ zian² ní¹ hué²¹ lá² bíh¹; tí³la³ Tsá² ní¹ má²tenh³ má¹na²¹, jan² Tsá² cua³han³ tí³ hñu³mi³cuú² bíh¹. ⁴⁸ Hi³ jáun² dá² la³jmí¹ lín³ tsá²ñuh² tsá² ca³lín³ hí³ cun³quionh³ cuáh¹ bíh¹ lín³ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá², tí³la³ tsá² ca³tín¹ lí³ zian² tí³ hñu³mi³cuú² má¹ná¹, lín¹³ la³ cun³ qui³ lín³ Tsá² ja³ hí³ tí³ hñu³mi³cuú² bíh¹.

⁴⁹ Tsá² ca³lí³zian² hi³ cun³quionh³ cuáh¹ lín³ nóh³² hi³ ca³ta¹ dí² ta³né³². Hi³ jáun² Tsá² cuá³ hí³ hñu³mi³cuú² né³, lín³ nóh³² hi³ ca³ta¹ dí² jmí¹tsú² jmí¹ja³².

⁵⁰ Hi³ jáun² reh², la³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³ juah²¹ ní¹con² hnoh² lí³ la³ lá²: Tsá² qui³ quian³² ngú³ hi³ ca³ti²¹ ní¹ hué²¹ lá², ha³ tiá² ca³tín¹ yáh³ tsánh³² ní¹ cuá¹quien² Dió³²; quí¹ tsá²

quian³² ngú³ hi³ sah³² tiá² ca³tin¹ yáh³ hiáuh³ la³ cun³ hi³ hiáuh¹³ jáun² tsá² quian³² ngú³ hi³ jmí¹líh³ tiú²uú² sáh³². ⁵¹ Tí³la³ hnó³² jná¹³ hi³ lí³ ñíh¹³ náh² cáun² jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹: Tiá² la³jái³² dí² hiá¹ tsáu¹³ yáh³; tí³la³ cun³ jáun² la³jái³² bíh¹ dí² zan¹³ hi³ jmu³ Dió³². ⁵² Cu³diá²jan² la³ lá² bíh¹ zan¹³ dí², la³ jan² tsá² lí²hméih³² ñí¹, ní¹ má¹cá²hen³ mah¹ hi³ jíe³² tsú² mí¹ñí² ñí¹ ca³táuh³ jmái¹. Jáun² ní¹ má¹ca³jie³ tsú² mí¹ñí² né³, jenh¹³ ca³la³ jín³² tsá² má²cá²tsan³, hi³ jáun² jmí¹líh³ bíh¹ tiú²uú² tón³² jmái¹ tsán¹³ tsú²; hi³ ja³bí¹ jnoh¹ siáh³ zan¹³ dí² jmái¹ jáun². ⁵³ Quí¹ la³ cun³ lí³ hi³ ziaun² dí² lá² ta³né³², cáun² hi³ tiá² má²híe² bíh¹, hniáuh³² bíh¹ lan¹³ cáun² hi³ ma³híe² la³ cun³ jmí¹hi³nio²; hi³ ngú³ quiú¹³ dí² hi³ sah³² né³, hniáuh³² lan¹³ cáun² hi³ tiú²uú² tón³² jmái¹ sáh³² bíh¹. ⁵⁴ Hi³ jáun² ní¹juáh³ cáun² hi³ tiá² má²híe² ziaun² dí² lá² ta³né³², lan¹³ cáun² hi³ ma³híe² cun³ jmí¹hi³nio², jí³ ní¹juáh³ ngú³ hi³ sah³² quiú¹³ dí² lan¹³ siáh³ cáun² hi³ tiú²uú² tón³² jmái¹ sáh³², má¹jáun² bíh¹ má²lí³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí², hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: “;Má²já²hín³ bíh¹ hmú³²; má²ca³cah¹³ bíh¹ Dió³² jmái¹! ⁵⁵ Hnú² hmú³², ¿né² dá² hi³ ca³lín¹³ hnú²? Hnú² hmú³², ¿né² dá² hi³ jlánh¹ jmí¹ jmúh³² hnú² jáun² hian² honh²?” ⁵⁶ Cun³quionh³ tso³ bíh¹ tin² hmú³² jmu³ hian² tsí³, hi³ cun³quionh³ liei²¹ bíh¹ joh²³ siáh³ tso³ pí³. ⁵⁷ Tí³la³ tiá¹hmah¹ Dió³² má¹ná¹, Tsá² jmu² hí³ hi³ cah¹ dí² jmái¹ cun³quionh³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí².

⁵⁸ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ reh² tsá² hnau³ jná¹³ lín³², cuí¹ zian² náh² hi³ ná¹tioh³ cáun² honh² jí³ hi³ nio² tiá³ honh² náh² jmái¹ ca³la³ jí³², hi³ tí³ lí³mí¹ ná¹jmuh³² náh² ta²¹ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí² cun³ jmá² cun³ jnia³²; quí¹ má²ñí¹ bíh¹ hnoh² hi³ ta²¹ hi³ jmuh³² náh² cu³tsa³² quiúnh¹ náh² Tí³² Juo¹³ dí², ha³ tiá² lí¹ ná¹hín²³ yáh³.

16

Quié³ hi³ cunh²³ tsú² hi³ ca³tin¹ tsá² reh²

¹ Jáun² né³, ca³tí²¹ quie³ hi³ cunh²¹ náh² hi³ ca³tin¹ tsá² joh¹ Dió³², jmu³ náh² la³ cun³ héih³² hi³ ca³jmú³² jná¹³ jáun² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ tsá² lín³ cuáh³² zian² tí³ hué³² Galacia. ² Ma³ cun³ jña³ jmái¹ jmí¹ dú²me¹ hniáuh³² hmáh¹ hnoh² ca³lá² quie³ tí³ có³² ma³ quin³² ma³ jan³² náh², la³ cun³ rón³² tí³ hi³ má²ca³janh¹ náh², hi³ jáun² tiá² lí³ hniáuh³² hi³ cánh³ cunh²¹ náh² ní¹ má¹cá²chó³² jná¹³ ñí¹ ní². ³ Hi³ jáun² ní¹ má¹cá²chó³² jná¹³, má²zein²¹ ná¹ tsá² hion¹³ hnoh² hmóu³² tí³ ñí¹con² tsá² reh² zian² já¹ juú² Jerusalén, hi³ tsa³can³² quie³ hi³ má²ca³cunh²¹ náh² jáun². Ja³bí¹ cue¹ jná¹³ tsú² siáh³ cáun² sí² hi³ tsa³can³² tsú² tí³ ñí¹con² tsá² hí³. ⁴ Jáun² ní¹juáh³ ca³lín¹³ hnoh² hi³ chú³² ñe¹ jná¹³ uá²jai³², jáun² ñe¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ tsá² hí³.

La³ cun³ hi³ hu²¹ tsí³ Po¹ jmu³

⁵ Jáun² né³, ní¹ má¹tí³ ñí¹ ngau²¹ jná¹³ siáh³ ñí¹ ní², hniáuh³² ñí¹nga¹ jná¹³ tín² hué³² Macedonia, hi³ jáun² má¹lí³² jáun² máh³ chau²¹ jná¹³ já¹ juú² Corinto ní². ⁶ Ho³ sa³ lí¹³ ñí²¹ jná¹³ ca³lá² ué³ jmái¹ ñí¹ ní² quiúnh¹ hnoh², ho³lá²dá² ñí²¹ jná¹³ ñí¹ ní² tá¹la³ ngá¹³ jmí¹ ñí¹cuó³, hi³ jáun² má¹jáun² lí¹³ má¹hau¹ hnoh² jná¹³ ca³tí²¹ juí³² ñí¹ ñe¹ jná¹³ ní¹ má¹lí³² jáun². ⁷ Quí¹ tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ hi³ tí³ lí¹ ñí¹nga¹ ná¹ ñí¹ ní² hi³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh², tí³la³ hu²¹ tsin³² jná¹³ hi³ ñí¹ñí²¹ ná¹ ca³lá² ué³ bíh¹ quiúnh¹ hnoh² ní¹juáh³ hi³ cué³² Tí³² Juo¹³ dí² jái¹³. ⁸ Tí³la³ la³ má²cuon¹ jáun² bíh¹ jná¹³ já¹ juú² Éfeso lá² ca³la³ ñí¹ tí³ jmái¹ Pentecostés, ⁹ quí¹ jlánh¹ re² zia³² jái¹³ hi³ lí¹³ cua³hai³² re² ta²¹ hi³ cuá¹jmu² jná¹³ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí² ñí¹ lá², uá¹jinh¹ zian² juóun³² lín³² tsá² hnió³ qui³ jní³² juí³².

¹⁰ Ní¹juáh³ hi³ ca³chó³² Timoteo ñí¹ ní², jmu³ náh² tion³ hi³ tiá² lin¹ hi³ zia³² hi³ lí³ hí³² tsí³ tsú² ja¹ quián¹³ hnoh², quí¹ hí³ bíh¹ jan² tsá² jmu² uá²jai³² tá¹³ Tí³² Juo¹³ dí² la³jmí¹ jmu² jná¹³. ¹¹ Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ jmúh¹³ náh² hí¹ jan² hi³ tiá² quiú² tiá² jéin²³ náh² tsú². Tí³ re² ma³hon¹ náh² tsú², hi³ jáun² cuí¹ jáunh¹³ tsú² cáun² hi³

re² hi³ tin², hi³ ja³jie³ jná¹³, qui¹ lá² cuá¹jan³² jná¹³ tsú² quiúnh¹ ná¹ tsá² reh² dí² ñí¹ hná¹ lá².

¹² Hi³ ca³tin¹ Apolos reh² dí² né³, jmí¹ má²ca³hiu³ ca³mí³ lín³² jná¹³ ñí¹con² tsú² hi³ jmí¹ tsó²¹ tsú² quionh³ tsá² reh² hi³ tsa³jie³ hnoh², ti³la³ la³ ti³ ta³né³² cun³ tiá² má²ca³li³hnió³ bíh¹ tsú²; ti³la³ tsó³² bíh¹ tsú² ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³jien³.

Jái¹³ ñí¹ má²ca³táuh³

¹³ Jáun² né³, tianh³ náh² ná¹ñí¹ náh², ji³ hi³ cui¹ ná¹tioh³ cáun² honh² náh² ca³ti²¹ la³ cun³ hi³ táunh²³ náh² ta²¹. Tiá³ chá¹ náh² honh², ha³ lí² juenh³. ¹⁴ La³jí³² hi³ jmúh¹³ náh², jmu³ náh² cun³quionh³ hi³ hno³ náh² tsáu².

¹⁵ Né³² né³ reh², hnoh² má²ná¹ñíh¹ náh² hi³ tsá² hñú¹³ Estéfanos bíh¹ tsá² la³ñí¹ hi³ ca³taunh³ ta²¹ jú¹ chú³² ti³ hué³² Acaya, hi³ tsá² hí³ né³, má²ca³jmú³ ná¹chan¹ hmóu³² hi³ ma³cón³² la³jín³² tsá² joh¹ Dió³². ¹⁶ Jáun² jná¹³ né³ hnó³² hi³ hnoh² jmúh¹³ náh² niuh¹ ñí¹con² li³ua³ jan² tsá² la³ hí³, ji³ ñí¹con² la³jín³² tsá² tionh² quionh³ tsú² hi³ jmu² ta²¹ la³ jáun².

¹⁷ Jlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³ qui¹hliá² má²cuá²taunh²¹ Estéfanos quionh³ Fortunato ji³ Acaico ñí¹ lá², qui¹ tsá² hí³ bíh¹ má²ca³jmú³ ñí¹con² jná¹³ cáun² hi³ tiá² la³ lí¹³ jmúh¹³ hnoh², cun³ñí¹ hi³ tiá² tionh² yáh³ hnoh² ñí¹ lá². ¹⁸ Tsá² hí³ bíh¹ má²ca³jmú³ hi³ má²ca³niau²¹ re² tsin³² jná¹³ la³jmí¹ ca³chá³ tsú² jáun² re² honh² hnoh². Jáun² né³, hniáuh³² bíh¹ má¹quien¹³ náh² tsá² la³ hí³.

¹⁹ Jáun² né³, ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ tsá² lín³ cuáh³² zian² ti³ hué³² Asia lá² juáh³: “Hia² náh²” ñí¹con² hnoh². Ñú² Aquila quionh³ mí¹ Prisca ñí²cuo², ji³ la³jín³² tsá² lín³ cuáh³², tsá² qui³ ngih³² hí³ hñú¹³ tsú², juáh³ siáh³ ñí¹con² hnoh²: “Hia² náh²” ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Ti³² Juo¹³ dí². ²⁰ “Hia² náh²” —juáh³ siáh³ ca³la³ jín³² tsá² reh² dí² zian² já¹ juú² lá² ñí¹con² hnoh². Ren¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² hi³ re² nio² honh² náh², la³ cun³ qui³ ráin³² tsú² jan² rainh²¹.

²¹ Jná¹³ Po¹, cuá¹jmu² ná¹ cun³quionh³ uón³² huen² tun³ hni³² jon¹ jái¹³ lá², hi³ juah³² jná¹³: “Hia² náh²” ñí¹con² hnoh².

²² Li³ua³ jan² tsá² tiá² quiú² tiá² jéin²³ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí², quiu³juóu³² cui¹ cháu¹³. jÑah³² hniu³², hnú² Ti³² Juo¹³ jnoh¹!

²³ Cui¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Jesús Ti³² Juo¹³ dí². ²⁴ Cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, ji³lin² bíh¹ hnoh² hnau³ jná¹³. [Cun³ ní² bíh¹ ti³ jái¹³.]

Sí² Ní¹ Má²tun³ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ní¹con² Tsá² Corintios

Po¹ zen² siáh³ cáun² sí² ñí¹con² tsá² lín³ cuáh³² juú² Corinto

¹ Jná¹³ la³² Po¹, jan² *ti³² tsá² quian³² jë¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo cun³ñí¹ hi³ hnió³ Dió³² la³ jáun²; zein³² jná¹³ sí² lá² quiúnh¹ jná¹³ reh² dí² Timoteo, ñí¹con² hnoh² tsá² má²lín³ náh² cuáh³² quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Corinto ní², jì³ la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² hín¹³ Acaya, tsá² má²joh¹ Dió³². ² Dió³² Jméi² dí² jì³ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí² cuí¹ má¹mieh² hnoh², jì³ hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² hi³ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin².

Má²tso² Po¹ tsí³

³ Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Dió³² Jméi² Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí², quí¹ hí³ bíh¹ Jméi² dí², Tsá² ja³² mií³ tsí³ ñí¹con² dí², jan² Dió³² Tsá² jmu² hi³ niau²¹ re² tsí³ dí². ⁴ Hí³ bíh¹ cha³² re² tsí³ dí² ní¹juáh³ jmí¹ ziaún² dí² uu³mí²tsi³², hi³ jáun² jnoh¹ siáh³ uá²jai³² lí¹³ jmú¹³ hi³ niau²¹ re² tsí³ tsá² má²tso² tsí³, hi³ jmú¹³ dí² hi³ niau²¹ re² tsí³ tsú² la³jmí¹ ca³jmú³ jáun² Dió³² ñí¹con² dí² hmóu³² jmí¹tin². ⁵ Quí¹ la³jmí¹ má²tso¹ dí² jáun² lín³² tsí³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo, la³ jáun² bíh¹ siáh³ lí²³ hi³ niau³² re² lín³² tsí³ dí², hi³ jmu² Cristo. ⁶ Hí³ jáun² né³, ní¹juáh³ jnoh¹ ma³tso¹ tsí³, quí¹ cun³ñí¹ hi³ jáun² niau²¹ re² honh² hnoh² bíh¹, jì³ hi³ má²chí¹liáun²³ náh² siáh³; quí¹ ní¹juáh³ Dió³² cha³² re² tsí³ jnoh¹, ja³bí¹ honh² hnoh² siáh³ tá²no¹ re² [jì³ hi³ má²chí¹liáun²³ náh² siáh³]. Hí³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí¹³ tion¹³ náh² honh² jmá¹ hi³ má²tsoh¹ náh² honh² la³jmí¹ má²tso¹ jnoh¹ tsí³. ⁷ Zia³² cáun² hi³ cu³tf³ hu²¹ tsí³ jnoh¹ hi³ ca³tin¹ hnoh², quí¹ né¹ jnoh¹ hi³ hnoh² uá²jai³² ná¹má²tsoh¹ honh², jáun² ja³bí¹ Dió³² jmu³ siáh³ hi³ niau²¹ re² honh² hnoh².

⁸ Hí³ jáun² né³ reh², hnáu² jnoh¹ hi³ lí³ ñíh¹³ náh² ha³ la³ cónh³ tí³ uu³mí²tsi³² hi³ ca³lí³ zia³² ñí¹con² jnoh¹ tí³ hué³² Asia. Ca³quíeinh³² jnoh¹ cáun² hi³ jlánh¹ huáh² tsí³, hi³ hí¹ ca³la³ tí³ tiú²uú² jmí¹ ñí¹tiau¹³ yáh³ jnoh¹, ca³la³ hí¹juáh³ tiú²uú² jmí¹ hu²¹ tsí³ jnoh¹ hi³ liáu³. ⁹ Jmí¹ láí²³ jnoh¹ hi³ má²tiauh² jnoh¹ ñí¹ má²jngah³ bíh¹ tsú². Ti³la³ la³ ní² ca³ma³ta² jnoh¹ hi³ tí³ lí³mí¹ chá¹³ jnoh¹ cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³² bíh¹, Tsá² jmu² hi³ jenh¹³ tsáú² ja¹ hla¹, hi³ tiú²uú² láí¹³ jnoh¹ hi³ cah¹ jmá¹ hmóu³². ¹⁰ Dió³² bíh¹ má²ca³liáu³² jnoh¹ ñí¹ hmú²¹ huáh² tsí³ jáun², hi³ liáu³² tsú² siáh³ ñí¹ hná¹ ní²; quí¹ tsí³ jnoh¹ má²hu²¹ hi³ liáu³² bíh¹ Dió³². ¹¹ Hí³ hnoh² siáh³ lí¹³ má¹hau¹ náh² jnoh¹ cun³quionh³ hi³ lienh¹ náh² Dió³² hi³ ca³ta¹ jnoh¹. Quí¹ ní¹juáh³ juóun³² tsá² ná¹hiú² ná¹mi³² ñí¹con² Dió³² ca³ta¹ jnoh¹, jáun² juóun³² bíh¹ siáh³ tsá² lí¹³ cué³² tiá¹hmah¹ ñí¹con² Dió³² ca³ti²¹ hi³ má²mieh² tsú² jáun² jnoh¹.

He³ láih³² sa³ tiú²uú² ñéi¹ Po¹ juú² Corinto

¹² Jlánh¹ tsah¹ jnoh¹, quí¹ jmí¹ tsí³ jnoh¹ má²tson² jái¹³ hi³ tson² bíh¹ má²ca³ngí¹³ jnoh¹ cú²tso² hi³ chun¹ jnoh¹, jì³ hi³ ná¹chan¹ jnoh¹ ñí¹con² Dió³² tá¹la³ tiauh² jnoh¹ ñí¹ hué²¹ lá², hi³ la³ñí¹ la³ján³ ja¹ quián¹³ hnoh² ní². Cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ Dió³² bíh¹ ziaún² jnoh¹ la³ ní², jun³juáh¹³ hi³hliá² jlánh¹ cháunh²³ chí¹ jnoh¹ hmóu³² yáh³. ¹³ La³ cun³ hi³ jmú¹³ jnoh¹ ñí¹ sí² lá², tiá² hi³ siáh³ jmú¹³ yáh³ jnoh¹, la³ cun³ hi³ lí¹³ híh¹³ bíh¹ náh² jì³ hi³ ngi¹³ náh² siáh³, hi³ hu²¹ siáh³ tsin³² jná¹³ hi³ ngi¹³ náh² re² lín³² ¹⁴ la³jmí¹ má²ca³lí³ cuóu³² náh² jáun² ca³lá² jnoh¹ jmí¹tin²; hi³ jáun² ní¹ má¹ca²chó³² jmá¹ hi³ jáunh³ Jesús Ti³² Juo¹³ dí² lí¹³ lí³ tsinh¹ hnoh² hi³ ca³ta¹ jnoh¹, la³jmí¹ lí³ tsah¹ jnoh¹ hi³ ca³tin¹ hnoh².

¹⁵ Cun³ñí¹ hi³ hu²¹ tsin³² jná¹³ la³ ní², jáun² jmí¹ ca³lén¹³ jná¹³ hi³ ñí¹jie¹ jná¹³ tín² hnoh², hi³ jáun² jmí¹ lí¹³ lí³mieh² hnoh² cun³quionh³ hi³ jmí¹ ngá¹³ jná¹³ tenh³ jéin³² ñí¹ ní². ¹⁶ Quí¹ jmí¹ len³ jná¹³ hi³ ñí¹jie¹ ná¹ tín² hnoh² jmí¹ ja²¹ jná¹³ jáun² hué³² Macedonia lá²,

hi³ jáun² ní¹ má¹ cá² jín³² jáun² jná¹³ jmí¹ ñí¹ jie¹ ná¹ siáh³. Hi³ jáun² hnoh² né³ la³ jui³² jmí¹ lí¹³ má¹ hau¹ náh² quioh²¹ hú¹ jui³² hi³ ñih²¹ jná¹³ tí³ hué¹³ Judea. ¹⁷ ¿Hí¹ lín²³ hnoh² hi³ tiá² ca³ chá³ jná¹³ cáun² tsin³² jmí¹ ca³ lén¹³ jná¹³ la³ ní²? ¿Hí¹ lín²³ hnoh² hi³ jmu² jná¹³ la³ cun³ qui³ jmu² tsá² mi³ cuóun² hi³ juáh²³ jáun²: “Ján³”, tí³ la³ má¹ lí³² jáun² né³ juáh³ siáh³: “Ján¹ han²¹”? ¹⁸ Tí³ la³ Dió³² má¹ ná¹, Tsá² tiá² zai³² jē¹, nau³² jái¹³ hi³ tiá² lái³ yáh³ jnoh¹ tsá² zái³² jái¹³ quioh²¹, quí¹ tiá² juáh³ yáh³ jnoh¹: “Ján³”, hi³ má¹ lí³² jáun² né³ juáh³ jnoh¹ siáh³: “Ján¹ han²¹”. ¹⁹ Quí¹ Cristo Jesús Jon² Dió³², Tsá² hléh¹ jnoh¹ jái¹³ quioh²¹ quiúnh¹ Silvano jí³ Timoteo ja¹ quián¹³ hnoh², Tsá² hí³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³ juáh³: “Ján³”, hi³ má¹ lí³² jáun² né³, juáh³ siáh³: “Ján¹ han²¹”. Quí¹ cun³ la³ jí³² jmá¹ bíh¹ tson² jái¹³ quioh²¹ Cristo; ²⁰ quí¹ la³ jí³² jái¹³ hi³ ca³ jmú³ jáun² Dió³², cun³ quionh³ hí³ bíh¹ lí³ tí²³. Hi³ jáun² cun³ ñí¹ hi³ ca³ tin¹ hí³ bíh¹ juáh²³ jnoh¹: “Tson² bíh¹ cu³ tí³”, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ ma³ quien² tsáu² Dió³². ²¹ Dió³² hí³ bíh¹ má² ca³ jmú³ hi³ cun³ quionh³ Cristo má² pin³ tsí³ dí², hi³ ca³ jmú³ tsú² siáh³ hi³ ná¹ chan¹ dí² ñí¹ con² tsú². ²² Má² ca³ jmú³ tsú² lin¹ quiú¹³ dí² hi³ lái³ dí² tsá² joh¹ tsú², cun³ quionh³ hi³ má² ca³ tanh² tsú² jáun² Jmí² chí³ Chun¹ hñu³ tsí³ dí², hi³ Jmí² chí³ Chun¹ hí³ né³, jmu² lin¹ hi³ tson² bíh¹ cu³ tí³ hiáu¹³ dí² hi³ né³ bí¹ cué²¹ tsú² jáun².

²³ Tí³ la³ ní¹ juáh³ tiá² má² cá² chó³² jná¹³ já¹ juú² Corinto ní² la³ cun³ hi³ ca³ lén¹³ jná¹³ jáun² jmí¹ tin², tí³ la³ Dió³² bíh¹ Tsá² nau³² jái¹³ ca³ tin¹ jná¹³ hi³ tiá² má² cá² chó³² jná¹³ ñí¹ ní² cun³ ñí¹ hi³ jéin³² jná¹³ juon²³ hnoh² bíh¹; hi³ ní¹ juáh³ tiá² tson² né³, cuí¹ cha³ hín³ jná¹³.

²⁴ Jun³ juáh¹³ hi³ hnáu² jnoh¹ jmú¹³ héih³² he³ ñí¹ zión³² hniáuh³² táunh¹³ hnoh² ta²¹ yáh³, quí¹ re² lín³² bíh¹ má² ná¹ tloh³ cáun² honh² náh²; tí³ la³ hnáu² jnoh¹ má¹ hau¹ hi³ tí³ lí³ mí¹ lí³ hiún² honh² bíh¹ náh².

2

¹ Cun³ ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ cu³ tsa³² ca³ lén¹³ jná¹³ hi³ tiú² uú² ñí¹ jie¹ ná¹ cú² jueh³², quí¹ ní² lí¹ ca³ niau²¹ siáh³ hlah³ tsí³ dí². ² Quí¹ ní¹ juáh³ ca³ jmú³² jná¹³ hi³ niau²¹ hlah³ honh² náh², ¿hin² dá² tsánh² uú² jmu³ hi³ lí³ hiún² tsin³² jná¹³? Jí³² la³ hnoh², tsá² má² lí² chá³ jná¹³ hlah³ tsí³ bíh¹. ³ Hi³ jáun² bíh¹ ca³ jmú³² jná¹³ cú² jueh³² sí² jáun², quí¹ tiú² uú² ca³ lí³ hnó³² ná¹ hi³ cháh¹³ hnoh² hlah³ tsin³² jná¹³ ní¹ má¹ cá² chó³² ná¹ ñí¹ ní²; quí¹ hnoh² dá² ca³ tin¹ hi³ tí³ má¹ hiúnh¹³ bíh¹ náh² tsin³² jná¹³. Quí¹ jná¹³ len³ hi³ hí¹ la³ tí³ hnoh² yáh³ lí³ hiún² honh² ní¹ juáh³ jná¹³ hiún² tsin³². ⁴ Jmí¹ cá¹ jmú²¹ jná¹³ sí² jáun², ca³ jmú³² jná¹³ ta³ hí³² lín³² tsin³² jí³ hi³ jngih³² siáh³ tsin³², hí¹ ca³ la³ tí³ ca³ uó³² yáh³ jná¹³; tí³ la³ jun³ juáh¹³ ca³ jmú³² jná¹³ quí¹ hí³ hliá² hnó³² jná¹³ chá¹³ hlah³ honh² hnoh² yáh³. Quí¹ sí² jáun² ca³ jmú³² jná¹³ cun³ ñí¹ hi³ ca³ lí³ hnó³² ná¹ hi³ lí³ ñí¹³ náh² hi³ hnau³ lín³² bíh¹ jná¹³ hnoh².

Zia³² uu³ i³ tso³ quioh²¹ tsá² jmu² hlah³

⁵ Jáun² né³, ní¹ juáh³ zian² tsá² má² ca³ jmú³ hi³ nio² hlah³ tsí³ dí², jun³ juáh¹³ ñí¹ con² jmáh³ la³ huen² jná¹³ yáh³, quí¹ ja³ bí¹ ñí¹ con² míh¹ tiá² jí³ lín² bíh¹ hnoh² uá² jai³². Juanh³² jná¹³ la³ ní² quí¹ ho³ sa³ jlánh¹ tiá³ he² jái¹³ quion²¹ ná¹. ⁶ Len³ jná¹³ má² tloh²¹ bíh¹ cun³ ní² hi³ ma³ tso² tsá² hí³ tsí³ hi³ má² ca³ jmuh³ náh² jmí¹ ca³ ngih³² náh² jáun². ⁷ Hi³ jáun² ta³ né³² né³ má² lí¹³ bíh¹ chíh¹³ náh² honh² ca³ tí²¹ tsáu¹³ tsú² jí³ hi³ má¹ hiúnh¹³ náh² tsí³ tsú², quí¹ hu³ sa³ ní² lí¹ ca³ niau²¹ hlah³ tí³ ca³ nga² tsí³ tsú². ⁸ Hi³ jáun² hiú² mí²³ jná¹³ ñí¹ con² hnoh² hi³ má¹ lih²¹ náh² siáh³ hi³ tson² hno³ náh² tsú². ⁹ Cun³ ñí¹ hi³ ní² bíh¹ ca³ jmú³² jná¹³ sí² jáun², quí¹ cun³ ñí¹ hi³ ca³ lí³ hnó³² jná¹³ hi³ cá¹ lau²¹ ná¹ hnoh², hi³ jáun² lí³ ño¹ ná¹ ní¹ juáh³ hiún² bíh¹ honh² náh² hi³ má¹ tih²¹ la³ cun³ hi³ juanh³² jná¹³. ¹⁰ Né³² né³, ní¹ juáh³ hnoh² chíh¹³ honh² lí³ ua³ cáun² hi³ jmu² tsáu², ja³ bí¹ jná¹³ siáh³ chí¹³ tsin³² ca³ tí²¹ hi³ jáun². Quí¹ ní¹ juáh³ má² lí² chí³ jná¹³ tsin³², ní¹ juáh³ hi³ la³ zia³² cáun² hi³ ca³ tí²¹ hi³ chí¹³ jná¹³ tsin³², jáun² má² lí² chí³ bíh¹ jná¹³ tsin³² ñí¹ ta³ ñí¹ Cristo cun³ ñí¹ hi³ ca³ tin¹ hnoh². ¹¹ Hi³ jáun² la³

jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ tiá² cah¹³ *Satanás jmái¹ ñí¹con² dí²; quí¹ né¹ re² lín³² bíh¹ dí² he³ lánh³ rón³² hu²¹ tsí³ tsú².

Cuá³hi³² tsí³ Po¹ tá¹la³ cuá³ já¹ juú² Troas

¹² Hi³ jáun² né³, jmí¹ cá¹chó²¹ jná¹³ já¹ juú² Troas hi³ ca³ñí¹hléh¹³ jná¹³ jú¹ chú³² hi³ ca³tin¹ Cristo, jlánh¹ re² ca³lí³ zia³² jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ tá¹³ Tí³² Juo¹³ dí². ¹³ Tí³la³ jlánh¹ ca³hí³ tsin³² jná¹³ má¹ná¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ca³jenh² jná¹³ Tito reh² dí². Hi³ jáun² bíh¹ ca³háih¹ jná¹³ jái¹³ quiúnh¹ tsá² hí³ hi³ ja³ jná¹³ tí³ hué³² Macedonia lá².

Tsá² quionh³ Cristo bíh¹ cah²³ jmái¹

¹⁴ Tí³la³ tiá¹hmah¹ Dió³², Tsá² cáun² ta²¹ che² dí² jui³² hi³ lin¹ hi³ cah¹ dí² jmái¹ quiúnh¹ Cristo Jesús, hi³ cun³quionh³ jnoh¹ hieh³² tsú² tsá² jái¹³ quioh²¹, hi³ lí³ jáun² la³jmí¹ lí³ cáun² hi³ má²ró³² hi³ tsá²nió³ la³ tán¹. ¹⁵ Quí¹ jnoh¹ bíh¹ láí³ la³jmí¹ lí³ mí²ñí¹ ziún² hi³ jein³² jáun² Cristo ñí¹con² Dió³² jí³ hi³ tsá²nió³ siáh³ ja¹ tsá² ca³tin¹ hi³ liáun³, jí³ ja¹ tsá² tsa³hín³ ní² siáh³. ¹⁶ Tí³la³ ñí¹con² tsá² tsa³hín³ hí³ má¹ná¹, láí³ jnoh¹ la³jmí¹ lí³ cáun² hi³ ja³² má²hlah³ bíh¹, hi³ jmu² lin¹ hi³ má²ná¹jún¹ bíh¹ tsú²; tí³la³ ca³tin¹ tsá² liáun³ né³, láí³ jnoh¹ la³jmí¹ lí³ cáun² hi³ má²ró³² hi³ jmu² lin¹ hi³ zian² bíh¹ tsú². Tí³la³ ħhin² dá² tsánh² tú¹ tsin¹³ hi³ lí¹³ lín³ la³ ní²? ¹⁷ Juóun³² tsá² cáun² lí¹ tsá²quí² tsá²hnái³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², [hi³ sa³jun³ re² tí³ siáh³]. Tí³la³ Dió³² cuá¹ñí³² hi³ tiá² la³ ní² jmu³² yáh³ jnoh¹; quí¹ tí³la³ jnoh¹ hléh¹ cú²tso² bíh¹ jái¹³ quioh²¹ tsú² ñí¹con² tsá², la³ cun³ qui³ jmu² tsá² zéin¹ Dió³², tsá² lín³ quian²¹ Cristo.

3

Jú¹ chú³² ca³tí²¹ nió³² hmai²¹

¹ ħHí¹ lín²³ hnoh² hi³ má²ná¹hléh¹ jnoh¹ siáh³ re² hi³ ca³ta¹ hmóu³² ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³juáh¹³ jnoh¹ la³ ní²? ħHí¹ hniáu³² jmú¹³ jnoh¹ la³ cun³ qui³ jmu² ma³ jan² tsá² hi³ hie¹³ jnoh¹ hnoh² cáun² sí² hi³ jmu² lin¹ hi³ hin² tsánh² jnoh¹, ho³ hi³ mí¹³ jnoh¹ sí² la³ jáun² ñí¹con² hnoh²? ² ħTiá² jáun² yáh³! Quí¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² má²ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lí³ sí² hi³ jmu² lin¹ hi³ hin² tsánh² jnoh¹, cáun² sí² hi³ hu²¹ la³ tí³ hñu³ tsí³ jnoh¹, cáun² sí² hi³ lí¹³ lí³ cuoh² la³jín³² tsá² hi³ lí¹³ hí³² tsú². ³ Quí¹ hnoh² bíh¹ lín³ cáun² sí² hi³ ca³jmú³ hnga² Cristo héih³² hi³ jmú¹³ jnoh¹. Jun³juáh¹³ cun³quionh³ jñí³ yáh³ ca³lí³ sí² hi³ ná¹lín³ náh², quí¹ cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² Tsá² liéih³² bíh¹. Sí² jáun² má¹ná¹, ha³ tiá² rá¹lí³ yáh³ ñí¹ quioh²¹ cáun² jo²¹ hmá² hi³ lí³ quín¹, quí¹ sí² jáun² dá² rá¹lí³ hñu³ honh² hnoh² bíh¹.

⁴ Cáun² tán¹ bíh¹ má²nió² tsí³ jnoh¹ ñí¹con² Dió³² ca³tí²¹ hi³ ní² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo. ⁵ Quí¹ lí³ua³ cáun² hi³ jmú¹³ jnoh¹, jun³juáh¹³ hi³hliá² jlánh¹ re² táí² jnoh¹ hmóu³² yáh³; tí³la³ lí³ua³ cáun² hi³ táí² jnoh¹, ñí¹con² Dió³² bíh¹ ja³² pí³. ⁶ Hnga² bíh¹ tsú² má²hau³ hi³ láí³ jnoh¹ tsá² quian²¹ ngai³² jé¹ tsú² ca³tí²¹ nió³² hmai²¹. Tí³la³ nió³² hmai²¹ jáun² tiá² rá¹lí³ yáh³ cáun² héih³² hi³ cáun² tí³ hniáu³² ma³tí³² tsú² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ hnga², quí¹ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹ lí¹³ ma³tí³² tsú². Quí¹ héih³² jmí¹ rá¹lí³ jáun² jmí¹tin² cáun² jmu² hi³ jún²³ bíh¹ tsú², tí³la³ Jmí²chí³ Chun¹ má¹na²¹, jmu² hi³ lí¹³ zian² bíh¹ tsú².

⁷ Nió³² hi³ ca³tanh² jáun² Dió³² quionh³ hla¹ Moisés ca³lí³ ñí¹ quioh²¹ cáun² jo²¹ hmá² hi³ lí³ quín¹ bíh¹. Jmí¹jáun² ca³jnia³ pí³ quioh²¹ Dió³² jí³ ñí¹ hla¹ Moisés ní² siáh³ lí³ zín³ lín³² hi³ hí¹ ca³la³ tí³ tiú²uú² jmí¹ lí²³ yáh³ hi³ jie³ tsá² *Israel ñí¹ tsú²; tí³la³ joh¹ jáun² má¹ná¹, jmí¹ hí¹méih²³ bíh¹. Hi³ jáun² ní¹juáh³ jái¹³ ca³tí²¹ héih³² hi³ jmu² hi³ jún³ tsú² ca³lí³ cun³quionh³ lí²¹ hi³ lin¹ hi³ quien² tá¹³ tsá² ca³hléh³ hí³, ⁸ ħtiá¹³ bíh¹ tiá³ tá¹³ jnoh¹ tsá² hléh¹ jnoh¹ jái¹³ hi³ ca³tin¹ Jmí²chí³ Chun¹ tiá² lí³ lin¹ hi³ quien² lín³²! ⁹ La³ cun³ lí¹³ juáh¹³, ní¹juáh³ tá¹³ tsá² ca³cué³ héih³² hi³ jmu² hi³ jún³ tsú² la³ ca³lí³ lin¹ hi³ quien², hi³

jáun² tía¹³ bíh¹ tiá³ tá¹³ jnoh¹ tsá² hléh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² tiá² la³ lí³ lin¹ hi³ quien², jái¹³ hi³ juáh³ jáun² hi³ má²láí³ dí² la³ juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³! ¹⁰ Hi³ jáun² uá¹jinh¹ jmí¹ quien² lín³² tá¹³ tsá² ca³cué³ hí³ héih³² jáun² jmí¹tin², tí³la³ ta³né³² né³, tiú²uú² lin¹ ní¹ quien² yáh³, qui¹ ta³né³² má²zia³² cáun² ta²¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien². ¹¹ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ jlánh¹ la³ ca³lí³ lin¹ hi³ quien² cáun² ta²¹ hi³ ca³ma³híe² jáun² cu³tía³, tiá¹³ bíh¹ tiá³ cáun² ta²¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ má²híe² tiá² la³ lí³ lin¹ hi³ quien².

¹² Cun³ní¹ hi³ hu²¹ la³ ní² bíh¹ tsí³ jnoh¹, hi³ jáun² bíh¹ tiá³ lín³² nio² tsí³ jnoh¹ hi³ hléh¹. ¹³ Tiá² jmu³² yáh³ jnoh¹ la³jmí¹ ca³jmú³ jáun² hla¹ Moisés, hi³ ca³háí³² tsú² jáun² cáun² hmih³² ní¹ hó²¹ní¹, hi³ jáun² tiá² lí¹³ jie³ tsá² Israel tá¹la³ tsa³son² joh¹ hi³ jmí¹ tie³ jáun² ní¹ tsú², qui¹ cáun² joh¹ tiá² la³ má²híe² bíh¹ jaun³². ¹⁴ Tí³la³ tsá² Israel má¹ná¹, jmí¹ huáh² bíh¹ chí¹; hi³ hí¹ ca³la³ tí³ ta³né³² bíh¹ lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ ná¹jlí³² tsí³ tsú² quionh³ cáun² hmih³² ní¹ má¹tí³ ní¹ ca³hí³ tsú² jái¹³ hi³ ca³tí²¹ nio³² tseh¹ jáun², hi³ jáun² tiá² lí²³ yáh³ hi³ ngí¹³ tsú²; tí³la³ hmih³² jáun² má²lí¹³ quin³ ní¹juáh³ má²tanh² tsú² ta²¹ Cristo bíh¹. ¹⁵ Tí³la³ la³ tí³ ta³né³² bíh¹ lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ hí¹jláí²³ hmih³² hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsú² ní¹ má¹tí³ ní¹ ca³hí³ tsú² sí² quioh²¹ hla¹ Moisés, hi³ jáun² tiá² ngí²³ yáh³ tsú². ¹⁶ Tí³la³ ní¹juáh³ ní¹ má¹cá²jéinh³² jmí¹ tsí³ tsú² ní¹con² Juo¹³ dí² né³, má¹jáun² bíh¹ quin²³ tí³ có³² hmih³² jáun². ¹⁷ Qui¹ Juo¹³ dí² hí³ lín³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, hi³ jáun² lí³ua³ cáun² ní¹ cuá³ Jmí²chí³ hí³ joh¹ Juo¹³ dí² né³, má²na²¹ bíh¹ jui³² quioh²¹ tsú² tí³ ní¹con² Dió³². ¹⁸ Hi³ jáun² né³, jnoh¹, tsá² tiú²uú² hmih³² hí¹jnáí²³ ní¹ hó²¹ní¹ dí², má²láí³ dí² la³jmí¹ lí³ cáun² hu³² hi³ can²³ joh¹ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí² Tsá² cuá¹quien²; hi³ jáun² cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ má²chí¹zan² dí² cun³ jmá² cun³ jnia³² hi³ lín¹³ dí² la³jmí¹ lín³ Cristo. La³ ní² bíh¹ jmu² Juo¹³ dí², Tsá² lín³ hí³ Jmí²chí³.

4

¹ Hi³ jáun² né³, cun³ní¹ hi³ ca³ja³ mií³ tsí³ Dió³² ní¹con² jnoh¹, hi³ ca³cué³ tsú² ta²¹ lá², hi³ jáun² bíh¹ hí¹ cónh³ tiá² cha³² jnoh¹ tun³ tsí³. ² Hi³ jáun² má²ca³chá¹³ jnoh¹ tí³ có³² hi³ jmu² tsáu² ní¹ ná¹conh¹, jí³ hi³ hua³heih²¹ ní² siáh³, hi³ jmí¹ lí¹³ lí³ jmú¹³ jnoh¹. Tiá² juáh³ yáh³ jnoh¹ hi³ láí³ cáun² hi³ tiá² láí³, sa³jun³ záí²³ yáh³ jnoh¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³². Qui¹ tí³la³ cun³quionh³ hi³ hléh¹ jnoh¹ jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹ lí³tsin² tsáu² hi³ tson² bíh¹ cú²tso² lí³ tá¹³ jnoh¹ ta³ ní¹ Dió³². ³ Tí³la³ ní¹juáh³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² hi³ hléh¹ jnoh¹ lí³ jú¹ jni², la³ ní² lí³ ní¹con² jmáh³la³ tsá² hí¹tsá²táunh¹ ní¹ lí¹³ tsa³hín³ bíh¹. ⁴ Qui¹ tsá² hláinh¹ juo¹³ bíh¹ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá² má²ca³hia³ ca³jlí³ jmí¹ tsí³ tsá² tiá² má²nio² cáun² tsí³ ní¹con² Dió³², hi³ jáun² bíh¹ tiá² lí²³ jie³ tsú² joh¹ zín³ lín³² hi³ quian³² jáun² jú¹ chú³² hi³ ca³tin¹ Cristo, Tsá² quien², Tsá² cuan³ hí³ ca³la³ hi³ dí¹tsáun² hi³ cua³ma³jnia³² cha¹³ Dió³². ⁵ Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³hléh¹³ jnoh¹, tiá² hien²³ yáh³ jnoh¹ hmóu³², tí³la³ jnoh¹ hien²³ Jesucristo, Tsá² lín³ Juo¹³ bíh¹ dí²; tí³la³ hi³ ca³ta¹ jnoh¹ hmóu³² né³, juáh³ jnoh¹ hi³ láí³ jnoh¹ *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh² hnoh² bíh¹ cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ Jesús. ⁶ Qui¹ hnga² bíh¹ Dió³², Tsá² ca³jmú³ hí³ héih³² hi³ tai²¹ joh¹ ní¹ jmí¹ lí³ jáun² já¹nié² liánh² má²ca³tié³ síáh³ joh¹ hñu³ tsí³ jnoh¹; hi³ jáun² cun³quionh³ joh¹ jáun² bíh¹ ma³jnia¹³ jnoh¹ hi³ Dió³² bíh¹ Tsá² quien², cun³quionh³ hi³ ma³jnia¹³ jnoh¹ jáun² lánh³ rón³² he² ní¹ Jesucristo.

Lánh³ rón³² zian² tsá² nio² cáun² tsí³

⁷ Tí³la³ joh¹ quien² hi³ quian³² jáun² jú¹ chú³² né³, nio² tí³ ñeh² quiú¹³ jnoh¹, tsá² láí³ jnoh¹ la³jmí¹ lí³ cáun² hia³² cuáh¹; hi³ jáun² lí³ lin¹ hi³ pí³ jlánh¹ quien² ní² quiú¹³ jnoh¹ ja³ ní¹con² Dió³² bíh¹, jun³juáh¹³ hi³ quiú¹³ jnoh¹ hmóu³² yáh³. ⁸ Hi³ jáun² uá¹jinh¹ tí³ hlá² tí³ ní² zia³² uu³mí²tsí³² quiú¹³ jnoh¹, tí³la³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí²³ chí¹jni³² jui³² ní¹ lí³ hue¹³ jnoh¹; uá¹jinh¹ zia³² hi³ hí³² tsí³ jnoh¹, tí³la³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí²³ hi³ tiú²uú² né¹ jnoh¹ he³ jmú¹³. ⁹ Uá¹jinh¹ zian² tsá² hí¹ tsa¹ jnoh¹, tí³la³ cun³ jáun² zian² bíh¹ tsá² taunh² jnoh¹

hó¹ñí¹, hi³ uá¹jinh¹ juóu³² tsú² jnoh¹ hué³², tí³la³ cun³ tiá² ná¹hín²³ yáh³ jnoh¹. ¹⁰ Jmáí¹ ca³la³ jí³² tiauh² jnoh¹ ñí¹ hmú²¹ la³jmí¹ ca³ngí³ jáun² Jesús, hi³ jáun² la³ jáun² lí³ lin¹ hi³ ziaún² jnoh¹ cun³ñí¹ hi³hliá² zian² jáun² Jesús bíh¹. ¹¹ Jmáí¹ ca³la³ jí³² tá¹la³ ziaún² jnoh¹, tiauh² jnoh¹ ñí¹ hmú²¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús, hi³ jáun² cun³quionh³ jñí² mu¹ jnoh¹ lí²lin¹ hi³ zian² bíh¹ Jesús. ¹² La³ cun³ niéih³ jái¹³ ní², hi³ hmú³² hnió³ hi³ jún³ jnoh¹; tí³la³ ñí¹con² hnoh² má¹ná¹, jmu² ta²¹ pí³ hi³ jmu² hi³ lí¹³ zian² bí¹ náh².

¹³ La³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²: “Jná¹³ ca³chá³ cáun² tsin³², hi³ jáun² ca³hléh³ ná¹”; hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ jnoh¹ siáh³ uá²jai³² má²nio² cáun² tsí³, hi³ jáun² hléh¹ jnoh¹. ¹⁴ Quí¹ né¹ jnoh¹ hi³ Dió³² Tsá² ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ Jesús Tí³² Juo¹³ dí² ja¹ hla¹, jmu³ siáh³ hi³ jenh¹³ jnoh¹ la³jmí¹ ca³jenh¹³ jáun² Jesús; hi³ jáu³² dí² tsú² siáh³ cu³lí²¹ tí³ ñí¹ cuá³. ¹⁵ La³jí³² hi³ quiunh³² jnoh¹ ní² lí²³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnoh² bíh¹, hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lí³ juóun³² tsá² he³ mií³ hi³ ja³² tsí³ Dió³², ja³bí¹ má²juóun³² tsá² cuéh³² siáh³ tiá¹hmah¹ Dió³², hi³ jáun² lí³ lin¹ hi³ quien² tsú².

¹⁶ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hí¹ cónh³ tiá² lí¹ niau³² hlah³ tsí³ jnoh¹ hi³ ca³tí²¹ ta²¹ lá². Hi³ uá¹jinh¹ pí³ quioh²¹ jñí² mu¹ jnoh¹ má²tsá²méih²³, tí³la³ jmí²chí³ quiú¹³ jnoh¹ má¹na²¹, tí³ lí³mi¹ tsá²lí³hmai²¹ bíh¹ cun³ jmá² cun³ jnia³². ¹⁷ Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ má²tso¹ dí² jáun² tsí³ tá¹la³ ziaún² dí², tiá² lin¹ huáh² yáh³ tsí³, quí¹ tia³jui³² bíh¹ ngá¹³; quí¹ ní¹ má¹lí³² jáun² jmu³ hi³ lí³ zia³² ñí¹con² jnoh¹ cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² tí³ ca³nga², cáun² hi³ ma³híe² la³ cun³ jmí¹hi³nio². ¹⁸ Quí¹ tiá² néh³² yáh³ jnoh¹ chí¹tiá³ ñí¹ la³ cun³ hi³ qui³ jniá³, tí³la³ jnoh¹ dá² néh³² chí¹tiá³ ñí¹ cáun² hi³ tiá² jniá³ bíh¹; quí¹ la³jí³² hi³ jniá³ tiá² lin¹ má²híe² yáh³, tí³la³ hi³ tiá² jniá³ má¹ná¹, ma³híe² la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹.

5

¹ Jáun² né³, né¹ dí² hi³ ní¹juáh³ ca³ja³hín³ ngú³ quiú¹³ dí², hi³ lí³ jáun² la³jmí¹ lí³ cáun² hñú³ hi³ tiá² má²híe², tí³la³ Dió³² má²ca³jmú³ hua³jan²¹ tí³ hñú³mi³cuú² cáun² ñí¹ lí¹³ tauh¹³ dí² hi³ ma³híe² cun³ jmí¹hi³nio²; jun³juáh¹³ cáun² hi³ ca³jmú³ tsá²mi³cuóun² yáh³ hi³ jáun² má¹ná¹. ² Quí¹ tson² bíh¹ tá¹la³ ziaún² dí² hñú³ ngú³ lá² quiú¹³, cáun² ná¹quí² ná¹jngih³² tsí³ bíh¹ dí², cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hen² tsí³ dí² hi³ tsá¹tau² hñú³ hi³ zia³² jáun² hñú³mi³cuú², ³ hi³ tsá¹tau²¹ dí² ñéih³ jáun² la³ jan² tsá² quih³² cáun² ha¹, hi³ jáun² tiá² ná¹láun³ dí² lí¹³. ⁴ Hi³ jáun² tá¹la³ tiauh² dí² lá² hñú³ hi³ lí³ ngú³ lá² quiú¹³ dí², cáun² quí² jngih³² tsí³ bíh¹ dí², jí³ hi³ ja³²lí³ hlah³ nio² tsí³ dí² ní² siáh³. Jun³juáh¹³ hi³ hnáu² jnoh¹ hi³ cáun² lí¹ quin¹³ tí³ có³² ngú³ lá² quiú¹³ yáh³ má¹ná¹, tí³la³ la³ cun³ hi³ hnáu² dí² hi³ quíh¹³ dí² cónh³í¹ cáun² ngú³ hmai²¹ bíh¹, hi³ jáun² tiú²uú² zia³² yáh³ cáun² hi³ tiá² má²híe² ñí¹con² jnoh¹ ní¹ má¹tí³ ñí¹ má²ziaún² dí² cáun² hi³ hmai²¹. ⁵ Hi³ hnga² bíh¹ Dió³² má²ca³chau³ dí² hua³jan²¹ ca³tí²¹ hi³ ní² tí³tsóh³, hi³ ca³jmú³ tsú² lin¹ hi³ cu³tí³ hiáu¹³ dí² hi³ ní² cun³quionh³ hi³ ca³cuen³ tsú² jáun² Jmí²chí³ Chun¹.

⁶ Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ jáun², cun³ má²nio² jáun² bíh¹ tiá³ tsí³ jnoh¹. Né¹ dí² hi³ tá¹la³ ziaún² dí² quionh³ ngú³ lá² quiú¹³, ziaún³² bíh¹ dí² tín² juú²co¹ dí² ñí¹ cuá³ Tí³² Juo¹³ dí²; ⁷ quí¹ cun³quionh³ hi³ nio² jáun² cáun² tsí³ bíh¹ jnoh¹ ñí³ngí¹, jun³juáh¹³ hi³ ñí³ngí¹ jnoh¹ cun³quionh³ hi³ néh³² yáh³. ⁸ Hi³ jáun² tiá³ bíh¹ nio² tsí³ jnoh¹, hi³ hen² tsí³ jnoh¹ hi³ chá¹³ tí³ có³² ngú³ lá² quiú¹³, hi³ jáun² lí¹³ tsá¹ma³ziaún¹³ jnoh¹ quiúnh¹ Tí³² Juo¹³ dí². ⁹ Hi³ jáun² ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³ jnoh¹ jmu³² pí³ hi³ má¹hiún¹³ jnoh¹ tsí³ Tí³² Juo¹³ dí², uá¹ hi³ ziaún³², ho³ uá¹ hi³ tiauh² jnoh¹ quiúnh¹ tsú². ¹⁰ Quí¹ la³jái³² bíh¹ dí² ca³ta¹ hi³ tsá¹ma³jnia¹³ ta³ ñí¹ Cristo, hi³ jáun² ñí¹ jáun² chu³ jñéih³ tsáu¹³ dí², hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² hiáu³ hmah²¹ quioh²¹ la³ cun³ lí³ ta²¹ hi³ lí²jmú³ tsú² tá¹la³ zian² ñí¹ hué²¹ lá², uá¹ hi³ chu²¹ uá¹ hi³ hlah³.

Jú¹ chú³² ca³ti²¹ hi³ niau²¹ tie³ tsí³ tsú²

¹¹ Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ juéh² jnoh¹ he³ lí¹³ ñí¹con² tsáu² hi³ jmu³ Ti³² Juo¹³ dí², jáun² bíh¹ jmu³² jnoh¹ tion³ hi³ ti³ jéinh³² tsáu² jmí¹ tsí³. Má²ñi³² bíh¹ Dió³² he³ lánh³ láí³ jnoh¹, hi³ hu²¹ tsin³² jná¹³ hi³ má²ca³lí³ lieih²¹ siáh³ jmí¹ honh² hnoh². ¹² Jun³juáh¹³ hi³ má²ná¹hléh¹ jnoh¹ siáh³ re² hi³ ca³ta¹ hmóu³² yáh³, ti³la³ jnoh¹ dá² cáun² cue³² jú¹ tson² hi³ jáun² lí¹³ lí³ tsinh¹ náh² hi³ ca³ta¹ jnoh¹ bíh¹, hi³ jáun² zia³² ha³ lánh³ rón³² ngáih¹ hnoh² ñí¹con² tsá² jlánh¹ jmu² quien² lánh³ jniá³ tsáu², cha³ jmí¹ jmu³ tsú² quien² lánh³ lí³ tsí³ tsú². ¹³ Jáun² né³, ní¹juáh³ la³ ná¹ngau²¹ jnoh¹, ca³tin¹ Dió³² bíh¹ jaun³²; ti³la³ ní¹juáh³ jun³juáh¹³ ná¹ngau²¹ yáh³ jnoh¹ né³, cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnoh² bíh¹ jaun³². ¹⁴ Hi³ jáun² mií³ hi³ ja³² tsí³ Cristo bíh¹ jmu² héih³² hñu³ tsí³ jnoh¹; quí¹ má²né¹ jnoh¹ hi³ jan² tán¹ hí³ bíh¹ ca³jun³ cha¹³ ca³la³ jín³², hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²lin¹ hi³ má²ná¹jún¹ bíh¹ uá²jai³² la³jín³² tsáu². ¹⁵ Hí³ bíh¹ ca³jun³ cha¹³ ca³la³ jín³² tsáu², hi³ jáun² tsá² má²zian² ñí¹con² hí³ tiú²uú² ca³tin¹ yáh³ ma³zian² la³ cun³ tin² tsí³ hmóu³², ti³la³ hniáuh³² ma³zian² tsú² hi³ ca³tin¹ hnga² Cristo bíh¹, Tsá² ca³jun³ hi³ cha¹³ tsú², hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jenh¹³. ¹⁶ Cun³ñí¹ hi³ má²ziáun² dí² la³ jáun² né³, jáun² tiú²uú² chú¹ ñih²¹ yáh³ dí² tsáu² la³ cun³ qui³ jmu² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². Quí¹ hí¹ la³ ti³ ñí¹con² Cristo yáh³ tí² jmu³² dí² la³ jáun², la³ cun³ qui³ jmu² tsá²mi³cuóun²; ti³la³ ta³né³² má¹ná¹, tiú²uú² jmu³² yáh³ dí² la³ jáun². ¹⁷ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ jan² tsá² má²cá²cunh³ quionh³ Cristo, tsá² hmai²¹ bíh¹ má²lín³ tsú²; quí¹ la³jí³² bíh¹ hi³ yeh³ má²já²hín³, hi³ jí³lí³² bíh¹ má²lai³² hmai²¹.

¹⁸ Dió³² bíh¹ Tsá² jmu² jí³lí³² hi³ ní², Tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ niau²¹ tie³ ja¹ quiú¹³ dí² quiúnh¹ cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ jáun² Cristo. Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hiáu³² tsú² jnoh¹ hi³ hléh¹³ jú¹ chú³² ca³ti²¹ lánh³ rón³² lí¹³ niau²¹ tie³ ja¹ quióh²¹ tsáu² quionh³ Dió³². ¹⁹ Quí¹ cun³quionh³ Cristo bíh¹ jmu² Dió³² hi³ lí¹³ niau²¹ tie³ ja¹ quióh²¹ quionh³ tsá² zian² hngá¹máh³ lá², hi³ jáun² tiú²uú² hu²¹ yáh³ tsí³ tsú² tso³ hi³ jmí¹ ren² tsáu²; hi³ jáun² jnoh¹ siáh³ má²ca³hiáu³² tsú² hi³ hléh¹³ jú¹ chú³² ca³ti²¹ lánh³ rón³² lí¹³ niau²¹ tie³ ja¹ quióh²¹ tsáu² quionh³ Dió³². ²⁰ Hi³ jáun² jnoh¹ tsa³ngái¹ jú¹ chú³² cha¹³ Cristo, hi³ hlí¹ lienh¹ jnoh¹ tsáu² la³jmí¹ lí³ hi³ hnga² bíh¹ Dió³² hlí² liéinh³² tsú² cun³quionh³ ho³ jnoh¹. Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo bíh¹ hiú² mi³² jnoh¹ ñí¹con² tsáu² hi³ juáh³ jnoh¹: Chá¹ náh² tie³ ja¹ quián¹³ quiúnh¹ Dió³², ²¹ quí¹ Cristo jan² Tsá² hí¹ cáun² tso³ tiá² ca³lí³ ren², ti³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³ta¹ jnoh¹ bíh¹ ca³jmú³ Dió³² hi³ ca³lín³ Cristo jan² tsá² ren² tso³, hi³ jáun² lí¹³ láí³ jnoh¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí¹³ la³ cun³ lín³ hnga² Dió³², ní¹juáh³ tsá² má²cá²cunh³ quionh³ Cristo.

6

¹ Hi³ jáun² bíh¹ hiú² mi³² jnoh¹ ñí¹con² hnoh², tsá² jmu³² jnoh¹ ta²¹ cu³lí²¹ quiúnh¹ Dió³², hi³ tiá² lí¹ hin¹³ náh² mií³ hi³ ja³² tsí³ Dió³² hi³ má²hian² náh² jáun². ² Quí¹ Dió³² má²ca³juáh³ la³ lá²:

La³ cun³ jmái¹ hi³ ca³ti²¹, ne² bíh¹ jná¹³ jëh² hnú²,
hi³ jmái¹ hi³ lí³ hniáuh³² liáun³ hnú² né³, ma³hau¹ bíh¹ jná¹³ hnú².

Jáun² né³, sá¹ní² jie³, né³² bíh¹ hú¹tá¹ jmái¹ hi³ ca³ti²¹, hi³ né³² bíh¹ cu³tí³ lí³ jmái¹ hi³ lí¹³ liáun³ hnoh² ñí¹con² tso³.

³ Hi³ jáun² né³, tiá² láí³ yáh³ jnoh¹ tsá² quí² hliah³² jui²¹ tsáu², quí¹ ní² lí¹ ca³lí³ zia³² he³ lánh³ rón³² lí¹³ hléh³² tsáu² hlah³ ca³ti²¹ ta²¹ hi³ jmu³² jnoh¹. ⁴ Ti³la³ jnoh¹ ma³jnia¹³ hi³ ná¹láí³ quian²¹ Dió³² cun³quionh³ la³jí³² hi³ jmu³², cun³quionh³ hi³ juenh² tsí³ jnoh¹ ca³ti²¹ la³jí³² hi³ ma³tso¹ jnoh¹ tsí³, jí³ jmí¹ zia³² hi³ lí³hniauh²³ ñí¹con² jnoh¹, jí³ tá¹la³ há² nga² jnoh¹ uu³mi²tsi³² ní² siáh³. ⁵ Quí¹ má²ca³pí³ ca³juóu³² jnoh¹ tsáu², jí³ hi³ má²ca³táuh³² tsú² jnoh¹ hñu³mi¹ñí², hi³ má²ca³má¹tso¹ jnoh¹ tsí³ jmái¹ hi³ taunh³² tsáu² tiá³ siaun³². Ja³bí¹ má²ca³jmú¹³ jnoh¹ siáh³ ta²¹ ti³ chí¹nga², hí¹ la³ ti³ zia³² siáh³ ma³ cáun² jmái¹ hi³

tiá² ca³cuóu¹³ jnoh¹, jì³ hi³ má²ca³tau^h¹³ jnoh¹ siáh³ ñí¹cuon¹³. ⁶Ja³bí¹ ma³jnia¹³ jnoh¹ siáh³ hi³ ná¹láí³ quian²¹ Dió³² cun³quionh³ hi³ ziaun² jnoh¹ cáun² hi³ jì², cun³quionh³ hi³ má²né¹ jnoh¹ jú¹ tson², cun³quionh³ hi³ juenh² tsí³ jnoh¹ jì³ hi³ ja³² siáh³ mí³ tsí³ jnoh¹. Quí¹ cun³ñí¹ hi³ quiúnh¹ jnoh¹ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, jáun² má²láí³ jnoh¹ tsá² hú¹tá¹ cu³tí³ ná¹hnáu³, ⁷hi³ hléh¹ jnoh¹ siáh³ jú¹ tson², jì³ hi³ zia³² siáh³ pí³ quioh²¹ Dió³² ñí¹con² jnoh¹. Jáun² né³, cun³quionh³ hi³ má²zian² jnoh¹ jáun² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² bíh¹ má²zia³² ñí¹con² jnoh¹ he³ cun³quionh³ jmú¹³ hniéí², jì³ hi³ liaun¹ jnoh¹ ní² siáh³, ⁸uá¹ hi³ má²quien² tsáu² jnoh¹, uá¹ hi³ hau² tsú²; uá¹ hi³ hleh³² tsú² re² quiú¹³ jnoh¹ ho³ uá¹ hi³ hleh³² tsú² hlah³. Ma³ cónh³ jmoh²³ jnoh¹ tsú² tsá² tí¹ jáin², hi³ ma³ cónh³ né³ juáh³ tsú² hi³ jnoh¹ bíh¹ tsá² hléh¹ jú¹ tson². ⁹Ma³ cónh³ jmu² tsú² la³jmí¹ lí³ hi³ tiá² cuóu³² tsú² jnoh¹, hi³ ma³ cónh³ né³ jmu² tsú² la³jmí¹ lí³ hi³ cuóu³² re² lín³². Ma³ cónh³ pih²¹ tiá² jún²³ jnoh¹, tí³la³ la³ má²ziaun² jáun² bíh¹ jnoh¹; hi³ uá¹jinh¹ jmu² tsáu² hi³ ma³tso¹ jnoh¹ tsí³, tí³la³ tiá² jún²³ yáh³ jnoh¹. ¹⁰Uá¹jinh¹ hlah³ nio² tsí³ jnoh¹, tí³la³ cun³ jáun² bíh¹ lí²hiún² tsí³ jnoh¹ jmái¹ ca³la³ jí³²; hi³ uá¹ cun³ tia³mii² jnoh¹, cun³ jáun² ná¹jmu³² bíh¹ jnoh¹ hi³ lí³ hánh³ juóun³² lín³² tsáu²; hi³ uá¹jinh¹ tiauh² jnoh¹ hi³ hí¹ cáun² tiá² hi³ zia³² quiú¹³, cun³ jáun² zia³² bíh¹ quiú¹³ jnoh¹ ca³la³ jí³²lí³².

¹¹ Hnoh² reh², tsá² juú² Corinto, hí¹ cáun² yáh³ jáí¹³ tiá² má²ca³hmá¹³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh², má²ca³jmú¹³ bíh¹ jnoh¹ juenh² tsí³ hi³ jmu³² jnoh¹ na²¹ la³jí³² jáí¹³ hi³ hléh¹ jnoh¹. ¹² Ní¹juáh³ tiú²uú² re² la³ juóh³² dí², jun³juáh¹³ hi³ lí³ la³ jáun² cun³ñí¹ hi³ tiá² hnau³ jnoh¹ hnoh² yáh³, tí³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³lín³ hmóu³² bíh¹ hnoh². ¹³ Hlí¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² la³jmí¹ hlí² liéinh³² tsú² jan² tsá¹míh¹ jon², hi³ jéinh¹ náh² honh² ñí¹con² jnoh¹.

Láí³ dí² cuáh³² quioh²¹ Dió³² Tsá² liéih³²

¹⁴ Ha³ lí² tianh³ náh² cá²honh¹ quiúnh¹ tsá² tiá² ta²¹ haih²¹, quí¹ cun³ tiá² re² lí¹³ bíh¹; quí¹ ¿he³ dá² ca³tín¹ hi³ chu²¹ quionh³ hi³ hlah³, hi³ he³ dá² lánh³ rón³² lí¹³ cunh³ joh¹ quionh³ já¹niéí²? ¹⁵ Quí¹ ¿he³ ya³ lánh³ rón³² lí¹³ tiáunh¹ Cristo cá²hon³ quionh³ *Satanás, hi³ he³ yáh³ ca³tín¹ jan² tsá² tanh² ta²¹ Dió³² quionh³ jan² tsá² tiá² ta²¹ haih²¹? ¹⁶ ¿Hí¹ lí¹³ jmu³ tsá² lín³ hñú³ híen¹ quioh²¹ Dió³² cá²hon³ quionh³ dió³² tsá² láin¹? Quí¹ tí³la³ hñú³ híen¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² liéih³² bíh¹ má²láí³ dí², la³jmí¹ ca³juáh³ jáun² hnga² Dió³² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

Má¹zian¹³ jná¹³ hñú³ tsí³ tsáu², hi³ ngí¹³ jná¹³ siáh³ ja¹ quioh²¹ tsú²;

jnë¹³ lín¹³ Dió³² Juo¹³ tsú²,

hi³ tsá² hí³ né³ lín¹³ tsá² tionh² jo³uón³² jná¹³.

¹⁷ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³juáh³ siáh³ Juo¹³ dí² la³ lá²:

Huen³ náh² ja¹ quioh²¹ tsá² la³ hí³, tí³ có³² tianh³ náh²,

ha³ lí²uú² lí¹ tí³ náh² cuonh² hi³ tiá² jí².

Hi³ jáun² bíh¹ lí¹³ he¹ jná¹³ hnoh²,

¹⁸ hi³ lín¹³ jná¹³ Ñeh² náh²,

hi³ jáun² hnoh² né³ lín¹³ náh² jón³² jná¹³ tsá²mi³ tsá²ñuh², juáh³ Juo¹³ dí² Tsá² cú² juenh².

7

¹ Jáun² né³ reh², hnoh² tsá² jlánh¹ hnau³ jná¹³, hi³ ní² bíh¹ jáí¹³ hi³ ca³jmú³ tsú² ñí¹con² dí². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³ cuí¹ má¹jín¹³ dí² ca³tí²¹ la³jí³² hi³ lí¹³ lí³ hliáuh¹³ dí², uá¹ hi³ ngú³ uá¹ hi³ jmí²chí³, hi³ cuí¹ tauh¹³ dí² ná¹chan¹ cu³tí³ ñí¹con² tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³ juénh² dí² tsú².

Tsá² juú² Corinto zai³² jmí¹ tsí³

² Hi³ jáun² né³, jéinh¹ tiá³ náh² honh² ñí¹con² jnoh¹; quí¹ tiá² má²ca³jmú¹³ yáh³ jnoh¹ hlah³ ñí¹con² hí¹ jan² tsáu², sa³jun³ má²ca³hlih²¹ jnoh¹ tsí³ tsáu², sa³jun³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²ca³má¹can¹³ jnoh¹. ³ Jun³juáh¹³ hi³hliá² cué²³ jná¹³ tso³ yáh³ hi³ juanh³² jná¹³ jái¹³ ní², quí¹ la³ cun³ hi³ má²cá²juánh³² jná¹³ jáun² jmí¹tin² hi³ uá¹ hi³ ziaún² dí² cu³lí²¹, uá¹ hi³ jún³ dí² cu³lí²¹, cun³ má²hu²¹ jáun² bíh¹ tsín³² jná¹³ quián¹³ hnoh². ⁴ Cáun² tán¹ bíh¹ nio² tsín³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnoh², jì³ hi³ jlánh¹ tsah¹ jná¹³ siáh³.

Hi³ jáun² né³, ja¹ ca³la³ jí³² la³ cun³ hi³ ma³tso¹ jnoh¹ tsí³, tí³ lí³mí¹ tiá³ niau³² bíh¹ tsín³² jná¹³, jì³ hi³ má²canh² lín³² hi³ hiún² tsín³² jná¹³; ⁵ quí¹ tson² bíh¹ la³ cun³ jmí¹ cuo¹ jnoh¹ hué³² Macedonia lá², hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³cué³ jmái¹ hi³ tauh¹³ jnoh¹ tie³, tí³la³ tí³ hlá² tí³ ní² bíh¹ ca³lí³ zia³² uu³mí²tsi³², hniéi² bíh¹ ca³lí³ zia³² la³ cu³ la³ jéin³ quiú¹³ jnoh¹, jì³ hi³ lí¹ hú¹ cóh²¹ siáh³ tsí³ jnoh¹ lí³. ⁶ Tí³la³ Dió³² má¹ná¹, Tsá² cue³² pí³ hñu³ tsí³ tsá² tiú²uú² tiá³ nio² tsí³, ca³chá³ tsú² re² tsí³ jnoh¹ cun³quionh³ hi³hliá² cuanh³ jáun² Tito ñí¹ lá². ⁷ Tí³la³ jun³juáh¹³ cun³ jmáh³ hi³hliá² cuanh³ jáun² yáh³ tsú², quí¹ jì³ hi³hliá² jlánh¹ re² má²nio² tsí³ tsú² hnga² jmí¹ cuanh²¹ bíh¹ hi³ ca³jmuh³ hnoh². Ca³chá³ tsú² ñí¹con² jnoh¹ hi³ hnoh² jlánh¹ hen² honh² hi³ jie¹ náh² siáh³ jnoh¹, hi³ ca³chá³ tsú² siáh³ hi³ hnoh² ca³ta³no¹ hlah³ honh² ca³tí²¹ hi³ jmí¹ lí³ jáun², jì³ hi³ hain²¹ náh² siáh³ re² tí³ con² jná¹³. Jmí¹ ca³chá³ tsú² jáun² jái¹³ ní² né³, tí³ lí³mí¹ ca³lí³ hiún² bíh¹ tsín³² jná¹³.

⁸ Jáun² uá¹jinh¹ hlah³ ca³ta³no¹ honh² hnoh² cun³quionh³ sí² hi³ ca³zéin³² jná¹³ jáun² jmí¹tin², tiú²uú² hlah³ jéin³² yáh³ jná¹³ ta³né³². Quí¹ uá¹jinh¹ jmí¹ jéin³² jná¹³ ca³lá² hlah³ jmí¹tin² cun³ñí¹ hi³ ca³ta³no¹ cu³tiá³ hlah³ honh² hnoh² cun³quionh³ sí² jáun², ⁹ tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²hiún² bíh¹ tsín³² jná¹³ quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³zah¹ hnoh² jmí¹ honh² jmí¹ ca³ta³no¹ jáun² hlah³ honh² náh²; quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ca³lí³ hiún² tsín³² jná¹³ yáh³ hi³ ca³ta³no¹ hlah³ honh² hnoh². Quí¹ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³² bíh¹ ca³ta³no¹ hlah³ honh² hnoh², hi³ jáun² hí¹ cáun² hi³ hlah³ tiá² la³ ca³jmú¹³ yáh³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² cun³quionh³ sí² jáun². ¹⁰ Quí¹ ní¹juáh³ tá²no¹ hlah³ tsí³ tsú² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², jáun² za² bíh¹ jmí¹ tsí³ tsú², hi³ jáun² cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ liáun²³ tsú², hi³ jáun² tiá² lin¹ hniáuh³² yáh³ hi³ jeinh²¹ tsú² hlah³; tí³la³ tsá² cáun² lí¹ nio² hlah³ tsí³ la³ cun³ qui³ lí²³ quioh²¹ jan² tsá²mí³cuóun² má¹ná¹, tsá² la³ hí³ dá² jún³ bíh¹. ¹¹ Jmí¹ ca³ta³no¹ jáun² hlah³ honh² hnoh² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², ¡sá¹ní² jie³ né³ he³ ca³lín¹³ náh²! Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³ma³quien¹³ hnoh² jái¹³ jáun² jì³ hi³ ca³cuéh¹ náh² jú¹ tson² la³ cun³ hi³ jmí¹ má²ca³jmuh³ náh²; hi³ ca³míh³ siáh³ honh² hnoh² jì³ hi³ ca³ta³hú¹ cóh²¹ honh² hnoh². Ja³bí¹ ca³héih³ náh² honh² ñí¹con² jná¹³, hi³ ca³lí³ hiún² siáh³ honh² náh² hi³ má¹tson¹³ náh² tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ hlah³. Cun³quionh³ la³jí³² hi³ ní² má²ca³ma³jnia¹³ hnoh² hi³ tiá² tso³ la³ hauh³² yáh³ náh² ca³tí²¹ hi³ jáun². ¹² Hi³ jáun² né³, sí² hi³ ca³zéin³² jná¹³ jáun² ñí¹con² hnoh², jun³juáh¹³ ca³jmú³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ jmáh³la³ tsá² ca³jmú³ hí³ tso³ yáh³, sa³jun³ hi³ ca³tin¹ tsá² ca³jmú³ tsú² hí³ hi³ hlah³ ñí¹con² siáh³, tí³la³ ca³zéin³² jná¹³ sí² jáun² hi³ jáun² lí³tsín² hnoh² ta³ ñí¹ Dió³² hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ hnau³ náh² jnoh¹. ¹³ Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ca³ta³no¹ re² tsí³ jnoh¹.

Tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ tí³ lí¹ ca³ta³no¹ jáun² re² tsí³ yáh³ jnoh¹, quí¹ ja³bí¹ ca³lí³ hiún² lín³² siáh³ tsí³ jnoh¹ jmí¹ ca³neh²¹ jnoh¹ hi³ Tito má²hiún² lín³² tsí³, quí¹hliá² ca³la³ jín³² bíh¹ hnoh² ca³jmuh³ hi³ niau²¹ re² tin² tsí³ tsú². ¹⁴ Tiá² ca³jmuh³ yáh³ hnoh² hi³ tá¹zanh¹ jná¹³ hua³heih²¹ ñí¹con² Tito quí¹hliá² ca³juo³ jná¹³ tsú² hi³ hnoh² tsá² jlánh¹ tí³² tsín³² jná¹³. Tí³la³ la³jmí¹ má²ca³lí³ tson² la³jí³² hi³ má²ca³juáh¹³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh², la³ jáun² bíh¹ má²ca³lí³ tson² siáh³ uá²jaí³² la³jí³² jái¹³ hi³ ca³za¹³ jnoh¹ jáun² Tito jmí¹ ca³ma³quien¹³ jnoh¹ hnoh² ñí¹con² tsú². ¹⁵ Hi³ jáun² hí³ né³, tí³ lí³mí¹ má²hniau³ lín³² bíh¹ hnoh² ní¹ má¹tsau³² tsí³ hi³ jlánh¹ re² ca³ma³tih²¹ hnoh² la³jí³² hi³ ca³juáh³ tsú², jì³ hi³ ca³jmuh³ hnoh² siáh³ tsí¹juí³ náh² jmí¹ ca³hen³ náh² tsú², hi³ ca³la³ hi³ juénh² náh². ¹⁶ Jlánh¹ lí²hiún²

tsin³² jná¹³ qui¹hliá² lí²³ nio² cáun² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnoh² ca³ti²¹ lí³ua³ cáun² hi³ zia³².

8

Tsá² cue³² ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³

¹ Hi³ jáun² né³ reh², ta³né³² má²hnáu² jnoh¹ chá¹³ ñí¹con² hnoh² ha³ lánh³ rón³² má²ca³ma³hau³ Dió³² ñí¹con² tsá² zian² la³jí³² cuáh³² hué³² Macedonia lá². ² Qui¹ uá¹jinh¹ tsá² ní² ca³há² ca³nga² uu³mí²tsí³² huáh² tsí³, cun³ jáun² ná¹hiún² lín³² bíh¹ tsí³ tsú²; hi³ uá¹jinh¹ tia³mii² lín³² tsú², cun³ jáun² má²ca³cué³ bíh¹ tsú² hliáun³ la³juah²¹ dúh¹ hi³ hánh³ lín³². ³ Jná¹³ cué²³ jú¹ tson² hi³ tson² bíh¹ ca³cué³ tsú² ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³ la³ cun³ ñí¹ tú² ñí¹ tsin²³, hí¹ la³ tí³ tí³ chí¹nga² yáh³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ tú² tsin²³ tsú², ⁴ hi³ ca³la³ hi³ ca³hiu³ ca³mí³ lín³² tsú² hi³ cué¹³ jnoh¹ jái¹³ hi³ ma³hon³ tsú² tsá² joh¹ Dió³² [tsá² zian² tí³ hué¹³ Judea]; ⁵ hi³ tí³ chí¹nga² bíh¹ ca³jmú³ tsú² la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmí¹ hen² tsí³ jnoh¹ jmu³ tsú²; qui¹ la³ñí¹ tín² ca³chan³ tsú² jo³cuo² Tí³² Juo¹³ dí², jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³chan³ tsú² siáh³ jo³cuo² jnoh¹ la³ cun³ hi³ qui³ hnió³ Dió³². ⁶ Hi³ jáun² bíh¹ má²ca³za¹³ jnoh¹ Tito, tsá² ca³ma³liáu³² hí³ ta²¹ jáun² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ cuí¹ má¹hián² tsú² ta²¹ jáun² la³ cun³ hi³ ja³² mií³ honh² hnoh². ⁷ La³jí³² hi³ jmuh³² bíh¹ hnoh² jmuh³² náh² tí³ chí¹nga², uá¹la³ cun³ hi³ nio² cáun² honh² náh², jái¹³ hi³ hléh¹ náh², la³jí³² hi³ ñíh¹ náh², la³jí³² hi³ hnáu² náh² jmúh¹³, jí³ hi³ hnau³ náh² jnoh¹ ní² siáh³; ja³bí¹ la³ ní² uá²jai³² hniáuh³² já³² mií³ honh² náh² tí³ chí¹nga² ca³ti²¹ ta²¹ chu²¹ jáun² siáh³.

⁸ Jun³juáh¹³ hi³ jmu² héih³² yáh³ jná¹³ hi³ juanh³² ná¹ la³ ní²; jí³²la³ tí³ hnó³² jná¹³ hi³ lí³ ñíh¹³ náh² la³ cun³ hi³ ná¹hniá¹ tsá² siánh³ jmu³ bíh¹, hi³ jáun² lí³ lín¹ ní¹juáh³ hi³ hú¹tá¹ tson² hno³ hnoh² tsáu². ⁹ Qui¹ má²ca³lí³ ñíh¹ bíh¹ hnoh² ha³ lánh³ lí³ mií³ hi³ ja³² tsí³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². Hí³ bíh¹ jan² Tsá² jmí¹ hánh³ lín³², tí³la³ ca³jmú³ tsú² hi³ tsí¹juí³ hnga² cun³ñí¹ hi³ hniau³ hnoh², hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ hi³ lí³ hánh³ hnoh² cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² tsí¹juí³.

¹⁰ Hi³ chú³² quián¹³ hnoh² bíh¹ hi³ hie²³ jná¹³ jú¹ tson² ca³ti²¹ hi³ ní². Qui¹ la³ cun³ mii² cá²tsá³² máh³ ca³ma³liauh²¹ hnoh² hi³ cueh³², tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ tí³ lí¹ cueh³² yáh³ náh², qui¹ ca³la³ hi³ hniá¹ bíh¹ náh² cueh³². ¹¹ Né³² né³, chú³² ma³hián¹³ náh² la³ cun³ rón³² hi³ ca³lí³ hniá¹ náh² jmúh¹³ jáun² jmí¹tin², hi³ jáun² cué¹ náh² la³ cun³ rón³² hi³ zia³² quián¹³. ¹² Qui¹ ní¹juáh³ jan² tsáu² hú¹tá¹ cu³tí³ hniá¹ hi³ cué³², jáun² lí² hiún² bíh¹ tsí³ Dió³² ca³ti²¹ hi³ cue³² tsú² jáun² la³ cun³ hi³ zia³² quioh²¹; qui¹ tiá² mí³² yáh³ Dió³² cáun² hi³ tiá² zia³² quioh²¹ tsáu².

¹³ Qui¹ jun³juáh¹³ hi³ hniáuh³² lí³mii² yáh³ hnoh² cun³ñí¹ hi³ má¹hon¹ náh² tsáu², ¹⁴ qui¹ tí³la³ hi³ lí¹³ zian² cá²ren² bíh¹ náh² quiúnh¹ tsá² hí³. Ta³né³² zia³² quián¹³ hnoh² hi³ lí¹³ má¹hon¹ náh² tsá² hí³ la³ cun³ hi³ lí³ hniáuh³² quioh²¹ tsú²; qui¹ hu³ sa³ chau²¹ cáun² jmá¹ hi³ lí¹³ lí³ hniáuh³² ñí¹con² hnoh², hi³ jáun² tsá² hí³ má²zia³² quioh²¹ má¹jáun² hi³ ma³hau³ hnoh²; hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ zian² hnoh² cá²ren². ¹⁵ La³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²: “Tsá² jmí¹ zia³² hliáun³ quioh²¹, tiá² hi³ ziau³ yáh³ quioh²¹ tsú²; hi³ tsá² jmí¹ zia³² cú¹píh²¹ quioh²¹ né³, tiá² hi³ ca³lí³ hniáuh³² yáh³ ñí¹con² tsú²”.

Tito quionh³ tsá² quionh³

¹⁶ Tí³la³ tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³jmú³ tsí³ Tito hi³ hniá¹ ma³hau³ hnoh² la³jmí¹ hniá¹ jná¹³. ¹⁷ Qui¹ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³hliá² lí²juo³ jná¹³ hi³ tsó³² yáh³ tsú² hi³ lí²héi³² tsó³², qui¹ qui³ cónh³ jmí¹ la³ má²hu²¹ bíh¹ tsí³ tsú² hnga² hi³ tsó³², hi³ jáun² ta³né³² né³ má²tsó³² tsú² hi³ tsa³jie³ hnoh² cun³ñí¹ hi³ hnió³ hnga².

¹⁸ Hi³ zen¹³ jnoh¹ siáh³ tsá² hí³ reh² dí², tsá² jlánh¹ re² hleh³² hí³ tsá² zian² la³jí³² cuáh³² quioh²¹, cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ chu²¹ ta²¹ hi³ jmu² tsú² hi³ ngai³² tsú² jáun² jú¹ chú³².

19 Jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ ní² yáh³, quí¹ hí¹ la³ tí³ hmóu³² yáh³ tsá² cuáh³² ca³quianh³ tsú² hi³ ngí³² quiúnh¹ jnoh¹ hi³ ma³hau³ tsú² hná¹ ta²¹ hi³ jmu³² jnoh¹ hi³ ma³hon¹ jnoh¹ tsá² tia³mii². Ta²¹ jáun² jmu³² jnoh¹ hi³ jáun² lí³ quien² Tí³² Juo¹³ dí², jí³ hi³ má¹jnia¹³ jnoh¹ siáh³ hi³ jlánh¹ hniá¹ jnoh¹ jmú¹³ ta²¹. 20 Cun³quionh³ hi³ jmu³² jnoh¹ la³ ní², hu²¹ tsí³ jnoh¹ hi³ tiá² hin² lí¹³ ziu³ hie³ jnoh¹ ca³tí²¹ quie³ hi³ má²nio² jáun² jo³cuo² jnoh¹. 21 Quí¹ ná¹jmu³² jnoh¹ pí³ hi³ la³jí³² hi³ jmu³² jnoh¹ lí³ re² tso², jun³juáh¹³ jmáh³la³ ta³ ní¹ Tí³² Juo¹³ yáh³ dí², quí¹ la³ jí³ ta³ ní¹ tsá²mi³cuóun² bíh¹ siáh³.

22 Jáun² cu³tsa³² quionh³ tsá² gon³ ní² tsú² zen¹³ jnoh¹ siáh³ cónh³í¹ jan² tsá² reh², tsá² má²ca³ma³jnia³² hiú² cuóh³² ní¹con² jnoh¹ hi³ dí¹quian¹ jmu³ lí³ua³ cáun² ta²¹; hi³ ta³né³² né³, tí³ jlánh¹ bíh¹ má²dí¹quian¹ tsú² cun³ní¹ hi³ má²cuóu³² tsú² hnoh². 23 Ní¹juáh³ zian² tsá² nga² jái¹³ hi³ ca³tín¹ Tito, zéih³ tsú² hi³ tsá² jmu² ta²¹ cu³tsa³² quiúnh¹ jná¹³ bíh¹ ní³² hi³ má¹cau²¹ jnoh¹ hnoh². Hi³ ní¹juáh³ hi³ nga² tsú² siáh³ hi³ ca³tín¹ tsá² reh² ní¹ hná¹ ní² né³, zéih³ tsú² hi³ tsá² ní² ca³ze³ tsá² tiáunh¹ la³jí³² cuáh³² bíh¹, jí³ hi³ lín³ tsú² siáh³ tsá² má²jnia³² hi³ quien² Cristo. 24 Hi³ jáun² né³, chú³² ma³jnia¹³ náh² ní¹con² tsá² zian² la³jí³² cuáh³² tí³ lá² hi³ cu³tí³ hno³ hnoh² tsá² ní², hi³ má¹jnia¹³ náh² siáh³ ní¹ ta³ ní¹ la³jín³² tsá² cuáh³² hi³ cu³tí³ zia³² jái¹³ hi³ jmú¹³ jnoh¹ tsah¹ ca³tín¹ hnoh².

9

Quie³ hi³ cunh²³ tsú² ca³tín¹ tsá² reh²

1 Hi³ jáun² né³, ca³tí²¹ quie³ hi³ cunh²¹ dí² jáun² hi³ ca³tín¹ tsá² hí³ joh¹ Dió³², tiá² lin¹ nga³ jmí¹ hniáuh²¹ yáh³ hi³ jmu¹ jná¹³ sí² lá² ní¹con² hnoh², 2 quí¹ má²ño¹ jná¹³ hi³ cu³tí³ hiú² lín³² bíh¹ honh² hnoh² hi³ má¹hoh³ náh². Hi³ jáun² né³, má²cá²jmú³² jná¹³ tsah¹ hi³ ca³tín¹ hnoh² ní¹con² tsá² hué³² Macedonia lá², cun³ní¹ hi³ hnoh² tsá² zian² náh² hué³² Acaya ní² má²tiáunh¹ náh² hua³jan²¹ la³ cun³ mii² cá²tsá³² máh³ hi³ cuéh¹ náh². Hi³ jáun² juóun³² tsá² hí³ má²ca³lí³ hiú² siáh³ tsí³ cun³ní¹ hi³ ná¹hiú² honh² hnoh². 3 Tí³la³ cun³ jáun² zein³² bíh¹ jná¹³ tsá² reh² dí² lá², quí¹ ní² lí¹ tiá² ca³lí³ quien² hi³ jmu² jná¹³ tsah¹ hi³ ca³tín¹ hnoh² hi³ ca³tí²¹ hi³ ní². Jáun² né³, hniáuh³² tiáunh¹ hnoh² hua³jan²¹ hi³ má¹tih²¹ la³ cun³ hi³ má²ca³juo³ jná¹³ tsáu²; 4 quí¹ ní² lí¹ já¹taunh²¹ gon³ gáun³ tsá² Macedonia quiúnh¹ jná¹³, má¹jáun² jíe³ tsú² hi³ tiá² hua³jan²¹ la³ tiáunh¹ yáh³ hnoh², jáun² hua³heih²¹ bíh¹ tá¹tauh¹ jnoh¹ lí¹³, jí³ hnoh² ní² siáh³, quí¹ jlánh¹ má²ca³juáh¹³ jnoh¹ hi³ nio² cáun² tsí³ jnoh¹ hi³ ca³tín¹ hnoh². 5 Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ má²ca³lén¹³ jná¹³ hi³ hniáuh³² mí¹³ jná¹³ hi³ chú³² ní¹con² tsá² reh² lá² hi³ tsa³taunh¹ tsú² chí¹ján³ hi³ ma³hau³ tsú² hnoh² hi³ má¹hiánh¹³ náh² la³ cun³ hi³ ca³jmuh³ náh² jáun² jái¹³ jmí¹tin² hi³ cuéh¹. Hi³ jáun² la³ jáun² má²rá¹lí³ hua³jan²¹ ní¹ má¹cá²chó³² jná¹³, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ lin¹ hi³ hnoh² ja³² mí³ honh², jun³juáh¹³ cáun² hi³ dí³quiaun¹ jnoh¹ jmái¹ yáh³.

6 La³ cun³ hi³ qui³ ná¹juáh²³ jáun² tsáu², hi³ ní¹juáh³ tsá² jñi³² cú¹pih²¹, jáun² cú¹pih²¹ bíh¹ loh² tsú²; tí³la³ tsá² jñi³² hliáun³ né³, hliáun³ bíh¹ loh². 7 Hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² hniáuh³² cué³² la³ cun³ hi³ má²ca³lín¹³ hñu³ tsí³, tí³la³ tiá² hniáuh³² yáh³ cué³² tsú² ta³ hlah³ nio² tsí³ má¹ná¹, ho³lá²dá² ta³ tion³; quí¹ Dió³² tí³² tsí³ tsá² cue³² ca³la³ hi³ hiú² tsí³ bíh¹. 8 Hi³ Dió³² bíh¹ Tsá² tin² ma³mieh² hnoh² tí³ chí¹nga² la³ cónh³ bíh¹ hi³ lí³hniauh²³ ní¹con² hnoh², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ lí³zia³² la³jí³² hi³ hniáuh³² ní¹con² hnoh² hmóu³², hi³ cué³² tsú² siáh³ ca³la³ hi³ tú² hi³ ziún²³ bíh¹ ní¹con² hnoh², hi³ jáun² lí¹³ má¹hoh³ hnoh² ca³tí²¹ lí³ua³ cáun² ta²¹ chu²¹. 9 Quí¹ ní¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²:

Tsá² cue³² ca³la³ hi³ tí² hie²³ ní¹con² tsá² tia³mii²,
jmí¹ líh³ bíh¹ tiá² táuh³ la³jí³² hi³ chu²¹ hi³ jmu² tsú² jáun².

10 Hi³ jáun² Tsá² cue³² jún² hi³ jñi³² tsú² jí³ má³² hi³ cúh² tsú² cué³² hnoh² la³jí³² jún² hi³ jánh¹ náh², jí³ hi³ ma³hliáun³ tsú² hi³ ló³² jáun² quián¹³ hnoh² hi³ jmúh¹³ náh² ta²¹ chu²¹.

11 La³ jáun² bíh¹ lí¹³ lí³ hánh³ hnoh², hi³ jáun² lí¹³ cuéh¹ náh² ca³la³ hi³ lí¹ má²tí² má²híe²³ ñí¹con² tsáu². La³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ juón³² tsáu² cuéh³² tiá¹hmah¹ Dió³² cun³quionh³ hi³ he³ tsú² hi³ cháh¹³ hnoh² jáun² jo³cuo² jnoh¹. 12 Qui¹ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³ma³hon¹ jnoh¹ tsá² joh¹ Dió³² cun³quionh³ hi³ cueh³² náh² jáun², jun³juáh¹³ jí³²la³ ti³ cueh³² náh² hi³ lí³hniauh²³ ñí¹con² yáh³ tsú², qui¹ ja³bí¹ la³ jáun² ná¹jmuh³² náh² hi³ juón³² tsá² cué³² siáh³ tiá¹hmah¹ lín²¹ ñí¹con² Dió³² bíh¹. 13 Hi³ jáun² jnoh¹ quiúnh¹ tsá² hí³ jlánh¹ ma³quien¹³ jnoh¹ Dió³² qui¹ cun³quionh³ hi³ ma³hon¹ náh² jáun² bíh¹ tsú² ma³jnia¹³ náh² hi³ tson² ma³tih²¹ náh² jú¹ chú³² quióh²¹ Cristo cun³ñí¹ hi³ ma³hon¹ náh² tsú² ca³la³ hi³ tí² híe²³; la³ má²quionh³ juón³² lín³² tsá² siánh³ siáh³. 14 Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³la³ hi³ hniau³ lín³² tsú² hnoh² hi³ liéinh³² Dió³² hi³ ca³tín¹ hnoh², cun³ñí¹ hi³ Dió³² má²ca³ma³jnia³² hi³ ja³² mií³ tsí³ cun³quionh³ hi³ jmuh³² hnoh². 15 Jlánh¹ tiá¹hmah¹ Dió³² qui¹hliá² má²ca³cué³ tsú² cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien², hi³ ca³la³ hí¹juáh³ tiá² né¹ dí² he³ lánh³ rón³² juáh¹³!

10

Jái¹³ hi³ ho² Po¹ hi³ lín³ tí³² tsá² quian³² jè¹ Dió³²
(Gálatas 1:11-2:21)

1 Hi³ jáun² né³, jná¹³ Po¹, zia³² hi³ hiú² mí²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² cun³ñí¹ hi³ Cristo jmu² juenh² tsí³, hi³ ja³² siáh³ mií³ tsí³. Zian² tsá² ná¹juáh²³ hi³ tsí¹juí³ cu³ti¹³ bíh¹ néh¹ jná¹³ ní¹juáh³ jmái¹ hi³ zenh² ná¹ ta³ máh¹ hnoh², tí³la³ ní¹juáh³ ñí¹ siáh³ bíh¹ má²cuon¹ jná¹³, jáun² má¹jáun² néh¹ jlánh¹ má²jmu² jná¹³ quien². 2 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, mí²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ ní¹ má¹ngau³² jná¹³ hi³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh², ha³ lí² lí¹ jmú² hnoh² hi³ tion³ hniáuh³² jmu¹ jná¹³ quien² ñí¹con² ma³ jan² hnoh², qui¹ tiá² juénh² yáh³ jná¹³ má¹jéinh³ jmái¹ quiúnh¹ tsá² ná¹juáh²³ hí³ hi³ jnoh¹ jmu³² ta²¹ la³ cun³ qui³ jmu² tsá²mi³cuoun². 3 Qui¹ uá¹jinh¹ tson² tsá²mi³cuoun² bíh¹ jnoh¹, tí³la³ tiá² jmu³² yáh³ jnoh¹ hniéi² la³ cun³ qui³ jmu² tsá²mi³cuoun². 4 Qui¹ jun³juáh¹³ jmu³² jnoh¹ hniéi² cun³quionh³ hi³ la³ jmúh³² jáun² tsá²mi³cuoun² ta²¹ ní¹ má¹tí³ ñí¹ jmu³ hniéi² yáh³, tí³la³ cun³quionh³ pí³ hi³ cue³² Dió³² bíh¹ tá² jnoh¹ chú¹ jñeih²¹ tá¹³ tsá² hau² dí², uá¹jinh¹ ná¹lín²³ tsú² hi³ tiá² hi³ háinh¹³ zia³². 5 Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ hin³² jnoh¹ la³jí³² jái¹³ hi³ lí¹ chin² tsáu² chí¹ jí³ lí³ua³ cáun² hi³ jmu² tsáu² quien² hi³ qui² jnai³² jui³² hi³ jáun² tiá² lí¹³ lí³ cuoun³² tsáu² Dió³². Cun³quionh³ hi³ cah¹ jnoh¹ jáun² jmái¹ la³jí³² hi³ lín²³ tsáu², la³ jáun² bíh¹ janh²¹ jnoh¹ tsáu² hi³ ma³tí³² ñí¹con² Cristo. 6 Hi³ jáun² hiún² bíh¹ tsí³ jnoh¹ má¹tson¹³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² nieh³, ní¹juáh³ má²ma³tih²¹ hnoh² re² lín³².

7 Hnoh² dá² cáun² lí¹ jééh³² náh² la³ cun³ hi³ jniá³ jmáh³la³ tí³ coh³ bíh¹. Ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hi³ tson² bíh¹ má²hún¹ tsú² jo³cuo² Cristo, hniáuh³² bíh¹ cháu³² tsú² tsí³ hi³ ja³bí¹ jnoh¹ siáh³ uá²jai³² má²tiáuh¹ jo³cuo² Cristo. 8 Hi³ jáun² uá¹jinh¹ lín²³ hnoh² hi³ chí¹nga² ca³lá² ma³quien¹³ jná¹³ jái¹³ hi³ hau³² jnoh¹, cun³ tiá² lí³ heh¹ bíh¹ jná¹³; qui¹ jái¹³ hi³ hau³² jnoh¹ jáun² ca³cué³ hnga² bíh¹ Tí³² Juo¹³ dí² hi³ jmú¹³ jnoh¹ hi³ lí³hún¹ honh² náh² ca³tí²¹ hi³ tanh¹³ náh² ta²¹ Dió³², jun³juáh¹³ hi³ jmú¹³ jnoh¹ hi³ tí³ tsa³hín³ yáh³ hnoh². 9 Su³uú² lín²³ hnoh² hi³ zein³² jná¹³ sí² lá² cun³ñí¹ hi³ hnó³² jná¹³ hi³ juénh¹³ hnoh². 10 Qui¹ zian² ma³ jan² tsá² juáh²³ hi³ jlánh¹ pin³ jái¹³ tloh³ sí² hi³ zein³² jná¹³, jí³ hi³ jlánh¹ cáu² niéih³ siáh³, tí³la³ ní¹juáh³ jmái¹ hi³ zenh² jná¹³ ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú², jáun² jan² tsá² huá¹ tsí³ bíh¹ néh¹ jná¹³, hi³ jun³ lin¹ yáh³ néh¹ hléh²³ jná¹³. 11 Tí³la³ cuí¹ lí³ ñí³² tsá² juáh²³ la³ ní² hi³ cá²ren² bíh¹ lí³ ta²¹ hi³ jmu³² jnoh¹ ní¹juáh³ hi³ tiauh² jnoh¹ ja¹ quián¹³ hnoh² la³ má²quionh³ jái¹³ tloh³ sí² hi³ zen²³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² jmái¹ hi³ tiauh² jnoh¹ ñí¹ uounh³ ní² siáh³.

12 Jmí¹lín³ tiá² ja³² tsí³ jnoh¹ hi³ jmú¹³ jnoh¹ cá²ren² quiúnh¹ tsá² lí¹ hleh³² re² ca³tín¹ hmóu³², sa³jun³ hi³ cunh²¹ jnoh¹ ta²¹ quiú¹³ quiúnh¹ tsú². Qui¹ ní¹ má¹ca³chu³ ca³ñih³

tsá² la³ hí³ má²tún² hmóu³² cun³quionh³ héih³² hi³ lí¹ ca³chin² chí¹, ho³lá²dá² cunh³ tsú² tá¹³ quionh³ tsá²ján² tsá²ján², jáun² tsá² la³ hí³ lí¹ jmu² cáun² hi³ cáun¹ bíh¹. ¹³ Tiá² tsah¹ yáh³ jnoh¹ ca³tí²¹ cáun² hi³ tiá² ca³ta¹, quí¹ jnoh¹ cáun² jmu³² ta²¹ la³ cun³ rón³² lí³ héih³² hi³ cue³² Dió³² bíh¹, hi³ hnga² hí³ bíh¹ ca³jmú³ héih³² hi³ ca³ñí¹jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ la³ tí³ ja¹ quián¹³ hnoh² ní². ¹⁴ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, jáun² jmí¹ ca³jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ ja¹ quián¹³ hnoh² jmí¹tin², ha³ tiá² lí³ yáh³ cáun² ñí¹ tí³ có³² ñí¹ tiá² ca³lí³hnió³ Dió³² hi³ lí¹³. Quí¹ jnoh¹ bíh¹ tsá² la³ñí¹ hi³ ca³ñí¹hléh¹³ jú¹ chú³² hi³ ca³tin¹ Cristo ca³la³ tí³ ja¹ quián¹³ hnoh². ¹⁵ Ha³ tiá² jmu³² yáh³ jnoh¹ tsah¹ ca³tí²¹ tá¹³ tsá² siánh³ la³jmí¹ lí³ hi³ ta²¹ jáun² quiú¹³ jnoh¹. Tí³la³ hu²¹ tsí³ jnoh¹ hi³ cun³quionh³ hi³ tí³ lí³mí¹ má²taunh²³ hnoh² ta²¹, jáun² tí³ lí³mí¹ re² má²lí¹³ bíh¹ jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ ja¹ quián¹³ hnoh²; tí³la³ jmáh³la³ la³ cun³ héih³² hi³ jmu² Dió³² bíh¹ jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ má¹ná¹. ¹⁶ Hi³ jáun² má¹lí³² jáun² né³, hu²¹ tsí³ jnoh¹ hi³ tsá¹hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² jáun² ñí¹ siáh³ siáh³, ca³la³ tí³ ñí¹ uóunh³, ngá¹³ ñí¹ tionh¹ hnoh² ní²; quí¹ tiá² hnáu² yáh³ jnoh¹ jmú¹³ tsah¹ cun³quionh³ tá¹³ tsá² siánh³.

¹⁷ Hi³ jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ jmu³ tsah³, cuí¹ jmu¹ tsú² tsah³ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí². ¹⁸ Quí¹ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ yáh³ ní¹juáh³ hi³ jmu² tsú² quien² hnga², tí³la³ ní¹juáh³ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² juáh³ hi³ má²lí²jmú³ tsú² re², hi³ jáun² tson² bíh¹ cu³tí³ má²lí²jmú³ tsú² re².

11

Po¹ hie³² ha³ lánh³ jmu² tsá² lí¹ juáh²³ hi³ lín³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²

¹ ¿Tiá¹ jmúh¹³ hnoh² tiá³ juen² honh² hi³ hléh¹³ jná¹³ ca³lá² la³jmí¹ hleh³² jan² tsá² cú¹juón¹? Qui³ cónh³ tsá² jmuh³² juen² honh² bíh¹ hnióh². ² Tí³la³ la³ñí¹ tín² hnó³² jná¹³ hi³ lí³ ñíh¹³ náh² hi³ hí³² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnoh², la³ cun³ qui³ jmu² hnga² Dió³². Quí¹ hnó³² jná¹³ má¹jnia¹³ hnoh² ñí¹con² Cristo la³ jmí¹ má²jnia² tsú² jan² tsá² tsá¹mái¹³ jon² hi³ tiá² tso³ má²ca³jmú³ ñí¹con² tsá² lí¹³ ñí²cuo², quí¹ jná¹³ má²cá²jmú³² jái¹³ ñí¹con² Cristo. ³ Quí¹ hí³² tsin³² jná¹³ ho³ sa³ ní² lí¹ ca³hliáh² honh² hnoh² hi³ tianh¹³ náh² tí³ có³² ñí¹con² Cristo hi³ tiú²uú² jí² honh² náh², hi³ jmí¹ ma³tsú¹ ma³jonh²¹ náh² tsú² la³jonh³ jmí¹ honh², la³jmí¹ ca³lí³can² jáun² hla¹ Eva hi³ ca³ma³cau² jáun² jáh³hláinh¹ hi³ cun³quionh³ jú¹ tí¹jái². ⁴ Quí¹ hnoh² dá² cáun² lí¹ hen²³ náh² re² lí³ua³ jan² tsá² tsá²hléh² jái¹³ la³ siáh³ hi³ ca³tin¹ Jesús la³ cónh³ bíh¹ jái¹³ hi³ tsa³hléh¹³ jnoh¹ quioh²¹ tsú² ñí¹con² hnoh²; hi³ cáun² lí¹ tanh²³ náh² ta²¹ jan² jmí²chí³ siánh³ la³ cónh³ bíh¹ Jmí²chí³ hi³ má²ca³hen³ náh², jí³ hi³ cáun² lí¹ héih²³ náh² siáh³ cáun² jú¹ siáh³ la³ cónh³ bíh¹ jú¹ chú³² hi³ má²hian² náh² jáun². ⁵ Hi³ jáun² né³, uá¹jinh¹ tiá² jmí¹ ca³tin¹ jná¹³ hi³ juah²¹ la³ lá², tí³la³ len³ jná¹³ hi³ tiá² lí² huen³ yáh³ jná¹³ hí¹ cú¹píh²¹ la³ cónh³ bíh¹ tí³² quian³² hí³ jē¹ Dió³², tsá² jlánh¹ néh¹ ná¹ñí³² hí³. ⁶ Quí¹ uá¹ cun³ tson² hi³ tiá² tin² jná¹³ hléh¹³ re², tí³la³ tiá² lí³ yáh³ la³ ní² la³jí³² hi³ ño¹ jná¹³; hliáun³ jéin³² bíh¹ má²ca³lí³ lin¹ hi³ tson² bíh¹ la³ jáun² lí³ cun³quionh³ la³jí³² hi³ má²ca³jmú¹³ jnoh¹ jáun².

⁷ Tiá² né¹ ¿hí¹ hlah³ uá¹ la³ ca³jmú³² jná¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³jmú³² jná¹³ jáun² hi³ hnoh² bíh¹ tsá² quien², hi³ jáun² jná¹³ né³ jan² tsá² huen³ bíh¹ jmí¹ ca³hléh³ jná¹³ jáun² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ta³ tiá² hmah²¹ ca³cán³ jná¹³ ñí¹con² hnoh²? ⁸ Lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ ca³hain³² bíh¹ jná¹³ quie³ quioh²¹ tsá² zian² hliáun³ cuáh³² ñí¹ hná¹ ní² jmí¹ cá¹héi²¹ jná¹³ jáun² quie³ hi³ ca³cue³ tsú² tá¹la³ ca³ma³cau²¹ jná¹³ jáun² hnoh². ⁹ Quí¹ tá¹la³ jmí¹ cuon¹ jná¹³ jáun² quiúnh¹ hnoh² ca³chó³² jmái¹ hi³ zia³² hi³ ca³lí³ hniáuh³² ñí¹con² jná¹³, tí³la³ tiá² liá¹ héi² ca³quiaun¹ yáh³ jná¹³ hnoh², quí¹ tsá² reh² zian² tí³ hué³² Macedonia lá² bíh¹ ca³cue³ la³jí³² hi³ ca³lí³ hniáuh³² quion²¹ jná¹³ jmí¹jáun². Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ ca³jmú³² jná¹³ hua³hín¹³ hi³ tiá² liá¹ héi² ca³quiaun¹ yáh³ jná¹³ hnoh², hi³ sa³jun³ chau²¹ yáh³ jmái¹ hi³ jmu¹ jná¹³

la³ jáun². ¹⁰ La³jmí¹ cuo² jná¹³ jú¹ tson² quioh²¹ Cristo, la³ jáun² bíh¹ ño¹ jná¹³ siáh³ hi³ hí¹ jan² tsá² zian² hué³² Acaya ní² tiá² lí¹³ quin³ la³ cun³ hi³ tsah¹ jáun² jná¹³ ca³ti²¹ hi³ ní². ¹¹ ¿He³ láih³² juáh¹³? ¿Hí¹ cun³ñí¹ hi³hliá² tiá² hnau³ jná¹³ hnoh²? Tí³la³ Dió³² ñi³² hi³ hnau³ lín³² bíh¹ jná¹³ hnoh².

¹² Hi³ jáun² jmu¹ bíh¹ jná¹³ ta²¹ quion²¹ la³ má²jmu² jáun², jáun² tiá² lí³ quien² jē¹ tsá² ñi³tú¹ ñi³lín¹³ ní², tsá² jmu² hí³ tonh² hi³ juáh³ hi³ ta²¹ quioh²¹ hí³ néh¹ dí² uá²jai³² lí³ la³jmí¹ lí³ ta²¹ quiú¹³ jnoh¹. ¹³ Tsá² lín¹ tí³² tí¹jái² bíh¹ hí³ hi³ lí¹ juáh³ hi³ ná¹lín³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³², tsá² lí¹ má²cau², tsá² tí³ lí¹ jnia³² la³jmí¹ jnia³² tí³² tsá² quian³² jē¹ Cristo. ¹⁴ Jun³juáh¹³ lín¹ hi³ lí³ tsa³caun² tsí³ yáh³ dí² ca³ti²¹ hi³ ní², quí¹ ja³bí¹ hnga² yáh³ *Satanás tin² hi³ jinh²¹ hi³ jnia³ la³jmí¹ jniá³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² zian² ñí¹ tie³ joh¹. ¹⁵ Hi³ jáun² dá² huán¹ tsí³ bíh¹ lí¹³ hi³ tsá² lín³ hí³ quian²¹ tsá² hláinh¹ tin² jmu³ hi³ jinh²¹ hi³ jnia³ la³jmí¹ jniá³ tsá² jmu² ta²¹ chu²¹. Tí³la³ ñí¹ ca³táuh³ jmái¹ má¹ná¹, cun³ hiáuh³ bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáuh³.

Po¹ má²tso² tsí³ cun³ñí¹ hi³ lín³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²

¹⁶ Jáun² né³, juanh³² jná¹³ siáh³ cónh³, hi³ tiá² hniáuh³² lín¹³ náh² hi³ hú¹tá¹ tson² bíh¹ cú¹juón¹ jná¹³. Tí³la³ ní¹juáh³ hi³ má²ná¹lín²³ náh² la³ ní², jáun² cué¹ náh² tiá³ jái¹³ hi³ hléh¹³ jná¹³ cáun² jú¹ te³ quion²¹, jáun² lí¹³ jmu¹ jná¹³ ca³lá² tonh². ¹⁷ Jun³juáh¹³ lín³ jná¹³ la³jmí¹ lín³ Tí³² Juo¹³ yáh³ dí² ní¹ má¹ti³ ñí¹hléh¹³ jná¹³ cá² jon¹ jái¹³ lá², quí¹ tá¹la³ cuá¹tsah¹ jná¹³ lá² cú¹píh²¹, cu³tí³ hléh¹³ jná¹³ la³jmí¹ hleh³² jan² tsá² cú¹juón¹ bíh¹. ¹⁸ Quí¹ zian² juóun³² tsá² jmu² tsah³ ca³ti²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², jáun² ja³bí¹ jná¹³ siáh³ uá²jai³² ñí¹jmu¹ ca³lá² tsah¹. ¹⁹ ¿Hnoh² bíh¹ tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quia³lín³ jmí¹ honh² náh², hi³ jáun² jlánh¹ re² tion²³ náh² honh² jái¹³ quioh²¹ lí³ua³ jan² tsá² cú¹juón¹! ²⁰ Quí¹ re² lín³² bíh¹ tion²³ náh² honh² ñí¹con² tsá² dí²quiaun³ náh² jmái¹ hi³ má¹cú¹ má¹hain²¹ náh², tsá² jmu² ca³la³ hi³ pa²¹ rón³² láí¹ ca³ti²¹ la³jí³² hi³ zia³² quián¹³ náh², tsá² cáun² lí¹ hiá² lí² jla²³ hnoh², tsá² jmu² quien² ñí¹con² hnoh², jí³ tsá² pá²³ siáh³ máh¹ náh². ²¹ Uá¹jinh¹ heh¹ jná¹³ ca³lá² hi³ juanh²¹ la³ lá², tí³la³ jnoh¹ né³, tiá² ca³tia³ yáh³ tsí³ hi³ jmí¹ jmú¹³ la³ ní². Tí³la³ la³ cun³ hi³ tiá²³ tsí³ tsá² siánh³ hi³ hléh³², ja³ bíh¹ jná¹³ siáh³ chá²³ tiá³ tsin³² hi³ hléh¹³, uá¹jinh¹ la³jmí¹ hleh³² jan² tsá² cú¹juón¹. ²² ¿Hí¹ tsá² hleh³² jú¹jma² *hebreo tsá² hí³ juáh¹³? Quí¹ ja³bí¹ jná¹³ yáh³ uá²jai³² hléh²³ jái¹³ hebreo. ¿Hí¹ tsá² juo³ tsá² *Israel tsá² hí³? Quí¹ ja³bí¹ jná¹³ yáh³ uá²jai³² jan² tsá² la³ hí³. ¿Hí¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ tsá² hí³? Quí¹ ja³bí¹ jná¹³ yáh³ uá²jai³² jan² tsá² hí³. ²³ ¿Hí¹ tsá² ná¹lín³ quian²¹ Cristo tsá²hí³? Jná¹³ bíh¹ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ lín³ quian²¹ Cristo la³ cónh³ bíh¹ tsá² hí³, uá¹jinh¹ jái¹³ ní² quion²¹ jná¹³ lí³ la³jmí¹ lí³ jē¹ jan² tsá² cú¹juón¹. Quí¹ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bí¹ má²cá²jmú³² ta²¹ la³ cónh³ bíh¹ tsá² hí³, hi³ tí³ jlánh¹ má²ca³pí³ ca³jauh³ jná¹³ tsáu² siáh³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² hí³, hi³ tí³ jlánh¹ má²ca³jní³² jná¹³ tsú² siáh³ hñu³mí¹ñí², jí³ hi³ hliáun³ jéin³² siáh³ píh²¹ tiá² jun³ jná¹³. ²⁴ Hñá³ jéin³² siáh³ má²ca³quiú³ ca³po³ jná¹³ tsá² *judíos tán¹ ma³ quiú³quia³ñu³ tsí³². ²⁵ Hi³ jáun² hni³² jéin³² siáh³ ca³po³ jná¹³ tsá² siánh³ cun³quionh³ hmá² tiéi¹³, hi³ cu³ jéin³² né³ ca³qui³ ca³jnauh³ jná¹³ tsáu² quín¹. Hi³ hni³² jéin³² siáh³ ca³ja³hanh³² mu² hi³ jmí¹ hún¹ jná¹³ chu³ jmái², hi³ cu³ jéin³² né³ ca³niuh³² jná¹³ ñí¹ jmí²miih²¹ cú² jmái¹ cú² nie² hi³ ca² jná¹³ jmái². ²⁶ Hliáun³ jéin³² bíh¹ má²ca³lí³ zia³² hi³ háinh¹³ ñí¹con² jná¹³ tá¹la³ má²ca³tí² ca³ngí³ jná¹³, uá¹la³ cun³ ní¹ má¹ca³han¹ jná¹³ cua³, hi³ zian² siáh³ háinh²; hi³ ca³lí³ zia³² siáh³ hi³ háinh¹³ ja¹ quioh²¹ tsá²co¹ jná¹³, jí³ ja¹ quioh²¹ *tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³. Má²ca³lí³ zia³² siáh³ hi³ háinh¹³ ñí¹con² jná¹³ já¹ juú² jí³ ñí¹ náí²; ñí¹ jmí²miih²¹, jí³ ja¹ quioh²¹ tsá² lí¹ juáh³ hi³ lín³ tsá² reh² ní² siáh³. ²⁷ Hliáun³ bíh¹ ta²¹ má²ca³lí³ zia³² ñí¹con² jná¹³, jí³ uu³mí²tsi³² ní² siáh³. Hliáun³ jéin³² bíh¹ tiá² má²ca³cuóun² jná¹³, hi³ má²ca³ma³tso¹ jná¹³ tsin³² hi³ ñí¹cuóun²¹ ná¹ jí³ hi³ hí¹quiéin²

siáh³ tsin³². Hliáun³ jéin³² má²ca³ma³tso¹ jná¹³ tsin³² hi³ tiá² má³² zia³² cuh²¹, hi³ cuóu³, jì³ hi³ tiá² zia³² hán² jná¹³ ní² siáh³.

²⁸ Zia³² bíh¹ ní¹ hná¹ ní², tí³la³ ní¹ ca³la³ jí³² má¹ná¹, zia³² cáun² lio²¹ héi² ní¹con² jná¹³, hi³ hi³² jáun² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² la³jí³² cuáh³². ²⁹ Quí¹ ní¹juáh³ zian² tsá² tiá² pin³ tsí³, jáun² lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ jná¹³ bíh¹ tiá² pin³, hi³ ní¹juáh³ zian² jan² tsá² ca³jmú³ hi³ tánh³² tsáu² tso³, jáun² hlah³ bíh¹ jéin³² jná¹³ jì³ hi³ míh²³ siáh³ tsin³² jná¹³. ³⁰ Hi³ jáun² ní¹juáh³ hniáuh³² hi³ jmu¹ jná¹³ tsah¹ né³, jmu¹ bíh¹ jná¹³ ca³tí²¹ cáun² hi³ jmu² lin¹ hi³ jná¹³ jan² tsá² tsí¹juí³. ³¹ Dió³² Jméi² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², Tsá² ca³ta¹ dí² hi³ má¹tsú¹ má¹jonh²¹ cun³ jmí¹hi³nio², Tsá² hí³ bíh¹ ní³² hi³ tiá² tí¹ jáin² yáh³ jná¹³. ³² Quí¹ jmí¹ ní¹ jná¹³ jáun² já¹ juú² Damasco, jáun² tsá² ho² ta²¹ juú² jáun², tsá²cuú² tsá²ta³ re²¹ Aretas ca³chan³ hliáu³ ní¹ lí³ ho³hñú¹³ hiah³² hu²¹ juú² jáun², hi³ jmí¹ hnió³ tsú² hi³ ma³tsau¹³ jná¹³; ³³ tí³la³ juí³² ho³tá²quié² hiah³² hu²¹ juú² bíh¹ ca³siáu³² jná¹³ tsú² hi³ cuá¹hún¹ jná¹³ tí³ ñeh² cáun² mí²tá², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³liáu³ jná¹³ jo³cuo² tsá² hí³.

12

Hi³ ca³jnia³ jéinh³² Po¹, jì³ hi³ ca³nái³² tsú²

¹ Jáun² né³, uá¹jinh¹ tiá² hi³ tá¹tsai²¹ jná¹³ hi³ jmu¹ ná¹ tsah¹ hi³ ca³tin¹ huen², la³ jmí¹ lí³ lí³ hniáuh³² bíh¹ jmu¹ jná¹³, hi³ jáun² né³ má²hléh¹³ bíh¹ jná¹³ ca³tí²¹ la³ cun³ hi³ ca³jnia³ jéin³², jì³ hi³ ca³ngí¹³ jná¹³ siáh³ la³ cun³ hi³ ca³híe³ jáun² Tí³² Juo¹³ dí². ² Quí¹ cuóun³² jná¹³ jan² tsá²ñuh² tanh² ta²¹ Cristo hi³ ca³zanh³² cu³tí³ la³tí³ hñu³mí³cuú² ní¹ cuá³ Dió³² cun³ má²quia³quiún³ mii². Tiá² ño¹ jná¹³ hí¹ ca³zanh³² tsú² jmáh³la³ jmí²chí³, ho³lá²dá² la³ má²quionh³ ngú³, jí³²la³ hnga² Dió³² bíh¹ ní³². ³ Tí³la³ ño¹ jná¹³ hi³ tsá² hí³ ní¹ ní¹ má²nio² jáun² tie³, tí³la³ tiá² né¹ hí¹ ní¹ tsú² quionh³ ngú³ ho³ jmáh³la³ jmí²chí³, jí³²la³ hnga² Dió³² bíh¹ ní³². ⁴ Ní¹ má²nio² jáun² tie³ bíh¹ ca³nái³² tsú² jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹, jái¹³ hi³ tiá² hin² ca³tin¹ hléh³². ⁵ Jmí¹ lí¹³ lí³ jmu¹ jná¹³ tsah¹ hi³ ca³tin¹ jan² tsá² la³ hí³, tí³la³ tiá² jmu² yáh³ jná¹³ tsah¹ la³ cun³ hi³ lín³ ná¹ huen² má¹na²¹, quí¹ jí³²la³ tí³ tsah¹ jná¹³ cun³ñí¹ hi³hliá² jná¹³ jan² tsá² tsí¹juí³ bíh¹. ⁶ Sá¹jmí¹ hi³ hnó³² jná¹³ jmu¹ tsah¹, jun³juáh¹³ jmí¹ jmu¹ jná¹³ la³ cun³ qui³ jmu² jan² tsá² cú¹juón¹ yáh³, quí¹ jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹ jaun³² jmí¹ hléh¹³ jná¹³; tí³la³ tiá² ja³² yáh³ tsin³² jná¹³ hi³ jmu¹ tsah¹ quí¹ ní² lí¹ ca³ma³quien² yáh³ tsáu² jná¹³ tí³ ca³nga² la³ cónh³ bíh¹ hi³ qui³ jé²³ tsú² hi³ jmu² jná¹³ jì³ hi³ hléh²³ jná¹³ ní² siáh³.

⁷ Jmí¹ la³ lí¹³ já³² tsin³² jná¹³ hi³ jmu¹ tonh² cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ la³jí³² hi³ ca³jnia³ jáun² jéin³², tí³la³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³ ca³ja³ cáun² uu³mí²tsi³² hi³ lí³ la³jmí¹ lí³ hu²¹ cáun² ton² ngú³ quion²¹ jná¹³, cáun² uu³mí²tsi³² hi³ ja³ ní¹con² *Satanás hi³ jmu² hlah³ ní¹con² jná¹³ quí¹ ní² lí¹ ca³jmú³² jná¹³ tonh². ⁸ Hi³ jáun² hni³² jéin³² má²ca³mí³ jná¹³ ní¹con² Tí³² Juo¹³ dí² hi³ quin³ tsú² uu³mí²tsi³² jáun² ní¹con² jná¹³; ⁹ tí³la³ hí³ né³ ca³juáh³: “Má²tioh²¹ bíh¹ cun³quionh³ jmáh³la³ mií³ hi³ ja³² tsin³² jná¹³ ní¹con² hnú²; quí¹ tí³ jlánh¹ re² lí³ lin¹ bíh¹ pí³ quion²¹ jná¹³ cun³quionh³ jan² tsá² tiá² pin³”. Hi³ jáun² jná¹³ né³ tí³ jlánh¹ bíh¹ tsah¹ quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² pin³ ná¹, quí¹ hi³ jáun² cun³quionh³ jná¹³ lí³ lin¹ pí³ quioh²¹ Cristo. ¹⁰ Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, hiún² bíh¹ tsin³² jná¹³ hi³hliá² tiá² pin³ ná¹, jì³ jmí¹ ziu² jmí¹ hie² tsáu², jmí¹ zia³² hi³ lí³ hniáuh³², jmí¹ hí¹ tsa¹ jná¹³ tsáu², jì³ jmí¹ há² nga² jná¹³ uu³mí²tsi³² ní² siáh³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo. Quí¹ ní¹juáh³ jmái¹ hi³ tiá² huánh² jná¹³, jmái¹ la³ jáun² bíh¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ pin³ jná¹³.

Po¹ hi³² tsí³ hi³ ca³tin¹ cuáh³² já¹ juú² Corinto

¹¹ Má²lí²hléh³ jná¹³ hi³ ca³tin¹ huen² la³jmí¹ hleh³² jan² tsá² cú¹juón¹ cun³ñí¹ hi³ tion³ quián¹³ hnoh². Quí¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² tsá² jmí¹ ca³tin¹ hi³ hléh¹ re² hi³ ca³tin¹ jná¹³, quí¹ hí¹ cú¹píh²¹ yáh³ tiá² huen³ jná¹³ la³ cónh³ bíh¹ *tí³² tsá² quian³² jè¹ Dió³², tsá² jlánh¹

ná¹ñi³² hí³ joh² hnoh², uá¹jinh¹ tson² tsá² tsí¹juá³ cu³tí³ bíh¹ jná¹³. ¹² Quí¹ tá¹la³ ca³tion³ jná¹³ jáun² lín³² tsin³² jmí¹ cá¹jmú²¹ jná¹³ jáun² ta²¹ ja¹ ní² quián¹³ hnoh², ca³lí³ lin¹ bíh¹ hí³ tson² cu³tí³ jná¹³ lín³ jan² tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² cun³quionh³ lí²¹ jí³ hua³jueh³², jí³ ca³la³ hí³ ca³jnia³ jáun² pí³ quioh²¹ Dió³² ní² siáh³. ¹³ Tiá² ca³jmú³² yáh³ jná¹³ hí³ siáh³ tsáu² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ tsá² cuáh³² ñí¹ hná¹ ní², jí³²la³ tí³ hí³ tiá² ca³quiaun¹ jná¹³ hnoh² liá¹ héi² bíh¹. Juenh² jmu³ hnoh² honh² ca³tí²¹ hí³ ní²!

¹⁴ Hí³ jáun² né³, ta³né³² má²hún¹ jná¹³ hua³jan²¹ hí³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh² ñí¹ má²hnaih³² jéin³², tí³la³ jun³juáh¹³ hí³ já¹quiaun¹ jná¹³ hnoh² liá¹ héi² yáh³. Quí¹ hí³ hnau³ bíh¹ jná¹³ hnoh², jun³juáh¹³ hí³ hno³² jná¹³ hí³ zia³² quián¹³ yáh³ náh². Quí¹ tsá² má²lieih²¹ bíh¹ ca³tin¹ jé³ he³ lí³hniah²³ quioh²¹ tsá¹míh¹, jun³juáh¹³ tí³ tsá¹míh¹ yáh³. ¹⁵ Jáun² hiún² bíh¹ tsin³² jná¹³ hí³ hin¹³ la³jí³² hí³ zia³² quion²¹, hí³ hí¹ la³ tí³ huen² yáh³ jná¹³ lí¹³ tsa³hín³ cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ hnoh²; uá¹jinh¹ lí³ la³jmí¹ lí³ hí³ ní¹juáh³ má²hnau³ lín³² jná¹³ hnoh², hí³ jáun² tí³ cú¹pih²¹ bíh¹ jéi³²fí¹ hnau³ hnoh² jná¹³.

¹⁶ Quí¹ jná¹³ néh¹ jlánh¹ re² tin² ná¹ hí³ ca³ma³cau¹³ ná¹ hnoh², hí³ jáun² la³ jáun² bíh¹ néh¹ ca³hiá² cá²jlái³² jná¹³ hnoh², uá¹jinh¹ tiá² ca³quiaun¹ jná¹³ hnoh² liá¹ héi². ¹⁷ ¿Tiá² né¹ hu³ sa³ ca³hiá² cá²jlái³² jná¹³ hnoh² cun³quionh³ tsá² ca³zén³² jná¹³ hí³ ñí¹con² náh²? ¹⁸ Jmí¹ ca³hiu³ ca³mí³ jná¹³ ñí¹con² Tito hí³ tsó³² tsú² tsa³jie³ hnoh², hí³ ca³zén³² jná¹³ siáh³ jan² tsá² reh² quionh³ tsú², ¿hí¹ ca³hia³ ca³jla³ hnoh² Tito dúh¹? ¿Há¹ jun³juáh¹³ tá¹ gau³ bíh¹ jnoh¹ ca³ngí¹³ cá²ren²; há¹ jun³juáh¹³ má²ca³má¹jnia¹³ jnoh¹ siáh³ hí³ cá²ren² bíh¹ ná¹tioh³ tsí³ jnoh¹?

¹⁹ Hu³ sa³ ná¹lín²³ hnoh² hí³ cun³quionh³ jái¹³ ní² má²ná¹liáun¹ jnoh¹ hmóu³² ñí¹con² hnoh². ¿Tí³la³ tiá² jáun² yáh³! Quí¹ jnoh¹ hléh¹ ta³ ñí¹ Dió³² la³ cun³ hí³ hnió³ Cristo bíh¹, hí³ jáun² la³jí³² jái¹³ ní² jmu³ hí³ tí³ lí³mí¹ lí³hún¹ honh² hmóu³² bíh¹ hnoh² reh², tsá² jlánh¹ hnau³ jná¹³. ²⁰ Tí³la³ hí³² tsin³² jná¹³ hí³ ní¹ má¹cá²chó³² jná¹³ ñí¹ ní², hu³ sa³ tiá² má²zian² yáh³ hnoh² la³ cun³ hí³ hu²¹ tsin³² jná¹³; hí³ hnoh² siáh³ né³, jie¹ náh² jná¹³ hí³ lín³ la³ siáh³ la³ cónh³ bíh¹ hí³ jmí¹ hu²¹ honh² náh². Hí³² tsin³² jná¹³ ní¹juáh³ ní² lí¹ zian² tsá² ná¹hniei²¹ quionh³ rainh²¹, tsá² ná¹uóu²¹ tsí³, tsá² ná¹míh²³ tsí³, tsá² jmu² pan¹ hnga², tsá² cauh³² jái¹³, tsá² zió² hien² tsáu², tsá² lí¹ jmu² tonh², jí³ hí³ tiáunh¹ náh² cú²zúnh² ní² siáh³. ²¹ Hí³² tsin³² jná¹³ quí¹ ní² lí¹ ca³jmú³ Dió³² hí³ lí³ heh¹ jná¹³ cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ hnoh² ní¹ má¹já²jie¹ jná¹³ siáh³ hnoh², jí³ hí³ uo¹ jná¹³ siáh³ ca³tin¹ juóun³² hnoh², tsá² má²ca³jmuh³ náh² tso³ jmí¹tin², tsá² tiá² má²cá²chó³² jmái¹ hí³ tsa³conh² tsí³ tsáu¹³, la³ cun³ tsá² lí¹ jmu² lí³ua³ cáun² hí³ tiá² jí², tsá² lí¹ jmu² lí¹ tsau³², jí³ la³jí³² hí³ má²ziaunh² tsú² tiá³ hí³ jmu² ní² siáh³.

13

Jái¹³ hí³ hie³² Po¹ chí¹ján³ jí³ hí³ hah² siáh³ jái¹³

¹ Hí³ jáun² né³, má¹tí³ hni³² jéin³² hí³ ñí¹jie¹ jná¹³ hnoh². Jáun² la³ cun³ hí³ má²ná¹ñíh¹ hnoh² hí³ la³jí³² tso³ hí³ má²re² tsú², má²re² tsú² cun³quionh³ jē¹ gon³ ho³lá²dá² gáun³ tsá² zih³² jú¹ tson². ² Né³² né³, juo³ jná¹³ la³jín³² tsá² ren² tso³, jí³ ca³la³ jín³² hnoh² hí³ ní¹ má¹cá²chó³² jná¹³ siáh³ ñí¹ má²hnaih³² jéin³², tiú²uú² ñí¹jmú²¹ yáh³ jná¹³ juen² tsin³²; quí¹ má²ca³hie³ bíh¹ jná¹³ jú¹ tson² jmí¹tin² jmí¹ ñéi¹ jná¹³ jáun² ñí¹ má²tenh³, hí³ juah³² jná¹³ siáh³ cónh³fí¹ cu³ jéin³² tá¹la³ cuon¹ jná¹³ lá² ñí¹ uóunh³ hí³ chau²¹ jmái¹ hí³ tiú²uú² jmu¹ jná¹³ juen² tsin³². ³ Hí³ jáun² má¹jáun² lí³ lin¹ la³ cun³ hí³ ná¹hniá¹ náh² hí³ Cristo hleh³² cun³quionh³ uen³² jná¹³. Quí¹ jun³juáh¹³ jan² Tsá² tiá² pin³ yáh³ tsú² ní¹ má¹ca³ra³tsi³² héih³² ñí¹con² hnoh², hí³ bíh¹ jan² Tsá² má²jnia³² pí³ quioh²¹ ja¹ quián¹³ hnoh². ⁴ Quí¹ uá¹jinh¹ tiá² pin³ Cristo jmí¹ cá¹taun³ crei²¹, tí³la³ ta³né³² né³, má²zian² tsú² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Dió³². Jáun² né³, ja³bí¹ jnoh¹ siáh³ tiá² pin³ la³jmí¹ tiá² jmí¹ pin³

tsú² jáun²; tí³la³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹ lí¹³ má¹jnia¹³ jnoh¹ ní¹con² hnoh² hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ ziaun² jnoh¹ quiúnh¹ Cristo.

⁵ Hi³ jáun² né³, hnoh² hniauh³² can¹³ náh² héih³² ní¹con² náh² hmóu³² ní¹juáh³ tson² bíh¹ táunh²³ náh² ta²¹ jú¹ chú³², jie³ dúh¹ neh²¹. ¿Tiá¹ má²ca³lí³tsin² hnoh² hi³ Cristo zian² hñu³ honh² náh²? Jí³²la³ ní¹juáh³ hi³ ná¹lín³ hnoh² henh¹³ quioh²¹ tsá² taunh³² ta²¹ bíh¹, jáun² bíh¹ tiá² lí²tsin² náh². ⁶ Tí³la³ hu²¹ tsin³² jná¹³ hi³ lí³tsin² hnoh² hi³ tiá² ná¹láí³ yáh³ jnoh¹ henh¹³ quioh²¹ tsá² taunh³² ta²¹. ⁷ Mí³² jnoh¹ ní¹con² Dió³² hi³ hí¹ cáun² hi³ hlah³ tiá² jmúh¹³ hnoh²; jun³juáh¹³ hi³hliá² hen² tsí³ jnoh¹ hi³ jnia³ jnoh¹ la³jmí¹ jniá³ tsá² jlánh¹ re² cah²³ jmái¹ yáh³, jí³²la³ tí³ hen² tsí³ jnoh¹ hi³ hnoh² jmúh¹³ jmáh³la³ hi³ chu²¹ bíh¹, uá¹jinh¹ ca³jnia³ jnoh¹ la³jmí¹ jniá³ henh¹³ quioh²¹ tsá² taunh³² ta²¹. ⁸ Quí¹ cónh³ tiá² lí¹³ bíh¹ jmú¹³ jnoh¹ hian² tsí³ ní¹con² jú¹ tson², quí¹ tí³ hain²¹ bíh¹ jnoh¹ tí³ con² jú¹ tson². ⁹ Hi³ jáun² dá² cáun² hiún² lín³² bíh¹ tsí³ jnoh¹ ní¹juáh³ ná¹pin³ náh², uá¹jinh¹ jnoh¹ tiá² ná¹pin³. Hi³ jáun² la³ má²mi³² jáun² bíh¹ jnoh¹ ní¹con² Dió³² hi³ tí³ lí³mi¹ cuí¹ lí³hún¹ honh² náh² ní¹con² tsú². ¹⁰ Hi³ jáun² bíh¹ sí² lá² tín² jmu² jná¹³ hi³ ca³tín¹ hnoh² ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ ná¹ hi³ ní¹jie¹ ná¹ hnoh², hi³ jáun² tiá² lí³ hniauh³² hi³ ní¹lieh¹ jná¹³ hnoh² tiá³ cun³quionh³ pí³ hi³ má²ca³cué³ Tí³² Juo¹³ dí² ní¹con² jná¹³ ní¹ má¹cá²chó³² jná¹³ ní¹ ní². Quí¹ jái¹³ jáun² ho² jná¹³ hi³ má¹hau¹ ná¹ hi³ tí³ lí³mi¹ cuóun¹³ náh² re² tín² quiúnh¹ Dió³², jun³juáh¹³ hi³ tí³ jmu¹ jná¹³ hi³ hliáh¹³ honh² yáh³ náh².

¹¹ Hi³ jáun² né³ reh², cuí¹ lí³ hiún² honh² náh². Jmu³ náh² pí³ hi³ lí¹³ lí³hún¹ honh² náh², hlí¹ lienh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján², tianh³ náh² cá²honh¹, hi³ cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tín²; hi³ Dió³² Tsá² hniau³ né³, Tsá² cha³² tie³ tsí³ tsáu² zenh² quiúnh¹ hnoh². ¹² Ren¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² hi³ re² nio² honh² náh², la³ cun³ qui³ ráin³² tsú² jan² rainh²¹. ¹³ La³jín³² tsá² joh¹ Dió³² tionh² ní¹ lá² juáh³: “Hia² náh²”.

¹⁴ Hi³ jáun² né³, cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², la³ má²quionh³ hi³ hniau³ Dió³², jí³ hi³ juónh³² náh² siáh³ re² quiúnh¹ Jmí²chí³ Chun¹ cuí¹ lí³zia³² ní¹con² hnoh² jí³ ja¹ quián¹³ náh² ní² siáh³. [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Gálatas

Po¹ jmu² sí² lá² hi³ ca³tin¹ tsá² má²lín³ cuáh³² hín¹³ tí³ hué³² Galacia

¹ Jná¹³ Po¹, jan² tsá² lín³ ná¹ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³², hi³ ca³hiáu³² hnga² Jesús Tsá² lín³ Cristo, jī³ Dió³² Jméi² dí², Tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ ca³jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹; jun³juáh¹³ hi³ zéi¹ tsáu² yáh³ jná¹³, hi³ sa³jun³ zian² tsá²mi³cuóun² ca³hiáu³² yáh³. ² Jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh², tsá² ná¹lín³ náh² cuáh³² hín¹³ tí³ hué³² Galacia ní². La³jín³² tsá² reh² tionh² quiúnh¹ jná¹³ lá² juáh³, ³ hi³ cuí¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméi² dí² jī³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² ní² siáh³, jī³ hi³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin². ⁴ Jesús hí³ bíh¹ Tsá² ca³jienh³ hnga² hi³ ca³jun³ la³ cun³ rón³² hi³ ca³lí³hnió³ Dió³² Jméi² dí², hi³ jáun² lí¹³ hin³ tso³ quiú¹³ dí², hi³ jáun² lí¹³ liáu³² dí² tsú² ñí¹con² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ qui³ zia³² hngá¹máh³ lá². ⁵ ¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Dió³² la³ cun³ jmí¹hi³nio²! ¡Tson² bíh¹ cu³tí³!

Tiá² zia³² yáh³ cónh³í¹ cáun² jú¹ chú³² hi³ lí¹³ liáu³²

⁶ Jlánh¹ lí¹ lín²³ jná¹³ jéin³², sa³ tia³jui³² lín³² bíh¹ má²ca³zinh³² hnoh² tí³ có³² Dió³², Tsá² ca³te³ náh² hí³ cun³quionh³ mií³ hi³ ja³² jáun² tsí³ Cristo, sa³ má²taunh²³ máh³ náh² ta²¹ cáun² jú¹ chú³² siáh³. ⁷ Tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ tson² zia³² yáh³ jú¹ chú³² siáh³ hi³ lí¹³ liáun³ tsú² má¹ná¹; tí³la³ zian² tsá² cáun² lí¹ má²tsan² honh² bíh¹ náh², tsá² hnió³ záí³² jú¹ chú³² quioh²¹ Cristo la³ siáh³. ⁸ Tí³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² ca³hléh³ la³ siáh³ jú¹ chú³² ñí¹con² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ hi³ má²ca³hléh¹³ jáun² jnoh¹, jáun² quiu³juóu³² cuí¹ cha³taunh¹ tsá² hí³, tiá² hi³ jmu³ yáh³ cuí¹ hin² mi³ tsánh², uá¹jinh¹ hmóu³² bíh¹ jnoh¹, uá¹ hi³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ja³ tí³ hñu³mi³cuú². ⁹ Má²cá²juáh³² bíh¹ jná¹³ jmí¹tin², hi³ juah³² jná¹³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³²: Ní¹juáh³ zian² tsá² hleh³² jú¹ chú³² la³ siáh³ la³ cónh³ bí¹ hi³ má²ca³heh³ náh², jáun² quiu³juóu³² cuí¹ cha³taunh¹ tsá² la³ hí³.

¹⁰ ¿He³ lánh³ lín²³ hnoh² ca³tí²¹ jáí¹³ hi³ juah³² jná¹³ lá²? ¿Hí¹ lín²³ hnoh² hi³ hnó³² jná¹³ hi³ jéi¹³ tsá²mi³cuóun², ho³ hi³ jéi¹³ Dió³² uá¹? ¿Hí¹ hnó³² jná¹³ hi³ tá¹zanh¹ ná¹ re² ñí¹con² tsáu² dúh¹? Sá¹jmí¹ hi³ hnó³²í¹ máh³ jná¹³ hi³ tá¹zanh¹ ná¹ re² ñí¹con² tsáu², jáun² tiú²uú² jmí¹ lín³ yáh³ jná¹³ quian²¹ Cristo.

Lánh³ rón³² lí³ hi³ lín³ Po¹ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²
(Hechos 9:1-31)

¹¹ Tí³la³ cuí¹ lí³ ñíh¹³ hnoh² jáí¹³ lá² reh², hi³ jun³juáh¹³ cáun² hi³ cháunh²³ chí¹ tsá²mi³cuóun² yáh³ jú¹ chú³² hi³ hléh²³ jná¹³ lá². ¹² Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³cué³ jná¹³ jáí¹³ lá², sa³jun³ hi³ zian² tsá² ca³ma³ta² yáh³ jná¹³, tí³la³ Jesús Tsá² lín³ Cristo bíh¹ ca³híe³ jná¹³ jáí¹³ lá².

¹³ Má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² he³ lánh³ jmí¹ lín³ jná¹³ jmí¹tin², jmái¹ hi³ jmí¹ taunh³² jná¹³ jáun² ta²¹ la³ cun³ hi³ taunh³² tsá² *judíos ta²¹. Má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² he³ lánh³ rón³² jmí¹ hí¹ jmí¹ tsin²¹ jná¹³ tsá² má²lín³ cuáh³² quioh²¹ Dió³², hi³ jmí¹ hnó²¹ jná¹³ hin¹³ hi³ cu³ nió³ jáun². ¹⁴ Ca³tí²¹ jui³² hi³ taunh³² tsá² judíos ta²¹, jná¹³ bí¹ jan² tsá² jlánh¹ bíh¹ jmí¹ jmu² ná¹ tiá³ siaun³² hi³ má²tí²¹ ná¹ cuáh³² la³ cónh³ bíh¹ ní¹ la³jín³² tsá²co¹ jná¹³, tsá² cú²ren² jnoh¹ quiúnh¹, quí¹ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² jlánh¹ re² jmí¹ má²tí³² la³jí³² la³ cun³ hi³ jmí¹ ná¹ngi²³ tsá²daun³². ¹⁵ Tí³la³ cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ bíh¹ Dió³², jáun² ca³quianh³ tsú² jná¹³ la³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí³zian² ná¹, hi³ ca³lí³ hiú² tsí³ tsú² hi³ té³ jná¹³, ¹⁶ hi³ jáun² lí¹³ lí³ cuóun³² jná¹³ Jon² tsú², hi³ jáun² lí¹³ hléh¹³ jná¹³ jú¹ chú³² quioh²¹ tsú² ja¹ *tsá²cá²jo²¹. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³ñí¹nga¹³ jná¹³ ní¹juáh³ he³ lánh³ rón³² jmu¹

ná¹, ¹⁷ hi³ sa³jun³ ñéi¹ jná¹³ hi³ ñí¹jien¹ ti³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² tionh² já¹ juú² Jerusalén, tsá² qui³ jmí¹ má²ná¹lín³ hí³ ti³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² jmí¹tin² la³ cónh³ bíh¹ jná¹³. Ti³la³ jná¹³ dá² tá²chi²¹ ngau³ ná¹ ti³ hué³² Arabia bíh¹, hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jính³² ná¹ siáh³ ti³ juú² Damasco.

¹⁸ Jmí¹ la³ má²hni³² mii² jáun² máh³ ñéi¹ jná¹³ já¹ juú² Jerusalén; hi³ jáun² jmí¹jáun² bíh¹ ca³juoh²¹ jnoh¹ ca³lá² quiúnh¹ Pé¹, hi³ ca³ñí³² jná¹³ quia³hñá³ jmá¹ quiúnh¹ tsú². ¹⁹ Ti³la³ hí¹ jan² yáh³ ti³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² ñí¹ hná¹ jáun² tiá² ca³jien¹ jná¹³, jí³²la³ Jacobo rainh²¹ Ti³² Juo¹³ bíh¹ dí² ca³jien¹ jná¹³. ²⁰ Ma³tson¹³ jná¹³ jái¹³ lá² ñí¹ hó²¹ñí¹ Dió³², hi³ tiá² ma³cau¹³ yáh³ jná¹³ cun³quionh³ sí² hi³ cuá¹jmu² jná¹³ lá².

²¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ jná¹³ ti³ hué³² Siria jí³ Cilicia ní². ²² Hi³ jáun² tsá² reh² tsá² má²lín³ cuáh³² quioh²¹ Cristo zian² ti³ hué¹³ Judea, tiá² jmí¹ má²cuóu³² yáh³ tsú² jná¹³ hi³ hú¹tá¹ ná¹jéinh³ ñí¹, ²³ jí³²la³ ti³ jmí¹ má²ca³nái³² tsú² hi³ juáh²³ tsáu² la³ lá² bíh¹: “Tsá² jmí¹ hí¹ jmí¹ tsa¹ dí² hí³ jmí¹tin² néh¹ má²hle³² jú¹ chú³² ta³né³², hi³ má²zaih³² tsú² tsáu² hi³ hniáuh³² chá³² tsú² cáun² tsí³ ñí¹con² Cristo, hi³ uá¹jinh¹ chín¹dí¹ hí³ bíh¹ jmí¹ hnió³ hin³ ta²¹ jáun² jmí¹tin²”. ²⁴ Hi³ jáun² jlánh¹ ca³ma³quien² tsú² Dió³² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³.

2

Ti³² tsá² ná¹quian³² jë¹ Dió³² hen² Po¹
(Hechos 15:1-29)

¹ Jáun² né³, jmí¹ la³ má²quia³quiún³ mii² jáun² máh³ ñíh¹ jná¹³ siáh³ já¹ juú² Jerusalén quiúnh¹ ná¹ Bernabé, jí³ Tito ní² siáh³ ca³ján³² jná¹³ hi³ ñéi¹ tsú² quiúnh¹ ná¹. ² Ñíh¹ jná¹³ ñí¹ jáun² quí¹ cun³ñí¹ hi³ Dió³² ca³jmú³ lin¹ hi³ hniáuh³² ñih²¹ jná¹³. Hi³ jáun² já¹ juú² Jerusalén jáun² ca³ngah² jnoh¹ cáun² ñí¹ lí¹ ca³ngah² jnoh¹ quiúnh¹ tsá² ná¹ñí¹ cuáh³², jáun² ca³chá³ jná¹³ ñí¹con² tsá² hí³ he³ lánh³ lí³ jú¹ chú³² hi³ hléh²³ jná¹³ ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹. Ca³jmú³² jná¹³ la³ ní², quí¹ ní² lí¹ tiá² ca³lí³ quien² ta²¹ hi³ má²cá²jmú³² jná¹³ jáun², jí³ hi³ he² hná¹ jmu² jná¹³ ní² siáh³. [Jáun² tsá² hí³ né³, ca³tí³ bíh¹ tsí³ la³ cun³ jú¹ chú³² hi³ hléh²³ jná¹³.] ³ Jáun² né³, ca³la³ hí¹juáh³ Tito tsá² jmí¹ cuá³ quiúnh¹ yáh³ jná¹³ tiú²uú² hin² ca³dí³quiaun³ jmá¹ hi³ ma³tí³² la³ cun³ hi³ jmí¹ ná¹ngí²³ tsú² hi³ *tiu³² tsú² jáun² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian², uá¹jinh¹ tsá²cá²jo²¹ bíh¹ tsú². ⁴ Quí¹ jái¹³ jáun² dá² ca³ma³liáu³² tsá² lí¹juáh³ hi³ lín³ tsá² reh² bíh¹, tsá² jmí¹ má²taunh³² hí³ ta³máih³ ja¹ quiú¹³ jnoh¹ hi³ cá² lan²³ la³ cun³ hi³ táunh²³ jnoh¹ jáun² ta²¹ hi³ má²ná¹liáun¹ dí² cun³ñí¹ hi³ má²ná¹cunh² dí² quiúnh¹ Cristo Jesús. Tsá² hí³ bíh¹ jmí¹ hnió³ hi³ lan¹³ dí² siáh³ la³juah²¹ dúh¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés. ⁵ Ti³la³ jnoh¹ má¹ná¹, hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² lí¹ ca³hen¹³ jnoh¹ hi³ ma³cau² tsá² hí³, quí¹hliá² tiá² ca³lí³hnáu² jnoh¹ hi³ za¹³ jú¹ tson² quioh²¹ jú¹ chú³² hi³ liáu³² náh² jáun².

⁶ Hí¹ cáun² jú¹ tson² tiá² lin¹ ca³ma³ta² yáh³ jná¹³ tsá² juáh³ tsáu² hi³ ná¹ñí¹ cuáh³²; hi³ hí¹juáh³ tiá² hniá¹ yáh³ jná¹³ hi³ lí³ ño¹ he³ ná¹lín³ tsá² hí³, quí¹ Dió³² tiá² rá²tsi³² yáh³ héih³² la³ cun³ lánh³ jniá³ tsáu². ⁷ Ti³la³ cha³ jmí¹ ma³ta² tsú² jná¹³, ti³ ca³lí³tsin² bíh¹ tsú² hi³ Dió³² ca³cué³ jná¹³ ta²¹ hi³ hléh¹³ jná¹³ jú¹ chú³² ñí¹con² tsá²cá²jo²¹, la³jmí¹ ca³chá³ tsú² jáun² jo³cuo² Pé¹ ta²¹ hi³ hléh³² siáh³ jú¹ chú³² ja¹ quioh²¹ tsá² *judíos. ⁸ Quí¹ Dió³² Tsá² ca³hión³² hí³ Pé¹ hi³ lín¹³ *ti³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² ñí¹con² tsá² judíos, hí³ bíh¹ siáh³ ca³hiáu³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ tsá²cá²jo²¹.

⁹ Hi³ jáun² jmí¹ ca³lí³tsin² jáun² Jacobo, Pé¹, jí³ Juan² ní² siáh³, tsá² ná¹lín³ hí³ hi³ chín¹, hi³ Dió³² ca³ja³ mií³ tsí³ hi³ ca³cué³ tsú² jná¹³ ta²¹ lá², jmí¹jáun² ca³cué³ tsú² jná¹³ cuo² quiúnh¹ ná¹ Bernabé. La³ ní² ca³jmú³ tsú² hi³ ca³ma³lí²¹ hi³ juóh³² jnoh¹ re² quiúnh¹, jí³ hi³ hiún² tsí³ tsú² siáh³ hi³ tsá¹jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ ja¹ tsá²cá²jo²¹ tá¹la³ jmu³ tsú² ta²¹ hmóu³²

ja¹ tsá² judíos. ¹⁰ Ní¹ jí²¹ la³ ti³ ca³ mí³ tsú² ñí¹ con² jnoh¹ hi³ cháu¹ jnoh¹ tsí³ hi³ ca³ tin¹ tsá² tia³ mii² bíh¹, cáun² hi³ qui³ cun³ jmí¹ má² jmu² bíh¹ jná¹³ ca³ la³ hi³ hiún² lín³² tsin³².

Po¹ tí² jinh²³ Pé¹ já¹ juú² Antioquía

¹¹ Tí³ la³ jmí¹ ñéi¹ jáun² Pé¹ já¹ juú² Antioquía né³, ca³ tí¹ ca³ jinh²¹ jná¹³ tsú² ñí¹ ta³ ñí¹, qui¹ cáun² hi³ tiá² ca³ tí²¹ jmu³ bíh¹ tsú² jmí¹ má² jmu² jmí¹ jáun². ¹² Qui¹ jmí¹ la³ ñí¹ jmí¹ cúh² bíh¹ tsú² quionh³ tsá² cá² jo²¹, ca³ la³ ti³ ñí¹ cá¹ chó²¹ jmáí¹ hi³ ca³ cha³ táunh¹ ma³ jan² tsá² zéi¹ Jacobo; tí³ la³ jmí¹ ca³ cha³ táunh¹ tsá² hi³ né³, sa³ tí³ có³² bíh¹ ca³ náu² tsú² hi³ tiú² uú² ca³ cúh² quionh³ tsá² hi³, qui¹ hliá² jmí¹ juénh² tsú² ñí¹ con² tsá² cu³ nió³ quioh²¹ tsá² hi³, tsá² jlánh¹ juáh³ hi³ hi³ cun³ ca³ tí²¹ bíh¹ tiú³² tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian². ¹³ Hi³ jáun² jí³ tsá² judíos tsá² reh² ñí¹ hná¹ ní² bí¹ siáh³ ca³ lí³ can² quionh³ Pé¹ ca³ tí²¹ hi³ jáun², hi³ hí¹ la³ tí³ Bernabé yáh³ ca³ lí³ can² siáh³. ¹⁴ Tí³ la³ jmí¹ cá¹ jíe²¹ jná¹³ hi³ tiú² uú² ná¹ jmu² yáh³ tsú² re² la³ cun³ lí³ jú¹ tson² hi³ hie³² jáun² jú¹ chú³², jáun² ñí¹ ta³ ñí¹ la³ jín³² tsá² hí³ ca³ juo³ jná¹³ Pé¹ la³ lá²: “Hnú² bíh¹ jan² tsá² judío, tí³ la³ má² ca³ ma³ zían¹³ bíh¹ hnú² la³ jmí¹ zian² jan² tsá² cá² jo²¹, jun³ juáh¹³ la³ jmí¹ zian² jan² tsá² judío yáh³; hi³ jáun² ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ hi³ dí¹ quian²¹ nú² jmáí¹ tsá² cá² jo²¹ hi³ ma³ zian² tsú² la³ jmí¹ zian² jáun² tsá² judíos?”

Cú² re² liáun³ bíh¹ tsá² judíos quionh³ tsá² cá² jo²¹ cun³ quionh³ hi³ cha³² cáun² tsí³

¹⁵ Qui¹ uá¹ jinh¹ tiá² láí³ jnoh¹ tsá² cá² jo²¹, tsá² juáh³ tsú² hi³ ná¹ ren² tso³, tí³ la³ jnoh¹ né³ láí³ tsá² cá² mí¹ zionh² tsá² judíos bíh¹, ¹⁶ tí³ la³ cu³ jáun² né¹ bí¹ jnoh¹ hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí³ chun¹ ñí¹ con² Dió³² cun³ quionh³ hi³ ma³ tí³² tsú² la³ cun³ hi³ juáh³ jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, tí³ la³ jí³² la³ cun³ quionh³ hi³ cha³² tsú² cáun² tsí³ ñí¹ con² Jesús Tsá² lín³ Cristo bíh¹ lí¹³. Hi³ jáun² dá², hí¹ la³ tí³ jnoh¹ yáh³ siáh³ má² ca³ chá¹³ cáun² tsí³ ñí¹ con² Jesús Tsá² lín³ Cristo, hi³ jáun² lí¹³ heh³ jnoh¹ Dió³² la³ juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³ tí³, cun³ quionh³ hi³ nio² jáun² cáun² tsí³ jnoh¹ ñí¹ con² Cristo; jun³ juáh¹³ cun³ ñí¹ hi³ má² lí² má¹ tí²¹ jnoh¹ la³ cun³ hi³ juáh³ jáun² liei²¹ yáh³. Qui¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ lí³ chun¹ ñí¹ con² Dió³² cun³ quionh³ hi³ má² tí³² jáun² la³ cun³ hi³ juáh³ liei²¹.

¹⁷ Jáun² né³, ní¹ juáh³ tá¹ la³ má² hnáú² jnoh¹ tsá² judíos hi³ heh³ Dió³² la³ juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ quionh³ hi³ cunh³ jnoh¹ quiúnh¹ Cristo, hi³ má¹ lí³² jáun² né³ ca³ lí³ jnia² hi³ la³ jmu³² bíh¹ jnoh¹ tso³ la³ má² jmu³² jáun², ¿hí¹ lí¹³ juáh¹³ dí² hi³ Cristo má² tin² tsá² joh¹ hi³ jmu³ tso³? ¡Tiá² jáun² yáh³! ¹⁸ Hi³ ní¹ juáh³ la³ má¹ quien¹³ jná¹³ siáh³ cáun² hi³ má² lí² jmu³² jná¹³ hi³ tiú² uú² quien², hi³ jáun² la³ jáun² má² lí³ lin¹ hi³ jná¹³ jan² tsá² tiá² héih³² má² tí³². ¹⁹ Tí³ la³ ta³ né³² dá² má² zian² jná¹³ hi³ ca³ tin¹ Dió³² bíh¹, hi³ jáun² jan² tsá² má² jún¹ bíh¹ jná¹³ ñí¹ con² liei²¹, cun³ ñí¹ hi³ hnga² liei²¹ jáun² ca³ jngah³ jmí¹ tiú² uú² ca³ tío²¹ tsin³² jná¹³ hi³ má¹ tí²¹. ²⁰ Lí³ la³ jmí¹ lí³ hi³ ca³ jun³ jná¹³ cu³ lí²¹ quiúnh¹ Cristo jmí¹ cá¹ taun³ tsú² jáun² crei²¹; hi³ jáun² dá² jun³ juáh¹³ uú² jná¹³ yáh³ la³² zian² ná¹ ta³ né³², qui¹ tí³ la³ Cristo bíh¹ Tsá² má² zian² hñu³ jmí¹ hñu³ tsin³² jná¹³. Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ zian² ná¹ lá² ta³ né³² cun³ quionh³ ngú³ lá² quion²¹, má² zian² ná¹ cun³ ñí¹ hi³ cáun² nio² tsin³² ñí¹ con² Jon² Dió³² bíh¹, Tsá² ca³ ma³ hniau³ hí³, hi³ ca³ jienh³ hnga² hi³ jún³ hi³ ca³ tin¹ jná¹³. ²¹ Cun³ tiá² chá¹³ bíh¹ jná¹³ tí³ có³² mí³ hi³ ja³² jáun² tsí³ Dió³²; qui¹ sá¹ jmí¹ hi³ lí¹³ lí³ chun¹ tsú² ñí¹ con² Dió³² cun³ quionh³ hi³ má² tí³² tsú² jáun² liei²¹, hi³ jáun² hí¹ cáun² tiá² lin¹ ñí¹ la³ jmu³ ta²¹ yáh³ hi³ ca³ jun³ jáun² Cristo.

3

¿He³ bíh¹ tí³ quien²: hí¹ liei²¹, ho³ hi³ nio² cáun² tsí³ tsú²?

¹ Hnoh² tsá² Gálata, ¡jlánh¹ tiá² jái¹³ ngí²³ hnoh²! ¿Hin² tsánh² má² ca³ hia³ ca³ jí³ jmí¹ honh² hnoh²? Cun³ quionh³ jú¹ chú³² hi³ má² ca³ hléh¹³ bíh¹ jnoh¹ má² ca³ má¹ jnia¹³ jnoh¹

hnga² Jesús Tsá² lín³ Cristo ñí¹ hó²¹máh¹ náh² hi³ chí¹tón²¹ crei²¹. 2 Juah²¹ dú¹ hnoh² neh²¹: ¿Cá¹hen³ hnoh² Jmí²chí³ joh¹ Dió³² cun³quionh³ hi³ ca³ma³tih²¹ náh² héih³² hi³ rá¹tioh³ jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, ho³ cun³quionh³ hi³ ca³tionh² náh² ta²¹ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³niéih² uá¹ náh²? 3 ¿Hnoh² dá² cáun² ná¹lín³ náh² tsá² tiá² jái¹³ ngi²³ bíh¹! ¿Hí¹ lín²³ hnoh² hi³ má¹hián¹³ náh² cun³quionh³ pí³ quián¹³ hmóu³² cáun² hi³ ca³ma³liauh²¹ náh² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ dúh¹? 4 ¿Hí¹ tiá² lin¹ ñí¹ la³ má²ca³jmú³ ta²¹ hí¹ cáun² uá¹ la³jí³² la³ cun³ hi³ má²ca³ma³tsoh¹ náh² jáun² honh² dúh¹? ¿Cun³ zia³² bíh¹ ñí¹ má²ca³jmú³ ta²¹! 5 ¿Hí¹ cuen² hnoh² Dió³² Jmí²chí³ joh¹ jí³ hi³ jmu² tsú² siáh³ hua³jueh³² ja¹ quián¹³ hnoh² cun³ñí¹ hi³hliá² hnoh² jmuh³² la³ cun³ héih³² hi³ juáh³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés? ¿Tiá² jáun² yáh³! Quí¹ cun³ñí¹ hi³ táunh²³ náh² ta²¹ la³ cun³ jái¹³ hi³ má²ca³niéih² bíh¹ náh², jáun² jmu² tsú² la³ ní².

6 Sá¹ní² dú¹ jien¹ náh² tín² hla¹ Há²bran²¹. Tsá² hí³ ca³chá³ cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³², hi³ cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio² jáun² cáun² tsí³ bíh¹ tsú², jáun² ca³heh³ tsú² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹. 7 Hi³ jáun² né³, hnoh² hniáuh³² lí³ ñí¹³ náh², hi³ la³jín³² tsá² nio² cáun² tsí³, tsá² la³ hí³ bíh¹ hú¹tá¹ cu³tí³ ná¹lín³ la³juah²¹ dúh¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹. 8 Quí¹ cun³quionh³ Sí² quioh²¹ Dió³² ca³lí³ lin¹ la³ cun³ jmí¹tin² lín³² hi³ chau²¹ jmá¹ hi³ hen³ Dió³² *tsá²cá²jo²¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, ní¹juáh³ tsá² chá³² cáun² tsí³, jmí¹ ca³záih³ jáun² Dió³² hla¹ Há²bran²¹ jú¹ chú³² lá²: “Cun³quionh³ hnú² bíh¹ lí³mieh² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³”. 9 Hi³ jáun² né³, tsá² cha³² cáun² tsí³ bíh¹ lí¹³ lí³mieh² la³jmí¹ ca³lí³mieh² jáun² hla¹ Há²bran²¹, tsá² ca³chá³ hí³ cáun² tsí³.

10 Tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² cáun² lí¹ hen² tsí³ hi³ lí³ chun¹ cun³quionh³ hi³ ma³tí³² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés má¹ná¹, tsá² la³ hí³ má²ca³tín¹ tsa³tánh¹ quiu³juóu³² bíh¹. Quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²: “La³jín³² tsá² tiá² má²tí³² la³jí³² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ liei²¹, ñí¹ hlah³ bíh¹ má²tionh² tsú²”. 11 Má²lin¹ lín²¹ bíh¹ hi³ tiá² hin² lí¹³ yáh³ lí³ chun¹ ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ má²tí³² tsú² jáun² liei²¹; quí¹ la³ lá² bí¹ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²: “Lí³ua³ jan² tsá² má²ca³heh³ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² tsí³, tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ zian²”. 12 Tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ lí³ hniáuh³² nio² cáun² tsí³ yáh³ tsú² ní¹juáh³ tsá² hnió³ hi³ heh³ Dió³² cun³quionh³ hi³ ma³tí³² jáun² liei²¹, quí¹ la³ lá² bíh¹ rá¹juáh³: “Ní¹juáh³ tsá² má²tí³² liei²¹ lá², cun³quionh³ hi³ lá² bíh¹ lí¹³ zian² tsú²”.

13 Tí³la³ ca³tí²¹ hi³ jmí¹ chau³ jnoh¹ jáun² liei²¹ ñí¹ hlah³ né³, Cristo bíh¹ ca³liáu³² dí² jmí¹ ca³ta³zanh¹ tsú² jáun² ñí¹ hlah³ cha¹³ dí², quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²: “Cun³ má²ca³ta³zanh¹ ñí¹ hlah³ bíh¹ lí³ua³ jan² tsá² jún²³ hi³ chí¹hén² tsoh² hmá²”. 14 La³ ní² ca³lí³ hi³ jáun² cun³quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo lí¹³ hiáuh³ tsá²cá²jo²¹ hi³ ma³mieh² jáun² Dió³² la³jmí¹ ca³ma³mieh² tsú² jáun² hla¹ Há²bran²¹; hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ nio² cáun² tsí³ bíh¹ dí² lí¹³ hián¹³ dí² ca³la³ jái³² Jmí²chí³ Chun¹, Tsá² ca³jmú³ hi³ Dió³² jái¹³ hi³ cuen³.

Liei²¹ jí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ Dió³²

15 Reh², jmu¹ jná¹³ cáun² jái¹³ ñí¹con² hnoh² la³ cun³ hi³ qui³ lí²³ jáun² ja¹ quioh²¹ tsá²mí³cuóun²: Ní¹juáh³ zian² tsá² jmu² nió³², hi³ jáun² quiú² cáun² sí² hi³ rá¹tón³² hi³ jmá¹ hi³ lin¹ hi³ quien² nió³² jáun², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ tsunh³ jái¹³ la³ jáun², hi³ sa³jun³ lí¹³ yáh³ na³tsin³ tsú² siáh³ cónh³1 cú¹píh²¹ ñí¹ hná¹ jáun². 16 Né³² né³, Dió³² ca³jmú³ jái¹³ ñí¹con² hla¹ Há²bran²¹ la³ má²quionh³ jón²zih¹ jón²cho¹. Tí³la³ ñí¹ Sí² tiá² rá¹juáh³ yáh³ la³ lá² má¹ná¹: “la³jín³² jon³zih¹ jon³cháuh³ hnú²”, sá¹jmí¹ hi³ la³ hleh³² hi³ ca³tín¹ juóun³² tsáu²; tí³la³: “jon³zih¹ jon³cháuh³ hnú²” bíh¹ juáh³. Hi³ ní² né³, jmu² lin¹ hi³ hien² tsú² jan² tsáu² bíh¹, hi³ Cristo bíh¹ Tsá² hí³. 17 La³ cun³ hi³ juanh³² jná¹³ ní², la³ lá² bíh¹ niéih³: Tiá² lí¹³ yáh³ tsúnh¹³ nió³² hi³ ca³ma³tson² jáun² Dió³², nió³² hi³ ca³jmú³ tsú²

jáun² quionh³ hla¹ Há²bran²¹. Quí¹ cun³ tiá² lí¹³ yáh³ hi³ juáh¹³ hi³ tiú²uú² lí³quien² jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² ñí¹con² tsú² cun³quionh³ liei²¹ hi³ cua³ jáun² jmí¹ la³ má²quiún³ nio² hña³láu³ tsi²¹ quiu³quia³ mii² jmí¹ má²cáin² jáun². ¹⁸ Quí¹ sá¹jmí¹ hi³ cun³quionh³ hi³ má¹ti²¹ dí² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jmí¹ la³ hiáu¹³ dí² hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² jái¹³ hi³ cué³², jáun² jun³juáh¹³ uú² hiáu¹³ dí² cun³quionh³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² yáh³ Dió³²; tí³la³ hi³ ca³hiauh³ jáun² hla¹ Há²bran²¹ má¹ná¹, cáun² lí¹ ca³cué³ bíh¹ Dió³² hi³ jáun² ñí¹con² tsú², cun³ñí¹ hi³ ca³jmú³ dí² jái¹³ bíh¹.

¹⁹ Jáun² né³, ¿ha³ dá² jinh¹ jmu³ ta²¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés? Quí¹ hi³ jáun² dá² lí¹ cua²¹ chí¹cáin² bíh¹, hi³ tí³ lí¹ ca³ma³li²¹ he³ lánh³ lí³ tsáu¹³ tsáu². Jí³²la³ tí³ ca³jmú³ ta²¹ tá¹la³ tiá² má²cuán² jáun² “jan² Tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹” hí³ bíh¹, Tsá² ca³juáh³ tsú² hí³ hi³ cuen³. Tí³la³ hi³ ca³tí²¹ liei²¹ jáun² má¹ná¹, ca³cué³ Dió³² hi³ jáun² cun³quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ bíh¹ ñí¹con² hla¹ Moisés, tsá² jmí¹ lín³ hí³ tsá² zenh² ja¹ quioh²¹ tsáu² quionh³ Dió³². ²⁰ Tí³la³ tiá² tsá² zenh² ja¹ hniah³ yáh³ ní¹juáh³ jan² tsá² jmu² hnga² la³ cun³ hi³ ñí¹jmu³; hi³ la³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ Dió³² siáh³ jmu² cú² hnga² tán¹ la³ cun³ hi³ ñí¹jmu³.

Ta²¹ hi³ jmu² liei²¹

²¹ Tí³la³ jáun² né³, ¿hí¹ siánh³ uá¹ lí³ ta²¹ quioh²¹ liei²¹ la³ cónh³ bí¹ ta²¹ hi³ jmu² jáun² jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² dúh¹? ¡Tiá² jáun² yáh³! Quí¹ sá¹jmí¹ hi³ ca³hiauh³ tsú² cáun² liei²¹ hi³ jmu² hi³ lí¹³ zian² tsú², hi³ jáun² jmí¹ la³ lí¹³ bíh¹ hi³ lí³ chun¹ tsú² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ jmí¹ jmu³ tsú² la³ cun³ hi³ juáh³ liei²¹ jáun². ²² Tí³la³ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² má¹ná¹, hi³ la³jín³² bíh¹ tsáu² ná¹ziaunh² tiá³ tso³. La³ ní² lí³, hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lí³tsin² tsú² hi³ ná¹ziaunh² tso³, má²lí¹³ he³ tsú² la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² ñí¹con² tsá² taunh³² ta²¹ cun³quionh³ hi³ chá³² tsú² jáun² cáun² tsí³ ñí¹con² Jesús Tsá² lín³ Cristo.

²³ Tí³la³ jnoh¹ tsá² *judíos má¹ná¹, ñí¹con² liei²¹ bíh¹ jmí¹ ná¹tsau³ jnoh¹, ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³lí³ lin¹ hi³ lí¹³ liaun³ tsáu² cun³quionh³ hi³ chá³² tsú² jáun² cáun² tsí³ ñí¹con² Cristo. ²⁴ Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ ca³ta³tau¹ jnoh¹ cu³tiá³ jo³cuo² liei²¹, ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ cuán¹³ Cristo, hi³ jáun² lí¹³ lái³ jnoh¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ ní¹ má¹ca³chá¹³ jnoh¹ cáun² tsí³ ñí¹con² tsú². ²⁵ Né³² né³, tiú²uú² tiauh² yáh³ dí² jo³cuo² liei²¹ la³ cun³ jmí¹ ca³lí³ lin¹ hi³ ñí¹con² Cristo bíh¹ la³ lí¹³ chá³² tsú² cáun² tsí³. ²⁶ Quí¹ la³jín³² bíh¹ hnoh² má²lín³ náh² jon² Dió³² cun³ñí¹ hi³ má²ca³cháh¹ hnoh² cáun² honh² ñí¹con² Jesús Tsá² lín³ Cristo. ²⁷ Hi³ la³jín³² hnoh², tsá² má²ca³ma³lih²¹ náh² hi³ má²cá²cunh³ bíh¹ náh² quiúnh¹ tsú² cun³quionh³ hi³ má²cáun³ náh² jáun² jmái¹, hnoh² bíh¹ tsá² má²ná¹lái¹ náh² Cristo. ²⁸ Jáun² tiú²uú² hin² zian² yáh³ tsá² judío ho³ tsá²cá²jo²¹, *tsá² má²dí¹hlánh¹ ho³ tsá² zian² hi³ ca³tin¹ hnga², tsá²ñuh² ho³lá²dá² tsá²mi³; quí¹ ní¹juáh³ má²cá²cunh³ bíh¹ náh² quiúnh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, jáun² cá² ñí¹ tsáu² bíh¹ má²lín³ náh². ²⁹ Hi³ jáun² ní¹juáh³ lín³ náh² tsá² joh¹ Cristo, hi³ jáun² má²lín³ bíh¹ náh² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹, hi³ jáun² hián¹³ bíh¹ náh² hi³ cué³² Dió³², la³ cun³ jái¹³ hi³ má²ca³jmú³ tsú² jáun².

4

¹ Lí¹³ bíh¹ juanh²¹ jná¹³ siáh³ la³ lá²: Ní¹juáh³ zian² jan² tsá¹míh¹ hi³ ca³tin¹ hiáuh³ la³ cun³ lí³ quiau³ hi³ ca³quiú² jáun² hla¹ jméi², tí³la³ tá¹la³ tiá² má²ca³lí³ pan¹ tsú² né³, hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ za² ñí¹con² tsú² quionh³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹, uá¹jinh¹ hí³ bíh¹ tsá² quioh²¹ ca³la³ jí³² hi³ jmí¹ quioh²¹ jméi². ² Quí¹ tá¹la³ tiá² má²cá²chó³² jmái¹ hi³ ca³tón³ jáun² jméi² tsú² hi³ hiáuh³ hi³ quioh²¹, jáun² cáun² má²tí³² bíh¹ tsú² tín² ca³la³ jí³² hi³ juáh³ tsá² jmu² hua³hí¹³ tsú². ³ La³ jáun² bíh¹ jmí¹ lí³ ñí¹con² jnoh¹ tá¹la³ tiá² jmí¹ má²ca³tsin¹³ jáun² mii² quiú¹³ dí², hi³ jmí¹ ná¹lá³ jnoh¹ la³juah²¹ dúh¹ tsá² má²dí¹hlánh¹

ñí¹con² tsá²cuú² tsá²chín³, tsá² jmu² héih³² hngá¹máh³ lá². 4 Tí³la³ jmí¹ ca³tsin¹³ jmáí¹ hi³ má²tón³² né³, Dió³² ca³zen³ Jon² hi³ ca³li³zian² hñu³ héin¹ hñu³ tsí³ jan² tsá²mí³, hi³ cuan³ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² *judío hi³ ca³tin¹ ma³tí³² liei²¹. 5 La³ ní² bíh¹ cuan³ tsú² hi³ cua³liau³ jnoh¹, tsá² jmí¹ ná¹tsau³ jnoh¹ ñí¹con² liei²¹, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ má²lí¹³ heh³ jnoh¹ Dió³² hi³ lín¹³ jnoh¹ jón²zih¹ tsú². 6 Hi³ jáun² bíh¹ ca³zen³ siáh³ Dió³² Jmí²chí³ quioh²¹ Jon² hñu³ honh² hnoh² uá²jai³², hi³ jáun² lí³ lin¹ hi³ hnoh² siáh³ má²ná¹lín³ náh² jón²zih¹ tsú²; hi³ jáun² Jmí²chí³ hi³ né³ cha³² tiá³ tsí³ dí² hi³ za²³ dí² Dió³² “¡Tia²¹!” 7 Jáun² né³, tiú²uú² lín³ yáh³ hnú² jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² héih³² hi³ ná¹ngí²³ jáun² tsáu², quí¹ jon² Dió³² bíh¹ má²lín³ hnú². Hi³ cun³ñí¹ hi³ má²lín³ hnú² jáun² jon² tsú² né³, jáun² cué³² bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ ca³ti²¹ hi³ hiáuh³ jáun² jì³lín² jon² tsú².

Hí³² tsí³ Po¹ hi³ ca³tin¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³²

8 Quí¹ jmí¹tin² jmí¹ tiá² má²cuóun³² náh² Dió³², jmí¹ lín³ náh² tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² tsá²cuú² tsá²chín³, tsá² lí¹ ná¹jmu² hí³ hi³ lín³ dió³². 9 Tí³la³ ta³né³² né³, ta³ má²cuóun³² hnoh² Dió³², ho³ tí³ re² juanh²¹ jná¹³ cú²jueh³² hi³ Dió³² má²cuóu³² hnoh², tiú²uú² jmí¹ ca³tin¹ yáh³ náh² hi³ jinh¹ siáh³ ñí¹con² héih³² tsí¹juí³ jáun² quioh²¹ tsá²cuú² tsá²chín³, héih³² tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹, hi³ tianh¹³ náh² siáh³ hi³ má¹tih²¹ náh² ñí¹con² tsá² hí³. 10 Sa³ hmah³²í¹ máh³ náh² jmáí¹ ná¹hi¹³, jmáí¹ hi³ tí³² ma³ cun³ tsá³, jì³ hi³ ma³quien¹³ náh² siáh³ ma³ cáun² zih², jì³ mii² ní². 11 Jlánh¹ hi³² tsin³² jná¹³ ní¹juáh³ ta²¹ hi³ ca³jmú³² jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh² tiá² lin¹ ñí¹ la³ ca³li³quien² yáh³.

12 Hnoh² reh², mí²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² ca³la³ jonh³ jmí¹ tsin³² hi³ jmúh¹³ tiá³ náh² pí³ hi³ má¹zian¹³ náh² la³jmí¹ zian² jná¹³, quí¹ ja³bí¹ jná¹³ má²ca³ma³zian¹³ ná¹ la³jmí¹ zian² hnoh², *tsá²cá²jo²¹. Jun³juáh¹³ zia³² cáun² hi³ hlah³ hi³ má²ca³jmuh³ yáh³ hnoh² ñí¹con² jná¹³, hi³ jáun² juanh³² jná¹³ la³ ní². 13 Quí¹ la³ cun³ má²ñíh¹ náh², hi³ cun³ñí¹ hi³hliá² ca³li³ tsáun¹ bíh¹ jná¹³, hi³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ ca³hléh³ jná¹³ jú¹ chú³² ñí¹con² hnoh² jmí¹ la³ñí¹. 14 Má¹uí³ hi³ ca³quiúnh³² jná¹³ jáun² né³, ca³li³ cáun² liá¹ héi² ñí¹con² hnoh² bíh¹, tí³la³ hnoh² má¹ná¹, tiá² ca³jmuh³ yáh³ náh² hi³ tiá² quiú² tiá² jéi²³ náh² jná¹³ cun³ñí¹ hi³ jmí¹ lín³ jná¹³ la³ jáun², sa³jun³ ca³chau¹ náh² jná¹³ tí³ có³². Tí³la³ hnoh² dá² ca³he³ bí¹ náh² jná¹³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², la³jmí¹ lí³ hi³ hnga² Jesucristo ca³chó³² ta³ máh¹ hnoh². 15 Jáun² né³, ¿ha³ dá² jinh¹ ngau³ hi³ jmí¹ hiún² jáun² honh² náh²? Lí¹³ zih¹³ jná¹³ jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ hnoh² ñí¹con² tsáu², hi³ hí¹ la³ tí³ jmí¹ chíh¹ yáh³ hnoh² mí¹máh¹ hi³ jmí¹ cuéh¹ náh² jná¹³, sá¹jmí¹ hi³ jmí¹ lí¹³ dúh¹. 16 Tí³la³ né³² né³, ¿hí¹ má²hau² hnoh² jná¹³ ta³né³² quí¹hliá² hléh²³ jná¹³ jú¹ tson² ñí¹con² náh²?

17 Tsá² hí³ dá² jlánh¹ jmu² pí³ hi³ han³ náh² tí³ con², tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ hu²¹ re² tsí³ yáh³ tsú² má¹ná¹. La³ cun³ hi³ hnió³ tsá² hí³ jmu³, hi³ quin³ hnoh² ñí¹con² jnoh¹ bíh¹, hi³ jáun² má¹lí³² jáun² né³ háih¹³ hnoh² honh² ñí¹con² tsú² hmóu³². 18 Né³² né³, ní¹juáh³ hi³ ca³ti²¹ cáun² hi³ chu²¹ bíh¹ jmu² tsáu² pí³ hi³ janh²¹ tsáu², jáun² re² lín³² bíh¹ hi³ jmu² tsú² la³ jáun²; tí³la³ cuí¹ jmu¹ tsú² la³ jáun² jmáí¹ ca³la³ jí³² má¹ná¹, jun³juáh¹³ jmáh³la³ tá¹la³ cuon¹ jná¹³ quiúnh¹ yáh³ hnoh². 19 Hnoh² jón³, cuá¹zian² jná¹³ ca³la³ jmí¹ zian² jan² tsá²mí³ hi³ quieh² héin¹ ní¹ má¹tí³ ñí¹ lí³zian² jon², ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáí¹ hi³ má²zian² náh² tán¹ hián² la³jmí¹ zian² Cristo. 20 ¡Sá¹jmí¹ hi³ cuon¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ hnoh² ta³né³² dúh¹, hi³ jáun² jmí¹ lí¹³ hléh¹³ jná¹³ ca³lá² la³ siáh³; jlánh¹ tiá² ño¹ ná¹ he³ jmu¹ hi³ ca³tin¹ hnoh²!

Nóh³² quioh²¹ hla¹ Agar quionh³ hla¹ Sara

21 Hnoh², tsá² jlánh¹ hniá¹ náh² hi³ má¹tih²¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, ¿há¹ tiá² má²ca³niéih² hnoh² he³ juáh³ liei²¹ jáun²? 22 Ñí¹ jáun² rá¹juáh³, hi³ hla¹ Há²bran²¹ ca³li³zian² gon³ jon²: jan² jon² tsú² quionh³ tsá²mí³ tsá² jmí¹ má²cuá¹hlánh¹ joh¹, hi³ jan²

né³ ca³li³zian² quionh³ tsú² tsá²mi³ ñí²cuo², tsá² zian² hí³ hi³ ca³tin¹ hnga². ²³ Jon² tsá²mi³ tsá² jmí¹ má²cuá¹hlánh¹ ca³li³zian² la³ cun³ qui³ lí²zian² dáin² bíh¹, tí³la³ jon² tsá²mi³ tsá² zian² hí³ hi³ ca³tin¹ hnga² má¹ná¹, ca³li³zian² cun³quionh³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² jmí¹tin² bíh¹. ²⁴ Hi³ lá² dá² lí³ cáun² nóh³² bíh¹. Tá¹ gon³ tsá²mi³ hí³ lín³ la³jmí¹ lí³ tun³ ñí¹ nió³². Cáun² nió³² jáun² hiauh³ tsú² tsi³ máh³ Sinaí, nió³² hi³ lí³ jáun² la³jmí¹ lín³ hla¹ tsá²mi³ Agar; hi³ jáun² tsá² jmúh³² ta²¹ nió³² jáun² né³, ná¹lín³ tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² héih³² quioh²¹ nió³² jáun² bíh¹, la³jmí¹ tí² lín³ jáun² jon² tsá²mi³ hí³ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹. ²⁵ Hi³ jáun² tsá²mi³ Agar hí³ né³ lín³ henh¹³ quioh²¹ hi³ ca³li³ jáun² tí³ máh³ Sinaí hi³ zeh² jáun² tí³ hué³² Arabia. Ja³bí¹ la³ jáun² lín³ tsú² siáh³ henh¹³ quioh²¹ la³jín³² tsá² judíos hín¹³ tí³ juú² Jerusalén nio² ñí¹ hué²¹ lá², quí¹ ja³bí¹ tsá² hí³ siáh³ ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ tsá² má²ná¹hlánh¹ uá²jai³². ²⁶ Tí³la³ tsá²mi³ zian² hí³ hi³ ca³tin¹ hnga² né³, lín³ henh¹³ quioh²¹ juú² Jerusalén hi³ nio² tí³ hñu³mi³cuú² bíh¹, quí¹ tsá² má²hín¹³ tí³ juú² jáun², tiú²uú² lín³ yáh³ la³jmí¹ lín³ tsá² má²dí¹hlánh¹; hi³ jnoh¹ né³ má²tiauh² dí² jo³cuo² juú² Jerusalén jáun², la³jmí¹ lí³ hi³ mí¹ziú¹³ dí² juú² jáun². ²⁷ Quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá² hi³ ca³tin¹ tsá²mi³ tsá² zian² hí³ hi³ ca³tin¹ hnga²:

Ma³hiún¹³ hnú² honh² tsá²mi³, tsá² tiá² dáin² can²³, hnú² tsá² tiá² jónh³² zian²;

tí¹ hoh³ hnú² hi³ hiún² honh² tsá² tiá² cuin² nú² he³ lánh³ quieh² héin¹ tsú² ní¹ má¹tí³ ñí¹ lí³zian² jon².

Quí¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ juóun³² jón²zih¹ tsá²mi³ tsá² lí¹ já¹cuin³ lí¹³, la³ cónh³ bíh¹ tsá²mi³ tsá² zian² ñí²cuo².

²⁸ Jáun² né³ reh², hnoh² bíh¹ ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ Isaac; hi³ ná¹lín³ náh² jón²zih¹ Dió³², tsá² má²ca³li³zian² náh² la³ cun³ rón³² lí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² jmí¹tin². ²⁹ Quí¹ hliá² ñú²míh¹, tsá² ca³li³zian² hí³ jmí¹tin² la³ cun³ qui³ lí²zian² tsáu², ca³hí¹ ca³tsin¹ bíh¹ ñú²míh¹ tsá² ca³li³zian² hí³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹; hi³ la³ jáun² bíh¹ ná¹lí²³ uá²jai³² la³ tí³ ta³né³². ³⁰ Tí³la³ jhe³ lánh³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² dúh¹? Hi³ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²: “Chin³² tsá²mi³ tsá² má²dí¹hlánh¹ ní² la³ má²quionh³ jon², quí¹ jon² tsá²mi³ tsá² dí¹hlánh¹ tiá² ca³tin¹ yáh³ lí³quioh²¹ cu³tsa³² la³ cun³ hi³ hiáuh¹³ ñú²míh¹ jon² tsá²mi³ ñí²cuonh² hnú², tsá² zian² hí³ hi³ ca³tin¹ hnga²”. ³¹ Hi³ jáun² né³ reh², jun³juáh¹³ jón²zih¹ tsá²mi³ tsá² má²dí¹hlánh¹ yáh³ dí², tí³la³ ná¹lá¹³ dí² la³jmí¹ lín³ jón²zih¹ tsá²mi³ tsá² zian² hi³ ca³tin¹ hnga² bíh¹.

5

Tianh³ náh² tiá³ ca³tí²¹ hi³ má²ná¹liáun¹ náh²

¹ Né³² né³, Cristo bíh¹ ca³liáú³² dí², hi³ jáun² lí¹³ ziaun² dí² re² hi³ tiú²uú² lá¹³ dí² *tsá² má²dí¹hlánh¹. Hi³ jáun² tianh³ náh² tiá³, hi³ ha³ lí²uú² cué² náh² jái¹³ hi³ lan¹³ náh² siáh³ la³jmí¹ lín³ tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² liei²¹ jáun².

² Sá¹ní² nié² náh². Jná¹³ Po¹, juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ní¹juáh³ hnáuh² hnoh² hi³ tonh²¹ náh² hi³ má¹tih²¹ la³ cun³ hi³ ná¹ngí²³ tsú², hi³ *tiu³² tsú² jáun² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian², hí¹ cáun² tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ yáh³ Cristo ñí¹con² hnoh² ní¹juáh³ la³ jáun². ³ Jáun² hno³² jná¹³ juo¹³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³² lí³ua³ jan² tsá² hnió³ tiú³² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian², hi³ tsá² la³ hí³ má²ca³tin¹ ma³tí³² siáh³ ca³la³ jí³² héih³² ñí¹ hná¹ ní² uá²jai³². ⁴ Hnoh² tsá² lí¹ lín²³ náh² hi³ lí¹³ lí³ chun¹ náh² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ ma³tih²¹ náh² liei²¹, ha³ tiú²uú² taunh² yáh³ Cristo hó¹ñí¹ hnoh²; hi³ tiú²uú² ta²¹ jmu² ya³ siáh³ mií³ hi³ ja³² jáun² tsí³ Dió³² ñí¹con² náh². ⁵ Tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, cun³quionh³ hi³ má²hau³ jáun² Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹ cáun² ná¹hé² ná¹jan³² jnoh¹ hi³ heh³ Dió³² jnoh¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, cun³ñí¹ hi³ má²ca³chá¹³ jnoh¹ cáun² tsí³. ⁶ Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² má²cá²cunh³ quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo, hi³ jáun² tiú²uú² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ yáh³ ní¹juáh³ hi³ ná¹tú¹ ho³ tiá² ná¹tú¹ chí²

láu² hná¹³ ñí¹ zian² tsú². Tí³la³ la³ cun³ hi³ quien² má¹ná¹, hi³ chá³² tsú² cáun² tsí³ ñí¹con² Cristo bíh¹; hi³ lí³ lin¹ hi³ tson² nio² cáun² tsí³ tsú² cun³quionh³ hi³ hnio³ tsú² tsáu².

⁷ Re² bíh¹ jmí¹ hí¹cua³táunh¹ hnoh². ¿Hin² tsánh² má²ca³ma³cau² hnoh², hi³ jáun² tiú²uú² ta²¹ táunh²³ hnoh² jú¹ tson²? ⁸ Jun³juáh¹³ jái¹³ hi³ ja³ ñí¹con² Dió³² Tsá² má²ca³te³ hí³ ya³ náh² jái¹³ hi³ má²ca³ma³cau² náh² jáun² tsáu². ⁹ Ha³ lí² cuí¹ cha³có³ honh² náh² jái¹³ hi³ juáh³ jáun²: “cun³quionh³ cú¹pih²¹ tie³ bíh¹ zau³² tá¹ cá² piénh¹ cán¹”. ¹⁰ Tí³la³ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² quiúnh¹ Tí³² Juo¹³ dí², jáun² cáun² bíh¹ nio² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnoh², hi³ tiá² lín¹³ yáh³ hnoh² la³ siáh³. Tí³la³ hi³ ca³tin¹ tsá² má²tsan² hí³ honh² hnoh² má¹ná¹, Dió³² bíh¹ ma³tson¹³ tsá² hí³, cuí¹ hin² mi³ tsánh².

¹¹ Hi³ ca³tin¹ jná¹³ huen² né³ reh², sá¹jmí¹ hi³ jmu²¹¹ máh³ jná¹³ héih³² hi³ tiú²² tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian², hi³ jáun² tiá² jmí¹ lí³ hau² yáh³ jná¹³ tsá² *judíos; quí¹ sá¹jmí¹ la³ jáun² dúh¹, jáun² tiá² hlah³ jmí¹ jeinh²¹ yáh³ tsú² hi³ hléh²³ jná¹³ jái¹³ hi³ ca³tin¹ Cristo, Tsá² ca³taun³ hí³ crei²¹, hi³ lí¹³ hin³ tsáu¹³ tsáu². ¹² Tí³la³ hi³ ca³tin¹ tsá² má²tsan² hí³ honh² hnoh² hi³ jlánh¹ jmu² quien² hi³ tiu³² tsú² jáun² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² né³, ¡sá¹jmí¹ hi³ tiú²² bíh¹ tsú² cú²jueh³² tá¹ cáun² quioh²¹ hmóu³² dúh¹!

¹³ Quí¹ hnoh² dá² ca³lí³tén¹ náh² hi³ lín¹³ náh² tsá² tiú²uú² liei²¹ jmu² héih³² ñí¹con² bíh¹. Tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ hniáuh³² ñí¹táunh¹ náh² cun³ tin² honh² hmóu³² yáh³ cun³ñí¹ hi³ hliá²² má²ca³liáun³ náh²; quí¹ tí³ re² bíh¹ má¹con²¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² cun³ñí¹ hi³ hnáu³ náh². ¹⁴ Quí¹ la³jí³² héih³² quioh²¹ liei²¹ bíh¹ má²lí²ma³tí³² tsú² ní¹juáh³ hi³ má²lí²ma³tí³² tsú² héih³² lá²: “Ma³hno¹ hnú² tsá²mi³cuóun² renh² la³jmí¹ hno³ nú² huen²”. ¹⁵ Tí³la³ hua³hín¹³ náh² jmu³, quí¹ ní¹juáh³ má²tún² hmóu³² bí¹ náh² la³ ná¹quí² ná¹jmi²³ náh² renh² la³jmí¹ jmu² tsá²², jáun² cun³ chau²¹ bíh¹ jmá¹¹ hi³ hin¹³ náh² renh² tsá²ján² tsá²ján² ní¹juáh³ la³ jáun².

Tsá² zian² la³ cun³ hi³ hnió³ ngú³, jí³ tsá² zian² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ (Romanos 8:1-13)

¹⁶ Hi³ jáun² né³, juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh²: Hi³ hniáuh³² má¹zián¹³ náh² la³ cun³ hnió³ Jmí²chí³ Chun¹, quí¹ cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ tiú²uú² lí¹³ ñí¹táunh¹ náh² la³ cun³ tin² honh² náh² hmóu³². ¹⁷ Quí¹ ngú³ quioh²¹ tsú² dí¹quian¹ hi³ jmu³ jmáh³la³ hi³ tiá² jéih³² Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, hi³ Jmí²chí³ hí³ né³ hnió³ hi³ jmu³ tsú² la³ cun³ hi³ tiá² jéih³² ngú³; quí¹ hi³ jan² hi³ jan² bíh¹ tsú² ná¹háun³. Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² tion¹³ yáh³ náh² hi³ jmúh¹³ la³ cun³ hi³ hnáu² náh² jmúh¹³. ¹⁸ Tí³la³ ní¹juáh³ la³ cun³ hi³ hnió³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹ má²zian² hnoh², jáun² tiú²uú² liei²¹ jmu² yáh³ héih³² ñí¹con² náh².

¹⁹ Lin¹ lín²¹ bíh¹ hin² tsánh² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³²; uá¹la³ cun³ hi³ lí¹ jmú² lí¹ tsau³² tsú², ho³ hi³ jmu² tsú² hi³ hlah³ hi³ tiá² jí², ho³ hi³ jmú² tsau³² tsú² hi³ hlah³ hi³ hó³² la³jmí¹ jmú² tsau³² jáh³, ²⁰ ho³ hi³ má²tsú² má²jónh³² tsú² dió³² tsá² lán¹, ho³ hi³ jmu² tsú² ta²¹ la³ jmu² tí³² mí³ tsá² hláinh¹. Tsá² la³ hí³ hó² uon² tsáu², hi³ hnió³ hniéí², hi³ chéih³² siáh³, hi³ jlánh¹ né³² cánh³ míh²³ tsí³ siáh³, hi³ cáun² jmu² tsú² siáh³ lí³ua³ cáun² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hnga². Tsá² la³ hí³ jmu² siáh³ hi³ ná¹tsoh³, hi³ ná¹lí³ ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ tsáu², ²¹ hi³ lín³ tsú² tsá² uóu³² tsí³, [tsá² jngih² tsáu²], tsá² hen², tsá² jlié³ teh¹, hi³ hliáun³ ñí¹ bíh¹ siáh³ hi³ jmú² hi³ tsau³² tsú² ñí¹ hná¹ ní². Juanh³² jná¹³ siáh³ cónh³¹¹ cu³ jéin³² la³ cun³ hi³ má²cá²juánh³² jná¹³ jáun² jmí¹tin², hi³ lí³ua³ jan² tsá² jmu² hi³ la³ ní², tiá² chanh²¹ yáh³ tsú² hñu³mi³cuú² ñí¹ cuá¹quien² Dió³².

²² Tí³la³ Jmí²chí³ Chun¹ má¹ná¹, jmu² hi³ lín³ tsú² jan² tsá² hnio³ tsáu² bíh¹, tsá² hiún² tsí³, tsá² tiá² hniéí² hnió³ quionh³ tsáu², tsá² juen² tsí³, tsá² ja³² míí³ tsí³, tsá² chun¹, tsá² má²tí³² jé¹, ²³ tsá² jmu² hi³ tsí¹juí³ hnga², jí³ tsá² tí² jinh²³ hnga² ní² siáh³. Hí¹ cáun² liei²¹ tiá² zia³² yáh³ hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lí¹³ jmu³ tsú² hi³ la³ ní². ²⁴ Hi³ tsá² má²tionh² jo³cuo²

Cristo né³, má²ca³quin³ tí³ có³² la³jí³² hi³ jmí¹ dí¹quian¹ ngú³ quioh²¹, la³ cun³ la³jí³² hi³ jmí¹ hniá¹ tsú² jmu³, jí³ la³jí³² hi³ jmí¹ dí¹quiaunh²¹ tsí³ tsú² ní² siáh³. ²⁵ Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ má²ca³jmú³ jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hi³ má²ziáun² dí² hi³ hmai²¹, jáun² la³ jáun² bí¹ siáh³ ca³ta¹ dí² cue¹³ tsú² jái¹³ hi³ jmu³ héih³² ñí¹con² dí² ca³ti²¹ la³jí³² hi³ jmu³² dí².

²⁶ Tiá² hniáuh³² yáh³ jmú¹³ dí² tonh², sa³jun³ hi³ má¹tsan¹³ dí² tsí³ tsá²ján² tsá²ján², hi³ sa³jun³ hniáuh³² yáh³ jmú¹³ dí² uóu³² tsí³ ja¹ quiú¹³ dí² hmóu³².

6

Ma³háun³ náh² tsá²ján² tsá²ján² náh²

¹ Hnoh² reh², ní¹juáh³ zian² ma³ jan² tsá² má²cá²tánh³ tso³, hi³ jáun² hnoh² tsá² ná¹pin³ jmí²chí³ quián¹³ náh² hniáuh³² má¹hon¹ náh² tsú², hi³ jáun² jeinh²¹ jmí¹ tsí³ tsú² ñí¹con² Dió³²; tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ hniáuh³² jmúh¹³ náh² quien² má¹ná¹, tá¹la³ tí¹ jinh²¹ náh² tsú². Hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² náh² hniáuh³² jmúh¹³ siáh³ hua³hín¹³ lín³², quí¹ ní² lí¹ ca³lí³ zia³² siáh³ uá²jaí³² hi³ cá² lau²³ siáh³ hmóu³² hnoh². ² Ma³hon¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² lí³ua³ cáun² uu³mí²tsi³² hi³ zia³² quioh²¹, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ má¹tih²¹ náh² héih³² quioh²¹ Cristo.

³ Quí¹ ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hi³ quien² ta³ tiá² lin¹ hi³ lín³ hí¹ cáun², tsá² la³ hí³ dá² lí¹ lí²can² hnga² bíh¹. ⁴ Ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsá²u² hniáuh³² chu³ ñih³ he³ lánh³ ngi³² hnga²; ní¹juáh³ la³ chun¹ tsú², jáun² zia³² jái¹³ jmu³ tsú² tsah³, tí³la³ jun³juáh¹³ uú² cunh³ tsú² hnga² quionh³ tsá² siánh³ yáh³ má¹ná¹. ⁵ Quí¹ ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsú² hniáuh³² jí³ la³ cun³ hi³ ca³tin¹.

⁶ Ní¹juáh³ tsá² má²tin³² jú¹ chú³² hniáuh³² bíh¹ tsóh³ tsú² ca³lá² la³ cun³ la³jí³² hi³ zioh² ñí¹con² tí³² tsá² má²ta².

⁷ Ha³ lí² lí¹ cuí¹ lí³can² náh² hmóu³², quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tioh²¹ cónh³² cuú²nga¹ Dió³². Quí¹ lí³ua³ cáun² hi³ jñi³² tsá²mí³cuóun², hi³ jáun² bíh¹ siáh³ loh¹³ tsú². ⁸ Quí¹ tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ hnga², lín³ tsú² la³jmí¹ lín³ jan² tsá² zia³² hi³ jñi³² bíh¹, hi³ jáun² la³ cun³ rón³² lín³ jáun² bíh¹ tsú² loh¹³ hi³ tsa³hín³. Ja³bí¹ la³ jáun² lín³ tsú² la³jmí¹ lín³ tsá² zia³² hi³ jñi³² ní¹juáh³ tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Jmí²chí³ Chun¹, tí³la³ tsá² la³ hí³ má¹ná¹ loh¹³ hi³ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹. ⁹ Jáun² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ huó¹³ dí² hi³ jmu³² hi³ chu²¹, quí¹ ní¹juáh³ tion¹³ dí² tsí³, jáun² ló³² bíh¹ quiú¹³ dí² la³ cun³ jmáí¹ hi³ ca³ti²¹ ló³². ¹⁰ Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, cuí¹ jmú¹³ dí² hi³ chu²¹ ñí¹con² jí³ lín² tsáú² la³ ma³ quin³² ma³ cu³ jéin³² hi³ lí¹³ jmú¹³ dí², tí³la³ tí³ jlánh¹ bíh¹ hniáuh³² jmú¹³ dí² ziáun² ñí¹con² tsá² reh² má¹ná¹, tsá² má²nio² hí³ cáun² tsí³ la³jmí¹ má²nio² jáun² cáun² tsí³ dí² hmóu³².

Ní¹ má¹lí²hlí² lí²liéinh³² tsú² tsá² hí³ né³, jáun² hah² tsú² jái¹³

¹¹ Hi³ jáun² né³ jsá¹ní² jie³ cónh³ tiá² cáh¹ huéh³ hi³ tioh³ ñí¹ sí² hi³ má²lí²jmú³² jná¹³ lá² hi³ ca³tin¹ hnoh² cun³quionh³ uón³² huen²! ¹² Né³² né³, tsá² dí²quiaun³ hnoh² jmáí¹ hi³ má¹tih²¹ náh² la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³ tsú² hi³ *tiu³² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian², jmu² tsú² la³ jáun² quí¹ cun³ñí¹ hi³ hnió³ ha³ re² ñí¹ ñí¹con² tsáú² bíh¹, quí¹ jáun² tiá² lí¹³ hi³ tsa¹ tsáú² ní¹ má¹tí³ ñí¹hléh²¹ tsú² jái¹³ hi³ ca³ti²¹ hi³ ca³taun³ jáun² Cristo crei²¹. ¹³ Quí¹ hí¹juáh³ hmóu³² yáh³ tsá² la³ hí³ tiá² jmu² la³jí³² la³ cun³ hi³ juáh³ liei²¹. Cáun² tí³ lí¹ hnió³ bíh¹ tsú² hi³ lí³ zia³² lí²¹ jáun² quián¹³ náh², hi³ jáun² hí³ dí² né³ má²jmu³ tonh² cun³ñí¹ hi³ má²lí²di³quiaun³ dí² jáun² hnoh² jmáí¹ hi³ lí³zia³² cáun² lí²¹ ñí¹con² ngú³ quián¹³ náh². ¹⁴ Tí³la³ hi³ ca³tin¹ jná¹³ huen² má¹ná¹, hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² hnó³² jná¹³ hi³ jmu¹ tonh², tí³la³ jná¹³ dá² tsah¹ ná¹ cun³ñí¹ hi³hliá² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² ja³ tsí³ hi³ jún³ ñí¹ crei²¹ bíh¹. Hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ crei²¹ quioh²¹ Cristo né³, jáun² la³jí³² bíh¹ la³ cun³ hi³ jmu² tsá² zian² hngá¹máh³ lá² quien², tiú²uú² quien² yáh³ ñí¹con² jná¹³, hi³ ja³bí¹ jná¹³ siáh³

uá²jai³² tiú²uú² hi³ quien² ná¹ hí¹ cú¹pih²¹ ñí¹con² hngá¹máh³ lá². ¹⁵ Quí¹ [ní¹juáh³ jan² tsá² má²cá²cunh³ quionh³ Cristo], hí¹ cáun² tiá² lin¹ ñí¹ quien² yáh³ ní¹juáh³ hi³ já¹tú¹ ho³ tiá² já¹tú¹ chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² tsú²; tí³la³ la³ cun³ hi³ quien² má¹ná¹, hi³ má²lín³ tsú² tsá² hmai²¹ bíh¹. ¹⁶ Hi³ jáun² la³jín³² tsá² zian² la³ cun³ lí³ héih³² lá² cuí¹ zian² tsú² cáun² hi³ re² hi³ tin², jí³ hi³ cuí¹ já² siáh³ mií³ tsí³ Dió³² ñí¹con² tsú², la³ cun³ la³jín³² tsá² tionh² jo³cuo² Dió³², tsá² ná¹lín³ hí³ tí³tsóh³dí¹ tsá² *Israel.

¹⁷ Né³² tí³ chí¹ján³, hí¹ jan² tiú²uú² hin² hniáuh³² ma³tsan² tsin³² ná¹; quí¹ la³jí³² bíh¹ cuoh² hi³ quion¹ jná¹³ lá² jmu² lin¹ hi³ lín³ jná¹³ jan² tsá² quian²¹ Jesús.

¹⁸ Hi³ jáun² né³ reh², cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Efesios

Po¹ jmu² sí² lá² hi³ ca³tin¹ tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Éfeso

¹Jná¹³ Po¹, tsá² lín³ ná¹ *ti³² tsá² quian³² jë¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, cun³ñí¹ hi³ ca³lí³hnió³ Dió³² hi³ jmu¹ jná¹³ la³ jáun². Jmu² jná¹³ sí² lá² ñí¹con² hnoh², tsá² joh¹ Dió³², tsá² má²ná¹tanh²³ náh² ta²¹ Cristo Jesús [já¹ juú² Éfeso ní²]. ²Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméi² dí², jí³ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí² ní², hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin².

Cristo má²mih² tsá² joh¹

³Cuí¹ má¹quien¹³ dí² Dió³² Jméi² Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí², quí¹ cun³ñí¹ hi³ cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ tsú² má²ca³ma³hé² ma³mieh², cun³quionh³ la³jí³² hi³ zia³² jáun² ti³ hñu³mi³cuú², quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² jáun² quiúnh¹ Cristo. ⁴La³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí¹³ hngá¹máh³ lá² máh³ ca³quianh³ dí² Dió³² hi³ lí¹³ tauh¹³ dí² hi³ ná¹chan¹ dí² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú² hi³ hí¹ cáun² tso³ tiá² zia³² quiú¹³ dí² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo. Cun³ñí¹ hi³ hniau³ bíh¹ tsú², ⁵jáun² ca³chau³ tsú² re² la³ cun³ jmí¹tin², hi³ lá¹³ dí² jón²zih¹ tsú² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, la³ cun³ rón³² lí³ hi³ ca³lín¹³ tsú² hi³ jlánh¹ ti³² tsí³ tsú² jmu³. ⁶Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, cuí¹ má¹quien¹³ dí² Dió³², ca³ti²¹ mií³ hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ lí¹ ca³ja³ jáun² tsí³ tsú² ñí¹con² dí², cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jon² tsú² Tsá² hnio³ tsú² lín³². ⁷Cun³ñí¹ hi³ jun³ Tsá² hí³ hi³ ca³táin³ jmí¹³ né³, jáun² má²cá²tsan³ bíh¹ hmah²¹ hi³ jmí¹ ren² dí² jáun², hi³ jáun² má²ca³liáu³ dí²; hi³ Dió³² né³, má²ca³chin² tsí³ tso³ quiú¹³ dí² quí¹ cun³ñí¹ hi³ cun³ tiá² quiáuh²³ bíh¹ mií³ hi³ ja³² jáun² tsí³ tsú². ⁸Hi³ má²ca³ma³jnia³² tsú² siáh³ hi³ hú¹tá¹ hniau³ lín³², cun³quionh³ hi³ má²ca³cué³ tsú² jáun² pí³ hi³ lí¹³ há¹ ngí¹³ dí² jí³ hi³ lí¹³ lá¹³ dí² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, ⁹hi³ jáun² lí¹³ lí³ né¹ dí² la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ tsú² hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun², la³ cun³ ta²¹ hi³ qui³ jmí¹ má²ca³lín¹³ tsú² jáun² hnga² hi³ jmu³. ¹⁰La³ cun³ lí³ hi³ má²ca³lín¹³ tsú² jáun² né³, lí³ti³ bíh¹ re² lín³² ní¹ má¹ti³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmá¹ hi³ má²tón³² jáun², jmá¹ hi³ chá³² Dió³² cu³lí²¹ la³jí³² hi³ zia³² jáun² ñí¹con² Cristo, hi³ jáun² Cristo bíh¹ lín¹³ Tsá² chín¹ ja¹ quioh²¹ hi³ jáun², la³ cun³ la³jí³² hi³ zia³² hñu³mi³cuú² jí³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá² ní² siáh³.

¹¹Hi³ jáun² né³, Dió³² bíh¹ Tsá² ca³quianh³ dí² la³ cun³ jmí¹tin², hi³ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² jáun² quiúnh¹ Cristo, hi³ jáun² bíh¹ chau² dí² tsú² re² la³ cun³ lí³ hi³ má²ca³lín¹³ tsú² jáun² hnga² hi³ jmu³, Tsá² jmu² hi³ hi³ cun³ cuá²hai³² bíh¹ re² ca³la³ jí³lí³² hi³ má²ca³cháunh¹³ tsí³ jmu³. ¹²La³ ní² ca³jmú³ tsú², hi³ jáun² ní¹ má¹ca³jie³ tsáu² lánh³ ziáun² jnoh¹, tsá² ca³chá¹³ jnoh¹ cáun² tsí³ la³ñí¹ ñí¹con² Cristo, lí¹³ ma³quien² siáh³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ cú² juenh² tsú². ¹³Ja³bí¹ hnoh² siáh³ ca³tianh³² náh² ta²¹ Cristo jmí¹ ca³niéih² náh² jáun² jú¹ tson² hi³ lí¹³ liáun³ náh²; jí³ hi³ ca³lí³ lin¹ hi³ hnoh² ná¹lín³ náh² tsá² joh¹ Dió³², cun³quionh³ hi³ ca³hián¹³ náh² jáun² Jmí²chí³ Chun¹, Tsá² ca³jmú³ Dió³² jái¹³ hi³ cuen³ jmí¹tin². ¹⁴Cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ má²ca³hen¹³ bíh¹ dí² má²ca³lí³ lin¹ hi³ cu³tí³ hiáu¹³ dí² la³ cun³ hi³ cué³² Dió³² ní¹ má¹ti³ ñí¹ ca³liáun³ ca³la³ jín³² tsá² joh¹ tsú², hi³ jáun² cuí¹ lí³quien² bíh¹ tsú² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ cú² juenh².

Po¹ mi³² ñí¹con² Dió³² hi³ lí¹³ quia³lín³ jmí¹ tsí³ tsá² má²tanh² ta²¹ Dió³²

¹⁵Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, jmí¹ ca³nái³² jná¹³ hi³ nio² cáun² honh² hnoh² ñí¹con² Jesús Ti³² Juo¹³ dí², jí³ hi³ hno³ náh² ca³la³ jín³² tsá² joh¹ Dió³², ¹⁶hi³ jáun² jná¹³ né³, tiá² tunh²¹ yáh³ ná¹ hi³ cue² tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ hnoh², hi³ chau² tsin³² jná¹³ quían¹³ hnoh² ní¹

má¹ca³lien^h jná¹³ Dió³². 17 Mí²³ jná¹³ ní¹con² Dió³² Jméi² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², Tsá² cú² juen^h Jméi² dí², hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² hi³ lí¹³ quia³lín³ jmí¹ honh² náh², cáun² hi³ ja³² ní¹con² hnga² hí³ bíh¹, hi³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ ngi¹³ náh² ca³la³ jí³² hi³ hie³² tsú², hi³ jáun² lí¹³ lí³ cuóun³² náh² tsú² re² lín³². 18 Mí²³ jná¹³ siáh³ hi³ Dió³² tiéi³ joh¹ jmí¹ honh² náh², hi³ jáun² lí³ níh¹³ náh² he³ ca³tí²¹ hi³ má²ca³te³ tsú² jáun² hnoh², la³ cun³ hi³ qui³ má²hu²¹ jáun² honh² náh², la³ cun³ la³jí³² hi³ chu²¹ jí³ hi³ jlánh¹ quien² siáh³ hi³ cué³² Dió³² ní¹con² tsá² joh¹. 19 Hi³ mí²³ jná¹³ siáh³ hi³ lí³tsin² náh² hi³ cónh³ bíh¹ tiá² cú² tiá² juen^h tsú², ca³la³ hi³ tiá² lin¹ ní¹ hiá² ní¹ táuh²³ bíh¹ pí³ quioh²¹ tsú², pí³ hi³ jmu² ta²¹ ní¹con² jnoh¹ tsá² tanh²³ dí² ta²¹ tsú². Pí³ jáun² bíh¹ jaun³² ca³ma³jnia³² Dió³² 20 jmí¹ ca³jmú³ tsú² jáun² hi³ ca³jenh¹³ Cristo ja¹ hla¹, hi³ jáun² ca³chan³ dí² tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ la³ tí³ hñu³mi³cuú², 21 hi³ ca³chan³ dí² tsú² hi³ lín³ Tsá² la³ní¹ ní¹ quioh²¹ ca³la³ jín³² tsá² jmu² héih³², tsá² ná¹ho² ta²¹, la³jín³² tsá² ná¹quien², jí³ tsá² ná¹chín¹ ní² siáh³, la³ cun³ lí³ua³ jan² tsá² jmí¹ lí¹³ lí³ hien¹³ ní¹ hná¹ ní² ní² siáh³; hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ tsá² zian² ta³né³² yáh³, quí¹ jí³ tsá² lí³zian² jmái¹ né³bí¹ ja³² bíh¹ siáh³. 22 La³jí³² hi³ zia³² bíh¹ ca³chá³ Dió³² jo³cuo² Cristo, hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ hi³ hnga² Cristo bíh¹ lín³ tsá² chín¹ ní¹con² la³jín³² tsá² lín³ cuáh³². 23 Quí¹ la³jín³² tsá² cuáh³² ná¹lín³ la³jmí¹ lí³ cuá² ta³ hnga² bíh¹ Cristo, hi³ jáun² cun³quionh³ cuá² ta³ jáun² bíh¹ tsú² zian² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³; Tsá² má²cónh³² hí³ ní¹ quioh²¹ ca³la³ jí³lí³² hi³ zia³².

2

Má²ca³liáun³ dí² cun³ní¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ Dió³²

1 Tí³la³ hnoh² né³, jmí¹ ná¹jún¹ bí¹ náh² jmí¹tin² cun³ní¹ hi³ tiá² ca³ma³tih²¹ náh² héih³² quioh²¹ Dió³², hi³ jmí¹ ná¹ren² náh² tso³, 2 hi³ jmí¹ ná¹quiánh¹ náh² nóh³² quioh²¹ hngá¹máh³ lá², hi³ jmí¹ ná¹jmu^h³² náh² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ juo¹³ tsá²cuú² tsá²chín³, tsá² cha³² hí³ tiá² tsí³ tsá² tiá² má²tí³² ní¹con² Dió³². 3 Quí¹ cun³ la³jái³² bíh¹ jnoh¹ jmí¹ ziaún² dí² uá²jai³² la³ ní² jmí¹tin², hi³ jmí¹ ná¹jmu³² dí² la³ cun³ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ dí² hmóu³², hi³ ná¹má²ti²¹ dí² la³ cun³ rón³² lí³ hi³ dí¹quian¹ cuá² ta³ dí², jí³ la³ cun³ hi³ lá¹³ hmóu³² dí² ní² siáh³. Cun³ní¹ hi³ jáun² né³, jmí¹ ca³ta¹ dí² uá²jai³² hi³ má¹tso¹ tsi³² cá²re² quiúnh¹ tsá² ní¹ hná¹ ní² ní¹ má¹tí³ ní¹ ma³tson¹³ Dió³² tsáu². 4 Tí³la³ Dió³², Tsá² jlánh¹ juen^h lín³² tsí³ ca³ma³hniau³ lín³² dí², 5 hi³ jáun² uá¹jinh¹ tá¹la³ jmí¹ ná¹jún¹ jáun² máh³ dí² cun³ní¹ hi³ ca³tí²¹ tsáu¹³ dí², cáun² ca³jmú³ bíh¹ tsú² hi³ lí¹³ ziaún² dí² hi³ hmai²¹ la³jmí¹ ca³jenh¹³ jáun² Cristo; quí¹ cun³ní¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ bíh¹ Dió³² má²ná¹liáun¹ hnoh² ta³né³². 6 Hi³ la³jmí¹ ca³jmú³ tsú² hi³ ca³jenh¹³ jáun² Cristo, ca³jmú³ tsú² hi³ ziaún² dí² cáun² hi³ hmai²¹, la³ cun³ rón³² lí³ hi³ tsá¹ma³ziaún¹³ dí² ní¹ má¹ta³tau^h¹ dí² jáun² hñu³mi³cuú² ní¹ cuá³ Jesús Tsá² lín³ Cristo, quí¹ cun³ní¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² quiúnh¹ tsú². 7 La³ ní² ca³jmú³ tsú² quí¹ cun³ní¹ hi³ hnió³ ma³jnia³² jmí¹tsú² jmí¹ja³² hi³ hniau³ dí² lín³², hi³ hú¹tá¹ ja³² lín³² siáh³ mií³ tsí³ ní¹con² dí² cun³quionh³ Cristo Jesús. 8 Jáun² né³, cun³ní¹ hi³ lí¹ ja³² jáun² mií³ tsí³ Dió³² bíh¹, hi³ jáun² má²ca³liáun³ hnoh², cun³ní¹ hi³ má²ca³chá^h¹ náh² cáun² honh². Hi³ ní² dá², jun³juáh¹³ hi³ zia³² cáun² hi³ má²ca³jmu^h³ hmóu³² yáh³ náh², quí¹ hi³ ní² dá² cáun² hi³ lí¹ ca³cué³ Dió³² bíh¹ náh². 9 Hi³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ jmu³ tonh², quí¹ jun³juáh¹³ hi³hliá² zia³² cáun² hi³ jmu² tsáu² yáh³ ní³². 10 Quí¹ Dió³² bíh¹ ca³jmú³ dí²; hi³ cun³ní¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² jáun² quiúnh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo né³, hi³ jáun² ca³ma³jniau² dí² tsú² siáh³ hi³ má²lí¹³ ná¹lá¹ dí² tsá² jmu² ta²¹ chu²¹, la³ cun³ ta²¹ hi³ má²ca³chá³ jáun² Dió³² jo³cuo² dí² jmí¹tin² hi³ ca³ta¹ dí² jmú¹³.

Cun³quionh³ Cristo bíh¹ má²nio² tie³

11 Hi³ jáun² né³, cháu¹ náh² honh² he³ lánh³ rón³² jmí¹ lín³ náh² jmí¹tin². Jmí¹jáun² jmí¹ ná¹lín³ náh² *tsá²cá²jo²¹, tsá² jmí¹ jmái² náh² “tsá² lín¹ tsá² tiá² *já²tú¹ chí² láu² hná¹³ ní¹ zian²”. La³ ní² bíh¹ ná¹juáh²³ tsá² qui³ ná¹quian³² li²¹ hi³ lin¹ hi³ taunh² Dió³² hó¹ní¹, tsá² ná¹téh²³ hí³ hmóu³² “tsá² má²já²tú¹ chí² láu² quioh²¹”; uá¹jinh¹ hi³ lí³ jmáh³la³ tí³ coh³ bíh¹ jaun³². 12 Jmái¹ jáun² tiá² jmí¹ quiúnh¹ yáh³ hnoh² Cristo, hi³ jmí¹ tionh² náh² ma³ quin³² quiúnh¹ tsá² *Israel, hi³ sa³jun³ jmí¹ cuin² náh² siáh³ nió³² jí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² jmí¹tin² quionh³ tsá² hí³. Jmí¹ zian² náh² hngá¹máh³ lá² hi³ hí¹ cáun² tiá² hi³ jmí¹ ná¹janh³² náh², hi³ sa³jun³ jmí¹ cuóun²¹ náh² siáh³ Dió³². 13 Hi³ jáun² né³, uá¹jinh¹ jmí¹ tionh² náh² ní¹ uóunh³ jmí¹tin², tí³la³ ta³né³² má¹ná¹ má²ca³ta³tonh¹ náh² má²janh² cun³quionh³ jmí² hi³ ca³táin² jáun² quioh²¹ Cristo, hi³ má²ná¹lín³ hnoh² tsá² má²cá²cunh³ náh² quiúnh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo. 14 Quí¹ Cristo bíh¹ Tsá² cha³² tie³ ja¹ quiú¹³ dí². Hí³ bíh¹ ca³jmú³ hi³ tsá² *judíos quionh³ tsá²cá²jo²¹ má²ná¹lín³ tsá² cu³ nió³; quí¹ hí³ bíh¹ ca³tsunh³ hná¹ hiah³² hi³ jmí¹ dí¹jnái²³ jáun² ja¹ quioh²¹ tsá²cá²jo²¹ quionh³ tsá² judíos, hi³ jmí¹ jmu² hi³ tionh² tsú² ma³ quin³², la³ cun³ liei²¹ hi³ jmí¹ jmu² jáun² hi³ ná¹hniei²¹ tsú² tsá²ján² tsá²ján². 15 Cun³quionh³ hi³ ca³jun³ jáun² bíh¹ tsú² ca³ma³táuh³² liei²¹ hi³ jmí¹ quian³² jáun² la³jí³² héih³² he³ lánh³ rón³² hniáuh³² jmu³ tsú², hi³ ca³jmú³ tsú² hi³ tá¹ tun³ nió³ tsáú² má²lín³ cu³ nió³ hmai²¹ cun³ní¹ hi³ jí³lín² tsá² hí³ má²cá²cunh³ quionh³ tsú² hnga². La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² hi³ niau²¹ tie³. 16 La³ ní² bíh¹ lí³, hi³ cun³quionh³ hi³ ca³jun³ tsoh² crei²¹ bíh¹ Cristo ca³ma³táuh³² hniei² hi³ jmí¹ zia³² ja¹ quioh²¹ tá¹ tun³ nió³ tsáú², hi³ ca³jmú³ dí² hi³ tá¹ tun³ nió³ jáun² ná¹lín³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáú², hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ hi³ niau²¹ tie³ ja¹ quioh²¹ tsú² quionh³ Dió³².

17 Quí¹ Cristo dá² cuan³ hi³ cua³can³² jú¹ chú³² hi³ lí¹³ niau²¹ tie³ ní¹con² ca³la³ jín³², la³ cun³ ní¹con² hnoh² tsá² jmí¹ tionh¹ náh² ní¹ uóunh³ jí³ ní¹con² tsá² judíos tsá² jmí¹ tionh² hí³ má²janh² ní² siáh³. 18 Hi³ jáun² cun³quionh³ jan² tán¹ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² bíh¹, lí¹³ tsá¹janh¹³ dí² la³jái³² ní¹con² Jméi² dí², cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ Cristo, cuí¹ tsá² judíos, cuí¹ tsá²cá²jo²¹. 19 Jáun² né³, hnoh² tiú²uú² lín³ yáh³ náh² tsá²cá²jo²¹, tsá² cu³ nió³ siáh³, tí³la³ hnoh² dá² má²lín³ náh² tsá² cu³ nió³ bíh¹ quiúnh¹ náh² ca³la³ jín³² tsá² joh¹ Dió³². Hnoh² bíh¹ má²ná¹lín³ náh² tsá² hñú¹³ Dió³². 20 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ uá²jai³² má²ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lí³ cáun² hñú³, hi³ dí¹chi²¹ ní¹ jmí¹ hiah³² hi³ ca³quiú² jáun² jí³lín² *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² jí³ la³jín³² *tí³² jē¹ Dió³² ní² siáh³, cáun² hñú³ hi³ quian³² cá² má¹³ quín¹ chu²¹ lín²¹ hi³ hu²¹ cuoh¹ hiah³² jáun², la³ cun³ Cristo Jesús yáh³. 21 Cun³quionh³ hí³ bíh¹ chí¹zau³² tá¹ cáun² hñú³, hi³ la³jí³² quín¹ quioh²¹ né³ ná¹juin¹ re² lín³² ca³la³ ní¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ lí³ cáun² cuáh³² hi³ ná¹chan¹ ní¹con² Tí³² Juo¹³ dí². 22 La³ ní² bíh¹ siáh³ hnoh² uá²jai³², cun³ní¹ hi³ má²cá²cunh³ náh² quiúnh¹ Cristo, ja³bí¹ la³ jáun² má²tionh² náh² siáh³ ja¹ quioh²¹ tsá² reh² ní¹ hná¹ ní², ca³la³ ní¹ lí²¹ hi³ la³jín³² tsá² má²ca³chá³ cáun² tsí³ lí¹³ lín³ la³juah²¹ dúh¹ cáun² hñú³, hi³ jáun² ní¹ jáun² lí¹³ cuá³ Dió³² cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹.

3

*Po¹ nio² jo³cuo² hi³ hléh³² jú¹ chú³² ní¹con² tsá²cá²jo²¹
(Hechos 22:21; Colosenses 1:24-27)*

1 Hi³ jáun² jná¹³ Po¹, cuá¹tson³ ná¹ cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo ca³tí²¹ cáun² hi³ chú³² quián¹³ hnoh² *tsá²cá²jo²¹; cun³ní¹ hi³ hléh²³ jái¹³ la³ ní² bíh¹ jná¹³ cuá¹tson³ ná¹. 2 Len³ jná¹³ qui³ cun³ má²ná¹ñí¹ bíh¹ hnoh² hi³ Dió³² bíh¹ má²ca³chá³ ta²¹ lá² jo³uón³² jná¹³ cun³ní¹ hi³ ca³ja³ mií³ tsí³, hi³ jáun² lí¹³ zian² hnoh² re². 3 Hí³ bíh¹ ca³ma³jnia² ní¹con² jná¹³ jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun², la³ cun³ lí³ jáun² cú¹píh²¹ jái¹³ hi³ má²lí²jmú³² jná¹³ ní². 4 Jáun² ní¹ má¹ca³híh³ náh² jái¹³ ní² lí³tsin² náh² hi³ tson² bíh¹ má²ño¹ jná¹³ jú¹ tson²

quioh²¹ Cristo hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun². ⁵ Jáí¹³ jáun² jmí¹ ná¹hmá¹ jmí¹tin², hi³ hí¹ jan² tiá² hin² ca³lí³ cuoh² jmái¹ ní¹ má²jau³² dí²; tí³la³ ta³né³² né³, má²ca³jñéh³ Dió³² jáí¹³ jáun² ní¹con² *tí³² tsá² quian³² jē¹ tsú², tsá² híen¹ joh¹ tsú², jí³ ní¹con² *tí³² jē¹ Dió³² ní² siáh³ cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ tsú². ⁶ Hi³ lá² bíh¹ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun²: hi³ cun³quionh³ jú¹ chú³² hi³ lí¹³ liáun³ tsú² jáun², ja³bí¹ tsá²cá²jo²¹ uá²jai³² he³ cá²ren² la³ cun³ hi³ hiáuh³ jáun² tsá² *judíos, hi³ lí¹³ lín³ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáú² quionh³ tsú² tsá² hí³, jí³ hi³ ca³tin¹ tsú² siáh³ jáí¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² quionh³ tsá² hí³ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ tsú² uá²jai³² quionh³ Cristo Jesús.

⁷ Ta³ tiá² jmí¹ ca³tin¹ bíh¹ jná¹³ má²ca³zeh³ Dió³² hná¹ ta²¹ quioh²¹, hi³ hléh²³ ná¹ jú¹ chú³² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ tsú². ⁸ Uá¹jinh¹ jná¹³ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ huen³ ja¹ ca³la³ jín³² tsá² joh¹ Dió³², tí³la³ hí³ bíh¹ má²ca³hiáu³² jná¹³ hi³ hléh¹³ ná¹ ní¹con² tsá²cá²jo²¹ jú¹ chú³² ca³ti²¹ la³jí³² hi³ zioh² jáun² Cristo, cáun² hi³ jmí¹líh³ tiá² chau³² jmái¹ hi³ lí³ cuoh² tsú² jí³lí³². ⁹ Hi³ jo³uón³² jná¹³ né³, má²ca³chá³ Dió³² hi³ híe¹ ná¹ ca³la³ jín³² tsáú² jáí¹³ ca³ti²¹ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³² jmu³, jáí¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ ní¹con² tsáú² ca³la³ cun³ cá²jmái¹ lín²¹, hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², Tsá² ca³jmú³ ca³la³ jí³lí³² hi³ zia³². ¹⁰ La³ ní² ca³lí³, hi³ jáun² cun³quionh³ tsá² ná¹lín³ cuáh³² joh¹ Dió³² lí¹³ ma³jnia² ta³né³² ní¹con² ca³la³ jáh³ dú¹ ní¹ tsá² ná¹chín¹ jí³ tsá²cuú² tsá²chín³ ní² siáh³, hi³ Dió³² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³ ní¹ ca³la³ jí³² hi³ jmu². ¹¹ Qui³ cun³ jmí¹ má²hu²¹ bíh¹ tsí³ Dió³² hi³ jmu³ la³ ní² ca³la³ cun³ jmí¹tin² lín³², cáun² ta²¹ hi³ ca³lí³ jáun² cun³quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo Tí³² Juo¹³ dí². ¹² Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² quiúnh¹ Cristo, hi³ má²nio² cáun² tsí³ dí² ní¹con² tsú², jáun² má²zia³² bíh¹ jáí¹³ hi³ lí¹³ má¹janh¹³ dí² ní¹con² Dió³², ca³la³ hí¹ cú¹píh²¹ tiá² juá²³ tsí³ dí². ¹³ Hi³ jáun² bíh¹ hiú² mí²³ jná¹³ ní¹con² hnoh², hi³ tiá² cháh¹ náh² hlah³ honh² cun³ñí¹ hi³hliá² cuá¹má²tso¹ jná¹³ tsín³² hi³ ca³tin¹ hnoh², quí¹ hi³ lá² dá² jmu² lin¹ hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ tá¹zanh¹ náh² re².

Cristo hniau³ dí²

¹⁴ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ junh³² jná¹³ cú¹jñí³² ta³ ní¹ Jméi² [Jesucristo Tí³² Juo¹³] dí², ¹⁵ Dió³², Tsá² ná¹juáh²³ hí³ ca³la³ jín³² tsá² má²ná¹lín³ tsá² hñú¹³ tsú² hi³ hí³ bíh¹ dí² lín³ Jméi² tsú², uá¹ hi³ tsá² má²tionh² hñu³mí³cuú², uá¹ hi³ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá². ¹⁶ Hi³ jáun² ní¹con² Jméi² dí², Tsá² lín³ hí³ mí¹ziah²¹ quioh²¹ ca³la³ jí³lí³² hi³ chu²¹, mí²³ jná¹³ hi³ cué³² tsú² hnoh² pí³ la³ tí³ hñu³ honh² hnoh² cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹, ¹⁷ hi³ jáun² má²lí¹³ cuá³² Cristo hñu³ honh² náh² cun³ñí¹ hi³ má²nio² jáun² cáun² honh² náh². Hi³ jáun² ní¹juáh³ jlánh¹ tiá³ nio² honh² náh² hi³ ná¹hnáu³ náh² hi³ ja³² la³ tí³ hñu³ honh² náh², la³jmí¹ chí²¹ tiá³ cáun² hmá² hi³ tloh³ chí² jmú² ní¹ ñe¹ lín²¹, ho³lá²dá² cáun² hñú³ hi³ zeh² ní¹ cáun² jmíh¹ hiah³² pin³, ¹⁸ hi³ jáun² lí¹³ há¹ ngí¹³ náh² re² cu³lí²¹ quiúnh¹ náh² la³jín³² tsá² joh¹ Dió³², hi³ he³ cónh³ tí³ tí³ la³ hú³, jí³ tí³ la³ cuó², jí³ tí³ la³ ñe¹ ní² siáh³ hi³ hniau³ dí² jáun² Cristo. ¹⁹ Jáun² bí¹ mí²³ jná¹³ hi³ lí¹³ lí³ cuín² náh² ha³ cónh³ tí³ hi³ hniau³ dí² jáun² Cristo, uá¹jinh¹ jmí¹líh³ tiá² lí³ cuoh² tsú² cun³ tán¹, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ ná¹canh² hñu³ honh² náh² re² lín³² cun³quionh³ hnga² Dió³².

²⁰ Hi³ hí³ bíh¹ dí² jan² Dió³² Tsá² zia³² pí³ quioh²¹ hi³ jmu³ tí³ hliáun³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ mí³² dí², ho³ uá¹jinh¹ cáun² hi³ tí³ lí¹ ca³cháunh¹³ tsí³ dí², cun³quionh³ pí³ quioh²¹ tsú² hi³ má²jmu² jáun² ta²¹ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ dí². ²¹ Hi³ jáun² cun³quionh³ tsá² ná¹lín³ cuáh³², jí³ cun³quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo, ¡cuí¹ lí³quien² bíh¹ Dió³² jmái¹ ca³la³ jí³² ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio²! ¡Tson² bíh¹ cu³tí³!

¹ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, jná¹³ tsá² cuá¹tson³ ná¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí², hiú² mí²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ ñí¹táunh¹ náh² la³ cun³ ca³tí²¹ hi³ ñí¹táunh¹ tsá² má²ca³te³ Dió³², quí¹ hnoh² bíh¹ tsá² má²ná¹tén¹ náh². ² Jmu³ náh² tsá² tsí¹juí³, tsá² tiá² jmu² quien² hnga²; jmu³ náh² siáh³ juenh² honh², jí³ hi³ cueh¹³ náh² honh² hi³ ca³tin¹ tsá²ján² tsá²ján² quí¹ cun³ñí¹ hi³ hno³ náh² tsú². ³ Cun³quionh³ hi³ má²nio² jáun² tie³ ja¹ quián¹³ bí¹ náh², má²hniáuh³² jmúh¹³ náh² pí³ hi³ la³ má²tionh² jáun² náh² cá²honh¹ jmái¹ ca³la³ jí³², cun³quionh³ hi³ ma³hau³ Jmí²chí³ Chun¹. ⁴ Quí¹ jan² tán¹ tsáu² bíh¹ má²ná¹láí³ dí², hi³ jan² tán¹ bí¹ siáh³ Jmí²chí³ zian² ñí¹con² dí² la³jái³²; la³ jáun² bíh¹ lí³ siáh³ hi³ má²ca³te³ náh² jáun² Dió³² hi³ lí¹³ zia³² cáun² tán¹ hi³ ná¹janh³² náh² ca³la³ jín³². ⁵ Jan² bíh¹ Juo¹³ dí² zian², hi³ cá² ñí¹ bíh¹ jú¹ tson² zia³² hi³ táunh²³ dí² ta²¹, cá² ñí¹ bíh¹ hi³ zaun³² dí² jmái², ⁶ hi³ jan² tán¹ bíh¹ Dió³² Jméi² dí² ca³la³ jái³². Hí³ bíh¹ cuá¹chín¹ ñí¹con² ca³la³ jín³², Tsá² jmu² ta²¹ ca³la³ tán¹ cu³tí³, jí³ hi³ cuá³ tsú² siáh³ hñu³ tsí³ jí³lá² dí².

Pí³ hi³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹

(Romanos 12:3-8; 1 Corintios 12:1-14:40; 1 Pedro 4:8-11)

⁷ Tí³la³ né³² né³, ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ dí² má²hiau³² dí² la³ cun³ pí³ hi³ ca³ja³ jáun² tsí³ Cristo hi³ lí¹ cué²¹. ⁸ Hi³ jáun² bíh¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²:

Jmí¹ ngah²¹ tsú² jáun² hñu³mi³cuú², ca³chin² dí² jui³² tsá² ná¹tson³, jí³ hi³ ca³cuéh³ dí² siáh³ tsá²mi³cuóun² pí³ hi³ jmu³ tsú² tá¹³ dí².

⁹ Tí³la³ ¿he³ dá² hnió³ juáh³ jaun³² hi³ “ca³uinh³² tsú²”? Hi³ ní² dá² hnió³ juáh³, hi³ la³ñí¹ tín² ca³ñí¹hi³² tsú² la³ tí³ hñu³ hué³². ¹⁰ Hi³ Tsá² hí³ bí¹ siáh³ ca³uinh³² tí³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ ñe¹ hñu³mi³cuú², hi³ jáun² lí¹³ hún¹ tsú² la³ tán¹ chu³ cuá² chu³ hué³². ¹¹ Hi³ hí³ bíh¹ ca³cué³ pí³ ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² hi³ jmu³ tsú² tá¹³ Dió³², uá¹la³ cun³ hi³ ca³cuéh³ tsú² jáun² ma³ jan² tsáu² pí³ hi³ lín¹³ tsú² *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³², ma³ jan² tsáu² ca³cuéh³ dí² siáh³ pí³ hi³ lín¹³ *tí³² jē¹ Dió³², hi³ ma³ jan² tsáu² hiau³ pí³ hi³ ngái³² jú¹ chú³² hi³ lí¹³ liáun³ tsú², ma³ jan² tsáu² hiau³ pí³ hi³ lín¹³ tsá² tanh² hó¹ñí¹ tsáu², hi³ ma³ jan² siáh³ hiau³ pí³ hi³ lín¹³ tí³² ca³tí²¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³². ¹² La³ ní² bíh¹ ca³chan³ tsú² hua³jan²¹ tsá² joh¹ hi³ jmu³ ta²¹ quioh²¹ dí², hi³ jáun² lí¹³ hi³ tí³ lí³mí¹ má²tsá²lí³pin³ tsí³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² joh¹ Cristo, ¹³ ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ tiáuh¹ dí² cá²hon³ la³ cun³ hi³ ca³tí²¹ jmu³ tsá² má²cuóun³² Jon² Dió³², tsá² má²nio² hí³ cáun² tsí³ ñí¹con² tsú². La³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ lí³hún¹ tsí³ dí², hi³ lí³ tiéi³ dí² tí³tsóh³dí¹ la³ cun³ rón³² lín³ hnga² Cristo. ¹⁴ Quí¹ jáun² tiú²uú² lín¹³ dí² la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹, hi³ huán¹ tsí³ lín³² bíh¹ zai³² tsí³, hi³ cáun² lí¹ lí²can² cun³quionh³ lí³ua³ cáun² jái¹³ hmai²¹ hi³ má²ta² tsáu², hi³ lí²can² tsú² hi³ má²cau² tsá² hláih¹, tsá² hnió³ jau³ jui³² hlah³. ¹⁵ Tí³la³ ní¹juáh³ hléh¹ dí² jú¹ tson² cun³quionh³ hi³ hno³ dí² tsá²ján² tsá²ján² né³, la³ jáun² bíh¹ má²tsá²lí³hún¹ tsí³ dí², ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ lín¹³ dí² la³jmí¹ lín³ Cristo, Tsá² lín³ hí³ Tsá² chin¹ ñí¹con² dí². ¹⁶ Hi³ ñí¹con² hí³ bíh¹ ja³² pí³ quiú¹³ jnoh¹, tsá² ná¹láí³ dí² la³juah²¹ dúh¹ jñí²mu¹ tsú², cáun² ngú³ hi³ ná¹cuú¹ ná¹hun¹ re² tin² la³ ma³ quin³² ma³ caun³² hi³ pih²¹ hi³ siún¹ quionh³ rainh²¹, la³jmí¹ ná¹jenh² hná¹ mú²¹ quionh³ jñí²; hi³ jáun² tá¹la³ má²chí¹cuóun² jáun² cu³lí²¹ né³, jmu² lin¹ hi³ hnió³ rainh²¹ cun³quionh³ hi³ má²háun³.

Ziáun² dí² hi³ hmai²¹ cun³quionh³ Cristo

¹⁷ Hi³ jáun² né³, hlí¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² cha¹³ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ juo³ ná¹ hnoh² la³ lá²: Tiú²uú² hniáuh³² yáh³ má¹zián¹³ náh² la³jmí¹ zian² tsá² tiá² má²cuóun³² Dió³², quí¹ tsá² hí³ dá² zian² la³ cun³ hi³ cháunh²³ chí¹ hmóu³² bíh¹, cáun² hi³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹, ¹⁸ hi³ cáun² lí¹ ná¹jlí³² siáh³ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsú². Tsá² hí³ dá² tiá² zian² yáh³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², quí¹ tsá² cáun¹ bíh¹ hí³ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ huáh² chí¹. ¹⁹ Tiú²uú² ñí³² yáh³ tsú² he³ dá² jaun³² hua³heih²¹, jí³ hi³ má²ca³jienh³ tsú² siáh³ hmóu³² hi³ jmu³ la³jí³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³, hi³

ca³la³ hi³ tsah³ lín³² tsú² jmu² ca³la³ jí³² ñí¹ hi³ hlah³, ca³la³ hi³ jín¹ lín²¹ tsú². 20 Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, tiá² ca³lí³tin² yáh³ hnoh² la³ ní² ñí¹con² Cristo, 21 ní¹juáh³ tson² cu³tí³ hi³ ca³niéih² náh² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsú², hi³ ní¹juáh³ tson² ca³cunh³ náh² siáh³ quiúnh¹ Jesús jmí¹ ca³lí³tin² náh² jáun² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ tsú². 22 Hi³ ca³tí²¹ la³ cun³ he³ lánh³ rón³² jmí¹ zian² náh² jáun² jmí¹tin² né³, tí³ có³² chá¹ náh² cú²jueh³² hi³ yeh³ hi³ jmí¹ jmu³² náh² jáun², quí¹ jmí¹tin² ca³lí³can² náh² cun³quionh³ hi³ hlah³ hi³ dí¹quiaunh²¹ honh² náh² hi³ jmí¹ jmu² jáun² hi³ jú³ náh². 23 Má²hniáuh³² bíh¹ lí³ hmai²¹ la³ tí³ hñu³ jmí¹ hñu³ honh² náh², 24 hi³ má¹zián¹³ náh² cáun² hi³ hmai²¹ la³jmí¹ lí³ hi³ cánh³ ca³ma³jniau² náh² siáh³ Dió³², hi³ zian² náh² la³jmí¹ zian² tsú² jáun² hnga², hi³ hú¹tá¹ chun¹ náh², hi³ jin².

25 Cun³ñí¹ hi³ ní² né³, jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² náh² ca³tin¹ hléh¹³ jmáh³la³ jú¹ tson² ñí¹con² renh², cha³ jmí¹ hléh¹³ náh² jú¹ tí¹jái², quí¹ la³jái³² bíh¹ dí² ná¹lá³ la³juah²¹ dúh¹ zeih²¹ cuo² zeih²¹ ta³ jan² tsáu².

26 Ní¹juáh³ hi³ ca³míh³ honh² náh², ha³ lí² jmú² tso³; ha³ lí² cuí¹ míh¹³ honh² nú² ca³la³ ñí¹ ca³ta³tsí²¹ hiú², 27 hí¹ cú¹pih²¹ lí² jái¹³ cueh³² tsá² hláinh¹.

28 Ní¹juáh³ tsá² jmí¹ han², ha³ lí² uú² cuí¹ han¹ tsú², tí³la³ cuí¹ jmu¹ cuá² ta³ tsú² ta²¹ chu²¹ bíh¹ cú²jueh³², hi³ jáun² zia³² ca³lá² hi³ lí¹³ lí³ cuéh³² tsú² tsá² lí³hniauh²³ ñí¹con².

29 Ha³ lí² hléh² náh² jú¹ hlah³, tí³la³ jái¹³ hi³ lí¹³ lí³ ma³hau³ hi³ lí³ pin³ tsí³ tsáu² bíh¹ hniáuh³² hléh¹³ náh² cú²jueh³², jái¹³ hi³ lí¹³ lí³ ma³mieh² Dió³² ñí¹con² tsá² náí³² bíh¹. 30 Lí² jmú² náh² hi³ niau²¹ hlah³ tsí³ Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³², quí¹ cun³quionh³ Jmí²chí³ hí³ bíh¹ má²ná¹lin¹ hnoh² hi³ lín³ náh² tsá² joh¹ Dió³², ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ cu³tí³ lí³ láu³² tsú².

31 Chá¹ náh² tí³ có³² la³jí³² hi³ chí¹quí² chí¹tiéih²³ honh² náh² ñí¹con² tsáu², la³ má²quionh³ hi³ míh²³ honh² náh², jí³ hi³ jlánh¹ náh², jí³ hi³ lí¹ tí² lí¹ hóh³² náh², jí³ la³jí³² hi³ lí¹ tú² lí¹ hion²³ náh² tsáu² ní² siáh³, la³ cun³ la³jí³² ñí¹ hi³ hlah³ yáh³. 32 Tí³ re² bíh¹ jmu³ náh² chun¹ ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján², hi³ ná¹lín³ náh² tsá² zian² tsí³ hi³ ca³tin¹ tsá²ján² tsá²ján², hi³ chin³² náh² siáh³ honh² ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján² la³ cun³ hi³ má²ca³jmú³ tsú² ñí¹con² náh², la³jmí¹ ca³chin² jáun² Dió³² tsí³ tso³ quián¹³ hnoh² cun³quionh³ Cristo.

5

He³ lánh³ rón³² hniáuh³² ma³zian² tsá² má²lín³ jon² Dió³²

1 Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ má²ná¹lín³ náh² jon² Dió³², tsá² hnio³ tsú² lín³², jmu³ náh² pí³ hi³ lín¹³ náh² la³jmí¹ lín³ tsú² hnga². 2 Tianh³ náh² hi³ ná¹hnáu³ náh², la³jmí¹ ca³ma³hniau³ Cristo, hi³ ca³jienh³ tsú² jáun² hnga² cun³ñí¹ hi³ ca³ta¹ dí². Hí³ bíh¹ lí¹ ca³cuen³ hnga² la³juah²¹ dúh¹ jan² jáh³, hi³ ca³jngih³ ñí¹con² Dió³², hi³ lín³ tsú² la³jmí¹ lí³ cáun² hi³ ja³² má²ró³² hi³ tí³² tsí³ Dió³².

3 Cun³ñí¹ hi³ má²lín³ náh² tsá² joh¹ Dió³² né³, jáun² hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiú²uú² hniáuh³² hi³ cáun² lí¹ juonh²¹ náh² jái¹³ hi³ ca³tí²¹ hi³ juón¹ tsú², sa³jun³ hí¹ cáun² hi³ tiá² jí², ho³ hi³ dí¹quian¹ náh² hi³ lí¹ zia³². 4 Ha³ lí² hléh² náh² jú¹ cú¹juón¹, sa³jun³ jái¹³ hi³ tiá² lin¹ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹, ho³ cuú²nga¹ héi² tsí³, quí¹ jái¹³ la³ ní² tiú²uú² ca³ta¹ yáh³ dí² hléh¹³; tí³ re² cueh¹ náh² cú²jueh³² tiá¹hmah¹ Dió³² bíh¹. 5 Quí¹ má²ñíh¹ bíh¹ náh² hi³ ní¹juáh³ zian² tsá² lí¹ jmu² lí¹ tsau³² ho³ hi³ jmu² tsú² hi³ tiá² jí², jáun² tsá² la³ hi³ tiá² lí¹³ yáh³ hiáuh³ jái¹³ hi³ tsa³ma³zian² hñu³mí³cuú² ñí¹ cuá¹quien² Cristo quionh³ Dió³², sa³jun³ lí¹³ hiáuh³ jái¹³ ní¹juáh³ tsá² zia³² hi³ jlánh¹ jín¹, quí¹ tsá² la³ ní² jmu² la³juah²¹ dúh¹ hi³ má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² lán¹ bíh¹. 6 Hí¹ jan² lí² hin² cuí¹ má¹cau² hnoh² cun³quionh³ cáun² jú¹ te³, quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ hi³ hlah³ ní² bíh¹ má²jnia³² Dió³² hi³ míh²³ tsí³ ñí¹con² tsá² tiá² nieh³. 7 Jáun² né³, hí¹ cú¹pih²¹ lí²uú² juónh³² náh² re² quiúnh¹ tsá² la³ hí³.

8 Quí¹ jmí¹tin² jmí¹ lín³ hnoh² tsá² zian² já¹niéi², tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ náh² quiúnh¹ Tí³² Juo¹³ dí², jáun² má²lín³ náh² tsá² má²zian² ñí¹ tie³ joh¹. Jáun² tianh³ náh² la³ cun³ qui³ ca³tí²¹ hi³ zian² tsá² má²tiéin¹ joh¹. 9 Quí¹ joh¹ dá² jmu² hi³ lau³² jmáh³la³ cá² ñí¹ hi³ chun¹ bíh¹ tsú², hi³ ngi³² tsú² cú²tso², jí³ hi³ lín³ tsú² tsá² tson² jē¹ ní² siáh³. 10 Jáun² jmu³ náh² pí³ hi³ ngi¹³ náh² hi³ he³ bíh¹ hi³ jéih³² Tí³² Juo¹³ dí². 11 Ha³ lí² jmú² náh² lí³ua³ cáun² hi³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹, hi³ la³ jmu² jáun² tsá² zian² já¹niéi²; tí³la³ tí³ re² tie³ náh² joh¹ ñí¹con² hi³ jáun², hi³ jáun² lí¹³ chu³ jñéih³. 12 Hi³ lí¹ hua³heih²¹ máh³ hi³ hléh¹³ dí² la³ cun³ hi³ jmu² tsá² hí³ ta³ hñu³ niéi², uá¹jinh¹ tí³ lí¹ hléh¹³ dí²; 13 tí³la³ ní¹ má¹ca³ta³no¹ la³jí³² hi³ jáun² ñí¹ tie³ joh¹ né³, la³jí³² bíh¹ chú² jñéih²³ re², 14 quí¹ cun³quionh³ joh¹ bíh¹ chú² jñéih²³ la³jí³². Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ juáh²³ tsú² la³ lá²: Hueh³ ziu³ máh¹, hnú² tsá² rá²cuóun¹ nú²; náu² ñí¹ rón²¹ nú² ní² ja¹ hla¹, hi³ jáun² Cristo tíéi³² joh¹ quioh²¹.

15 Jáun² né³, hua³hín¹³ náh² he³ lánh³ rón³² ñí¹táunh¹ náh². Ha³ lí² ma³zián¹³ náh² la³jmí¹ zian² tsá² tiá² jmí¹ tiá² tsí³, tí³ re² ma³zián¹³ náh² hi³ quia³lín³ jmí¹ honh². 16 Ma³quien¹³ náh² jmái¹ hi³ zian² náh², quí¹ jmái¹ hlah³ bíh¹ la³². 17 Ha³ lí² lí¹ jmú² náh² cáun¹; jmu³ náh² pí³ hi³ ngi¹³ náh² he³ hnió³ Tí³² Juo¹³ dí². 18 Ha³ lí² ma³heinh²¹ náh², quí¹ tsá² jmu² la³ jáun² dá² cáun² lí¹ tsá²hín³ bíh¹; tí³ re² cuí¹ ná¹cónh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ honh² náh². 19 Hniáuh³² hlí¹ lienh¹ náh² renh² má²tún² hmóu³² náh² cun³quionh³ hi³ hieh¹ náh² sun¹ hi³ lí³ jáun² jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ hieh¹ náh² sun¹ ñí¹con² Dió³², jí³ hi³ hieh¹ náh² siáh³ hi³ ca³tin¹ tsú² cun³quionh³ sun¹, la³ cun³ hi³ má²hau³ Jmí²chí³ Chun¹. Jáun² hie¹ náh² sun¹ hi³ má¹tsú¹ má¹jonh²¹ náh² Tí³² Juóuh³² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh². 20 Cuéh³ náh² tiá¹hmah¹ Dió³² Jméi² dí² jmái¹ ca³la³ jí³² ca³tí²¹ la³jí³² hi³ zia³², cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí².

Lánh³ hniáuh³² zian² tsá² tanh² ta²¹ Cristo quionh³ tsá² hñú¹³

21 Cun³ñí¹ hi³ tanh²³ náh² ta²¹ Cristo, jáun² ma³quien¹³ náh² tsá²ján² tsá²ján².

22 Ca³tin¹ tsá²mi³ hi³ ma³quien² ñí²cuo², la³jmí¹ má²quien² tsú² jáun² Tí³² Juo¹³ dí². 23 Quí¹ tsá²ñuh² bíh¹ lín³ tsá² chín¹ ñí¹con² tsá²mi³, la³jmí¹ lín³ jáun² Cristo Tsá² chín¹ ñí¹con² tsá² lín³ cuáh³², tsá² ná¹lín³ hí³ la³jmí¹ lí³ cuá² ta³ tsú², tsá² ca³lión³² tsú² hí³. 24 Hi³ jáun² la³jmí¹ má²quien² jáun² tsá² cuáh³² Cristo, la³ jáun² bíh¹ ca³tin¹ tsá²mi³ ma³quien² ñí²cuo² tán¹ hián².

25 Hnoh², tsá²ñuh², ma³hno¹ náh² tsá²mi³ ñí²cuonh² náh², la³jmí¹ ca³ma³hnio³ jáun² Cristo tsá² lín³ cuáh³² hi³ ca³cuen³ tsú² jáun² hnga² hi³ jún³ ca³tin¹ cuáh³². 26 La³ ní² ca³jmú³ tsú², quí¹ hi³ jáun² lí¹³ ná¹chan¹ tsá² lín³ cuáh³², hi³ ca³ma³jín² dí² tsú² cun³quionh³ hi³ ca³záun³ tsú² jáun² jmái² cun³quionh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², 27 hi³ jáun² lí¹³ ma³jnia² tsú² cuáh³² ñí¹con² hnga², hi³ lín¹³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá¹mái¹³ tsá² má²jniá³ ca³la³ chú³² lín³² cu³tí³, hi³ chun¹, hi³ jín², hi³ hí¹ cú¹píh²¹ quiá¹ tiá² zia³² quioh²¹, hi³ sa³jun³ hí¹ cáun² hi³ zính², sa³jun³ hí¹ cáun² hi³ má²hliáh². 28 La³ ní² bíh¹ lí³, hi³ hniáuh³² ma³hnio³ siáh³ tsá²ñuh² tsá²mi³ ñí²cuo² la³jmí¹ hnio³ tsú² hnga². Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hnio³ tsá²mi³ ñí²cuo², la³ jáun² má²lin¹ hi³ hnio³ jí³ hnga² bíh¹ tsú². 29 Quí¹ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² hon² cuá² ta³ hnga², tí³la³ jmu² bíh¹ tsú² hua³hí¹³, jí³ hi³ má²ton³ dí² siáh³; hi³ tí³tsóh³dí¹ la³ jáun² bíh¹ jmu² siáh³ Cristo ñí¹con² cuáh³², 30 quí¹ jnoh¹ bíh¹ ná¹láí³ dí² la³jmí¹ lí³ cuá² ta³ tsú², [jnoh¹ ná¹láí³ dí² la³jmí¹ lí³ ngú³ quioh²¹ tsú² jí³ jñí²mu¹ tsú² ní² siáh³]. 31 La³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²: “Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³tin¹ tsá²ñuh² chan³ tí³ có³² jméi² mí¹ziú¹³, hi³ jáun² tiánh³ cu³tsa³² quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo², hi³ jáun² tá¹ gon³ tsú² lín¹³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² bíh¹”. 32 Hi³ ní² bíh¹ cáun² jái¹³ hi³ jlánh¹ bí¹ quien² hi³ jmí¹ ná¹hmá¹, hi³ jáun²

jnë¹³ né³ juanh³², hi³ jái¹³ ní² né³, hie³² hi³ Cristo má²cunh³ quionh³ cuáh³². ³³ Tĩ³la³ cun³ jáun² bíh¹ hniáuh³² má¹hno¹ náh² tsá²mi³ ñí²cuonh² ma³ quin³² ma³ jan³² náh², la³jmí¹ hno³ náh² hmóu³²; hi³ tsá²mi³ né³, hniáuh³² má²quien² siáh³ tsá²ñuh² ñí²cuo².

6

¹ Hi³ hnoh² siáh³ tsá¹míh¹, cun³ñí¹ hi³ hnoh² tanh²³ náh² ta²¹ Dió³², hi³ jáun² ca³tin¹ náh² tanh¹³ siáh³ ta²¹ ñeh² mí²ziúh², quí¹ la³ ní² bíh¹ ca³ti²¹. ² Quí¹ hi³ lá² bíh¹ héih³² la³ñí¹ hi³ ca³jmú³ Dió³² hi³ la³ má²quionh³ siáh³ cáun² jái¹³ hi³ ca³jmú³ tsú²: “Tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh², ³ hi³ jáun² lí¹³ zian² nú² re² tin², jí³ hi³ lí¹³ lí³ zian² nú² ué³ ñí¹ hué²¹ lá²”.

⁴ Hi³ hnoh² né³, tsá² má²lieih²¹, ha³ lí² ma³tsan¹³ náh² tsí³ jónh³², tí³la³ tí³ re² bíh¹ hi³ má¹cuoun²¹ náh² tsú² hi³ tí¹ jinh²¹ náh² re² tin², hi³ hlí¹ lienh¹ náh² tsú² ca³ti²¹ he³ lánh³ rón³² tanh¹³ tsú² ta²¹ Tĩ³² Juo¹³ dí².

⁵ Hnoh² tsá² ná¹lín³ *tsá² má²ná¹hlánh¹, ca³tin¹ bí¹ náh² má¹tih²¹ ñí¹con² tsá² ná¹lín³ juóuh³² náh² ñí¹ hué²¹ lá²; hniáuh³² bíh¹ má¹quien¹³ náh² tsú², jí³ hi³ re² nio² honh² náh² siáh³ jmúh¹³ ta²¹ quián¹³, la³jmí¹ lí³ hi³ ná¹má²tih²¹ náh² ñí¹con² hnga² Cristo. ⁶ Jun³juáh¹³ jmáh³la³ ñí¹ jíe²³ yáh³ tsú² hniáuh³² jmúh¹³ náh² re² ta²¹, hi³ jáun² jlánh¹ tá¹tonh¹ náh² re² ñí¹con² tsú², tí³la³ hi³ jmúh¹³ náh² la³ cun³ qui³ ca³tin¹ jmu³ tsá² ná¹lín³ quian²¹ Cristo bíh¹, tsá² má²ná¹jmu² la³ jonh³ jmí¹ tsí³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³². ⁷ Hiún² lín³² honh² náh² jmu³ tá¹³ tsú², la³juah²¹ dúh¹ hi³ ná¹jmuh³² náh² tá¹³ Tĩ³² Juo¹³ dí², jun³juáh¹³ la³jmí¹ lí³ hi³ ná¹jmuh³² náh² ñí¹con² jmáh³la³ tsáu² yáh³. ⁸ Quí¹ má²ñíh¹ bíh¹ náh², hi³ Tĩ³² Juo¹³ bíh¹ dí² ma³hmah¹ ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² la³ cun³ lí³ hi³ chu²¹ hi³ lí²jmú³ tsú², uá¹ hi³ tsá² má²dí¹hlánh¹ ho³lá²dá² tsá² zian² hi³ ca³tin¹ hnga².

⁹ Hnoh² siáh³ tsá² ná¹lín³ juo¹³ tsáu², ja³bí¹ la³ ní² hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² siáh³ ñí¹con² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh² náh², ha³ lí²uú² lienh¹ náh² tsú² jú¹ cáu². Cháu¹ náh² honh² hi³ jan² bíh¹ Tĩ³² Juo¹³ dí² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² jmu² héih³² ñí¹con² hnoh² jí³ ñí¹con² tsá² hi³ ní² siáh³; hi³ Tsá² hí³ né³, tiá² jmu² yáh³ hi³ quien² jan², hi³ jan² tiá² quien².

Zia³² he³ cun³quionh³ lí¹³ jmu³ tsá² tanh² ta²¹ Dió³² hniéi²

¹⁰ Hi³ jáun² né³ reh², cuí¹ lí³ pin³ náh² cun³quionh³ pí³ hi³ ja³² ñí¹con² Tĩ³² Juo¹³ dí², cun³quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² jáun² quioh²¹ tsú². ¹¹ Jmuh²¹ náh² ta²¹ la³jí³² ñí¹ hi³ cue³² Dió³² hi³ lí¹³ jmu³ tsú² hniéi², hi³ jáun² quinh¹ náh² jmái¹ ní¹juáh³ jmái¹ hi³ hnió³ tsá² hláinh¹ ma³cau². ¹² Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ná¹jmu³² hniéi² quiúnh¹ tsá²mi³cuóun² yáh³ dí², tí³la³ ná¹jmu³² dí² hniéi² quiúnh¹ tsá²cuú² tsá²chín³ bíh¹, tsá² hláih¹ tsá² ná¹lín³ jmí²chí³, la³ cun³ tsá² ná¹chín¹, tsá² ná¹ho² jái¹³ ñí¹con² tsá² ná¹hiá² ná¹jlí³² jmí¹ tsí³ zian² hngá¹máh³ lá². ¹³ Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, jmuh²¹ náh² ta²¹ la³jí³² ñí¹ hi³ cue³² Dió³² hi³ lí¹³ jmúh¹³ náh² hniéi², hi³ jáun² lí¹³ quinh¹ náh² jmái¹ ní¹juáh³ jmí¹ zia³² hi³ háinh¹³, hi³ ní¹ má¹lí³² jáun² né³, la³ má²ná¹pin³ jáun² bíh¹ náh².

¹⁴ Jáun² né³, tianh³ náh² hua³jan²¹, la³juah²¹ dúh¹ hi³ ná¹hñéih¹ náh² jú¹ tson², jí³ ca³la³ hi³ ná¹quíh¹ náh² siáh³ hi³ chun¹ náh², la³jmí¹ lí³ hmíh³² pin³ hi³ ná¹quíh³² hliáu³ hi³ jmu² hua³hí¹³ ñí¹ tsí³. ¹⁵ Tianh³ náh² hua³jan²¹ hi³ hléh¹ náh² jú¹ chú³² hi³ jmu³ hi³ niau²¹ tie³ hñu³ tsí³ tsáu², la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² tauh² tuh³² ta³. ¹⁶ Hi³ ñí¹ ca³la³ jí³² né³, chá¹ náh² cáun² honh², quí¹ hi³ nio² jáun² cáun² tsí³ bíh¹ tsú² lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² chí² lih³² hi³ zianh³² hliáu³ hi³ jnáí²³ ta³ ñí¹; cun³quionh³ hi³ jáun² lí¹³ yéih¹ náh² sí² hún¹ hmá² zunh²¹ hi³ cuí²³ tsá² hláinh¹ ñí¹con² náh². ¹⁷ Cuí¹ ná¹hu²¹ honh² náh² hi³ liáun³ náh², hi³ lí³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ cáun² hú¹chí¹ pin³ hi³ hein³² hliáu³ hi³ jmu² hua³hí¹³ chí¹, jí³ hi³ hniáuh³² ná¹ziánh¹ náh² siáh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² hi³ lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² mí¹tái³ hi³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹. ¹⁸ Ní¹ má¹tí³ ñí¹lien¹ hnoh² Dió³² ca³ti²¹ lí³ua³ cáun² hi³ zia³², jáun² cun³quionh³ hi³ má²hau³ jáun² Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹ hniáuh³² lien¹ náh² tsú² jmái¹ ca³la³ jí³², uá¹jinh¹ cá² ñí¹ hi³

hiú² mih³² náh² ñí¹con² tsú². Lí¹³ jmúh¹³ hnoh² la³ ní² ní¹juáh³ cueh¹³ náh² honh² hi³ tianh¹³ náh² hua³jan²¹; hi³ hniáuh³² lienh¹ náh² siáh³ Dió³² hi³ ca³tin¹ la³jín³² tsá² joh¹ tsú². ¹⁹Lienh¹ tiá³ náh² Dió³² hi³ ca³tin¹ jná¹³ uá²jai³², hi³ jáun² lí³ ño¹ jná¹³ hín² jái¹³ hléh¹³ ná¹ ní¹ má¹tí³ ñí¹ hléh¹³, hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ zia³² uu³mieh¹³ jná¹³ ní¹ má¹tí³ ñí¹ hie¹ ná¹ tsáu² la³ cun³ jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun² ca³tí²¹ jú¹ chú³² hi³ lí¹³ liáun³ tsú². ²⁰Jná¹³ la³² tsá² zéin¹ Dió³², hi³ hléh²³ ná¹ jú¹ chú³² jáun²; hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ cuá¹tson³ jná¹³ ta³né³². Jáun² lienh¹ náh² tiá³ Dió³², hi³ jáun² jlánh¹ tiá³ niau²¹ tsin³² jná¹³ hi³ hléh¹³ jú¹ chú³², la³ cun³ qui³ ca³tin¹ jná¹³ jmu¹.

Má²hah² Po¹ jái¹³

²¹Jáun² né³, reh² dí² Tíquico chá³² ñí¹con² hnoh² la³jí³² hi³ ca³tin¹ jná¹³ jí³ hi³ cuá¹jmu² jná¹³ ní² siáh³. Hí³ bíh¹ lín³ quian²¹ Tí³² Juo¹³ dí², jan² tsá² jlánh¹ re² nio² cáun² tsí³, jan² tsá² hno³ lín³² dí². ²²Hi³ jáun² bíh¹ zein³² jná¹³ tsú² ñí¹con² hnoh², hi³ jáun² chá³² tsú² ñí¹con² hnoh² he³ lánh³ rón³² tiauh² joh¹, hi³ jáun² lí¹³ chá³² tsú² siáh³ tiá³ honh² náh².

²³Dió³² Jméi² dí² jí³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² cuí¹ jmu¹ hi³ jí³lin² tsá² reh² dí² lí¹³ zian² re² tin², jí³ hi³ ná¹hnáu³ tsú² siáh³ cun³quionh³ hi³ nio² cáun² tsí³. ²⁴Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² Dió³² ca³la³ jín³² tsá² hnio³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², la³jín³² tsá² hniau³ tsú² cáun² hi³ tiá² tón³² jmái¹ hliáh¹³. [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Filipenses

Tá¹la³ cuá¹hún¹ hñu³mí¹ñí² Po¹ jmu² sí² lá² hi³ ca³tin¹ tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Filipos
¹ Jná¹³ Po¹ quiúnh¹ ná¹ Timoteo, tsá² ná¹lá³ jnoh¹ *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Jesucristo, jmu³² jnoh¹ sí² lá² hi³ ca³tin¹ la³jín³² hnoh², tsá² tionh² náh² juú² Filipos ní², tsá² má²joh¹ Cristo Jesús; hi³ la³ñí¹ la³ján³ zen²³ jnoh¹ sí² lá² ñí¹con² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³², la³ má²quionh³ tsá² ná¹jniá³ hí³ jmí¹ tsí³ ní² siáh³. ² Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméi² dí² jí³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², jí³ hi³ cuí¹ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tin².

Po¹ liéinh³² Dió³² hi³ ca³tin¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³²
³ Cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² la³ ma³ quin³² ma³ cu³ jéin³² hi³ chau² tsin³² jná¹³ quián¹³ hnoh², ⁴ hi³ ní¹ má¹ca³lien¹ jná¹³ Dió³² né³, tiu³nio² bíh¹ hiú² mí²³ jná¹³ ca³la³ hi³ hiú² lín³² tsin³² hi³ ca³tin¹ la³jín³² hnoh², ⁵ quí¹ cú²re² bíh¹ má²ca³jmú¹³ dí² ta²¹ hi³ ca³tin¹ jú¹ chú³², ca³la³ cun³ jmí¹ ca³li³liau³ hi³ ca³chá¹ náh² cáun² honh², hi³ la³ tí³ ta³né³². ⁶ Jáun² jná¹³ né³ hu²¹ tsin³², hi³ Dió³² Tsá² ca³ma³liáu³² hí³ hi³ jmu² ta²¹ chu²¹ ñí¹con² náh², jmu² la³ má²jmu² jáun² ca³la³ ñí¹ cuanh²¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo. ⁷ Cun³ ca³tí²¹ bíh¹ hi³ lén¹³ jná¹³ la³ ní² hi³ ca³tin¹ la³jín³² hnoh², quí¹ cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ ná¹hnáu³ dí², quí¹ ja³bí¹ ñí¹con² hnoh² siáh³ ja³² mií³ tsí³ Dió³² la³jmí¹ ja³² jáun² mií³ tsí³ tsú² ñí¹con² jná¹³, uá¹ hi³ cuá¹hún¹ jná¹³ hñu³mí¹ñí², ho³ uá¹ hi³ ní¹ má¹ca³ta³zanh¹ jná¹³ ñí¹ hó²¹ñí¹ tsá²tan²¹ hi³ lion¹ jná¹³ jú¹ chú³², jí³ hi³ ma³tson¹³ jná¹³ siáh³ jái¹³ jáun². ⁸ Dió³² ñí³² hi³ cónh³ bíh¹ tiá² hú¹ pí² hú¹ juoun³² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ la³jín³² hnoh², quí¹ ca³la³ jmí¹ hniau³ hnga² Jesucristo bíh¹ hnau³ jná¹³ hnoh². ⁹ Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lien¹ jná¹³ Dió³², hiú² mí²³ jná¹³ hi³ tí³ lí³mí¹ lín¹³ náh² tsá² jlánh¹ hnio³ Dió³² jí³ tsá²mí³cuóun², hi³ tí³ lí³mí¹ lí¹³ quia³lín³ jmí¹ honh² náh², jí³ hi³ tí³ lí³mí¹ tsá²lí³jnia² siáh³ jmí¹ honh² náh² cun³ jmá² cun³ jnia³²; ¹⁰ quí¹ jáun² la³ jáun² lí³ tin² náh² hi³ quiáh¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹. La³ jáun² bíh¹ lí¹³ zian² náh² cáun² hi³ jin² náh², hi³ jáun² tiá² lí³ zia³² hí¹ cáun² yáh³ hi³ chí¹cuú² chí¹jná²³ ñí¹con² náh² ní¹ má¹cuanh³² jáun² Cristo. ¹¹ Hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ ma³hau³ jáun² Jesús Tsá² lín³ Cristo bíh¹ lí¹³ lín³ náh² la³jmí¹ lí³ cáun² hmá² hi³ hái³² jmáh³la³ mái³ chu²¹. Hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ zian² hnoh² cá² ñí¹ hi³ chun¹ né³, lí¹³ tá¹zanh¹ Dió³² re² ta³ ñí¹ tsá²mí³cuóun², hi³ ma³quien² tsú² siáh³ Dió³².

La³jí³² hi³ jmu² Po¹, jmu² tsú² cun³ñí¹ hi³ hnio³ Cristo

¹² Hnoh² reh², hnó³² jná¹³ hi³ lí³ ñí¹³ náh² hi³ la³jí³² hi³ má²cá²quiúnh³² jná¹³, cu³tí³ bíh¹ má²ca³ma³hau³ hi³ tsá²ngí³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³²; ¹³ quí¹ la³jín³² bíh¹ hliáu³ tionh² ñí¹ta²¹ lá², jí³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² ní² siáh³ má²ná¹ñí³² hi³ cuá¹tson³ jná¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo. ¹⁴ Hi³ mí¹ tiá² jí³lín² bíh¹ siáh³ tsá² reh² má²ca³chá³ tiá³ tsí³ hi³ hléh³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² cú² tiá² juénh² cun³ñí¹ hi³ ná¹ñí³² tsú² hi³ cuá¹tson³ jná¹³ ñí¹ lá²; cu³tí³ má²ná¹tioh³ bíh¹ cáun² tsí³ tsú² ñí¹con² Tí³² Juo¹³ dí² ta³né³².

¹⁵ Tson² bíh¹ zian² ma³ jan² tsá² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Cristo cun³ñí¹ hi³ uóu³² tsí³ ñí¹con² jná¹³, jí³ hi³hliá² hnió³ hniéi² ní² siáh³; tí³la³ zian² né³ tsá² siánh³ hi³ hleh³² hú¹tá¹ hi³ re² hu²¹ tsí³ bíh¹ tsú² má¹ná¹. ¹⁶ Tsá² hleh³² hí³ hi³ hu²¹ re² tsí³ né³, hleh³² tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³ hniau³ jná¹³ bíh¹ tsú², quí¹ ñí³² tsú² hi³ ca³chau³ Dió³² bíh¹ jná¹³ ñí¹ lá² hi³ cué¹³ jná¹³ jú¹ tson² ca³tí²¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Cristo. ¹⁷ Tí³la³ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ né³, jun³juáh¹³ hi³ hu²¹ re² tsí³ yáh³ tsú² hleh³² hi³ ca³tin¹ Cristo, tí³la³ hleh³² tsú² cun³ñí¹ hi³ zia³² hi³ hen² tsí³ hmóu³² bíh¹. Tsá² hí³ dá² cáun² hnió³ hi³ ma³hliáu³ uu³mí²tsi³² quion²¹ jná¹³ bíh¹ tá¹la³ cuá¹tson³ ná¹ lá². ¹⁸ Tí³la³ jí³tiá² hi³ jmu³ hí¹ cáun² yáh³! Quí¹ uá¹ hi³ hu²¹ re² tsí³ tsú², ho³

uá¹ hi³ tiá² re² hu²¹, cáun² hiún² bíh¹ tsin³² jná¹³ lí³ua³ hi³ hleh³² tsú² hi³ ca³tin¹ Cristo bíh¹.

Quí¹ cun³ lí³ hiún² bíh¹ siáh³ tsin³² jná¹³, ¹⁹ quí¹ ño¹ jná¹³ hi³ cun³ cua³han² bíh¹ jná¹³ re² ja¹ la³jí³² uu³mí²tsi³² hi³ quiunh³² jná¹³ lá² cun³ñí¹ hi³ lienh¹ hnoh² Dió³² hi³ ca³tin¹ jná¹³, jí³ hi³hliá² má²hau³ jná¹³ siáh³ Jmí²chí³ Chun¹, Tsá² ca³ma³hau³ hí³ Jesucristo tá¹la³ ca³ngí³ tsú² jáun² ñí¹ hué²¹ lá². ²⁰ Quí¹ jná¹³ hu²¹ tsin³² hi³ cun³ tiá² chau²¹ bíh¹ jmá¹ hi³ lí³ heh¹ ná¹, quí¹ tí³la³ jná¹³ hno³² hi³ la³ má²chá²³ jáun² bíh¹ jná¹³ tiá³ tsin³² hi³ jmu² ná¹ lin¹ cun³quionh³ ngú³ lá² quion²¹ hi³ Cristo bíh¹ Tsá² quien², uá¹ hi³ zian² uá¹ hi³ má²jún¹ jná¹³. ²¹ Quí¹ ca³tin¹ jná¹³, la³jí³² hi³ jmu² jná¹³, jmu² jná¹³ cun³ñí¹ hi³ hno³ ná¹ Cristo bíh¹, hi³ jáun² ní¹juáh³ hi³ jun³ jná¹³ né³, tí³ zia³² hi³ má²ca³lá¹³ bíh¹ jná¹³ jaun³². ²² Tí³la³ cun³ñí¹ hi³ lí¹³ jmu¹ jná¹³ ta²¹ chu²¹ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí² tá¹la³ zian² ná¹ ñí¹ hué²¹ lá², hi³ jáun² lí¹ tiá² ño¹ he³ quiáh¹³ bíh¹ jná¹³ lí²³. ²³ Juóuh³² bíh¹ hi³ quiáh¹³ jná¹³ lí³ua³ cáun² hi³ tun³ ní², quí¹ jná¹³ jmí¹ má²hnó³² hi³ jún³ bíh¹, hi³ jáun² jmí¹ ñih²¹ ná¹ hi³ jmí¹ ñí¹ñí²¹ quiúnh¹ Cristo; quí¹ ca³tin¹ jná¹³, hi³ jáun² bíh¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ chú³²; ²⁴ tí³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnoh² né³, tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ la³ má²zian² jáun² jná¹³ ñí¹ hué²¹ lá². ²⁵ Hi³ cun³ñí¹ hi³ má²nio² cáun² tsin³² jná¹³ ca³tí²¹ hi³ ní² né³, jáun² ño¹ jná¹³ hi³ zian² bíh¹ jná¹³ cónh³fí¹ cu³tiá³ quiúnh¹ hnoh², hi³ jáun² lí¹³ má¹hau¹ jná¹³ hi³ cuá¹táunh¹ hnoh² tí³ chí¹ján³ jí³ hi³ tí³ lí³mí¹ lí³ hiún² honh² náh² hi³ táunh²³ náh² ta²¹. ²⁶ Hi³ jáun² ní¹ má¹cá²chó³² jná¹³ siáh³ ja¹ quián¹³ hnoh² jlánh¹ lí³ zia³² jái¹³ hi³ lí³ tsinh¹ náh² hi³ ca³tin¹ Cristo Jesús cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³.

²⁷ Hi³ jáun² né³, ñí¹ jí²¹la³ tí³ hniáuh³² jmúh¹³ náh² pí³ hi³ lí¹³ zian² náh² la³ cun³ lí³ jú¹ chú³² quioh²¹ Cristo bíh¹; quí¹ uá¹ hi³ ngau³ jná¹³ hi³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh², ho³ uá¹ hi³ cuon¹ jná¹³ ñí¹ uóunh³, cun³ jáun² hno³² bíh¹ jná¹³ hi³ chá³² tsáu² ñí¹con² ná¹ hi³ hnoh² nio² bíh¹ tiá³ honh² náh², jí³ hi³ tionh² náh² siáh³ cá²honh¹ ní², hi³ la³jín³² hnoh² ná¹jmuh³² náh² pí³ cu³tsa³² hi³ lí¹³ lí³ juóun³² tsá² taunh³² ta²¹ jú¹ chú³² ca³tí²¹ hi³ lí¹³ liáun³ tsáu². ²⁸ Ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² hniáuh³² hú¹ cóh²¹ honh² náh² ñí¹con² tsá² hau² náh², quí¹ la³ jáun² dá² má²ma³lih²¹ hnoh² ñí¹con² tsú² hi³ tsa³hín³ bíh¹ tsú², hi³ ja³bí¹ lí¹³ má¹lih²¹ hnoh² siáh³ hi³ cu³tí³ liáun³ náh²; hi³ lí²¹ jáun² né³ ja³² ñí¹con² Dió³² bíh¹. ²⁹ Quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnga² bíh¹ Cristo, má²hian² náh² jái¹³ hi³ tanh¹³ hnoh² tsú² ta²¹, hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ tí³ tanh¹³ ta²¹ yáh³ hnoh² tsú², quí¹ ja³bí¹ má²hian² náh² siáh³ jái¹³ hi³ má¹tsoh¹ náh² honh² hi³ ca³tin¹ tsú² uá²jai³². ³⁰ Quí¹ ja³bí¹ hnoh² siáh³ tiáunh¹ náh² ja¹ hniéi² la³jmí¹ má²ca³jieh³ hnoh² jáun² jmí¹tin² hi³ hun¹ jná¹³ ja¹ hniéi², cáun² hniéi² hi³ qui³ hun¹ jná¹³ la³ tí³ ta³né³² la³ cun³ qui³ má²ca³niéih² náh² jáun².

2

Cristo ca³jmú³ tsí¹juí³, uá¹jinh¹ quien² lín³² tsú²

¹ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tson² má²ca³ta³no¹ tiá³ honh² náh² cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ náh² quiúnh¹ Cristo, hi³ ní¹juáh³ má²ca³lí³ hiún² honh² náh² cun³quionh³ hi³ hniau³ tsú², hi³ ní¹juáh³ tson² má²juónh³² náh² siáh³ re² quiúnh¹ Jmí²chí³ Chun¹, hi³ má²ca³lí³ cuin² hnoh² ha³ lánh³ rón³² lí³ hi³ ja³² mí³ tsí³ tsáu² ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján², la³ má²quionh³ hi³ hnáu³ tsú² ní² siáh³, ² jáun² ma³hiún¹³ náh² tsin³² jná¹³ ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³ cun³quionh³ hi³ tionh² náh² cá²honh¹, hi³ ná¹hnáu³ náh² cu³tsa³² la³jín³² náh², hi³ cáun² má²ná¹tioh³ honh² náh² la³jín³², jí³ hi³ ná¹hu²¹ honh² náh² cá² ñí¹ la³jín³² náh². ³ Ha³ lí² jmú² náh² hí¹ cáun² hi³ dí¹quiaunh²¹ honh² náh² hmóu³², sa³jun³ hniáuh³² hu²¹ honh² náh² hi³ jmúh¹³ náh² cáun² ta²¹, hi³ má¹lí³² jáun² né³, jmúh¹³ náh² tonh²; tí³la³ la³jí³² hi³ jmúh¹³ náh² má¹ná¹, hniáuh³² má¹quien¹³ náh² tsá²ján² tsá²ján², hi³ jmúh¹³ náh² tsí¹juí³ hmóu³². ⁴ Hí¹

jan² hnoh² tiá² hniáuh³² hnáuh¹³ hi³ chu²¹ hi³ quián¹³ náh² jmáh³ la³ hmóu³², tí³ la³ ca³ tin¹ bíh¹ hnoh² hnáuh¹³ náh² hi³ chu²¹ hi³ lí¹³ jmu³ ta²¹ ní¹ con² jí³ tsá² siánh³ ní² siáh³.

⁵ Hniáuh³² ná¹ lí³ jmí¹ honh² náh² la³ cun³ hi³ jmí¹ lí³ jáun² jmí¹ tsí³ Cristo Jesús:

⁶ Quí¹ uá¹ jin¹ qui³ cónh³ jmí¹ má² lín³ Tsá² hí³ la³ cun³ qui³ lín³ Dió³², tí³ la³ tiá² ca³ jmú³ yáh³ tsú² tion³ hi³ lin¹ hi³ cá² ren² tsú² quionh³ Dió³²;

⁷ quí¹ tí³ la³ ca³ chá³ bíh¹ tsú² tí³ có³² la³ cun³ hi³ jmí¹ lín³, hi³ jáun² ca³ lín³ tsú² la³ cun³ qui³ lín³ jan² *tsá² má² dí¹ hlánh¹ hi³ ma³ cón³² tsáu².

Jmí¹ ca³ lí³ zian² tsú² jáun² hi³ lín³ ngú³ la³ cun³ qui³ lín³ jáun² tsá² mí³ cuóun² né³,

⁸ jmí¹ jáun² ca³ jmú³ tsú² hi³ lín³ jan² tsá² tsí¹ juí³ cu³ tí³,

hi³ |hí¹ la³ tí³ ca³ he³ tsú² hi³ jún³ ca³ la³ hi³ chí¹ tón²¹ crei²¹!

⁹ Cun³ ní¹ hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ ca³ ma³ quien² tí³ ca³ nga² Dió³² Tsá² hí³,

jí³ hi³ cáu³ siáh³ tá¹³ tsú² hi³ lín³ tsú² jan² Tsá² jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ ní¹ ca³ la³ jí³ lín² tsáu²;

¹⁰ hi³ jáun² la³ jín³² tsá² zian² hñu³ mí³ cuú²,

tsá² zian² hngá¹ máh³ lá² ní²,

jí³ tsá² má² ná¹ hón²¹ hñu³ hué³² ní² siáh³,

dí³ jñí³² ní¹ hó²¹ ní¹ Jesús ní¹ má¹ ca³ náí³² tsú² hi³ jmái² Jesús.

¹¹ Hi³ jáun² má¹ jáun² la³ jín³² tsáu² ton³ hi³ Jesús Tsá² lín³ Cristo bíh¹ lín³ Tí³² Juo¹³ dí² la³ jáí³²,

hi³ jáun² lí³ lin¹ hi³ quien² Dió³² Jméi² dí².

Tsá² hain²¹ tí³ con² Cristo lín³ joh¹ ní¹ con² hngá¹ máh³

¹² Hi³ jáun² né³, hnoh² tsá² jlánh¹ hnau³ jná¹³, la³ jmí¹ má² ca³ jmuh³ náh² niuh¹ ní¹ con² jná¹³ tá¹ la³ má² cá² ní³² jná¹³ quiúnh¹ hnoh² jmí¹ tin², tí³ lí³ mí¹ má² hniáuh³² bíh¹ jmúh¹³ náh² niuh¹ ní¹ con² jná¹³ tá¹ la³ má² cuon¹ jná¹³ lá² ní¹ uóunh³. Jmu³ náh² pí³ hi³ lí¹³ hián¹³ hi³ má² ca³ liáun³ náh² jáun², cun³ quionh³ hi³ jmúh¹³ náh² tsí¹ juí³ ta³ ní¹ Dió³², hi³ ca³ la³ hi³ juénh² náh² siáh³ Dió³²; ¹³ quí¹ Dió³² bíh¹ Tsá² jmu² hi³ hen² tsí³ tsáu² hi³ jmu³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ dí², hi³ má² hau³ siáh³ hi³ lí³ tí²³ la³ jí³² la³ cun³ rón³² lí³ hi³ hu²¹ jáun² tsí³ hnga².

¹⁴ Hi³ jáun² né³, la³ jí³² hi³ jmuh³² náh², tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ náh² ta³ hlí¹ ta³ liúnh¹ náh², hi³ sa³ jun³ jmúh¹³ náh² siáh³ ta³ mí¹ tsáinh¹ náh²; ¹⁵ hi³ jáun² hí¹ jan² tiá² hin² choh¹³ tsáuh³ hnoh². Tí³ la³ hnoh² dá² hniáuh³² lín³ náh² tsá² jí² jmí¹ tsí³ bíh¹, hi³ ná¹ lin¹ náh² hi³ lín³ náh² jon² Dió³², tsá² tiá² zia³² hí¹ cáun² hi³ quiá¹ quióh²¹ tá¹ la³ ní³ táunh¹ ja¹ tsá² hláih¹, tsá² cá² ní¹ jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³². Hniáuh³² bíh¹ hi³ lín³ náh² joh¹ ja¹ tsá² hí³ la³ jmí¹ lí³ cáun² chí¹ jmai²¹ hi³ tie³ joh¹ quióh²¹ ní¹ lí³ cáun² hngá¹ máh³ já¹ niéi², ¹⁶ tá¹ la³ ní³ quiáinh¹ náh² jú¹ chú³² hi³ lí¹³ zian² tsú² cáun² hi³ hmai²¹. Hi³ jáun² ní¹ má¹ jaunh³² Cristo má² lí¹³ lí³ tsah¹ jná¹³ hi³ ca³ tin¹ hnoh², quí¹ cun³ quionh³ la³ jáun² lí¹³ lí³ ño¹ jná¹³ hi³ tiá² lí¹ la³ má² ca³ ngí³ yáh³ jná¹³, hi³ sa³ jun³ la³ má² cá² jmú³² jná¹³ siáh³ cáun² ta²¹ lí¹ ná¹ hín²³. ¹⁷ Hi³ jáun² né³, hnoh² bíh¹, tsá² má² ca³ jmuh³ náh² hmóu³² ná¹ chan¹ ní¹ con² Dió³² cun³ ní¹ hi³ nio² cáun² honh² náh², né³² né³, ní¹ juáh³ jná¹³ la³ ca³ táin² jmí² hán¹ ná¹ ní¹ ta³ ní¹ Dió³² hi³ jún³ jná¹³, la³ jmí¹ ten² tsú² jáun² mu² ráu³ mí³ uóun² jieh¹³ ní¹ hiú¹³, jáun² cáun² hiú² bíh¹ tsin³² jná¹³ hi³ cuen²¹ ná¹ huen² ní¹ con² Dió³² cu³ lí²¹ quionh³ hi³ lí¹ cueh³² hnoh² tsú² jáun², hi³ tsah¹ jná¹³ siáh³ cu³ lí²¹ quiúnh¹ hnoh². ¹⁸ Hi³ jáun² chú³² má¹ hiúnh¹³ náh² honh² jí³ hi³ tsinh¹ náh² uá² jai³² cu³ lí²¹ quiúnh¹ jná¹³.

Ta²¹ quióh²¹ Timoteo quionh³ Epafrodito

¹⁹ Hi³ jáun² né³, len³ jná¹³ hi³ zein²¹ ná¹ Timoteo tia³ jui³² hi³ tsa³ jie³ tsú² hnoh² ní¹ juáh³ hi³ Jesús Tí³² Juo¹³ dí² hnió³ la³ jáun², hi³ jáun² lí³ hiú² tsin³² jná¹³ ní¹ juáh³ ní¹ má¹ ca³ lí³

ño¹ ná¹ ha³ lánh³ rón³² tionh² hnoh². ²⁰ Qui¹ tiú²uú² zian² hí¹ jan² yáh³ tsá² siánh³, tsá² hu²¹ tsí³ cá²ren² la³jmí¹ hu²¹ tsin³² jná¹³, la³ cun³ tsá² cu³tí³ hí³² tsí³ hí³ ca³tin¹ hnoh² yáh³; ²¹ qui¹ la³jín³² bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ ní² ná¹zian² jmáh³la³ hí³ ca³tin¹ hmóu³², ha³ tiá² zian² yáh³ tsú² hí³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo. ²² Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, má²ná¹ñíh¹ bíh¹ náh² lánh³ rón³² lín³ Timoteo, qui¹ má²ca³ma³jnia³² bíh¹ tsú² hí³ chun¹; qui¹ hí³ bíh¹ má²ca³jmú³ ta²¹ cu³lí²¹ quiúnh¹ jná¹³ hí³ hléh¹ jnoh¹ jú¹ chú³², la³jmí¹ jmu² jan² tsá¹míh¹ hí³ má²hon³ jméi². ²³ Cun³ñí¹ hí³ jáun² bíh¹ hu²¹ tsin³² jná¹³ hí³ la³jui³² zein²¹ ná¹ tsú² hí³ tsa³jie³ tsú² hnoh² ní¹ má¹ca³lí³ ño¹ jná¹³ he³ lánh³ rón³² lí³ re² ca³tí²¹ hí³ cuá¹tson³ jná¹³ lá²; ²⁴ tí³la³ cun³ jáun² má²ca³chá³ jná¹³ cáun² tsin³² ñí¹con² Tí³² Juo¹³ dí² hí³ chau²¹ jná¹³ huen² tia³jui³² hí³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh².

²⁵ Ja³bí¹ len³ jná¹³ siáh³ hí³ hniáuh³² chanh²¹ jná¹³ reh² dí² Epafrodito, tsá² jmu³² jnoh¹ ta²¹ quiúnh¹ jí³ hí³ jmu³² jnoh¹ hniéi² ní² siáh³, tsá² ca³zen² hnoh² hmóu³² ñí¹ lá² hí³ ma³hau³ ní¹juáh³ he³ lí³hniauh²³ quion²¹ jná¹³; ²⁶ qui¹ jlánh¹ má²hniá¹ tsú² hí³ jie³² siáh³ cónh³ hnoh², jí³ hí³ jlánh¹ hlah³ nio² tsí³ tsú² siáh³ qui¹hliá² ca³lí³ ñíh¹ hnoh² hí³ jmí¹ tsáun¹ tsú². ²⁷ Tson² bíh¹ cu³tí³ ca³lí³ tsáun¹ tsú², hí³ pih²¹ tiá² jun³; tí³la³ Dió³² né³ ca³ja³ mí³ tsí³ ñí¹con² tsú², hí³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ ñí¹con² hnga² hí³ yáh³, qui¹ ja³bí¹ ñí¹con² jná¹³ yáh³ siáh³, qui¹ sá¹jmí¹ ca³jun³ tsú² dúh¹, jáun² tí³ lí³mí¹ hlah³ jmí¹ niau²¹ bíh¹ tsin³² jná¹³ la³ cónh³ bíh¹ hí³ má²nio². ²⁸ Hí³ jáun² bíh¹ jlánh¹ hnó³² jná¹³ chanh²¹ ná¹ tsú², hí³ jáun² lí³ tsinh¹ náh² ní¹ má¹ca³jien¹ náh² tsú² siáh³, qui¹ hí³ jáun² lí¹³ méih³ hí³ má²nio² jáun² hlah³ tsin³² jná¹³. ²⁹ Hen³ náh² tsú² ca³la³ hí³ hiún² lín³² honh², la³ cun³ qui³ ca³tin¹ hnoh² hen¹³ tsá² reh² dí² cun³quionh³ Tí³² Juo¹³ dí²; jí³ hí³ má¹quien¹³ náh² tsú² siáh³ la³ cun³ qui³ ca³tin¹ náh² má¹quien¹³ lí³ua³ jan² tsá² la³ hí³. ³⁰ Qui¹ cú¹pih²¹ cu³tí³ bíh¹ tiá² jun³ tsú² cun³ñí¹ hí³ jmu² tá¹³ Cristo; qui¹ cun³ñí¹ hí³ tiá² jmí¹ lí¹³ má¹hau¹ hnoh² hmóu³² bíh¹, jáun² ca³ma³hau³ tsú² jná¹³ cháh³ hnoh², hí³ ca³zinh³ tsú² ñí¹ háinh¹³ hnga², hí³ cú¹pih²¹ cu³tí³ bíh¹ tiá² jun³ tsú².

3

Tsá² cu³tí³ ñí³táunh¹ cú²tso²

¹ Hí³ jáun² né³ reh², tsinh¹ náh² jmu³ cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí². Ca³tin¹ jná¹³, tiá² lin¹ uu³mí²tsí³² zia³² yáh³ ní¹juáh³ hí³ jmu¹ jná¹³ siáh³ sí² la³ cun³ qui³ má²cá²jmú³² ná¹ jmí¹tin², qui¹ cun³ jmu³ bíh¹ ta²¹ ñí¹con² hnoh², hí³ jáun² hí¹ cáun² hí³ háinh¹³ tiá² lí³ zia³² quián¹³ náh². ² Hua³hín¹³ náh² ñí¹con² tsá² lín¹ tsí² hláih¹ hí³, tsá² qui² cuinh²³ hí³ tsáú² quionh³ mí¹ja², hí³ jlánh¹ juáh³ hí³ jmu² lin¹ hí³ taunh² Dió³² hó¹ñí¹ quioh²¹ tsá² má²quian³² lí²¹ jáun²; ³ qui¹ jnoh¹ bíh¹ tsá² cu³tí³ má²ná¹quián¹ dí² lí²¹ hí³ lin¹ hí³ taunh² dí² Dió³² hó¹ñí¹, tsá² ma³tsú¹ ma³jionh²¹ dí² Dió³² cun³quionh³ hí³ má²hau³ Jmí²chí³ Chun¹, jí³ hí³ tsah¹ lín²¹ dí² qui¹hliá² láí³ dí² tsá² tionh² jo³cuo² Cristo Jesús. Tí³la³ tiá² cáun² lí¹ hai³² yáh³ dí² tsí³ la³ cun³ hí³ jmu² tsáú² hí³ jniá³ jáun² tí³ coh³; ⁴ uá¹jinh¹ jná¹³ jan² tsá² jmí¹ lí³ jmu¹ quien² la³ cun³ hí³ jmu² tsú² hí³ jniá³ jáun² tí³ coh³, la³jmí¹ jmu² tsá² hí³. Jáun² né³, ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hí³ zia³² cáun² he³ ca³tí²¹ hí³ lí¹³ lí³ ha³ tsú² tsí³ ñí¹con² la³ cun³ hí³ jmu² tsú² jáun² tí³ coh³, tí³la³ tí³ jlánh¹ bíh¹ zia³² jáí¹³ hí³ jmí¹ lí³ ha¹ jná¹³ tsin³² hí³ jáun²; ⁵ qui¹ jmí¹ la³ má²jña³ jmái¹ hí³ ca³lí³zian² bíh¹ jná¹³, *ca³tiú³ tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² jná¹³. Jná¹³ bíh¹ jan² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ *Israel; jan² tsá² cu³ nió³ quioh²¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Benjamín; jná¹³ bíh¹ cu³tí³ jan² tsá² *hebreo la³ cun³ jmí¹ ca³lí³zian² ná¹, qui¹ tsá² hleh³² jú¹jma² hebreo bíh¹ ñuh³² mí²zia³² jná¹³. Jná¹³ bíh¹ jan² tsá² jmí¹ má²ca³hín¹³ jë¹ tsá² *fariseos ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² ngí²³ tsá² hí³ liei²¹ quioh²¹ tsá² *judíos. ⁶ Ja³bí¹ jná¹³ jmí¹ lín³ jan² tsá² hian² tsí³ lín³² hí³ ca³jmú³² tiá³ siaun³², hí³ jmí¹ hí¹ jmí¹ tsin²¹ jná¹³ tsá² má²ná¹lín³ cuáh³² jmí¹jáun². Hí³ ca³tí²¹ hí³ jmí¹ zian² jná¹³

re² la³ cun³ lí³ héih³² quioh²¹ liei²¹ né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³choh¹³ hí¹ cáun² ní¹ tiá² ca³ma³ti²¹ jná¹³. ⁷ Tí³la³ la³jí³² la³ cun³ hí³ jlánh¹ jmí¹ len³ jná¹³ hí³ quien² lín³², ta³né³² jmu² jná¹³ hí³ hí¹ cáun² tiá² lin¹ ní¹ quien² bíh¹ la³jí³² hí³ jáun² cun³ní¹ hí³ ca³tin¹ Cristo. ⁸ Ca³lí³ máh³ chá²³ jná¹³ tsin³², hí³ la³jí³² la³ cun³ hí³ jmí¹ lí¹³ lí³ zia³² quion²¹ jná¹³, lí¹ má²já²cuí³² bíh¹, ní¹juáh³ hí³ cunh²¹ jná¹³ hí³ jáun² quionh³ hí³ má²ca³lí³ cuóun³² jná¹³ jáun² Cristo Jesús Tí³² Juóu³² jná¹³. Cun³ní¹ hí³ ca³tin¹ Cristo bíh¹ má²já²hín³ jná¹³ la³jí³² hí³ jáun², tí³la³ tiá² hí³ jmu³ yáh³, quí¹ qui³ cónh³ la³jí³² bíh¹ hí³ jáun² lí³ la³jmí¹ lí³ má¹qui³² hí³ ca³tin¹ jná¹³ ta³né³²; quí¹ hnga² Cristo Tsá² lín³ Juóu³² bíh¹ jná¹³, má²hen² tsin³² ná¹ hí³ janh²¹, ⁹ hí³ lín¹³ jná¹³ jan² tsá² hú¹tá¹ má²cá²cunh³ cu³tí¹³ quionh³ tsú². Tiú²uú² hnó³² yáh³ jná¹³ jmu¹ pí³ hí³ lí³ chun¹ ná¹ cun³quionh³ hí³ má¹ti²¹ jná¹³ jáun² liei²¹, quí¹ ta³né³² má²hnó³² jná¹³ hí³ lí³ chun¹ ná¹ cun³quionh³ hí³ nio² jáun² cáun² tsin³² ní¹con² Cristo bíh¹, quí¹ Dió³² dá² hinh²³ tsáú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³ ní¹juáh³ jan² tsá² má²nio² cáun² tsí³ bíh¹. ¹⁰ Ní¹ jí²¹la³ hnó³² jná¹³ hí³ lí³ zia³² pí³ quioh²¹ Cristo Tsá² ca³jenh¹³ hí³ bíh¹ ní¹con² jná¹³, jí³ hí³ lí³ cuóun³² jná¹³ tsú² siáh³ hnga². Hí³ hnó³² jná¹³ siáh³ má¹tso¹ tsin³² la³jmí¹ ca³ma³tso² tsú² jáun² tsí³, hí³ ja³bí¹ hnó³² jná¹³ hí³ jún³ ná¹ la³jmí¹ jun¹ tsú² jáun², ¹¹ quí¹ hu²¹ tsin³² jná¹³ hí³ ja³bí¹ jná¹³ siáh³ uá²jai³² jenh¹³ ja¹ hla¹.

Jmu² tsú² pí³ hí³ chau²¹ ní¹ ca³táuh³ jui³²

¹² Né³² né³, jun³juáh¹³ hí³ hnó³² jná¹³ juah²¹ hí³ má²ca³joh¹ jná¹³ la³jí³² hí³ ní² yáh³, sa³jun³ hí³ jlánh¹ má²ca³hiá² ca³táunh³ jná¹³ tán¹ hián² yáh³; tí³la³ jná¹³ dá² ñe² tí³ chí¹ján³ bíh¹ ca³la³ ní¹ ca³joh¹ ná¹ la³ cun³ hí³ ca³jen³ jáun² Cristo jmí¹ ca³jauh¹ tsú² jáun² jná¹³. ¹³ Reh², tiá² juanh³² yáh³ jná¹³ hí³ má²ca³joh¹ ná¹ hí³ ní²; jí³²la³ tí³ jmu² jná¹³ hí³ tsa³có³ tsin³² la³ cun³ hí³ má²ca³ta³no¹ jáun² cu³hna³² bíh¹, quí¹ hí³ nio² jáun² tí³ chí¹ján³ bíh¹ má²jmu² jná¹³ pí³ hí³ joh¹. ¹⁴ Jmu² jná¹³ pí³ hí³ chau²¹ jná¹³ ní¹ ca³táuh³ jui³², hí³ jáun² joh¹ jná¹³ jái¹³ hí³ ñih²¹ la³ tí³ hñu³mi³cuú² ní¹ má²ca³te³ Dió³² cun³ní¹ hí³ hen² jná¹³ tí³ con² Cristo Jesús.

¹⁵ Jáun² né³, la³jái³² dí², tsá² cu³tí³ má²ná¹hún¹ tsí³ dí², hniáuh³² láí¹³ dí² la³ ní². Tí³la³ ní¹juáh³ zian² ma³ jan² hnoh², tsá² lín²³ náh² ca³lá² la³ siáh³, tin² bíh¹ Dió³² jmu³ hí³ há¹ ngí¹³ hnoh² la³jí³² ní¹ tiá² re² má²ca³ngí¹³ náh². ¹⁶ Tí³la³ cun³ jáun² hniáuh³² bíh¹ má¹ziáun¹³ dí² la³ cun³ lí³ jú¹ tson² hí³ má²ca³ngí¹³ dí² jáun².

¹⁷ Reh², jmu³ náh² jí³lín² la³jmí¹ jmu² jná¹³, hí³ tón³ náh² siáh³ máh¹ ní¹con² tsá² má²zian² la³ cun³ lí³ nóh³² hí³ má²ca³má¹ta¹³ jnoh¹ jáun² hnoh². ¹⁸ La³ cun³ hí³ má²cá²juáh³² jná¹³ jáun² hiú² cuóh³² lín³² ní¹con² hnoh² jmí¹tin², hí³ siáh³ juah³² máh³ jná¹³ cónh³ cu³ jéin³² ca³la³ hí³ uo² ná¹, hí³ zian² juóun³² tsá² ní³táunh¹ hí³ jmu² hniéi² ní¹con² jú¹ tson² ca³ti²¹ ta²¹ hí³ ca³jmú³ jáun² Cristo jmí¹ ca³jun³ tsú² jáun² ní¹ crei²¹. ¹⁹ Tsá² la³ hí³ dá² tsá² tsa³hín³ bíh¹ ní¹ cá¹táuh³ jmái¹. Má³² hí³ cúh² bí¹ tsú² lí³ dió³² juo¹³, ca³la³ hí³ tonh² lín³² bíh¹ tsú² jmu² cáun² hí³ jmí¹ hniáuh²¹ jmu³ heh³. Jmáh³la³ ca³ti²¹ hí³ zia³² ní¹ hué²¹ lá² bíh¹ ná¹hu²¹ chí¹ tsú². ²⁰ Tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, ná¹láí³ dí² tsá² hín¹³ hñu³mi³cuú² bíh¹, hí³ ná¹jan³² dí² hí³ ní¹ jáun² bíh¹ jáuh³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², Tsá² láú³². ²¹ Hí³ jáun² cun³quionh³ pí³ hí³ zia³² jáun² quioh²¹ bíh¹ tsú², la³ cun³ pí³ hí³ jmúh³² tsú² jáun² ta²¹ hí³ lí²³ nio² jo³cuo² tsú² hnga² ca³la³ jí³² hí³ zia³² yáh³, cun³quionh³ pí³ jáun² bíh¹ záí³² tsú² ngú³ tsí¹juí³ lá² quiú¹³ dí², hí³ jmu³ tsú² hí³ ngú³ quiú¹³ dí² lí¹³ la³jmí¹ lí³ ngú³ hí³ má²quian³² tsú² jáun² hnga² tí³ hñu³mi³cuú².

4

Ma³hiún¹³ náh² honh² jmái¹ ca³la³ jí³² cun³ní¹ hí³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí²

¹ Jáun² né³ reh², hnoh² tsá² jlánh¹ hnau³ jná¹³ lín³², tsá² jlánh¹ hen² tsin³² jná¹³ hí³ jie¹ ná¹, jlánh¹ hiún² lín³² tsin³² jná¹³ jí³ hí³ tsah¹ lín²¹ jná¹³ siáh³ cun³ní¹ hí³ ca³tin¹ hnoh².

Cuí¹ ná¹pin³ náh² la³ má²ná¹pin³ náh² ní² quiúnh¹ náh² Tí³² Juo¹³ dí², hnoh², tsá² hnau³ jná¹³ lín³².

² Hiú² mí²³ jná¹³ ñí¹con² mí¹ Evodia quionh³ mí¹ Síntique, hi³ cuí¹ tiánh² tsú² cá²hon³ la³ cun³ hi³ qui³ ca³tin¹ jmu³ tsá² reh² dí² cun³quionh³ Tí³² Juo¹³ dí². ³ Ja³bí¹ hnú² reh² Sízigo, mí²³ jná¹³ ñí¹con² hnú² hi³ cu³tí³ jmúh¹³ hnú² ta²¹ cu³lí²¹ quiúnh¹ jná¹³, la³ cun³ niéih³ jáun² hi³ jmái² hnú², hi³ má¹hon¹ nú² reh² tsá²mi³ ní², qui¹ tsá²mi³ ní² bíh¹ jlánh¹ ca³jmú³ pí³ quiúnh¹ jná¹³ hi³ hléh¹³ ná¹ jú¹ chú³² hi³ lí¹³ liáun³ tsáu², la³ má²quionh³ ñú² Méin¹, jí³ tsá² reh² ca³jmú³ ta²¹ quiúnh¹ jná¹³ ñí¹ hná¹ ní² ní² siáh³. Tsá² ní² má²ná¹tón²¹ bíh¹ hi³ jmái² ñí¹ sí² rón³² hñu³mi³cuú².

⁴ Ma³hiún¹³ náh² honh² jmái¹ ca³la³ jí³² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí². Juah³² jná¹³ siáh³ cónh³: ¡Ma³hiún¹³ náh² honh²! ⁵ Cuí¹ lí³ cuóu³² hnoh² la³jín³² tsáu² hi³ hnoh² bíh¹ tsá² chu²¹ honh² náh²; qui¹ má²ja³quián³ jáunh³ bíh¹ Tí³² Juo¹³ dí².

⁶ Hí¹ cú¹pih²¹ lí² jmú² náh² zian² ca³tí²¹ hi³ hlá² hi³ ní², tí³la³ ní¹ má¹tí³ ñí¹lien¹ náh² Dió³², jáun² cáun² juoh¹ náh² tsú² la³jí³² la³ cun³ hi³ lí³ hniáuh³² ñí¹con² bíh¹ náh². Tí³la³ la³jí³² hi³ hiú¹ mih¹ náh² ñí¹con² tsú² má¹ná¹, hniáuh³² cueh¹ náh² tsú² tiá¹hmah¹ bíh¹. ⁷ Hi³ jáun² Dió³² cué³² hi³ niau²¹ tie³ hñu³ honh² náh², cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ cáu² jueh³², cáun² hi³ tiá² há¹ tiá² ngí¹³ tsá²mi³cuóun²; hi³ jáun² tie³ hi³ nio² jáun² hñu³ honh² bí¹ náh² jmu³ hua³hí¹³ hñu³ jmí¹ hñu³ honh² náh², jí³ la³jí³² hi³ lín²³ náh² ní² siáh³, cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ náh² jáun² quiúnh¹ Cristo Jesús.

Taunh³² tsú² tsí³ jmáh³la³ hi³ chu²¹

⁸ Hi³ jáun² né³ reh², la³ cun³ ñí¹ ca³táuh³ jái¹³ hi³ juanh³² jná¹³ lá², hi³ chú³² táunh¹³ náh² honh² la³jí³² hi³ tson², la³jí³² hi³ hien¹, la³jí³² jmáh³la³ hi³ cú²tso², hi³ jí², hi³ chu²¹, jí³ hi³ tson² quien² ní² siáh³. Hi³ jáun² né³, tionh² náh² honh² jmáh³la³ cá² ñí¹ hi³ chu²¹, jí³ lí³ua³ cáun² hi³ hú¹tá¹ cu³tí³ ca³tí²¹ ma³quien² tsú².

⁹ Jmuh²¹ náh² ta²¹ la³ cun³ hi³ ca³hie³ jná¹³ jáun², la³jí³² jú¹ tson² hi³ ca³ngái¹ jná¹³ jáun² ñí¹con² hnoh², la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³niéih² náh² jáun² hi³ hléh²³ jná¹³, jí³ la³ cun³ hi³ ca³jieh³ hnoh² jáun² hi³ jmu² jná¹³ ní² siáh³; jmu³ náh² la³ ní², hi³ jáun² Dió³², Tsá² cha³² tie³ tsí³ dí², zenh² quiúnh¹ náh².

Po¹ cue³² tiá¹hmah¹ ca³tí²¹ hi³ lí¹ ca³cué³ tsá² juú² Filipo

¹⁰ Hi³ jáun² né³, jlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³ ñí¹con² Tí³² Juo¹³ dí² qui¹hliá² má²cá²chó³² siáh³ jmái¹ hi³ má²ca³ma³hau¹ náh² jná¹³. Tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ juah²¹ hi³ hnoh² jmí¹ má²já²con² náh² quion²¹ jná¹³, tí³la³ cun³ñí¹ hi³ tiá² jmí¹ zia³² he³ lánh³ rón³² má¹hau¹ bíh¹ hnoh² jná¹³. ¹¹ Hi³ sa³jun³ juanh³² jná¹³ la³ ní² cun³ñí¹ hi³ zia³² hi³ lí³hniauh²³ ñí¹con² ná¹, qui¹ má²ca³lí³tin² bíh¹ jná¹³ hi³ má¹hiún¹³ tsin³² la³ cun³ rón³² tí³ hi³ zia³² quion²¹. ¹² Ño¹ bíh¹ jná¹³ he³ lánh³ rón³² zian² tsú² hi³ tia³mii², hi³ ño¹ bíh¹ jná¹³ siáh³ hi³ he³ lánh³ jaun³² hi³ zia³² hliáun³ hi³ quioh²¹ tsú². Má²ca³lí³tin² bíh¹ jná¹³ hi³ má¹hiún¹³ ná¹ tsin³² lí³ua³ cáun² lánh³ zian² ná¹, uá¹ hi³ canh² uá¹ hi³ lí¹ hó²¹ hén² ná¹, uá¹ hi³ zia³² ca³la³ hi³ tú² hi³ ziaun²³ ho³ uá¹ hi³ tiá² hi³ zia³² hí¹ cú¹pih²¹. ¹³ Cun³ tió³² bíh¹ jná¹³ ja¹ ca³la³ jí³², qui¹ Cristo bíh¹ Tsá² cue³² jná¹³ pí³. ¹⁴ Tí³la³ cu³ jáun² bíh¹, hnoh² ca³jmuh³ hi³ chú³² hi³ ca³quiánh² náh² uu³mí²tsí³² quion²¹ jná¹³.

¹⁵ Qui¹ la³ cun³ jmí¹tin² máh³ jmí¹ ca³lí³liau³ hi³ hléh²³ jná¹³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², hmóu³² hnoh² tsá² juú² Filipos ní² bíh¹, ca³ma³hau¹ náh² jmí¹ cuá¹han³ jná¹³ jáun² hué³² Macedonia ní², la³ cun³ qui³ má²ná¹ñíh¹ náh² jáun². Hnoh² bíh¹ ca³ja³ honh² hi³ má¹hau¹ náh² jná¹³ qui¹ cun³ñí¹ hi³ jná¹³ ca³ma³hau¹ ná¹ hnoh² hi³ ca³tin¹ jmí²chí³ quián¹³ náh². ¹⁶ Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ jáun² yáh³, qui¹ tá¹la³ jmí¹ cuon¹ jná¹³ já¹ juú² Tesalónica, ja³bí¹ ca³zen² hnoh² siáh³ quie³ tenh³ hnah² jéin³² ñí¹con² jná¹³ hi³ hin¹³ jná¹³ ñí¹ lí³

hniáuh³² quion²¹. ¹⁷ Jun³juáh¹³ hi³hliá² hniá¹ jná¹³ hi³ zia³² hi³ he¹ ná¹ quián¹³ hnoh² yáh³; tí³la³ la³ cun³ hi³ hno³² jná¹³, hi³ cuí¹ chí¹lí³ hliáun²³ hi³ zia³² quián¹³ náh² ñí¹con² Dió³² bíh¹. ¹⁸ Hi³ ;hí¹ la³ tí³ chí¹nga² bíh¹ má²ca³jéinh¹ hnoh² ñí¹con² jná¹³ la³ cun³ bíh¹ hi³ má²cá²jmú³² jná¹³ ñí¹con² hnoh²! Hi³ jáun² ta³né³² má²zia³² bíh¹ ñí¹con² jná¹³ la³ cun³ hi³ má²lí³ tsin¹³ cun³quionh³ hi³ ca³zen² náh² jáun² hi³ quian³² Epafrodito. Hi³ ca³zen² hnoh² jáun² lí³ la³jmí¹ lí³ ziún² hi³ ja³² má²ró³² hi³ jin³² tsú² ñí¹con² Dió³², cáun² hi³ lí¹ cue³² tsú² hi³ jáun² Dió³² he² ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³. ¹⁹ Hi³ ño¹ jná¹³ siáh³, hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo Jesús Dió³² Juóu³² jná¹³ cue³² uá²jai³² ñí¹con² hnoh² la³jí³² la³ cun³ hi³ lí²hniáuh³² ñí¹con² náh², la³ cun³ lí³ la³jí³² hi³ chu²¹ hi³ zioh² tsú² jáun². ²⁰ ;Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Dió³² Jméi² dí² la³ cun³ jmí¹hi³nio²! Tson² bíh¹ cu³tí³.

Hah² tsú² jái¹³ ñí¹ má²ca³táuh³

²¹ Juah²¹ tiá³: “Hia² náh²” hi³ ca³tin¹ jná¹³ ñí¹con² ca³la³ jín³² tsá² joh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo. Tsá² reh² dí² tionh² lá² quiún^{h1} jná¹³ juáh³ siáh³: “Hia² náh²” ñí¹con² hnoh². ²² La³jín³² tsá² joh¹ Dió³² tionh² ñí¹ lá² juáh³: “Hia² náh²”, la³ñí¹ la³ján³ tsá² tionh² hñú¹³ *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ já¹ juú² Roma lá².

²³ Jesús Tsá² lín³ Cristo cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² jì³lín² náh². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ní¹con² Tsá² Colosenses

Po¹ jmu² sí² lá² hi³ ca³tin¹ tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Colosas

¹ Jná¹³ la³² Po¹, tsá² lín³ ná¹ *ti³² tsá² quian³² jē¹ Jesucristo la³ cun³ hi³ hnió³ hnga² Dió³², quiúnh¹ jná¹³ reh² dí² Timoteo, ² hi³ jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh² tsá² má²lín³ náh² tsá² joh¹ Dió³², tsá² zian² náh² já¹ juú² Colosas ní², tsá² nio² cáun² honh² náh² ní¹con² Cristo. Dió³² Jméi² dí² cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh², hi³ cuí¹ jmu¹ siáh³ hi³ hnoh² zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin².

Po¹ liéinh³² Dió³² hi³ ca³tin¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³²

³ La³jí³² jmáí¹ bíh¹ cue²³ jnoh¹ tiá¹hmah¹ Dió³² Jméi² Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí², ní¹ má¹ca³lien¹ jnoh¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ hnoh²; ⁴ quí¹ má²ca³lí³ né¹ jnoh¹ ha³ lánh³ rón³² má²nio² cáun² honh² hnoh² ní¹con² Cristo Jesús, jí³ hi³ jlánh¹ hno³ náh² siáh³ la³jín³² tsá² joh¹ Dió³². ⁵ Né¹ jnoh¹ hi³ má²ná¹jmu^h³² náh² la³ jáun² quí¹ cun³ ní¹ hi³ ca³héih³ náh² honh² la³ cun³ hi³ ná¹hmá¹ jáun² quián¹³ náh² hñu³mi³cuú²; hi³ ca³ta³ná¹hu²¹ honh² náh² hi³ jáun² jmí¹ ca³niéih² náh² jáun² jái¹³ hi³ lí³ jú¹ tson², la³ cun³ jú¹ chú³² ca³ti²¹ hi³ liáun³ tsú². ⁶ Jái¹³ hi³ ca³niéih² hnoh² jáun² má²chí¹cuóun², hi³ má²jmu² siáh³ ta²¹ hñu³ tsí³ tsáun² la³ tá¹ cáun² hngá¹máh³ la³jmí¹ lí²¹ jáun² ní¹con² hnoh² la³ cun³ jmí¹ ca³niéih² náh² hi³ ha³ cónh³ tí³ mií³ hi³ ja³² tsí³ Dió³² ní¹con² náh², hi³ ca³ngí¹³ náh² re² hi³ tson² bíh¹ hi³ jáun². ⁷ Jái¹³ ní² dá² ca³ma³ta² hnoh² reh² dí² Epafras tsá² hno³ lín³² dí², tsá² má²cá³jmú³ hí³ tá¹³ Dió³² quiúnh¹ jnoh¹, tsá² jlánh¹ re² má²tí³² hí³ jē¹, hi³ lín³ quian²¹ Cristo ní¹con² hnoh². ⁸ Hí³ bíh¹ má²cuá²caun² jái¹³ hi³ ca³tin¹ hnoh² ní¹con² jnoh¹, hi³ hnoh² ná¹hnáun³ náh² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹.

⁹ Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³lí³ né¹ jnoh¹ la³ ní² né³, cun³ tiá² má²ca³chá¹³ bíh¹ jnoh¹ tí³ có³² hi³ lien¹ jnoh¹ Dió³² quián¹³ hnoh². Hi³ hiú² mi³² jnoh¹ ní¹con² Dió³² hi³ jmu³ tsú² hi³ lí³ cuin² hnoh² tán¹ hián² cu³tí³ la³ cun³ hi³ hnió³ tsú², cun³quionh³ hi³ jmu³ Jmí²chí³ joh¹ tsú² hi³ quia³lín³ jmí¹ honh² náh², jí³ hi³ há¹ ngí¹³ náh² siáh³ ní¹juáh³ ha³ lánh³ rón³² lí³ hi³ tí³² tsí³ tsú². ¹⁰ Hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ ní¹táunh¹ náh² la³ cun³ qui³ ca³ti²¹ hi³ ní¹táunh¹ tsá² joh¹ Ti³² Juo¹³ dí², hi³ tiú²nio² lí¹³ jmúh¹³ náh² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ tsú². Hi³ cun³quionh³ hi³ zian² náh² la³ jáun² né³, lí¹³ jmúh¹³ náh² hliáun³ ta²¹ chu²¹, jí³ hi³ lí¹³ hi³ tí³ lí³mi¹ re² tsá²lí³ cuóun³² náh² siáh³ Dió³². ¹¹ Mi³² jnoh¹ siáh³ ní¹con² Dió³² hi³ jmu³ tsú² hi³ lí³ pin³ honh² hnoh² cun³quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² quioh²¹ tsú², hi³ jáun² ca³la³ hi³ juenh² lín³² honh² hnoh² lí¹³ tion¹³ náh² honh² ja¹ la³jí³² hi³ quiunh²¹ náh², hi³ ca³la³ hi³ lí³ tsinh¹ lín²¹ náh² siáh³. ¹² Hi³ jáun² cuéh³ náh² tiá¹hmah¹ Jméi² dí², quí¹hliá² má²ca³chau³ dí² tsú² hua³jan²¹ hi³ tsá¹héi¹³ dí² la³ cun³ hi³ tsóh³ tsú² jáun² ní¹con² la³jín³² tsá² tionh² ní¹ tie³ joh¹, la³ cun³ la³jín³² tsá² joh¹ Dió³². ¹³ Quí¹ Dió³² má²ca³liáu³² dí² ní¹con² pí³ quioh²¹ ní¹ já¹niéi², hi³ jáun² ca³chau³ dí² tsú² jo³cuo² Jon², Tsá² hnio³ tsú² hí³ lín³². ¹⁴ Cun³quionh³ Jon² bíh¹ tsú² má²ca³liáu³², hi³ ca³hin³ tsú² siáh³ tso³ quiú¹³ dí².

Cun³ní¹ hi³ jun³ Cristo bíh¹ ca³niau³ tie³ quiú¹³ dí² quiúnh¹ Dió³²

¹⁵ Né³² né³, cun³quionh³ Cristo hí³ bíh¹ má²néh³² dí² cun³ tán¹ cun³ hián² Dió³² Tsá² tiá² jniá³. Hí³ bíh¹ lín³ Tsá² jan² tán¹ Jon² Dió³², Tsá² la³ní¹ ní¹ ca³la³ jí³² la³ cun³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³². ¹⁶ Cun³quionh³ hí³ bíh¹ ca³jmú³ Dió³² la³jí³² hi³ zia³² hñu³mi³cuú² jí³ ní¹ hué²¹ lá² siáh³, la³ cun³ la³jí³² hi³ jniá³ jí³ hi³ tiá² jniá³ ní² siáh³, la³ má²quionh³ la³jín³² tsá²cuú² tsá²chín³, uá¹ hi³ tsá² ná¹ho² ta²¹ uá¹ hi³ tsá² jmu² héih³², uá¹ hi³ tsá² cú² tsá² juenh² ní² siáh³. Cun³quionh³ hí³ bíh¹ dí² ca³jmú³ Dió³² la³jí³² hi³ ní², hi³ la³jí³² bíh¹ lí³ cun³ní¹ hi³

ca³tin¹ hí³ dí². ¹⁷ Quí¹ cun³ jmí¹ má²zian² bíh¹ Cristo la³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hí³ lí¹³ ca³la³ jí³² hí³ zia³², hí³ cun³quionh³ hí³ bíh¹ siáh³ ca³ta³no¹ jí³lí³² la³ cun³ ní¹ ca³ti²¹. ¹⁸ Cristo hí³ bíh¹ lín³ siáh³ mí³ chí¹ ñí¹con² tsá² ná¹lín³ cuáh³², tsá² ná¹lín³ hí³ cuá² ta³ tsú². Hí³ bíh¹ lín³ mí¹ziah²¹ quiah²¹ tsá² má²ná¹lín³ cuáh³², hí³ lín³ tsú² siáh³ Tsá² la³ñí¹ hí³ lín³ tsá² hmai²¹ jmí¹ ca³jenh¹³ ja¹ hla¹; cun³ñí¹ hí³ jáun² bíh¹ lín³ tsú² Tsá² la³ñí¹ ní¹ ca³la³ jí³². ¹⁹ Quí¹ Dió³² ca³lí³hnió³ hí³ Jon² dí² dí¹quian³² ca³la³ jí³² la³ cun³ hí³ lín³ dí² jáun² hnga². ²⁰ Ja³bí¹ ca³lí³hnió³ Dió³² hí³ cun³quionh³ Cristo chá³² tie³ ja¹ quiah²¹ quionh³ ca³la³ jí³² hí³ zia³², hí³ ca³jmú³ dí² jáun², jáun² lí¹³ hen³ dí² siáh³ re² tin² la³jí³² hí³ zia³² ní¹ hué²¹ lá², jí³ hí³ zia³² hñu³mi³cuú² ní² siáh³. Ca³jmú³ tsú² hí³ lí¹³ niau²¹ tie³ cun³quionh³ jmí²hán¹ Cristo hí³ ca³táin² jáun² tsoh² crei²¹ jmí¹ jun¹ tsú².

²¹ Hí³ jáun² uá¹jinh¹ jmí¹tin² jmí¹ jé³² hnoh² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ tsá² siánh³, jmái¹ hí³ jmí¹ tí² hon² náh² Dió³² cun³quionh³ la³jí³² hí³ hlah³ hí³ hó³² hí³ jmí¹ jmuh³² náh² jáun², ²² tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, Dió³² má²ca³chá³ tie³ ja¹ quián¹³ náh² quiúnh¹ tsú², cun³quionh³ hí³ jun³ jáun² Cristo jmái¹ hí³ jmí¹ dí¹ngú³ tsú² jáun² la³ jnoh¹. Cun³quionh³ hí³ ca³jmú³ tsú² la³ jáun² né³, lí¹³ jmu³ tsú² hí³ chá¹tánh¹ náh² ñí¹con² dí² hnga², hí³ ná¹chan¹ náh² ñí¹con² tsú², hí³ ná¹jín² náh² siáh³, jí³ hí³ hí¹ cáun² tso³ tiá² zia³² quián¹³ náh². ²³ Tí³la³ hniáuh³² hí³ la³ má²nio² ní² bíh¹ cáun² honh² náh² má¹ná¹, la³jmí¹ dí¹chi²¹ tiá³ cáun² hñú³ ní¹ hiah³² quiah²¹. Ha³ tiá² hniáuh³² yáh³ tianh¹³ náh² tí³ có³² ca³ti²¹ hí³ ca³héih³ náh² jáun² honh² jmí¹ ca³niéih² náh² jú¹ chú³² quiah²¹ Dió³². Jú¹ chú³² ní² bíh¹ jaun³² má²ca³nga³ tsú² tá¹ cáun² hngá¹máh³, hí³ jná¹³ né³, Po¹, lín³ ná¹ siáh³ jan² quian²¹ ñí¹con² jái¹³ ní².

Po¹ nio² jo³cuo² hí³ ma³cón³² tsá² lín³ cuáh³²
(Efesios 3:1-11)

²⁴ Jáun² né³, ta³né³² lí²hiún² tsin³² jná¹³ cun³ñí¹ hí³hliá² ma³tso¹ ná¹ tsin³² hí³ ca³tin¹ hnoh². Cun³quionh³ hí³ ma³tso¹ jná¹³ jáun² tsin³² má²ma³hián¹³ jná¹³ la³ cun³ hí³ jmí¹ lí¹³ ma³tso² Cristo tsí³ hí³ ca³tin¹ tsá² cuáh³², tsá² lín³ hí³ la³juah²¹ dúh¹ zeih²¹ cuo² zeih²¹ ta³ tsú². ²⁵ Hí³ jáun² bíh¹ lín³ jná¹³ jan² tsá² má²cón³² tsá² lín³ cuáh³², cun³ñí¹ hí³ má²ca³hiáu³² jná¹³ Dió³² ca³ti²¹ cáun² hí³ chú³² quián¹³ hnoh², hí³ cué¹³ jná¹³ hnoh² tán¹ hián² jái¹³ quiah²¹ tsú², ²⁶ la³ cun³ jái¹³ hí³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun² la³ cun³ cá²jmái¹ lín²¹. Hliáun³ nió³ lín³² bíh¹ tsáu² má²ca³há² ca³nga² tá¹la³ jáun², tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, Dió³² má²ca³jñéih³ jái¹³ jáun², hí³ hnió³ dí² lí³ cuoh² tsá² joh¹. ²⁷ Ñí¹con² tsá² hí³ joh¹ bíh¹ Dió³² má²ca³lí³hnió³ hie³² jú¹ tson² hí³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun², cáun² jái¹³ quien² lín³² ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹, hí³ lí¹³ jmu³ ta²¹ ñí¹con² tsú². Jái¹³ jáun² né³ má²tson² hí³ zian² Cristo hñu³ honh² hnoh², uá¹ hí³ tsá²cá²jo²¹, uá¹ hí³ tsá² *judíos. Hí³ cun³ñí¹ hí³ zian² hí³ dí² hñu³ honh² hnoh² né³, hí³ jáun² má²ná¹hen² honh² náh² hí³ lín¹³ náh² rón³² la³ cun³ qui³ lín³ hnga² Dió³².

²⁸ Hí³ jáun² jnoh¹ hléh¹ hí³ ca³tin¹ Cristo ñí¹con² la³jín³² tsáu². Hí³ hie²³ jnoh¹ tsáu² jí³ hí³ hlí¹ lienh¹ jnoh¹ tsú² jí³lín² cun³quionh³ jú¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³, hí³ jáun² la³ jáun² lí¹³ má¹jnia¹³ jnoh¹ la³jín³² tsáu² ñí¹con² Dió³² hí³ ná¹lín³ tsú² tsá² má²hún¹ tsí³ hí³ ca³tin¹ Cristo. ²⁹ Jáun² cun³ñí¹ hí³ ní² bíh¹ jmu² jná¹³ ta²¹ ca³la³ jonh³ jmí¹ tsin³² cun³quionh³ pí³ hí³ cáu² hí³ jueh³² hí³ cue³² hnga² Cristo ñí¹con² jná¹³.

2

¹ Hí³ jáun² né³, hno³² jná¹³ hí³ lí³ ñíh¹³ náh² hí³ jmu² jná¹³ pí³ lín³² hí³ ca³tin¹ hnoh², jí³ hí³ ca³tin¹ tsá² tionh² juú² Laodicea, jí³ hí³ ca³tin¹ la³jín³² tsá² tiá² má²ca³jie³² jná¹³ hí¹ cónh³ ní² siáh³. ² Quí¹ jná¹³ hen² tsin³² hí³ tá¹ la³jín³² náh² ní² lí³ pin³ honh², hí³ tianh¹³ náh² cá²honh¹ hí³ ná¹hnáu³ náh², ca³la³ ní¹ ca³ta³no¹ tiá³ honh² náh² tán¹ hián² cu³tí³

cun³quionh³ hi³ há¹ ngi¹³ náh² re² jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun² quioh²¹ Dió³²; hi³ jái¹³ jáun² né³, hnga² bíh¹ Cristo. ³ Hí³ bíh¹ Tsá² jñéih³ la³jí³² hi³ quien² lín³², la³ cun³ hi³ jniá³ jáun² jmí¹ tsí³ Dió³², la³ má²quionh³ hi³ ñi³² Dió³² ní² siáh³. ⁴ Juah³² jná¹³ la³ ní² ñí¹con² hnoh², hi³ jáun² tiá² hin² lí¹ ma³cau² náh² cun³quionh³ jú¹ re² jú¹ tin² lín³². ⁵ Quí¹ uá¹jinh¹ tiá² zenh² jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh² hi³ dí¹tsáun² ná¹, tí³la³ zenh² bíh¹ jná¹³ quionh³ jmí²chí³ quion²¹, hi³ lí²hiún² tsin³² jná¹³ hi³ jie³² ná¹ hi³ hnoh² tionh² náh² re² tin², jí³ hi³ nio² siáh³ cáun² tán¹ honh² náh² hi³ tanh²³ náh² ta²¹ Cristo.

Zian² tsú² cáun² hi³ hmai²¹ cun³quionh³ Cristo

⁶ Hi³ jáun² la³jmí¹ ca³hen³ náh² jáun² Jesucristo hi³ lín³ Juóuh³² náh², la³ jáun² bíh¹ hniáuh³² ñí¹taunh¹ náh² ná¹cunh² quiúnh¹ tsú². ⁷ Jáun² né³, la³jmí¹ jmu² cáun² hmá² hi³ hí²³ chí² jmu² ñí¹ ñe¹ lín²¹, ho³lá²dá² la³jmí¹ jmu² jan² tsá² zih³² hñú³ ñí¹ jmí¹ hiah³² pin³, la³ jáun² bíh¹ hniáuh³² hi³ tí³ lí³mí¹ niau³² tiá³ honh² náh² ñí¹con² tsú², la³ cun³ rón³² lí³ hi³ má²ca³lí³ tin² náh² jáun², hi³ cueh¹ náh² tsú² siáh³ tiá¹hmah¹ jmá¹ ca³la³ jí³².

⁸ Jáun² hua³hín¹³ náh², quí¹ ní² lí¹ ca³lí³ zian² tsá² ma³cau² hnoh² cun³quionh³ jú¹ re² jú¹ tin² hi³ cháunh²³ chí¹ hnga², jí³ jú¹ tí¹jái² tiá² lin¹ ñí¹ quien² ní² siáh³. Jái¹³ la³ ní² ja³² ñí¹con² tsá² hie³² la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³ tsáun² bíh¹, hi³ ja³² jáun² ñí¹con² jmí²chí³ hláinh¹, tsá² ná¹jmu² quien² ñí¹con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²; jun³juáh¹³ ñí¹con² Cristo yáh³ ja³² jái¹³ la³ ní².

⁹ Quí¹ la³ cun³ rón³² lín³ hnga² bíh¹ Dió³² lín³ Cristo, hi³ tá¹la³ jáun² né³, lín³ tsú² siáh³ Tsá² ngú³. ¹⁰ Hi³ jáun² hnoh² siáh³ má²zian² náh² cun³ tán¹ cun³ hián² cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ náh² quiúnh¹ Cristo. Hi³ hí³ bíh¹ dí² lín³ Tsá² chín¹ ñí¹con² la³jín³² tsá² ná¹ho² ta²¹ jí³ pí³ cuú² chín³ ní² siáh³. ¹¹ Jáun² cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ náh² quiúnh¹ Cristo, má²quiánh¹ bíh¹ náh² lí²¹ hi³ lin¹ hi³ taunh² náh² Dió³² hó¹ñí¹; tí³la³ jun³juáh¹³ la³jmí¹ jmu² tsú² jáun² hi³ *tiu³² tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² yáh³ má¹ná¹, quí¹ hnoh² dá² má²ná¹quiánh¹ lí²¹ hi³ ca³jmú³ hnga² Cristo bíh¹. Quí¹ hí³ bíh¹ má²ca³quin³ tí³ có³² pí³ quioh²¹ ngú³ quián¹³ náh² hi³ jmí¹ lí¹³ jmúh¹³ náh² tso³. ¹² Quí¹ jmí¹ cáun³ náh² jáun² jmá¹ ja³haun³ náh² cu³tsa³² quiúnh¹ Cristo, hi³ jáun² ja³bí¹ la³ jáun² ca³jenh¹³ náh² siáh³ quiúnh¹ tsú², quí¹hliá² ca³cháh¹ náh² cáun² honh² hi³ ca³tí²¹ pí³ quioh²¹ Dió³², Tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ ca³jenh¹³ Cristo ja¹ hla¹. ¹³ Hnoh² dá² jmí¹ ná¹jún¹ bíh¹ náh² jmí¹tin² ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hi³ tsáuh³ náh², jí³ cun³ñí¹ hi³ tiá² jmí¹ má²ná¹quiánh¹ náh² lí²¹ jáun² hi³ lin¹ hi³ taunh² náh² Dió³² hó¹ñí¹. Tí³la³ né³² né³, Dió³² má²ca³jmú³ hi³ má²zian² náh² cu³tsa³² quiúnh¹ Cristo, quí¹ má²ca³hin³ bíh¹ tsú² la³jí³² tso³ quiú¹³ dí²; ¹⁴ ca³jmú³ tsú² la³jmí¹ jmu² jan² tsá² hin²³ hi³ rá¹tioh³ ñí¹ sí² ca³tí²¹ la³jí³² hi³ rén² tsáun². Ja³bí¹ ca³hin³ siáh³ Dió³² jí³ héih³² hi³ jmí¹ ca³tin¹ tsú² ma³tí³², quí¹ ñí¹ crei²¹ bíh¹ ca³tón³ tsú² la³jí³² hi³ ní². ¹⁵ Jmí¹ cá¹taun³ jáun² crei²¹ bíh¹ Cristo ca³cah¹³ jmá¹ ñí¹con² tsá²cuú² tsá²chín³, la³ cun³ tsá² hláinh¹ jí³ la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ ní² siáh³, hi³ ca³chin² dí² tsá² hí³ jui³² hi³ tson³, hi³ jáun² ca³lí³ lin¹ hi³ hí³ dí² cah²³ jmá¹.

Lí²uú² ma³zián¹³ náh² la³ cun³ lí³ héih³² quioh²¹ tsáun²

¹⁶ Hi³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³tin¹ chu³ ñeh³ hnoh² ca³tí²¹ má³² hi³ cú² hi³ húh²³ náh², ho³ hi³ ca³tí²¹ jmí¹ jmá¹, ho³ ca³tí²¹ jmá¹ hi³ jmu² tsú² jmí¹ niuh³² zih², ho³lá²dá² *jmá¹ nio² tie³. ¹⁷ La³jí³² hi³ ní² lí³ henh¹³ hi³ ca³tin¹ Cristo tá¹la³ tiá² jmí¹ má²zian² tsú² ñí¹ hué²¹ lá² bíh¹, tí³la³ hnga² hí³ bíh¹ lín³ hú¹tá¹ mí¹zioh²¹ má¹ná¹. ¹⁸ Zian² tsá² má²ta² hi³ hniáuh³² jmú¹³ dí² tsí¹juí³, jí³ hi³ hniáuh³² néh¹ má¹tsú¹ má¹joh²¹ dí² siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³². Tsá² la³ hí³ má²quien² jái¹³ quioh²¹ cun³quionh³ hi³ má²cau² hi³ juáh³ hi³ zia³² hi³ má²cá²jnia³ jéinh³². Tsá² la³ hí³ jmu² tonh² lín³² cun³quionh³ hi³ lí¹ chin² chí¹ hmóu³² bíh¹. Ha³ lí² cuí¹ niau²¹ hlah³ honh² náh² ní¹juáh³ hi³ ca³zeh³ náh² tsá²

la³ hí³ ñí¹ hlah³. 19 Quí¹ tsá² hí³ dá² tiú²uú² tionh² yáh³ ñí¹con² Cristo Tsá² lín³ mi³chí¹ ñí¹con² jnoh¹, tsá² ná¹lá³ dí² la³jmí¹ lí³ zeih²¹ cuo² zeih²¹ ta³ tsú². Cristo Tsá² jmu² hí³ hi³ la³ji³² ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ ná¹cuú² ná¹jenh² re² quioh²¹, hi³ má²ton³ dí² siáh³ jáun² cuóun² re², rón³² la³ cun³ qui³ hnió³ Dió³².

20 Né³² né³, má²cá²tsan³ bíh¹ hnoh² quiúnh¹ náh² Cristo, jáun² ta³né³² né³ tiú²uú² lí¹³ yáh³ jmu³ tsá²cuú² tsá²chín³ quien² ñí¹con² náh², tsá² qui³ ná¹jmu² hí³ quien² ñí¹con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². ¿He³ láih³² sa³ zian²¹ ma³ náh² la³ cun³ qui³ zian² tsá² zian² hí³ ñí¹ hué²¹ lá²? ¿He³ láih³² sa³ ma³quien¹³ ma³ náh² héih³² quioh²¹ tsú²?, uá¹la³ cun³ héih³² hi³ juáh³: 21 “Ha³ lí² hiá³ hi³ lá², ha³ lí² cúh² hi³ ní², ha³ lí² tí³ cuonh² hi³ ó³²”. 22 Hi³ la³ji³² hi³ hie³² tsú² jáun² né³, chau³² jmái¹ tsá²hín³ bíh¹ ní¹ má¹ca³jmúh³² tsú² ta²¹. Quí¹ héih³² hi³ má²ta² tsú² ní² dá² lí³ jmáh³la³ héih³² quioh²¹ tsá²mi³cuóun² bíh¹. 23 Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ héih³² la³ ní² lí¹³ niéih³ la³jmí¹ niéih³ jé¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, quí¹hliá² cun³quionh³ héih³² la³ jáun² lí¹³ ma³jnia³² tsú² la³jmí¹ jniá³ jan² tsá² má²tí³² re² cuáh³² quioh²¹, tsá² jmu² hi³ tsí¹juí³ hnga², ji³ tsá² jmu² hi³ má²tso² tsí³ ngú³ quioh²¹. Tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, hí¹ cáun² bíh¹ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ héih³² la³ ní², hi³ jmí¹ lí³ ma³hau³ hi³ cah¹³ tsú² jmái¹ ñí¹con² la³ cun³ hi³ dí¹quian¹ ngú³ quioh²¹ tsú² jmu³.

3

1 Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ má²ca³jenh¹³ hnoh² quiúnh¹ Cristo, jmu³ náh² dí¹quian¹ náh² hi³ zia³² tí³ hñu³mi³cuú² ñí¹ cuá¹tón²¹ Cristo tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³². 2 Jmu³ náh² zian² ca³tí²¹ hi³ zia³² hñu³mi³cuú², jun³juáh¹³ ca³tí²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá² yáh³. 3 Quí¹ má²cá²tsan³ bíh¹ hnoh² ca³tí²¹ la³ cun³ hi³ jmí¹ zian² náh² jáun² jmí¹tin². Tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, tiá² má²ca³lí³ lin¹ yáh³ ha³ la³ cónh³ tí³ hi³ quien² hi³ má²zian² náh² jáun² hi³ ná¹cunh² náh² quiúnh¹ Dió³², cu³lí²¹ quiúnh¹ náh² Cristo. 4 Tí³la³ ní¹ má¹ca³ma³jnia³² Cristo, Tsá² jmu² hí³ hi³ zian² náh² cáun² hi³ hmai²¹, ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² jnia³ náh² quiúnh¹ tsú² hi³ lin¹ hi³ lín³ náh² la³jmí¹ lín³ tsú² jáun² hnga².

He³ lánh³ jmí¹ zian² tsú² jmí¹tin² ji³ he³ lánh³ má²zian² tsú² cáun² hi³ hmai²¹

5 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, quin³² náh² la³ji³² la³ cun³ hi³ jmí¹ dí¹quian¹ ngú³ quián¹³ náh² jmu³. Ha³ lí² lí¹ jmú² náh² juón¹ quiúnh¹ náh² tsá² hlá² tsá² ní², sa³jun³ hniáuh³² jmúh¹³ náh² cáun² hi³ tiá² jí². Ha³ lí²uú² lí¹ jmú² lí¹ cuó³ náh² la³jmí¹ jmu² jáh³ hngá¹ jáh³ náí², sa³jun³ la³ji³² hi³ hlah³ hi³ dí¹quiaunh²¹ honh² náh², sa³jun³ hniáuh³² jmúh¹³ náh² uóu³² honh², quí¹ la³jmí¹ lín³ tsá² má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² lán¹ bíh¹ lín³ tsá² uóu³² tsí³. 6 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ma³tson¹³ Dió³² tsá² tiá² nieh³ la³ hí³ ca³la³ hi³ míh²³ lín³² tsí³. 7 Tí³tsóh³dí¹ la³ ní² bíh¹ jmí¹ ñi³taunh¹ náh² jmí¹tin², hi³ jmí¹ jmuh³² náh² la³ji³² hi³ ní²; 8 tí³la³ ta³né³² né³, chá¹ náh² tí³ có³² la³ji³² hi³ jáun², uá¹la³ cun³: hi³ tí² míh²³ jáun² honh² náh², hi³ tí² jlánh¹ náh², hi³ tí² hian² honh² náh², hi³ tí² tú² tí² hion²³ náh² tsáu², ji³ la³ji³² jú¹ hlah³ hi³ tí² hue³² jáun² honh¹ náh² ní² siáh³. 9 Ha³ lí² juónh³² náh² jú¹ tí¹jái² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján², quí¹ hnoh² bíh¹ tsá² má²ca³cháh¹ náh² tí³ có³² hi³ yeh³ la³ cun³ hi³ jmí¹ dí¹quiaunh²¹ jáun² honh² náh² hi³ jmúh¹³ jmí¹tin², la³ má²quionh³ la³ji³² hi³ jmí¹ ná¹héh³ chinh³² náh² ní² siáh³; 10 hi³ ta³né³² né³, má²zian² náh² cáun² hi³ hmai²¹ bíh¹. Hi³ Dió³² Tsá² ca³ma³jniau² náh² né³, cuá¹jmu² hi³ chí¹lí²hmai²¹ náh² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ lín³ náh² la³ cun³ rón³² lín³ tsú² hnga², ca³la³ ñí¹ ca³lí³ cuóun³² náh² tsú² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³. 11 Jáun² tiú²uú² lin¹ ñí¹ quien² yáh³ ní¹juáh³ hi³ lín³ tsú² *tsá²cá²jo²¹ ho³ tsá² *judío, tsá² quian³² lí²¹ hi³ lin¹ hi³ taunh² Dió³² hó¹ñí¹, ho³lá²dá² tsá² tiá² lí²¹ quian³²; sa³jun³ uú² quien² yáh³ hi³ lín³ tsú² tsá² hleh³² jú¹jma² siáh³, ho³ tsá² zian² ja¹ hngá¹ ja¹ náí², ho³ hi³

lín³ tsú² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsáu² ho³lá²dá² tsá² zian² hi³ ca³tin¹ hnga², quí¹ jí³²la³ hi³ tionh² tsú² jo³cuo² Cristo bíh¹ quien², Tsá² cuá³ hí³ hñu³ jmi¹ hñu³ tsí³ jí³lin² tsá² joh¹.

12 Hnoh² ná¹lín³ náh² tsá² joh¹ Dió³², tsá² má²ca³quianh³ tsú², jí³ ca³la³ hi³ hniau³ lín³² tsú² siáh³. Jáun² né³, hniáuh³² lín³ náh² tsá² ja³² mií³ tsí³, tsá² chú³² tsí³, tsá² tiá² jmu² pan¹ hnga², tsá² re² jē¹ jí³ hi³ juen² honh² náh² ní² siáh³. 13 Jmu³ náh² juen² honh² ní¹con² tsá²ján² tsá²ján², chin³² náh² honh² tsáu¹³ tsá²ján² tsá²ján². La³jmi¹ ca³chin² jáun² Cristo tsí³ tso³ quián¹³ hnoh², la³ jáun² jmu³ hnoh² uá²jai³² quiúnh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján². 14 Ní¹ ca³la³ jí³² né³, ma³hnaú³ lín³² náh² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján², quí¹ hi³ ní² bíh¹ hi³ qui² cunh², hi³ jáun² lí¹³ ma³tí³² tsú² la³jí³² hi³ ní¹ hná¹ ní². 15 Jáun² né³, cun³quionh³ hi³ nio² tie³ honh² bíh¹ náh² lí¹³ lí³tsin² náh² hi³ ná¹jmu³² náh² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Cristo, quí¹ cun³ní¹ hi³ jáun² yáh³ ca³te³ Dió³² hnoh² hi³ tianh¹³ náh² hi³ ná¹lín³ náh² la³juah²¹ dúh¹ jan² tán¹ tsáu². Hi³ cuí¹ ná¹lín³ náh² siáh³ tsá² cueh³² tiá¹hmah¹ Dió³².

16 Jú¹ chú³² jáun² quioh²¹ Cristo lí³ cáun² jái¹³ hi³ jlánh¹ bíh¹ zia³² ní¹ jmu² ta²¹. Jáun² cuí¹ jmu¹ ta²¹ jái¹³ jáun² hñu³ honh² náh² la³ má²jmu² jáun². Ma³tin¹³ náh² tsá²ján² tsá²ján² jí³ hi³ hlí¹ lienh¹ náh² siáh³ tsá²ján² tsá²ján² cun³quionh³ jú¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³. Hi³ cun³ní¹ hi³ hiún² honh² náh² ní¹con² Dió³² né³, jáun² hie¹ náh² sun¹ hi³ lí³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², jí³ sun¹ hi³ ca³tin¹ Dió³², la³ má²quionh³ jí³ sun¹ hi³ cue³² jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ honh² náh² ní² siáh³. 17 Lí³ua³ cáun² hi³ jmúh¹³ náh² ho³ hi³ hléh¹³ náh², jmu³ náh² la³jí³² cha¹³ Jesús Tí³² Juo¹³ dí²; jí³ hi³ cueh¹ náh² siáh³ tiá¹hmah¹ Dió³² Jméi² dí², cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ hí³ dí².

Ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² zian² tsá² tanh² ta²¹ Dió³² quionh³ tsá²ján² tsá²ján²

18 Hi³ jáun² né³, hnoh² tsá²mi³, tianh³² náh² ta²¹ tsá²ñuh² ní²cuonh², la³ cun³ hi³ qui³ ca³tin¹ tsá²mi³ jmu³ ní¹juáh³ tsá² tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí². 19 Hnoh² tsá²ñuh², ma³hno¹ náh² tsá²mi³ ní²cuonh², ha³ lí² jmu³² tsú² hian² honh².

20 Hnoh² tsá¹míh¹, tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh² ní¹ ca³la³ jí³² hi³ juáh³ tsú², quí¹ la³ ní² bíh¹ jéih³² Dió³² Juo¹³ dí². 21 Hnoh² tsá² ná¹lín³ náh² jméi² mí¹ziú¹³ tsá¹míh¹, ha³ lí² lí¹ quiú² lí¹ jin³ náh² jónh³² ca³la³ ní¹ ca³ngo³ tsú² tsí³.

22 Hnoh² tsá² ná¹lín³ náh² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsáu², ma³ti²¹ náh² la³jí³² héih³² hi³ jmu² tsá² ná¹lín³ juóuh³² náh² ní¹ hué²¹ lá²; tí³la³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ tá¹la³ dí¹jé²³ yáh³ tsá² hí³ má¹ná¹, hi³ jáun² tá¹tonh¹ náh² re² ní¹con² tsú², quí¹ la³ jonh³ jmí¹ honh² bíh¹ náh² hniáuh³² jmúh¹³, cun³ní¹ hi³ juénh² náh² ní¹con² Tí³² Juo¹³ dí². 23 Lí³ua³ cáun² hi³ jmúh¹³ náh², jmu³ náh² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², la³jmí¹ lí³ hi³ ná¹má²tih²¹ náh² ní¹con² Tí³² Juo¹³ dí², jun³juáh¹³ ní¹con² tsá²mi³cuóun² yáh³. 24 Quí¹ má²ñíh¹ bí¹ náh² hi³ héih¹ náh² ní¹con² Tí³² Juo¹³ dí² la³ cun³ hi³ ca³tin¹ náh² hián¹³, quí¹ zia³² bíh¹ hi³ má²ca³héinh³² tsú² hi³ ca³tin¹ hnoh². Quí¹ hnoh² dá² ná¹má²con²¹ náh² Cristo bíh¹, Tsá² cu³tí³ lín³ Juóuh³² náh². 25 Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² jmu² hi³ hlah³ né³, tsá² la³ hí³ dá² he³ hmah²¹ quioh²¹ la³ cun³ tí³ hi³ hlah³ hi³ lí²jmú³ bíh¹, quí¹ Dió³² tiá² jmu² yáh³ hi³ ma³ quin³² tsáu².

4

1 Hnoh² tsá² ná¹lín³ náh² juo¹³ tsá² jmu² ta²¹, jmu³ náh² chun¹ ní¹con² tsá² quian²¹ náh², jmu³ náh² héih³² cá²re² he² ní¹con² tsú². Cháu¹ náh² honh² hi³ ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² zian² jan² Juóuh³² náh² tí³ hñu³mi³cuú².

2 Lienh¹ náh² Dió³² chí¹ñi¹ la³ má²lien¹ náh² ní², hi³ ná¹zian² honh² náh²; hi³ má¹lí³² jáun² né³ ha³ lí² cuí¹ cha³có³ honh² náh² hi³ cueh¹ tsú² tiá¹hmah¹. 3 Ja³bí¹ lienh¹ náh² siáh³ Dió³² quiú¹³ jnoh¹, hi³ jáun² niá³² tsú² jui³² hi³ hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ tsú² hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun² jmí¹tin² hi³ ca³tin¹ Cristo, quí¹ cun³ní¹ hi³ ca³ti²¹ hi³ jáun² bíh¹

cuá¹tson³ jná¹³ lá². ⁴ Mí¹ náh² ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² jná¹³ hie¹³ re² lín³² jái¹³ jáun² la³ cun³ hi³ ca³tin¹ ná¹ jmu¹.

⁵ Cuí¹ lín¹³ náh² tsá² jniá³ jmí¹ tsí³ ja¹ quioh²¹ tsá² tiá² má²tanh² ta²¹ Dió³², jmuh²¹ náh² re² ta²¹ jmá¹ hi³ zian² náh² ja¹ quioh²¹ tsá² la³ hí³. ⁶ Hniáuh³² lienh¹ hnoh² tsáu² cun³quionh³ jú¹ re² jú¹ tin² bíh¹, jái¹³ hi³ lí³ jmu³ ta²¹ ñí¹con² tsú²; jí³ hi³ hniáuh³² ñíh¹³ náh² siáh³ ha³ lánh³ ngáih¹ náh² ñí¹con² tsá² zia³² hi³ nga².

Hah² tsú² jái¹³

⁷ Hi³ jáun² né³, reh² Tíquico, tsá² hno³ lín³² dí², hie³² jái¹³ ca³ti²¹ la³jí³² hi³ ca³tin¹ jná¹³. Hí³ bíh¹ lín³ jan² tsá² ca³ma³hau³ lín³² jná¹³, jan² tsá² hú¹tá¹ má²ti³² jē¹, hi³ lín³ siáh³ jan² tsá² má²cón³² Tí³² Juo¹³ dí² la³jmí¹ jmu² jná¹³. ⁸ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ zein³² jná¹³ tsú² ñí¹con² hnoh², hi³ jáun² zái³² tsú² hnoh² he³ lánh³ tiauh² jnoh¹, jí³ hi³ chá³² tsú² siáh³ tiá³ honh² hnoh². ⁹ Ja³bí¹ Onésimo tsá² coh¹ hnoh² tsánh³² siáh³ quionh³ tsú². Hí³ bíh¹ lín³ jan² tsá² hno³ jnoh¹ lín³², jan² tsá² má²má²ti³² re² jē¹. Tsá² gon³ ní² né³ tsa³chá² la³jí³² la³ cun³ hi³ ná¹lí²³ ñí¹ lá².

¹⁰ Aristarco tsá² cuá¹hún¹ jná¹³ hñu³mí¹ñí² quiúnh¹, jí³ Marcos rainh²¹ Bernabé ní² siáh³ juáh³: “Hia² náh²” ñí¹con² hnoh². Quí¹ má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² siáh³ ha³ lánh³ lín³ Marcos, hi³ jáun² ní¹juáh³ hi³ ja³jie³ tsú² hnoh², hen³ náh² tsú² re² tin². ¹¹ Ja³bí¹: “Hia² náh²” juáh³ siáh³ tsá² jmá² Jesús, tsá² tsauh²¹ Justo quioh²¹. Jáun² né³, ja¹ quioh²¹ la³jín³² tsá² *judíos tsá²co¹ jná¹³, tsá² má²tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí², jí³²la³ gáun³ tsá² ní² bíh¹ jmu² ta²¹ quiúnh¹ jná¹³ hi³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³², jí³ hi³ lín³ tsú² siáh³ tsá² jlánh¹ má²hiún² tsin³² jná¹³. ¹² “Hia² náh²” juáh³ siáh³ Epafras, tsá²coh¹ náh². Hí³ bíh¹ lín³ jan² quian²¹ Cristo, hi³ jmá¹ ca³la³ jí³² hiú² mi³² lín³² tsú² quián¹³ hnoh² ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³ ní¹ má¹ca³liéinh³² Dió³², hi³ jáun² Dió³² jmu³ hi³ niau²¹ tiá³ honh² hnoh² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³, hi³ hú¹tá¹ cáun² tán¹ nio² honh² náh² hi³ jmúh¹³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³². ¹³ Quí¹ jná¹³ lín³ tsá² cue³² jú¹ tson² hi³ tson² bíh¹ Epafras hí³² tsí³ quián¹³ hnoh², la³ má²quionh³ jí³ tsá² zian² juú² Laodicea jí³ juú² Hierápolis ní² siáh³. ¹⁴ Lucas tsá² lín³ tí³² mí³ tsá² hno³ lín³² jnoh¹, juáh³ siáh³: “Hia² hnoh²” la³ má²quionh³ Demas.

¹⁵ Juah²¹ tiá³ náh²: “Hia² náh²” ñí¹con² tsá² reh² zian² juú² Laodicea. Zéih³ siáh³ mí¹ Ninfas: “Hia² nú²”, jí³ tsá² ngih³² hñú¹³ tsú² ní² siáh³. ¹⁶ Ní¹ má¹lí²hí³² tsú² sí² lá² ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh², zen² náh² siáh³ ñí¹con² tsá² cuáh³² tionh² juú² Laodicea, hi³ jáun² hí³² siáh³ tsá² hí³ uá²jai³²; hi³ ja³bí¹ hniáuh³² híh¹ siáh³ hnoh² sí² hi³ ca³zéin³² jná¹³ tí³ Laodicea. ¹⁷ Zéih³ Arquipo jái¹³ lá²: “Sá¹ní² jie³, hniáuh³² má²tih²¹ nú² re² ta²¹ hi³ má²ca³cué³ Tí³² Juo¹³ dí² quioh²¹ hi³ jmúh¹³ nú²”.

¹⁸ Jná¹³ la³² Po¹, jmu² jná¹³ jái¹³ lá² ñí¹ cá¹táuh³ sí² cun³quionh³ uón³² huen² hi³ háih¹ ná¹ jái¹³ ñí¹con² hnoh². Cháu¹ náh² tiá³ honh² hi³ cuá¹tson³ jná¹³ ñí¹ lá². Hi³ jáun² né³, Dió³² cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Sí² La³ñí¹ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Tesalonicenses

Sí² lá² ca³zen³ Po¹ quionh³ tsá² quionh³ ñí¹con² tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Tesalónica

¹ Hnoh² reh², tsá² má²lín³ náh² cuáh³² já¹ juú² Tesalónica ní², jná¹³ Po¹ quiúnh¹ Silvano jí³ Timoteo, tsá² ná¹jmu³² jnoh¹ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh², tsá² tionh² náh² jo³cuo² Dió³² Jméi² dí² jí³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². Dió³² cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh², hi³ cuí¹ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tin².

Lánh³ rón³² jmí¹ tanh² tsá² reh² zian² Tesalónica ta²¹ Dió³²

² Jmáí¹ ca³la³ jí³² cue²³ jnoh¹ tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ ca³la³ jín³² hnoh², hi³ mi³² jnoh¹ siáh³ ca³tin¹ hnoh² ní¹ má¹ca³lien¹ jnoh¹ Dió³². ³ La³jí³² jmáí¹ ní¹ má¹ca³lien¹ jnoh¹ Dió³² Jméi² dí², chau² tsí³ jnoh¹ ta²¹ hi³ ná¹jmu³² hnoh² cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² honh² náh² ñí¹con² Dió³², hi³ chau² siáh³ tsí³ jnoh¹ hi³ ná¹jmu³² hnoh² pí³ lín³² quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hno³ náh² Dió³², jí³ hi³ ná¹hé² ná¹janh³² náh² hi³ jáunh³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². ⁴ Hnoh² reh², tsá² jlánh¹ hniau³ náh² Dió³², né¹ jnoh¹ hi³ Dió³² má²ca³quianh³ hnoh². ⁵ Jmí¹ ca³hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² ñí¹con² hnoh², jun³juáh¹³ cun³quionh³ jmáh³la³ jái¹³ yáh³ ca³hléh¹³ jnoh¹, tí³la³ cun³quionh³ la³jí³² pí³ hi³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, hi³ jáun² ca³lí³ lin¹ hi³ tson² bíh¹ jái¹³ jáun². Ñíh¹ bíh¹ hnoh² lánh³ rón³² lái³ jnoh¹ jmí¹ ca³tau¹³ jnoh¹ jáun² ja¹ quián¹³ hnoh² ní², quí¹ hi³ ca³lí³hnáu² jnoh¹ lí¹³ cáun² hi³ lí³ jmu³ ta²¹ ñí¹con² hnoh².

⁶ Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³tí¹ ca³jinh²¹ náh² hi³ jmóuh¹ náh² la³ cun³ hi³ jmu³² jnoh¹ quiúnh¹ Tí³² Juo¹³ dí²; uá¹jinh¹ ca³ma³tsoh¹ lín²¹ hnoh² honh² jmí¹ ca³heh³ náh² jú¹ chú³², tí³la³ hiún² lín³² bíh¹ honh² náh² ca³lí³ hi³ ca³jmú³ Jmí²chí³ Chun¹. ⁷ Hi³ jáun² hnoh² má²ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lí³ cáun² nóh³² hi³ jie²³ la³jín³² tsá² reh² zian² hué³² Macedonia jí³ hué³² Acaya. ⁸ Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hué³² Macedonia quionh³ hué³² Acaya yáh³ ja³cuóun² jái¹³ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí² hi³ ca³jmu³ hnoh², quí¹ jí³ la³jín³² tsá² hué³² ñí¹ uóunh³ bíh¹ má²ná¹ñí³² hi³ hnoh² tanh²³ náh² ta²¹ Dió³², hí¹ la³ tí³ jnoh¹ yáh³ tiú²uú² hi³ hniáuh³² juáh¹³ hí¹ cáun². ⁹ Quí¹ hmóu³² bíh¹ tsá² hí³ má²cha³² he³ lánh³ ca³he³ náh² jnoh¹ jmí¹ cá¹cháu²¹ jnoh¹ ñí¹ tionh¹ hnoh², hi³ cha³² tsú² siáh³ hi³ hnoh² má²ca³chan²¹ tí³ có³² dió³² tsá² lán¹, hi³ ca³jính³² náh² tí³ ñí¹con² Dió³², hi³ má²ná¹lín³ náh² quian²¹ Dió³² Tsá² juú² tsáun², Dió³² tson² cu³tí³. ¹⁰ Ja³bí¹ cha³² tsú² siáh³ hi³ hnoh² ná¹jan²³ náh² Jesús Jon² Dió³² hi³ jáunh³ hñu³mi³cuú², Tsá² ca³jmú³ hí³ Dió³² hi³ ca³jenh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³. Jesús hí³ bíh¹ Tsá² láu³² dí² ca³tí²¹ héih³² hi³ né³bí¹ ra³tsi³² Dió³² ñí¹con² tsáu² ca³la³ hi³ míh²³ tsí³.

2

Ta²¹ hi³ ca³jmú³ Po¹ tá¹la³ ca³cuá³ juú² Tesalónica

¹ Hnoh² reh², jmí¹ ñéi¹ jnoh¹ ñí¹ tionh¹ hnoh², má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² hmóu³² hi³ tiá² juáh¹³ yáh³ lí³ hi³ tiá² ca³lí³ quien² má²ta²¹ hi³ ñéi¹ jnoh¹ jáun². ² Quí¹ má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² uá¹ jáun² la³ jáun² má²ca³má¹tso¹ jnoh¹ tsí³ hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² juú² Filipos jí³ hi³ má²ca³quiu³ ca³je³ jnoh¹ tsú² siáh³, tí³la³ cu³ jáun² Dió³² bíh¹ ca³jmú³ hi³ ca³niau³ tiá³ tsí³ jnoh¹ hi³ hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ ñí¹con² hnoh², uá¹jinh¹ ja¹ uu³mí²tsi³² jueh³² hi³ tí² cue³² tsáu². ³ Quí¹ jun³juáh¹³ jú¹ tiá² tson² hi³ jmí¹ lí²can² hmóu³² yáh³ jnoh¹ ca³hléh¹³, sa³jun³ ca³hléh¹³ jnoh¹ hi³hliá² hnáu² lí¹ jmú¹ lí¹ tsáu¹³ yáh³, hi³ sa³jun³ ca³hléh¹³ jnoh¹ hi³hliá² hnáu² jnoh¹ má¹cau¹³; ⁴ tí³la³ Dió³² bíh¹ ca³chá³ jo³cuo² jnoh¹ hi³ tsá¹hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ jmí¹ ca³je³ tsú² hi³ cah¹ jnoh¹ jmáí¹, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ hléh¹ jnoh¹. Jun³juáh¹³ hi³ hléh¹ jnoh¹ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² yáh³, tí³la³ jnoh¹

hléh¹ la³ cun³ tí³² tsí³ Dió³² bíh¹, Tsá² jíe²³ lánh³ lí³ hñu³ tsí³ jnoh¹. ⁵ Má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ hí¹ cónh³ tiá² lí¹ má²ca³hléh¹³ jnoh¹ jái¹³ chú³² niéih³ hi³ jlánh¹ zain³² tsáu², sa³jun³ má²ca³má¹cau¹³ jnoh¹ cun³ñí¹ hi³ hniá¹ jnoh¹ quie³. Dió³² bíh¹ Tsá² cue³² jú¹ tson² hi³ tiá² la³ jáun² jmu³² yáh³ jnoh¹. ⁶ Tiá² ca³ta³dí¹quiaunh²¹ yáh³ tsí³ jnoh¹ hi³ jmu³ tsáu² hi³ jnoh¹ tsá² quien², uá¹jinh¹ hnoh² ho³lá²dá² tsá² siánh³; ⁷ uá¹jinh¹ jmí¹ lí¹³ jmú¹³ jnoh¹ hi³ lí³tsin² hnoh² hi³ ná¹hau³² jnoh¹ jái¹³ huáh² tsí³ hi³ ca³cué³ Cristo. Jun³juáh¹³ la³ jáun² yáh³, tí³la³ jnoh¹ dá² ca³má¹hnau¹ hnoh² la³jmí¹ hnio³ tsá²mi³ dáin² pih²¹ jon² bíh¹. ⁸ Quí¹ hi³ jlánh¹ hnau³ jnoh¹ hnoh², hi³ jáun² ca³lí³ hiún² tsí³ jnoh¹ hi³ cué¹³, jun³juáh¹³ jmáh³la³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² yáh³, hí¹ la³ tí³ jmí²chí³ quiú¹³ hmóu³² yáh³ jnoh¹ ca³lí³ hiún² tsí³ hi³ cué¹³ sá¹ hi³ ca³lí³ hniáuh³². Hú¹tá¹ ca³má¹hnau¹ lín³² bíh¹ jnoh¹ hnoh². ⁹ Hnoh² reh², chau² bíh¹ honh² náh² lánh³ ca³jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ jí³ pí³ la³ jonh³ jmí¹ tsí³. Ca³jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ la³ huá² la³ jma² hi³ jáun² jniau¹³ jnoh¹ hi³ hniáuh³² quiú¹³, quí¹hliá² tiá² ca³lí³hnáu² jnoh¹ hi³ jen¹³ hnoh² uí³ tá¹la³ ca³hléh¹³ jnoh¹ jáun² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ñí¹con² hnoh².

¹⁰ Hnoh² tsá² ca³jieh³ bíh¹ lí¹³ cuéh¹ jú¹ tson², jí³ Dió³² siáh³, ha³ lánh³ ca³ma³ziáun¹³ jnoh¹ hi³ ná¹jí² hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ ñí¹con² hnoh² tsá² táunh²³ náh² ta²¹ jmí¹ ca³tauh¹³ jnoh¹ ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh², hi³ ca³ma³ziáun¹³ jnoh¹ siáh³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², hí¹ cáun² tiá² hi³ ca³jmú¹³ yáh³ jnoh¹ hi³ juáh¹³ hi³ jmí¹ lí³ lí¹³ chá³² tsáu² tso³. ¹¹ Má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ ca³jmú¹³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² la³jmí¹ jmu² tsá²ñuh² ñí¹con² jon², hi³ ca³hlí¹ ca³lieh¹ jnoh¹ hnoh² hi³ ca³cué¹³ jnoh¹ siáh³ pí³ hñu³ honh² náh². ¹² Ja³bí¹ ca³juáh¹³ jnoh¹ lánh³ rón³² hniáuh³² ñí¹táunh¹ náh² la³ cun³ qui³ ca³tí²¹ hi³ ñí³táunh¹ tsá² joh¹ Dió³², Dió³² Tsá² má²ca³te³ hnoh² hi³ cuá¹tianh³ náh² ñí¹ cuá¹ho² tsú² jái¹³, ñí¹ lí¹³ zian² hnoh² cáun² hi³ quien² la³jmí¹ quien² tsú² hnga².

¹³ Hi³ jáun² la³jí³² jmái¹ cue²³ jnoh¹ tiá¹hmah¹ Dió³², quí¹ jmí¹ ca³niéih² hnoh² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hi³ ca³hléh¹³ jnoh¹, ca³heh³ bíh¹ hnoh² la³ cun³ ca³tí²¹ he³ tsú² jái¹³ quioh²¹ Dió³², tiá² ca³jmuh³ yáh³ hnoh² hi³ jái¹³ jáun² lí³ la³jmí¹ lí³ jái¹³ quioh²¹ tsá² lí¹ tsáu²; quí¹ tson² bíh¹ cu³tí³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² ca³hléh¹³ jnoh¹, hi³ jái¹³ jáun² jmu² ta²¹ hñu³ honh² hnoh², tsá² táunh²³ náh² ta²¹. ¹⁴ Quí¹ jmí¹ ca³ma³tsoh¹ hnoh² honh² reh² hi³ ca³jmú³ tsá²coh¹ náh², ca³quiúnh³² náh² la³jmí¹ cá¹quiúnh²¹ tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² quioh²¹ Dió³², tsá² tanh² ta²¹ Cristo Jesús zian² tí³ Judea, jmí¹ ca³ma³tso² tsú² tsí³ hi³ ca³jmú³ tsá² *judíos tsá²co¹ tsú². ¹⁵ Tsá² judíos hí³ bíh¹ ca³jngih³ Jesús Tí³² Juo¹³ dí² la³jmí¹ ca³jngih³ tsú² jáun² tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jè¹ Dió³² jmí¹tin² lín³²; hi³ ca³jmoh³ dí² siáh³ jnoh¹ hian² tsí³, hi³ ca³hue³ tí³ cheih³². Jmáh³la³ hi³ tiá² tí³² tsí³ Dió³² bíh¹ jmu² tsú², hi³ hon² tsú² la³jin³² tsá² siánh³ siáh³. ¹⁶ Hi³ jlánh¹ quí² jnai³² tsá² judíos hí³ ñí¹con² jnoh¹ ní¹ má¹ca³lí³hnáu² jnoh¹ hléh¹³ ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³hliá² hnáu² jnoh¹ liáun³ tsú²; hi³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ lí²hliáun²³ tso³ quioh²¹ tsú² hi³ jmu² la³ jáun². Hi³ jáun² né³² má²cá²chó³² héih³² hi³ ma³tsau¹³ Dió³² quioh²¹ tsá² hí³, ca³la³ hi³ míh²³ lín³² tsí³.

Po¹ juáh³ hi³ hnió³ tsa³jien³ siáh³ tsá² reh² zian² juú² Tesalónica

¹⁷ Hnoh² reh², jmí¹ ca³hué² jnoh¹ ñí¹ tionh¹ hnoh², uá¹jinh¹ cu³tiá³, jmí¹jáun² jlánh¹ jmí¹ hnáu² lín³² jnoh¹ hi³ tsá¹neh²¹ siáh³ cónh³ hnoh², quí¹ uá¹jinh¹ tiá² tiauh² jnoh¹ ta³ máh¹ hnoh², tí³la³ cun³ jáun² chau² bíh¹ tsí³ jnoh¹ quián¹³ hnoh². ¹⁸ Jmí¹ hnáu² jnoh¹ tsá¹neh²¹ siáh³ cónh³, hi³ huen² jná¹³ ca³jmú³² pí³ tenh³ hnah² jéin³² hi³ ñe¹; tí³la³ ní¹juáh³ jmái¹ hi³ jmí¹ hnáu² jnoh¹ tsáu¹³, ca³qui³ ca³jna³ bíh¹ tsá² hláinh¹ jui³². ¹⁹ Jáun² né³, ¿he³ bíh¹ jmu² hi³ zia³² hi³ hu²¹ tsí³ jnoh¹, hi³ jmu² hi³ hiún² tsí³ jnoh¹, hi³ jmu² hi³ tsah¹ jnoh¹ la³jmí¹ tsah³ tsá² zia³² hi³ láih²³ ñí¹ co² tsú²? Hmóu³² bíh¹ hnoh² tsá² jmúh¹³ hi³ lí¹³ la³

jáun² quiú¹³ jnoh¹ ní¹ má¹jaunh³² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². ²⁰ Tson² bíh¹ cu³tí³ hnoh² bíh¹ tsá² jmuh³² hi³ hiún² tsí³ jnoh¹ hi³ tsah¹ jnoh¹ ní¹con² Dió³².

3

¹ Hi³ jáun² jmí¹ tiú²uú² ca³tiau¹³ jnoh¹ tá¹ gáu³ hi³ hi³² tsí³ jnoh¹, ca³lá¹³ jnoh¹ hi³ cu³tsa³² gau³ bíh¹ jnoh¹ jéi³²í¹ tauh¹³ cú²jueh³² já¹ juú² Atenas jáun², ² hi³ jáun² reh² Timoteo ca³zen¹³ jnoh¹ hi³ tsa³jie³ hnoh², jan² tsá² quian²¹ Dió³² quiúnh¹ jnoh¹ ca³tí²¹ jú¹ chú³² hi³ hléh¹ jnoh¹ quioh²¹ Dió³², hi³ tsa³cué² tsú² pí³ hñu³ honh² hnoh², hi³ hie³² tsú² hnoh² re² ca³tí²¹ ha³ lánh³ tanh¹³ náh² ta²¹ Dió³²; ³ quí¹ hi³ jáun² tiá² hin² jinh²¹ cun³ñí¹ hi³ jmu² tsáu² hian² tsí³. Quí¹ má²ñíh¹ bíh¹ náh² hmóu³² hi³ ca³tí²¹ má¹tso¹ bíh¹ dí² tsí³ hi³ la³ jáun². ⁴ Quí¹ la³ cun³ jmí¹ tiauh¹ jnoh¹ jáun² quiúnh¹ hnoh² ca³juáh¹³ jnoh¹ hi³ chau²¹ jmái¹ má¹tso¹ dí² tsí³; hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³, la³ cun³ hi³ má²ñíh¹ náh². ⁵ Hi³ jáun² jmí¹ tiú²uú² ca³tio²¹ jná¹³ hi³ hi³² tsin³², ca³zéin³² jná¹³ jái¹³ hi³ nga² jná¹³ lánh³ rón³² tionh² hnoh² ca³tí²¹ hi³ ná¹tanh²³ náh² ta²¹ Dió³², ní¹juáh³ ní² lí¹ má²ca³ma³cau² hnoh² tsá² hláinh¹ hi³ tiú²uú² ca³lí³ quien² ta²¹ hi³ ca³jmú¹³ jnoh¹ jáun².

⁶ Tí³la³ jmí¹ má²cuanh³² jáun² Timoteo ní¹ tiauh¹ jnoh¹ lá² né³, hi³ ñéi¹ tsú² jáun² Tesalónica ní², jmí¹ jáun² quiaun² tsú² cáun² jái¹³ chu²¹ hi³ hnoh² ná¹tanh²³ bíh¹ ta²¹ Dió³² la³ má²tanh²³ náh² jáun², hi³ hno³ náh² tsá²ján² tsá²ján². Ca³juáh³ tsú² hi³ jmái¹ ca³la³ jí³² chau² honh² hnoh² hi³ ca³ta¹ jnoh¹, hi³ hnau³ lín³² hnoh² jnoh¹, hi³ dí¹quian¹ hnoh² hi³ jie¹ náh² siáh³ jnoh¹ la³jmí¹ dí¹quian¹ jnoh¹ hi³ neh²¹ jnoh¹ siáh³ hnoh². ⁷ Hi³ jáun² né³ reh², cun³quionh³ jái¹³ hi³ ca³lí³ né¹ jnoh¹ hi³ tanh²³ bíh¹ hnoh² ta²¹ Dió³², ca³niau³ re² tsí³ jnoh¹ hi³ ca³tin¹ hnoh² ja¹ la³jí³² uu³mí²tsí³² hi³ zia³² ní¹con² jnoh¹. ⁸ Hi³ jáun² ziaún² jnoh¹ re² ní¹juáh³ la³ má²hain²¹ jáun² hnoh² tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí². ⁹ Cónh³ tiá² chauh¹ jnoh¹ ha³ lánh³ rón³² cué¹³ tiá¹hmah¹ la³ cun³ hi³ jmí¹ hnáu² jnoh¹ jmú¹³ ní¹con² Dió³² hi³ ca³tin¹ hnoh², cun³ñí¹ hi³ jmuh³² hnoh² hi³ lí²tsah¹ lín²¹ jnoh¹ ta³ ní¹ Dió³² Juo¹³ dí². ¹⁰ Jlánh¹ hiú² mí³² jnoh¹ la³ huá² la³ jma² ní¹con² Dió³², hi³ hnáu² jnoh¹ cué³² Dió³² jái¹³ hi³ neh²¹ jnoh¹ siáh³ hnoh², hi³ jáun² lí¹³ má¹hián¹³ jnoh¹ re² hi³ hie¹³ jnoh¹ hnoh² jái¹³ ca³tí²¹ hi³ tanh²³ náh² ta²¹ Dió³².

¹¹ Jáun² cuí¹ jmu¹ Dió³² Jméi² dí² jí³ Jesús Tí³² Juo¹³ dí² hi³ niá³ jui³² hi³ tsáu¹³ jnoh¹ tí³ ní¹ tionh¹ hnoh². ¹² Jáun² Tí³² Juo¹³ dí² cuí¹ jmu¹ hi³ conh²¹ hñu³ honh² náh² hi³ hno³ náh² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh² tsá²ján² tsá²ján², jí³ la³jín³² tsáu² ní² siáh³, la³jmí¹ hnau³ jnoh¹ hnoh². ¹³ Hi³ cuí¹ jmu¹ bíh¹ Dió³² pin³ hñu³ honh² náh² hi³ hí¹ cáun² tso³ tiá² zia³² quián¹³ náh² ta³ ní¹ Dió³² Jméi² dí², jí³ hi³ zian² náh² siáh³ ná¹chan¹ ní¹con² tsú² ní¹ má¹jaunh³² Jesús Tí³² Juo¹³ dí², quionh³ tsú² la³jín³² tsá² joh¹.

4

Tsá² zian² cun³ tí³² tsí³ Dió³²

¹ Hi³ jáun² né³ reh², jnoh¹ juáh³ ní¹con² hnoh² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí², hi³ ní¹táunh¹ hnoh² la³ má²ñí³táunh¹ náh² ní² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², hi³ jmúh¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ má²ca³hie¹³ jnoh¹ jáun², hi³ tí³ lí³mí¹ re² jmuh³² náh² cun³ jmá² cun³ jnia³².

² Má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² lánh³ lí³ jái¹³ hi³ ca³má¹tá¹³ jnoh¹ jáun² hnoh² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí². ³ Quí¹ hi³ hnió³ Dió³² hi³ hnoh² ná¹chan¹ náh² ní¹táunh¹ quiúnh¹, hi³ hí¹ jan² tiá² hin² hniáuh³² jmu³ juón¹ quionh³ tsá²ján² tsá²ján². ⁴ Hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² hniáuh³² lí³ níh¹³ lánh³ má¹zián¹³ náh² hi³ ná¹chan¹ ca³tí²¹ ní¹juáh³ hin² tsánh² lí¹³ ní²cuonh² náh², hi³ jmúh¹³ náh² quien² tsá²mí³ tsá²ñuh². ⁵ Tiá² hniáuh³² hi³ cáun² lí¹ dí¹quiaunh²¹ honh² náh² jan² tsá²mí³ la³jmí¹ jmu² tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³².

⁶ Hí¹ jan² hnoh² tiá² hniáuh³² jmúh¹³ tso³ jáun², hi³ lí¹ má¹can¹³ náh² renh², qui¹ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá² jéinh³² siáh³ cáun² hi³ hlah³ ñí¹con² la³jín³² tsá² jmu³ tso³ la³ jáun², la³ cun³ hi³ má²ca³juáh¹³ jnoh¹ jáun² jmí¹tin². ⁷ Qui¹ Dió³² má²ca³te³ hi³ má¹ziáun¹³ dí² ná¹chan¹ ñí¹con², jun³juáh¹³ hi³ jmú¹³ dí² tso³ yáh³. ⁸ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² tiá² jéih³² jái¹³ ní², jun³juáh¹³ tiá² jéih³² jái¹³ quioh²¹ tsá²mi³cuóun² yáh³ tsú², qui¹ hi³ tiá² jéih³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² bíh¹ tsú² jaun³², Dió³² Tsá² cuen² Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² náh².

⁹ Hi³ ca³ti²¹ hi³ hno³ náh² tsá²ján² tsá²ján² né³, tiú²uú² hniáuh³² yáh³ jmu¹ jná¹³ hliáun³ jái¹³, qui¹ hnga² bíh¹ Dió³² má²ca³ma³ta² hnoh² hi³ má¹hno¹ náh² tsá²ján² tsá²ján². ¹⁰ Qui¹ má²ná¹jmu³² bíh¹ hnoh² la³ jáun² ñí¹con² la³jín³² tsá² reh² zian² tá¹ cáun² hué³² Macedonia, tí³la³ cun³ jáun² hlí¹ lieh¹ jnoh¹ hnoh² reh² hi³ chú³² tí³ lí³mí¹ má¹hno¹ náh² tsá²ján² tsá²ján². ¹¹ Jmúh¹³ náh² pí³ hi³ tianh¹³ náh² tie³ quiúnh¹ la³jín³² tsáu², tiá² hniáuh³² cáun² lí¹ ngáih¹ náh² jái¹³ hi³ tiá² ca³tin¹ náh² ngáih¹. Jmúh¹³ náh² ta²¹ quián¹³ ma³ quin³² ma³ jan³² cun³quionh³ cuá² tanh¹ hmóu³² la³ cun³ hi³ qui³ má²ca³juáh¹³ jnoh¹ jáun², ¹² hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ taunh¹³ náh² ta²¹ tsá² cá²tsaun¹, hi³ tiá² hi³ lí³hniauh³ hí¹ cáun² ñí¹con² náh².

Jmáí¹ hi³ jáunh³ Tí³² Juo¹³ dí²

¹³ Hnoh² reh², tiá² hnáu² jnoh¹ hi³ tionh² hnoh² ta³ tiá² ñí¹ he³ lí¹³ ñí¹con² tsá² má²cá²tsan³, qui¹ ní² lí¹ ca³niau²¹ hlah³ honh² náh² la³jmí¹ nio² hlah³ tsí³ tsá² tiá² má²hu²¹ tsí³ hi³ jenh¹³ dí². ¹⁴ La³jmí¹ táunh²³ dí² ta²¹ hi³ ca³jun³ Jesús, jí³ hi³ ca³jenh¹³ siáh³, la³ jáun² bíh¹ ca³ta¹ dí² hi³ táunh¹³ ta²¹ hi³ ní¹ má¹jaunh³² Jesús, Dió³² jmu³ hi³ ja³tánh¹ tsú² quionh³ Jesús la³jín³² tsá² tanh² ta²¹ Jesús jmí¹ cá¹tsan³.

¹⁵ Hi³ jáun² la³ cun³ rón³² lí³ jé¹ Tí³² Juo¹³ dí² juáh³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² la³ lá²: Hi³ la³jái³² dí² tsá² ziáun² dí² ní¹ má¹jaunh³² Tí³² Juo¹³ dí², tiá² chí¹ján³ dí² tsáuh¹³ yáh³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² má²cá²tsan³. ¹⁶ Qui¹ tsá² má²tanh² ta²¹ Cristo jmí¹ cá¹tsan³ bíh¹ tín² jenh¹³ la³ñí¹ ní¹ má¹jaunh³² Tí³² Juo¹³ dí² hñu³mi³cuú² hi³ jmu³ héih³²; quionh³ tsú² tsá² chín¹ ja¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³². Tsá² hi³ hléh³² tiá³ hi³ jiéi³² mí¹ñí² quioh²¹ Dió³². ¹⁷ Má¹jáun² tsáuh¹³ dí², tsá² ziáun² dí², cu³tsa³² quiúnh¹ dí² tsá² má²ca³jenh¹³ hí³, hi³ ngá¹³ dí² ja¹ jnie² chí³cuú² ñí¹ jenh¹³ dí² Tí³² Juo¹³. Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ tsá¹tau¹³ dí² quiúnh¹ Tí³² Juo¹³ cun³ jmí¹hi³nio². ¹⁸ Hi³ jáun² cun³quionh³ jái¹³ ní² jmúh¹³ hnoh² hi³ niau²¹ tiá³ tsí³ tsá²ján² tsá²ján².

5

¹ Hnoh² reh², ca³ti²¹ hín² jmáih¹ lí¹³ la³ ní², tiá² hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hliáun³ jái¹³, ² qui¹ re² lín³² bíh¹ má²ná¹ñí¹ hnoh² hi³ chau²¹ jmáí¹ jáunh³ Tí³² Juo¹³ dí² cu³diá²jan², la³jmí¹ ja³² jan² háin² cu³diá²jan² já¹niéi². ³ Jmáí¹ hi³ ná¹juáh²³ tsáu²: “Tie³ bíh¹ nio², hí¹ cáun² hi³ háinh¹³ tiá² zia³² yáh³”, má¹jáun² bíh¹ quiunh²¹ tsú² hi³ ma³tso² lín³² tsí³ cu³diá²jan² la³ lá², la³jmí¹ lí²³ ñí¹con² tsá²mi³ lí²zian² jon² hi³ cu³diá²jan² lí²³ quieh² héin¹. Hí¹ cáun² tiá² ñí¹ zia³² yáh³ ñí¹ lí³ cuon³ tsá² la³ hí³. ⁴ Tí³la³ hnoh² reh², tiá² já¹niéi² tionh² yáh³ hnoh² hi³ lí¹³ chau²¹ jmáí¹ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí² cu³diá²jan² la³jmí¹ chau³² jan² háin² jmáí¹ hi³ tiá² hi³ lín²³ tsú². ⁵ Qui¹ la³jín³² bíh¹ hnoh² má²tionh² ñí¹ tie³ joh¹, ñí¹ lí³ ta³jma². Tiá² já¹niéi² tiauh² yáh³ dí², ñí¹ tiá² joh¹ tie³; ⁶ hi³ jáun² tiá² hniáuh³² yáh³ cuóu³² dí² la³jmí¹ ná¹cuóun¹ tsá²cá²tsaun¹, tí³la³ hniáuh³² hi³ ná¹zian² tsí³ bíh¹ dí², jí³ hi³ tiáuh¹ dí² hua³jan²¹, hi³ jáun² tiá² lí¹ lí³can² dí². ⁷ Já¹niéi² bíh¹ cuóun¹ tsú², hi³ já¹niéi² bí¹ siáh³ má²héinh³² tsú²; ⁸ tí³la³ cun³ñí¹ hi³ jnoh¹ láí³ dí² tsá² tiauh² ta³jma² bíh¹, jáun² cu¹ tiáuh¹ dí² hua³jan²¹ hi³ tiá² lí¹ lí³can² dí². La³jmí¹ jmu² hliáu³ hua³hí¹³ ñí¹tsí³ hi³ quih³² cáun² hi³ pin³, la³ jáun² bíh¹ hniáuh³² jmú¹³ dí² cun³quionh³ hi³ cu³tí³ tanh²³ dí² ta²¹ Dió³², hi³ hno³ dí² siáh³ Dió³². Ja³bí¹ la³jmí¹ jmu² hliáu³ hua³hí¹³ chí¹ cun³quionh³ hi³ huáh² ná¹hein³² jáun², la³ jáun²

bíh¹ hniáuh³² jmú¹³ dí² cun³quionh³ hi³ ná¹hé² ná¹jan³² dí² hi³ chau²¹ jmái¹ hi³ liáu³² dí² Dió³². ⁹ Quí¹ jun³juáh¹³ ca³hiáu³² Dió³² jnoh¹ hi³ jmoh³ la³ cun³ hi³ míh²³ jáun² tsí³ yáh³, tí³la³ ca³hiáu³² tsú² hi³ liáu³² cun³quionh³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí², ¹⁰ Tsá² ca³jun³ hí³ hi³ ca³ta¹ dí²; hi³ jáun² lí¹³ ziaún² dí² quiúnh¹ tsú², uá¹ hi³ ziaún² dí² uá¹ hi³ má²jún¹ dí² ní¹ má¹tí³ ñí¹ jáunh³ tsú². ¹¹ Hí³ jáun² hlí¹ lienh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján², hi³ jmúh¹³ náh² siáh³ hi³ tí³ lí³mí¹ lí³ pin³ hñu³ tsí³ tsá²ján² tsá²ján² la³ qui³ má²ná¹jmuh³² ní² náh².

Jái¹³ lá² cue³² Po¹ hi³ ma³tí³² tsá² reh²

¹² Hí³ jáun² né³ reh², juáh³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² hi³ hniáuh³² jmúh¹³ náh² quien² tsá² ná¹jmú² ta²¹ ñí¹con² náh², tsá² ná¹ho² jái¹³ hi³ ca³cué³ Tí³² Juo¹³ dí², tsá² ná¹hie³² jú¹ tson² ñí¹con² náh². ¹³ Hniáuh³² jmúh¹³ náh² lin¹ hi³ cu³tí³ hu²¹ honh² náh² hi³ quien² lín³² tsú² jí³ hi³ má¹hno¹ lín³² náh² tsú² siáh³, quí¹hliá² ná¹jmú² tsú² ta²¹ jáun². Tianh³ náh² cáun² hi³ re² hi³ tin² quiúnh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján².

¹⁴ Hnoh² reh², ja³bí¹ hlí¹ lieh¹ jnoh¹ siáh³ hnoh² hi³ jin¹³ náh² tsá² tiá² ñí¹jmú³ tá¹³, hi³ jmúh¹³ náh² hi³ niau²¹ tiá³ tsí³ tsá² nio² hlah³ tsí³, hi³ má¹hon¹ náh² tsá² tiá² má²pin³ hñu³ tsí³, hi³ juenh² honh² náh² siáh³ ñí¹con² la³jín³² tsáu².

¹⁵ Ha³ lí² jéinh¹ hnoh² siáh³ hlah³ ñí¹con² tsá² má²ca³jmú³ hlah³. Tí³ re² bíh¹ jmúh¹³ hnoh² hi³ chú³² jmái¹ ca³la³ jí³² ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján², jí³ ñí¹con² ca³la³ jín³² tsáu² ní² siáh³.

¹⁶ Tianh³ náh² hiún² honh² jmái¹ ca³la³ jí³². ¹⁷ Lienh¹ náh² Dió³² chí¹ñí¹. ¹⁸ Cáun² cuéh³ náh² tiá¹hmah¹ Dió³² uá¹ he³ mi³ lí²³, quí¹ la³ jáun² bíh¹ hnió³ Dió³² hi³ jmúh¹³ hnoh², tsá² tanh²³ náh² ta²¹ Cristo Jesús.

¹⁹ Ha³ lí² yéi² náh² sí² quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ má²zia³² hñu³ honh² náh². ²⁰ Ha³ lí² jmú² náh² han¹ jái¹³ hi³ hleh³² tsáu² hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³. ²¹ Re² quian² náh² hua³hí¹³ la³jí³² jái¹³ hi³ hleh³² tsáu² ní¹juáh³ jáun² jú¹ tson², tionh² náh² ta²¹ jái¹³ jáun² ní¹juáh³ jáun² jú¹ tson² cu³tí³. ²² Chá¹ náh² tí³ có³² ca³la³ jí³lí³² ñí¹ hi³ hlah³.

²³ Dió³² Tsá² jmú² hi³ ziaún² dí² re² tin² cuí¹ jmú¹ hi³ cu³tí³ ná¹chan¹ hnoh² ñí¹con² hí³ dí², hi³ hí¹ cáun² tso³ tiá² zia³² ñí¹con² náh² hi³ juáh¹³ hi³ lí³ hliánh¹³ náh², la³jí³ ngú³, jí³ jmí²chí³, jí³ jmí¹ honh² náh² siáh³, ní¹ má¹cá²chó³² jáun² jmái¹ hi³ jáunh³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². ²⁴ Dió³² Tsá² té²³ hnoh² lín³ jan² Tsá² má²tí³² jë¹, jáun² tiu³nio² jmú³ bíh¹ tsú² la³jí³² hi³ má²lí²juánh³² jná¹³ ní².

Po¹ hah² jái¹³ ñí¹ ca³táuh³ sí²

²⁵ Hnoh² reh², lienh¹ náh² Dió³² hi³ ca³ta¹ jnoh¹.

²⁶ Ren¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² hi³ re² nio² honh² náh², la³ qui³ ráin³² tsú² jan² rainh²¹.

²⁷ Juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí² hi³ hniáuh³² híh¹³ hnoh² sí² lá² ñí¹con² la³jín³² tsá² reh².

²⁸ Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³ ní².]

Sí² Ní¹ Má²tun³ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ní¹con² Tsá² Tesalonicenses

Po¹ quionh³ tsá² quionh³ jmu² sí² lá² ca³tin¹ tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Tesalónica

¹ Hnoh² reh², tsá² má²lín³ náh² cuáh³² já¹ juú² Tesalónica ní², jná¹³ Po¹ quiúnh¹ Silvano jí³ Timoteo, tsá² ná¹jmu³² jnoh¹ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh² tsá² tionh² náh² jo³cuo² Dió³² Jméi² dí² jí³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². ² Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² jí³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², hi³ cuí¹ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tin².

Dió³² ra³tsi³² héih³² ní¹con² la³jín³² tsá² ren² tso³ ní¹ má¹jaunh³² Jesús

³ Hnoh² reh², jun³juáh¹³ cá² ní¹ hi³hliá² chú³² cue²³ jnoh¹ tiá¹hmah¹ Dió³² yáh³ hi³ ca³tin¹ hnoh², tí³la³ ca³ta¹ jnoh¹ cué¹³ tiá¹hmah¹ qui¹hi³hliá² tí³ jlánh¹ re² má²tanh²³ hnoh² ta²¹ Dió³² cun³ jmá² cun³ jnia³² bíh¹, hi³ tí³ lí³mí¹ má²hno³ náh² tsá²ján² tsá²ján².

⁴ Cun³ní¹ hi³ ní² bíh¹ jmu³² jnoh¹ tsah¹ lín²¹ hi³ ca³tin¹ hnoh² ní¹con² ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ tsá² má²lín³ cuáh³², hi³ za²³ jnoh¹ tsú² ha³ cónh³ tí³ hi³ cueh²³ náh² honh² jí³ hi³ tanh²³ náh² ta²¹ Dió³² uá¹jinh¹ ja¹ ca³la³ jí³² uu³mí²tsi³² jí³ hi³ hlah³ hi³ quiunh³² náh². ⁵ Cun³quionh³ hi³ jáun² má²lín¹ hi³ Dió³² tin² ra³tsi³² re² héih³², hi³ ja³bí¹ la³ jáun² má²lín¹ siáh³ hi³ hnoh² bíh¹ ca³tin¹ cuá¹tianh³ ní¹ cuá¹quien² Dió³². Qui¹ hi³ jáun² bíh¹ ná¹má²tsoh¹ náh² honh².

⁶ Dió³² bíh¹ Tsá² jmu² la³ cun³ hi³ ca³ti²¹, hí³ bíh¹ jmu³ hi³ ma³tso² tsí³ tsá² ná¹jmu² hí³ hi³ ná¹má²tsoh¹ náh² honh²; ⁷ hi³ jáun² hnoh², tsá² ná¹má²tsoh¹ náh² honh², chau³ Dió³² tie³ la³jmí¹ chau³ jnoh¹ ní¹ má¹cá²chó³² jmá¹ hi³ jáunh³ Jesús Tí³² Juo¹³ dí² tí³ hñu³mí³cuú², cu³lí²¹ quionh³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³, tsá² pin³ joh¹. Hi³ jáunh³ tsú² jáun² jui³² ja¹ sí² cáu² lín³², ⁸ hi³ ja³jéinh¹ tsú² hi³ ma³tso² tsáú² tsí³, la³ cun³ tsá² tiá² ca³lí³ cuóun³² Dió³², tsá² tiá² má²ca³taunh³ ta²¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí². ⁹ Tsá² hí³ dá² tá¹tsin¹ héih³² la³ cun³ hi³ ca³ti²¹, hi³ jáun² ma³tso² tsí³ hi³ chéi³ hi³ uóu³² ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio², ní¹ tiá² lí¹³ tiánh³ tsú² ta³ ní¹ Tí³² Juo¹³ dí², ní¹ má²jnia³ jáun² pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² quioh²¹. ¹⁰ Hi³ ní¹ má¹jaunh³² Tí³² Juo¹³ dí² né³, má¹jáun² lí³ lin¹ hi³ quien² tsú² hi³ jmu³ tsá² joh¹, hi³ la³jín³² tsá² ca³taunh³ hí³ ta²¹ né³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² ca³la³ hi³ tsa³cáun² lín³² tsí³. Hi³ hnoh² siáh³ lí³ quiúnh¹ tsá² hí³ qui¹ má²ca³tionh² náh² ta²¹ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³juáh¹³ jnoh¹ jáun².

¹¹ Cun³ní¹ hi³ ní² bíh¹ ná¹hiú² ná¹mi³² jnoh¹ ní¹con² Dió³² hi³ ca³tin¹ hnoh². Mí³² jnoh¹ hi³ Dió³² jmu³ hi³ lí¹³ zian² hnoh² la³ cun³ ca³ti²¹ zian² tsá² má²ca³te³ Dió³²; hi³ mí³² jnoh¹ siáh³ hi³ Dió³² jmu³ hi³ lí¹³ má¹tih²¹ hnoh² la³jí³² hi³ chu²¹ hi³ hniá¹ náh² jmúh¹³, jí³ la³jí³² ta²¹ hi³ jmuh³² hnoh² cun³ní¹ hi³ tanh²³ náh² ta²¹ Dió³². ¹² Qui¹ jáun² la³ jáun² bíh¹ má²lí¹³ ma³quien² tsáú² Jesús Tí³² Juo¹³ dí² cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ hnoh², hi³ jáun² la³ jáun² siáh³ jmu³ Jesús hi³ quien² hnoh² cun³ní¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ Dió³² jí³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí².

2

Tsá² hláih¹, tsá² jmu² tso³

¹ Hnoh² reh², ca³ti²¹ jmá¹ hi³ jáunh³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² hi³ ja³chau³ dí² tsú² cu³lí²¹ ní¹con², ca³ti²¹ jmá¹ jáun² juáh³ jnoh¹ ² hi³ tiá² hniáuh³² hí³² honh² náh², sa³jun³ hi³ juenh¹³ náh² ní¹ má¹ca³niéih² náh² hi³ ca³chó³² jmá¹ jáun² quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí². Uá¹jinh¹ zian² tsá² juáh³ hi³ zia³² cáun² jái¹³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹, ho³lá²dá² hléh³² tsú² cáun² jái¹³ ja¹ tsá² reh² dí², ho³lá²dá² juáh³ tsú² hi³ zia³² cáun² sí² hi³ ca³zen¹³ jnoh¹, tiá² hniáuh³² yáh³ lí¹ táunh¹³ hnoh² ta²¹ jái¹³ jáun². ³ Tiá² hniáuh³² yáh³ lí¹ lí³can² hnoh² jái¹³ quioh²¹ lí³ua³

jan² tsáu², quí¹ ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmái¹ jáun², ca³ti²¹ lí¹³ cáun² hniéi² jueh³² ñí¹con² Dió³², hi³ ma³jnia³² siáh³ jan² tsá² lí³ hoh³ ca³ti²¹ liei²¹ quioh²¹ Dió³², tsá² ca³tin¹ hi³ hi³ tsó³² ñí¹ hlah³. 4 Tsá² hí³ dá² jmu³ hi³ jlánh¹ quien² hnga², hi³ jmu³ hian² tsí³ ñí¹con² la³jáh³ dú¹ ñí¹ hi³ ná¹juáh²³ tsáu² dió³², jí³ la³jí³² hi³ má²ná¹má²tsú² má²jónh³² tsáu². Hi³ hí¹ la³ tí³ hñu³ cuáh³² chín¹ quioh²¹ yáh³ Dió³² tsa³cuá² tsá² hí³, hi³ cuá¹jmu² quien² la³jmí¹ quien² Dió³².

5 ;Tiá¹ chau² honh² hnoh² hi³ ca³juánh³² jná¹³ la³ ní² tá¹la³ ca³ñí³² jná¹³ quiúnh¹ hnoh²? 6 Hi³ má²ná¹ñíh¹ náh² he³ quí² jni³² jui³² quioh²¹ tsá² hláih¹ hí³ la³ tí³ ta³né³², tí³la³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ má²tón³² máh³ ma³jnia³² tsá² hí³. 7 La³ ta³né³² bíh¹ má²chí¹jmu² ta²¹ hlah³ pí³ tiá² jniá³, jí³²la³ tí³ hniáuh³² quin³ tí³ có³² Tsá² quí² jnai³² jui³² quioh²¹ bíh¹ tsá² hláih¹ hí³ ta³né³². 8 Hi³ jáun² má¹jáun² máh³ má²ma³jnia³² tsá² lí³ hoh³ hí³ ca³ti²¹ liei²¹ quioh²¹ Dió³², tí³la³ Tí³² Juo¹³ dí² jngih³ tsá² hí³ cun³quionh³ chí³ hi³ jiéi³²; ja³bí¹ hí³ dí² hin³ tsá² hláih¹ hí³ cun³quionh³ joh¹ cú²tú¹ cú²lí¹³ hi³ quian³² ní¹ má¹jaunh³². 9 Tsá² hláih¹ hí³ já³² cha¹³ *Satanás tsá² hláinh¹ tsá² chín¹, hi³ já³² cun³quionh³ la³jí³² pí³ quioh²¹ Satanás hí³, hi³ jmu³ hua³jueh³² jí³ lí²¹ hi³ lí¹³ tsa³cáun² tsí³ tsáu², hi³ ma³can² tsáu². 10 Cun³quionh³ la³jí³² ñí¹ hi³ hlah³ ma³can² tsú² tsá² tsá²hín³, tsá² tiá² ca³lí³hnió³ tónh³² ta²¹ jú¹ tson², jú¹ hi³ jmí¹ lí³ lí¹³ liáun³ tsú². 11 Cun³ ñí¹ hi³ ní² bíh¹ jmu³ Dió³² hi³ lí¹³ lí³can² tsá² la³ hí³, hi³ lí¹³ tónh³² tsú² ta²¹ jú¹ tí¹jái². 12 Hi³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ tá¹tsin¹ héih³², tsá² tiá² ta²¹ ca³taunh³ hí³ jú¹ tson², tsá² ca³lí³ hniá¹ hí³ jmáh³la³ hi³ hlah³.

Tsá² má²ná¹quiánh¹ hi³ ca³tin¹ liáun³

13 Tí³la³ jnoh¹ reh², ca³ta¹ jnoh¹ cue¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² la³jí³² jmái¹ hi³ ca³tin¹ hnoh² tsá² hniau³ Tí³² Juo¹³ dí²; quí¹ Dió³² ca³quianh³ hnoh² la³ jmí¹ ñí¹ hi³ lí¹³ liáun³ náh² cun³quionh³ hi³ jmu³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ lí¹³ ná¹chan¹ náh² ca³tin¹ Dió³², jí³ cun³quionh³ hi³ táunh¹³ náh² ta²¹ jú¹ tson² ní² siáh³. 14 Cun³quionh³ jú¹ chú³² hi³ hléh¹ jnoh¹ jáun² bíh¹ ca³té² náh² tsú² hi³ lí¹³ liáun³ náh², hi³ jáun² hnoh² lí¹³ zian² náh² cáun² hi³ quien² la³jmí¹ quien² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí².

15 Hi³ jáun² né³ reh², cuí¹ tionh² náh² hi³ nio² tiá³ honh² la³ má²tionh² náh² ní², ha³ lí² chá² náh² tí³ có³² jái¹³ hi³ ca³juáh¹³ jnoh¹ jáun² ñí¹ ná¹jéinh³ ñí¹ dí², jí³ cun³quionh³ sí² ní² siáh³. 16 Hi³ jáun² hnga² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² jí³ Dió³² Jméi² dí², Dió³² Tsá² hniau³ dí², Tsá² má²hé² má²mieh² hi³ jmu² hi³ nio² tiá³ tsí³ dí² la³jí³² jmái¹ la³ cun³ jmí¹hi³nio², hi³ cue³² siáh³ cáun² hi³ chu²¹ hi³ má²hu²¹ tsí³ dí², 17 Dió³² hí³ cuí¹ cue²¹ pí³ hñu³ honh² náh², hi³ cuí¹ má¹hau³ náh² tsú², jáun² la³jí³² hi³ jmuh³² náh² jí³ la³jí³² hi³ hléh¹ náh² lí¹³ lí³ chu²¹.

3

Po¹ mi³² hi³ liéinh³² tsú² Dió³² quioh²¹ quionh³ tsá² quionh³

1 Hnoh² reh², ñí¹ má²ca³táuh³ sí² lá² juáh³ jnoh¹ hi³ lienh¹ náh² tiá³ Dió³² ca³ta¹ jnoh¹, hi³ jáun² tia³jui³² tsa³cuóun² jái¹³ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ ma³quien² siáh³ tsá² siánh³ jái¹³ jáun² la³jmí¹ má²ca³jmuh³ hnoh². 2 Lienh¹ hnoh² siáh³ Dió³² ca³ta¹ jnoh¹, hi³ liáu³² tsú² jnoh¹ ñí¹con² tsá² hian² tsí³, tsá² cháunh²³ tsí³ jmáh³la³ hi³ hlah³, quí¹ tiá² la³jín³² tsáu² taunh³² yáh³ ta²¹. 3 Tí³la³ Tí³² Juo¹³ dí² lín³ jan² Tsá² má²tí³² jē¹, hi³ jáun² hí³ bíh¹ jmu³ hi³ lí³ pin³ náh² hñu³ jmí¹ hñu³ honh², jí³ hi³ hua³hín¹³ tsú² siáh³ hnoh² ñí¹con² tsá² hláinh¹. 4 Hi³ ca³tin¹ hnoh², tanh²³ bíh¹ jnoh¹ ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí² hi³ hnoh² ná¹má²tih²¹ la³ má²ná¹má²tih²¹ ní² náh² héih³² hi³ jmu³² jnoh¹. 5 Cuí¹ jmu¹ bíh¹ Tí³² Juo¹³ dí² hi³ lí³ lieih²¹ jmí²chí³ quián¹³ náh² hi³ Dió³² hniau³, hi³ cuí¹ jmu¹ siáh³ hi³ lí³ juenh² honh² náh² la³jmí¹ juenh² tsí³ Cristo.

Jái¹³ ca³ti²¹ hi³ hniáuh³² jmu³ tsú² ta²¹

⁶ Hnoh² reh², jmu³² jnoh¹ héih³² ñí¹con² hnoh² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí², hi³ tiú²uú² juonh²¹ hnoh² quiúnh¹ li³ua³ jan² tsá² reh² cáun² lí¹ ñi³taunh¹, tsá² tiá² má²tí³² la³ cun³ jái¹³ hi³ má²ca³híe¹³ jnoh¹ jáun². ⁷ Qui¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² má²ñíh¹ lánh³ ñí¹taunh¹ náh² ní¹juáh³ hi³ jmóuh¹ náh² la³ cun³ hi³ qui³ jmu³² jnoh¹. Qui¹ jmí¹ tiauh¹ jnoh¹ jáun² ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh², tiá² ca³jmú¹³ yáh³ jnoh¹ juinh³, ⁸ sa³jun³ hi³ lí¹ ca³cué³ tsáu² ca³cúh¹³ jnoh¹; ti³la³ jnoh¹ dá² ca³jmú¹³ pí³ hi³ jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ la³ huá² la³ jma² bíh¹, qui¹ tiá² ca³lí³hnáu² yáh³ jnoh¹ hi³ láí³ jnoh¹ la³jmí¹ lí³ cáun² liá¹ héi² ñí¹con² náh². ⁹ Jun³juáh¹³ hi³ tiá² jmí¹ zia³² yáh³ jái¹³, ti³la³ jnoh¹ dá² ca³lí³hnáu² cáu¹³ cáun² nóh³² lánh³ rón³² ca³ti²¹ tianh¹³ hnoh² bíh¹. ¹⁰ Qui¹ la³ cun³ jmí¹ tiauh¹ jnoh¹ jáun² ja¹ ñí¹ tionh¹ náh², ca³jmú¹³ jnoh¹ héih³² ñí¹con² hnoh² la³ lá²: Ní¹juáh³ tsá² tiá² ñí¹jmu³ ta²¹, ha³ lí² cuí¹ cúh². ¹¹ Ti³la³ má²ca³nái¹³ jnoh¹ hi³ zian² ma³ jan² hnoh² cáun² lí¹ ñi³taunh¹ náh², tsá² jmu² cá² ñí¹ ta²¹ tiá² quien² hi³ cáun² lí¹ lóh²³ ta³ ñí¹ tiá² ca³tin¹. ¹² Ñí¹con² tsá² la³ hí³ jmu³² jnoh¹ héih³² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí², hi³ re² nio² tsí³ tsú² hniáuh³² jmu³ ta²¹, hi³ jáun² láih¹³ tsú² hi³ cuh³.

¹³ Hnoh² reh², ha³ lí² cuí¹ huon¹³ náh² hi³ jmuh³² hi³ chu²¹. ¹⁴ Ní¹juáh³ zian² ma³ jan² tsá² tiá² ta²¹ taunh³² jái¹³ hi³ juáh³ jnoh¹ cun³quionh³ sí² lá², jie³ náh² re² hin² tsánh² tsá² hí³, jáun² lí²uú² juónh³² náh² quiúnh¹ tsá² la³ hí³, jáun² lí³ heh³. ¹⁵ Ti³la³ jun³juáh¹³ hi³ hniáuh³² hon² yáh³ náh² tsá² la³ hí³, ti³la³ hniáuh³² hlí¹ lienh¹ bíh¹ hnoh² tsá² la³ hí³ la³jmí¹ hlí² liéinh³² tsú² jan² rainh²¹.

Po¹ juáh³ hi³ cuí¹ má¹mieh² Dió³² tsá² hí³

¹⁶ Hi³ jáun² hnga² Ti³² Juo¹³ dí², Tsá² jmu² hi³ zian² tsáu² re² tin², cuí¹ jmu¹ hi³ zian² hnoh² re² tin² jmáí¹ ca³la³ jí³² uá¹ he³ mi³ quiunh³² náh². Cuí¹ zenh² bíh¹ Ti³² Juo¹³ dí² quiúnh¹ hnoh², ca³la³ jí³lin² náh².

¹⁷ Jná¹³ Po¹ cuá¹jmu² jná¹³ huéh³ ñí¹ hná¹ lá² quionh³ uón³² huen², la³ cun³ qui³ jmu² jná¹³ la³jí³² sí² quion²¹, hi³ jáun² lí³ lin¹ hi³ jná¹³ bíh¹ lí²jmú³²; hi³ juanh³² jná¹³: “Hia² hnoh²”. ¹⁸ Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí² la³jí³² hnoh². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³ hi³ juanh³² jná¹³ reh².]

SÍ² La³ñí¹ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Timoteo

Po¹ ca³jmú³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ Timoteo

¹ Jná¹³ Po¹, tsá² lín³ ná¹ *ti³² tsá² quian³² jé¹ Jesucristo, la³ cun³ héih³² quioh²¹ Dió³² Tsá² láú³² dí², jí³ héih³² quioh²¹ Jesucristo Tsá² ná¹jan²³ dí² hí³; ² zein²¹ jná¹³ sí² lá² ñí¹con² hnú² Timoteo, hnú² tsá² lín³ nú² la³juah²¹ dúh¹ jón³² jná¹³ cu³tí³ cun³ñí¹ hi³ táunh²³ dí² ta²¹ cú²re². Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² hnú² Dió³² Jméi² dí² jí³ Cristo Jesús Tí³² Juo¹³ dí², hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² juenh² tsí³, jí³ hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ zian² nú² cáun² hi³ re² hi³ tin².

Jái¹³ hi³ ca³híeh³ Po¹ Timoteo ca³tin¹ tsá² hleh³² jú¹ tí¹jái²

³ La³ cun³ hi³ ca³juánh³² jná¹³ jáun² jmí¹ ca³tí³ ñí¹ ñe¹ jná¹³ hué³² Macedonia hi³ ñíh¹³ hnú² juú² Éfeso ní², chú³² bíh¹ ñíh¹³ hnú² la³ má²ñíh³ ní². Hi³ jáun² hnú² jmúh¹³ héih³² ní¹juáh³ hin² tsánh² hleh³² jú¹ ná¹jan², hi³ tiú²uú² ma³tin² tsú² tsáu² la³ jáun². ⁴ Zéih³ hnú² tsú² hi³ tiú²uú² ma³quien² tsú² jái¹³ hi³ lí¹ quí² lí¹ chin² tsáu² chí¹, sa³jun³ hniáuh³² cán³ tsú² hua³hí¹³ hi³ hin² tsánh² lín³ dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú², cáun² hi³ tiá² chau²¹ jmái¹ táuh³. Quí¹ ní¹juáh³ cáun² ná¹jmu² la³ jáun² bíh¹ tsú², jáun² cáun² lí¹ ná¹quí² ná¹táinh²³ bíh¹ tsú² jái¹³; jun³juáh¹³ lín¹ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ yáh³ la³ jáun² hi³ juáh¹³ hi³ lí¹³ niau²¹ cáun² tsí³ tsú² ca³tí²¹ jui³² quioh²¹ Dió³².

⁵ Tí³la³ jná¹³ zein²¹ jái¹³ lá² cun³ñí¹ hi³ hnó³² jná¹³ hi³ ma³hnio³ tsáu² tsá²ján² tsá²ján² cun³ñí¹ hi³ má²ji² hñu³ tsí³, cun³ñí¹ hi³ má²ji² siáh³ jmí¹ tsí³ tsú², jí³ cun³ñí¹ hi³ hliá² tson² má²tanh² tsú² ta²¹ Dió³². ⁶ Zian² ma³ jan² tsáu² má²ca³náu² tí³ có³² ca³tí²¹ hi³ ní², jáun² jú¹ siáh³ bíh¹ má²ná¹quí² ná¹juónh²³ tsú², jái¹³ tiá² lín¹ ñí¹ jmu³ ta²¹. ⁷ Uá¹jinh¹ hnió³ tsú² jmu³ tí³² ca³tí²¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, tí³la³ hí¹juáh³ jái¹³ hi³ hleh³² hnga² bíh¹ tsú² tiá² ngí²³, hi³ sa³jun³ ngí²³ bíh¹ tsú² jái¹³ hi³ jlánh¹ jmu² tson².

⁸ Né¹ bíh¹ dí² hi³ chu²¹ liei²¹ jáun² quioh²¹ hla¹ Moisés ní¹juáh³ hi³ cauh³² tsú² la³ cun³ ca³tí²¹. ⁹ Tí³la³ hniáuh³² né¹ dí² hi³ jun³juáh¹³ ca³tin¹ tsá² chun¹ yáh³ liei²¹ hi³ ca³lí³, quí¹ liei²¹ jáun² dá² ca³lí³ hi³ ca³tin¹ tsá² jmu² cun³ tin² tsí³ hnga² bíh¹, tsá² tiá² jmu² nieh³, tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³², tsá² jmu² tso³, tsá² tiá² Dió³² hún¹ tsí³, tsá² tiá² jéih³² hi³ híen¹, tsá² jngíh² jméi² mí¹ziú¹³, jí³ tsá² jngíh² tsáu² ní² siáh³. ¹⁰ Ja³bí¹ ca³lí³ zia³² liei²¹ hi³ ca³tin¹ tsá² juón¹, jí³ tsá²ñuh² lí¹ jmú² lí¹ tsau³² má²tún² hmóu³², tsá² han² tsáu², tsá² tí¹ jáin², tsá² má²tson² jú¹ tí¹jái², jí³ hi³ ca³tin¹ ca³la³ jín³² tsá² tiá² jéih³² jú¹ tson² ní² siáh³. ¹¹ Jú¹ tson² ní² bíh¹ juanh³² jná¹³, la³ cun³ rón³² lí³ jú¹ chú³² hi³ jlánh¹ quien² hi³ ca³hiau³ jná¹³ jáun² ñí¹con² Dió³², Tsá² hnió³ hí³ hi³ ma³mieh² dí².

Po¹ cue³² tiá¹hmah¹ ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ Dió³²

¹² Cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², Tsá² cue³² jná¹³ pí³, quí¹hliá² ca³lín¹³ tsú² hi³ jná¹³ bíh¹ tsá² lí³tín³ jái¹³ quioh²¹; hi³ jáun² jná¹³ ca³jmú³ tsú² tsá² lín³ quian²¹, ¹³ uá¹jinh¹ jmí¹tin² jmí¹ lín³ jná¹³ jan² tsá² tí² ziú² tí² hien² Tí³² Juo¹³ dí², hi³ tí² hnah³² jná¹³ siáh³ tsá² taunh² tsú² ta²¹ hi³ tí² jmuh³² ná¹ hian² tsín³², jí³ hi³ tí² tú² tí² hion³² jná¹³ tsú² siáh³; tí³la³ Dió³² ca³ja³ mií³ tsí³ ñí¹con² jná¹³, quí¹ jná¹³ tiá² jmí¹ má²tanh³² ná¹ ta²¹, hi³ jáun² bíh¹ tí² jmu² jná¹³ cáun² hi³ tiá² ño¹. ¹⁴ Jáun² jlánh¹ ca³ja³ lín³² mií³ tsí³ Tí³² Juo¹³ dí² ñí¹con² jná¹³, quí¹ ca³jmú³ tsú² hi³ tanh²¹ jná¹³ ta²¹, jí³ hi³ má¹hno¹ lín³² jná¹³ tsú², jí³ la³jín³² tsáu² ní² siáh³, quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ jná¹³ quiúnh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo.

¹⁵ La³jín³² tsáu² ca³tin¹ tónh³² ta²¹ jú¹ tson² lá²: Hi³ ca³cuan³ Jesús Tsá² lín³ Cristo ñí¹ hué²¹ lá² hi³ lión³² tsá² ren² tso³. Chín¹dí¹ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ tí² ren² tso³, ¹⁶ tí³la³ cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, Dió³² ca³ja³ mií³ tsí³ ñí¹con² jná¹³. Hi³ ní¹juáh³ Jesús Tsá²

lín³ hí³ Cristo la³ ca³jmú³ juenh² tsí³ ñí¹con² jan² tsá² la³ jná¹³ né³, jáun² má²ca³lí³ lin¹ bíh¹ hí³ jmu³ tsú² juenh² tsí³ ñí¹con² la³jín³² tsá² tónh³² ta²¹ ñí¹ hná¹ ní² siáh³, tsá² hiáuh³ jmái¹ hí³ zian² cun³ jmí¹hi³nio². ¹⁷ ¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Dió³² la³ cun³ jmí¹hi³nio², hí³ cuí¹ ma³tsu³ ma³jónh³² tsáu² hnga² hí³ dí²! Dió³² hí³ bíh¹ Tsá² lín³ Re²¹ cun³ jmí¹hi³nio², Tsá² tiá² lí¹³ jún³, Tsá² tiá² hin² lí¹³ jie³², Dió³² Tsá² cú² hnga² tán¹ cu³tí³. Tson² bíh¹ cu³tí³ la³ ní².

¹⁸ Hnú² jón³ Timoteo, ta²¹ hí³ má²lí²juánh³² jná¹³ ní² chá²³ jná¹³ jo³cuonh² hnú², la³ cun³ rón³² lí³ jú¹ tson² hí³ ca³hléh³ jáun² tsá² ná¹lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² hí³ ca³tín¹ hnú² jmí¹tín². Cun³quionh³ jái¹³ hí³ ca³hléh³ jáun² tsá² hí³ né³, lí¹³ jmúh¹³ hnú² cáun² hniéi² chu²¹. ¹⁹ Hí³ cu³tsa³² hniáuh³² cháh¹³ hnú² cáun² honh² hí³ ca³tín¹ Dió³², hí³ hniáuh³² jmúh¹³ hnú² pí³ hí³ cu³tí³ lí³ jí² jmí¹ honh² hnú² ta³ ñí¹ tsú². Zian² ma³ jan² tsáu² tiá² má²ca³lí³hnió³ jmu³ la³ cun³ hí³ má²lí²juánh³² jná¹³ ní², jáun² ca³ja³hín³ bíh¹ tsú² ca³tí²¹ hí³ jmí¹ taunh³² ta²¹. ²⁰ La³ jáun² bíh¹ ca³lí³ quioh²¹ Himeneo jí³ Lí²ján¹, jáun² tsá² hí³ má²ca³jienh²¹ jná¹³ ñí¹con² *Satanás, hí³ jáun² lí³ ñí³² tsú² hí³ tiá² chú³² tú² hión³² tsú² Dió³².

2

Po¹ juáh³ he³ lánh³ rón³² ca³ta¹ dí² lienh¹ Dió³²

¹ Hí³ jáun² né³, zia³² cáun² jái¹³ jlánh¹ bíh¹ quien² hí³ juah²¹ jná¹³ lá²: Chú³² mí³² tsú² ñí¹con² Dió³² quioh²¹ la³jín³² tsáu². Hniáuh³² liéinh³² tsú² Dió³², hí³ hiú² mí³² tsú², jí³ hí³ cué³² tsú² siáh³ tiá¹hmah¹ ñí¹con² Dió³² quioh²¹ la³jín³² tsáu². ² La³ jáun² ca³tí²¹ jmu³ tsú² quioh²¹ tsá² ná¹lín³ hí³ chín¹, jí³ tsá² ná¹lín³ ta²¹ ní² siáh³, quí¹ jáun² lí¹³ tiauh² dí² tie³ cáun² hí³ re² hí³ tín² tá¹la³ ziaún² dí² hí³ ca³tín¹ Dió³² ñí¹ hué²¹ lá², hí³ ná¹lá¹³ dí² tsá² re² jē¹. ³ Quí¹ jlánh¹ re² jniá³ hí³ jmú¹³ dí² la³ ní², hí³ ja³bí¹ la³ ní² siáh³ jlánh¹ tí³² tsí³ Dió³² Tsá² láu³² dí², ⁴ quí¹ Dió³² hnió³ lín³² hí³ láun³ ca³la³ jín³² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², hí³ lí¹³ lí³ ñí³² tsú² re² jú¹ tson². ⁵ Jan² Dió³² bíh¹ zian², hí³ jan² tán¹ bí¹ siáh³ tsá²mí³cuoun² zian² hí³ nau³² chu³jo² ja¹ quioh²¹ Dió³² quionh³ tsá²mí³cuoun²; la³ cun³ hnga² Jesús Tsá² lín³ hí³ Cristo bíh¹. ⁶ Tsá² hí³ bíh¹ Tsá² ca³cuen³ hnga² hí³ lí³ hmah²¹ quioh²¹ hí³ lí¹³ láun³ la³jín³² tsáu²; hí³ jáun² má²ca³lí³ lin¹ hí³ la³ jáun² lí³ jmí¹ ca³tsin¹³ jáun² jmái¹. ⁷ Jú¹ tson² bíh¹ juanh³² jná¹³, tiá² tí¹ jáin² yáh³ jná¹³ hí³ Dió³² ca³hiáú³² hí³ lín¹³ ná¹ jan² tsá² ngai³² jái¹³ quioh²¹ Dió³², jan² *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹, hí³ ma³tín¹³ jná¹³ tsú² jú¹ tson², jí³ jái¹³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ tanh¹³ tsú² ta²¹ Dió³² ní² siáh³.

⁸ Jáun² jná¹³ né³ hnó³² hí³ ca³la³ jín³² tsá²ñuh² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² cuí¹ liéinh²¹ Dió³², hí³ ñí¹con² Dió³² cuí¹ he¹³ tsú² cuo² tiá² tso³ quian³², hí³ hí¹ cáun² hniéi² tiá² hu²¹ tsí³ tsú², sa³jun³ hí³ hlah³ hniáuh³² hu²¹ tsí³ tsú² siáh³. ⁹ Ja³bí¹ la³ jáun² hnó³² jná¹³ hí³ tsá²mí³ quíh³² lí³ua³ cáun² hmih³² hí³ re² hu²¹ tsí³, hí³ hua³hín¹³ ní¹ má¹tí³ ñí¹ jmáh²¹; quí¹ jun³juáh¹³ cun³quionh³ jméi¹³ hí³ jlánh¹ re² lá¹ chí¹ yáh³ tsú² lí¹³ ma³quien² Dió³², sa³jun³ hí³ jmah³² tsú² jáun² cun³quionh³ cú¹mí¹niau²¹, ho³ má¹ pih²¹ hmuh²¹ hí³ téh²³ tsú² jáun² perla, sa³jun³ hí³ quíh³² tsú² jáun² hmih³² hmuh²¹. Cha³ jmí¹ jmu³ tsú² tonh² cun³quionh³ lánh³ jniá³ tí³ coh³, ¹⁰ tí³ re² bíh¹ hí³ hnauh¹³ tsú² tsí³ ha³ lánh³ lí¹³ jmu³ hí³ chu²¹ ñí¹con² tsáu², la³ cun³ qui³ ca³tí²¹ jmu² tsá²mí³ tsá² juáh²³ hí³ má²má²quien² Dió³². ¹¹ Ca³tín¹ tsá²mí³ tiánh³ ta³máih³ ní¹ má¹ca³ma³tín³², hí³ tiá² jmu³ tsú² quien² hmóu³². ¹² Tiá² cué¹³ jná¹³ jái¹³ hí³ tsá²mí³ ma³tín² tsá²ñuh², sa³jun³ cué¹³ jná¹³ jái¹³ hí³ ho² tsá²mí³ jái¹³ ñí¹con² tsá²ñuh², ta³máih³ bíh¹ ca³tín¹ tsú² tiánh³, ¹³ quí¹ tsá²ñuh² Adán bíh¹ tín² ca³lí³zian² ca³jmú³ Dió³², jáun² jmí¹ má²lí³² jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² hí³ lí³zian² mí¹ Eva. ¹⁴ Hí³ jun³juáh¹³ Adán yáh³ tsá² ca³lí³can² quionh³ tsá² hláinh¹, Eva bíh¹ tsá² ca³lí³can², hí³ jáun² ca³tánh³ tsú² tso³; ¹⁵ hí³ jáun² uá¹jinh¹ Dió³² ca³jmú³ hí³ ma³tso² tsá²mí³ tsí³ hí³ lí³zian² jon², cu³ jáun² lí¹³ bíh¹ láun³ tsú² ní¹juáh³ hí³ ma³zian² tsú² hí³ tanh² ta²¹ Dió³²,

hi³ hnio³ tsú² tsá²mi³cuóun² rainh²¹, hi³ ná¹chan¹ tsú² ñí¹con² Dió³², tí³la³ hi³ re² hu²¹ tsí³ tsú² má¹na²¹.

3

*Ha³ lánh³ ñí³táunh¹ tsá² ca³tí²¹ hau³ jái¹³ ñí¹con² tsá² má²lín³ cuáh³²
(Tito 1:5-16)*

¹Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ jái¹³ lá²: Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ hau³ jái¹³ hi³ jmu³ hua³hí¹³ tsá² ná¹lín³ cuáh³², tsá² la³ hí³ bíh¹ hnió³ jmu³ cáun² ta²¹ chu²¹. ²Hi³ jáun² né³, jan² tsá² ho² jái¹³ ñí¹con² tsá² má²lín³ cuáh³² hniáuh³² lín³ jan² tsá² tiá² jú¹ hlá² jú¹ ní² zia³² quioh²¹ bíh¹, hi³ jáun² tiá² hi³ zia³² hí¹ cáun² hi³ juáh¹³ hi³ lí¹³ ziu³ hie³ tsú² tsáu². Hniáuh³² zian² jan² tán¹ tsá²mi³ ñí²cuo² tsú². Hi³ hniáuh³² ngí³² siáh³ tsá² la³ hí³ cú²re² he², hi³ tin² tí³ jinh³ hnga², hi³ lín³ tsú² jan² tsá² re² jē¹ ní² siáh³. Ja³bí¹ hniáuh³² ma³hnio³ tsú² siáh³ la³jín³² tsá² ñí³tin²¹ hñú¹³, hi³ hniáuh³² siáh³ tin² tsú² hieh³² re² tsáu² jái¹³. ³Tiá² hniáuh³² hi³ ñí³hein²¹ tsú², sa³jun³ hi³ hnauh² tsú² hniéi². Hniáuh³² juenh² tsí³ bíh¹ tsú², hi³ lín³ tsú² jan² tsá² tiá² jéih³² hniéi², jī³ hi³ tiá² hen² tsí³ tsú² quie³ ní² siáh³. ⁴Hniáuh³² tin² tsú² jmu² re² héih³² hñú¹³, hi³ jmu² tsú² hi³ nieh³ jon² hi³ taunh¹³ ta²¹; ⁵quí¹ ní¹juáh³ tiá² la³ tin² tsú² jmu³ héih³² hñú¹³ hnga², jáun² né³ lánh³ bíh¹ rón³² lí¹³ jmu³ tsú² hua³hín¹³ tsá² ná¹lín³ cuáh³² joh¹ Dió³²? ⁶Tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ jan² tsá² tá² ca³taunh³ ta²¹ lín¹³ tsá² jmu³ hua³hín¹³ tsá² ná¹lín³ cuáh³², quí¹ ní¹ ca³lín¹³ tsú² hi³ ma³quien² hnga², hi³ jáun² má²tá¹tsin¹ héih³² má¹lí³² jáun² la³jmí¹ ca³ta³tsin¹ tsá² hláinh¹ héih³² jmí¹ ca³ma³re² Dió³² tsáu¹³ tsá² hláinh¹ hí³. ⁷Ja³bí¹ hniáuh³² hi³ lín²³ tsá² tiá² ta²¹ má²tanh² Dió³² hi³ tsá² hí³ tsá² chun¹, quí¹ ní¹juáh³ la³ ca³ziu³ ca³hien³ bíh¹ tsá² cá²tsaun¹ hí³ tsá² hí³, hi³ jáun² jmu³ tsá² hláinh¹ hi³ tiú²uú² quien² ta²¹ quioh²¹ Dió³² hi³ jmu² tsú².

Ha³ lánh³ ca³tí²¹ ñí³táunh¹ tsá² ná¹má²cón³² tsá² má²lín³ cuáh³²

⁸Ja³bí¹ la³ jáun² tiá² hniáuh³² lí³zia³² tsáu¹³ tsá² má²cón³² tsá² cuáh³² hi³ juáh¹³ hi³ lí¹³ ziu³ hie³ tsú² tsáu², sa³jun³ hi³ lín³ tsú² tsá² má²cau², sa³jun³ hi³ ñí³hein²¹ tsú², sa³jun³ hi³ hen² tsí³ tsú² quie³ lí¹ zia³² siáh³. ⁹Tsá² má²cón³² hí³ tsá² cuáh³² hniáuh³² zianh³² tiá² jú¹ tson², cun³quionh³ hi³ jī² jmí¹ tsí³, jú¹ tson² hi³ má²ca³ma³li²¹ jáun² Dió³². ¹⁰Ñeh² bíh¹ hi³ hau³ tsú² jáun² jái¹³ hi³ lín¹³ tsú² tsá² má²cón³² tsá² má²lín³ cuáh³², hniáuh³² ca³ lan³ bíh¹ tsú² tín² tsá² la³ hí³ ní¹juáh³ hi³ tin² tsú² re² ta²¹; ní¹juáh³ jmu² tsú² re² cu³tí³, má¹jáun² má²lí¹³ hau³ tsú² jái¹³ hi³ lín¹³ tsá² má²cón³² tsá² cuáh³². ¹¹Ja³bí¹ tsá²mi³ ñí²cuo² tsú² tiá² hniáuh³² zia³² tsáu¹³ hi³ juáh¹³ hi³ lí¹³ ziu³ hie³ tsú² tsáu², sa³jun³ hnga² tsú² ziu³ hien³ siáh³ tsáu²; hniáuh³² bíh¹ hi³ zian² tsú² cú²re² he², hi³ lín³ tsú² jan² tsá² má²tí³² jē¹. ¹²Tsá² hau³ hí³ jái¹³ hi³ lín¹³ jan² tsá² ma³cón³² tsá² cuáh³² hniáuh³² zian² jan² tán¹ tsá²mi³ ñí²cuo², hi³ tin² tsú² jmu² re² héih³² hñú¹³ siáh³. ¹³Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hau³ hí³ jái¹³ la³ jáun² jmu² re² ta²¹ quioh²¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ ma³hniau³ lín³² tsáu², hi³ lí¹³ niau²¹ siáh³ tiá³ tsí³ tsú² hi³ hléh³² jái¹³ ca³tí²¹ hi³ tanh² tsú² jáun² ta²¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo.

Jú¹ tson² hi³ má²ca³ma³li²¹ Dió³²

¹⁴Uá¹jinh¹ cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ zein²¹ jná¹³ ñí¹con² hnú², tí³la³ tsin³² jná¹³ má²hu²¹ hi³ ñí¹jie¹ jná¹³ hnú² tia³jui³². ¹⁵Tí³la³ ní¹juáh³ ca³lén³ jná¹³, jáun² má²ñí¹ hnú² ha³ lánh³ hniáuh³² má¹ziáun¹³ dí² ñí¹ hué²¹ lá², jnoh¹ tsá² hñú¹³ Dió³², hi³ ná¹lá³ dí² jáun² cuáh³² quioh²¹ Dió³² Tsá² juú²tsáun², hi³ ná¹lá³ dí² siáh³ la³jmí¹ lí³ cáun² jmí¹ hiah³², hi³ jáun² jmu³² dí² hua³hí¹³ jú¹ tson² hi³ tiá² lí¹³ tsa³hín³. ¹⁶Tson² bíh¹ cu³tí³ jái¹³ hi³ má²táunh²³ dí² jáun² ta²¹, la³ cun³ jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ hi³ má²ca³ma³li²¹ jáun² Dió³² la³ lá²: Tsá² lín³ Cristo má²ca³ma³jnia³², hi³ ca³lín³ tsá² dí¹ngú³, Jmí²chí³ Chun¹ ca³ma³tson² hi³ cu³tí³ chun¹ tsú²,

hi³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³jién³² siáh³ Tsá² hí³.
 Jáí¹³ hi³ ca³tin¹ Tsá² hí³ má²ca³nga³ tsú² ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹.
 Ca³tanh² bíh¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² ta²¹ Tsá² hí³,
 jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³chánh³² tsú² siáh³ hñu³mi³cuú².

4

Ha³ lánh³ zian² tsá² cha³² tí³ có³² hi³ taunh³² ta²¹ jáí¹³ quioh²¹ Dió³²

¹Jáun² né³, Jmí²chí³ Chun¹ juáh³ tá²na²¹ lín²¹ hi³ ñí¹ ca³táuh³ jmái¹ zian² tsá² tsa³taunh¹ tí³ có³², hi³ lí³can² tsú² cun³quionh³ jáí¹³ hi³ ma³cau² jmí²chí³ hláinh¹, hi³ tónh³² tsú² siáh³ ta²¹ jáí¹³ hi³ ma³ta² tsá²cuú² tsá²ta³ tsá² hláinh¹. ²Jú¹ tí¹jái² jáun² já³² cun³quionh³ ho³ tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹; tsá² hí³ dá² ma³cau² bíh¹, tsá² má²já²hín³ jmí¹ tsí³ ñí¹con² Dió³², la³juah²¹ dúh¹ hi³ ca³cáu³. ³Tsá² la³ hí³ dá² jmu³ héih³² hi³ tiú²uú² jéinh³² tsú² cuo², ja³bí¹ tsá² hí³ jmu³ siáh³ héih³² hi³ zia³² ma³ cá² ñí¹ má³² hi³ tiú²uú² lí¹³ cuh³ tsú², uá¹jinh¹ hnga² Dió³² ca³jmú³ má³² jáun² hi³ cúh² tsá² má²taunh³² ta²¹, tsá² má²ñi³² re² jú¹ tson²; hi³ ní¹ má¹tí³ ñí¹ cuh³ tsú² né³, cueh³² tiá¹hmah¹ Dió³². ⁴Quí¹ la³jín³² ñí¹ jáh³ ca³chan³ Dió³² ñí¹ hué²¹ lá², chun¹, hi³ lí¹³ cunh¹³ tsú²; tiá² hniáuh³² juáh¹³ dí² hi³ hlah³, tí³la³ hniáuh³² cue¹³ tiá¹hmah¹ bíh¹ dí² Dió³² hi³ hiau³ dí² hi³ jáun². ⁵Quí¹ Dió³² má²hien²¹ má³² cun³quionh³ jáí¹³ quioh²¹ ní¹ má¹ca³lien¹ dí².

Tsá² chun¹ quian²¹ Jesucristo

⁶Ñí¹juáh³ má¹tin¹³ hnú² tsá² reh² la³ ní², jáun² hnú² lín¹³ jan² tsá² chun¹ quian²¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, jan² tsá² má²ca³lí³ hun¹ tsí³ cun³quionh³ jáí¹³ hi³ hie³² ha³ lánh³ tanh¹³ dí² ta²¹ Dió³², jí³ cun³quionh³ jú¹ tson² hi³ táunh²³ hnú² jáun² ta²¹ la³ má²táunh²³ jáun². ⁷Tiá² hniáuh³² táunh¹³ hnú² ta²¹ jáí¹³ hi³ lí¹ quí² lí¹ chin² tsáu² chí¹, jí³ jáí¹³ quioh²¹ tsá²haun³² ní² siáh³, tí³la³ hnú² hniáuh³² jmúh¹³ pí³ hi³ zian² nú² hi³ ca³tin¹ Dió³² bíh¹. ⁸Quí¹ zia³² bíh¹ ñí¹ jmu² ca³lá² ta²¹ hi³ jmu² tsú² hi³ lí¹³ pin³ cuá² ta³, tí³la³ tí³ jlánh¹ bíh¹ zia³² ñí¹ jmu² ta²¹ hi³ zian² tsú² hi³ ca³tin¹ Dió³² má¹ná¹; quí¹ hi³ jáun² cué³² jáí¹³ hi³ cuá³² tsú² cáun² hi³ re² hi³ tin² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ cué³² siáh³ jáí¹³ hi³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio². ⁹Tson² bíh¹ cu³tí³ jáí¹³ ní², hi³ jáun² jáí¹³ ní² hniáuh³² tónh³² tsú² ta²¹ la³jín³². ¹⁰Quí¹ hi³ jáun² bíh¹ jmu³² dí² ta²¹ jí³ hi³ ma³tso¹ dí² tsí³, quí¹hliá² má²ca³chá¹³ dí² cáun² tsí³ ca³tin¹ Dió³² Tsá² juú²tsáun², Tsá² líon³² tsá² zian² hngá¹máh³, tí³la³ jlánh¹ cu³tí³ lín³ tsú² Tsá² liáu³² ñí¹con² tsá² taunh² tsú² ta²¹.

¹¹Hniáuh³² jmúh¹³ hnú² héih³² ca³tí²¹ hi³ ní², hi³ má¹tin¹³ hnú² tsáu² re². ¹²Tiá² hniáuh³² hi³ lí¹ lín¹³ tsáu² hi³ hnú² tiá² quien² nú² quí¹hliá² hnú² tsá² tsá¹ñú¹, tí³la³ hnú² hniáuh³² lín³ nú² la³jmí¹ lí³ cáun² nóh³² bíh¹ hi³ lí¹³ ma³tí³² tsá² reh² uá²jai³², la³jí³² jáí¹³ hi³ hléh¹ hnú², la³jí³² hi³ jmuh³² hnú², hi³ hno³ nú² tsáu², hi³ tanh²³ hnú² ta²¹ Dió³², jí³ hi³ jí² jmí¹ honh² nú² ní² siáh³. ¹³Tá¹la³ tiá² má²cá²chó³² jná¹³, hí³ Sí² tloh³ jáí¹³ quioh²¹ Dió³² ja¹ ñí¹ tionh¹ tsá² reh², hi³ hlí¹ lienh¹ nú² tsú², jí³ hi³ má¹tin¹³ nú² tsú² siáh³ jáí¹³ jáun². ¹⁴Su³uú² chá² tí³ có³² hi³ lí¹ ca³cué³ Dió³² ñí¹con² hnú² la³ cun³ rón³² lí³ jáí¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin², jmí¹ ca³ra³tsi³² tsá² ná¹lín³ hi³ tsá²daun³² cuo² tsáih³ chingh³² nú².

¹⁵Ma³tí²¹ la³ ní² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², jáun² lí¹³ jie³ tsáu² hi³ cu³tí³ má²tsá²li³tin² nú². ¹⁶Hua³hín¹³ nú² jmí²chí³ quián¹³, la³ má²quionh³ jú¹ tson² hi³ ma³tin¹³ nú² tsáu² ní² siáh³. La³jí³² hi³ ní² ma³tí²¹ cá²re² he² la³jí³² jmái¹; quí¹ ní¹juáh³ jmuh³² hnú² la³ ní², jáun² lí¹³ liáun³ hnú² huen² jí³ la³jín³² tsá² náí³² jáí¹³ hi³ hléh¹ nú² ní² siáh³.

5

Hí³ ca³ta¹ dí² jmú¹³ ñí¹con² tsá² reh²

¹ Hi³ jáun² né³, tiá² hniáuh³² quiú¹ jin¹³ nú² tsá²ñuh² tsá² má²lieih²¹; ti³la³ hniáuh³² hlí¹ lienh¹ jú¹ tson² bíh¹ hnú² tsá² hí³ ca³la³ jmí¹ lienh¹ nú² ñeh². Hi³ hlí¹ lienh¹ hnú² siáh³ tsá² tsá¹ñú¹ ca³la³ jmí¹ lienh¹ nú² renh². ² Ja³bí¹ hniáuh³² hlí¹ lienh¹ hnú² siáh³ tsá²mi³ tsá² má²lieih²¹ ca³la³ jmí¹ lienh¹ nú² mí²ziúh², jí³ tsá² tsá¹mai¹³ ní² siáh³ hlí¹ lienh¹ hnú² ca³la³ jmí¹ lienh¹ nú² tsá²mi³ renh², hi³ hniáuh³² jien¹ nú² tsú² hi³ lin¹ má²ji² jmí¹ honh².

³ Má¹hon¹ nú² tsá²mi³ hnái³, lí³ua³ jan² tsá² tiá² hin² zian² hi³ lí¹³ ma³hau³ tsú². ⁴ Ti³la³ ní¹juáh³ zian² jon² ho³ cho¹ jan² tsá²mi³ hnái³, jáun² tsá² hí³ tín² ca³tin¹ ma³hon³ mí¹ziú¹³ ho³ dí¹hio³, hi³ hnio³ tsú² tsá² má²lieih²¹ hí³ la³jmí¹ ca³jmú³ tsá² má²lieih²¹ hua³hín¹³ tsú² jmí¹ míh², quí¹ la³ jáun² bíh¹ ti³² tsí³ Dió³². ⁵ Ti³la³ ní¹juáh³ zian² jan² tsá²mi³ hnái³ hi³ cuá³ hnga² tán¹ cu³ti³ né³, jáun² tsá²mi³ la³ hí³ má²hu²¹ tsí³ hi³ Dió³² bíh¹ Tsá² má²hau³, hi³ mi³² ní¹con² Dió³² la³ huá² la³ jma². ⁶ Ti³la³ ní¹juáh³ tsá²mi³ hnái³ la³ jmu² la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ hnga² má¹ná¹, jáun² tsá² la³ hí³ má²jún¹ ta³ líéh³² bíh¹. ⁷ Jáun² la³ ní² jmúh¹³ hnú² héih³² ní¹con² tsá² reh², hi³ jáun² tiá² hin² lí¹³ ziu³ hie³ hi³ tsá² reh² ná¹jmu² hi³ hlah³. ⁸ Hi³ jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² tiá² má²hon³ tsá² hñú¹³ la³ñí¹ la³ján³, sa³jun³ rainh²¹, jáun² tiá² ca³tin¹ yáh³ tsá² la³ hí³ hi³ juáh³ hi³ tanh² ta²¹ Dió³²; ti³ jlánh¹ tiá² chun¹ bíh¹ tsá² la³ hí³ la³ cónh³ bíh¹ jan² tsá² tiá² ta²¹ má²tanh² Dió³².

⁹ Tiá² ca³tin¹ yáh³ tsá²mi³ hnái³ tsá¹míh¹ ca³lá² hi³ hún¹ ní¹ sí² tiáunh¹ tsá²mi³ tsá² ná¹jmu² ta²¹ ní¹con² tsá² cuáh³², ti³la³ ní¹juáh³ tsá² má²hún¹ hnaih³² nio² quiú³ mii², hi³ ní¹juáh³ cu³ jéin³² tán¹ bíh¹ ca³jéinh³² tsú² cuo², jáun² lí¹³ bíh¹. ¹⁰ Hniáuh³² lin¹ hi³ má²ca³jmú³ tsá² la³ hí³ hi³ chu²¹, uá¹ la³ cun³ hi³ má²ca³ti³ ca³jinh³ tsú² jon², hi³ má²ca³ma³hnio³ tsú² tsá² ní³tin²¹ hñú¹³, hi³ má²ca³ma³cón³² tsú² tsá² joh¹ Dió³², hi³ tiá² má²ca³jmú³ quien² hnga², hi³ má²ca³ja³ mií³ tsí³ tsú² ní¹con² tsá² má²tso² tsí³, hi³ ní¹juáh³ má²ca³jmú³ tsú² siáh³ pí³ hi³ jmu³ la³ji³² hi³ chú³².

¹¹ Ti³la³ su³uú² lí¹ tanh³ tsá²mi³ hnái³ tsá² tsá¹míh¹ ní¹ sí² jáun²; quí¹ ní¹ ca³chá³ tsá² la³ hí³ ti³ có³² jái¹³ hi³ ca³jmú³ la³ jmí¹ ní¹ quionh³ Cristo, hi³ lí³ hniá¹ tsú² jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²ñuh² siánh³ siáh³, ¹² hi³ jáun² tso³ bíh¹ má²zia³² quioh²¹ tsú² lí¹³ cun³ñí¹ hi³ tiá² ma³ti³² tsú² jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² la³ jmí¹ ní¹ quionh³ Cristo. ¹³ Ja³bí¹ lí³ tan² tsá² la³ hí³ hi³ ngí³² ma³ quin³² ma³ caun³² hñú³, jáun² tsá² la³ hí³ lí¹³ lí³ juinh³ bíh¹. Jun³juáh¹³ jmáh³la³ hliá² lí³ juinh³ yáh³ tsú², quí¹ ja³bí¹ lí¹³ ziu³ hien³ tsú² siáh³ tsáu², hi³ lí¹ hí³ tsú² ca³tin¹ tsá² hlá² tsá² ní², jí³ hi³ hléh³² tsú² siáh³ jái¹³ hi³ tiá² ca³ti²¹ hléh³². ¹⁴ Hi³ jáun² bíh¹ hnó³² jná¹³ hi³ tsá²mi³ hnái³ tsá¹míh¹ jéinh³² siáh³ cuo², hi³ lí¹³ zian² jon² tsú², hi³ re² jmu³ tsú² ta²¹ nio² ñéih³ quioh²¹, hi³ jáun² tiá² lí¹³ zia³² hí¹ cáun² hi³ juáh¹³ hi³ lí¹³ hléh³² hlah³ tsá² hau² dí². ¹⁵ Quí¹ zian² ma³ jan² tsá²mi³ hnái³ hi³ má²ca³tianh³ ti³ có³² ta³né³², hi³ má²hain²¹ ti³ con² *Satanás.

¹⁶ Ní¹juáh³ zian² tsá²mi³ hnái³ rainh²¹ jan² tsá²mi³ tsá² reh², jáun² tsá² reh² dí² hí³ ca³tin¹ ma³hon³ tsá² hnái³ hí³, tiá² hniáuh³² cué³² tsú² ta²¹ jáun² ní¹con² tsá² cuáh³²; hi³ jáun² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² lí¹³ ma³hon³ tsá²mi³ hnái³ tiá² jon¹ rainh²¹ zian² bíh¹.

¹⁷ Ní¹juáh³ zian² tsá²daun³² jmu² héih³² re² lín³² ní¹con² tsá² reh², hi³ hleh³² tsú² re² jái¹³, hi³ hieh³² tsú² tsáu² re², jáun² ca³tin¹ tsá² la³ hí³ he³ quie³ la³ cun³ lí³ ta²¹ quioh²¹, hi³ hniáuh³² lín²³ siáh³ tsá² reh² hi³ quien² tsá² hí³. ¹⁸ Quí¹ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “¡Ha³ lí² táunh³ chí² náh² ho³ cuá¹juí², [hi³ jmu³ hi³ tiú²uú² lí¹³ cuh³ jáh³ cuú²miih²¹] tá¹la³ cuá¹jmu² jáh³ ta²¹ hi³ ha² zauh³² cuú²miih²¹, jáun² sunh³ mái³!” Ja³bí¹ rá¹juáh³ siáh³ ní¹ Sí²: “Tsá² jmu² ta²¹ ca³tin¹ he³ quie³ hi³ hlánh¹ jmu² ta²¹”.

¹⁹ Tiá² hniáuh³² cáun² lí¹ má¹quien¹³ hnú² jái¹³ ní¹juáh³ ca³hna³ tsáu² jan² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³², jí³²la³ ti³ ní¹juáh³ zian² gon³ ho³ gáun³ tsá² ma³tson² jái¹³ jáun² bíh¹.

²⁰ Ti³la³ ca³tin¹ tsá² má²lieih²¹, ní¹juáh³ tsá² jmu² tso³, hniáuh³² quiú¹ jin¹³ bíh¹ hnú² tsú²

ja¹ ñí¹ tionh¹ tsá² reh², jáun² la³jín³² tsú² juénh¹³ hi³ tiá² jmu³ la³ jáun². ²¹ Ta³ ñí¹ Dió³², jĩ³ Jesucristo, jĩ³ tsá² chun¹ tsá² ná¹lín³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ní² siáh³, cué¹³ jná¹³ hnú² ta²¹ ní² hi³ má¹tih²¹ nú²; tí³la³ ha³ lí² ra³tsi³² héih³² ta³ tiá² má²lin¹ re² jú¹ tson², ha³ lí² jmú² hi³ quien² jan², hi³ jan² tiá² quien². ²² Tiá² hniáuh³² rá¹tsih³² hnú² cuonh² tia³jui³² tsáih³ chí¹ jan² tsá² má²lieih²¹ hi³ hion¹³ nú² tsú² hi³ hau³ jái¹³ ñí¹con² tsá² reh² dí², qui¹ ho³ sa³ zia³² bíh¹ tso³ hi³ jmu² tsú², hi³ lí¹³ lín¹³ tsáú² hi³ tí³² honh² hnú² tso³ jáun²; hua³hín¹³ nú² jmí²chí³ quián¹³ hi³ cuí¹ lí³ jí² la³ má²ji² jáun².

²³ Tĩ³la³ chú³² bíh¹ húh¹³ hnú² cú¹píh²¹ mu² ráu³ mí³ uóun²jieh¹³ má²ná¹jan² quionh³ jmí² jma³, jáun² ma³hau³, qui¹hliá² hi³ lí³ henh¹ bíh¹ nú², hi³ tsáun¹ nú² cú²hiú² cú²cuóh³², jáun² tiú²uú² hniáuh³² húh¹³ nú² jmáh³la³ jmí² jma³.

²⁴ Zian² ma³ jan² tsáú² lin¹ lín²¹ tso³ quioh²¹ ñeh² bíh¹ hi³ can³ tsú² jú¹ tson² quioh²¹ tsú², tí³la³ ma³ jan² tsáú² lí² lin¹ tso³ quioh²¹ la³ tí³ ní¹ má¹ca³can³ tsú² jú¹ tson² máh³.

²⁵ Ja³bí¹ zian² siáh³ tsá² lin¹ lín²¹ hi³ chu²¹ hi³ jmu², tí³la³ zia³² siáh³ hi³ chu²¹ hi³ jmu² tsáú² ta³ tiá² hin² ñi³², tí³ jmí¹ chí¹cáin² máh³ lí² lin¹.

6

¹ La³jín³² tsá² reh² *tsá² má²ná¹hlánh¹ hniáuh³² tanh¹³ ta²¹ re² lín³² juo¹³, jáun² tiá² hin² lí¹³ tu³ hió³² Dió³² Tsá² tanh²³ dí² ta²¹, sa³jun³ lí¹³ hléh³² tsú² hlah³ ca³tĩ²¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³² hi³ hie²³ dí² tsáú². ² Hi³ ní¹juáh³ tsá² má²ná¹hlánh¹ zian² juo¹³ hi³ tanh² ta²¹ Dió³², tiá² hniáuh³² tsa³son² hi³ tanh² tsú² ta²¹ juo¹³ cun³ñí¹ hi³hliá² má²rainh²¹ tsú² ñí¹con² Dió³². Tĩ³ jlánh¹ ta²¹ chu²¹ má²hniáuh³² bíh¹ jmu³ tsú² qui¹hliá² má²hnio³ tsú² juo¹³ tsá² má²ca³lí³ rainh²¹, hi³ jáun² bíh¹ ca³tĩn¹ juo¹³ tsú² héih³² ta²¹ chu²¹.

Ha³ lánh³ cu³tĩ³ lín³ tsá² tanh² ta²¹ Dió³²

Hi³ jáun² né³, hieh¹ hnú² tsáú² hi³ hlí¹ lienh¹ nú² tsú² siáh³ jái¹³ ní². ³ Ní¹juáh³ zian² tsá² hie³² jú¹ siáh³, hi³ tiá² jéih³² jú¹ tson² quioh²¹ Jesucristo Tĩ³² Juo¹³ dí², sa³jun³ jéih³² tsú² jái¹³ lánh³ rón³² ziaun² dí² hi³ ca³tĩn¹ Dió³² ñí¹ hué²¹ lá², ⁴ jáun² tsá² la³ hí³ lí¹ jmu² tonh² bíh¹, tiá² hi³ má²ñi³² hí¹ cáun² yáh³. Tsá² tsáun¹ hñu³ chí¹ bíh¹ tsá² la³ hi³ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hnió³ juu³ hlénh³ jú¹ lí¹ ngó¹ lí¹ lí²¹, hi³ lí¹ quiú² lí¹ táinh²³ jái¹³; hi³ jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ lí²³ ja³² uóu³² tsí³ tsú², hi³ jmu² tsú² hniéi², hi³ tú² hió³² tsú² tsáú², hi³ lí¹ lín²³ tsú² hlah³ ca³tĩn¹ tsáú², ⁵ hi³ cá² ñí¹ ná¹hniei²¹ tsú² ní² siáh³. Qui¹ tsá² cónh³ tiá² jú¹ tson² zia³² hñu³ tsí³ bíh¹ tsá² la³ hí³, hi³ lí¹ lín²³ tsú² zian² la³juah²¹ dúh¹ tsá² zian² hi³ ca³tĩn¹ Dió³² cun³ñí¹ hi³ hnió³ tsú² lí³ hánh³. ⁶ Tĩ³la³ tsá² zian² hi³ ca³tĩn¹ Dió³² má¹ná¹, tson² bíh¹ cu³tĩ³ hánh³ tsá² hí³, ní¹juáh³ hi³ hiún² tsí³ tsú² la³ cun³ hi³ zia³² quioh²¹. ⁷ Qui¹ hí¹ cáun² tiá² hi³ quián¹ yáh³ dí² jmí¹ ca³lí³ziaun² ñí¹ hué²¹ lá², sa³jun³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá² lí¹³ cáun¹³ dí² hñu³mí³cuú². ⁸ Tĩ³la³ ní¹juáh³ zia³² hi³ cúh¹³ dí² jĩ³ ha¹ dí² ní² siáh³, cun³ jáun² bíh¹ má²tioh²¹ hi³ má¹hiún¹³ dí² tsí³. ⁹ Tĩ³la³ tsá² jlánh¹ hniá¹ hi³ lí³ hánh³, tiá² tióh³² yáh³ tion³ tsí³, cáun² jmu² tsú² hi³ cáun¹ bíh¹, hi³ lí¹³ hlah³ ñí¹con² hnga², hi³ lí¹³ tánh³² tso³ cu³diá²jan² la³jmí¹ janh³² jáh³ cáun² liá³, hi³ jáun² jmu² tsú² hi³ hliáh¹³ jmí²chí³ quioh²¹ ca³la³ tí³ ñí¹ já¹hín³. ¹⁰ Qui¹ ní¹juáh³ jlánh¹ la³ hniá¹ tsú² quie³, hi³ jáun² bíh¹ lí³ mí¹zioh²¹ la³jáh³ dúh¹ ñí¹ hi³ hlah³ hi³ jmu² tsáú². Hi³ zian² ma³ jan² tsáú² má²ca³náú² tí³ có³², hi³ tiú²uú² tanh² ta²¹ Dió³² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ dí¹quiaunh²¹ tsí³ quie³. Tsá² la³ hi³ jmu² hmóu³² hi³ má²má²tso² lín³² tsí³.

He³ lánh³ hniáuh³² ma³zian² tsú² hi³ ca³tĩn¹ Dió³²

¹¹ Tĩ³la³ hnú² tsá² lín³ quian²¹ Dió³², ca³tĩn¹ hnú² náuh¹³ tí³ có³² ca³tĩ²¹ la³jĩ³² hi³ má²lí²juánh³² jná¹³ ní². Cha³ jmí¹ jmúh¹³ hnú² hi³ ní², hniáuh³² dí¹quiaunh²¹ honh² nú² hi³ má¹zián¹³ nú² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² bíh¹, hi³ zian² nú² hi³ ca³tĩn¹ hí³ dí², hi³ nio² cáun² tán¹ honh² nú² ñí¹con² Dió³², hi³ hno³ nú², hi³ cueh²³ nú² honh², jĩ³ hi³ jmúh¹³ hnú²

siáh³ juenh² honh². ¹² Jmu³ hnieí² ca³ti²¹ la³jí³² hi³ tiá² jéih³² Dió³², hi³ quinh¹ nú² jmái¹ hi³ ca³tin¹ Dió³², jmu³ pí³ hi³ lí¹³ zian² nú² cun³ jmí¹hi³nio²; quí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³te³ Dió³² hnú², hi³ jáun² bíh¹ má²ca³ma³lih²¹ hnú² siáh³ ñí¹con² juóun³² lín³² tsáu² hi³ táunh²³ nú² ta²¹. ¹³ Jáun² né³, ta³ ñí¹ Dió³² Tsá² cue³² jmái¹ hi³ zian² jí³lin², uá¹ hi³ tsáu² uá¹ hi³ jáh³, jí³ ta³ ñí¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, Tsá² ca³cué³ re² jú¹ tson² ta³ ñí¹ Poncio Pilato jmu² jná¹³ héih³² ¹⁴ hi³ má¹tih²¹ hnú² re² héih³² hi³ má²lí²juánh³² jná¹³ ní², la³ cun³ hí¹ jan² tiá² hin² lí¹³ hléh³² hlah³ hi³ ca³tin¹ hnú², ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ jáunh³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². ¹⁵ Ma³jnia² Dió³² Jesucristo hí³ la³ cun³ jmái¹ hi³ hnió³ hnga². Hnga² Dió³² hí³ bíh¹ Tsá² tin² ma³mieh² dí², Tsá² cuá¹lín³ ta²¹ la³ hia³ la³ táuh³, Re²¹ Juo¹³ tsá² ná¹lín³ re²¹, jí³ Tsá² Chín¹ ñí¹con² tsá² ná¹chín¹. ¹⁶ Hnga² Dió³² hí³ bíh¹ zian² la³ má²zian² jáun², hi³ cuá³ hnga² ñí¹ tie³ joh¹ quioh²¹, ñí¹ hí¹ jan² tiá² hin² lí¹³ tsa³janh². Hí¹ jan² tsáu² tiá² má²ca³jién³² Dió³², sa³jun³ lí¹³ jien³² tsú² Dió³². ¡Hnga² Dió³² hí³ bíh¹ cuí¹ lí³quien² hi³ cuí¹ lí³pin³ cun³ jmí¹hi³nio²! Tson² bíh¹ la³ ní².

¹⁷ Hi³ jáun² né³, hniáuh³² jmúh¹³ hnú² héih³² ñí¹con² tsá² reh² tsá² ná¹hánh³ cun³quionh³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ tiá² hniáuh³² jmu³ tsú² tonh², hi³ sa³jun³ hniáuh³² hu²¹ tsí³ tsú² hi³ lí¹³ zian² tsú² re² cun³quionh³ hi³ zia³² quioh²¹, quí¹ cu³diá²jan² lí¹³ tsa³hín³ la³jí³² hi³ zioh² tsú² jáun². Zéih³ tsú² hi³ tí³ hniáuh³² hu²¹ tsí³ tsú² hi³ ca³tin¹ Dió³² bíh¹, quí¹ Dió³² bíh¹ Tsá² lí¹ cue³² la³jí³² hi³ zia³² hi³ hniáuh³² ñí¹con² dí², ca³la³ hi³ lí¹ ziaún²³ bíh¹ lí²³, hi³ jáun² lí² hiún² tsí³ dí². ¹⁸ Jmúh¹³ hnú² héih³² hi³ jmu³ tsá² hánh³ hí³ hi³ chu²¹, cuí¹ zia³² hliáun³ hi³ chu²¹ hi³ jmu² tsú² la³jmí¹ zia³² hliáun³ hi³ zioh² tsú² jáun², hi³ hniáuh³² hiún² tsí³ tsú² lí¹ cué²¹, hi³ ná¹lín³ tsú² tsá² ja³² mí³ tsí³. ¹⁹ Jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ lí³ hánh³ tsú² cu³tí³, cáun² hi³ lí³ quien² jmái¹ né³bí¹ ja³², hi³ jáun² lí¹³ joh¹³ tsú² jmái¹ hi³ zian², cáun² hi³ hú¹tá¹ tson² quien².

Héih³² hi³ ca³tin¹ hnga² Timoteo ñí¹ ca³táuh³ sí² lá² quioh²¹ Po¹

²⁰ Hnú² Timoteo, hua³hín¹³ nú² jmu³ la³jí³² hi³ má²ca³ta³no¹ ní² jo³cuonh² nú². Tí³ có³² náun² ñí¹con² la³jí³² jái¹³ hi³ lí¹ quí² lí¹ chin² tsáu² chí¹, jú¹ tiá² ta²¹ lí³ jmu³ hi³ niéih³ la³jmí¹ niéih³ jú¹ tson² quioh²¹ tsá² jniá³ jmí¹ tsí³. ²¹ Quí¹ zian² ma³ jan² tsá² má²ca³ma³tson² jái¹³ jáun² hi³ má²já²taunh²¹ tí³ có³², hi³ má²ñí³táunh¹ cáun² jui³² siáh³ la³ cónh³ bíh¹ jui³² quioh²¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³².

Dió³² cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² hnú². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³ hi³ juanh³² jná¹³ reh².]

Sí² Ní¹ Má²tun³ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ní¹con² Timoteo

Sí² hi³ ca³jmú³ Po¹ hi³ ca³tin¹ Timoteo

¹ Jná¹³ la³² Po¹, jan² *ti³² tsá² quian³² jë¹ Jesucristo cun³ñí¹ hi³ hnió³ Dió³² la³ jáun², hi³ hléh²³ jná¹³ ñí¹con² tsáu² jái¹³ hi³ ca³jmú³ Dió³² ca³ti²¹ hi³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio² ní¹juáh³ tsá² má²cá²cunh³ quionh³ Cristo Jesús. ² Hnú² Timoteo, hnau³ lín³² bíh¹ jná¹³ hnú² la³juah²¹ dúh¹ hi³ hnú² jón³² jná¹³. Zein³² jná¹³ sí² lá² ñí¹con² hnú², hi³ hnó³² jná¹³ hi³ Dió³² Jméi² dí² jì³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² ma³hé² ma³mieh² hnú², hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² juenh² tsí³, jì³ hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ zian² hnú² cáun² hi³ re² hi³ tin².

³ Jmá¹ ca³la³ jí³² chau² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnú² ní¹ má¹ti³ ñí¹ lienh¹ jná¹³ Dió³², hi³ jáun² la³ huá² la³ jma² cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ hnú², hi³ ma³con²¹ jná¹³ tsú² ca³la³ hi³ jì² jmí¹ tsin³² ñí¹ ta³ ñí¹ tsú² la³jmí¹ ca³jmú³ jáun² dí²hio³ ñú²deh³ jná¹³ jmí¹tin². ⁴ Chau² tsin³² jná¹³ hi³ ca³háuh³² honh² hnú² jmí¹ ca³háih¹ dí² jái¹³, hi³ jáun² jlánh¹ hnó³² lín³² jná¹³ hi³ jenh¹³ dí² siáh³, hi³ jáun² jlánh¹ lí³ hiún² tsin³² jná¹³. ⁵ Chau² bíh¹ tsin³² jná¹³ hi³ cu³ti³ tanh²³ hnú² ta²¹ Dió³², la³ cun³ ca³jmú³ dí²hioh³ hnú² Loida jì³ mí²ziúh² hnú² Eunice, tsá² gon³ ca³tanh² hí³ ta²¹ Dió³² la³ñí¹. Hi³ jná¹³ len³ hi³ cu³ti³ tanh² hnú² ta²¹ Dió³² la³jmí¹ tanh² ta²¹ tsá² hí³.

⁶ Hi³ jáun² cháu¹ jná¹³ honh² hnú² hi³ má¹quien¹³ hnú² pí³ hi³ lí¹ ca³cué³ jáun² Dió³² quián¹³ hnú² jmí¹tin², jmí¹ ca³ra³tsi³² jná¹³ jáun² uón³² ñí¹ quián¹³ hnú². ⁷ Quí¹ jmí¹ ca³cuen³ Dió³² Jmí²chí³ joh¹ ñí¹con² dí², jun³juáh¹³ ca³hián¹³ dí² jan² Jmí²chí³ jmu³ hi³ hú¹ cóh²¹ tsí³ yáh³ dí², quí¹ Jmí²chí³ hí³ jmu² hi³ lí²³ pin³ tsí³ bíh¹ dí², hi³ ma³hno¹ dí² tsáu², hi³ tái² dí² tí¹ jinh²¹ hmóu³² ní² siáh³. ⁸ Hi³ jáun² lí² jmu² hnú² hinh¹ hi³ cuéh¹ hnú² jú¹ tson² quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí², sa³jun³ jmúh¹³ hnú² hinh¹ ca³tin¹ jná¹³ quí¹hliá² cuá¹jnai³² jná¹³ hñu³mí¹ñí² ca³tin¹ hí³; tí³la³ cun³quionh³ pí³ hi³ cue³² Dió³², chú³² má¹tsoh¹ hnú² honh² cu³li²¹ quiúnh¹ jnoh¹ cun³ñí¹ hi³ ca³ti²¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³². ⁹ Dió³² má²ca³liáu³² dí², hi³ má²ca³te³ hi³ lí¹³ ná¹chan¹ dí² ñí¹con² tsú²; tí³la³ jun³juáh¹³ cun³ñí¹ hi³ má²ca³jmú¹³ dí² hi³ chu²¹ hmóu³² yáh³, tí³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³lín¹³ hnga² bíh¹ Dió³² hi³ jmu³ la³ jáun², hi³ lí¹ ca³ja³ siáh³ mí³ tsí³ ñí¹con² jnoh¹ cun³quionh³ Cristo Jesús la³ cun³ jmí¹tin², ñeh² bíh¹ hi³ lí³zia³² hngá¹máh³ lá². ¹⁰ Tí³la³ jmá¹ hi³ ziaun² dí² lá² má¹ná¹, má²ca³ma³li²¹ Dió³² hi³ ja³² jáun² mí³ tsí³ jmí¹ cuan¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, Tsá² liáu³² dí². Hí³ bíh¹ ca³quin³ pí³ quioh²¹ hmú³², hi³ cun³quionh³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² né³ ca³ma³li²¹ tsú² he³ lánh³ lí¹³ zian² tsáu² ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio².

¹¹ Dió³² ca³hiáu³² jná¹³ hi³ lín³ jná¹³ tsá² ngai³² jái¹³ quioh²¹, hi³ lín³ jná¹³ jan² tí³² tsá² quian³² jë¹ Dió³², jì³ hi³ lín³ jná¹³ tí³² má²ta² jë¹ Dió³² ní² siáh³. ¹² Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²tso¹ jná¹³ tsin³², tí³la³ tiá² lí²heh¹ yáh³ jná¹³, quí¹ ño¹ jná¹³ hin² tsánh² tanh³² ta²¹, hi³ cáun² bíh¹ nio² tsin³² jná¹³ siáh³ hi³ Tsá² hí³ tin² hmá³² hi³ má²ca³chá³ jná¹³ jáun² jo³cuo² tsú² ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmá¹ hi³ má²tón³² jáun².

¹³ Jú¹ tson² hi³ má²cá²híe³ jná¹³ jáun² hnú² lí³ cáun² nóh³² hi³ hniáuh³² má¹tih²¹ hnú²; hi³ hniáuh³² tanh¹³ hnú² ta²¹ Cristo Jesús ca³la³ má²tanh²³ ní² nú² ta²¹, jì³ ca³la³ má²hno³ ní² nú² tsú² siáh³. ¹⁴ Cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ zian² hñu³ tsí³ dí² jmúh¹³ hnú² hua³hí¹³ jú¹ tson² hi³ má²ca³chá³ jáun² Dió³² jo³cuonh² hnú².

¹⁵ Má²ñíh¹ bíh¹ hnú² hi³ la³jín³² tsá² zian² hué³² Asia lá² má²ca³zeh³ jná¹³ huen² tán¹, hi³ ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³ tso² Figelo jì³ Hermógenes. ¹⁶ Cuí¹ ja² mí³ tsí³ Dió³² ñí¹con² la³jín³² tsá² hñú¹³ Onesíforo, quí¹ hliáun³ jéin³² ca³jmú³ Onesíforo hí³ hi³ niau²¹ re² tsin³² jná¹³. Tiá² ca³lí³ heh³ yáh³ tsú² hi³hliá² cuá¹tson³ jná¹³, ¹⁷ quí¹ tí³la³ jmí¹ cuá³ tsú² juú²

Roma lá², jlánh¹ chí¹ñí¹ ca³hnauh² tsú² jná¹³ ca³la³ ñí¹ ca³tsauh¹. ¹⁸ Ní¹ má¹ cá² chó³² jmái¹ hi³ má² tón³² jáun² quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí², cuí¹ ja² mií³ tsí³ quioh²¹ tsá² hí³. Má² ñí¹ bíh¹ hnú² re² hi³ ca³ma³hau³ lín³² tsá² hí³ já¹ juú² Éfeso jmí¹ tin².

2

He³ lánh³ lín³ hliáu³ chun¹ quian²¹ Jesucristo

¹ Hi³ jáun² né³ jón³, cuí¹ lí³ pin³ honh² nú² cun³ quionh³ pí³ hi³ má² ca³ cué³ jáun² Jesús Tsá² lín³ Cristo cun³ ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsí³. ² Já¹³ hi³ má² ca³ niéih² hnú² hi³ má² ca³ hléh³ jná¹³ ñí¹ con² juóun³² tsáu², já¹³ jáun² hniáuh³² cháh¹³ hnú² jo³ cuo² tsá² lín²³ nú² hi³ ma³ tí³² jé¹, tsá² tiáunh¹ hua³ jan²¹ hi³ hieh³² siáh³ tsá² siánh³.

³ Hniáuh³² má¹ tsoh¹ hnú² honh² quiúnh¹ jnoh¹, la³ cun³ qui³ ca³ tí²¹ quiunh²¹ jan² hliáu³ tsá² má² tí³² re² hi³ hen² tí³ con² Jesús Tsá² lín³ Cristo. ⁴ Hí¹ jan² tsá² lín³ hliáu³ tiá² lí¹³ jmu³ la³ cun³ hi³ qui³ jmu² tsá² zian² hi³ ca³ tin¹ hnga², quí¹ hnió³ tsú² ma³ hiú² tsí³ juo¹³. ⁵ Ja³ bí¹ la³ jáun² ní¹ juáh³ tsá² co², hí¹ cáun² tiá² hi³ lí¹³ joh¹³ yáh³ tsú² ní¹ juáh³ tiá² co² tsú² la³ cun³ héih³² hi³ rá¹ lí³ jáun² ñí¹ sí² quioh²¹ hi³ co² tsú². ⁶ Ja³ bí¹ ní¹ juáh³ tsá² jmu² ta²¹ ñí¹ ná² quioh²¹, tsá² hí³ bíh¹ ca³ tin¹ cuh³ tín² la³ ñí¹ hi³ ló³² jáun². ⁷ Hniauh² re² honh² he³ hnió³ juáh³ já¹³ hi³ lí² jmú³² jná¹³ ní², hi³ Tí³² Juo¹³ dí² ma³ hau³ hi³ ngí¹³ hnú² la³ jí³² já¹³ ní².

⁸ Cháu¹ nú² honh² ca³ tin¹ Jesucristo, Tsá² ca³ jenh¹³ ja¹ tsá² cá² tsa³, Tsá² jón² zíh¹ jón² cho¹ hla¹ re²¹ Dá² vi²¹. Cun³ ñí¹ hi³ hléh²³ jú¹ chú³² ní² bíh¹ jná¹³ ⁹ hi³ ma³ tso¹ tsin³², hi³ ca³ la³ cuá¹ hñei²¹ jná¹³ quionh³ cá² den¹ ná¹ la³ juah²¹ dúh¹ jan² tsá² ren² tso³, tí³ la³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² tiá² cuá¹ hñei²¹ yáh³. ¹⁰ Hi³ jáun² tion² jná¹³ tsin³² la³ jí³² uu³ mí² tsí³² cun³ ñí¹ hi³ ca³ tin¹ tsá² má² ca³ quianh³ Dió³²; hi³ jáun² lí¹³ liáun³ tsú² cun³ quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo, hi³ tsa³ ma³ zian² tsú² cáun² hi³ quien² ca³ la³ cun³ jmí¹ hi³ nio².

¹¹ Tson² cu³ tí³ bíh¹ já¹³ la³ lá²:

Ní¹ juáh³ ca³ jun³ dí² cun³ ñí¹ hi³ ca³ tin¹ Jesús, ja³ bí¹ ziaun² dí² siáh³ quiúnh¹ tsú².

¹² Ní¹ juáh³ hi³ tion¹³ dí² tsí³ ja¹ la³ jí³² uu³ mí² tsí³², ja³ bí¹ lí¹³ háu¹³ dí² cáun² já¹³ ñí¹ cuá¹ ho² tsú² já¹³.

Ní¹ juáh³ tiá² má¹ tson¹³ dí² hi³ ca³ tin¹ hí³, ja³ bí¹ hí³ ma³ zian³² siáh³ hi³ ca³ ta¹ dí².

¹³ Ní¹ juáh³ tiá² ca³ ma³ tí²¹ dí² ñí¹ con² tsú², tí³ la³ hí³ má¹ ná¹, la³ má² má² tí³² jáun² bíh¹ já¹³ quioh²¹;

quí¹ Dió³² tiá² lí¹³ ma³ zian³² ñí¹ con² hnga².

Jan² tsá² jmu² ta²¹ hi³ tí³² tsí³ Dió³²

¹⁴ Hi³ jáun² né³, cháu¹ hnú² tsí³ tsú² já¹³ ní², hi³ juoh¹ hnú² tsú² siáh³ cun³ quionh³ héih³² quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ tiá² hniáuh³² quiú³ táinh³ tsú² já¹³. Quí¹ ní¹ juáh³ jmu² tsú² la³ jáun², hí¹ cáun² tiá² ñí¹ jmu³ ta²¹ yáh³; já¹³ jáun² dá² cá² ñí¹ jmu³ hi³ hliáh¹³ tsí³ tsá² ná³² bíh¹. ¹⁵ Jmu³ tion³ hi³ má¹ jnia¹³ nú² ñí¹ con² Dió³² hi³ tin² nú² re² ta²¹, jan² tsá² tin² hie³² jú¹ tson² la³ cun³ ca³ tí²¹, jáun² tiá² lí³ hinh¹ hnú². ¹⁶ Tiá² hniáuh³² huh²¹ hnú² quiúnh¹ tsá² ná¹ juú² ná¹ hlénh²³ jú¹ hlah³, jú¹ tiá² ta²¹ lí³ jmu³, quí¹ tsá² la³ hí³ tí³ lí³ mí¹ nó³² bíh¹ tí³ có³² ca³ tí²¹ jui³² quioh²¹ Dió³²; ¹⁷ hi³ jáun² já¹³ hi³ hieh³² tsú² jáun² tsáu² lí²³ jueh³² la³ jmí¹ lí² jueh³² mí¹ uí³ mi³ ho²¹. La³ jáun² bíh¹ lín³ tsá² jmái² Himeneo quionh³ Fileto. ¹⁸ Tsá² hí³ dá² ja³ taunh²¹ tí³ có³² hi³ tiú² uú² taunh³² ta²¹ jú¹ tson², hi³ ná¹ juáh²³ tsú² hi³ má² ca³ nga² bíh¹ jmái¹ hi³ jenh¹³ dí², hi³ ñí³ táunh¹ hliáh³² tsí³ ma³ jan² tsá² tanh² ta²¹ Dió³². ¹⁹ Tí³² la³ Dió³² má² ca³ jmú³ cáun² já¹³ hi³ lí³ la³ jmí¹ lí³ cáun² jmí¹ hiah³² jlánh¹ pin³, hi³ juáh³ la³ lá²: “Tí³² Juo¹³ dí² ñí³² hin² tsánh² joh¹”; hi³ juáh³ siáh³ la³ lá²: “La³ jín³² tsá² juáh³ hi³ Tsá² lín³ Cristo bíh¹ Juo¹³ tsú², tiú² uú² hniáuh³² jmu³ tso³”.

20 Jmú¹³ jái¹³, ñéih³ hñú³ jueh³² quioh²¹ tsá² hánh³ tiá² zia³² yáh³ jmáh³la³ uon² lí³ cú¹mí¹niau²¹ jí³ mí¹ñí² cú¹tiáu², ja³bí¹ zia³² bíh¹ uon² lí³ hmá² jí³ cuáh¹ ní² siáh³. Ní¹juáh³ jmí¹ zia³² hi³ quien², jáun² jmu² ta²¹ uon² chu²¹, tí³la³ uon² lí¹ lí³ né³ jmu² ta²¹ tiá² nga³ quien². 21 Hi³ jáun² lí³ua³ jan² tsá² chá³² tí³ có³² hi³ hlah³ hi³ jmí¹ jmu² jáun², jáun² tsá² la³ hí³ lí¹³ lín³ la³jmí¹ lí³ cáun² uon² chu²¹ jáun², jan² tsá² cuá¹chan¹ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² la³ jáun² má²hún¹ tsú² hua³jan²¹ hi³ jmu³ lí³ua³ cáun² ta²¹ chu²¹ quioh²¹ hí³ dí².

22 Cun³ñí¹ hi³hliá² tsá¹ñú¹ bíh¹ hnú², jáun² tiá² hniáuh³² cuéh¹ nú² jái¹³ hi³ lí³ hniá¹ nú² hi³ hlah³. Chú³² bíh¹ jmúh¹³ nú² pí³ hi³ lí¹³ zian² nú² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², hi³ tanh¹³ nú² ta²¹ Dió³², hi³ hno³ nú² tsáu², hi³ zian² nú² re² quiúnh¹ la³jín³² tsá² má²má²tsú² má²jónh³² Tí³² Juo¹³ dí², tsá² má²ji² jmí¹ tsí³. 23 Tiá² hniáuh³² huh²¹ hnú² quiúnh¹ tsá² ná¹juú² ná¹hlénh²³ jú¹ tiá² ta²¹ lí³ jmu³, jái¹³ hí¹juáh³ hmóu³² tsú² tiá² ngi²³, quí¹ má²ñíh¹ bíh¹ hnú² hi³ cun³quionh³ jái¹³ la³ jáun² jnia³² hniéi². 24 Quí¹ jan² tsá² lín³ quian²¹ Tí³² Juo¹³ dí² tiá² hniáuh³² yáh³ jmu² hniéi², tí³la³ hniáuh³² bíh¹ jmu² tsú² chun¹ ñí¹con² la³jín³² tsáu², hi³ ma³tin² tsú² re² tsáu², hi³ jmu³ tsú² juenh² tsí³; 25 hi³ tiá² hniáuh³² jmu² tsú² siáh³ quien² hnga² ní¹ má¹ca³ma³tin² tsú² tsá² tiá² ta²¹ taunh³² hí³ jái¹³ hi³ hiáuh²³, jie³ tsú² neh²¹ tiá¹ jmu³ Dió³² hi³ za¹³ tsí³ tsá² hí³ hi³ jmu³ hi³ ngi¹³ tsú² re² jú¹ tson². 26 Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lí³tsin² tsá² hi³ hi³ jmí¹ má²hún¹ hñú³ liá³ quioh²¹ tsá² hláinh¹, ñí¹ má²tí³² tsú² jáun² la³jí³² héih³² hi³ jmu² tsá² hláinh¹, hi³ jáun² má²lí¹³ bíh¹ liáun³ tsú².

3

He³ lánh³ jmu³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² má¹tí³ ñí¹ táuh³ jmái¹

1 Jú¹ la³ lá² hniáuh³² lí³ ñíh¹³ hnú² siáh³, hi³ ní¹ má¹tí³ ñí¹ táuh³ jmái¹, chau²¹ jmái¹ huáh² tsí³ cu³tí¹³. 2 Má¹jáun² jmu³ tsáu² ma³ quin³² ma³ jan³² hi³ hnio³ lín³² hmóu³², hi³ hniá¹ quie³, hi³ jmu³ siáh³ tonh². Tsá² la³ hí³ lín¹³ hi³ tiá² hin² zian² tsá² cú²ren² quionh³. Tu³ híón³² tsú² Dió³², hi³ tiá² ta²¹ tanh¹³ tsú² jméi² mí¹ziú¹³, hi³ tiá² cué³² tsú² tiá¹hmah¹ he³ cáun² hiáuh³, hi³ lí³ hoh³ tsú² la³jí³² hi³ ja³² ñí¹con² Dió³² ní² siáh³. 3 Tsá² hí³ bíh¹ tsá² tiá² hin² lí³ hnio³, tsá² tiá² jmu³ juenh² tsí³, tsá² ziu³ hie³, tsá² tiá² tin² jmu³ héih³² ñí¹con² jmí¹ tsí³ hnga², tsá² hian² tsí³ cu³tí³, tsá² lí³ hoh³ la³jí³² hi³ chu²¹. 4 Tsá² ca³ tsá² lau³ hí³ bíh¹ jmu³ hian² tsí³, tsá² jmu³ la³ cun³ cháunh²³ chí¹ hmóu³², tsá² jmu³ pan¹ hnga², tsá² dí¹quian¹ hi³ niau²¹ re² tsí³ hnga² cha³ jmí¹ jmu³ tsú² hniá¹ hi³ ca³tin¹ Dió³². 5 Re² lín³² bíh¹ ma³tí³² tsú² cuáh³² quioh²¹, tí³la³ tiá² lin¹ pí³ quioh²¹ Dió³² lí³ zia³² yáh³ hñú³ tsí³ tsú².

Su³uú² lí¹juónh³² quiúnh¹ tsá² la³ hí³. 6 Quí¹ ja¹ tsá² la³ hí³ zian² ma³ jan² tsá² tsa³tíónh³² hñú¹³ tsáu², hi³ ma³can² tsá²mi³ tsá² jmu² cáun¹, tsá²mi³ tsá² má²ca³zaunh³ tiá³ hi³ jmu² tso³. Quí¹ tsá²mi³ la³ hí³ jlánh¹ hliáun³ ñí¹ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³. 7 Jmái¹ ca³la³ jí³² náí³² tsá²mi³ la³ hí³ jái¹³, tí³la³ tiá² tón³² jmái¹ ngi²³ yáh³ tsú² he³ dá² jú¹ tson² cu³tí³. 8 La³jmí¹ ca³jmú³ jáun² tá¹ gon³ [tsá² hué³² Egipto,] tsá² tí² jmái² hí³ Janes quionh³ Jambres, hi³ ca³ma³jéinh³ jmái¹ quionh³ hla¹ Moisés, la³ jáun² bíh¹ jmu³ tsá²ñuh² la³ hí³ ca³tí²¹ jú¹ tson². Tsá² la³ hí³ lín²³ jmáh³la³ hi³ hlah³, cun³ má²já²hín³ bíh¹ tsú² hi³ jmí¹ taunh³² ta²¹ jú¹ tson². 9 Tí³la³ chau²¹ jmái¹ hi³ tiú²uú² tioh²¹ tsú² jmu³ la³ jáun², quí¹ la³jín³² tsá² zian² hngá¹máh³ lí³lieih²¹ hi³ tsá² cáun¹ bíh¹ hí³, la³jmí¹ cá¹quiúnh²¹ tá¹ gon³ tsá² ca³ma³jéinh³ hí³ jmái¹ quionh³ Moisés.

Ñí¹ ca³táuh³ héih³² hi³ ca³jmú³ Po¹ ñí¹con² Timoteo

10 Tí³la³ hnú² né³ má²ca³jieh³ nú² re² lánh³ rón³² hie² jná¹³ tsáu², hi³ lánh³ rón³² ngi²³ jná¹³, hi³ lánh³ rón³² hu²¹ tsín³² jná¹³ hi³ ngi²³, hi³ lánh³ rón³² tanh³² jná¹³ siáh³ ta²¹ Dió³², hi³ juenh² tsín³² jná¹³, hi³ hno³ jná¹³ tsáu², hi³ ha³ lánh³ rón³² tion² jná¹³ tsín³² ní² siáh³.

11 Má²ñíh¹ hnú² siáh³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ ca³quiúnh³² jná¹³ ca³jmú³ tsáu², hi³ ca³ma³tso¹

jnëá¹³ tsin³² já¹ juú² Antioquía, juú² Iconio, jî³ juú² Listra ní² siáh³. Tî³la³ Tî³² Juo¹³ dí² má¹ná¹, ca³liáu³² jn¹³ ca³tî²¹ la³jî³² hi³ hlah³ hi³ ca³jmú³ tsáu² jmí¹jáun². ¹² Quí¹ tson² bíh¹ cu³tí³ ca³la³ jín³² tsá² hnió³ hi³ zian² la³ cun³ hi³ tî³² tsí³ Jesús Tsá² lín³ Cristo ca³tín¹ ma³tso² tsí³ la³ cun³ hi³ jmoh²³ tsáu². ¹³ Hi³ tsá² hláih¹, tsá² lí¹ má²cau² hí³ né³, tî³ lí³mí¹ lí³ hláinh¹ bíh¹ cun³ jmá² cun³ jnia³²; ma³can² tsú² tsáu², hi³ lí³can² tsú² siáh³ hmóu³².

¹⁴ Tî³la³ hnú² né³, jmu³ hnú² re² la³ cun³ hi³ má²ca³lí³ tî² nú² hi³ má²táunh²³ hnú² jáun² ta²¹, quí¹ ñíh¹ bíh¹ nú² lánh³ jmí¹ ná¹lín³ tsá² ca³ma³ta² nú². ¹⁵ Quí¹ la³ cun³ jmí¹ míh² hnú² cuí² nú² Sí² tîoh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ cun³quionh³ jái¹³ jáun² bíh¹ lí¹³ jniá³ jmí¹ honh² hnú² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ liáun³ nú² cun³quionh³ hi³ tanh²³ nú² jáun² ta²¹ Jesús, Tsá² lín³ hí³ Cristo. ¹⁶ La³jî³² jái¹³ tîoh³ Sí² quioh²¹ Dió³² ca³cué³ hnga² bíh¹ Dió³² hñu³ tsí³ tsá² ca³jmú³. Jái¹³ jáun² bíh¹ jmu² ta²¹ hi³ má²tî² tsú² tsáu², hi³ tí² jinh²³ tsú² tsáu², hi³ hlí² liéinh³² tsú² tsáu², jî³ hi³ hieh³² tsú² tsáu² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ zian² tsú² la³ cun³ hi³ tî³² tsí³ Dió³² ní² siáh³. ¹⁷ Jái¹³ jáun² bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ hñu³ tsí³ tsá² lín³ quian²¹ Dió³², hi³ jáun² má²hún¹ tsú² hua³jan²¹ hi³ jmu³ la³jî³² hi³ chu²¹.

4

¹ Hi³ jáun² ta³ ñí¹ Dió³² jî³ Jesús Tsá² lín³ Cristo, Tsá² jáunh³ hi³ ja³ra³tsi³² héih³² ca³tî²¹ tso³ quioh²¹ tsá² zian² jî³ tsá² má²ca²tsan³, hi³ quianh³ tsú² ní¹juáh³ hin² tsánh² tionh² jo³cuo², ta³ ñí¹ hí³ bíh¹ jmu¹ jn¹³ héih³² lá² ñí¹con² hnú²: ² Hi³ hléh¹³ hnú² jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ hniáuh³² hún¹ nú² hua³jan²¹ hi³ hléh¹³ nú² jái¹³ cú¹ hnió³ cú¹ tiá² hnió³ tsú² ne³. Jin¹³ hnú² tsáu², hi³ hlí¹ lienh¹ nú² tsú², hi³ cuéh¹ nú² pí³ hñu³ tsí³ tsú² siáh³, hi³ hniáuh³² juenh² lín³² honh² hnú² tá¹la³ má¹tî² nú² tsú² jú¹ tson². ³ Quí¹ chau²¹ jmái¹ hi³ tiá² lí³hnió³ tsáu² ne³ jú¹ tson², tî³la³ tsá² hí³ dá² tsa³hniah² juóun³² lín³² tî³², tsá² hie³² la³ cun³ jái¹³ hi³ tî³² tsí³ tsú² hmóu³², hi³ jáun² jái¹³ jáun² bíh¹ ne³ tsú². ⁴ Tónh³² tsú² ta²¹ jái¹³ hi³ lí¹ chin² tsáu² chí¹ cha³ jmí¹ tónh²¹ ta²¹ jú¹ tson². ⁵ Tî³la³ hnú² hniáuh³² zian² honh² ja¹ ca³la³ jî³², hi³ cueh¹³ hnú² honh² hi³ má¹tsoh¹ honh². Hniáuh³² jmúh¹³ hnú² ta²¹ hi³ ngái¹ nú² jái¹³ quioh²¹ Dió³²; má¹tîh²¹ nú² re² la³ cun³ ta²¹ hi³ má²nio² jo³cuonh² nú².

⁶ Quí¹ jn¹³ má²lín³ ná¹ la³jmí¹ lín³ jan² jáh³ hi³ má²jngih³ tsú² ñí¹con² Dió³², né³bí¹ chau²¹ jmái¹ hi³ cuá¹han² jn¹³ ñí¹ hué²¹ lá². ⁷ Má²ca²jmú³² bíh¹ jn¹³ re² hniéi² chu²¹ ca³tín¹ Dió³², jn¹³ bíh¹ tsá² ca³ma³táuh¹³ jui³² quion²¹, la³jmí¹ jmu² tsú² jmái¹ hi³ co² tsú² hi³ ñí³táunh¹ tsú² cú²hé²; tiá² tî³ có³² ca³chá³ yáh³ jn¹³ hi³ taunh³² ta²¹. ⁸ Hñu³mi³cuú² ná¹hmá¹ cáun² *có²ron¹ná¹ hi³ ca³tín¹ jn¹³ ñí¹hen³ cun³ñí¹ hi³ má²ca²jmú³² jn¹³ la³ cun³ hi³ tî³² tsí³ Dió³², hi³ cué³² jáun² Tî³² Juo¹³ dí² má¹jáun², Tsá² lín³ hí³ Jue²¹ chun¹. Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ jn¹³ yáh³ cué³² tsú², quí¹ ja³bí¹ cuéh³² tsú² ca³la³ jín³² tsá² jlánh¹ ná¹hniá¹ hi³ jáunh³ tsú².

Má²ta²¹ hi³ ca³jmú³ Po¹ ñí¹con² Timoteo

⁹ Jmu³ pí³ hi³ ñeih²¹ hnú² tia³jui³² hi³ ñá¹jie¹ nú² jn¹³; ¹⁰ quí¹ tî³ có³² bíh¹ má²ca³zeh³ jn¹³ Demas quí¹hliá² jlánh¹ ca³lí³ hniá¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ jáun² má²ngau³² tî³ já¹ juú² Tesalónica. Crescente má²ngau³² tî³ hué³² Galacia, jî³ Tito siáh³ má²ngau³² tî³ hué³² Dalmacia, ¹¹ jî³²la³ hnga² Lucas bíh¹ cuá³ quiúnh¹ jn¹³. Hniah³² Marcos ña³² quiúnh¹, quí¹ hí³ bíh¹ lí¹³ lí³ ma³hau³ jn¹³ hi³ jmu³ tá¹³ Dió³². ¹² Já¹ juú² Éfeso bíh¹ má²ca³zéin³² jn¹³ Tíquico. ¹³ Ní¹ má¹ñeih³² hnú² jáun², cánh¹³ nú² tiá³ hmih³² cháu³ hi³ ca³chá³ jn¹³ já¹ juú² Troas hñu¹³ Carpo; hi³ cánh¹³ nú² siáh³ la³jî³² sí² quion²¹ jn¹³ hi³ tîoh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ jlánh¹ bíh¹ hniáuh³² cánh¹³ hnú² la³jî³² sí² ca³tín¹ jn¹³ huen².

¹⁴ Lí²ján¹, tsá² lín³ hí³ tî³² mí¹ñí², jlánh¹ hlah³ má²ca³jmú³ ñí¹con² jn¹³, tî³la³ Tî³² Juo¹³ dí² jéinh³² ñí¹con² tsú² la³ cun³ rón³² hi³ jmu² tsú². ¹⁵ Hi³ jáun² hnú² hniáuh³² jmúh¹³

hua³hín¹³ huen² ñí¹con² tsá² hí³, quí¹ tsá² hí³ jlánh¹ má²ca³jmú³ tiá³ siaun³² hi³ quiú² jnai³² ñí¹con² jú¹ chú³² hi³ hléh¹ dí² quioh²¹ Dió³².

¹⁶ Jmí¹ la³ñí¹ hi³ ca³cué³ jná¹³ jú¹ tson² quion²¹ ñí¹ta²¹ chín¹, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³ma³hau³, la³jín³² bíh¹ tsú² ca³zeh³ jná¹³ tí³ có³². Tí³la³ jná¹³ hu²¹ tsin³² hi³ tiá² tón³ Dió³² sí² hi³ ca³jmú³ tsú² la³ jáun². ¹⁷ Tí³la³ Tí³² Juo¹³ dí² né³ jmí¹ zenh¹ quiúnh¹ jná¹³ hi³ ca³cué³ pí³, hi³ jáun² ca³lí³ hi³ hléh¹³ jná¹³ la³jí³² jú¹ chú³² quioh²¹, hi³ jáun² ca³nái³² la³jín³² *tsá²cá²jo²¹ jái¹³ jáun². La³ jáun² bíh¹ ca³liáu³² jná¹³ Tí³² Juo¹³ dí² ñí¹ háinh¹³, la³jmí¹ lí³ hi³ ca³liáun³ jná¹³ ñí¹con² hiah³². ¹⁸ Hi³ liáu³² jná¹³ siáh³ Tí³² Juo¹³ dí² ca³tí²¹ la³jí³² hi³ hlah³, ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ jáu³² jná¹³ tsú² hñu³mi³cuú² ñí¹ cuá³ tsú² cuá¹chín¹. ¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ tsú² la³ cun³ jmí¹hi³nio²! Tson² bíh¹ la³ jáun².

Po¹juáh³ hi³ cuí¹ tionh² re² tsá² reh²

¹⁹ Zéih³ tiá³ mí¹ Prisca: “Hia² nú²” hi³ ca³tin¹ jná¹³, la³ má²quionh³ ñú² Aquila ñí²cuo², jí³ ca³la³ jín³² tsá² hñú¹³ Onesíforo ní² siáh³. ²⁰ Erasto ca³ta³cua¹³ já¹ juú² Corinto, hi³ Trófimo ca³con³ jná¹³ já¹ juú² Mileto quí¹hi³hliá² tsáun¹ tsú². ²¹ Jmu³ tion³ ña³² ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmí¹ ñí²cuó³. Eubulo, Pudente, Lino, mí¹ Claudia, quionh³ la³jín³² tsá² reh² juáh³: “Hia² nú²”.

²² Cuí¹ quiúnh¹ bíh¹ hnú² Tí³² Juo¹³ dí², hi³ Dió³² cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² ca³la³ jí³lin² hnoh². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³ hi³ juanh³² jná¹³ reh².]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ní¹con² Tito*Po¹ ca³zen³ sí² lá² ní¹con² Tito*

¹ Jná¹³ Po¹ tsá² quian²¹ Dió³², jan² tsá² lín³ *tí³² quian³² jë¹ Jesucristo hi³ ngáí¹ jná¹³ jái¹³ ní¹con² tsá² má²ca³quianh³ Dió³² hi³ tanh¹³ tsú² ta²¹ Dió³² re² lín³², hi³ lí³ ní³² tsú² re² jú¹ tson². Jú¹ tson² jáun² jmu³ hi³ lí³ zian² tsú² hi³ ca³tin¹ Dió³², ² jáun² lí¹³ hu²¹ tsí³ tsú² hi³ lí¹³ zian² cun³ jmí¹hi³nio², la³ cun³ rón³² lí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², Tsá² tiá² lí¹³ ma³cau². Jái¹³ jáun² né³ má²ca³jmú³ Dió³² la³ cun³ jmí¹tin² lín³², jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí¹³ tá¹ cáun² la³ cu³ la³ juéh³ mi³cuú²; ³ hi³ jáun² jmí¹ má²ca³tsin¹³ jmái¹ hi³ ca³tón³ Dió³² jmí¹tin² né³, ca³ma³li²¹ jú¹ chú³² quioh²¹, hi³ jáun² jná¹³ hléh²³ jú¹ chú³² jáun² la³ cun³ héih³² quioh²¹ Dió³² Tsá² liáu³² dí² hí³. ⁴ Hnú² Tito, tsá² lí³ la³jmí¹ lí³ jan² jón³² jná¹³ cu³tí³ cun³ñí¹ hi³ táunh²³ dí² ta²¹ cú²re², sí² lá² zein²¹ jná¹³ ní¹con² hnú²; hnó³² jná¹³ hi³ cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² hnú² Dió³² Jméi² dí² jí³ Jesucristo Tsá² liáu³² dí², [hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² juenh² tsí³], jí³ hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ zian² nú² cáun² hi³ re² hi³ tin².

Ha³ lánh³ ñí³táunh¹ tsá² ca³tí²¹ hau³ jái¹³ ní¹con² tsá² má²lín³ cuáh³²
(1 Timoteo 3:1-13)

⁵ Hi³ jáun² né³, hnú² ca³cháu³² jná¹³ hué³² Creta nio² chu³ jmái² ní², hi³ jmúh¹³ hnú² re² ní¹juáh³ he³ hi³ tiá² má²tí³ quioh²¹ tsá² má²lín³ hí³ cuáh³², hi³ hien¹³ nú² tsá²daun³² tsá² hau³ jái¹³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú², la³ cun³ rón³² hi³ ca³juánh³² jná¹³ jáun² ní¹con² hnú². ⁶ Tsá²daun³² tsá² he³ ta²¹ jáun² hniáuh³² lín³ tsá² tiá² lí¹³ lí³ chá³² tsú² tso³ quioh²¹. Tsá² la³ hí³ hniáuh³² zian² jan² tán¹ tsá²mi³ ní²cuo²; ja³bí¹ jon² tsú² hniáuh³² má²tanh² ta²¹ Dió³², hi³ tiá² hniáuh³² jmu² tsú² cun³ tin² tsí³ hnga², ho³ hi³ tiá² ta²¹ tanh² jméi² mí¹ziú¹³, jáun² tiá² lí¹ ziu³ lí¹ hie³ tsú² tsáu². ⁷ Quí¹ cun³ñí¹ hi³ tsá² má²lieih²¹ hí³ lín³ quian²¹ Dió³², hi³ jmu² tsú² hua³hín¹³ tsá² joh¹ Dió³², jáun² tiu³nio² hniáuh³² lín³ tsú² jan² tsá² tiá² lí¹³ lí³ chá³² tsáu² tso³ quioh²¹. Tiá² hniáuh³² jmu³ tsú² quien² hnga², sa³jun³ hi³ chei³² tsí³ tsú². Ja³bí¹ tiá² hniáuh³² hi³ ñí³hein²¹ tsú², sa³jun³ hi³ jmu² tsú² hniéi², sa³jun³ hi³ hen² tsí³ tsú² quie³ lí¹ zia³². ⁸ Hniáuh³² ma³hnio³ bí¹ tsú² la³jín³² tsá² ñí³tin²¹ hñú¹³, tsá² jlánh¹ hnió³ jmáh³la³ hi³ chu²¹, tsá² cháunh²³ re² chí¹, tsá² zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², tsá² chun¹, tsá² tin² tí³ jinh³ hnga². ⁹ Ja³bí¹ la³ jáun² hniáuh³² zianh³² tiá³ tsú² jú¹ tson² hi³ má²ca³lí³ ní³², jáun² cun³quionh³ jú¹ tson² jáun² lí¹³ cuéh³² tsú² tsáu² pí³, hi³ lí¹³ tioh²¹ tsú² ma³tson² jái¹³ quioh²¹ quionh³ tsá² hleh³² jú¹ siáh³.

¹⁰ Quí¹ juóun³² tsáu² zian² hi³ hoh³ jú¹ tson², tsá² hleh³² tí³ jéin³², tsá² lí¹ má²cau²; tsá² *judíos bíh¹ tsá² la³ñí¹ la³ján³ hi³ lín³ la³ jáun², tsá² jlánh¹ juáh²³ hí³ hi³ hniáuh³² *tiú³² tsú² chí² láu² hná¹³ ní¹ zian² tsáu². ¹¹ Hniáuh³² bíh¹ jná¹³ ho³ tsú²; quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hniá¹ tsú² quie³ lí¹ zia³², jáun² hieh³² tsú² tsáu² jái¹³ hi³ tiá² ca³tí²¹, hi³ juóun³² tsáu² má²ca³hliah³ tsú² tsí³ tá¹ ma³ cáun² hñú³.

¹² Jan² tsá² lín³ tí³² tsá² jniá³ jmí¹ tsí³ hué³² Creta ní² ca³hléh³ jmí¹tin² lín³² hi³ ca³tin¹ tsá²co¹ tsú² hué³² ní², hi³ ca³juáh³: “Tsá² hué³² Creta lá², jmái¹ ca³la³ jí³² tí¹ jáin², tsá² lín¹ jáh³ hngá¹ jáh³ náí², tsá² lí¹ hnió³ cu³ hính³, tsá² juoh²”. ¹³ Tson² bíh¹ jái¹³ lá²; jáun² hnú² hniáuh³² quiú¹ jin¹³ lín³² tsá² hí³, jáun² lí³mí¹ lí³ chú³² jmí¹ tsí³ tsá² má²tanh² hí³ ta²¹ Dió³²; ¹⁴ hi³ jáun² tiú²uú² tónh³² tsú² ta²¹ jái¹³ lí¹ chin² tsá² judíos chí¹, sa³jun³ héih³² quioh²¹ tsá² má²ca³chá³ tí³ có³² jú¹ tson².

¹⁵ Cun³ jí² bíh¹ la³jí³² ní¹con² jan² tsá² má²jí² jmí¹ tsí³, tí³la³ ní¹juáh³ tsá² má²ca³hliáh² tsí³ má¹ná¹, tsá² tiá² ta²¹ taunh³², jáun² ní¹con² tsá² la³ hí³ cá² ní¹ hi³ hlah³ bíh¹ zia³², quí¹

la³ tí³ jmí¹ tsí³ bíh¹ tsú² má²ca³hliáh² cu³tsa³² quionh³ la³jí³² hi³ cháunh²³ chí¹. ¹⁶ Uá¹jinh¹ juáh³ tsú² hmóu³² hi³ cuóun³² Dió³², tí³la³ tiá² jmu² yáh³ tsú² la³ cun³ hi³ jmí¹ hniáuh²¹ jmu³ sá¹jmí¹ hi³ tson². Jmáh³la³ hi³ tiá² jéih³² Dió³² bíh¹ jmu² tsá² tiá² ta²¹ haih²¹ la³ hí³; cónh³ tiá² lin¹ ní¹ quien² bíh¹ tsú² ca³tí²¹ hi³ chu²¹.

2

Po¹ hie³² jú¹ tson² ha³ lánh³ hniáuh³² zian² tsá² joh¹ Dió³²

¹ Tí³la³ hnú² ca³tin¹ hléh¹³ jmáh³la³ jú¹ tson². ² Juoh¹ hnú² tsá²ñuh² tsá² má²lieih²¹ hi³ ní³táunh¹ tsú² cá²re² he², hi³ jmu³ tsú² zian² tsí³, jí³ hi³ tí³ jinh³ tsú² siáh³ hmóu³². Ja³bí¹ hniáuh³² tanh² tsú² siáh³ ta²¹ Dió³² re² la³ cun³ rón³² lí³ jú¹ tson², hi³ hnió³ tsú² tsá²ján² tsá²ján², hi³ cueh³² tsú² siáh³ tsí³ lí³ua³ cáun² he³ quiunh³². ³ Ja³bí¹ la³ jáun² juoh¹ hnú² siáh³ tsá²mí³ tsá² má²lieih²¹ hi³ ma³li²¹ tsú² hi³ tanh² ta²¹ Dió³², hi³ tiá² ziu³ hien³ tsú² tsáu², hi³ tiá² hniáuh³² ma³héinh³² tsú² siáh³. Hniáuh³² ná¹lín³ tsú² cáun² nóh³² chu²¹, ⁴ jáun² la³ jáun² lí¹³ híeh³² tsú² tsá²mí³ tsá² tsá¹míh¹ ha³ lánh³ rón³² ma³hnió³ ní²cuo², jí³ jon² ní² siáh³, ⁵ hi³ lín¹³ tsú² tsá² tin² tí³ jinh³ hnga², tsá² má²ji² jmí¹ tsí³, tsá² hua³hín¹³ re² hñú¹³, tsá² chun¹, tsá² tanh² ta²¹ ní²cuo²; quí¹ jáun² la³ jáun² hí¹ jan² tiá² hin² lí¹³ hléh³² hlah³ ca³tí²¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³².

⁶ Ja³bí¹ la³ jáun² juoh¹ hnú² tsá² tsá¹ñú¹ hi³ cuí¹ tí¹ cuí¹ jinh¹³ tsú² hmóu³². ⁷ Huen² bíh¹ hnú² ca³tí²¹ lín¹³ cáun² nóh³², jan² tsá² lin¹ hi³ jmu² jmáh³la³ ta²¹ chu²¹; hniáuh³² híeh¹ nú² tsáu² jú¹ tson² hngó³², jú¹ he² tiá³. ⁸ Jái¹³ quián¹³ nú² hniáuh³² lí³ jmáh³la³ jú¹ tson², jáun² tiá² hin² lí¹³ choh¹³ jú¹ hlah³ quián¹³ hnú². Jáun² lí¹ hua³heih²¹ bíh¹ ziu³ híeh³ tsá² tiá² jéih³² jái¹³ quián¹³ hnú², quí¹ tiá² zia³² yáh³ he³ jái¹³ hléh³² tsú².

⁹ Juoh¹ hnú² *tsá² má²ná¹hlánh¹ hi³ tanh¹³ tsú² ta²¹ tsá² lín³ juo¹³ he³ cáun² hi³ juáh³, jí³ hi³ ma³hiún² tsú² siáh³ tsí³ tsá² hí³. Ja³bí¹ tiá² hniáuh³² nga³ tsú² tiá³ ní¹con² juo¹³. ¹⁰ Tiá² hniáuh³² han³ tsú², hniáuh³² jmu³ tsú² cá² ní¹ hi³ lí¹³ niau²¹ tiá³ tsí³ juo¹³ ní¹con² bíh¹ tsú²; cun³quionh³ la³jí³² hi³ jmu² tsú² jáun² lí¹³ ma³jnia³² tsú² re² jái¹³ quioh²¹ Dió³² Tsá² liáu³² dí².

¹¹ Quí¹ má²ca³ma³li²¹ bíh¹ Dió³² hi³ ja³² mií³ tsí³, hi³ hnió³ líón³² tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá². ¹² Hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, má²ca³lí³ né¹ dí² hi³ hniáuh³² chá¹³ dí² tí³ có³² la³jí³² hi³ tiá² jéih³² Dió³², la³jí³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá². Hi³ hniáuh³² táí² dí² tí¹ jinh²¹ hmóu³², hi³ ziaún² dí² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², hi³ ziaún² dí² jmáh³la³ hi³ ca³tin¹ Dió³² tá¹la³ ziaún² dí² jáun² ní¹ hué²¹ lá². ¹³ Hi³ hniáuh³² ná¹hé² ná¹jan³² dí² jmái¹ hi³ má²ná¹hu²¹ jáun² tsí³ dí², jmái¹ chu²¹ hi³ ma³jnia³² Jesús Tsá² lín³ Cristo, Dió³² Tsá² cú² juenh², Tsá² liáu³² dí². ¹⁴ Tsá² hí³ ca³cuen³ hnga² hi³ jún³ hi³ ca³ta¹ dí², hi³ jáun² lí¹³ liáu³² dí² tsú² ní¹con² hi³ jmí¹ ziaún² dí² jáun² cun³ tin² tsí³ hmóu³²; hi³ ma³jín² tsú² jnoh¹, jáun² jnoh¹ lín¹³ tsá² joh¹ tsú², tsá² hniá¹ jmu³ hi³ chu²¹.

¹⁵ Hi³ jáun² né³, jái¹³ ní² bíh¹ híeh¹ hnú² tsáu². Hniáuh³² hlí¹ lienh¹ hnú² tsú², jí³ hi³ quiú¹ jin¹³ nú² tsú², quí¹ hnú² bíh¹ tsá² hauh³² jái¹³ jáun². Tiá² hniáuh³² jmúh¹³ hnú² hí¹ cáun² hi³ lí¹³ méih³ hi³ quien² nú² ní¹con² tsáu².

3

He³ ca³tin¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³² jmu³

¹ Hi³ jáun² né³, cháú¹ hnú² tsí³ tsá² tionh² jo³cuonh² nú² ní² hi³ tanh¹³ tsú² ta²¹ tsá² ná¹ho² ta²¹, jí³ la³jín³² tsá² ná¹lín³ ta²¹ ní² siáh³, hi³ ma³tí³² tsú² la³ cun³ hi³ juáh³ tsá² hí³, hi³ hniáuh³² táunh¹ tsú² hua³jan²¹ hi³ jmu³ la³jí³² hi³ chu²¹. ² Ha³ lí² cuí¹ tú¹ cuí¹ hió²¹ tsú² hí¹ jan² tsáu², cha³ jmí¹ jmu³ tsú² hniéi² tí³ re² bíh¹ jmu³ tsú² juenh² tsí³, hi³ hí¹ cú¹píh²¹ tiá² jmu³ tsú² quien² hmóu³².

³ Quí¹ la³jái³² bíh¹ dí² jmí¹ láí³ tsá² cáun¹ jmí¹tin², hi³ tiá² jmí¹ má²ti²¹ dí² la³ cun³ héih³² hi³ tí² hiáu²³ dí², hi³ jmí¹ lí²can² jnoh¹ cun³quionh³ jú¹ tí¹jái², hi³ jmí¹ má²ca³taun³ tsí³ dí² jmú¹³ tso³; jmí¹ láí³ dí² la³juah²¹ dúh¹ *tsá² má²ná¹hlánh¹ ñí¹con² la³jáh³ dú¹ ñí¹ hi³ jmí¹ dí¹quiaunh²¹ tsí³ dí² jmú¹³. Jmí¹ láí³ dí² tsá² hian² tsí³, tsá² uóu³² tsí³, hi³ jmí¹ ná¹háu³ dí² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján². ⁴ Tí³la³ jmí¹ ca³ma³li²¹ Dió³² Tsá² liáu³² dí² hi³ hu²¹ chú³² tsí³, jí³ hi³ jlánh¹ hnio³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², ⁵ jmí¹jáun² ca³liáu³² dí² tsú². Tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ ca³jmú¹³ jnoh¹ hi³ chú³² ñí¹con² yáh³ Dió³² ca³liáu³², cáun² hi³ lí¹ ja²¹ mií³ tsí³ hnga² bíh¹ Dió³². Jmí¹jáun² ca³ma³jín² Jmí²chí³ Chun¹ la³jái³² dí², hi³ jáun² ca³lí³ hmai²¹ jmí²chí³ quiú¹³ dí², hi³ ca³lí³ziáun² dí² siáh³ cónh³ hi³ hmai²¹. ⁶ Cun³quionh³ Jesucristo Tsá² liáu³² dí², ca³cuen³ Dió³² ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³ Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² dí². ⁷ Cun³ñí¹ hi³ ja³ jáun² mií³ tsí³ bíh¹ Dió³², hi³ jáun² ca³lí³ la³juah²¹ dúh¹ hi³ tiá² tso³ ren² dí², hi³ jáun² má²hiau³² dí² jái¹³ hi³ lí³ ziáun² cun³ jmí¹hi³nio², la³ cun³ hi³ qui³ hu²¹ jáun² tsí³ dí².

⁸ Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ ní³², hi³ jáun² jná¹³ hnó³² hi³ la³ má²ma³tson¹³ jáun² hnú² jái¹³ lá², hi³ jáun² tsá² tanh² hí³ ta²¹ Dió³² jmu³ hi³ chú³² la³ má²jmu² jáun². Quí¹ hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ chú³², jlánh¹ zia³² ñí¹ lí³ quien² ñí¹con² ca³la³ jín³² tsáu². ⁹ Tí³la³ tiá² hniáuh³² má¹cú¹ má¹jenh¹ hnú² jú¹ tiá² ta²¹ lí³ jmu³, hi³ tiá² hniáuh³² lín¹³ nú² hi³ chú³² quiú² táinh²³ tsú² hi³ lí³ quien² dí¹hio³ ñú¹deh³, sa³jun³ hi³ quiú¹ tanh¹ hnú² tsáu² jái¹³ hi³ rá¹tioh³ jáun² ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés. Quí¹ jun³ lin¹ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ yáh³ hi³ jmu² tsú² la³ jáun².

¹⁰ Ní¹juáh³ zian² tsá² lí¹ hnió³ ma³quien² jái¹³ quioh²¹ hnga² hi³ la³í¹ hnió³ hi³ han³ tsáu² ñí¹con², hi³ jáun² hniáuh³² juoh¹ hnú² tsá² la³ hí³ hi³ tiú²uú² jmu³ la³ jáun²; tí³la³ ní¹juáh³ la³ má²jmu² jáun² bíh¹ tsú², jáun² lí²uú² lienh¹ tsá² hí³. ¹¹ Quí¹ ní¹juáh³ tsá² má²jmu² la³ jáun², jáun² má²ñíh¹ hnú² hi³ má²ca³hliáh² jmí²chí³ quioh²¹ bíh¹ tsá² la³ hí³, cun³quionh³ tsáu¹³ hnga² tsú² má²lí²zeh³ ñí¹ hlah³.

Má²ta²¹ hi³ ca³jmú³ Po¹ ñí¹con² Tito

¹² Hi³ jáun² né³, ní¹ má¹cá²zéin³² jná¹³ ñí¹con² hnú² Artemas, ho³lá²dá² Tíquico, jmu³ tion³ ña³² juú² Nicópolis, hi³ jáun² ñí¹ jáun² jenh¹³ dí², quí¹ jná¹³ len³ hi³ ñí¹ñí²¹ ñí¹ jáun² tá¹la³ ngá¹³ jáun² jmí¹ ñí²cuóu³. ¹³ Jmu³ tion³ ma³hon¹ Zenas tsá² lín³ hí³ tsá² nau³² jái¹³, jí³ Apolos. Jmu³ hi³ tiá² hi³ lí³hniauh³ hí¹ cáun² quioh²¹ tsú², jáun² lí¹³ tsa³táunh¹ tsú² cáun² hi³ re² hi³ tin² jui³² he² hná¹ quioh²¹. ¹⁴ Hi³ jmúh¹³ nú² siáh³ hi³ lí³ ñí³² tsá² reh² he³ ta²¹ chu²¹ zia³² hí³ quien² jmu³ tsú² pí³ hi³ jmu³, jáun² lí¹³ ma³hau³ tsú² he³ cáun² hi³ hniáuh³², hi³ jáun² bíh¹ lí³ quien² hi³ zian² tsú².

Po¹juáh³ hi³ cú¹ tionh¹ tsú² cáun² hi³ re² hi³ tin²

¹⁵ La³jín³² tsá² tionh² quiúnh¹ jná¹³ ñí¹ lá² juáh³ ñí¹con² hnú²: “Hia² nú²”. Jmu³ hi³ chú³², juah²¹ tiá³ hnú² hi³ ca³ta¹ jnoh¹: “Hia² hnóh²” ñí¹con² tsá² reh² tsá² hniau³ jnoh¹ tionh² ñí¹ ní². Cú¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² la³jín³². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³ hi³ juanh³² jná¹³ reh².]

SÍ² HI³ CA³zen³ PO¹ ÑÍ¹con² Filemón*Po¹ zen² sí² lá² ñí¹con² Filemón*

¹ Jná¹³ Po¹, tsá² cuá¹tson³ ná¹ cun³ñí¹ hi³ tanh³² ná¹ ta²¹ Cristo Jesús, reh² Timoteo quiúnh¹ jná¹³ cuá¹jmu² sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnú² Filemón, hnú² tsá² jmuh³² ta²¹ quiúnh¹ jnoh¹, hnú² tsá² hnau³ jnoh¹ lín³². ² Jná¹³ zein²¹ sí² lá² ñí¹con² hnú², ñí¹con² reh² mí¹ Apia, jí³ reh² Arquipo, jan² tsá² quiúnh¹ jnoh¹ hi³ lá³ la³juah²¹ dúh¹ hliáu³ joh¹ Dió³², jí³ ñí¹con² ca³la³ jín³² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² ná¹ngih³² hñuh³² hnú² ní² siáh³. ³ Dió³² Jméi² dí² jí³ Jesucristo Ti³² Juo¹³ cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² hnoh², hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ zian² hnoh² cáun² hi³ re² hi³ tin².

Po¹ cha³² hi³ Filemón hnio³ lín³² Dió³² jí³ ca³la³ jí³lín² tsáu²

⁴ Ca³la³ jí³² jmái¹ ní¹ má¹ca³lien¹ jná¹³ Dió³² Juó³², cue² ná¹ tiá¹hmah¹, ⁵ qui¹hliá² má²ca³lí³ ño¹ jná¹³ hi³ hnú² jlánh¹ re² tanh²³ ta²¹ Jesús Ti³² Juo¹³ dí² jí³ hi³ hno³ nú² siáh³, jí³ ca³la³ jín³² tsá² joh¹ Dió³². ⁶ Tiauh² bíh¹ dí² cá²hon³ ca³ti²¹ hi³ tanh²³ dí² jáun² ta²¹ Dió³², jáun² ñí¹con² hí³ dí² mí²³ jná¹³ hi³ tí³ lí³mí¹ lí³tsin² hnú² ha³ cónh³ tí³ hi³ má²ca³ma³mieh² dí² Dió³² cun³ñí¹ hi³ má²zian² dí² hi³ ca³tin¹ Cristo. ⁷ Cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hno³ nú² tsá² reh², jáun² jlánh¹ ca³lí³ hiún² tsin³² jná¹³, hi³ ca³lí³ zia³² siáh³ pí³ hñu³ tsin³² jná¹³, quí¹ la³jín³² tsá² joh¹ Dió³² má²ca³joh¹³ siáh³ pí³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnú².

Po¹ mi³² cáun² hi³ chú³² ñí¹con² Filemón ca³tin¹ Onésimo, jan² tsá² má²dí¹hlánh¹

⁸ Hi³ jáun² né³, uá¹jinh¹ zia³² jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ héih³² ñí¹con² hnú² hi³ chí¹tson³ jmúh¹³ hnú² la³ cun³ hi³ ca³ti²¹, quí¹hliá² jná¹³ lín³ quian²¹ Cristo; ⁹ tí³la³ cun³ñí¹ hi³ hnáu³ bíh¹ dí², hi³ jáun² cu³tsa³² mí²³ jná¹³ cú²jueh³² hi³ chú³² bíh¹ ñí¹con² hnú². Jná¹³ Po¹, tsá² má²liei²¹ ná¹ hi³ cuá¹tson³ ná¹ ta³né³² ca³tin¹ Cristo Jesús, ¹⁰ jná¹³ mí²³ cáun² hi³ chú³² ñí¹con² hnú² ca³tin¹ Onésimo, tsá² má²lín³ la³juah²¹ dúh¹ jón³² jná¹³, tsá² ca³ma³zián¹³ jná¹³ ñí¹con² Dió³² tá¹la³ má²cuá¹tson³ jná¹³ lá² hñu³mí¹ñí².

¹¹ Jmí¹tin², Onésimo, (la³ cun³ hi³ hnió³ juáh³ “tsá² zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹”) jmí¹ lín³ jan² tsá² tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹; tí³la³ zia³² bíh¹ ñí¹ jmu² ta²¹ tsá² hí³ ta³né³², ñí¹con² hnú² jí³ ñí¹con² jná¹³ siáh³. ¹² Ñí¹con² hnú² zein²¹ jná¹³ tsú² siáh³ ta³né³². Hen³ hnú² tsú² la³jmí¹ lí³ hi³ he¹³ nú² jná¹³. ¹³ Jná¹³ jmí¹ hnó²¹ hi³ cuá³² tsú² quiúnh¹ ná¹ ñí¹ lá², hi³ jmí¹ jmu³ ta²¹ ñí¹con² jná¹³ cha³ jmí¹ jmúh¹³ hnú² huen² tá¹la³ cuá¹tson³ jná¹³ lá² hi³ ca³ti²¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³²; ¹⁴ tí³la³ hí¹ cáun² tiá² hi³ hnó³² yáh³ jná¹³ ní¹juáh³ tiá² lín²³ yáh³ hnú² huen² la³ ní², quí¹ tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ hi³ jmúh¹³ hnú² hi³ chú³² ta³ tiá² ñí¹jmúh², cha³ jmí¹ jmúh¹³ hnú² hi³ hiún² honh² huen². ¹⁵ Tiá² né¹ ho³ sa³ Onésimo ca³ngí³ cu³tiá³ tí³ có³² quioh²¹, hi³ jáun² ta³né³² lí¹³ cuá³² tsú² cun³ jmí¹ hi³ zian² quiúnh¹ hnú². ¹⁶ Tí³la³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ tsá² má²dí¹hlánh¹ yáh³ lín³ tsú² ta³né³², quí¹ tí³ má²cáu³ bíh¹ tá¹³ tsú², quí¹ tsá² reh² bíh¹ má²lín³ tsú² ta³né³², tsá² hno³ lín³² dí². Jná¹³ hno³ lín³² tsú², tí³la³ hnú² jlánh¹ hniáuh³² má¹hno¹ lín³² tsú², jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³hliá² tsá²mi³cuoun² renh² yáh³ hnoh², quí¹ tí³la³ má²renh² hnoh² jí³ ñí¹con² Ti³² Juo¹³ bíh¹ dí².

¹⁷ Hi³ jáun² ní¹juáh³ tson² lín²³ hnú² hi³ re² juóh³² quiúnh¹ jná¹³, hen³ tsá² lá² la³jmí¹ lí³ hi³ jná¹³ ca³chó³² hñuh³² hnú². ¹⁸ Ní¹juáh³ ca³jmú³ tsú² cáun² hi³ hlah³ jmí¹tin², ho³ ní¹juáh³ ren² tsú² quie³, má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ ca³tin¹ tsú². ¹⁹ Jná¹³ Po¹, tsá² cuá¹jmu² jná¹³ quionh³ uón³² huen² huéh³ lá² hi³ jná¹³ bíh¹ má¹hmah²¹; uá¹jinh¹ jmí¹ lí¹³ juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnú² hi³ hí¹ la³ tí³ jmí²chí³ quían¹³ yáh³ hnú² ren² ñí¹con² jná¹³. ²⁰ Ján³ reh², jmu³ hnú² cáun² hi³ chú³² ñí¹con² jná¹³ hi³ ca³tin¹ Ti³² Juo¹³ dí²: hi³ jmúh¹³ hnú² hi³ tinh²¹ tsin³² jná¹³ hi³ lin¹ hi³ má²lá³ dí² tsá² reh² ñí¹con² Cristo.

²¹ Cuá¹ jmu² jná¹³ sí² lá² qui¹ ño¹ jná¹³ hi³ hnú² táunh²³ ta²¹ hi³ juanh³² jná¹³, hi³ ño¹ jná¹³ siáh³ hi³ tí³ hliáun³ hi³ jmúh¹³ bíh¹ hnú² la³ cónh³ bíh¹ hi³ juanh²¹ jná¹³. ²² Hi³ juanh³² jná¹³ siáh³ hi³ re² jmúh¹³ hnú² hua³ jan²¹ ñí¹ lí¹³ cuóun³² jná¹³, qui¹ tsin³² jná¹³ má² hu²¹ hi³ cun³ ñí¹ hi³ lienh¹ hnoh² Dió³², lí¹³ hián¹³ náh² siáh³ jná¹³ cónh³ í¹ cu³ jéin³².

Po¹ juáh³ hi³ cuí¹ má¹ mieh² tsú² Dió³²

²³ Epafras, tsá² cuá¹ tson³ quiúnh¹ jná¹³ hi³ ca³ tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo juáh³: “Hia² nú²”. ²⁴ Ja³ bí¹: “Hia² nú²” juáh³ siáh³ Marcos, Aristarco, Demas, jí³ Lucas ní² siáh³, tsá² quiúnh¹ jná¹³ hi³ jmu² tá¹³ Dió³².

²⁵ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² cuí¹ má¹ hé¹ má¹ mieh² hnoh². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³ hi³ juanh³² jná¹³ reh².]

Sí² Hi³ Ca³tⁱⁿ1 Tsá² Hebreos, Tsá² Ná¹jan² Hí³ Tsá² Zéin¹ Dió³²

Dió³² má²ca³hléh³ cun³quionh³ Jon²

¹ Jmí¹ ca³hléh³ jáun² Dió³² ñí¹con² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² tsá² jmí¹ zian² jmí¹tin² lín³² cun³quionh³ tsá² lín³ hí³ *ti³² jé¹ Dió³², hliáun³ jéin³² bíh¹ ca³hléh³ dí² ñí¹con² tsú², hi³ hliáun³ ñí¹ bíh¹ zia³² ha³ lánh³ rón³² ca³hléh³ dí² siáh³; ² tí³la³ ñí¹ má²ñí¹táuh³ lá² jmáí¹ má¹ná¹, cun³quionh³ Jon² bíh¹ tsú² má²ca³hléh³. Cun³quionh³ hí³ bíh¹ ca³jmú³ Dió³² ca³la³ jí³² hi³ zia³², hi³ jáun² hí³ bíh¹ má²cuá¹hiáun¹ hi³ tá¹no¹ jo³cuo² ca³la³ jí³² hi³ jáun². ³ Hí³ bíh¹ lín³ joh¹ hi³ lin¹ hi³ quien² Dió³², hi³ má²dí¹lái¹n¹ tsú² siáh³ la³ cun³ rón³² lín³ hnga² Dió³²; hi³ hnga² hí³ bíh¹ tanh² hó¹ñí¹ ca³la³ jí³² hi³ zia³² jáun² cun³quionh³ jái¹³ pin³ quioh²¹. Hi³ jmí¹ má²lí²hin³ tsú² jáun² tsáu¹³ dí² né³, ca³ta³cua¹³ tsú² hñu³mi³cuú² tí³ cuá²chu²¹ quioh²¹ Dió³², Tsá² lín³ Re²¹.

Jon² bíh¹ Dió³² tí³ quien² la³ cónh³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²

⁴ Hí³ tí³ lí³mi¹ ca³lí³ quien² bíh¹ Jon² Dió³² la³ cónh³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², quí¹ jái¹³ hi³ má²ca³lí³hiáun¹ tsú² jáun² hi³ hau³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ ta²¹ hi³ ná¹ho² tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³². ⁵ Quí¹ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³juáh³ Dió³² ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³ la³ lá²:

Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³;

Tsá² má²lí²ma³zián¹³ jná¹³ né³².

Hí³ sa³jun³ ca³záih³ yáh³ Dió³² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ la³ lá²:

Jná¹³ bíh¹ Tsá² lín¹³ ná¹ Ñeh² hnú²,

hi³ hnú² siáh³ lín¹³ Jón³² jná¹³.

⁶ Hí³ jáun² jmí¹ ca³ma³jnia² Dió³² Jon² ñí¹ hué²¹ lá², Tsá² cú² hnga² tán¹, ca³juáh³ la³ lá²:

La³jín³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² cuí¹ má¹tsú¹ má¹jónh²¹ tsú².

⁷ Hí³ jáun² hi³ ca³tin¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² né³, rá¹juáh³ la³ lá²:

Jmu² Dió³² hi³ tsá²cuú² tsá²ta³ dí² ná¹lín³ la³jmí¹ lí³ chí³,

hi³ jmu² tsú² siáh³ hi³ tsá² quian²¹ hí³ joh¹ dí² ná¹lín³ la³jmí¹ lí³ zih¹ sí² huáh² tsí³.

⁸ Tí³la³ hi³ ca³tin¹ Jon² tsú² má¹ná¹, ca³juáh³ la³ lá²:

Hnú² Dió³², hnú² bíh¹ Tsá² hauh³² nú² jái¹³ cun³ jmí¹hi³nio²;

la³jí³² héih³² hi³ jmuh³² hnú² lí³ cú²tso² cu³tí³ bíh¹.

⁹ Hnú² Tsá² jen²³ nú² jmáh³la³ hi³ chu²¹, hi³ hon² nú² la³jí³² hi³ hlah³;

hi³ jáun² bíh¹ Dió³² Juóuh³² hnú² má²ca³jmú³ hi³ jlánh¹ bíh¹ hiún² honh² hnú² la³ cónh³

bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ jáun².

¹⁰ Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³ la³ lá²:

Hnú² Tí³², hnú² bíh¹ Tsá² ca³quiúh² nú² hngá¹máh³ lá² la³ cun³ jmí¹tin²,

hi³ cun³quionh³ cuonh² hnú² ca³jmuh³ jí³lí³² hi³ jniá³ chí³cuú².

¹¹ Uá¹jinh¹ chau²¹ jmáí¹ tsá¹³ la³jí³² hi³ jáun²,

tí³la³ hnú² má¹ná¹, la³ má²zian² jáun² bíh¹ nú².

Jí³lí³² bíh¹ hi³ jáun² lí³ tseh¹ la³jmí¹ lí² tseh¹ ha¹ tsú²;

¹² hi³ jáun² má¹jáun² né³, junh¹³ hnú² la³jmí¹ junh²³ tsú² hmih³² quioh²¹,

hi³ záih¹³ nú² siáh³ hi³ jáun² la³ jan² tsá² zai³² ha¹.

Tí³la³ hnú² má¹ná¹, tiá² chau²¹ yáh³ jmáí¹ hi³ zan¹³ nú²,

jmáí¹ hi³ zian² hnú² jmí¹líh³ bíh¹ tiá² táuh³.

¹³ Quí¹ hí¹ jan² yáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tiá² ca³záih³ la³ lá²:

Ñí³ hnú² tí³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ tá¹la³ jmu¹ jná¹³ hi³ tiá² quien² tsá² hau² hnú²,

hi³ con¹ jná¹³ tsú² ñeh² tanh¹ hnú².

14 Hi³ jáun² né³, la³jín³² bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² lín³ jmí²chí³ quian²¹ Dió³², tsá² ná¹zéin¹ hi³ ma³hon³ tsá² ca³tin¹ liáun³.

2

Tiá² hniáuh³² chá¹³ dí² tí³ có³² hi³ jmí¹ lí¹³ liáun³ dí²

1 Hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, má²lin¹ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ hniáuh³² zánh¹³ dí² tiá³ la³jí³² jái¹³ hi³ má²ca³nái¹³ dí², hi³ jáun² tiá² lí¹³ hi³ cáun² lí¹ tsáu¹³ dí² cáun² jui³² siáh³. 2 Quí¹ ní¹juáh³ ca³lí³ quien² bíh¹ ca³la³ jí³² jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² jmí²tin², hi³ la³jín³² tsá² tiá² ta²¹ ca³taunh³ hí³ ca³hiau³ hi³ ca³tin¹, tsá² ca³jmú³ hí³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ hmóu³², 3 hi³ jáun² ;tiá¹³ bíh¹ tiá³ lí¹³ liáu³ jnoh¹ ní¹juáh³ tiá² la³ ca³lí³háun³ yáh³ dí² cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ jmí¹ lí¹³ liáu³² dí²! Quí¹ hnga² bíh¹ Tí³² Juo¹³ dí² Tsá² ca³ma³liáu³² hi³ ngai³² jái¹³ ca³tí²¹ hi³ liáun³ tsáu², hi³ jáun² tsá² ca³nái³² hi³ jái¹³ jáun² má²ca³ma³tson² siáh³ hi³ jáun² ñí¹con² jnoh¹. 4 Hi³ hnga² siáh³ Dió³² má²ca³ma³tson² jái¹³ jáun² cun³quionh³ lí²¹ jí³ hua³jueh³², ca³la³ hi³ ca³ma³jnia² Dió³² pí³ quioh²¹, jí³ hi³ hiau³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² ma³ quin³² ma³ cá² ñí¹ pí³ hi³ ja³ ñí¹con² Jmí²chí³ Chun¹ la³ cun³ hi³ ca³lín¹³ Dió³² hi³ cué³².

Jesucristo ca³lín³ jan² Tsá² dí¹tsáun² la³ jnoh¹

5 Hi³ jáun² né³, tiá² ca³hien³ yáh³ Dió³² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ hau³ jái¹³ ca³tí²¹ hngá¹máh³ hi³ né³bí¹ lí¹³, la³ cun³ ca³tí²¹ hngá¹máh³ hi³ ná¹hléh¹ jnoh¹ lá² ta³né³². 6 Quí¹ zia³² cáun² jái¹³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ juáh³ la³ lá²:

Hnú² Dió³² ;hin² dá² tsánh² tsá²mí³cuóun²,
jáun² sa³ hnú² máh³ chau² honh² hi³ ca³tin¹ tsú²?

;Hi³ hin² dá² tsánh² tsá²mí³cuóun²,
jáun² sa³ hnú² máh³ jlánh¹ tanh²³ tsú² hó¹máh¹?

7 Cu³tiá³ bíh¹ ca³jmuh³ hnú² hi³ ca³son² hi³ quien² tsú² la³ cónh³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²tanh¹ hnú²,

tí³la³ má²ca³ma³quien¹³ lín³² bíh¹ hnú² tsú²,

[hi³ ca³jmuh³ hnú² siáh³ hi³ hau³ tsú² jái¹³ ñí¹con² la³jí³² hi³ ca³jmuh³ hnú² jáun²].

8 Ca³ma³lih²¹ hnú² hi³ quien² tsú² jmí¹ ca³cháh¹ nú² jáun² ca³la³ jí³² jo³cuo² tsú².

La³ jáun² má²lin¹ hi³ tsá²mí³cuóun² ca³lí³ quien² ñí¹con² jí³² hi³ zia³², quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá² ca³chá³ Dió³² jo³cuo² tsú². Tí³la³ uá¹ jáun² la³ jáun², cun³jáun² tiá² má²néh³² bíh¹ dí² hi³ ca³la³ jí³² hi³ jáun² má²tí³² ñí¹con² tsá²mí³cuóun².

9 Tí³la³ néh³² dí² Jesús, Tsá² ca³sión³² tsú² hí³ cu³tiá³ hi³ quien² la³ cónh³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ tsú². Tí³la³ ta³né³² má¹na²¹, má²néh³² dí² hi³ cuá¹lín³ tsú² hú¹tá¹ jan² Tsá² quien² cu³tí¹³ bíh¹ cun³ñí¹ hi³ ca³ma³tso² tsú² jáun² tsí³ hi³ ca³jun³; quí¹ cun³ñí¹ hi³ ja³² jáun² mií³ tsí³ Dió³² bíh¹ ca³jun³ tsú² hi³ ca³tin¹ la³jín³² tsáu².

10 Hnga² Dió³² bíh¹ ca³tin¹ ca³la³ jí³² hi³ zia³², hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnga² bíh¹ tsú² ca³lí³ zia³² jí³² hi³. Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³lí³hnió³ Dió³² hi³ jí³²lín² jon² lí¹³ zian² la³jmí¹ zian² dí² hnga², hi³ jáun² ca³jmú³ dí² hi³ ca³ma³tso² Jesucristo tsí³, Tsá² ca³quiú² hí³ jui³² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ liáu³ dí², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lín³ tsú² jan² tsá² ca³hia³ ca³taunh³ tán¹ hián² cu³tí³. 11 Quí¹ Tsá² jmu² hi³ lí²jin² tsáu², jan² bíh¹ Jméi² tsú² zian² la³ má²quionh³ tsú² tsá² ca³lí³ jin². Hi³ jáun² tiá² lí³ heh²³ yáh³ Jesús hi³ juáh³ dí² hi³ rainh²¹ ca³la³ jín³² tsá² má²ca³lí³ jin² hí³, 12 la³ cun³ juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²:

Hléh¹³ jná¹³ ñí¹con² renh² hi³ ca³tin¹ hnú²,

hi³ hie¹³ jná¹³ siáh³ sun¹ hi³ ca³tin¹ hnú² ja¹ ñí¹ ná¹ngih³² tsáu².

13 Ja³bí¹ rá¹juáh³ siáh³:

Cáun² bíh¹ chá¹³ jná¹³ tsin³² hi³ ca³tin¹ Dió³².

Hi³ rá¹juáh³ siáh³ la³ lá²:

Lá² zenh² jná¹³ quiúnh¹ ná¹ jon² Dió³², tsá² má²ca³chan³ Dió³² jo³uón³² jná¹³.

¹⁴ Jáun² cun³ñí¹ hi³ la³jín³² tsá² hí³ jon² Dió³² cá²ren² bíh¹ ná¹quian³² ngú³ jí³ jmi² ní², jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³lí³ siáh³ hi³ dí¹tsáun² Jesús la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá²mi³cuóun² uá²jai³², hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³lí³ hi³ quin³ tsú² pí³ quioh²¹ tsá² hláinh¹, tsá² jmi¹ quian³² pí³ quioh²¹ hmú³², cun³quionh³ hi³ jun³ jáun² hnga² bíh¹ tsú². ¹⁵ Jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³líón³² tsú² la³jín³² tsá² zian² la³jmi¹ zian² *tsá² má²dí¹hlánh¹, tsá² jmi¹ tionh¹ hí³ jmáí¹ ca³la³ jí³² hi³ ná¹hú¹ cóh²¹ tsí³ hi³ jún³. ¹⁶ Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ cua³ma³hon³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² yáh³ tsú² cuan³, quí¹ hi³ cua³ma³hon³ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ bíh¹ tsú². ¹⁷ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³lí³ hniáuh³² hi³ lín³ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá²mi³cuóun² cá²ren² tán¹ cu³tí³ quionh³ rainh²¹, jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³lí³ hi³ lín³ tsú² jan² Mí²tsá² Hien¹ quian²¹ Dió³², jan² Tsá² cun³ jmi¹lín³ tiá² za¹³ tsí³, Tsá² ja³² mií³ tsí³. La³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ ca³chón³² tsú² tsí³ Dió³² hi³ jmi¹ míh²³ jáun² tsí³ tsú² hi³ ca³ti²¹ tsáu¹³ tsáu² cun³quionh³ hi³ ca³cuen³ dí² jáun² hnga² hi³ jún³. ¹⁸ Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³ma³tso² tsú² jáun² tsí³ hnga² cun³quionh³ la³jí³² hi³ cá² lau²³ jáun² né³, hi³ bíh¹ tin² hi³ ma³hon³ jí³lin² tsá² ja³tó² ja³lí²³ siáh³ hi³ cá² lau²³ ñí¹con².

3

Tí³ quien² bíh¹ tá¹³ Jesús la³ cónh³ bíh¹ tá¹³ Moisés

¹ Hi³ jáun² né³ reh², hnoh² tsá² má²ná¹chun¹ náh², tsá² má²ca³te³ náh² Dió³² hi³ má²ná¹lín³ náh² tsá² joh¹ tsú², sá¹ní² cónh³ jmi¹ jie³ náh² re² hi³ ca³tin¹ [Cristo] Jesús, Tsá² lín³ Tí³² tsá² quian³² jé¹ Dió³² jí³ Mí²tsá² Hien¹ Juo¹³ dí², la³ cun³ hi³ qui³ ná¹ton²³ dí² jáun² ñí¹con² tsáu². ² Quí¹ Jesús má²ca³ma³tí³² ñí¹con² Dió³², Tsá² ca³lí³hiáun¹ hi³ ca³ti²¹ ta²¹ jáun², la³jmi¹ ca³ma³tí³² jáun² hla¹ Moisés hi³ ma³cón³² la³jín³² tsá² jmi¹ tionh² hí³ jo³cuo² Dió³² jmi¹jáun². ³ Tí³la³ má²ca³lí³ lin¹ bíh¹ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² Jesús la³ cónh³ bíh¹ hla¹ Moisés; la³jmi¹ lí³ hñú³, hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² tsá² lí²jmu³ la³ cónh³ bíh¹ hnga² hñú³. ⁴ Quí¹ cun³ tiu³nio² zian² bíh¹ tsá² lí²jmu³ ma³ quin³² ma³ caun³² hñú³, tí³la³ la³jí³² hi³ jniá³ má¹ná¹, Dió³² bíh¹ Tsá² ca³jmu³. ⁵ La³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ Moisés ca³ma³tí³² hi³ ma³cón³² la³jín³² tsá² tionh² hí³ jo³cuo² Dió³² jmi¹jáun², hi³ la³jí³² ta²¹ hi³ ca³jmu³ tsú² jáun² né³, ca³jmu³ ta²¹ hi³ ma³tson² jái¹³ hi³ né³bí¹ jmi¹ hléh²¹ Dió³² jmi¹ chí¹cáin² jáun². ⁶ Tí³la³ Cristo né³, lín³ Tsá² má²tí³² ñí¹con² Dió³² ca³tin¹ la³jín³² tsá² tionh² jo³cuo² Dió³² la³ cun³ qui³ ca³ti²¹ hi³ má²tí³² jan² jon² tsáu². Hi³ jáun² jnoh¹ bíh¹ lái³ tsá² tiauh² hí³ jo³cuo² Dió³² ní¹juáh³ la³ má²nio² jáun² tiá³ tsí³ dí², hi³ ní¹juáh³ la³ má²tsah¹ jáun² dí² hi³ ca³ti²¹ hi³ má²ná¹jan³² dí² jáun² [ca³la³ ñí¹ cá¹táuh³ jmi¹].

Tsá² tionh² jo³cuo² Dió³² lí¹³ zian² cáun² hi³ re² hi³ tin²

⁷ Jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, la³ cun³ juáh³ jáun² Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² la³ lá²:

Hnoh², ní¹juáh³ náih¹³ náh² né³² la³ cun³ hi³ hleh³² Dió³²,

⁸ ha³ lí² lí¹ jmu² náh² hi³ tiá² niuh¹ náh² la³jmi¹ ca³jmu³ tsá² ca³jmu³ hí³ cun³ tin² tsí³ hmóu³², tsá² ca³ca³ ca³lan³ hí³ Dió³² tí³ hué³² quiéin² jáun².

⁹ Ñí¹ jáun² dá² cáun² lí¹ ca³ca³ ca³lau³ jná¹³ dí²hioh³ nú²deh³ hnoh²,

uá¹jinh¹ ca³jie³ tsú² la³jí³² hi³ ca³jmu³² jná¹³ tá¹ tu³ló³² mii² jáun².

¹⁰ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³míh³ tsin³² jná¹³ ca³tin¹ tsá² hí³,

hi³ ca³juánh³² jná¹³ jáun²:

Tiu³nio² bíh¹ tiá² cáun² ná¹tioh³ tsí³ tsá² ní²,

hi³ cónh³ tiá² hnió³ bíh¹ tsú² hi³ zian² la³ cun³ hi³ hno³² jná¹³.

¹¹ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³míh³ tsin³² jná¹³ quiúnh¹ tsá² hí³,

jáun² ca³jmú³² jná¹³ cáun² jái¹³ huáh² tsí³ lá²:

hi³ cun³ tiá² lí¹³ bíh¹ tsa³tiánh² tsú² ñí¹ jmí¹ lí¹³ chan²¹ jná¹³ tsú² tie³.

¹² Hnoh² reh², hua³hín¹³ náh² jmu³, quí¹ ní² lí¹ ca³lin³ náh² uá²jai³² tsá² cá² ñí¹ ná¹tioh³ hlah³ tsí³, hi³ niau²¹ tun³ honh² náh² ca³tin¹ Dió³², hi³ ca³la³ hi³ tianh¹³ náh² tí³ có³² ñí¹con² Dió³² Tsá² liéih³². ¹³ Jáun² bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³ náh² pin³ tsí³ tsá²ján² tsá²ján² cun³ jmá² cun³ jnia³², tá¹la³ zia³² lá² jmái¹; jáun² tiá² lí¹ lí³can² náh² cun³quionh³ tso³, quí¹ ní² lí¹ ca³lin³ náh² tsá² tiá² jái¹³ ngí²³. ¹⁴ Quí¹ jí³²la³ tí³ ní¹juáh³ la³ má²nio² jáun² cáun² tsí³ dí² la³jmí¹ ca³chá¹³ dí² jáun² cáun² tsí³ la³ jmí¹ ñí¹ jmí¹tin², hi³ jáun² bíh¹ lí¹³ láí³ dí² tsá² cu³ nió³ quiúnh¹ dí² Tsá² lín³ Cristo.

¹⁵ La³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun²:

Hnoh², ní¹juáh³ náih¹³ náh² né³² la³ cun³ hi³ hleh³² Dió³²,

ha³ lí² lí¹ jmú² náh² hi³ tiá² niuh¹ náh² la³jmí¹ ca³jmú³ tsá² ca³jmú³ hí³ cun³ tin² tsí³ hmóu³².

¹⁶ Hi³ jáun² né³, ¿hin² dá² tsánh² tsá² hí³, tsá² ca³nái³² hí³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jmú³ tiá² nieh³? Haun¹³ tsá² ca³ñí¹huen¹³ hí³ hla¹ Moisés tí³ hué³² Egipto bíh¹ hí³ dúh¹. ¹⁷ Hi³ ¿hin² dá² ñí¹con² jaun³² ca³míh³ tsí³ Dió³² tá¹ tu³ló³² mii² jáun²? ¿Haun¹³ juáh¹³ ñí¹con² tsá² ca³jmú³ hí³ tso³ bíh¹ dúh¹?, tsá² cá²tsan³ hí³ hué³² quiéin². ¹⁸ Hi³ ¿hin² dá² ñí¹con² ca³jmú³ siáh³ Dió³² jái¹³ huáh² tsí³, hi³ ca³juáh³ hi³ tiú²uú² lí¹³ tsa³tiánh² tsú² hué³² ñí¹ jmí¹ chan³ dí² tie³? ¿Haun¹³ juáh¹³ tsá² ca³jmú³ hí³ cun³ lí³ tsí³ hmóu³² bíh¹ dúh¹? ¹⁹ Jáun² jái¹³ ní² jmu² lin¹ hi³ tiá² la³ taunh³ yáh³ tsú² hué³² jáun² cun³ñí¹ hi³ tiá² la³ ca³chá³ cáun² tsí³.

4

¹ Hi³ jáun² né³, hniáuh³² jmú¹³ dí² hua³hín¹³ tá¹la³ hé² bíh¹ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² hi³ lí¹³ chau³ dí² tsú² tie³, hi³ jáun² tiá² lí¹³ hi³ juáh¹³ hi³ ma³ jan² hnoh² tiá² tin¹ náh² hi³ cuá¹tianh³ náh² tie³. ² Quí¹ ja³bí¹ jnoh¹ siáh³ má²ca³nái¹³ jú¹ chú³² la³jmí¹ ca³nái³² tsá² hí³, tí³la³ jái¹³ hi³ ca³nái³² tsú² jáun² tiá² lin¹ ta²¹ ca³jmú³ yáh³ ñí¹con² tsú², quí¹ tiá² ta²¹ ca³taunh³ yáh³ tsú², cáun² tí³ lí¹ ca³nái³² la³ jáun² bíh¹ tsú². ³ Tí³la³ jnoh¹ né³, tsá² má²taunh²³ dí² ta²¹, jnoh¹ bíh¹ tsá² ca³ta¹ dí² hi³ tsá¹tau¹³ tie³; la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² Dió³² la³ lá²:

Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³míh³ tsin³² jná¹³ quiúnh¹ tsá² hí³,

jáun² ca³jmú³² jná¹³ cáun² jái¹³ huáh² tsí³ lí³ la³ lá²:

Hi³ tiu³nio² tiá² lí¹³ yáh³ tiánh³ tsá² hí³ tie³ hi³ jmu¹ jná¹³.

Quí¹ cun³ jmí¹ má²ca³tauh³ bíh¹ ta²¹ jáun² quioh²¹ Dió³² la³ cun³ jmí¹ ca³jmú³ tsú² hngá¹máh³ lá². ⁴ Uá¹la³ cun³ zia³² ñí¹ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ juáh³ la³ lá²:

La³ má²quiau³ jmái¹ hi³ ca³tauh³ bíh¹ ta²¹ quioh²¹ Dió³², ca³cuá³ tie³.

⁵ Hi³ zia³² siáh³ cáun² ñí¹ rá¹juáh³ Sí² la³ lá²:

Tiu³nio² tiá² lí¹³ tiánh³² tsá² hí³ tie³ la³jmí¹ cuon¹ jná¹³ tie³.

⁶ Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, hniah³ bíh¹ tsá² lí¹³ tiánh³² tie³. Tí³la³ tsá² ca³nái³² hí³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² la³ cun³ jmí¹tin² má¹na²¹, tiá² ca³tiánh³ yáh³ tsú² tie³, quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³jmú³ cun³ tin² tsí³ hmóu³². ⁷ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ Dió³² má²ca³tón³ siáh³ cáun² jmái¹, jmái¹ hi³ ziaun² dí² lá² ta³né³². La³ cun³ lí³ jáun² jái¹³ hi³ ca³hléh³ Dió³² ñí¹con² Tsá² *Israel cun³quionh³ hla¹ Dá²vi²¹ jmí¹ má²cáin² jáun², la³ cun³ jái¹³ hi³ má²lí²juánh³² jná¹³ jáun²:

Hnoh², ní¹juáh³ náih¹³ náh² né³² la³ cun³ hi³ hleh³² Dió³²,

ha³ lí² lí¹ jmu² náh² hi³ tiá² niuh¹ náh².

⁸ Quí¹ sá¹jmí¹ ca³lí³ hi³ jmu³ hla¹ Josué hi³ tiánh³² tsá² hí³ tie³ jmí¹jáun², hi³ jáun² tiú²uú² jmí¹ hléh²¹ yáh³ Dió³² jmí¹ lí¹ cáin² jáun² ca³ti²¹ cónh³¹ cáun² jmái¹ la³ jáun² siáh³. ⁹ Jáun²

né³, ná¹heinh³² bíh¹ cónh³¹ cáun² jmái¹ hi³ tíanh³² tsú² tie³ hi³ ca³tin¹ tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³² la³jmí¹ ta³cua¹³ jáun² hnga² Dió³² tie³. ¹⁰ Quí¹ ní¹juáh³ tsá² má²ca³ta³cua¹³ tie³ quionh³ Dió³², jáun² tsá² la³ hí³ má²ca³táuh³ bíh¹ tá¹³ la³jmí¹ cá¹táuh³ jáun² tá¹³ Dió³². ¹¹ Hi³ jáun² ca³ta¹ bíh¹ dí² hi³ jmú¹³ tion³, hi³ jáun² lí¹³ tiauh² dí² tie³. Hi³ jáun² hí¹ jan² dí² tiá² cáun² lí¹ má¹ti²¹ dí² nóh³² quioh²¹ tsá² ca³jmú³ hí³ cun³ tin² tsí³ hmóu³² jmí¹jáun².

¹² Quí¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³² dá² pin³ lín³² bíh¹, hi³ ca³la³ hi³ líéh³² siáh³. Jái¹³ jáun² né³, tí³ jlánh¹ bíh¹ hmu³ la³ cónh³ bíh¹ lí³ua³ cáun² mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹, ca³la³ hi³ nga² ní¹ ná¹jenh² jmí¹ tsí³ tsú² quionh³ jmí²chí³ quioh²¹ tsú², hi³ chau³² ca³la³ tí³ ñeh² jní²mu¹ tsú² siáh³. Jái¹³ jáun² bíh¹ tin² ra³tsi³² héih³² ní¹con² la³jí³² hi³ cháunh²³ chí¹ tsú², jí³ hi³ jmu² siáh³ lin¹ lánh³ lí³ tsí³ tsáu². ¹³ Hí¹ cáun² yáh³ la³ cun³ la³jí³² hi³ ca³jmú³ Dió³² tiá² ná¹hmá¹ ní¹con² tsú². Ca³la³ jí³lí³² bíh¹ ná¹jñeh³ hi³ ná¹na²¹ ní¹ hó²¹ní¹ Tsá² ca³ta¹ dí² hi³ má¹jnia¹³ ní¹con² ca³la³ jí³² hi³ má²lí²jmú¹³.

Jesús bíh¹ lín³ Mí²tsá² Hien¹

¹⁴ Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ má²zian² jan² Mí²tsá² Hien¹ Juo¹³ dí², Jesús Jon² Dió³², Tsá² má²cá²chánh³² hí³ la³ tí³ hñu³mi³cuú², hi³ jáun² cuí¹ chá¹³ dí² cáun² tsí³ hi³ táunh¹³ dí² ta²¹ la³ má²táunh²³ jáun² dí² ta²¹, la³ cun³ jái¹³ hi³ qui³ ná¹hléh¹ dí² jáun². ¹⁵ Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ tiá² ja³² yáh³ mi³ tsí³ Mí²tsá² Hien¹ Juo¹³ dí² hí³ ca³ti²¹ lí³ua³ cáun² ní¹ tiá² tiáu²³ dí², quí¹ ja³bí¹ hnga² tsú² siáh³ ca³ma³tso² tsí³ la³jí³² la³ cun³ hi³ quieinh³² jnoh¹, hi³ cáun² lí¹ cháunh²³ tsí³ dí² hi³ tiá² tsú²ta²¹; tí³la³ Tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² tso³ ca³jmú³ yáh³. ¹⁶ Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, cuí¹ chá¹³ dí² cáun² tsí³ hi³ má¹janh¹³ dí² tí³ ní¹con² Dió³², Tsá² ja³² hí³ mi³ tsí³, hi³ jáun² lí¹³ ma³juenh² tsú² tsí³ la³ má²quionh³ hi³ ma³hé² ma³mieh² dí² tsú², hi³ ma³hau³ dí² tsú² lí³ua³ cáun² jmái¹ hi³ tiá² tiáu²³ dí².

5

¹ Quí¹ ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsá² lín³ hí³ mí²tsá² hien¹ lín³ jan² tsá² má²dí¹quiánh¹ ja¹ tsá²mi³cuóun² rainh²¹, hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³lí³hiáun¹ tsú² hi³ hau³ jái¹³ jáun² né³, jáun² nau³² tsú² ta³ ní¹ Dió³² cha¹³ tsáu², hi³ tsá²caun² tsú² ní¹ hó²¹ní¹ Dió³² hi³ lí¹ cue³² jáun² tsáu², hi³ tsá²jngih² siáh³ jáh³ ta³ ní¹ Dió³² hi³ ca³ti²¹ tsáu¹³ tsáu². ² Hi³ cun³ñí¹ hi³ hnga² mí²tsáu² hí³ né³ lín³ jan² tsá² quiunh³² hi³ cáun² lí¹ cháunh²³ tsí³ hi³ tiá² tsú²ta²¹ la³jmí¹ quiunh³² jáun² tsá²mi³cuóun² rainh²¹, jáun² tin² bíh¹ tsú² jmu² juenh² tsí³ ní¹con² tsá² tiá² jái¹³ má²ca³ngí¹³, jí³ tsá² má²ca³lí³can² ní² siáh³. ³ Hi³ cun³ñí¹ hi³ quiunh³² tsú² la³ jáun² né³, jáun² hniáuh³² jngih³ tsú² jáh³ ta³ ní¹ Dió³² hi³ ca³ti²¹ tsáu¹³ hnga² la³ má²quionh³ jí³ tsáu¹³ tsáu² ní² siáh³. ⁴ Hi³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ lí¹ jmu³ hnga² hi³ lín³ jan² mí²tsá² hien¹, quí¹ hnga² bíh¹ Dió³² téh²³ tsá² hí³ hi³ cueh³² dí² ta²¹ quien² jáun², la³ cun³ ta²¹ hi³ ca³hiauh³ jáun² hla¹ Aarón. ⁵ La³ jáun² bíh¹ lí³ uá²jai³² ní¹con² Cristo, quí¹ jun³juáh¹³ hnga² yáh³ tsú² ca³ma³quien² hi³ cáun² lí¹ ca³jmú³ hi³ lín¹³ Mí²tsá² Hien¹, tí³la³ Dió³² bíh¹ Tsá² ca³ma³quien² tsú² hi³ ca³cué³ jái¹³ hi³ hau³ tsú² jái¹³ jáun², la³ cun³ hi³ ca³záih³ dí² jáun² la³ lá²:

Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³,

Tsá² má²lí²ma³zián¹³ jná¹³ né³².

⁶ La³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² siáh³ ní¹ Sí² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ nú² Mí²tsáu² la³ cun³ jmí¹hi³nio²,

la³jmí¹ lín³ jáun² Melquisedec bí¹ lín³ hnú².

⁷ Tá¹la³ ca³cuan³ jáun² Cristo ní¹ hué²¹ lá² né³, ca³liéinh³² tsú² Dió³² Tsá² zia³² pí³ quioh²¹ hi³ liáu³² ja¹ hla¹, hi³ ca³hiu³ ca³mí³ tsú² ca³la³ hi³ hó² jngih² hi³ hleh³² tiá³. Hi³ jáun² ca³nái³² bíh¹ Dió³² jē¹ tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ ca³jmú³ tsú² nieh³. ⁸ Quí¹ uá¹jinh¹ cun³ jmí¹ má²lín³ bíh¹ tsú² Jon² Dió³², tí³la³ cun³quionh³ la³jí³² hi³ ca³ma³tso² tsú² jáun²

tsí³ né³ ca³lí³tin² bíh¹ tsú² hi³ ma³tí³². ⁹ Hi³ jáun² jmí¹ ca³hiá² ca³táunh³ tsú² tán¹ hián² cu³tí³ né³, jmí¹jáun² ca³lín³ tsú² Tsá² lín³ mí¹ziah²¹ hi³ lión³² tsáú², hi³ lí³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio², ca³la³ jí³lín² tsá² jmu² nieh³ ní¹con² tsú²; ¹⁰ hi³ la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ siáh³ ca³hiáú³² tsú² Dió³² hi³ lín³ tsú² Mí²tsá² Hien¹ la³ cun³ hi³ jmí¹ lín³ jáun² Melquisedec.

Jlánh¹ háinh¹³ ní¹juáh³ tiú²uú² nio² cáun² tsí³ tsú²

¹¹ Hliáun³ lín³² bíh¹ jái¹³ zia³² hi³ jmí¹ lí³ juáh¹³ jnoh¹ ca³tí²¹ jái¹³ ní², tí³la³ má²juóuh³² lín³² bíh¹ hi³ jmú¹³ jnoh¹ siáh³ na²¹, quí¹ cun³ní¹ hi³ ú³ lín³² bíh¹ má²ngi²³ hnoh² jái¹³. ¹² Quí¹ ta³né³² jmí¹ má²hniáuh³² hi³ ná¹lín³ tí³² bíh¹ náh² hmóu³², tí³la³ ní¹con² hnoh² má¹ná¹, sa³ siáh³ bíh¹ siáh³ lí³hniah³ tsá² hléh³² cónh³¹ cu³ tsauh³² la³ cun³ jái¹³ hi³ lí³ mí¹ziah²¹ zión³² hi³ ca³niéih² náh² quioh²¹ Dió³² la³ jmí¹ ní¹. Sa³ jmí²tiuh²¹ bíh¹ lí³hniauh²³ ní¹con² náh²; já² jmá³² pin³ bíh¹ jmí¹ má²hniáuh³² cúh¹³ náh²! ¹³ Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hính²³ jmáh³la³ jmí²tiuh²¹, jáun² tsá² la³ hí³ né³, lín³ la³jmí¹ lín³ dáin² bíh¹, tiá² má²tin² yáh³ tsú² quiáh³² hi³ chu²¹. ¹⁴ Tí³la³ má³² pin³ bíh¹ cúh² tsá² má²hún¹ tsí³, tsá² má²ca³lí³ tin² chu³ ñih³ he³ hi³ chu²¹ hi³ he³ hi³ hlah³ cun³quionh³ la³jí³² hi³ má²ca³há² ca³nga² tsú².

6

¹ Jáun² né³, cánh³ cuí¹ chá¹³ dí² jái¹³ hi³ lí³ mí¹ziah²¹ zión³² hi³ ca³tin¹ Cristo, hi³ tí³ lí³mí¹ cuí¹ tsá²lí³hún¹ tsí³ dí². Ha³ lí² cuí¹ záuh¹ dí² siáh³ jái¹³ hi³ lí³ jáun² la³jmí¹ lí³ jmíh¹ hiah³² ní¹ ca³lí³liau³, la³ cun³ jái¹³ hi³ juáh³ jáun² hi³ hniáuh³² zái³² tsú² jmí¹ tsí³ ca³tí²¹ ta²¹ hi³ jmu² jáun² hi³ jún²³ tsú², uá¹ la³ cun³ jái¹³ ca³tí²¹ hi³ hniáuh³² chá³² tsú² cáun² tsí³ ní¹con² Dió³² ní² siáh³. ² Sa³jun³ záuh¹ dí² siáh³ jái¹³ hi³ ca³tí²¹ hi³ zaun³² tsú² jmái², jí³ jái¹³ hi³ ca³tí²¹ hi³ rá²tsi³² tsú² jáun² cuo² ní¹ quioh²¹ tsá² má²taunh³² ta²¹, sa³jun³ jái¹³ hi³ ca³tí²¹ hi³ jenh¹³ dí² ja¹ hla¹, sa³jun³ jái¹³ hi³ ca³tí²¹ jmái¹ hi³ ra³tsi³² Dió³² héih³² yáh³. ³ Jáun² la³ ní² bíh¹ tsáú¹³ dí² tí³ chí¹ján³ ní¹juáh³ lánh³ lí³ jái¹³ hi³ cué³² Dió³².

⁴ Quí¹ ní¹juáh³ tsá² má²ca³ta³zanh¹ ní¹ tie³ joh¹ quioh²¹ Dió³², tsá² má²ca³lí³ cuoh² hi³ lí¹ cue³² Dió³², hi³ má²ca³hen³ tsú² Jmí²chí³ Chun¹, ⁵ tsá² má²ca³héi³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², hi³ má²ca³lí³ cuoh² siáh³ pí³ quioh²¹ hngá¹máh³ né³bí¹ ja³², ⁶ jáun² tsá² la³ hí³ cun³ tiá² lí¹³ bíh¹ zái³² siáh³ jmí¹ tsí³ cónh³¹ cu³ jéin³² ní¹juáh³ ca³jính³² tsú² tí³ cu³hna²¹, quí¹hliá² tsá² hí³ dá² má²ná¹ton²³ siáh³ crei²¹ Jon² Dió³² bíh¹, hi³ ná¹cue³² dí² siáh³ jái¹³ hi³ lí¹ ziu³ lí¹ hien³ tsáú² Jon² Dió³². ⁷ Jmú¹³ jái¹³: Ní¹juáh³ hué³² ní¹ lau³² re² la³ cun³ hi³ jñi³² tsú² ní¹ má¹tsau³² jmí³, hué³² la³ jáun² bíh¹ jlánh¹ tanh² Dió³² hó¹ní¹; ⁸ tí³la³ hué³² hiau² jmáh³la³ ton² jí³ ná¹í² hlah³ né³, tiá² lin¹ ní¹ quien² yáh³; hué³² la³ jáun² háinh¹³ hi³ hú¹mu³héih³² bíh¹, hi³ jáun² ní¹ cá¹táuh³ né³, cun³ ca³tin¹ có³² bíh¹.

Ní¹juáh³ tsá² zia³² hi³ hu²¹ tsí³, tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ pin³

⁹ Tí³la³ hnoh², tsá² jlánh¹ hnau³ jnoh¹, uá¹jinh¹ má²lí²juáh¹³ jnoh¹ la³ ní², cun³ láí²³ jnoh¹ hi³ cu³tí³ tiáunh¹ hnoh² ja¹ cu³ níó³ quioh²¹ tsá² má²hé² má²mieh² hí³ Dió³², hi³ ná¹lín³ náh² jáun² tsá² má²ca³liáun³. ¹⁰ Quí¹ Dió³² dá² jan² Tsá² rá²tsi³² héih³² re² tso² bíh¹, tiá² lí¹ tsá²con² yáh³ tsú² la³ cun³ ta²¹ hi³ jmuh³² hnoh², hi³ ca³ma³jnia¹³ náh² jáun² hi³ hno³ náh² tsú² cun³quionh³ hi³ ca³ma³hon¹ náh² jáun² tsá² joh¹ tsú², la³ cun³ hi³ ná¹jmuh³² náh² jáun² la³ tí³ ta³né³². ¹¹ Jáun² jlánh¹ hnau² jnoh¹ hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² náh² jmúh¹³ la³ má²ná¹jmuh³² náh² ní², hi³ hiún² honh² náh² jmúh¹³ la³ jáun² ca³la³ ní¹ cá¹táuh³ jmái¹; jáun² bíh¹ lí³tí³ la³ cun³ hi³ má²ná¹hu²¹ jáun² honh² náh². ¹² Cu³tí³ tiá² hnau² jnoh¹ hi³ hnoh² lí³ juính³, tí³la³ hnau² jnoh¹ hi³ jmúh¹³ náh² la³jmí¹ ca³jmú³ tsá² ná¹hiáuh²³ jáun² la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ Dió³² hi³ cué³² bíh¹. Tsá² hí³ dá² ná¹hiáuh²³ hi³ jáun² cun³ní¹ hi³hliá² ca³chá³ cáun² tsí³, jí³ hi³ ca³cueh³ tsú² siáh³ tsí³.

13 Quí¹ jmí¹ ca³jmú³ jáun² Dió³² jái¹³ ñí¹con² hla¹ Há²bran²¹, jáun² jái¹³ jáun² ca³ma³tson² tsú² cun³quionh³ hi³ ca³hien³ hnga², quí¹hliá² tiá² zian² yáh³ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bí¹ quien² hi³ jmí¹ lí¹³ hien³ tsú². 14 Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsú² la³ lá²: “Cu³tí³ bíh¹ má¹hé¹ má¹mieh¹³ jná¹³ hnú² hi³ jmu¹ jná¹³ hi³ juóun³² lín³² jon³zih¹ hnú² lí³zian²”. 15 Hi³ jáun² hiauh³ bíh¹ hla¹ Há²bran²¹ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², quí¹hliá² ca³he³ ca³ján³ tsú² ca³la³ hi³ juenh² lín³² tsí³. 16 Quí¹ ní¹juáh³ tsá²mi³cuóun² má²tson² jái¹³ quioh²¹, jáun² má²tson² tsú² cun³quionh³ hi³ hien² tsú² jan² tsá² tí³ jlánh¹ quien² bíh¹; hi³ ní¹juáh³ má²lí²ma³tson² tsú² jái¹³ jáun² quioh²¹ né³, jáun² cu³ jáun² bíh¹ ca³táuh³ hi³ nio² tun³ tsí³ tsá² jan². 17 La³ jáun² siáh³ ca³lí³hnió³ Dió³² jmu³ lin¹ lín²¹ ñí¹con² tsá² hiáuh³ la³ cun³ lí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ dí² jáun², hi³ jmí¹líh³ tiá² za¹³ la³ cun³ hi³ lín²³ tsú² jmu³, jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³ma³tson² tsú² jái¹³ quioh²¹. 18 La³ jáun² dá² ca³jmú³ Dió³², Tsá² cun³ tiá² lí¹³ ma³cau², quí¹ jáun² cun³quionh³ la³ jáun² lí¹³ zia³² tun³ jái¹³ ñí¹con² jnoh¹ hi³ jmí¹líh³ tiá² za¹³; hi³ cun³quionh³ hi³ jáun² né³, má²lí¹³ niau²¹ tiá³ tsí³ dí² ca³tí²¹ hi³ ná¹hé² ná¹jan³² dí² jáun², jnoh¹ tsá² má²ca³hna¹³ dí² jan² Tsá² taunh² hó¹ñí¹. 19 Cun³quionh³ jái¹³ hi³ hu²¹ jáun² tsí³ dí² tá²no¹ tiá³ jmí¹ tsí³ dí² hi³ hí¹ cáun² hi³ háinh¹³ tiú²uú² zia³², la³jmí¹ tá²zah¹ tiá³ mu² ní¹ má¹lí²tión³² tsú² hlah³² pa²¹ quioh²¹ chu³ jmái². Hi³ hlah³² pa²¹ jáun² quiú¹³ dí² né³, má²hí¹hun¹ tiá³ la³ tí³ cu³hna²¹ hmih³² pa²¹ hi³ he² jáun² ñí¹hiú¹³ ñí¹ jlánh¹ híen¹ la³ tí³ hñu³mi³cuú² bíh¹, 20 ñí¹ hi²¹ jáun² Jesús jmí¹ ngah²¹ hi³ nia³² juí³² hi³ ca³ta¹ jnoh¹. La³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ má²lín³ tsú² jan² Mí²tsá² Híen¹ cun³ jmí¹hi³nio², la³jmí¹ lín³ jáun² Melquisedec.

7

Jesús lín³ Mí²tsá² Híen¹ la³jmí¹ lín³ Melquisedec

1 Melquisedec hí³ bíh¹ jmí¹ lín³ re²¹ juú² Salem jí³ mí²tsáu² quian²¹ Dió³² Tsá² cú² juenh². Tsá² hí³ bíh¹ ca³ñí¹ma³jéinh³ hla¹ Há²bran²¹ jmí¹ cá¹jính²¹ ñí¹ ca³láih¹³ jáun² hniéi² quionh³ tsá² jmí¹ ná¹lín³ re²¹, jáun² jmí¹jáun² ca³ma³miih² tsú² Há²bran²¹ hí³. 2 Jmí¹jáun² ca³cuéh³ Há²bran²¹ tsá² hí³ cáun² la³ cun³ quia³ la³jí³² hi³ ca³láih¹³ tsú² ñí¹ ca³ñí¹jmú¹³ jáun² hniéi². Hi³ jmái² tsú² jáun² Melquisedec né³, hnió³ juáh³ “re²¹ tsá² tin² rá²tsí³² héih³² cú²tso²”. Juú² ñí¹ jmí¹ lín³ tsú² jáun² re²¹ né³, jmái² Salem; hi³ jmái² jáun² Salem hnió³ juáh³ “tie³ bíh¹ nio²”. Jáun² hi³ jmái² tsú² jáun² niéih³ siáh³ “re²¹ tsá² jmu² hi³ niau²¹ tie³”. 3 Tsá² hí³ bíh¹ jan² tsá² lí¹ ca³ngó² cá²jnia³, tsá² tiá² lin¹ hin² jméi² mí¹ziú¹³ sa³jun³ lin¹ hin² dá² jún¹ rainh²¹ tsú², tsá² zian² jmí¹tin². Tiá² lin¹ yáh³ hín² dá² jmái¹ ca³lí³zian² tsú², sa³jun³ jmái¹ hi³ jun³ yáh³ tsú² lin¹. La³ jáun² bíh¹ lín³ tsú² la³jmí¹ lín³ hnga² Jon² Dió³², jan² mí²tsáu² zian² cun³ jmí¹hi³nio².

4 Sá¹ní² jie³ né³ lánh³ máh³ la³ quien² Melquisedec hí³, quí¹ jhí¹ la³ tí³ hnga² máh³ Há²bran²¹ jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² ca³cué³ ñí¹con² tsú² cáun² la³ cun³ quia³ la³jí³² hi³ ca³láih¹³ dí² jáun² ñí¹ ca³ñí¹jmú¹³ dí² jáun² hniéi²! 5 Hi³ jáun² uá¹jinh¹ tsá² ná¹lín³ mí²tsáu² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Leví má²tí³² la³ cun³ lí³ jáun² héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés, hi³ má¹í³² cáun² la³ cun³ quia³ la³ cun³ hi³ zia³² quioh²¹ tsáu², tí³la³ ñí¹con² má²tún² hmóu³² tsá² jan² dí¹hio³ ñú¹deh³ quionh³ bíh¹ tsú² má¹na¹, la³ cun³ hla¹ Há²bran²¹ yáh³; 6 tí³la³ Melquisedec hí³ né³, uá¹jinh¹ tiá² jmí¹ lín³ tsú² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Leví, cu³ jáun² cáun² ca³hiau³ bíh¹ tsú² cáun² la³ cun³ quia³ quioh²¹ Há²bran²¹, tsá² ca³jmú³ hí³ Dió³² jái¹³ quionh³. Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³, ca³ma³miih² Melquisedec Há²bran²¹ hí³. 7 Quí¹ cun³ la³jí³² bíh¹ dí² ná¹né¹ hi³ tiu³nio² tsá² quien² bíh¹ ma³miih² tsá² huen³. 8 Jáun² né³, tsá² he² cáun² la³ cun³ quia³ ñí¹con² jnoh¹, tsá²mi³cuóun² bíh¹ hí³, tsá² tón³² jmái¹ jún²³ bíh¹; tí³la³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² má¹na²¹, rá¹hleh³² hi³ la³jmí¹ lí³ la³ má²zian² jáun² bíh¹ Melquisedec hí³. 9 Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ hla¹ Há²bran²¹ ca³cué³ cáun² la³ cun³ quia³ ñí¹con²

tsá² hí³, jáun² né³, lí¹³ juáh¹³ dí² hí³ ja³bí¹ hla¹ Leví tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ tsú² uá²jai³² ca³cué³ cáun² la³ cun³ quia³ jmi¹jáun², tsá² lín³ hí³ mí¹ziah²¹ quioh²¹ la³jín³² mí²tsáu², tsá² ná¹he² hí³ cáun² la³ cun³ quia³ la³ tí³ ta³né³². 10 Qui³ jmi¹ má²quian³² bíh¹ Há²bran²¹ jún² hí³ lí³zian² jan² tsá² lín³ hí³ mí¹ziah²¹ quioh²¹ mí²tsáu² la³ cun³ jmi¹ ñeh² bíh¹ hí³ tsó³² jáun² Melquisedec hí³ tsa³ma³jéinh³ tsú².

11 Hi³ tsá² *Israel né³, ca³héi³ héih³² quioh²¹ Dió³² tá¹la³ jmi¹ tionh¹ jáun² mí²tsáu² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Leví hí³ ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú²; tí³la³ sá¹jmi¹ hí³ jmi¹ lí³ chun¹ tsú² cun³quionh³ tá¹³ tsá² ná¹lín³ hí³ mí²tsáu² dúh¹, jáun² tiá² jmi¹ lí³ hniáuh³² yáh³ hí³ lí³jnia² siáh³ cónh³¹ jan² Mí²tsáu², Tsá² lín³ la³jmi¹ lín³ Melquisedec, quí¹ jmi¹ la³ tiah²¹ bíh¹ jan² mí²tsáu² lín³ la³jmi¹ lín³ hla¹ Aarón. 12 Tí³la³ ní¹juáh³ ca³zan² he³ ñí¹ mí²tsáu² zian² né³, jáun² cun³ ca³tí²¹ bíh¹ hí³ za¹³ siáh³ liei²¹ uá²jai³². 13 Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² hí³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí², hí³ uá¹jinh¹ lín³ tsú² jan² Tsá² ñí¹ má²cú¹ má²ñeh¹ quioh²¹ jan² tsá² quian³tun³ jon² Israel, tí³la³ tsá² cu³ nió³ hí³ má¹na²¹, hí¹ jan² yáh³ tiá² ca³lín³ mí²tsáu² hí³ jmi¹ lí¹³ tsa³jmú³ ta²¹ ñí¹hiú¹³. 14 Quí¹ lin¹ lín²¹ bíh¹ hí³ Tí³² Juo¹³ dí² jan² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Judá, hí³ tiá² tsá² hí³ ca³hien³ yáh³ hla¹ Moisés hí³ lí¹³ jmu³ mí²tsáu².

15 Hi³ jáun² né³, tí³ lí³mi¹ jlánh¹ lin¹ bíh¹ jái¹³ ní² cun³ñí¹ hí³ ca³lí³jnia² jan² Mí²tsáu² siánh³ siáh³ hí³ lín³ la³jmi¹ lín³ jáun² Melquisedec, 16 jan² Tsá² má²lín³ Mí²tsáu² cun³ñí¹ hí³ quian³² tsú² pí³ hí³ zian² cun³ jmi¹hi³nio², jun³juáh¹³ hí³ lín³ tsú² Mí²tsáu² cun³quionh³ hí³ lin¹ hin² tsánh² jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ yáh³ tsú² la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² liei²¹. 17 Tí³la³ la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² jái¹³ quioh²¹ Dió³² bíh¹, ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá² hí³ ca³tin¹ tsú²:

Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ nú² Mí²tsáu² la³ cun³ jmi¹hi³nio²,

hí³ lín³ nú² jáun² la³jmi¹ lín³ Melquisedec.

18 Jáun² la³ jáun² lí³ hí³ héih³² hí³ jmi¹ zia³² jáun² jmi¹tin² tiú²uú² ca³lí³ quien² yáh³, quí¹ la³ñí¹ la³ján³ tiá² jmi¹ pin³ yáh³, sa³jun³ ca³jmú³ bíh¹ ta²¹ la³ cun³ qui³ jmi¹ ca³tí²¹, 19 quí¹ tiá² hin² ca³tá² ca³hián² yáh³ cun³quionh³ héih³² jáun²; hí³ ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ má²zia³² cáun² hí³ má²hu²¹ tsí³ dí² hí³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹, cáun² hí³ jmu² hí³ tsá¹janh¹³ dí² ñí¹con² Dió³².

20 Hi³ hí¹ la³ tí³ hnga² yáh³ Dió³² ca³ma³tson² jái¹³ cun³quionh³ hí³ ca³hien³ hnga², hí³ Tsá² hí³ lín³ Mí²tsáu², uá¹jinh¹ tiá² lin¹ ca³ma³tson² tsú² jái¹³ hí³ ca³tin¹ tsá² qui³ má²ná¹lín³ hí³ mí²tsáu². 21 Tí³la³ hí³ ca³tin¹ Mí²tsáu² Tsá² hien²³ dí² lá² má¹ná¹, ca³ma³tson² bíh¹ Dió³² hí³ ho² tsú² jái¹³ jáun² jmi¹ ca³záih³ dí² tsú² la³ lá²:

Dió³² má²ca³ma³tson² jë¹,

hí³ cun³ jmi¹líh³ yáh³ tiá² za¹³ tsí³ tsú².

Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ nú² Mí²tsáu² la³ cun³ jmi¹hi³nio²,

hí³ lín³ nú² la³jmi¹ lín³ jáun² Melquisedec.

22 Cun³ñí¹ hí³ jáun² bíh¹, lín³ Jesús jan² Tsá² má²tson² cáun² nió³² hí³ jlánh¹ bíh¹ chú³² la³ cónh³ bíh¹ hí³ jmi¹ lí³ jmi¹tin². 23 Juóun³² tsáu² ca³lín³ mí²tsáu² quí¹hliá² tiá² ca³lí³uén³ yáh³ tsú² hí³ ho² jái¹³ jáun², quí¹ ca³quí² cá²tsan³ bíh¹ tsú². 24 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, la³ má²lín³ jáun² bíh¹ tsú² Mí²tsáu², tiá² lin¹ hniah³ yáh³ jan² tsá² siánh³ hí³ hí³ cha¹³ tsú², quí¹ hí³ bíh¹ zian² cun³ jmi¹hi³nio². 25 Cun³ñí¹ hí³ jáun² né³, hí³ bíh¹ lín³ Tsá² tin² lión³² tsáu² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³, lí³ua³ jan² tsá² má²tsá²janh³² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hí³ dí², quí¹ hí³ bíh¹ zian² cun³ jmi¹hi³nio² hí³ cuá¹hiú² cuá¹mi³² ñí¹con² Dió³² hí³ ca³tin¹ tsáu².

26 Jan² Mí²tsá² Hien¹ la³ hí³ bíh¹ lí³hniah²³ ñí¹con² dí², jan² Tsá² hien¹, jan² Tsá² hí¹ cáun² hí³ hlah³ tiá² ca³jmú³ hí³ sa³jun³ tso³ yáh³ ca³jmú³, jan² Tsá² tiá² ca³cunh³ quionh³ tsá² ren² tso³, Tsá² jlánh¹ ca³lí³ quien² la³ cónh³ bí¹ la³jín³² tsá² tionh² hñu³mi³cuú². 27 Hí¹ jan² yáh³ tsá² lín³ mí²tsá² hien¹ tiá² cunh³ tsú², quí¹ jmi¹ ca³la³ jí³² hniáuh³² jngih³ tsá²

hi³ jáh³ ñí¹con² Dió³², la³ñí¹ tín² hi³ ca³tin¹ hnga², ní¹ má¹lí³² jáun² né³, jmu² tsú² siáh³ hi³ ca³tin¹ tsáu². Tí³la³ Jesús má¹ná¹, cu³ jéin³² tán¹ bíh¹ ca³jun³ hi³ ca³tin¹ ca³la³ jín³² tsáu², jmí¹ ca³cuen³ tsú² jáun² hnga² yáh³. ²⁸ Tí³la³ tsá² hiauh³ hí³ ta²¹ hi³ lín³ mí²tsá² híen¹ la³ cun³ lí³ jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés né³, tsá² hí³ dá² cáun² quiunh³² la³ cun³ qui³ quiunh³² tsáu² bíh¹ hi³ lí¹ cháunh²³ chí¹ cáun² hi³ tiá² tsú²ta²¹; tí³la³ jmí¹ má²ca³nga² hi³ lí³ jáun² liei²¹ jáun² né³, Dió³² ca³jmú³ cáun² jái¹³ cun³quionh³ hi³ ca³hien³ hnga² hi³ hió³² dí² Jon² hnga² cú²jueh³² hi³ lín¹³ Mí²tsá² Híen¹, jan² Tsá² ca³hiá² ca³táunh³ ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³, la³ cun³ jmí¹hi³nio².

8

Cun³quionh³ Jesús bíh¹ ca³hín¹³ nió³² hmai²¹

¹ Jáun² né³, la³ cun³ jái¹³ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² ja¹ la³jí³² jái¹³ hi³ má²lí²juáh¹³ jnoh¹ ní² niéih³ la³ lá²: Hi³ Mí²tsá² Híen¹ Juo¹³ dí² cu³tí³ lín³ la³ má²lí²juáh¹³ jnoh¹ ní², hi³ hí³ bíh¹ má²ca³ta³cua¹³ hñu³mi³cuú² tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² cuá¹quien². ² Tsá² hí³ bíh¹ lín³ Mí²tsáu² Tsá² jmu² ta²¹ ñéih³ hñú³ híen¹, tí³la³ hú¹tá¹ hñú³ híen¹ tson² má¹ná¹, hi³ ca³jmú³ hnga² Dió³², jun³juáh¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² tsá²mi³cuóun² yáh³.

³ Jáun² né³, la³jín³² tsá² ca³lí³hiáun¹ hi³ lín³ mí²tsá² híen¹, tiu³nio² zia³² hi³ cue³² ñí¹con² Dió³², hi³ jngih² tsú² siáh³ jáh³ ñí¹con² Dió³²; hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ja³bí¹ Jesucristo ca³lí³ hniáuh³² hi³ zia³² hi³ cué³² siáh³. ⁴ Tí³la³ sá¹jmí¹ hi³ zian² bíh¹ tsú² ñí¹ hué²¹ lá² dúh¹, jáun² tiá² Mí²tsáu² jmí¹ lín¹³ yáh³ tsú², quí¹ la³ tí³ ta³né³² bíh¹ zian² tsá² ná¹lín³ mí²tsáu², tsá² zia³² hi³ cue³² ñí¹con² Dió³² la³ cun³ rá¹lí³ jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés. ⁵ Tí³la³ mí²tsáu² hí³ má¹na²¹, cáun² ná¹jmu² tá¹³ ñéih³ hñú³ híen¹ hi³ lí³ jmáh³la³ henh¹³ quioh²¹ hi³ zia³² jáun² tí³ hñu³mi³cuú² bíh¹. Né¹ bíh¹ dí² hi³ tson² bíh¹ cáun² hi³ tí³ lí¹ jmouh³² bíh¹ tsú² jaun³², quí¹ jmí¹ ca³tí³ ñí¹ jmu³ hla¹ Moisés cuáh³² hñú³ hmi³² jáun², jáun² Dió³² ca³juáh³ la³ lá²: “Hua³hín¹³ nú² hi³ jmóuh¹ hnú² tán¹ hián² cu³tí³ la³ cun³ lí³ nóh³² quioh²¹ hñú³ hi³ má²lí²híe³ jná¹³ hnú² tsi³ máh³ lá²”. ⁶ Tí³la³ Mí²tsá² Híen¹ Juo¹³ dí² má¹ná¹, má²ca³joh¹³ cáun² ta²¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien², quí¹ cun³quionh³ hí³ bíh¹ ca³hi³ cáun² nió³² hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹; hi³ jmí¹ ca³hi³ jáun² nió³² hmai²¹ né³, jáun² jmí¹jáun² ca³jmú³ Dió³² jái¹³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ la³ cónh³ bíh¹ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² jmí¹tin².

⁷ Quí¹ sá¹jmí¹ hi³ ca³lí³tí³ nió³² hi³ ca³hi³ jáun² la³ ñí¹, jáun² tiú²uú² jmí¹ lí³ hniáuh³² yáh³ hi³ tanh¹³ tsú² siáh³ cáun² nió³² hmai²¹. ⁸ Tí³la³ Dió³² ca³jien³² tsá² hí³ hi³ tiá² tú² tiá² tsin²³ yáh³ tsú², hi³ jáun² ca³juáh³ tsú² la³ lá² hi³ ca³tin¹ tsá² hí³:
Juo¹³ dí² juáh³ la³ lá²:

Chau²¹ jmái¹ hi³ tanh²¹ jná¹³ siáh³ cáun² nió³² hmai²¹,

quiúnh¹ jná¹³ tsá² *Israel jí³ tsá² Judá ní² siáh³,

⁹ Nió³² jáun² tiá² lí³ la³ cun³ lí³ nió³² hi³ ca³jmú³² jná¹³ quiúnh¹ ná¹ dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú²,
tsá² jmí¹ zian² jmí¹tin²,

jmái¹ hi³ ca³zánh³ jná¹³ jáun² cuo² tsú² hi³ ca³huen³ ná¹ tsú²,

jmái¹ hi³ jmí¹ tionh¹ tsú² jáun² hué³² Egipto.

Nió³² hi³ ca³jmú³² jná¹³ jáun² quiúnh¹ tsú²,

tiá² ca³ma³tí³² yáh³ tsú²,

cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiú²uú² ca³tánh³² jná¹³ tsú² hó¹ñi³², juáh³ Juo¹³ dí².

¹⁰ Hi³ jáun² ní¹ má¹jáun² tanh²¹ jná¹³ siáh³ cáun² nió³² quiúnh¹ ná¹ tsá² Israel hi³ lí³ la³ lá²,
juáh³ Juo¹³ dí²:

Taunh²¹ jná¹³ héih³² quion²¹ la³ tí³ jmí¹ tsí³ tsá² hí³,

hi³ tón¹³ jná¹³ siáh³ la³ tí³ hñu³ tsí³ tsú².

Ní¹ má¹jáun² né³, lín¹³ jná¹³ hú¹tá¹ Dió³² Juo¹³ tsú²,

hi³ jáun² tsá² hí³ né³, lín¹³ tsá² tionh² jo³uón³² jná¹³.

¹¹ Má¹jáun² tiú²uú² lin¹ lí³ hniáuh³² ma³tin² tsú² tsá²ján² tsá²ján²,
hi³ juáh¹³ hi³ záih³² tsú² rainh²¹ hi³ hniáuh³² lí³ cuóun³² tsú² Juo¹³ dí²,
sa³jun³ ñí¹con² tsá²co¹ tsú²,
sa³jun³ ñí¹con² rainh²¹ tsú² siáh³,
quí¹ ca³la³ jín³² tsáu² bíh¹ lí³ cuóu³² jná¹³,
uá¹ hi³ tsá² quien², uá¹ hi³ tsá² tiá² quien².

¹² Má¹jáun² má²hin¹³ jná¹³ la³jí³² hi³ má²ca³jmú³ tsú² cun³ tin² tsí³ hmóu³²,
hi³ jmí¹líh³ tiú²uú² cháu¹ jná¹³ tsin³² tso³ quioh²¹ tsú².

¹³ Jáun² né³, cun³quionh³ hi³ hie³² jáun² Dió³² cáun² nió³² hmai²¹, má²lin¹ hi³ má²tseh¹
bíh¹ hi³ jmí¹ lí³ jáun² jmí¹tin²; hi³ lí³ua³ cáun² hi³ má²tseh¹ né³, cáun² má²tsá²lí³yenh³
bíh¹, hi³ tiú²uú² lin¹ nga³ zia³² ñí¹ lí³ jmuh¹ ta²¹, má²ja³quián³ tá¹ron¹³ tí³ có³² bíh¹.

9

Ñí¹hiú¹³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá² jí³ ñí¹hiú¹³ zia³² hñu³mi³cuú²

¹ Jáun² né³, nió³² hi³ jmí¹ hu²¹ jáun² la³ jmí¹ ñí¹ jmí¹ quionh³ héih³² quioh²¹ ca³ti²¹ ha³
lánh³ rón³² hniáuh³² ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Dió³², la³ má²quionh³ cáun² hñú³ híen¹ ñí¹
lí¹³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Dió³² hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². ² Cuáh³² hñú³
hmih³² jáun² né³, jmí¹ lí³ tun³ ñéih³, hi³ lí³ la³ lá²: Ñéih³ ñí¹ la³ñí¹ jmí¹ lí³ cáun² ñí¹ híen¹,
ñí¹ jmí¹ zeh¹ cáun² candelero jueh³² hi³ jmí¹ tsi²¹ quiau³ sí², hi³ ñí¹ jáun² siáh³ jmí¹ zeh¹
cáun² mesa ñí¹ jmí¹ ná¹tsi²¹ *hí³ cuú²mih²¹ híen¹. ³ Jáun² ní¹ má¹ca³nga² jáun² ñí¹ he¹
hmih³² ñí¹ má²tun³ né³, jmí¹ lí³ siáh³ cáun² ñí¹ jlánh¹ bíh¹ híen¹. ⁴ Ñí¹ jáun² jmí¹ lí³
siáh³ cáun² ñí¹hiú¹³ míh¹ lí³ mí¹ñí² cú¹mí¹niau²¹ ñí¹ tí² jin³² tsú² ziún², la³ má²quionh³
cáun² cuó² hi³ rá¹píeh²³ cú¹mí¹niau²¹. Hñu³ cuó² jáun² jmí¹ dí¹hu²¹ cáun² tse³ lí³ mí¹ñí²
cú¹mí¹niau²¹; hi³ hñu³ tse³ jáun² né³, jmí¹ tioh³ la³ cun³ má³² hi³ téh²³ tsú² maná hi³
ca³súh³ jáun² Dió³². Ja³bí¹ hñu³ cuó² jáun² jmí¹ hu²¹ siáh³ hmá²hu²¹ quioh²¹ hla¹ Aarón hi³
ca³hion² jáun² zen². Hi³ hñu³ cuó² jáun² jmí¹ hu²¹ siáh³ tá¹ tun³ jo²¹ hmá² hi³ lí³ quín¹ ñí¹
jmí¹ rá¹lí³ jáun² héih³² quioh²¹ nió³² hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³². ⁵ Ñí¹ cuó² jáun² jmí¹ tionh¹
gon³ querubines quian²¹ Dió³² hi³ ná¹lái¹. Cun³quionh³ tsá² lái¹ hí³ né³, jmí¹ lin¹ hi³
Dió³² cuá³ ñí¹ jáun². Tsá² hí³ jmí¹ ná¹hai²¹ pí¹³ ñí¹ quioh²¹ ñí¹ jmí¹ ná²tsí³ jáun² mí²tsá²
híen¹ la³ cun³ hi³ lí³ cue³² ñí¹con² Dió³² hi³ ca³ti²¹ tso³. Tí³la³ cun³ ní² bíh¹ má²tioh²¹ hi³
ca³ti²¹ jái¹³ ní² ta³né³².

⁶ Ñí¹ má¹lí³² jáun² hua³jan²¹ la³jí³² hi³ jáun² né³, jáun² tsá² ná¹lín³ mí²tsáu² tí² taunh³²
cun³ jmá² cun³ jnia³² ñí¹ híen¹ la³ñí¹ jáun², hi³ jmu² ta²¹ hi³ ca³tin¹. ⁷ Tí³la³ ñí¹ híen¹ quien²
ñí¹ má²tun³ jáun² má¹na²¹, jí³²la³ hnga² mí²tsá² híen¹ bíh¹ jmí¹ tsá²hi³² cu³ jéin³² cú² mii²;
ní¹ má¹já²hi³² tsú² ñí¹ jáun² né³, hniáuh³² quian³² tsú² jmí¹³ jáh³ hi³ tsa³ma³jnia³² dí² hi³
ca³ti²¹ tsáu¹³ hnga², la³ má²quionh³ tsáu¹³ la³jín³² tsáu² ní² siáh³, la³ cun³ la³jí³² tso³ hi³
ca³jmú³ tsú² ta³ tiá² ñí³². ⁸ Cun³quionh³ hi³ jáun² hie³² dí² Jmí²chí³ Chun¹ hi³ tiá² juí³²
jmí¹ má²há²na²¹ yáh³ hi³ jmí¹ lí³ ngá¹³ lí³ua³ jan² tsáu² la³ tí³ ñéih³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ híen¹
tá¹la³ jmí¹ zeh¹ jáun² hñú³ híen¹ lí³ hmih³² hi³ ca³lí³ jáun² jmí¹jáun². ⁹ La³jí³² bíh¹ hi³
jáun² lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² jái¹³ hi³ ca³ti²¹ jmái¹ hi³ ziaún² dí² lá² ta³né³², hi³ jmu² lin¹ hi³
ca³la³ jí³² hi³ jmí¹ tsá²cué² tsú² jáun² ñí¹con² Dió³² jí³ jáh³ hi³ jmí¹ jngih² tsú² ñí¹ jáun²
ní² siáh³, cónh³ tiá² jmí¹ tú² jmí¹ tsin²³ bíh¹ hi³ jmu³ hi³ lí¹³ niau²¹ tie³ cun³ tán¹ cun³
hián² jmí¹ tsí³ tsá² má²ná¹má²tsú² má²jónh³² hí³ Dió³². ¹⁰ Hi³ la³jí³² héih³² ca³ti²¹ he³ lánh³
hniáuh³² zian² tsú², uá¹la³ cun³ má³² hi³ cú² hi³ hính²³ tsú², jí³ héih³² ha³ lánh³ rón³² lí³

jin² tsú² cun³quionh³ ha³ lánh³ rón³² lóh³² tsú², la³jí³² héih³² ní² jmí¹ quien² jmáh³la³ ta³ tiá² má²ca³za³ Dió³² nió³² jáun² bíh¹.

¹¹ Tí³la³ né³² né³, má²cuan² bíh¹ Cristo, Tsá² lín³ hí³ Mí²tsá² Hien¹ ca³ti²¹ la³jí³² hí³ chu²¹ hí³ má²zia³² ta³né³². Hí³ ní¹ hien¹ ní¹ jmu² tsú² tá¹³ hí³ lín³ Mí²tsáu² né³, cáun² ní¹ jlánh¹ bí¹ chu²¹ bíh¹, hí³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² siáh³, jun³juáh¹³ cáun² ní¹ ca³jmú³ tsá²mi³cuóun² yáh³, la³ cun³ jun³juáh¹³ ní¹ hué²¹ lá² yáh³. ¹² Tí³la³ má²ca³hi³ bíh¹ Cristo ní¹ jlánh¹ bíh¹ hien¹ jáun², hí³ ca³ní¹jéin¹³ tsú² jmí¹³ hnga², jun³juáh¹³ jmí¹³ zéin¹ yáh³, hí³ sa³jun³ jmí¹³ cuá¹juí² míh¹ yáh³. Cu³ jéin³² tán¹ bíh¹ ca³ní¹hi³² tsú² ní¹ jáun², hí³ ca³joh¹³ hí³ lí¹³ líón³² tsáu² hí³ jáun² lí¹³ zian² cun³ jmí¹hi³nio². ¹³ Quí¹ ní¹juáh³ ta³bí¹ cun³quionh³ jmí¹³ cuá¹juí² jí³ zéin¹ yáh³ jmí¹ lí²jí² ngú³ quioh²¹ tsá² ren² tso³ ta³ ní¹ Dió³², ho³ jí³ cun³quionh³ hí³ sen³² jáun² tsá² ren² tso³ juá² quioh²¹ cuá¹juí² míh¹ hí³ ca³cáun³ jáun² ní¹hiú¹³ siáh³, ¹⁴ hí³ jáun² né³ ;tiá¹³ bíh¹ tiá³ jmi² quioh²¹ Cristo tiá² lí³ quien², Tsá² ca³cuen³ hí³ hnga² ní¹con² Dió³² cun³quionh³ Jmí²chí³ zian² cun³ jmí¹hi³nio², la³jmí¹ cuen² tsáu² jan² jáh³ jin²! Hí³ cun³ní¹ hí³ jáun² né³, má²lí¹³ má¹ti²¹ dí² ní¹con² Dió³² Tsá² juú²tsáun², quí¹ má²ca³lí³ jin² dí² la³ tí³ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ dí² ca³ti²¹ la³jí³² hí³ jmí¹ jmu³² dí² jáun², hí³ jmí¹ jmu² hí³ tiauh² dí² jáun² jo³cuo² hmú³².

¹⁵ Cun³ní¹ hí³ jáun² né³, Jesucristo bíh¹ lín³ Tsá² cua³tianh² cáun² nió³² hmai²¹; hí³ jáun² tsá² má²ca³te³ hí³ Dió³² lí¹³ hiáuh³ cáun² hí³ quien² cun³ jmí¹hi³nio², la³ cun³ hí³ ca³jmú³ jáun² Dió³² jái¹³ hí³ cué³², quí¹ cun³ní¹ hí³ ca³jun³ jáun² Cristo bíh¹ má²zia³² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ hin³ tso³ hí³ ca³jmú³ jáun² tsáu² tá¹la³ jmí¹ tiáunh¹ tsú² jáun² nió³² la³ní¹. ¹⁶ Jmú¹³ jái¹³, ní¹juáh³ quiau³ hí³ quiú² jan² tsáu², tiá² má²quien² yáh³ tá¹la³ tiá² má²ca³lí³ tson² hí³ má²jun² tsá² ca³quiú² hí³ quiau³. ¹⁷ Quí¹ quiau³ hí³ quiú² tsú² jáun² tiá² má²quien² yáh³ tá¹la³ zian² tsá² ca³quiú² hí³ jái¹³ jáun², ní¹ má¹jun² máh³ tsú² má²quien². ¹⁸ La³ jáun² bíh¹ lí³ ca³ti²¹ nió³² hí³ ca³quiú² jáun² Dió³² la³ní¹, hí³ cun³quionh³ hí³ ca³táin² jáun² jmí²hán¹ jáh³ bíh¹ ca³hín¹³ nió³² jáun². ¹⁹ Jmí¹jáun² ca³héh³ tín² hla¹ Moisés la³jín³² tsáu² héih³² hí³ jmu² Dió³²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³can³ tsú² jñú¹³ *já¹ziáh² quian²¹ hin³² dáin³ quionh³ cáun² ñeh¹ náí² jmái² hisopo, hí³ jáun² ca³ma³jli²¹ tsú² cun³quionh³ jmí¹³ cuá¹juí² míh¹ [jí³ jmí¹³ zéin¹ ní² siáh³] hí³ má²ná¹jan² quionh³ jmái², hí³ ca³péih³ tsú² ní¹ Sí² tloh³ héih³² quioh²¹ Dió³², jí³ la³ má²quionh³ la³jín³² tsáu² ní² siáh³. ²⁰ Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²: “Cun³quionh³ jmi² lá² bíh¹ lí²tson² nió³² hí³ ca³tanh² Dió³² quiúnh¹ hnoh²”. ²¹ Ja³bí¹ ca³péih³ siáh³ Moisés jmi² hñú³ hien¹ jáun², la³ má²quionh³ la³jí³² hí³ nio² jáun² ñéih³ siáh³ hí³ jmúh³² tsú² ta²¹ ní¹ má¹ca³ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Dió³². ²² Quí¹ la³ cun³ rá¹lí³ jáun² héih³², hí³ míh¹ tiá² la³jí³² bíh¹ lí³ hniáuh³² jmu³ tsú² jí² cun³quionh³ jmi²; hí³ sa³jun³ lí¹³ bíh¹ hin³ tsáu¹³ tsú² ní¹juáh³ hí³ tiá² quionh³ jmi².

Cun³quionh³ hí³ ca³cuen³ hnga² bíh¹ Jesús lí¹³ hin³ tsáu¹³ tsáu²

²³ Jáun² la³ jáun² bíh¹ tí² lí²hniáuh³² jngih³ tsú² jáh³, jáun² lí³ jí² la³jí³² la³ cun³ henh¹³ hí³ ná¹jmúh³² tsú² jáun² ta²¹ ní¹ hué²¹ lá², henh¹³ quioh²¹ la³ cun³ rón³² lí³ hí³ né³bí¹ jmí¹ lí¹³ jáun² tí³ hñu³mi³cuú²; tí³la³ ca³ti²¹ hí³ né³bí¹ jmí¹ lí¹³, hí³ hú¹tá¹ cu³tí³ lí³ jin² jáun² tsáu² né³, ca³lí³ hniáuh³² bíh¹ hí³ lí³ jin² tsú² cun³quionh³ hí³ ca³hiau³ jáun² Dió³² cáun² hí³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹. ²⁴ Quí¹ jun³juáh¹³ ní¹ jlánh¹ bíh¹ hien¹ hí³ ca³jmú³ tsá²mi³cuóun² yáh³ ca³hi³ Cristo, henh¹³ quioh²¹ hí³ lí³ jáun² hñu³mi³cuú²; tí³la³ tá²chi²¹ hñu³mi³cuú² bíh¹ ca³hi³ tsú². Jáun² ní¹ jáun² bíh¹ cuá³ tsú² ta³né³² hí³ nau³² jái¹³ ca³ta¹ jnoh¹ ta³ ní¹ Dió³². ²⁵ Né³² né³, tsá² ca³lín³ hí³ mí²tsá² hien¹ tí² tsá²hi³² cu³ jéin³² cú² mii² ní¹ jlánh¹ bíh¹ hien¹ jáun², hí³ tí² tsá²can³² jmi², tí³la³ jun³juáh¹³ jmí¹³ hnga² yáh³ tsú²; tí³la³ Cristo má¹ná¹, jun³juáh¹³ hliáun³ jéin³² yáh³ hniáuh³² tsa³jen³ tsú² hnga². ²⁶ Quí¹ sá¹jmí¹ la³ jáun² dúh¹,

jáun² jmí¹ ca³tin¹ tsú² jún³ hliáun³ jéin³² bíh¹ la³ cun³ jmí¹ ca³lí³ hngá¹máh³ lá². Tí³la³ cu³ jéin³² bíh¹ ca³ma³jnia³² tsú², jmái¹ ñí¹ má²táuh³ lá², hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ ca³cuen³ jáun² hnga² bíh¹ tsú² ca³lí³ hi³ hin³ tsú² tsáu¹³ tsáu². ²⁷ La³ cun³ qui³ ca³tin¹ jí³lin² tsáu² hi³ jún³ cu³ jéin³², jáun² ní¹ má¹lí³² jáun² má²tá¹tsi²¹ héih³² ñí¹con² tsú², ²⁸ la³ jáun² bíh¹ lí³ siáh³ ñí¹con² Cristo; cu³ jéin³² tán¹ bíh¹ jun³ tsú² jmí¹ ca³cuen³ tsú² jáun² hnga², hi³ ca³hin³ tsú² jáun² tsáu¹³ juóun³² tsáu². Tí³la³ ní¹ má¹ca³ma³jnia³² tsú² siáh³ cónh³ hi³ tí²¹ tenh³ má¹ná¹, jun³juáh¹³ hi³ uú² ja³hin² tso³ yáh³ tsú² jáunh³, qui¹ hi³ má²ja³lion³ tsá² ná¹jaun² bíh¹ tsú².

10

¹ Quí¹ héih³² hi³ ca³hiah³ jáun² hla¹ Moisés jmí¹ lí³ jmáh³la³ henh¹³ quioh²¹ hi³ chu²¹ hi³ né³bíh¹ jmí¹ lí¹³ máh³, tiá² jmí¹ lí³ yáh³ hú¹tá¹ mí¹zioh²¹ cu³tí¹³. Cun³ñí¹ hi³ jáun² tiá² jmí¹ tióh³² yáh³ héih³² jáun² hi³ jmu³ hi³ lí³ chun¹ tsú² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí¹³, tsá² jmí¹ má²janh³² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ jngih² tsú² jáun² jáh³ cu³ jéin³² cú² mii². ² Quí¹ sá¹jmí¹ hi³ ca³hin³ tso³ quioh²¹ tsáu² jmí¹ ca³jngih³ tsú² jáun² jáh³, jáun² jmí¹ lí³ lieih²¹ bíh¹ jmí¹ tsí³ tsá² má²tsú² má²jónh³² hí³ Dió³² hi³ má²lín³ tsú² jan² tsá² tiú²uú² tso³ ren², jáun² tiú²uú² jáh³ jmí¹ jngih³ yáh³ tsú². ³ Tí³la³ cun³quionh³ hi³ jngih² tsú² jáun² jáh³ né³, tí³ má²chau² bíh¹ tsí³ tsú² cú² jéin³² cú² mii² hi³ la³ ná¹ren² bíh¹ tsú² tso³; ⁴ quí¹ cun³ jmí¹líh³ tiá² tioh²¹ bíh¹ jmí¹³ cuá¹juí² jí³ jmí¹³ zéin¹ hi³ hin³ tsáu¹³ tsáu².

⁵ Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, Cristo ca³záih³ Dió³² la³ lá² jmí¹ tí³ ñí¹já²¹ ñí¹ hué²¹ lá²:

Tiá² ca³tí³ yáh³ honh² hnú² hi³ zia³² hi³ lí¹ cue³² tsáu²,
sa³jun³ hi³ jngih² tsú² jáun² jáh³,

hi³ jáun² cu³tsa³² má²ca³jmu³ hnú² cú²jueh³² hua³jan²¹ hi³ lín¹³ jná¹³ tsá² dí¹ngú³.

⁶ Tiá² ca³tí³ yáh³ honh² hnú² uá¹ cun³ hi³ jin³ tsú² tá¹ jan² jáh³ ñí¹con² hnú²,
hi³ sa³jun³ ca³jen¹³ bíh¹ hnú² hi³ jngih² tsú² jáun² jáh³ hi³ ca³tí²¹ tso³.

⁷ Jáun² jná¹³ né³ ca³juánh³² la³ lá²:

Hnú² Dió³², lá² hún¹ jná¹³ hua³jan²¹ hi³ jmu¹ jná¹³ la³ cun³ hi³ tí³² honh² hnú²,
la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² hi³ ca³tin¹ jná¹³.

⁸ Jáun² né³, la³ñí¹ tín² ca³juáh³ tsú² hi³ tiá² tí³² yáh³ tsí³ Dió³² hi³ jngih² jáun² tsáu² jáh³
ñí¹con² tsú², sa³jun³ jmí¹ zia³² hi³ cue³² tsáu², sa³jun³ hi³ jin²³ tsú² jáun² jáh³ tá¹ jan²,
sa³jun³ hi³ jngih² tsú² jáun² jáh³ hi³ ca³tí²¹ tso³, uá¹jinh¹ liei²¹ rá¹juáh³ hi³ jmí¹ ca³tin¹ tsú²
jmu³ la³ jáun². ⁹ Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsú² siáh³ la³ lá²: “Hnú² Dió³² lá² hún¹ jná¹³ hua³jan²¹
hi³ jmu¹ ná¹ la³ cun³ hi³ tí³² honh² hnú²”. Jáí¹³ ní² hnió³ juáh³ hi³ la³ jáun² bíh¹ má²tí³² tsí³
Dió³² cha³ jmí¹ jngih³ tsáu² jáh³. ¹⁰ Jáun² né³, má²ca³ta³ná¹chan¹ dí² ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹
hi³ ca³jmú³ jáun² Jesús Tsá² lín³ Cristo la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², hi³ ca³cuen³ tsú² jáun²
hnga² hi³ jún³ cu³ jéin³² tán¹.

¹¹ Hi³ tsá² ná¹lín³ mí²tsáu² né³, la³ má²ná¹jmu² jáun² bíh¹ tá¹³ la³ ma³ quin³² ma³ jan³²
jmái¹ ca³la³ jí³² hi³ jngih² jáh³, uá¹jinh¹ tiá² lin¹ tso³ hin²³. ¹² Tí³la³ Jesús má¹ná¹, cu³ jéin³²
tán¹ la³ lá² bíh¹ ca³cuen³ tsú² hnga² hi³ jún³ hi³ ca³tí²¹ tsáu¹³ tsáu², cáun² hi³ ca³lí³ quien²
cun³ jmí¹hi³nio²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³lí³ lin¹ hi³ quien² tsú² jmí¹ ca³ta³cua¹³ jáun² tí³
cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³². ¹³ Ñí¹ jáun² cuá¹jan³² tsú² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ tsá² hau²
tsú² lí¹³ tá¹tonh¹ ñeh² ta³ tsú² hi³ lí³ lin¹ hi³ tiá² quien² tsá² hí³. ¹⁴ Quí¹ cun³quionh³ hi³
ca³cuen³ tsú² jáun² hnga² hi³ jún³ cu³ jéin³² tán¹, ca³ma³chun¹ tsú² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí¹³
cun³ jmí¹hi³nio² la³jin³² tsá² má²ná¹chan¹. ¹⁵ Ja³bí¹ Jmí²chí³ Chun¹ má²tsón² siáh³ jáí¹³ ní².
La³ñí¹ tín² ca³juáh³ tsú² la³ lá²:

¹⁶ Ní¹ má¹jáun² tanh²¹ jná¹³ siáh³ cáun² nió³² quiúnh¹ tsá² hí³ hi³ lí³ la³ lá², juáh³ Juo¹³ dí²:
La³ tí³ hñu³ tsí³ tsá² hí³ taunh²¹ jná¹³ héih³² quion²¹,

hi³ tón¹³ jná¹³ siáh³ la³ ti³ jmí¹ tsí³ tsú².

¹⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

Hí¹ cu³ jéin³² tiú²uú² cháú¹ jná¹³ tsin³² tso³ jáun² quioh²¹ tsú²,

sa³jun³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² cun³ tin² tsí³ hmóu³².

¹⁸ Jáun² né³, ní¹juáh³ la³ má²ca³chí² bíh¹ tsú² tsí³ ca³ti²¹ tso³ jáun², jáun² tiú²uú² jáh³ hniah³ yáh³ hi³ jngih³ tsáu² hi³ ca³ti²¹ tso³.

Ca³ta¹ dí² má¹janh¹³ ñí¹con² Dió³²

¹⁹ Hi³ jáun² né³ reh², má²lí¹³ niau²¹ tiá³ tsí³ dí² hi³ tauh²¹ dí² ca³la³ tí³ ñéih³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ híen¹ cun³ñí¹ hi³ Jesucristo ca³táin³ jmí²hán¹; ²⁰ quí¹ cun³quionh³ hi³ ca³cái² jáun² hmih³² hi³ jmí¹ hí¹jnái²³ jáun² juí³² ñéih³ ñí¹ híen¹ quien² jáun² bíh¹ má²lin¹ hi³ má²ca³nia³ Jesús cáun² juí³² hmai²¹ quiú¹³ dí² hi³ lí¹³ ngá¹³ dí² ñéih³ ñí¹ híen¹ quien² jáun², cáun² juí³² hi³ jmu² hi³ lí¹³ ziaun² dí² hi³ hmai²¹. Hmih³² jáun² má¹ná¹, hi³ hie³² tsú² ngú³ quioh²¹ hnga² bíh¹ Jesús. ²¹ Hi³ cun³ñí¹ hi³ Jesús hí³ bíh¹ siáh³ lín³ Mí²tsá² Híen¹ ca³tin¹ la³jín³² tsá² tionh² jo³cuo² Dió³², ²² jáun² cuí¹ má¹janh¹³ dí² ñí¹con² Dió³² hi³ ca³la³ hí¹ cáun² hi³ tiá² chí¹quí² chí¹jnái²³ tsí³ dí², tí³la³ hi³ nio² cáun² tán¹ tsí³ dí² má¹ná¹; quí¹ má²ca³ma³ji² bíh¹ tsú² hñu³ tsí³ dí², hi³ má²ca³sa² tsú² siáh³ jnoh¹ cun³quionh³ jmái² jí², jáun² tiú²uú² tso³ cha³² jmí¹ tsí³ dí². ²³ Cuí¹ chá¹³ dí² tiá³ tsí³ hi³ la³ má²ná¹ton²³ jáun² dí² jái¹³ ca³ti²¹ la³ cun³ hi³ má²hu²¹ jáun² tsí³ dí², quí¹ qui³ cónh³ ma³ti³² bíh¹ Dió³² jái¹³ hi³ má²ca³jmú³. ²⁴ Jáun² né³, cuí¹ láí¹³ dí² lánh³ rón³² cue¹³ dí² pí³ tsá²ján² tsá²ján², hi³ hno³ dí² tsú², hi³ jmú¹³ dí² siáh³ hi³ chu²¹ ñí¹con² tsú². ²⁵ Ha³ lí² cuí¹ chá¹³ dí² tí³ có³² hi³ cuú¹ ngah¹³ dí² hi³ má¹tsú¹ má¹jonh²¹ dí² Dió³² la³jmí¹ má²ná¹jmu² ma³ jan² tsáu². Tí³ jlánh¹ bíh¹ ca³ta¹ dí² hi³ hlí¹ lienh¹ dí² tsá²ján² tsá²ján² hi³ má¹ti²¹ dí² re². Hi³ jmái¹ hi³ ziaun² dí² lá² né³, tí³ jlánh¹ bíh¹ má²hniáuh³² jmú¹³ la³ jáun², quí¹ néh³² dí² hi³ má²janh² bíh¹ má²he² jmái¹ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí².

²⁶ Quí¹ ní¹juáh³ jnoh¹, tsá² má²ca³lí³ né¹ dí² jú¹ tson² cáun² jmú¹³ tso³ la³ má²jmu³² jáun², jáun² tiú²uú² hin² zian² yáh³ tsá² lí¹³ jún³ siáh³ ca³ti²¹ tso³ jáun²; ²⁷ ñí¹ jí²¹ la³ tí³ cáun² má²ma³tso² tsí³ bíh¹ tsú² ñí¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ ra³tsi³² jáun² Dió³² héih³² cun³quionh³ sí² huáh² tsí³, ñí¹ lí¹³ cón³² tsá² hau² Dió³². ²⁸ Quí¹ ní¹juáh³ ta³ bíh¹ tsá² tiá² ta²¹ ca³taunh³ héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés yáh³ ca³tin¹ jún³, ní¹juáh³ tsá² má²ca³hna³ gon³ ho³ gáun³ tsáu², hi³ hí¹ cú¹píh²¹ uu³tsó³ tiá² ca³lí³ zia³² quioh²¹, ²⁹ hi³ jáun² né³ ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ tsá² tiá² quiú² tiá² jéin²³ Jon² Dió³² tiá² ma³tso² tsí³, tsá² lí¹ jmu² hí³ hi³ tiá² quien² jmí²hán¹ tsú² hi³ ca³ma³tson² jáun² nió³² hmai²¹ hi³ má²tiáuh¹ dí² jáun², jmí² hi³ jmu² hi³ lín³ tsú² jáun² tsá² ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³²! Quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ cáun² lí¹ tú² lí¹ híon³² siáh³ Jmí²chí³ Chun¹, Tsá² má²jnia³² hí³ mí³ hi³ ja³² jáun² tsí³ Dió³² ñí¹con² dí². ³⁰ Quí¹ má²cuóun³² bíh¹ dí² Juo¹³, Tsá² ca³juáh³ hí³ la³ lá²: “Jná¹³ bíh¹ ca³tin¹ má¹tson¹³ tsáu², huen² jná¹³ bíh¹ ca³tin¹ jéinh¹”. Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³: “Dió³² bíh¹ Tsá² ra³tsi³² héih³² ñí¹con² tsá² tionh² jo³cuo²”. ³¹ ¡He³ ma³ jlánh¹ huáh² tsí³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³janh³² tsú² ñí¹con² Dió³² Tsá² líéih³²!

³² Hi³ jáun² né³, cháú¹ náh² honh² lánh³ rón³² ca³lí³ quián¹³ náh² jmí¹tin², jmí¹ tá² ca³táí³ jáun² joh¹ quioh²¹ Dió³² hñu³ honh² náh², hi³ ca³tion³ náh² jáun² honh² ja¹ la³jí³² uu³cha³tsi³² huáh² tsí³ hi³ ca³há² ca³nga² náh². ³³ Ma³ jan² hnoh² ca³quiú² ca³je³ tsú² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsá² juú², hi³ ca³qui³ ca³jmoh³ náh² tsú²; hi³ ma³ jan² hnoh² siáh³ ca³tionh² náh² cúh² honh² ca³tin¹ tsá² jmí¹ ná¹má²tso² hí³ tsí³, hi³ ca³tianh³ náh² cu³héin¹ tsú². ³⁴ Ca³ja³ bíh¹ mí³ honh² náh² ñí¹con² tsá² jmí¹ ná¹tson³, ja³bí¹ cáun² ca³ma³hiúnh¹³ náh² siáh³ honh² jmí¹ ca³quin³ tsú² hi³ quián¹³ náh², quí¹hliá² cun³ má²ná¹ñíh¹ bíh¹ náh² hi³ tí³ hñu³mi³cuú² nio³ náh² hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹, hi³ ma³híe² cun³ jmí¹hi³nio². ³⁵ Hi³ jáun²

né³, ha³ lí² cuí¹ cha³hín³ hi³ nio² ní² tiá³ honh² náh², quí¹ cun³quionh³ hi³ jáun² bíh¹ zia³² hi³ lí¹³ hián¹³ náh². ³⁶ Hniáuh³² bíh¹ cueh¹³ náh² honh² hi³ jmúh¹³ náh² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², quí¹ jáun² bíh¹ lí¹³ hián¹³ náh² la³ cun³ jái¹³ hi³ má²ca³jmú³ tsú² jáun² hi³ cué³².

³⁷ Quí¹ ní¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²:

Má²ja³quián³ cu³tí¹³ bíh¹ jáunh³ Tsá² ca³tin¹ jáunh³,
ha³ tiú²uú² lén³ yáh³ tsú².

³⁸ Jáun² né³, tsá² joh² jná¹³,

tsá² má²lín³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹,
lí¹³ bíh¹ zian² quí¹ cun³ní¹ hi³ nio² cáun² tsí³;

tí³la³ ní¹juáh³ tsá² ca³jính³² tí³ cu³hna²¹ né³,

tiá² tí³² yáh³ tsín³² jná¹³ tsá² la³ hí³.

³⁹ Tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, tiá² lá³yáh³ dí² tsá² jinh³² tí³ cu³hna²¹, tsá² cun³ ca³tin¹ hi³ tsa³hín³.

Tí³la³ jnoh¹ dá² lá³ dí² tsá² nio² cáun² tsí³ bíh¹, hi³ jáun² bíh¹ lí¹³ liáu³ dí².

11

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² nio² cáun² tsí³

¹ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² nio² cáun² tsí³, cun³ tiá² hí³² bíh¹ tsí³ tsú² ca³tí²¹ lí³ua³ cáun² hi³ cuá¹jan³² tsú² jáun²; tsá² la³ hí³ bíh¹ cun³ tiá² taunh³² tun³ tsí³ hi³ ca³tí²¹ cáun² hi³ tiá² má²ca³jíe³, quí¹ cáun² ní³² tsú² hñu³ tsí³ hi³ tson² bíh¹ zia³² la³ cun³ hi³ hu²¹ jáun² tsí³. ² Tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² ca³ta³tonh¹ re² ta³ ní¹ Dió³², quí¹ cun³ní¹ hi³hliá² jmí¹ ná¹tioh³ cáun² tsí³.

³ Cun³quionh³ hi³ nio² jáun² cáun² tsí³ bíh¹ dí² né¹ hi³ Dió³² bíh¹ ca³jmú³ ca³la³ jí³lí³² cun³quionh³ jmáh³la³ jē¹; hi³ la³jí³² hi³ jniá³ siáh³, jun³juáh¹³ ca³lí³ cun³quionh³ hi³ jmí¹ má²jniá³ yáh³.

⁴ Hi³ jáun² né³, cun³ní¹ hi³ jmí¹ nio¹ jáun² cáun² tsí³ bíh¹ hla¹ Abel, jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ ca³tí³ tsí³ Dió³² jáh³ hi³ ca³jngih³ tsú² jáun² la³ cónh³ bíh¹ hi³ ca³cué³ jáun² hla¹ Caín. Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³ma³tson² Dió³² jái¹³ hi³ chun¹ tsú², hi³ la³ cun³ hi³ ca³cué³ tsú² jáun² né³, ca³héi³ bíh¹ Dió³². Hi³ cun³ní¹ hi³ jmí¹ nio¹ jáun² cáun² tsí³ bíh¹ siáh³ hla¹ hí³, jáun² bíh¹ zia³² hi³ má²ta² tsú² jnoh¹ la³ tí³ ta³né³², uá¹jinh¹ má²jún¹ tsú².

⁵ Ja³bí¹ cun³ní¹ hi³ jmí¹ nio¹ cáun² tsí³ bí¹ siáh³ Enoc, jáun² cáun² ngah³ la³ lí³ jáun² bíh¹ tsú², tiá² lin¹ ca³jun³ yáh³ tsú²; tiú²uú² hin² ca³tsauh¹ yáh³ tsú², quí¹ Dió³² bíh¹ la³ ca³jáu³² tsú². Ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá² hi³ ca³tin¹ tsá² hí³, hi³ ñeh² bíh¹ hi³ tsánh³² tsú², ca³tí³ bíh¹ tsí³ Dió³² la³jí³² hi³ ca³jmú³ tsú². ⁶ Quí¹ cun³ tiá² lí¹³ bíh¹ jmu³ tsáu² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² ní¹juáh³ tiá² nio² yáh³ cáun² tsí³ tsú². Quí¹ la³ní¹ la³ján³ hniáuh³² chá³² tsú² cáun² tsí³ hi³ cu³tí³ bíh¹ zian² Dió³² ní¹juáh³ tsá² hnió³ ma³janh³² ní¹con² Dió³², hi³ hniáuh³² siáh³ chá³² tsú² cáun² tsí³ uá²jai³² hi³ tson² zia³² hi³ hiáuh¹³ tsú² ní¹juáh³ tsá² hnah² Dió³².

⁷ Jáun² né³, cun³ní¹ hi³ hla¹ Noé uá²jai³² jmí¹ nio¹ siáh³ cáun² tsí³, jáun² ca³taunh³ tsú² ta²¹, hi³ ca³jmú³ cáun² cuó² pa²¹ ní¹ lí¹³ liáun³ jí³lín² tsá² hñú¹³ tsú² jmí¹ ca³zái³ tsú² jáun² Dió³² hi³ né³bí¹ lí¹³ cáun² hi³ tiá² má²jniá³. Cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ ca³lí³tsin² tsá² ní¹ hná¹ jáun² hi³ la³ ná¹ren² tso³; la³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ ca³lín³ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ ta³ ní¹ Dió³², cun³ní¹ hi³ jmí¹ nio¹ jáun² cáun² tsí³ bíh¹.

⁸ Ja³bí¹ hla¹ Há²bran²¹ siáh³ ca³tanh² ta²¹ Dió³² cun³ní¹ hi³ jmí¹ nio¹ cáun² tsí³; jáun² cua³han³ tsú² ní¹ jmí¹ cuá³, hi³ ngau³ tsú² hi³ tsa³cuá² hué³² ní¹ cué²¹ Dió³² ta³ tiá² ní² tsú² ha³ dá² jinh¹ jaun³² tsó³² dí². ⁹ Cun³ní¹ hi³ jmí¹ nio¹ jáun² cáun² tsí³ Há²bran²¹, jáun² la³jmí¹ cuá³ jan² tsá² cú²juú² bíh¹ ca³ta³cua¹³ tsú² hué³² ní¹ ca³jmú³ jáun² Dió³² jái¹³ hi³ cué³²; jáun² hñú³ hi³ lí³ hmih³² bíh¹ ca³cuá³ tsú² cú²jueh³². La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ siáh³

hla¹ Isaac jon² tsú² jí³ hla¹ Jacob cho¹ tsú² ní² siáh³, tsá² ca³hiah³ hí³ uá²jai³² jái¹³ jáun².
 10 Quí¹ Há²bran²¹ hí³ dá² jmí¹ jan³² hí³ lí¹³ cáun² juú² hí³ quian³² jmí¹ hiah³² pin³, cáun² juú² hí³ hnga² Dió³² quiú¹³ héih³², hí³ hnga² siáh³ jmu³.

11 Ja³bí¹ hla¹ Sara siáh³, uá¹jinh¹ jmí¹ má²lieih²¹ lín²¹ tsú², hí³ tiú²uú² jmí¹ lí¹³ can³ jon², tí³la³ cun³jáun² ca³hiah³ bíh¹ tsú² pí³ hí³ can³ jon² cun³ñí¹ hí³hliá² ca³chá³ cáun² tsí³; ca³lí³zian² bíh¹ jan² jon² tsú² qui¹hliá² ca³taunh³ tsú² ta²¹ hí³ Dió³² bíh¹ jan² Tsá² ma³tí³² jái¹³ quioh²¹. 12 Jáun² né³, la³ jáun² bíh¹ lí³ hí³ Há²bran²¹, jan² tsá² jmí¹ má²ñí¹chau²¹ jmái¹ hí³ jún³, ca³chó³² bíh¹ jmái¹ hí³ ca³lí³zian² juóun³² lín³² jón²zih¹ jón²cho¹ tsú², la³jmí¹ hliáun³ chí¹jmái²¹, la³ cun³ lí³ siáh³ zái¹ nio² can³² jmí²miih²¹, cáun² hí³ tiá² tián³ hí¹³.

13 La³jín³² bíh¹ tsá² hí³ ca³tsan³ ta³ tiá² ca³hiah³ la³ cun³ jái¹³ hí³ ca³jmú³ jáun² Dió³² hí³ zia³² hí³ cué³²; tí³la³ cun³ñí¹ hí³ jmí¹ nio¹ jáun² cáun² tsí³ tsú² né³, jáun² cáun² ca³ma³hiún² bíh¹ tsú² tsí³ ca³tí²¹ jái¹³ hí³ ca³jmú³ jáun² Dió³², uá¹jinh¹ jmí¹ ñí³² tsú² hí³ ñí¹ ué³ máh³ lí³tí³. Jáun² cáun² ca³ton³ bíh¹ tsú² hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² cú²juú² tá¹la³ há¹ ngá¹³ tsú² hí³ zian² jáun² ñí¹ hué²¹ lá². 14 Tsá² hleh³² jái¹³ la³ ní² né³, jmu² lin¹ hí³ hnauh² juú²co¹. 15 Quí¹ sá¹jmí¹ hí³ ná¹chau² tsí³ tsú² ñí¹ ca³huén² dúh¹, jmí¹ lí¹³ bíh¹ hí³ jmí¹ tsa³tánh¹ tsú² siáh³ ñí¹ jáun². 16 Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, jmí¹ ná¹hen² tsí³ hí³ chá¹tánh¹ juú²co¹ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ chu²¹, la³ cun³ juú²co¹ tsú² hí³ nio² la³ tí³ hñu³mí³cuú² yáh³. Hí³ jáun² tiá² lí³ heh²³ yáh³ Dió³² hí³ juáh²³ tsáu² hí³ hí³ bíh¹ dí² lín³ Dió³² Juo¹³ tsú², quí¹ má²nióh³² bíh¹ dí² hua³jan²¹ cáun² juú² ñí¹ lí¹³ tsa³tiánh² tsá² hí³.

17 Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³, jmí¹ ca³ca³ ca³lau³ Dió³² quioh²¹ Há²bran²¹, cun³ñí¹ hí³ jmí¹ nio¹ cáun² tsí³ bíh¹ tsú², jáun² jmí¹ má²jngih³ tsú² Isaac jon² ñí¹con² Dió³². Jmí¹ má²hún¹ tsú² hua³jan²¹ hí³ jngih³ jon² tsá² jan² tán¹, uá¹jinh¹ jmí¹ ca³jmú³ Dió³² jái¹³ ñí¹con² tsú² hí³ juáh³ jáun² la³ lá²: 18 “Cun³quionh³ jónh³² hnú² Isaac lí³zian² jon³zih¹ jon³cháuh³ hnú²”. 19 La³ jáun² jmí¹ hún¹ tsú² hua³jan²¹ hí³ jmu³, qui¹hliá² ñí³² tsú² hí³ Dió³² tin² jmu³ hí³ jenh¹³ tsáu² ja¹ hla¹; míh¹ tiá² lí¹³ juáh³ dí² hí³ Há²bran²¹ hí³ ca³hián¹³ siáh³ jon² la³jmí¹ lí³ hí³ ca³jenh¹³ siáh³ ja¹ hla¹.

20 Ja³bí¹ cun³ñí¹ hí³ jmí¹ nio¹ cáun² tsí³ hla¹ Isaac uá²jai³², hí³ ca³tí²¹ jmái¹ né³bí¹ já²¹ máh³ jaun³² ca³ma³miih² tsú² jon² Jacob jí³ Esaú.

21 Ja³bí¹ hla¹ Jacob siáh³ ca³ma³miih² cho¹, jon² Sé³², cun³ñí¹ hí³ nio² cáun² tsí³, hí³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Dió³² ca³la³ hí³ má²tsin² hná¹³ hmá²hu²¹ quioh²¹.

22 Cun³ñí¹ hí³ jmí¹ nio¹ cáun² tsí³ bíh¹ siáh³ hla¹ Sé³², jáun² ca³juáh³ jmí¹ má²ja³quián³ jún³, hí³ chau²¹ jmái¹ huén³² tsá² *Israel hué³² Egipto, hí³ ca³jmú³ dí² siáh³ héih³² hí³ he³ lánh³ rón³² jmu³ tsú² quioh²¹ hla¹, la³ cun³ hnga² dí², ní¹ má¹tí³ ñí¹ huén²¹ tsú² ñí¹ jáun² jmí¹tsú² jmí¹ja³².

23 Ja³bí¹ la³ jáun² cun³ñí¹ hí³ jmí¹ nio¹ cáun² tsí³ bíh¹ tsá² hú¹tá¹ jméi² mí¹ziú¹³ hla¹ Moisés, jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² hí³ rá²hmá¹ dí² cun³ hñí³² zih² jmí¹ dáin² dí², qui¹hliá² ca³jien³² tsú² dáin² hí³ hí³ jlánh¹ chun¹, hí³ sa³jun³ ca³juénh² tsú² siáh³ ca³tí²¹ héih³² hí³ ca³jmú³ jáun² re²¹ juo¹³ tsá² Egipto [hí³ hñiáuh³² jún³ la³jín³² dún² tsá²ñuh² jon² tsá² Israel].

24 Hí³ cun³ñí¹ hí³ jmí¹ nio¹ siáh³ cáun² tsí³ hnga² hla¹ Moisés né³, jáun² jmí¹ ca³lí³hún¹ tsí³ dí², tiú²uú² ca³lí³hnió³ yáh³ dí² hí³ tsáu² cáun² lí¹ lín¹³ hí³ hú¹tá¹ mí¹ziú¹³ bíh¹ dí² tsá²mí³ jon² re²¹. 25 Ca³lí³hnió³ bíh¹ tsú² ma³tso² tsí³ cu³lí²¹ quionh³ tsá²co¹ tsá² tionh² hí³ jo³cuo² Dió³², cha³ jmí¹ ma³hiún² tsú² cu³tiá³ tsí³ hí³ jmu³ tso³. 26 Ca³lín¹³ tsú² hí³ tí³ jlánh¹ bíh¹ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ hí³ ma³tso² tsú² tsí³ cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ Tsá² lín³ Cristo, la³ cónh³ bíh¹ hí³ jmí¹ lí³ hánh³ tsú² cun³quionh³ la³jí³² hí³ zia³² hué³² Egipto jáun²; quí¹ cun³ jmí¹ má²hu²¹ bíh¹ tsí³ tsú² hí³ chau²¹ jmái¹ hí³ zia³² hí³ hiáuh³ ñí¹con² Dió³².

27 Cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio¹ jáun² cáun² tsí³ Moisés, jáun² cua³han³ tsú² hué³² Egipto hi³ tiá² ca³hí³ yáh³ tsí³ tsú² hi³ míh³ tsí³ re²¹; cáun² ca³chá³ tiá³ tsí³ bíh¹ tsú² la³jmí¹ jmu² jan² tsá² cuá¹jién³² Dió³², Tsá² tiá² jniá³. 28 Hi³ cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio¹ jáun² cáun² tsí³ tsú² siáh³, jáun² ca³quiú² tsú² héih³² ca³ti²¹ *Jmí¹hien¹ hi³ hniáuh³² jngih³ tsáú² jáh³, hi³ jáun² jmí¹³ jáh³ hí³ né³ hniáuh³² péih³ tsú² ho³hñú¹³ quioh²¹, quí¹ cun³quionh³ hi³ jmu³ la³ jáun² bíh¹ tsá² Israel tiá² lí¹³ jún³ hí¹ jan² dún² tsá² ñí¹ jon² ní¹ má¹ca³nga² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² quian³² hí³ pí³ quioh²¹ hmú³².

29 Cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio¹ siáh³ cáun² tsí³ tsá² Israel, jáun² ca³nga² tsú² chu³jo² Jmí²miih²¹ Dáin³ la³juah²¹ dúh¹ cáun² ñí¹ quiéin², tí³la³ jmí¹ ca³lí³hnió³ tsá² Egipto hi³ ngái³² siáh³ ñí¹ jáun² má¹ná¹, ca³quí² ca³jláin³² bíh¹ tsú² jmái², hi³ jáun² ca³hnúh³² jmái².

30 Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio¹ cáun² tsí³ bíh¹ tsá² Israel, jáun² ca³quíh³² hná¹ hiah³² hu²¹ juú² Jericó jmí¹ ca³chí² tsú² jáun² jui³² hi³ ca³ñi³taunh¹ tsú² jáun² quiaú³ jmái¹ la³ cu³ la³ jéin³ juú² jáun². 31 Ja³bí¹ hla¹ tsá²mi³ Rahab, tsá² jlánh¹ jmí¹ juón¹ hí³, tiá² ca³jun³ yáh³ cu³lí²¹ quionh³ tsá²co¹, tsá² tiá² jmí¹ nieh³ hí³ ñí¹con² Dió³², cun³ñí¹ hi³ ca³chá³ bíh¹ tsú² cáun² tsí³; quí¹ hí³ bíh¹ ca³hen³ re² tin² tsá² ca³ñí¹quí¹ ñí¹lian¹³ juú² jáun² quioh²¹ tsú².

32 Jáun² né³, ¿zia²¹ bíh¹ hi³ hniáuh³² juah²¹ jná¹³ ñí¹ hná¹ ní² juáh¹³? Quí¹ tiú²uú² tsin¹³ yáh³ jmái¹ hi³ hléh¹³ jná¹³ hi³ ca³tin¹ hla¹ Gedeón, hla¹ Barac, hla¹ Sansón, hla¹ Jefté, hla¹ Dá²vi²¹, hla¹ Sá²mē²¹ jí³ hi³ ca³tin¹ la³jín³² tsá² lin³ hí³ *ti³² jē¹ Dió³² ní² siáh³.

33 Cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio¹ cáun² tsí³ bíh¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³láih¹³ bíh¹ tsú² hniéi² quionh³ tsá² hué³² siáh³, ca³jmú³ bíh¹ tsú² re² la³ cun³ ca³ti²¹ tá¹la³ ho² jái¹³, hiah³ bíh¹ tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ má²ca³jmú³ jáun² Dió³² jái¹³ hi³ cué³². Ja³bí¹ la³ jáun² ca³quieh³ tsú² ho³ hiah³² cun³quionh³ hi³ jmí¹ nio¹ jáun² cáun² tsí³, hi³ jáun² tiá² ca³quieh² tsú² jáh³. 34 Ca³tioh²¹ tsú² siáh³ hi³ jmu³ la³ uá¹ tiá² quien² pí³ quioh²¹ sí² pa²¹ tiá² lí³ tián³, hi³ ca³liáun³ tsú² siáh³ ñí¹con² ho³ mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹. Tsá² tiá² huánh² ca³joh¹³ pí³, hi³ ca³lí³ pin³ lín³² tsú² siáh³ ca³jmú³ hniéi², hi³ ca³láih¹³ tsú² hniéi² quionh³ hliáu³ tsá² já²taunh²¹ hué³² siáh³. 35 Jmí¹ zian² siáh³ ma³ jan² tsá²mi³ hi³ ca³jenh¹³ tsá² hñú¹³, tsá² jmí¹ má²cá²tsan³.

Ja³bí¹ zian² siáh³ tsá² cá²tsan³ cun³quionh³ hi³ cáu² hi³ jueh³², tsá² tiá² ca³he³ hi³ liáun³, quí¹hliá² má²hu²¹ tsí³ tsú² hi³ jenh¹³ hi³ lí¹³ zian² tsú² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tin². 36 Ja³bí¹ zian² siáh³ tsá² ca³quí² ca³cáuh³² tsú² cú²nga¹ hi³ ja³quí¹ já¹pán¹, hi³ ca³la³ hi³ ná¹quí¹ ná¹chin¹ cá²den¹ ná¹ bíh¹ tsú² ca³quiúh³², hi³ tiáunh¹ ná¹tson³ hñu³mí¹ñí². 37 Ja³bí¹ zian² tsá² cá²tsan³ siáh³ cun³quionh³ hi³ ca³quiú³ ca³jnauh³ tsáú² quín¹, ja³ tsá² hí³ ca³jun³ hi³ ca³tiun³ tsú² tun³ hná¹ rón²¹, [hi³ ca³ca³ ca³lau³ tsú² siáh³ tsáú²]. Zian² tsá² cá²tsan³ siáh³ cun³quionh³ hi³ ca³quiéih³² tsáú². Ja³bí¹ zian² siáh³ tsá² ca³ñi³tú¹ ñi³lin¹³ tí³ hlá² tí³ ní² hi³ ná¹quih³² jmáh³la³ lo³ *já¹ziáh² jí³ lo³ zéin¹ ní² siáh³, tsá² tsí¹juí³, tsá² zian² uu³mí²tsi³², tsá² lí¹ quiú¹ lí¹ jín¹ tí³ hlá² tí³ ní². 38 Tí³la³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² má¹ná¹, tiá² jmí¹ ca³tin¹ yáh³ hi³ zian² tsá² la³ hí³ ja¹ quioh²¹. Tsá² hí³ ca³ñi³tú¹ ñi³lin¹³ la³ cáun² hué³² quiéin², la³ cáun² ñí¹ lí³ máh³, jí³ la³ cáun² ñí¹ ná¹hó²¹ tá²hláu² míh¹ jí³ ñí¹ ná¹hó²¹ tá²hláu² cáh¹ ní² siáh³.

39 Uá¹jinh¹ ca³tí³ tsí³ Dió³² la³jín³² tsá² hí³ cun³ñí¹ hi³ cáun² jmí¹ nio¹ tsí³ tsú², tí³la³ cun³ jáun² tiá² ca³hiah³ bíh¹ tsú² la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³². 40 La³ jáun² bíh¹ lí³ cun³ñí¹ hi³ jmí¹ hu²¹ tsí³ Dió³² cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ hi³ ca³ta¹ dí²; ca³lín¹³ tsú² hi³ jmáh³la³ quiúh¹ jnoh¹ bíh¹ tsá² hí³ tú¹ tsin¹³ tán¹ hián² cu³tí³.

¹ Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ la³jín³² tsá² ca³chá³ hí³ cáun² tsí³ tionh² la³ cu³ la³ jéin³ quiú¹³ dí² hi³ ná¹quí² ná¹jíe³² jnoh¹, jáun² cuí¹ chá¹³ dí² tí³ có³² ca³la³ jí³² hi³ chí¹cuú² chí¹jnái²³ ñí¹con² dí², la³ má²quionh³ tso³ hi³ cáun² lí¹ pí² lí¹ tsáih³² dí², hi³ jáun² cuí¹ cueh¹³ dí² tsí³ hi³ tsáu¹³ dí² cú²he² tí³ chí¹ján³ la³ cun³ lí³ jui³² hi³ tiáuh¹ dí²; ² hi³ cuí¹ neh²¹ dí² hnga² Jesús, Tsá² ca³quíú² hí³ nóh³² ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² chá¹³ dí² cáun² tsí³, Tsá² jmu³ siáh³ hi³ lí³ quien² hi³ jáun². Quí¹ Jesús hí³ bíh¹ cáun² ca³tion³ tsí³ hi³ ca³ma³tso² tsí³ ñí¹ crei²¹. Tiá² ca³lín¹³ yáh³ tsú² hi³ hua³heih²¹ bíh¹ hi³ quiunh²¹ dí² la³ jáun², quí¹ jmí¹ má²ñi³² bíh¹ tsú² hi³ lí³ zian² tsú² hiún² tsí³ ní¹ má¹ca³nga² hi³ jáun²; hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ta³cua¹³ tsú² tí³ cuá² chu²¹ ñí¹ cuá³ Dió³².

³ Hi³ jáun² hnoh² né³, hniáuh³² cunh²¹ náh² quiúnh¹ Jesús, Tsá² lín³ hí³ nóh³² quiú¹³ dí², Tsá² jlánh¹ ca³ma³tso² hí³ tsí³ hi³ ca³quí³ ca³jmoh³ tsú² tsá² ren² tso³; quí¹ cun³quionh³ hi³ jmúh¹³ hnoh² la³ jáun² bíh¹, tiú²uú² lí¹ huon¹³ náh², sa³jun³ tú¹ son¹³ honh² náh² siáh³.

⁴ Quí¹ tiá² má²cá²chó³² yáh³ jmái¹ hi³ ca³la³ hi³ tain³² jmí²hán¹ náh² hi³ jmuh³² náh² hniéi² quiúnh¹ tso³. ⁵ ¿Hí¹ má²já²có³ honh² náh² la³ cun³ hi³ hlí² liéih³² jáun² Dió³² la³jmí¹ hlí² liéinh³² tsú² jáun² tsá¹míh¹ jon²? Quí¹ la³ lá² rá¹juáh³ ñí¹ Sí²:

Hnú² jón³, ha³ lí² jmu² hnú² hi³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ hi³ ma³tsoh¹ hnú² honh² hi³ quiú² je²³ jáun² Juo¹³ dí²,

hi³ sa³jun³ hniáuh³² hi³ tú¹ son¹³ honh² náh² ní¹ má¹ca³hlí² ca³liéih³² tsú².

⁶ Quí¹ Juo¹³ dí² tí² jinh²³ jmáh³la³ tsá² hnio³ bíh¹;

hi³ jmu² tsú² siáh³ hi³ la³jín³² tsá² má²lín³ jon² tsú² ma³tso² tsí³.

⁷ Jáun² cuí¹ tion¹³ náh² hi³ má¹tsoh¹ náh² jáun² honh², quí¹ Dió³² jmoh²³ náh² la³jmí¹ jmúh³² tsú² jon². ¿Hí¹ zian² tsá¹míh¹ tsá² tiá² tí² jenh²³ jméi² dúh¹? ⁸ Tí³la³ ní¹juáh³ Dió³² tiá² la³ tí² la³ jenh²³ yáh³ hnoh² la³ cun³ qui³ tí² jinh²³ tsú² jí³lín² jon², hi³ jáun² jun³juáh¹³ la³ jon² cu³tí¹³ yáh³ tsú² hnoh², hnoh² dá² la³ dún² lí¹ zian² bíh¹ ní¹juáh³ la³ jáun².

⁹ Quí¹ ní¹juáh³ ca³tanh¹³ bíh¹ dí² ta²¹ jméi², tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², jmí¹ ca³quíu³ ca³je³ dí² tsú², hi³ jáun² ¿tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² lí³ hniáuh³² má¹ti²¹ dí² ñí¹con² Jméi² dí², Tsá² ca³cué³ jmí²chí³ quiú¹³ dí², hi³ jáun² lí¹³ ziáun² dí²!

¹⁰ Quí¹ jméi² dí² la³ ma³ quin³² ma³ jan³² dí² ca³tí³ ca³jenh³ bíh¹ cu³tiá³ tá¹la³ jmí¹ tiauh² dí² jáun² jo³cuo² tsú², la³ cun³ hi³ ca³lín¹³ tsú² hmóu³² hi³ chú³² jmu³; tí³la³ Dió³² má¹na²¹, tí² jenh² dí² ca³tí²¹ cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² ñí¹con² dí², hi³ jáun² lí¹³ chun¹ dí² la³jmí¹ chun¹ tsú² jáun² hnga².

¹¹ Tson² bíh¹ tiá² lí²hiún² tsí³ dí² tá¹la³ quiú¹ jín¹ dí² jáun², quí¹ hlah³ bíh¹ jen²³ dí²; tí³la³ jmí¹ chí¹cáin² má¹ná¹, lí¹³ zian² dí² hi³ hú¹tá¹ chun¹ dí² cu³tí³, ní¹juáh³ tsá² zia³² hi³ má²ca³li³tin² cun³quionh³ hi³ má²ca³ma³tso² jáun² tsí³, hi³ lí¹³ siáh³ nio² tie³ hñu³ tsí³ tsú².

Háinh¹³ bíh¹ ní¹juáh³ tiá² jmu³ tsú² nieh³ ñí¹con² Dió³²

¹² Hi³ jáun² né³, cuéh³ náh² pí³ cuá² tanh¹ ní¹juáh³ hi³ tiú²uú² pin³ hi³ má²cá²huóh³²; ¹³ hi³ jáun² hniáuh² náh² cú²jueh³² jui³² cú²tso², hi³ jáun² lí¹³ la¹³ tí¹ má²hliáh², hi³ jáun² tiá² tí³ lí³mí¹ hliáh¹³.

¹⁴ Jmu³ náh² tion³ hi³ niau²¹ tie³ quián¹³ náh² quiúnh¹ la³jín³² tsáu², jí³ hi³ ná¹chan¹ náh² siáh³ ñí¹con² Dió³² ní² siáh³, quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ jien³² Juo¹³ dí² ní¹juáh³ tiá² cuá¹chan¹ tsú² ñí¹con² Dió³².

¹⁵ Hua³hín¹³ náh² jmu³, hi³ jáun² tiá² lí¹³ lí³ zian² tsá² tiú²uú² hnió³ mií³ hi³ ja³² tsí³ Dió³²; ja³bí¹ hua³hín¹³ náh² siáh³ jmu³ hi³ jáun² tiá² lí³ zian² tsá² lín¹³ la³jmí¹ lí³ mí¹ziah²¹ náí² hlah³, cáun² hi³ má²chí¹cuóun² hi³ jmu² hlah³ ñí¹con² tsá² ñí¹ hná¹ jáun², hi³ jmu³ hi³ hliánh¹³ tsú².

¹⁶ Ha³ lí² cuí¹ lí³ zian² hí¹ jan² hnoh² tsá² lí¹ jmu³ lí¹ tsó²¹; hi³ sa³jun³ hniáuh³² lí³ zian² tsá² tiá² jéih³² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², la³ cun³ hi³ ca³jmú³ jáun² hla¹ Esaú, tsá² ca³la³ hí³ má³² hi³ cuh³ cun³quionh³ hi³ jmí¹ ca³tin¹

hiáuh³ cun³ñí¹ hi³ hí³ bíh¹ dí² tsá² má²ján³. ¹⁷ Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ má²ná¹ñíh¹ náh², tiú²uú² ca³lí³ yáh³ hiáuh³ hla¹ Esaú hí³ hi³ ma³hé² ma³mieh² jméi² jmí¹ má²cáin² jáun², uá¹jinh¹ ca³ho³ ca³jngih³ lín³² tsú², tí³la³ tiú²uú² ca³lí³ zia³² yáh³ lánh³ rón³² lí¹³ za¹³ la³ cun³ hi³ má²lí³².

¹⁸ Tí³la³ hnoh² né³, tiá² ca³ma³janh¹³ yáh³ náh² ñí¹con² cáun² hi³ lí²lieih²¹ cuo² tsú², la³jmí¹ ca³ma³janh³² jáun² tsá² *Israel máh³ ñí¹ jmí¹ hún¹ jáun² sí², cáun² ñí¹ tiá² re² jniá³, ñí¹ ná¹niéih²¹, ñí¹ zia³² hi³ cáu² hi³ jueh³²; ¹⁹ sa³jun³ ca³niéih² bíh¹ náh² mah¹ hi³ ñí¹jiei²¹ tsú² mí¹ñí², sa³jun³ ca³niéih² náh² siáh³ ho³ Dió³² hi³ ca³nái³² jáun² tsá² hí³. Tsá² ca³nái³² hí³ ho³ tsú² jmí¹jáun², ca³la³ hi³ ca³hiu³ ca³mí³ tsú² hi³ tiú²uú² hléh³² cú²jueh³² Dió³² tá²chi²¹ ñí¹con² tsú², ²⁰ quí¹hliá² cun³ñí¹ hi³ huáh² lín³² tsí³ ná¹jéinh³² tsú² héih³² hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: “Lí³ua³ jan² tsá² ca³há³ máh³ lá², uá¹jinh¹ jan² jáh³, cun³ ca³tín¹ bíh¹ jún³ hi³ qui³ jnah³ tsú² quín¹ [ho³lá²dá² cun³quionh³ hmá² zunh²¹]”. ²¹ Hi³ cáu² hi³ jueh³² cu³tí³ bíh¹ la³ cun³ hi³ jniá³ jáun², quí¹ hí¹ la³ tí³ hnga² yáh³ hla¹ Moisés ca³juáh³: “He³ ma³ juénh² jná¹³, ca³la³ hi³ juan²³ máh³ jná¹³ lí²³”.

²² Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, má²ca³ma³janh¹³ náh² cú²jueh³² ñí¹con² juú² Jerusalén quioh²¹ Dió³² Tsá² juú²tsáun² bíh¹, hi³ nio² jáun² tí³ máh³ Sión la³ tí³ hñu³mí³cuú², ñí¹ ná¹ngih³² jáun² tí³ la³ mei²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ná¹má²quí² má²quien² Dió³²; ²³ ñí¹ ná¹ngih³² siáh³ jí³lin² jon² Dió³², tsá² ná¹tón²¹ hí³ hi³ jmái² ñí¹ sí² rón³² hñu³mí³cuú². Hi³ má²ca³ma³janh¹³ náh² siáh³ ñí¹con² Dió³² Tsá² rá²tsí³² héih³² ñí¹con² ca³la³ jín³² tsáu², jí³ ñí¹ tionh¹ jáun² jmí²chí³ quioh²¹ tsá² má²ca³jmú³ hí³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², tsá² má²ca³jmú³ Dió³² hi³ chun¹ tán¹ hián² cu³tí³; ²⁴ jí³ ñí¹ cuá³ jáun² Jesús, Tsá² cua³tianh² hí³ cáun² nió³² hmaí²¹, ñí¹ má²jí² jáun² quí¹hliá² má²lí³ la³juah²¹ dúh¹ hi³ má²ca³péih³ jmí¹³ tsú² siáh³, jmi² hi³ jmu² jáun² lin¹ hi³ cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ má²lí³², cha³ jmí¹ lí³ lin¹ cáun² hi³ la³ ca³lí³ lin¹ jáun² jmí¹ ca³táin² jáun² jmí¹³ hla¹ Abel [jmí¹ ca³jngah³ jáun² rainh²¹].

²⁵ Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ha³ lí²jmú² náh² hi³ tiá²jéin²³ náh² Tsá² liéih³² dí². Quí¹ ní¹juáh³ tiá² ca³liáun³ yáh³ tsá² tiá² ca³jéin¹³ hí³ tsá² ca³hlí² ca³liéih³² tsú² jáun² ñí¹ hué²¹ lá², jáun² tiá¹³ bíh¹ tiá³ lí¹³ liáu³ dí² ní¹juáh³ ca³jmú¹³ dí² tsá² tiá² nieh³ ñí¹con² Tsá² cuá¹hlí² cuá¹liéih³² dí² la³ tí³ hñu³mí³cuú². ²⁶ Jmí¹ ca³hléh³ jáun² Dió³² jmí¹tin², ca³la³ hi³ ca³ru³ ca³juá³ bíh¹ hué³²; tí³la³ jmái¹ hi³ ziáun² dí² lá² né³, má²ca³jmú³ tsú² jái¹³ hi³ lí³ la³ lá²: “Jmu¹ jná¹³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³² hi³ ru³ hi³ juá³, tí³la³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ cuá¹ hué²¹ yáh³, quí¹ ca³la³ jí³ hi³ jniá³ jáun² tí³ chí³cuú² bíh¹ uá²jái³²”. ²⁷ Jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² hi³ jmu³ tsú² hi³ ru³ hi³ juá³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³², jáun² ñí¹ jáun² lin¹ hi³ quin³ tsú² la³jí³² hi³ ca³jmú³ bíh¹, la³ cun³ la³jí³² hi³ lí¹³ ru³ juá³, hi³ jáun² jmáh³la³ hi³ tiá² lí¹³ jéih³ bíh¹ tá¹no¹. ²⁸ Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ má²tsá¹tau^h¹³ dí² jáun² ñí¹ cuá¹quien² Dió³², cáun² ñí¹ cun³ tiá² lí¹³ jéih³, jáun² cuí¹ cue¹³ dí² tsú² tiá¹hmah¹, hi³ cuí¹ má¹tsú¹ má¹jonh²¹ dí² Dió³² la³ cun³ ca³tí²¹, hi³ cuí¹ má¹quien¹³ dí² tsú² siáh³, ca³la³ hi³ juénh² dí², ²⁹ quí¹hliá² Dió³² Juo¹³ dí² lín³ la³jmí¹ lí³ cáun² sí² hi³ tloh²¹ ma³tsá² ca³la³ jí³lí³².

13

Lánh³ ca³ta¹ dí² jmú¹³ hi³ lí³ hiún² tsí³ Dió³²

¹ Hi³ jáun² né³, hniáuh³² má¹hno¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² jmái¹ ca³la³ jí³² la³jmí¹ hnio³ tsú² rainh²¹. ² Lí² cuí¹ cha³có³ honh² náh² hi³ hen¹³ náh² re² tin² lí³ua³ jan² tsá² ñí¹tin²¹ hñuh³² náh²; quí¹ hí¹ la³ tí³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² yáh³ la³ ca³hen³ ma³ jan² tsá² ca³jmú³ la³ jáun² jmí¹tin² ta³ tiá² ñí³².

³ Cháu¹ nánh² honh² ca³tin¹ tsá² ná¹tson³, hniáuh³² lín¹³ nánh² ca³la³ jmí¹ lí³ hi³ ná¹tson³ nánh² cu³t³² quiúnh¹ tsú². Cháu¹ nánh² siáh³ honh² ca³tin¹ tsá² tiá² hin² quiú² jéi²³, cuí¹ lín¹³ nánh² hi³ la³jmí¹ lí³ hmóu³² bí¹ nánh² tiá² quiú² tiá² jéi²³ tsáu².

⁴ Hi³ hniáuh³² má¹quien¹³ nánh² siáh³ hi³ má²ca³jenh² jáun² cuonh² nánh², hi³ hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² siáh³ hi³ ná¹chan¹ nánh² ñí¹con² tsá² má²lín³ hi³ ñí²cuonh² nánh², qui¹ Dió³² bíh¹ Tsá² ra³tsi³² héih³² ñí¹con² tsá² juón¹ uá¹ hi³ tsá² tiá² má²jenh² cuo², uá¹ hi³ tsá² má²jenh² cuo² siáh³.

⁵ Hniáuh³² bíh¹ má¹zián¹³ nánh² hi³ tiá² hniá¹ nánh² quie³, tí³la³ chú³² má¹hiúnh¹³ nánh² honh² la³ cun³ hi³ zia³² quián¹³, qui¹ jáun² yáh³ má²ca³juáh³ Dió³² la³ lá²: “Jmí¹líh³ yáh³ tiá² chau²¹ jná¹³ hnoh² hmóu³² nánh², hi³ sa³jun³ cuai²¹ jná¹³ hnoh² tí³ có³²”. ⁶ Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ca³la³ hi³ hiún² lín³² bíh¹ tsí³ dí² hi³ juáh¹³ dí² la³ lá²:

Hnga² bíh¹ Juo¹³ dí² Tsá² má²hau³ jná¹³,

hi³ jáun² cónh³ tiá² lí¹ hú¹ cóh²¹ yáh³ tsin³² jná¹³ ní¹juáh³ he³ hnió³ tsáu² jmoh³.

⁷ Jáun² né³, cháu¹ nánh² honh² ca³tin¹ tsá² ca³híe³ nánh² hí³ jú¹ tson², tsá² ca³hléh³ hí³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² ñí¹con² nánh²; sá¹ní² cháu¹ nánh² honh² ha³ lánh³ jmí¹ ñí³táunh¹ tsá² hí³ hi³ tí² nio² jáun² cáun² tsí³ tsú², jáun² jmóuh¹ nánh² nóh³² jáun² quioh²¹ tsú².

⁸ Qui¹ jmí¹líh³ yáh³ tiá² zan² Jesús Tsá² lín³ Cristo, cun³ má²lín³ jáun² bíh¹ tsú² cháu³, né³² ní², jí³ ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio² ní² siáh³. ⁹ Hi³ jáun² né³, hua³hín¹³ nánh², su³uú² lí¹ cuí¹ lí³can² nánh² cun³quionh³ jái¹³ siáh³, jái¹³ hi³ tiá² má²ca³niéih² nánh². Qui¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ lí³ pin³ tsí³ dí² ní¹juáh³ héi¹³ dí² mi³ hi³ ja³² tsí³ Dió³², la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmí¹ má¹ti²¹ dí² héih³² ca³tí²¹ he³ má³² lí¹³ cúh¹³ dí²; qui¹ tiá² lin¹ ca³lí³ pin³ yáh³ tsí³ tsá² jlánh¹ ca³ma³tí³² héih³² la³ jáun².

¹⁰ Né³² né³, Jesús bíh¹ ca³cuen³ hnga² ñí¹con² Dió³² hi³ jun³ hi³ ca³ta¹ dí², tí³la³ tsá² má²ná¹má²cón³² Dió³² la³ cun³ lí³ jáun² héih³² quioh²¹ ñí¹hiú¹³ hi³ ca³lí³zia³² jáun² jmí¹tin² né³, cónh³ tiá² ca³tin¹ bíh¹ hiáuh³ la³ cun³ hi³ hiáu¹³ jáun² jnoh¹. ¹¹ Qui¹ ní¹ má¹ca³jngíh³ tsú² jáun² jáh³ ñí¹con² Dió³² hi³ ca³tí²¹ tsáu¹³ tsáu², jáun² má¹jáun² tsá²can³² mí²tsá² híen¹ jmí¹³ jáh³ hí³ ñéih³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ híen¹ jáun², hi³ tsá²cué² tsú² ca³tí²¹ hi³ hin³ tso³, tí³la³ jáh³ má²cá²tsan³ hí³ má¹ná¹, tí³ la³ cheih³² juú² bíh¹ tsa³jin² tsú². ¹² Ja³bí¹ la³ jáun² ca³ma³tso² Jesús tsí³ hi³ ca³jun³ tí³ la³ cheih³² juú², hi³ jáun² cun³quionh³ jmi² má²ca³táin² jáun² quioh²¹ tsú², ca³lí³ hi³ jmu³ tsú² hi³ má²ná¹chan¹ tsáu² ñí¹con² Dió³². ¹³ Jáun² né³, jnoh¹ siáh³ cuí¹ tsáu¹³ uá²jai³² ñí¹con² Jesús tí³ la³ chéih³² juú² ñí¹ tá¹tau¹ dí² tsí³juí³, la³jmí¹ cá¹quiúnh²¹ tsú² jáun² hnga². ¹⁴ Qui¹ tiá² zia³² yáh³ cáun² juú² hi³ hú¹tá¹ quiú¹³ dí² hi³ nio² cun³ jmí¹hi³nio² tá¹la³ ziaún² dí² ñí¹ hué²¹ lá²; tí³la³ jnoh¹ né³, ná¹cueh²³ dí² tsí³ ca³tí²¹ cáun² juú² hi³ tá¹no¹ jmí¹tsú² jmí¹ja³² bíh¹. ¹⁵ Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús né³, jcuí¹ má¹quien¹³ dí² Dió³² cun³ jmá² cun³ jnia³²! Qui¹ cun³quionh³ hi³ ná¹qui² ná¹ton²³ dí² hi³ hí³ bíh¹ lín³ Juo¹³ dí², jáun² lí³ zia³² bíh¹ hi³ lí¹ cue¹³ dí² tsú², hi³ tí³² tsí³ tsú². ¹⁶ Ha³ lí² cuí¹ cha³có³ honh² nánh² hi³ jmúh¹³ nánh² hi³ chu²¹, hi³ tsoh²¹ nánh² he³ hi³ zia³² quián¹³, qui¹ la³ jáun² bíh¹ tí³² tsí³ Dió³² ní¹juáh³ cáun² ná¹hiún² honh² nánh² hi³ jmuh³² la³ jáun² hi³ ca³tin¹ tsú².

¹⁷ Ma³tí²¹ nánh² héih³² quioh²¹ tsá² tionh² la³ñí¹ ñí¹con² nánh², hi³ tianh³² nánh² tsú² ta²¹, qui¹ tsá² hí³ bíh¹ má²ná¹jmu² hua³hí¹³ hnoh², hi³ ná¹ñi³² tsú² siáh³ hi³ chau²¹ jmá¹ hi³ jiénh³² tsú² ta²¹ quioh²¹ ñí¹con² Dió³². Qui¹ ní¹juáh³ jmúh¹³ nánh² la³ jáun², jáun² lí³ hiún² tsí³ tsú² jmu³ ta²¹ jáun², hi³ jáun² tiá² nga³ héi² ta²¹ jeinh²¹ tsú²; qui¹ sa³jun³ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ ñí¹con² nánh² hmóu³² yáh³ ní¹juáh³ hi³ jmúh¹³ nánh² hi³ zia³² ta²¹ héi² ñí¹con² tsá² hí³.

¹⁸ Jáun² né³, lienh¹ nánh² tiá³ Dió³² hi³ ca³ta¹ jnoh¹. Né¹ jnoh¹ hi³ má²ji² bíh¹ jmí¹ tsí³ jnoh¹, qui¹ cun³ñí¹ hi³ má²hnáu² jnoh¹ jmú¹³ jmáh³la³ cá² ñí¹ hi³ chu²¹. ¹⁹ Zia³² cáun² hi³

jlánh¹ bíh¹ hnó³² jná¹³, hi³ míh¹³ tiá³ náh² ñí¹con² Dió³², hi³ cué³² tsú² jái¹³ hi³ tia³jui³² lí¹³ ñí¹jie¹ jná¹³ siáh³ hnoh².

Cuí¹ zian² tsá² tanh² ta²¹ Dió³² cáun² hi³ re² hi³ tin²

²⁰ Dió³², Tsá² cha³² tie³ hñu³ tsí³ tsáu², ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ Jesús Tí³² Juo¹³ dí² cun³ñí¹ hi³ ca³táin³ tsú² jáun² jmí¹³, hi³ jáun² lí³ tanh¹³ tsú² cáun² nió³² hi³ lí³ quien² cun³ jmí¹hi³nio². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, má²lín³ tsú² Tsá² zenh² la³ñí¹ hi³ jmu² hua³hí¹³ dí², jnoh¹ tsá² láí³ dí² la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh². ²¹ Hi³ jáun² Dió³² hí³ bíh¹ cuí¹ jmu¹ hi³ ca³la³ tán¹ hián² náh² cu³tí³ hi³ jmúh¹³ náh² la³jí³² ta²¹ chu²¹, la³ cun³ la³jí³² hi³ hnió³ tsú²; hi³ cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ jáun² Jesús Tsá² lín³ Cristo, cuí¹ jmouh²¹ tsú² hñu³ tsí³ dí² la³ cun³ tí³² tsí³ tsú² hnga². ¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Cristo cun³ jmí¹hi³nio²! ¡Tson² bíh¹ cu³tí³!

²² Mí²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² reh² hi³ cuí¹ juenh² bíh¹ honh² náh² ca³tí²¹ cú¹pih²¹ jái¹³ hi³ má²lí²hlí¹ lí²lieh¹ jná¹³ ní² hnoh². ²³ Hnó³² jná¹³ lí³ ñíh¹³ náh² hi³ má²cuá²han³ bíh¹ reh² dí² Timoteo hñu³mí¹ñí²; jáun² né³, ní¹juáh³ cuanh³ tsú² ta³ ñeh³ ñí¹ lá², jáun² jan²¹ bíh¹ jná¹³ tsú² ní¹ má¹já²jie¹ jná¹³ hnoh².

²⁴ Zéih³ tiá³ náh² tsá² ná¹ñí¹ ñí¹con² náh²: “Hia² náh²”, jí³ ca³la³ jín³² tsá² joh¹ Dió³² ñí¹ hná¹ ní². Tsá² reh² dí² tsá² hué³² Italia tionh² lá² juáh³ siáh³: “Hia² náh²”.

²⁵ Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² Dió³² jí³lin² náh². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Sí² Quioh²¹ Santiago

Jacobo Jmu² Cáun² Sí² Hi³ Ca³tin¹ Tsá² *Judíos, Tsá² Má²tiáunh¹ Ní¹ Hliáun³

¹ Jná¹³ la³² Jacobo, tsá² lín³ jná¹³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Dió³² jì³ Jesucristo Tì³² Juo¹³ dí², juanh³² jná¹³: “Hia² hnoh²”, tá¹ quia³tún³ nió³ hnoh² tsá² *Israel, tsá² má²ná¹yanh³² náh² tá¹ cáun² hngá¹máh³.

Dió³² jmu² hi³ lí¹³ quia³lín³ jmí¹ tsí³ tsáu²

² Hnoh² reh², ma³hiún¹³ hnoh² honh² lí³ua³ cáun² hi³ quiunh³² náh², ³ quí¹ la³ cun³ hi³ má²ca³lí³ ní¹ hnoh² jáun² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ re² lí²tin² tsú² hi³ jmu³ juenh² tsí³, ní¹juáh³ zia³² hi³ cá² lau²³ ca³tí²¹ hi³ taunh³² tsú² jáun² ta²¹. ⁴ Hi³ jáun² né³, chá¹ hnoh² cáun² honh², hi³ jáun² lí¹³ lí³tin² hnoh² re² hi³ jmúh¹³ náh² juenh² honh², hi³ jáun² hnoh² lí¹³ lín³ náh² tsá² má²hún¹ tsí³, tsá² má²ca³hiá² ca³taunh³ ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³, la³ cun³ tsá² tiá² hi³ lí³hniauh²³ hí¹ cáun² ní¹con² yáh³.

⁵ Lí³ua³ jan² hnoh² tsá² tiá² re² má²jniá³ jmí¹ honh² náh², mí¹ náh² ní¹con² Dió³², hi³ jáun² lí¹³ hián¹³ náh², quí¹ hí³ bíh¹ cue³² ca³la³ hi³ lí¹ má²tú² má²ziáun²³ ní¹con² ca³la³ jín³² tsáu², ha³ tiá² jin²³ yáh³ tsú² tsá² hiú² tsá² mí³² ní¹con². ⁶ Tì³la³ hniauh³² mí³² tsú² hi³ hu²¹ cáun² tsí³ má¹ná¹, hí¹ cú¹píh²¹ yáh³ tiá² hniauh³² hu²¹ tun³ tsí³ tsú²; quí¹ ní¹juáh³ hi³ hu²¹ tun³ tsí³ tsú², jáun² lín³ tsú² la³jmí¹ lí³ cu³ jlái³ jmí²míh²¹ bíh¹, hi³ hlia³² chí³ tí³ hlá² tí³ ní². ⁷ Tsá² la³ hí³ tiá² hniauh³² yáh³ hi³ cáun² lí¹ lín¹³ hi³ hiáuh³ hi³ jmí¹ cué²¹ jáun² Dió³² Juo¹³ dí²; ⁸ quí¹ tsá² la³ hí³ dá² cáun² lí¹ tí² lí¹ jeinh³² tsí³ tí³ hlá² tí³ ní² bíh¹.

⁹ Hi³ jáun² né³, cuí¹ jmu¹ tsah³ tsá² reh² dí², tsá² tsí¹juí³, quí¹ cun³ní¹ hi³ má²ca³ta³zanh¹ tsú² re². ¹⁰ Hi³ tsá² hánh³ né³, cuí¹ jmu¹ tsah³ quí¹ cun³ní¹ hi³ hliá² má²ca³méih³ hi³ quien² tsú², quí¹ tsá² ná¹hánh³ dá² lín³ la³jmí¹ lí³ lí¹³ hi³ tiá² má²híe² bíh¹. ¹¹ Quí¹ ní¹ má¹ca³hiá² hiú², hi³ má¹lí³² jáun² né³, chei³² lín³², jáun² lí²quiéin² bíh¹ náí², hi³ suh³² siáh³ lí¹³ quioh²¹, jáun² lí¹ ca³há² ca³nga² bíh¹ hi³ jmí¹ jniá³ jáun² chú³² lín³². La³ jáun² bíh¹ quiunh³² uá²jai³² tsá² hánh³, cu³diá²jan² bíh¹ tsá²hín³ tsú² tá¹la³ cuá¹jmu² jáun² tá¹³.

Jun³juáh¹³ Dió³² yáh³ jmu² hi³ lí¹ hen² tsí³ tsú² hi³ tiá² ca³tí²¹

¹² Hen³ ma³ jmí¹ ren² tsá² tion² tsí³ ca³la³ jí³² hi³ quiunh³²; quí¹ ní¹ má¹ca³nga² tsú² la³jí³² hi³ jáun², hiáuh³ bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² jáí¹³ hi³ cué³² ní¹con² tsá² hniau³ dí², hi³ lí¹³ zian² dí² quionh³ tsá² ca³cah¹³ hí³ jmái¹ quionh³. ¹³ Tì³la³ ní¹juáh³ ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ hniá¹ tsú² cáun² hi³ tiá² ca³tí²¹ né³, tiá² hniauh³² yáh³ hi³ cáun² lí¹ lín¹³ tsú² hi³ Dió³² bíh¹ cá² lau²³ cun³quionh³ hi³ hlah³ jáun². Quí¹ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí¹³ hi³ hen² tsí³ Dió³² hi³ hlah³, sa³jun³ cá² lan²³ tsú² tsáu² cun³quionh³ hi³ hlah³. ¹⁴ Tì³la³ ní¹juáh³ hi³ hniá¹ tsú² la³ cun³ hi³ tiá² ca³tí²¹ né³, jáun² hi³ jáun² má²ja³² ca³la³ tí³ ñeh² hñu³ tsí³ hnga² bíh¹ tsú²; quí¹ hñu³ tsí³ hnga² bíh¹ tsú² dí¹quian¹ hi³ jáun². ¹⁵ Hi³ ní¹ má¹ca³lín¹³ tsú² jmu³ la³ cun³ hi³ má²hniá¹ jáun² jmu³ né³, má²jáun² má²lí¹³ tso³ bíh¹. Jáun² ní¹ má¹ca³lí³ pin³ tso³ tán¹ hián² cu³tí¹³ né³, jáun² má²jáun² má²jún³ bíh¹ tsú² ní¹con² Dió³².

¹⁶ Hnoh² reh², tsá² hnau³ jná¹³ lín³², ha³ lí² lí¹ cuí¹ lí³can² hnoh²; ¹⁷ quí¹ ca³la³ jí³lí³² hi³ chu²¹, jí³ la³jí³² hi³ quien² ca³la³ tán¹ hián², cáun² lí¹ cue³² bíh¹ Dió³² Jméi² dí², Tsá² cuá³ hñu³mí³cuú². Hí³ bíh¹ Tsá² lín³ mí¹ziah²¹ quioh²¹ la³jí³² joh¹ hi³ jniá³ jáun² tí³ chí³cuú²; Dió³² Tsá² lín³ la³ má²lín³ jáun² yáh³. Tì³la³ Tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² zan² yáh³ la³jmí¹ za² joh¹ hi³ ja³² jáun² chí³cuú², hi³ cáun² lí¹ jmu² hính¹³ tí³ hlá² tí³ ní². ¹⁸ Hí³ bíh¹ Tsá² ca³lín¹³ hi³ ma³jniau² dí² hi³ hmai²¹ cun³quionh³ jú¹ tson² quioh²¹. Cun³ní¹ hi³ jáun² né³,

má²lá³ dí² tsá² má²ná¹chan¹ ñí¹con² tsú² ja¹ quioh²¹ la³jí³² hi³ ca³jmú³ tsú² jáun², la³jmí¹ má²ná¹chan¹ jáun² la³jí³² hi³ lau³² la³ñí¹.

Tsá² má²ti³² la³ cun³ hi³ ná³²

¹⁹ Hi³ jáun² né³ reh², tsá² jlánh¹ hnau³ jná¹³, hniáuh³² lí³ ñíh¹³ náh² hi³ tianh¹³ náh² hua³jan²¹ hi³ náih¹ náh² jái¹³ hi³ hleh³² tsáu²; ti³la³ tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ la³jui³² hléh¹³ hnoh² má¹ná¹, sa³jun³ hniáuh³² hi³ la³jui³² má²míh³ honh² náh², ²⁰ quí¹ tsá² míh²³ tsí³ cun³ tiá² lí¹³ bíh¹ jmu³ la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ Dió³². ²¹ Hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² cháh¹³ hnoh² ti³ có³² la³jí³² hi³ tiá² jí² hi³ má²chí¹mi³² jáun² honh² hnoh², la³ má²quionh³ jí³lí³² hi³ hlah³ hi³ jlánh¹ má²ca³lí³ hliáun³ jáun²; ti³la³ hi³ nio² re² honh² bíh¹ hnoh² cuéh¹ náh² jái¹³ hi³ lí¹³ lí³ quien² jú¹ tson² hi³ má²ca³jní³ jáun² Dió³² hñu³ honh² náh², la³ cun³ jái¹³ hi³ jmu³ hi³ liáun³ náh².

²² Hi³ jáun² hniáuh³² má¹tih²¹ bíh¹ hnoh² la³ cun³ hi³ hie³² jú¹ tson² jáun², quí¹ ní¹juáh³ cáun² ti³ lí¹ naih³² náh², jáun² la³ jáun² lí¹ lí²can² náh² hmóu³² bíh¹. ²³ Quí¹ tsá² ti³ lí¹ náí³² jú¹ tson² hi³ tiá² má²ti³² yáh³ tsú² má¹lí³² jáun², jáun² tsá² la³ hí³ dá² lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² má²lí²jé³ ñí¹ cun³quionh³ cáun² hu³² bíh¹. ²⁴ Quí¹ ní¹ má¹lí²jé³ tsú² lánh³ lí³ ñí¹, jáun² la³jui³² tsá²có³ bíh¹ tsí³ tsú² lánh³ lí³ ñí¹ ní¹ má¹lí³² jáun². ²⁵ Ti³la³ tsá² taun² re² ñí¹ liei²¹ chu²¹ quioh²¹ Dió³² né³, liei²¹ hi³ jmu² jáun² hi³ lí¹³ liáun³ tsú², hi³ má²ti³² tsú² re², hi³ tiá² tsá²có³ tsí³ tsú² hi³ náí³², jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ jlánh¹ lí³ hiún² tsí³ ca³ti²¹ la³ cun³ la³jí³² hi³ jmu² jáun².

²⁶ Ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hi³ jlánh¹ re² má²ti³² cuáh³² quioh²¹, ti³la³ ní¹juáh³ cáun² lí¹ ja³tú² ja³lí²³ bíh¹ ho³ tsú² má¹lí³² jáun², jáun² tsá² la³ hí³ cáun² lí¹ má²can² hnga² bíh¹, hi³ tiá² lín¹ lí²quien² yáh³ hi³ jlánh¹ má²ti³² tsú² jáun² cuáh³². ²⁷ Ti³la³ tsá² má²ti³² cuáh³², cáun² hi³ jí² hi³ hngó³² ta³ ñí¹ Dió³² Jméi² dí² né³, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ jmu² la³ lá²: Má²hon³ tsú² tsá¹míh¹ hnái³, jí³ tsá²mi³ hnái³ ní² siáh³ ja¹ lí³ua³ cáun² uu³mí²tsi³² hi³ zian² tsú², hi³ hua³hín¹³ tsú² siáh³ hnga² hi³ tiá² ma³quiá¹ jmí²chí³ quioh²¹ cun³quionh³ hi³ zia³² jáun² ñí¹ hué²¹ lá².

2

Tiá² hniáuh³² jmu² tsú² hi³ quien² jan², hi³ jan² tiá² quien²

¹ Hnoh² reh², tsá² tanh²³ náh² ta²¹ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí², Tsá² cú² juenh², tiá² ca³tin¹ ya³ náh² jmúh¹³ quien² jan², hi³ jan² tiá² quien². ² Jmú¹³ jái¹³: Ní¹juáh³ ja¹ ñí¹ ná¹ngih³² náh² ca³hi³ jan² tsá² quih³² hmih³² chu²¹, hi³ tioh³ siáh³ anillo hi³ lí³ cú¹mí¹niau²¹ cuo² tsú², hi³ tá¹la³ jáun² né³ ca³hi³ siáh³ jan² tsá² tia³mii² quih³² tsí¹ hmih³² tseh¹, ³ ti³la³ ní¹juáh³ hnoh² jlánh¹ ca³ma³quien¹³ náh² tsá² quih³² hí³ hmih³² chu²¹, hi³ juoh¹ náh² tsú² la³ lá²: “Ñí³ ñí¹ chu²¹ lá²”; ti³la³ tsá² tia³mii² hí³ né³ juoh¹ náh² la³ lá²: “Ti³ ó³² cuá²náu² hnú², ho³lá²dá² hué³² lín²¹ lá² ñí³”, ⁴ hi³ ní¹juáh³ la³ jáun² bíh¹ la³ jmuh³² náh² né³, jáun² má²ná¹jmuh³² náh² quien² jan², hi³ jan² tiá² quien² bíh¹ ja¹ quián¹³ náh² hmóu³², hi³ má²ná¹chú¹ ná¹ñih²¹ náh² tsáu² hi³ hu²¹ hlah³ honh² náh².

⁵ Hnoh² reh², tsá² jlánh¹ hnau³ jná¹³ lín³², niéi² náh² re² jái¹³ hi³ juanh²¹ jná¹³ lá²: Dió³² má²ca³quianh³ tsá² tia³mii² zian² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ nio² cáun² tsí³ tsú² ñí¹con² Dió³², lí¹³ lín³ tsú² jan² tsá² hánh³, ¿tiá¹ tson²? Tsá² la³ hí³ bíh¹ hiáuh³ jái¹³ hi³ tsa³tiánh² ñí¹ cuá¹quien² Dió³², la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² ñí¹con² tsá² cu³ti³ hniau³ hí³ dí². ⁶ Ti³la³ hnoh² má¹ná¹, chin²³ náh² hua³heih²¹ tsá² tia³mii². ¿Haun¹³ juáh¹³ chín¹dí¹ tsá² hánh³ bíh¹ tsá² jmu² hian² tsí³ hi³ quin²³ hi³ quián¹³ hnoh² dúh¹, hi³ tú² hna² tsú² siáh³ ñí¹ta²¹? ⁷ Hnoh², tsá² má²ná¹lái¹ náh² Cristo, ¿haun¹³ juáh¹³ chín¹dí¹ tsá² hánh³ hí³ bíh¹ tú² hión³² hi³ jmái² tsú² dúh¹, hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ jáun², hi³ má²ná¹jmái² náh² jáun² ta³né³²?

⁸ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ cu³tí¹³ ma³tih²¹ náh² liei²¹ hi³ quien² jáun² la³ñí¹, la³ cun³ jái¹³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Si² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: “Hníauh³² má¹hno¹ hnoh² tsá²mi³cuóun² renh² la³jmí¹ hno³ náh² hmóu³²”, jáun² má²ná¹jmuh³² re² bíh¹ hnoh² ní¹juáh³ la³ jáun². ⁹ Tí³la³ ní¹juáh³ jmuh³² náh² quien² jan² né³, hi³ jan² tiá² quien², jáun² tso³ bíh¹ má²ná¹jmuh³² náh², quí¹ liei²¹ quioh²¹ Dió³² jmu² lin¹ hi³ tiá² jmuh³² yáh³ hnoh² la³ cun³ hi³ ca³tí²¹. ¹⁰ Quí¹ ní¹juáh³ jan² tsá² má²tí³² la³jí³² héih³² quioh²¹ liei²¹, tí³la³ sa³ la³ zia³² bíh¹ cáun² hi³ tiá² ca³ma³tí³² tsú² má¹lí³² jáun², jáun² má²ren² bíh¹ tsú² tso³, la³juah²¹ dúh¹ hi³ tiá² lí² ma³tí³² hí¹ cáun² bíh¹ tsú² héih³² quioh²¹ liei²¹ lí²³. ¹¹ Quí¹ Dió³² ca³juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí² jmú² náh² juón¹”, hi³ ca³juáh³ siáh³: “Ha³ lí² jngih³ náh² tsáu²”. Jáun² né³, uá¹jinh¹ jan² tsá² tiá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³², tí³la³ já² jngih² bíh¹ tsú² tsáu², jáun² ñí¹ ní² bíh¹ tsá²hín³ tsú², hi³ tiá² la³ lí²ma³tí³² yáh³ tsú² héih³² quioh²¹ liei²¹ jáun². ¹² Hníauh³² hléh¹³ hnoh² jí³ hi³ má¹zian¹³ náh² la³jmí¹ zian² tsá² ná¹ñí³² hi³ chau²¹ jmái¹ tá¹tsi²¹ héih³² ñí¹con² bíh¹, la³ cun³ lí³ jáun² héih³² quioh²¹ Cristo hi³ jmu² hi³ lí¹³ liáu³ dí². ¹³ Quí¹ tsá² tiá² jmu² juen² tsí³ ñí¹con² tsáu², sa³jun³ jmu³ yáh³ Dió³² juen² tsí³ ñí¹con² tsú² hnga² ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ ra³tsa² Dió³² héih³² quioh²¹ tsú². Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² jmu² juen² tsí³ ñí¹con² tsáu² né³, jáun² tiú²uú² zia³² yáh³ hi³ háinh¹³ ñí¹con² tsú² ní¹ má¹ca³ta³tsin¹ tsú² héih³².

Cun³quionh³ hi³ jmu² bíh¹ tsú² lí³ lin¹ ní¹juáh³ tson² nio² cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³²

¹⁴ Hnoh² reh² ¿ha³ dá² jinh¹ quien² hi³ juáh³ tsú² hi³ nio² cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³², ní¹juáh³ tiá² lin¹ hi³ chu²¹ jmu² yáh³ tsú²? ¿Cun³ tiá² lí¹³ bíh¹ liáu³² hi³ nio² jáun² cáun² tsí³ tsú²? ¹⁵ Jmú¹³ jái¹³: Ní¹juáh³ zian² jan² tsá²mi³ reh² dí², ho³lá²dá² tsá²ñuh² hi³ tiá² ha¹ zia³², sa³jun³ zia³² bíh¹ hi³ cuh³ tsú² cun³jmá² cun³jnia³², hi³ má¹lí³² jáun² né³, ¹⁶ ma³ jan² hnoh² tí³ lí¹ juouh³² náh² tsá² hí³ la³ lá²: “Cuánh² cáun² hi³ re² hi³ tin²; cuí¹ lí³chanh³² nú², hi³ cuí¹ conh²¹ siáh³ henh¹ nú²”, tí³la³ já² hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ lí²cuéh³ náh² tsú² má¹lí³² jáun², ¿ha³ dá² jinh¹ quien² hi³ juáh³ hnoh² la³ jáun²? ¹⁷ La³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ tiá² lin¹ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ yáh³ hi³ tí³ lí¹ juáh²³ tsú² hi³ nio² cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³², ní¹juáh³ tiá² lin¹ zia³² yáh³ hi³ jmu² tsú². Hi³ lí¹ juáh²³ tsú² jáun² hi³ nio² cáun² tsí³, jáun² má²lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² hi³ jún¹ bíh¹ jaun³².

¹⁸ Jáun² né³, lí¹³ zian² tsá² záih³² rainh²¹ la³ lá²: “Hnú² bíh¹ jan² tsá² nio² cáun² honh², tí³la³ jná¹³ né³, lín³ ná¹ jan² tsá² jmu² ta²¹ bíh¹”. Tí³la³ jná¹³ né³ juanh³²: Ma³lí²¹ hnú² ha³ lánh³ rón³² nio² cáun² honh² ní¹juáh³ hnú² jan² tsá² tiá² lin¹ zia³² hi³ jmuh³²; hi³ jáun² jná¹³ má¹lí²¹ hi³ nio² jáun² cáun² tsin³² cun³quionh³ hi³ jmu² ná¹. ¹⁹ ¿Hí¹ má²nio² cáun² honh² hnú² hi³ zian² jan² tán¹ Dió³²? Chú³² bíh¹ ní¹juáh³ lín²³ hnú² la³ jáun². Ja³bí¹ jmí²chí³ hláinh¹ yáh³ ná¹lín²³ la³ jáun², hi³ ca³la³ quí² juan²³ bíh¹ hi³ juénh². ²⁰ Hnú², ¿tsá² cáun¹ nú²? Sá¹ní² cónh³ jmí¹ jmu¹ jná¹³ lin¹ hi³ tiá² lin¹ ñí¹ quien² hi³ juáh²³ tsú² hi³ nio² cáun² tsí³, ní¹juáh³ tiá² lin¹ zia³² yáh³ hi³ chu²¹ hi³ jmu² tsú². ²¹ Jáun² né³, ¿haun¹³ juáh¹³ hnga² hla¹ Há²bran²¹, jméi² dí¹hio³ nú¹deh³ dí², ca³lín³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun², jmí¹ ca³jéin³² tsú² jáun² Isaac jon² ñí¹con² Dió³², hi³ ca³ra³tsin² tsú² jáun² ñí¹hiú¹³ míh¹? ²² Jáun² né³, cun³quionh³ la³ ní² ca³lí³ lin¹ hi³ nio² cáun² tsí³ tsú², ¿tiá¹ tson²? Hi³ jáun² bíh¹ ca³hia³ ca³táuh³ tán¹ hián² cu³tí³ hi³ nio² jáun² cáun² tsí³ tsú² cun³ñí¹ hi³ zia³² hi³ ca³jmú³ tsú² jáun². ²³ La³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²: “Dió³² ca³heh³ Há²bran²¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³ cun³ñí¹ hi³ ca³chá³ tsú² jáun² cáun² tsí³”. La³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ ca³lín³ tsú² há²mei²¹ joh¹ Dió³².

²⁴ Jáun² né³, cun³quionh³ la³ ní² má²ca³lí³ lin¹ hi³ jun³juáh¹³ cun³quionh³ jmáh³la³ hi³ nio² cáun² tsí³ yáh³ tsú² lí¹³ lín³ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ ñí¹con² Dió³², tí³la³

hniáuh³² hi³ zia³² hi³ jmu² bíh¹ tsú² uá²jai³². ²⁵ Ja³bí¹ la³ jáun² ca³lí³ siáh³ ñí¹con² hla¹ tsá²mi³ Rahab, tsá² lí¹ jmí¹ jmú² jmí¹ tsau³² hí³ hi³ quí² jéin³² hnga². Díó³² ca³heh³ tsá² hí³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³ jmí¹ ca³cué³ tsú² jáun² hñú¹³ ñí¹con² tsá² ca³ñí¹quí¹ ñí¹lian¹³ hí³ juú²co¹ tsú², tsá² zéin¹ hí³ hla¹ Josué, hi³ ca³híe³ tsú² siáh³ cáun² jui³² siáh³ hi³ tsa³tánh¹ tsú² jmí¹ tí³ ñí¹ tsa³tánh¹. ²⁶ Jáun² né³, tiá² lin¹ ñí¹ jmu² ta²¹ yáh³ hi³ tí³ lí¹ juáh³ tsú² hi³ nio² cáun² tsí³, ní¹juáh³ tiá² lin¹ zia³² yáh³ hi³ jmu² tsú²; la³jmí¹ tiá² ta²¹ jmu² ngú³ ní¹juáh³ hi³ tiá² jmí²chí³ hu²¹.

3

Ta²¹ hi³ jmu² zíh¹ tsú²

¹ Hnoh² reh², tiá² hniáuh³² hi³ zian² juóun³² tsá² jmu² pí³ hi³ lín¹³ tí³² ja¹ quián¹³ hnoh², quí¹ la³ cun³ hi³ má²né¹ dí² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ héih³² hi³ tá¹tsin¹ tsá² ná¹lín³ tí³². ² ¿Haun¹³ juáh¹³ la³jái³² bíh¹ dí² jmu³² hi³ tiá² ca³tí²¹ dúh¹? Tí³la³ ní¹juáh³ zian² jan² tsá² tiá² hleh³² hí¹ cu³ jéin³² cáun² hi³ tiá² ca³tí²¹ hléh³², jáun² tsá² la³ hí³ lín³ jan² tsá² má²ca³hiá² ca³táunh³ tán¹ hián² cu³tí³ bíh¹, jan² tsá² má²tin² jmu² re² lín³² héih³² ñí¹con² hnga². ³ Quí¹ ní¹ má¹ca³táunh¹³ dí² mí¹ñí² ho³ tsa³cuá¹, jáun² taunh¹³ jáh³ ta²¹; má¹jáun² né³, má²lí¹³ bíh¹ jmú¹³ dí² héih³² ñí¹con² jáh³. ⁴ Ja³bí¹ la³ jáun² lí³ siáh³ quioh²¹ mu² cáh¹. Uá¹jinh¹ cáh¹ lín²¹, hi³ pin³ lín³² siáh³ chí³ hi³ hlia³², tí³la³ cun³ jáun² tsá² cuá¹quian³² mu², tióh³² bíh¹ tsú² jmu² héih³² ñí¹con² mu² jáun² hi³ tsó³² jui³² ñí¹ hnió³ tsú² hi³ tsó³² cun³quionh³ zíh¹ mu² hi³ lí³ jáun² cun³quionh³ cáun² jo²¹ hmá² míh¹ hi³ he² jáun² tí³ cu³hna²¹ hi³ hu²¹ jáun² chu³ jmái². ⁵ La³ jáun² bíh¹ lí³ siáh³ zíh¹ dí² uá²jai³², uá¹jinh¹ cáun² hi³ pih²¹ lín²¹ bíh¹ jaun³², tí³la³ cun³ jáun² hliáun³ lín³² bíh¹ hi³ jmu². Uá¹la³ cun³ cáun² sí² pih²¹, cun³quionh³ hi³ pih²¹ jáun² bíh¹ lí¹³ có³² cáun² já¹hngá¹ pa²¹ lín²¹. ⁶ Hi³ ja³bí¹ zíh¹ dí² siáh³ lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² sí². Zíh¹ dí² jáun² bíh¹ jlánh¹ hlah³ la³ cónh³ bíh¹ la³jí³² ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quiú¹³ dí², hi³ jáun² tá¹ jan² bíh¹ dí² má²tsá²hliánh² lí²³. Sí² hi³ chí¹hún¹ jáun² zíh¹ dí² ja³² la³ tí³ quiu³juóu³² bíh¹, hi³ jlánh¹ cue³² uu³mí²tsi³² la³ cun³ jmái¹ hi³ ziáun² dí². ⁷ La³jín³² ñí¹ jáh³ bíh¹ tin² tsá²mi³cuóun² ma³táin³², hi³ hí¹ la³ tí³ má²ca³ma³táin³² yáh³ tsú²; uá¹la³ jáh³ cánh¹, jáh³ ngí³² rón³² hué³², tan³² ní², jí³ jáh³ jmái² ní² siáh³. ⁸ Tí³la³ uá¹jinh¹ tin² tsáun² ma³táin³² jáh³, tí³la³ hí¹ jan² bíh¹ tiá² hin² tin² ma³táin³² zíh¹ hnga². Zíh¹ dí² jáun² dá² cáun² tí³ tin² jmu² hlaih³ bíh¹, la³ cun³ hi³ dí¹quian¹ hnga², hi³ jlánh¹ quian³² no¹ huáh² tsí³ hi³ lí¹³ jngah³. ⁹ Quí¹ sa³ cun³quionh³ zíh¹ jáun² bíh¹ dí² ma³quien¹³ dí² Díó³² Jméi² dí², hi³ cun³quionh³ zíh¹ jáun² bíh¹ dí² siáh³ chú¹ juon¹ dí² tsá²mi³cuóun² rainh²¹ dí², tsá² lí²ma³zian² hí³ Díó³² la³ cun³ rón³² lí³ jáun² nóh³² quioh²¹ dí² hnga². ¹⁰ Sa³ cáun² ho³ jáun² bíh¹ dí² hue³² jú¹ chu²¹ la³ má²quionh³ jú¹ hlah³. Hnoh² reh², tiá² jmí¹ ca³tí²¹ cu³tí¹³ yáh³ hi³ lí¹³ la³ jáun². ¹¹ ¿Hí¹ lí¹³ bíh¹ hion¹³ jmi² cuóuh³ cu³tsa³² quionh³ jmi² ñeh¹ ní¹juáh³ cáun² ñí¹ hion² jmái² dúh¹? ¹² Hi³ sa³jun³ háí³² yáh³ huíh² pih²¹ hmá² sí² co², sa³jun³ lí¹³ ha³ siáh³ mi³ hmá² sí² co² hmáíh³² uóun²jieh¹³. Reh², la³ jáun² bíh¹ lí³ siáh³ hi³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí¹³ hion¹³ jmi² cuóuh³ ñí¹ qui³ má²hion² jmi² ñeh¹.

Tí³ hñu³mi³cuú² bíh¹ ja³² pí³ hi³ lí¹³ lín³ tsú² jan² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³

¹³ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ ja¹ quián¹³ hnoh² zian² jan² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, tsá² cháunh²³ re² chí¹, cuí¹ jmu¹ tsú² lin¹ cun³quionh³ hi³ zian² tsú² hi³ chun¹, jí³ cun³quionh³ hi³ chu²¹ hi³ jmu² tsú². Tí³la³ la³ cun³ qui³ jmu² jan² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ má¹na²¹, hniáuh³² jmu³ tsú² hi³ tiá² quien² hnga² tá¹la³ jmu² tsú² jáun² hi³ chu²¹. ¹⁴ Tí³la³ ní¹juáh³ cuéh¹ hnoh² jái¹³ hi³ lí¹³ lín³ náh² tsá² ja³²lí³ uóu³² tsí³, hi³ cáun² lí¹ zian² náh² ca³tin¹ hmóu³², jáun² tiá² ca³tin¹ náh² jmúh¹³ tonh² hi³ jlánh¹ re² cháunh²³ honh² náh²; quí¹

má²ná¹l¹h²³ bí¹ ná² jú¹ tson² cun³quionh³ jú¹ tí¹já² ní¹juá³ la³ jáun². 15 Quí¹ jun³juá¹³ Dió³² yá³ jmu² hi³ cháunh²³ chí¹ tsú² la³ ní², hmóu³² bí¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² hnauh² chí¹ la³ ní². Cáun² hi³ tin² hmóu³² tsá²mi³cuóun² bí¹ ní³², hi³ cháunh²³ ní² chí¹ tsú² ja³² ñí¹con² tsá² hláinh¹ bí¹. 16 Quí¹ ñí¹ zian² tsá² uóu³² tsí³, tsá² lí¹ zian² jmá³la³ hi³ ca³tin¹ hmóu³², jáun² ñí¹ la³ jáun² cáun² tiáunh¹ tsú² cú²tiú² cú²jan³² bí¹, hi³ zia³² siáh³ la³jáh³ dú¹ ñí¹ hi³ hlah³. 17 Tí³la³ la³ cun³ hi³ cháunh²³ jáun² tsí³ tsú² hi³ ja³² ñí¹con² Dió³² má¹ná¹, lí³ cáun² hi³ jí² bí¹ la³ñí¹ la³ján³. Tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ la³ hí³ bí¹ lín³ jan² tsá² jmu² hi³ lí¹³ niau²¹ tie³, jan² tsá² jmu² juvenh² tsí³, tsá² huá¹ chí¹, tsá² ja³² mi³ tsí³, tsá² jmu² cá² ñí¹ hi³ chu²¹, tsá² jien³² tsáu² cú²re² he², tsá² tiá² zai³² jē¹. 18 Jáun² né³, tsá² má²re² hniéi² quioh²¹ tsáu², hi³ hnió³ hi³ zian² tsáu² cáun² hi³ re² hi³ tin², tsá² la³ hí³ bí¹ jmu² hi³ tá²tsí²¹ héih³² cú²tso².

4

Tsá² jéih³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá²

1 ¿He³ láih³² zia³² hniéi² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ tiá² re² tiáunh¹ ná² cá²honh¹? ¿Haun¹³ juá¹³ cun³ñí¹ hi³hliá² dí¹quiaunh²¹ honh² ná² hi³ hlah³ bí¹, hi³ jáun² hú¹pí² hú¹juoun³² honh² ná², quí¹ cun³ñí¹ hi³ zia³² hi³ hniá¹ ná²? 2 Quí¹ zia³² bí¹ hi³ hniá¹ hnoh² quioh²¹ tsáu², tí³la³ ní¹juá³ tiá² la³ ca³lí³ zia³² yá³ hi³ jáun² quián¹³ hnoh² né³, jáun² cáun² jngih²³ bí¹ ná² tsú². Hi³ ní¹juá³ tiá² ca³janh¹ hnoh² hi³ jmí¹ hen² jáun² honh² ná² né³, jáun² cáun² lí¹ ja³² uóu³² honh² bí¹ ná², hi³ jmuh³² ná² hniéi², hi³ quiú² tin²³ ná² quiúnh¹ tsáu². Cun³ñí¹ hi³ tiá² mih³² ñí¹con² Dió³² bí¹ ná², hi³ jáun² bí¹ tiá² chanh¹ hnoh² la³ cun³ hi³ jmí¹ hniá¹ ná² jáun². 3 Hi³ uá¹jinh¹ mih³² ná², cun³ jáun² tiá² hián¹³ bí¹ ná², quí¹ cun³ñí¹ hi³ hu²¹ siánh³ honh² ná² tá¹la³ mih³² ná² jáun², hi³ lí¹ hnauh² ná² má¹hiúnh¹³ honh² hmóu³² cun³quionh³ hi³ jmí¹ hniá¹ ná² jáun² hian³. 4 ¿Hnoh², tsá² lín³ ná² la³jmí¹ lín³ tsá²mi³ juón¹! ¿Tiá¹ má²ñí¹ hnoh² hi³ tsá² jéih³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², tsá² la³ hí³ má²lín³ jan² tsá² hon² Dió³² bí¹? Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² tí³² tsí³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², tsá² la³ hí³ má²ná¹háun³ bí¹ quionh³ Dió³². 5 Quí¹ jun³juá¹³ cáun² tí³ lí¹ rá¹juá³ yá³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juá³ jáun² la³ lá²: “Jmí²chí³ Chun¹ ca³tanh² hí³ Dió³² hñu³ tsí³ dí² jlánh¹ hniau³ dí² ca³la³ hi³ hí³² lín³² tsí³”. 6 Hi³ jáun² né³, tí³ lí³mí¹ má²ca³ma³hé² ma³mieh² bí¹ dí² Dió³², la³ cun³ rá¹juá³ jáun² jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ juá³ la³ lá²: “Dió³² tiá² cué³² jái¹³ hi³ lí¹³ lí³ quien² tsá² jmu² quien² hnga², tí³la³ má²hé² má²mieh² tsú² tsá² tsí¹juí³ bí¹”. 7 Jáun² né³, jienh²¹ ná² hmóu³² ñí¹con² Dió³²; hi³ jmu³ ná² huáh² chingh³² ñí¹con² tsá² hláinh¹, hi³ jáun² cuon³ tsú² ñí¹con² ná². 8 Jmu³ ná² pí³ hi³ lí³ cuóun³² ná² Dió³², hi³ jáun² Dió³² lí³ cuóu³² siáh³ hnoh². Hnoh² tsá² ná¹ren² ná² tso³, ma³jí¹³ ná² cuonh², hi³ jáun² lí¹³ ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³². Hi³ hnoh² né³, tsá² nio² tun³ honh², ma³jí¹³ ná² honh², hi³ jáun² niau²¹ cáun² honh² ná². 9 Chá¹ ná² hlah³ honh², hi³ uo³ ná² ca³la³ hi³ jngih³² honh² ná². Cha³ jmí¹ jú¹ jmí¹ ngáih¹³ ná², cuí¹ tain²¹ jmí²zih¹ má¹ ná²; hi³ cha³ jmí¹ má¹hiúnh¹³ ná² honh² né³, cuí¹ niau²¹ hlah³ honh² ná². 10 Jmu³ ná² hi³ tsí¹juí³ ná² ta³ ñí¹ Dió³² Juo¹³ dí², jáun² hí³ né³ ziau³ chí³cuú² hi³ lí³ quien² ná².

Tsá² chú² ñih²³ rainh²¹

11 Hnoh² reh², tiú²uú² hniáuh³² ziu¹ hien¹³ ná² tsá²ján² tsá²ján²; quí¹ tsá² hleh³² hlah³ quioh²¹ rainh²¹, ho³ hi³ chú² ñih²³ siáh³ rainh²¹, tsá² la³ hí³ dá² hleh³² hlah³ ca³tí²¹ liei²¹ jáun² quioh²¹ Dió³² bí¹, hi³ chú² ñih²³ tsú² siáh³ liei²¹ jáun². Quí¹ ní¹juá³ la³ chú¹ la³ ñih²¹ hnú² liei²¹ jáun², jáun² jmuh³² hnú² la³jmí¹ jmu² jan² tsá² lín³ jue²¹ bí¹ cha³ jmí¹ má¹tih²¹ hnú² la³ cun³ hi³ juá³ jáun² liei²¹. 12 Quí¹ jan² tán¹ bí¹ Tsá² ca³quiú² héih³² zian², hi³ lín³ siáh³ Jue²¹; hnga² hí³ bí¹ siáh³ tin² líón³² tsáu², ho³lá²dá² hi³ hin³ tsú² tsáu². Hi³ jáun² né³

¿hin² dá² tsánh² hnú², jáun² sa³ hnú² yáh³ hnáuh² jmúh¹³ jue²¹ hi³ rá¹tsih³² héih³² ñí¹con² tsá²mi³cuóun² renh²?

Tiá² hniáuh³² jmu² tsú² tonh² ca³ti²¹ hi³ hu²¹ tsí³ tsú² jmu³

¹³ Hi³ jáun² né³, hnoh² tsá² juáh³ la³ lá²: “Né³² ho³ tsa³háu² tsáu¹³ jnoh¹ cú²juú² cun³ cáun² mii², hi³ tsá¹hnáu¹³ jnoh¹ quie³”, niéi² náh² re² jái¹³ lá²: ¹⁴ ¡Hí¹juáh³ he³ lí¹³ tsa³háu² yáh³ tiá² hi³ ñíh¹ hnoh², tiá¹³ bíh¹ tiá³ jlánh¹ ñíh¹ hnoh² hi³ he³ lí¹³ jmí¹tsú² jmí¹ja³²! Quí¹ jmái¹ hi³ zian² hnoh² jáun² dá² lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² jnie³ cháun¹ bíh¹, cáun² hi³ lí¹ jnia² cu³tiá³ pih²¹, hi³ la³juí³² yein³² siáh³. ¹⁵ La³ lá² bíh¹ jmí¹ hniáuh²¹ juáh¹³ hnoh²: “Ní¹juáh³ Dió³² Juo¹³ dí² hnió³, jáun² ziaún² bíh¹ dí² hi³ jmú¹³ dí² hi³ lá² ho³ hi³ ó³²”. ¹⁶ Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, cá² ñí¹ hléh¹ jú¹ tú² ráun³ bíh¹ hnoh² hi³ jmuh³² náh² tonh² lín³²; tí³la³ jái¹³ la³ ní² né³, hú¹tá¹ jú¹ hlah³ bíh¹. ¹⁷ Hi³ jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² má²ñi³² he³ hi³ chu²¹ jmu³, tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, tiá² hi³ jáun² jmu² yáh³ tsú², hi³ jáun² tsá² la³ hí³ má²ca³lí³ren² tso³ bíh¹.

5

Háinh¹³ bíh¹ quioh²¹ tsá² hánh³

¹ Ja³bí¹ hnoh² siáh³, tsá² hánh³, ñiéi² náh² re² jái¹³ lá²! Uo³ hnoh² hi³ tí¹ hoh³ náh² hi³ ca³ti²¹ uu³cha³tsi³² hi³ né³bí¹ má¹tsoh¹ náh² honh². ² Lí³ la³juah²¹ dúh¹ hi³ má²ca³cáh² bíh¹ la³jí³² hi³ zia³² jáun² quián¹³ náh²; hi³ hmih³² chu²¹ hi³ nio³ náh² jáun² né³, lí³ la³juah²¹ dúh¹ hi³ má²ca³cúh² mí¹cháú² bíh¹. ³ La³jmí¹ lí³ hi³ má²ca³hiá² juóuh³² bíh¹ mí¹ñí² cú¹tiáú² jí³ mí¹ñí² cú¹mí¹niau²¹ jáun² quián¹³ hnoh². Juóuh³² jáun² né³ má²li²¹ hi³ tson² bíh¹ má²ca³lí³ren² náh² tso³, hi³ jáun² cun³quionh³ juóuh³² jáun² bíh¹ cón³² hnoh² la³juah²¹ dúh¹ hi³ hún¹ sí². Quí¹ jmái¹ hi³ tiauh² dí² lá² jlánh¹ má²ca³cháh¹ hnoh² cu³lí²¹ hi³ lí¹³ lí³ hánh³ náh². ⁴ Sá¹ní² niéi² náh², jie³ cónh³ tso³ tiá² cha³² quie³ hi³ jmí¹ hniáuh²¹ má¹hmah²¹ náh² ñí¹con² tsá² ca³jmú³ ta²¹ ñí¹nái² quián¹³ náh²; hi³ Dió³² Tsá² lín³ Juo¹³ hliáu³ tionh² hñu³mi³cuú² né³, má²ca³nái³² jái¹³ hi³ tú² hna² jáun² tsá² ca³jmú³ hí³ ta²¹ ñí¹con² náh². ⁵ Jlánh¹ re² ma²ca³ma³zián¹³ hnoh² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ cáun² lí¹ má²ca³ma³hiúnh¹³ hnoh² honh² hi³ jmúh¹³ náh² lí³ua³ cáun² hi³ ca³lí³ hniá¹ náh² jmúh¹³. ¡La³jmí¹ má²cánh¹ tsú² cuá¹juí² hi³ má²jngih³ bíh¹ tsú², má²ca³ma³hion²¹ náh² honh²! ⁶ Hi³ cáun² lí¹ ca³ra³can³² náh² tso³ tsá² tiá² tso³ ren², hi³ ca³jngih³² náh²; uá¹jinh¹ tsá² tiá² hi³ hlah³ ca³jmú³ hí¹ cáun² ñí¹con² hnoh².

Tsá² hu²¹ cáun² tsí³ hi³ ná¹hé² ná¹jan² Jesucristo

⁷ Hi³ jáun² né³ reh², tsá² ná¹janh³² náh² hi³ jáunh³ Tí³² Juo¹³ dí², hniáuh³² ná¹hu²¹ honh² náh² ca³ti²¹ jmái¹ jáun² la³jmí¹ ná¹hu²¹ tsí³ tsá² zia³² hi³ má²jna¹ ñí¹nái² quioh²¹, tsá² ná¹hé² ná¹jan³² hi³ chau¹³ jmí³ la³ cun³ jmái¹ hi³ lí³ hniáuh³², quí¹ hu²¹ tsí³ tsú² hi³ ló³² re² hi³ quioh²¹. ⁸ Jáun² né³, ja³bí¹ hnoh² siáh³ hniáuh³² cháh¹³ náh² tiá³ honh² ca³ti²¹ hi³ hu²¹ jáun² honh² náh² hi³ má²ja³quián³ jáunh³ Tí³² Juo¹³ dí².

⁹ Hnoh² reh², ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ náh² tsá²ján² tsá²ján², jáun² tiá² tá¹tsin¹ náh² héih³², quí¹ má²ja³quián³ cu³tí¹³ bíh¹ jáunh³ Dió³² Tsá² lín³ Jue²¹. ¹⁰ Hi³ jáun² né³ reh², chú³² jmu³ náh² la³jmí¹ ca³jmú³ jáun² la³jín³² tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jë¹ Dió³², tsá² ca³hléh³ hí³ cha¹³ Tí³² Juo¹³ dí²; uá¹jinh¹ ca³ma³tso² lín³² tsú² tsí³, tí³la³ ca³tiánh³ bíh¹ tsú² hi³ ná¹hu²¹ cáun² tsí³.

¹¹ Sá¹ní² jie³, jnoh¹ ná¹lá²³ hi³ jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² ca³ma³tso² hí³ tsí³. Uá¹la³ cun³ hi³ má²ca³niéih² náh² jáun² hi³ ca³tin¹ hla¹ Job; tsá² hí³ jlánh¹ re² ca³cueh³ tsí³ ñí¹ ca³la³ jí³² hi³ ca³quiúnh³², hi³ ná¹ñíh¹ náh² siáh³ he³ ca³hiau³ tsú² ñí¹con² Dió³² jmí¹ lí²¹ jáun², quí¹ Dió³² jlánh¹ chun¹ hi³ ja³² lín³² mií³ tsí³.

¹² Jáun² né³ reh², zia³² bíh¹ siáh³ cáun² jú¹ tson² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ juáh³ la³ lá²: Tiá² hniáuh³² má¹quien¹³ náh² jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hien¹³ náh² Dió³², sa³jun³ hi³ hien¹³ náh² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² siáh³, sa³jun³ hí¹ cáun² hi³ siáh³ siáh³ tiá² hniáuh³²

híeh¹ náh² hi³ má¹quien¹³ náh² jái¹³ quián¹³. Quí¹ jái¹³ la³ ní² tiá² lin¹ lí³ hniáuh³² yáh³ ní¹juáh³ hi³ ná¹lín³ hnoh² tsá² tson² jēh² náh², uá¹ hi³ ca³juah²¹ náh²: “Tson²”, uá¹ hi³ ca³juah²¹ náh²: “Tiá² tson²”; quí¹ ní² lí¹ ca³ta³zanh¹ náh² ñí¹ hlah³.

Lánh³ rón³² hniáuh³² liéinh³² tsú² Dió³²

¹³ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ ja¹ quián¹³ hnoh² zian² jan² tsá² má²tso² tsí³, cuí¹ liéinh²¹ tsú² Dió³². Hi³ ní¹juáh³ zian² tsá² re² nio² tsí³, jáun² cuí¹ má¹quien² tsú² Dió³² cun³quionh³ hi³ hie³² tsú² jáun² sun¹. ¹⁴ Hi³ ní¹juáh³ zian² jan² tsá² tsáun¹, cuí¹ tiéh¹³ tsú² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³², jáun² tsá² hí³ tsa³táunh¹ hi³ tsa³lienh³ Dió³² cha¹³ Tí³² Juo¹³ dí² hi³ ca³tín¹ tsú², hi³ jñéi³ tsú² siáh³ no¹ chí¹ tsú². ¹⁵ Jáun² ní¹ má¹ca³liéinh³² tsú² jáun² Dió³² hi³ ná¹tioh³ cáun² tsí³ tsú², lan¹³ bíh¹ tsá² tsáun¹. Dió³² bíh¹ jmah³ tsá² hí³; hi³ ní¹juáh³ ren² tsú² tso³, ja³bí¹ hin³ siáh³ tsáu¹³ tsú² uá²jai³². ¹⁶ Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ chú³² ton¹³ náh² tsáuh³ ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján², hi³ lienh¹ náh² siáh³ Dió³² ca³tín¹ tsá²ján² tsá²ján², jáun² lan¹³ náh². Ní¹juáh³ jan² tsá² zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² liéinh³² Dió³² [ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³], hú¹tá¹ cu³tí³ jmu³ bíh¹ ta²¹. ¹⁷ Uá¹la³ cun³ hi³ ca³lí³ jáun² ñí¹con² Líh³, tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin². Ja³bí¹ tsá² hí³ siáh³ jmí¹ lín³ jan² tsá² lí¹ tsáu² la³ jnoh¹ bíh¹; tí³la³ jmí¹ ca³liéinh³² tsú² jáun² Dió³² né³, hi³ ca³mí³ tsú² hi³ tiú²uú² chau¹³ jmí³, jáun² ca³quin³ bíh¹ jmí³ cun³ hni³² mii² tón³² hué³² ñí¹ jmí¹ cuá³ tsú² jáun². ¹⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³liéinh³² tsú² siáh³ Dió³², jáun² ca³jauh³ bíh¹ siáh³ jmí³ hué³² jáun², jáun² ca³cuú² ca³láu² bíh¹ re² la³jí³² hi³ lau³ cuá¹ hué²¹.

¹⁹ Hnoh² reh², ní¹juáh³ ja¹ quián¹³ hnoh² zian² jan² tsá² cón³² siáh³ jan² tsá² jmí¹ má²ngau³² tí³ có³² ca³tí²¹ jú¹ tson², ²⁰ jáun² cháu¹ náh² honh² hi³ tsá² jmu² ta²¹ la³ jáun² má²ca³lión³² jan² tsá² jmí¹ má²jún¹ bíh¹, hi³ jmu² tsú² siáh³ hi³ lí¹³ hin³ ca³la³ jí³² tso³ hi³ jmí¹ ren² jáun² tsá² hí³. [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³ hi³ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² reh².]

SÍ² La³ñí¹ Quioh²¹ Pé¹

Pé¹ jmu² cáun² sí² hi³ ca³tin¹ tsá² ná¹yanh³² tá¹ cáun² hngá¹máh³

¹ Jná¹³ Pé¹, jan² *ti³² tsá² quian³² jē¹ Jesucristo, cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh² tsá² má²ca³huén² náh² hué³² quián¹³, hi³ má²tiáunh¹ náh² hué³² ñí¹ uóunh³, uá¹la³ cun³ hué³² Ponto, Galacia, Capadocia, Asia jī³ Bitinia ní² siáh³. ² Hnoh² bíh¹ ná¹lín³ náh² tsá² má²ca³quianh³ Dió³² Jméi² dí² la³ cun³ rón³² hi³ ca³lín¹³ tsú² jáun² la³ cun³ jmí¹tin² lín³². Cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ tsú² má²ca³jmú³ hi³ ná¹chan¹ hnoh² ñí¹con², hi³ jáun² lí¹³ má¹tih²¹ náh² re² ñí¹con² tsú², jī³ hi³ jáun² lí³ jin² náh² siáh³ cun³quionh³ jmí²hán¹ Jesucristo. Cuí¹ má¹mieh² náh² Dió³² ca³la³ hi³ lí¹ tú² lí¹ ziaun²³, jī³ hi³ cuí¹ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tin².

Zia³² hi³ hu²¹ tsí³ tsú² hi³ hú¹tá¹ lí³tí³

³ Hénh³ ma³ chun¹ Dió³² Jméi² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ ca³ja³ lín³² mií³ tsí³ tsú², jáun² ca³jmú³ tsú² hi³ lí³zian² dí² siáh³ cáun² hi³ hmai²¹ cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ tsú² hi³ ca³jenh¹³ jáun² Jesucristo ja¹ tsá² má²ca²tsan³. Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ná¹hé² ná¹jan³² dí² hi³ zia³² hi³ hú¹tá¹ lí³tí³ ñí¹con² dí². ⁴ Ja³bí¹ la³ jáun², cun³ñí¹ hi³ jáun² siáh³ né¹ dí² hi³ hiáu¹³ dí² hi³ lí¹ cué²¹ jáun² Dió³² hi³ ná¹hmouh²¹ tsú² jáun² hñu³mi³cuú² hi³ ca³tin¹ tsá² joh¹; cáun² hi³ jmí¹lín³ tiá² tsúnh¹³, sa³jun³ hliáh¹³, hi³ sa³jun³ lí¹ yieih²¹ siáh³ la³jmí¹ yieih³² lí¹³. ⁵ Hi³ cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² honh² náh² ñí¹con² Dió³² né³, hi³ jáun² hí³ bíh¹ jmu² hua³hí¹³ hnoh² cun³quionh³ pí³ quioh²¹, ca³la³ ñí¹ ca³tú¹ ca³tsin¹³ náh² jmái¹ hi³ liáun³ náh². Hi³ Dió³² né³ hún¹ hua³jan²¹ hi³ ma³jnia³² ha³ lánh³ rón³² liáu³² tsú² hnoh² ñí¹ ca³táuh³ jmái¹.

⁶ Hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ má²ná¹hiún² lín³² honh² náh², uá¹jinh¹ lí³ hniáuh³² má¹tsoh¹ lín²¹ náh² honh² cu³tiá³ cun³quionh³ hliáun³ ñí¹ uu³mí²tsi³². ⁷ Quí¹hliá² hi³ nio² jáun² cáun² honh² náh² lí³ la³jmí¹ lí³ cú¹mí¹niau²¹ bíh¹, hi³ taunh³² tsú² tín² ja¹ sí² hi³ jie²³ tsú² ní¹juáh³ jáun² hi³ hngó³². La³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ taunh³² tsú² jáun² ta²¹, quí¹ ní¹juáh³ hi³ tióh³² tsú² la³jí³² uu³mí²tsi³², jáun² hi³ nio² jáun² cáun² tsí³ tsú² né³, lí³ cáun² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ cú¹mí¹niau²¹ hi³ zia³² jái¹³ hi³ lí¹³ tsa³hín³. Hi³ jáun² ní¹juáh³ la³ má²nio² jáun² cáun² honh² náh² ja¹ la³jí³² hi³ há² ngá² náh², jáun² ní¹ má¹jaunh³² Jesucristo má²ma³quien² tsú² hnoh² hi³ he³ tsú² cáun² hi³ re² hi³ tin² cu³tí³.

⁸ Hnoh² tsá² hno³ náh² Jesucristo uá¹jinh¹ ta³ tiá² má²ca³jien¹ náh²; hi³ uá¹ jáun² la³ jáun² tiá² má²ca³jien¹ náh² tsú², má²nio² bíh¹ cáun² honh² náh² hi³ ca³tin¹ hí³ dí². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, lí²tsinh¹ lín²¹ bíh¹ náh², ca³la³ hi³ tiú²uú² tsi³² héih³², ca³la³ hi³ tiú²uú² lin¹ he³ lánh³ rón³² lí³ juáh¹³, quí¹ cáun² hi³ ja³² ñí¹con² Dió³² bíh¹ jaun³²; ⁹ quí¹hliá² hnoh² bíh¹ má²ná¹héih²³ náh² la³ cun³ hi³ jmí¹ hu²¹ jáun² honh² náh² jmí¹ ca³tianh³² náh² tsú² ta²¹, hi³ liáu³ jáun² jmí²chí³ quián¹³ náh².

¹⁰ Hi³ ca³tí²¹ hi³ lí¹³ liáun³ dí² jáun² né³, tsá² lín³ *ti³² jē¹ Dió³², tsá² jmí¹ zian² jmí¹tin², ca³qui² ca³hnauh² re² lín³² he³ lánh³ lí¹³ choh¹³, hi³ ca³hléh³ tsú² jái¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³ hi³ zia³² hi³ cué³² Dió³² ñí¹con² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsí³. ¹¹ Jmí²chí³ joh¹ Cristo bíh¹ ca³jmú³ hi³ ca³lí³ ñí³² tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² ta³ tin² he³ lánh³ rón³² ma³tso² Tsá² lín³ Cristo tsí³, jī³ ha³ lánh³ rón³² lí³ quien² tsú² ní¹ má¹lí³² jáun² siáh³. Hi³ jáun² tsá² hí³ jmí¹ ná¹hnauh² tsí³ hi³ hnió³ lí³ ñí³² hi³ hin² dá² tsánh² Tsá² hí³ hi³ já³², hi³ hín² jmái¹ lí³tí³ siáh³ la³ cun³ hi³ juáh³ jáun² Jmí²chí³ cuá³ hí³ hñu³ tsí³ tsú². ¹² Tí³la³ Dió³² né³, ca³jmú³ hi³ ca³lí³ ñí³² tsá² hí³ hi³ jun³juáh¹³ ca³tin¹ hmóu³² yáh³ tsú² jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² hmóu³², tí³la³ jái¹³ jáun² dá² ca³tin¹ hnoh² bíh¹. Jáun² né³, jái¹³ jáun² bíh¹ má²ca³niéih²

hnoh² ñí¹con² tsá² ngai³² jú¹ chú³² hi³ lí¹³ liáu³ dí², tsá² hleh³² hí³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ Tsá² ca³zen³ hí³ Dió³². Hi³ hí¹ la³ tí³ hmóu³² yáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hniá¹ hi³ há¹ ngí¹³ hi³ jáun².

Dió³² té²³ hi³ jmú¹³ dí² ná¹chan¹

¹³ Hi³ jáun² né³, jmu³ náh² hua³jan²¹ jmí¹ honh², ma³tin¹³ náh² hi³ jmúh¹³ héih³² ñí¹con² náh² hmóu³². Héi³ náh² honh² ñí¹con² Dió³² hi³ cu³tí³ zia³² hi³ cué³² tsú² ní¹ má¹cuanh³² Jesucristo cun³ñí¹ hi³ ja³² mi³ tsí³. ¹⁴ Ma³li²¹ hnoh² hi³ ná¹lín³ náh² jon² tsú² tsá² nieh³; ha³ lí²uú² ma³zián¹³ náh² la³ cun³ lí³ hi³ jmí¹ dí¹quiaunh²¹ jáun² honh² náh² jmí¹tin², jmí¹ tiá² Dió³² má²cuóun³² náh². ¹⁵ Tí³ re² bíh¹ ma³zián¹³ náh² hi³ chun¹ náh², qui¹ Dió³² Tsá² ca³te³ hnoh² dá² jan² Tsá² chun¹ bíh¹; ¹⁶ qui¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³: “Jmu³ náh² chun¹, qui¹ jná¹³ dá² jan² Tsá² chun¹ bíh¹”.

¹⁷ Ní¹juáh³ hnoh² teh³² Dió³² “Tia²¹”, jáun² tianh³² náh² tsú² ta²¹ la³jí³² jmái¹ tá¹la³ zian² náh² ñí¹ hué²¹ lá², qui¹ hí³ bíh¹ rá²tsi³² héih³² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² ní¹juáh³ he³ lánh³ rón³² jmu² tsú², hi³ Dió³² hí³ né³ cónh³ tiá² jmu² bíh¹ hi³ siánh³ tsáu² tsá² hlá² tsá² ní². ¹⁸ Qui¹ Dió³² má²ca³liáu³² náh² hi³ jmí¹ zian² náh² cáun² hi³ tiá² tsú²ta²¹, la³ cun³ rón³² lí³ ta³ hi³ jmí¹ raunh³² jáun² tsá²daun³² jmí¹tin². Hi³ hnoh² ná¹ñí¹ re² lín³² hi³ jun³juáh¹³ cun³quionh³ hi³ lí¹ tsá²hín³ yáh³ ca³lí³ hmáh¹ hi³ ca³liáun³ hnoh² jáun², la³ cun³ cú¹mí¹nai²¹ ho³lá²dá² cú¹tiáu², ¹⁹ qui¹ cun³quionh³ jmí²hán¹ Cristo bíh¹ ca³liáun³ hnoh² jmí¹ ca³cuen³ tsú² jáun² hnga² hi³ jún³. Hí³ bíh¹ ca³lín³ la³jmí¹ lín³ jan² *já¹ziáh², jan² jáh³ hí¹ cú¹píh²¹ tiá² cuú² tiá² hliánh² hi³ sa³jun³ quián¹ siáh³. ²⁰ Qui¹ la³ cun³ jmí¹tin² máh³ ca³lí³hiáun¹ Cristo hi³ ca³tí²¹ hi³ ní², jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí¹³ la³ cu³ la³ juéh³ mí³cuú²; tí³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnoh² bíh¹, hi³ jáun² dá² ñí¹ ca³táuh³ jmái¹ lá² bíh¹ má²ca³lí³jnia² tsú². ²¹ Cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo bíh¹ hi³ tanh²³ hnoh² ta²¹ Dió³², Tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ ca³jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹, jí³ hi³ má²ca³ma³quien² tsú² siáh³ Cristo; hi³ jáun² né³, hnoh² má²ca³tianh³² ta²¹ Dió³² jí³ hi³ má²ná¹hen² siáh³ honh² náh² ñí¹con² tsú².

²² Hi³ jáun² né³, cun³quionh³ hi³ ca³tionh² náh² jáun² ta²¹ jú¹ tson², má²ca³jmuh³ náh² jí² jmí¹ honh² [cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹], hi³ jáun² lí¹³ hi³ cu³tí³ má¹hno¹ náh² tsá² reh² dí². Hi³ jáun² né³, hniáuh³² bíh¹ hi³ má¹hnáu³ náh² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh² náh², jí³ ca³la³ jí³² huá² pí³ quián¹³ náh² ní² siáh³. ²³ Qui¹ hnoh² má²ca³lí³zian² náh² siáh³ cáun² hi³ hmai²¹; jun³juáh¹³ uú² cun³quionh³ ñeh² mí¹ziúh² náh², tsá² lí¹³ jún³ yáh³, tí³la³ cun³quionh³ jái¹³ líéh³² quioh²¹ Dió³² bíh¹ hi³ lí³ quien² la³ cun³ jmí¹hi³nio².

²⁴ Qui¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³:

La³jín³² tsá²mí³cuóun² lín³ la³jmí¹ lí³ náí²,
hi³ la³jí³² hi³ zioh² tsú² siáh³ lí³ la³jmí¹ lí³ lí¹³,
lí²quiéin² bíh¹ náí² hi³ jáun² suh³² bíh¹ siáh³ lí¹³;

²⁵ tí³la³ jái¹³ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí² má¹ná¹,

quien² la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹.

Hi³ jái¹³ jáun² né³, lí³ jú¹ chú³² hi³ má²ca³hléh³ tsú² ñí¹con² hnoh².

2

¹ Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, chá¹ náh² tí³ có³² la³jí³² ñí¹ hi³ hlah³; ha³ lí²uú² ma³can¹³ náh² tsáu², sa³jun³ hniáuh³² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹, hi³ sa³jun³ hniáuh³² uóu³² honh² náh², hi³ sa³jun³ hniáuh³² tú¹ hion¹³ náh² siáh³ tsáu². ² Tí³la³ hnoh² dá² hniáuh³² jmúh¹³ la³jmí¹ jmu² jan² dáin² cun³ ca³lí³zian² bíh¹ hi³ hniá¹ jmí² tiuh²¹; qui¹ cun³quionh³ hi³ hniá¹ hnoh² húh¹³ jmí² tiuh²¹ hngó³², la³ cun³ jmí² tiuh²¹ hi³ cue³² pí³ ñí¹con² jmí²chí³ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² bíh¹ cuóun¹³ náh² jí³ hi³ lí¹³ liáun³ náh² siáh³, ³ qui¹ hnoh² bíh¹ má²ca³lí³tsin² náh² hi³ Tí³² Juo¹³ dí² jan² Tsá² chun¹ bíh¹.

Cristo lín³ la³jmí¹ lí³ cá² má³ quín¹, tí³la³ hi³ liéih³² má¹na²¹

⁴Hi³ jáun² né³, ma³janh² náh² tí³ ní¹con² Tí³² Juo¹³ dí², Tsá² lín³ la³jmí¹ lí³ cá² má³ quín¹, tí³la³ quín¹ liéih³² má¹ná¹; quín¹ hi³ ca³quiáh³ Dió³² hi³ lí³ cá² má³ quín¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien², uá¹jinh¹ tsáu² tiá² quiú² tiá² jéih³². ⁵Ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lí³ quín¹ hu²¹ jmí²chí³, hi³ jmúh³² Dió³² ta²¹ hi³ lí¹³ hná¹ hiah³² cuáh³² quioh²¹ hi³ lí³ jáun² cun³quionh³ jmí²chí³; jí³ hi³ lín¹³ náh² siáh³ cu³ nió³ mí²tsáu² tsá² ná¹chan¹ ní¹con² Dió³², tsá² zia³² hi³ ná¹jéinh²³ náh² ní¹con² Dió³² cun³quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo. Hi³ Dió³² né³ cun³ tí²¹ bíh¹ tsí³ la³ cun³ hi³ jéinh¹³ náh² jáun² cun³quionh³ jmí²chí³ quián¹³. ⁶Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹, rá¹juáh³ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² la³ lá²:

Tsí³ máh³ Sión chan²¹ jná¹³ jan² Tsá² lín³ la³jmí¹ lí³ quín¹ hi³ hu²¹ cuoh¹ jmíh¹ hiah³², cá² má³ quín¹ ná¹quiáh¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²; ní¹juáh³ tsá² tanh² ta²¹ tsá² hí³ né³, cónh³ tiá² chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ tá¹zanh¹ tsú² ní¹ hua³heih²¹.

⁷Hi³ jáun² ní¹con² hnoh² tsá² táunh²³ ta²¹ né³, quien² lín³² bíh¹ quín¹ jáun²; tí³la³ ca³tin¹ tsá² tiá² ta²¹ taunh³² má¹ná¹, lí²tí³ bíh¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ní¹ Sí², hi³ juáh³ la³ lá²:

Quín¹ hi³ tiá² ca³jeih²¹ jáun² tsá² ná¹lín³ tí³² hiah³², tí³tsóh³dí¹ quín¹ jáun² bíh¹ ca³lí³ cá² má³ quín¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ hu²¹ cuoh¹ jmíh¹ hiah³².

⁸Hi³ ja³bí¹ lí²tí³ siáh³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²:

Hí³ bíh¹ lín¹³ la³jmí¹ lí³ cá² má³ quín¹ hi³ lí¹ quí² lí¹ hinh³² tsáu², quín¹ jmu³ hi³ quinh³ tsáu².

Tsá² lí¹ quí² lí¹ hinh³² quín¹ jáun² né³, quí² hinh³² cun³ní¹ hi³ jmu² la³ uá¹ tiá² ná³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² bíh¹; quí¹ cun³ jáun² má²lí²zeh³ Dió³² yáh³ tsú² hi³ quiunh²¹ la³ jáun².

⁹Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, ná¹lín³ náh² cu³ nió³ tsá² má²ná¹quiánh¹, tsá² má²ná¹lín³ mí²tsáu² tsá² ná¹jmu² ta²¹ ní¹con² Tsá² lín³ hí³ Re²¹. Ná¹lín³ náh² siáh³ cu³ nió³ *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ Dió³², tsá² má²ná¹chan¹ hi³ ca³tin¹ tsú². Ca³tí²¹ hi³ ní² bíh¹ ca³quianh³ hnoh² Dió³², hi³ jáun² ca³tin¹ hnoh² cuá¹ngái¹ já¹³ hi³ ca³tí²¹ ta²¹ cáu² jueh³² quioh²¹ Dió³², Tsá² ca³te³ náh² hí³ jmái¹ hi³ jmí¹ tionh¹ hnoh² jáun² ní¹ já¹niéi² hi³ ca³nga² hnoh² tí³ ní¹ tie³ joh¹. ¹⁰Jmí¹tin² tiá² jmí¹ tionh¹ yáh³ náh² jo³cuo² Dió³², tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²ná¹lín³ náh² tsá² joh¹ tsú². Jmí¹tin² ha³ tiá² ca³taunh² yáh³ hnoh² Dió³² hó¹ní¹, tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, Dió³² má²ja³² mií³ tsí³ ní¹con² hnoh².

Cuí¹ ná¹zian² náh² hi³ ná¹má²cú¹ má²hain²¹ náh² Dió³²

¹¹Hi³ jáun² né³ reh² tsá² hnau³ jná¹³, tsá² ná¹lín³ náh² tsá² hué³² siáh³ tá¹la³ tionh² náh² cheih³² ní¹ hín¹³, tsá² zian² náh² la³juah²¹ dúh¹ tsá² lí¹ ní³tú¹ ní³lín¹³, hlí¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² hi³ chú³² tiá² má¹tih²¹ náh² la³ cun³ hi³ dí¹quian¹ cuá² tanh¹ náh² jmu³, quí¹ hi³ jáun² dá² tí³ jmu² hniéi² quionh³ jmí¹ honh² bíh¹ náh². ¹²Jmu³ náh² chun¹ ja¹ tsá² tiá² Dió³² má²cuou³²; hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ ma³quien² tsá² hí³ Dió³² ní¹ má¹jaunh³² Dió³² hi³ ja³quiaun² jú¹ tson², quí¹ cun³ní¹ hi³ jíe³ tsú² hi³ chu²¹ hi³ jmuh³² hnoh² jáun², uá¹jinh¹ tsá² hí³ cáun² lí¹ ná¹hle³² hlah³ quián¹³ hnoh² ta³né³², hi³ ná¹jíe³² tsú² hnoh² la³juah²¹ dúh¹ tsá² hláih¹ tsá² hon².

¹³Né³² né³, cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí², tianh³² náh² ta²¹ ca³la³ jín³² tsá² ná¹ho² ta²¹, tsá² má²ca³chan³ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá², la³ní¹ la³ján³ *tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹, quí¹ cun³ní¹ hi³ jlánh¹ záu² já¹³ hi³ cuá¹ho² tsú². Ja³bí¹ la³ jáun² hniáuh³² tanh¹³ náh² ta²¹ ¹⁴tsá² ho² ta²¹ hi³ zen² tsá² hí³, hi³ ma³tson¹³ tsú² tsá² hláih¹ tsá² hon², jí³ hi³ hleh³² tsú² siáh³ re² hi³ ca³tin¹ tsá² jmu² hi³ chu²¹. ¹⁵Quí¹hliá² Dió³² hnió³ hi³ cun³quionh³ hi³ jmúh¹³ hnoh²

hi³ chu²¹, lí¹³ jní³² ho³ tsá² cáun¹ te³, tsá² cáun² lí¹ hleh³² jmáh³la³ jái¹³ hi³ lí¹ chin² chí¹ hmóu³².

16 Ma³zián¹³ náh² la³jmí¹ zian² tsá² má²ca³liáun³ ní¹con² li³ua³ cáun² hi³ jmí¹ lí¹³ zaunh³ tiá³ quioh²¹; tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ jmúh¹³ náh² hi³ hlah³ yáh³ má¹ná¹ quí¹hliá² cun³ní¹ hi³ zian² náh² jáun² re² tin². Tí³ re² jmu³ náh² la³jmí¹ lí³ hi³ ná¹lín³ náh² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Dió³² bíh¹. 17 Tianh³² náh² ta²¹ ca³la³ jín³² tsáu². Ma³hno¹ náh² tsá² reh², jmu³ náh² juénh² ní¹con² Dió³², hi³ tianh³² náh² siáh³ ta²¹ tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹.

Cristo lín³ nóh³² ca³tin¹ tsá² má²tso² tsí³

18 Hi³ hnoh² tsá² lín³ náh² quian²¹ né³, tianh³² náh² ta²¹ re² lín³² tsá² lín³ juóuh³² náh²; tí³la³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ tsá² chun¹ yáh³, sa³jun³ jmáh³la³ tsá² ngí²³ jái¹³, tí³la³ la³jín³² jí³ tsá² hian² tsí³ bíh¹. 19 Quí¹ hi³ jáun² bíh¹ jmu³ hi³ tá¹zanh¹ tsú² re², ní¹juáh³ hi³ má²tso² tsú² tsí³ cáun² hi³ tiá² jmí¹ ca³tí²¹ bíh¹, cun³ní¹ hi³ jmí¹ tsí³ tsú² má²hniá¹ jmáh³la³ hi³ ca³tin¹ Dió³². 20 Quí¹ tiá² lín¹ ní¹ quien² yáh³ hi³ cueh¹³ hnoh² honh² ja¹ la³jí³² uu³mí²tsí³² ní¹juáh³ cun³ní¹ hi³ la³ ca³jmuh³ hi³ hlah³ bíh¹ hnoh², quí¹ cun³ ca³tin¹ bíh¹ hnoh² má²tsoh¹ honh² ní¹juáh³ la³ jáun². Tí³la³ ní¹juáh³ la³ ná¹tion²³ náh² honh² ja¹ la³jí³² uu³mí²tsí³² hi³ ca³lí³ zia³² cun³ní¹ hi³ jmuh³² náh² hi³ chu²¹ né³, hi³ jáun² bíh¹ jmu³ hi³ tá¹tonh¹ hnoh² re² ta³ ní¹ Dió³². 21 Cun³ní¹ hi³ ca³tí²¹ hi³ ní² bíh¹ ca³te³ hnoh² Dió³², quí¹ Cristo má²ca³ma³tso² tsí³ hi³ ca³tin¹ hnoh², hi³ ca³quiú² tsú² cáun² nóh³², hi³ jáun² la³ jáun² hniáuh³² ní¹táunh¹ hnoh² la³jmí¹ ca³ngí³ hnga² tsú². 22 Hí³ dí² né³, hí¹ cáun² yáh³ tso³ tiá² ca³jmú³, hi³ jmí¹líh³ tiá² ca³hué² siáh³ jú¹ tí¹jái² ho³ tsú². 23 Jmái¹ hi³ tí² tú² tí² hiáu³² tsáu² quioh²¹ tsú² ha³ tiá² tí² jin²³ yáh³ tsú² tsá² hí³; jmái¹ hi³ tí² jmu² tsáu² hi³ má²tso² tsú² tsí³, ha³ tiá² tí² jeinh³² yáh³ tsú² ní¹con² tsá² hí³, tí³la³ jo³cuo² Dió³² bíh¹ ca³chan³ tsú² hnga², Tsá² rá²tsí³² héih³² la³ cun³ ca³tí²¹. 24 Hnga² bíh¹ Cristo ca³caun² tso³ quiú¹³ dí² cun³quionh³ hi³ ca³jíen³ tsú² jáun² ngú³ quioh²¹ hi³ jún³ ní¹ crei²¹, quí¹ hi³ jáun² lí¹³ jún³ dí² ca³tí²¹ tso³, hi³ jáun² lí¹³ má¹ziáun¹³ dí² la³ cun³ tí³² tsí³ Dió³². Hí³ dá² ca³cuu³ ca³jmí³ quí¹ hi³ jáun² lí¹³ lan¹³ hnoh² bíh¹. 25 Hnoh² jmí¹ ní¹táunh¹ náh² jmí¹tin² la³jmí¹ ní¹táunh¹ *já¹ziáh² má²já²cuin³; tí³la³ ta³né³² né³, má²ca²jính³² náh² tí³ ní¹con² Cristo Tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh², Tsá² tanh² hó¹ní¹ jmí²chí³ quián¹³ náh².

3

Lánh³ rón³² hniáuh³² ma³zian² tsá² má²jenh² cuo²

1 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ tsá²mí³ tsá² má²ca³jenh² cuonh² náh², tianh³² náh² ta²¹ tsá²núh² ní²cuoh² náh². Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ zian² ma³ jan² tsá²núh² hí³ hi³ tiá² ta²¹ taunh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³², lí¹³ bíh¹ niau²¹ cáun² tsí³ tsú² ní¹con² Dió³² cun³ní¹ hi³ má²jíe²³ tsú² he³ lánh³ rón³² má²zian² hnoh²; ca³la³ hí¹juáh³ tiú²uú² jái¹³ hniauh³ yáh³ 2 cun³ní¹ hi³ jíe²³ tsú² hi³ jlánh¹ má²chun¹ ní²cuo² jí³ hi³ jlánh¹ má²taunh² ta²¹. 3 Cha³ jmí¹ jmúh¹³ náh² hi³² lín³² honh² hi³ jmah²¹ náh² re² lín³² tí³ coh³, la³ cun³ hi³ jmouh³² tsú² re² lín³² chí¹, ho³ hi³ hái³² tsú² mí¹ní² pih²¹ zín³ tí³ hlá² tí³ ní² quioh²¹, ho³lá²dá² hi³ quih³² tsú² hmih³² jlánh¹ chú³² jniá³, 4 tí³ quien² bíh¹ jmúh¹³ náh² cú²jueh³² hi³ chú³² jniá³ hñu³ honh² náh². Juenh² honh² náh² ma³zián¹³, hi³ tiá² hnié² hnáuh² náh², quí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² lí¹ tsa³hín³; quí¹ quien² lín³² bíh¹ ní¹con² Dió³² hi³ ma³zian² tsú² la³ ní². 5 Quí¹ la³ ní² bíh¹ jmí¹ jmah³² tsá²mí³ tsá² jmí¹ ná¹chan¹ ní¹con² Dió³², tsá² jmí¹ zian² cá²jmái¹; tsá²mí³ hí³ jmí¹ ná¹hen² tsí³ ní¹con² Dió³² jí³ hi³ jmí¹ tanh² tsú² siáh³ ta²¹ tsá²núh² ní²cuo². 6 La³ ní² bíh¹ ca³jmú³ hla¹ Sara, hi³ ca³tanh² ta²¹ hla¹ Há²bran²¹ ní²cuo² jí³ hi³ ca³záih³ tsú² siáh³ Há²bran²¹ hí³: “Hnú², juóu³² jná¹³”. Ja³bí¹ hnoh² siáh³ lí¹³ lín³ náh² la³jmí¹ lín³ hla¹ tsá²mí³ hí³ cun³quionh³ hi³ jmuh³² náh² hi³ chu²¹, hi³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² cú² tiá² juénh² náh².

7 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ tsá²ñuh², cuí¹ lín³ náh² tsá² ngi²³ jái¹³ hi³ ñíh¹ náh² lánh³ zian² tsá²mi³ ñí²cuoh² náh². Jmu³ náh² quien² tsú² la³ cun³ hi³ ca³tin¹ tsú², jun³juáh¹³ jmáh³la³ hliá² hi³ jlánh¹ háinh¹³ tsáunh¹ yáh³ tsá²mi³, tí³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³ja³ mií³ tsí³ Dió³² ñí¹con² tá¹ gon³ bíh¹ hnoh², hi³ jáun² cáun² jái¹³ bíh¹ ca³jmú³ tsú² ñí¹con² hnoh² hi³ lí¹³ zian² náh² cun³ jmí¹hi³nio². Jmu³ náh² la³ ní², hi³ jáun² tiá² zia³² hi³ chí¹cuú² chí¹jnái²³ ní¹ má¹ca³lien¹ náh² Dió³².

Tsá² má²tso² tsí³ cun³ñí¹ hi³ jmu² hi³ chu²¹

8 Jáun² ñí¹ ca³la³ jí³² hi³ ní² né³, la³ lá² bíh¹ lí³, hi³ hniáuh³² má¹zián¹³ náh² hi³ ná¹tioh³ cáun² honh² náh² jí³ hi³ lín¹³ náh² la³juah²¹ dúh¹ hi³ lí³ quián¹³ hmóu³² náh² ní¹juáh³ lí³ua³ cáun² hi³ ca³lí³ quioh²¹ tsá² siánh³; hi³ ná¹hnáu³ náh² la³ cun³ ca³ti²¹ hi³ renh² náh². Hniáuh³² ja³² mií³ honh² náh² siáh³, hi³ lín³ náh² tsá² tiá² cáun² lí¹ jmu² quien² hnga². 9 Ha³ lí² jéinh¹ náh² hi³ hlah³ ñí¹con² tsá² jmu² hlah³, sa³jun³ quiú¹ jin¹³ náh² tsá² quiú² je²³. Cha³ jmí¹ jmúh¹³ hnoh² la³ ní² né³, tí³ re² bíh¹ má¹mieh¹³ náh² tsá² hí³, qui¹ Dió³² má²ca³te³ hnoh² hi³ héih¹ náh² hi³ ma³mieh² bíh¹ tsú². 10 Qui¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²:

Tsá² hnió³ zian² hiún² tsí³ jí³ hi³ zian² siáh³ re² tin²,
hniáuh³² jmu³ hua³hí¹³ bíh¹ tsú² zíh¹ hi³ jáun² tiá² hléh³² jú¹ hlah³,
jí³ hi³ hua³hín¹³ tsú² ho³ siáh³ hi³ jáun² tiá² hléh³² jú¹ tí¹jái².

11 Cha³ jmí¹ jmu³ tsú² hi³ hlah³,
hniáuh³² jmu³ tsú² jmáh³la³ hi³ chu²¹ bíh¹,
hi³ hniáuh³² hnauh¹³ tsú² ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³ he³ lánh³ lí¹³ niau²¹ tie³ quioh²¹.

12 Qui¹ Tí³² Juo¹³ dí² tanh² hó¹ñí¹ tsá² chun¹ bíh¹,
hi³ náí³² tsú² siáh³ he³ hiú² mi³² tsá² hí³;
tí³la³ ñí¹con² tsá² jmu² hi³ hlah³ né³,
tí³ có³² bíh¹ háí³² tsú² ñí¹.

13 ¿Hin² dá² tsánh² lí¹³ jmoh³ hnoh² hian² tsí³ ní¹juáh³ jmái¹ ca³la³ jí³² dí¹quian¹ hnoh² jmúh¹³ hi³ chu²¹? 14 Tí³la³ cun³ jáun² lí³ zia³² bíh¹ hi³ chu²¹ quián¹³ hnoh² uá¹ cun³ ca³ma³tsoh¹ náh² honh² cun³ñí¹ hi³ jmuh³² hi³ chu²¹. Ha³ lí² jmú² náh² juénh² ñí¹con² hí¹ jan² tsáu², hi³ sa³jun³ hniáuh³² hú¹ cóh²¹ honh² náh², 15 tí³la³ jmu³ náh² hi³ quien² Cristo hñu³ honh² náh² la³ cun³ ca³ti²¹ hi³ lín³ tsú² Juo¹³ dí². Jmái¹ ca³la³ jí³² hniáuh³² tiáunh¹ náh² hua³jan²¹ hi³ ngáih¹ náh² jé¹ ca³la³ jín³² tsá² nga² jú¹ tson² ca³ti²¹ la³ cun³ hi³ ná¹hé² ná¹janh³² hnoh² jáun²; 16 tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, jun³juáh¹³ hniáuh³² jmúh¹³ quien² yáh³ hnoh², qui¹ tsá² hí³ bíh¹ tí³ hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² quien². Jmu³ náh² jmáh³la³ hi³ lí³ lí¹³ niau²¹ tie³ hñu³ jmí¹ hñu³ honh² náh²; hi³ jáun² tsá² hleh³² hlah³ ca³ti²¹ hi³ chu²¹ hi³ jmuh³² náh² jáun² cun³ñí¹ hi³ tanh²³ náh² ta²¹ Cristo né³, lí¹³ lí³ heh³ cun³quionh³ jé¹ hmóu³².

17 Jáun² né³, tí³ jlánh¹ bíh¹ re² hi³ má²tso² tsú² tsí³ cun³ñí¹ hi³ jmu² hi³ chu²¹ ní¹juáh³ la³ jáun² la³ hnió³ Dió³², la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmu³ tsú² hi³ hlah³. 18 Qui¹ hnga² Cristo, jan² Tsá² tiá² tso³ ren² bíh¹ ca³jun³ cha¹³ tsá² ná¹ren² tso³. Cu³ jéin³² la³ lá² bíh¹ ca³jun³ tsú² cun³ñí¹ hi³ ca³ti²¹ tso³ quiú¹³ dí², hi³ jáun² lí¹³ jáu³² tsú² hnoh² tí³ ñí¹con² Dió³². Ca³jun³ tsú² la³ cun³ hi³ ca³ti²¹ hi³ jmí¹ dí¹ngú³ tsú², tí³la³ ca³jenh¹³ tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ ca³ti²¹ hi³ lín³ tsú² jmí²chí³. 19 Hi³ jáun² tá¹la³ ca³lín³ tsú² jáun² jmí²chí³ né³, ñé¹ tsú² hi³ ca³ñí¹hléh² jái¹³ ñí¹con² jmí²chí³ tsá² jmí¹ ná¹tson³. 20 Tsá² jmí¹ ná¹tson³ hí³ né³, tsá² tiá² ca³jmú³ nieh³ cá²jmái¹ lín²¹, jmái¹ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² juénh² lín³² tsí³ hi³ cuá¹hé² cuá¹jan³² tá¹la³ lí¹³ cuó² pa²¹ lín²¹ hi³ ca³jmú³ jáun² hla¹ Noé. Jmí¹jáun² cú¹píh²¹ lín²¹ bíh¹ tsáu² ca³liáun³, jñá³ tsáu² bíh¹ tsá² hí³ cun³ñí¹ la³jín³² tsá² ca³liáun³ cun³quionh³ jmái² jáun². 21 Hi³ jáun² né³, jmái² jáun² jmí¹ lí³ cáun² henh¹³ ca³ti²¹ jmái² hi³ zaun³² tsú² jmái¹ hi³ ziaún² dí² lá² bíh¹; la³ cun³ lí³ hi³ má²ná¹liáun¹ dí² jmái¹ hi³ né³². Hi³ zaun³² tsú² jáun² jmái² né³ jun³juáh¹³

jmu² hi³ lí²jí² ngu³ quioh²¹ tsú² tí³ coh³ yáh³, quí¹ cun³quionh³ hi³ jáun² mi³² tsú² ní¹con² Dió³² hi³ lí¹³ jí³ jmí¹ tsí³ ca³ti²¹ la³jí³² hi³ lín²³ bíh¹ tsú². Hi³ má²ná¹liáun¹ dí² cun³quionh³ hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³jenh¹³ Jesucristo, ²² Tsá² ca³zanh³² hí³ hñu³mi³cuú², hi³ jáun² má²cuá¹tón²¹ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³². Tsá² hí³ bíh¹ Tsá² cuá¹quien² ní¹con² la³jín³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² ná¹chín¹, jí³ la³jín³² tsá²cuú² tsá²chín³ ní² siáh³.

4

Ca³ta¹ dí² jmu¹³ tá¹³ Dió³² la³ cun³ lí³ pí³ hi³ má²ca³hiau³ dí²

¹ Hi³ jáun² né³, la³jmí¹ ca³ma³tso² jáun² Cristo tsí³ tá¹la³ jmí¹ lín³ tsú² jáun² tsá² ngu³, ja³bí¹ hnoh² siáh³ hniáuh³² cháh¹³ cáun² honh² hi³ má¹tsoh¹ honh². Quí¹ ní¹juáh³ tsá² má²ca³ma³tso² tsí³ tá¹la³ lín³ tsú² tsá² ngu³, hi³ jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ má²ca³chá³ tí³ có³² tso³, ² hi³ jáun² lí¹³ zian² tsú² la³ cun³ hnió³ Dió³² ní¹ hná¹ jmái¹ hi³ zian² tsú² jáun², hi³ jáun² tsá² la³ hí³ tiú²uú² lí³ hniá¹ yáh³ jmu³ la³ cun³ hi³ qui³ hniá¹ jáun² tsá²mi³cuóun² jmu³. ³ Má²hliáun³ lín³² bíh¹ hi³ má²ca³jmuh³ náh² jmí¹tin², la³ cun³ hi³ jlánh¹ zain³² jáun² tsá² tiá² má²cuóun³² Dió³²; má²tioh²¹ bíh¹ cu³ ní². Quí¹ jmái¹ jáun² jmí¹ zian² hnoh² hi³ jmí¹ dí¹quiaunh²¹ honh² náh² hi³ lí¹ jmú¹ lí¹ cuóh¹³, hi³ jmí¹ ma³heinh²¹ náh² jí³ hi³ jmí¹ ná¹cuú² ná¹húh²³ náh² ca³la³ hi³ cú²tiú² cú²jan³² nio², hi³ ná¹cuú² ná¹húh²³ náh² jmái² tí³ chí¹nga², jí³ ná¹má²tsú¹ má²joh²¹ náh² dió³² tsá² lán¹, tsá² tiá² ca³ti²¹ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú². ⁴ Hi³ jáun² tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³² hí³ né³, lí¹ tsá²cáun² tsí³ bíh¹ hi³ ca³tin¹ hnoh² quí¹hliá² tiú²uú² jmuh³² yáh³ hnoh² hi³ hlah³ quiúnh¹ tsú², hi³ jáun² dá² má²tú² má²hiáu³² bíh¹ tsú² hnoh² ta³né³². ⁵ Tí³la³ tsá² hí³ dá² ca³tin¹ jienh³² jú¹ tson² quioh²¹ ní¹con² Tsá² má²cuá¹hún¹ hí³ hua³jan²¹ hi³ ra³tsi³² héih³² ní¹con² tsá² zian² jí³ tsá² má²cá²tsan³ ní² siáh³. ⁶ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hí¹ la³ tí³ tsá² má²ná¹jún¹ yáh³ má²ca³nái³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², la³ cun³ tsá² má²ca³ta³tsin¹ hí³ héih³² la³ cun³ qui³ quiunh³² la³jín³² tsá² ngu³. Ca³nái³² bíh¹ tsú² jú¹ chú³² quí¹ jáun² lí¹³ lí³ zian² tsú² la³jmí¹ zian² hnga² Dió³² ta³ má²lín³ tsú² jáun² jmí²chí³.

⁷ Hi³ jáun² né³, má²janh² bíh¹ má²he² jmái¹ hi³ tsa³hín³ la³jí³² hi³ zia³². Hi³ jáun² ma³zián¹³ náh² hi³ tin² náh² jmúh¹³ héih³² ní¹con² náh² hmóu³², jí³ hi³ tianh¹³ náh² hi³ cu³ti³ ná¹zian² honh² náh² hi³ lienh¹ náh² Dió³². ⁸ Hi³ ní¹ ca³la³ jí³² ní² né³, ma³hnáu³ náh² tsá²ján² tsá²ján² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh²; quí¹ tsá² ná¹hnáu³, cun³ chin² bíh¹ tsí³ la³ jáh³ dú¹ ní¹ tsáu¹³ tsá²ján² tsá²ján². ⁹ Hen³ náh² tsá²ján² tsá²ján² hñuh³² náh², tí³la³ jun³juáh¹³ ta³ ma³quí¹ ma³tsan¹³ honh² yáh³ náh² má¹ná¹. ¹⁰ Ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² má²ca³hian³ náh² ma³ cá² ní¹ pí³ ní¹con² Dió³². Jáun² hniáuh³² lín¹³ náh² tsá² jmúh³² ta²¹ re² la³ cun³ rón³² lí³ hi³ lí¹ má²ca³cué³ náh² jáun² Dió³², hi³ má¹hon¹ náh² jáun² tsá²ján² tsá²ján². ¹¹ Hi³ jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² hleh³² né³, jáun² jái¹³ quioh²¹ tsú² hniáuh³² lí³ jè¹ Dió³² bíh¹. Lí³ua³ jan² tsá² má²cón³² tsáu², cuí¹ jmu¹ tsú² cun³quionh³ pí³ hi³ cue³² Dió³². Hi³ jáun² la³jí³² hi³ jmuh³² náh² né³, jmu³ náh² cun³ñí¹ hi³ hnáu² náh² hi³ lí³ quien² Dió³² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, quí¹ hnga² hí³ bíh¹ ca³tin¹ lí³quien² hi³ lín³ Tsá² cú² juenh² ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio². Tson² bíh¹ cu³ti³ la³ jáun².

Tsá² hen² tí³ con² Cristo má²tso² tsí³

¹² Hi³ jáun² né³ reh², tsá² hnau³ lín³² jná¹³, ha³ lí² cuí¹ cha³cáun² honh² náh² ca³ti²¹ hi³ má²cá² má²lau²³ hnoh² jáun² ta³né³², hi³ lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² sí² huáh² tsí³ lín³². Ha³ lí² cuí¹ lín¹³ náh² hi³ ná¹quiunh³² náh² cáun² hi³ tiá² jmí¹ ca³ti²¹. ¹³ Tí³ re² bíh¹ hi³ jmúh¹³ náh² tsinh¹ quí¹hi³hliá² hnoh² ná¹má²tsoh¹ honh² uá²jai³² la³jmí¹ ca³ma³tso² Cristo tsí³, hi³ jáun² lí³ hiún² honh² náh² ca³la³ hi³ tiá² tsi³² héih³² ní¹juáh³ jmái¹ hi³ má²cuá¹jáunh²³

tsú² hi³ lin¹ hi³ quien² lín³². ¹⁴ Tí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ ren² náh² ní¹juáh³ hi³ tú² hiáu³² tsáu² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo, quí¹hliá² Jmí²chí³ Tsá² cuá¹quien², Tsá² ja³² ñí¹con² Dió³² cuá³ hñu³ honh² hnoh². [Tsá² tú² hiáu³² náh² hí³ dá² hleh³² hlah³ hi³ ca³tin¹ Jmí²chí³ hí³ bíh¹, tí³la³ hnoh² né³ tí³ ná¹ma³quien¹³ bíh¹ náh² tsú².] ¹⁵ Ní¹juáh³ zian² hnoh² ma³tsoh¹ honh², tí³la³ ha³ lí² cuí¹ lí³ zian² hí¹ jan² tsá² má²tso² tsí³ cun³ñí¹ hi³ lí²jngih³ tsáu², ho³ hi³hliá² lí²hain³, ho³lá²dá² hi³ lí²jmú³ hi³ hlah³ hi³ hó³², sa³jun³ cun³ñí¹ hi³hliá² lí¹ lóh³² náh² tanh¹ cáun² jái¹³ hi³ tiá² ca³tin¹ náh². ¹⁶ Tí³la³ ní¹juáh³ zian² náh² ma³tsoh¹ honh² cun³ñí¹ hi³ hain²¹ náh² tí³ con² Cristo, ha³ tiá² hniáuh³² yáh³ lí³ hinh¹ náh², tí³la³ hniáuh³² má¹quien¹³ náh² Dió³² bíh¹ quí¹hi³hliá² má²té²³ hnoh² tsáu² tsá² má²lái¹ Cristo.

¹⁷ Quí¹ né³² má²cá²chó³² jmái¹ hi³ má²lí³liau³ hi³ ra³tsi³² Dió³² héih³², ñí¹con² tsá² tionh² jo³cuo² tsú² tín². Hi³ jáun² ní¹juáh³ ta³bí¹ ñí¹con² jnoh¹ la³ má²lí³liau³ hi³ ra³tsi³² Dió³² héih³², cónh³ bíh¹ tiá² lí³ huáh² tsí³ jmái¹ hi³ ra³tsi³² tsú² héih³² ñí¹con² tsá² tiá² ta²¹ taunh³² jú¹ chú³² quióh²¹. ¹⁸ La³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²: “Ní¹juáh³ tion³ cu³tí¹³ bíh¹ la³ liáun³ tsá² zian² cun³ tí³² tsí³ Dió³², ¿he³ bí¹ lánh³ rón³² quiunh²¹ tsá² tiá² má²zian² hi³ ca³tin¹ Dió³², jí³ tsá² jmu² tso³ ní² siáh³?” ¹⁹ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² jmu³ tsú² hi³ chu²¹ la³ má²jmu² jáun² ní¹juáh³ tsá² má²tso² tsí³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², jí³ hi³ hniáuh³² chá³² tsú² siáh³ jmí¹ tsí³ jo³cuo² Dió³² Tsá² lí²jmú³, quí¹ hí³ bíh¹ jan² Tsá² má²tí³² jē¹.

5

Hlí² liéinh³² tsú² tsá² tanh² ta²¹ Cristo

¹ Né³² né³, hnó³² jná¹³ hléh¹³ tun³ hní³² jon¹ jái¹³ ñí¹con² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ ja¹ quián¹³ hnoh², quí¹ ja³bí¹ jná¹³ uá²jai³² jan² tsá² má²liei²¹ ná¹ cú²ren² quiúnh¹ tsá² hí³. Jná¹³ lín³ jan² tsá² nau³² jái¹³ ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² ca³ma³tso² Cristo tsí³, hi³ ja³bí¹ jná¹³ uá²jai³² hiáu¹³ jái¹³ quiúnh¹ tsá² hí³ hi³ zian² jnoh¹ cáun² hi³ quien² la³jmí¹ zian² Cristo ní¹ má²cá²jnia³ tsú² jáun² hi³ quien² lín³². ² Hi³ jáun² la³jmí¹ jmu² tsú² hua³hí¹³ *já¹ziáh², hnoh² siáh³ hniáuh³² jmúh¹³ náh² hua³hí¹³ tsá² joh¹ Dió³², tsá² má²ca³chan³ hí³ Dió³² jo³cuonh² náh². Jmu³ náh² la³ jáun² hi³ hu²¹ re² honh² náh², [la³ cun³ hnió³ Dió³² hi³ jmúh¹³ náh²,] jun³juáh¹³ hi³hliá² jmu² tsáu² héih³² yáh³, hi³ sa³jun³ hi³hliá² hen² honh² náh² quie³ yáh³ siáh³. Jmu³ náh² ta²¹ quián¹³ ca³la³ jonh³ jmí¹ honh² náh². ³ Ha³ lí² jmú² náh² quien² lín³² ñí¹con² tsá² tionh² hí³ jo³cuonh² náh², tí³la³ hnoh² dá² hniáuh³² jmúh¹³ náh² hi³ lín³ náh² cáun² nóh³² bíh¹ ñí¹con² tsú². ⁴ Hi³ jáun² ní¹ má¹cuanh³² Tsá² chín¹ Juo¹³ tsá² ná¹jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh², má¹jáun² hián¹³ náh² cáun² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ *có²ron¹ ná¹ hi³ hiáuh²³ tsá² láih²³ ní¹juáh³ ñí¹ co² tsú²; tí³la³ hi³ hián¹³ hnoh² má¹ná¹, jmí¹líh³ bíh¹ tiá² lí¹ tsa³hín³.

⁵ Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ hnoh² tsá² tsá¹míh¹, tianh³² náh² ta²¹ tsá² má²lieih²¹. La³jín³² tsáu² bíh¹ hniáuh³² tanh¹³ ta²¹ tsá²ján² tsá²ján² hi³ jmu³ tsú² hi³ tiá² quien² hmóu³², quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²:

Dió³² dá² hon² bíh¹ tsá² jmu² tonh²,

tí³la³ má²hé² má²mieh² bíh¹ tsú² lí³ua³ jan² tsá² tiá² jmu² pan¹ hnga².

⁶ Jáun² jmu³ náh² hi³ tsí¹juí³ náh² ta³ ñí¹ Dió³² Tsá² cú² juenh², hi³ jáun² hí³ bíh¹ ziau³ náh² ní¹juáh³ ní¹ má¹cá²chó³² héih³². ⁷ La³jí³² hi³ hí³² honh² náh² chá¹ náh² jo³cuo² Dió³², quí¹ hí³ bíh¹ taunh² hnoh² hó¹ñí¹.

⁸ Jáun² né³, tianh³ náh² hua³jan²¹ jí³ hi³ zian² honh² náh² ní² siáh³; quí¹ tsá² hláinh¹ tsá² hau² náh² hí³ tí² ngí³² la³jmí¹ ngí³² jan² hiah³² hi³ tí³ hóh³², hi³ hnah² ní¹juáh³ hin² tsánh² lí¹³ hin³ dí². ⁹ Jáun² jmu³ náh² pí³ hi³ jáun² tiá² lí¹ cah¹³ tsú² jmái¹, ma³zián¹³ náh² hi³ nio² cáun² tán¹ honh² náh². Cuí¹ lí³ ñí¹ náh² hi³ la³jín³² bíh¹ renh² náh² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ná¹má²tso² tsí³ cá²ren² la³ ní² uá²jai³². ¹⁰ Tí³la³ ní¹ má¹ca³nga² hi³ ma³tsoh¹

náh² ní² honh² cu³tiá³, Dió³² jmu³ hi³ tinh²¹ honh² náh², hi³ niau²¹ cáun² tán¹, hi³ niau²¹ tiá³ honh² náh², jì³ hi³ zeh³ tsú² siáh³ hnoh² ñ¹ hí¹ cáun² tiá² hi³ háinh¹³ zia³². Quí¹ hnga² Dió³² hí³ bíh¹ jlánh¹ ja³² mií³ tsí³, jì³ hi³ má²ca³te³ dí² tsú² hi³ tsá¹ma³ziáun¹³ dí² cáun² hi³ quien² la³jmí¹ cuá¹quien² tsú² hnga² cun³ñ¹ hi³ má²ca³cunh³ dí² jáun² quiúnh¹ Cristo. ¹¹ Hnga² hí³ bíh¹ cuí¹ lí³quien² [jì³ hi³ cuí¹ cuá¹pin³ siáh³] la³ cun³ jmí¹hi³nio². Tson² bíh¹ cu³tí³ la³ jáun².

Hah² Pé¹ jái¹³

¹² Hi³ jáun² né³ reh², la³ cun³ cú¹pih²¹ jái¹³ hi³ tloh³ sí² lá², má²lí²jmú³² jná¹³ cun³quionh³ hi³ má²lí²ma³hau³ reh² dí² Silvano, jan² tsá² cuóun³² jná¹³ hi³ má²tí³² re². Cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² quí¹hliá² hno³² jná¹³ hi³ hli¹ lieh¹ ná¹ hnoh², hi³ hno³² jná¹³ zih¹³ jú¹ tson² hi³ la³jí³² hi³ má²hé² má²mieh² náh² Dió³² jmu² lin¹ hi³ cu³tí³ hniau³ tsú². Jáun² né³, jha³ lí² chá² náh² tun³ honh²!

¹³ Tsá² ná¹lín³ cuáh³² tionh² já¹ juú² lá², ñ¹ téh²³ tsú² lá² Babilonia, tsá² má²ca³quianh³ hi³ Dió³² la³jmí¹ má²ca³quianh³ tsú² hnoh² siáh³, tsá² hí³ zen² jái¹³ lá² quionh³ Marcos jón³² jná¹³ ní² siáh³, hi³ juáh³: “Hia² náh²”. ¹⁴ Ren¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² hi³ re² nio² honh² náh², la³ cun³ qui³ ráin³² tsú² jan² rainh²¹.

Hi³ cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin² ca³la³ jín³² náh² tsá² tionh² náh² jo³cuo² [Jesús] Tsá² lín³ Cristo. [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Sí² Ní¹ Má²tun³ Hi³ Ca³jmú³ Pé¹

Pé¹ jmu² sí² hi³ ca³tin¹ tsá² tanh² ta²¹ Cristo

¹ Jná¹³ la³², Sí¹mu²¹ Pé¹, jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Jesucristo, jì³ hi³ lín³ ná¹ siáh³ *tì³² tsá² quian³² jè¹ tsú²; cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh² tsá² má²taunh²³ náh² ta²¹ jú¹ chú³². Hi³ jú¹ chú³² hi³ táunh²³ dí² jáun² ta²¹ né³, lí³ cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² ní¹con² dí² cun³ní¹ hi³hliá² Jesucristo Dió³² Juo¹³ dí², Tsá² liáu³² dí², lín³ jan² Tsá² chun¹. ² Tì³ lí³mí¹ cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³², jì³ hi³ cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin², cun³quionh³ hi³ má²cuóun³² náh² re² Dió³² jì³ Jesús Tsá² lín³ Tì³ Juo¹³ dí².

Lánh³ rón³² hniáuh³² ma³zian² tsá² tanh² ta²¹ Cristo

³ Cun³quionh³ hi³ cuóun³² dí² re² Dió³² né³, Tsá² ca³te³ dí² hí³ cun³quionh³ pí³ hi³ ho² jì³ cun³quionh³ hi³ ca³chá³ chú³² tsí³ ní¹con² jnoh¹, jáun² má²zia³² pí³ quioh²¹ Dió³² ní¹con² dí² hi³ lí³ ziáun² dí² la³ cun³ hi³ tì³² tsí³ tsú². ⁴ Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ má²ca³jmú³ tsú² jái¹³ quiúnh¹ dí², jái¹³ jlánh¹ chú³² niéih³, hi³ quien² lín³² siáh³. Hi³ jáun² cun³quionh³ la³jí³² jái¹³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² né³, hnoh² lí³ lín³ náh² la³jmí¹ lín³ Dió³² jì³ hi³ lí³ liáun³ náh² siáh³ ca³tí²¹ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ ná¹jmu² tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá² cun³ní¹ hi³ tan² tsú² jmu² lí³ua³ cáun² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hmóu³². ⁵ Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² pí³ hi³ lín¹³ náh² jun³juáh¹³ jmáh³la³ tsá² nio² cáun² tsí³ ní¹con² Dió³² yáh³, tì³la³ lín¹³ náh² jì³ tsá² chú³² tsí³ bíh¹. Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ chú³² honh² yáh³ náh², tì³la³ hi³ lín¹³ náh² jì³ tsá² ní² tsá² lieih²¹ bíh¹ ní² siáh³. ⁶ Hi³ ní¹ hná¹ ní² né³ hniáuh³² lín³ náh² siáh³ tsá² tin² tí² jinh²³ hnga², tsá² tin² tion³ tsí³, jì³ hi³ lín³ náh² tsá² zian² la³ cun³ hi³ tì³² tsí³ Dió³² ní² siáh³. ⁷ Ja³bí¹ la³ jáun² hniáuh³² tianh¹³ náh² re² lín³² la³juah²¹ dúh¹ má²tún² renh² náh², hi³ hniáuh³² hno³ náh² tsáu² ní² siáh³.

⁸ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ hnoh² má¹zián¹³ náh² la³ ní², hi³ tì³ lí³mí¹ re² má¹zián¹³ náh², hi³ jáun² jmái¹ hi³ zian² náh² tiá² lí³ yáh³ cáun² hi³ tiá² lin¹ ní¹ jmu³ ta²¹, hi³ sa³jun³ lí¹³ hi³ tì³ lí¹ cuóun²¹ náh² Jesucristo Tì³² Juo¹³ dí². ⁹ Tì³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² ma³zian² la³ ní² né³, lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² ten³ bíh¹ ho³ hi³ tiá² lí²³ jíe³ ní¹ uóunh³; má²já²có³ bíh¹ tsí³ tsú² hi³ má²cá²hin³ tso³ quioh²¹ hi³ jmí¹ má²ca³jmú³ jáun² jmí¹tin². ¹⁰ Hi³ jáun² né³ reh², hnoh² tsá² má²ca³te³ Dió³², jì³ hi³ má²ca³quianh³ tsú² siáh³ hnoh², jmu³ náh² pí³ hi³ lí¹³ lí³tí³ la³ jáun² ní¹con² náh²; qui¹ ní¹juáh³ hi³ jmuh³² náh² la³ ní², jáun² cun³ jmí¹lín³ bíh¹ tiá² tá¹tonh¹ náh² tì³ có³². ¹¹ Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí¹³ hi³ Jesucristo Tì³² Juo¹³ dí² Tsá² liáu³² dí² hí³, he³ hnoh² jo³cuo² cáun² hi³ re² hi³ tin² cu³tí¹³, ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio².

¹² Hi³ jáun² bíh¹ cháú¹ jná¹³ honh² náh² la³ má²cháú¹ jná¹³ lá² ca³tí²¹ hi³ ní², uá¹jinh¹ má²níh¹ bí¹ náh² jì³ hi³ tionh² bí¹ náh² cú²tso² ca³tí²¹ jú¹ tson² hi³ má²ca³heh³ náh² jáun². ¹³ Tì³la³ jná¹³ né³ len³, hi³ chú³² hlí¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² cun³quionh³ jái¹³ la³ lá² tá¹la³ zian² jná¹³ lá²; ¹⁴ qui¹ Jesucristo Tì³² Juo¹³ dí² má²ca³juáh³ ní¹con² jná¹³ hi³ má²ja³quian³ bíh¹ chau²¹ jmái¹ hi³ tú¹³ jná¹³ ní¹ hué²¹ lá². ¹⁵ Tì³la³ jmu¹ jná¹³ pí³ hi³ lí¹³ chau¹³ honh² náh² jmái¹ ca³la³ jì³² jú¹ tson² lá², uá¹ cun³ má²jún¹ jná¹³.

Tsá² cá³jíe³ hi³ cú² juenh² Cristo

¹⁶ Hi³ jáun² né³, jái¹³ hi³ ca³má¹ta¹³ jnoh¹ jáun² hi³ ca³tí²¹ pí³ quioh²¹ Jesucristo Tì³² Juo¹³ dí² jmí¹ cuan¹ tsú² jáun² ní¹ hué²¹ lá², jun³juáh¹³ cáun² jái¹³ hi³ lí¹ ca³chin² tsáu² chí¹ yáh³ jaun³², qui¹ cun³quionh³ mí¹ní¹ hmóu³² bíh¹ jnoh¹ ca³neh²¹ jnoh¹ Tì³² Juo¹³ dí² ca³la³ hi³ cú² juenh² lín³² tsú². ¹⁷ Qui¹ ca³neh²¹ jnoh¹ jmí¹ ca³ma³quien² Dió³² jméi² tsú²

ji³ hi³ ca³jmú³ tsú² hi³ jniá³ tsú² cú²tú¹ cú²lí¹³, jmí¹ ñí¹ca³hléh³ Dió³² Tsá² cú² juenh² hi³ ñí¹ca³juáh³: “Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³ Tsá² hno³ jná¹³ lín³², Tsá² jlánh¹ lí²hiún² tsín³² jná¹³ hi³ ca³tin¹”. 18 Hú¹tá¹ ca³nái¹³ hmóu³² bíh¹ jnoh¹ hi³ ñí¹ca³hléh³ tsú² hi³ ñí¹ja²¹ la³ tí³ hñu³mi³cuú², qui¹ jmí¹ tiauh¹ jnoh¹ quiúnh¹ Tí³² Juo¹³ dí² tsi³ máh³ hien¹ jáun².

19 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tí³ jlánh¹ bíh¹ má²nio² cáun² tsí³ dí² hi³ ca³ti²¹ jái¹³ hi³ rá¹tioh³ Sí² hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³². Re² bíh¹ ná¹jmuh³² hnoh² ní¹juáh³ hi³ ná¹naih³² náh² re² lín³² jái¹³ jáun², qui¹ jái¹³ quioh²¹ tsá² hí³ lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² sí² hi³ tie³ joh¹ quioh²¹ ñí¹ já¹nié² liánh² ca³la³ ñí¹ cá¹jniá²¹, hi³ jáun² Tsá² lín³ la³jmí¹ lí³ chí¹jmái²¹ juenh¹³ hi³ hian³² tí³ ca³jniá³² má²hián³² hi³ jmu³ hi³ tai²¹ joh¹ hñu³ honh² náh². 20 Tí³la³ la³ñí¹ la³ján³ né³, cuí¹ ngí¹³ hnoh² jái¹³ lá²: Hi³ hí¹ cáun² yáh³ jái¹³ hi³ rá¹tioh³ jáun² ñí¹ Sí², hi³ ca³hléh³ jáun² tí³² jē¹ Dió³², tiá² lí³ yáh³ cáun² hi³ lí¹³ ngí¹³ tsú² ta³ lín²¹, 21 qui¹ tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³hléh³ la³ cun³ tin² tsí³ hmóu³²; qui¹ tsá² hí³ dá² jmí¹ ná¹hle³² hú¹tá¹ jái¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³ bíh¹, la³ cun³ hi³ jmí¹ má²ta² jáun² Jmí²chí³ Chun¹.

2

Tsá² hie³² jú¹ tí¹jái²
(Judas 4-13)

1 Né³² né³, ca³lí³ zian² *tí³² jē¹ Dió³² tí¹jái² ja¹ quioh²¹ tsá² *Israel jmí¹tin²; hi³ ja¹ quián¹³ hnoh² siáh³ lí³ zian² uá²jai³² tí³² tí¹jái². Ta³máih³ pih²¹ bíh¹ ma³tin² tsú² tsáu² jái¹³ hi³ lí¹ chin² chí¹ hmóu³², jái¹³ jmu³ hi³ tsa³hín³ tsá² taunh³² ta²¹; hi³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ tiá² quien² Tí³² Juo¹³ dí², Tsá² má²ca³liáu³². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tia³jui³² lín³² bíh¹ sunh³ tsú² ñí¹ hlah³ hmóu³². 2 Lí³ zian² juóun³² tsá² tsa³taunh¹ la³ cun³ lí³ jui³² hlah³ jui³² hó³² hi³ quiú² tsá² hí³; hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ tsá² hí³ né³, hléh³² tsáu² hlah³ ca³ti²¹ jui³² cú²tso² hi³ hie³² ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² zian² tsú². 3 Cun³ñí¹ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ quie³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² ma³cau² tsú² hnoh², hi³ ma³ta² tsú² jái¹³ lí¹ chin² chí¹; tí³la³ má²ngau³² jmái¹ bíh¹ hi³ ca³ta³tsin¹ tsá² la³ hí³ héih³², hi³ má²ja³quián³ cu³tí¹³ bíh¹ tsa³hín³ tsú².

4 Qui¹ Dió³² tiá² ca³hin³ yáh³ tso³ quioh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³, tsá² ca³jmú³ hí³ tso³, tí³la³ quiu³juóu³² bíh¹ ca³cuin³ dí² tsá² hí³, hi³ ca³chan³ dí² ñí¹ já¹nié² hi³ ná¹hñeih¹ quionh³ cá²den¹ná¹ ca³la³ tí³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ ra³tsi³² dí² héih³². 5 Sa³jun³ ca³hin³ bíh¹ Dió³² tso³ quioh²¹ tsá² jmí¹ zian² hngá¹máh³ lá² cá²jmái¹ lín²¹, tí³la³ Dió³² dá² ca³jmú³ hi³ ca³ja³tsauh²¹ jmái² bíh¹ hi³ jáun² hnúh³² tsá² cá² ñí¹ jmí¹ zian² hí³ cun³ tin² tsí³ hmóu³². Jmí¹jáun² né³, ca³lión³² Dió³² jí³²la³ jña³ tán¹ tsáu² bíh¹: hla¹ Noé quionh³ tsá² hñú¹³, Noé tsá² ca³hléh³ hí³ jái¹³ ca³ti²¹ hi³ ma³zian² tsú² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³². 6 Ja³bí¹ ca³ra³tsin² siáh³ Dió³² héih³² tsá² juú² Sodoma jí³ Gomorra, hi³ ca³jín³ dí² juú² jáun² ca³la³ ñí¹ ca³lí³ juá² lí¹ nio², hi³ jáun² lí³ ñí³² tsá² lí³zian² jmí¹tsú² jmí¹ja³² hi³ tiá² hniáuh³² jmu³ tsú² la³ jáun², la³ cun³ la³jín³² tsá² lí³ hniá¹ hi³ ma³zian² ca³tin¹ hnga² yáh³. 7 Tí³la³ ca³lión³² bíh¹ tsú² hla¹ Lot, tsá²ñuh² tsá² jmí¹ chun¹, tsá² jlánh¹ jmí¹ cha³² hí³ hlah³ tsí³ ní¹ má¹ca³jíe³ hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmu² tsá² jmí¹ zian² hí³ cun³ tin² tsí³ hmóu³².

8 La³jí³² jmái¹ tá¹la³ jmí¹ cuá³ bíh¹ tsá² chun¹ hí³ ja¹ tsá² hí³ jmí¹ má²tsan² tsí³, cun³ñí¹ hi³ jmí¹ náí³² jí³ hi³ jmí¹ jé²³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmí¹ jmu² tsá² hláih¹ hí³. 9 La³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ tin² bíh¹ Dió³² lión³² tsá² joh¹ ja¹ uu³mí²tsi³² ní¹juáh³ tsá² má²zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ tsú²; hi³ tin² siáh³ Dió³² chan³ tsá² hláih¹ ná¹chan¹ hi³ ma³tso² tsí³ jmái¹ hi³ ra³tsi³² dí² héih³². 10 Hi³ la³ñí¹ la³ján³ jmu³ Dió³² hi³ ma³tso² tsí³ tsá² hniá¹ jmu³ la³jí³² hi³ hlah³ la³ cun³ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³, tsá² tiá² hnió³ ma³quien² jái¹³ hi³ ho² Tí³² Juo¹³ dí². Tiá³ lín³² bíh¹ nio² tsí³ tsá² la³ hí³, tsá² tiá² cú² tiá² juénh² bíh¹ hí³, ca³la³ hí¹juáh³ tiá²

juénh² tsú² hí³ tú² hió³² tsá² huáh² tsí³, la³ cun³ tsá²cuú² tsá²chín³ yáh³. ¹¹ Hí³ uá¹jinh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tí³ jlánh¹ bíh¹ záu² jái¹³ hí³ ná¹ho² la³ cónh³ bíh¹ tí³² hí³, jí³ hí³ tí³ jlánh¹ bíh¹ pin³ siáh³, tí³la³ tiá² cáun² lí¹ ja³² yáh³ tsí³ tsú² hí³ tu³ hna³ tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ ní¹con² Juo¹³ dí².

¹² Tí³² hí³ né³ cáun² lí¹ ná¹hle³² hlah³ ca³tin¹ cáun² hí³ hí¹juáh³ tiá² ngi²³ bíh¹; tsá² hí³ dá² ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ jáh³ hngá¹ jáh³ náí² bíh¹ hí³ tiá² jái¹³ ngi²³, hí³ jmu² cun³ tin² tsí³ hmóu³², jáh³ ca³lí³zian² cáun² ta²¹ zaunh³ tsáú² hí³ jngah³ bíh¹. Hí³ cun³ní¹ hí³ zian² tsá² hí³ la³jmí¹ zian² jáh³ hngá¹ jáh³ náí² né³, jáun² la³jmí¹ hiá² tsan² jáh³ bíh¹ hiá¹ tsán¹³ tsá² hí³. ¹³ Tsá² la³ hí³ dá² hiáuh³ hí³ ma³tso² tsí³ quí¹hliá² hmóu³² tsú² má²ca³jmú³ hí³ má²ca³ma³tso² tsá² siánh³ tsí³. Tsá² la³ hí³ dá² ná¹lín²³ hí³ jlánh¹ tionh² hiún² tsí³ cun³quionh³ hí³ ná¹jmu² la³ cun³ tin² tsí³ hmóu³² ca³la³ hí³ chú¹ja²¹ bíh¹; cáun² hua³heih²¹ bíh¹ jaun³² jí³ hí³ jlánh¹ hlah³ jniá³ siáh³ ní¹juáh³ hí³ zian² tsá² la³ hí³ ja¹ ní¹ tionh¹ náh² ní¹juáh³ jmái¹ hí³ ná¹cúh² tsú² cu³lí²¹ quiúnh¹ hnoh², quí¹ tá¹la³ jáun² cá² ní¹ ná¹má²hiún² tsí³ bíh¹ tsú² cun³quionh³ hí³ má²cau² tsú² jáun² hnoh².

¹⁴ Cun³ tiá² lí¹ lí³jién³² bíh¹ tsá² la³ hí³ tsá²mi³; cun³ tiá² huóh³² bíh¹ tsú² hí³ jmu² tso³. Tsá² la³ hí³ dá² má²can² tsá² tiá² nio² cáun² tsí³. Cá² ní¹ bíh¹ hí³ jlánh¹ re² má²tin² tsú², hí³ hniá¹ hí³ hlá² hí³ ní² bíh¹; tsá² la³ hí³ bíh¹ má²ná¹tiáunh¹ hú¹mu³héih³². ¹⁵ Má²ni³taunh¹ jui³² ní¹ má²já²cuín³ bíh¹ tsú² quí¹ cun³ní¹ hí³ má²ca³tú³ jui³² cú²tso². Má²ca³can³ tsú² nóh³² quioh²¹ hla¹ Balaam tí³² jē¹ Dió³², jon² hla¹ Beor, tsá² ca³lí³ hniá¹ hí³ hí³ láih¹³ quie³ cun³quionh³ hí³ jmu³ cáun² hí³ tiá² ca³ti²¹, ¹⁶ tí³la³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³, jan² lo¹ tiá² lin¹ zia³² lánh³ rón³² lí³ hléh³² bíh¹ ca³hléh³ la³jmí¹ hleh³² tsá²mi³cuóun², hí³ ca³je³ hí³ ca³ti²¹ tso³ quioh²¹ tsú². La³ jáun² bíh¹ ca³qui³ ca³jna³ jáh³ hí³ ní¹con² hla¹ tí³² jē¹ Dió³² hí³ ca³ti²¹ hí³ jmí¹ hí¹jmu² cáun² hí³ ngo².

¹⁷ Tí³² la³ hí³ dá² lín³ la³jmí¹ lí³ ní¹ jmí¹ hion² jmái² bíh¹, tsá² lín¹ jnie² lí¹ ní³tú¹ ní³lí¹³ quionh³ chí³ bíh¹ tsá² la³ hí³; tsá² hí³ dá² ca³tin¹ tsa³taunh¹ ca³la³ tí³ ní¹ já¹nié² liánh² cu³tí³ ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio². ¹⁸ Tí³² hí³ dá² hleh³² jú¹ toh² tiá² lin¹ ní¹ jmu³ ta²¹ bíh¹, hí³ cun³quionh³ la³jí³² hí³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ tsá²mi³cuóun² má²can² tsú² tsá² tá² má²ca³huén² ja¹ tsá² ná¹jmu² tso³. ¹⁹ Tsá² hí³ jlánh¹ zaih³² tsáú² hí³ lí¹³ zian² tsú² cun³ tin² tsí³ hmóu³², tí³la³ já² hmóu³² tsú² né³, zian² la³jmí¹ zian² jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ bíh¹, quí¹ cáun² jmu² bíh¹ tsú² lí³ua³ cáun² hí³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ jmu³; quí¹ ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsá²mi³cuóun² lín³ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ ní¹con² lí³ua³ cáun² hí³ má²ca³zaunh³ tiá³ quioh²¹. ²⁰ Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² má²ca³lí³ cuóun³² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² Tsá² liáu³², hí³ jáun² má²ca³liáun³ bíh¹ tsú² ja¹ ca³la³ jí³² hí³ hlah³ hí³ hó³² hí³ qui³ jmu² tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá²; tí³la³ ní¹juáh³ má¹lí³² jáun² né³ ca³pí² cá²tsáinh³² tsú² hí³ hlah³, hí³ má²ca³zaunh³ siáh³ tiá³ hí³ hlah³ jáun², hí³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ hlah³ má²lí¹³ quioh²¹ tsú² tí³ chí¹cáin² jáun² la³ cónh³ bíh¹ jmí¹tin². ²¹ Tí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ chú²¹ quioh²¹ tsá² hí³ sá¹ cu³tsa³² tiá² ca³lí³ cuoh² bíh¹ tsú² ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² ma³zian² tsú² la³ cun³ tí³² tsí³ Dió³², la³ cónh³ bíh¹ hí³ nó³² tsú² tí³ có³² ní¹con² héih³² híen¹ jáun² ta³ má²ni³² tsú². ²² Tí³la³ má²ca³lí³tí³ bíh¹ jái¹³ la³ cun³ hí³ qui³ ná¹juáh²³ jáun² tsáú²: “Tsanh³² tsái² hí³ tsá²cúh² siáh³ ñu²¹ quioh²¹ hnga²; hí³ mí²ni³ cun³ lí²sin² tsú² né³, ta²¹ hu²¹ tsau³² siáh³ hí³ tsá²quí² tsá²hi³² ja¹ jen²”.

3

Ní¹ má¹jaunh³² Tí³² Juo¹³ dí²

¹ Hnoh² reh² tsá² hnau³ jná¹³, hí³ lá² sí² ní¹ má²tun³ hí³ jmu² jná¹³ ca³tin¹ hnoh². Ní¹ tá¹ tun³ sí² má²ca³lí³ hnó³² jná¹³ hlí¹ lieh¹ ná¹ hnoh² hí³ hnáuh¹³ náh² chinh³² jmáh³la³ jú¹ re² jú¹ tin². ² Cháu¹ náh² honh² la³ cun³ hí³ ca³juáh³ jáun² tsá² chun¹ tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jē¹

Dió³² cá²jmái¹, j³ héih³² hi³ ca³híe³ jáun² *ti³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³² ñí¹con² hnoh², la³ cun³ ti³² joh² hnoh², tsá² ca³ma³ta² hí³ la³ cun³ rón³² lí³ héih³² hi³ ca³jmú³ jáun² Tí³² Juo¹³ dí² Tsá² liáu³².

³ Tí³la³ la³ñí¹ la³ján³ cuí¹ lí³ ñíh¹ náh² hi³ ñí¹ cá¹táuh³ jmái¹ ja³táunh¹ tsá² ma³zian² la³ cun³ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hmóu³², tsá² hí³ dá² ju³ ngái³ ca³ti²¹ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Juo¹³ dí². ⁴ Tsá² hí³ né³ nga³: “¿Haun¹³ juáh¹³ ca³jmú³ Cristo jái¹³ hi³ jáunh³? Jáun² né³, ¿he³ lí³ tiá² má²cuanh³² tsú²? Quí¹ la³ cun³ jmí¹ cá¹hiá¹ cá¹tsan³ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² la³ má²lí³ jáun² bíh¹ la³ cun³ qui³ lí³ jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³lí³ tá¹ cáun² mi³cuú²”. ⁵⁻⁶ Tí³la³ tsá² hí³ dá² tiá² hnió³ yáh³ hi³ lí³ ñí³² hi³ ca³ja³hín³ bíh¹ la³jí³² hi³ jmí¹ zia³² hngá¹máh³ lá² jmí¹ ca³ja³tsauh²¹ jáun² jmái², uá¹ jáun² la³ jáun² cun³ cá²jmái¹ lín²¹ máh³ ca³lí³zia³² la³jí³² hi³ jniá³ tí³ chí³cuú² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³², hi³ cun³quionh³ jmái² siáh³ ca³lí³zia³² hngá¹máh³ lá², hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³ha³ siáh³ hué³² ja¹ quioh²¹ jmái². ⁷ Ja³bí¹ la³ jáun² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² bíh¹ má²ná¹chan¹ tá¹ cáun² mi³cuú², la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², hi³ có³² quionh³ sí². Jáun² né³, la³jí³² hi³ zia³² bíh¹ má²ná¹chan¹ hi³ có³² quionh³ sí² jmái¹ hi³ ra³tsi³² Dió³² héih³², ní¹ má²tí³ ñí¹ tsa³hín³ tsá² tiá² hnió³ ma³zian² la³ cun³ hnió³ Dió³².

⁸ Tí³la³ hnoh² reh², tsá² hnau³ jná¹³, tiá² hniáuh³² tsa³con² náh² jú¹ tson² lá²: Hi³ ñí¹con² Tí³² Juo¹³ dí² lí³ la³jmí¹ lí³ cú² jmái¹ bíh¹ la³ cun³ cú² mei²¹ mii², hi³ jáun² cú² mei²¹ mii² né³ lí³ la³jmí¹ lí³ cú² jmái¹ tán¹ bíh¹. ⁹ Jun³juáh¹³ hi³hliá² tiá² tia³jui³² lí³tí³ yáh³ la³ cun³ jái¹³ hi³ má²ca³jmú³ jáun² Tí³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² tiá² má²cuanh³², la³jmí¹ lín²³ ma³ jan² tsáu², tí³la³ cun³ñí¹ hi³ juen² tsí³ bíh¹ tsú² ñí¹con² jnoh¹; quí¹ hi³ hnió³ tsú² hi³ hí¹ jan² tsáu² tiá² tsa³hín³, tí³la³ hí³ dá² hé² jan³² hi³ la³jín³² tsáu² tsa³conh² tsí³ tso³ quioh²¹ bíh¹.

¹⁰ Tí³la³ jmái¹ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dá² dí² já³² cu³diá²jan² la³ lá² bíh¹, jmái¹ hi³ tiá² hin² ná¹jan²¹, la³jmí¹ ja³² jan² háin² já¹nié². Má¹jáun² né³, la³jí³² hi³ jniá³ chí³cuú² lí¹ yéin²¹ bíh¹ cun³quionh³ cáun² mah¹ cáu² lín³², hi³ jáun² cun³quionh³ sí² bíh¹ tsa³hín³ ca³la³ jí³lí³², j³ ñí¹ hué²¹ lá² ní² siáh³ chu³ jñéih³ la³jí³² tá¹³ tsáu².

¹¹ Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ la³jí³² bíh¹ tsa³hín³, jáun² jti³ jlánh¹ bíh¹ hniáuh³² hi³ má¹zián¹³ náh² hi³ chu²¹ honh² j³ hi³ má¹zián¹³ náh² hi³ ca³tín¹ Dió³² ní² siáh³! ¹² Hniáuh³² tionh² náh² hi³ ná¹hé² ná¹janh³² náh² jmái¹ hi³ má²ca³tón³ jáun² Dió³², hi³ jmúh¹³ náh² siáh³ pí³ hi³ lí¹³ já³² tia³jui³², la³ cun³ jmái¹ hi³ jmu³ jáun² Dió³² hi³ tsa³hín³ la³jí³² hi³ jniá³ chí³cuú² cun³quionh³ sí², jmái¹ hi³ jliénh¹³ ca³la³ jí³lí³² ja¹ sí². ¹³ Tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, ná¹jan³² dí² hi³ lí³ hmai²¹ la³jí³² hi³ jniá³ chí³cuú² j³ ñí¹ hué²¹ lá² ní² siáh³ la³ cun³ lí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², cáun² ñí¹ lí¹³ lí³tí³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², ñí¹ tiú²uú² hi³ hlah³ zia³².

¹⁴ Hi³ jáun² bí¹ hniáuh³² reh² hi³ jmúh¹³ náh² pí³ hi³ nio² tie³ hñu³ honh² náh² ta³ ñí¹ Dió³² tá¹la³ ná¹janh³² náh² jmái¹ jáun², hi³ zian² náh² siáh³ hi³ jí² honh² náh² hi³ hí¹ cáun² tso³ tiá² zia³² ñí¹con² náh². ¹⁵ Cháu¹ náh² honh² hi³ Dió³² jmu² juen² tsí³ quí¹ cun³ñí¹ hi³ hnió³ tsú² hi³ zia³² jmái¹ hi³ lí¹³ liáun³ tsáu² bíh¹. La³ jáun² bíh¹ juáh³ sí² hi³ má²ca³zen³ Po¹ reh² dí² ñí¹con² hnoh², tsá² hno³ dí² lín³², la³ cun³ lí³ hi³ quia³lín³ jáun² jmí¹ tsí³ tsú² hi³ má²ca³cué³ Dió³². ¹⁶ La³jí³² sí² hi³ má²ca³jmú³ bíh¹ tsú² má²ca³hléh³ ca³ti²¹ hi³ ní². Ñí¹ sí² quioh²¹ tsú² ná¹tso¹ ma³ cáun² jái¹³ juóuh³² hi³ lí¹³ ngí¹³ tsáu², hi³ jáun² tsá² tiá² jái¹³ ngí²³ j³ tsá² tiá² má²pin³ hi³ taunh³² ta²¹ jmu² tí³ jéin³² jái¹³ jáun², la³jmí¹ jmu² tsú² jáun² tí³ jéin³² jái¹³ ñí¹ hná¹ ní² quioh²¹ Dió³² hi³ má²rá¹tioh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³². Cun³ñí¹ hi³ jmu² tsú² la³ jáun² né³, jmu² tsú² hi³ lí¹³ tsa³hín³ hmóu³² bíh¹.

¹⁷ Hi³ jáun² bíh¹, hnoh² reh² tsá² hnau³ lín³² jná¹³, cun³ñí¹ hi³ má²ca³lí³ ñíh¹ náh² ta³ ñeh³ ca³ti²¹ la³jí³² hi³ jáun², jáun² hua³hín¹³ náh² jmu³, hi³ jáun² tiá² jau³ hnoh² tsá² la³ hí³ cun³quionh³ jú¹ tí¹jái² quioh²¹, la³ cun³ tsá² zian² hí³ cun³ tin² tsí³ hmóu³² yáh³. Jáun²

la³ jáun² tiá² lí¹³ tianh¹³ náh² tí³ có³² ca³tí²¹ hi³ má²nio² ní² tiá³ honh² náh². ¹⁸ Tí³ re² jmu³ náh² pí³ hi³ tí³ lí³mí¹ niau²¹ tiá³ honh² náh², jí³ hi³ tí³ lí³mí¹ tsá²lí³ ñíh¹ náh² hi³ ca³tín¹ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² Tsá² liáu³². ꞗJan² hí³ bíh¹ cuí¹ lí³quien² ta³né³² jí³ la³ cun³ jmí¹hi³nio² ní² siáh³! Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.

Sí² La³ñí¹ Quioh²¹ Juan²

Jái¹³ jmu³ hi³ lí¹³ zian² tsú²

¹ Hnoh² reh², zen¹³ jnoh¹ sí² lá² ñí¹con² hnoh² hi³ hleh³² hi³ ca³tin¹ Tsá² lín³ Jái¹³, Tsá² jmu² hí³ hi³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio². Jmí¹ má²zian² bíh¹ Tsá² hí³ ñeh² bíh¹ hi³ lí³zia³² la³jí³²; hi³ jnoh¹ né³ ca³nái¹³ jë¹ tsú² jì³ hi³ ca³neh²¹ jnoh¹ tsú² siáh³ cun³quionh³ mí¹ñí¹ jnoh¹ hmóu³². Jnoh¹ ca³neh²¹ tsú² re² lín³² hi³ ca³la³ hi³ ca³tin¹³ jnoh¹ tsú² cuo² siáh³. ² Hi³ Tsá² lín³ hí³ Jái¹³ né³ ca³ma³jnia³², hi³ jáun² jnoh¹ né³ ca³neh²¹, hi³ jáun² jnoh¹ má²cue³² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ hí³ dí²; hi³ jáun² bí¹ ngái¹ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Tsá² cue³² hí³ pí³ hi³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio². Hí³ bíh¹ jmí¹ cuá³ quionh³ Jméi² dí², hi³ Jméi² dí² né³ ca³ma³jnia² tsú² ñí¹con² dí². ³ Hi³ jáun² né³, la³ cun³ hi³ ca³neh²¹ jnoh¹ jáun² jì³ hi³ ca³nái¹³ jnoh¹, ngái¹ jnoh¹ siáh³ ñí¹con² hnoh², quí¹ jáun² la³ jáun² lí¹³ tianh¹³ náh² cá²honh¹ quiúnh¹ jnoh¹. Hi³ jnoh¹ né³, tiauh² jnoh¹ cá²hon³ cu³tí³ quiúnh¹ Dió³² Jméi² dí² la³ má²quionh³ jì³ Jesucristo hí³ Jon² tsú² ní² siáh³. ⁴ Hi³ jáun² bíh¹ ná¹jmu³² jnoh¹ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh², quí¹ hi³ jáun² lí³tí³ la³ cun³ hi³ má²ná¹hiú² jáun² tsí³ dí².

Dió³² bíh¹ Tsá² cuá¹lín³ joh¹

⁵ Hi³ jáun² né³, hi³ lá² bíh¹ jái¹³ hi³ ca³ma³ta² jnoh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, hi³ jáun² né³² má²ngái¹ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² jái¹³ lá²: Hi³ Dió³² bíh¹ Tsá² cuá¹lín³ joh¹, hi³ hí¹ cú¹pih²¹ já¹niéi² tiá² zia³² yáh³ ñí¹con² tsú². ⁶ Hi³ jáun² ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ tiauh² dí² cá²hon³ quiúnh¹ tsú², hi³ tá¹la³ jáun² né³, ñí³ngí¹ bíh¹ dí² ñí¹ já¹niéi², jáun² jú¹ tí¹jái² bíh¹ jaun³² hléh¹ dí², quí¹ ha³ tiá² cú²tso² ziaun² yáh³ dí². ⁷ Tí³la³ ní¹juáh³ tie³ joh¹ jui³² quiú¹³ dí² la³jmí¹ zian² jáun² Dió³² ñí¹ tie³ joh¹, hi³ jáun² cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ má²tiauh² dí² cá²hon³ quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján², hi³ jáun² jmí²hán¹ Jesucristo Jon² Dió³² né³, hin²³ ca³la³ jí³² tso³ quiú¹³ dí².

⁸ Tí³la³ ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ tiá² tso³ zia³² quiú¹³, hi³ jáun² la³ jáun² lí¹ má²ma³can¹³ hmóu³² bíh¹ dí², tsá² tiá² jú¹ tson² má²hu²¹ hñu³ tsí³ bíh¹ láí³ dí². ⁹ Tí³la³ né³² né³, ní¹juáh³ hi³ ton¹³ dí² tso³ quiú¹³, jáun² chin¹³ bíh¹ Dió³² tsí³ tso³ quiú¹³ dí², jì³ hi³ ren³ tsú² siáh³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ zia³² ñí¹con² dí², quí¹ hí³ bíh¹ jan² Tsá² ma³tí³² jë¹, hi³ jmu³ siáh³ la³ cun³ hi³ ca³tí²¹ jmu³. ¹⁰ Tí³la³ ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ tiá² tso³ má²ca³jmú¹³ né³, la³ jáun² dá² má²jmu³² dí² hi³ Dió³² lín³ jan² tsá² tí¹jáin² bíh¹, jáun² tiá² la³ má²hu²¹ yáh³ jái¹³ quioh²¹ tsú² hñu³ tsí³ dí².

2

Cristo lín³ Tsá² nau³² jái¹³ quiú¹³ dí²

¹ Hnoh² jón³, jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh², quí¹hliá² hnó³² jná¹³ hi³ tiú²uú² jmúh¹³ náh² tso³; tí³la³ ní¹juáh³ zian² jan² tsá² má²lí²jmú³ tso³ né³, jáun² zian² bíh¹ jan² Tsá² nau³² jái¹³ quiú¹³ dí² ta³ ñí¹ Jméi² dí², Jesús Tsá² lín³ Cristo bíh¹ Tsá² hí³, hi³ hí³ bíh¹ jan² Tsá² chun¹. ² Hí³ bíh¹ ca³cuen³ hnga² hi³ jún³ cha¹³ jnoh¹ hi³ jáun² lí¹³ hin³ tso³ quiú¹³ dí²; hi³ jun³juáh¹³ cun³ jmáh³la³ tso³ quiú¹³ jnoh¹ yáh³, quí¹ ja³bí¹ ca³tí²¹ jì³ tso³ quioh²¹ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ siáh³.

³ Hi³ jáun² né³, má²né¹ dí² hi³ má²ca³lí³ cuóun³² dí² Dió³² ní¹juáh³ ma³tí²¹ dí² héih³² hi³ jmu² tsú². ⁴ Tí³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² juáh³ né³: “Jná¹³ cuóun³² Dió³²”, tí³la³ já² tiá² má²tí³² yáh³ tsú² héih³² hi³ jmu² Dió³² má¹lí³² jáun², hi³ jáun² jan² tsá² tí¹ jáin² bíh¹ tsá² la³ hí³, tiá² jú¹ tson² má²zia³² yáh³ hñu³ tsí³ tsú². ⁵ Tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² má²tí³² la³ cun³ héih³² hi³

jmu² Dió³² má¹ ná¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ hú¹ tá¹ cu³ tí³ má² hnio³ Dió³² re² lín³²; hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ má² lí¹³ lí³ né¹ dí² hi³ tiauh² dí² cá² hon³ quiúnh¹ tsú² ní¹ juáh³ hi³ ma³ tí²¹ jnoh¹ héih³² quioh²¹ tsú². ⁶ Hi³ jáun² tsá² juáh³ hi³ tionh² cá² hon³ quionh³ Dió³² né³, hniáuh³² bíh¹ ma³ zian² tsú² la³ jmí¹ ca³ ma³ zian² jáun² hnga² Jesús Tsá² lín³ Cristo.

Cáun² héih³² hmai²¹

⁷ Hnoh² reh², héih³² hi³ jmu² jná¹³ ní¹ sí² lá², jun³ juáh¹³ cáun² héih³² hmai²¹ yáh³, quí¹ hi³ lá² dá² héih³² la³ cun³ hi³ qui³ má² ca³ heh³ náh² la³ cun³ jmí¹ ca³ niéih² bíh¹ náh². Héih³² yenh³ jáun² bíh¹ la³², la³ cun³ qui³ lí³ jú¹ chú³² hi³ má² ca³ niéih² náh² jáun². ⁸ Tí³ la³ cun³ jáun² lí³ bíh¹ la³ jmí¹ lí³ cáun² héih³² hmai²¹ jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ lá², quí¹ la³ ní¹ tín² ca³ ma³ jnia³² Cristo hi³ ha³ lánh³ zian² tsá² hú¹ tá¹ má² tí³² héih³² lá², hi³ ja³ bí¹ hnoh² ní² siáh³ má² ma³ jnia¹³ ta³ né³². Juanh³² jná¹³ la³ ní² quí¹ joh¹ sí² tson² cu³ tí¹³ bíh¹ má² tie³, má² ní¹ nga² bíh¹ já¹ niéi². ⁹ Tí³ la³ ní¹ juáh³ zian² tsá² juáh³ hi³ zian² ní¹ tie³ joh¹, tí³ la³ sa³ hon² bíh¹ tsú² rainh²¹, jáun² la³ má² zian² jáun² bíh¹ tsá² la³ hí³ ní¹ lí³ já¹ niéi². ¹⁰ Tí³ la³ tsá² hnio³ rainh²¹ má¹ ná¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ má² zian² ní¹ tie³ joh¹, jáun² tiú² uú² zia³² hí¹ cáun² yáh³ hi³ lí¹³ lí³ jmu³ hi³ tánh³² tsú² tso³. ¹¹ Tí³ la³ hi³ ca³ tin¹ tsá² hon² rainh²¹ né³, tsá² la³ hí³ zian² bíh¹ ní¹ já¹ niéi², ha³ tiá² ní³² yáh³ tsú² hín² juíh³² cuá¹ tsau³². Má² ca³ lí³ ten³ bíh¹ tsú² quí¹ cun³ ní¹ hi³ zian² tsú² hñu³ niéi².

¹² Jáun² né³, hnoh², tsá² ná¹ lín³ náh² la³ jmí¹ lín³ jón³² jná¹³, jmu² ná¹ sí² lá² hi³ ca³ tin¹ hnoh² quí¹ hliá² hnoh² bíh¹ tsá² má² ca³ chin² Dió³² tsí³ tso³ quián¹³ náh² cun³ ní¹ hi³ ca³ tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo. ¹³ Ja³ bí¹ hnoh² siáh³ tsá² má² lieih²¹, sí² lá² jmu² jná¹³ hi³ ca³ tin¹ hnoh² tsá² má² lieih²¹, quí¹ hliá² má² ca³ lí³ cuóun³² náh² Tsá² qui³ jmí¹ má² zian² hi³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí³ liau³ ca³ la³ jí³² hi³ zia³². Ja³ bí¹ hnoh² tsá² tsá² ní¹, sí² lá² jmu² jná¹³ hi³ ca³ tin¹ hnoh² uá² jai³² quí¹ hliá² má² ca³ quíh¹ náh² jmá¹ ní¹ con² tsá² hláinh¹.

¹⁴ Hnoh² jón³, cuá¹ jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³ tin¹ hnoh² quí¹ hliá² má² ca³ lí³ cuóun³² náh² Jméi² dí². Jí³ hnoh² siáh³ tsá² má² lieih²¹, cuá¹ jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³ tin¹ hnoh² uá² jai³², quí¹ hliá² má² ca³ lí³ cuóun³² náh² Tsá² qui³ jmí¹ má² zian² hi³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí³ liau³ la³ jí³². Ja³ bí¹ jmu² jná¹³ siáh³ sí² lá² hi³ ca³ tin¹ hnoh² siáh³ tsá² tsá² ní¹, quí¹ hliá² hnoh² bíh¹ tsá² jlánh¹ pin³ honh² náh² quí¹ má² hu²¹ tián³ bíh¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³² hñu³ honh² náh², hi³ má² ca³ quíh¹ náh² siáh³ jmá¹ ní¹ con² tsá² hláinh¹.

¹⁵ Ha³ lí³ uú² jmú² náh² hi³ tí³² lín³² honh² náh² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³², sa³ jun³ hniáuh³² tí³² honh² náh² la³ cun³ hi³ dí¹ quiaunh²¹ tsí³ tsá² la³ hí³. Quí¹ ní¹ juáh³ zian² tsá² jéin²³ tsá² jmu² cun³ tin² tsí³ hnga², hi³ jáun² tsá² la³ hí³ tiá² hnio³ yáh³ Dió³² Jméi² dí²; ¹⁶ quí¹ la³ jí³² la³ cun³ hi³ dí¹ quian¹ tsá² la³ hí³ hi³ jmu³, ha³ tiá² ja³ toh³ yáh³ ní¹ con² Jméi² dí², tí³ la³ hi³ jáun² dá² ja³² hñu³ tsí³ hmóu³² bíh¹ tsú². Uá¹ la³ cun³ hi³ dí¹ quiaunh²¹ tsí³ tsú² jmu² lí³ ua³ cáun² hi³ cháunh²³ chí¹, hi³ dí¹ quian¹ tsú² hi³ lí³ quioh²¹ la³ jí³² la³ cun³ hi³ jé²³, hi³ jlánh¹ tsah³ tsú² jmu² tonh² ca³ tí²¹ la³ jí³² hi³ nióh³² siáh³. ¹⁷ Hi³ la³ jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³² ní² né³, tsá¹³ bíh¹ la³ má² quionh³ la³ jín³² tsá² tí³² tsí³ la³ jí³² hi³ jáun²; tí³ la³ ní¹ juáh³ tsá² jmu² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³² má¹ ná¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹ hi³ nio².

Jú¹ tson² jí³ jú¹ tí¹ jái²

¹⁸ Hi³ jáun² né³ jón³, ní¹ má² ní¹ táuh³ jmá¹ bíh¹ la³². Má² ca³ niéih² bíh¹ hnoh² hi³ já³² jan² tsá² jmu³ hniéi² quionh³ Cristo; hi³ cun³ ní¹ hi³ má² zian² juóun³² tsá² má² ná¹ jmu² hniéi² quionh³ Cristo né³, hi³ jáun² bíh¹ má² né¹ dí² hi³ ní¹ má² ní¹ táuh³ jmá¹ bíh¹ la³². ¹⁹ Tsá² hí³ dá² ca³ huén² ja¹ quiú¹³ bíh¹ dí², tí³ la³ jun³ juáh¹³ tsá² jmí¹ quiúnh¹ jnoh¹ cu³ tí¹³ yáh³ hí³ má¹ ná¹, quí¹ sá¹ jmí¹ hi³ tsá² hí³ tsá² quiúnh¹ jnoh¹ dúh¹, jáun² jmí¹ hniáuh²¹ bíh¹ hi³ tionh² tsú² la³ má² tionh² jáun² quiúnh¹ jnoh¹. Tí³ la³ la³ jáun² bí¹ ca³ lí³, quí¹ hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ lí³ jnia² hi³ tiá² la³ quiúnh¹ yáh³ dí² la³ jín³² tsá² hí³.

20 Tí³la³ ñí¹con² hnoh² má¹ná¹, má²ca³cuen³ bíh¹ Cristo Jmí²chí³ Chun¹, hi³ jáun² dá² la³jín³² bíh¹ náh² má²ná¹ñíh¹ jú¹ tson². 21 Hi³ jáun² bíh¹ jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tín¹ hnoh², quí¹ hliá² má²cuín² bíh¹ náh² jú¹ tson², jun³juáh¹³ hi³ hliá² tiá² má²cuín² yáh³ náh²; quí¹ hnoh² má²ñíh¹ hi³ hí¹ cáun² yáh³ jú¹ tí¹jái² tiá² ja³² ñí¹con² jú¹ tson².

22 ¿Hin² tsánh² lín²³ hnoh² hi³ tí¹ jáin² dúh¹? ¿Há¹ jun³juáh¹³ tsá² hí³ bíh¹ tí¹ jáin², tsá² juáh³ hí³ hi³ jun³juáh¹³ Jesús yáh³ Tsá² lín³ Cristo? Tsá² hí³ bíh¹ tsá² jmu² hnié² quionh³ Cristo; hi³ hí¹ la³ tí³ Jméi² yáh³ dí² jmu² tsú² hi³ tiá² quien², la³ má²quionh³ Jon². 23 Jáun² né³, la³jín³² tsá² jmu² hi³ tiá² quien² Jon² Dió³², jáun² tsá² la³ hí³ tiá² quionh³ yáh³ Jméi² dí²; tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² ton² hi³ má²hen² tí³ con² Jon² Dió³² má¹ná¹, jáun² tsá² la³ hí³ má²quionh³ bíh¹ Jméi² dí².

24 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, hmá¹ náh² hñu³ honh² jú¹ chú³² hi³ ca³niéih² náh² jáun² la³jmí¹ ñí¹; quí¹ ní¹juáh³ hi³ ca³hmáh¹ náh² re² hñu³ honh² jái¹³ hi³ ca³niéih² náh² jáun² jmí¹tin², jáun² lí¹³ la³ má²ná¹cunh² jáun² náh² quiúnh¹ Cristo la³ má²quionh³ Jméi² dí². 25 Hi³ hnga² hí³ dí² siáh³ má²ca³jmú³ jái¹³ hi³ lí¹³ ziaún² dí² la³ cun³ jmí¹hi³nio².

26 Jái¹³ ní² né³, má²lí²jmú³² jná¹³ hi³ ca³tín¹ hnoh² cun³ñí¹ hi³ zian² tsá² hnió³ ma³cau² hnoh². 27 Tí³la³ má²cuá³ bíh¹ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ honh² náh², Tsá² ca³cuen³ hí³ Jesús Tsá² lín³ Cristo, hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² lí³ hniáh³² hi³ ma³ta² hnoh², quí¹ Jmí²chí³ Chun¹ hí³ bíh¹ má²má²ta² hnoh² ca³la³ jí³²; hi³ la³jí³² hi³ má²ta² tsú² jáun² né³ lí³ jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹, quí¹ hí¹ cáun² yáh³ jú¹ tí¹jái² tiá² má²ta² tsú². Hi³ jáun² né³, cuí¹ tiáunh¹ náh² cá²honh¹ quiúnh¹ Cristo la³ cun³ qui³ lí³ jú¹ tson² hi³ má²ca³ma³ta² jáun² Jmí²chí³ Chun¹.

28 Hi³ jáun² né³ jón³, cuí¹ tionh¹ náh² cá²honh¹ quiúnh¹ Cristo la³ má²tionh² náh² ní², quí¹ jáun² la³ má²ná¹tioh³ jáun² cáun² tsí³ dí² ní¹ má¹cuanh³² tsú², hi³ jáun² tiá² lí³ heh¹ dí² má²jáun². 29 Quí¹ má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ jan² Tsá² chun¹ bíh¹ Tsá² hí³, hi³ jáun² hniáuh³² lí³ ñíh¹³ náh² siáh³ hi³ la³jín³² tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² bíh¹ má²lín³ jon² Dió³².

3

Tsá² ná¹lín³ jon² Dió³²

1 Né³² né³, sá¹ní² jie³ náh², cónh³ bíh¹ tiá² má²ca³ma³hniau³ dí² Dió³², hi³ hí¹ ca³la³ tí³ má²juáh³ máh³ Dió³² hi³ lái³ dí² jon² tsú², hi³ tson² bíh¹ cu³tí¹³ má²láí³ dí² la³ jáun². Hi³ jáun² tsá² zian² hí³ cun³ tín² tsí³ hmóu³² né³, tiú²uú² cuóu³² yáh³ dí², quí¹ hí¹juáh³ hnga² yáh³ Dió³² tiá² ca³lí³ cuóun³² tsú². 2 Jáun² né³ reh², má²ná¹láí³ bíh¹ dí² jon² Dió³² ta³né³², tí³la³ cu³ jáun² bíh¹ tiá² má²ca³lí³jnia² la³ cun³ hi³ lí¹³ quiú¹³ dí² jmí¹tsú² jmí¹ja³²; tí³la³ né¹ dí² má¹ná¹ hi³ ní¹ má¹jaunh³² Jesús Tsá² lín³ Cristo, má¹jáun² má²lí¹³ láí³ dí² la³jmí¹ lín³ tsú² hnga², quí¹ ní¹ má¹jáun² dá² má²neh²¹ dí² tsú² hú¹tá¹ la³ cun³ rón³² jniá³ bíh¹. 3 Hi³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² hu²¹ tsí³ hi³ ma³tí³² Dió³² jái¹³ ní², tsá² la³ hí³ bíh¹ jmu² jí² jmí¹ tsí³, la³jmí¹ jin² hnga² Jesús.

4 Tí³la³ la³jín³² tsá² jmu² tso³ má¹ná¹, tsá² la³ hí³ dá² má²ca³hliánh² ñí¹con² liei²¹ quioh²¹ Dió³² bíh¹, quí¹ lí³ua³ jan² tsá² tiá² ca³ma³tí³² liei²¹ jáun², jáun² tso³ bíh¹ má²ca³lí³ren² tsú². 5 Má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ Cristo cuan³ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ cua³hin² tso³ quiú¹³ dí², tí³la³ hí³ má¹ná¹, hí¹ cáun² tso³ tiá² jmí¹ zia³² yáh³ quioh²¹. 6 Hi³ jáun² bíh¹ lí³ua³ jan² tsá² tiáunh¹ cá²honh³ quionh³ hí³ dí², tiá² tso³ jmu² yáh³; tí³la³ la³jín³² tsá² jmu² tso³ né³, tiá² má²ca³jien³² yáh³ tsú² Cristo, hi³ sa³jun³ má²ca³lí³ cuóun³² tsú² siáh³ lánh³ lín³. 7 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³ jón³, hua³hín¹³ náh² jmu³, jáun² hí¹ jan² tiá² hin² lí¹³ ma³cau² hnoh²; quí¹ ní¹juáh³ tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ chun¹ la³jmí¹ chun¹ hnga² Cristo. 8 Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² jmu² tso³ má¹na²¹, tsá² la³ hí³ dá² tsá² joh¹ tsá² hláinh¹

bíh¹, quí¹ qui³ cónh³ tsá² jmu² tso³ la³ cun³ jmí¹tin² bíh¹ tsá² hláinh¹. Ta²¹ jáun² bíh¹ cuan³ Jon² Dió³², hú¹tá¹ hi³ cua³tsunh¹ tá¹³ tsá² hláinh¹ bíh¹.

⁹ Hi³ jáun² dá² hí¹ jan² yáh³ tsá² má²lín³ jon² Dió³² tiá² tso³ jmu², quí¹ la³ cun³ lí³ hi³ má²ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³ bíh¹ tsú² má²zian². Cun³ñí¹ hi³ má²ca³jmú³ Dió³² hi³ lín¹³ tsú² jon² bíh¹ Dió³², hi³ jáun² né³, tiú²uú² lí²³ yáh³ jmu³ tsú² tso³. ¹⁰ Lin¹ lín²¹ bíh¹ ní¹juáh³ hin² tsánh² lín³ jon² Dió³² hi³ hin² lín³ jon² tsá² hláinh¹; quí¹ lí³ua³ jan² tsá² tiá² jmu² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², jun³juáh¹³ jon² Dió³² yáh³ tsá² la³ hí³, hi³ sa³jun³ jon² yáh³ Dió³² ní¹juáh³ tsá² tiá² hño³ rainh²¹ siáh³.

Cuí¹ má¹hnáu³ dí² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján²

¹¹ Hi³ jáun² né³, cun³ ca³ta¹ bíh¹ dí² hi³ má¹hnáu³ dí² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján², la³ cun³ qui³ lí³ jáun² jái¹³ hi³ má²ca³niéih² náh² la³ cun³ jmí¹tin². ¹² Ha³ tiá² hniáuh³² yáh³ jmú¹³ dí² la³jmí¹ ca³jmú³ hla¹ Caín tsá² jmí¹ joh¹ tsá² hláinh¹, hi³ ca³jngih³ dá¹jon²¹. Hi³ ¿he³ láih³² ca³jmú³ tsú² la³ jáun²? Quí¹ cun³ñí¹ hi³ jmí¹ jmu² jmáh³la³ hi³ hlah³ bíh¹ Caín, tí³la³ rainh²¹ tsú² né³, jmí¹ jmu² jmáh³la³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² bíh¹. ¹³ Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³ reh², ha³ lí² cuí¹ cha³cáun² honh² náh² hi³ hau² náh² tsá² zian² cun³ tñ² tsí³ hmóu³².

¹⁴ Né³² né³, má²né¹ bíh¹ dí² hi³ tiú²uú² láí³ yáh³ dí² tsá² ná¹jún¹, tí³la³ má²ziáun² dí² hi³ hmai²¹ bíh¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²hno³ dí² rainh²¹. Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² hño³ rainh²¹ má¹ná¹, tsá² la³ hí³ dá² ná¹jún¹ bíh¹. ¹⁵ Quí¹ la³jín³² tsá² hon² rainh²¹, tsá² jngih² tsáú² bíh¹ tsá² la³ hí³, hi³ má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ hí¹ jan² tsá² jngih² tsáú² tiá² má²lín³ jan² tsá² má²zian² cun³ jmí¹hi³nio². ¹⁶ Hi³ jáun² bíh¹ má²né¹ dí² he³ lánh³ lí³ hi³ hño³ tsú² rainh²¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ Cristo ca³jienh³ hnga² hi³ jún³ hi³ ca³ta¹ dí²; hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ siáh³ ca³ta¹ dí² hi³ tiáuh¹ hua³jan²¹ hi³ cué¹³ jmí²chí³ quiú¹³ hi³ ca³tin¹ rainh²¹ dí². ¹⁷ Tí³la³ né³² né³, ní¹juáh³ jan² tsá² zia³² quioh²¹ ca³jíe³ hi³ zia³² hi³ lí³hniauh²³ ñí¹con² rainh²¹, tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, já² tiá² mií³ ja³² yáh³ tsí³ tsú² ñí¹con² rainh²¹, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ hi³ hño³ tsú² Dió³²? ¹⁸ Hi³ jáun² né³ jón³, ha³ lí² cuí¹ má¹hno¹ dí² tsáú² jmáh³la³ quionh³ ho³ dí²; tí³ re² cuí¹ má¹hno¹ dí² tsáú² hú¹tá¹ jú¹ tson² cun³quionh³ hi³ lin¹ hi³ zia³² hi³ jmu³² bíh¹ dí².

Hi³ nio² cáun² tsí³ tsú² ñí¹con² Dió³²

¹⁹ Jáun² né³, cun³quionh³ hi³ jmú¹³ dí² la³ ní² bíh¹, lí¹³ lí³ né¹ dí² hi³ hen² dí² tí³ con² jú¹ tson², hi³ lí¹³ niau²¹ tie³ tsí³ dí² ñí¹ hó²¹ñí¹ Dió³². ²⁰ Hi³ uá¹jinh¹ ca³lí³ zia³² cáun² tso³ hi³ cha³² hñu³ tsí³ dí², tí³ jlánh¹ bí¹ ja³² mií³ tsí³ Dió³² la³ cónh³ bíh¹ tsí³ jnoh¹ hmóu³², quí¹ hí³ bíh¹ ñí³² ca³la³ jí³². ²¹ Tí³la³ ní¹juáh³ hí¹ cáun² yáh³ tso³ tiá² cha³² hñu³ tsí³ dí² né³ reh², hi³ jáun² lí¹³ bíh¹ niau²¹ tie³ tsí³ dí² ñí¹ hó²¹ñí¹ Dió³², ²² jáun² dá² cue³² bíh¹ tsú² lí³ua³ cáun² hi³ mi³² dí² ñí¹con² tsú², quí¹ ma³ti²¹ bíh¹ dí² héih³² quioh²¹ tsú², jí³ hi³ jmu³² bíh¹ dí² siáh³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ tsú². ²³ Hi³ héih³² hi³ jmu² tsú² jáun² né³, juáh³ hi³ hniáuh³² tanh¹³ dí² ta²¹ Jesucristo Jon² bíh¹ tsú², jí³ hi³ má¹hno¹ dí² siáh³ tsá²ján² tsá²ján² la³ cun³ qui³ lí³ jáun² héih³² hi³ ca³jmú³ tsú² jáun². ²⁴ Hi³ jáun² lí³ua³ jan² tsá² má²tí³² héih³² quioh²¹ Dió³², jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ tiáunh¹ cá²hon³ quionh³ Dió³², hi³ Dió³² né³ cuá³ hñu³ tsí³ tsú² siáh³. Jáun² dá² má²né¹ bíh¹ dí² hi³ má²cuá³ tsú² hñu³ tsí³ dí² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ má²ca³cuen³ tsú² jáun² ñí¹con² dí².

4

Ha³ lánh³ rón³² lí³ cuóun³² tsú² Jmí²chí³ joh¹ Dió³² jí³ jmí²chí³ hláinh¹

¹ Hnoh² reh², tsá² hnau³ jná¹³, ha³ lí² lí¹ tanh³ náh² ta²¹ lí³ua³ jan² tsá² juáh³ hi³ quian³² jái¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³, tí³la³ quián² náh² tñ² hua³hí¹³ ní¹juáh³ tson² quionh³ tsú² Jmí²chí³ joh¹ Dió³² ho³ tiá² quionh³. Quí¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsá² tí¹ jáin² má²zian²

hngá¹máh³ lá², tsá² lí¹ má²cau² hi³ juáh³ hi³ hleh³² cha¹³ Dió³². ² Tí³la³ lí¹³ bíh¹ lí³ cuóun³² hnoh² tsá² hú¹tá¹ tson² quionh³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² cun³quionh³ la³ lá²: La³jín³² tsá² juáh³ hi³ Jesús Tsá² lín³ Cristo cuan³ hi³ lán¹ tsá²mi³cuóun² la³ jnoh¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ ján¹ tson² quionh³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³². ³ Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² ta²¹ haih²¹ hi³ Jesús cuan³ hi³ dí¹tsáun² né³, jáun² jun³juáh¹³ tsá² quionh³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² yáh³ tsá² la³ hí³; tí³la³ tsá² la³ hí³ dá² quian³² jmí²chí³ hi³ jmu² hnié² quionh³ Cristo bíh¹. Má²ca³niéih² bíh¹ hnoh² hi³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³ já³² ní¹ hué²¹ lá²; tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²ngí³² bíh¹ tsú² hngá¹máh³ lá².

⁴ Jón³, hnoh² bíh¹ má²ná¹lín³ náh² tsá² joh¹ Dió³², hi³ jáun² dá² má²ca³quinh¹ bíh¹ náh² jmái¹ ní¹con² tsá² ná¹lín³ tí³² jé¹ Dió³² tí¹jái² hí³; quí¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ pin³ Tsá² cuá³ hñu³ honh² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ tsá² zian² hí³ quionh³ tsá² zian² cun³ tín² tsí³ hmóu³². ⁵ Quí¹ qui³ cun³ tsá² zian² ja¹ quioh²¹ tsá² zian² cun³ tín² tsí³ hmóu³² bíh¹ tí³² tí¹jái² hí³, hi³ jáun² dá² la³ cun³ jái¹³ hi³ tí³² tsí³ tsá²mi³cuóun² bíh¹ hleh³² tsú²; hi³ jáun² tsá² hí³ né³, náí³² jé¹ tsú². ⁶ Tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, ná¹láí³ dí² tsá² joh¹ Dió³² bíh¹. Hi³ jáun² tsá² má²cuóun³² Dió³² né³, náí³² bíh¹ jái¹³ hi³ hléh¹ dí². Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² joh¹ Dió³² né³, tiá² náí³² yáh³ tsú² jái¹³ hi³ hléh¹ dí². Hi³ jáun² né³, la³ ní² bíh¹ lí³ cuóun³² dí² tsá² quionh³ Jmí²chí³ Tsá² má²ta² jú¹ tson², jí³ tsá² quionh³ jmí²chí³ má²cau² ní² siáh³.

Dió³² Tsá² hniau³

⁷ Hnoh² reh² tsá² hnau³ jná¹³, hniáuh³² bíh¹ má¹hno¹ dí² tsá²ján² tsá²ján², quí¹ hi³ ná¹hnáu³ dí² jáun² dá² ja³² ní¹con² Dió³² bíh¹. Hi³ jáun² bíh¹ la³jín³² tsá² hnio³ rainh²¹ lín³ jon² Dió³² hi³ cuóun³² tsú² siáh³ Dió³². ⁸ Tí³la³ tsá² tiá² hnio³ rainh²¹ má¹ná¹, jun³juáh¹³ tsá² má²ca³lí³ cuóun³² Dió³² yáh³ tsá² la³ hí³, quí¹ Dió³² dá² jan² Tsá² hniau³ bíh¹. ⁹ Quí¹ cun³quionh³ hi³ ca³zen³ Dió³² Jon² Tsá² jan² tán¹ ca³ma³jnia³² tsú² hi³ lin¹ hi³ hniau³ dí² tsú², hi³ jáun² lí¹³ ziáun² dí² hi³ hmai²¹ cun³ní¹ hi³ ca³tí²¹ tá¹³ hí³ dí². ¹⁰ Hi³ jáun² lí³ né¹ dí² ha³ cónh³ tí³ hi³ hniau³ dí² Dió³², quí¹ jun³juáh¹³ jnoh¹ yáh³ tín² ca³má¹hno¹ Dió³², quí¹ hnga² bíh¹ tsú² tín² ca³ma³hniau³ jnoh¹ la³ní¹, hi³ ca³cuen³ tsú² Jon² hi³ jún³ cha¹³ dí², hi³ jáun² lí¹³ hin³ tso³ quiú¹³ dí².

¹¹ Hnoh² reh² tsá² hnau³ jná¹³ lín³², ní¹juáh³ la³ jáun² má²ca³ma³hniau³ dí² Dió³², jáun² ja³bí¹ la³ jáun² uá²jai³² hniáuh³² má¹hno¹ jnoh¹ siáh³ tsá²ján² tsá²ján². ¹² Uá¹jinh¹ tson² bíh¹ hi³ hí¹ jan² tiá² hin² má²ca³jien³² Dió³², cun³ jáun² cuá³ bíh¹ Dió³² hñu³ tsí³ dí² ní¹juáh³ hi³ hno³ dí² tsá²ján² tsá²ján². Hi³ jáun² cun³ní¹ hi³ Tsá² qui³ hniau³ dí² hí³ né³ cuá³ hñu³ tsí³ dí², hi³ jáun² bíh¹ lí²³ má¹hno¹ dí² tsá²ján² tsá²ján² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³. ¹³ Cun³ né¹ bíh¹ dí² hi³ má²tiáuh¹ dí² cá²hon³ quiúnh¹ Dió³², hi³ Dió³² siáh³ má²cuá³ hñu³ tsí³ jnoh¹ cun³ní¹ hi³hliá² Dió³² má²ca³cuen³ Jmí²chí³ joh¹ ní¹con² dí². ¹⁴ Hi³ jáun² bíh¹ cue³² jnoh¹ jú¹ tson², quí¹ jnoh¹ bíh¹ tsá² ca³neh²¹ Jon² Dió³² Jméi² dí², Tsá² ca³zen³ tsú² hí³ hi³ líón³² tsá² zian² hngá¹máh³ lá². ¹⁵ Lí³ua³ jan² tsá² juáh³ hi³ Jesús bíh¹ Jon² Dió³², zian² bíh¹ Dió³² quionh³ tsá² hí³, hi³ jáun² tsá² hí³ zian² siáh³ quionh³ Dió³².

¹⁶ La³ jáun² bíh¹ má²ca³lí³ né¹ dí² jí³ hi³ má²nio² siáh³ cáun² tsí³ dí² hi³ Dió³² hniau³. Quí¹ Dió³² bíh¹ lín³ jan² Tsá² hniau³; hi³ jáun² lí³ua³ jan² tsá² hnio³ tsá² jí³ Dió³² ní², tsá² la³ hí³ bíh¹ má²zian² quionh³ Dió³², hi³ jáun² Dió³² zian² siáh³ quionh³ tsá² la³ hí³. ¹⁷ Jáun² né³, cun³ní¹ hi³ hniau³ dí² Dió³² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³, hi³ jáun² tiá² juénh¹³ yáh³ dí² ní¹ má¹tí³ ní¹ ca³ra³tsa² dí² tsú² héih³²; quí¹ jnoh¹ ná¹láí³ tsá² zian² quionh³ Dió³² ní¹ hué²¹ lá² ca³la³ cun³ rón³² lín³ hnga² Cristo. ¹⁸ Tiá² lin¹ zia³² jái¹³ hi³ juénh² dí² ní¹con² jan² tsá² hú¹tá¹ hniau³ dí², quí¹ cun³ quin²³ bíh¹ tí³ có³² hi³ jmí¹ hú¹ cóh²¹ tsí³ dí² cun³quionh³ hi³ hniau³ dí² tsú² jáun². Jáun² jan² tsá² hú¹ cóh²¹ tsí³ né³ lín³ la³jmí¹ lín³ tsá² má²má²tso² tsí³, cun³ní¹ hi³ tiá² má²nio² cáun² tán¹ tsí³ tsú² hi³ Dió³² hniau³.

¹⁹ Hnga² bíh¹ tín² Dió³² ca³ma³hniau³ dí² la³ñí¹, hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ jnoh¹ siáh³ má²hno³ dí² tsú². ²⁰ Tí³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² juáh³: “Jná¹³ hno³ Dió³²”, já² hon² bíh¹ tsú² rainh²¹ má¹lí³² jáun², jáun² tsá² la³ hí³ dá² jan² tsá² tí¹ jáin² bíh¹. Quí¹ ní¹juáh³ tiá² la³ hnio³ yáh³ tsú² rainh²¹ tsá² jíen³², jáun² né³, ha³ bíh¹ lánh³ rón³² lí¹³ juáh³ tsú² hi³ hnio³ Dió³² jan² Tsá² tiá² má²ca³jien³² tsú². ²¹ Quí¹ hnga² Cristo bíh¹ má²ca³cué³ héih³² lá²: “Ní¹juáh³ tsá² hnio³ Dió³², ja³bí¹ la³ jáun² hniáuh³² ma³hnio³ tsú² siáh³ rainh²¹”.

5

Jnoh¹ bíh¹ tsá² cah¹ jmái¹ ñí¹con² tsá² tiá² quiú² tiá² jéin²³ Dió³²

¹ Hi³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² taunh³² ta²¹ hi³ Jesús bíh¹ lín³ Cristo, tsá² la³ hí³ bíh¹ má²lín³ jon² Dió³². Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² hnio³ jan² jméi² tsá¹míh¹, ja³bí¹ hnio³ tsú² siáh³ jí³ tsá¹míh¹ jon² tsá² hí³. ² Jáun² ní¹juáh³ la³ má²hno³ jáun² dí² Dió³², hi³ la³ má²ma³ti²¹ jáun² dí² siáh³ la³ cun³ héih³² hi³ jmu² tsú² ñí¹con² dí², jáun² né¹ bíh¹ dí² hi³ ja³bí¹ má²hno³ dí² siáh³ jí³ jón²zih¹ Dió³². ³ Quí¹ ní¹juáh³ hi³ má²hno³ dí² Dió³², jáun² má²hniáuh³² má¹ti²¹ bíh¹ dí² la³ cun³ héih³² hi³ jmu² tsú²; hi³ héih³² hi³ jmu² tsú² jáun² né³, tiá² lí³ yáh³ cáun² liá¹ héi², ⁴ quí¹ la³jín³² tsá² má²lín³ jon² Dió³² cah²³ bíh¹ jmái¹ ñí¹con² tsá² tiá² quiú² tiá² jéin²³ Dió³². Hi³ jáun² hi³ nio² jáun² cáun² tsí³ bíh¹ dí² jmu² hi³ tiau²³ dí² ñí¹con² tsá² tiá² quiú² tiá² jéin²³ hí³ Dió³². ⁵ Hi³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² taunh³² ta²¹ hi³ Jesús bíh¹ Jon² Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ cah²³ jmái¹ ñí¹con² tsá² tiá² jéin²³ hí³ Dió³².

Jái¹³ hi³ má²tson¹³ dí² hi³ ca³tin¹ Jon² Dió³²

⁶ Jáun² né³, jmái¹ cuan¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo ca³lí³ lin¹ cun³quionh³ jmái² jí³ cun³quionh³ jmi²; jáun² jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ cáun³ jmái² yáh³ tsú², quí¹ ja³bí¹ jmí²hán¹ yáh³ tsú² ca³táin³ jmái¹ lí²¹ jáun². Hi³ hnga² Jmí²chí³ Chun¹ lín³ Tsá² nau³² jái¹³ ca³ti²¹ hi³ ní², quí¹ Jmí²chí³ Chun¹ hí³ bíh¹ siáh³ Tsá² qui³ cun³ hie³² jú¹ tson². ⁷ [Zian² gáun³ Tsá² nau³² jái¹³ hñu³mí³cuú² ca³ti²¹ hi³ ní²: Jméi² dí², Tsá² lín³ Jái¹³, jí³ Jmí²chí³ Chun¹ ní² siáh³; hi³ jan² tán¹ tsáu² bíh¹ lín³ Tsá² gáun³ hí³. ⁸ Hi³ ní¹ hué²¹ lá² siáh³] zia³² hni³² jui³² ní¹ ja³² jú¹ tson²: ñí¹con² Jmí²chí³ joh¹ Dió³², la³ má²quionh³ jmái², jí³ jmi² ní² siáh³; hi³ tá¹ tun³ ní² né³, la³ má²quionh³ Jmí²chí³ tiáunh¹ cá²hon³ cu³tí³. ⁹ Ní¹juáh³ né³² cánh³ bíh¹ héi¹³ dí² jú¹ tson² hi³ zih³² tsáu² ní¹ hué²¹ lá², tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² héi¹³ dí² jú¹ tson² hi³ zih³² Dió³², quí¹ jú¹ tson² jáun² bíh¹ tí³ jlánh¹ bí¹ quien². Hi³ jú¹ tson² jáun² né³, hi³ ca³tin¹ Jon² bíh¹ Dió³². ¹⁰ Hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² tanh² ta²¹ Jon² Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ hu²¹ jú¹ tson² ní² hñu³ tsí³ hnga²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³² má¹na²¹, tsá² la³ hí³ dá² jmu² hi³ Dió³² lín³ jan² tsá² tí¹ jáin² bíh¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ta²¹ taunh³² tsú² la³ cun³ jái¹³ hi³ má²ca³zih³ jáun² Dió³² hi³ ca³tin¹ Jon². ¹¹ Hi³ lá² bíh¹ jú¹ tson² hi³ má²ca³zih³ Dió³²: Hi³ má²ca³cué³ tsú² jáun² jái¹³ hi³ lí¹³ ziaun² dí² cun³ jmí¹hi³nio², hi³ jái¹³ hi³ lí¹³ ziaun² dí² jáun² cun³ jmí¹hi³nio² né³, ca³lí³zia³² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jon² bíh¹ Dió³². ¹² Hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² tanh² ta²¹ Jon² Dió³², lí¹³ bíh¹ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² ta²¹ tanh² Jon² Dió³² né³, cun³ tiá² lí¹³ bíh¹ zian² tsá² la³ hí³ cun³ jmí¹hi³nio².

Jái¹³ ñí¹ má²ca³táuh³ hi³ hlí² liéih³² tsú²

¹³ Jáun² né³, cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh² tsá² tanh²³ náh² ta²¹ Jon² Dió³², hi³ jáun² lí³ ñíh¹³ náh² hi³ má²zian² náh² cun³ jmí¹hi³nio².

¹⁴ Má²nio² cáun² tsí³ dí² ñí¹con² Dió³² hi³ lí³ua³ cáun² hi³ mí¹³ dí² ñí¹con² tsú², jáun² náí³² bíh¹ tsú² jái¹³ quiú¹³ dí² ní¹juáh³ hi³ mí¹³ dí² la³ cun³ hi³ qui³ tí³² tsí³ tsú² hnga². ¹⁵ Jáun² né³, la³jmí¹ né¹ dí² jáun² hi³ Dió³² náí³² jái¹³ hi³ lienh¹ dí², hi³ jáun² ja³bí¹ né¹ bíh¹ dí² hi³ má²ca³héi¹³ dí² la³ cun³ hi³ ca³mí¹³ dí² ñí¹con² tsú².

¹⁶ Né³² né³, ní¹juáh³ zian² jan² tsá² ca³jien³² rainh²¹ hi³ jmu² cáun² tso³ hi³ tiá² lí¹³ zeh³ ñí¹ hmú²¹, jáun² hniáuh³² liéinh³² tsú² Dió³² bíh¹, hi³ jáun² Dió³² cué³² jái¹³ hi³ lí¹³ zian² tsá² hí³, ní¹juáh³ hi³ tso³ jáun² lí³ cáun² tso³ hi³ tiá² lí¹³ zeh³ ñí¹ hmú²¹. Zia³² bíh¹ tso³ hi³ lí¹³ zeh³ ñí¹ hmú²¹, tí³la³ tiá² jmu² yáh³ jná¹³ héih³² hi³ liéinh³² tsú² Dió³² ca³tí²¹ tso³ la³ jáun². ¹⁷ La³jí³² hi³ hlah³ bíh¹ lí³ tso³; tí³la³ zia³² bíh¹ tso³ hi³ tiá² lí¹³ zeh³ ñí¹ hmú²¹.

¹⁸ Má²né¹ dí² hi³ jí³lin² tsá² má²ca³ma³jnia² Dió³² cáun² hi³ hmai²¹ tiá² tso³ jmu² yáh³; quí¹ tí³la³ Jon² Dió³² jmu² hua³hí¹³ tsá² hí³, hi³ jáun² tiá² tie³ tsá² hláinh¹ cuo². ¹⁹ Ja³bí¹ né¹ dí² hi³ má²láí³ dí² tsá² joh¹ Dió³², tí³la³ ca³la³ jín³² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³² né³, tionh² jo³cuo² tsá² hláinh¹ bíh¹. ²⁰ Ja³bí¹ la³ jáun² né¹ dí² hi³ má²cuán² Jon² Dió³², hi³ hí³ bíh¹ má²ca³ma³ta² dí² hi³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ lí³ cuóun³² dí² Dió³² Tsá² cu³tí³ zian². Hi³ jáun² né³, jnoh¹ bíh¹ hú¹tá¹ cu³tí³ má²tiauh² dí² cá²hon³ quiúnh¹ Tsá² cu³tí³ zian² hí³, quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²tiauh² dí² cá²hon³ quiúnh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo Jon² tsú². Hí³ bíh¹ dí² lín³ Dió³² Tsá² cu³tí³ zian², hi³ hí³ bíh¹ Tsá² jmu² hi³ lí¹³ zian² tsáu² la³ cun³ jmí¹hi³nio². ²¹ Jáun² né³ jón³, ha³ lí² lí¹ ma³quien¹³ náh² cáun² hi³ siáh³ cha³ jmí¹ má¹quien¹³ náh² Dió³². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Sí² Ní¹ Má²tun³ Quioh²¹ Juan²

Hniáuh³² ná¹hnáu³ dí² jí³ hi³ hniáuh³² hua³hín¹³ dí² jú¹ tson²

¹ Jná¹³ la³² jan² tsá² má²liei²¹ ná¹, hi³ cuá¹jmu² ná¹ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh² tsá² cuáh³², tsá² ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lín³ tsá²mi³ tsá² tionh² jon². Hnoh² bíh¹ lín³ náh² tsá² má²ná¹quiánh¹ ca³tin¹ Dió³², la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² tionh² jo³cuonh² hnoh², tsá² cu³tí³ hno³ lín³² jná¹³; hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ jná¹³ yáh³ hnau³, quí¹ ja³bí¹ la³jín³² tsá² má²ca³lí³ cuoh² jú¹ tson² bí¹ siáh³. ² Hnau³ lín³² jná¹³ hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³ti²¹ jú¹ tson² hi³ má²zia³² jáun² hñu³ tsí³ dí², hi³ jú¹ tson² jáun² né³ zia³² la³ má²zia³² jáun² bíh¹ ñí¹con² dí² la³ cun³ jmí¹hi³nio². ³ Jáun² cun³ lí³ hé² lí³ mieh² bíh¹ dí², jí³ hi³ jmu³ Dió³² Jméi² dí² juenh² tsí³ quionh³ Jesucristo Jon², hi³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ ziáun² dí² cáun² hi³ re² hi³ tin², ní¹juáh³ hi³ ziáun² dí² la³ cun³ lí³ jáun² jú¹ tson², jí³ hi³ ná¹hnáu³ dí² ní² siáh³.

⁴ Jlánh¹ má²ca³lí³ hiún² tsin³² jná¹³ cun³ñí¹ hi³ má²cá²jíe³² jná¹³ hi³ tsá² tionh² jo³cuonh² náh² ní² má²ñi³táunh¹ la³ cun³ rón³² lí³ jáun² jú¹ tson², la³ cun³ qui³ lí³ héih³² hi³ má²ca³héi¹³ dí² jáun² ñí¹con² Dió³² Jméi² dí². ⁵ Hi³ jáun² né³ reh², zia³² cáun² hi³ hlí¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² hi³ má²tih²¹ náh². Tí³la³ jun³juáh¹³ cáun² héih³² hmai²¹ yáh³ héih³² hi³ cuá¹jmu² jná¹³ lá² má¹ná¹, quí¹ héih³² lá² dá² lí³ la³ cun³ lí³ héih³² hi³ qui³ ca³lí³tái² dí² la³ cun³ jmí¹tin² bíh¹, hi³ ná¹hnáu³ dí² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján². ⁶ Lí²lin¹ hi³ hno³ dí² Dió³² cun³quionh³ hi³ ma³ti²¹ dí² jáun² héih³² quioh²¹ tsú²; hi³ héih³² jáun² né³ juáh³, hi³ hniáuh³² má¹hno¹ náh² tsáu², la³ cun³ jái¹³ hi³ má²ca³niéih² náh² jáun² jmí¹tin².

Tsá² má²cau²

⁷ Juo³ jná¹³ hnoh² la³ ní², quí¹ hngá¹máh³ lá² má²ñi³táunh¹ juóun³² lín³² tsá² má²cau², tsá² tiá² má²tson² jái¹³ hi³ Jesús Tsá² lín³ Cristo cuan³ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ lín³ tsá² ngú³ la³ jnoh¹ cu³tí³. Tsá² má²cau² bíh¹ hí³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² jmu² hniéi² quionh³ Cristo. ⁸ Hua³hín¹³ náh² jmu³, hi³ jáun² tiá² lí¹ tsa³hín³ ta²¹ hi³ ná¹jmu³² náh², hi³ jáun² hián¹³ bíh¹ náh² hmah²¹ la³ cun³ tí³.

⁹ Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² ná²tsin³ la³ cun³ hi³ má²ca³ma³ta² Cristo, jáun² tsá² la³ hí³ tiá² Dió³² quionh³ yáh³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² jmúh³² ta²¹ la³ cun³ hi³ ca³ma³ta² jáun² Cristo né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ cu³tí³ quionh³ Dió³² Jméi² dí², hi³ ja³bí¹ quionh³ tsú² siáh³ Jon² Dió³². ¹⁰ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ zian² tsá² já²jíe³ hnoh² ñí¹ ní², hi³ ní¹juáh³ tiá² hie³² tsú² jú¹ tson² la³ lá², jáun² ha³ lí² hen³ tsá² hí³ hñuh³² hi³ sa³jun³ juoh¹ náh² tsú²: “Cuí¹ zian² nú² cáun² hi³ re² hi³ tin²”; ¹¹ quí¹ ní¹juáh³ tsá² juáh³ la³ ní² ñí¹con² tsá² la³ hí³, hi³ jáun² ja³bí¹ hnga² tsú² siáh³ jmu² ta²¹ hlah³ quionh³ tsá² la³ hí³.

Ñí¹ ca³táuh³ jái¹³

¹² Hliáun³ lín³² bíh¹ jái¹³ zia³² hi³ hnó³² jná¹³ juanh²¹ ñí¹con² hnoh², tí³la³ tiá² hnó³² jná¹³ juanh²¹ quionh³ sí²; quí¹ hen² tsin³² jná¹³ hi³ ñí¹jíe¹ bíh¹ jná¹³ hnoh² cú²jueh³², hi³ jáun² ñí¹lieh¹ jná¹³ hnoh² ná¹jéinh³ ñí¹ dí², quí¹ jáun² la³ jáun² lí¹³ lí³ hiún² cu³tí¹³ tsí³ dí².

¹³ La³jín³² tsá² cuáh³² renh² hnoh² zian² tí³ lá², tsá² má²ca³quianh³ hi³ Dió³² uá²jai³², tsá² hí³ juáh³: “Hia² náh²” ñí¹con² hnoh². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

SÍ² ÑÍ¹ MÁ²hni³² Quioh²¹ Juan²

Hleh³² tsú² re² hi³ ca³tin¹ jan² tsá² jmái² Gayo

¹ Jná¹³ la³², jan² tsá² má²liei²¹ ná¹, hi³ cuá¹jmu² ná¹ sí² lá² ca³tin¹ hnú² Gayo tsá² re² juóh³² dí² quiúnh¹, tsá² cu³tí³ hnau³ lín³² jná¹³.

² Hnú² reh² tsá² hnau³ jná¹³ lín³², hiú² mí²³ jná¹³ ñí¹con² Dió³² hi³ cuí¹ lí¹³ cáun² hi³ re² hi³ tin² la³jí³² ta²¹ hi³ jmuh³² hnú², hi³ ha³ lí² cuí¹ lí³ tsáun¹ nú², tí³la³ cuí¹ chun¹ nú² la³jmí¹ chu²¹ jmí¹ honh² nú². ³ Jlánh¹ ca³lí³ hiú² lín³² tsin³² jná¹³ jmí¹ cuá¹taunh²¹ ma³ jan² tsá² reh² ñí¹ lá² hi³ ca³chá³ tsú² hi³ la³ má²zian² jáun² hnú² la³ cun³ rón³² lí³ jú¹ tson² hi³ má²ñíh¹ nú². ⁴ Tiá² zia³² hí¹ cáun² hi³ lí¹³ jmu³ hi³ tsah¹ jná¹³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ ne¹ jná¹³ hi³ juáh³ tsáu² hi³ jon³zih³² jná¹³ ñí³taunh¹ la³ cun³ rón³² lí³ jú¹ tson² hi³ má²ñí³².

⁵ Hnú² reh², tsá² hnau³ jná¹³ lín³², jlánh¹ re² ñí³ma³tih²¹ hnú² quionh³ la³jí³² ta²¹ hi³ ñí³jmuh³² hnú² ñí¹con² la³jín³² tsá² reh², uá¹jinh¹ tsá² reh² tsá² tsá²taunh¹ ñí¹ ní², tsá² tiá² jmí¹ má²ca³lí³ cuóun³² nú². ⁶ Tsá² hí³ bíh¹ má²ca³chá³ ñí¹ ta³ ñí¹ la³jín³² tsá² lín³ cuáh³² ñí¹ lá², hi³ hno³ lín³² nú² tsú² ní¹ má¹ca³cha³taunh¹. Jáun² jmu³ tiá³ hi³ chú³² ma³hon¹ tsá² la³ hí³ la³ cun³ hi³ lí³ hniáuh³² hú¹ jui³² ñí¹ tsa³taunh¹ tsú², lin¹ la³ cun³ tí³² tsí³ Dió³²; ⁷ quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ má²ca³he³ tsú² hi³ cue³² tsá² tiá² cuóun³² Dió³² tá¹la³ tiáunh¹ tsú² jáun² jui³² hi³ jmu² ta²¹ cha¹³ Cristo. ⁸ Hi³ jáun² dá² jo³cuo² jnoh¹ bíh¹ ca³tí²¹ tionh² tsú², hi³ má¹hon¹ dí² tsú² ca³tí²¹ ta²¹ hi³ jmu², hi³ jáun² la³ jáun² má²ná¹jmu³² dí² siáh³ ta²¹ cu³lí²¹ quiúnh¹ tsú² tá¹la³ ngai³² tsú² jáun² jú¹ tson².

Diótrefes lín³ jan² tsá² jmu² cun³ tin² tsí³ hnga²

⁹ Hi³ jáun² né³, jná¹³ má²ca²jmú³² cáun² sí² ñí¹con² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² ñí¹ ní²; tí³la³ Diótrefes má¹ná¹, tiá² tí³² yáh³ tsí³ hi³ jnoh¹ jmú¹³ héih³², quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hniá¹ tsú² hi³ lín¹³ tsá² chín¹ ñí¹con² tsá² reh² dí². ¹⁰ Hi³ jáun² ní¹ má¹ngau³² jná¹³ ñí¹ ní² né³, ñí¹jín²¹ ná¹ tsú², hi³ ñí¹juo³ ná¹ ca³tí²¹ la³jí³² hi³ jmu², jí³ hi³ ca³tí²¹ jú¹ hlah³, jú¹ tí¹jái² hi³ hleh³² ní² siáh³ hi³ ca³ta¹ jnoh¹. Hi³ tiá² lí²hiú² tsí³ tsú² la³ cun³ hi³ má²hleh³² jáun², hi³ jáun² hí¹juáh³ tiá² hen² yáh³ tsú² tsá² reh² tsá² tsá²taunh¹; hi³ ní¹juáh³ tsá² hnió³ hen³ tsá² hí³ né³, quí² hna³² bíh¹ tsú², jí³ hi³ ca³la³ hi³ quí² huen² máh³ tsú² tsá² la³ hí³ ja¹ tsá² cuáh³².

¹¹ Hnú² reh² tsá² hnau³ jná¹³ lín³², ha³ lí² jmóuh¹ hnú² hi³ hlah³ jáun², jmu³ hnú² hi³ chu²¹. Quí¹ ní¹juáh³ tsá² jmu² hi³ chu²¹, tsá² hí³ bíh¹ joh¹ Dió³²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² jmu² hi³ hlah³ né³, jáun² tsá² la³ hí³ tiá² Dió³² má²ca³lí³ cuóun³² yáh³.

Nóh³² chu²¹ quioh²¹ Demetrio

¹² Tí³la³ hi³ ca³tin¹ Demetrio má¹ná¹, la³jín³² tsáu² bíh¹ hleh³² re² hi³ ca³tin¹ tsú²; hi³ cun³quionh³ hnga² jú¹ tson² siáh³ má²lí²lin¹ lín²¹ hi³ hí³ zian² la³ cun³ ca³tí²¹. Ja³bí¹ jnoh¹ uá²jai³² cue³² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ tsú²; ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ jú¹ tson² bíh¹ hléh¹ jnoh¹.

Ñí¹ ca³tauh³ jái¹³

¹³ Hliáun³ bíh¹ jái¹³ jmí¹ zia³² hi³ jmí¹ juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnú², tí³la³ tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ jmu¹ cun³quionh³ hmá²ján¹³; ¹⁴ quí¹ má²hu²¹ tsin³² jná¹³ hi³ ñí¹jie¹ ná¹ hnú² tia³jui³², hi³ jáun² má¹jáun² bíh¹ juoh²¹ dí² ná¹jéinh³ ñí¹.

¹⁵ Cuí¹ zian² nú² cáun² hi³ re² hi³ tin². Tsá² juóh³² dí² re² quiúnh¹ zian² ñí¹ lá² juáh³: “Hia² nú²” ñí¹con² hnú². Jmu³ tiá³ hi³ chú³² juah²¹ tiá³: “Hia² nú²” ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² re² juóh³² dí² quiúnh¹ ñí¹ ní². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Sí² Quioh²¹ Judas

Judas jmu² sí² hí³ ca³tin¹ tsá² má²ca³te³ Dió³²

¹ Jná¹³ la³² Judas, rainh²¹ Jacobo, tsá² lín³ ná¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Jesucristo hi³ jmu² jná¹³ sí² lá² ca³tin¹ hnoh² tsá² má²ca³te³ náh² Dió³² Jméi² dí², hnoh² tsá² hniau³ tsú² lín³², tsá² má²ná¹tiáunh¹ náh² jo³cuo² Jesús Tsá² lín³ Cristo. ² Cuí¹ ja³² mí³ tsí³ Dió³² ñí¹con² náh² ca³la³ hi³ tiá² tsi³² héih³², hi³ tí³ lí³mí¹ cuí¹ lí³ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tin², jí³ hi³ tí³ lí³mí¹ má¹hnáu³ náh² ní² siáh³.

Tsá² má²ta² jú¹ tí¹jái²
(2 Pedro 2:1-7)

³ Hnoh² reh² tsá² hnau³ jná¹³ lín³², jlánh¹ jmí¹ hu²¹ tsin³² jná¹³ hi³ jmu¹ sí² hi³ ca³tin¹ hnoh² hi³ ca³ti²¹ hi³ liáu³² dí² jáun² Dió³²; tí³la³ né³² né³, jíe³² jná¹³ hi³ tí³ re² bíh¹ jmu¹ jná¹³ cú²jueh³² sí² lá² hi³ hlí¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² hi³ jmúh¹³ náh² pí³ ca³la³ jonh³ jmí¹ honh² hi³ lí³ quien² la³ má²quien² jáun² jú¹ tson² hi³ ca³cué³ jáun² Dió³² cu³ jéin³² la³ lá² ñí¹con² la³jín³² tsá² joh¹. ⁴ Quí¹ la³ uá¹ tiá² lin¹ bíh¹ má²taunh³² ma³ jan² tsáu² ja¹ quiú¹³ dí². Hi³ ca³tin¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ jái¹³ hi³ má²rá¹juáh³ ñí¹ Sí² má²jun³ ne²¹ lín²¹, hi³ ca³tin¹ tsú² tsa³hín³. Jun³juáh¹³ tsá² zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² yáh³ tsá² la³ hí³, quí¹ juáh²³ tsú² hi³ cáun² lí¹³ bíh¹ néh¹ hi³ jmú¹³ dí² juón¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ ja³² mí³ tsí³ Dió³²; hi³ sa³jun³ má²quien² tsú² Tsá² chín¹ Juo¹³ dí², Jesús Tsá² lín³ Cristo yáh³.

⁵ Jáun² né³, uá¹jinh¹ má²ñíh¹ hnoh² jái¹³ hi³ chá¹³ jná¹³ ñí¹ hná¹ lá², tí³la³ jná¹³ hnó³² hi³ cháu¹ ná¹ siáh³ honh² náh². Sá¹ní² jie³, Dió³² Juo¹³ dí² ca³huen³ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ *Israel hué³² Egipto, tí³la³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cu³ jáun² ca³ma³tsan² bíh¹ Dió³² la³jín³² tsá² tiá² ta²¹ ca³taunh² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³. ⁶ Ja³bí¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² siáh³, tsá² ca³lí³hnió³ hau³ cáun² jái¹³ hi³ tiá² jmí¹ ca³tin¹ hau³, hi³ tiú²uú² ca³jeih²¹ tsú² ta²¹ hi³ jmí¹ ná¹ho²; tsá² hí³ né³, ca³ta³ná¹tson³ bíh¹, hi³ ná¹hñéih¹ cun³ jmí¹hi³nio² cun³quionh³ cá²den¹ná¹ ñí¹ lí³ já¹niéi², tá¹la³ chau²¹ jmái¹ jueh³² hi³ ra³tsi³² Dió³² héih³². ⁷ Ja³bí¹ tsá² juú² Sodoma jí³ Gomorra ní² la³ má²quionh³ tsá² zian² juú² hi³ jmí¹ tioh³ cu³ jéin³ jáun² ní² siáh³, tsá² ca³jmú³ hí³ tso³ la³jmí¹ ca³jmú³ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³², hi³ ca³jmú³ tsú² hi³ hlah³ hi³ hó³² quionh³ tsá² hlá² tsá² ní², hi³ ca³la³ jí³ má²tún² hmóu³² tsá²ñuh² jí³ má²tún² hmóu³² tsá²mí³ siáh³ lí¹ ca³jmú³ ca³tsau³. Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²ca³ta³tsin¹ tsú² héih³² hi³ má²ná¹má²tso² tsí³ ja¹ sí² cun³ jmí¹hi³nio²; hi³ jáun² tsá² hí³ né³ lín³ cáun² lí²¹ ñí¹con² la³jín³² tsáu² hi³ tiá² hniáuh³² jmu³ tsú² la³ jáun².

⁸ Tí³la³ cu³ jáun² tsá² hie³² hí³ jú¹ tí¹jái² ná¹lín³ bíh¹ tsá² cáun² lí¹ quí² lí¹ tian²³; la³ jáun² dá² má²quí² má²hlianh²³ tsú² hmóu³² bíh¹, hi³ tiá² ta²¹ haih²¹ tsú² la³ cun³ jái¹³ hi³ ho² Dió³² Juo¹³ dí², jí³ hi³ tú² híon³² tsú² siáh³ tsá² huáh² tsí³, la³ cun³ tsá²cuú² tsá²chín³.

⁹ Quí¹ hí¹juáh³ Mí²yi²¹, tsá² chín¹ ja¹ quioh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² yáh³ tiá² ca³ja³ tsí³ hi³ tu³ híon³² tsá² hláinh¹, hi³ jmí¹ quiu³ jmí¹ jin³ dí² jmí¹ ca³quiú³ ca³táinh³ tsú² jáun² Moisés ta³ má²hla¹, tí³la³ jí³²la³ ca³juáh³ tsú² la³ lá² bíh¹: “Hnga² Juo¹³ dí²juáh³; ¡Cuánh² quián¹³!”

¹⁰ Tí³la³ tsa³jái¹³ hí³ né³, ná¹hle³² jú¹ hlah³ quioh²¹ cáun² hi³ tiá² cuoh² bíh¹. Tsá² hí³ cáun² ná¹jmu² lí³ua³ cáun² hi³ chin² chí¹ hmóu³² bíh¹, la³ cun³ hi³ qui³ cuoh² jáh³ hngá¹ jáh³ náí²; tí³la³ la³jí³² hi³ jmu² tsú² jáun² né³, jmu² hi³ tsa³hín³ hmóu³² bíh¹ tsú².

¹¹ ¡Hen³ máh³ juo²³ tsá² la³ hí³!, quí¹hliá² má²ca³can³ tsú² juí³² quioh²¹ hla¹ Caín tsá² ca³jngih³ hí³ rainh²¹. Má²ná¹jmu² tsú² la³jmí¹ ca³jmú³ hla¹ Balaam cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hniá¹ quie³, hi³ quiunh²¹ tsú² siáh³ la³jmí¹ cá¹quiúnh²¹ hla¹ Coré tsá² ca³jun³ hí³ cun³ñí¹ hi³

ca³jmú³ tiá² nieh³. ¹² Tsá² hí³ bíh¹ tsá² hliah³² tsí³ tsáu², hi³ jáun² má²lí³ cáun² hua³heih²¹ bíh¹ quián¹³ náh² hi³ tiáunh¹ tsá² hí³ ja¹ quián¹³ náh² ní¹ má¹ca³ngih³² náh² hi³ jmúh¹³ má³² cu³tsa³² cun³ñí¹ hi³ hnáu³ náh², quí¹ tsá² hí³ dá² cáun² lí¹ cú² lí¹ hính²³ hiún² tsí³, hi³ ca³la³ hí¹ jan² tiá² hin² tanh² ta²¹. Tsá² hí³ ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ tsá² jmu² hua³hí¹³ jáh³, tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, sa³ jmáh³la³ ñí¹con² hnga² bíh¹ tsú² jmu² hua³hí¹³. Tsá² la³ hí³ dá² ná¹lín³ la³jmí¹ lí³ jnie² tiá² jmí³ jeinh³² hi³ lí¹ ñí³tú¹ ñí³lí¹³ tí³ hlá² tí³ ní² cun³quionh³ chí³. Tsá² la³ hí³ ná¹lín³ siáh³ tsá² ná¹jún¹ ca³la³ tí³ tenh³ jéin³² máh³, la³jmí¹ lí³ cáun² hmá² cun³ tiá² máí³ háí³², hmá² hi³ má²ca³quí² ca³cái² siáh³ la³ tí³ chí² jmu². ¹³ Tsá² hí³ bíh¹ cáun² chí² huéh²³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³² tí³ ñeh² hñu³ tsí³ la³ uá¹ tiá² heh³, la³jmí¹ chí² huéh²³ ma³ quin³² ma³ cu³ jlái³ jmí²mih²¹ la³jí³² má¹quí³² tloh³ tí³ ñeh² quioh²¹ hi³ cha³² tí³ can³² jmái². Hi³ ná¹lín³ tsú² siáh³ la³jmí¹ lí³ chí¹jmai²¹ hi³ má²já²con² jui³² ñí¹ hí¹tsá²toh³; tsá² má²ná¹lí³ hua³jan²¹ já¹nié² liánh² ñí¹ tsa³táunh¹ la³ cun³ jmí¹hi³nio².

¹⁴ Hla¹ Enoc, tsá² ñí¹ má²quiau³ nió³ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Adán, ca³hléh³ siáh³ jáí¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³ hi³ ca³tin¹ tsá² la³ ní², hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Ca³jíe³² jná¹³ hi³ Juo¹³ dí² cuá¹jáunh²³ quionh³ tí³ la³ mei²¹ cu³tí³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³, ¹⁵ hi³ ja³ra³tsí³² héih³² ñí¹con² ca³la³ jín³² tsáu², hi³ zen³ tsú² siáh³ ñí¹ hlah³ ca³la³ jín³² tsá² tiá² hnió³ ma³zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ má²ca³jmú³, jí³ hi³ ca³tí²¹ ca³la³ jí³² jú¹ hlah³ hi³ má²ca³hléh³ tsá² jmu² hí³ tso³ hi³ ca³tin¹ Dió³²”. ¹⁶ Tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² lí¹ quí² lí¹ hón²³ jí³ hi³ ziú² hien² siáh³ tsáu², tsá² hniá¹ jmu³ la³jí³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hmóu³². Cá² ñí¹ jú¹ toh² bíh¹ hleh³² tsá² hí³; hi³ ní¹juáh³ ca³hléh³ tsú² re² quioh²¹ jan² tsáu² né³, cun³ñí¹ hi³ zia³² hi³ hen² tsí³ hiáuh³ bíh¹ tsú² jaun³².

Cueh³ náh² honh² hi³ jmuh³² hi³ chu²¹

¹⁷ Tí³la³ hnoh² reh² tsá² hnau³ jná¹³ lín³², cháu¹ náh² honh² jáí¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tsá² ná¹lín³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². Quí¹ la³ cun³ jmí¹tin² bíh¹ ¹⁸ ca³záí³ tsú² hnoh² la³ lá²: “Ñí¹ ca³táuh³ jmái¹ lí³ zian² tsá² cóh³² cú²nga¹ la³jí³² la³ cun³ hi³ táunh²³ dí² ta²¹, tsá² ma³zian² cun³quionh³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ tí³² tsí³ hmóu³²”. ¹⁹ Tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hi³ ná¹quí² ná¹tsoh³ tsáu²; tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³² bíh¹ tsá² hí³, ha³ tiá² Jmí²chí³ joh¹ Dió³² zian² yáh³ hñu³ tsí³ tsú².

²⁰ Tí³la³ hnoh² reh², tsá² hnau³ lín³² jná¹³, jmu³ náh² hi³ tí³ lí³mí¹ niau²¹ tiá³ honh² náh² cun³ jmá² cun³ jnia³², quí¹ cáun² hi³ quien² lín³² bíh¹ hi³ táunh²³ náh² ní² ta²¹. Lienh¹ náh² siáh³ Dió³² la³ cun³ rón³² lí³ hi³ hie³² náh² jáun² Jmí²chí³ Chun¹. ²¹ Jmu³ náh² hua³hí¹³ hi³ cun³quionh³ la³jí³² hi³ jmuh³² náh² lí¹³ ma³jnia² Dió³² hi³ hniau³ hnoh², tá¹la³ ná¹hé² ná¹janh³² náh² hi³ chau²¹ jmái¹ hi³ lí¹³ zian² náh² cun³ jmí¹hi³nio² cun³ñí¹ hi³ ja³² mí³ tsí³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí².

²² Cuí¹ já² mí³ honh² náh² ñí¹con² tsá² lí¹ ná¹tioh³ hliáun³ ñéih³ tsí³, ²³ lion¹ náh² tsú² la³juah²¹ dúh¹ hi³ huen¹³ náh² tsú² ja¹ sí²; tí³la³ tá¹la³ ja³² mí³ honh² náh² ñí¹con² ma³ jan² tsáu² né³, hniáuh³² hua³hín¹³ náh² hmóu³² siáh³, quí¹ la³ jí³ tsí¹ cuú¹ tsí¹ ha¹ bíh¹ tsá² la³ hí³ má²ca³hliáh² cun³quionh³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ má²ca³jmú³.

Má²quien² tsú² Dió³² ñí¹ ca³táuh³ sí² quioh²¹

²⁴ Jáun² né³, Dió³² Tsá² tin² jmu³ hua³hí¹³ hnoh² hi³ jáun² jmí¹líh³ tiá² hính³² náh², Tsá² tin² zeh³ hnoh² ta³ ñí¹ hnga² hi³ hí¹ cáun² tsáuh³ náh² tiá² zia³², ñí¹ lí³ jáun² cú²tú¹ cú²lí¹³; hi³ jáun² má¹jáun² lí³ tsinh¹ náh² ca³la³ hi³ tiú²uú² tsí³² héih³², ²⁵ Dió³² Tsá² jan² tán¹ hí³ bíh¹ Tsá² láu³² dí², jcuí¹ lí³quien² bíh¹ jí³ hi³ cuí¹ cuá¹pin³ hi³ cuá¹ho² jáí¹³ la³ cun³ quí³ lín³ tsú² ca³la³ cun³ jmí¹tin², ta³né³², jí³ la³ jí³ jmái¹ né³bí¹ ja³² ní² siáh³, cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí²! jTson² bíh¹ cu³tí³! Cun³ ní² bíh¹ tí³ jáí¹³.

Sí² Hi³ Rá¹tioh³ Jáⁱ¹³ Hi³ Jmí¹ Ná¹hmá¹ Ná¹jní¹ Hi³ Má²ca³jñéih³ Dió³²

La³ cun³ hi³ ca³híe³ Jesucristo ñí¹con² Juan²

¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo ca³ma³jnia² ñí¹con² *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ la³ cun³ hi³ ca³híe³ jáun² Dió³² ca³tí²¹ la³jí³² la³ cun³ hi³ né³bí¹ lí¹³; hi³ jáun² hí³ ca³zen³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ tsa³hieh¹ Juan² tsá² lín³ tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ la³jí³² hi³ jáun². ² Hi³ jáun² hí³ né³ ca³ma³tson² la³jí³², la³ cun³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² la³ má²quionh³ jú¹ tson² hi³ ca³cué³ jáun² Jesús Tsá² lín³ Cristo, jí³ la³jí³² hi³ ca³jnia³ jáun² jéinh³² tsú².

³ Hénh³ ma³ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² hí³², hi³ náí³² jí³ hi³ taunh³² siáh³ ta²¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jái¹³ hi³ ca³cué³ lá² Dió³², quí¹ má²ja³quián³ bíh¹ lí³tí³.

Juan² jmu² sí² ñí¹con² quiau³ cuáh³²

⁴ Jná¹³ la³² Juan², zein³² ná¹ sí² lá² ñí¹con² tá¹ quiaun³ nió³ hnoh² tsá² má²ná¹lín³ náh² cuáh³² tí³ hué³² Asia ní². Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³², jí³ hi³ cuí¹ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tin² hi³ jmu³ Dió³², Tsá² qui³ zian² la³ cun³ jmí¹tin², Tsá² zian² la³ tí³ ta³né³², hi³ la³ má²zian² jáun² bíh¹ siáh³ jmí¹ tsú² jmí¹ ja³²; hi³ tá¹ quiaun³ jmí²chí³ joh¹ Dió³² tsá² tionh² hí³ ta³ ñí¹ tsú², ñí¹ cuá¹tón²¹ tsú² jáun² hmá²si¹ quioh²¹ cuí¹ jmu¹ siáh³ la³ ní², ⁵ jí³ hi³ cuí¹ jmu¹ siáh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo, Tsá² zih³² re² lín³² jú¹ tson², Tsá² la³ñí¹ hi³ lín³ tsá² hmai²¹ jmí¹ ca³jenh¹³ ja¹ hla¹, Re²¹ Tsá² chín¹ ñí¹con² tsá² ná¹lín³ re²¹ ñí¹ hué²¹ lá². Hí³ bíh¹ jan² Tsá² jlánh¹ hniau³ dí², hi³ jáun² ca³hin³ tsú² tso³ quiú¹³ dí² cun³quionh³ jmí²hán¹ hnga²; ⁶ hí³ bíh¹ má²ca³jmú³ siáh³ hi³ má²ná¹lá³ dí² cu³ nió³ tsá² ná¹lín³ re²¹, jí³ hi³ má²ná¹lá³ dí² siáh³ mí²tsáu² ñí¹con² Dió³² Jméi² dí². Cuí¹ lí³quien² bíh¹ hnga² hí³ dí² jí³ hi³ cuí¹ ho² siáh³ pí³ la³ cun³ jmí¹hi³nio². ;Tson² bíh¹ cu³tí³!

⁷ Sá¹ní² jie³ dúh¹, jui³² ja¹ jnie² bíh¹ jáuh³ tsú²,

la³jín³² tsáu² bíh¹ jie³² tsú² ní¹ má¹jaunh³²,

hí¹ la³ tí³ tsá² ca³hah³ yáh³ tsú² jie³²;

hi³ la³jín³² la³jánh³ dú¹ ñí¹ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ ho³ jngih³ ní¹ má¹jaunh³² tsú² jáun².

Ján³, tson² bíh¹ la³ jáun² lí¹³.

⁸ —Jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ huéh³ la³ñí¹, hi³ ca³la³ tí³ huéh³ ñí¹ cá¹táuh³ —juáh³ Dió³² Juo¹³ dí², Tsá² qui³ zian² hí³ la³ cun³ jmí¹tin², Tsá² zian² la³ tí³ ta³né³², hi³ la³ má²zian² jáun² bíh¹ siáh³ jmí¹ tsú² jmí¹ ja³²; Dió³² Tsá² cú² juenh².

Jmí¹ cá¹jnia³ Cristo hi³ lin¹ hi³ quien² lín³²

⁹ Hi³ jáun² né³, jná¹³ Juan², jan² renh² hnoh² tsá² ma³tsoh¹ náh² honh² cu³lí²¹ quiúnh¹, tsá² cá²re² tiauh² dí² jo³cuo² Dió³² jí³ hi³ ná¹tion²³ dí² siáh³ tsí³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús. Jná¹³ jmí¹ cuá¹tson³ ná¹ cáun² hué³² nio² chu³ jmái², hué³² jmái² Patmos, cun³ñí¹ hi³ hléh²³ jná¹³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² jí³ hi³ zih²³ jná¹³ siáh³ jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ Jesús. ¹⁰ Hi³ jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ ná¹chan¹ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí², [la³ cun³ dú²me¹ yáh³,] jmí¹jáun² ca³jmú³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ ca³jnia³ jéin³² jná¹³ la³ lá²: Cu³hna³² jná¹³ ca³nái³² cáun² mah¹ hi³ ñí¹ca³hléh³ tsáu² tiá³ lín³² la³jmí¹ hén²³ cáun² mí¹ñí² trompeta, ¹¹ hi³ ñí¹ca³juáh³ la³ lá²:

—Tón³ ñí¹ sí² la³ cun³ hi³ jie³² nú² lá², hi³ jáun² zen² ñí¹con² tán¹ quiaun³ nió³ tsá² cuáh³² [hué³² Asia], la³ cun³ tsá² zian² já¹ juú² Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, jí³ Laodicea ní² siáh³.

12 Hi³ jáun² ca³jinh¹ jná¹³, hi³ ca³lí³hnó³² jná¹³ jie²¹ ní¹juáh³ hin² hleh³² ní¹con² jná¹³. Jmí¹ ca³jinh¹ jná¹³ jáun² né³, ca³jíe³² jná¹³ quiau³ tse³ pih²¹ ha²¹ jmi² no¹ hi³ hún¹ sí² hi³ lí³ cú¹mí¹niau²¹ jmáh³²; 13 hi³ ja¹ ní¹ ná¹táun³ tse³ pih²¹ jáun² né³ ca³jien¹ jná¹³ jan² Tsá² jniá³ la³jmí¹ jniá³ tsá²mi³cuóun², hi³ dí¹quih³² cáun² hmih³² cuó² hi³ he² la³ tí³ coh³ ta³, hi³ ní¹ tsí³ né³ hñéih³ cáun² láu² lí³ cú¹mí¹niau²¹. 14 Hi³ jñú² chí¹ tsú² né³, tiáu² lín³² bíh¹ ca³la³ jmí¹ tiáu² jan³², ho³ la³jmí¹ tiáu² jñú¹³ *já¹ziáh²; hi³ mí¹ní¹ tsú² siáh³ zín³ lín³² bíh¹ la³jmí¹ lí³ zih¹ sí². 15 Ta³ tsú² siáh³ ca³la³ hi³ zín³ dáin³ bíh¹ la³jmí¹ lí³ cáun² mí¹ní² rá²hu²¹ sí²; hi³ ní¹ má¹ca³hléh³ tsú² siáh³, tiá³ lín³² bíh¹ hén²³ mah¹ la³jmí¹ hín¹ ní¹juáh³ ní¹ má¹cá²quih³² ma³ quin³² ma³ cu³ tsin¹ jmí²miih²¹. 16 Cuá² chu²¹ zianh³² tsú² quiau³ chí¹jmai²¹, ho³ tsú² né³ cuá²ha² cáun² mí¹tá³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹, hi³ jáun² ní¹ tsú² siáh³ zín³ lín³² la³jmí¹ pin³ hiú² ní¹ má¹tí³ chí³hiú².

17 Jmí¹ ca³jien¹ jná¹³ tsú², jáun² ca³quinh³ ná¹ ta³ ní¹ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² jun³. Jmí¹jáun² ca³tie³ tsú² jná¹³ cuo² cun³quionh³ cuá² chu²¹ quioh²¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ lí² juenh³ na²¹, quí¹ jná¹³ bíh¹ la³² la³ cun³ jmí¹ ca³lí³liau³ jí³ ca³la³ tí³ ní¹ cá¹táuh³ siáh³. 18 Jná¹³ bíh¹ la³² Tsá² zian² ná¹, Tsá² jun³ ná¹ cu³tiá³, tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²zian² jná¹³ la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹. Jná¹³ bíh¹ quion¹ llave quioh²¹ hmú³² jí³ hi³ quioh²¹ ní¹ tsá²tánh¹ tsá² má²cá²tsan³ ní² siáh³. 19 Jáun² né³, tón³ ní¹ sí² la³jí³² hi³ má²lí²jieh³ hnú² ní²; la³ cun³ hi³ má²lí³² jí³ hi³ né³bí¹ lí¹³ jmí¹ tsú² jmí¹ ja³² ní² siáh³. 20 La³ cun³ hi³ hnió³ juáh³ quiau³ chí¹jmai²¹ hi³ zionh¹ jná¹³ cuá² chu²¹, jí³ quiau³ tse³ míh¹ hún¹ sí² hi³ lí³ cú¹mí¹niau²¹ hi³ má²lí²jieh³ nú² jáun², la³ lá² bíh¹ lí³: Quiau³ chí¹jmai²¹ jáun² lí³ quiaun³ tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³ bíh¹, tsá² tanh² hó¹ní¹ tán¹ quiaun³ nió³ tsá² cuáh³² hí³, hi³ quiau³ tse³ míh¹ jáun² né³ lín³ siáh³ tán¹ quiaun³ nió³ tsá² cuáh³² hí³ bíh¹.

2

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² lín³ cuáh³² já¹ juú² Éfeso

1 "Né³² né³, zen² jái¹³ lá² ní¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh² hó¹ní¹ tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Éfeso, hi³ zéih³ tsú² la³ lá²:

"Tsá² zianh³² hí³ quiau³ chí¹jmai²¹ tí³ cuá² chu²¹, Tsá² ngí³² hí³ ja¹ quioh²¹ tá¹ quiau³ tse³ míh¹ hún¹ sí² hi³ lí³ jáun² cú¹mí¹niau²¹ juáh³ la³ lá²: 2 Má²cuo² bíh¹ jná¹³ re² he³ lánh³ lí³ táh³ hnoh², ño¹ bíh¹ jná¹³ hi³ hnoh² jmuh³² náh² ta²¹ la³ jonh³ jmí¹ honh², jí³ he³ lánh³ rón³² tion²³ náh² siáh³ honh² ní²; ja³bí¹ ño¹ jná¹³ hi³ cun³ tiá² jéin²³ bíh¹ hnoh² tsá² hláih¹, hi³ ño¹ jná¹³ siáh³ hi³ re² lín³² bíh¹ cá² lan²³ hnoh² tsá² lí¹ ná¹juáh²³ hi³ lín³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³², jáun² hnoh² má²ca³lí³ níh¹ hi³ tsá² tí¹ jáin² bíh¹ hí³. 3 Ná¹tion²³ bíh¹ hnoh² honh² ja¹ la³jí³² uu³mí²tsi³² hi³ ma³tsoh¹ náh² honh² cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³, tiá² má²cá²huon³ yáh³ hnoh². 4 Tí³la³ zia³² bíh¹ cáun² hi³ hlah³ quián¹³ hnoh²: Hi³ tiú²uú² hnau³ yáh³ hnoh² jná¹³ la³ cun³ jmí¹ hnau³ hnoh² jáun² jmí¹tin². 5 Jáun² né³, cháú¹ náh² honh² ha³ lánh³ jmí¹ má²zian² náh² ní¹con² jná¹³ jmí¹tin², hi³ cuí¹ cha³conh² siáh³ honh² náh² ha³ lánh³ má²zian² náh² ní² ta³né³²; jmu³ siáh³ la³ cun³ ta²¹ hi³ ca³jmuh³ náh² jáun² la³ jmí¹ ní¹, quí¹ ní¹juáh³ tiá² jmúh¹³ náh² la³ ní², jáun² jáunh¹³ jná¹³ hi³ já¹quin³² ná¹ tse³ míh¹ hún¹ sí² ní² ní¹con² hnoh² ní¹juáh³ tiá² la³ tsa³conh² yáh³ honh² náh². 6 Tson² bíh¹ jmuh³² hnoh² re² hi³ tiá² jen²³ náh² la³ cun³ hi³ jmu² tsá² cu³ nió³ hain²¹ tí³ con² Cú²la²¹, quí¹ ja³bí¹ jná¹³ siáh³ tiá² tí³² yáh³ tsin³² ná¹ tsá² hí³".

7 "Ní¹juáh³ tsá² chí²¹ cuá¹, jcuí¹ nie¹³ tsú² re² la³ cun³ hi³ juáh³ Jmí²chí³ Chun¹ ní¹con² tsá² ná¹lín³ cuáh³² la³ tán¹! Quí¹ ní¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmái¹, tsá² hí³ bíh¹ cue¹ jná¹³ jái¹³ hi³ cuh³ mái³ hi³ hai²¹ hmá² jmu² hi³ lí¹³ zian² tsú² hi³ chí²¹ chu³ jo² hué¹³ Dió³² ní¹ tianh³² tsú² tie³.

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² lín³ cuáh³² já¹ juú² Esmirna

8 "Né³² né³, zen² jái¹³ lá² ní¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh² hó¹ní¹ tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Esmirna, hi³ zéih³ la³ lá²:

"Tsá² lín³ hí³ la³ní¹ hi³ ca³la³ tí³ ní¹ ca³táuh³, Tsá² ca³jun³ hi³ jáun² ca³jenh¹³ siáh³, Tsá² hí³ juáh³ la³ lá²: 9 Nô¹ bíh¹ jná¹³ re² he³ lánh³ rón³² ma³tsoh¹ náh² honh² jí³ hí³ má²tia³mii² náh² siáh³, tí³la³ uá¹ jáun² la³ jáun² né³, cun³ jáun² hánh³ bíh¹ hnoh². Nô¹ jná¹³ siáh³ lánh³ rón³² tú² hiáu³² hnoh² tsá² lí¹ juáh³ hí³ hí³ lín³ *judíos, quí¹ tsá² hí³ dá² cáun² ná¹lín³ cu³ nió³ quioh²¹ *Satanás bíh¹. 10 Ha³ lí² juenh³ náh² la³ cun³ hi³ má¹tsoh¹ náh² honh². Sá¹ní² jie³, tia³jui³² lá² bíh¹ má²táuh³² tsá² hláinh¹ ma³ jan² hnoh² hñu³mí¹ní², la³ cun³ hi³ ca³ lau³ tsú² hnoh². Quia³ jmái¹ lí³ hniáuh³² má¹tsoh¹ hnoh² honh². Tí³la³ cuí¹ tionh² náh² la³ má²tionh² jáun² ní¹con² jná¹³, uá¹jinh¹ ca³la³ tí³ ní¹ cá¹tsan³ náh², hí³ jáun² jná¹³ cué¹³ jái¹³ hi³ lí¹³ zian² náh² cun³ jmí¹hi³nio² hi³ lí³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ cáun² *có²ron¹ná¹".

11 "Ní¹juáh³ tsá² chí²¹ cuá¹, ¡cuí¹ nie¹³ tsú² la³ cun³ hi³ juáh³ Jmí²chí³ Chun¹ ní¹con² tsá² ná¹lín³ cuáh³² la³ tán¹! Ní¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmái¹, ha³ tiá² hi³ quiunh²¹ yáh³ tsú² ca³ti²¹ hmú³² ní¹ má²tenh³.

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² lín³ cuáh³² já¹ juú² Pérgamo

12 "Né³² né³, zen² uá²jai³² jái¹³ lá² ní¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh² hó¹ní¹ tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Pérgamo, hi³ zéih³ la³ lá²:

"Tsá² quian³² hí³ mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ juáh³ la³ lá²: 13 Nô¹ jná¹³ re² ha³ jinh¹ tionh² hnoh², hnoh² dá² tionh² ní¹ cuá¹quien² Satanás bíh¹; tí³la³ uá¹ jáun² la³ jáun² tionh² náh² ní¹ jáun², cun³ jáun² la³ má²zian² jáun² bíh¹ hnoh² hi³ ca³tin¹ jná¹³. Hí¹juáh³ tiá² ca³ma³zian¹³ yáh³ hnoh² hi³ ca³tin¹ jná¹³, uá¹jinh¹ jmái¹ hi³ ca³jngih³ tsú² jáun² Antipas tsá² ca³náu² hí³ jái¹³ la³ má²nau³² jáun² hi³ ca³tin¹ jná¹³, tsá² jun³ hí³ ní¹ cuá³ ní² Satanás. 14 Tí³la³ zia³² ca³lá² hi³ tiá² tí³² tsin³² jná¹³ hi³ jmuh³² hnoh², quí¹ cun³ní¹ hi³ ní² bí¹ tiáunh¹ ma³ jan² tsáu² ja¹ quián¹³ hnoh², tsá² tiá² hnió³ chá³² tí³ có³² la³ cun³ hi³ ca³ma³ta² hla¹ Balaam, tsá² ca³ma³tin² hla¹ Balac ha³ lánh³ rón³² ma³can² tsá² *Israel hi³ jmu³ tso³, hi³ cuh³ ngú³ quioh²¹ jáh³ má²lí²jngih³ tsú² ta³ ní¹ dió³² tsá² lán¹, jí³ hí³ lí¹ jmu³ lí¹ tsó²¹ ní² siáh³. 15 Ja³bí¹ tiáunh¹ siáh³ ma³ jan² tsáu² ja¹ ní² quián¹³ náh², tsá² taunh³² ta²¹ jái¹³ quioh²¹ tsá² cu³ nió³ hain²¹ tí³ con² Cú²la²¹. 16 Jáun² né³, za¹ náh² jmí¹ honh² ca³ti²¹ hi³ ní², quí¹ lí¹ zia³² lí¹ jáunh¹³ ná¹ tia³jui³² hi³ já¹jmú³² ná¹ hnié² quiúnh¹ tsá² hí³ cun³quionh³ mí¹tái³ hi³ cuá²ha² uen³² ná¹".

17 "Ní¹juáh³ tsá² chí²¹ cuá¹, ¡cuí¹ nie¹³ tsú² re² lín³² la³ cun³ hi³ juáh³ Jmí²chí³ Chun¹ ní¹con² tsá² ná¹lín³ cuáh³² la³ tán¹! Quí¹ ní¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmái¹, tsá² hí³ bíh¹ cue¹ jná¹³ má³² hi³ jmái² jáun² maná¹ hi³ ná¹hmá¹ jáun², hi³ cuh³, cónh³ cá² má³ quín¹ pih²¹ tiáu². Ní¹ quín¹ pih²¹ jáun² né³ tón³² cáun² hi³ jmái² tsú², hi³ hmai²¹; hi³ jmái² tsú² jáun² né³, jí³²la³ hnga² bíh¹ tsá² he³ hí³ lí³ cuoh² hi³ jáun².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² lín³ cuáh³² já¹ juú² Tiatira

18 "Né³² né³, zen² uá²jai³² jái¹³ lá² ní¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh² hó¹ní¹ tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Tiatira, hi³ zéih³ la³ lá²:

"Jon² Dió³² Tsá² zín³ mí¹ní¹ la³jmí¹ lí³ zih¹ sí², Tsá² lí³ siáh³ ta³ la³jmí¹ lí³ mí¹ní² zín³ lín³², hí³ bíh¹ juáh³ la³ lá²: 19 Jná¹³ cuo² lánh³ rón³² lí³ táh³ hnoh²: hi³ hnau³ náh² jná¹³, hi³ nio² cáun² tán¹ honh² náh², hi³ ma³con²¹ náh² siáh³ la³jín³² tsáu², jí³ hí³ tion²³ náh² siáh³ honh² la³jí³²; hi³ nõ¹ jná¹³ siáh³ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ hliáun³ ta²¹ chu²¹ má²ná¹jmuh³² náh² tá¹ la³ lá², la³ cónh³ bíh¹ jmí¹tin². 20 Tí³la³ zia³² bíh¹ cáun² hi³ tiá² tí³² tsin³² jná¹³ hi³ jmuh³² hnoh²: Quí¹ ní² bíh¹ cuá³ tsá²mi³ Jezabel, tsá² lí¹ juáh³ hí³ hí³ lín³ jan² *tí³² jē¹ Dió³², tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, sa³ má²can² bíh¹ tsú² tsáu² hi³ juáh³ dí² hi³ chu²¹ bíh¹ néh¹ ní¹juáh³ hi³ jmu³

tsú² hi³ juón¹ quionh³ tsá² hlá² tsá² ní², jí³ hi³ cuh³ siáh³ ngú³ quioh²¹ jáh³ má²lí²jngih³ tsú² ní¹con² dió³² tsá² lán¹. ²¹ Ca³cue³ bíh¹ jná¹³ tsá²mi³ ní² jmái¹ hi³ jmí¹ lí³ tsa³conh² tsí³ ca³ti²¹ hi³ hlah³ hi³ hó³² jáun², tí³la³ tiá² ca³lí³hnió³ yáh³ tsú². ²² Jáun² né³, sá¹ní² niéi² náh² jái¹³ lá²: Jná¹³ jmu¹ hi³ quió³² tsú² hi³ rá¹má²tso² lín³² tsí³ la³ má²quionh³ jí³ la³jín³² tsá²ñuh² tsá² ja³² tsí³ hi³ jmu² tso³ quionh³ dí², ní¹juáh³ tsá²ñuh² tsá² tiá² chá³² tí³ có³² tá¹³ tsá²mi³ hí³. ²³ Má¹hiá¹ má¹tsán¹³ jná¹³ siáh³ tsá² má²ca³hín¹³ jē¹ tsú² cun³quionh³ hi³ chéi³ hi³ uóu³², hi³ jáun² la³jín³² tsá² ná¹lín³ cuáh³² la³ tán¹ lí³ ní³² hi³ jná¹³ bíh¹ Tsá² cuo² ná¹ jmí¹ tsí³ tsáu² jí³ hñu³ tsí³ tsú² ní² siáh³, hi³ jáun² jná¹³ bíh¹ má¹hmah²¹ ní¹con² náh² la³ cun³ rón³² lí³ ta²¹ hi³ jmuh³² náh². ²⁴ Tí³la³ hnoh² tsá² Tiatira ní¹ hná¹ ní², tsá² tiá² táunh²³ náh² ta²¹ zión³² jáun², hi³ sa³jun³ ca³lí³ cuín² náh² siáh³ la³ cun³ hi³ juáh²³ jáun² tsá² hí³ jú¹ hún¹ quioh²¹ Satanás, ha³ tiú²uú² cué¹³ yáh³ jná¹³ cónh³ cáun² liá¹ héi² ní¹ hná¹ ní² ní¹con² hnoh². ²⁵ Jí³²la³ tí³ zianh³² náh² tiá³ jui³² hi³ má²quiánh¹ bí¹ náh² ca³la³ tí³ ní¹ cuanh²¹ jná¹³. ²⁶ Quí¹ ní¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmái¹, jí³ hi³ jmu² siáh³ la³ má²jmu² jáun² la³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³ ca³la³ ní¹ cá¹táuh³ jmái¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ cue¹ jná¹³ jái¹³ hi³ hau³ jái¹³ ní¹con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³. ²⁷ La³jmí¹ má²ca³cué³ jná¹³ jáun² Nuh³² jái¹³ hi³ ho² ná¹, la³ jáun² bíh¹ hau³ tsá² hí³ jái¹³ hi³ ra³tsi³² héih³² ní¹con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³, hi³ cuá¹ho² jái¹³ cun³quionh³ cáun² hmá²híh¹ hi³ lí³ mí¹ní², hi³ jáun² juu³ tsunh³ tsú² tsáu² la³jmí¹ juú² tsunh² tsú² cáun² hná¹ hia³² cuáh¹; ²⁸ tsá² hí³ né³ cue¹ jná¹³ chí¹jmái²¹ juenh¹³ hi³ ja³² tí³ ca³jniá³²".

²⁹ "Ní¹juáh³ tsá² chí²¹ cuá¹, ¡cuí¹ nie¹³ tsú² re² lín³² la³ cun³ hi³ juáh³ Jmí²chí³ Chun¹ ní¹con² tsá² ná¹lín³ cuáh³² la³ tán¹!

3

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² lín³ cuáh³² já¹ juú² Sardis

¹ "Né³² né³, zen² uá²jai³² jái¹³ lá² ní¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh² hó¹ní¹ tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Sardis, hi³ zéih³ la³ lá²:

"La³ lá² juáh³ Tsá² jan² hí³ tá¹ quiaun³ jmí²chí³ joh¹ Dió³² jí³ hi³ quian³² siáh³ tá¹ quiau³ chí¹jmái²¹: Jná¹³ ño¹ la³ cun³ la³jí³² hi³ jmuh³² hnoh², hi³ jáun² ño¹ jná¹³ hi³ hnoh² má²ná¹jún¹ bíh¹ uá¹jinh¹ la³jín³² tsáu² ná¹juáh²³ hi³ zian² bíh¹ hnoh². ² ¡Nú¹ tianh³ dá² náh², hueh³ zió³ máh¹! Jmu³ hua³hí¹³ la³ cun³ cú¹pih²¹ hi³ ziaun²³ ní² quián¹³, ñeh² bíh¹ hi³ tsa³hín³ ca³la³ jí³²; quí¹ má²cá²jé³² jná¹³ hi³ la³jí³² hi³ jmuh³² hnoh² tiá² lí³ yáh³ la³ cun³ jmí¹ ca³ti²¹ lí³ ta³ ní¹ Dió³². ³ Cháu¹ honh² la³ cun³ hi³ má²ca³heh³ náh² jáun² jí³ hi³ má²ca³niéih² náh² jáun² siáh³, hi³ ma³ti²¹ re² tí³ chí¹ján³; za¹ jmí¹ honh². Quí¹ ní¹juáh³ tiá² hueh²¹ náh² zió³ máh¹, jáun² jná¹³ jáunh¹³ ní¹con² hnoh² la³jmí¹ ja³² jan² háin² cáun² jmái¹ hi³ tiá² níh¹ náh². ⁴ Tí³la³ cu³ jáun² zian² bíh¹ cu³ nió³ pih²¹ tsáu² já¹ juú² Sardis ní², tsá² tiá² má²ca³ma³quiá¹ ha¹, tsá² hí³ tsa³ñi³táunh¹ quiúnh¹ jná¹³ hi³ ná¹quih³² hmih³² tiáu², quí¹ hi³ jáun² má²ca³tin¹ yáh³ tsú². ⁵ Ní¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmái¹, tsá² hí³ bíh¹ lí¹³ quíh³² hmih³² tiáu², ha³ tiá² hin¹³ yáh³ jná¹³ hi³ jmái² tsá² hí³ ní¹ sí² ní¹ rá¹tioh³ hi³ jmái² tsá² lí¹³ zian² cun³ jmí¹hi³nio², tí³la³ jná¹³ dá² má¹tson¹³ bíh¹ ní¹con² Nuh³² jí³ ní¹con² tsá²cuú² tsá²ta³ tsú² ní² siáh³ hi³ tsá² joh² jná¹³ bíh¹ tsá² hí³".

⁶ "Ní¹juáh³ tsá² chí²¹ cuá¹, ¡cuí¹ nie¹³ tsú² re² lín³² la³ cun³ hi³ juáh³ Jmí²chí³ Chun¹ ní¹con² tsá² má²ná¹lín³ cuáh³² la³ tán¹!

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² lín³ cuáh³² já¹ juú² Filadelfia

⁷ "Né³² né³, zen² uá²jai³² jái¹³ lá² ní¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh² hó¹ní¹ tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Filadelfia, hi³ zéih³ la³ lá²:

“La³ lá² juáh³ Tsá² jlánh¹ híen¹, Tsá² tson² jë¹, Tsá² quian³² hí³ llave quioh²¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, Tsá² nia³² hí³ ho³hñú¹³, hí³ hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² lí¹³ jnáí³² má¹lí³² jáun², hí³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³jna³ tsú² ho³hñú¹³ né³, hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² lí¹³ níá³² siáh³. Tsá² hí³ juáh³: ⁸Jná¹³ cuo² lánh³ lí³ ta²¹ quián¹³ hnoh². Sá¹ní² jie³, jná¹³ má²ca²jmú³² hí³ há²na²¹ cáun² ho³hñú¹³ ñí¹con² hnoh², hí³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ jnáí³²; quí¹ uá¹jinh¹ cú¹pih²¹ pí³ zia³² quián¹³ náh², cu³ jáun² má²ca³tionh² bíh¹ náh² ta²¹ jáí¹³ quion²¹ jná¹³, ha³ tiá² má²ca³ma³zian¹³ yáh³ hnoh² ñí¹con² jná¹³. ⁹Sá¹ní² jie³ dúh¹, tsá² joh¹ hí³ *Satanás tsá² tí¹ jáin² hí³, tsá² lí¹ ná¹juáh²³ hí³ hí³ lín³ *judíos ta³ tiá² lín³, ñí¹con² tsá² hí³ jmu¹ jná¹³ héih³² hí³ tsa³di³jñí³² ñí¹ hó²¹ máh¹ hnoh², hí³ jáun² lí³ ñí³² tsú² hí³ jná¹³ bíh¹ má²ca³ma³hnau¹ ná¹ hnoh². ¹⁰Jmí¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ jáun² hí³ hniáuh³² cueh¹³ náh² honh² ca³ma³tih²¹ bíh¹ hnoh² héih³² jáun² quion²¹ jná¹³; hí³ jáun² dá² jná¹³ bíh¹ jmu¹ ná¹ hua³hí¹³ hnoh² ní¹juáh³ ní¹ má¹cua³² uu³mí²tsí³² hí³ má²ja³quián³ cua¹³ jáun² ñí¹ hué²¹ lá² hí³ ca³ lan³ ca³la³ jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ lá². ¹¹Quí¹ má²ja³quián³ bíh¹ jáunh¹³ jná¹³; jáun² tiá³ zianh³² la³ cun³ hí³ zia³² ní² ñí¹con² náh², hí³ jáun² hí¹ jan² tiá² hin² quin³ *có²ron¹ná¹ quián¹³ náh². ¹²Ní¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmái¹, tsá² hí³ bíh¹ jmu¹ jná¹³ hí³ lín³ la³juah²¹ dúh¹ cáun² pí²lia²¹ ñéih³ hñú³ híen¹ quioh²¹ Dió³² Juóu³² jná¹³, hí³ jáun² jmí¹líh³ bíh¹ tiú²uú² cua³han² tsú² ñéih³ jáun². Tí³ coh³ quioh²¹ tsá² hí³ né³ tón¹³ jná¹³ hí³ jmái² Dió³² Juóu³² jí³ hí³ jmái² juú² quioh²¹ Dió³² Juóu³² jná¹³ hí³, la³ cun³ juú² Jerusalén hmai²¹ yáh³, juú² ja³ jáun² ñí¹con² Dió³² Juóu³² jná¹³ tí³ hñú³mi³cuú²; ja³bí¹ tón¹³ jná¹³ siáh³ hí³ jmái² huen² ná¹, cáun² hí³ jmái² hmai²¹”.

¹³ ”Ní¹juáh³ tsá² chí²¹ cuá¹, ¡cuí¹ nie¹³ tsú² re² lín³² la³ cun³ hí³ juáh³ Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² ná¹lín³ cuáh³² la³ tán¹!

Jái¹³ hí³ ca³tin¹ tsá² lín³ cuáh³² já¹ juú² Laodicea

¹⁴ ”Né³² né³, zen² siáh³ jáí¹³ lá² ñí¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh² hó¹ñí¹ tsá² má²lín³ cuáh³² zian² já¹ juú² Laodicea, hí³ zéih³ la³ lá²:

“Tsá² jlánh¹ re² nau³² jáí¹³, Tsá² qui³ tson² jë¹, Tsá² lín³ hí³ mí¹ziah²¹ ca³ti²¹ la³jí³² hí³ ca³jmú³ Dió³², Tsá² hí³ bíh¹ juáh³ la³jí³² jáí¹³ ñí¹ hná¹ lá²: ¹⁵Cuo² re² bíh¹ jná¹³ he³ lánh³ lí³ ta²¹ quián¹³ hnoh². Tiá² má²zian² yáh³ hnoh² hí³ ca³tin¹ jná¹³ ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², hí³ sa³jun³ hau² yáh³ hnoh² jná¹³. ¡Sá¹jmí¹ hí³ má²zian² hnoh² hí³ ca³tin¹ jná¹³ dúh¹, ho³ hí³ hau² náh² jná¹³! ¹⁶Tí³la³ cun³ñí¹ hí³ tí³ lí¹ lín³ náh² la³jmí¹ lí³ jmi² cháu³ bíh¹, sa³jun³ chéi³ sa³jun³ cuóuh³ yáh³, quí¹ hnoh² dá² cáun² lí¹ hain²¹ náh² ja¹ bíh¹, hí³ jáun² dá² cáun² hñei²¹ bíh¹ jná¹³ hnoh² la³ jan² tsá² hñei³² cáun² hí³ tiá² jmá³. ¹⁷Quí¹ hnoh² dá² jlánh¹ juáh³: Jnoh¹ bíh¹ cu³ nió³ tsá² hánh³ lín³², jlánh¹ re² má²ca³lí³ hánh³ jnoh¹, hí³ jáun² hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú² hí³ lí³hniauh²³ quiú¹³. Hí³ tiá² ñí¹ yáh³ náh² má¹lí³² jáun² hí³ hnoh² bíh¹ cu³ nió³ tsá² tsí¹juí³ cu³tí³, tsá² zenh² chu³ jui³², tsá² tia³mii², tsá² ten³, tsá² láun³ cuánh² cu³tí³. ¹⁸Hí³ jáun² jná¹³ né³ juah³² hí³ chú³² lánh¹³ hnoh² cú¹mí¹niau²¹ ñí¹con² jná¹³, hí³ má²ca³lí³ hngó³² cun³quionh³ sí², hí³ jáun² bíh¹ ján¹ tson² lí³ hánh³ hnoh²; liá³ náh² siáh³ hmih³² tiáú² hí³ quíh¹³ hí³ jáun² lí¹³ chí¹jlin² náh², hí³ jáun² quin³ hua³heih²¹ quián¹³ náh²; hí³ liá³ náh² siáh³ mí³ hí³ táh¹³ náh² mí¹máh¹ hí³ jáun² lí¹³ jie²¹ hnoh². ¹⁹Quí¹ jná¹³ dá² jin³² ní¹juáh³ tsá² hno³ ná¹, jí³ hí³ tí¹ jinh²¹ ná¹ tsú² siáh³; jáun² né³, ma³zián¹³ náh² hí³ ca³tin¹ jná¹³ ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², za¹ jmí¹ honh² ca³ti²¹ hí³ hlah³ ní². ²⁰Sá¹ní² jie³ dúh¹, jná¹³ zenh² ho³hñú¹³ hí³ dí¹té²³ ná¹; ní¹juáh³ lí³ua³ jan² tsá² náí³², hí³ níá³² tsú² siáh³ ho³hñú¹³ quioh²¹, jáun² jná¹³ né³ hu²¹ ñéih³ quioh²¹ tsú² hí³ jmu¹ ná¹ má³² cu³tsa³² quiúnh¹ tsú². ²¹Ní¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmái¹, tsá² hí³ bíh¹ cue¹ jná¹³ jáí¹³ hí³ tsa³cuá² cu³hén² ná¹, la³jmí¹ ca³cah¹ jná¹³ jáun² jmái¹, hí³ jáun² má²cuá¹tón²¹ jná¹³ cu³hén¹ Nuh³²”.

22 "Ñí¹juáh³ tsá² chi²¹ cuá¹, hi³ jáun² ꞑcuí¹ nie¹³ tsú² re² lín³² la³ cun³ hi³ juáh³ Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² má²ná¹lín³ cuáh³² la³ tán¹!

4

Má²tsú² má²jónh³² tsú² Dió³² hñu³mi³cuú²

1 Jmí¹ má²lí³² jáun² né³ ca³jíe³² jná¹³ cáun² ho³hñú¹³ hi³ há²na²¹ hñu³mi³cuú²; hi³ jáun² mah¹ hi³ la³ ca³nái³² jná¹³ jáun² jmí¹tin² né³, ca³nái³² jná¹³ siáh³ hi³ ñí¹hleh²¹ siáh³ tsáu² la³jmí¹ hén²³ cáun² mí¹ñí² trompeta, hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—Uú³ hnú² tí³ lá², hi³ jáun² ñí¹ lá² hie¹³ jná¹³ la³ cun³ hi³ lí¹³ jmí¹tsú² jmí¹ja³².

2 La³ cun³ jmí¹jáun² né³ ca³jmú³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ ca³jnia³ jéin³² jná¹³ cáun² hmá²si¹ hi³ zeh² hñu³mi³cuú², ñí¹ hmá²si¹ jáun² né³ cuá¹tsi²¹ jan² tsáu². 3 Ca³la³ cú²tú¹ cú²lí¹³ bíh¹ jniá³ Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ ñí¹ hmá²si¹ jáun², la³jmí¹ zín³ quín¹ téh²³ tsú² jaspe ho³ cún¹ cornalina; hi³ la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá¹tón²¹ tsú² jáun² né³ hen² jmí²quín¹ réh² hi³ zín³ lín³² la³jmí¹ zín³ cá² má³ quín¹ esmeralda. 4 Cu³ jéin³ hmá²si¹ jáun² ná¹táun³ siáh³ cónh^{3í1} quiu³quiún³ hmá²si¹ hi³ ná¹tsin¹ quiu³quiun³ tsá²daun³² tsá² ná¹quih³² hmih³² tiáu², hi³ ná¹hein³² siáh³ *có²ron¹ná¹ hi³ lí³ cú¹mí¹niau²¹. 5 Ñí¹ hmá²si¹ jáun² hia³² sí² quioh²¹ miíh³², hi³ ca³la³ cú²tiú² cú²jan³² lín³² siáh³ nio² hi³ hén²³ tiá³ cu³tí³. Ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ tsí¹cau³² quiau³ sí² hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ sí² quí² hmá²; sí² jáun² né³ ca³tin¹ tá¹ quiaun³ jmí²chí³ joh¹ Dió³². 6 Ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tsi²¹ hí³ hmá²si¹ jáun² jniá³ la³jmí¹ jniá³ cáun² jmí²mih²¹ hi³ lí³ jmáh³la³ hu³² hi³ nga² joh¹ cá² táun² cá² táun², hi³ lí³ la³jmí¹ lí³ jan³².

La³ cu³ la³ jéin³ hmá²si¹ jáun² tionh² siáh³ quiun³ tsá²cuú² tsá²chín³; tsá² hí³ né³ ná¹hó²¹ mí¹ñí¹ tí³ ta³ ñí¹ jí³ tí³ cu³hna²¹ ní² siáh³. 7 Tsá²cuú² tsá²chín³ la³ñí¹ hí³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² hiah³², tsá² ñí¹ má²gon³ hí³ né³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² cuá¹juí² míh¹, tsá² ñí¹ má²gáun³ né³ jniá³ ñí¹ la³jmí¹ jniá³ ñí¹ tsá²mi³cuóun², hi³ ñí¹ má²quiun³ tsá² hí³ né³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² má² hi³ hí¹ranh³². 8 Ma³ quin³² ma³ jan³² tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ ná¹tsi²¹ ma³ jñé³ chí¹ pí¹³, hi³ ná¹hó²¹ siáh³ mí¹ñí¹ la³ coh³ la³ ñeh² quioh²¹. La³ huá² la³ jma² bíh¹ cun³ tiá² tunh²³ tsá² hí³ hi³ ná¹juáh²³ la³ lá²:

ꞑTsá² híen¹, Tsá² híen¹, Tsá² híen¹ cu³tí³ bíh¹ Dió³² Juo¹³ dí²,

Tsá² cú² Tsá² juenh² cu³tí³ bíh¹,

Tsá² qui³ zian² la³ cun³ jmí¹tin²,

hi³ hí³ bíh¹ Tsá² zian² la³ má²zian² jáun²!

9 Ma³ quin³² ma³ cu³ jéin³² hi³ má²quien² tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ ñí¹ hmá²si¹ jáun², jí³ hi³ má²tsú² má²jónh³² tsú² siáh³ Tsá² hí³ hi³ cueh³² dí² tiá¹hmah¹ Tsá² zian² hí³ la³ cun³ jmí¹hi³nio², 10 má¹lí³² jáun², tán¹ quiu³quiun³ tsá²daun³² hí³ tiánh²³ ná¹hin³ ca³la³ tí³ hué³² ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ ñí¹ hmá²si¹, hi³ má²tsú² má²jónh³² dí² Tsá² zian² hí³ la³ cun³ jmí¹hi³nio², hi³ cha³² dí² siáh³ có²ron¹ná¹ hi³ ná¹hein³² ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tón²¹ hí³, hi³ juáh³ la³ lá²:

11 Hnú² Dió³² Juo¹³ jnoh¹,

jan² hnú² bíh¹ ca³tí²¹ ma³quien² tsáu²,

jí³ hi³ ma³tsu³ ma³jáuh³² tsú²,

jí³ hi³ juáh³ tsú² hi³ hnú² bíh¹ Tsá² cú² juenh² nú²;

quí¹ hnú² bíh¹ ca³jmuh³ la³jí³² hi³ zia³²,

hi³ cun³ñí¹ hi³ tí³² honh² huen² bíh¹ hnú² ca³lí³zia³² la³jí³² hi³ zia³².

5

Sí² rá¹pan² hi³ rá¹hñei³², jí³ hi³ rá¹quiun² tá¹ quiau³ jéin³²

¹ Jáun² né³, jmí¹jáun² ca³jíe³² jná¹³ hi³ Tsá² cuá¹tsi²¹ hí³ ní¹ hmá²si¹ cuá¹zianh³² cuá² chu²¹ cáun² sí² rá¹pan² hi³ tloh³ hueh³ la³ coh³ la³ ñeh², hi³ rá¹hñei³² jí³ hi³ rá¹quiun² tá¹ quiau³ jéin³². ² Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jien¹ jná¹³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² jlánh¹ zia³² pí³ quioh²¹, hi³ hleh³² tiá³ lín³² hi³ nga² hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Hin² bíh¹ tsánh² ca³tin¹ záih³ tá¹ quiau³ hi³ rá¹hñéih³ sí² ní² hi³ niá^{32?}

³ Ti³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² tsá² jmí¹ ca³tin¹ niá³² sí² jáun² hi³ hí³², sa³jun³ hñu³mi³cuú², sa³jun³ ní¹ hue²¹ lá², hi³ sa³jun³ hñu³ hue³² siáh³. ⁴ Hi³ jáun² jná¹³ né³ ca³uó³² lín³² quí¹hliá² tiá² hin² tsanh³ yáh³ tsá² jmí¹ lí¹³ niá³² sí² jáun² hi³ hí³². ⁵ Jmí¹jáun² ca³zái³ jná¹³ jan² tsá²daun³² hí³ la³ lá²:

—Ha³ lí²uú² uó² hnú², quí¹ Tsá² lín³ Hiah³², jan² Tsá² mí¹zionh² quioh²¹ hla¹ Judá, Tsá² jón²záih¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, hí³ bíh¹ má²ca³cah¹³ jmá¹ hi³ jáun² hí³ bíh¹ má²ca³tin¹ niá³² sí² lá², hi³ ca³ tsú² tá¹ quiau³ hi³ rá¹hñéih³ sí² lá².

⁶ Jmí¹jáun² ca³jien¹ jná¹³ jan² *Já¹ziáh² míh¹ hi³ zenh² ja¹ ní¹ zeh¹ hmá²si¹ quionh³ hmá²si¹ hi³ ná¹tsin¹ jáun² tsá²daun³² hí³, la³ má²quionh³ tá¹ quiun³ tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ ní² siáh³. Já¹ziáh² míh¹ hí³ né³ má²quian³² cuoh² hi³ lin¹ hi³ má²ca³jngih³ tsú². Hí³ né³ jmí¹ tsi²¹ quiau³ juí¹³ hi³ jmí¹ zia³² siáh³ quiau³ má¹ mí¹ñí¹; la³jí³² hi³ jáun² né³ lí³ lí²¹ hi³ ca³tin¹ tán¹ quiaun³ jmí²chí³ joh¹ Dió³² hi³ má²ca³zen³ dí² ní¹ quioh²¹ tá¹ cáun² ní¹ cuá¹ ní¹ hue²¹ lá². ⁷ Jáun² Tsá² lín³ Já¹ziáh² míh¹ hí³ ngau³ ní¹ cuá¹tón²¹ Tsá² cuá¹tsi²¹ hí³ ní¹ hmá²si¹, hi³ ca³ñí¹quián¹³ sí² cuá¹zianh³² tsú² jáun² tí³ cuá² chu²¹. ⁸ Jmí¹ má²lí²quián³ Tsá² hí³ sí² jáun² né³, tá¹ quiun³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ la³ má²quionh³ tá¹ quiu³quiun³ tsá²daun³² hí³ ca³jmú³ ná¹hin³ la³ tí³ hue³² ta³ ní¹ Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹. Ma³ quin³² ma³ jan³² tsá²daun³² hí³ jmí¹ ná¹zianh³² ma³ cáun² tun³² pih²¹ hi³ cai³² tsú², hi³ ná¹zianh³² siáh³ ma³ cáun² uon² hi³ lí³ cú¹mí¹niau²¹ hi³ canh² ziún². Ziún² jáun² né³ lí³ la³jí³² jái¹³ hi³ ná¹hleh³² tsá² joh¹ Dió³² ní¹con². ⁹ Hi³ jáun² tsá² hí³ jmí¹ ná¹hie³² siáh³ cáun² sun¹ hma¹²¹ hi³ juáh³ la³ lá²:

Hnú² bíh¹ ca³tin¹ nú² hi³ niáh¹³ sí² ní²,

hi³ cáih¹ nú² tá¹ quiau³ hi³ chí¹hñéih²³ ní²,

quí¹ hnú² bíh¹ ca³jngah³ tsáu²;

hi³ cun³quionh³ jmí²hán¹ nú² ca³lian³² nú² tsáu²,

hi³ jáun² lí¹³ lín³ tsú² tsá² joh¹ Dió³²,

tsá² ja¹ quioh²¹ ca³la³ jánh³ dú¹ ní¹ mí¹zionh² tsáu²,

la³jáh³ dú¹ ní¹ juo³ tsá² jma²,

jí³ la³jín³² tsá² zian² ma³ quin³² ma³ caun³² hue³² ní² siáh³.

¹⁰ Quí¹ má²ca³jmuh³ hnú² hi³ ná¹lín³ tsú² cu³ nió³ re²¹ jí³ mí²tsáu² ní² siáh³ hi³ ca³tin¹ Dió³² Juo¹³ jnoh¹,

hi³ jáun² tsa³tánh¹ tsú² hi³ tsa³háu³ jái¹³ ní¹ hue²¹ ó³².

¹¹ La³ cun³ jmí¹jáun² ca³jien¹ jná¹³ juóun³² lín³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tionh² la³ cu³ la³ jéin³ ní¹ cuá¹tón²¹ Tsá² cuá¹tsi²¹ hí³ ní¹ hmá²si¹ jáun², la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ jí³ tsá²daun³² hí³ ní² siáh³, jí³ hi³ ca³nái³² jná¹³ siáh³ mah¹ hi³ ná¹hleh³² tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³². Tí³ la³ mei²¹ cu³tí³ bíh¹ tsá² hí³ tionh² ní¹ jáun² ¹² hi³ ná¹hleh³² tiá³ lín³² hi³ ná¹juáh²³ la³ lá²:

¿Cun³ ca³tin¹ bíh¹ Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹,

Tsá² ca³jngih³ tsú² hí³,

hi³ cu³tí³ ho² jái¹³,

hi³ quioh²¹ la³jí³² hi³ zia³²,

hi³ quia³lín³ siáh³ jmí¹ tsi³,

hi³ ho² siáh³ pí³,

ji³ hi³ hléh³² siáh³ tsáu² re² hi³ ca³tin¹ tsú²,
 hi³ li³ quien² tsú²,
 ji³ hi³ ma³tsu³ ma³jáuh³² siáh³ tsáu²!

¹³ Jmí¹ li²¹ jáun² ca³nái³² jná¹³ siáh³ hi³ ca³hléh³ ji³lin² tsá² ca³ma³jnia² Dió³²
 hñu³mi³cuú², ji³ ní¹ hué²¹ lá², ji³ hñu³ hué³², ji³ hñu³ jmí²miih²¹ ní² siáh³, la³ cun³ la³ji³²
 hi³ hu²¹ jmí²chí³ hi³ zia³² la³ cu³ la³ juéh³ mi³cuú² yáh³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

¡Cuí¹ má¹tsú¹ má¹jónh²¹ tsáu² Tsá² cuá¹tón²¹ ní¹ hmá²si¹

la³ má²quionh³ Tsá² lín³ *Já¹ziáh² míh¹,

hi³ cuí¹ hleh²¹ tsú² siáh³ re² hi³ ca³tin¹ tsú²,

hi³ cuí¹ li³ quien² tsú²,

hi³ cuí¹ ná¹ho² tsú² siáh³ jái¹³ ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio²!

¹⁴ Hi³ jáun² tá¹ quiun³ tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ né³ ca³juáh³ siáh³:

—¡Tson² bíh¹ cu³tí³, la³ ní² cuí¹ lí¹³!

Hi³ jáun² tsá²daun³² hí³ ca³tiánh³ siáh³ ná¹hin³ ca³la³ ti³ hué³² ta³ ní¹ tsá² gon³ ní² hi³
 ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dí².

6

Tá¹ quiau³ hi³ rá¹hñéih²³ sí²

¹ Jáun² né³, ca³jien¹ jná¹³ Tsá² lín³ *Já¹ziáh² míh¹ hi³ ca³ca³ cáun² hi³ chí¹hñéih²³ jáun²
 sí² rá¹pan² jáun². Jmí¹ li²¹ jáun² né³ ca³nái³² jná¹³ hi³ ca³hléh³ jan² tsá²cuú² tsá²chín³ hí³,
 hi³ ca³hléh³ tiá³ la³jmí¹ jmu² miíh³² hi³ ca³juáh³:

—¡Sá¹ní² ña³² ñá²jie³!

² Jmí¹jáun² ca³jien¹ jná¹³ jan² tsa³cuá¹ tiáun². Tsá² cuá¹tsin¹ tsa³cuá¹ hí³ né³ jmí¹ zianh³²
 cáun² hmá² jlie³² he² hñe¹³, cáun² hi³ jmu² tsa³há³ hmá² zunh²¹. Jáun² hiauh³ cáun²
 *có²ron¹ná¹ hi³ lin¹ hi³ lín³ tsá² cah²³ jmái¹ ja¹ hniéi², jáun² ngau³ siáh³ hi³ cah¹³ siáh³
 jmái¹ la³ má²cah²³ jáun².

³ Jáun² né³, jmí¹ ca³ca³ Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹ ní¹ má²tun³ hi³ chí¹hñéih²³ jáun² sí²,
 ca³nái³² jná¹³ hi³ ní¹ ca³hléh³ tsá²cuú² tsá²chín³ ní¹ má²gon³ hí³, hi³ ní¹juah²¹ siáh³ la³ lá²:

—¡Sá¹ní² ña³² ñá²jie³!

⁴ Jmí¹jáun² ja³ siáh³ jan² tsa³cuá¹ dáin³. Tsá² cuá¹tsin¹ tsa³cuá¹ hí³ né³ hiauh³ jái¹³ hi³
 jmu³ hi³ tiú²uú² tie³ tiánh³² tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá². Tsá² hí³ dá² jmu³ hi³ qui³ jngíh³ bíh¹
 tsá²ján² tsá²ján²; hi³ jáun² dá² tsá² cuá¹tsin¹ hí³ tsa³cuá¹ hiauh³ cáun² mí¹tái³ pa²¹ hi³ hmu³
 tá¹ tun³ jo²¹.

⁵ Jáun² jmí¹ ca³ca³ siáh³ Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹ ní¹ má²hni³² hi³ hñéih³ jáun² sí²,
 jáun² ca³nái³² jná¹³ hi³ ní¹ca³hléh³ siáh³ tsá²cuú² tsá²chín³ tsá² ní¹ má²gáun³ hí³ la³ lá²:

—¡Sá¹ní² ña³² ñá²jie³!

Jmí¹ cá¹jie²¹ jáun² jná¹³ ca³jnia³ siáh³ jan² tsa³cuá¹ liánh². Tsá² cuá¹tsin¹ tsa³cuá¹ hí³
 né³ zianh³² cáun² má¹héih²¹. ⁶ Jáun² ca³nái³² jná¹³ siáh³ cáun² mah¹ ja¹ quioh²¹ tsá²cuú²
 tsá²chín³ hí³ hi³ ní¹juah²¹ la³ lá²:

—Jí³²la³ cá² cuah²¹ tán¹ bíh¹ cuú²miih²¹ jéi³²í¹ lí¹³ lá³² tsú² cun³quionh³ cáun² *cú¹tiáú²,
 hi³ hni³² cuah²¹ bíh¹ cuú² miih²¹ cebada siáh³ la³ cun³ cáun² cú¹tiáú²; tí³la³ ha³ lí²
 cua³hliah²¹ jmí² no¹ má¹ná¹, sa³jun³ mu² ráu³ mi³ uóun²jieh¹³.

⁷ Jáun² né³, jmí¹ ca³ca³ Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ ní¹ má²quiún³ hi³ rá¹hñéih²³ sí² jáun²,
 jáun² ca³nái³² jná¹³ hi³ ní¹ ca³juáh³ tsá² ní¹ má²quiun³ tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ la³ lá²:

—¡Sá¹ní² ña³² ñá²jie³!

⁸ Jmí¹ cá¹jie²¹ jná¹³ jáun² né³ ca³jnia³ jan² tsa³cuá¹ rénh² hlúnh¹. Tsá² cuá¹tsin¹ tsa³cuá¹
 hí³ né³ jmái² “Hmú³²”. Cu³hna²¹ tsá² hí³ né³ ja³ siáh³ jan² tsá² quioh²¹ ní¹ tionh¹ hla¹.

Tsá² gon³ hí³ né³ hiauh³ jái¹³ hi³ jmu³ hian² tsá³ ñí¹con² tsá² zian² cá² cuonh¹ mi³cuú², hi³ ma³hia³ ma³tsan² tsú² tsá² hí³ cun³quionh³ mí¹tái³, cun³quionh³ ho³cuoun³, cun³quionh³ tsáu¹, jí³ cun³quionh³ hi³ quieh¹³ tsú² siáh³ jáh³ hngá¹ jáh³ náí² zian² hngá¹máh³ lá².

⁹ Jáun² né³, jmí¹ ca³ca³ Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ ñí¹ má²hñá³ hi³ chí¹hñéih²³ jáun² sí², jáun² ca³jíe³² jná¹³ ñeh² ñí¹hiú¹³ hi³ tionh² jmí²chí³ joh¹ tsá² má²cá²hiá² cá²tsan³ jmí¹tin² cun³ñí¹ hi³ ca³hléh³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², jí³ cun³ñí¹ hi³ ca³zanh³ tsú² tiá³ jú¹ tson² hi³ ca³hiauh³ jáun². ¹⁰ Tsá² hí³ né³ ná¹hle³² tiá³ lín³² hi³ ná¹juáh²³:

—Hnú² Dió³² Juo¹³ jnoh¹, Tsá² chun¹, Tsá² tson² jē¹, ĵlích³ máh³ chau²¹ jmái¹ hi³ rá¹tsih³² hnú² héih³² ñí¹con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ ó³² hi³ jéinh¹ hnú² ñí¹con² tsú² cun³ñí¹ hi³ ca³táin³ tsú² jmí²hán¹ jnoh¹?

¹¹ Jmí¹jáun² hiauh³ tsá² hí³ ma³ cáun² hmih³² tiáu² hi³ quíh³², hi³ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³ hi³ hniáuh³² ján³² cónh³í¹ cu³tiá³ tá¹la³ hián¹³ hi³ hiá¹ tsán¹³ siáh³ *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ Cristo rainh²¹ tsú² la³jmí¹ má²cá²hiá² cá²tsan³ hí³ dí².

¹² Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jíe³² jná¹³ siáh³ hi³ ca³ca³ Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ ñí¹ má²jñéi³ hi³ chí¹hñéih²³ sí² jáun². Jmí¹jáun² né³ ca³qui³ ca³jíeh³ hué³² tiá³ lín³². Jáun² ca³nieh² hiú², hi³ ca³jnia³ la³jmí¹ jniá³ cáun² hmih³² liáh² hi³ quíh³² tsú² ní¹juáh³ jmí¹ nio² hlah³ tsí³, hi³ zíh² hí¹tán¹ né³ ca³jnia³ siáh³ la³jmí¹ jniá³ jmí². ¹³ Hi³ ca³ziú² cá²súh³² siáh³ chí¹jmai²¹ la³ tí³ hué³² la³jmí¹ suh³² mí³ sí² co² ta³ zíh³ ní¹juáh³ jmí¹ ja³² chí³ tiáu³. ¹⁴ Chí³cuú² ñí¹ hai²¹ chí¹jmai²¹ né³ ca³quí² cá²pan³ la³jmí¹ pan²³ tsú² cá² mu²¹ mí¹ sí²; hi³ la³jí³² hngá¹máh³ né³, jí³ la³jí³² hué³² pih²¹ hi³ jmí¹ tioh³ chu³ jmái² ca³quí² cá²quin³ bíh¹ ñí¹ jmí¹ nio¹. ¹⁵ Jmí¹jáun² né³ tsá² ná¹lín³ re²¹ ñí¹ hué²¹ lá² ca³qui³ ca³hinh³ hñu³ hláu² hñu³ quín¹ ja¹ hngá¹ ja¹ náí², la³ má²quionh³ tsú² tsá² cá¹ tsá² pán¹, tsá² ná¹lín³ juo¹³ hliáu³, tsá² hánh³, jí³ tsá² huáh² tsí³, la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ tsáu² jí³ tsá² zian² hi³ ca³tin¹ hmóu³² ní² siáh³. ¹⁶ Tsá² hí³ né³ juáh³ la³ lá², hi³ zaih³² máh³ jí³ hláu² quín¹:

—ĵCuí¹ quí¹ cuí¹ quíh²¹ hnoh² ñí¹ quiú¹³ jnoh¹, jla¹ tiá³ hnoh² jnoh¹; jmu³ hi³ tiú²uú² jíe³² Tsá² cuá¹tón²¹ ó³² ñí¹ hmá²si¹, jí³ hi³ tiú²uú² jíe³² Tsá² lín³ ó³² Já¹ziáh² míh¹, Tsá² rá²tsa² ó³² jnoh¹ héih³² ca³la³ hi³ míh²³ tsí³! ¹⁷ Quí¹ má²cá²chó³² bíh¹ jmái¹ jueh³² jáun², jmái¹ hi³ ná¹jmúh³² tsú² tsáu² ca³la³ hi³ míh²³ lín³² tsí³, hi³ ĵhin² dá² lí¹³ tioh²¹ tsí³ hi³ ní²?

7

Tsá² ná¹quiánh¹ ja¹ quioh²¹ tsá² Israel

¹ Jáun² né³, jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jien¹ jná¹³ quiun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ná¹táun³ tá¹ quiún³ cuoh¹ mi³cuú² hi³ ná¹jnai³² jui²¹ tá¹ quiún³ mí¹zioh²¹ chí³, hi³ jáun² hí¹ cú¹pih²¹ chí³ tiá² póh³ ñí¹ hué²¹, sa³jun³ ñí¹ jmí²miih²¹, sa³jun³ ñí¹con² hí¹ cáun² hmá². ² Jmí¹jáun² ca³jien¹ jná¹³ siáh³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ cuá¹ja³² tí³ jui³² ñí¹ hia³² hiú² hi³ zianh³² sello quioh²¹ Dió³² Tsá² juú²tsáun², jáun² ca³hóh³² tiá³ hi³ ca³liéinh³² tsá² quiun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² hiauh³ hí³ jái¹³ hi³ hliáh³ ñí¹ hué²¹ jí³ jmí²miih²¹ ní² siáh³, hi³ juáh³ la³ lá²:

³ —ĵHa³ lí² lí¹ má²hliáh²¹ tín² ñí¹ hué²¹ ní², sa³jun³ jmí²miih²¹, sa³jun³ hmá², ta³ tiá² má²lí²jmú¹³ jnoh¹ lin¹ chí¹quie¹³ tsá² ná¹lín³ *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ Dió³² Juo¹³ dí².

⁴ Jmí¹jáun² ca³nái³² jná¹³ hi³ tsá² ná¹quian³² hí³ lí²¹ jáun² tín³ hñá³láu³ tsi²¹ tu³la³quiún³ mei²¹ tsáu² cun³ñí¹ jí³lin² tsá² ca³quiánh³ ja¹ tá¹ quia³tún³ nió³ tsá² *Israel. ⁵ Quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Judá hiauh³ lí²¹ jáun², la³ má²quionh³ quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Rubén; quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Gad; ⁶ quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Aser; quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Neftalí; quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Manasés; ⁷ quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zih¹

jón²cho¹ hla¹ Si³ñóh³; quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Leví; quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Isacar; ⁸ quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Zabulón; quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Sé³²; hi³ cónh³ quia³tún³ mei²¹ siáh³ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Benjamín.

Tsá² juóun³² hmih¹ cu³tí³ bíh¹ ná¹quih³² hmih³² tiáu²

⁹ Jmí¹ má²li³² jáun² né³ ca³jien¹ jná¹³ siáh³ juóun³² hmih¹ cu³tí³ bíh¹ tsá² ná¹quih³² hmih³² tiáu², tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² zian² ma³ quin³² ma³ caun³² hué³², la³jánh³ dú¹ ñí¹ m¹zionh² tsáu², j³ la³jáh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma² ní² siáh³; ca³la³ jun³ hi³ tián³ h¹³ yáh³ tsá² hí³ hi³ tionh² ná¹táun³ ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tsi²¹ hí³ hmá²si¹ j³ ta³ ñí¹ Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹. Tsá² hí³ ná¹zianh³² mu²¹ hmá² zún³, ¹⁰ hi³ ná¹hleh³² tiá³ hi³ ná¹juáh²³ la³ lá²: j³noh¹ ca³liáu³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Dió³² Juo¹³ dí², Tsá² cuá¹tón²¹ ñí¹ hmá²si¹ quioh²¹,

j³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Tsá² lín³ Já¹ziáh² míh¹ ní² siáh³!

¹¹ La³jín³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² jmí¹ tionh¹ la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ zeh¹ hmá²si¹ jáun², j³ la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ tionh¹ tsá²daun³² hí³ la³ má²quionh³ tá¹ quiun³ tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ ní² siáh³. Tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ né³ ca³tiánh³ ná¹hin³ ca³la³ ti³ hué³² ta³ ñí¹ Dió³² hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dí², ¹² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

j³Tson² bíh¹ cu³tí³!

La³jín³² tsáu² bíh¹ ca³tin¹ ma³jnia² hi³ hnga² Dió³² Juo¹³ bíh¹ dí² ca³ti²¹ ma³tsu³ ma³juáh³² tsáu²,

hi³ lí³ quien²,

hi³ quia³lín³ jmí¹ tsí³,

hi³ cué³² tsáu² tiá¹hmah¹,

hi³ hléh³² tsú² re² hi³ ca³tin¹ tsú²,

hi³ ho² siáh³ jái¹³,

j³ hi³ ho² pí³ ní² siáh³.

Jáun² né³, la³jí³² hi³ ní² cuí¹ lí³ ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio².

j³Tson² bíh¹ cu³tí³ la³ jáun²!

¹³ Jáun² jan² tsá²daun³² hí³ ca³ngái³ ñí¹con² jná¹³ hi³ ca³juáh³:

—j³ñí¹ hnú² hin² tsánh² tsá² ná¹quih³² ní² hmih³² tiáu², hi³ ha³ jinh¹ ja³taunh²¹ tsú²?

¹⁴ Hi³ jáun² jná¹³ né³ ca³ngái³²:

—Ti³², huen² bíh¹ hnú² ñí¹.

Hi³ jáun² tsá²daun³² hí³ né³ ca³juáh³ siáh³:

—Tsá² ní² dá² tsá² má²ca³há² ca³nga² ja¹ la³jí³² uu³mí²tsi³² huáh² tsí³ lín³² jáun² bíh¹, hi³ má²ca³ráin³² tsú² ha¹ cun³quionh³ jmí²hán¹ Tsá² lín³ Já¹ziáh² míh¹, hi³ jáun² má²ca³lí³ tiáu² ha¹ tsú².

¹⁵ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tionh² tsú² ta³ ñí¹ Dió³²

hi³ ná¹má²cú² má²háin³² tsú² Dió³² la³ huá² la³ jma² ñéih³ hñú³ híen¹ quioh²¹.

Hi³ jáun² né³, Tsá² cuá¹tón²¹ ní² ñí¹ hmá²si¹ taunh¹³ hó¹ñí¹.

¹⁶ Tsá² ní² tiú²uú² ma³tso² yáh³ tsí³ hi³ ñí¹cuóunh²¹ ho³ hi³ hí¹quiéin² tsí³,

sa³jun³ ma³tso² tsú² tsí³ hi³ chéi³ hiú²,

hi³ sa³jun³ uú² ma³tso² tsú² tsí³ hi³ chéi³ jíéi³².

¹⁷ Quí¹ Tsá² lín³ ní² Já¹ziáh² míh¹,

Tsá² zenh² ní² ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tón²¹ ñí¹ hmá²si¹,

Tsá² ní² bíh¹ jmu³ hua³hí¹³ hi³ tsa³ñi³jau¹ ñí¹ ñei³² jmái² hi³ jmu² hi³ lí¹³ zian² tsú²;

hi³ jáun² Dió³² né³ zí³² jmi² zih¹ hi³ tain³² ñí¹ tsá² ní².

8

Ñí¹ má²quiau³ hi³ rá¹hñéih²³ sí² jí³ hú³ míh¹ ñí¹ toh² tsú² ziún²

¹ Jáun² né³, jmí¹ ca³ca³ Tsá² lín³ hi³ *Já¹ziáh² míh¹ ñí¹ má²quiau³ hi³ jmí¹ rá¹hñéih²³ jáun² sí², jmí¹jáun² ca³niau³ ta³máih³ pih²¹ hñu³mi³cuú² cun³ cá² tsá¹ o¹rá¹. ² Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jien¹ jná¹³ quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ná¹táun³ ta³ ñí¹ Dió³², tsá² hí³ né³ hiauh³ quiau³ mí¹ñí² trompetas. ³ Jmí¹ lí²¹ jáun² ja³ siáh³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³náu² ñí¹ lí³ ñí¹hiú¹³, hi³ zianh³² cáun² hú³ míh¹ cú¹mí¹niau²¹ hi³ toh² tsú² sí²táh² hi³ jin³² ziún². Jmí¹jáun² hiauh³ hliáun³ ziún² hi³ jín³² hi³ jmu³ mí²ñí¹ ñí¹ quioh²¹ ñí¹hiú¹³ hi³ lí³ jáun² jmáh³la³ cú¹mí¹niau²¹, hi³ zeh² jáun² ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ ñí¹ hmá²si¹ jáun², hi³ hlión³² hná¹ jái¹³ quioh²¹ tsá² ná¹liéinh³² Dió³², la³ cun³ la³jín³² tsá² joh¹ Dió³². ⁴ Hi³ jáun² mí²ñí¹ ziún² jáun² cáu³ ñí¹ hó²¹ñí¹ Dió³², la³ má²quionh³ jái¹³ hi³ ná¹hle³² jáun² tsá² joh¹ Dió³² hi³ ná¹liéinh³² tsú² jáun² Dió³². ⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³can³ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³² hú³ pih²¹ jáun² hi³ ca³ma³cónh³² mi³ sí²táh² hún¹ sí² hi³ ná¹tsi²¹ jáun² ñí¹hiú¹³, hi³ jáun² ca³cuí³ tsú² tí³ ñí¹ hué²¹ lá²; jmí¹jáun² ca³hín¹ tiá³ lín³² hi³ ca³lí³ tiú² jan³² lín³², hi³ ca³quí² cá²zih³² sí² quioh²¹ miíh³² jí³ hi³ ca³jíeh³ siáh³ hué³² tiá³ lín³².

Quiau³ mí¹ñí² jieí³² tsú²

⁶ Jáun² né³, tá¹ quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² ná¹zianh³² hí³ mí¹ñí² trompeta ca³jmú³ hua³jan²¹ hi³ jieí³². ⁷ Ca³jie³ bíh¹ tsá² la³ñí¹ hí³; jmí¹jáun² ca³quí² cá²súh³² tsí³ jí³ sí² hi³ ná¹jan² jmí² hi³ ca³ziú² cá²súh³² ñí¹ hué²¹ lá². Jmí¹jáun² né³ ca³cáu³ cáun² ñí¹ má²hni³² cuonh¹ hué³², la³ má²quionh³ ñí¹ má²hni³² tsoh³ hmá² jí³ la³jí³² mí²hó² mí²nái² tsi²¹ ñí¹ jáun².

⁸ Jáun² tsá² ñí¹ má²gon³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³jie³ siáh³ mí¹ñí² jáun² quioh²¹, jmí¹jáun² ca³táh³ hñu³ jmí²miih²¹ cáun² hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ cáun² máh³ hi³ hún¹ sí²; jmí¹jáun², jmí² bíh¹ lan³ cáun² ñí¹ má²hni³² cuonh¹ jmí²miih²¹. ⁹ Jmí¹jáun² ca³hiá² cá²tsan³ ñí¹ má²hni³² tsoh³ jáh³ jmái² tiáunh¹ jmí²miih²¹, hi³ jáun² ca³quí² ca³tsúnh² bíh¹ siáh³ ñí¹ má²hni³² tsoh³ mu² hi³ jmí¹ ñi³tú¹ ñi³lí¹³ ñí¹ jáun².

¹⁰ Jáun² ca³jie³ siáh³ tsá² ñí¹ má²gáun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² mí¹ñí² quioh²¹, jmí¹jáun² ca³táh³ cáun² chí¹jmai²¹ pa²¹ lín²¹ chí¹cuú² hi³ chí¹cau³² la³jmí¹ cau³² cá² tsu²¹ quí² hmá². Chí¹jmai²¹ jáun² né³ ca³táh³ ñí¹ quioh²¹ cáun² ñí¹ má²hni³² tsoh³ cua³ hi³ zia³² tá¹ cáun² hngá¹máh³, jí³ ñí¹ ñei³² jmái² ní² siáh³. ¹¹ Chí¹jmai²¹ jáun² né³ jmái² hi³ Tsíh³²; hi³ jáun² dá² tsíh³² bíh¹ lí³ jmái² ñí¹ cá¹táh³ chí¹jmai²¹ jáun²; jáun² né³, juóun³² bíh¹ tsáu² cá²tsan³ cun³ñí¹ hi³ ca³lí³ tsíh³² jmái².

¹² Ñí¹ má²quiun³ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³² ca³jie³ siáh³ mí¹ñí² quioh²¹; jmí¹jáun² ca³jlí³² ñí¹ má²hni³² cuonh¹ hiú², ñí¹ má²hni³² cuonh¹ zíh², jí³ ñí¹ má²hni³² nió³ chí¹jmai²¹. Hi³ jáun² ca³nieh² bíh¹ ma³ cá² cuonh¹ hi³ jáun², hi³ jáun² tiú²uú² joh¹ jniá³ yáh³ lí³ ñí¹ má²hni³² tsoh³ ta³ jma² la³ má²quionh³ ñí¹ má²hni³² tsoh³ já¹niéi².

¹³ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jie³² jná¹³ hi³ hí¹ranh³² jan² mái² chí¹cuú² ñí¹ ñe¹ lín²¹, hi³ ñí¹ca³hléh³ tiá³ lín³² hi³ juáh³ la³ lá²:

—jHóh³², hen³ ma³ juo²³ tsá² zian² hngá¹máh³ ní² ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³jie³ tá¹ gáun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² né³bí¹ jieí²¹ mí¹ñí² quioh²¹!

9

¹ Hi³ jáun² né³, jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jie³ tsá² ñí¹ má²hñá³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² mí¹ñí² quioh²¹. Jmí¹jáun² ca³jien¹ jná¹³ jan² tsá² lín³ la³juah²¹ dúh¹ chí¹jmai²¹, tsá² la³ má²ca³tánh³ hñu³mi³cuú² la³ tí³ ñí¹ hué²¹ lá²; tsá² hí³ né³ hiauh³ llave hi³ ho² jái¹³ hñu³ háunh³. ² Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³nia³ tsú² hñu³ háunh³ jáun²; ñí¹ jáun² né³ ca³hué² mí²ñí¹

liáh² la³jmí¹ hue³² mí²ñí¹ hñu³ pieh¹ pa²¹ lín²¹, jáun² hiú² ca³nieh² la³ má²quionh³ la³ tán¹ chí³cuú² cun³quionh³ mí²ñí¹ hi³ ca³hué² hñu³ háunh³ jáun². ³Ja¹ mí²ñí¹ jáun² né³ ca³huén² juón³² cu³tí³ náih² hi³ ja³tú¹ já¹lín³ tá¹ cáun² hngá¹máh³; jáh³ hí³ né³ hiauh³ pí³ hi³ la³ quian³² jáun² hñú³. ⁴Hi³ hiauh³ siáh³ jáh³ cáun² héih³² hi³ tiá² hniáuh³² jmu³ hian² tsí³ ñí¹con² mí²hó² mí²nái², jí³ hmá² ní² siáh³, jí³²la³ tí³ jmu³ jáh³ hian² tsí³ ñí¹con² tsá² tiá² ná¹quian³² lí²¹ quioh²¹ Dió³² chí¹quie¹³ bíh¹. ⁵Sa³jun³ hiauh³ yáh³ jáh³ hí³ jái¹³ hi³ jngih³ tsáu², quí¹ jí³²la³ tí³ hiauh³ jáh³ jái¹³ hi³ jmu³ hi³ ma³tso² lín³² tsáu² tsí³ bíh¹ cun³ hñá³ zih²; hi³ ma³tso² tsú² jáun² tsí³ lí³ la³jmí¹ má²tso² tsú² tsí³ ní¹ má¹lí²heh³ jan² hñú³.

⁶Jmá¹ jáun² jlánh¹ quí¹ hnauh¹³ tsáu² he³ lánh³ rón³² hiá¹ tsán¹³, tí³la³ tiá² choh¹³ yáh³ tsú²; hi³ lí³ hniá¹ lín²¹ tsú² jún³, tí³la³ tiá² joh¹³ yáh³ tsú² hmú³².

⁷Hi³ náih² hí³ né³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ tsa³cuá¹ má²tiáunh¹ hua³jan²¹ hi³ tsa³taunh¹ ñí¹ hniéi², chí¹ jáh³ jmí¹ jniá³ la³jmí¹ lí³ hi³ ná¹hun¹ *có²ron¹ná¹ hi³ lí³ cú¹mí¹niau²¹, hi³ ñí¹ jáh³ jmí¹ jniá³ siáh³ la³jmí¹ jniá³ ñí¹ tsá²mi³cuóun². ⁸Jñú² chí¹ jáh³ hí³ jmí¹ cuó² la³jmí¹ cuó² jñú² chí¹ tsá²mi³, jáun² ján¹ jáh³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ ján¹ hiah³². ⁹Ñí¹ tsí³ jáh³ hí³ jmí¹ ná¹tsi²¹ zí¹³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ cuoh²¹ mí¹ñí² ná¹juín¹; hi³ chí¹ pí¹³ jáh³ né³ hén²³ tiá³ la³jmí¹ hén²³ ní¹ má¹ja²taunh²¹ tsa³cuá¹ cú²hé² lín³² hi³ cuounh³² hmá²lih³² ñí¹ tsa³jmú³ hniéi². ¹⁰Chi²¹ ton² quien² jáh³ hí³ la³jmí¹ chí²¹ quioh²¹ hñú³; quien² jáun² bíh¹ jáh³ quian³² pí³ hi³ lí¹³ jmu³ hian² tsí³ ñí¹con² tsáu² tán¹ tá¹la³ hñá³ zih² jáun². ¹¹Jáh³ hí³ né³ zian² jan² tsá² chín¹ juo¹³, jan² tsá² jmí¹ lín³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², la³ cun³ tsá² má²cuá¹ho² hí³ jái¹³ hñu³ háunh³ jáun²; tsá² hí³ jmáí² Abadón cun³quionh³ jú¹ *hebreo, hi³ cun³quionh³ jú¹ *griego né³ jmáí² tsú² Apolión [hi³ hnió³ juáh³ “tsá² hnió³ hin³ la³jí³²”].

¹²Ca³nga² bíh¹ la³ñí¹ uu³cha³tsi³², tí³la³ hniáuh³² bíh¹ cónh³í¹ tun³.

¹³Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jie³ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² ñí¹ má²jñéi³ mí¹ñí² quioh²¹, jmí¹ jáun² ca³nái³² jná¹³ cáun² mah¹ ho³ tsáu² hi³ ñí¹ca³hléh³ ja¹ tá¹ quiún³ chí¹ juí¹³ hi³ ná¹tsi²¹ jáun² cuoh¹ ñí¹hiú¹³ hi³ lí³ jáun² cú¹mí¹niau²¹ jmáh³² hi³ zeh² jáun² ta³ ñí¹ Dió³².

¹⁴Mah¹ jáun² ca³záih³ la³ lá² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² ñí¹ má²jñéi³, tsá² cun³ lí²jiéi³² hí³ mí¹ñí²:

—Cuá² lion¹ tá¹ quiun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² ná¹hñéih¹ ó³² can³² cua³ jueh³² jmáí² Eufrates.

¹⁵Jmí¹ jáun² ca³záinh³ tá¹ quiun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² jmí¹ má²ná¹tiáunh¹ hí³ hua³jan²¹ hi³ jngih³ ñí¹ má²hni³² tsoh³ tsáu² jmí¹ cá¹chó²¹ o¹rá¹, jmáí¹, zih² jí³ mii² hi³ má²tón³² ní² siáh³. ¹⁶Hliáu³ tsá² ná¹tsin¹ hi³ tsa³cuá¹ jmí¹ tín³ tun³ nio² hña³láun³ mí²yaun²¹ tsáu²; la³ ní² bíh¹ ca³nái³² jná¹³.

¹⁷La³ ní² bíh¹ lí³ jmí¹ cá¹jnia³ jáun² jéin³² jná¹³ hi³ ca³jien¹ jná¹³ tsa³cuá¹ hí³ la³ má²quionh³ tsá² ná¹tsin¹ jáh³ hí³. Tsá² hí³ né³ jmí¹ ná¹jóh²³ ñí¹ tsí³ ma³ cáun² mí¹ñí² dáin³ la³jmí¹ lí³ hi³ hún¹ sí², hi³ há²su²¹ zín¹³ la³jmí¹ lí³ lí¹³ jacinto, jí³ hi³ mí²niáu³ siáh³ la³jmí¹ mí²niáu³ azufre. Mí³ chí¹ tsa³cuá¹ hí³ jmí¹ jniá³ la³jmí¹ jniá³ chí¹ hiah³², jáun² ho³ jáh³ jmí¹ hue³² sí², mí²ñí¹, jí³ juí²¹ quín¹ azufre. ¹⁸Jmí¹ jáun² ca³hiá² cá²tsan³ ñí¹ má²hni³² tsoh³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² cun³quionh³ tá¹ hni³² ñí¹ hi³ hlah³ hi³ hue³² jáun² ho³ tsa³cuá¹ hí³; la³ cun³ sí², mí²ñí¹, jí³ juí²¹ quín¹ azufre hi³ hún¹ sí² ní² siáh³. ¹⁹Quí¹ ho³ bíh¹ tsa³cuá¹ hí³ jmí¹ zia³² pí³ quioh²¹ la³ má²quionh³ quien² jáh³ hi³ lí¹³ jmu³ hian² tsí³; quí¹ quien² jáh³ jmí¹ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² jáh³ hláinh¹, hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ jáun² bíh¹ uá²jai³² jmu² jáh³ hian² tsí³.

²⁰Tí³la³ tsá²mi³cuóun² tsá² ñí¹ hná¹ jáun² né³, tsá² tiá² cá²tsan³ cun³quionh³ uu³cha³tsi³² jáun², tsá² hí³ cun³ tiá² ca³chan³ bíh¹ tí³ có³² dió³² tsá² lán¹, dió³² ná¹lí³ cun³quionh³ cuá² ta³ tsú² hmóu³². Cun³ tiá² ca³quin³ bíh¹ tsú² tí³ có³² hi³ má²tsú² má²jónh³² la³jánh³ dúh¹ ñí¹ jmí²chí³ hláinh¹ jí³ dió³² tsá² lán¹ lí³ jáun² cun³quionh³

cú¹mí¹níu²¹, mí¹ñí² cú¹tiáú², jí³ mí¹ñí² mí²níu³, dió³² lí³ quín¹, jí³ dió³² lí³ hmá² ní² siáh³; dió³² tiá² lin¹ jíe³², sa³jun³ náí³² hi³ sa³jun³ tin² ngí³² siáh³. ²¹ Hi³ sa³jun³ ca³chá³ bíh¹ tsú² tí³ có³² hi³ jngíh² tsáu², hi³ lín³ tí³² mí³ tsá² hláinh¹, hi³ jmú² tsau³² hi³ tiá² jmí¹ ca³tín¹ jmu³ quionh³ tsá² hlá² tsá² ní², hi³ sa³jun³ ca³chá³ tsú² siáh³ tí³ có³² hi³ han².

10

Tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² zianh³² cáun² sí² pih²¹

¹ Jáun² né³, jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jien¹ jná¹³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², jan² tsá² jlánh¹ ho² pí³. Tsá² hí³ né³ ja³ hñu³mi³cuú² hi³ dí¹tsainh³² jnie²; jáun² tsáih³ chí¹ tsú² né³ hen² jmí²quín¹, ñí¹ tsú² jniá³ la³jmí¹ jniá³ hiú², hi³ ta³ tsú² né³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ zíh¹ sí². ² Tsá² hí³ zianh³² cáun² sí² pih²¹ hi³ pan²³ tsú² hi³ má²rá¹ñeih³². Jáun² ca³dí³chín³² quionh³ tí¹ cuá² chu²¹ quioh²¹ ñí¹ jmí²miih²¹, hi³ tí¹ cuá² cáun¹ né³ ca³dí³chín³² ñí¹ hué²¹. ³ Jmí¹ jáun² ca³hóh³² tsú² tiá³ lín³² la³jmí¹ hóh³² hiah³² dáin³, hi³ jmí¹ ca³hóh³² jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngih³ siáh³ tá¹ quiau³ mah¹ jáun² quioh²¹ miíh³², hi³ ca³hléh³ tiá³. ⁴ Jmí¹ má²lí²hléh³² jáun² mah¹ quioh²¹ miíh³² né³, jmí¹ má²tón¹³ jná¹³ ñí¹ sí² la³ cun³ hi³ ca³juáh³ mah¹ jáun², tí³la³ ca³nái³² jná¹³ siáh³ cáun² mah¹ ho³ tsáu² hñu³mi³cuú² hi³ ñí¹ca³juáh³ la³ lá²:

—Jní³ jáí¹³ hi³ má²lí²juáh³ tá¹ quiau³ mah¹ quioh²¹ miíh³² ní², ha³ lí²tón³ ñí¹ sí².

⁵ Jáun² jná¹³ né³ ca³jien¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² dí¹chin¹ hí³ ñí¹ jmí²miih²¹ jí³ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ ca³zió³ cuá² chu²¹ quioh²¹ tí³ hñu³mi³cuú², ⁶ hi³ ca³ma³tson² tsú² jáí¹³ quioh²¹ cun³quionh³ hi³ ca³hien³ Tsá² zian² hí³ ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio², Tsá² ca³jmú³ la³ cu³ la³ juéh³ mi³cuú², jmí²miih²¹, jí³ ca³la³ jí³² hi³ zia³² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ caun³² hi³ jáun² ní² siáh³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—jHa³ tiú²uú² jmái¹ zia³² yáh³ juáh¹³ hi³ lé³ bíh¹ ué³! ⁷ Quí¹ ní¹juáh³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ jíeí³² tsá² ñí¹ má²quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² mí¹ñí² quioh²¹, má¹jáun² má²cá²chó³² bíh¹ jmái¹ hi³ lí³tí³ la³ cun³ hi³ jmí¹ cuá¹hu²¹ jáun² tsí³ Dió³², la³ cun³ jáí¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jé¹ Dió³², tsá² ca³lín³ hí³ quian²¹ tsú².

⁸ Mah¹ hi³ má²lí²nái³² jná¹³ jáun², hi³ ja³ hñu³mi³cuú², ca³hléh³ siáh³ cónh³fí¹ cu³ jéin³² ñí¹con² jná¹³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Cua³², cuá²quián² sí² pih²¹ má²rá¹ñeih³² hi³ zianh³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² zenh² ó³² ñí¹ jmí²miih²¹ jí³ ñí¹ hué²¹.

⁹ Jáun² ngau³ jná¹³ ñí¹ zenh¹ tsá² hí³ hi³ ca³ñí¹mí¹³ jná¹³ sí² pih²¹ jáun², hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³záí³ jná¹³ la³ lá²:

—Jánh³² jaun³², tí³la³ quiéih³ má¹ná¹. Jáun² sá¹ní² jieh²¹ nú², la³jmí¹ ráu³ jmi² toh¹ bíh¹ ráu³ ní¹ má¹hi³² honh¹ nú², tí³la³ ní¹ má¹cá²chó³² hñu³ henh¹ nú² né³, má¹jáun² má²tsíh³² bíh¹.

¹⁰ Jáun² jná¹³ né³ ca³héi³² sí² pih²¹ jáun² hi³ ca³cué³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², hi³ jáun² ca³cúh³² ná¹; jáun² la³jmí¹ ráu³ jmi² toh¹ bíh¹ ráu³ jmí¹ hi²¹ uen³² jná¹³, tí³la³ jmí¹ má²lí²cúh³² jná¹³ jáun² né³, sa³ tsíh³² lín³² bíh¹ lí³ ta³ má²hu²¹ hñu³ hén² jná¹³. ¹¹ Jmí¹ jáun² ca³juáh³ tsá² hí³ ñí¹con² jná¹³:

—Hniáuh³² cuá¹chú¹ cuá¹jah²¹ bíh¹ hnú² jáí¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ honh² hi³ ca³tín¹ tsá² zian² ma³ quin³² ma³ caun³² hué³², ca³la³ jánh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma², jí³ ñí¹con² tsá² ná¹lín³ re²¹ ñí¹ hliáun³ ní² siáh³.

11

Gon³ tsá² nau³² jáí¹³

¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, hiau³ jná¹³ cáun² hmá² héih³² hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ cáun² hmá² tá², hi³ jáun² ca³záí³ jná¹³ tsú² la³ lá²:

—Náu², cuá²quiú² héih³² hñú³ híen¹ quioh²¹ Dió³², j³ ní¹hiú¹³ ní² siáh³, hi³ cuá²hin³² siáh³ jánh³ tsá² má²tsú² má²jónh³² Dió³² ní¹ jáun². ² T³la³ ha³ lí² cua³chá¹ héih³² ní¹ lí³ ní¹hñú³ cheih³² cuáh³² má¹ná¹, quí¹ ní¹ jáun² dá² má²hauh³² tsá² tiá² Dió³² má²cuón³² bíh¹. Tsá² hí³ tsa³ha³ tsa³záuh³ juú² híen¹ hi³ tsa³jmú³ hian² tsí³ cun³ tu³la³tún³ zíh². ³ Jmáí¹ jáun² cue¹ jná¹³ jái¹³ gon³ tsá² zih³² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ jná¹³. Tsá² hí³ né³ ná¹quih³² hmih³² liáh² hi³ lin¹ hi³ hlah³ nio² tsí³, hi³ jáun² hléh³² tsú² jái¹³ hi³ cue¹ jná¹³ hñu³ tsí³ cun³ cú² mei²¹ tsí²¹ tun³ nio² hña³láu³ tsí²¹ hñaih³² nio² quiú³ jmáí¹.

⁴ Tsá² gon³ hí³ né³ ná¹lín³ tá¹ tun³ hmá² olivo jáun² j³ tá¹ tun³ tse³ pih²¹ hún¹ sí² hi³ nio² jáun² ní¹ hó²¹ ní¹ Tsá² lín³ hú¹tá¹ Tsá² chín¹ hngá¹máh³ lá². ⁵ Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ jmu³ hian² tsí³ ní¹con² tsá² gon³ hí³, tí³ la³ ho³ tsá² hí³ dá² hue³² sí² bíh¹ hi³ lí¹³ hin³ dí² tsá² hau². La³ jáun² bíh¹ ca³ti²¹ jún³ lí³ua³ jan² tsá² hnió³ jmu³ hian² tsí³ ní¹con² tsú². ⁶ Ní¹con² tsá² hí³ zia³² siáh³ pí³ hi³ lí¹³ jmu³ hi³ tiú²uú² jmí³ chau¹³ tá¹la³ hléh³² tsú² jáun² jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³; ja³bí¹ ho² tsú² siáh³ jái¹³ hi³ jmu³ hi³ jmáí² lan¹³ jmi², ho³ hi³ quiunh²¹ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá² lí³ua³ cáun² uu³mí²tsí³² siáh³ siáh³. La³jí³² hi³ jáun² jmu³ tsú² ní¹juáh³ jáh³ jéin³² hnió³ tsú² jmu³ bíh¹.

⁷ T³la³ ní¹ má¹ca³táuh³ tá¹³ tsá² hí³ né³, má¹jáun² cua³han² jan² jáh³ hláih¹ jáh³ hon² hún¹ hñu³ háunh³, hi³ jmu³ hnié² quionh³ tsá² hí³; jáh³ hí³ bíh¹ cah¹³ jmáí¹ hi³ jngih³ tsá² gon³ hí³. ⁸ Hla¹ hí³ tá¹tonh¹ ja¹ hñú³ juú² jáun², juú² ní¹ cá¹taun³ Tí³² Juo¹³ tsú² ní¹ crei²¹; juú² jáun² jmáí² Sodoma j³ Egipto ca³ti²¹ jú¹ jni². ⁹ Ní¹ jáun² tá¹tonh¹ hla¹ cun³ hni³² jmáí¹ tón²¹ cú² chí²hiú² tá¹la³ ja³tú¹ ja³lín³ tsá² ja¹ quioh²¹ ca³la³ jánh³ dú¹ ní¹ mí¹zionh² tsáu², hi³ la³jánh³ dú¹ ní¹ juo³ tsá² jma², j³ la³jín³² tsá² zian² ma³ quin³² ma³ caun³² hué³² ní² siáh³. La³jín³² tsá² hí³ ja³jien³ hla¹ hí³, hi³ hí¹ jan² tiá² hin² cuéh³² tsú² jái¹³ hi³ hón³² hla¹ hí³. ¹⁰ Tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá² jlánh¹ lí³ tsah³ ca³ti²¹ hi³ má²ca²tsan³ tsá² hí³, ca³la³ hi³ zia³² hi³ quí¹ hi³ cuen¹ tsú² tsá²ján² tsá²ján² cun³ ní¹ hi³ jlánh¹ ná¹hiún² tsí³ ca³ti²¹ hi³ jáun²; quí¹ ní¹con² hla¹ tsá² jmí¹ hleh³² hí³ jé¹ Dió³² dá² jmí¹ ja³² la³jáh³ dúh¹ ní¹ uu³mí²tsí³² hi³ ca³ma³tso² jáun² tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá² tsí³.

¹¹ T³la³ jmí¹ má²ca³tsin¹³ jáun² hni³² jmáí¹ tón²¹ cú² chí²hiú² né³, Dió³² ca³jmú³ hi³ ca³jeh¹³ bí¹ siáh³ tsá² gon³ hí³, hi³ jáun² ca³nu³ ca³tiánh³; jáun² la³jín³² tsá² ca³jie³ hí³ hi³ ca³jeh¹³ tsú² ca³juénh² quiaun³ cu³tí³ bíh¹. ¹² Jmí¹jáun² ca³nái³² tsá² má²ca³jeh¹³ hi³ cáun² mah¹ pin³ lín³² hi³ ní¹ja²¹ hñu³mí³cuú², hi³ ní¹ca³juáh³ la³ lá²:

—j³Ná²tánh¹ náh² tí³ chí³cuú² lá²!

Jmí¹jáun² ca³uinh³² tsá² gon³ hí³ jui³² ja¹ jnie² ní¹ ta³ ní¹ la³jín³² tsá² hau² hí³. ¹³ Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³jieh³ hué³² tiá³ lín³², jmí¹jáun² ca³quí² cá²cuon³ cáun² la³ cun³ quia³ tsoh³ já¹ juú² jáun², hi³ ca³tsan³ quiaun³ mei²¹ tsáu². Tá¹la³ má²nái¹juenh²¹ lín²¹ jáun² tsá² ca³ziaun³ hí³, ca³ma³quien² tsú² Dió³² Tsá² cuá¹quien² hñu³mí³cuú².

¹⁴ La³ ní² bíh¹ ca³nga² uu³cha³tsi³² ní¹ má²tun³; hi³ tia³jui³² lín³² bíh¹ má²ja³² siáh³ hi³ ní¹ má²hni³².

Ní¹ má²quiau³ mí¹ní² hi³ jie³² tsú²

¹⁵ Jáun² tsá² ní¹ má²quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³jie³ mí¹ní² quioh²¹, jmí¹jáun² ca³nái³² jná¹³ hi³ ní¹ca³hléh³ tsáu² tiá³ lín³² hñu³mí³cuú², hi³ ní¹ca³juáh³:

Má²ca²chó³² bíh¹ jmáí¹ hi³ Dió³² Juo¹³ dí² má²hau³ jái¹³ tá¹ cáun² ní¹ cuá¹ ní¹ hué²¹ ó³², la³ má²quionh³ Tsá² lín³ Cristo;

hí³ bíh¹ Tsá² lí³ chín¹ la³ cun³ jmí¹hi³nio².

¹⁶ Hi³ jáun² tá¹ quiu³quiun³ tsá²daun³² tsá² tionh² hí³ ní¹ hmá²si¹ quioh²¹ ta³ ní¹ Dió³² ca³tiánh³ ná¹hin³ la³ tí³ hué³² hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² Dió³², ¹⁷ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

Hnú² Dió³² Juo¹³ jnoh¹,

hnú² Tsá² cú² Tsá² juenh²,

hnú² bíh¹ Tsá² zian² nú², Tsá² qui³ zian² nú² la³ cun³ jmí¹tin²,
cue³² jnoh¹ tiá¹hmah¹ quí¹ má²ca³jmuh²¹ bíh¹ hnú² ta²¹ pí³ hi³ ñi³hauh³² nú²,
hi³ má²ca³ma³liauh²¹ hnú² hi³ jmúh¹ héih³².

¹⁸ Tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³, tsá² tiá² má²cuóu³² hnú², má²ca³míh³ tsí³ ñí¹con² hnú²;
tí³la³ má²cá²chó³² bíh¹ jmái¹ hi³ má¹jnia¹³ hnú² la³ cun³ hi³ míh²³ honh² nú² huen².

Má²cá²chó³² siáh³ jmái¹ hi³ rá¹tsih³² hnú² héih³² ñí¹con² tsá² má²cá²tsan³,
hi³ jáun² tsá² quian²¹ hnú², tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jēh² hnú² má²cueh¹ nú² la³ cun³ hi³ ca³tin¹
hiáuh³,

hi³ hiáuh³ siáh³ la³jín³² tsá² joh² hnú² ñí¹ hná¹ ní², tsá² ná¹má²quien² hnú²,
uá¹ hi³ tsá² má²lieih²¹ uá¹ hi³ tsá¹míh¹.

Ja³bí¹ má²cá²chó³² siáh³ jmái¹ hi³ má²má¹hiá¹ má¹tsán¹³ nú² siáh³ la³jín³² tsá² ná¹quí²
ná¹hin²³ ñí¹ cuá¹ ñí¹ hué²¹ ó³².

¹⁹ Jmí¹jáun² ca³niá³ ho³hñú¹³ hñú³ híen¹ jáun² quioh²¹ Dió³² hñu³mi³cuú², hi³ jáun²
ca³jnia³ cuó² hi³ zeh² ñeih³ hñú³ híen¹ jáun², ñí¹ rá²hu²¹ jái¹³ quioh²¹ nió³² hi³ ca³jmú³
jáun² Dió³². Jmí¹jáun² né³ ca³ja³tu³ ja³lí³ sí² quioh²¹ míh³², hi³ lí³ cú²tiú² cú²jan³² lín³²,
hi³ ca³quí¹ ca³hín¹, jí³ hi³ ca³quí³ ca³jíeh³ hué³²; jmí¹jáun² siáh³ ca³ziú² cá²hin³ hliáun³
cu³tí³ tsí³.

12

Jáh³ hláinh¹ chín¹ jmu² hniéi² ñí¹con² tsá²mi³

¹ Né³² né³, jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jnia³ siáh³ cáun² lí²¹ tí³ chí³cuú² hi³ lí³ la³ lá²: Ca³jien¹
jná¹³ jan² tsá²mi³ hi³ cuá¹pí² cuá¹tsainh³² hiú² la³ jan² tsá² cuá¹quih³² cáun² ha¹, hi³ he²
siáh³ zíh² ñeh² ta³ tsú², hi³ hun¹ siáh³ chí¹ tsú² cáun² *có²ron¹ná¹ hi³ lí³ cun³quionh³
quia³tún³ chí¹jmái²¹. ² Tsá²mi³ hí³ né³ jmí¹ cuá¹quian² jon², hi³ jáun² jmí¹ má²cuá¹tí²
cuá¹hóh³² qui¹ hi³ má²quieh² héin¹ hi³ má²lí³zian² jon². ³ La³ cun³ jmí¹jáun² ca³jíe³² jná¹³
siáh³ cónh³í¹ cáun² lí²¹ tí³ chí³cuú²: jmí¹jáun² ca³jnia³ jan² jáh³ hláinh¹ pan¹ cu³tí³, jáh³
dáin³, hi³ tsi²¹ quiau³ má³ mi³ chí¹, hi³ tsi²¹ siáh³ quia³ jú¹³; hi³ ma³ quin³² ma³ cá² má³
mi³ chí¹ né³ ná¹hun¹ ma³ cáun² có²ron¹ná¹ hi³ la³ ná¹hein³² tsá² quien². ⁴ Cun³quionh³
quien² bíh¹ jáh³ hláinh¹ hí³ ca³cuin³ tí³ hué³² cá² tsun¹ la³ cun³ hñi³² tsoh³ chí¹jmái²¹ hi³
jmí¹ tionh¹ hñu³mi³cuú². Jmí¹jáun² ca³náu² siáh³ ta³ ñí¹ tsá²mi³ má²ñí¹lí³zian² hí³ jon²,
hi³ jmí¹ hnió³ cunh¹³ dáin² jon² tsá²mi³ hí³ la³ cun³ ní¹ má¹ca³lí³zian². ⁵ Ca³lí³zian² bíh¹
jon² tsá²mi³ hí³, jan² dún² tsá²ñuh² tsá² hau³ jái¹³ ñí¹con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³
cun³quionh³ cáun² hmá²híh¹ hi³ lí³ mí¹ñí²; dáin² hí³ né³ ca³cón³² tsú² la³ tí³ ñí¹ cuá³ Dió³²
bíh¹. ⁶ Tsá²mi³ hí³ né³ ca³cuóun³ tí³ cuá¹ quiéin² ñí¹ má²lí³ jáun² hua³jan²¹ hi³ ca³jmú³
Dió³² hi³ lí¹³ ma³ton³ tsú² cun³ cu³ mei²¹ tsi²¹ tun³ nio² hñá³láu³ tsi²¹ hñaih³² nio² quiú³
jmái¹.

⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³lí³ zia³² cáun² hniéi² hñu³mi³cuú². Mí²yi²¹ tsá² chín¹ ja¹ tsá²cuú²
tsá²ta³ Dió³², la³ má²quionh³ tsá² quionh³ ca³tín³ quionh³ jáh³ hláinh¹ chín¹ hí³ la³
má²quionh³ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³. ⁸ Tí³la³ jáh³ hláinh¹ hí³ má¹ná¹, ha³ tiá² ca³cah¹³ yáh³
jmái¹ quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³, hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ha³ tiú²uú² hiauh³ yáh³ tsú² jái¹³
hi³ tiánh³ hñu³mi³cuú². ⁹ Jmí¹jáun² ca³tón³² tsú² jáh³ hláinh¹ chín¹ hí³ tí³ hué³², jáh³
hláinh¹ qui³ zian² hí³ la³ cun³ má²jun³ ne²¹ lín²¹, jáh³ jmái² hí³ tsá² hláinh¹, hi³ jmái² siáh³
*Satanás, tsá² má²can² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³, ca³la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³
bíh¹ jáh³ hí³ ca³cuin³ tsú² tí³ hué³².

¹⁰ La³ cun³ jmí¹jáun² ca³nái³² jná¹³ hi³ ñí¹ca³hléh³ jan² tsáu² tiá³ lín³² hñu³mi³cuú², hi³
ñí¹ca³juáh³:

Má²cá²chó³² bíh¹ jmái¹ hi³ má²ca³liáun³ tsá²mi³cuóun²,

hi³ má²ca³ma³jnia² bíh¹ siáh³ Dió³² Juo¹³ dí² pí³ quioh²¹ hi³ lín³ tsú² Re²¹ Tsá² chín¹,

hi³ má²ca³ma³jnia² bíh¹ siáh³ Cristo la³ cun³ ta²¹ hi³ ho²;
quí¹ tí³ cheih³² bíh¹ má²ca³tón³² tsú² tsá² jmí¹ cha³² hí³ tsáu¹³ rainh²¹ dí² ní¹con² Dió³²
Juo¹³ dí² la³ huá² la³ jma².

¹¹ Tsá² reh² dí² hí³ má²ca³cah¹³ jmái¹ ní¹con² tsá² hláinh¹ hí³

cun³quionh³ jmí² hí³ ca³táin² quioh²¹ Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹,

jí³ cun³quionh³ jú¹ tson² hí³ ca³cué³ tsú² jáun²;

quí¹ tsá² hí³ cun³ tiá² ca³hí³ bíh¹ tsí³ uá¹jinh¹ ca³la³ ní¹ ca³cáin³ jmí²chí³ quioh²¹.

¹² Jáun² né³² né³, ma³hiún¹³ hnú² honh² hñu³mi³cuú²,

la³jín³² náh² tsá² tionh² náh² ní¹ lá².

Tí³la³ jlánh¹ juon²³ hnoh², tsá² zian² náh² ní¹ hué²¹ ní² jí³ jmí²miih²¹ ní² siáh³!

Quí¹ ní² bíh¹ má²ngau³² tsá² hláinh¹ ca³la³ hí³ míh²³ lín³² tsí³,

hi³ má²lí²son² ní¹ tionh¹ hnoh² ní²,

quí¹ re² lín³² bíh¹ ní³² tsú² hí³ cú¹pih²¹ jmái¹ bíh¹ jéi³² zia³² quioh²¹.

¹³ Jmí¹ ca³lí³tsin² tsá² hláinh¹ hí³ má²lí²tiáun³² tsú² tí³ hué³², jáun² ca³hí¹ ca³tsin¹ tsú² tsá²mi³ ca³lí³zian² hí³ jon². ¹⁴ Tí³la³ tsá²mi³ hí³ má¹ná¹, ca³hiau³ tun³ chí¹ pí¹³ mái² pan¹, hí³ jáun² lí¹³ ranh¹³, hí³ tsó³² tí³ cuá¹ quiéin² ní¹ tiú²uú² lí¹³ chauh¹ jáh³ hláinh¹ hí³. Ní¹ jáun² né³ hiáuh³ tsá²mi³ hí³ má³² cuh³ tá¹la³ ngá¹³ hni³² mii² tón³² jáun². ¹⁵ Jáun² jáh³ hláinh¹ chín¹ hí³ jlánh¹ ca³huéh³ jmái² ho³, hí³ jáun² tá¹ron³ cáun² cua³ hí³ lí¹³ tsa³den³ tsá²mi³ hí³; ¹⁶ tí³la³ cuá¹ hué²¹ né³ ca³ma³hau³ bíh¹ quioh²¹ tsá²mi³ hí³, quí¹ cuá¹ hué²¹ dá² ca³qui³ ca³nia³ bíh¹ ho³ hí³ ca³hinh³ jmí² cua³ hí³ ca³hué² jáun² ho³ jáh³ hláinh¹ chín¹ hí³. ¹⁷ Jmí¹jáun² tí³ lí³mí¹ ca³míh³ bí¹ tsí³ jáh³ hláinh¹ chín¹ hí³ ní¹con² tsá²mi³ hí³, jáun² ngau³ hí³ ja³jmú³ hniéi² quionh³ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ tsá²mi³ hí³ ní¹ hná¹ jáun², la³ cun³ la³jín³² tsá² ná¹má²tí³² hí³ héih³² quioh²¹ Dió³² yáh³, tsá² hleh³² la³ má²hleh³² jáun² jú¹ tson² hí³ ca³hiau³ tsú² jáun² ní¹con² Jesús.

13

Jan² jáh³ hion² hñu³ jmí²miih²¹

¹ Jáun² né³, ca³jíe³² jná¹³ hí³ ca³náu² tsá² hláinh¹ hí³ can³² jmí²miih²¹. Jmí¹jáun² ca³jien¹ jná¹³ siáh³ jan² jáh³ hlah³ lín²¹ jniá³ hí³ ca³hion² hñu³ jmí²miih²¹; jáh³ hí³ tsi²¹ quiau³ mái³ chí¹ hí³ cónh³ quia³ juí¹³. Ma³ quin³² ma³ caun³² juí¹³ jáun² jáh³ jmí¹ ná¹hun¹ ma³ cáun² *có²ron¹ná¹ hí³ la³ ná¹hein³² tsá² quien². Ma³ quin³² ma³ cá² mái³ chí¹ jáh³ jmí¹ ná¹tón²¹ ma³ cá² jon¹ jái¹³ hí³ chú² lén³² jáh³ Dió³². ² La³jmí¹ jniá³ jan² hiah³² huénh³ bíh¹ jniá³ jáh³ hláih¹ hí³, tí³la³ cuú² ta³ jáh³ má¹ná¹, jniá³ la³jmí¹ jniá³ cuú² ta³ jáh³ náí² cánh¹ bíh¹, jáh³ téh²³ tsú² oso, hí³ ho³ jáh³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ ho³ hiah³² dáin³ cánh¹. Jáun² jáh³ hláinh¹ chín¹ hí³ né³ ca³cué³ pí³ hí³ ho² ní¹con² jáh³ hláih¹ hí³, la³ má²quionh³ jí³ hmá²si¹ ní¹ cuá³, jí³ hí³ ca³cué³ siáh³ jái¹³ quien² hí³ ho². ³ Cá² mái³ chí¹ jáh³ hláih¹ hí³ jmí¹ cuíh² hí³ jmí¹ jniá³ la³jmí¹ lí³ hí³ má²jún¹ mi³ chí¹ jáun²; tí³la³ la³ bíh¹ ní¹ jmí¹ cuíh² jáun² quioh²¹ jáh³, hí³ jáun² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ né³ ca³ja³cáun² lín³² tsí³ jmí¹ ca³jíe³ hí³ jáun², jáun² jlánh¹ ca³tanh² dí² ta²¹ jáh³ hláih¹ hí³. ⁴ Jáun² jlánh¹ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² jáh³ hláinh¹ chín¹ hí³ quí¹hliá² ca³cué³ jái¹³ hí³ ho² ní¹con² jáh³ hláih¹ hí³, hí³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² siáh³ jáh³ hláih¹ hí³ uá²jaí³², hí³ juáh³ la³ lá²:

—¿Hin² bí¹ tsánh² cu³ ren³ quionh³ jáh³ lá²? ¿Hin² ya³ tsánh² tloh²¹ jmu³ hniéi² quionh³ tsú²?

⁵ Ja³bí¹ ca³hiau³ jáh³ hláih¹ hí³ jái¹³ hí³ jmu³ tonh² hí³ chu³ lén³² Dió³², jí³ hí³ ca³lí³hiáun¹ siáh³ hí³ hau³ jái¹³ tá¹ tu³la³tún³ zih². ⁶ Jáh³ hláih¹ hí³ né³, ca³chu³ ca³lén³² Dió³² jí³ hí³ ca³tu³ ca³hión³² siáh³ Dió³², jí³ hñu³mi³cuú² ní¹ cuá³ jáun² Dió³², la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² tionh² ní¹ jáun². ⁷ Ja³bí¹ hiau³ siáh³ jáh³ hláih¹ hí³ pí³ hí³ jmu³

hniéi² ñí¹con² tsá² joh¹ Dió³² ca³la³ ñí¹ ca³láih¹³; hi³ hiauh³ siáh³ jái¹³ hi³ hau³ jái¹³ ñí¹con² la³jánh³ dú¹ ñí¹ mí¹zionh² tsáu², la³jáh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma², jì³ ñí¹con² la³jín³² tsá² zian² ma³ quin³² ma³ caun³² hué³² ní² siáh³. 8 Jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² jáh³ hláih¹ hí³, la³ cun³ tsá² tiá² má²ná¹tioh³ hí³ hi³ jmái² ñí¹ sí² quioh²¹ Tsá² lín³ *Já¹ziáh² míh¹, Tsá² ca³jun³ hí³. Sí² jáun² né³ tloh³ hi³ jmái² jmáh³la³ tsá² ca³tin¹ hi³ lí¹³ zian², hi³ ná¹tioh³ ñí¹ sí² ca³la³ cun³ jmí¹ ca³lí³liau³ hngá¹máh³ lá².

9 Ní¹juáh³ tsá² chi²¹ cuá¹, jáun² cuí¹ nie¹³ re²:

10 Ní¹juáh³ tsá² ca³tin¹ lí³tson³,

jáun² cu³tí³ bíh¹ lí³tson³ tsú²;

hi³ ní¹juáh³ tsá² ca³tin¹ jún³ cun³quionh³ mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ né³,

jáun² cun³quionh³ mí¹tái³ jáun² bíh¹ jún³ tsú².

Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, jáun² tsá² joh¹ Dió³² hniáuh³² cuéh³² tsí³, jì³ hi³ nio² cáun² tsí³ la³ má²nio² jáun².

11 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jien¹ jná¹³ siáh³ jan² jáh³ hláih¹ hi³ cuá¹hion² hñu³ hué³². Jáh³ hí³ tsi²¹ juí¹³ hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ juí¹³ *Já¹ziáh² míh¹, tí³la³ la³jmí¹ hleh³² jáh³ hláih¹ chín¹ hí³ bíh¹ hleh³² jáh³. 12 Ní¹con² jáh³ hláih¹ ñí¹ má²gon³ hí³ jmí¹ zia³² siáh³ la³jí³² jái¹³ hi³ ho³ jáh³ hláih¹ la³ñí¹ hí³, hi³ jáun² ca³hléh³ cha¹³ jáh³ hí³, hi³ jáun² ca³jmú³ héih³² hi³ la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ca³tin¹ ma³tsu³ ma³jónh³² jáh³ hláih¹ la³ñí¹ hí³, jáh³ hláih¹ ca³hin³ hí³ ñí¹ jmí¹ cuíh² jáun² chí¹ hi³ jmí¹ má²jún¹. 13 Jáh³ ñí¹ má²gon³ hí³ jmu² siáh³ hliáun³ lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² hi³ ca³la³ hi³ jmu² siáh³ hi³ so²³ sí² chí³cuú² hi³ cha²³ ñí¹ hué²¹ lá² ñí¹ ta³ ñí¹ la³jín³² tsá² zian² hngá¹máh³ lá². 14 Hi³ jáun² cun³quionh³ la³jí³² lí²¹ hi³ ca³jmú³ jáh³ hí³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ ho² cha¹³ jáh³ hláih¹ la³ñí¹ hí³ né³, ca³ma³can² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². Jáun² ca³jmú³ siáh³ héih³² ñí¹con² tsá² zian² hngá¹máh³ lá² hi³ jmah³ tsú² jan² jáh³ lán¹ la³ cun³ rón³² jniá³ jáh³ hláih¹ la³ñí¹ hí³, jáh³ jmí¹ cuíh² hí³ quionh³ mí¹tái³, tí³la³ má²lain³² bíh¹. 15 Jáun² jáh³ hláih¹ ñí¹ má²gon³ hí³ hiauh³ jái¹³ hi³ tónh³² jmí²chí³ quioh²¹ nóh³² má²dí¹lán¹ jáh³ hláih¹ la³ñí¹ hí³, hi³ ca³la³ hi³ lí¹³ hléh³² siáh³ nóh³² dí¹lán¹ jáun², jì³ hi³ jmu³ hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² tiá² hnió³ ma³tsu³ ma³jáuh³². 16 Ja³bí¹ ca³jmú³ siáh³ jáh³ ñí¹ má²gon³ hí³ héih³² hi³ ca³la³ jín³² tsáu² hniáuh³² taun³ cáun² lí²¹ cuá² chu²¹ quioh²¹ ho³lá²dá² chí¹quie¹³, uá¹ hi³ tsá¹míh¹ ho³ tsá² má²lieih²¹, uá¹ hi³ tsá² hánh³ ho³ tsá² tia³mii², uá¹ hi³ *tsá² má²ná¹hlánh¹ ho³ tsá² zian² hi³ ca³tin¹ hmóu³². 17 Ja³bí¹ ca³jmú³ siáh³ jáh³ hí³ héih³² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² lí¹³ lá³² ho³ hi³ hna³ ní¹juáh³ tiá² la³ quian³² yáh³ tsú² lí²¹ hi³ lí³ jáun² hi³ jmái² jáh³ hláih¹ hí³, ho³lá²dá² número quioh²¹ hi³ jmái² jáh³ hí³.

18 Hniáuh³² quia³lín³ jmí¹ tsí³ bíh¹ tsú² ca³ti²¹ hi³ ní². Jáun² lí³ua³ jan² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ bíh¹ lí¹³ hñauh¹³ he³ hnió³ juáh³ número jáun² quioh²¹ jáh³ hláih¹ hí³, quí¹ número jáun² dá² lí³ hi³ jmái² jan² tsáu² bíh¹, hi³ tí³ jñéi³ nio² hña³láu³ tsi²¹ hñaih³² nio² quiú³ jñéi³.

14

Sun¹ hi³ ná¹hie³² tsá² má²ca³liáun³

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jien¹ jná¹³ Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹ hi³ zenh² tsi³ máh³ Sión la³ má²quionh³ tán¹ hña³láu³ tsi²¹ tu³la³quiún³ mei²¹ tsá² má²ná¹tón²¹ hí³ chí¹quie¹³ hi³ jmái² Já¹ziáh² míh¹ hí³, jì³ hi³ jmái² Jméi² tsú² ní² siáh³. 2 Jmí¹jáun² ca³nái³² jná¹³ cáun² mah¹ hi³ ja³ hñu³mí³cuú². Mah¹ jáun² niéih³ la³jmí¹ niéih³ cuú²jéh³ ñí¹ hí¹cha²³ jmái² ñí¹ ñe¹ lín²¹, jì³ la³jmí¹ niéih³ mah¹ quioh²¹ miíh³² ní² siáh³; mah¹ hi³ ca³nái³² jná¹³ jáun² dá² lí³ la³jmí¹ lí³ sun¹ quioh²¹ tsá² ná¹quien² tun³² pih²¹ hi³ cai³² tsú². 3 Tsá² hí³ jmí¹ ñí¹ná¹hie³² cáun² sun¹ hmai²¹ ñí¹ ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tsi²¹ hí³ hmá²si¹, ñí¹ ta³ ñí¹ tá¹ quiun³ tsá²cuú² tsá²chín³, jì³ ñí¹ ta³ ñí¹ jì³lin² tsá²daun³² hí³ ní² siáh³; hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² jmí¹

lí¹³ lí³ tin² sun¹ jáun², jí³²la³ hmóu³² tsá² hñá³láun³ tsi²¹ tu³la³quiún³ mei²¹ hí³ bíh¹ tin², tsá² ca³liáun³ hí³ ñí¹ hué²¹ lá². ⁴ Tsá² hí³ bíh¹ tsá² tiá² lí¹ má²ca³cuu³ ca³hlian³ quionh³ tsá²mi³juón¹, tsá² hí¹ cónh³ tiá² lí¹ ca³jmu³ ca³tsau³ yáh³. Tsá² hí³ dá² ñí³táunh¹ cu³chin¹ cu³hna²¹ Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ lí³ua³ cáun² ñí¹ tsó²¹. Tsá² hí³ má²ca³liáun³ ja¹ quioh²¹ tsá²mi³cuóun² cun³quionh³ hí³ ca³ma³hmah¹ Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹, hí³ ná¹lín³ la³jmí¹ lí³ hí³ lau³² la³ñí¹, hí³ cue³² tsáu² ñí¹con² Dió³² jí³ ñí¹con² Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹. ⁵ Tsá² hí³ bíh¹ tsá² tiá² ca³hléh³ hí¹ cáun² jú¹ tí¹jái², hú¹tá¹ tsá² jin² cu³tí¹³ bíh¹ hí³.

Jái¹³ hí³ ngai³² gáun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²

⁶ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jien¹ jná¹³ siáh³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ hí¹ranh³² chi³cuú² ñí¹ ñe¹ lín²¹. Tsá² hí³ né³ quian³² jú¹ chú³² hí³ quien² la³ cun³ jmí¹hi³nio² hí³ hléh³² ñí¹con² tsá² tionh² ñí¹ hué²¹ lá², la³ cun³ la³jín³² tsá² zian² ma³ quin³² ma³ caun³² hué³², ca³la³ jánh³ dú¹ ñí¹ mí¹zionh² tsáu², jí³ la³jáh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma² ní² siáh³. ⁷ Tsá² hí³ né³ ca³hléh³ tiá³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Juéh² náh² jmu³ ñí¹con² Dió³², jí³ hí³ ma³quien¹³ náh² tsú², quí¹ má²cá²chó³² bíh¹ jmái¹ hí³ má²ra³tsi³² Dió³² héih³²; jáun² ma³tsú¹ ma³jionh²¹ náh² Tsá² ca³jmú³ hí³ la³ cu³ la³ juéh³ mi³cuú², la³ má²quionh³ jmí²miih²¹ jí³ la³jí³² ñí¹ ñei³² jmái² ní² siáh³.

⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² ja³ siáh³ tsá² ñí¹ má²gon³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², hí³ ca³juáh³:

—;Má²jáhín³ bíh¹ juú² Babilonia, má²jáhín³ bíh¹ juú² chín¹ hí³ jlánh¹ jmí¹ jmu² hí³ hen² tsí³ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ la³jí³² hí³ hlah³ hí³ hó³², la³juah²¹ dúh¹ hí³ ca³hinh³ tsú² tsá² hí³ mu² ráu³ má²zéih¹!

⁹ Jmí¹jáun² la³juí³² ja³ siáh³ tsá² ñí¹ má²gáun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ hún¹ cú²tiú² cú²jan³² lín³², hí³ juáh³ la³ lá²:

—Lí³ua³ jan² tsá² má²tsú² má²jónh³² jáh³ hláih¹ la³ñí¹, jí³ la³ má²quionh³ nóh³² hí³ dí¹lái¹ jáh³ hí³, jí³ hí³ he³ tsú² siáh³ lí²¹ hí³ taun³ jáun² chí¹quie¹³ ho³lá²dá² cuo² tsú², ¹⁰ jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ ca³tin¹ quiunh²¹ la³jí³² la³ cun³ hí³ ma³tsau¹³ jáun² Dió³² ca³la³ hí³ míh²³ lín³² tsí³, la³jmí¹ hính²³ tsú² mu² ráu³ hngó³² hí³ má²zéih¹ lín²¹. Tsá² la³ hí³ bíh¹ tsa³ma³tso² tsí³ ja¹ sí² lí³ cun³quionh³ juí²¹ quín¹ azufre ñí¹ ta³ ñí¹ la³jín³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² chun¹, jí³ ñí¹ ta³ ñí¹ hnga² Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹. ¹¹ Ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹ cuá³² mí²ñí¹ ñí¹ ná¹má²tso² jáun² tsá² hí³ tsí³; cun³ tiá² tie³ nio² bíh¹ ñí¹ tionh¹ tsú² jáun² la³ huá² la³ jma², ní¹juáh³ tsá² má²tsú² má²jónh³² jáh³ hláih¹ hí³ la³ má²quionh³ nóh³² hí³ dí¹lái¹ jáh³, ho³ lí³ua³ jan² tsá² he³ siáh³ lí²¹ quioh²¹ hí³ jmái² jáh³ hí³.

¹² Jáun² né³, hniáuh³² tion³ tsí³ bíh¹ tsá² joh¹ Dió³², tsá² má²má²tí³² hí³ héih³² quioh²¹ Dió³² jí³ hí³ nio² siáh³ cáun² tsí³ ñí¹con² Jesús.

¹³ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³nái³² jná¹³ siáh³ cáun² mah¹ hí³ ñí¹ca³hléh³, hí³ ñí¹juah²¹:

—Tón³ ñí¹ sí² jái¹³ lá²: “Hénh³ ma³ jmí¹ ren² tsá² hiá¹ tsán¹³ hí³ tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí² né³² tí³ chí¹ján³⁷”.

Jáun² Jmí²chí³ Chun¹ siáh³ ñí¹ca³juáh³:

—Ján³, má²tiánh³ tsú² tie³ cun³ñí¹ hí³ ca³tí²¹ la³jí³² ta²¹ hí³ lí²jmú³, quí¹ ta²¹ hí³ ca³jmú³ tsú² tsa³toh³ cu³lí²¹ quionh³ tsú² ñí¹ tsa³tiánh² tsú² jáun² tie³.

Hí³ ca³láu² cuá¹ hué²¹

¹⁴ Jmí¹ má²lí³² jáun² né³ ca³jíe³² jná¹³ cáun² jnie² tiáu²; ñí¹ jnie² jáun² né³ cuá¹tsi²¹ jan² tsá² jniá³ la³jmí¹ jniá³ tsá²mi³cuóun². Tsá² hí³ jmí¹ hun¹ cáun² *có²ron¹ná¹ hí³ lí³ cú¹mí¹niau²¹ chí¹, jí³ hí³ zianh³² siáh³ cáun² mí¹la² rá¹linh² hmu³ lín³². ¹⁵ Jáun² cua³han³ siáh³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñéih³ hñú³ hén¹ jáun² hí³ hleh³² tiá³ lín³² hí³ líeinh³² tsá² cuá¹tsi²¹ hí³ ñí¹ jnie², hí³ juáh³:

—jMá²ca³láu² bíh¹ máí³ ñí¹ hué²¹ ní², má²juú² bíh¹; né³² né³, tiú¹ chí² hieh² quionh³ mí¹jla² rá¹lín² ní² quián¹³, jáun² quiaun²!

16 Jáun² tsá² cuá¹tsi²¹ hí³ ñí¹ jnie² né³ ca³nga³ mí¹jla² quioh²¹ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ ca³ziuh³ ca³liauh³ la³j³² la³ cun³ hi³ ca³láu² hngá¹máh³ lá².

17 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³han³ siáh³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñéih³ hñú³ híen¹ zeh² jáun² hñu³mi³cuú², hi³ zianh³² siáh³ cáun² mí¹jla² rá¹lín² hi³ hmu³ lín³². 18 Jáun² cua³han³ siáh³ cónh³í¹ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñí¹ lí³ ñí¹hiú¹³, tsá² hí³ ho² jáí¹³ ñí¹con² sí²; tsá² hí³ ca³hléh³ tiá³ hi³ ca³teh³ tsá² zianh³² hí³ mí¹jla² rá¹lín² hmu³ lín³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ngái¹ mí¹jla² rá¹lín² hmu³ ní² quián¹³ chí² hieh² mi³ uóun²jieh¹³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ ní², quí¹ má²juú² lín³² bíh¹.

19 Jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ ca³nga³ mí¹jla² jáun² quioh²¹ ñí¹ hué²¹ lá², hi³ ca³tiú³ chí² hieh² mi³ uóun²jieh¹³ hi³ má²ca³láu² jáun² ñí¹ hué²¹ lá², jáun² ca³tóh³ tsú² tí³ ñeh² ñí¹ lí¹³ jlinh³ tsú² hi³ quiáuh³² jmaih²¹; hi³ jáun² né³ hnió³ juáh³ ca³ti²¹ la³j³² hi³ ma³tsau¹³ tsú² jáun² Dió³² ca³la³ hi³ míh²³ lín³² tsí³. 20 Mi³ uóun²jieh¹³ jáun² né³ ca³quiauh³ tsú² jmaih²¹ ñí¹ lí³ tí³ cheih³² juú²; jmí¹ ca³quiauh³ tsú² jáun² jmaih²¹ mi³ uóun²jieh¹³ né³, jmi² bíh¹ ca³hué², hi³ lí³ cáun² cho² ñe¹ la³ cun³ tiéh¹ ho³ jan² tsa³cuá¹. Ñí¹ ca³ta³ná¹ho³ jmi² jáun² tí³ cun³ hni³² nio² hña³láu³ kilómetros.

15

Quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² quian³² quiau³ uu³mi²tsi³² ñí¹ má²ca³táuh³

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jie³² jná¹³ siáh³ cáun² lí²¹ hi³ cáu² hi³ jueh³² lín³² hñu³mi³cuú². Ca³jien¹ jná¹³ quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ná¹quian³² tá¹ quiau³ uu³mi²tsi³² ñí¹ má²ca³táuh³; hi³ jáun² né³, cun³quionh³ hi³ jáun² bíh¹ má²tsá¹³ hi³ míh²³ tsí³ Dió³².

2 Ca³jie³² jná¹³ siáh³ cáun² hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jmi²miih²¹ hi³ lí³ hu³² má²ná¹jan² quionh³ sí². Can³² jmi²miih²¹ jáun² né³ jmí¹ ná¹táun³ la³jín³² tsá² ca³cah¹³ jmái¹ ñí¹con² jáh³ hláih¹ hí³ j³ ñí¹con² nóh³² hi³ dí¹láin¹ jáh³ j³ número quioh²¹ hi³ jmái² jáh³ siáh³. Tsá² hí³ né³ ná¹zianh³² ma³ cáun² tun³² pih²¹ cai³² tsú² hi³ má²ca³cué³ Dió³², 3 hi³ jáun² má²ná¹hie³² sun¹ hi³ la³ ca³híe³ hla¹ Moisés tsá² quian²¹ Dió³², j³ sun¹ quioh²¹ Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹ ní² siáh³, hi³ juáh³ la³ lá²:

Hnú² Dió³² Juo¹³ jnoh¹, Tsá² cú² juenh² lín³²,

hi³ cáu² hi³ jueh³² lín³² bíh¹ má²ca³jmuh³ hnú²,

hnú² Re²¹ Tsá² chín¹ ñí¹con² la³j³² hué³² hi³ zia³² tá¹ cáun² hngá¹máh³,

hnú² bíh¹ lín³ nú² Tsá² chun¹, Tsá² ma³tih²¹ jéh² la³ cun³ la³j³² hi³ jmuh³².

4 Hnú² Ti³² Juo¹³ jnoh¹, ¿hin² bí¹ tsánh² tiá² jmu³ juénh² ñí¹con² hnú²,

hin² bí¹ tsánh² tiá² ma³quien² hnú²?

Quí¹ j³²la³ huen² hnú² bíh¹ Tsá² híen¹ nú²,

hi³ jáun² dá² la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ ja³tú¹ ja³lin³ hi³ ma³tsu³ ma³jáuh³² hnú²,

quí¹ má²ca³jie³ bíh¹ tsú² hi³ hnú² bíh¹ rá²tsih³² héih³² la³ cun³ ca³ti²¹.

5 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jie³² jná¹³ siáh³ hi³ ca³niá³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ híen¹ quioh²¹ hñú³ híen¹ tí³ hñu³mi³cuú², ñí¹ nio¹ jáun² jáí¹³ quioh²¹ nió³² hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³². 6 Ñéih³ hñú³ híen¹ jáun² bíh¹ ca³huén² tá¹ quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² ná¹quian³² hí³ tá¹ quiau³ uu³mi²tsi³² jueh³² jáun²; tsá² hí³ ná¹quih³² hmih³² zín³ tiáú² jon³ cu³tí³, hi³ ná¹hñéih³ siáh³ láu² cú¹mí¹niau²¹ ñí¹ tsí³ tsú². 7 Jáun² jan² tsá² quiun³ tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ ca³zianh³ tá¹ quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ma³ cáun² uon² hi³ lí³ cú¹mí¹niau²¹, hi³ ca³la³ hi³ ná¹canh² hi³ míh²³ jáun² tsí³ Dió³² Tsá² zian² hí³ cun³ jmi¹hi³nio². 8 Hi³ ñéih³ hñú³ híen¹ jáun² né³

ca³cónh³² mí²ñí¹ hi³ lí³ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ cuá¹quien² lín³² Dió³² jí³ hi³ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ ho² tsú² pí³ ní² siáh³. Hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² jmí¹ lí¹³ hí³ ñéih³ jáun², ca³la³ tí³ ñí¹ ca³táuh³ tá¹ quiau³ uu³mí²tsi³² hi³ má²ná¹zianh³² jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³² máh³ má²lí¹³.

16

Uon² tloh³ uu³mí²tsi³²

¹ Jáun² jná¹³ ca³nái³² siáh³ cáun² mah¹ hi³ ñí¹ja²¹ tí³ ñéih³ hñú³ híen¹ jáun² hi³ ñí¹ca³záih³ tsú² tá¹ quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² la³ lá²:

—Cuá²can²¹ náh² ñí¹ hué²¹ ó³² tá¹ quiau³ uon² hi³ ná¹canh² hi³ míh²³ jáun² tsí³ Dió³².

² Jáun² ngau³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² la³ñí¹ hi³ ca³ñí¹can¹ uon² jáun² quioh²¹ ñí¹ hué²¹, jmí¹jáun² ca³la³ jín³² tsá² má²ná¹quian³² lí²¹ quioh²¹ hi³ jmái² jáh³ hláih¹ hí³ jí³ hi³ má²tsú² má²jónh³² tsú² siáh³ nóh³² hi³ dí¹lái¹ jáh³ hí³, ca³hián² hmah² hlah³ hi³ cú² hi³ chéi³ cu³tí³.

³ Jáun² ngau³ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² ñí¹ má²gon³ hi³ ca³ñí¹can¹ uon² quioh²¹ ñí¹ jmí²miih²¹, jmí¹jáun² né³ ca³jéinh³² jmí² tá¹ cáun² jmí²miih²¹ la³juah²¹ dúh¹ jmí²hán¹ tsá² lí²jngah³ tsáu², jmí¹jáun² ca³hiá² cá²tsan³ ca³la³ jánh³ dú¹ ñí¹ jáh³ jmí¹ tiáunh¹ hñú³ jmí²miih²¹.

⁴ Ñí¹ má²gáun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³can³ siáh³ uon² quioh²¹ ñí¹ quioh²¹ la³jí³² jmí² cua³ jí³ la³jáh³ dú¹ ñí¹ ñéi³² jmái² ní² siáh³, hi³ jáun² jmí² bíh¹ ca³lan³ la³jí³² jmái². ⁵ Jáun² ca³nái³² jná¹³ hi³ ca³hléh³ tsá²cuú² tsá² ta³ Dió³², tsá² ho² hí³ jái¹³ ñí¹con² jmái², hi³ ca³juáh³:

Hnú² bíh¹ jan² Tsá² rá²tsih³² héih³² re²,

Tsá² chun¹ nú²,

Tsá² qui³ cónh³ jmí¹ zian² nú², hi³ zian² nú² la³ má²zian² jáun²,

quí¹ hnú² bíh¹ má²lí²ra³tsih³² héih³² la³ cun³ ca³tí²¹,

⁶ quí¹ tsá² ó³² bíh¹ ca³táin³ jmí²hán¹ tsá² joh² hnú²,

jí³ jmí²hán¹ tsá² jmí¹ ná¹lín³ tí³² jēh² hnú² ní² siáh³,

hi³ jáun² dá² jmí² bíh¹ má²lí²hinh²¹ nú² tsú² ta³né³²;

quí¹ la³ ní² ca³tín¹ quiunh²¹ yáh³ tsú².

⁷ Hi³ jáun² ca³nái³² jná¹³ siáh³ cáun² mah¹ hi³ ñí¹ja²¹ la³ tí³ ñí¹ zeh¹ jáun² ñí¹hiú¹³, hi³ ñí¹ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ cu³tí³, hnú² Tí³², Dió³² Tsá² cú² Tsá² juenh², hnú² bíh¹ Tsá² rá²tsih³² héih³² ca³la³ re² tso² cu³tí³ la³ cun³ ca³tí²¹.

⁸ Jáun² ja³ siáh³ tsá² ñí¹ má²quiun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³can³ siáh³ uon² quioh²¹ ñí¹ quioh²¹ hiú²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³chéi³² lín³² bíh¹ hiú², ca³la³ hi³ ca³cáun³ bíh¹ tsáu² cun³quionh³ hi³ chéi³. ⁹ Tí³la³ jmí¹ ca³cáun³ tsú² cun³quionh³ hi³ jlánh¹ chéi³ jáun² né³, tí³ ca³chu³ ca³juoun³² bíh¹ tsú² Dió³² Tsá² ho² hí³ jái¹³ ñí¹con² la³jí³² uu³mí²tsi³² jáun², cha³ jmí¹ tsa³conh² tsí³ tsú² hi³ jmí¹ lí¹³ lí³ ma³quien² tsú² Dió³².

¹⁰ Hi³ jáun² tsá² ñí¹ má²hñá³ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³² ca³can³ siáh³ uon² quioh²¹ ñí¹ hmá²si¹ ñí¹ cuá¹quien² jáh³ hláih¹ hí³; jáun² jmí¹jáun² ca³lí³ já¹niéi² la³ tán¹ ñí¹ hu²¹ cuo² jáh³ hí³. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ má²quí² má²juoun³² tsáu² zíh¹ cun³ñí¹ hi³ má²zian² hi³ chéi³ hi³ uóu³² cu³tí³. ¹¹ Tsá² hí³ né³, tí³ ca³chu³ ca³juoun³² bíh¹ Dió³² Tsá² quioh²¹ hñú³mi³cuú² cun³ñí¹ hi³ má²má²tso² tsí³ hi³ chéi³ hi³ uóu³² jí³ hi³ má²tsin¹ siáh³ hmah² hlah³ jáun²; cun³ tiá² ca³ja³conh² bíh¹ tsí³ tsú² ca³tí²¹ la³jí³² ta²¹ hlah³ hi³ ná¹jmú².

¹² Jáun² ja³ siáh³ tsá² ñí¹ má²jñéi³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³can³ siáh³ uon² quioh²¹ ñí¹ quioh²¹ cua³ jueh³² jmái² Eufates; jmí¹jáun² ca³lí³ quiéin² cua³ jáun², hi³ jáun² ca³nái³ jui³² ñí¹ ja³táunh¹ tsá² ná¹lín³ re²¹, tsá² ja³táunh¹ tí³ jui³² ñí¹ hia³² hiú².

¹³ Jmí¹jáun² ca³jien¹ jná¹³ gáun³ jmí²chí³ hláinh¹ hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jieh². Jan² cua³han³ ho³ jáh³ hláinh¹ chín¹ hí³, jan² cua³han³ ho³ jáh³ hláih¹ la³ñí¹ hí³ hi³ cónh³ jan² cua³han³ siáh³ ho³ tsá² jlánh¹ juáh³ hí³ hi³ lín³ *ti³² jē¹ Dió³². ¹⁴ Jmí²chí³ hláinh¹ hí³ dá² ca³la³ hi³ jmu² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³². Hí³ bíh¹ tsa³táunh¹ hi³ tsa³ngih¹ tsá² ná¹lín³ re²¹ zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³, hi³ tsa³jmú³ cá²hon³ hi³ jmu³ hniéi² ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ jueh³² jáun² quioh²¹ Dió³² Tsá² cú² Tsá² juenh².

¹⁵ —Sá¹ní² jie³, cu³diá²jan² pih²¹ la³ lá² bíh¹ jáunh¹³ jná¹³ la³jmí¹ ja³² jan² háin². Hénh³ ma³ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² cuá¹zian² tsí³ jī³ hi³ cuá¹quih³² siáh³ ha¹ la³ má²quih³² jáun², quí¹ ní² lí¹ ca³lí³ jnia² hi³ láun³ tsú², hi³ jáun² tiá² jie³ tsáu² ní¹ hua³heih²¹ quioh²¹ tsú².

¹⁶ Jáun² né³, ca³cuu³ ca³ngih³ bíh¹ jmí²chí³ hí³ tsá² ná¹lín³ re²¹ má¹í² ní¹ téh²³ tsú² jáun² Armagedón cun³quionh³ jú¹ *hebreo.

¹⁷ Jmí¹jáun² né³ ja³ siáh³ tsá² ní¹ má²quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³can³ uon² quioh²¹ ja¹ chí³; jmí¹jáun² ca³nái³² jná¹³ cáun² mah¹ tiá³ cu³tí¹³ hi³ ní¹ja²¹ la³ tí³ ñéih³ hñú³ híen¹, la³ tí³ ní¹ zeh¹ hmá²si¹ quioh²¹ Dió³², hi³ ní¹ca³juáh³ la³ lá²:

—jMá²ca³táuh³ bíh¹ la³jí³²!

¹⁸ Jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ja³tu³ ja³lí³ sí² quioh²¹ miíh³², hi³ ca³lí³ tiú² jan³², hi³ ca³quí¹ ca³hín¹ tiá³ lín³²; hi³ ca³qui³ ca³jieh³ siáh³ hué³² tiá³ tiá² tí¹ tiá² nio³ cu³tí¹³, cáun² hi³ tiá² má²lí³² hí¹ cónh³ la³ cun³ jmí¹ ca³lí³zian² tsáu² ní¹ hué²¹ lá², quí¹ cun³ tiá² cunh³ bíh¹ quionh³ la³ cun³ hi³ má²lí³² jmí¹tin². ¹⁹ Jmí¹jáun² ca³tsáun³ hni³² tsoh³ juú² chín¹ jáun², hi³ juú² cáh¹ juú² pa²¹ hi³ zia³² tá¹ cáun² hngá¹máh³ né³ ca³juú² ca³tsúnh²; hi³ Dió³² né³ tsau³ tsí³ juú² Babilonia juú² chín¹ jáun², hi³ ca³hinh³ dí² mu² ráu³ hi³ dí¹canh² jáun² copa quioh²¹, la³ cun³ hi³ niéih³ jáun² hi³ ma³tson¹³ dí² juú² jáun² ca³la³ hi³ míh²³ lín³² tsí³. ²⁰ Jmí¹jáun² né³, cáun² lí¹ ca³yéin² bíh¹ la³jí³² hué³² pih²¹ hi³ jmí¹ tioh³ jáun² chu³ jmái² jī³ ní¹ jmí¹ lí³ hngá¹máh³ ní² siáh³. ²¹ Ja³bí¹ jmí¹jáun² siáh³ ca³súh³² tsí³ cáh¹ cu³tí³ ní¹ quioh²¹ tsáu², hi³ héi² cun³ quiéinh³ nio² quiú³ cuah²¹. Jmí¹jáun² la³jín³² bíh¹ tsáu² ca³chu³ ca³juóun³² siáh³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ uu³mí²tsí³² jáun², quí¹ hi³ jáun² dá² cáun² hi³ huáh² tsí³ lín³² bíh¹ hi³ ca³ma³tso² tsáu² tsí³.

17

Jmá¹ hi³ tsa³hín³ tsá²mi³ hláih¹

¹ Jmí¹ má²lí³² jáun² la³ jáun² né³, jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² quiaun³ jmí¹ ná¹zianh³² hi³ uon² ca³zái³ jná¹³ la³ lá²:

—Sá¹ní² ña³² ñá²jie³, lá² hie¹³ jná¹³ he³ lánh³ rón³² tá¹tsin¹ héih³² tsá²mi³ tsá² jlánh¹ juón¹ cuá¹tsi²¹ ní¹ jmái² zia³² tá¹ cáun² hngá¹máh³. ² La³jín³² bíh¹ tsá² ná¹lín³ re²¹ zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ lí¹ má²ca³jmu³ ca³tsau³ quionh³ tsá²mi³ hí³, jī³ la³jín³² tsá² zian² hngá¹máh³ bíh¹ má²ca³ma³héinh³² siáh³ quionh³ mu² ráu³ hi³ ca³tí²¹ hi³ juón¹ tsá²mi³ hí³.

³ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jau³ jná¹³ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³² jui³² jmí²chí³ tí³ ní¹ lí³ cuá¹ quiéin². Jáun² ní¹ jáun² ca³jien¹ jná¹³ jan² tsá²mi³ hi³ cuá¹tsin¹ jan² jáh³ hláih¹ dáin³. Ca³la³ hi³ rá²lái¹ bíh¹ jáh³ hí³ cun³quionh³ huéh³ lí³ jái¹³ hi³ chú² hi³ lén³² Dió³². Jáh³ hí³ tsi²¹ quiau³ má¹ mi³ chí¹, hi³ cónh³ siáh³ quia³ juí¹³. ⁴ Tsá²mi³ hí³ jmí¹ cuá¹quih³² hmih³² zín¹³ jī³ hmih³² dáin³, hi³ jmí¹ cuá¹lái¹ siáh³ cun³quionh³ cú¹mí¹niau²¹, quín¹ zín³ chú³² jniá³, jī³ cun³quionh³ má¹ pih²¹ zín³ hi³ téh²³ tsú² perla ní² siáh³. Tsá²mi³ hí³ cuá¹zianh³² cáun² copa hi³ lí³ cú¹mí¹niau²¹, ca³la³ hi³ canh² bíh¹ la³jáh³ dú¹ ní¹ hi³ hlah³ hi³ hó³² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ juón¹ tsú². ⁵ Chí¹quie¹³ tsá²mi³ hí³ jmí¹ tón²¹ cáun² jái¹³ hi³ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ hi³ juáh³ jáun²: “Babilonia juú² chín¹, mí¹ziú¹³ ca³la³ jín³² tsá²mi³ juón¹ jī³ mí¹ziah²¹ la³jí³² ní¹ hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ zia³² ní¹ hué²¹ lá²”. ⁶ Tsá²mi³ ca³jien¹ jná¹³ hí³

má²cuá¹hein²¹ cun³quionh³ jmí²hán¹ tsá² joh¹ Dió³², la³ cun³ jmí²hán¹ la³jín³² tsá² zih³² hí³ jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ Jesús.

Lí¹ tiá² ño¹ he³ jmu¹ bíh¹ jná¹³ lí³ jmí¹ cá¹jíe²¹ jáun². ⁷ Hi³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ ca³zái³ jná¹³:

—¿He³ láih³² sa³ tsá²cáun² lín³² honh² hnú²? Lá² hie¹³ ná³ la³ cun³ he³ hnió³ juáh³ hi³ ca³tin¹ tsá²mi³ ní² jí³ hi³ ca³tin¹ jáh³ hláih¹ cuá¹tsin¹ tsú² ní², jáh³ chi²¹ ní² quiau³ mái³ mi³ chí¹ hi³ cónh³ quia³ juí¹³. ⁸ Jáh³ hláih¹ má²lí²jien¹ hnú² ní² dá² jan² jáh³ jmí¹ zian² jmí¹tin² bíh¹, tí³la³ tiú²uú² jáh³ ní² zian² yáh³ ta³né³²; tí³la³ cun³ jáun² jáh³ ní² dá² hion¹³ bíh¹ hñu³ háunh³ ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmái¹ hi³ tsó³² jáh³ ñí¹ má²tsa³hín³. Jáun² la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³, tsá² qui³ tiá² jmí¹ ná¹tón²¹ hi³ jmái² ñí¹ sí² la³ cun³ jmí¹ ca³lí³liau³ hngá¹máh³, la³ cun³ sí² hi³ rá²tiáunh¹ tsá² ca³tin¹ hi³ lí¹³ zian², tsá² hí³ jlánh¹ tsa³cáun² lín³² tsí³ ní¹ má¹ca³jien³² jáh³ hláih¹ jmí¹ zian² hí³ jmí¹tin² hi³ tiú²uú² zian² yáh³ ta³né³², tí³la³ chau²¹ bíh¹ jmái¹ jáuh³ siáh³.

⁹ ”Lá² zia³² cáun² hi³ lí¹³ ngí¹³ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³: Tá¹ quiau³ mái³ mi³ chí¹ jáh³ hí³ hnió³ juáh³ ca³ti²¹ quiau³ máh³ míh¹ ñí¹ cuá¹tsi²¹ tsá²mi³ ó³²; ja³bí¹ la³ jáun² hnió³ juáh³ siáh³ hi³ ca³tin¹ quiaun³ tsá² lín³ re²¹. ¹⁰ Hñá³ re²¹ hí³ má²já²hín³, hi³ cónh³ jan² né³ cuá¹ho² bíh¹ jái¹³ ta³né³², hi³ tsá² ñí¹ má²quiaun³ né³ tiá² má²hó² yáh³ jái¹³. Tí³la³ ní¹ má¹cuán² tsá² ñí¹ má²ca³táuh³ né³, pih²¹ jmái¹ bíh¹ cuá³² tsú² hi³ cuá¹ho² jái¹³. ¹¹ Hi³ jáh³ hláih¹ jmí¹ zian² hí³ jmí¹tin² né³, hi³ ta³né³² tiú²uú² zian² yáh³, jáh³ hí³ bíh¹ lín¹³ siáh³ cónh³í¹ jan² re²¹ tsá² ñí¹ má²jñá³. Hí³ bíh¹ jan² tsá² ja¹ re²¹ tsá² quiaun³ hí³; ní¹ má¹lí³² jáun² né³ tá¹zanh¹ tsú² ñí¹ má²tsa³hín³.

¹² ”La³ cun³ quia³ juí¹³ jáh³ hi³ má²lí²jieh³ hnú² ní² hnió³ juáh³ hi³ ca³tin¹ quian³ re²¹ tsá² tiá² má²ná¹ho² jái¹³ ta³né³² bíh¹; cun³ cáun² o¹rá¹ bíh¹ hau³ tsá² hí³ jái¹³ hi³ ná¹lín³ re²¹ cu³lí²¹ quionh³ jáh³ hláih¹ hí³. ¹³ Cáun² bíh¹ hi³ ná¹tioh³ tsí³ tsá² hí³ jí³lín², hi³ cué³² pí³ quioh²¹ ñí¹con² jáh³ hláih¹ hí³ la³ má²quionh³ jí³ jái¹³ hi³ ná¹ho² ní² siáh³. ¹⁴ La³jín³² bíh¹ tsá² hí³ jmu³ hnié¹² ñí¹con² Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹, tí³la³ Já¹ziáh² míh¹ hí³ bí¹ láih¹³ hnié¹² jáun², quí¹ hí³ bíh¹ lín³ Tsá² chín¹ ñí¹con² tsá² ná¹chín¹ jí³ Re²¹ Juo¹³ tsá² ná¹lín³ re²¹ ní² siáh³; hi³ tsá² quionh³ Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ né³, tsá² má²ná¹tén¹ bíh¹, tsá² má²ná¹quiánh¹, tsá² má²tí³² re² ñí¹con² tsú².

¹⁵ Hi³ ca³zái³ jná¹³ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³² la³ lá²:

—Jmái² zia³² tá¹ cáun² hngá¹máh³ hi³ lí²jieh³ hnú² jáun² hi³ cuá¹tsi²¹ tsá²mi³ juón¹ hí³, hnió³ juáh³ tsá² juón³² tsá² hmíh¹ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹, ca³la³ jáh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma². ¹⁶ Tá¹ quia³ juí¹³ hi³ má²lí²jieh³ hnú² jáun² né³, la³ má²quionh³ jí³ hnga² jáh³ hláih¹ hí³ lí³ hon² bíh¹ tsá²mi³ juón¹ hí³; ca³la³ hi³ lín²¹ zenh² jmu³ dí², hi³ jmu³ dí² ca³la³ hi³ láun³ cuánh², hi³ má²cu³ má²hính³ bíh¹ tsú² ngú³ quioh²¹ tsá²mi³ hí³, hi³ jin³ dí² siáh³ cun³quionh³ sí². ¹⁷ Dió³² má²ca³jmú³ tsí³ tsá² quian³ hí³ hi³ jmu³ la³ cun³ hi³ lín²³ dí² hnga², tsá² hí³ jmu³ cá²hon³ hi³ cuéh³² jáh³ hláih¹ hí³ jái¹³ hi³ ná¹ho² hi³ hau³, ca³la³ ñí¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ má²ca³juáh³ jáun² Dió³². ¹⁸ Jáun² né³, tsá²mi³ má²lí²jien¹ hnú² hí³ dá² lín³ juú² chín¹ hi³ jmu² jáun² héih³² ñí¹con² tsá² ná¹lín³ re²¹ zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹.

18

Jmí¹ já¹hín³ juú² Babilonia

¹ Jmí¹ má²lí³² jáun² né³ ca³jien¹ jná¹³ siáh³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ja³ hñu³mi³cuú²; tsá² hí³ né³ ho² jái¹³ quien² lín³². Jmí¹jáun² táí³ tá¹ cáun² cuá¹ hué²¹ joh¹ hi³ quian³² tsá² hí³. ² Tsá² hí³ né³ ca³hléh³ tiá³ lín³² hi³ ca³juáh³:
¡Má²já²hín³, cu³tí³ má²já²hín³ bíh¹ Babilonia juú² chín¹!

Ñí¹ tionh¹ tsá² hláinh¹ bíh¹ má² cá² jéinh³² juú² jáun²,
 ñí¹ tionh¹ la³ jánh³ dú¹ ñí¹ jmí² chí³ hláinh¹,
 hi³ má² lí³ siáh³ za³ la³ jánh³ dú¹ ñí¹ quiuh²¹ tan³², la³ cun³ tan³² hláih¹ tan³² hon², jáh³ tiá²
 jin².

³ Quí¹ juú² jáun² jmí¹ lín³ la³ jmí¹ lín³ jan² tsá² mi³ juón¹ hi³ má² quioh²¹ la³ jín³² tsá² zian²
 tá¹ cáun² hngá¹ máh³,

hi³ tsáu² né³ ca³ lí³ hen² cun³ quionh³ mu² ráu³ hi³ lí³ hi³ juón¹ tsú² jáun².

Jí³ tsá² ná¹ lín³ re²¹ uá² jai³² lí¹ ca³ jmu³ ca³ tsau³ quionh³ tsú²,
 hi³ tsá² zia³² hi³ ñi³ jmú¹ ñi³ hna¹ siáh³, tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹ máh³,
 má² ca³ lí³ hánh³ cun³ quionh³ la³ jí³² hi³ jmí¹ dí¹ quiaunh²¹ jáun² tsí³ tsú².

⁴ Jmí¹ jáun² ca³ ná¹ jn³² jná¹³ siáh³ hi³ ñí¹ ca³ hléh³ jan² tsáu² hñu³ mi³ cuú² hi³ ñí¹ ca³ juáh³:

Huen³ hnoh² já¹ juú² ní², hnoh² tsá² tionh² jo³ uón³² jná¹³,

hi³ jáun² tiá² tsa³ tsáinh² hnoh² tso³ quioh²¹ juú² ní²,

hi³ sa³ jun³ má¹ tsoh¹ náh² siáh³ honh² la³ cun³ hi³ ma³ tso² juú² ní² tsí³.

⁵ Quí¹ la³ tí³ hñu³ mi³ cuú² bíh¹ má² ca³ ta³ ná¹ jui²¹ tsáu¹³ juú² ní²;

hi³ Dió³² né³, má² tsau³² tsí³ ca³ tí²¹ la³ jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmú² juú² ní².

⁶ Jáun² jéinh¹ ñí¹ con² juú² ní² la³ cun³ rón³² lí³ hi³ má² ca³ jmúh³² tsú² tsá² siánh³,

ma³ hmah²¹ ñí¹ con² tsú² tun³ nió³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ má² ca³ jmú³.

Hinh²¹ náh² tsú² mu² ráu³ má² zéih¹ tun³ nió³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ ca³ hinh³ tsú² jáun² tsá²
 siánh³.

⁷ La³ cun³ rón³² hi³ ca³ ma³ quien² juú² ní² hnga²

ji³ hi³ ca³ jmú³ tonh² hi³ ma³ zian² re² tin² cu³ tí¹³,

la³ jáun² ma³ tson¹³ náh² tsú² hi³ zian² hi³ chéi³ hi³ uóu³²;

quí¹ hí³ jlánh¹ lín²³ hñu³ tsí³ la³ lá²:

Lá² cuá¹ tón²¹ jná¹³ la³ jmí¹ cuá³ jan² tsá² mi³ lín³ re²¹,

ha³ tiá² hná¹ yáh³ jná¹³,

hi³ jáun² hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí³ cuo² jná¹³ he³ dá² jaun³² hi³ ho² hi³ jngih² tsú².

⁸ Cun³ ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ quiunh²¹ tsú² la³ jí³² uu³ mí² tsi³² cáun² jmá¹ cu³ tsa³² la³ lá²;

hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² joh¹,

hi³ ná¹ ho² ná¹ jngih²,

hi³ já³² ho³ cuóun³.

Hi³ má¹ lí³² jáun² né³ có³² siáh³ juú² jáun² cun³ quionh³ sí²;

quí¹ Dió³², Tsá² má² lí² ra³ tsa² hí³ héih³² dá² jan² Tsá² ho² pí³ bíh¹.

⁹ Má¹ jáun² má² ho³ má² jngih³ lín³² tsá² ná¹ lín³ re²¹ zian² tá¹ cáun² hngá¹ máh³, hi³ chá³²
 hlah³ lín²¹ tsí³ ní¹ má¹ ca³ jie³ tsú² mí² ñí¹ hi³ má² cau³² juú² jáun². La³ ní² bíh¹ jeinh²¹ tsá²
 ná¹ lín³ hí³ re²¹, tsá² lí¹ ca³ jmu³ ca³ tsau³ quionh³ juú² lín³ jáun² la³ jmí¹ lín³ jan² tsá² mi³
 juón¹, juú² hi³ ca³ jmú³ hi³ ná¹ zian² tsú² re² tin² cun³ quionh³ la³ jí³² hi³ jmí¹ zioh². ¹⁰ Ñí¹
 uóunh³ tionh² bíh¹ tsú² jie³ cun³ ñí¹ hi³ juénh² ca³ tí²¹ la³ cun³ hi³ má² má² tso² juú² jáun²
 tsí³, hi³ ná¹ juáh²³ la³ lá²:

¡Hóh³², hen³ ma³ hlah³!

¡Jlánh¹ juon²³ hnú², hnú² Babilonia juú² chín¹, juú² pin³!

Sa³ cu³ diá² jan² pih²¹ la³ lá² bíh¹ ca³ ta³ tsin¹ hnú² héih³².

¹¹ Ja³ bí¹ tsá² zia³² hi³ ñi³ jmú¹ ñi³ hna¹ zian² tá¹ cáun² hngá¹ máh³ siáh³ ho³ jngih³ hi³
 chá³² hlah³ tsí³ hi³ ca³ tin¹ juú² jáun², quí¹ tiú² uú² hin² zian² yáh³ tsá² lí¹³ lá³² hi³ hna²
 tsú², ¹² uá¹ la³ cun³: cú¹ mí¹ niau²¹, mí¹ ñí² cú¹ tiáu², quín¹ zín³ chú³² jniá³, mái³ pih²¹ zín³ hi³
 téh²³ tsú² perla, hmih³² chu²¹ hi³ lí³ cun³ quionh³ mí² ñi³² hi³ huéh²³ tsú² chí² ta³ ná¹ lino,
 hmih³² mí² ñi³² hmá¹³ jáh³, la³ cun³ hmih³² quian²¹ hin³² zín¹³ pin³, ji³ hi³ quian²¹ hin³²

dáin³ ní² siáh³; la³ji³² ní¹ hmá² ja³² má²ró³², la³ji³² hi³ lí³ cun³quionh³ ján¹ cuó² quioh²¹ jáh³, la³ji³² hi³ lí³ cun³quionh³ hmá² hmuh²¹ lín²¹, mí¹ní² mí²niáu³ bronze, mí¹ní² hierro, j³ hi³ lí³ cun³quionh³ cún¹ tiáu² hi³ téh²³ tsú² marmol ní²; ¹³ cuáh¹³ hmá² canela, la³ji³² ní¹ háu² má²ró³², ziún², jmi² má²ró³², no¹ má²ró³², mu² ráu³ mi³ uóun²jieh¹³, no¹ quioh²¹ hmá² olivo, juí²¹ cuú²miih²¹ la³ ní¹, cuú²miih²¹, cuá¹juí², *já¹ziáh², tsa³cuá¹, hmá² lih³² cuounh³² jáh³, hi³ la³ j³ tsáu² yáh³ ní² siáh³ jmí¹ hna² tsú². ¹⁴ Jáun² záih³² tsú² juú² jáun² la³ lá²:

La³ji³² bíh¹ la³ cun³ hi³ jlánh¹ jmí¹ dí¹quiaunh²¹ honh² hnú²,
tí³ có³² bíh¹ má²cá²quin³,

hi³ la³ji³² hi³ jlánh¹ hmuh²¹ hi³ jlánh¹ chú³² jniá³, má²ca³yéin² bíh¹,

hi³ jáun² jhí¹ cónh³ yáh³ tiú²uú² lí¹³ jáuh³ ní¹con² nú²!

¹⁵ Tsá² jmú² tsá² hna² la³ji³² hi³ ní², tsá² ca³lí³ hánh³ cun³quionh³ hi³ ca³láih¹³ hi³ jmu² ta²¹ ní² tá¹tonh¹ ní¹ uóunh³ cun³ní¹ hi³ juénh² tsú² la³ cun³ tí³ hi³ má²má²tso² juú² jáun² tsí³. Tsá² hí³ ho³ jngih³, hi³ niau²¹ hlah³ lín²¹ tsí³, ¹⁶ hi³ hóh³² hi³ juáh³ la³ lá²:
jHóh³², hen³ ma³ hlah³!

jHen³ ma³ juo²³ juú² chín¹ ní² hi³ jmí¹ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² tsá²mi³

hi³ quih³² hmih³² mí²ni³² lino hi³ lí¹ zín¹³ pin³ j³ hmih³² dáin³ ní² siáh³,

hi³ cuá¹tú¹ cuá¹lái¹n¹ cun³quionh³ cú¹mí¹niau²¹, quín¹ zín³ chú³² jniá³, j³ má³ pih²¹ zín³ ní² siáh³;

¹⁷ sa³ cun³quienh¹³ la³ lá² bíh¹ já¹hín³ la³ cun³ la³ji³² hi³ jmí¹ zioh² juú² ní²!

Jáun² la³jín³² tsá² ná¹chín¹ tiáunh¹ hñu³ mu², tsá² ná¹quian³² mu², j³ tsá² ní³jmú¹ ní³hna¹ ní², la³ cun³ la³jín³² tsá² jmu² ta²¹ hi³ ní³tú¹ ní³lín¹³ ní¹ jmí²miih²¹, ní¹ uóunh³ bíh¹ ca³ta³tonh¹ ¹⁸ jmí¹ ca³jé³ jáun² mí²ní¹ hi³ má²cau³² juú² jáun², jáun² ca³tí³ ca³hóh³² hi³ ca³juáh³:

—jMí¹líh³ bíh¹ tiú²uú² chauh¹ dí² siáh³ cáun² juú² hi³ cu³ hi³ ren³ quionh³ juú² chín¹ ó³²!

¹⁹ Hi³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³qui³ ca³tóh³ hliáu² chí¹ hi³ ca³ho³ ca³jngih³, hi³ ná¹jéinh³² hlah³ hi³ juáh³ la³ lá²:

jHóh³², hénh³ ma³ hlah³!

jJlánh¹ juo²³ juú² chín¹ ní²!

Já² cun³quionh³ la³ji³² hi³ zioh² hí³ bíh¹ dí² jmí¹ má²ca³lí³ hánh³ j³lín² tsá² ná¹quian³² mu² ní¹ jmí²miih²¹.

jSa³ cun³quienh¹³ la³ lá² bíh¹ já¹hín³!”

²⁰ Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, ma³hiún¹³ náh² honh² hi³ ca³tín¹ juú² jáun²,

hnoh² tsá² qui³ tionh² náh² hñu³mi³cuú²,

hnoh² tsá² má²ná¹quiánh¹ joh¹ Dió³²,

j³ hnoh² tsá² ná¹lín³ náh² tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²,

j³ hnoh² tsá² ná¹lín³ *tí³² jē¹ Dió³² ní² siáh³,

quí¹ má²lí²ra³tsí³² bíh¹ Dió³² héih³² ní¹con² juú² ní² cun³ní¹ hi³ ca³tín¹ hnoh².

²¹ Jáun² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² pin³ lín³² ca³can³ cá² má³ quín¹ pa²¹ lín²¹ hi³ tí³ la³jmí¹ tí³ quín¹ hi³ daih³² tsú² cuú², hi³ ca³tón³² dí² quín¹ jáun² hñu³ jmí²miih²¹, hi³ jáun² ca³juáh³:

Hnú² Babilonia juú² chín¹,

la³ ní² bíh¹ tsa³hín³ nú², la³jmí¹ juóun³² tsú² tsáu² hué³² tiá³ lín³²,

hi³ jáun² hí¹ jan² bíh¹ tiú²uú² hin² chauh¹ hnú².

²² Cun³ tiú²uú² hin² jmu³ bíh¹ sun¹ ja¹ hñu³ hi³ cóh³² tun³² pih²¹ hi³ cai³² tsú²,

sa³jun³ uú² jiéi³² tsú² hmá² tá² le²,

hi³ sa³jun³ uú² jiéi³² tsú² siáh³ mí¹ní² trompeta;

hí¹ jan² yáh³ tsá² jmu² lí³ua³ cáun² ta²¹ tiú²uú² lí³ zian² ñí¹con² hnú²,
sa³jun³ uú² ne³ tsú² mah¹ quioh²¹ quín¹ hi³ daih³² tsú² cuú².

²³ Hí¹ cáun² yáh³ joh¹ sí² tiú²uú² jnia³,
sa³jun³ uú² ne³ tsú² jái¹³ hi³ hleh³² tsá²mi³ tsá²ñuh², tsá² jenh¹³ cuo²;
la³ jáun² bíh¹ lí¹³ qui¹ tsá² jmú² tsá² hna² joh² hnú² bíh¹ tsá² jlánh¹ jmí¹ ná¹quien² tá¹ cáun²
hngá¹máh³,
hi³ la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ ca³lí³can² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ ca³lín³ hnú²
jan² tsá² hláinh¹.

²⁴ Qui¹ juú² ní² bíh¹ ca³ta³can¹ jmí²hán¹ tsá² ca³lín³ tí³² jē¹ Dió³², jí³ la³jín³² tsá² joh¹ Dió³²
ñí¹ hná¹ ní², la³ má²quionh³ jmí²hán¹ la³jín³² tsá² ca³jngah³ tsáu² tá¹ cáun² cuá¹ hué²¹ ní²
ní² siáh³.

19

Má²tsú² má²jónh³² tsú² Dió³² hñu³mi³cuú²

¹ Jáun² né³, jmí¹ má²lí³² jáun² ca³nái³² jná¹³ cáun² mah¹ tiú² jan³² cu³tí¹³, hi³ lí³ la³jmí¹
lí³ hi³ ñí¹hleh²¹ ca³la³ juóun³² hmíh¹ cu³tí³ tsáu² hñu³mi³cuú², hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:
¡Hénh³ ma³ chun¹ Dió³²!

Ñí¹con² Dió³² bíh¹ ja³² hi³ lí¹³ liáun³ tsú²;
hnga² hí³ bíh¹ ca³tín¹ lí³ quien²,
hi³ hnga² hí³ bíh¹ siáh³ ho² pí³,

² qui¹ hí³ bíh¹ Tsá² rá²tsi³² héih³² re² la³ cun³ ca³ti²¹,
qui¹ má²lí²ra³tsi³² bíh¹ tsú² héih³² ñí¹con² juú² hi³ lí³ jáun² la³jmí¹ lín³ jan² tsá²mi³ juón¹,
tsá² jlánh¹ jmí¹ hliah²³ hí³ cuá¹ hué²¹ cun³quionh³ la³jí³² hi³ jmí¹ jmú² jmí¹ tsau³².
Dió³² bíh¹ má²lí²jéinh³² ñí¹con² tsú² ca³ti²¹ hi³ ca³táin² jmí²hán¹ *tsá² jmí¹ má²ná¹hlánh¹
joh¹ Dió³².

³ Jáun² ñí¹ca³juáh³ siáh³ tsá² hí³ cónh³¹ cu³ jéin³²:
¡Hénh³ ma³ chun¹ Dió³²!

Mí²ñí¹ hi³ má²caun³² tsá²mi³ juón¹ hí³ má²ná¹cua³² ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹.

⁴ Jmí¹jáun² tán¹ quiu³quiun³ tsá²daun³² hí³ la³ má²quionh³ tá¹ quiun³ tsá²cuú² tsá²chín³
hí³ ca³tiánh³ ná¹hin³ ca³la³ tí³ hué³² hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² Dió³² Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ ñí¹
hmá²si¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Tson² bíh¹ la³ jáun²! ¡Hénh³ ma³ chun¹ Dió³²!

⁵ Hí³ jáun² chu³ jo² ñí¹ zeh¹ jáun² hmá²si¹ ñí¹ja²¹ siáh³ cáun² mah¹ hi³ ñí¹ca³juáh³:
¡Ma³tsú¹ ma³jónh²¹ náh² Dió³²

la³jín³² hnoh² tsá² má²ná¹hlánh¹ náh² joh¹ Juo¹³ dí²,
tsá² tanh²³ náh² tsú² ta²¹,
la³jín³² tsá¹míh¹ jí³ tsá² má²lieih²¹!

Jmá¹ hi³ jenh¹³ cuo² Tsá² lín³ Já¹ziáh² míh¹

⁶ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³nái³² jná¹³ cáun² mah¹ lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ ñí¹hleh²¹ juóun³² lín³² tsáu²,
la³jmí¹ lí³ hi³ ñí¹hén¹³ cáun² jmí² cua³ pa²¹, hi³ ñí¹hén¹³ tiá³ lín³² la³jmí¹ nieih³ mah¹
quioh²¹ míh³², hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:
¡Hénh³ ma³ chun¹ Dió³²!

Qui¹ Dió³² Juo¹³ dí² Tsá² cú² juenh² má²cuá¹ho² jái¹³.

⁷ ¡Cuí¹ jmú¹³ dí² tsah¹,

cuí¹ má¹hiún¹³ dí² tsí³,

jí³ hi³ cuí¹ má¹quien¹³ dí² siáh³ Dió³²,

qui¹ má²cá²chó³² bíh¹ jmá¹ hi³ jenh¹³ cuo² Tsá² lín³ *Já¹ziáh² míh¹,

qui¹ má²cuá¹hún¹ bíh¹ hua³jan²¹ tsá²mi³ tsá² má²nióh³² tsú² jái¹³ quionh³!

8 Hi³ tsá²mi³ hí³ né³ má²hiah³² cáun² hmih³² tiáu² jon³ hi³ lí³ quionh³ mí²ñi³² lino hi³ quih³²;

cáun² hmih³² zín³ lín³² bíh¹ hi³ jáun², hi³ jí² cu³tí³,

quí¹ cun³quionh³ hmih³² tiáu² jáun² bíh¹ lí²lin¹ hi³ Dió³² tí³² tsí³ la³jí³² ta²¹ hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² joh¹.

9 Jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³² ca³zái³ jná¹³ la³ lá²:

—Tón³ ñí¹ sí² jái¹³ lá²: “Jlánh¹ jmi¹ ren² tsá² má²ná¹tén¹ hi³ ja³jmú³ má³² jmái¹ ñí¹ jenh¹³ cuo² Tsá² lín³ *Já¹ziáh² míh¹”.

Hi³ ca³juáh³ siáh³:

—La³jí³² jái¹³ ní² dá² ja³ tá²chi²¹ ñí¹con² hnga² bíh¹ Dió³².

10 Jmí¹jáun² ca³quinh² jná¹³ tí³ rá¹hin³ ta³ ñí¹ tsá² hí³, hi³ ca³lí³hnó³² jná¹³ má¹tsú¹ má¹jonh²¹ tsú², tí³la³ tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Ha³ lí² jmú² hnú² la³ ní²; quí¹ ja³bí¹ jan² tsá² lín³ quian²¹ Dió³² bíh¹ jná¹³ la³jmí¹ lín³ ní² hnú² la³ má²quinh¹ nú² la³jín³² jo³ renh² nú², tsá² ná¹hle³² hí³ jú¹ tson² quioh²¹ Jesús. Dió³² dá² ma³tsú¹ ma³jonh²¹. Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² hle³² jú¹ tson² quioh²¹ Jesús bíh¹ hle³² jái¹³ hi³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, la³ cun³ qui³ hle³² jáun² lí³ua³ jan² tsá² lín³ *tí³² jē¹ Dió³².

Tsá² cuá¹tsin¹ tsa³cuá¹ tiáun²

11 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jíe³² jná¹³ hi³ há²na²¹ hñu³mi³cuú², jáun² né³ ja³ jan² tsa³cuá¹ tiáun²; Tsá² cuá¹tsi²¹ cu³hna²¹ tsa³cuá¹ hí³ né³ jmái² “Tsá² Chun¹ Tsá² má²tí³² jē¹”. Hí³ bíh¹ rá²tsi³² héih³² re² jí³ hi³ jmu² siáh³ hniéi². 12 Mí¹ñí¹ Tsá² hí³ lí³ la³jmí¹ lí³ zih¹ sí², hi³ chí¹ tsú² né³ ná¹hun¹ hliáun³ *có²ron¹ná¹, hi³ la³ ná¹hun¹ chí¹ tsá² ho² jái¹³; hi³ tón³² siáh³ cáun² hi³ jmái² tsú² hi³ tiá² hin² cuoh² hí¹ jan², jí³²la³ hnga² bíh¹ tsú² ñi³² he³ lánh³ hnió³ juáh³ hi³ jáun². 13 Tsá² hí³ quih³² siáh³ cáun² hmih³² má²ná¹quí¹ ná¹quieh¹ jmi², hi³ hi³ jmái² tsú² né³ lí³ “Jē¹ Dió³²”. 14 Jáun² hliáu³ tsá² zian² hñu³mi³cuú² né³ hí¹ja³táunh¹ siáh³ cu³hna²¹ tsú² hi³ ná¹tsin¹ tsa³cuá¹ tiáun². Tsá² hí³ ná¹quih³² hmih³² hi³ lí³ mí²ñi³² lino chu²¹, hi³ tiáu², hi³ jí². 15 Hí³ jáun² ho³ Tsá² chín¹ hí³ né³ chí²¹ siáh³ cáun² mí¹tái³ hmu³ lín³² tá¹ tun³ jo²¹, hi³ cun³quionh³ mí¹tái³ jáun² né³ tsa³ma³tsan² tsú² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³, la³jín³² tsá² hon² Dió³². Hí³ bíh¹ Tsá² cuá³² hi³ cuá¹ho² jái¹³ cun³quionh³ cáun² hmá²híh¹ hi³ lí³ mí¹ñí². Hí³ bíh¹ Tsá² jmu³ hi³ quiunh²¹ tsáu² la³ cun³ rón³² hi³ cuá¹míh²³ tsí³ Dió³² Tsá² cú² juenh², la³ jan² tsá² há² zauh³² ñí¹ quiah³² tsú² jmaih²¹ mi³ uóun²jieh¹³. 16 Tsá² hí³ tón³² ha¹ hi³ jmái², jí³ tsoh² quiú¹ tsú² siáh³, hi³ juáh³ la³ lá²: “Re²¹ Juo¹³ tsá² ná¹lín³ re²¹ jí³ Tsá² chín¹ Juo¹³ tsá² ná¹chín¹”.

17 Jmí¹jáun² ca³jien¹ jná¹³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ zenh² la³ re² ñí¹ he² hiú². Tsá² hí³ né³ ca³hóh³² ca³la³ hi³ chí²¹ tiú² mah¹ tiú² jan³², hi³ ca³záih³ la³jín³² quiuh²¹ tan³², jáh³ ranh³² chí³cuú², hi³ juáh³ la³ lá²:

—Ñá²tú¹ ñá²lín³ hnoh², cuú¹ngih²¹ náh² ñí¹ ní² hi³ ñá¹cú¹ ñá¹hính³ náh² má³² hi³ má²jmu³ Dió³² hliáun³ cu³tí³, 18 hi³ ñá¹cú¹ ñá¹hính³ náh² ngú¹³ tsá² ná¹lín³ re²¹, ngú¹³ tsá² ná¹lín³ juo¹³ hliáu³, ngú¹³ tsá² jlánh¹ ná¹pin³, ngú¹³ tsá² ná¹tsin¹ tsa³cuá¹, jí³ la³ má²quionh³ ngú¹³ tsa³cuá¹ joh¹ tsú² ní² siáh³, ca³la³ jánh³ dú¹ ñí¹ tsáu², uá¹ hi³ tsá² zian² hi³ ca³tin¹ hmóu³², ho³lá²dá² tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ tsáu², uá¹ hi³ tsá¹míh¹ uá¹ hi³ tsá² má²lieih²¹!

19 Jmí¹ má²lí²nái³² jná¹³ jái¹³ jáun² né³, ca³jien¹ ná¹ jáh³ hláih¹ hí³ la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² ná¹lín³ re²¹ tá¹ cáun² hngá¹máh³, jí³ la³ má²quionh³ siáh³ la³jín³² hliáu³ joh¹ hi³ má²ná¹ngih³² hi³ má²jmu³ hniéi² ñí¹con² Tsá² cuá¹tsin¹ hí³ tsa³cuá¹ la³ má²quionh³ siáh³ hliáu³ joh¹. 20 Tí³la³ jáh³ hláih¹ hí³ né³ ca³janh³² bíh¹ hi³ ca³lí³tson³ la³ má²quionh³ tí³² jē¹ Dió³² tí¹jái² joh¹, tsá² jlánh¹ jmi¹ jmu² hí³ lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² cha¹³ jáh³ hí³, hi³ tí²

má²can² tsá² má²ca³héi³ hí³ lí²¹ quioh²¹ jáh³ hláih¹ hí³, la³ cun³ tsá² má²tsú² má²jónh³² nóh³² dí¹lái¹n¹ jáh³ hí³ yáh³. Jáun² jáh³ hí³ né³, la³ má²quionh³ tí³² jē¹ ca³sunh³ chu³ sí² ta³ líéh³², ní¹ tío³ jáun² jui²¹ quín¹ azufre hí³ ná¹cua³² sí² chéi³ cu³tí¹³. ²¹ Hí³ tsá² ní¹ hná¹ jáun² né³, cun³quionh³ mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ hí³ chí²¹ jáun² ho³ Tsá² cuá¹tsin¹ hí³ tsa³cuá¹ bíh¹ ca³hiá² cá²tsan³, hí³ jáun² la³jín³² bíh¹ quiuh²¹ tan³² lah³ má³² quionh³ ngú¹³ la³jín³² tsá² hí³.

20

Cú² mei²¹ mii² rá²hñéh¹ tsá² hláinh¹

¹ Hí³ jáun² né³, ca³jien¹ jná¹³ siáh³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ cuá¹son² hñu³mi³cuú², hí³ zianh³² cáun² llave quioh²¹ hñu³ háunh³, la³ má²quionh³ cáun² cá²den¹ná¹ jueh³². ² Jáun² hí³ né³ ca³zanh³ jáh³ hláinh¹ chín¹, jáh³ hláinh¹ qui³ zian² hí³ má²cá²jmá¹ lín²¹, tsá² hláinh¹ lí¹ tú² lí¹ hna² hí³ tsáu², la³ cun³ *Satanás bíh¹ hí³, hí³ jáun² ca³hñéh³² dí² tá¹ cú² mei²¹ mii²; ³ hí³ jáun² ca³tón³² dí² hñu³ háunh³ jmí¹ lí²¹ jáun², hí³ ca³jná³² dí², ca³jna³ tsú² tiá³ lín³² ho³hñú¹³, jáun² tiú²uú² lí¹³ ma³can² jáh³ hláinh¹ hí³ tsá² zian² hngá¹máh³ lá² ca³la³ ní¹ ca³tsin¹³ tá¹ cú² mei²¹ mii²; má¹lí³² jáun² né³ záinh³ siáh³ cónh³f¹ cu³tiá³.

⁴ Jmí¹jáun² ca³jé³² jná¹³ hliáun³ hmá²si¹, hí³ ní¹ hmá²si¹ jáun² né³ ca³na³tsín³² tsá² má²lí²héi³ jái¹³ hí³ ra³tsi³² héih³². Já¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³ ca³jien¹ jná¹³ jmí²chí³ joh¹ tsá² má²cá²hiá² cá²tsan³ hí³ ca³jngah³ tsáu² cun³ñí¹ hí³ hleh³² jái¹³ hí³ ca³tin¹ Jesús, jí³ cun³ñí¹ hí³ ca³ti²¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³². Tsá² hí³ dá² tiá² ca³ma³tsu³ ma³jónh³² yáh³ jáh³ hláih¹ hí³, sa³jun³ nóh³² hí³ dí¹lái¹n¹ jáh³ hí³, hí³ sa³jun³ ca³hen³ tsú² siáh³ hí³ taun³ lí²¹ quioh²¹ jáh³ hí³ chí¹quie¹³ ho³lá²dá² cuo². Hí³ jáun² bíh¹ má²ca³jenh¹³ tsá² hí³, hí³ má²ná¹ho² jái¹³ quionh³ Cristo tá¹ cú² mei²¹ mii². ⁵ Zian² cónh³f¹ cu³ nió³ tsá² má²cá²tsan³ hí³ tiá² má²ca³jenh¹³, tí³la³ jenh¹³ tsú² ca³la³ ní¹ ca³tsin¹³ cú² mei²¹ mii² máh³; quí¹ hí³ la³ñí¹ ca³jenh¹³ bíh¹ tsáu² ja¹ hla¹ jmí¹jáun². ⁶ Hénh³ ma³ jmí¹ ren² tsá² chun¹, tsá² ca³jenh¹³ la³ñí¹, quí¹ tiú²uú² pí³ ho² yáh³ hmú³² ní¹ má²tun³ hí³ ca³tin¹ tsá² hí³, tí³la³ tsá² hí³ dá² má²ná¹lín³ mí²tsáu² joh¹ Dió³² quionh³ Cristo bíh¹, hí³ jáun² tsá² hí³ hau³ jái¹³ quionh³ Cristo tá¹ cú² mei²¹ mii².

Tsá² lí¹ quí² lí¹ cha³² hí³ tso³ má²tánh³² ní¹ hlah³

⁷ Jáun² ní¹ má¹ca³tsin¹³ cú² mei²¹ mii² né³, má²liáun³ bí¹ siáh³ Satanás ní¹ cuá¹jnai³² jáun², ⁸ hí³ jáun² má²tsa³ma³can² siáh³ tsá² zian² tá¹ quiún³ cuoh¹ cuá¹ hué²¹ lá²; la³ cun³ Gog yáh³ quionh³ tsá² zian² ní¹ hu²¹ cuo² tsú², tsá² Magog, hí³ jáun² tsá² hí³ cuú¹ nghí¹³ hí³ jmu³ hniéi²; tsá² juóun³² hmíh¹ cu³tí³ bíh¹ tsá² hí³, la³juah²¹ dúh¹ záí¹ táh¹ hí³ tío³ can³² jmí²miih²¹.

⁹ Jáun² ja³taunh²¹ tsú² hí³ ca³jmú³ ná¹yanh³² tá¹ cáun² hué³², hí³ ca³ñí¹jmú¹³ ná¹pí² ná¹danh³² la³ cu³ la³ jéin³ ní¹ tionh¹ tsá² joh¹ Dió³², la³ cun³ tsá² zian² juú² hí³ jlánh¹ hnio³ jáun² Dió³², tí³la³ hñu³mi³cuú² ca³táh³ cáun² sí² hí³ jáun² ca³cáun³ ca³la³ jín³² tsá² hí³. ¹⁰ Hí³ jáun² tsá² hláinh¹ tsá² jlánh¹ jmí¹ má²cau² quioh²¹ tsá² hí³ né³ ca³tón³² tsú² chu³ sí² ní¹ tío³ jui²¹ quín¹ azufre hí³ ná¹cua³² sí² chéi³ cu³tí³, ní¹ má²cuá¹hún¹ jáun² jáh³ hláih¹ hí³ la³ má²quionh³ tsá² jlánh¹ jmí¹ juáh²³ hí³ hí³ cuá¹lín³ *tí³² jē¹ Dió³²; ní¹ jáun² bíh¹ ma³tso² tsú² tsí³ hí³ jlánh¹ huáh² lín³² tsí³ ca³la³ huá² la³ jma² la³ cun³ jmí¹hi³nio² cu³tí³.

Tsá² cuá¹tón²¹ ní¹ hmá²si¹ tiáu² ra³tsin² héih³² tsáu²

¹¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jé³² jná¹³ cáun² hmá²si¹ tiáu², ní¹ jáun² né³ cuá¹tsi²¹ jan² tsáu². Jáun² cuá¹ hué²¹ né³ quionh³ la³jí³² hí³ jniá³ chí³cuú² ca³cuóun³ bíh¹ ní¹ hó²¹ní¹ Tsá² hí³, ha³ tiú²uú² lin¹ ní¹ cá¹jnia³ yáh³. ¹² Jmí¹jáun² ca³jien¹ jná¹³ hla¹ tsá² má²cá²tsan³, la³jín³² tsá¹míh¹ jí³ tsá² má²lieih²¹, hí³ ná¹taun³ ta³ ní¹ Tsá² cuá³ hí³ ní¹ hmá²si¹ jáun²; jmí¹jáun²

ca³qui³ ca³nia³ tsú² sí². Ca³niá³ bíh¹ siáh³ cónh³ cáun² sí², sí² hi³ ná¹tiáunh¹ tsá² hiáuh³ jmái¹ hi³ lí¹³ zian². Jmí¹jáun² ca³ta³tsin¹ héih³² la³jín³² hla¹ hí³ la³ cun³ rón³² lí³ hi³ jmí¹ má²rá¹tón³² la³jí³² sí² jáun², lin¹ la³ cun³ rón³² lí³ ta²¹ hi³ ca³jmú³. ¹³ Hi³ jáun² jmí²miih²¹ ca³jienh³ hla¹ hi³ jmí¹ tiáunh¹ tí³ ñeh² quioh²¹, jáun² hmú³² né³ la³ má²quionh³ ñí¹ tiáunh¹ tsá² má²cá²tsan³ ca³jienh³ siáh³ hla¹ tsá² jmí¹ tiáunh¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³ta³tsin¹ héih³² ma³ quin³² ma³ jan³² la³ cun³ lí³ ta²¹ hi³ ca³jmú³. ¹⁴ Jáun² hmú³² né³ la³ má²quionh³ ñí¹ jmí¹ tiáunh¹ jáun² tsá² má²cá²tsan³, ja¹ sí² jáun² bíh¹ já¹taunh²¹. Ñí¹ ná¹cua³² jáun² sí² né³ lí³ hmú³² ñí¹ má²tenh³. ¹⁵ Hi³ jáun² lí³ua³ jan² tsá² tiá² tsauh³ hi³ jmái² ñí¹ sí² hi³ rá²tiáunh¹ tsá² hiáuh³ jmái¹ hi³ lí¹³ zian² né³, ja¹ sí² jáun² bíh¹ já¹taunh²¹ siáh³ la³jín³² tsá² hí³.

21

Chi³cuú² hmai²¹ quionh³ cáun² hué³² hmai²¹

¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jíe³² jná¹³ cáun² chi³cuú² hmai²¹, jí³ cáun² hué³² hmai²¹ siáh³; quí¹ chi³cuú² jí³ hué³² hi³ jmí¹ lí³ la³ñí¹ lí¹ cá¹hin³ bíh¹, hi³ sa³jun³ jmí²miih²¹ yáh³ uú² zia³² lí³. ² Jáun² ca³jíe³² jná¹³ siáh³ juú² hien¹, Jerusalén hmai²¹ hi³ cuá¹sau² hñu³mi³cuú² hi³ ja³ ñí¹con² Dió³², ca³la³ hi³ tú¹ lá¹ re² lín³², la³jmí¹ cuá¹tú¹ cuá¹lái¹ jan² tsá²mi³ tsá² má²jenh¹³ cuo² quionh³ tsá²ñuh² tsá² má²nióh³² já¹³ quionh³. ³ Jmí¹jáun² ca³nái³² jná¹³ cáun² mah¹ hi³ ja³ chu³ jo² ñí¹ zeh¹ jáun² hmá²si¹, hi³ ñí¹ca³hléh³ tsáu² tiá³ lín³² hi³ ñí¹ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³ né³, ta³né³² má²cuá³ Dió³² ja¹ quioh²¹ tsá²mi³cuóun². Ma³zian² Dió³² quionh³ tsú², hi³ jáun² tsá² ní² né³ lín¹³ tsá² tionh² jo³cuo² Dió³², hi³ Dió³² né³ lín¹³ Dió³² Juo¹³ tsá² ní². ⁴ Hi³ hí³ bíh¹ Tsá² zí³² siáh³ jmí² zih¹ hi³ tain³² ñí¹ tsá² ní². Má²jáun² tiú²uú² hin² jún³ yáh³, tiú²uú² hin² niau²¹ yáh³ hlah³ tsí³, sa³jun³ uú² hau³ tsú², hi³ sa³jun³ lí³ zia³² bíh¹ hi³ chéi³ hi³ uóu³²; quí¹ má²ca³nga² bíh¹ la³ cun³ hi³ qui³ jmí¹ lí³ jmí¹tin².

⁵ Hi³ jáun² Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ ñí¹ hmá²si¹ né³ ca³juáh³:

—Sá¹ní² jie³ dúh¹, jná¹³ jmu¹ hmai²¹ ca³la³ jí³² hi³ zia³²!

Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³:

—Tón³ ñí¹ sí² já¹³ hi³ juah²¹ jná¹³ hná¹ lá², quí¹ já¹³ hú¹tá¹ jú¹ tson² bíh¹ jaun³², já¹³ hi³ hú¹tá¹ cu³tí³ lí³tí³ bíh¹.

⁶ Jmí¹jáun² ca³zá³ tsú² jná¹³ la³ lá²:

—Má²lí³² bíh¹. Jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ huéh³ la³ñí¹ hi³ ca³la³ tí³ huéh³ ñí¹ cá¹táuh³ siáh³, la³ cun³ Tsá² zian² ca³la³ cun³ jmí¹ ca³lí³liau³ yáh³ jí³ la³ tí³ ñí¹ táuh³ siáh³. Ní¹juáh³ tsá² hí¹quíein² tsí³, jná¹³ bíh¹ cue¹ tsú² jmái² hính³, jmái² hi³ chí¹ñei³² hi³ jmu³ hi³ lí¹³ zian² tsú², cáun² hi³ lí¹ cue¹ cu³tí³ bíh¹ jná¹³ tsú². ⁷ Tsá² cah¹³ jmái¹ bíh¹ hiáuh³ la³jí³² hi³ ní², hi³ jná¹³ né³ lín¹³ Dió³² Juo¹³ tsú², hi³ hí³ né³ lín¹³ jón³² jná¹³. ⁸ Tí³la³ hi³ ca³tin¹ tsá² juénh² má¹ná¹, tsá² tiá² ta²¹ haih²¹, tsá² jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³², tsá² jngih² tsáu², tsá² jmu² hi³ juón¹, tsá² lín³ tsá² hláinh¹, tsá² má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² lán¹, jí³ la³jín³² tsá² tí¹ jáin² ní² siáh³, la³ cun³ hi³ hiáuh¹³ tsá² la³ hí³, hi³ tsa³táunh¹ chu³ sí² bíh¹ ñí¹ tloh³ jui²¹ quín¹ azufre hi³ ná¹cua³² sí² chéi³ cu³tí¹³; hi³ jáun² bíh¹ lí³ hmú³² ñí¹ má²tenh³.

Juú² Jerusalén hmai²¹

⁹ Jáun² né³, jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² quiaun³ jmí¹ ná¹zianh³² hí³ uon² hi³ ca³la³ hi³ ná¹canh² quiau³ ñí¹ uu³mi²tsi³² hi³ quioh²¹ ñí¹ ca³táuh³, tsá² hí³ ja³ ñí¹con² jná¹³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² ña³² ñá²jie³ ñí¹ lá², jáun² jná¹³ hien²¹ tsá²mi³ tsá² jenh¹³ cuo² quionh³ Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹.

10 Jmí¹jáun² ca³jau³ jná¹³ tsú² jui³² jmí²chí³ cáun² tsi³ máh³ pa²¹, máh³ ñe¹ lín²¹; ñí¹ jáun² ca³híe³ tsú² jná¹³ Jerusalén juú² híen¹ hi³ cuá¹sau² hñu³mi³cuú² hi³ ja³ ñí¹con² Dió³². 11 Juú² jáun² jniá³ ca³la³ cú²tú¹ cú²lí¹³ la³jmí¹ jniá³ hnga² Dió³². Joh¹ hi³ quian³² jniá³ la³jmí¹ jniá³ cá² máí³ quín¹ zín³ chú³² jniá³, quín¹ jaspe, hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ cá² máí³ quín¹ hu³². 12 Juú² jáun² hu²¹ hñu³ hiah³² jueh³² lín³² hi³ ñe¹ lín²¹, cáun² hñu³ hiah³² hó³² quia³tún³ ho³hñú¹³ quioh²¹, hi³ ma³ quín³² ma³ caun³² ho³hñú¹³ né³ tionh² ma³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³². La³ ma³ cáun² ho³hñú¹³ jáun² ná¹tón²¹ hi³ jmái² ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ tsá² tá¹ quia³tún³ tsoh³ tsá² *Israel. 13 Tí³ jui³² ñí¹ hia³² hiú² hó³² hni³² ho³hñú¹³, hni³² ho³hñú¹³ hó³² tí³ la³ ñéí³², hni³² ho³hñú¹³ hó³² jo²¹ tí³ la³ quián³, hi³ cónh³ siáh³ hni³² ho³hñú¹³ hó³² tí³ jui³² ñí¹ tá²tsi²¹ hiú². 14 Jmí¹ hiah³² hu²¹ juú² jáun² hu²¹ quia³tún³ máí³ quín¹ hi³ lí³ mí¹zioh²¹ hiah³², ma³ quin³² ma³ cá² máí³ quín¹ jáun² né³ ná¹tón²¹ hi³ jmái² ma³ quin³² ma³ jan³² *tí³² tsá² quian³² jē¹ *Já¹ziáh² míh¹ hí³.

15 Tsá² ca³hléh³ hí³ ñí¹con² jná¹³ jmí¹ zianh³² cáun² hmá² héih³² hi³ hu²¹ jñéí³ lí² hi³ lí³ cú¹mí¹niau²¹, hi³ chá³² tsú² héih³² juú² jáun² la³ má²quionh³ ho³hñú¹³ jí³ hiah³² hi³ hu²¹ juú² ní² siáh³. 16 Juú² jáun² dá² lí³ rá¹quiún³ cuonh¹ bíh¹, cá²ren² bíh¹ tí³ la³ hú³ quionh³ tí³ la³ cuó². Ca³chá³ bíh¹ tsú² héih³² juú² jáun² cun³quionh³ hmá² héih³² jáun², jáun² tí³ tun³ mei²¹ tsi²¹ tun³ nio² hña³láu³ kilómetros rá¹quiún³ cuonh¹, jí³ tí³ la³ ñe¹ hná¹ hiah³² ní² siáh³ cá²ren² bíh¹ tí³. 17 Ca³chá³ bí¹ siáh³ tsá² hí³ héih³² tí³ la³ hmih²¹ hná¹ hiah³², hi³ jáun² tí³ hña³láu³ tsi²¹ tu³la³quiún³ lí², quí¹ ja³bí¹ la³jmí¹ lí³ héih³² hi³ cha³² tsá²mi³cuóun² bíh¹ lí³ héih³² quioh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² uá²jai³².

18 Hná¹ hiah³² jáun² lí³ cun³quionh³ quín¹ zín³ chú³² jniá³ hi³ téh²³ tsú² jaspe, juú² jáun² né³ lí³ siáh³ quionh³ cú¹mí¹niau²¹ hngó³² la³jmí¹ lí³ hu³² hngó³². 19 Jmí¹ hiah³² hu²¹ juú² jáun² ná¹tú¹ ná¹láí¹ cun³quionh³ la³jáh³ dú¹ ñí¹ quín¹ chú³² jniá³. Quín¹ la³ñí¹ hi³ hu²¹ jmí¹ hiah³² jáun² lí³ quín¹ téh²³ tsú² jaspe, quín¹ ñí¹ má²tun³ máí³ lí³ quín¹ hi³ téh²³ tsú² zafiro, quín¹ ñí¹ má²hni³² máí³ lí³ quín¹ hi³ téh²³ tsú² ágata, quín¹ ñí¹ má²quiún³ máí³ lí³ quín¹ esmeralda, 20 quín¹ ñí¹ má²hñá³ máí³ lí³ quín¹ ónice, quín¹ ñí¹ má²jñéí³ máí³ lí³ quín¹ cornalina, quín¹ ñí¹ má²quiau³ máí³ lí³ quín¹ crisólito, quín¹ ñí¹ má²jña³ máí³ lí³ quín¹ berilo, quín¹ ñí¹ má²ñu³ máí³ lí³ quín¹ topacio, quín¹ ñí¹ má²quia³ máí³ lí³ quín¹ crisoprasa, quín¹ ñí¹ má²quia³cáun² máí³ lí³ quín¹ jacinto, hi³ quín¹ ñí¹ má²quia³tún³ máí³ né³ lí³ quín¹ amatista. 21 Tá¹ quia³tún³ ho³hñú¹³ jáun² ná¹lí³ cun³quionh³ cá² máí³ perla; hi³ ja¹ hñú³ quioh²¹ juú² jáun² né³ lí³ cun³quionh³ cú¹mí¹niau²¹ hngó³² la³jmí¹ lí³ hu³² hi³ ngá² joh¹ cá² táun² cá² táun².

22 Tí³la³ tiá² hñú³ híen¹ ca³jé³² yáh³ jná¹³ já¹ juú² jáun², quí¹ hnga² bíh¹ Dió³² Tsá² cú² juen² Juo¹³ dí² lín³ hñú³ híen¹ já¹ juú² jáun², la³ má²quionh³ Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ ní² siáh³. 23 Hi³ jáun² ñí¹con² juú² jáun² tiú²uú² joh¹ hiú² lí³ hniauh³ yáh³, hi³ sa³jun³ joh¹ zíh² lí³ hniauh³, quí¹ joh¹ hi³ quian³² hnga² bíh¹ Dió³² tiéí³ juú² jáun², hi³ Já¹ziáh² míh¹ bíh¹ lín¹³ siáh³ sí² já¹ juú² jáun². 24 La³jín³² bíh¹ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ má¹jáun², má²lí¹³ ñí³táunh¹ cun³quionh³ joh¹ hi³ cue³² juú² jáun²; hi³ la³jín³² bí¹ siáh³ re²¹, tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ma³quien² juú² jáun² cha³ jmí¹ ma³quien² hmóu³². 25 Hi³ la³jí³² ho³hñú¹³ hiah³² hu²¹ juú² jáun² né³, cun³ jmí¹líh³ tiá² jna¹³ bíh¹ ta³ jma², quí¹ sa³jun³ uú² lí³ zia³² yáh³ já¹niéí² ñí¹ jáun²; 26 hi³ la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ma³quien² juú² jáun² cha³ jmí¹ ma³quien² hmóu³², jí³ hi³ hléh³² tsú² siáh³ re² hi³ ca³tin¹ juú² jáun². 27 Hí¹ cáun² bíh¹ hi³ tiá² jí² tiá² lí¹³ hí³ já¹ juú² jáun², sa³jun³ tsá² jmú² tsau³² hi³ hlah³ hi³ hó³², sa³jun³ tsá² tí¹ jáin² ní² siáh³; jí³²la³ tsá² má²ná¹tón²¹ hí³ hi³ jmái² ñí¹ sí² hi³ raunh³² jáun² Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ bíh¹ lí¹³ tónh³² já¹ juú² jáun², la³ cun³ sí² hi³ rá²táunh¹ jáun² tsá² hiáuh³ jmái¹ hi³ lí¹³ zian².

22

¹ Jáun² né³, tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³² ca³híe³ jná¹³ siáh³ cáun² jmi² cua³ hi³ jmu² hi³ lí¹³ zian² tsú², ca³la³ hi³ rá¹zín³ lín³² la³jmi¹ zín³ hu³². Cua³ jáun² chí¹ñei³² ñí¹ zeh¹ hmá²si¹ quioh²¹ Dió³² jì³ Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹ ní² siáh³, ² hi³ jáun² rá¹ngi³² ñí¹ lí³ ja¹ hñú³ jueh³². Ma³ quin³² ma³ caun³² jo²¹ cua³ jáun² chí²¹ hmá² jmu² hi³ lí¹³ zian² tsú², hmá² jáun² háí³² máí³ quia³tún³ jéin³² cú² mii², cu³ jéin³² la³ ma³ quin³² ma³ caun³² zih²; mu²¹ hmá² jáun² jmu² ta²¹ hi³ hin²³ lí³ua³ cáun² hi³ zian² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³. ³ Hí¹ cáun² yáh³ hi³ ca³chá³ Dió³² ñí¹ hlah³ tiú²uú² lí³ zia³² ñí¹ jáun²; já¹ juú² jáun² bíh¹ tá¹zah¹ hmá²si¹ quioh²¹ Dió³² quionh³ Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹, hi³ jáun² *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ tsú² né³ ma³cu³ ma³háí³². ⁴ Jíe³ bíh¹ tsú² hó¹ñí¹ Dió³², hi³ chí¹quie¹³ tsú² né³ taun³ siáh³ hi³ jmáí² Dió³². ⁵ Jáun² ha³ tiú²uú² já¹nié² lí³ zia³² yáh³, hi³ jáun² tiú²uú² joh¹ sí² lí³ hniauh³ yáh³ quioh²¹ tsú², sa³jun³ joh¹ hiú² lí³ hniauh³, quí¹ hnga² bíh¹ Dió³² Juo¹³ dí² tiéí³ joh¹ quioh²¹ ñí¹ jáun²; hi³ la³jín³² tsá² hí³ né³ zian² la³jmi¹ zian² re²¹ ñí¹ jáun² ca³la³ cun³ jmi¹hi³nio².

Jmáí¹ hi³ jáunh³ Cristo

⁶ Tsá² hí³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá² ñí¹con² jná¹³:

—Jái¹³ lá² dá² hú¹tá¹ jú¹ tson² bíh¹, jáí¹³ hi³ cu³tí³ lí³tí³; hi³ jáun² Dió³² Juo¹³ dí², Tsá² chín¹ ñí¹con² jmí²chí³ quioh²¹ tsá² ná¹lín³ *ti³² jé¹ Dió³², hí³ bíh¹ ca³zen³ tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ ja³ma³jnia³² ñí¹con² tsá² joh¹ la³jí³² hi³ má²ja³quián³ lí¹³.

⁷ —jTia³juí³² lín³² bíh¹ má²jáunh¹³ jná¹³! —ca³juáh³ Jesús. jHénh³ ma³ jmí¹ ren² tsá² haih²¹ ta²¹ jáí¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hi³ má²rátioh³ ñí¹ sí² lá²!

⁸ Hi³ jná¹³ bíh¹ la³², Juan², tsá² ca³nái³² ná¹ jì³ hi³ ca³jíe³² ná¹ la³jí³² hi³ ní². Jmí¹ má²lí²nái³² jná¹³ né³, jì³ hi³ má²lí²jíe³² jná¹³ siáh³, ca³quinh² jná¹³ tí³ rá¹hin³ ta³ ñí¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² ca³híe³ jná¹³ hí³ la³jí³² hi³ jáun², hi³ jmí¹ hnó²¹ jná¹³ má¹tsú¹ má¹joh²¹ tsú². ⁹ Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, ca³záí³ jná¹³ la³ lá²:

—Ha³ lí² jmú² hnú² la³ ní², quí¹ ja³bí¹ jan² tsá² lín³ quian²¹ Dió³² bíh¹ jná¹³ la³jmi¹ lín³ hnú², jì³ la³jín³² jon³ renh² nú² tsá² ná¹lín³ tí³² jé¹ Dió³² ñí¹ hná¹ ní², jì³ la³jín³² tsá² má²tí³² jáí¹³ hi³ rá¹tioh³ sí² ní² siáh³. Jáun² hnga² bíh¹ Dió³² hniauh³² má¹tsú¹ má¹joh²¹ nú².

¹⁰ Jáun² ca³záí³ jná¹³ siáh³ tsá² hí³:

—Ha³ lí² jní² jáí¹³ hi³ má²lí²cué³² Dió³² hi³ má²rátioh³ sí² ní² ca³tí²¹ hi³ lí¹³ jmí¹ tsú² jmí¹ ja³², quí¹ má²ja³quián³ lí³tí³ bíh¹ la³jí³² hi³ ní². ¹¹ Tá¹la³ jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² zian² cun³quionh³ hi³ tiá² jéih³² Dió³² cuí¹ zian² la³ má²zian² jáun²; ní¹juáh³ tsá² tiá² jin², cuí¹ lín³ tsú² la³ má²lín³ jáun²; hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² zian² la³ cun³ tí³² tsí³ Dió³² cuí¹ zian² tsú² la³ má²zian² jáun², ní¹juáh³ tsá² má²cuá¹chan¹ ca³tí²¹ hi³ chu²¹, cuí¹ cuá¹chan¹ tsú² la³ má²cuá¹chan¹ jáun².

¹² —Sá¹ní² jie³, cu³tí³ má²jáunh¹³ bíh¹ jná¹³, ca³la³ má²quiáun¹ ná¹ la³ cun³ hi³ lí¹³ hiáuh³ tsáú² ma³ quin³² ma³ jan³² ní¹juáh³ ha³ lánh³ rón³² lí³ tá¹³. ¹³ Jná¹³ bíh¹ la³² Tsá² lín³ huéh³ la³ñí¹ ca³la³ tí³ huéh³ ñí¹ táuh³, Tsá² ñí¹ ca³lí³liau³ jì³ ca³la³ tí³ ñí¹ táuh³, Tsá² lín³ ná¹ mí¹zioh²¹ jì³ la³ tí³ ñí¹ ca³tú² ca³hián².

¹⁴ ”Hénh³ ma³ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² ma³jí² ha¹, quí¹ jáun² lí¹³ cuh³ máí³ hi³ háí³² hmá² cue³² jmáí¹ hi³ lí¹³ zian² tsú², jì³ hi³ jáun² lí¹³ hí³ siáh³ jui³² ho³hñú¹³ hiah³² hu²¹ juú² jáun².

¹⁵ Cheih³² jáun² bíh¹ tá¹tonh¹ tsá² ná¹lín³ tsái², tsá² lín³ tsá² hláinh¹, tsá² juón¹, tsá² jngih² tsáú², tsá² má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² lán¹, jì³ la³jín³² tsá² jéih³² jú¹ tí¹jái² ní² siáh³.

¹⁶ ”Jná¹³ la³², Jesús, má²lí²zéin³² ná¹ jan² tsá²cuú² tsá²tán² hi³ cué³² jú¹ tson² ñí¹con² hnú² hi³ ca³tin¹ tsá² má²ná¹lín³ cuáh³². Jná¹³ bíh¹ Tsá² lín³ ná¹ chí² zen² hi³ ca³hion²

quioh²¹ hla¹ Dá²vi²¹, la³ cun³ Tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ tsú², hi³ lín³ jná¹³ siáh³ chí¹jmai²¹ juenh¹³ hi³ hian³² tí³ ca³jniá³².

Cáun² jái¹³ hi³ té²³ tsú² ñí¹ má²ca³táuh³

¹⁷ Jáun² né³, Jmí²chí³ Chun¹ quionh³ jí³ tsá² má²nióh³² jái¹³ quionh³ Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹ juáh³:

—¡Ña³²!

Hi³ jáun² tsá² náí³² né³ cuí¹ juáh¹³ siáh³:

—¡Ña³²!

Hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² hí¹quiéin² tsí³, cuí¹ já² tsú²; quí¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ hính³ jmái² hi³ jmu² hi³ lí¹³ zian² tsú², jmái² tiá² hmah²¹ quien² hí¹ cú¹píh²¹, jáun² cuí¹ hính¹³ tsú².

Ñí¹ ca³táuh³ hie³² ha³ lánh³ hniáuh³² jmu³ tsú²

¹⁸ Jná¹³ bíh¹ tsá² cué²³ ná¹ jú¹ tson² ñí¹con² tsá² náí³² jái¹³ hi³ má²lí²cué³² Dió³² hi³ má²rá¹tioh³ sí² lá², hi³ juah³² jná¹³ la³ lá²: Ní¹juáh³ lí³ua³ jan² tsá² ná²tsin³ jái¹³ lá², ja³bí¹ Dió³² na³tsin³ uu³mí²tsi³² quioh²¹ tsú², la³ cun³ uu³mí²tsi³² hi³ rá¹juáh³ jáun² hnga² sí² lá².

¹⁹ Hi³ lí³ua³ jan² tsá² quin³ siáh³ cá² jon¹ jái¹³ hi³ má²lí²cué³² Dió³² hi³ má²rá¹tioh³ sí² lá², jáun² ja³bí¹ Dió³² quin³ siáh³ jái¹³ ñí¹con² tsú² hi³ jmí¹ lí¹³ cuh³ máí³ hi³ háí³² hmá² jmu² hi³ lí¹³ zian² tsú², hmá² hi³ rá¹hie³² ñí¹ sí² lá², hi³ sa³jun³ lí³ zia³² siáh³ jái¹³ hi³ hí³ tsú² juú² híen¹ hi³ rá¹hie³² ñí¹ sí² lá².

²⁰ Tsá² má²tson² la³jí³² hi³ ní², juáh³ la³ lá²:

—Ján³, tia³juí³² lín³² bíh¹ má²jáunh¹³ jná¹³.

Re² bíh¹ la³ jáun². ¡Ñah³² hniu³² Jesús Tí³² Juo¹³ jnoh¹!

²¹ Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² Jesús Tí³² Juo¹³ dí² la³jín³² hnoh². Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³ ní².